

# WAKE WA WACHUNGAJI NA VIONGOZI

(MWONGOZO WA MADA ZA KUJIFUNZA NA KUJADILI PAMOJA)



## YALIYOMO

UTANGULIZI	4
Sura ya 1: JAMBO MUHIMU NI KUFANYA JAMBO MUHIMU LIWE JAMBO MUHIMU.	6
Sura ya 2: WADHIFA WA (ROLE) MKE WA KIONGOZI	7
Sura ya 3: KUMSAPOTI(KUMWEZESHA) MUME KATIKA KAZI	9
Sura ya 4: KUSOMA NENO LA MUNGU	12
Sura ya 5: MAOMBI: KUISHI MAISHA YA MAOMBI	17
Sura ya 6: VIONGOZI wa kiroho WANAOPATA WITO BAADA YA NDOA	25
Sura ya 7: UKUHANI ULIOSHINDWA	26
Sura ya 8: WEWE NI MPENZI WA MUME WAKO (soma kitabu cha wimbo ulio Bora)	28
Sura ya 9: UNADHIFU	32
Sura ya 10: TAHADHARI	34
Sura ya 11: ALFABETI ZA MALEZI YA WATOTO	36
Sura ya 12: KLABU YA WAKE WA VIONGOZI WA KIROHO (Sapoti group)	44
Sura ya 13: WAKATI AMBAPO KIONGOZI WA KIROHO ANAFANYA MAKOSA AU DHAMBI	46
Sura ya 14: UTAMADUNI NA MILA	47
Sura ya 15: KUMHESHIMU MUME	51
Sura ya 16: SIKU ZA UPWEKE	55
Sura ya 17: UKO HAPA DUNIANI KWA A JILI GANI?	57
Sura ya 18: MISONGO	61
Sura ya 19: KUWA MWENYE JI BORA	65
Sura ya 20: JINSI YA KUWA MGENI BORA	72
Sura ya 21: KUWA MARIAMU MAGDALENA KATIKA ULIMWENGU WA MARTHA	74
Sura ya 22: WAKILI WA MUNGU	78
Sura ya 23: KUISHI MAISHA YA BALANSI au UWIANO au msawaziko mzuri	86
Sura ya 24: OLE WANGU MIMI NISIPOHUBIRI, Yaani Piga Kelele USIACHE, ISAYA 58	89
Sura ya 25: UUMBA JI	96
Sura ya 26: SHERIA YA MUNGU	101
Sura ya 27: MKE WA KIONGOZI WA KIROHO NA U JASILIAMALI	103
Sura ya 28: MIZIGO MINGINE SAFARINI (tafadhali ongeza kutokana na maisha yako ya utumishi unapoishi)	108
Sura ya 29: FASHENI NA ATHARI ZAKE-MITINDO	112
Sura 30: MAPISHI	119
Sura ya 31: ELIMU YA NGONO KWA VI JANA	125
Sura ya 32: KUSAFISHA MWILI (BODY CLEANSING)	134
SURA YA 33: AFYA MATABIBU KUMI!	137
Sura ya 34: NDOA TAKATIFU	158
Sura ya 35: KUFUNDISHA WAKE WENGINE WA VIONGOZI (MENTORING)	165
Sura ya 36: VYOMBO VYA HABARI, MUZIKI NA BURUDANI	168
Sura ya 37: KUWA KIONGOZI	175
Sura ya 38: NAFASI YA MWANAMKE KUFANYA KAZI YA MUNGU	181
Sura ya 39: USIOGOPE	183
Sura ya 40: KUPANDA MAKANISA	185
Sura ya 41: KU JIPIMA AFYA YAKO KUTOKANA NA MTINDO WAKO WA MAISHA	188
Sura ya 42: SABABU ZA KUACHA KULA NYAMA NA SAMAKI	201
Sura ya 43: JINSI YA KUPONA KANISANI NA HATA KUNAWIRI(HOW TO SURVIVE IN CHURCH AND THRIVE)	205

Sura ya 44: MSAMAHA.....	218
Sura ya 45: UNYANYASA JI WA WATOTO.....	224
Sura ya 46: IBADA YA NYUMBANI NA FAMILIA (family worship).....	228
Sura ya 47: KUOMBA PAMO JA ILI KU JITAYARISHA KUPOKEA ROHO MTAKATIFU TUKITAFAKARI U JIO WA YESU.....	229
Sura ya 48: KARIBU KUFIKA ILA AKAPOTEA.....	236
TOO CLOSE BUT LOST!!!.....	236
sura ya 49: HUDUMA YA MAHITA JI MAALUMU, WASHIKENI MIKONO NA WASHIRIKISHENI (SUPPORT PEOPLE WITH SPECIAL NEEDS, BE INCLUSIVE).....	237
sura ya 50: KUDAI AHADI KWENYE HUDUMA YA UPONYA JI.....	239
sura ya 51: HAKUNA UDHURU (no excuses).....	241
Sura Ya 52: UKO HAPA DUNIANI KWA A JILI GANI?.....	248
Sura ya 53: MABINGWA MATAPELI (QUACKERY OR QUACKS) na MENGINE YA AFYA.....	251
Sura ya 54: AFYA YA HISIA-Emotional intelligence.....	254
Sura ya 55: ORODHESHA MATAMANIO YA MOYO WAKO ILI TUOMBEE! ZABURI 37:3-5.....	256
Sura ya 56: ANDIKA USHUHUDA WAKO ILI UKUMBUKE.....	257
Sura ya 57: MAWASILIANO YA KISASA NA MAINGIZO MENGINE TUNAYOKUTANA NAYO SAFARINI.....	262
Sura ya 58: MUUNGANO WA MILELE- ZAWADI YA THAMANI KUPITA ZOTE- hitimisho.....	271
Vitabu vilivyotumika (RE JELEA YA VITABU).....	274
Machache ya KUSAIDIA.....	275

Kwa Kawaida Kila Mwanamke ni Kiongozi mahali fulani, iwe ni kwa watoto au watu wazima, Kitabu hiki cha Mwanamke wa Karne ya 21 ni Kitabu cha Kila mwanamke japo kiliandikwa kwa wake wa viongozi wa Kiroho na Kimwili. Mada hizi ni za Kujadili nanyi mtajikuta kwa kujadili mna mambo yenye hekima na upeo mkubwa zaidi hata ya yale yaliyomo kitabuni humu.

**Waandishi, Wahariri, Wahakiki, Wana maombi, Wasaidizi wa teknolojia na washauri**

Grace Momadi-Masaka- Jersey, Marekani  
 Bettie Magesa- Muasya- Nairobi, Kenya  
 Ezekiel George Ojwang-Mara, Tanzania  
 Gerald Odot Nyafanga- Ukerewe, Tanzania  
 Haron Wambua-Ukambani, Kenya  
 Faustin Tryphone Mukama- Dar Es Salaam, Tanzania  
 Kwandu Kasiri Mpagalushu- Bariadi, Tanzania  
 Mbusi Mpagalushu-Bariadi, Tanzania  
 Daniel Nyangaresi Masaka-Kisii, Kenya  
 Upendo Nyafanga Momadi-Rorya, Tanzania

**Jemima Makori Kivunge-Arusha, Tanzania**  
**Jiunge uwe Mhariri namba tatu! Tutashukuru**

**UTANGULIZI**

Kitabu hiki kimetokana na wadogo zetu tuliokutana nao Dar-es-salaam kama Mrs Mary Mtokambali, Mrs Rehema Mitande ambao waume zao wamekuwa viongozi wa Kiroho katika nchi ya Tanzania. Wao walipotuona kwenye mkutano walisema ,“Dada mafundisho ya wake wa viongozi wa dini (shepherdess) ni mazuri mno, yanatusaidia, ila hatujawahi kuhudhuria japo miaka hii yote waume zetu wamekuwa viongozi wa kiroho. Shida nyingine ni kuwa vitabu vyote vimeandikwa kwa Kiingereza, nasi tuna upungufu wa kuisoma na kuelewa lugha hii kwa undani zaidi au mazingira yana mambo ambayo ni ya utamaduni wa kigeni ukilinganisha na wetu Walikazia kwamba Kiswahili ni lugha yenye soko sana, hivyo iweze kuwa na maandishi yake, hasa katika mengi yatakayoisaidia jumuiya. Yasemekana kuna zaidi ya watu milioni mia moja wanaozungumza kiswahili kule Congo, Tanzania, Kenya, Uganda, Rwanda na Burundi.

Vitabu vya wake wa viongozi wa dini si vingi, hata vile vya Kiingereza hapa nchini. Kuna kimoja ambacho wengine wanacho cha Kingereza, “What Nobody Tells Pastor’s wife”. Dada Bettie Magesa Muasya , ambaye ana uzoefu wa kuwa mke wa kiongozi wa kiroho nyumbani Afrika na mimi tumezungumza na kuona tuandike kidogo tunachofahamu kutokana na uzoefu wetu mdogo. Kila mke ana uzoefu tosha wa kuandika kitabu au vitabu. Tafadhali kama una mashauri tuandikie kwenye website yetu hudumazawaleikiswahili.com

Kwa kufupisha MKK inasamimia mke wa kiongozi wa kiroho. Huyu aweza kuwa Mchungaji, mzee wa kanisa, kuhani, askofu, shehe, shemasi n.k.

Mke wa kiongozi wa Kiroho (MKK)

Wake wa viongozi wa Kiroho (WVK)

Kiongozi wa Kiroho (KK)

Viongozi wa Kiroho (VK)

Utamaduni wetu na mambo ya kuongoza watu kiroho yaweza kuwa tofauti kwa makanisa au nyumba za ibada mbali mbali na nchi mbalimbali. Mfano nchi kama yetu, wachungaji ni watu wenye ajira na vipato ambavyo ni vya juu kuliko asilimia 80% pengine ya wananchi wengine. Na kama anaongoza vijijini kabisa, yeye aweza kuwa ndiye mwenye uwezo kuliko wote pale. Hapa inabidi mke wa kiongozi wa kiroho aepuke jaribu la kulalamika lalamika na kusema wana hali mbaya, maana itakuwa si kweli ukilinganisha na wengine. Pia watu wengi wakifikia kwake, au akiwa mtu wa kutoa misaada kwa wengine mara nyingi, aweza akajisahau akajivuna na kuona kwamba ni yeye tu anayewezesha mambo yote hapo.

Epuka kuwa msanii kwenye huduma, yaani moyo wako upo pengine ila unajipurukusha pale, watu watagundua mapema, na wengi hawatakwambia. Kuwa msanii au kuwa mtu feki, ni jambo linawapata wengi wanaokuwa kwenye jukwaa mara nyingi, wanakufa ganzi hisia na kufanya mambo kama mchezo wa kuigiza.

Makanisa au sehemu mbali mbali za ibada zinatofautiana jinsi yanavyofanya kazi au kumtumia mke wa kiongozi wa kiroho. Mahali pengine, mtu anapopata mwito wa kuongoza watu kiroho, mke wake ana uchaguzi wa kukataa uhamisho kutegemea na kibarua, na shida zingine kama vile kuuguza jamaa zake, mtoto wake anayehitaji rufaa ya hospital fulani n.k. ila mahali pengi, uhamisho ukitoa au



ajira yeye huwa hana uchaguzi. Hapa inabidi, kabla ya kuolewa, ajue anajiingiza kwenye mlango gani.

Je, wale ambao wamepata wito wa kumtumikia Bwana baada ya kuoana kwa miaka kadhaa inakuwaje? Nafikiri kumtumikia Bwana, wote mke na mume lazima wakubaliane, ili kazi ya Bwana iwe na ufanisi mkubwa na wao wenyewe wasinyanyasane na kutiana huzuni zisizo na kikomo. Mke anahitaji awe msaidizi wa mume wake 100%. Mume anahitaji pia awe mtetezi wa mke wake. Mke wa kiongozi wa dini mmoja alilazimishwa na binamu kuongoza kwaya kwenye kanisa ambalo mume wake anachunga, mke huyu alienda kumwuuliza mume wake cha kufanya. Mume wake alimjibu, “Mke ye yote wa kiongozi wa dini hana kuwiwa kokote kufanya huduma zozote za hadhara, kama ambavyo mwanamke mshiriki yoyote asivyowiwa!” Aliendelea kusema, “Tena nafikiri kwamba shughuli kama hizo zinahitaji utaalumu, ni vyema mshiriki wa kanisa mahalia afanye, maana tukipata uhamisho nitaenda na mke wangu, na hii itaachia pengo kubwa.”

Kusema kweli mafundisho ya mke wa kiongozi wa dini ni mafunzo ya wanawake wote! Na hata wasichana wasioolewa waweza kufaidika. Hata wanaume wakisoma watapata mengi tu, kwani Neno la Mungu, ni letu wote na linapotoka halitarudi tupu! Hata hivyo sisi wanawake tunapata kazi ya “mke wa kiongozi wa kiroho” kwa ajili ya waume zetu, ninaamini kabisa nao wakisoma watatusaidia kutimiza majukumu haya kama waume zetu, washiriki wetu, watoto wetu, kaka zetu na baba zetu.

Msichana yeyote kabla ya kuolewa na kiongozi wa kiroho, ni vyema ujue majukumu ya kiongozi wa dini, asije akafanya kazi ya kiongozi huyu kuwa ngumu au yeye mwenyewe aone yuko kizimbani kama hupendi shughuli hizo au jinsi watu wanavyokuhukumu! Wengi wanaona ni shughuli nzuri, kwani kila mara unaonekana kwenye majukwaa, mimbara au pengine wanakuwa na hali nzuri kimaisha ila inakuja na kifurushi cha majukumu. Kazi hii ni takatatifu, na wito mkuu kuliko yote kwani unapata nafasi ya kumtangaza Mungu wa Ibrahim, Isaka na Yakobo kuliko madaraka mengi ya duniani. Nasema Mungu wa Ibrahimu, maana kuna miungu mingi na twabidi kutofautisha na miungu mingine.

Kazi hii ya kuongoza watu kiroho ina thawabu toka kwa Mungu mwenyewe na hata nyakati zingine hapa duniani. “Wazee watalawao vyema na wahesabiwe kustahili heshima maradufu hasa wao wajitaabishao, kwa kuhutubu na kufundisha. Kwa maana andiko lasema usimfunge kinywa ngombe apurapo nafaka, na tena mtenda kazi astahili ujira wake. Ni matumaini yetu sisi waandishi kwamba huduma unayoifanya na mume wako itakuwa harufu ya manukato kwa washiriki na kwa Mungu wetu wa mbinguni. Ifanye kwa upendo, ufanisi na furaha. Fanya juu chini upate maarifa toka kwa neno la Mungu, na mashauri ya jinsi ya kuifanya. Chukua muda kufunga na kuomba, ukiukombo wakati. Maranatha!

**KUITWA KUMTUMIKIA MUNGU NI HESHIMA YA HALI YA JUU.**

**KITABU HIKI NI KWAA JILI YA WANAWAKE WOTE VIONGOZI WALIOHESHIMIWA KWA KUITWA KUMTUMIKIA MUNGU NA WAUME ZAO NA HATA WENYEWWE. WANAFANYA KAZI USIKU NA MCHANA 24/7 WAKIMSHUHUDIA YESU KUENEZA HARUFU YA MANUKATO YA HABARI N JEMA YA IN JILI, WAKISHIRIKIANA NA WAUME ZAO. TUNAISHI UKINGONI MWA HISTORIA YA DUNIA, YESU YUA JA! WAKINA MAMA HAWA NI KAMA ELIZABETI, WANATIA WAUME ZAO MOYO, WANATIA MOYO WANAWAKE WENZAO, KAMA VILE MARY ALIVYOMKIMBILIA ELIZABETH KATIKA WAKATI WA “SHIDA YAKE”. KINA MAMA HAWA WANA JENGA SAFINA NYINGINE LEO. KILA MSUMARI UNAOPIGWA NI HUBIRI! WANAALIKA WATU KUINGIA KWENYE SAFINA KABLA MLANGO WA REHEMA HAU JAFUNGWA.**

**SAUTI NI YAKE BWANA KWENDA NANI TAYARI? “NITUME MIMI BWANA” WAMESEMA WAKE ZA VIONGOZI WA KIROHO WENGI. HEBU TUENDELEE KUMWOMBA BWANA WA MAVUNO KULETA WAVUNA JI. HEBU SIKU MO JA WOTE TUSIKIE ILE SAUTI “VYEMA MTUMISHI MWEMA, NA**

MWAMINIFU, ULIKUWA MWAMINIFU KATIKA MACHACHE, INGIA KATIKA FURAHA YA MILELE YA BWANA WAKO”. MACHOZI YA FURAHA YATATUDONDOKA, TUTA JISIKIA WOTE TUKISEMA “WOKOVU UNA MUNGU WETU AKETIYE KATIKA KITI CHA ENZI, NA MWANAKONDOO.” FURAHA KUBWA ITAKUWA KUMFUATA MWANAKONDOO KILA AENDAPO. BWANA ATUSAIDIE TUWE WA MUNGU TU, NA SI WA MWINGINE! NA SIKU ILE TUUIMBE WIMBO WA MUSA NA MWANAKONDOO, TUKISEMA “NI MAKUU NA YA A JABU MATENDO YAKO, EE BWANA MUNGU MWENYEZI; NI HAKI NA YA KWELI, N JIA ZAKO, EE MFALME WA MATAIFA..KWA KUWA WEWE PEKE YAKO U MTAKATIFU; KWA MAANA MATAIFA YOTE WATAKU JA NA KUSU JUDU MBELE ZAKO; KWA KUWA MATENDO YAKO YA HAKI YAMEKWISHA KUFUNULIWA.

Back cover.

Mtu anapomjua Mungu na kumkiri anakuwa Mwongofu. Kisha mwanafunzi, na kisha mtume, na muumini hapa ndipo anaanza wito wa kuwafikia wengine kama yeyé alivyofikiwa. Mtu huyu anakuwa Mlei. Hatuwezi kumkubali Mungu bila kuwaambia wengine habari njema ili siku moja vitabu vya hukumu vitakapofunguliwa waweze kuingia uzima wa milele. Tunaokolewa tuokoe wengine. Yesu wetu haturuhusu tuishi kibinafsi. Hatuwezi tukaganda kwenye wongofu, lazima tusogee kwenye utume. Mambo matano muhimu kwa kila binadamu, haijalishi ni nani maana wote tumeumbwa na Mungu mmoja ni

- 1.Mjue Mungu, mkiri, ungama toba ya kweli na kuishi kutokana na mapenzi yake
- 2.Soma Maandiko Matakatifu ndiyo sauti ya Mungu kwako binadamu
- 3.Omba/Sali bila kukoma, hata ukiwa umechoka ndiyo sauti yako ya kuwasiliana na Mungu
4. Jiunge na ushirika ulio tayari kufuata Neno la Mungu kuendelea mbele na si mapokeo tu
- 5Waambie watu wengine habari za Ufalme ili uingie nao mbinguni, wengine watakuwa wagumu ila Mungu ataka wote wafikie uzima wa Milele, zawadi kuu

1. Shugulika na Huduma ya Jamii
2. Ishi Mtindo wa Maisha Uendao na Maandiko (Lifestyle, World view, Mind Set)

Kila binadamu ni mtenda kazi kuharakisha kuja kwa BWANA. Watenda kazi hawa tunawaweka kwenye makundi matatu nayo ni:

1. Watenda kazi walioajiriwa.
2. Walei wanaofanya shuguli ndogo ndogo kama kilimo, biashara au vibarua ili kukidhi mahitaji yao wakifanya kazi.
3. Walei ambao wana uwezo wa mali wanasponsor watenda kazi na walei ili wafikie watu wengi zaidi

Kitabu hiki waingereza husema ni ‘nugget to enhance’ au kitafunio tu cha kuhamasisha walei kufanya kazi ya wito waliopewa ili kuharakisha kuja kwa BWANA. Kwa kusoma na kujadili na wengine kupeana mbinu za kufanya kazi. Kazi ya ulei ni ya kujifunza, hakuna anayezaliwa akiweza au kuijua. Nia ya mwandishi ni kusaidia mapato ya kitabu kuwasaida walei mafunzo ya kusaidia kazi. Mungu awabariki. Maranatha! BWANA yu mlangoni tumeanza kusikia sauti za miguu yake ikiwasili karibu. (i can hear the footsteps of an approaching God--translate).

## Sura ya 1: JAMBO MUHIMU NI KUFANYA JAMBO MUHIMU LIWE JAMBO MUHIMU.

Watu tofauti wanathamini mambo tofauti tofauti. Kila mtu ana kitu ambacho anakipatia kipaumbele (priority). Hii ni pamoja na mali, elimu, mume, uzuri, umaarufu, kazi, mke watoto, cheo, madaraka n.k. Je, jambo muhimu katika maisha yako, ambalo unalishughulikia sana, ni lipi? Amri ya kwanza ya Mungu inasema kwamba, “Usiwe na miungu mingine ila Mimi...” Na tumehubiriwa mara nyingi kwamba chochote tunachokithamini sana na kukiweka katika nafasi ya kwanza katika maisha yetu, zaidi ya Mungu ni “muungu.”

Na wakati mwingine, si rahisi kutambua hili, kwa sababu yanakuwa mazoea tu ya kila siku, hadi tunajisahau.

Kama vile zilivyokuwa siku za Nuhu ndiyo vile vile zitakuwa siku za kuja kwa Mwana wa Adamu. Ulimwengu utaangamizwa, na tumetumwa kujitayarisha maisha yetu na ya wengine pia. Je, msomaji, mke wa kiongozi wa kiroho, (MKK); wewe ni mmojawapo wa wale ambao umetumwa kuhubiri habari njema kama Noa, mke wake, vijana wake na wakamwana? Nafurahi kama umegundua wito wako huo, kwa imani Nuhu alionywa na Mungu kabla mambo hayajatokea bado, na akiongozwa na kicho cha Mungu akatayarisha safina kuokoa watu. Hakuhubiri peke yake, bali alifanya kazi kwa mikono yake. Je, watu waliokolewa? Ndiyo. Wote waliopona waliokolewa na safina. Mungu alitoa wokovu kupitia kwenye safina na Nuhu. Wakati huu ni kama wakati wa Nuhu, tunategemea tukio la mwisho wa dunia.

Nuhu aliendelea kupiga nyundo, na kila sauti ya nyundo lilikuwa hubiri kwa watu kuingia kwenye safina. Mungu ana njia nyingi za kutupa riziki zetu tukiwa tunaendelea kuwaambia watu habari njema za ufalme, aweza kufanya miujiza kutulisha na kutuvisha, aweza kutusaidia tujitegemee kwa kulima mazao na kuvuna na hivyo kusaidia familia zetu, na pia aweza kutuchukua kutoka katika dunia na kutupumzisha.

MKK usipoteze muda wako kusoma nadharia zenye uongo, au maandishi ya watu wanaoabudu miungu mingine ili uweze kuwafikia! Watu wengi wanachukua muda na kusomea miungu ya ugiriki au urumi, na maisha hayo badala ya kusoma Neno la Mungu. Soma Neno la kweli halisi la Mungu.

Miaka michache iliyopita serikali ya Marekani ilikuwa na vituo vya kufundisha watu kutambua noti au fedha bandia/feki. Vituo hivi vilifanya mafunzo haya kwa wiki 14. Je, unajua walileta noti au fedha ngapi feki? Hakuna hata moja! Walifundisha watu kuijua noti ya kweli na halisi, ili waweze kugundua ile isiyo halisi. Usipoteze muda wako kwa masomo mengine mengi. Kaa kwenye neno. Kila mara mitindo ya mambo hubadilika, tusiende na mitindo.

Hata siku za zamani watu walisoma magazeti yenye vichwa vya habari za kuhusu watu, matukio, na nyakati- magazeti haya yaliitwa People, Times, Newsweek au Current Events. Siku hizi watu wamebobeza kwenye mambo ya kujikuza sana kwenye kujipiga picha nyingi, kujiweka katika facebook, twitter na mengineyo, “nione hapa niko baharini, nione hapa napiga mswaki, nione hapa napokea shahada, nione nione! Kwa kweli magazeti ya kusomwa yamebadilika kuwa Self na US! Haya yote yaonyesha kwamba tunatoka kwenye neno na kukaa katika ‘umimi’ au me, myself and I. Jambo ambalo ni hatari, kwani lazima tufe kila siku, ndipo tutakapoishi. Ukienda kaburini, ukipiga teke kaburi hutasikia maneno, kwani kuna wafu. Wito wetu ni kufa, tuzikwe, na Kristo ndiyo aishi.

Gazeti la Times la May 20, 2013 lilisema wengine wanajipiga mpaka picha 85 kwa siku wakiwa wamekaa, wanasoma, wanabarizi n.k. Hivi kweli hatujijui mpaka tunachukua picha zetu nyingi ili tujione tena na tena, badala ya kukua kwa neema. Hebu teknolojia iwe ni ya kuendesha kazi ya injili, na si kuacha mtu wa kale ajiinue pembe zake.

Mara nyingi kina mama wa nchi za magharibi wanasema, “kila mara nahudumia mume na watoto, huu ni wakati wangu mimi.” (This is time for me); na kuna ukweli kwamba nawe usijiachie au ujihudumie; ila unapojifikiria mno, hasa mume wako anapohudumia watu wengine kama kiongozi wa kiroho, ukaanza maisha ya umimi utakuwa umeangusha boti. Jambo muhimu ni nini? Jambo muhimu ni kufanya jambo muhimu kuwa jambo muhimu.

Hebu kama wanawake tujue kutumia zana zote, yaani Neno la Mungu, jembe, nyundo, sufuria, fagio, kalamu na vinginevyo, ili kufikia watu na kuwasaidia katika mahitaji yao na pia kujitosheleza na mahitaji yetu.

Jambo muhimu ni lipi? Ni kusaidia yatima, wajane, walio na mahitaji na kujilinda na na mawaa. Je, Bwana anahitaji tufanye nini na mume wetu ambaye ni kiongozi wa kiroho? Anasema “Tutafute kwanza ufalme wake na haki yake na yote hayo tunayoyamezea mate, ambayo mataifa wanayatafuta pia, tutazidishiwa.” Anasema kumtii Yeye ni bora kuliko dhabihu... . Anachokitaka kwetu, ni kutenda haki, kupenda rehema na kuwa wanyenyekevu.

Unapoendelea kujenga safina na mume wako ili kuokoa wengine, safina hiyo hiyo ndiyo Mungu ataitumia kukuokoa wewe na familia yako katika dhoruba ya maisha haya ya majaribu, na hali ngumu ya siku za mwisho wa historia ya dunia.

## Sura ya 2: WADHIFA WA (ROLE) MKE WA KIONGOZI

Ni kweli hakuna orodha kwako ya jukumu hili! Ila mume wako atakuwa na ‘list’ ya kazi zake. Hata hivyo, wale unaowaongoza, wana matarajio na ‘list’ vichwani mwao, ambayo hawakwambii ila wanategemea ufanye hayo ya kwenye list yao! Je, list ipi uifuate? List yao, list yako, list ya mume wako au list ambayo Mwenyezi Mungu Anataka ufuata? Kila binadamu ana list. Waume zetu, kama viongozi pia kuna mambo wanayotaka tuyafanye! Waweza kuyasema au kutosema! Watoto wetu, ndugu zetu, marafiki zetu pia wana mategemeo fulani! Mategemeo mengine yanatukaba shingo!

Hata watoto wetu wanatarajiwa kuwa na tabia fulani na washiriki! Mshiriki mmoja alimwona mke wa mchungaji akitoka nje na mtoto wa miezi mitatu akilia. Mshiriki huyu alikwenda karibu yake na kumsonda mtoto kidole, “lazima ukumbuke , wewe ni mtoto wa mchungaji, ujue jinsi ya kujiheshimu!” Lazima tukumbuke watoto watakuwa watoto tu! Mke huyu wa mchungaji alisema alianza kufikiria majibu kama ishirini ya kumpakia mkosoaji, ila Roho wa Mungu alimfunga kinywa, akastajaabu jinsi alivyonyamaza kimya!

Mke wa kiongozi wa dini asome na kujifunza mambo yote yanayohusu huduma za wanawake na yale yote ya kumsaidia kiroho mwanamke. Nikisema huduma za wanawake nina maana nyanja zote za kumsaidia mwanamke kimwili, kiroho, kiuchumi na kijamii. Kwa muhtasari, mke wa kiongozi wa dini ni mwanamke, na mahitaji yake ni yale ya mwana wa kike kwanza na kisha mengine kwa kazi nyeti aliyonayo. Kwa njia moja au nyingine wanawake wote, tunakutana na uongozi waume zetu wanapofanya shughuli mbali mbali. Mfano, kiongozi wa ukoo au jamii, n.k.

Wakati neno la Mungu linaandikwa kulikuwa hakuna tofauti ya makuhani waliokuwa wanalipwa na walei. Tunaona manabii kama vile Musa, Ibrahim, Nuhu, isaka, Yusufu, na wengineo, hawakuwa



makuhani au hawakulipwa ila walikuwa viongozi wa dini wa mvuto mkubwa! Wake zao walikabiliwa na shughuli ambazo mke wa kiongozi wa dini anafanya leo na pengine zaidi. Waume zao walikabiliwa na shughuli za ukuhani (kama kutoa kafara) au kiongozi wa dini kwenye jumuiya walizoishi japo walikuwa hawalipwi. Kama wake za wachungaji, wazee wa makanisa, viongozi wa serikali, makuhani, mashehe tunatarajiwa kufanya shughuli nyingi zisizoandikwa mahali. pia tunategemewa tuvutike kama mpira au rubber band, yaani tuwe tayari kwenda kokote (flexible). Shughuli hizi ni kama kupika, kuongoza ibada au maombi, kukaribisha na kuhudumia wageni, kutoa ushauri, kutatua magomvi, kuweka ndoa sawa, kusaidia watu wenye mahitaji.

Kufundisha pia ni kazi mojawapo pana, waweza kuitwa kufundisha masomo ya aina mbali mbali mfano, kufundisha watoto kanisani, jinsi ya kulea watoto, afya, kutoa ushauri, (counseling) upishi, ukaribishaji, ujasiliamali, kaya na familia, kukausha mboga, uwakili kwa Mungu, Neno la Mungu, kushona, kwaya, jinsi ya kuvaa, kupiga hema-list ni refu ongeza mengine yanayokuhusu pale ulipo!

Kwa kurudia, ukitaka tabia anayopasa kuwa nayo mke wa mtenda kazi, au kiongozi wa dini soma neno la Mungu / rejea kwenye “wake”. Utaona hakuna viwango viwili, ila kimoja kwa mke wa mchugaji, au kiongozi wa dini, au mlei. Angalia Tito mbili, wanapozungumza popote kuhusu mwanamke panakuhusu! Neno la Mungu halijatenga, eti wake za makuhani pekee yao au wake za mitume pekee yao, au wake za manabii pekee yao au wake wa wazee wa imani pekee yao. La, hash! Neno linapozungumza lolote kuhusu mwanamke, hayo ni mashauri yako. Mifano ni ya wanawake wote kama wale waliiolewa na hata wasioolewa (Sarah, Pricilla), wajane (Hanna, Tabitha, mama wa kijana wa Naini), waliokuwa hawajaolewa (Martha na Magdalena) n.k.

Naelewa kwamba wanawake hawakutajwa sana kwenye Neno la Mungu, kwani waliwakilishwa na waume zao, hata katika sensa ya kuhesabiwa. Kuna takribani wanaume 1188 kwenye biblia na wanawake 182 tu, hii ni kama asilimia kumi. Nafikiri hata leo ni hivi. Lakini hii haijalishi, wanawake wana majukumu mengi kwa waume zao, kwa watoto wao na hatimaye kwa Mungu wao. Nyumba zetu zinashudia kama tunajali watu tosha au kuwapenda kuliko tunavyofikiri kupita mahubiri yoyote tunayotoa.

Yote ambayo aliyoambiwa mwanamume katika Neno la Mungu, yasiyohusu jinsia, ni ya mwanamke pia! Soma Waebrania 13 yote. Maneno haya waliandikiwa Waebrania na wanaume ndio waliosoma, “Upendano wa ndugu na udumu. Msisahau kuwafadhili wageni; maana kwa njia hii wengine wamewakaribisha malaika pasipo kujua! Wakumbukeni hao waliofungwa kana kwamba mmefungwa pamoja nao na hao wanaodhulumiwa. Ndoa iheshimiwe na watu wote na malazi yawe safi, kwa maana waasherati na wazinzi Mungu atawahukumia adhabu. Msiwe na tabia ya kupenda fedha, mwe radhi na vitu mlivyo navyo; kwa kuwa Yeye mwenyewe amesema, sitakupungukia kabisa, wala sitakuacha kabisa!..Bwana ndiye anisaidiaye sitaogopa mwanadamu atanitenda nini? Wakumbukeni wale waliokuwa wakiwaongoza ....”. je haya ni ya wanaume pekee yake? La hash, ni yetu sote.

Mke wa kiongozi wa dini hawezi kuwa kama mwanamke mshiriki ye yote kwenye nyumba hiyo ya ibada; kwani kila mshiriki ana matajarajio fulani kwake (mengine si halisi, au hayamhusu!). Mke wa mwanasheria haitaji kwenda na mume wake kizimbani au kotini, ila mke wa kiongozi wa dini anategemewa au anahitajika kwenda naye kwenye nyumba ya ibada na kwenye mikutano mingine ya dini. Na kama usipoenda utaharibu kazi ya mume na wito wake utaufifisha au hata pengine kuumaliza kabisa.

Matarajio mengine yaweza kumkatisha tamaa au kumfisha moyo mke huyu wa kiongozi wa dini. Mfano mshiriki mmoja aliingia kwenye kanisa na kuona taa inawaka mchana, na mama mchungaji yupo ndani pale. Mshiriki huyu alienda kuzima taa huku akimpa karipio au risala mama mchungaji, “zima taa, unaharibu pesa na tunalipa bili kubwa hapa.”

Mke wa mchungaji aweza kujiona kama ndege wa kufugwa kwenye tundu akiwa katika maonyesho (bird cage) au samaki wa kufugwa kwenye kioo (fish bowl). Watu wote wanamtazama atafanya nini! Anakosolewa na wote, na mara nyingine anashukuriwa na baadhi. Akikaa bila kushughulikia jambo anaambiwa, “naye huyu mvivuu, hajitumi, tunamlipa mume wake, hajui mshahara huo mmoja ni kwa yao wawili!” Ila akishughulikia mambo sana, pia ni shida, kwani aweza kuambiwa kwamba “anajitia kimbelebele, anataka kuongoza kila kitu!” Au, “ni yeye ndiye anayeendesha hapo na siyo mchungaji. anataka kumtawala mume kwa kuchukua mamlaka yake!” Watu wengine waweza kumtumia vibaya kwa kumgombanisha na mume wake; kama vile watoto wanavyotafuta ushauri wa mama, na anapokataa wanaenda kwa baba wakijua watakubaliwa! Mawasiliano na mume wake ni muhimu ili wawe kitu kimoja, kwani hata hivyo ni wanandoa na neno kuu lasema, “wawili watakuwa mmoja” na hii ni hesabu ya ajabu.

Inakuwa vigumu kufurahisha watu, kama kisa cha Esopo cha punda, baba na mtoto. Baba alishindwa kupendeza kila watu. Huwezi kubadilisha mawazo ya watu ukiwa na kibarua hiki cha mke wa kiongozi wa dini. Kazi ya mwanamke na hasa afanyapo kazi na wanawake wenzake inakuwa ngumu. Nafikiri hata manesi wataona shida hii kwa vile ni kazi ya wanawake hasa kuuguza, manesi wengi wa kike hawapati heshima ukilinganisha manesi wa kiume, japo wana ufahamu sawa. Wao huheshimiwa kidogo, kama madaktari.

Hata hivyo kwa vile wanawake wengi wana majukumu kama ya mke wa kiongozi wa dini; wanaona wanajua hata pengine kuzidi huyu mke katika makanisa na nyumba za ibada mahalia. Kama tunavyojua katika maisha halisi kazi za wanawake zinakuja katika kifurushi chake (special package). Wanawake wanasaidiana sana, ila mara nyingine, wanakosoana na kuwa na chuki kuliko wanapofanya kazi na wanaume.

Mategemeo ya washiriki wa nyumba ya ibada yanakuwa mengi, hata mara nyingine yanazidi ya mume wako. Nafikiri kama mwanamke, umeona haya kwa jirani au kwa ndugu na jamaa. Mwanamume aweza akae tu asifanye jambo au acheze bao, ila wewe unatarajiwa uhangaike kwa shughuli mbalimbali. Watu wakifika kwako wanategemea mambo fulani. Kama huamini “kaa ucheze bao” uone macho yatakavyokuangukia!

Aliniambia mke wa mchungaji mmoja kwamba; ‘kabla sijaolewa nilikuwa napendeka na kuonekana kama maua, mume ndiye walikuwa wanamwona mtu rafu rafu au wa kihasara. Ila baada ya kuolewa ndugu za mume wangu na washiriki wanania kama mavi! Nimepungua thamani ni ajabu. Ila yeye anaonekana mwema na kila mtu. Kila kukicha malalamiko na manunguniko!’. Nafikiri si yeye mwenyewe, haya yamemkumba bali, wanawake wachache wengine.

Ni muhimu ujue wewe ni nani?, unatoka wapi? Upo hapo kwajili gani? na unaelekea wapi! (identity). Mfano wa majibu kamili ni “ mimi ni Neema, nimeumbwa na Mungu, niko hapa duniani baada ya maanguko ya binadamu bustani ya Edeni na sasa kuna ukarabati, naelekea mbinguni”. Watu wanaweza kukupa lebo (label) fulani, ila wewe unajua kwamba yote yatakapoisha si watu, ila uhusiano wako na Mungu wako. usiache watu wakufanye ukose paradiso kwa maneno yao, ukabadilisha mwenendo mwema, ukapata uchungu, chuki, kutosamehe, malumbano na mengineyo. La, hashu! Uko

pale kwa sababu maalum, kutungua viota vya shetani siyo kuvijenga! Usifanane na wanaopanda uovu, muachwe wote Jehanamu siku ya kiyama! Itakuwa ni kilio na kusaga meno.

Lazima ujue jinsi ya kupokea masahihisho yenye nia nzuri, na kubadilisha mambo-constructive criticism. Ila pale unapokosolewa kwa nia mbaya, gundua ili usiichulikie moyoni sana na ikakupa huzuni bila sababu. Gundua dunia ina watu wengine wanaojipenda wenyewe na wasiojua kuikana nafsi, wana roho ya umimi (me, myself and I). Na kwamba dhambi haina sababu kutokea (no reasoning), na tupo kwenye pambano kuu ufunuo 12, shetani alitupwa na ana ghadhabu kubwa amalize watu. Ila Yesu ameshinda. Usijaribiwe kuingia malumbano, mwombe Yesu akusaidie maana hili pambano kushinda kwake ni kwa kutumia nguvu za Yesu na si zetu wenyewe.

Kwa vile hukuapply au kutuma maombi ya hii kazi, ila ni mume ndiye aliyetuma, washiriki watakuwa wameweka matarajio yao vichwani, wanategemea wapate mtu wa hivyo. Mfano: “Anahitajika mke wa mchungaji ambaye anavaa vizuri, smart, anayeelewana na kila mtu hasa wanawake, asiwe wa kujipodoa sana, watoto wake wawe na adabu, anavaa kwa heshima ila asiwe mtu aliyepitwa na wakati(old fashioned), anayejua kushona na kupika vizuri, mwimbaji na mpigaji kinanda, anayezungumza kwa kuchuja mambo, mtu wa mipango, mjasiliamali,n.k. Huyu ni malaika Gabriel? Mara nyingine washiriki ni wanasiasa wa kumtumia huyu mama kupata manufaa yao. Uombe hekima, Neno la Mungu linasema katika Yakobo, “kama mtu wa kwenu hana hekima amwombe Mungu...”

### **Sura ya 3: KUMSAPOTI(KUMWEZESHA) MUME KATIKA KAZI**

Ni neno la kuaminiwa mtu akitaka kazi ya kiongozi wa kiroho atamani kazi njema. Basi imempasa askofu asiwe mtu alisiyelaumika, mume wa mke mmoja, mwenye kiasi na busara, mtu wa utaratibu, mkaribishaji, ajuaye kufundisha. Si mtu wa kuzoelea ulevi,si mpiga watu; bali awe mpole; si mtu wa kujadiliana, wala asiwe mwenye kupenda fedha. Mwenye kusimamia nyumba yake vema, ajuaye kutiisha watoto katika ustahivu (yaani mtu asiyejua kuisimamia nyumba yake mwenyewe atalitunzaje kanisa la Mungu?). Wala asiwe mtu aliyeongoka karibuni, asije akajivuna kaanguka katika hukumu ya ibilisi. Tena imempasa kushuhudiwa mema na watu walio nje, ili asianguke katika lawama na mtego wa ibilisi.

Sifa zingine zinaendelea za kiongozi wa kiroho, nazo ni kama wake zao wawe wastahivu, si watu wenye kauli mbili, wakiishika siri ya imani katika dhamiri safi. Wake zao wawe wastahivu, si wasingiziaji, watu wa kiasi, waaminifu katika mambo yote. 1 Timotheo 3 Hii ndiyo list ya kiongozi wa kiroho!

Na hata list za waume zetutunapata dodoso kidogo jinsi wanavyopaswa wawe. Ni kweli mara zingine una uchaguzi wa unachotaka kufanya ukiwa mke wa kiongozi wa kiroho kuliko kiongozi wa kiroho; ila baada ya kuangalia hii list ya mume wako kama kiongozi wa kiroho, unapata mawazo fulani. Ni kweli hauna list ya mambo ya kufanya kama mke wa mchungaji, na kwamba zile list watu wanazokubambikia si lazima uzifuate , ila upendo wako kwa mume wako na commitment kwake ya kumsaidia kufikia njozi zake ni sababu tosha ya kufanya wewe uwe mhimili kwake akifanya kazi hii.

Maana, haziwezi kuzifanya mwenyewe, kwa mfano hili agizo: “Mwenye kusimamia nyumba yake vema, ajuaye kutiisha watoto;” n.k. kazi hizi zinaangukia mwanamke zaidi kuliko hata mwanamume.

Najua siku hizi kuna viongozi wa makanisa wa kike, ila tunapoandika, tuna maana ile isipokuwa waweza kugeuza uhusiano. Kuna wanawake ambao mfano, ni wazee wa makanisa na waume zao ni washiriki wa kawaida n.k. Maandiko yanasema pia wake hawa wanavyopaswa kuwa na kiasi. Wewe ni msaidizi wa mume wako katika kazi. Ndoa yako ni muhimu sana, ilinde. Hii ni pamoja na kuwa mstahivu, kutoingia kwenye magomvi au masengenyo. Wanawake wengine hawapendi neno msaidizi. Ila ni neno la heshima mno. Maana Roho Mtakatifu ni msaidizi, na hujawahi kusikia akiona kazi yake ni pungufu.

Mambo haya si ya mke wa kiongozi wa kiroho peke yake bali hata mshiriki wa kawaida anayetaka kuishi maisha ya kumpendeza Mungu, na kujilinda na mawaa. “umzuie mtumishi wako asitende mambo ya kiburi, yasinitawale mimi, ndipo nitakapokuwa kamili, nami nitakuwa safi, sina kosa lililo kubwa;” Zaburi 19:17.

Mungu atatusamehe dhambi zetu tukiungama, ila twahitaji kujaza mawazo yetu na mioyo yetu na Neno lake, maana “maana kinywa cha mtu huyanena yaujazayo moyo wake.” Kusaidia huduma ni pamoja na “kupenda jirani kama vile tunavyojipenda”.

Kuwepo kwa mke, hata kama si kwa kuonekana sana kunamsaidia kiroho, kimwili na kihisia. Wewe uwe rafiki unayemtia moyo, unamsikiliza kwa chochote anachotaka kusema, kwani yuko salama kulinganisha na mshiriki wake ye yote. Ni kazi ambayo inaweza kuwa ngumu, ila chukua muda kumwomba Mungu ampe, nguvu, uvumilivu, na utulivu.

17. Kumpa moyo katika matayarisho ya mahubiri anapotayarisha, au maoni akiomba jinsi ya kufikia watu.
18. Siku za ibada, uzitenge kwa kutayarisha chakula, nguo zake na watoto mapema. Waweza kupokea simu au kupunguza makelele kwa matayarisho ya mahubiri haya.
19. Usichukie siku ya ibada kwamba uko huru kufanya yale ambayo familia nyingine wanafanya.
20. Watahadharishe watoto kwamba inabidi baba aende kwenye mikutano au dharura wakati mwingine. Waeleze kwamba hii ni sehemu ya mwito wake kumtumika Mungu.
21. Uwe msikilizaji na kama inawezekana saidia huduma kwa namna fulani.
22. Jifunze Neno la Mungu kwa undani ili kwanza likuongoe wewe, usisome neno kwa kufundisha la! bali likubadilishe. si kwa kuwa u mke wa mchungaji ila pia kuwa msaada kwake msaada kwa mume wako, kujibu maswali ya watu wakija kwako.
23. Jifunze ustadi ambao unatakiwa hapo maana hata kama hujui kushauri, watu wanakujia kwa mambo fulani, na huwezi kuepuka (mfano mbinu za kushauri).

Nyote wawili muwe mnarudia wito wenu mara kwa mara na kujua kile ambacho Mungu Anataka mkifanye. Binadamu ana urahisi wa kusahau nadhiri zake na hasa pale anapofanikiwa. Baada ya wito, mwelekeo (Attitude) kwenye huduma ni muhimu. Usiwe na manung'uniko kama mfiadini bali uombe, Mungu awape hekima na karama za Roho za kufanya kazi hii. Neno la Mungu lisiwe kufurahia hadithi, kujua tarehe na majina tu, bali libadilishe nia ya ndani kuwa ile ya Wafilipi mbili.

Mengine ni kama yafuatayo:

- E. Mwambie yale uliyoona mazuri kwenye mahubiri kama mifano, ujumbe au kumkumba mshiriki Fulani, n.k



- F. Mwangalie machoni anapozungumza. Mara zingine inakuwa vigumu yeye kutaka kuzungumza akingoja muda kwanza, itabidi ungoje akiwa tayari.
- G. Mwambie “nakuombea”
- H. Mshukuru kwa nyadhifa zake nyingine kama mume, baba au babu.
- I. Ukiweza kaa naye karibu alipo wakati wa ibada. (Angalia utamaduni wa mahali ibada inapofanyika)
- J. Akiwa mbali na nyumbani kwa kusafiri, mpigie simu, au andika barua na kuonyesha kujali kwako.
- K. Msaidie kutimiza njozi zake, usizimishe.
- L. Tafuta muda wa kufanya vitu vya burudani pamoja kwa vile anavyovipenda
- M. Mshukuru akiwa peke yake na nafasi ikitokea hata wengine wakiwepo.
- N. Pika chakula kwa wakati, jitahidi kuwa mke na si mama yake! Mwahikikishie kwamba ni baraka kuwa naye katika shamba na huduma ya Bwana. Waambie watoto mambo mazuri ya baba yao.
- O. Tabasamu, usiwe wewe ndiye mwenye sura ya kunyata saa yote kanisani.
- P. Usiwe mtu wa manung’uniko na malalamiko kila mara.
- Q. Mshukuru kwa vile anayofanya ambayo wengine hawaoni, mfano, kutunza jengo la kanisa, kufungua madirisha n.k
- R. Usiwe mkosoaji kila wakati, au kutaka kuwa roho Mtakatifu wake.
- S. Mpe nafasi ya kufanya kazi yake.
- T. Mheshimu na uwe mtu unayesamehe.
- U. Mpe moyo kwa yale anayotaka kufanya yatakayomsaidia hata kama ni mazoezi kila siku.
- V. Uwe mvumilivu na mwenye shukurani kwake.

Mtie moyo kupata wasaidizi, kama vile Jethro baba mkwe wa Musa alivyofanya, endapo kazi ni nyingi na kuna mstari wa wanaomngoja kila mara. Mara nyingine kuna washiriki wakosaji au wanaotaka kugombana naye. Kwa hili ni vyema kutafuta uongozi wamsaidie badala ya yeye kupambana na mshiriki wa aina hii.

Hata kama umechukua taaluma ya lugha usiwe mtu wa kumkosoa sana, mara matamshi mara fasihi, grammar etc. Mwulize kama anakuhitaji katika nyanja fulani ili usijiingize pale anapotaka ashugulikie mwenyewe. Mara nyingine aweza kuwa na katibu muhtasi ambaye ni vizuri uwe na uhusiano mzuri naye; ila uhusiano unatofautiana kutokana na haiba ya mtu na ushirika.

Mara nyingine mke wa kiongozi wa dini hajui jinsi ya kumtia moyo mume wake, hasa washiriki wanapohama kwa ajili ya mahitaji yao kutotimizwa na kwenda kwingine. Ila jua kwamba kama hakuwakwaza washiriki hao, ni vizuri waende kwingine ambapo watakuwa na furaha na kusaidiwa. Watu wakitoka na wakisema vibaya, ukikutana nao wajibu majibu ya upendo na mazuri, kumbuka huduma hii si kuhusu wewe bali Mungu mnayemtumikia. Kumbuka kwamba kanisa si lenu, na hamwezi mkamudu mahitaji ya kila ya mtu. Hata wengine wabadilisha makanisa kutokana na umbali, parking za magari n.k.

Jitahidi kufanya kazi na mume wako pamoja ila usiwe mtu wa kujiweka mbele na kuyavaa madaraka yake baadaye ukaona kwamba wewe ndiye unaweza kuliko yeye. Mke mmoja wa mchungaji wa Malawi alisema “watu wengi waliokuja kwetu walisema wewe ndiwe mchungaji na wala si mume wako, kwani hana shauku ya kufanya kazi hii.” Ikifikia hatua hii, tafuteni msaada. Maana wewe ni msaidizi na si mwenye kazi, naamini una shuguli nyingi tayari na huna haja ya zaidi, hasa kama una watoto wadogo wa kutunza pia.

Pale panapohitaji ushauri usisite. Mke mmoja wa mchungaji alisema “kila tukiitwa mahali kwenye nyumba za watu kwenye shughuli ya binafsi ya nyumba hiyo, mume wangu alipopewa nafasi si ya kuzungumza alisema yale ya kawaida ya kanisani, washiriki walichukia, maana walitaka aseme yale yahusuyo wao nyumbani, mfano kama ni siku ya mtoto ya kuzaliwa ajue jina la mtoto na kumwomba huyu mtoto kwa njia maalum. Mwishowe hawakutuita tena kwenye majumba yao. Nilipowauliza walinyamaza, mpaka siku moja nilipodokezewa. Nilimwambia mume wangu naye akatafuta jinsi ya kufanya haya yawe bora (personalize). Ni kweli ungependa ualikwe mahali pengi na kuzungumza na washiriki ila picha yenu ya huduma ni kubwa zaidi ya hiyo, nyinyi ni kama mabalozi wa Mungu sehemu mlipo, na hili msisahau.

Kuna wakati mume anachunga makanisa mengi, kama thelathini sehemu zingine. Kazi hii ni ngumu na mke wa huyu mchungaji majukumu yake yanakuwa mengi. Mara nyingine anajiuliza kama aende kila siku ya ibada, kule ambapo mume wake anaenda, au akae kwenye kanisa lake mahalia ili watoto waweze kuwa na mwalimu mmoja wa biblia na kukua kiroho vizuri. Ila washiriki wengine wa makanisa hawatakualewa kabisa kwani wewe pia ni mke wa mchungaji wao kama vile ulivyo katika kanisa lako mahalia. Makanisa mengine ni mbali na ghali kupanda basi au kupata usafiri, mengine hayafikiki mpaka pikipiki na hii haiwezi kubeba familia yote. (talk about issues for ministry for multiple churches).

Jifunze kujua kwamba watu hawana nia mbaya ila mara nyingine wanaweza kukuona ukiwa na mchungaji wakawapita. Mke mmoja wa mzee wa kanisa alisema “vimenichosha hivi vimama vya kanisani vikipiga simu hata bila ya kunisalimia wanasema mzee wa kanisa yupo? Nawauliza na mimi? Hata wengine wanamwandikia kadi ya kumshukuru na kuandika jina lake tu japo yale yaliyofanyika mengine ni mimi nilifanya.” Washiriki wengine waweza kuelimishwa kuwa na adabu; (courtesy/polite) ila wengine hatutawabadilisha, bali uwasamehe.

Mwanamke mwingine kanisani alisema kwenye mkutano lilipoitwa jina la mke wa mchungaji; “mke wa mchungaji kawaida yake anachelewa, hajaja, yupo nyumbani bado!” Mke huyu wa mchungaji alijibu kwa hasira; “sijachelewa bado!” alitaka kuongeza maneno mengine ya ujeuri, ila Mungu alimsaidia kujishika, kwani aligundua kuchelewa kwake ni kwa ajili ya huduma anazofanya kwa washiriki kabla hajaingia kanisani.

Ni kweli, waweza kwenda kwa unyenyekevu na nia njema ya kumsaidia aliyefanya kosa arekebike, ila kwa jukumu ulilo nalo kama mama mchungaji, ukaonekana kama tishio kwake, na ukapanda hofu badala ya kurekebisha! Hata hivyo ukigundua jinsi ilivyo vigumu kujibadilisha wewe mtu mmoja, je, utawezaje kuwabadilisha washiriki wako wengi?

Mkumbushe mume wako, kwa unyenyekevu, kwamba asiwasahau nanyi pia, wewe na watoto ni washiriki wake asije afikiri kusaidia wengine na mambo kwake yanatekea! Jitahidi upate muda wa kusali na kujiweka wakfu.

Tulisoma gazeti la wachungaji miaka ya '90 na lilisema “asilimia 75 ya wake wa wachungaji, ni mzigo kwa kazi ya waume zao, kwa vile hawajaongoka. Wengi walichagua wake zao kwa mazoea ya kuelewana, sura, au maumbile, ukaribu, na mengineyo. Hii iliwapa shida maana walikuwa na mwelekeo tofauti. Washiriki wenu watangundua hili kama vile nanyi mnavyogundua mambo.

Washiriki wa kanisa fulani walimwendea mchungaji wao na kumwambia kwamba mke wake wa miaka 50, hana msimamo mzuri na anashughulikia ushirikina. Yule mchungaji alijibu; “namjua mke wangu, huyu ananisindikiza tu, nitamwacha hapa hapa duniani siku Yesu atakapokuja!” Nafikiri huu

ni mfano mzito, ila wake za viongozi wa kiroho, tujue kwamba tutakuwa msaada kwa kazi kama nasi tunawiwa kwa mambo ya kiroho si tu wasindikizaji kwenye karamu kubwa.

Ni muhimu uwe mtu wa kuweka siri, maana una nafasi ya kujua siri za mambo mengi yanayoendelea kwenye ushirika huo, si kwa vile tu mume wako anakuambia mengine, ila washiriki wakija kumweleza mchungaji unakuwa hapo kama mojawapo ya fenicha! Jifunze kutunza siri, tunasema hili kwa msisitizo.

#### Sura ya 4: KUSOMA NENO LA MUNGU

Asilimia 65 ya waumini wengi hawasomi neno la Mungu kwenye takwimu za ninapoishi, dai lao ni kwamba hawana muda. Japo karibu kila nyumba ina biblia zaidi ya moja. Hii ni huzuni kwani kule Uchina, India, na mashariki wengi hawajawahi kuona Biblia ([forgottenchristmas.org](http://forgottenchristmas.org)). Uhora wa Mke wa kiongozi wa Kiroho (MKK) hautokani na kisomo chake, ila kujilisha kiroho ndiyo kipaumbele. Kila siku akiamka aseme “Bwana nipo hapa, unataka kuniambia nini leo?” Usiwe mnafiki na kuishi maisha feki na shughuli nyingi za uongozi, ukajisahau. Unasema kitu ila hukifuati, utajidanganya mwenyewe, na wala si watu! Watagundua mapema, na mara nyingi hawatakambia. Haya yaliwapata mafarisayo, walijua mengi mpaka kwa nukta. Ila hawakuyafanya.

Mtoto wangu wa miaka saba, aliona nachelewa kutoka ndani ya nyumba kwenda kanisani, akasema mama wewe ni mfarisayo! Nikasema una maana gani? Akasema “wanasema mambo, ila ila wanaishi tofauti, ila wanategemea wengine wafanye wanavyosema. Jiulize mwenyewe maswali haya ukisoma Zaburi 139 ya unichunguze: Je, mimi ni mkweli? Muwazi? Safi? au mbinafsi.

Shughuli nyingi zinafanya upunguze ufanisi, na njozi ya wito wako wa kuendeleza karama yako ya uinjilisti. Kristo alikuwa tayari kujibu maswali ya mafarisayo na kukabiliana na yote, kwa vile alitumia muda na Baba yake. Wengi wanaamini kwamba Neno limevuviwa na lina nguvu ila hawalisomi! Inashangaza kwa kiasi fulani, ila kwa sababu shida hiyo iliwahi kunipata, naielewa vizuri. Wengi walipoulizwa unaisikiaje sauti ya Mungu walijibu kwa maombi na matukio!

Jifunze kupenda Neno la Mungu. Kutokuwa na muda si ukweli, ni kipaumbele, tuna masaa 24 kwa siku, na 108 kwa wiki. Kusoma biblia mwanzo mpaka mwisho, kwa mwendo wa kawaida, huchukua masaa 80 hivi. Una muda wa kuoga, kupika, kwenda shule, au kufanya kazi? Basi una muda wa kulisoma Neno. Tuisome kama anayezima moto, wakati wa dharura tu na wakati mambo yameharibika, bali wakati wote.

Najua watu ambao wamemaliza kulisoma kwa wiki mbili. Simaanishi tulisome kwa wiki mbili, ila tuna muda wa kulisoma. Japo nimekuwa mkristo kwa miaka zaidi ya 35, ni miaka michache tu iliyopita nimetilia makini kulisoma. Shetani ameniibia muda wangu wa mahusiana na Yesu, naomba Yesu anisaidie pale tunutu alipokula. Nimelitia maanani na kulisoma kwa makini kama miaka 10 hivi iliyopita. Zamani, nililisoma ila siku nyingine nikiwa na shughuli nililiacha.

Kimbilio na kinga yetu ni Neno la Mungu. Endapo unapata barua ya Raisi wa nchi au mtu unayempenda huwezi kusema kwamba huna nafasi ya kusoma. Nilisikia msichana fulani kwenye taarifa ya habari ametuma SMS 6000 kwa mwezi! Shetani ana mambo ya kutushugulisha, japo mambo hayo ni mazuri tu, na si dhambi, yeye hajali, alimradi yanatupoteza kulenga kwenye shabaha yetu ya

NENO.

Zamani watu waliponiambia Neno ni tamu kusoma, nilijiuliza, “je, wanaona nini kitamu?” Kama mwalimu wangu toka Uingereza wa miaka 80 alisema, “siwezi kukaa bila kusoma Neno, lanipa faraja, ni kitu ninachongoja kwa hamu nikiamka nikifanye!” Sasa ndiyo nimeanza kuelewa masikini! Neno Linalinda moyo na unyenyekevu. Ishi kujenga mahusiano na Yesu na si kuwaonyesha watu kwamba tunachunguza neno na siku ya hukumu tukataliwe.

Wengi tunaishi kwa mapokeo na kujipurukusha hapa na pale ila hatusomi, mpaka tuwe wazee. Kisha tunawalaumu vijana kwamba hawasomi, na wanatujibu “nyinyi mko karibu kufariki hivyo mwahitaji kuwa karibu na Yesu.” Ni nani ajuaye siku yake? Siku hizi haijalishi umri, mtu alala usingizi wa mauti wakati wote. Nashauri vijana msifanye kosa hili.

Watu wengi wanafikiri wale watumishi walioajiriwa saa 11 jioni wakapata mshahara ni sawa kabisa, na wale wa saa 12 asubuhi kwa manufaa! La hasha wale waliokuja asubuhi walijenga mahusiano makubwa na Bwana. Fikiria mtu unayetaka kutumia muda wako wote naye, na ukapata kufanya vile, hautafurahi?

Jifunze kukariri mafungu. Halina maswali hili. Wakati wa shida utazidai ahadi kama unazijua, na hiyo ni sababu tosha. Kuna website ya kusaidia watu kukariri mafungu inaitwa ‘FAST memorization of scripture’, kuna wengine kanisani kwetu wamekariri, mawazo toka kwenye mlima wa Baraka yaani Mathayo 5,6 na 7, na kitabu cha Waefeso ambacho ni kitabu kizuri mno kwa mahusiano na ufupi. Kinakusaidia mambo karibu yote kwa muhtasari, jaribu kukariri Waefeso, Zaburi 91, Isaya 53, 1Wakorintho 13, n.k.

Biblia ni kitabu cha ajabu na ni Cha Mungu mwenyewe. Kitabu hichi kimeandikwa kwa miaka 1700, kina vitabu 66 na waandishi 40. miaka 400 ilipita kutoka agano la kale kuja agano jipya. Watu hawa hawakuonana ila waliandika kwa mtiririko mmoja. Mambo yaliyotabiriwa kama Danieli 2, Daniel 7, Daniel 8 na mengi yametokea. Anza kusoma hizi sura za Daniel.

Baba yangu hakutilia makini kuhusu maandiko, ila alikuwa mwanahistoria, nilipomfunullia Daniel 2 na 7 na kuzungumza mambo ya Alexander mkuu wa Macedonia na falme zile zote, alishangaa akasema, “kweli ni ajabu, haya tuliyasoma yote kwenye historia. Biblia! Isome, iamini, ithamini, itafakari, ikariri, na itii. Yote ya kitabu hiki yaliyotabiriwa yametokea na kushangaza watu.

Unaona hata Mathayo ananukuu Agano la kale zaidi ya mara 27. Tuisome tu na kushangaa maajabu ya hadithi, kujua majina na tarehe, bali itubadilishe mioyo na nia zetu. Mungu anazungumza nami katika Biblia, ananipa hekima, uwazi na mibaraka ninayohitaji. Anahitaji nikae miguuni pake na kumsikiliza. Maombi, ni mimi nazungumza naye, Biblia, ni yeye anazungumza nami. Utakuwa kama mti uliopandwa mtoni.

Siku hizi tuna watu wengi wenye shida ya kutojiamini. Wanasaikolojia na wanamapodozi wanatuuzia bidhaa zao ili kutusaidia tutojiamini. Je, umekata tamaa, je una woga? Je, unahitaji kuwa na tabia yenye kina cha kiroho? Je, una ndoto mbaya za kutisha (nightmare) basi soma kitabu hiki na umkiri Yeye ni Bwana. Tunaambiwa kwamba mtu aliye katika Mungu anakuwa kama mti uliopandwa mtoni. Angalia maisha ya wale waliomthamini kama; Ayubu, Paulo, Yusuf au Daniel; Mungu alikuwa kiini cha maisha yao. Mungu hakutupa roho ya woga, bali ya upendo, nguvu na mawazo bora.

Soma biblia na kuiweka kiini cha maisha yako. Mtu ambaye biblia yake imechakaa na kupasuka,



kwa kawaida yeye mwenyewe anakuwa hajapasuka au kuvunjika, bali yu imara. Vitabu vinginevyo kwa tabia ni makapi, viko tupu, havina kina. Kita kwenye neno. Usikae bila ya kusoma kila siku. Kaa ndani ya Kristo, mwombe Roho wa Mungu kabla ya kufungua neno ili uelewe. Hii ni muhimu. Lisome, sikiliza kile Mungu anataka kukwambia, liamini, litii, utafanikiwa.

Katika zaburi 119 tunaona Daudi Akichukua na kulitafakari neno. Amelitaja Neno kama ‘amri, shuhuda, kanuni, n.k.’ Isomwe Zaburi 119 mara kwa mara!

Watu wengi siku hizi hupoteza muda kuangalia mikanda ya “kwetu kuzuri,” futuhi, na michezo ya kuigiza makanisani badala ya kusoma neno. Yote haya si mabaya, ila yanapoteza shabaha ya kulenga pale tunapohitajika, na adui apenda. Mikanda ya mahubiri na neno ni muhimu sana, wachache wamerekodi mahubiri au biblia. Nyimbo za kumsifu Mungu, tutafakari maneno na si ‘kutumbuizwa tu’. Usigandishe macho yako kwenye kuangalia ‘kwetu kuzuri’ saa yote, haiwezi kuchukua nafasi ya NENO, kamwe!

Mara nyingi pia tuna mijadala (debate) kuhusu hoja fulani. nilisikia kama Tanzania, balozi wa nchi fulani alikuwa alisema atakuja na shoga wake. nafikiri akimaanisha mwanamume ameo mwanamume. Niliona watu wakiingia mijadala kwamba ni vibaya au vizuri!. Kwa kweli yale Mungu Ameshatuonyesha, jinsi ya kuo. Ushoga ni dhambi, halina mjadala, nukta! (Funga majadiliano). Hata kuishi na mwanamke au mwanamume bila ndoa ni dhambi.

Neno la Mungu liko wazi kuhusu mwanamume kuo mwanamume au mwanamke kuo mwanamke, usipoteze muda wako kwa debate, full stop! Wote tumefanya dhambi na kupungukiwa na utukufu, ila tuombe msamaha na si kusema si dhambi. Wapaswa kusema ‘unifumbue macho yangu niyatazame maajabu yatokayo katika sheria yako’ Zab 119:18. Biblia ina ukweli mtupu na kweli tu (absolute truth) Milele Mungu Neno lake limeidhinishwa mbinguni. Ametuambia kwa kukazia, kwamba ni rahisi mbingu na dunia kupita bali Neno Lake kamwe! Hili ni jambo zito sana. Kama huelewi kitu, mwambie Mungu akueleweshe. Maana Yeye awaonyesha watu wadhaifu, ila wenye viburi wa juu waweza wapitwe na maana halisi ya fungu hilo. Waweza wabishane usiku na mchana ila wasielewe kitu.

Nilisoma Seminari na kule watu walikaa kwenye debate usiku mzima, mfano wakijadili: Je Yesu ni 100% Mungu na 100% binadamu? Wakifika usiku wa manane, wamechoka choka, wanazungumza kwa kutofikiri sana, na kugombana, gombana. Niliona akili zangu si nyingi na haya siyaelewi. Wanasema ukiwa umechoka na usingizi utendaji wako ni kama mtu aliyekunywa chupa nne za pombe. Nilijiondokea maana yalinipita hewani.

Nashauri hata kama wewe ni mtu wa teknolojia ya CD au vinginevyo, pata kopi halisi ya Biblia. Kila andiko lenye pumzi ya Mungu, lafaa kwa mafundisho na kwa kuwaonya watu makosa yao na kuwaongoza na kwa kuwaadabisha katika haki, ili mtu wa Mungu awe kamili, amekamilishwa apate kutenda katika kila tendo jema, anatumkumbusha Paulo kwenye 1 Tim 3:16,17. kama jambo lipo kwenye neno la Mungu, ni letu, kama halipo, hilo siyo letu.

Biblia ni Mamlaka, mamlaka ya Mungu mwenyewe. Mungu akizungumza, tunanyamaza na kufuata, majadiliano ya hilo suala yaishe hapo hapo. Waingereza wanasema, “The Lord says it, and I believe, and that settles it.” Yaani Mungu amesema, naamini, na hilo ndilo hitimisho.

Tukumbuke wokovu ni Neema ya Mungu kujumlisha na sufuri, full stop. Si kwa matendo yetu au kusoma Bibia, japo biblia ni dira ya kutuongoza, imani yaja kwa kusikia, kusikia Neno la Mungu. Biblia

imebadilisha maisha ya watu waliokuwa wenye dhambi na uovu mwingi. Hakuna mtu ambaye alishawahi kusema nilisoma uhasibu ukanibadilisha moyo wangu kuacha wizi. Au hisabati ilibadilisha moyo wangu na kuacha uzinzi. La hashu! ni Biblia tu, yaani Neno la Mungu linalotubadilisha, nafikiri mlei utachunguza katika maisha yako kwamba unaendelea katika safari na kuzidi kubadilishwa na neno “Hivyo Bwana Moyoni mwangu nimeliweka neno lako, nisije nikakutenda dhambi.” Neno lake, ndiyo mamlaka pekee na mamlaka ya mwisho.

“Wewe unafikiri una mawazo ya hekima, nami pia nafikiri ninayo mengi ya hekima!” Hiyo haijalishi, mawazo yangu ya hekima, au yako ya hekima ni upuuzi (irrelevant). Akizungumza Bwana, hatuna haja ya mjadala. Uzoefu wetu si Mamlaka ya Biblia, waweza kuwa na uzoefu mzuri, lakini unapopingana na Neno la Mungu basi uzoefu huo hauna maana, ni wa kutupilia mbali. uzoefu wako, wakati wote, uupime na biblia, usijiweke wewe kuwa kiini na uzoefu wako, bali Neno la Mungu. Uzoefu wetu si kweli yote (absolute truth).

Wainjilisti walei wengine wanapata mambo ya kutoka kwenye ndoto au mapokeo yanayopingana na Neno la Mungu na kuyahubiri na kukwaza watu. Epuka haya. Wakristo wengi hapa Marekani wamezungumzia mambo ya Near death Experience kwamba walikufa wakarudi tena kusimulia. Hii inapingana na Neno la Mungu. Ila wengi wameliamini na kupata ndoto nyingi zaidi kuhusu ili. Huu si ufunuo wa Mungu. Wengi wasema ni manabii na Bwana amewafunulia mambo fulani nje ya biblia (extra biblical). Epukana na hawa! Waweza kuonekana wana hari (excited) ila jihadhari. Biblia ndiyo mamlaka pekee ya sauti ya Mungu(sole authority). Biblia ni sauti ya Mungu, na ufunuo wa Mungu, na siyo kitabu cha saikologia cha kukusaidia maisha (self help book).

Neno lako ni taa ya miguu yangu na mwanga wa njia yangu zaburi 119:105. Tunza shuhuda za Mungu kwa moyo wako wote, si nusu nusu. Tuombe ombi la Daudi “ningependa njia zangu ziwe thabiti, nizitii amri zako, ndipo sitaabika, nikiyaangalia maagizo yako yote Zaburi 119:5.6. Tuombe toba ya kweli, tukae ndani ya Kristo, Yeye ni mzabibu wa kweli. Tukae ndani ya Kristo. Kuna wakristo waliojichomeka kwa wakristo wenzao na wala si Kristo. Hii ni hatari kubwa.

Ushauri wa Laodikia kwenye ufunuo tatu yabidi tusome mara kwa mara. Nayajua matendo yako (works). Matendo tunayo mengi ya kazi za Mungu ila asema atatutapika. Tunamtia kichefu chefu! Yaani mara nyingine kazi zetu kama walei zamtia kichefu chefu. Tunafikiri tunamfanyia Yeye, kumbe zinamtapisha! Nimekuwa nikitafakari hili kwa miezi mitano sasa. Nimeomba msamaha kwa Yesu kwamba kazi zangu au matendo yasimtapishe. Nisije nikajichosha kwa matendo mengi ‘works’ nikijisumbua kumbe ni kichefuchefu tu. Matendo hata ya huduma yaongozwe na Roho Mtakatifu.

Ni rahisi kufanya vitu vya Kikristo, kuliko kuwa mkristo (to do, instead of to be!). Nimegundua hili na naomba Mungu Anisamehe nisijifanyie kazi zangu na kumtapisha, ila niwe ndani yake na kufanya analotaka nifanye na siyo lile nataka.

Soma neno kwa undani. Tulianza kunywa maziwa ila sasa inabidi tule vigumu. Maombi mazito yabidi yatumwe mbinguni, ombea na wegine unaowafikia, usiombe na hasira, usione dhambi za wengine tu, ona na zako na kuuungama. Lazima tujikabidhi kwa Mungu na kumpinga shetani. Ni Muumba tu anayeweza kutusaidia kufanya haya. Tumepewa nguvu za kuishinda dhambi. tunapoanza kuona hatutaona vizuri kama yule kipofu aliyesema “naona watu wanatembea kama miti” ila baadaye aliweza kuona vizuri. Tunatupa makombora na kusonga mbele (It is a battle and a march). Ni pambano na kusonga mbele. Hatukai pale pale. Kuhesabiwa haki ni kazi ambayo Mungu anafanya kwetu. Ila binadamu yabidi amruhusu Mungu. Neno la Mungu si kwaajili ya kutujulisha habari, ila kwaajili ya kutubadilisha (it is not for information, but for transformation).

Yasemekana majani 50 ya tunda la apple (tofaa) yanatoa apple moja. Kusoma kwetu biblia kutaonyesha matunda yetu. La sivyo itakuwa majani tu kama ule mtini na hakuna matunda! “Ndiposa kwa matunda yao mtawajua.” Tunda hili ni lile tunda la Roho la wagalatia 5. Neno ni kama nyundo, linagonga na kuweka wazi dhambi, ubaguzi na kila uovu. Zaburi 119:14 yasema nimefurahia njia ya shuhuda zako kama kwamba ni mali nyingi. Ni tamu kuliko asali. Vitu vya ladha nzuri, huli haraka haraka ukamaliza. Unamungunya polepole, ili ufaidi uhondo huo. Basi Neno ni vile vile, usipite ukiwa na haraka, na kuparaza paraza. Martin Luther mwana matengenezo wa ujerumani alichukua masaa matatu hata akiwa busy sana, kusoma na kuomba. Usiwe katika kazi hii kama akili yako imekaa juu juu tu; “watu wameniita inabidi niende” bila kusoma. Kumbuka Yesu mwenyewe aliyeandika Neno alichukua muda kulisoma! Akasema ‘imeandikwa.’ Hushangai kwamba hakusema, nalijua ni mimi mwenyewe nimeliandika!

Neno ni upanga ukatao, ukiangalia hata mawazo ya watu yaweza kuwa ya kweli ila, si kweli kamili. Ila neno la Mungu ni kioo cha uhalisi. Si kama vile vioo vinavyoonyesha kichwa kikubwa kuliko mwili au miguu mikubwa na kichwa kidogo kwenye maonyesho.

Nitajuaje mimi ni nani? Wenzetu wengine wameshasema tumetoka kwa sokwe. Siku moja nikiwa katika duka la nguo Marekani, mtoto wa miaka 16 alinjia akasema “Mama, si kwa ubaya, ila nataka kukuuliza, unatoka Afrika?” nikamwambia “ndiyo.” Akasema, je, wanavaa nguo huko?” nilimweleza kwa uzuri hali halisi. Alishangaa. Wengi wanaamini mambo ya ajabu!. Hata kuna mmishonari mmoja kule Musoma miaka ya 50 jamaa yangu aliniambia, alikuja na nguo za watoto zimeshonwa pa kuingiza mikia! Kwamba huku watu hawajakatika mikia. Wengi wana ukweli pungufu wa mambo halisi.

Neno la Mungu ndilo litakueleza ukweli kamili kwamba wewe ni nani. Halitakudanganya kamwe. Je, unaishi kutokana na Kitabu cha Mungu? Kwa vijana, “Jinsi gani kijana aisafishe njia yake?” Zaburi 119:8-9, si kutokana na maisha chuoni, au kijijini mwake.

Tulitembelea kule chuo kikuu Nairobi tukitoka Chuo cha Baraton, Eldoret, tukakuta mambo ya ajabu. Eti vyo vingi Afrika wasichana na wanaume wanatumia mabafu pamoja, eti ni mambo ya kisasa! Wanasema wanafuata wazungu, jinsia zote ni sawa (Co-education?). Tukaona pazia limeweka kwenye chumba tulichoingia kwenye kitanda kinachofuata. Basi tukilala tukasikia sauti ya mwanamume anakohoa. Nikauliza, kuna nini hapa? Eti wanaisi pamoja? Bafu zote na choo ni pamoja na kadhalika?

Mambo haya ya kisasa yanayopingana na neno la Mungu yameletea machozi mengi mabinti na vijana wetu. Njia isiyo ya Mungu ina huzuni nyingi. Wakasema hapa si shida eti wanatumia kondomu. Nikashangaa, hivi kondom inasaidia kufuta huzuni na hatia? Je, watu hawajapata shida ya kupata ukimwi au mimba wakiwa na kondomu? Kweli kuna njia njema machoni pa mtu ila mwisho wake ni majuto. Ni Neno tu litatusaidia. Maana wote tumepotea, ila tutaonaje njia bila Neno? Lo lote nje ya neno linaleta huzuni nyingi.

Nchi zingine kama Marekani watu wanaheshimu Biblia, kila nyumba inazo, wastani wa nne, ila hawazisomi. Dhambi itakufanya uwe mbali na kitabu hiki, na kitabu hiki kitakufanya uwe mbali na dhambi. nashauri mlei kisome na kukimaliza kila mwaka angalau mara moja. Kisome, kikariri, kitafakari, kinakili, na kitende. Ni sabuni ya dhambi, tafakari kila siku, omba. Neno ni takatifu, linatusafisha kwa miujiza ya Mungu. Linatufanya tuwe watakatifu kwa Neema yake.

Jaribu linapokuja, Roho Mtakatifu analeta kwenye mawazo yale tuliyosoma ili tushinde majaribu. Usisome kutimiza wajibu, tulitafakari, na kuwa watendaji wa neno na si wasemaji au wasomaji tu. Usilalamikie kioo, ambalo ndilo neno. Tusiwe na kichwa kilichojaa maandiko ila moyo uliojaa dhambi. Neno halijatolewa kwetu kutufanya watenda dhambi werevu (smarter sinners) limetolewa litubadilishe. Ni kama ujumbe wa afya si kwa ajili ya tuishi maisha marefu tukitenda dhambi (healthy sinner) bali tubadilike na kufanana na Yeye.

Walei wengine wanaohubiri kwenye Televisheni wamesikika, badala ya kuinua Neno wanasema, “tuma pesa kwetu, na utapata baraka nyingi.” Wengine wameonekana kama wana program ya kuomba omba pesa badala ya kulisha watu neno. Ukipata muda wa kuhubiri hadharani, redioni, na popote, epuka hii tabia ya Gehazi. Huyu Alikuwa mtumishi mwema, ila alijali mali kuliko Neno la Mungu.

Bingwa wa upasuaji alikaa kumngoja mgonjwa wake, mgonjwa alipowasili alimkuta mpasuaji anasoma Biblia. Alimwuliza huyu tabibu, “Je, usomaji wa biblia unakusaidia kabla ya upasuaji au baada?” Yule mpasuaji alijibu, “wakati wa upasuaji.” Ndiyo hivyo kwetu pia, linatusaidia tunapopitia kwenye ; “Leo nina shughuli nyingi sina muda wa kusoma Biblia, hivyo hata muda wa kula sina.” Na usile, mpaka umelisoma! Ukikosa milo miwili au mitatu, utatoka spidi na kwenda kulisoma. Ndiyo mbinu (trick) nimetumia na imefanya kazi.

Wimbo wa zamani ulisema:

Milima yote na mabonde, itayeyuka, Neno lake Bwana imara litasimama

Chorus: Simama imara jilinde, neno lake Bwana imara, kesha kila siku uombe ukasimame.

Neno la Mungu si mashauri au maoni! Ni amri, na maneno ya mwisho yenye mamlaka duniani na mbinguni.

Mamilioni ya watu wamelifia Neno hili. Hebu tumwombe Mungu; “fungua macho yangu nione maajabu ya Neno lako”. Utashangaa; kweli ni kipi neno hili hakichanganua? Lina majibu kwa kila hali unayokutana nayo. Ni kweli latoka kwa Mungu Mwenyewe.

Unifunue macho yangu ili nione maajabu yako katika maisha yangu (Open my eyes that I may behold wondrous things in your life).

Kuna njia mbali mbali za kusoma Biblia. Pengine hata maelfu! Ila mimi nitasema chache nazozijua

Kamwe Biblia isisomwe bila kuomba Roho wa Mungu Atuonyeshe kama kioo makosa yetu na kutuvuvia. Tusome ili itusaidie katika kuongoa roho. Si wewe unayeongoa roho (nitamwongoa) bali Mungu. Hata kama unaijua sana, utashangaa mwangaza mwingine utakaonyeshwa kwenye fungu hilo. Na kama tulivyosema Kristo Ambaye ndiye Neno, alivuvia watu kuandika, akiwa duniani alisoma maandiko, na akanukuu “imeandikwa” sisi je tutaponaje, tusipojali Neno? Hata watoto watafaidika, Paulo anampa nguvu mtoto wake Timotheo kwamba ameyajua maandiko toka utoto 2 Tim 3:15.

Biblia ina sura 1189. waweza kusoma moja kwa siku na kumaliza miaka 3 au tatu kwa siku na kumaliza mwaka.

Aina za kusoma

1. Kusoma kwa sura na baadaye chambua hiyo sura

1. Wazo kuu ni nini? Mfano: Wazo kuu la Mwanzo moja ni uumbaji



- b. Somo linaloongoza ni nini?(leading subject)
- c. Fungu maalumu ni lipi katika sura hiyo?
- d. Fungu unalolipenda kupita yote ni lipi?
- e. Watu gani wahusika sura hii?
- f. Sura hii yaonyesha nini kuhusu Kristo
- g. Mfano gani wa muhimu upo kuufuata katika maisha yako leo? (personalize)
- h. Je, kuna ahadi gani kwangu katika sura hii?
- i. Kuna jukumu, nalobidi nitelekeleze kwa mtu Fulani baada ya kusoma sura hii?
- j. Mambo ya kuombea katika sura hii?

2. Kusoma kwa paragrafu
3. Kusoma kutokana somo au kichwa cha habari (subject) mfano mifano ya Yesu, maombi ya watu mbali mbali, miujiza, visa, na mazungumzo ya watu waliotajwa.
4. Soma kwa mafungu, mfano Warumi 8:28
5. Kusoma kutokana na maneno, agano la kale kwenye Kiebrania lina maneno 8674 na agano jipya 6000 hivi
6. Kusoma kutokana na maombi ya watu. Agano la kale lina sala 83 na jipya sala 49
7. Kusoma kutokana na historia ya maisha ya watu kama Mfalme Daudi au Yusufu Mume wa Mariam; twaona biblia ina Zacharia thelathini kwenye agano la kale na kumi na watano katika agano jipya, Yona saba na Yakobo watano.
8. Kusoma kutokana na unabii uliotimia, mfano Daniel 2 au 7.
9. Kusoma mafungu yote yenye Kristo katika Biblia yote. Luka 24:27? Yasema mandiko na manabii yamweleza Yeye
10. Kunakili biblia yote, au kusoma biblia kutokana na maswali.
11. Soma kitabu kimoja, mfano Mathayo yote, kwa siku moja na kuitafakari.

## Sura ya 5: MAOMBI: KUIISHI MAISHA YA MAOMBI

Kusoma neno la Mungu ni kusikiliza sauti ya Mungu akizungumza nawe, bali kusali ni wewe kuzungumza na Mungu. Hayo mawili ni ya muhimu katika mahusiano yako na Mungu. Na kama msemu wetu unavyosema “Jambo muhimu ni kulifanya jambo muhimu liwe jambo muhimu.” Hebu ulifanye hili liwe jambo muhimu. Maombi ni kuzungumza na Mungu mambo yahasuyo maisha yetu ya kila siku. Furaha, shida na kila kitu. Kwa marafiki wetu wa karibu, hatukosi ya kuzungumza nao. Piga picha, ukiwa na rafiki zako wa karibu unanyamaza tu bila kujadili chochote?

Maombi ni kuzungumza na Mungu kama rafiki. Siyo kwamba tunabadilisha nia ya Mungu bali tunakuwa karibu naye, ni rafiki yetu. Wimbo mashuhuru unasema tunasahau kuzungumza naye “Lakini twajikosesha, twajitwika mabaya, kama tulimwomba Mungu dua angesikia. Una dhiki na maonjo, una mashaka pia? Haifai kufa moyo dua atasikia”. Mungu anatupenda kuliko tunavyojipenda wenyewe, wale tunaowapenda na kuwaombea, Yeye anawapenda zaidi yetu. Nafikiri kwa akili zetu binadamu ni vigumu kupembua haya.

Ni muhimu kusali asubuhi na jioni. Na pia mchana ni muhimu, “tuombe bila kukoma”, haja zetu

zijulikane kwake.

Watu wengi tuna maneno mengi ya kujaza vikapu, ila tunapopiga magoti kuomba, maneno yanatukauka. Imenitokea mara nyingi, maneno kunikauka! Nimekuta inabidi nijenge mahusiano na Mungu na kumsikiliza, ili akiita niweze kujua sauti yake.

Tukitembea, na kufanya shughuli zetu katikati ya siku tuendeleo kuomba mioyoni mwetu. Unapopata jambo, fikiria mambo ya kimbingu. Kama ukiwa kwenye foleni ya magari,(traffic), jiambie kwamba mbinguni hatutakuwa na foleni kama hizi, na utafarijika. Fanya mambo ya kwanza yawe kwanza. Kuna uhusiano mmoja tu ambao ndio wa muhimu kupita yote, uhusiano huu ni ule wako na Mungu.

Mafungu mengi kwenye neno la Mungu yanatupa nguvu kwamba Mungu yupo upande wetu “nimeufungua mlango mbele yako ambao hakuna awezaye kufunga”. Maombi hufungua milango na madirisha ya mbinguni. Amesema “ombeni nanyi mtapewa, tafuteni nanyi mtapata, bisheni nanyi mtafunguliwa. Kila aombaye hupewa na kila atafutaye hupata na kila abishaye hufunguliwa.” “Ombeni lolote kwa jina langu na mtapokea.” “Hamna kwa vile hamwombi.” Mimi nimeamua sitakupungukiwa kwa vile siombi, nitaomba.

Mungu ana ahadi zaidi ya 3500 kwenye neno lake! Mambo ambayo anataka kutufanyia, ila utadaije ahadi nawe huzifahamu? Soma neno lake. Katika ahadi hizo amesema mara 365 “usiogope”. Kila siku ya mwaka ina usiogope moja! Mwalimu Elisha Okeyo ameandika kitabu USIOGOPE kama kasha ya kila siku kwa siku 365. Hiki ni kitabu kizuri sana kukisoma, kimenibariki sana, kama unakihitaji tutakupa contact hizo pale Arusha” Usiogope!”.

Maana nayajua mawazo ninayowawazia ninyi asema Bwana , ni mawazo ya amani wala si ya mabaya, kuwapa ninyi tumaini... nanyi mtaniita, mtakwenda na kuniomba, nami nitawasikiliza nanyi mtanitafuta na kuniona, mtakaponitafuta kwa moyo wenu wote. Nami nitaonekana kwenu, asema Bwana..” Yeremia 29:11-13. soma kila siku na udai ahadi hizi.

Usianze siku bila hili, siku moja niliamka nikaanza kupika na shughuli, nikastukia jua limezama bila kuzungumza na Mungu Baba yangu. Hebu machovu ya maisha haya yasikusinye mpaka ukaacha kuzungumza na Baba yako wa mbinguni.

Unapoanza kuomba msifu na kumshukuru, kisha ungama dhambi, kisha mwombe unachotaka, na kumshukuru

Pia “ujitahdi kuishi na watu wote kwa amani na utauwa. Mungu anaishi katika sifa za watu wake, jifunze kumsifu kila mara. Yeye ni Mweza tungejua tu utukufu wake na malaika wanavyomsujudu, midomo yetu ingerusha sifa Zake kama bisi kwenye sufuria.

Omba kwa dhiti, si kusema umecheke kwenye orodha ya vitu vya kufanya siku hiyo na uka “tick”. Mwombee Mume wako na huduma yake, na mwambie kwamba unamkumbuka katika maombi yako ya faragha, ili afanikiwe katika wito wake. Wanawake wengi ni mashujaa wa maombi “prayer warrior”. Wanajihusisha mno na mengi ya kiroho siku hizi. Yasemekana nyumba zingine za ibada zina 70% mpaka 80% ya washiriki wake wanawake.

Ni muhimu kusujudu au kupiga magoti, malaika mbinguni wanafanya hivyo 24/7 isipokuwa kama unatembea au umo safarini, nyumba nyingi za ibada watu hawapigi magoti wakiomba, ni muhimu kufanya hivyo.

Tuna upweke kama ule alisema St Augustine; “mioyo yetu ina utupu mpaka tumwalike Mungu katika mioyo yetu”.(tafsiri). Katika maombi omba lile ombi la Zaburi 139:23,24 “Eh Mungu unichunguze, ujue moyo wangu. Unijaribu uyajue mawazo yangu; uone kama iko njia iletayo majuto ndani yangu,

ukaniongoze katika njia ya milele”. Utajisikia utulivu katika nyua zake. Kuna mawazo au mahitaji hatuwezi kumwambia mtu, hata sisi wenyewe hatutaki kuyakumbuka, Bwana anatusaidia kutoa hii miiba yote tukimruhusu.

Kuna mengine ambayo tumefanya na hatutaki mtu ajue tumwambie yeye naye atatuweka uhuru kutokana na dhamira kutushitaki na hofu. Vitambaa vyetu vibovu tunampa Mungu naye anatuosha na neema yake. Amehahidi kwamba “hatazikumbuka dhambi zetu tena”. Katika kusali, tunapata nguvu mpya, tukiamka na tuna mengi ya kufanya na mengine ni magumu kwetu tunaanza kuchoka japo ni asubuhi, ila YEYE ni Mweza. Tunakita magotini tunakuwa tumehuhishwa (restored) na kufanya upya. Yeye ndiye nguvu zetu na Mwamba wetu.

Maombi ni kama kukutana na wapendwa mliokaa muda bila kuonana na kufurahiana. Kutembea na Mungu kunatusaidia kushuhudia “Enoka alitembea na Mungu” na kila mtu akajua. Kutoka 34 yatuonyesha Musa alitembea na Mungu na uso wake ukang’aa. Huwezi kuwa na mng’ao bila kuwa karibu na Mungu. Watu watajua kama unatembea na Mungu kwa mng’ao wako. Hutahitaji kuwahubiria sana watakutwa na mng’ao wako. Kiongozi wa kiroho anakuwa na watu kila mara ni muhimu kabla hajasimama mbele za watu apige magoti mbele za Mungu. Hebu hili liwe mzigo wako, ratiba yako uiangalie na hili liwe namba moja. Kukutana na watu na mengine yafuatie.

Martin Luther mwanamatengenezo wa ujerumani alisema siku akiwa busy sana alitumia muda wa masaa matatu kuomba. Mara nyingi uamke kabla ya wengine hasa watoto, la sivyo hutaweza! Wengine wapata nafasi jioni ila anza kidogo asubuhi yakusaidie kwa siku nzima kabla hujajikwaa na mengi, “hivyo Bwana moyoni mwangu nimeliweka neno lako nisije nikakutenda dhambi” Zaburi 110:11. Mwombe Mungu akupe hitaji hili moyoni, na pia muda. Fanya uwe muda wa agano lako na Mungu. Tathmini muda huu wa sala mara kwa mara usije ukaingia kwenye mapokeo ya kutimiza ratiba tu kama mafarisayo “watu hawa wananiabudu, ila mioyo yao i mbali nami”.

Nyimbo za kumsifu Bwana ni nzuri mno. Zimetusaidia mno. Hata ukiweza kuimba peke yako usisite. Naamini maisha ya Kristo alipoishi duniani aliimba sana akiwa peke yake, alipoamka alfajiri ya majogoo kuzungumza na Baba wa mbinguni. Tunapata nguvu tukiimba na kumsifu. Ni vyema ukiomba ukiwa faraghani upige magoti kama hali yako inakuruhusu. Mwenyezi anastahili heshima na utukufu kuliko yoyote yule. Kuomba kwa sauti kunasaidia pia kusikia unayoomba ukiweza, na hili litakutia nguvu. Neno la Mungu lina wengi waliomba kwa sauti, japo hata ndani ya moyo ni sawa. Ila ukiwa pekee yako inakusaidia kufocus.

Nakumbuka nilifanya kazi masa 16 kwa siku 3, nilikuwa ndiyo nimejifungua watoto wadogo wawili. Nilikuja kupiga magoti kuomba saa 5 usiku na kimoyoni nilisali “Baba Mungu...” nikajiuliza mbona magoti yauma sana, kuangalia saa ilikua saa 11 asubuhi, nilikuwa nimepiga magoti masaa 6 bali nikiwa nimelala! Usichoke na shughuli mpaka ibada yako ikawa hafifu! Usimpe Mungu makombo ya dhabihu zako. Mwili wako ni dhabihu hai.

Hata ukiwa na watoto wadogo, siku moja watakua na kwenda, ni kweli watakua! Wakiwa wadogo huoni kama wanakua. Ila cha kusikitisha maisha yako ya kiroho yatakuwa mbilikimo, yamedumaa na hayajakua.. usikate tamaa anza muda kidogo kidogo, na utasonga mbele, mwombe Mungu Akupe NIA na muda.

Neno la Mungu na kitabu cha kasha ni vizuri kuwa navyo. Hata vitabu vya kutunza watoto, vya

ndoa vilivyoandikwa na watu wa Mungu waweza kuviongoza kuwa vya ziada. Nyuma ya hichi kitabu tuna list ndogo. Uwe na list ya maombi, maana ni rahisi kusahau. Wengi wanasema tuwakumbuke katika maombi na tunasikia vibaya wakituuliza, wewe huna kumbukumbu yote, tafuta daftari na kalamu. Weka katika makundi ya kuombea; mfano: huduma, mume, watoto, washiriki, wagonjwa, marafiki, viongozi wa nchi, viongozi wa kanisa. Waweza kuandika maombi maalum ya watu mfano: kutafuta kibarua, shule ya mtoto, kuondoa hofu, kupata usingizi, mahusiano ya familia n.k waweza hata kuwa na kalenda mfano Jumatatu waombea ndugu wasiomwamini Mungu angalia “Joshua project”, Jumanne, viongozi wa nchi, Jumatano washiriki wa kanisani, Alhamisi majirani zako, Ijumaa wewe na familia yako ili majina yenu yaweze kuwa kwenye kitabu cha uzima, Jumamosi wanaoteswa kwa imani zao duniani “1040 window” au angalia “Joshua project”.

Jaribu kusoma neno na kukariri mafungu pia. Hata ukiwa mtu mzima kiasi gani utaweza! Andika kwenye daftari lako yote unayotaka kumweleza Mungu, hofu zako na ushindi. “Hili ni dafrari langu la kumsifu Mungu, kumshukuru na kuzungumza naye;” mke wa mchungaji mmoja alisema. Ni vyema nyenzo zako hizi za maombi, Biblia, kalamu, daftari na kasha ziwe sehemu moja. Weza kutafuta kikapu kizuri cha kuvutia uweke karibu, uvipate kila siku! Nilichunguza nikihamisha Biblia yangu hapa na pale nikiitafuta na kuikosa nakosa moyo wa kusoma siku ya pili yake au nikisoma ya mwingine haininogei kama yangu ambayo nimeandika mafungu na mambo yangu ya mahusiano au uzoefu na Mungu. Waweza kuwa hauna kikapu kizuri bali ukiwa na kitambaa kilichobaki, waweza kumwambia fundi akushonee kukizungushia kikapu chako kizee kipendeze na hata kuweka lesi, au vifungo.

Kuna mengi ya kusema kuhusu sala sura hii ndogo haiwezi ikakidhi, hata wewe tuandikie na kutusaidia maana ni safari ya kusaidiana! Sala ni muhimu kwa kukua kwako kwenye neema na kiroho zaidi hata ya chakula kilivyo kwa miili yetu! Kama vile ambavyo hatuwezi kuishi bila kupumua, vivyo hivyo hatuwezi kuishi bila kusali na kujiweka wakfu kwa kusoma neno lake kila siku.(devotion).

Mara zingine tunajaribiwa kujiombea wenyewe tu na familia zetu! Hili ni kosa. Samueli alimweleza Sauli kwamba ni dhambi kwake asipomkumbuka katika maombi. Ni rahisi kujiombea wenyewe maana tunajua udhaifu na mahitaji yetu. Kuombea wengine ni lazima (intercessory prayer). “mimi nawaombea hao, siuombei ulimwengu,; bali hao ulionipa, kwa kuwa hao ni wako” aliomba Kristo.

Kina mama wengi wamejulikana kama waombezi wa watoto wao. Watoto wengi wamekiri; “nisingekuwa hapa na mafanikio haya, na kumpenda Mungu kama si maombi ya mama yangu.” Ni vigumu kwetu binadamu kujua faida zote za maombi ya mama zetu au wale tunawaombea, ila tungefunguliwa macho yetu tungeona ya maajabu yaliyofanyika kwa ajili ya kuombea wengine.

Kusamehe ni muhimu sana hapa kwenye kuomba. Kusamehe wengine, na kujisamehe wenyewe ili maombi yetu yapate kibali mbele zake. Ombi la Bwana lile la Mathayo sita ni la muhimu sana, uliombe hapa na pale. Hatusemi uombe kila siku hilo, la hasha ila hilo ni la kiwango cha juu! Linafunika kila kitu tunachohitaji! Maana Yeye anajua kuomba zaidi yetu! Au tunachohitaji. Maana mara zingine tunaomba na wala si kwa mapenzi yake. Unapondelea kukomaa utaomba Roho Mtakatifu naye si mtaka vitu. Huyu Rohm wa Mungu atakufundisha kuomba vile unavyohitaji tu!

Kwa Miaka mingi niliomba hiki na kile, hata nilisema “ukinipa hiki Mwenyezi sitakusumbua tena na kingine, nitaridhika.” Ila kila kukicha nikagundua shida nyingine zinajiinua kichwa! Kumbe hata sijui nachohitaji! Sasa naendelea kuomba, ila nikimaliza nasema “wewe ndiyo unajua kabisa nachohitaji, nacho hakitanipa huzuni bali furaha na kitasawazisha kila kitu kwani waona mbele, nyuma na ya wote”.

Mwombe Mungu msamaha pia kwa makosa yako, funga ukiweza hata mara moja kwa juma. Soma kuhusu maombi ya kufunga, kama Isaya 58. Mengine hayawezekani mpaka kwa maombi ya kufunga.

Siku nyingine fanya maombi ya shukurani na kumsifu Mungu tu. Isiwe siku ya kuomba vitu. Jaribu uone, utagundua una mengi ya kushukuru na kumsifu. Ondoa jaribu la kupenyeza mahitaji siku unayofanya maombi ya kushukuru. Zaburi 119:164 Daudi anasema “mara saba kwa siku nitalisifu jina lako.” Kumshukuru na kumsifu ni vitu viwili tofauti. Tunamshukuru Mungu kwa yale aliyotufanyia na kumsifu kwa jinsi alivyo. Mfano alivyo ana uwezo, Rehema, nguvu, maarifa, hekima, furaha, mkombozi, mwongozi n.k.

Ombea uvumilivu kwa kazi uliyo nayo. Kwa mume wako. mara nyingi inabidi tuangalie makosa yetu na si ya mume au washiriki au watu wengine, ndiyo tutakovyoweza kujongea karibu na watu. Wanawake wengi wamekiri “inabidi niache tabia ya kuwa Roho Mtakatifu kwa mume wangu!” Uhusiano na mume wako ni jukumu lako, na si lake! Naye akielewa litakuwa lake na si lako! Unapofanya kwa upendo huduma yako ni Neno la Mungu linasomeka. Kumbuka unaweza kuwa na nia njema na mkosaji. Mwombe Roho Mtakatifu apitishie taa kwenye moyo wako akusachi. Ombi lako liwe hili mchana au usiku, kwani sote binadamu ni rahisi mno kujidanganya: “Eeh; Bwana unichunguze, uujue moyo wangu, unijaribu uyajue mawazo yangu, uone kama iko njia iletayo majuto ndani yangu, ukaniongoze katika njia ya milele.” Zaburi 139: 23,24.

Tunasisitiza tena, watoto isiwe sababu ya wewe kutoweka muda na Mungu wako. Susana Wesley alikuwa na watoto 19 ila aliomba na watoto wake kila siku, na alikuwa na nyumba ndogo, aliweka kitambaa (apron) kichwani akapiga magoti kwenye kona akitaka kusali na kusoma neno la Mungu watoto walijua ni wakati wa mama kusali na hawakumbughudhi.

Hata kumfanyia kazi Mungu na kuwa busy si sababu ya sisi kutopata muda wa kusali, kwani ni YEYE ndiyo muhimu si kazi! Basi tujenge mahusiano naye. Maombi ni kama pumzi, ni lazima yafanywe kila kila mara, katika siku nzima bila kukoma! Omba na kanisa lako pia, hata katikati ya wiki. Mungu ametueleza wazi wazi kabisa, “nyumba yangu, itaitwa nyumba ya sala.” Si ya kuhubiri, kuimba, kusifu, kula au ibada, japo haya ni ya muhimu yatanguliwe na maombi. Usiwe na mlolongo wa programu kanisani bila maombi. Imenichukua miaka 30 toka nimwamini Bwana kujua hili. Kuwa magotini ndiyo liwe jambo la kwanza. Nilipokuwa mdogo wa pungufu ya miaka sita nilimsikia bibi akiomba kwenye nyumba isiyo na dari, saa kumi asubuhi, kwa sauti “Mungu wa Isaka, Ibrahim na Yakobo...” Nikaona kama anapoteza muda, akiomba kila asubuhi, wala nilikuwa naona hainogi! Sasa ndiyo nagundua, na kuona ladha, aliyokuwa nayo ajuza wa watu! MKK bora ni yule anayepata uongozi wake kutoka kwa Mungu akiomba, na siyo kwenye m\semina.

Daniel aliomba mara tatu kwa siku au pengine zaidi, tuombe bila kukoma. Kama uko busy kuomba, huwezi kufanya kazi ya Mungu, kama mke wa kiongozi. Ni lazima kujilisha, kukua na kuhudumia watu, na haya yote hayawezekani bila maombi Yer 10:21. Anza kila kazi kwa kusikiliza sauti ya Mungu kwanza. Watu wanagundua baada ya muda kama watu ni wa magotini au wa porojo tu.

Tunaona madhehebu mengine wakiomba hata vituoni mwa mabasi na tunashangaa, angalau wanatimiza wajibu wao. Maombi ndiyo suluhu yetu ya kwanza na si ya mwisho. Tumwombe Mungu atufanye watu wa maombi dhati. Usikae na kutayarisha mahubiri tu bila kutafuta uso wa Mungu. Tujifunze kuitambua sauti ya Mungu. Tafuta watu katika ushirika ambao wako tayari kufanya timu ya

maombi ya kuombea watu. Waambie wakuombe uwe mtu wa maombi. Uwe na list ya watu unaowaombea, kila wiki au kila siku. Waombe uongozi wa Mungu, ulinzi, na mibaraka. Usihubiri watu ambao hukuwaombea. Kusali yaonyesha u tupu, na uko tayari Mungu akuvike. Bila maombi ni meli bila usukani.

Adui mkubwa wa maombi ni nidhamu ya kuomba, Kuwa busy, na kujikimbiza hapa na pale. Fanya maombi, na kisha kujitoa kikamilifu kuwa kipaumbele. Tafuta patna wa kuomba naye, ikiwa hauwezi kupata omba naye kwenye simu. Yapange vizuri yale unayotaka kuyaombea kisha uyaandike. Kama vile Mungu asivyotutelekeza, nasi hatumtelekezi kwa kuacha maombi. Maombi ndiyo yanayotuwezesha kuwa watenda kazi yake, wanaofanya mapenzi yake.

Usiwe na maombi kama ya kuzima moto, tukiwa na shida tunapiga mayowe, zikiisha tunapotea kabisa. Mungu ni mwenye huruma, wote tumefanya vile, tukiwa na shida tunaenda kwa Mungu, zikiisha hatuonekani, tunapotea mpaka tunapopata shida nyingine.

Mshiriki mmoja alipotembelewa na wazee wa kanisa alisema; “nimemwomba Mungu wee katika maisha yangu ili nipate utajiri, sasa amenipa, nikirudi kuomba tena atasema mbona wewe unaendelea kuniomba nami nimekupa. Nafikiri ni vyema tutumie neno kusali. Jambo muhimu ni mahusiano yako na Yesu. Neno la Mungu, ni wewe unazungumza Mungu. Biblia, ni neno Lake, anazungumza nawe. Mara nyingi twapenda kumwambia Mungu mambo yetu, ila hatuna haja ya kusikia sauti yake. Tuwe na wakati mtulivu pia, wa kusikiliza sauti yake.

Mengi yamezungumzwa kuhusu maombi katika Neno lake. Kristo aliamka asubuhi akaenda kuomba, hata picha nyingi za Kristo zaonyesha alipiga magoti. Kama Yeye alipiga magoti sisi Je? Nafurahia sana ndugu zetu waislamu na wengine wa dini zingine, hawaoni aibu kupiga magoti, Tena wana kanuni za maombi. Ni baraka kwetu kwa kadiri tunavyoweza kupiga magoti kwa maombi ya faragha na hadhara, hata mitume walipiga magoti pia. Tunaona kicho cha malaika mbinguni kwa utukufu wake wanafunika nyuso zao, na kusujudu, sisi je tutaponaje, tusipojali haya?

Tuombe tabia zetu, Roho mtakatifu atushukie, ili kufanikisha kazi yetu ya ulei kila siku. Je kazi yako yakufanya uwe mtu mwenye maneno ya mkato mkato, mashindano au ubinafsi. Mwombe Mungu akupe nyingine, maana katika hukumu utashindwa kusimama. Kumbuka wana wa Israel siku ya upatanisho waliacha kazi zao ili wawe na upatanisho na Mungu (at one ment). Ombea mambo ka

Ombea dhambi, si kitu kidogo. Dhambi yatutenganisha na Mungu wetu. Lazima tuelewe kazi ya Yesu na kumfuata mwanakondoo kwa imani, kila aendako.

Tukazanie ombi la zaburi 139 “unichunguze njia zangu uone zile zinazoleta majuto”. Dhambi ni hali ya uasi inayofanya Mungu asizikie dua zetu. Tuweke kila kitu kando na kuingia katika Hekalu kama wana Israel siku ya upatanisho. Waliacha kupika na kazi zote, ku tafuta uso wa Mungu. Mambo mengine hayawezekani mpaka kwa kufunga na kuomba. Shughulikia jambo muhimu kwanza.

Somo la Kufunga ni refu kidogo. Kwa kifupi nakushauri kama hauna shida yoyote ya afya, kufunga mara moja au mara mbili kwa wiki kukusaidia kiroho na hata kimwili. Hiyo usihesabie sana na ya mahubiri ya kufunga ya pamoja na ushirika wako au mama wenzako.

Kuna kufunga kwa aina nyingi. Katika Notisi hizi sitaweza kwenda kwa undani sana. Mifano: Kwa kula vyakula rahisi vya mimea (ondoa nyama, maziwa, samaki, mayai, sukari, vilivyokaangwa, vilivyoyungwa sana, vya kukoleza mno, vya kukobolewa na kadhalika) , hiyo ni aina ya kufunga. Kufunga kwa kutokula kwa masaa 24 ukinywa maji tu, na kisha kula mlo mmoja tu. Kufunga kwa masaa 72 ukinywa maji tu, na kisha matunda na mboga mboga tu kwa siku saba. Kunywa maji tu

kwa siku saba mpaka arobaini au juisi za matunda na mboga (hii wahitaji tabibu wako aidhinisha). Kufunga kwa siku 21 mfungo wa Daniel 10 (unaacha vinywaji, nyama na mkate). Kwa kweli kuna mifungo mingi. Kufunga kwasaidia mwili, roho na jamii. Angalia sura zote za mifungo kwenye biblia kama ile ya Isaya 58 yatueleza saumu ambayo Bwana ataka tufanye.

Tunaambiwa tukifunga tusiwe kama mataifa kwa kujionyesha. Twaona wahubiri kama Yona akihubiri hata watu wote na wanyama wakafunga. Mabadiliko yakatokea na Mungu Akaghairi mabaya. Tunafunga ili kujinyeyekeza kwa Bwana atubadilishe mioyo yetu na kusikia dua zetu. Tunaweza kuwaambia wengine wajiunge nasi, kwani maombi mengi, yana nguvu nyingi. MKK ye yote yule asiye na shida ya afya asipende chakula sana kufikia hatua ya kutofunga. Usile chakula kila mara bila kuweka nafasi ya kufunga labda uwe mgonjwa wa sukari au ulcers . Hii ni muhimu kama vile maombi yako unavyoyapa nafasi. Kuwa na siku za maombi kwenye familia yako, kanisa lako au hata jumuiya katika yako ni muhimu sana.

Maombi ya kufunga siyo tu kuacha chakula, bali kusoma neno na kuomba. Nimefunga mara nyingi nikajikuta niliacha kula ila sijasoma neno wala sijaomba kwa vile niko kibaruaani busy, nikitumika kwenye nyumba ya wazee. Kufunga ni kuacha kula kwa kujijenga kiroho. Ukifunga weka muda maalum wa maombi, wengine nimeona wameweka kila baada ya masaa matatu mpaka walale. Kama saa 9 usiku, saa 12 asubuhi, saa 3 asubuhi, saa 6 mchana, saa 9 mchana, saa 12 jioni, saa tatu usiku, na kadhalika. Nafikiri ingekuwa vizuri uombe zaidi ya mara tatu kwa siku ukifunga au zaidi ya unavyoomba siku za kawaida.

Modern Manna Ministry by Dan Vierra wana habari kidogo za maombi ya kufunga na maombi. Kutokana na Biblia kila mtu anapaswa kufunga, hata mlo mmoja kama ana shida ya afya. Twaona siku ya upatanisho na siku zingine. Narudia! MKK asiwe anakula kila siku bila kufunga hasa kama afya yake haina tatizo. Agano la kale na hata jipya mfano, Kitabu cha Matendo ya mitume tunaona walifunga. Mwana matengenezo Wesley wa Methodist, alitoa sheria kwamba mtu hawezi kuwekewa mikono mpaka awe na maombi ya kufunga mara mbili kwa wiki, Jumatano na Ijumaa! Tayarisha mawazo yako, kupokea baraka toka kwa Bwana na kuwa na ari (attitude) ya kufunga. Hatuhitaji uvuvio zaidi kwamba kufunga ni agizo la Bwana.

Siku hizi nimeona wakristo wengi wameng'amua kwamba kufunga huwapa nguvu za kushinda majaribu na kuepuka tamaa za ulafi. Kama unapata majaribu ya kula vyakula vya junkfood, vya kukaanga sana, au vya makolezo mengi na kukobolewa, Funga kwa siku tatu kwa kunywa maji tu kisha matunda na mboga mbichi, uchu wa vyakula vya vikolezo utatoka! Utaona hata machicha ya karoti baada ya kutoa juisi, yana ladha nzuri!

Maombi yako yawe ya imani, bila imani ni vigumu kumpendeza Yeye. Yabidi tuamini yupo, na yuko tayari kutupa thawabu. Thawabu yaweza usiione, ila Mungu atakuonyesha vito vilivyofichika, vya thamani kuu. Usingoje ufunuo maalum ili ufunge. Mtu anayefunga hupata mwangaza maalumu, husaidiwa kiafya, inamsaidia kuipokea haki ya Yesu, kuelewa utukufu wa Mungu. Maombi mengi yajibiwa ya kufunga ambayo yasingejibiwa, anapata uongozi wa Mungu na kuridhika, anaburudishwa na mwili kuuhusishwa (restoration). Kufunga Inaongeza nguvu za mtu. Miili yetu ni hekalu la Roho Mtakatifu, tukifunga atatufundisha kutumia miili yetu vizuri.

Kufunga ni msaada wa mambo mengi, yajue ili uyadai. Ukilenga sufuri, utapata sufuri. Daudi amesema kwamba kufunga kunamsaidia unyenyekevu zaburi 35:8. Tujinyenyekeze kwa Bwana naye Atatukweza. Yakobo anatuambia tunafunga ili kukaribia karibu na Bwana. Twafunga pia ili kuelewa neno vyema, mawazo yetu yanakuwa shwari bila takataka nyingi, twaelewa neno kwa kina. Tukiwa na



shida kama ya Yehoshafati, 2 Mambo ya nyakati 20, twapata suluhisho. Maombi ya kufunga pia ni huduma kwa ajili ya kuombea wengine waokolewe na mahitaji yao (intercessory prayer). Je, umeshawahi kufunga na kumwombea kaka yako au mke wako ambaye hajamwamini Kristo? Weka list ya vitu kuombea, na ukiirudia baada ya miaka michache utashangaa!

Kama hujawahi kufunga, anza mfungo mfupi kwa kutoa chakula cha usiku, utakuwa umefunga masaa 18. Ukiwezea hilo, toa milo miwili yaani, kifungua kichwa na chakula cha mchana. Utakuta umefunga kwa masaa 24 hivi. Kama huna shida ya afya fungua masaa 72 ukinywa maji. Ebrania 11:6, Mungu anatoa thawabu katika huduma yako, utashangaa Mungu anaibariki ukiomba na kufunga ili ufikie watu. Ukinuia kufunga, usibadilike badilike ukiona chakula mahali, labda iwe dharura. Daniel 9:3. Ukisikia maumivu ya njaa, chukua muda kusali na kukaa pahali patulivu. Tumbo lako limezoea chakula, utasikia njaa! Usiwe mwoga wa njaa. Kunywa maji, tumbo litatulia kunguruma nguruma. Kufunga kunafichua matatizo yetu ya kiroho na kimwili, usilaumu kufunga ndiyo kumeleta, ila mshukuru Mungu na mwombe akusaidie suluhisho.

Ukifunga kwa muda mrefu kama wiki na ukitaka kufunga kwa matokeo mema, chukua muda kupumzika na kusoma neno, hata uchukue off kazini mwako, fanya mazoezi na kupata hewa bora, itakuongezea nguvu. Kunywa maji mengi hata lita nne au tano kusafisha mwili vizuri na kutumia maji ya vuguvugu ya chumvi asubuhi(salt flush). Waweza kukamua ndimu kwenye maji yako. Usinywe chai wala kahawa. Kama unakunywa chai iwe ya mitishamba (herbs).

Chunga kufunga choo, Kama una shida hiyo, kunywa maji ya chumvi kila asubuhi kwa siku zile za mfungo, kama tumbo halina kitu (salt flush). Chukua vijiko vikubwa vya chumvi viwili, isiyo na madini ya Iodine na kuweka kwenye lita ya maji ya mto ya vugu vugu. Kunywa kwa mkupuo. Itafanya uende chooni, ni njia nzuri ya kusafisha mwili. Kwani ukifunga mwili wajisafisha na ukifunga choo uchafu unaosafishwa unanyonywa tena na mwili, hivyo jitahidi kuuotoa na maji ya chumvi (salt flush) wengine hutumia enema za kahawa, ila maji ya chumvi ni rahisi. Ukishayanywa, uwe karibu na choo. Maana utaenda kama mara mbili tatu na kuacha utumbo wazi na msafi.

Angalia wakati huu mjaribu aja kwako na kukuvamia kama alivyokuja kwa Yesu. Jambo muhimu si kuacha chakula, ila kutumia muda wako kujikaribisha na Mungu. Waweza kuona furaha, amani ucheshi unakutoka . Waweza kuwa na hofu, upweke , wasiwasi na kushuku (doubt) . Usikaribishe hisia hizi zikuandame.

Mathayo 6:16 yatutahadharishe tusijisifie kufunga kwetu kama wanafiki maana wanameshapata thawabu (ya kutaka watu wajue). Najua tukifunga wakati mwingine inabidi watu wengine wajue kama wa nyumbani mwako, ila epuka kujisifu. Hii pia inahusika na kukariri mafungu, wale wahudumu wa FAST memorization of scriptures waligundua watu wanajisifu wakikariri vitabu vya biblia. Nia ya kufunga au kukariri neno si watu watuone! Endelea na shughuli zako kwa unyenyekevu kama kawaida!.

Wachache hupata shida ya vichwa kuuma, kizunguzungu na kichefuchefu. Wataalamu wengi wasema hili lahusika na mwili kusafishwa, na damu ina uchafu unaotolewa (cleansing) mwili ukimaliza kazi, mawazo na mwili huwa shwari. Kama ni dharura ya afya mwone daktari. Kuyeyusha chakula ni kazi kubwa, na unaacha mwili wako huru kudekiwa siku hizo. Epuka kujaza tumbo unapoenda kuhubiri. Hubiri tumbo likiwa limepwaya kidogo, ili ubongo uwe umenolewa.

Unapoanza kula tena baada ya mfungo, jihadhari usile kwa pupa. Tumbo litakupa shida, anza

na matunda na mboga na vitu rahisi. Tumbo linakuwa kama la mtoto! Pupa ya kula inaharibu mwili baada ya deki nzuri na inabomoa miamko ya kiroho. Tumbo limepungua ukubwa, na ukila unashiba mapema. Ila sasa utaanza kusikia njaa! Baada ya kufunga muda njaa inapotea. Pengine unafikiria vyakula vyote ambayo ungekula, vile vitamu vitamu usifikirie sana wakati wa mfungo.

Shida hii imetutokea wengi wetu, tukifungua tunakula kwa pupa ili tule vyote ambavyo tuliviacha, hata usiku ukiwa umeshafika! Hii si sawa, huku si kufunga, kwamba uliacha kula mchana sasa usiku ule mpaka usiku wa manane. Nimeharibikiwa tumbo na shida hii ya kufungua kwa pupa! Ulafi ndiyo dhambi ya kwanza duniani, iliambatana na kutosikia mausia ya Mungu. Kwa vile mboga na matunda twapishanisha. Ukifungua jipe masaa mawili tu hivi ya kula. Saa moja mboga na chakula, pumzika, kisha ule matunda. Baada ya hapo ngoja kesho. Huu ni wakati mzuri wa kuanza tabia nzuri za afya, na kutupa zile mbovu za zamani kirahisi. Mambo ya kula kama kiwavi au mchwa yapitwe na wakati! Kufunga hakusaidii sana kupunguza unene endapo ukianza kula ufanye pupa, utarudi pale pale.

Kuna aina mbali mbali ya mifungo kwenye biblia, mfano; kufunga kwa siku 40 bila chakula au maji, hii kwa binadamu haiwezekani ni Mungu tu. Yesu, Eliya, Musa na Paulo walifanya hivi. Esta na Wana israeli walifunga siku tatu bila maji. Kwa hali ya leo hatukushauri kuacha kunywa maji!

Mfungo wa Daniel 10:2-3 alikula vyakula rahisi. Daniel alikuwa ana machozi na huzuni, Mathayo 5:4. Endelea kukutana na kuomba na wengi na ushirika wako kwenye mifungo mingine, maombi mengine yajibiwa mkiwa pamoja na siyo ukiwa peke yako. Waebrania 4:9, Yoel 1:14 walawi 16: 29-31, na Isaya 58 anahusianisha kufunga na mapumziko (Sabato). Mara zingine ni bora kuacha kazi zetu na kufunga, na kutafuta uso wa Mungu ili tujue mapenzi yake.

Maombi ni kuzungumza na Mungu kama rafiki. Wanasema hatuwezi tukadilisha mawazo ya Mungu. Ila Mungu hughairi jambo kutokana na mabadiliko ya mioyo yetu. Najua kabisa Mungu anafurahishwa tukimwomba mambo makubwa. Siwezi kwenda kwa Raisi wa nchi yangu, akasema omba lolote nitakupa, nikaomba chungwa moja au sindano. Tunamtukuza Mungu tukimwomba makuu katika mapenzi yake. Tukiwa tumeungama dhambi zetu ili aweze kusikia dua zetu, Tuwe na imani na ahadi zake, tuombe kutokana na Neno na kudai ahadi zake. Nina imani kwamba mambo mengine Mungu hawezi kutufanyia mpaka tuwe tumeomba! Tudai ahadi zake “ombeni mtapewa, tafuteni, mtapata, bisheni mtafunguliwa. “hamna kwa sababu hamkuuliza.”

Mara zingine MKK anaogopa kufikia watu wenye hali nzuri kiuchumi. Usiogope omba Mungu atajibu na ukiwafikia watu kama hawa watafikia watu wengi kirahisi kwa hadhara au kwa vyombo vya habari. Watatumia pesa na mida yao kuwa maajenti wa habari njema. Watafikia watu pia wa tabaka lao na jamaa zao. Watembelee na omba nao, ili waone kwamba unajali maslahi yao. Waonyeshe unajali mahitaji ya familia zao. Usiwe na woga na kujiona duni. Chukua muda kuombea wale kwenye mamlaka pia, maana wakimwamini Bwana watakuwa maajenti wa wokovu kwa wengi.

Mwombe Mungu usihubiri mahubiri ya kupendeza na ya kutumbuiza tu bali ya kuongoa roho. Ila ujitayarishe vizuri ili watu walishwe vyema. Mahubiri si futuhi, staili, mtindo wa unenaji au mifano mingi mizuri, bali kuweza kutumiwa na Mungu kuvuta watu. Hivyo ombea mahubiri yako yaeleweke, yamwinue Yesu, yasaidie watu, na yawe yanaendana na neno la Mungu. Waambie washiriki pia wakuweke kwenye maombi ili uweze kuhubiri, na kuweza kuchimba neno la Mungu kwa undani. Waambie wakuombe ili waweze kuelewa unachohubiri, uishi unachohubiri na upate muda na uvuvio. Omba uhubiri kwa ushujaa na ari (dynamic).

Mshiriki mmoja alisema mhubiri wetu sijawahi kuona macho yake, akiomba anayafunga macho yake na akihubiri ananiboeshia, nami najikuta nimefunga macho yangu. Usitegemee nguvu zako kuhubiri, ila omba. Omba! la sivyo utaishiwa nguvu.

Tembelea watu na omba nao watajua kwamba unawafahamu na kuwapenda, nalo litajenga madaraja. Tembea kwenye mtaa na kuombea mitaa hiyo, na majirani zako; ombea miji. Omba Roho akuongoze maana kazi ya kuongoa Roho ni Bwana anasaidia matunda. Chukua muda kuomba asubuhi, mchana na jioni na utembeapo wakati wote omba bila kukoma.

Unapokaa kuzungumza na mtu na kumfundisha biblia, omba kimoyo moyo Mungu Akufanyie miujiza kwa mtu huyu. Wewe ni balozi wa Mungu pale ulipo. Omba Mungu unapokatisha watu shauri. Usiache muda kwamba utakatisha watu shauri kesho, la omba nao na kuwakatisha shauri kila unapokutana nao. Ya kesho huyajui kama mtu huyu atakuwepo.

Mhubiri H M S Richard alisimulia kwamba alienda kumtembelea mama fulani, aliyekuwa anataka kukata shauri kwa Kristo, alifika na kuona ana wageni, hivyo alifanya ugeni ila hakusema kitu cha kumkatisha shauri kwa vile aliona aibu. Kesho yake alisikia yule mama alijiua, na aliitwa kwenda kufanya ibada ya kumzika yule mama. Alisema kutoka siku hiyo, alimsihi Mungu amsaidie kukatisha shauri kila anapozungumza na ye yote. Mwinue Yesu kwa watu mara zote, kisha wainue watu kwa Yesu kwenye maombi. Wengi wajao mikutanoni wamealikwa na marafiki na jamaa. Ombea wale washiriki pia ili waalike watu na wasiwe wavivu. Weka yote uombeayo kwenye listi ili utilie makini.

Usiwe mvivu kuomba, maombi mengi nguvu nyingi. Malaika wa mbinguni wanashangaa kwamba Mungu yupo tayari kutoa vingi kwetu, ila hatumwombi! Jambo la ajabu hil! Lazima tuombe kwa imani. Twaweza kuhamisha milima kwenda au matatizo kuyeyuka kwa maombi. Yesu aliamka usiku kuomba, mimi na wewe Je? Si twahitaji maombi zaidi? Piga magoti kwa kicho uombe, nimeona picha nyingi Yesu akipiga magoti akiomba uwezo na nguvu toka kwa Baba yake, sisi je tutaponaje, tusipojali?

Soma mafungu yahusuyo maombi katika biblia. Kuna wakati mwingine hautaweza kupiga magoti, ila katika maombi yako ya faragha, piga magoti. Yatakufundisha kanuni za kuomba. Panga siku ya maombi maalumu ya binafsi na hata na wengine. Twashauriwa tuombee watu wa madhehebu mengine na tuombe nao. Hili ni agizo zuri sana.

Jiweke wakfu mara uamkapo. Mchungaji Randy Skeete anasema, mara tu unapofungua macho, na kujikuta uko hai, hata kabla ya kutupa blanketi, shukuru na kumwambia Mungu, "Asante Baba kwa kunipatia siku nyingine. Nipo hapa nitumie leo." (Anasema ukiamka na kutoka kitandani kwanza, unaweza kukanyaga kitu, kikakuchoma, au ukaona mende, ukaanza kukimbizana na kumuua, hadi usahau kuomba). Kisha amka, piga magoti na uendeleo kushukuru na kujitoa wakfu kwa siku hiyo. Omba msamaha na uongozi wa Mungu. Weka programu zako zote kwake, mwombe uishi ndani Yake, Naye ndani yako. Jitoe kikamilifu. Soma neno. Endelea kuwa na mawasiliano na Mungu kwa siku nzima, kama rafiki wa karibu. Zungumza naye, mwachie masumbufu yako yote,. Bwana Anataka kutufanyia makubwa sana, ni bahati yetu namna gani kunywa kwenye chemchem yake ya upendo usio na kifani? Kristo alipata tumaini, na furaha akiwa duniani kwa kuzungumza na Baba yake. Nasi ni Baba yetu, tuisite kudumu katika maombi. Tuisite kumtegemea hata kama majibu mengine yatachukua wakati.

Maombi ni ufunguo wa imani, kufungua hazina za mbinguni. Bila maombi ni rahisi kuingia majaribuni. Tukiwa na kiu ya haki yake, Yeye atatujaza. Tumeambiwa ombeni, nanyi mtapewa. Tunaenda kwake, kwa kupitia damu ya Yesu. Tuombe kwa imani, kwamba Yeye yupo na anatoa thawabu. Mara nyingi kwa ajili ya dhambi zetu hatujui chema kwetu, na tusipopokea, tujue kwamba Yeye anajua chema kwetu.

Tukija kwake tuwe na roho za rehema na kusamehe wenzetu. Tuwe wepesi, kushukuru kwa kila Yale Bwana anatumia. Hatuna haja ya kuwa watauwa na kutumia muda wote kwa maombi, ila tuwe kama Kristo akitumia muda wake kwa huduma na maombi. Daima tuendeleo kuzungumza naye, na kufikiri habari za mbingu. Hii itakuwa rahisi kama tukilisoma na kutafakari Neno lake. Maisha yetu ya maombi, yajae kumsifu na kumtukuza Mungu, na si kuuliza vitu tu. Mungu wetu ni mwenye huruma na rehema na tusione kama kazi yake ni ya kuleta huzuni kila mara. Tuwe na furaha tukimwabudu na tukifanya kazi yake. Mungu hafurahi tukimwona Yeye kama Bosi asiye na huruma. Hebu daima tumsifu na kumtukuza kwa nyimbo, tunapoomba.

## **Sura ya 6: VIONGOZI wa kiroho WANAOPATA WITO BAADA YA NDOA**

Wito ni kitu cha pekee sana. Ni mvuto wa hali ya juu wa kutaka kufanya jambo fulani zuri. Hasa tunatumia neno hili kwa kurefer kwa wito wa kufanya kazi ya Mungu. Watu wameitwa kufanya kazi ya Mungu kwa wakati tofauti na pia kwa viwango tofauti. Ingawaje hata kuwa shemasi, au kumjengea Mungu kanisa inahitaji wito wa aina fulani; huu unaweza kuwa ni wito wa muda tu, hasa kukiwa na kazi au jukumu linalohitajika kutendeka.

Kuna baadhi ya kazi ambazo zinahitaji mtu awe na wito wa pekee, na wa kudumu. Hizi ni udaktari, ualimu na uchungaji nk. Kwa kweli mtu ye yote anayejisukumia katika kazi hizi bila kuwa na wito maalum, hawezi kudumu katika kazi hizi; maana ni za kujinyima nafsi na kujitolea sana, masaa 24/7.

Mchungaji Muasya, mwenyekiti wa kanisa la Wasabato Kenya, huwa anapenda kuuliza, wakati anawawekea wachungaji mikoni: “Je, wachungaji wanatoka wapi? Wazee, mashemasi na viongozi wengine wa makanisa wanachaguliwa na baraza la uchaguzi wa kanisa, na wanapigiwa kura, je, wachungaji wanapigiwa kura wapi, na nani wanawaapigia kura?”

Yesu alipokuwa hapa duniani aliwaita mitume kumi na wawili, akawatenga kwa kazi maalum ya kuhubiri neno lake. Pia katika kitabu cha Matendo ya Mitume 13:2-3; Alisema, “Nitengee Barnabas na Saulo kwa kazi niliyowaitia.” Na pia Yesu alikuwa na wengine aliwaita kwa njia ya pekee sana kama Sauli. Akambadilisha nia ya kuwinda na kua wafuasi wa Mungu, na akawa mhubiri wa neno kwa ujasiri mkuu.

Katika kitabu cha Zaburi 139:13 tunasoma, “Maana Wewe Ndiwe Uliyenumba mtima wangu, Uliniunga tumboni mwa mama yangu.” Hili ni jambo la ajabu sana, kwamba Mungu alitujua tusingali katika matumbo ya mama zetu! Hakuna accident! Wakati mwingine tunasema kwamba tulipata watoto, hasa wale wa vitinda mimba, bila kutarajia. Hakuna accident kwa Mungu. Ana mpango (purpose) na kila mmoja wetu. Alitumba ili tumtukuze katika maisha yetu.

Anafahamu maisha yetu yajayo, tukimruhusu Ayatawale, tutamfanyia makuu. Alipanga familia yetu, baba na mama, hivyo tangu ulipozaliwa alifahamu kwamba ungezaliwa na mama na baba yako. Kama ulilelewa katika kikristo, basi ulimchagua Yesu kama mwokozi wa maisha yako mapema, na hivyo ulimwomba kabla hujafanya maamzi mazito kama ya kuchagua mwenzi wa maisha.

Tunapokuwa na mikutano ya wake wa wachungaji, huwa ninawauliza walioolewa na waume zao wakijua ni wachungaji, na walioolewa nao wakiwa wanafanya kazi nyingine. Wengi huwa wanasema kwamba waliolewa na waume zao wakifanya kazi nyingine. Wengine waliolewa waume zao wakiwa mainjina, waalimu, nesi, wahasibu makeshia kwenye benki, wanabiashara na kazi nyingine tofauti. Kazi ambazo, kibinadamu, zilikuwa na security kifedha.

Baada ya kuolewa, mume akapata mwito, akaacha hiyo kazi aliyokuwa nayo, labda hata bila ya kumhusisha mke; akaenda kusomea masomo ya thiolojia, ili awe mchungaji. Maisha mapya yakaanza, baada ya kuajiriwa. Maisha ya kujinyima, kuhamahama, mshahara mdogo, maisha public, no private life, maisha ya kuangaliwa na kukosolewa sana, n.k. Mke anakosolewa anavyoongea, anavyotembelea au kutotembelea watu, kutojua Neno, kutohudhuria mikutano, jinsi anavyovaa, jinsi anavyokaribisha watu, jinsi anavyotunza watoto wake na wa ushirika, jinsi anavyojali mahitaji ya waumini kwa ujumla.

Unakuta huyu mke hana wakati wake hata kidogo. Wakati wote ni kutumikia watu tu, na hivyo mke anaanza kuchoka. Anajiona kama anaishi maisha artificial, kwa ajili ya watu wengine na si kwa ajili yake na familia yake. Anaanza kuchukua hii kazi, asijue ni wito wa hali ya juu.

Tunachoshauri hapa ni maombi, kwamba: “Mungu, Wewe ndiye uliyeniunganisha na huyu mume wangu, na nilimpenda kabla ya wito wa kuwa mchungaji. Bwana, kama umeona anafaa kwa kazi hii, ambayo inaniwia ngumu kwangu, naomba na mimi unipe huo mwito, ili tuweze kufanya kazi yako kwa furaha na amani.” Omba Bwana akuite pia, na akupe kicho na furaha ya kufanya kazi yake. Utaona unaanza kufurahia kazi hii, utamuunga mkono mume wako. Kutumikia watu kutakuwa furaha yako, na hutanung’unika.

Katika kitabu cha Warumi 8:28, tunasoma kwamba, “Nasi twajua ya kuwa katika mambo yote, Mungu hufanya kazi pamoja na wale wampendao katika kuwapatia mema, yaani, wale walioitwa kwa kusudi lake!”

Fungu hili ni mojawapo ya mafungu yanayonitia moyo sana katika maisha haya. Kwamba “Mungu hufanya kazi pamoja nasi, katika mambo yote!” Kwamba Mungu alipanga tangia tukiwa ndani ya matumbo ya mama zetu kwamba atatuita tuolewe na watumishi wake ili tushirikiane kufanya nao kazi hii takatifu! Alifahamu talanta alizotupatia, ambazo zitasaidia katika kazi yake. Alifahamu madhaifu ya watumishi wake, na akajua sisi tu ndio tutaweza kuwavumilia na pia kuwasaidia kiroho, kimwili, kiakili, na hata jamii zao.

“Ni nani ajuaye kama wewe hukuujia ufalme kwa ajili ya wakati kama huu?” Maneno haya ya maana, yaliulizwa na Modekai. Wakati Esta alipokuwa amesita kwenda kumwona mfalme ili kuwatetea Wayahudi, Modekai alimkumbusha kwamba, aliolewa na mfalme kwa makusudi maalumu; kuokoa watu wa Mungu. Nasi pia vile vile, Mungu ana makusudi maalum katika maisha yetu, hasa ya ndoa. La, sivyo Angezuia tusioane na waume zetu.

Mungu alituumba kwa makusudi maalumu; KUMTUKUZA. Kazi tunazozifanya siyo kwa sababu tulisoma sana; mahali tunakoishi, si kwa sababu tuna hela ya kuafford nyumba nzuri; hata familia zetu,

hatukujichagulia; ila Mungu alitupatia hayo yote ili tumtangaze mahali tulipo: kazini, kwenye familia, na hata katika mazingira tunayoishi. Watu wa Mungu waweze kubarikiwa kwa kuwepo kwetu pale.

Rafiki yangu, tunayefanya naye kazi alikuwa aliniambia kwamba alitamani sana kuolewa na mchungaji, lakini hakumpata. Sisi tulibahatika kuwapata, hebu tuwainue na kuwaheshimu kama Sarah alivyofanya kwa Ibrahimu, akamwita 'Bwana.' Tusijilitee laana kwa kuwadharau, (kama mke wa Ayubu) na hasa kudharau kazi wanayoifanya, maana hiyo itakuwa kumdharau Yeye aliyewapatia kazi hiyo.

Mke wa Ayubu alimwambia, mume wake "Umkufuru Mungu, ukafe!" Naye Ayubu akamwambia, "Wewe wanena kama mmoja wa hao wanawake wapumbavu wanenavyo...."

Kuolewa na mtumishi wa Mungu ni thawabu kubwa. Tuthamini kipaji hiki na tuitikie wito huu wa kazi kubwa ambayo tumepewa pamoja na waume zetu. Hatusemi yote yatakuwa rahisi, la! Hayakuwa rahisi kwa watumishi kama Ayubu, Ibrahimu, Yakobo, Kuhani Eli, Nabii Samueli na wengine wengi. Lakini neema ya Mungu iliwatoshia, na hata sisi itatutoshia.

## **Sura ya 7: UKUHANI ULIOSHINDWA**

Katika kitabu cha kwanza cha Samuel kuna familia ya Eli ambaye alikuwa kuhani mkuu. Alikuwa na watoto wenye tabia mbovu. Hatuna historia ya kuzaliwa na makuzi, ila ni habari mbaya ya watoto walioharibika kitabia. Watu walitoa dhabihu-ng'ombe au kondoo katika utaratibu uliofaa. Watoto hawa walitaka kujichukulia nyama kwa nguvu na kula pasipo utaratibu. Walikufuru ibada hiyo ya muhimu. Walijihusisha na uzinzi na wanawake waliokuwa wakifanya kazi kwenye viwanja vya hema ya kukutania. Mwanzo Eli hakujua ila baadaye alisikia maisha ya uovu ya wanawe. Wakati huo alikuwa mzee aliwaonya 1 Sam 2:25.

Eli alikuwa amechelewa mno kwa kuleta matokeo kwa wana wake. Mke wake hakuelezwa hata! Hatujui sababu, pengine naye alihusika na kupata adhabu yake, au pengine yeye alijitahidi sehemu yake ila mchungaji ndiyo aliharibu sehemu yake. Mchungaji Mbenah anasema, Eli alikuwa amekosa mawasiliano muda mrefu hakujua kinachoendelea. Alishakuwa mzee mno na kukosa kueleweka na watoto ambao ni kizazi tofauti. Alikuwa amepoteza mamlaka yake juu ya wanawe. Watoto wake walikuwa wameharibika sana kitabia kusaidika.

Kamwe makuhani wasingetoka katika mlango ule, wangekufa wakiwa vijana pia mlango wa Eli ungekuwa maskini au omba omba. Eli alishindwa kuwainua na kuwakuza na kuwaelekeza watoto wake wamheshimu Mungu. Kisa hiki ni cha kusikitisha sana.

Ukuhani ni wito wa Kimungu. Makuhani wahitajika kuwa waadilifu. Watoto waone kirahisi mnamwakilisha Mungu. Watoto wetu wanahitaji baba yao pia kuhusika na matunzo yao, hata awe busy kiasi gani! Semina na kazi ya ofisi zitaendelea, ila watoto wako wana nafasi moja tu katika maisha yao ya matunzo yatakiwayo! Wewe kama mke, panga haya na kuzungumza na mume wako. Si kwa uchoyo wa kufikiria watoto wako tu ila kwa kusaidia watoto wawe na tabia njema. Tabia peke yake ndiyo watakayokwenda nayo mbinguni; si mavazi, chakula, au vitu.

Mungu aliumba watoto wawe na wazazi wawili. Mungu ni wa upendo. Kina baba wengi wanajulikana kama wasiojali familia zao na kuwajibika; hata wale ambao wanamtumikia Mungu! Wanaenda mbali na kukaa muda mrefu kwenye semina na mambo mengine. Hawaonyeshi shauku (interest) ya

maendeleo ya watoto ya kila siku. Hakuna mtu, wakati anapokufa anajuta akisema, “ningejua ningekaa muda mwingi ofisini zaidi!” Lakini nimesikia wengi wanajuta kwamba wangejua wangetumia muda na watoto wao, au wake zao, au shughuli za kumtumikia Mungu.

Tunaona madhara ya ukuhani na ubaba ulioshindwa au ubaba usio wa Kimungu ni mzito kwa baba mwenyewe, mke na watoto. Inawezekana wachungaji wengi na wake zao wanatumikia hukumu ya Eli. Wanafanana naye kwa kupoteza mawasiliano ya siku nyingi na watoto, na wameshaharibika. Wanachukia kazi ya baba yao na hawamtii Mungu. Wanaishia katika maadili mabaya na hawaoni aibu. Yapasa mchungaji na mke wake ajiulize alikuwa wapi mtoto wake alipofikia hatua hiyo ya maisha. Hapa Afrika kuna watoto wengi waliofikia hatua hiyo. Mara nyingi tumesikia, “Ah! Watoto wa viongozi wa dini wako hivyo hivyo, hawasikii!” Kwa kweli si lazima tuwe wa twakwimu hiyo! Kwa neema ya Mungu tuwaombe na kuwashughulikia ili nao wampende Mungu na kumtumikia.

Soma vitabu vya matunzo ya watoto na uliza ushauri wa wale wanaompenda Mungu wenye uzoefu. Usiogope vitabu. Soma! Wanasema ukitaka kuficha jambo kwa mtu mweusi, weka kwenye maandishi! Hatupendi kusoma. Ni utamaduni wa aina fulani. Hebu tuukanushe! Ukipata maarifa ya kutunza watoto, utasaidia hata watoto wa ushirika unaoshughulikia.

Napenda kusema kwamba hakuna mzazi aliyefuzu malezi! Ni Mwenyezi kutusaidia na kuwaombea watoto wetu. Kuhani aliyemfuata Eli alitwa Samuel, yeye watoto wake walikuwa na shida hiyo hiyo pia. Ila yeye hakulaumiwa. Inaonyesha kwamba alifanya alivyoweza ila wale watoto walichagua njia mbovu. Hivyo tujitahidi, kwa uwezo wa Mungu; tufanye tunayoweza kuwasaidia watoto wetu.

Nyumba inayompenda Mungu yenye mipangilio, ni kielelezo na mahubiri makubwa kwa jumuiya, kuliko yale mchungaji au kiongozi anayehutubia jukwaani au kibwetani. Hebu nyumba zetu ziwe refuge, kwa watoto au vijana wanaopata matatizo na majaribu. Tukionyesha shauku kwa vijana na kuwazingira, itafanya tofauti kubwa. Kusomesha na kuhurumia watoto wenye mahitaji ni muhimu. Kama una kitu kidogo usistarehe kwamba watoto wako tu ndiyo unapasa kushughulikia. Saidia watoto wengine kwenye jumuiya, utashangaa, utakuwa na wengi na nani ajuaye; pengine wale wengine ndiyo watakukumbuka zaidi! Na utakuwa umepunguza watu waovu kwenye jumuiya yako.

Nimeona mchungaji na mke wake wamechukua watoto kumi wa kijiji cha kimasai wakiwasaidia kuwasomesha. Kusaidia mara nyingi huhitaji makuu sana. Ni baraka sana kusaidia watoto wengine zaidi ya wako. Katika neno la Mungu kutunza watoto yatima kunakubariki wewe na watoto wako, na katika watu wanaojulikana watakatifu walikuwa na matendo mema kama haya. Ni muhimu kuwajulisha watoto wako, japo nao wako kwenye tundu la ndege wananatazamwa na washiriki na watoto wengine, haijalishi. Jambo muhimu ni wao kuwa na uhusiano maalum na madhubuti na Mungu wao. Wasijaribu kupendeza watu kwa sababu wanategemea watoto wa wachungaji wawe na mwenendo huu au ule, bali wafanye kwa vile Mungu Anawataka wao wafanye. Baba aweza kustaafu kazi ya uchungaji au akafariki, ila wao wakiwa wanamjua Mungu wao haitakuwa shida.

Ukuhani ni wito wa Kiungu (Godly call), wewe kama mke, mkumbushe mume wako pia akisahau. Enzi za zamani kwenye neno la Mungu kuhani alikuwa akifanya dhambi aliwawa. Kazi mliyonayo ni nzito pengine kuliko mnavyofikiri, ni kazi ya wakfu, ina thawabu ya thamani mkiinfanya vizuri, na mkizembea ina laana na adhabu kali. Hatusemi kuwaogopesha, la hashu! Mnasimama badala ya Mungu mbele ya watu, mmekuwa mdomo wa Mungu. Endapo mtachelea maovu, na msipowaonya watu makosa au



dhambi zao, mnajitwika moto kichwani.

Epuka kutumia mali na sadaka ya washiriki kujinufaisha. Ni kweli msemu wa “mwache ngombe ale apurapo nafaka;” ila usiwe mradi wako. Watoto wa Eli walijilipa na sadaka za watu. Mke mmoja wa mchungaji alisikika akiwaambia washiriki, “wewe kesho niletee mayai na kuni”. Hii si zawadi tena ila ni kutaka kutumia watu.

Baadhi ya viongozi wamekutwa kwenye uasherati wakichukua hata wanawake kwa nguvu kama watoto wa Eli. Wanawake washiriki kwa kuogopa, wameficha siri hizi na wakafanya uovu uendeleo. (tulikutana na watu waliondika haya kwenye website yao -clergy sexual problems). Baadhi ya watumishi wa Mungu, kama viongozi wa dunia, wameogopwa kwa sababu ya nafasi yao ya mamlaka. Wewe na mume wako kama viongozi wa kiroho epukeni jambo hili. Wakati wowote ni wa kuomba “yeye aonaye kwamba amesimama aangalie asianguke.” Hakuna binadamu ambaye ni jemedari ni neema ya Mungu tu.

Jikumbushe wito wa kiungu mlio nao kila mara isiwe mila na desturi. Haya yalitokea wakati Kristo alipozaliwa, makuhani wakuu wengi hawakujua kinachoendelea, bali kuhani mstaafu masikini Simoni, na kibibi kizee Hanna. Hii ni hatari kubwa, afadhali kufanya kazi ya kawaida kuliko ya wakfu na kujipaka damu mikononi. Uwe mwanatimu na mume wako mkisaidiana, usiwe mke ambaye hujali na una ubaridi na watu. Epuka kulazimisha au kushurutisha watu, jitahidi kuishi na watu kwa amani na kwa mshahara ulio nao. Epuka kuomba washiriki mkopo au misaada. Usiwe na manung’uniko wakati mume wako anafanya kazi nzuri, kama vile unaona unanyengwa. Usilete magomvi katika washirika, usibishane bishane na watu au kujibizana nao. Maneno ya jeuri yanakatisha tamaa kwa washiriki wenu. Chukua muda kusoma na kujua neno la Mungu vizuri. Shughulisha akili yako kwa kujiendeleza na kujua yanayoendelea. Mwombe Mungu akupe furaha ya kweli ya moyoni. Ni rahisi kujiona kama wewe ni ‘First lady’ wa kanisa lako, na si vibaya; ila ili lisikupe kichwa kuvimba na kusahau wito wako.

Watoto wetu wanajifunza kwa yale tunayofanya si yale tunayosema. Wao ndiyo shamba letu la kwanza la kumfanyia Bwana kazi. Kama wazazi yapasa tulitilie hili maanani.

Tuwe makini sana kusema na kusengenya watu. Endapo tutawasema vibaya watumishi wa Mungu wa mbinguni vibaya, watoto wetu wakisikia ni laana kwetu. Najua kuna watu walioharibu watoto kwa kusema watumishi wa Mungu wengine shambani mwa Bwana mambo ambayo hayakuwa kweli; watoto wale waliharibikiwa. Ikiwa kuna mambo ya kusema kuhusu mtenda kazi fulani, tuzungumze kati yetu watu wazima tusije tukamkwaza mtu na kumtweza Roho wa Mungu. Hata kama ni ya kweli usieleze mbele ya watoto wako wao hawaoni Mungu wa mbinguni wanaona wale watumishi ‘waovu’ na kumdharau Mungu wa mbinguni. Hii inaleta uvundo. Fanya sehemu yako kama watoto wa Nabii Samuel ila watoto wachague njia yao, hapo huna la kufanya.

Tunajua hakuna aliye mkamilifu ila Baba yetu wa mbinguni. Kwenye neno la Mungu tunaona watumishi walioanguka na kurudi kama Daudi, ungama na kuwa na toba ya kweli; “Eeh Mungu unirehemu, sawasawa na fadhili zako kiasi cha wingi wa rehema zako, uyafute makosa yangu, unioshe kabisa na uovu wangu, unitakase dhambi zangu, maana nimejua mimi makosa yangu na dhambi yangu I mbele yangu daima” soma zaburi 51 yote.

Usiwe mbishi na kukataa kwamba umekosa, au kwamba sheria si muhimu Yesu alikufa kwa ajili yetu, la! Sisi kina mama tusifunike dhambi za waume zetu. Tunajua hili ni gumu, lakini kwa nini tupate laana zao? Kama tumewaonya na wamekumbatia hiyo dhambi, ilhali anahubiria wengine, basi acha apate

mshahara wake (peke yake, asipotubu. Mshahara wa dhambi ni mauti bali, karama ya Mungu ni uzima wa milele. Yesu amefia dhambi zetu, tuungame na atatupa nguvu. Wote tumetenda dhambi na kupungukiwa utukufu wa Mungu. Tuombe msamaha na kuanza safari tena katika shamba la Bwana maana YEYE ni mwenye Rehema nyingi.

Tegemea makubwa kutoka kwa Mungu, nuia na kufanya makubwa kwa Mungu. (Expect great things of God. Attempt great things for God.

### **Sura ya 8: WEWE NI MPENZI WA MUME WAKO (soma kitabu cha wimbo ulio Bora)**

Kazi na miadi mingi (appointments) na kuchoka kwingi kunafanya wake wa viongozi wa dini wajisahau kwamba wao bado ni wapenzi wa waume zao. “Kila kitu kina wakati wake;” Ecc 3:1,8. Ni kweli tunahudumia washiriki, tunatunza watoto, tunasafisha na kupamba nyumba zetu na kupika. Haya yote ni ya muhimu ila mahaba lazima yawe na nafasi katika maisha yetu.

Mara nyingi tunafikiri wazungu tu, ni watu wa mahaba, ila sisi waafrika tuishi ishi tu! Nilimsikia jamaa yangu mmoja Dar akimwambia mume wake, “Wazungu wanapenda wake zao sana, ningejua ningelewa na mzungu!” Mume wake alimjibu “Hujachelewa bado!” Nafikiri hii ni assumption, na si kweli! Mtu asikudanganye, binadamu aliumbwa na hili la mahaba, lilikuwa sehemu ya muhimu, kuwa na mwenzi. La sivyo tungekaa na baba zetu, kaka au wajomba! Mungu alisema, “Si vyema mtu akae mwenyewe.” Kama lisingelikuwepo basi hata maisha yangukuwa na ladha ndogo na hata wale ambao wangekutana wasingependa na kuoana. Wewe chunguza tu mwanamume anapopata mtu anayempendeza au kumpenda, pilika pilika zake, zinapita za watu wa magharibi!

Wake wengi husupport waume zao, ili huduma zao ziende mbele. Wachache tu ndiyo wanaharibu kazi na kufanya kazi ya mume wake kuwa ngumu. Wengine wana nia nzuri ila wana vibarua vingine vinawafanya wasipate muda. Lazima Tuwe na kiasi (balance) cha kufanya kazi, kuwa na burdani pamoja na hata mahaba.

Viongozi wa kiroho wanashughulika kwenye kamati, mahubiri, mashauri, biashara za kanisa, kutembelea wagonjwa, na shughuli nyingine. Ili ndoa yoyote ifanikiwe, lazima iwe na muda wa wanandoa kukua pamoja kisaikologia, kimwili, kiroho na kiakili. Kama vile tunavyoshughulikia ya huduma, tusijisahau. Huenda mke akaona mume yuko busy wala hamjali naye anakata tamaa na kusema hata ‘mimi sitajishughulisha naye.’ Hiyo yafanya kila mmoja awe na huzuni moyoni au kuzira. Wasilianeni “mahitaji yetu ni yazi”. Lazima muwe wazi, itasaidia.

Tusione aibu au dhamira kutushitaki tukitaka kuwa karibu na waume zetu. Eti watu wataona namwandama huyu Bwana na kutaka kuwa naye karibu kila saa! Kabla hamjaoana, hamkufikiri hilo! Kama ulikuwa hufanyi, anza kuchukua muda kwa ajili yenu kuzungumza na kufanya vitu pamoja. Hata wakati wa mikutano mwaweza kukaa pamoja. Mekanisa yana watu wanaowakosoa, na maneno ya jeuri, uadui na mategemeo yasiyowezekana kwenu. Hebu nyinyi wenyewe kama mke na mume mkaribiane na kupeana faraja.

Wanaume wana mahitaji. Sisi wanawake mahitaji yetu tunayaweka wazi, “Jamani mbona watu hawanijali” twaweza kusema bila kuona aibu. Wanaume wana mahitaji pia nayo, kutokana na kipaumbele ni

- 1.tendo la ndoa
2. burudani
3. mwanamke anayevutia (attractive)
4. kusaidiwa kazi zake za nyumbani-kupika, usafi, kufua

## 5. kuhusudiwa ( to be admired)

Mke wa mchungaji mmoja alishangaa kwamba tendo la ndoa ni namba moja kwa mahitaji ya mume wake! Usishangae kwani naye ni mwanamume mwenye maumbilie na hisia kama wanaume wengine na ndiyo maana alioa mke. Wanaume wanakubali hili hitaji bila aibu na sisi kama wanawake tujue jinsi ya kulitimiza. Tufahamu kwamba, waume zetu ni wanaume kwanza, kisha ni viongozi wa kanisa. Wanashikwa na ashiki kama wanaume wengine, na hizi lazima zitimizwe na mke wake.

Ni kweli kama mara zote una shughuli hawezi kulalamika jukwaani, ila baada ya muda mambo ya mahusiano na kazi yake yatakuwa na shida nawe kama mke uwe na hekima ya kujua sehemu yako ni ipi. Kuleta ufumbuzi wa matatizo ya tendo la ndoa kunategemea na mengi kama vile upendo au kujaliana. Hebu vyombo vya habari, uzoefu wako wa zamani au itikadi za kabila lako visiwe walimu kwenye nyanja hii. Ikumbukwe kwamba tendo la ndoa ni mpango wa Mungu; “aliumba mume na mke” mwanzo 1:27.

Ndoa na iheshimiwe na watu wote, na malazi yawe safi, kwa maana waasherati na wazinz Mungu atawahukumia adhabu;” Waebrania 13:4. Kitanda hapa kina maana uhusiano wa mwili wa mume na mke, si mbao au kamba za kitanda cha kulalia. Shetani amedanganya watu kwa miaka mingi kwamba tendo la ndoa ni dhambi, Akisema ilikuwa dhambi ya kwanza. Wengi hawajui kwamba dhambi ya kwanza ilikuwa chakula, kwa ulafi au kutokuwa na kiasi au kutotii na kutaka kuwa “bosi wa maisha yangu, na si Mungu.” Ulafi utawapeleka wengi Jehanamu.

Shetani anataka dhamira kutushitaki tunapofurahia tendo la ndoa. Epuka hili, tendo la ndoa kwa kiasi, ni la kufurahiwa, kujaliwa na kulindwa. “Mume na ampe mkewe haki yake , na vivyo hivyo mke na ampe mumewe haki yake. Mke hana amri juu ya mwili wake, bali mumewe; vivyo hivyo mume hana amri juu ya mwili wake, bali mkewe. Msinyimane isipokuwa mmepatana kwa muda, ili mpate faragha kwa kusali; mkajiane tena, shetani asije akawajaribu kwa kutokuwa na kiasi kwenu;” 1 Kor 7:3-5.

Viongozi wa kiroho na wake zao kwa kawaida wanajali watu, na wana upendo. Hawa wanaweza kuingia majaribuni kwa washiriki wao kuchukulia nafasi hii kuwaingiza kwenye uasherati. Mke amkinge mume wake na hili jaribu kwa kumjali mume na kumshugulikia. Linda ndoa yako kwani, “nafsi iliyoshiba hulikinai sega la asali, bali nafsi yenye njaa huona kila kitu kichungu kuwa kitamu.” Hebu tusifanye waume zetu kutafuta makombo ya wanawake wengine. Kuna maandishi mengi ya kujenga ndoa yako na tendo la ndoa kwa Mtu anayempenda Mungu. Jitahidi uyapate na kusoma kusaidia ndoa yako na ya kusahihisha nadharia mbovu za washiriki kuhusu tendo la ndoa. Usiogope kumshika mwenzi wako mkono, kumpa tabasamu, kutembea naye na mengine ya kuvuta mahaba. Hebu mahaba yasiwe kitandani tu au gizani wakati hauoni sura ya mtu!

Haitoshi kuwapenda waume zetu tuwaheshimu na kushukuru yale wanayotufanyia (admiration). Chukua muda wa kuzungumza na kusikiliza kile anachokwambia. Najua kwamba utamaduni wetu hatukazanii hili, ila utamaduni wa mbinguni sasa ndiyo tuangalie na si wa kabila letu. Soma mambo ya kuboresha ndoa na mume wako nawe muombe Mungu muwe na ndoa iliyo bora. Mawasiliano ndiyo jambo la muhimu sana katika ndoa, wengi wanaishi tu, kila mtu na fikara zake na mipango yake. Nchi nyingi wanasema talaka nyingi zatokana na mambo ya fedha. Nafikiri si fedha sana ila mawasiliano ya kile mnachotaka kufanya. Ukaribu kati ya Mume na mke, na hata kuomba pamoja kwa dhati!

Wake wengi wameona kwamba wameachwa katika mipango ya huduma, hawajui magoli ya

huduma na kile ambacho mchungaji anatatizwa nacho. Utamaduni wetu umefanya wanaume wengi wawe wanaweka siri nyingi, au kutoweza kusema yanayoendelea. Mungu Akusaidie ili awafanye timu moja katika huduma. Mawasiliano ni ya muhimu sana.

Hebu chukueni muda wa burudani, kucheka pamoja na kufurahiana maana mwaweza kuchoka huduma kirahisi na kuungua kwa misongo (burnout). Mwombe pamoja asubuhi na jioni bila kukosa, labda mmoja wenu akisafiri.

Hakuna ambaye atakutimizia mahitaji yako yote ya upendo na furaha; maana hakuna aliye na nguvu, nia au uwezo wa kufanya haya masaa 24 (24/7). Ila chukueni muda kufahamiana na kuwasiliana. Upendo kwenye ndoa haina maana kutakuwa hakuna mapungufu au kutoelewana. Mtu na mke wake wana akili tofauti kwa vile wanatoka sehemu mbali mbali. Ila upendo ni endelevu jinsi tunavyozidi kuishi pamoja. Mwenyezi ndiye atajaza mapungufu yenu.

Jingine la kusema bila kuficha ni kwamba kuna wanawake ambao wanapenda kama wangekuwa na urafiki wa ngono na wachungaji, wasanii na watu mashuhuri wanaonekana majukwaani! (celerbrity obsession). Mchungaji mmoja tuliyesoma naye alisema kila akizungumza mahali, wasichana wanakuja kumtafuta urafiki! Kuna wanawake wanaopenda kazi ya mamlaka au wanaona kuwa itakuwa bahati kupata mtu mwenye maadili na pengine atawajali zaidi ya mtu wa kawaida. Pengine mchungaji anashare maisha yake na wanafikiri kwamba wanamfahamu na kumwona anawafaa awe mume wao.

Huwezi ukalimaliza hili bali kulipunguza kwa kufanya sehemu yako kama mke na mtoto wa Mungu.

#### -MATATIZO YA NDOA

Shida ya ndoa za viongozi wa dini si kitu kigeni siku hizi. Katika nchi za magharibi, ndoa za washiriki na za wachungaji wao zinakaribiana kwa talaka asilimia hamsini. Kitu chochote kinachoharibu ndoa ni mpango wa shetani. Iwe ni kujifikiria, ukatili, kutojali, kutotimiza mahitaji ya mwingine n.k. Ni vyema kujifunza kutatua matatizo ya ndoa kabla hayajatokea. Kumbuka wewe si kichwa cha ndoa, ni mume. Waweza kuwa shingo au bega!

Matatizo yanapotokea ni vyema kusema yapo badala ya kuzika vichwa vyetu na kusema mambo yote yako sawa. Hii ni sawa na kutoziba nyufa.

Viongozi wengi wa kiroho wanaona aibu kwamba ndoa yao ina shida. Je, kwa nini tunasita kutafuta msaada? Kwa kuwa tuna utalaam wa kushauri ndoa za wengine, na hatutaki washiriki waone udhaifu au changamoto zetu tunasita na kuumia. Mara nyingi washiriki wengi wanagundua mambo yako mrama kuliko mnavyofikiri! Hebu anzeni kuziba hizi nyufa kabla hazijafika hatua mbaya ya kushindwa kuzisiliba.

Ndoa nyingi za viongozi wa kiroho zinavunjika kwa ajili ya misongo, kutojifunza zaidi jinsi ya kutengeneza nyumba bora, kuridhika, utamaduni wa kuishi tu bila ladha, shughuli nyingi, uchovu n.k. Hivi vinaleta kutokuwa na uvumilivu na maneno yanayotoka bila kupangwa kutokana na hisia ya kuwa na uchungu (emotional outburst). Matatizo ya fedha ugonjwa, shughuli za utawala, kukosolewa na washiriki, ni mojawapo ya sababu ya ndoa nyingi kuwa miibani. Tofauti kati ya ndoa zenye fanaka na zile zisizo na mafanikio ni wanandoa kusema “tuna matatizo sasa tuyafanyie kazi kuyaondoa.” Mkinyamaza kimya na kufikiri yataondoka yenyewe, mtajenga viota hewani.

Mawasiliano hapa ni muhimu sana. Kuwa kimya katika maumivu au woga katika ndoa inaleta chuki, na uchungu, kisha hasira, disillusionment, kujihami na kukaa mbali hutokea. Mawasiliano ni kuzungumza na kusikiliza mwingine ili mjue wapi pana shida ya kukarabati. Kila mtu awe mwepesi wa

kusikia bali si mwepesi wa kusema, wala kukasirika. Soma Mithali 15-18 na jadilianeni. Ndoa nzuri hazitokei tu, ni kazi ya maisha yote kujua jinsi ya kuishi vyema.

Ingawa mmekuwa waangalifu kabla ya kuingia katika uhusiano huu, ni wachache wanaokuwa wameungana kabisa. Kwa wengi ni kazi ya muda. Usichukulie kiholela mambo haya si lelemama (do not take it for granted). Mwombe Mungu, ametuahidi hekima. Usiwe na mategemeo yasiyo halisi kwa mwenzako. Kumbuka shetani akiwa hai analeta taabu mara zote (when the devil is living, we shall always have trouble). Uvumilivu, upendo, kuelewana, na roho ya kusameheana ni muhimu.

Uwepo wenu kwa hali zote iwe kwa dhiki na raha ndiyo simenti au gundi ya ndoa hii (commitment). Futa mawazo kwamba ulifanya makosa ya kumchagua mwenzi wako. Kila siku una weka akiba nzuri ya ndoa yako, wote tumeshawahi kufikiri vile, sisi si malaika. Wema bado hawajazaliwa, ukiparamia pengine utaona si pema pia! Hakuna anayetaka kutupa akiba ya miaka yote aliyoweka. Hata hivyo wale wazuri, ukikaa nao utagundua kwamba wote tumeoza na kupungukiwa na utukufu wa Mungu.

Ikishindikana msisite kwenda kwa mshauri mwingine, wa mbali na washiriki wenu. Hii inasaidia kila mmoja kujieleza uchungu wake, anayoyaona na hisia zingine katika mazingira salama. Mara nyingi kama mshauri ni mtu mwenye hekima atatumiza siri. Endapo huyu mshauri amesomea taaluma hii aweza kuwapeni mitihani itakayowasaidia kugundua tabia zenu kuliko mnavyozijua, na jinsi ya kuzitatua. Prepare/Enrich, ni moja wapo ya huduma za waumini zinazosaidia matatizo ya ndoa, kwa kujua tofauti ya kufikiri mambo kati ya wanaume na wanawake.

Mbali na washauri kuna vitabu vingi na kanda zinazongumzia shida hizi za ndoa. Usiwe na jaribu la kutokwenda kwa mshauri hasa ukiona mambo yanaendelea kuwa mabaya miaka nenda rudi. Mara nyingine inabidi ukubali kusaidiwa. Mweleze mume wako kwamba ndoa ni muhimu kwako na ungependa kupata msaada. Ila epuka kusonda vidole, na kumlaumu. Waweza kuelezea udhaifu wako ulioleta tatizo hili, ila weka mawazo yako kwenye ufumbuzi. Wataka kumkatisha mume wako shauri la kwenda kumwona mshauri, tumia mbinu zako zote alizokupa Mungu kama mwana wa kike.

Kazi kubeba mzigo huu moyoni mwenyewe ni kubwa, na kuna jaribu la kuanza kuambia wengine ambao watakuwa si msaada bali waharibifu! Epuka kuwaambia washiriki wenu matatizo ya ndoa. Tafuteni mshauri nje ya mnapochunga, wanawake wengine wamepata shida kubwa na nzito, na wakisema watu wameshindwa kuamini, kwa vile waume zao wanaonekana watu wema mbele za watu. Hata hivyo epuka kuwaambia washiriki, siri nyingi zimewekwa hadharani kwa kuchukua wale mnawaongoza. Epuka shida hii.

Mahusiano mengi yamerudishwa kwa neema za Mungu. Endapo wote mtajishusha. Wengine walioachana ni wale waliokataa kutafuta suluhu. Wengine ilibidi wabadilishe taaluma zingine na kuacha kuwa viongozi wa dini. Washiriki wao walisikitika, marafiki na jamaa waliumizwa, hata mbingu inalia kwa ndoa hizi wakati shetani anafunga magoli kwa wanaomtumika Mungu. “mficha ficha maradhi kilio, humfichua”.

Kita kwenye wazo kwamba ndoa yako yaweza kukarabatiwa. Ndoa yako ni ya muhimu kuendelea kuwako kwa hali zote. Tumia juhudi zako zote, mbingu inafanya kila jitihada muendeleo kuishi pamoja. Mungu atawasaidia katika changamoto zenu. Ndiye mwanzilishi wa kaya na familia. Mtumaini yeye akuongoze na kukulinda. Hatakuangusha.

## Sura ya 9: UNADHIFU

Mara nyingi kama mtu hakutafutiwa mke, alichagua kutokana na vile alivyovutia na mke yule. Mwonekano ni muhimu, wanasema umaridadi huficha umasikini. Tusijiachie, twahitaji kuwa nadhifu na kuweka mambo sawa. Waume zetu wanataka tuwe nadhifu, na tuvutie na hiyo ni sababu tosha kabisa ya sisi kuwa nadhifu (attractive). Jiangualie kwenye kioo, unapotoka, je nywele zangu nimechana vizuri? Je, ngozi yangu nimeishugulikia na mafuta? Kwa vile utakuwa unaonekana na watu wengi mara kwa mara, usijachie.

Tafuta nguo chache za dharura ambazo ukiamka, na una haraka utazivaa kwa muda mfupi, zafulika kirahisi, na hata pengine hazihitaji kupasi ila zaonekana vizuri. Pengine zitakuwa si nyeupe maana zaonyesha madoa sana. Nazungumzia kwa wakati maalumu kama mtu anapiga hodi usiku, au kuna mkutano nyumbani mwako asubuhi n.k. Tafuta pia njia ya kutengeneza nywele zako au kofia nzuri utakayoiweka haraka wakati kama huu ili nywele zisionekane vibaya.

Je, uzito wangu ni tishio kwa afya na mvuto wangu? kwa kweli unene wa kupindukia unafanya mtu apunguze kupendeza kwa kiasi kingi. Watu wa magharibi siku hizi wanafikiri kwamba mtu mwembamba ni mrembo. Japo hata yule mnene akaonekana ana sura anavutia zaidi. Mambo ya uzuri au kuvutia yapo hata kwenye neno la Mungu mfano, Sara, Absalomu na wengine. Japo sijaona katika maisha yangu mtoto aliyezaliwa akaonekana vibaya! Watoto wote hupendeza sana, kwa hiyo katika kupendeza ndani na nje, tuwe kama watoto wadogo! Tutapendeza ndani na nje.

Je, umeshawahi kukutana na mtu mwenye kuvutia ila baada ya muda ukaona ana malumbano, chuki au usengenyaji, kisha ukabadilisha mawazo yako na kumfuta katika kitabu chako cha kupendeza au uzuri!? Na mwingine aliyeonekana hapendezi siku ya kwanza ila kwa moyo wake safi na ukarimu, au maneno ya faraja ukakuta kila unapofikiria mtu anayependeza unamfikiria yeye.

Nataka kusema uzoefu wangu wa unene, maana nimepambana na unene toka udogo. Shida kubwa ya unene 95% ni chakula tu! Hamna siri nyingine. Tumejidai eti ni urithi n.k. La, hash! Labda mtu aliyekuwa kwenye madawa maalumu! (steroids). Nakula chakula cha afya ila kingi sana.

Watu wengi wapaswa kula mara mbili kwa siku tu wale washibe chakula cha afya. Usile baada ya saa kumi mchana, utapungua. Niligundua kwa sababu shida hii imenipata. Nilienda kuhubiri Congo, watu wa Congo waliniambia, “mama wewe ndiye mnene kupita watu wote hapa na unatuhuribia mambo ya afya na uzito wetu!” Hata mimi niliona aibu. Inapunguza mvuto wako na watu wanakuona mlafi na kukupatia majina. Nilikuwa na kilo 95 kwa neema nimepunguza mpaka kilo 73, ila kwa urefu wangu napaswa niwe pungufu ya kilo 65 hivi.

Bustani ya Edeni ilipotea kwa chakula! Itarudishwa kwa kutawala tamaa ya chakula. Sifanyi siri, naliombea kwa Mungu, ulafi nilijua ni mojawapo ya dhambi zangu! Niligundua kwamba, ukiwa na urithi wa sehemu fulani ya mwili unayofikiri ‘haipendezi,’ natoa mfano wangu, pua kubwa, maziwa, au tumbo,

ukiwa mnene haya mambo yanajionyesha zaidi! Nikaona pua yangu, maziwa na tumbo yanakuwa makubwa na kuchukiza zaidi. Hata gharama ni kubwa, kitambaa cha nguo ikabidi nikate kikubwa. Kukalia kiti ni shida.

Niliona mashirika ya ndege ya Marekani yanapanga kutoza nauli maradufu kwa wanene, maana watawapa viti viwili. Wakasema kuanzia kilo 100. Nilimsihi Mungu anisaidie nipunguze haraka sana! Bado nashindana, na hilo ila Yesu ni Mweza. Tukiwa tunapiga picha unajishuku saa yote, “mimi ndiyo mkubwa kupita wote.” Aliniambia dada yangu mmoja mnene mwenzangu mwamerika mweusi “mimi na mpiga kinanda kanisani ndiyo tulikuwa wanene kuliko wote kanisani, alikuwa na kilo 250 nami 260!”. Ikafanya nijishuku, na rafiki yangu mwingine alisema “unaonekana kama ukuta au jabali hivi; na unaona watu wanakuchukia na kukujaji kwamba umeshindwa kujitawala, na ukitokezea unakuwa kama kichekesho.” Aliniambia rafiki yangu mnene mwenzangu, “watu wanene kidogo kuliko mimi wanapenda sana wakae karibu na mimi ili waonekane wadogo mbele ya watu!”

Tabia ya unene hatukuwa nayo hapa Afrika, kulikuwa na kazi za kutosha, niliona babu yangu akila mlima mkubwa wa ugali, ila alikuwa mwembamba, na tumbo limeingia ndani! Alikuwa anafanya kazi na kupanda milima hapa na pale. Chakula kilikuwa ni chakula cha asili, bila maongezi ya mafuta n.k. Samaki wa ziwa Victoria alipoishi, walipikwa kwa moto mdogo, wakawekwa chumvi na ndimu tu! Na kwa sababu ya moshi wa kuni na kupikwa pole pole (moto kidogo), walikuwa watamu na ulijilamba vidole! Sasa tunapika samaki na kuweka viungo na mafuta tele! Na bado hanogi!

Ukipata shida ya vitu vya kukoleza viungo sana funga kwa siku kama tatu ukinywa maji (kama hauna kisukari au shida za afya), kisha kula matunda na mboga mbichi tu kwa siku saba. Baada ya kufungua ladha yako ya chakula itakuwa nzuri! Hata kisicho na chumvi kitakuwa na ladha tele tele. Kufunga inakaba uchu na uroho wa chakula, anza zoezi la kufunga kusaidia roho na mwili. Wewe kama mhubiri usipuuze mvuto wako kwa unene.

Je, meno yangu nayashughulikia? Je, natabasamu. Je, niliangalia nguo zangu lini? Wahitaji nguo chache tu zinazoonekana vizuri. Usiwe na nguo nyingi kama unayefanya jumba la makumbusho au anayeza mitumba! Je, rangi nazochagua zinaendana nami? Uliza wengine, Uzuri wa nchi zetu tuna mafundi wengi wa kushona, huna haja ya nguo ya kutungua (ready made). Unapoenda kushona chagua fundi (designer!) anayejua kushona vizuri kutokana na umbo lako. Kuna watu wenye kipaji cha thathmini waulize pia unapotafuta kitambaa cha nguo.

Kuvaa vizuri si kwa kutoka nje tu! Vaa vizuri hata nyumbani kwako. Kwanini uwafurahishe wapita njia kwa kuonekana umependeza, na watu wa nyumbani kwako wakuone una matapu tapu kama ya kufukuza ndege mashambani, eti unazitunza ukitoka ndo utavaa! Wageni na watu wa barabarani hawajali unavyoonekana na hawakujui, bali watu wa nyumbani mwako. Nimevaa nguo mbaya mbaya mara nyingi, sasa ndo natambua hili.

Pesa ni adimu kupata. Je, mke wa mchungaji afanyeje ili apendeze? Kwanza lazima uweke goli la kuwa nadhifu na kupendeza. Kisha tunza pesa pole pole. Dhamira yako isikushtaki kwa kupendeza, usiwe mbaradhifu wa pesa ila usipitilize mpaka ukawa unavaa masulupwete. Siku hizi hata washoni wana mitindo kwenye vitabu, iangalie.

Uchesi pia ni pambo linalotufanya tupendeze. Ucheshi unawakilisha akili zetu zinavyofikiria, mwonekano na hata hisia zetu. Ucheshi unasaidiwa na kujitengeneza vizuri, mipangilio, ukarimu, kuhudumia watu, furaha, kucheka, kujali mahitaji ya wengine, kujiamini, kuridhika, kutosononeka na kusikitikia kwa wale wanaokuudhi, na kutoa mawazo hasi. Kwa kifupi viungo vya ucheshi ni upendo,



furaha, amani, uvumilivu, utuwema, imani, haya ni matunda ya Roho wa Mungu.

Panga nyumba yako vizuri, wahitaji kuweka vitu vichache tu, isiwe kama bohari, au stoo ya kutunzia vitu mgeni aingiapo sebuleni. Ukiwa na tabia ya kuwa na vitu vichache sebuleni, saa yoyote mgeni akiingia nyumba itaonekana safi japo hukufagia! Bado napambana na shida ya kupanga vitu. Sisemi uwe mtaalamu wa kupanga vitu, au kimungu chako kiwe usafi na unadhifu. La, hashu! nyumba yako lazima iwe inakaribisha watu, ikiwa nadhifu sana nayo pengine ni shida. Niliona watu wenye mazulia meupe, wakati mvua inanyesha wanasikitika wageni wakija kuchafua na miguu yao, hata kijijini! Wakawa kama wanaaubudu vitu vyao. Hapa inahitaji hekima ya kubalansi mambo ya usafi, upendo na hali halisi.

Siku hizi tuna bahati ya mitumba dunia nzima! Mungu na ashukuriwe. Ninapoishi kuna mitumba utaweza kubeba hata gari limejaa bure. Zile nguo za zamani zaidi, maridadi, wakati vitambaa vya nguo na madizaini yalikuwa mazuri ndiyo mingi, kwa vile wazee hawazivai tena au wanavaa suruali zaidi (trousers). Ukipata nafasi ya kwenda mitumbani, machisha sketi, blausi, viatu n.k. Nafikiri asilimia 90% ya nguo zangu ni mitumba, na kwa vile napoishi watu wengi wanatupa nguo kwenye takataka nje ya nyumba zao wakishazivaa kidogo tu, pia fenicha; wametubariki mno. Majirani wanaleta nguo wakijua utapokea vizuri kwa moyo safi; wanaleta hasa! Tunapoishi mitumba ni mizuri kuliko design mpya za nguo, ambazo zina sketi fupi ila blauzi kubwa!

Kazini mwangu, wengi wameniletea maelfu ya nguo, mpaka wengine waliuliza, “hivi mbona wanakuletea wewe tu?” Nilisema kwa vile wanajua nitapokea, na pengine kushare na wengine! Hata hivyo wengi walipewa, ila walikataa, mmoja alisema “siwezi kuvaa nguo inayofanana na ya mwingine.” Mwingine akasema, mimi nafanya kazi sipokei makombo ya watu wengine!” Kwa kifupi, angalia kama mitumba inakufaa, ila uifue, na hatushauri mitumba ya nguo za ndani.

### **Sura ya 10: TAHADHARI**

Ni muhimu mke wa kiongozi wa dini kuwa mwangalifu na wanaume na wake (washiriki) ambao mume wake anawaongoza. Anakutana na watu wenye haiba tofauti. Na wote lazima awe na mahusiano nao akimcha Mungu. Waingereza wanasema “WWJD-What Would Jesus Do? Au Je Yesu angefanyaje? Hatuwezi tukamgusa Mungu bila ya kugusa binadamu. Twapasa kumpenda Mungu kwa mioyo yetu, nguvu zetu zote, akili zetu zote na roho zetu zote, na jirani kama nafsi yetu. Kwa haya amri yote imetimia. Binadamu wote ni viumbe ambao tumeumbwa na Mungu, kwa mfano wake, na wote tunapendwa naye sana, upendo wa milele.

Kuna fikara mbali mbali za kuwa na marafiki kwa wake za wachungaji au viongozi wa dini. Wengine wanafikiri mke wa kiongozi wa dini awe anachukuliana na kila mtu, akicheka na kujenga urafiki na kila mshiriki. Wengine wanafikiri ni lazima aweke mstari na kujitenga! Nafikiri yote haya mawili ni hatari, ila kitu unachofanya ni kuwa katikati au uwe na wastani. Mahusiano yaweza kuwa nyeti. Ili mahusiano yawe na mafanikio, yanahitaji joto la aina fulani, kujali, kupima mambo kwa hekima vizuri na kutumia akili za kuzaliwa.

Ni vizuri asiwe mtu wa kujipenda (selfish) na awe anapenda watu ila yabidi awe na “hekima ya nyoka na upole wa hua.” Haya yote ni kuyaombea, maana sisi binadamu wenyewe hatuwezi kumpenda mtu au Mungu bila msaada wa Mungu! Nafikiri hii siri, umeshaigundua zamani. Ni vigumu kuweka mstari, maana washiriki wengine wana roho ya urafiki, au waonyesha urafiki kirahisi na kuona kwamba mke huyu wa kiongozi anahitaji marafiki mahali hapa panya ambako mume wake amehamishiwa. Inakuwa rahisi kwa mke huyu kuupokea upendo huu na kufanya urafiki na wale wanaompenda na kumpokea vile. Wengine wanaogopa wasifanye urafiki naye haraka, mpaka mke wa kiongozi aanze, kwani wataonekana wana kimbelembele. Kwa hawa, mke wa kiongozi aweza kuwatia moyo wa kumkaribia na kufanya urafiki. Wengi wanashauku ya kujua ni nini kinaendelea nyumbani kwa mhubiri! Hii inatokea hata katika utambulisho, wengi wanataka kujua mambo zaidi kuhusu hii familia, “anatoka wapi, ana watoto wangapi? Ana umri gani? Mke ana taaluma gani;” n.k.

Mara nyingi wale watakaokuwa rahisi kufanya nao urafiki ni wale ambao wana mambo ya kushirikiana au yanayofanana (interests). Hapa ni vizuri mke wa mchungaji asishushe TBS (viwango) vya ukristo kama vile kwa kusengenya. Pia ni vyema aweke mpango wa kutotembelea hapo mara zote, “mguu wako usiingie katika nyumba ya jirani ila kwa kiasi; asije akakukinai na kukuchukia; Mithali 25:17.

Kukutana ni muhimu kwa kutiana nguvu kiroho, hasa wale wenye mawazo sawa ya kuomba pamoja, kusoma neno la Mungu na kujengana kwa ustadi fulani. Mara nyingi tunakutana bila malengo maalum na kuingia katika dhambi ya kuzungumza au kufanya vya kukwazana. Wakati shetani bado anaishi, kutakuwa na matatizo mpaka siku ile atakapoangamizwa. Hivyo mke wa kiongozi jaribu ushirika huu wa marafiki wanawake, ingawaje kuna chama cha wake wa wachungaji, kama mke wa kiongozi ni vizuri kuwasaidia wanawake wengine, kiafya, kijamiii, kiroho na kimwili, ukilinda wito wako usije ukajisahau.

Kiongozi wa kiroho mara nyingi anakuwa katika mikutano na wanawake wengine ambao wana tabia nzuri, wacheshi, wanavutia na wana huruma. Wengi kati ya hawa wanampenda Mungu kwa dhati. Ila si wote, na wakati mwingine mke wa kiongozi akaona kwamba usalama wake umepungua kwa tishio kwamba mume wako atavutiwa nao.

Kama mume wako ni yule ambaye anampenda Mungu na kujua majukumu yake kama kiongozi wa kiroho, basi wewe kwa upande wako majukumu yako ni yafuatayo. Usiwe kila mara unajificha na kutoonekana (invisible). Ukiambatana naye, inapowezekana, itafanya uhusiano na mume wako uzidi kujengeka na kukua. Mume wako haitaji mke ambaye kila saa anatoa udhuru akitaka kwenda naye mahali. Mara zote valia vile ambavyo inakuwa rahisi kwenda nawe mahali, kama kutembelea washiriki.

Mchungaji ambaye kila mara anakuwa pekee yake anatia mashaka kwa watu. Washiriki wanawaona jinsi mnavyohusiana. Ni wakati wa kujikaza na kusoma zaidi jinsi ya kuboresha mahusiano yenu pia. Angalia afya yako na mavazi yako. Wanawake tunawiwa mwonekano wetu uwe wa kuvutia. Hii haina maana uwe na nguo ghali, au za kujionyesha. La hashu! nguo yaweza kuwa bei nafuu na ikakupendeza kuliko ile ghali, omba hata ushauri, wanawake wengi wana talanta katika jambo hili. Mume wako pia aweza kuwa msaada, kwani madesigner maarufu wa nguo, viatu au pochi za wanawake ni wanaume!

Usije ukapita mpaka na ukaonekana kwamba unamlinda mume wako kama polisi. Hii inaleta picha na ladha mbaya kwake na hata kwa jumuiya mnayoongoza. Kuonyesha kwamba una wivu, na kumshuku siyo kitu chema, kwani kitakupunguzia heshima na kumtia aibu mume wako, pamoja na kwamba labda siyo mwaminifu. Hii si njia ya kumsaidia (protect) mume wako.

Ila mara nyingine wanaume hawaoni kile ambacho wanawake wanaona, hivyo tumia hekima na kumwambia mume wako kama umeona kuna hatari inayoweza kujitokeza. Jadili naye unachoona. Mlinde pale unapoona atasaidika. Kwa mfano, kama usiku umeingia, na kuna mwanamke aliyekuja kumwona; akihitaji usafiri wa kurudi nyumbani, mkiwa na gari au kama ni kwenda kituoni mwa basi, mmsindikize nyote, au wewe waweza kujitolea kumsindikiza peke yako badala ya mume wako.

Mkumbushe wakati wa kushauri watu, hasa jinsia tofauti; ni vyema kuwe na mtu mwingine. Wachungaji au viongozi wengi wa dini wanafikiri ni imara sana hawahitaji mtu mwingine wakiwa wamekaa peke yao kwenye chumba kwenye ushauri. Chumba cha ushauri kisiwe mbali, na pia ni lazima mtu mwingine awe karibu. Hakuna mtu ambaye ni jiwe kwamba anaweza kuwa imara, mara zote, chukua tahadhari. Hii ni tahadhari ambayo kila mtu anapaswa kuchukua akishauri, si mke wa kiongozi wa dini tu! Ni tahadhari ya kila mtu, hata wale ambao ni taaluma yao, ukisoma zaidi utaona waliingia katika mitego mingi, na wengi wana ndoa.

Kumbuka wakati wote mahitaji ya kimwili, kijamii na ya kiroho ya mume wako yanahitaji yatimizwe. Hii ni pamoja na tendo la ndoa. Watalaam wanasema kwamba tanki la hisia zake (emotional tank) liwe limejaa ili asiwe na majaribu. Wakati ana matatizo nyumbani au katika ushirika wake, mchungaji anakuwa na hatari ya kuingia majaribuni kiasi kikubwa. Atatafuta ushauri na kuliwazwa toka nje kirahisi wakati huu.

Omba na mume wako, na muombee. Wake wa wachungaji wanapenda familia zao zifanikiwe, ila hawawezi kufanya peke yao. Ni kweli wanahitaji maarifa, uzoefu, nia njema. Ila hivi tu havitoshi ila wamtegemee Mungu. “Mtumaini Bwana kwa moyo wako wote, wala usizitegemee akili zako mwenyewe. Katika njia zako zote mkiri Yeye, naye atanyosha mapito yako. Usiwe mwenye hekima machoni pako, mche Bwana, ukajiepushe na uovu.” Methali 3:5-6. Mungu akiwa msaada wako ungana na mume wako kuidumisha ndoa na huduma yenu.

Kuomba pamoja ni muhimu, kama tulivyosema kwenye sura mojawapo, utafiti wa Marekani kwa madhehebu mengi ulionyesha kwamba, nusu ya ndoa huishia kwenye talaka, kwa wale wanaoenda pamoja ibadani, ndoa moja katika sita huishia kwenye talaka. Bali wale wanaoomba pamoja, asubuhi na mchana, ndoa moja kati ya 1150 huishia kwenye talaka. Jengeni mahusiano kati yenu na Mungu. Pembetatu ni umbo imara!

Mke wa kiongozi wa dini anahitaji kuwa na tahadhari pia kwa wanaume wale ambao mume wake anaongoza. Awe na hekima na kuona kwamba kuna wanaume wenye agenda nyingine kama uasherati. Apange jinsi ya kushinda hivi vita, kabla havijatokea.

Mzee wa kanisa mmoja alimtamani mke wa mchungaji wa kanisa lake, akamwambia ili wawe na urafiki wa kimapenzi kisiri, mke alikataa, ila hakumwambia mume wake. Basi huyo mzee akawa na usongo naye na akamchukia hata mchungaji. Alifanya njama ili wahamishwe pale. Ingekuwa vema kama mke huyu angemwambia mume wake mapema.

Aangalie wale wanaomsalimu kwa kumshika mkono muda mrefu, wenye macho ya kutuma ujumbe wa kutongoza. Hakuna haja ya kukumbatiana na wanaume wote kwenye ushirika. Lazima aepuke kuwa na wanaume fulani karibu, au kuonekana nao mara nyingi. Asilete watu kama hawa nyumbani wakati mume wake hayupo! Ajaribu kuepuka kuzungumza kuhusu upweke, shida za pesa au ndoa, na shida kwenye maisha yake (self pity). Kuzungumza topic hizo zina majaribu ya kuingia uasherati.

Usimwambie mshiriki mwanamume shida zako, tafuta mshauri mwanamke, au ndugu yako, wa mbali ya kanisa lako anayempenda Mungu na umwambie. Usikubali kupewa zawadi ya binafsi, na wanaume wa hivi, bali iwe zawadi ya familia. Naomba uelewe kwamba Si wanaume wote ni wa kuwekea tahadhari. Familia ya kiongozi wa kiroho yahitaji msaada, na wanaume wengi sana wanajali na kumsaidia huyu mke. Hata mara nyingi ikitokea dharura wakati kiongozi wa kiroho hayupo ni hawa tu wanaomsaidia mke. Tunampa Mungu shukurani kwa wanaume wote makanisani ambao wanampenda Mungu. Kanisa linajivunia hawa, na ni wengi. Ila tunaandika hapa maana wake wengi wa viongozi wa kiroho wanagundua baadaye wakati maji yamemwagika kwamba mwanamume fulani hakuwa na nia nzuri.

Chukua muda kujenga upendo na mahusiano na mume wako, chukua muda kuwasiliana naye. Usidanganyike kwamba umesimama, gundua kwamba ni Mungu ndiye anakushikilia. Chukua muda kusali. “Hivyo Bwana moyoni mwangu nimeliweka neno lako nisije nikakutenda dhambi” Zaburi 119:110.

Usichukue riski na kujiona uko salama. Zamani wanaume ndio waliingia kwenye harakati za uasherati, ila siku hizi kwa vile hata wanawake wameingia makazini na kuwa na taaluma, uasherati ni wa jinsia zote. Niliona takwimu siku moja kwenye gazeti ikisema 80% ya wanaume wa kiasia wanaingia uasherati, na asilimia 30 ni wanawake. Bali magharibi, asilimia sabini ni wanaume na 50% wanawake! Shetani ameona ye yote aliye tayari, iwe wewe au mume wako ataenda naye huyo huyo. Hakuna ambaye anaweza kuwa imara.

Wake wengi wa viongozi waliokutwa kwenye uasherati wametoa visababu vingi kama vile ukiwa, misongo, mume ana shughuli nyingi na hamtazami, kudanganywa, kuboeka, kukasirikia huduma ya kumtumikia Mungu na kutaka kuiacha, mchungaji kutojali au kutokuwa na upendo, mshahara kidogo, n.k. Hakuna kati ya hawa wake za wachungaji waliota kwamba haya yatatokea. Walikuwa wanawake wema tu, waungwana na wenye nia ya kumtumikia Mungu kama timu na waume zao. Ila shetani alitumia kila njia aliyoipata na akawashinda.

Kwa kifupi tumia mbinu hizi:

1. Usiwe unajiamini sana. Usiseme, “kamwe hili haliwezi kunitokea.” “Kwa hiyo anayejidhanika kuwa amesimama na aangelie asianguke.” 1Kor. 10:12
2. Uwe mtu wa maadili. Uyasimamie maadili hayo dede. Usikubali kutwezwa na dhambi. Usianze kufikiria mawazo hayo, utakuwa hatarini.
3. Uwe rafiki wa karibu na mume wako, uasherati mwingi ulianza na “urafiki tu.” Hebu mfanye mume wako rafiki wako wa karibu zaidi
4. Weka mipaka. Kumbuka wewe ni binti wa nani. Ni binti wa Mfalme wa mbinguni, Naye ana sheria za ufalme wake, si muhimu uwe maarufu, ila ni lazima uwe na tabia njema ya Mungu.
5. Jenga ndoa yako. Ndoa iliyo bora imefanyiwa kazi. Mkabidhi Mwenyezi ndoa yako, nawe ufanye lolote unaloweza kama binadamu kuisimaisha.
6. Una uchaguzi wa mwenendo wako kama mtu mzima. Unajua viwango vya Mungu na vya ukristo vizuri. Usilaumu watu au mazingira kwa tabia yako.
7. Fikiria yale ambayo yatakusaidia mawazo yako. “Hatimaye ndugu zangu mambo yoyote yaliyo ya kweli, yo yote yaliyo ya staha, yoyote yaliyo haki, yoyote yaliyo safi, yoyote ya kupendeza, yoyote yenye sifa njema, ukiwapo wema wowote, ikiwapo sifa nzuri yoyote, yatafakarini hayo” wafilipi 4:8-9
8. Sali, Sali, Sali! “Omba bila kukoma” I Thes 5:17, ni siri ya ushindi na kauli mbiu yako (motto).

9. Kimbia kama inabidi! Si waoga tu wakimbiao. Wale wenye hekima na majasiri wanakimbia ikibidi waikimbie dhambi. Yusufu mtoto mdogo na mtumwa, alifanya vile kwa mke wa Potifera alipojaribu kumtongoza hata kumvua vazi lake kwa nguvu, alikimbia na kuacha nguo zake mikononi mwa mama huyu, “Nifanyeje ubaya huu mkubwa nikamkose Mungu...” Mwanzo 39:1-12. Yusufu alishinda japo alikuwa mtoto mdogo, na Samson Mnadhiri wa Mungu, Rais wa nchi na jitu lenye nguvu kupita wote duniani, alishindwa kwa ajili ya kuwahusudu maadui, na kujipatia marafiki waovu kwa msukumuo wa rika (peer pressure).

## Sura ya 11: ALFABETI ZA MALEZI YA WATOTO

Kwa vile malezi ya watoto wa kiongozi wa dini ni ya muhimu tutagusia kidogo ili wasiwe aibu kwetu kama mama. Mtoto akiwa na tabia mbaya, “humwaibisha mamaye;” ila akiwa na tabia nzuri, “humpa sifa babaye!” Tunafikiri kina mama wengi tunashangaa na hili. Ni vyema kama mama wa watoto tuwe na watoto wetu wadogo wakati wote! Tusimpe mtu mwingine mzigo huu! Kama unaweza kukaa nyumbani ulee, watoto ni wa muhimu sana. Mwanamke ana shughuli tele nyumbani, za kufanya, (full time), hasa akiwa MKK; ni vile tu kazi hii haina kipato, bali shughuli ni kibao!

Ninapofanya kazi, kila mara watu wanakuja kwa ushauri wa afya, ndoa n.k na wanataka kuchukua muda wangu wote! Kwa hiyo huduma ipo kila mahali. Kina mama wengi katika maisha ya leo, wameachia mayaya kutunza watoto wao. Mayaya hawana ufahamu wa kutunza watoto kama wewe, pia hawana uchungu na watoto hawa wakiaribikiwa. Hatushauri upeleke watoto kwenye shule ya bweni kabisa! Labda sekondari kama ni lazima sana.

Mtoto anamjua Mungu nyumbani, na kujua jinsi ya kuhusiana na wenzake na hata katika ndoa nyumbani. Wazazi wameitwa shangazi na mjomba, na mashangazi wa mabweni wameitwa mama! Kaa na watoto wako. Tafuta vitabu vya kulea watoto na visome. Uzazi ni kazi ngumu, mara nyingi nimejiona ni mama mbaya mno, na pengine nikimpa mwingine kulea watoto wangu atafanya kazi bora kuliko mimi. Kwa kweli kila mzazi ana mizoga yake ni kumlilia Mungu tu usiku na mchana. Tumeandika kitabu cha malezi ya watoto. Hakuna ambaye ni bingwa wa kulea ila Neno kuu lina ahadi, “Mlee mtoto katika njia impasayo, naye ataisahau hata atakapokuwa mzee.” Hii ni ahadi, tutafanya sehemu yetu, na kuidai kwa Mungu. Hakuna kitabu bora cha malezi kuliko neno la Mungu. Vitabu vingine vinavyosaidia ni kama, “Child Guidance” na vingine vilivyoandikwa na wakristo wenye hekima kama James Dobson, au vile ambavyo vinapatikana kwetu Afrika mashariki.

Mtoto ni mtoto, awe wa kiongozi wa kiroho au raia wa kawaida, ila watu wengi wanapenda kuwasonda vidole. Mtu akimtuma mtoto wako kufanya kitu akikataa au akisema ana shughuli, ataambiwa, “Wewe mtoto wa mchungaji una jeuri hivi!” Watoto wengi wa viongozi wa kiroho wanasikia roho ya uasi au ya kuwa wanafiki. Wanaumizwa na maneno ya washiriki. Kumbuka kwamba wito wa kufanya kazi ya Mungu, ni wako na mume wako ila watoto wako siku za mbele watafanya uchaguzi wao.

Walee kama watoto wa Mungu ambao unataka waingie mbinguni na si kwamba wana kitu special kuliko wengine. Wamjue Mungu kibinafsi, maana hii hairithiwi. Mungu hana wajukuu ni watoto tu. Kila mtoto anazaliwa pagani.

Tusiwaambie watoto kwamba wanapaswa kutii na kubehave kwa sababu wao ni watoto wa wachungaji, wanaaibisha baba yao. Nilisema moyoni mwangu kwamba kamwe sitawaambia hivi watoto wangu. Kwa neema ya Mungu nitawafundisha kutii si kwa sababu wao ni watoto wa mchungaji, bali kwa kuwa wao ni watoto wa Mungu aliyewauumba. Ili watii kwa kumwogopa na kumheshimu Mungu na si baba yao au kuwaridhisha watu. Wakilifahamu hili, basi watamsimamia Mungu wao hata wakiwa mbali na nyumbani pamoja na washiriki wanaowafahamu. Watakuwa kama Yusufu, ambaye hata akiwa mbali katika nchi ya ugeni, ambako hakujulikana, aliweza kusimama imara na kusema: “Nitawezaje kufanya uasi huu na kufanya dhambi mbele za Mungu?” Mwanzo 39:9.

Tusiache watoto kuangalia kitu chochote kwenye Tv au kusoma chochote, au kwenda na majirani wowote bila kujua walipo. Wanalelewa na runinga au jumuiya. Lazima uandike magoli ya list ya vitu vya kumfundisha mtoto wako, usibahatishe na kufikiri kwamba mtoto atajua anavyopaswa kujifunza. Tabia ndiyo kitu pekee mtoto au mtu mzima ataenda nayo mbinguni na si wanasesere (toys), magari, nyumba, chakula au nguo. Hivyo, nafikiri tutavikuta, na vingi vyema zaidi ya dunia; “macho hayajaona wala masikio hayajasikia, wala hayajaingia katika mawazo ya binadamu, mambo ambayo Mungu amewatayarishia wale wampendao,” I Kor. 2:9.

Malezi ya watoto ni zaidi ya kuwapa chakula, nguo na malazi. Watoto wetu wanahitaji upendo wetu, mifano yetu, muda wetu na mafundisho yetu.

Somo la kwanza mtoto anapaswa ajifunze ni utii. Hili ni somo la muhimu kupita yote. Kwa vile mtoto hamwoni Mungu akitii wazazi hata anapokuwa mkubwa na kumwelewa Mungu atamtii Mungu. Wewe ni mfano wa Mungu, ukitaka watoto wako wawe na tabia ya Mungu, wewe uwe na hiyo tabia ya Mungu. Kisha waige kwako ndipo watafanana na Mungu-Christ like or God like na siyo me-like. Usiseme fuateni ninayosema si ninayofanya. La! WATOTO Wana masikio makubwa na wanakucheki mwenendo wako na lugha yako, mzazi jihadhari.

Chunga! Na ndoa yako jinsi unavyomjibu mume, chungu! Chungu jinsi unavyozungumza na kusaidia wazazi wako, chungu jinsi unavyozungumza na washiriki, chungu jinsi unavyozungumzia masikini, yatima, wajane, na wageni! Chungu chuunga chungu! Na hili waweza tu, kwa neema ya Mungu na matayarisho yako ya moyo kwa kusoma Neno la Mungu Zaburi 119:110; “Jinsi gani usafishe moyo wako, ni kwa kutii maagizo yake ukilifuata neno la Bwana, hivyo Bwana moyoni mwangu.” Watakusadiki, utashangaa na somo lako litakuwa limetimia.

Nikikua na mpaka leo nikitembea Tanzania nasikia kina mama na maneno mazito kama mizigo ya mawe “Mbwa wewe, kama baba yako;” “kenge wewe;” “ maisha yatakushinda, utakuwa kama Alexander wa Macedonia!” Kweli kama mtoto au baba yake ni mbwa lazima nawe utakuwa mbwa, mbwa huzaa mbwa. Tuna maneno ya kukatisha tamaa na mara nyingi maskini, hatuna maana hiyo, ila inachukua kosa dogo tu, maneno yanatububujika ya matusi. Nimeona kwamba matusi ni ulevi ambao tuombe Mungu tuyatoe, Na hasa kwa watoto.

Somo la pili Mtoto ajifunze ni kujikana nafsi na kutawala nafsi. Ataweza kushinda majaribu na kuweza kushika hatamu katika mengi.

Somo la tatu muhimu kwa watoto ni kujua kazi na ustadi. Hili ni muhimu hata zaidi kwa kazi za shule! Maana watoto twawapeleka shule wajue kazi. Soma kitabu cha Mc cullough kama hufahamu umri gani mtoto ajue kazi gani. Tumeandika kwenye kitabu chetu cha Alfabeti za malezi pia. Watoto wengi wameingia kwenye ulevi, sigara, magenge mabaya, au tabia mbovu kwa sababu ya kutoelewa masomo haya matatu.

Chagua burudani za watoto kwa uangalifu, mambo ya kupeleka watoto kwenye madisco ya watoto na masherehe tu, iwe marufuku kama unataka wampende Mungu na hata watu. Zamani babu zetu hawakufanya hii biashara japo walijua machache, kwa nini uangamize watoto na uovu huu! Soma kidogo na kuona burdani zinazofaa watoto. Nakumbuka yale madisco ya mashule ya sekondari kutembeleana, yalivyozaa mengi, ya uasherati na uzinzi, nasema kwa vile niliyaona kwa macho yangu mwenyewe shule nilizosoma kama vile Ndanda na Rugambwa.

Epuka michezo ya ushindani, inajenga ukatili na kufanya shetani ajiinue kichwa chake. Michezo iwe kwa ajili ya mazoezi na burdani na si mashindano. Mtoto akishindwa asiwe na chuki aone kama ni kitu cha kujenga mahusiano na wengine.

Mume wako kwa ajili ya kazi yake ya uongozi, aweza kuwa hana muda sana na watoto. Fanya mipango ya kazi za nyumbani, kupika na vinginevyo ili akija awe na muda na watoto. Aweza kuwasaidia kwa mambo ya shule au kucheza nao kwa muda huo endapo mazingira yataruhusu. Someni mbinu za kusaidia watoto wampende Mungu. Tetz na Hopkins wameandika kitabu “Yes, We Can Keep Them in Church.” Kuna vitabu vingi vya kusaidia watoto wetu, waendeleo kuabudu nasi, kwani wafikapo miaka ya kumi na mitatu hivi wanataka wawe huru wasiende ibadani na kadhalika. Utafiti unasema asilimia 75 ya watoto wote wanamkubali Mungu, wanamtumini na kumwamini kabla hawajafika miaka kumi. Na asilimia 23 kabla ya kufika miaka 17. Hapo ni kama mambo yote yameisha, sasa ni neema kubwa tu ya Mungu izidi, kwani ni asilimia moja au mbili tu ya watu wanaomwamini Mungu na kumtumaini baada ya miaka 53!

Ujue kwamba hata shetani anaamini kwamba Mungu yupo ila Nia yake na matendo ni maovu. Hivyo watofautishie watoto kwamba kumwamini Mungu tu, bila kumjua na kumtumaini haitoshi.

Watoto wengi wakatili walivyofuatiliwa walionekana kwamba malezi yao kwa mama zao hasa yalikuwa yana ukatili, mfano mama yake Hitler, Iddi Amin au Napoleon. Hebu kina mama tuombe Mungu ili tuwe na mapenzi ya kutoka kwa Mungu kwa watoto wetu.

Mtoto akiwa na miaka mitatu tabia imejengeka, na ikifika miaka sita imekamiliwa. Wakatoliki wanasema, “Nipe mtoto mpaka miaka saba, naye atakuwa mkatoliki maisha yake yote.” Samaki mkunje akiwa mbichi, wahenga walisema. Mtoto Samueli pengine alikaa na mama yake mpaka miaka mitano ila alikuwa tayari kuwa kiongozi shujaa wa Mungu. Musa naye alikaa na mama kwa muda wa miaka kama kumi na miwili hivi naye akawa shujaa.

Hata mtoto anajulikana kwa kazi zake. Usidharau mianzo midogo, Yerima moja yasema, “Kabla sijakuumba katika tumbo, nalikujua na kabla hujatoka tumboni, nalikutakasa. Nimekuweka kuwa nabii wa mataifa. Ndipo niliposema ‘Aa Bwana MUNGU! Tazama, siwezi kusema maana mimi ni mtoto.’ Lakini Bwana akaniambia, “Usiseme mimi ni mtoto, maana utakwenda kwa kila mtu nitakayekutuma kwake, nawe utasema kila neno nitakalokuamuru. Usiogope kwa sababu ya hao maana mimi nipo pamoja nawe nikuokoe asema Bwana.”

Mara nyingi kiongozi wa kiroho anajaribu kutatua matatizo ya watu na kwenda kwenye miito na kusahau watoto wake. Mke wake anaweza kuona kwamba mume hajali, pengine anachoka kusikia matatizo ya watu siku nzima na akija nyumbani hataki kuanza mengine na watoto wake. Mke akifika hatua hii anaona kwamba anahitaji mume na baba wa watoto na si mchungaji au kiongozi wa kiroho!



Mchungaji anaweza kuwa amemwahidi mtoto wake kwamba atahudhuria mchezo wake (wa mpira), shuleni, na akiitwa na washiriki, hufuta mpango huo. Hebu ajifunze kuona kama anaitwa kwa mambo yasiyo ya dharura, ujumbe uchukuliwe na apewe majibu baadaye, ili awe na nafasi ya kulea watoto wake. Kama vile Musa alivyoambiwa na baba mkwe wake Yethro kugawa madaraka na asifanye kila kitu; ni muhimu ili ahudumie familia yake pia. Ni muhimu hata familia yake kupumzika, kama kulala usiku badala ya kuwa na wageni na kuzungumza kila usiku. Hii inaleta vurugu hasa kwa watoto wadogo.

Yahitajika balansi kwenye mambo ya familia, watoto wasikue wakikosa muda kabisa wa kuwa na baba yao. Najua kama watoto wa kiongozi wa kiroho wanajua kwa kiasi kwamba mengine itabidi wamezee. Watoto wengi wapenda kazi za baba zao kwa sababu tofauti; kama kutambulishwa kila mahali, kufahamu watu wengi, na kuwa na contact za watu mashuhuri, n.k.

Mtoto asikingwe mno na uhalisi, furaha au huzuni zinazotokana za huduma. Wanahitaji kujua maumivu ya watu, ili wajue kwamba baba yao ana mzigo gani kikazi. Wanahitaji kujua kwamba watu si wakamilifu, na wengine, wanafanya maisha ya viongozi wa kiroho kuwa magumu. Watoto waweza kujumuishwa katika maombi maalumu ya kuombea familia hizi na kusaidia huduma kwa namna moja au nyingine, kwa ambayo si ya faragha.

Wengine wamefikiri watoto wasihushishwe katika huduma kwa vile watakuwa na uzoefu chanya; ni kwaajili tu ya mapambano kati ya shetani na ufalme wa Mungu watoto wengi wangejumuishwa katika huduma wangekuwa mbaraka kwa kazi hiyo, ila familiza zina uchaguzi. Angalia familia za wamishonari wa nje ya nchi na ndani na kujitoa mhanga kwa familia nzima na hata watoto wadogo kulivyoleta mafanikio!

Mke wa mchungaji mmoja alisema, “Watumishi wa Mungu ambao wanachukia kazi ya baba zao, hawajaelelimishwa kuhusu maumivu, uzuri na misongo ya huduma. Kuna mengi ya huduma ambayo mtoto anajifunza kwayo, mfano kukutana na watu na kujua lugha, kabila na jamaa tofauti na hata kujifunza kwao, kujuana na watu wa taaluma mbali mbali na kupata huduma zao, kwa vile wanaongozwa na baba yao. Pia kutokuwa na baba mwenye maadili yaliyopasuka kama wizi, ulevi ni urithi mkubwa. Kumjua Mungu kwa ukaribu, na kuwa na maombi katika shida zote.

Hata hivyo ni kwa sababu ya mapambano kati ya shetani na ufalme wa Mungu watoto wamekuwa dhidhi ya huduma. Watoto wengi wangejumuishwa katika huduma wangekuwa mbaraka kwa kazi hiyo, ila wana uchaguzi wao. Mkumbushe mume wako kwa uzuri kwamba watoto wanamkosa (miss) na kwamba watakua wakubwa waondoke na kwenda kwao karibuni.

Jambo muhimu katika maisha yetu ni lipi? Ni muhimu sana kila mmoja ajiulize swali hili. Ni kitu gani ambacho ni muhimu katika maisha yako? Je, ni mali, elimu, mitindo (hasa kwa wanawake), mume/mke, watoto, vyeo? Biblia inatwambia hivi, katika kitabu cha Mathayo 6:33; “Bali utafutateni kwanza ufalme wake, na haki yake; na hayo yote mtazidishiwa.” Kuutafuta kwanza ufalme wa Mungu wapendwa, ndiyo jambo muhimu, na mengine yote tutazidishiwa.

Kuutafuta ufalme wa Mungu ni kufanya yote tunayoweza ili tuwe tayari kumlaki atakaporudi. Pia kuwaandaa wengine, wakiwemo marafiki, ndugu na jamaa na hasa watoto wetu. Katika kitabu cha Yeremia 13:20 kuna swali ambalo tutaaulizwa: “ ....liko wapi kundi lako ulilopewa, kundi lile zuri?” Swali hili linaweza kuulizwa kwa viongozi wa kiroho au kiserikali, lakini pia tutaaulizwa sisi kama wazazi kuhusu

watoto tuliopewa. Hivi tutajibuje wapendwa, kama tuliachialia watoto wetu wakaangamia kwa sababu ya malezi mabaya yetu sisi wazazi? Kitabu hiki kina lengo la kujibu swali hili, ili tutakapoulizwa tuseme 'Tuko hapa Bwana pamoja na kundi dogo la watoto uliotupatia.'

Watoto ni thawabu toka kwa Mungu, (Zaburi 127:3). Tunapopewa zawadi na mtu tunaithamini na kuitunza sana. Niliwahi kumwomba rafiki yangu kitu fulani, akakataa akasema 'nilipewa kama zawadi, siwezi kugawa.'

Rafiki yangu anayejulikana kama mama Mwangi (Rachel Mutero) alinifundisha somo la maana sana, jinsi alivyothamini zawadi ndogo sana niliyokuwa nimempatia. Tulikuwa na mchezo wa urafiki wa kisiri (secret friend) kanisani kwetu Karura. Kwenye mchezo huu unachagua karatasi yenye jina, na unamwomba mtu huyo hadi siku ya kutambuana. Siku hiyo watu wanawaletea marafiki zao zawadi, kulingana na uwezo wa kila mtu. Mimi nilikuwa nimemchagua mama Mwangi na nikawa nimemletea kitambaa cha kichwani cha bei nafuu sana. Nilipompata alifurahi sana, na akawa anakivaa kwenye matukio maalum kama kanisani n.k.; ingawaje alikuwa ni vitambaa vingine vizuri na vyenye thamani kubwa. Siku moja alipokuwa amesafiri, aliibiwa mizigo yake, likiwemo begi ambalo lilikuwa na kitambaa hiki. Alisikitika sana akaniambia kwamba aliibiwa kitambaa chake ambacho nilikuwa nimempatia kama zawadi!!! Mama huyu alikuwa amepoteza nguo zake za thamani, lakini alisikitikia kitambaa chenye thamani ndogo sana kwa sababu kilikuwa zawadi, na alikithamini sana. Je, tungethamini na kutunza kiasi gani zawadi za watoto ambao tulipewa na Mungu?

Katika siku hizi za mwisho, shetani ameingilia watoto sana, anajua kabisa kwamba akinasa watoto atakuwa ameangamiza kanisa /taifa la kesho. Watoto wetu wamekuwa balaa badala ya kuwa mbaraka kwetu. Sisi tunaosoma neno la Mungu tunafahamu kwamba unabii unatimika katika maisha yetu. Je, tutamwachia shetani aangamize watoto wetu katika anasa, madawa ya kulevya na mitindo ya dunia hii? Je, tutafanyaje tuokoe watoto wetu? Je, kuna tumaini lo lote?

Katika Biblia tunasoma kwamba Musa na kaka yake Haruni walipokwenda kwa Farao kule Misri, wakitaka awaruhusu kwenda jangwani kumuabudu Mungu wao, Farao aliwaambia, "Nendeni, mkamtumikie BWANA, Mungu wenu, lakini ni kina nani watakaokwenda?" Musa akamjibu, "Tutakwenda na vijana wetu na wazee wetu, na wana wetu , na binti zetu,....." Kutoka 10:8-9. Hivyo hivyo, na sisi, kama Musa, lazima tuazimie kwenda mbinguni pamoja na watoto wetu, kwa maana, Mungu ameahidi kuokoa watoto wetu katika kitabu cha Isaya 49:25; ".....kwa maana nitateta na yeye atetaye nawe, nami nitawaletea wana wako wokovu."

Wazazi wengi baada ya kupata mtoto wamejiuliza moyoni nitamleaje mtoto huyu? Swali hili waliuliza wakina Manoa katika kitabu cha waamuzi. Tunachukua muda kusomea mengi ila hatuna maarifa na elimu ya kulea. Jambo hili halikuwa hivi zamani kwani miaka ya zamani kama 1970 mama alikuwa na marafiki, shangazi, jirani, madada, mama na bibi waliomzunguka na kumpa ushauri. Walikuwa hawana vitabu, na hata hivyo hawakuvihitaji kwani walikuwa na mila na destruri zilizowapa dira. Walikuwa na majibu, kwa maswali yote! Japo mengine yalikuwa si sahihi bali walikuwa tayari kushirikiana na wengine. Mama huyu mpya alikuwa na wanawake watu wazima waliomsaidia katika mawaidha ya kulea watoto. Hilo joto la upendo limeanza kupotea!

Watu wengi wanahama hama na majirani wanakuwa sura ngeni kila mara kwao. Mama na shangazi zao wamehama miji mingine mikuu kama Nairobi, Dar, Bujumbura , Goma, jinja na Kigali. Na hata hivyo wangekuwapo pengine wasingekuwa na ushauri mzuri vile. Huku kutawanyika na kuwa pweke kumefanya wazazi wengi wawe na hofu kwamba ni mengi hawajui kuhusu malezi.

Ni kweli mamilioni ya wazazi hawana msaada, na pia hawana itikadi, mila, desturi, dira, au filsofia yoyote ile watakayoifuata katika kulea. Changamoto nyingi na maswali mengi yaja kwa haraka kuliko tunavyoweza kutatua. Tumejitia kwamba sheria za zamani zitoke na kuwe na mapinduzi na mambo ya kileo. Wasiwasi na hofu inavyozidi kuongezeka kwa wazazi, wameibuka wana taaluma wa saikologia, walimu na madaktari wa watoto wakijaribu kujibu maswali.

Watoto wengi sasa wa nchi za magharibi wanalelewa na filsofia hizo. Je, hawa watu wa magharibi wamefanikiwa na filsofia za wanataaluma hao katika kulea? Mtu aweza kufikiria kwamba akili za watoto hawa wa magharibi na tabia zina mvuto mzuri sana! Kuna mazuri machache na mabaya mengi! Hili si kweli, watoto walio jela wameongezeka, kutumia kwa madawa, pombe, mimba mashuleni, magonjwa ya akili, na kujiua kumezidi kuongezeka kwa watoto. Kwa kweli shughuli ya uzazi imezidi kuwa ngumu kuliko wale mabibi na mashangazi walipotoa ushauri. Hatuwezi kuwalaumu washauri wote wa taaluma wa magharibi ila watalaam wengi wamemwacha Muumba katika mashauri yao. Hawajachukua historia ya miaka 6000 ya jinsi mafanikio ya kulea watoto yalivyokuwa.

Kila mwanasaikologia ametuuzia bidhaa yake kama ndiyo kweli tupu. Hizi falsafa zimesema kwamba kumpenda mtoto kwa kumwadabisha ni makosa, kwamba kutumia mamlaka kwa mtoto ni hatari, na kumfundisha mtoto kuhusu Muumba ni vibaya. Mambo haya yametoka kwenye mstari mpaka kufikia kwenye hatua ya kumfundisha mashuleni kwamba ushoga ni sawa na kwamba kuna ngono salama nje ya ndoa takatifu. Ubora wa tabia ambao hauna viwango, heshima au thamani za tamaduni zetu unajitumikia tu bila kumtumikia Mwenyezi Mungu na umeleta shida. Hatuna majibu ya maswali mengi katika kulea ila yale tunayoeleza yamethibithishwa vizazi vingi na Yeye Aliye mzazi na Mlezi mkubwa kupita wote.

Tunaamini kwamba mpango wa kulea unaanza na ndoa takatifu. Ndoa hiyo iwe na uaminifu, kuheshimiana, kulindana, mke kumtii mume na mume kumpenda mke. Watoto ni urithi toka kwa Mungu na wawe na uaminifu (integrity), wachukue majukumu, wakazanie usafi wa moyo, bidii ya kazi, kujikana nafsi, unyenyekevu na imani.

Ibilisi anapambana nasi wazazi kwani akiwapata watoto wetu wakiwa wadogo watamtumikia yeye tu na si Mungu. Farao Rameses na Herod mkuu kwenye neno takatifu walitoa amri watoto kuuwawa wakiongozwa na ibilisi. Siku hii pia anaendelea na hiyo azma. Analitekeleza na mbinu na mitindo mbali mbali kutegemea wakati wa historia na mahali. Katika wakati wetu hapa Afrika roho hii inaendelea kutenda kazi.

Mwandishi Mbennah anasema kwamba akitembelea Tanzania kuendesha semina wilaya moja aliona kituo kimoja cha afya, cha wilaya ambacho wauguzi na wahudumu wakijizungusha na kutotoa huduma upesi. Watoto walikuwa wakifa kwa namna ya kutisha na isiyotarajiwa katika wiki walikufa hata watano wakati wangepata huduma ipasayo maisha yao yangenusuriwa. Ibilisi analenga watoto kupitia sisi. Hebu tuwe watu wa maombi.

Watoto wetu siku hizi wanajifunza uchoyo kwetu. Zamani wazazi walimwomba mtoto kumjaribu kama atawapa alichu nacho mkononi baada ya kumpa. Siku hizi tuna shughuli nyingi kiasi kwamba kufuatilia kama mtoto amepata somo, tunababaisha.

Watoto wangu wawili walipata mapera mawili kila mmoja, na yule mdogo wa miaka sita alikuwa

na rafiki, ila hakuta kumpa pera! Na yule mkubwa naye hakutaka kumpa kwani alisema ni rafiki yake yule mdogo, wakaendelea kucheza, nikawakuta wanakula na mwenzao anawatazama! Nikawaambia sasa nitachukua mapera yote na kumpa huyu mtoto. Kila mmoja akatoa moja yule mtoto akapata mawili. kila mmoja alihitaji somo la kutoa. Kutoka siku ile wakiwa na kitu wanasema mama chukua na wewe hiki, au mega hapa.” Wape watoto nafasi za kutoa vitu. Wakikupa kitu usikatae poka kwa upendo wajifunze kutoa.

Wazazi, mtoto wako asikuone wewe ni mtu wa uchoyo ataiga na kufanyia mazoezi kwao pia! Ikiwa ana shida au ana uwezo na tabia yake imejengeka itakuwaje? Hakikisha watoto wako tayari kugawana na wale wanaocheza nao. Najua kutokana na tamaduni tulipotoka wengine ni bahili kuliko wengine ila kila tamaduni ina la kujifunza. Maana kila mtu ana mapungufu fulani na Neno la Mungu ndiyo kigezo cha kujifunzia. Ukiwa na kitu, tembea nao kwa jirani, au kwa omba omba barabarani na uwape.

Hata kwenye ibada usiende na mikono mitupu kama una pesa. Toa sadaka, hawatajifunza kutoa zaka na sadaka kama wewe hutoi! Mchungaji na rafiki yetu Mtenzi toka Congo ambaye aliishi kwenye watoto wengi maskini alikuja kututembelea Marekani mwaka 2010. Kijana wangu wa miaka tisa alinunuliwa mipira ya kuvaa mkononi (sillyband), nikawambia kwa vile ana mingi, kama thelathini hivi ampe mchungaji wa Congo michache, ili akawape watoto masikini Congo, watafurahi. Alikataa, akalia machozi kabisa. Kesho yake aliamka na kusema “Mama zile sillyband ni bei gani? nikwambia ni dola moja akajibu, “hiyo tu! mbona sikutoa jana, nitampa yote.” Mioyo yetu inashindana uchoyo kila kukicha, hebu wasaidie watoto kujua kwamba ukarimu ni tabia ya mbinguni na itanzia hapa; “give at it will be given to you full measure shaken up...”

Mifano yetu sisi wazazi ndiyo inalea watoto hata kuliko maneno yetu. Nimesikia mtoto wangu wa miaka kumi akiniambia, “Mama wewe ni mnaifiki, ulitumbua tusikatishe kwenye majani yanakufa, mbona wewe unakatisha!”

Baba yangu alikunywa pombe na alitupa tunywe pia, nikiwa na miaka sita alisema, onja! Nilipoonja nikasema moyoni, “hivi pombe chungu hivi kwa nini watu wazima wanajisumbua kunywa visivyo vitamu?” Nikamwuliza baba, “kwa nini hunywi soda?” akajibu; “Soda inajaza matumbo na kwenda kwenda chooni kila mara.’ Wakati huo baba na mama walikuwa wakinywa. Mdogo wangu alionjeshwa, naye na alipokuwa na miaka mitatu tulimwona anaimba na kuzunguka zunguka kumbe tuligundua amelewa! Na mpaka leo ana miaka 43 hajitegemei, anasaidiwa na mahitaji yake!

Baba alikuwa mtu ambaye anategemewa nasi na ndugu zake na aliyawezea majukumu yake hata akinywa, ila mtoto amemharibikia. Kama mtoto alijifunza nje ya nyumbani ni kitu kingine ila kama amejifunza kwako inaleta huzuni. Jambo baya mzazi ukilifanya na kumfundisha mtoto, yeye analibobea vizuri zaidi yako. Nimeona wazazi wanaokunywa pombe ya ndizi na ulezi, (mbege); wakimnyweshwa mtoto pombe hiyo ili alale asiwasumbue wakifanya shughuli, pombe inaingia damuni na mtoto hawezi kuiacha, wameniambia wengi walionyweshwa wakiwa wadogo na wanashindwa kuiacha mpaka Mungu aingilie kati.

Twatilia mkazo, wazazi matendo maovu yana mvuto mkubwa siku zote kwa mtoto kuliko mazuri! Tuna pambano kuu linaendelea kati ya Mungu na shetani, usikae na kujisau kwamba upo vitani kila dakika! Mara nyingi kibinadamu inaonekana shetani anashinda, ila tunajua shetani hajui mawazo yetu, ana vidokezo tu kwa matendo yetu na hivyo tukiwa magotini kwa sala tutashinda kwa Neema za Mungu. Ila usifikiri kama mzazi utafanya uovu fulani tu, na ukataka mtoto wako asifanye.

Mtoto kushindwa kwake vishwawishi ni rahisi sana zaidi yako, na unajua ni kwa sababu gani! Hata hivyo kama mwalimu ukimfundisha mtoto akafuzu hata kukupita wewe si ndiyo umewezea somo? Kina baba wengi siku hizi wameacha kwenda kwenye nyumba za ibada ila ninawasikia wakisema, “Musa mbona huendi ibadani!” na yeye mwenyewe anakaa nyumbani miaka.

Wazazi, ufuatiliaji wa majukumu ni muhimu, usimpe mtoto kazi kama hauko tayari kuifuatilia, itafanyika kwa kulipua mbaya mbaya na kisha atajenga tabia ya kufanya kazi hafifu. Mtoto apewe kazi ya kufanya kila siku na uikague hata akiwa na miaka miwili aweza kumenya maharage, kufuta vijiko, n.k. Kuna kazi nyingi; inabidi ufikiri na kumpa mtoto. Ndiyo maana mama anayekaa nyumbani ni mbaraka, anafuatilia (angalia list za kazi page y). Yale amabyo mtoto anafanya ili kujenga ustadi yafuatilie. Kuna yaya gani au shangazi gani atatilia makini haya? Kama yupo ni nadra sana. Hata mara nyingi nilipokuwa busy kibaruanu na kuweka mtu aniangalilie watoto wangu nimewaza, “Hivi sijui kwa nini sisi wanawake tunazaa kama hatuko tayari kukaa na watoto wetu!”

Naona wanawake wa kihindi wanakaa na watoto wao hata walio na shahada nzito nzito za chuo kikuu mazito Na nimeona kama New Jersey, tukiishi na wahindi na waarabu wote watoto wao wana adabu, wanajua lugha ya walikotoka vizuri, wanakula chakula cha utamaduni wao, na wanafanya vizuri mno darasani wanaongoza hata watoto wa kiamerika, karibu wote wanapata scholarship kwenye vyuo vinavyoongoza nchi kama vile Harvard, MIT, Yale na kadhalika. Sisi wengine waafrika tuna watoto wenye shida hapa na pale, hawataki kula ugali au chakula cha mwafrika ila jank food ya wamarekani. Hakuna lugha wanayojua zaidi ya Kiingereza. Akienda nyumbani ashindwa kuzungumza na bibi na babu, hawezi kula chakula cha shangazi! Na sisi tunaona eti ni maendeleo!

Tusiache watoto wetu wawe kama vimwinyi au vichifu fulani hivi, tunafanya kazi nao hawafanyi, nasi tulifanya kwa wazazi wetu; ila tunawaonea sasa huruma. Watakapokwenda kuishi kwenye ndoa itawashinda, maana kila mtu anataka kuwa Bwana na mwingine awe mtumwa, itawezekana kweli? Niliona vijana wengine wa kisasa wagombana kwenye ndoa; “Ameosha kijiko kimoja nami kimoja nataka tuwe sawa bin sawa!” Heshima itakuwa ngumu kwenye ndoa hiyo.

Kwa mtoto wa kike, yapasa ajue mwanamume anapaswa kuheshimiwa ni agizo la Neno la Mungu. Na mtoto wa kiume kumpenda mke wake, hivi wanajifunza nyumbani. Kila mwanamke hapendi kabisa mtoto wake wa kiume aoe mwanamke anayemkosea adabu!

Jambo jingine ni kusaidiana. Ukiona mtoto wa mwenzako ana kosa fulani, pengine jirani, mashuleni msaidie yule mtoto, ila kama unaona kwamba haiwezekni mwambie mzazi wake ili kusudi alishugulikie. Haisaidii kusema mtoto kijiji kizima au kwa washiriki kabla hujamwambia mwenye mtoto. Pengine ni jambo hata mtoto mdogo hajajua kwamba ni baya, na mzazi hajajua kinachoendelea. Ila ukimwambia kwa upendo naye akakasirika na kuona wewe ndiyo mbaya wake; basi utakuwa umefanya sehemu yako. Ila mtu mzima anayependa watoto, watu na Mungu, hatakaa kimya mambo yakiharibika.

Tusiposaidia watoto wa wengine pia inaturudia, kwani wakiwa wezi au waharibifu watakuja kwetu pia. Na ndiyo sababu naona umuhimu kwa wale wenye uwezo kuwasaidia watoto wa wengine kwenda shule ni mbaraka mkubwa wa kuendeleza jamii. Najua siku hizi si kama zamani ulipokosa uliadhibiwa na jirani ye yote na ukienda kulalamika kwa wazazi wako uliongezewa kipigo, basi ikawa bora unyamaze.

Mtoto ajue yeye ni nani? Yupo duniani kwa sababu gani? Na anaelekea wapi? Magoli yake ni

yapi duniani? Yanapita mawimbi ya wanafalsafa na sayansi nyingi kama uibukaji. Hebu mweleze mtoto wako yeye ni nani. Jadi yetu sisi waafrika hatukufundisha watoto wetu upuuzi huo “wewe ulitoka kwa nyani.” Hata nyani wenyewe hawataki tuwe familia moja nao! Alituchekesha Mchungaji Bulengela akisema alisikia nyani mmoja akimwambia mwenzake, “Hawa binadamu tabia yao ngumu bwana! wanachafua mazingira, wanaweka moshi mdomoni, na kila mara wanagombana; sisi nyani hatuna hayo, wakae huko huko. Wasiseme walitoka kwetu.” Hata kama wewe si mhandisi wa roketi huwezi ukagundua kwamba ulitoka wapi na ujithamini.

Nikiwafundisha watoto wangu nauliza, “wewe ni nani” anajibu jina lake. “Uko hapa kwa ajili gani?” Anajibu, “Nimeumbwa na Mungu na baada ya maanguko ya binadamu Eden niko kwenye ukarabati ili niambie wengine, nami nijitayarisha. “Unaenda wapi?” Anajibu, “Naenda niishi na Mungu milele zote.” Kumbuka wewe haukuzaa sokwe na hautaendelea kubadilika kuwa kitu kingine! Umeumbwa kwa mfano wa Mungu kwa makusudi maalum ya utukufu. Jifunze kwa kindani hayo maana Mungu Ana nafasi ya kukueleza. Katika simu unayompigia ya sala, hakuna, “mteja..simu uliyopiga haipatikani!”

Watoto wengi wa kike wamekuwa na kutojithamini siku hizi. “Sijui mimi ni nani, nimepotea, naenda kutafuta mimi ni nani.” (I do not know who I am, I am lost. I am going to find myself).

Mzazi ye yote kwenye jumuiya au mtu mzima ni mbaraka kusaidia watoto wengine. Wanapokuja nyumbani kwako hebu waonyeshe maadili mema na jinsi ya kufanya kazi na adabu. Watoto waruhusiwe kucheza. Kucheza kwa mtoto kulivyo ni kama kufanya kazi kwa mtu mzima (play is to children, what work is to adults). Wanafanya mazoezi ya maisha halisi. Watoto wanahitaji kurudia rudia na wawe ratiba ili wajifunze.

Mtoto mdogo aliyezaliwa awe na ratiba ya kunyonya, kila baada ya masaa matatu; akilia kabla ya hapo waweza kumpa maji ya kunywa. Baada ya wiki tu atazoea. Itamsaidia mpangilio na tabia, kiasi na ulafi, nawe pia itakusaidia usingizi. Ni ukatili kumwacha mtoto afanye anachotaka. Tabia, afya na mahusiano yake yatakuwa mazuri akiwa na ratiba.

Wazazi tumetelekeza watoto kwa njia nyingi. Wazazi tumetokomea. Kuna mama mmoja alisema, “Kijana wangu amekuja na mwenzake wa kidato cha tisa wa shule ya bwani na wala wazazi wa yule kijana hawamtafauti baada ya mimi kuwapigia simu, wamesema sawa akae tu huko.” Yule kijana kwa msaada wa ile familia alimaliza shule na kuwa kijana safi mwenye adabu na kazi nzuri tu, kumbe masikini alikosa msaada! Kuna watoto wengi wakipata mahali penye maji na rutuba wananawiri na kuwa watoto wema tu ambao wanasaidia familia, jumuiya na taifa.

Mke wa kiongozi wa ibada ambaye una mfano bora, nyumba yako ni taa kama ile ya bandarini kufanya meli zisipotee au kuzama (lighthouse). Nawasihi wale wenye uwezo msisaidie watoto wenu tu kwa elimu na maarifa, bali saidia na watoto wengine pia hata kama inabidi ujitoe kafara kidogo. Hata kuwapa moyo watoto wa jirani ni jambo kubwa. Hili nimeliona magharibi wazazi wanajua kuwapa moyo watoto, na kuchukua risk kuliko sisi, na hii inasaidia mtoto sana.

Mtoto aachwe huru kidogo kujifunza vitu fulani siyo kila mara, “unaharibu baiskeli yangu ukijifunza!” Najua vitu ni adimu ila mtoto atajifunza lini?

Kwa wale ambao hawakujaliwa watoto, kuna watoto wengi wanaohitaji uongozi na malezi omba Mungu akuonyeshe kama ni fungu lako kusaidia yatima au watoto wasio na makao. Dini ya kweli,

haijalishi ni dini gani ni kusaidia yatima na wajane na kujilinda na mawaa. Kumbuka hata watu wabaya wanasaidia wa kwao, kwa hiyo huna lolote la ziada ulilofanya ukilinganisha na wabaya.

Kumbuka kusaidia familia na jamaa zako ni jukumu lako ila kusaidia masikini usiyemjua ni kazi ya Mungu Mwenyezi mwenyewe na baraka kwani amesema “Amsaidiaye maskini humkopesha Bwana, naye atamlipa kwa tendo lake jema.” Je, umeshawahi kumkopesha milionea au Rais wa nchi yako? !! Mimi sijawahi! sasa Mungu mwenyewe. anakukopesha!, mbona hata nasikia natetemeka! Kinyangarika kama mimi kumkopesha Mungu Mwenye Enzi !!? Ni ombi langu kuwa kitabu hiki kitakusaidia kukupa alfabeti za kulea na utazidi kumwomba Mungu Akuongoze na kukufunilia mengi zaidi. uwe huru kutuandikia ushauri nawe kwa uliyojifunza ili nasi tubarikiwe. Email yetu ipo hapa na address yetu.

Kumbuka kuwapa muda wako, baba ambaye haonekani nyumbani akienda mahubiri, na yule ambaye haonekani nyumbani kwa vile ameenda kwenye pombe, wanaweza kuwa na athari moja, maana mtoto mdogo hajui kama baba ameenda kumtumikia Mungu au kunywa pombe, ni wewe unayejua kujaza hilo jedwali; yeye anachoona, ni kwamba baba hayupo na, unaporudi nyumbani mtoto anaona kama unajali au hujali. Watoto wapewe upendo bila kipimo endapo ni wabaya au wazuri, maana hata Mungu anachukuliana nasi na ubaya wetu, na anatuadabisha na kututiisha kwani huo ni upendo.

Usimwadhibu mtoto ukiwa na hasira, maana kuadabisha, ni tendo la upendo. Upendo wako utoshane na adhabu.

Chukua watoto uendapo kuhubiri, wafundishe kazi, ili wairithi na kuwa na uzoefu bora wa ulei. Usiwatenge, nenda nao kwenye mikutano ya walei pia unapotapa nafasi Mfundishe mtoto wako kupenda kazi yako ya mume wako, usiwe na manung'uniko na malalamiko, mpaka watoto wachukie ya uchungaji na kumchukia Mungu. Ukiwa na malalamiko fulani, zungumza na mwenzi wako peke yenu.

Wengi wamelaani watoto, wao wakaacha imani na kusema, ‘watu wa kanisa hili nawajua tabia zao nimesikia kwa baba, hawana lolote ni unafiki tu! Kuna haja gani mimi nika katika imani au kanisani?’ Shemeji yangu na mke wake walisengenya wachungaji, washiriki na viongozi mara nyingi mbele ya watoto. Hii ilikuwa sumu, ambayo niliiona kwa watoto, mpaka nikaogopa. Tuombe hekima, pengine hata mwenzi wako haitaji kujua kutu hiyo ya washiriki wako au hofu zako zote, bali baadhi; chagua kwa hekima yale ya kufahamisha familia yako. Mara nyingine unapatana na washiriki uliogombana nao na jamii yako bado inawachukia, nawe huwaambii kwamba mlifanya mapatano na kusameheana tayari.

Tuangalie mfano wa Ibrahim alipoambiwa kumtoa mwana wake Isaka kama Kafara, aliangalia imani na upendo wa mke wake, akaona si imara vile kama yeye. Nafikiri hakumwambia mke wake, ila kijana wake tu! Kwa maana asingemwambia kijana, angejikwamua akamponyoka mzee! Ilibidi tu, amwambie mpango wa Mungu. Na kijana alikuwa mpevu kwa mambo ya Kiroho, alikuwa amekomaa hasa, si mchezo!

Nilisoma gazeti la wachungaji 24 Australia wa familia moja babu, mabinamu, wajomba n.k. Nilishangaa sana; maana sisi kwa kawaida tunapenda kusema habari ngumu za kazi na kukatisha watoto wetu tamaa. Tunawapa watoto na wake zetu hisia kwamba tu wafia dini. Kazi ya Mungu ina raha zake nyingi tu. Hata niliona wahubiri wengi wakipata zawadi kem kem toka kwa washiriki. Je,

hujawahi kupewa zawadi na washiriki ukiwapalilia mashamba ya roho zao?

Rafiki yangu Kenya aliyeolewa na mchungaji ameniambia mara nyingi “wake wengi wa watenda kazi wanalalamikia kanisa mno, mimi naona kama ni laana, maana nyumba tunalipiwa na karo ya watoto tunasaidiwa. Na hata zawadi tunapewa na washiriki. Tunatibiwa bure tu na kanisa linalipa asilimia fulani. Ila watu bado wanalalamika! Epuka tabia ya kulalamika. Kabla ya kuanza kumtumikia Bwana, ulitamani sana ufanye hivyo, ila siku zikiendelea unaona kama unapunjwa na kuna wengine wanafaidi. Omba roho hii itoke.

Hii ilinitokea nilipopata mshahara wa kwanza kazini nilifikiri nimewapunja! Baada ya miaka miwili nilianza manung’uniko kwamba hawa watu wanapunjwa! Ni rahisi sana bila Yesu kuingia jaribu la waisrael la manung’uniko, na kuwa na sababu nzuri tu. Yohana Mbatizaji alifikiri “Yesu ni binamu, nami nafanya kazi nzuri, mbona hanisaidii?” imani yake ilitikiswa ila alifika wakati na kuelewa kwamba “YEYE azidi nami nipungue.” Neno lasema katika waliozaliwa na mwanamke hakuna mkuuu kama yule!” Hata sijui lina maana gani? Maana kila mtu alizaliwa na mwanamke isipokuwa Adam na Hawa!

kujuana na watu wa taaluma mbali mbali na kupata huduma zao, kwa vile wanaongozwa na baba yao, kutokuwa na baba mwenye maadili yaliyopasuka kama wizi, ulevi, kumjua Mungu kwa ukaribu, na kuwa na maombi katika shida zote.”

Nimechunguza katika nchi za magharibi, kitu ambacho, kwa maoni yangu, kinafifisha huduma: Mwenzi ambaye ana usemi na mamlaka zaidi ya kiongozi wa kiroho. Hili ni ngumu, hasa kama unaona kabisa Mungu amekwambia ufanye kazi fulani ya kuhubiri mahali au umtembelee mtu, naye anapinga kabisa. Nimeona hata wahubiri wanaohamishwa kwenda kusimamia mahali na mke anakataa kabisa kwamba ana kibarua chake muhimu na yule mhubiri amfuate yeye akihamishwa. Kama huyu mume angekuwa na kazi ya kawaida ni sawa, ila katika kazi ya kumtumikia Mungu, kipaumbele kiwe katika kazi hii kama watu wanataka kufanya hii kazi kweli, maana tuko vitani na shetani na kama tukifanya mchezo tutaanguka vitani. Watoto pia wanalalamika kwamba wanaacha marafiki zao!

Hebu tuombe Mungu atupe neema ya “Kulea watoto kwa njia ifaayo,” kwa maana Biblia inasema, “Hawataacha, hata watakapokuwa wakubwa.” Na baadaye ndio wataendeleza kazi ya Bwana. Na hii inawezekana tu kama nasi kama wazazi, na hasa mama, tutaenenda katika njia hiyo, njia za Bwana.

## Sura ya 12: KLABU YA WAKE WA VIONGOZI WA KIROHO (Sapoti group)

Kama wake za wachungaji, tunahusika kushauri wenye shida na kutatua matatizo kwenye ushirika wetu. Kutembelea wagonjwa, kufanya ibada ya mazishi, kamati za bodi, arusi, kulea watoto, shida za ndugu na jamaa n.k. Japo hizi ni shuguli muhimu inabidi kuziacha kwa muda na kupumzika ili Kurejeshwa (restored). Hii itasaidia tuweze kuwa wa msaada zaidi siku za mbele kuliko kuchoka na moto wa shauku yetu ya kazi kuzimika. Mke wa mchungaji aweza kushugulikia mama ambaye ana



mtoto mlevi, mama aliyepigwa na mume wake au mama aliyetokwa na mimba. Haya yote yanamfanya yeye abebe mzigo mzito kwa shughuli na hisia.

Kama unawiwa kuanzisha kikundi cha wake wa viongozi wa kiroho ni jambo zuri, maana jambo linaanzishwa na njozi ya mtu mmoja. Kama mna kikundi tayari ila kinazorota, pengine ushike usukani kukisaidia kifufuke. Endapo unaona hauko tayari kujiunga na kikundi chochote kwa vile una mengine ya kukusaidia kukabiliana na hali yako au unashughuli nyingi, ni sawa. Ila utakuwa na faida kuwa na kikundi kidogo, na kukua kwa kuomba pamoja. Kuna mahitaji tofauti kwa haiba za watu na washiriki wao. Makanisa mengine ni makubwa sana yana watu wengi wenye mahitaji mbali mbali, na mengine ni madogo.

Wake za viongozi wa kiroho waweza kuwa kikundi cha kanisa moja, au madhehebu tofauti. Kama ni tofauti wengine waweza kuogopa kwamba imani yao itakuwa na shida na wakati huo huo wengine waweza kuchukua nafasi hii kutoa ushuhuda wao na kusaidia wengine kwenye kazi ya Mungu. Hata wanawake wengi wanapenda kuwa na makundi yao ya kusaidiana katika mambo. Ni muhimu sana muwe na malengo ya kikundi chenu na muyaandike chini. Hii itawasaidia sana, ili msivuke mpaka na kuingilia mambo mengine.

Kuna wanawake wengi ambao wanakuwa kwetu kama Elizabeti. Wanatusaidia kwa mashauri na kututia moyo. Tusingeweza kazi bila Mungu kutumia watu hawa. “Mariamu alipopata habari za nyeti na nzito, za kuzaa Mtoto atakayemwita Yesu, maana atawaokoa watu katika dhambi zao.” Alikuwa binti, pengine wa miaka kumi na. Hatuambiwi kwamba alimwambia, mama, dada au shangazi yake; bali alienda mbali kumwambia Elizabeti. Katika maisha yetu Mungu ametuwekea Elizabeti ambao tukizungumza wanatusikiliza na kutufariji katika muafaka wetu. Ndiyo umeolewa, ila wanawake wengine watakusaidia kuboresha huduma kama yako na mume wako katika safari hii.

Kikundi kinasaidia ushirika, na mnapoendelea na kujenga mahusiano ya kuaminiana mtajadili maisha hali ya huduma. Urafiki unaweza kujengeka na ukaona kwamba ukiwa unapungua ukilinganisha ukiwa na washiriki wako. Mara nyingine, kwa sababu ya mistari ya mipaka kwenye makanisa tunayohudumia; tunaweza kujisikia ukiwa japo kuna watu wengi. Waweza kujadili mifano wa shida mliyozana na kupata ufumbuzi, kutoka kwao au kwako baada ya kucheua uliyosikia. Mawazo na ufumbuzi wa masuala unafanya mjenge urafiki, epuka masengenyo. Vikundi hivi vyaweza kukusaidia hata kuliko washauri ambao unawaona kwa masuala mbali mbali. Wale wake ambao wameolewa na kiongozi wa dini kwa muda mrefu waweza kuwa washauri kwa wengine (mentoring). Mwaweza kuchukua muda kuomba pamoja.

Inabidi uangalifu uwepo endapo utajifunza yale ambayo pengine hayaendani na mtazamo wa familia yako. Baadhi ya mambo ya kufanya pamoja ni kama kusoma kitabu na kujadiliana, kula pamoja kama picnic na kusali pamoja, kwenda sokoni pamoja, kushona au kujifunza mapishi pamoja. Mwaweza kukutana wote pamoja na waume zenu na kufahamiana, mara moja kwa mwaka.

Ombea, uhuishwe iwapo hili ni jambo la kukufaa. Toa muda kwa Roho wa Mungu kukuongoza. Mwambie mume wako nia yako. Mwrite mke wa kiongozi wa kiroho karibu na kumweleza kuhusu kikundi chako. Jadilianeni jinsi ya kupata wanachama na mahali gani pa kukutana. Mwaweza kuwa na kiongozi, ila kila mnapokutana kuwe na mzunguko wa viongozi.

Wanawake wengi hata wale wajane waliofiwa na waume zao waliokuwa viongozi wa kiroho wamepata msaada kwenye vikundi kama hivi. Wamepata mashauri kwa wengine na wao pia wanaburudika na kufarijika wanapokutana na “wenzao” katika huduma. Mara nyingi hata wajane hawa

waweza kurudi katika huduma kwa njia moja au nyingine na kuendelea kusaidia.

Mwanamke mmoja asiwe ndiye ana mamlaka ya mwisho. Mara nyingi ni vizuri watu wasiwe zaidi ya kumi na wawili ili kujenga mahusiano mazuri. Mara moja kwa mwezi au mara moja kwa miezi miwili, au hata mara moja kwa miezi mitatu ni sawa. Kama inabidi mtume mialiko au kufanya chochote kinachotumia pesa, mchange. Ili kufanya ufanisi, lazima wanachana wajicomit kwa mwaka mmoja. Faragha ni muhimu hasa kwa wale wanachama wanaokuja na kutoka na kuchukua maneno hapa na kupeleka kule. Kila mtu asikilizwe, na kusikiliza.

Japokuwa hiki ni kitabu cha mke wa kiongozi wa kiroho, wengi wanajisahau na kuanza mikutano yao bila sala. Yeye Awe namba moja! Anza mkutano na maombi, chukua maombi ya watu, msifuni Mungu na kisha muombe wawili wawili. Kila mtu aandike yale ya kuombea kwenye daftari lake. Kuandika maombi yetu ni muhimu hasa pale yatakapokuwa yamejibiwa inasaidia kututia nguvu na kwa kuwa kuna ushahidi. Nimelifanya hili kwa miaka mitano sasa na limenitia nguvu.

Mnapokuwa na majadiliano wakati wowote muwe huru kusimamisha mkutano na kuomba kutokana na mahitaji. Hii si kama shughuli ya ofisi ina sheria za kufuata na hazivunjwi. Mwaweza mpige magoti au msimame. Ila mkiweza kupita magoti ni jambo jema sana linamletea utukufu kwa Mungu. Malaika wa mbinguni wanamsifu na kupiga magoti mara zote, sisi je, dhaifu hapa duniani, si furaha kwetu ni kumsifu Mungu wetu kwa furaha! Bwana Anatamalaki katika sifa za watu wake, nyimbo za kumsifu zisiwe nadra hapo!

Kundi lenu litaendea kukua kutokana na haiba na mahitaji ya watu. Na lipate mizizi na kuwa msaada wa kiroho tu bali hata maisha ya kijamii kama kwenye huzuni au raha. Utaona umetumia muda wako vizuri na kuwa mtu bora zaidi. Si wewe tu unapata manufaa, bali hata mume na watoto wako. Pengine ulikuwa unasikitika mwenyewe kwa matatizo ya ushirika wako, bali sasa una dada zako wanaotoa huduma kama yako na unaona kumbe yako si yako mwenyewe bali kila mtu anakabiliana yake mwenyewe.

Mkikutana kwenye mikutano yenu jihadharini mambo ya mashindano na kujisifu. Rafiki yangu, mwanamke wa Nigeria, ambaye mume wake alikuwa mzee wa kanisa, aliniambia kwamba wao wana bidii sana kwa mikutano ya kiroho. Ila wakizungumza kuhusu mwingine alivyovaa au vitu alivyonavyo, walionekana kama wana mashindano, ni nani avae zaidi ya mwingine na kuonekana kama tausi (flamboyant peacock). Ni nani ana gari zuri n.k. Alisema watu wa kwao wengine wana bidii ya utapeli ila wengine wana bidii mno ya kumtafuta Mungu. Aliendelea kusema kwamba, "Tofauti kati yetu sisi wa Nigeria nanyi wa Afrika mashariki, ni kwamba nyinyi mnaona aibu kujisifia, kujigamba au kujitapa mkiwa na maendeleo au utajiri. Hatuogopi wala kuona aibu tunajitapa kuhusu tulivyowezea mbele ya watu, nyinyi hamjitapi, ila mnajisikia ndani yenu na mwelekeo (attitude) na matendo yenu yanaonyesha. Mnaona aibu kusema wazi wazi kwamba, 'nyinyi ndiyo wenyewe.' Nilienda kulicheua jambo hili, nikakuta kwa vile tumekuwa kanisani muda mrefu tunaona aibu kujionyesha wazi wazi, ila kuna mambo fulani yanaonyesha kwamba tungependa watu watuone. Lakini kwa kuwa tu watu wa imani, tunaona aibu kuionyesha wazi wazi. Hili linatokea wanawake na hata wanaume wakikutana.

Hebu muda wetu ambao ni talanta tuutumie vizuri kwa utukufu wa Mungu, kwa wale wenye uwezo na wasio na uwezo. Tuwe wanyenyekevu na watu wa kujishusha. Yesu alikuwa mwana wa Mungu lakini, hakujigamba hata alipoulizwa na Pilato, Je, wewe ni Mwana wa Mungu na Mfalme wa Wayahudi, Hakujiibu neno.

## Sura ya 13: WAKATI AMBAPO KIONGOZI WA KIROHO ANAFANYA MAKOSA AU DHAMBI

Makosa ambayo viongozi wa dini hufanya ni ya mafundisho (doctrines) na ya dhambi (moral). Mahali pengi pa ibada, huwa wana hatua za kupitia endapo kiongozi wa kiroho ana shida hizi. Kwa mfano, endapo mafundisho yake yanatofautiana sana na mafundisho ya hilo kanisa, basi inabidi aonywe; na akiendelea na msimamo huo inabidi aache kazi hiyo. Endapo amefanya dhambi, mfano wizi, uongo, uasherati na mengineyo; Mathayo 18 imefuatwa na wengi katika usuluhishi. “Ndugu yako akikusosa, enenda ukamwonye, wewe na yeye peke yenu; akikusikia, umempata nduguyo. La, kama hasikiii, chukua pamoja nawe tena mtu mmoja au wawili, ili kwa vinywa vya mashahidi wawili, au watatu, kila neno lithibike. Na asipowasikiliza wao, liambie kanisa; na asipolisikiliza kanisa pia, na awe kwako kama mtu wa mataifa na mtoza ushuru...ndugu yangu anikosee mara ngapi? Nami nimsamehe? Hata mara saba? Yesu akamwambia, sikuambii hata mara saba, bali hata mara saba mara sabini.”

Niliona takwimu ya wachungaji wa Marekani ya mwaka huu(2013) iliyosema asilimia hamsini na nne ya wachungaji wanaangalia ponografia (picha za umalaya) kila mara, na asilima sita wanaangalia hapa na pale. Kwa vile jambo hili halijafika nchini kwetu sana, na si jaribu kubwa kutokana na utamaduni wetu, tunaweza kufikiri ni shida zao tu. La, hash! “Ukijidhanja umesimama, angalia usijee ukaanguka.” Kusipokuwa na mapicha kuna watu halisi wa kufanya nao uasherati wa jadi (old fashion) kabla ya uasherati wa teknolojia.

Mara nyingi hata kuanguka si h nyingi (anguko kubwa) ila ni anguko kwenye huduma. Amazia “Akafanya yaliyo ya adili machoni pa Bwana, lakini si kwa moyo mkamilifu. Basi ikawa alipopata nguvu katika ufalme wake, akawaua watumishi wale waliomwua mfalme babaye.” Fungu hili laonyesha kwamba hata mtu wa Mungu akionekana kwamba yuko sawa pengine aweza kuwa na shida ya kutojiota kikamilifu, na kama tulivyosema pengine wewe ukagundua hili na kuzungumza naye bila mabadiliko. Kwa sababu wewe si Roho wake Mtakatifu, huwezi kulazimisha na kukosoa kosoa kila mara kama, “maji ya kutona tona darini.” Mwombe Mungu akupe hekima uombe na kufunga kwa jambo hili. Zaburi alizovuviwa kuandika mfalme Daudi ni faraja katika wakati kama huu. Usisome na kutick kwamba umesoma, omba ufuniliwe kutokana na matatizo uliyo nayo wakati huo (current).

Hata kujali chakula mno ni shida, wengi wameanguka kwa sababu ya chakula, kupenda pesa na kujichoma na maumivu mengi. Ndiyo; ni kweli hatunywi pombe au kuvuta sigara, au kudansi. Lakini, je! tunakula kupita mipaka. Ulafi ni dhambi kubwa kwenye biblia. Ilikuwa dhambi ya Sodoma; “wingi wa chakula, kutosaidia masikini, kushugulikia ubatili...” Tukumbuke bustani ya Eden ilitoweka kwa ajili ya chakula, chakula kilikuwa ndiyo dhambi ya kwanza. Mlo hapa unasimamia pesa au maslahi pia.

Nilikutana na mshiriki akilalamika, “Tulimwita mchungaji fulani kuhubiri akasema kwamba hatakuja kwetu eti tunapika mboga mboga, yeye siyo mbuzi, atakuja tukiwa na nyama tu!” Huduma ina mambo mengi; na kujisahau ni mojawapo. Wewe kama msaidizi utashauri pale unapoweza. Wakati wengi wanapokuwa na hali ngumu ya kuanza huduma na mafunzo wanapata shida, maana serikali nyingi hazisaidii watumishi wa Mungu. Bali wengine wanapofika juu, wanasahau kwamba wanahudumia watu na kufanana na viongozi wa dunia wanaotaka vitu na mamlaka.

Wamesikika viongozi wengine wa kiroho wakisema “Mnajua mimi ni nani? Mimi si mtu mdogo!” Unyenyekevu ni muhimu katika huduma, dhambi ya kiburi, wanawake na mamlaka imefanya watu wa

Mungu wadondoke (Power, Money and women). Hebu ombea haya mambo, kwani wewe si jiwe yasikupate. Ni rahisi zaidi kujiunga na dhambi kuliko kuikemea.

Ushirika mwingine kuna karipio kwa baadhi ya makosa ila mengine ni kufukuzwa kazi. Inawezekana baada ya kutubu anaweza akarudishwa na mara nyingine hawezi akarudishwa, kwa vile ameharibu tumaini la washiriki kwake. Wakati mwingine akirudiswa ni jambo zuri kama Mariamu Magdalena; “Aliyesamehewa mengi hupenda sana.” Kwa vile hatuna miongozo hiyo jaribu kuiulizia kwenye ajira yenu.

Mara nyingi wake za viongozi wa dini wakipata fununu kwamba mume wake anaishi maisha ya dhambi wanakuwa na woga sana. Wanafikiria kwamba hakuna atakayewaamini. Wanajaribiwa kufunika maovu hayo wakikosa nguvu kwa vile wanaona kwamba kibarua kitakwisha, na kuna bili mbalimbali za kulipia. Mke anaweza kusaidia ndoa, ila anahitaji mshauri ili kuweza kumsaidia mume kutoka katika dhambi hizo. Kuna kesi za mhubiri kujihusisha na kumpiga mke wake, kutumia vileo, uzinzi, kula hela za kanisa, n.k. Inabidi kuombea ndoa yako kama haimwakisi Kristo.

Ni wakati gani, baada ya kuzungumza na mume wako bila mafanikio, utoke na kuomba msaada nje? Je, kama ni dhambi inayoendelea ambayo kwa huduma ya kazi yenu inabidi aachishwe kazi, ufanye lipi? Uendeleo kuficha ili msitie kitumbua michanga au uende kupata msaada?

Mke fulani wa mchungaji alisema kwamba mume wake alijihusisha na uasherati kwa muda mrefu, na mke huyu alijua na kumfuata na kumweleza akitumia kanuni za Mathayo 18. Mume huyu alionyesha kujuta na akasema ataacha, kumbe aliendelea! Mwaka ukapita, mke huyu alimwambia tena ila aliendelea na ikapita miaka mitatu! Mwishowe mke huyu alienda kwa mchungaji mwingine wa kanisa la jirani kuomba ushauri, mchungaji huyu aliwasaidia; ila alimwambia mke wake. Mke wake aliambia wengine; mwishowe mambo yote yalikuwa uwanjani! Ukiangalia hii kesi, wewe unaionaje? Mume hakuacha uasherati, ila mke wake alimkasirikia mke wa mchungaji yule aliyeenda kupata msada kwake?

Ni kazi kuendelea huduma ikiwa ukijua mume wako anadanganya watu, na kuishi maisha ya dhambi. Kweli mnahitaji kazi, ila kibarua cha kiongozi wa kiroho hamwezi kuishi dhambini na kuendelea na kazi. Je, uwe upande wa Mungu? Upande wa washiriki, au upande wa mume wako? au waweza kuwa pande zote bali kwa aina tofauti? Afadhali kukosa kazi kuliko kushiriki kwenye dhambi ya mumeo, na baadaye nyote wawili mkose mbingu!

#### Sura ya 14: UTAMADUNI NA MILA

Mila na utamaduni ni nzuri na ni mbaya. kwenye makabila mengine, mila na utamaduni humtayarishia mgeni wa heshima anayekuja mwanamke wa kumtia joto usiku. Kiongozi wa Kiroho akiingia kwenye chumba chake usiku anakuta ametayarishiwa mwanamke. Nafikiri hatuna haja ya kujadili haya sana, maana hata kwa viongozi wa serikali ni dhambi. Ni uzinzi na uasherati. Wengi wanakuwa wameacha wake numbani; wake hao wakisikia unafikiri watabasamu? Piga picha mume wako aende kutembelea ushirika mwingine mahali fulani na apewe mwanamke huko alale naye!

Rafiki yetu mmishonari wa kizungu toka Marekani alifanyiwa hivi, akashangaa na akatoroka kabisa! Aliona mambo ya ajabu kabisa, ni kweli mtu anaweza ajiingize kwenye dhambi ya uasherati mwenyewe kwa kujitafutia mwanamke, ila hawa ndio wanamwingiza mtumishi wa Mungu dhambini na huku hakuwaomba. Alitupigia simu na kutuelezea kisa hiki kwa mshangao, akahama nchi hiyo

usiku kwa haraka.

Je, yawezekana pengine watu hufikia kwa KK? Mwanamke mmoja ambaye mume wake alichunga Moshi mjini kwenye hospitali ya rufaa KCMC (kilimanjaro Christian Medical Centre), alinichekesha aliponihadithia kwamba kila mshiriki aliyekuwa anauguza aliambiwa kwamba, 'kaa kwa yule mchungaji.' Kwa vile hoteli ni ghali, na mara nyingi hatuna jamaa karibu, tumefanya hivi, na ni jambo zuri.

Yule mama alisema washiriki walitumia bafu kuoga, na kwa vile wao ni watu wacheshi na wanachukuliana kirahisi, watu watu waliwazoea mno. Walilala kwenye vyumba, na hata siku nyingine, walikuwa wakioga kwenye bafu lao, endapo la watoto linatumika. Mara zingine Wangesikia mtu anapiga hodi bafuni mwao chumani, akitaka kuoga na walijifunza kuloki mlango wao maana ilikuwa si kitu kigeni kuingiliwa saa yoyote!

Walipohama hapo mchungaji mwingine aliyekuja alipata shida sana ya kulinganishwa na wale. Ni kweli haiba ya mchungaji na mke mpya ni tofauti ila ni muhimu kujali utamaduni wa mahali, na wakati huo huo kufanya maisha yawe na balansi. Maisha ya leo ni lazima ugundue, la sivyo watasema; "mama mchungaji yule si mtu wa Mungu, yule aliyetoka ndiye alikuwa anajali Mungu na watu na." Hata hivyo wahitaji faragha kwa kiasi fulani, na pia kuwa na ukarimu na upendo. Hakuna sheria zihusuzo haya. Roho wa Mungu atakuongoza ujue jinsi ya kuongoza usukani katika hali kama hizi.

Je, utamaduni wa mahali mnapoongoza ukoje? Tafiti hilo. Wiki hii nilienda kumtazama rafiki yangu Lea mfilipino, aliyepooza katika hospitali ya Hackettstown, New Jersey. Nikakuta amepikiwa makaroni yaliyokobolewa, cheese na keki! Nilienda hospitalini na nikaleta matunda yaliyosagwa kama uji (smoothie). Ila wengine walipeleka maua na akayafurahia. Je, wangapi ukipeleka maua kwa mgonjwa asiye na chakula hospitalini, atayafurahia?

Mwalimu wangu Dr Gottfried Osterwaal, mchungaji katika seminari aliyetoka Uholanzi aliajiriwa na kampuni kubwa Whirlpool ya vyombo vya nyumbani kama friji, mashine ya kufulia, mashine ya kuoshea vyombo n.k. Yeye alifanya utafiti wa 'mila na soko' ili waweze kuuza vyombo vyao. Alikuwa na uzoefu wa kufanya kazi ya umishonari katika nchi nyingi kama vile Papua New Guinea, Afrika, Mashariki ya mbali n.k. Alituambia kwamba, walipotaka kuuza friji Hong'kong, walipeleka friji nyeupe, na hazikuuzika. Yeye alikuwa ameshaenda miaka ya nyuma kuanzisha hospital ya misheni kule, na walipopaka rangi nyeupe hospitalini, wagonjwa waliogopa kuja! Alipouliza aliambiwa, "Mashariki ya mbali, kama Uchina rangi nyeupe inahusishwa na kifo au mizimu, hivyo inaogopesha watu!" Hata bibi harusi hawakuvaa kabisa nguo nyeupe.

Rangi ya bluu ndiyo ilionekana rangi ya baraka. Yaonekana utamaduni wa Magharibu umeendelea sana kiasi kwamba siku hizi wanafanya vile! Rangi nyeupe haina shida ila je, unafanya mambo yasiyo ya kawaida ukawashtua watu au wakaona kwamba huwajali katika sehemu ambayo unafikia watu kwa kazi ya Bwana?

Wakati huo huo, mwalimu wangu huyu Osterwaal alituambia darasani kwamba mwaka 1954 alisafiri na mke wake kuelekea Papua New Guinea, kama wamishonari. Walikuwa kwenye meli ya mizigo ikitoka Uholanzi na kuelekea Papua. Kulikuwa na mabaharia na wafanyakazi 21 hivi. Walikula kwenye baa kwa vile kulikuwa hakuna bwalo jingine. Mke wake alikuwa mwanamke peke yake. Alisema kwamba, "Tulisikia vibaya kukaa baa, na kusikia maneno machafu ya mabaharia. Simshauri mtu wa Mungu akae kwenye baa au hata kuweka kileo mdomoni, ila hii ilikuwa nafasi pekee ambayo

Mungu alitoa kwetu; ya kuwafikia mabaharia hawa kwani 18 walimwamini Mungu baada ya safari yao iliyochukua mwezi mzima! Sasa hatusemi ukae baa ndio upate wongofu ila angalia mazingira yako.

Mchungaji Osterwaal alitutolea walipofika Papua baada ya siku chache tu, walilakiwa kwenye kituo cha kanisa, wakati watu uliojulikana kwamba ‘Papua inakula watu!’ Usiku wa saa sita, alisikia sauti ya mwanamke ikibisha kwenye dirisha lao ikimwita; “Nana! Nana! Amka na toka nje!” Nana inamaanisha ‘baba.’ Alimwuliza mke wake, ni nani hao? Alikuwa amevaa kaptura tu bila shati. Umeme haukuwepo. Mke wake akanwambia, “Unaenda wapi, na una uhusino gani na huyo mwanamke anayekuita?” Mwanamke aliendelea kuita na kubisha. Basi Mch Osterwaal alijishauri na kujikaza na kutoka nje na kaptura yake. Akamkuta yule mama na mamia ya watu. Alisema wangeweza kuwa hata maelfu ila alikuwa amechanganyikiwa hivyo hakukadiria. Walikuwa Wamechora mstari kwenye uwanja, na wote wanatamka “Nana! Nana!” na kuangalia mbalamwezi nzima (full moon), wote wakasema “Ah”, na kuruka ule mstari! Walirudia kufanya hivi mpaka kukacha!

Ilipofika asubuhi, mkuu wa kijiji alisema “wewe ni nyama ya nyama yetu na mfupa wa mfupa wetu, sasa utuambie chochote sisi tutakufuata, waliamini na kumfuata Kristo wote, Haleluya!

Alisema fundisho hili, lilimsaidia sana wakati wote kusali ili apate ushauri kwa Mwenyezi Mungu, kitu cha kufanya. Katika mawazo yake kama mtu wa Mungu na wa magharibi alifikiri hizi ni ibada za makafiri tu na tena ni watu wasiosoma wako ujingani, na wana vinguo vidogo vidogo vya kuficha sehemu za siri tu. Akajiuliza, “Nitamtukuzaje Mungu na hizi?” Hatukushauri uende ukacheze ngoma usiku ili uwaeleze watu upendo wa Mungu; ila Mungu Atakuongoza ni kipi cha kufanya kutokana na utamaduni huo.

Watu kama wamasai ukiwa kwao, je, unachukuliana na mila zao pale ambapo hufanyi dhambi? Au unaona kwamba mila yako ndiyo ya hali ya juu na kujiona wewe ni bora sana. Je, watu wanakula kwako ila wewe huli kwa watu? Kama Musa, kijana mmoja wa Kiganda tuliyesoma naye. Yeye alipenda kufunga pua yake, alitoka Ujerumani; baba yake alikuwa balozi. Alisema “baktiria wa afrika.”

Wafanyakazi wa ndege ya British Airways, tukitoka Afrika walipenda kupuliza dawa kwenye ndege wakisema wanaua baktiria wa Afrika. Musa alipenda kujisifu sana mbele yetu na kuona utamaduni wake ndiyo muhimu sana. Tulikuwa tukisomea chuoni kozi moja ya shahada ya biology, aliendelea kujisifu tukiwa maabara ya compyuta. Mwishowe nilichoka na kusema, “kwa nini usianze kumsifu Mungu badala ya kujisifu sifu?” Alijibu, “nikijisifia hivi, ninamsifu Mungu, sijui aliwezaje kuumba kiumbe kama mimi, nimependeza kweli kweli, na najua alichukua muda mrefu kuniumba!” (by praising myself, I am praising God, how could He have created a creature like me? He took such a long time)!

Kuna watu wa hivyo, wanajiona ni wa muhimu kuliko wengine, sote ni muhimu; soma Wafilipi mbili. Sisi binadamu wote, wa lugha, rangi, jamaa, wanene, masikini, ni wa thamani kwa Mungu. Kwani alikufa kwa ajili yetu. Angalia mila na desturi za watu na jinsi ya kuwafikia bila ya kuwabagua.

Tulichunguza na kuona, vyakula vyote duniani ni sawa, ila matayarisho. Waafrika wengi wakifika magharibi wanajiona duni na vyakula vyao. Watu wa mashariki kama China, Japan na Korea wajiamini na kukaribisha watu chakula ili kuwafikia. Huduma mbali mbali kwenye sehemu mbali mbali zaweza kufikia watu. Makanisa ya sehemu ninapoishi, yanatoa huduma ili kufikia watu: Kuwafundisha kulima bustani, kupika supu na kuwaalika, kufulia watu nguo, kuwaoshea magari, kuwatunzia watoto wao kwa siku hiyo, kuweka pesa kwenye mita za magari, kuoshea watu vyoo vyao n.k. Angalia utamaduni na mila ulipo na kazi gani za kusaidia jumuiya zitajenga madaraja ili ufikie

watu.

Epuka kufuata mapokeo mabaya ya kabila lako au sehemu unayoishi. Niliona babu yangu aliyekuwa mlei wa bidii, hata alisaidia kuanzisha mashule ya kanisa. Alioa mke wa pili na wa watatu baada ya miaka thelathini ya kukaa na mke mmoja! Alijitetea, “hata Sulemani, na Daudi walioa wake wengi.” Zama zile za giza, haina maana kwamba Mungu aliona si dhambi, la hasha (soma matendo 17).

Mlei huyu akasisitiza kuwa, kuwa na mke mmoja ni kama kuwa na jicho moja. Alitetea jambo hili sana akitumia maandiko maana alikuwa amesoma kila mwaka na kuimaliza biblia zaidi ya mara hamsini! Ila alishikwa na utamaduni wa mitara wa kabila lake. Ndugu zake hawakuwa wakristo na walimheshimu sana ila alipooa, yaonekana alikuwa na shida kumudu mitara kwa amani kuliko ndugu zake ambao walikuwa si watu wa imani.

Wote tumefanya dhambi na kupungukiwa na utukufu wa Mungu, endapo tunafanya vile tuungame, si tujitete, kwani ni nani mkamilifu? Wengine pia wana vimada au uasherati, ni mbaya kama mitara tu! Endapo mila zako na desturi ni nzito sana na zapingana na imani; ni vyema kuacha kazi ya Bwana, kama utataka kufuata mila potofu.

Endapo pale unapoishi kuna mila za kukuingiza katika dhambi kwa urahisi, jitahidi hata uhame pale, (dhambi zinazotuzinga kwa wepesi). Maana bibi yangu ambaye alikuwa mke wake alisema, “kwa kweli alikuwa na tabia ya kupenda wanawake; ila alikuwa hajakutwa tu; kwani kuna siku nimeingia chumbani nikakuta msichana anaruka dirishani akitokomea!”. Uasherati ulikuwa shida yake kubwa. Wewe na mimi tuna shida zetu, na tukiona kwamba tutaanguka tukimbie kama Yusufu. Wapendwa wake wa viongozi wa makanisa, kila mtu ana majaribu fulani, angalia kama haya yanapelekana na utamaduni uliozaliwa na uone jinsi ya kuacha.

Nyimbo zisizo za Kristo tulizopinga kwa ajili ya utamaduni wa Kikristo tuliopata, nilizikuta nilipokuja Marekani. Kila mara tulikuwa tunasikiliza zilipendwana kuzipenda maana zilitukumbusha nyumbani. Mbili zilifana sana, “kuimba ninaimba lakini sina raha x2, nikimkumbuka Hadija wangu. tucheze, tucheze Twist” au “ siku ya arusi yangu, uh uh uh, nitaona msichana, sura mbalamwezi, msichana ananililia, uh uh uh.” Kwa kweli ukiwa mkristo wewe sasa umeingia tamaduni mpya. Nyimbo za namna hii japo zilipendwa haziendani na imani yetu kwa Mungu!

Hata, matangazo ya biashara mengine yana sauti za ladha nzuri ila maneno mabovu. Rafiki yangu, mhubiri mmoja aliniambia kwamba kuna wimbo, tangazo la pombe ya chibuku, uliokuwa na sauti tamu, “tumia chibuku, ni pombe bora!” ulisema. Alijikuta siku moja akiimba mbele ya watu.

Epuka desturi ambazo haziendi na utamaduni wa imani yako kama MKK au kupunguza nguvu zake. Toka shetani ameingia kibarua, miaka 6000 iliyopita, hajaganduka. Alipunch in na hajapunch out, kama wasemavyo waingereza. Hivyo ana uzoefu mwingi sana, kulinganisha na miaka yetu, hata tukiishi miaka mia moja.

Wote wanaohubiri injili wanapaswa kujua kwamba kuna watu wa aina mbali mbali. Na wote wanahitaji kumjua Mungu. Kila tamaduni inaitikia kwa namna fulani na ina changamoto za aina fulani, ila hakuna utamaduni ulio bora kuliko mwingine. Mungu yupo juu ya tamaduni zote (above). Tamaduni zote zimeguswa na dhambi, na zinahitaji Mwokozi. Mungu anaheshimu tamaduni zote ila anataka tuondokane na tamaduni ambazo ni dhambi. Hizi zipo katika kila jamii. Paulo alikutana na

haya “ Maana ingawa nimekuwa huru, kwa watu wote najifanya mtumwa kwa wote. Ili nipate watu wengi zaidi. Nalikuwa kama myahudi kwa wayahudi, ili niwapate wayahudi, kwa wale walio chini ya sheria nalikuwa kama chini ya sheria (ingawa mimi mwenyewe si chini ya sheria) ili niwapate wale walio chini ya sheria. Kwa wale wasio na sheria nalikuwa kama sina sheria (si kwamba sina sheria mbele za Kristo) ili niwapate hao wasio na sheria. Kwa wanyonge nalikuwa mnyonge ili niwapate wanyonge. Nimekuwa hali zote kwa watu wote, ili kwa njia zote nipate kuwaokoa watu. Nami nafanya mambo yote kwa ajili ya injili ili kushiriki pamoja na wengine.”

Twaona kwamba tunajaribu kuzifuata mila pale ambapo hazipingani na Kristo. Mila nyingine ni za kukaripia, na kukemea kwa vile Mungu hana ushirika na giza; ( 2Kor 6:14).

Mwinjilisti ye yote yule anayeenda mahali ni muhimu ajue mila zile na yale ambayo ni mwiko. Mwinjilisti ajue hawa watu wana mtazamo gani wa dini, na dunia. Wanasema, ‘Ukienda Rumi, uwe kama mrumi.’ Huu usemi una ukweli wake, kwa yale yasiyo dhambi. Huwezi kukompromize dhambi ili uwafikie watu. Ila kama umeenda kwa mfano, mahali ambapo watu wanaamini kwamba ni lazima mwanamke afunge kitambaa kichwani, hasa akiwa katika nyumba ya ibada, basi funga. Usije ukawa kikwazo na kuwafanya wakukatae, na si wewe tu, bali watamkataa hata Mungu wako. Ila baadaye kwa kicho na maombi, utaweza kuwafundisha polepole.

Hili limenipata sana. Wakati ninapoandamana na mume wangu anapotembea huku na kule, huwa nauliza kuhusu mila na tamaduni za tuendako. Na huwa ninabeba nguo zenye vitambaa, kama vitenge, ili nivae mara moja, inapohitajika. Ni muhimu uje hisia za watu na lugha yao, ikiwezekana. Ujue jinsi ya kuvaa na kuabudu kwa heshima na kicho ili usikwaze watu kutokana na tamaduni zao. Twaona ndugu zetu, waislamu wavaa kwa heshima nasi wakristo tujihadhiri na vitu vya aibu vya magharibi, kwani hata kiafrika tulikuwa watu wa adabu, ila tumetia aibu mara tu tulipopokea mavazi ya kigeni!

Siku moja bibi yangu aliniambia “hivi hawa wazungu waliotuletea mavazi wao mbonawao hawayavai na sisi tunavaa kwa heshima?” Yapasa tukute watu pale walipo, Tuombe hekima. Mbinu za kuhubiri zisifukuze watu bali ziwe za kuvutia. Uwe tayari kufundisha wengine wa lile kabila au utamaduni kuendelea na kazi pale. Kwa kawaida wenyeji watafanya kazi kubwa mno kwa gharama ndogo, kuliko wewe unayetoka mbali. Usiwe na uchoyo kwamba eti watakutoa kazini, la hashu waeleze yote! Upendo ni nguvu kubwa kwenye kila lugha, tamaduni na jamaa.

Wahubiri wengi watumia teknolojia na hilo ni zuri; ila wawe tayari kufaa kwa hali zote, maana mahali pengine hamna umeme au teknolojia ya internet. Nakumbuka tulipoenda kule Kericho kuhubiri na walei ishirini wa Marekani, taa zikazima, mimi nilikuwa nimeandika mahubiri kwenye karatasi nikaendelea, na kesho yake tulipokutana walisema ilibidi waondoke, kwa vile Kompyuta ilikuwa haina umeme.

Kitu kingine ni kujali watoto na utamaduni wa watoto. hawa watakuwa mashujaa kwa Kristo karibuni, usifikiri ni ‘embe mbichi’. Kwa vile watoto wako tayari kusikiliza neno la Mungu, waweke makini kama wateja wako wa injili. Kule Kericho watoto 600 walihudhuria kila jioni! Tukawa na progamu zao. Kila ninapopita ninakuwa na vijuzuu na vitu vya watoto, na mahubiri yao, wakatishe shauri pia. Uwe tayari kwa wakati unaofaa na usiofaa.

Mama wa kiongozi wa kiroho, hebu pata elimu ya kutosha ya biblia ili uweze kuhubiri na kufikia watu vizuri. Usiogope; kwani Roho Mtakatifu ataongoza mtu ye yote mwenye nia ya kuhubiri kwenye kila lugha, tabaka, jamaa au tamaduni yo yote.



Bila Roho wa Mungu kuhubiri kunakosa nguvu kabisa; unakuwa mtoa hotuba tu (orator). Elimu, uzungumzaji bora (eloquent), uzuri, sauti kubwa, talanta, bila Roho hakutakuwa na matokeo yoyote ya kumkatisha shauri mwenye dhambi. Ila tukiungana na Kristo tutakuwa na karama za Roho na hata yule asiyekwenda shule atakuwa bora kuwaleta watu kwa Kristo. Angalia mila ya Yesu kwanza kisha zingine. Imetupasa kumtii Mungu kuliko mwanadamu -Matendo 5:29.

### Sura ya 15: KUMHESHIMU MUME

Katika Neno la Mungu wanawake tunapewa usia huu: “Enyi wake watiini waume zenu kama kumtii Bwana wetu. Kwa maana mume ni kichwa cha mkewe kama Kristo naye ni kichwa cha kanisa, naye ni mwokozi wa mwili.. kama vile kanisa limtiivyo kirsto vivyo hivyo wake nao wawatii waume zao katika kila jambo.” Waefeso 5:22-24. Maneno haya ni mazito, nilipoolewa kwa kweli sikuyafahamu! Na hata sasa ninapata ugumu kuyaelewa vizuri! Je, wewe mke wa kiongozi wa kiroho unayaelewa maneno haya vizuri?

Kwa vile tumeolewa na viongozi wa kiroho hatutasema mengi zaidi ya wale walioolewa na wale wasiopenda kufanya mapenzi ya Mungu. Ila hata hao wanahusika, wakae na waume wasioamini kwa kuwaheshimu vizuri na pengine wakawasaidia waume zao kuokolewa kwa ajili ya imani yao; soma 1Wakorintho 7.

Tunapenda kuisitiza, mke si kichwa bali mume. Pengine mwanamke aweza kuwa shingo au bega. Ila si shingo au bega la kila mwanamume bali mume wake. Nyumba inayoongozwa na vichwa viwili, si mpango wa Mungu na iko njiani kuanguka. Lazima kichwa kiwe kimoja tu!

Mengi yameandikwa kuhusu upendo, kupenda ni tabia ya Mungu na tabia ya mbinguni. Upendo huu wa Mungu ni ule wa agape, na kama watoto wake anatusihi tuwe nao. Kwani yeye ni baba yetu wote, na hivyo sisi ni wana na ndugu. Kumpenda Mume ni kitu muhimu, kwani mara nyingi kama hatujachaguliwa na mtu tunaolewa na yule ambaye tumependa kuoolewa naye. Na hata kama mara zingine hatujisikii kama binadamu, upendo ni kanuni (principle), tunapaswa kumpenda Mume.

Mwanamke mmoja alimjia mchungaji na kusema hampendi Mume wake kwani wamekosana. Mchungaji alimwambia kwamba basi mpende kama jirani yako. Akasema; la! Hata jirani siwezi ameniumiza sana. Mchungaji akamwambia basi mpende kama adui maana neno linaagiza tuwapende maadui zenu, na tuwaombe hao wanaotuudhi.

“Mke wa kiongozi wa kiroho ana shida;” aliniambia mama mmoja. “Mume wake ni kiongozi wake wa kiroho pia; kwa hiyo yabidi amweheshimu kama mchungaji wake pia au mtumishi wa Mungu, kisha kama mume wake.” Hali hii inawakuta wanawake wote, tunaona hata Sara mke wa Ibrahimu tunaambiwa kwamba alimweshimu mume wake na kumwita “Bwana wangu.”

Kumheshimu mume hakuna maswali kwenye neno la Mungu. Kama haikuwa kwenye mawazo yako, ni neno la Mungu la kuaminiwa na kutendwa! Kama unajaribiwa kama mimi, panga jinsi utakavyojibu kwa heshima unapopata mitihani; kisha omba. Wakati jaribu linapokuja Bwana

atakutegemeza. Ila ufanye uamuzi, wa kumheshimu mume. Fanya uamuzi huo sasa na usirudi nyuma.

Neno la Mungu lipo wazi kuhusu uhusiano wetu na waume zetu. Tunapaswa kumheshimu Mume. Hii haina maswali. Kama una shida nalo, naomba ulisome vizuri kwenye neno la Mungu na Mungu akusaidia ulielewe vizuri. Wanawake wengine wanawapenda waume zao ila hawawaheshimu! Ili si agizo la Bwana. Bwana ametuagiza tuwaheshimu waume zetu kama kichwa cha familia. Tuwapende kama vile ambavyo tungependa jirani, ila tuwaheshimu.

Zamani jambo hili halikuwa na maswali sana; na mpaka leo kwenye jamii yetu ya kiasia hatujatoka nje ya mstari sana. Ila wanawake walipopata kazi za kuajiriwa na kuwa na kipato, kufuatiliza maadili ya magharibi na mengineyo yametufanya nasi tuanze kutoheshimu waume zetu. Haki za wanawake zinasokosa adabu kwa mume si za mbingu, bali zinatoka kwa shetani. Mwanamume ndiye kichwa na kiongozi wa nyumba, hata kama wewe una kazi ya mshahara mkubwa kuliko wake.

Kwa wasichana ambao hawajaolewa, ni muhimu kuchagua bosi wako au yule atakayekuongoza, hebu awe yule ambaye utamheshimu. Kama ni yule tabia yake inakusinya, au anathamini mambo usiyiyopenda na unaona kwamba baada ya muda utashindwa kumheshimu, usifanye kosa la kuolewa naye. Najua wanawake wengi wamefanya kosa hili. Wakachagua waume wenye maadili ya aina fulani, baada ya kuoana na uhalisi wa maisha kuja aliona mambo magumu. Hata kuna wengine wanafikiri kwamba wanaume wengi wana hatari ya kujiingiza katika uovu kuliko wanawake. Uovu huu ni kama vile kulewa, kuiba, kutelekeza familia, n.k.

Kumbuka binadamu wote tu wenye dhambi, tumepungukiwa na utukufu wa Mungu. kukumbushia ni Hawa ndiye alifanya dhambi mwanzoni na kutufikisha hapa tulipo. Hawa alidanganywa, ila Adamu alijua alichokifanya akitaka amfurahishe mke wake au aendelee kuwa na mke wake wakati wote, akisahau kwamba Mungu angeweza kumuumbia mke mwingine. Hawa alikuwa anajiona kwamba anajua sana. Hata leo tujihadhari na hiyo dhambi! Imetupata mara nyingi sana.

Ni kweli wanawake wanajulikana kama wana hisia ziada 'intuition' au hisia ya sita, ila wanaume pia Mungu amewapa kipaji cha kujua mambo mengi. Wao ni viongozi wetu. Umegundua (nani?????) wakitaka kazi ifanyike vizuri mahali na kwa makini wanaita wanaume kuifanya? Iwe ni kupika hotelini na kadhalika? Hata shule ulizosoma za mchanganyiko, ni mara chache wasichana waliongoza kwenye masomo fulani? Tulipoenda jeshini watu walisema "wanaume na wanawake ni sawa tu!" Ila wakati trekta limeharibika au kubeba vitu vizito, waliitwa wanaume tu?

Ingawaje mambo yamebadilika siku hizi; wanawake wanafanya kazi za wanaume, lakini bado kuna zile ambazo kwa kweli, tunajilazimisha tu.

Ndiyo naelewa shetani anatesa watu. Dada yangu mmoja, alienda kutembea nchi ya magharibi ya Afrika, akaniambia, "Jamani pale wamebaki wanaume wa mbegu tu kwani ni vigumu kuwaheshimu, hawataki kazi, hawasomi shule vizuri, wanatembea tembea tu wakitafuta wanawake wenye mali wawadandie!"

Yawezekana wanaume wanabadilika, ila maagizo ya Mungu ni yale yale "Enyi wake waheshimu waume zenu." Na kwa vile mume wako ni kiongozi wa kiroho ni maombi yangu kwamba hata yeye ataona ana jukumu la kufuata maneno haya, ili awe muumini na mume bora kabisa. Asume "Enyi

waume, wapendeni wake zenu, kama Kristo naye alivyolipenda kanisa akajitoa kwa ajili yake...imewapasa waume nao kupenda wake zao kama miili yao wenyewe. Ampendaye mkewe hujipenda mwenyewe.” Waefeso 5:25.

Kazi aliyopewa mwanamume ni kubwa hapa hata kuliko tuliyopewa ya kuwaheshimu. Wameambiwa wawe tayari kufa kwaajili yetu! Twapaswa kujua kwamba Mungu alituumba tofauti, mume na mke. Tofauti zetu zatoka kwake, hakutaka wafanane, na aliwapa kazi ambazo ni tofauti. Mwanamke asitake kujifanya mwanamume. Au kuona ana maarifa zaidi, haya ndiyo yaliyomponza Hawa!

Mara nyingi tunaonekana kama tunajua kinachoendelea na kusahihisha mambo ya nyumbani mpaka tunasahihisha waume zetu kama tunavyoshugulikia watoto! Yeye si mtoto ni mtu mzima! Wanawake wengine wanasema mfanye mume wako awe mtoto wako wa kwanza, hii isikuchanganye, unapaswa kumheshimu. Kama una tabia ya kumkosa kosa kila mara, omba Mungu uiache. Hili limenipata nami mara nyingi. Kumbuka kwamba wewe si Roho mtakatifu wa huyu mwanamume. Utatu mtakatifu hauna nafasi ya kazi ambayo **umekuoma???** wewe uifanye! Hii ni shida yetu wanawake.

Nakumbuka Martha alikuwa anamwangalia Muumbaji wa upendo mwenyewe, akaanza kulalamika na kumshtaki dada yake mbele ya wageni, kumwambia Kristo, “mbona hujali wewe? Bwana huoni vibaya hivyo ndugu yangu alivyoniacha nitumike peke yangu? Basi mwambie anisaidie.” Je, mara nyingine unaona ni wewe unasumbuka peke yako kwenye hii huduma mpaka maneno yako yanamkosea adabu mume wako?

Furahia nia ya mume wako kukuhudumia wewe na familia yako. Wahitaji imani, ujasiri na nguvu kwa upande wako kuappreciate haya. Kwa kindani, kushindwa kumweshimu mume kwao ni kutomtegemea Mungu. Kama tunaamini Mungu anafanya kazi katika maisha yetu na waume zetu na tumejiweka chini ya himaya yake, basi tutaheshimu waume zetu. Mke ujiulize mara kwa mara, “Je, yale ninayotaka kumwambia mume wangu yakitoka yatakuwa ya kumweshimu mume wangu au kumkosea adabu?” Usisite kumshukuru anavyoongoza familia yenu. Hata akikufanyia jambo fulani, jifunze kushukuru. Hii inamjenga. Wanawake wengine wamefanya waume zao wasipande juu katika ngazi za maisha kwa kuwakosoa, kuwakatisha tamaa, kuwafisha waume zao moyo.

Waweza ukafikiri hili ni jambo ndogo, ila piga picha hii kwa mtoto wako wa kiume, aliyeoa msichana anayemkosoa na kumvunja moyo kila mara, anasema hamna lolote, utashindwa tu, mimi ndiyo smart zaidi yako, blah blah! Je, moyo wako utasikiaje kuhusu huyu mkamwana wako? je utampenda? Si utaona anakuharibia kijana wako, baada ya kushughulika kumlea na kufikia alipo? Kuzungumza na kumpa mtu moyo ni muhimu sana, pengine tuna utamaduni wa kutozungumza sana, ila kila mtu anahitaji maneno ya faraja na kupongezwa (admired).

Hitaji la kwanza la mwanamume ni kuheshimiwa, ila sisi wanawake hitaji letu ni kupendwa. Wanawake wengi tunasikitika sana endapo mume wake anatupenda na kutufikiria vizuri, ila hasemi kabisa. Tunakatishwa tamaa endapo hatushukuru wala kutupongeza kwa lolote lile! Pengine wengine wetu hapa tutasema “tumezoea kutopendwa au kutoambiwa.”

Mtu asikudanganye; ndani kabisa ya mioyo yetu, tunapenda tupendwe, tuonyeshwe mahaba na kushukuriwa. Najua tunapenda waume zetu, ila Neno la Mungu linatuambia jukumu letu la kwanza ni

kuheshimu waume zetu. Tujifunze hili, waume zetu wanataka waheshimiwe, na inafanya wajikunje endapo tunakiuka hili.

Pengine mume wako appenda kazi yake na imekuwa ulevi wake, na mara nyingine unafikiri utamkomesha kwa kutomheshimu. Hii si haki, kama ni mume mwenye nia njema, na anafanya kazi bila kujali familia zungumza naye ili kusudi aone kwa lile jicho unaloona “dunia yako.”

Wanaume na wanawake wanatazama mambo mengine kwa miwani ya rangi tofauti. Na sehemu ya miwani hiyo ni jinsi mume alivyoumbwa, anaona kuheshimiwa, kusifiwa na kupongezwa na mke wake ni muhimu. Mke anaona kupendwa, na kuonyeshwa mahaba na mume wake ni muhimu. Wanawake tuna silika ya kuonyesha upendo, na kujali.

Tabibu wa kansa (oncologist), alichunguza hili wakati anashughulikia wagonjwa. Wanawake karibu wote ambao waume zao waliugua, waliwauguza mpaka mwisho. Ila wanaume wachache waliuguza wake zao. Pengine kwa vile kazi ya uuguzi na kujali kwa wanawake imekuwa katika silika zao. Kwa kifupi, mtizamo wanawake na wanaume ni tofauti katika mambo tofauti tofauti.

Mara nyingi wanawake tunapenda kuzungumza na wanawake wenzetu, si kwa kutafuta ufumbuzi bali ili kuyatoa moyoni yanayotuchosha au kutuumiza. zetu Tukizungumza na wanaume zetu hivi, na kuwaeleza matatizo yetu ya huduma au washiriki wanakuja na majibu ambayo tunashangaa kwamba, “mbona hawasikilizi tu na kutupa faraja, badala yake wanafikiri kwamba tunawaomba watupe ufumbuzi?” Ni muhimu kwenye huduma ukimwendea mume wako, mwambie; “naomba usikilize tu na si kutatua.”

Ndoa nyingi zimevunjika, na huduma nyingi kwa Mwenyezi zimeharibika kwa wake kutoheshimu waume zao. Hebu mwombe Mungu akusaidie, kwa hili. Yeye aweza kubadili nia mbaya ya kutopenda kumheshimu mume wako. Wewe kumheshimu mume na mume kukupenda ndiyo msingi wa ndoa aliotoa Mungu. Ulimwengu wa dhambi uliopasuka, unatuletea wanawake wengi kuota mapembe na wanaume kutunyanyasa. Wanawake wengine wanasema nitamweshimu mume akinipenda na mume anasema nitampenda mke wangu akiniheshimu. Mzunguko wa namna hii ni wa uovu. Kati yenu yule aliyekomaa kiroho, ndiye anayepaswa kuanza, na kwa vile unasoma kitabu hiki, najua umekomaa kiroho. Anza kumpa heshima mume wako bila ya visababu (reservation).

Hatusemi kwamba akisema ufanye ovu ufanye la, najua unanielewa nina maana gani! Mkianza kubishana mahali, hebu uwe mwepesi kurudi nyuma, na usifyatue makombora yoyote ya maneno ya kukosa adabu. Kila unalosema licheue. Najua sisi ni binadamu. Mimi binafsi nimesema mengi ambayo naona aibu hata kuyarudia, na Mungu anisamehe, ila nia yangu ni kutaka kumweshimu mume. Kama sitamheshimu mume hapa duniani, nitamweshimu nani?

Kibinadamu, tunaona rahisi kuwaheshimu watu tunaokutana nao njiani hapa na pale kuliko mume tunayeishi naye, ila tuombe na tujikaze, nina imani Mungu Atajibu hitaji letu hili la kumweshimu mume. Kama kuna mahali umekosea mume kwa kutomheshimu kama binadamu mwombe msamaha, na kama kuna mahali amekukosea fuata kanuni za mathayo 18. Kama binadamu tunangoja mwingine aanze! La, tuanze sisi wake wa viongozi wa kiroho kuheshimu waume zetu, na Mungu atatuzawadia kwa upendo wao. Waweza kuonekana unashinda, ila ukashindwa! Usishinde pigano, ukapoteza vita. (win battle but loose war). Hauwezi ukashindwa ukifuata mpango wa Mungu. Kwa sauti, maneno, uso onyesha adabu.

Rafiki yangu Rosa Serrano, mke wa Mchungaji toka Cuba alifiwa na mume wake mwaka jana.

Walikuwa wameishi na mume kwa miaka 43. Huwa anaimba wimbo huu mara nyingi; “Ningejua yale magomvi ya kutaka nishinde kuliko mume wangu nisingeyafanya, sasa amekufa nimebaki tupu! Na tena nimegundua alikuwa mume mwema kuliko wengi, ila mimi nilikuwa kichwa ngumu.” Usiweke maua kaburini mwa mtu, mpe maua akiwa anaishi, ili ayafurahie na kukunjuka roho!

Wanawake wengine wametujia na kutueleza kwamba waume zao hawapendi mambo ya kiroho kama wao. Wakatueleza kwamba wao ndio makuhani wa nyumba zao. Ni kweli wanawake wengi wako katika nyumba za ibada wakiabudu kuliko wanaume. Wanaume wengi wanajiamini na kujiona wanajiweza hawamwitaji Mungu kuliko wanawake ila kuna upande wa pili wa sarafu. Kuna wanaume wengi wanompenda Mungu, mwanamke atoe nafasi ya kusikiliza maoni yao. Si wewe pekee mwenye ufumbuzi ya kila kitu.

Mke mmoja wa mchungaji Eggerichs alisafiri, aliporudi baada ya wiki mbili alikuta vitanda havijatandikwa, vyombo havijaoshwa, watoto na mume wana furaha tele n.k. Alimwuliza Mume wake, Je, mlinimiss? Mume alisema, “Hatukufikiri sana maana kulikuwa hakuna mtu wa kutusakama sakama.” Ni kweli shughuli hizi zabidi zifanywe, ila usiwe polisi wao sana mpaka ukakosesha kila mtu raha. Siri ni hii: Omba Mungu hekima na uwe na balansi. Hatusemi msitandike vitanda au watoto wasioge. Mara nyingine ‘chukua off’ ucheke kwa mbali mambo yanaendaje!

Wake wengine wanasema kumpenda mume ni sawa na kumheshimu. La, hash! Kuna tofauti. Mfano, unamheshimu bosi wako ila humpendi! Unaona tofauti? Au utasikiaje mume wako akisema, “nakuheshimu ila sikupendi?” Ni rahisi kuona yale mwenzi anatutendea mabaya kuliko yale tunayomtendea mwenzi wetu. Mchungaji mmoja alisema, “Wanaume wamemriwa na Bwana kupenda kwa vile si kitu cha asili kufanya, na wanawake tumeamriwa kuheshimu kwa sababu si kitu cha asili kwetu!

Kila mwanamume apenda kutafuta riziki kwa familia yake, kumlinda mke wake, hata ikiwezekana kutoa maisha yake kwa ajili yake. Nia ya mume wako ni kukufanya uwe malkia wake, hebu nawe umfanye awe mfalme wako.

Wanaume wengi waliogundua hili wamewatuliza wake zao wakiwa na mashaka ya maisha haya, kwamba watakula nini au kuvaa nini. Gundua pia kwamba mume wako hawezi kukutimizia mahitaji yako yote, kama vile wewe usivyoweza, tunajaribu kama binadamu. Epuka ya kusikiliza wengine wanaokusimulia kwamba wana ndoa nzuri sana, ukafikiria “umeachwa na basi!” Kila mtu ana mizoga yake! Akikueleza utashukuru mizoga yako, na kuibeba kwa tabasamu! Uhusiano wako na mume wako ni jukumu lenu na si lao.

Kwa wale ambao ndiyo wanaoana na kuanza huduma, ni muhimu uweke hatua nzuri katika mahusiano kabla masumbufu ya maisha haya hayajaingia au matatizo. Ndoa bora ina matatizo, ila shughulikia utatuzi kwa njia bora. Siyo kwa kukosa adabu. Upendo haukosi adabu. Ni vyema kusoma 1 Kor. 13:4-8 kila siku!

Wake wengi wamekuwa na hisia za mashaka, mpaka wanasahau kwamba hata waume zao pia wana matatizo ya aina fulani katika huduma zao. Wengi wanafikiri kwamba watakuwa zulia tu la mume kumkanyaga, hasa wale ambao wanaojisikia kwamba wana wanaume wagumu. Kiri kwamba nawe pia una dhambi, na kwamba si mtakatifu. Si kwamba huna matatizo. Mke na mume wanaofanikiwa ni wale wanaokaa na kuzungumza na kutatua mambo. Si kwamba watatua hapo hapo ila wanayafanyia kazi, kwa nia. Hawaepuki magomvi, na kusema waishi bila magomvi. Hilo

haliwezekani bali wanaombana msamaha na kujifunza njia bora: “Nimekosea sijakuheshimu leo kwenye kikao, nisamehe.”

Kwa kifupi, mthamini, mheshimu, mwamini, mume wako kwamba ana nia nzuri kwenye ndoa na wito wa kiungu mliopewa. Sababu kubwa ya wewe kumheshimu, si yeye, bali uhusiano wako na Mungu. Ndoa yako si kuhusu wewe au mume wako ila uhusiano wako na Mungu wako. Endelea kumweshimu bila vizuizi. Unatimiza neno la Mungu: “Maana mkiwaheshimu wale wanaowapenda ninyi mwapata thawabu gani? Hata wenye dhambi je! Nao hawafanyi yayo hayo?” Tuendeleo kumtazama na kumwamini Mungu, naye atatutegemeza.

“Bwana, naamini nisaidie kutoamimi kwangu,” nimeomba mara nyingi, nikianguka! Chochote ufanyacho kwa Mungu hakipotei, hata kama una mazingira magumu kiasi gani!

## Sura ya 16: SIKU ZA UPWEKE

Mke mmoja wa mchungaji alisikitika na kumsimulia mwenzake kwamba anasikia ukiwa maana mume wake anasafiri mno, mpaka hata nusu ya mwaka anakuwa hayupo nyumbani. Mwenzake ambaye alikuwa mke wa mchungaji pia alishangaa na kusema; “Upweke, binti ya mfalme wa mbinguni awezaje kuwa na upweke kweli? Mimi sisikii upweke kabisa, nina vitu vingi vya kufanya. Licha ya hivyo nina rafiki mpendwa Yesu.” alisema mwanamke huyu kwa ushujaa.

Sidhani kama maneno haya yalikuwa msaada kwa huyu mama aliyetaka kumweleza mwenzake shida zake ili apate huruma na mashauri. Ni kweli pengine hakuwa na ukiwa, sababu alikuwa wa makamo, na siku zile haukutegemewa ukae na mume wako bali familia yake mashambani! Hata hivyo mahitaji ya watu yanatofautiana, wengine ni kweli hawawezi kuwa na ukiwa. Au maisha yake ya ndoa hayakuwa na ukaribu na akaona kwamba kuliko kukatishwa tamaa wacha aikalie mwenyewe tu na hata kama mume hayupo ilikuwa sawa kwake.

Shida hii inatokea sana hasa kwa waliooana tu, na kama kitabu kinavyosema, What Nobody tells the Pastors’ Wife, wengi wetu hatukuonywa kwamba tukiolewa na watumishi wa Bwana, watakuwa wanatuacha nyumbani kwa muda mrefu. Rafiki yangu mmoja, mke wa mchungaji, aliniambia kwamba alipokuwa ameolewa tu, mume wake akaanza kumuacha mwenyewe, akienda safari mara kwa mara na kwa muda mrefu. Hakuamini! Aliniambia kwamba alikuwa analia usiku bila kula na alikuwa mja mzito! Hadi mama mmoja wa mchungaji mwingine alipomgundua, kutokana na hali yake ya kudhoofika. Alimtia moyo na akawa anamtembelea na kuomba naye. Hata ilifikia akajifungua, mchungaji akiwa hayupo!

Kwa kweli Mungu alimuumba mwanamke baada ya kuona Adamu ana upweke, kulikuwa hakuna binadamu wengine kabisa! Kama Adamu aliona upweke katika nchi kamilifu, iliyokuwa bila dhambi, itakuwaje sisi leo? Ni kitu cha kawaida kabisa kuwa na upweke mwenzi wako anapokuwa hayupo, maana wawili watakuwa mmoja. Mara nyingine unataka kuzungumza na mtu mzima na si watoto mara zote. Kwa kweli ukiwa upo, la sivyo tusingeolewa au kuoa!

Hata wanaofuga wanyama, kama mbwa, wanaona ukiwa (wanawamiss), mbwa wake akitoweka, sembuse sehemu ya mwili wako? Hata watoto wenyewe, baba yao akiwa mbali wanasikia ukiwa! Utajua baba yao akirudi, labda awe yule ambaye ana shida na watoto. Niliona mume wangu akisafiri watoto wanagombana ovyo ovyo, na pia kuadabika na kunisikiliza kuna tofauti kiasi fulani; ila baba

yao akiwapo hata bila kuwapiga, akiwaangalia jicho tu wanashape up! Hata hivyo watoto wanafurahi baba yao akiwasaidia kazi za shule au kucheza nao, na mke anapumzika au kufanya shughuli nyingine.

Wanawake wengine wanajaribu kuwaeleza waume zao kwamba wanasikia ukiwa wakisafiri, ila wanapata majibu makavu makavu kama, “Unategemea mimi nifanyeje? Kwani hujui kazi yangu? Hukujua unaolewa na mcungaji? Au unataka tushinde wote ndani tuosha vyombo!” Maneno ya kiongozi huyu wa kiroho yalionyesha kwamba hakujali sana yale ambayo mke alikuwa anamweleza. Si kwamba yule mke alitaka huyu mume aache kazi yake, au washinde naye ndani; la hasha! Alitaka mume wake amsikilize hisia zake kwa uvumilivu tu na kumpa maneno ya faraja kwenye huduma hii. Mume aliona ni luxury kumsikiliza mke, na kucheua naye shida yake. Hii ni hatari kwani yaweza kumfanya mke achukie huduma bila sababu kubwa.

Mke mmoja wa mchungaji kule Kenya, alipooa alikazana mke wake akae na mama yake mzazi akiangalia mashamba na mifugo! Desturi hii ipo kwa baadhi ya watu; ya kuolewa na kuachwa na wazazi wa mume! Desturi hii ni mpango wa adui kabisa. Hata wale waliopata kazi Dodoma baada ya Mji Mkuu kuhama, hawana udhuru. Wewe mke si mama ya mume wako kwamba unianza kukaa mbali, labda kwa sababu maalumu ya muda mfupi. Hivi mume anakazania kwa bidii aoe kisha kutelekeza mke vile? Si bora akae msela tu?

Nilipoolewa tulikaa na mume wangu tukifanya kazi pamoja, karibu na nyumbani kwao. Baada ya miaka minne, alitwa kufanya kazi kwenye Conference, mbali na nyumbani. Tulipoanza kufungasha na kuuza ng’ombe, wakwe zangu, hasa mama mkwe wangu, alimuuliza; “Mke wako anaenda na wewe kufanya nini mjini? Si shule zimejaa huku kijijini, afundishe huku, akitunza akiangalia mji na kutunza shamba na mifugo. Kwa nini mnauza ng’ombe?” Mbona huyu mwanamke anataka akae karibu na mume na kumchungua?

Kamwe msikae mbali mbali kwa huduma hii au hata ndoa yoyote. Kama ni pesa mtapata, ila furaha mtapungukiwa. Baadhi ya sababu mbaya ni kama: Kwanza unafanya huduma ififie. Wewe ni sehemu ya timu ya kiongozi wa kiroho. Pili, utaleta majaribu ya kuingia uasherati kwa mume wako au kwako. Tatu, kugombana gombana na ndugu zake mnaokaa nao; hii italeta uhasama. Nne, kushauriana hakupo katika yale ambayo mume au mke hawezi kufanya mwenyewe. Tano, pesa inatumika ovyo mume na mke wakikaa mbali. Sita, inatoa nafasi ya watu kuwatenganisha zaidi na uzushi. Saba, washiriki wenu watakuwa wanaogopa kutembea nyumbani mwako, kati ya mengine mengi.

Watu wanajiuliza mke wa kiongozi wa kiroho awezaje kuwa na ukiwa na amezungukwa wakati wote na watu?! Mfalme Daudi aliyezungukwa na watu alisema haya katika ukiwa na kukosa usingizi; “Nakesha, tena nimekuwa kama shomoro aliye peke yake juu ya nyumba;” Zaburi 102:7. Ni kweli wake wa viongozi wa kiroho yaweza kuwa kwenye kadamnasi na ukiwa. Hii yaweza kutokea kwa sababu ya kuhama hama mno, na kuanza kujenga urafiki mpya kila mara. Mara nyingine anaweza kuwa na ugumu wa kuanza mahusiano mapya kila anapohama.

Wanawake wengi wanasema kwamba wana shida ya kulala vizuri mume akisafiri. Wengine wanakuwa waoga, au wanashindwa tu kuwa na mawazo matulivu. Naweza kuelewa shida yao, kwa vile imenipata nami pia. Nilipata usingizi masaa machache tu kabla ya mapambazuko. Mke mmoja wa mchungaji aliniambia alikuwa na shida hii na siku moja alivuviwa kusoma mafungu mawili ya neno la Mungu: Zaburi 4:8 na 3:5 Katika amani nitajilaza na kupata usingizi mara, maana wewe Bwana peke yako Ndiwe unijaliaye kukaa salama.” “Nalijilaza nikalala usingizi, nikaamka, kwa kuwa Bwana ananitegemeza.” Alisema mafungu haya yalimsaidia siku hata siku, na alipopata shida ya kutopata

usingizi tena, alikariri mafungu haya.

Ni kweli kwamba mume wako anapaswa awe rafiki yako wa karibu, na mfanye lolote mwezalo iwe hivyo, ila mara nyingi sisi wanawake tunapata faida kwa marafiki wengine wa kike. Piga simu na SMS, ukiwa na madada au binamu ambao mnashibana nao, na kusaidiana katika mambo mbali mbali, zaidi hata ya yale ya huduma. Mambo hayo ni kama kutafuta ushauri mtoto akiugua; na mambo mengine usisite kujenga madaraja haya.

Hata wakati mwingine kuna washiriki watu wazima ambao wanalinda faragha na wakijua shida yako waweza kuwa msaada na wa karibu kwako. Mke mmoja wa mchungaji alisema, “Nilishindwa kuwa na mwenzi wa kuomba naye pamoja, kwa vile mengi katika maombi ni ya faragha na sikutaka yaende kwenye umbeya katika jina la ‘tunamsaidia kuombea tatizo lake.’ Hapo ndipo mama mmoja wa makamo kama miaka sitini alinikaribisha nyumbani kwake tuombe pamoja, na tumekuwa tukifanya hivi kwa miaka kumi na mitano sasa! Yeye hatoi siri zangu nje.”

Dhambi ni kitu kingine kinacholeta ukiwa, ikiwa mshiriki ameingia uzinifu au wizi, na mchungaji inabidi akabiliane naye, mke wake anakuwa kisiwa kwa watu hawa. Inabidi pia mke awe mwangalifu katika maongezi ya kawaida na wengine asirudie mambo haya. Mambo mengine pia yanabidi yapate ruhusa kwa yule aliyehusika kuyasema. Kila mtu wa Mungu anapaswa kulinda ulimi wake; ila mke wa kiongozi wa kiroho ni zaidi. Endapo utaona ukienda mahali utapata vishawishi vya kuzungumza mambo fulani ya faragha, epuka.

Inashangaza mambo yanayokwenda mrama wakati mume anaenda safari. Hili inaleta woga au kuchanganyikiwa (frustration). Mke wa mchungaji mmoja alileta list ya yale yanayoenda kombo waume wakisafiri: “Mtoto anaugua, ng’ombe anapotea, bomba linapasuka, mwalimu wa shule anamwita akamwone kuhusu tabia ya mtoto wake, mtoto anaugua inabidi alazwe, yaya anaacha kazi, gari linaharibika, wakati wa kujifungua umefika, simu inaharibika, mwizi anaingia, anapoteza ufunguo wa nyumba. Waweza kuendeleza na list yako!

Mke mmoja wa mchungaji aliuliza “Je, kwa nini mchungaji akiwa hapa hakuna matatizo yanayotokea ila akitoka tu purukushani na matukio yanakuwa mengi?”. Hivi ni gumu kulijibu, ila twapenda kusema kwamba, matukio haya yote yanatufanya sisi kina mama tumtegemee Mungu kwa karibu zaidi an kuona Baba Yetu wa mbinguni Anatulinda wakati wote.

Mara nyingine tunahitaji ujasiri wa kushika urafiki mpya! Hata kama tu wazito kuanza urafiki mpya, haya ni mashauri ya kupunguza ukiwa:

- B. Jaribu kujishugulisha. Tafuta project na ifanyie kazi, mfano shamba, kushona, weka tarehe ya kuimaliza na songa mbele.
- C. Jaribu kufanya vitu kwa wengine, kama huduma, unapofanya mema kwa wengine unapunguza kufikiria upweke wako
3. Jifunze ustadi, mfano kushona, computa, Uinjilisti wa mtandao, kutengeneza mishumaa, kufuga nyuki, nenda semina mbali mbali, kulima uyoga n.k.
4. Zungumza na mume wako kuhusu ukiwa, si kwa kulalamika, au kuipinga kazi yake, ila kumjulisha kwamba mambo si rahisi vile na kama ana mawazo ya vitu vya kufanya. Anajua washiriki wengine, huwezi kujua ufumbuzi.
5. Jaribu kuwa rafiki, kuna wagonjwa, wazee, walio jela. Hawa watathamini urafiki wako ukiwatembelea.
24. Usiogopeshe na watu ukizungumza nao.



25. Jifunze kuwa na roho ya shukrani na kumsifu Mungu. Hii itafanya sura yako ichangamke nakupambika, utakuwa na mvuto kama sumaku.
26. Zungumza na Mungu kuhusu ukiwa wako, ndiye aliyekuumba kwamba uwe mtu wa jamii fulani na kupata marafiki. Rudia ahadi zake za ajabu na zitakupa faraja isiyopimika. Upweke na solitude ni tofauti. Upweke waweza ulete kujihurumia na huzuni. Wakati ambapo utulivu au (solitude) ni jambo zuri kwani tunaweza kugeuzwa kwa kufanywa nia zetu ziwe mpya, kuvuviwa na kupata mwelekeo katika huduma na maisha yetu.
27. Soma neno la Mungu. Mwanzo mpaka Ufunuo, kila mwaka au miaka miwili. Haitoshi kusikia kuhusu neno tu! Usiruke ruke hapa na pale unapopapenda. Soma mwenyewe na kuwa na kamusi ya biblia kama unayo. Usijidanganye eti unajua neno la Mungu; hakuna, ila Mungu peke yake. Hata ulisome mara elfu moja, kila unaporudia Roho wa Mungu anakuvuvia mapya na anabadilisha maisha yako. Ni lazima usali kabla ya kusoma ila upate mwanga unapolisoma.

Jambo zuri kuhusu ukiwa ni kwamba laweza kutatuliwa, na kwamba haupo peke yako. Hata hivyo tujikite kwenye Neno Lake kwani Mungu anaheshimu ahadi Yake kwa wale aliowaita katika kazi Yake; “Je, si Mimi niliyekuamuru? Mambo mengi yanaweza kutokea mume akiwa safarini, wanawake wengi wamejifungua wakati mume ameenda kikazi mahali, na mambo ya dharura yameingia wakati mume hayupo, ila “Uwe hodari na moyo wa ushujaa, usiogope wala usifadhaike, kwa kuwa Bwana, Mungu wako Yu pamoja, nawe kila uendako!”

### Sura ya 17: UKO HAPA DUNIANI KWA A JILI GANI?

Ni muhimu wewe kuelewa kwamba upo hapa duniani kwa sababu uliumbwa na uumbaji wa Mungu, na si kwa ajali. Umeumbwa ili umpe utukufu MUNGU, hilo ndilo lengo namba moja! Si kujipa utukufu, au si kuwapa watu utukufu. Na hili ni rahisi kufanya kama utu wako wa kale ukifa. Umimi (self) ndiyo pambano kubwa. Si mimi bali Kristo atawale. Soma Mwanzo moja, mbili na tatu, kisha soma Ufunuo 12. Mwenyezi Mungu, Aliumba dunia na mbingu kwa siku sita, akapumzika siku ya saba.

Dhambi iliingia duniani, ikitoka kwa Ibilisi, aliyekumbwa na kupewa jina la Lusifa (malaika wa nuru). Alianza uasi moyoni mwake, wa kutaka kujinua kichwa chake na kutaka maoni yake na si ya Mungu. Aliwashawishi malaika wengine, na theluthi moja waliasi pamoja naye na kutupwa nje ya mbingu. “Ole wenu wa nchi na bahari, kwa maana yule ibilisi ameshuka kwenu mwenye ghadhabu nyingi akijua ya kuwa ana wakati mchache tu.” Ibilisi alikuja na kudanganya wazazi wetu, kwanza Hawa, kisha Adamu na wakafanya dhambi. Ndiyo chanzo cha huzuni leo; kama vile kifo, maumivu na huzuni. Mungu ametuumba tushinde na siyo tushindwe (created to overcome not to be overcome).

Mungu anakupenda mno, na usipunguze thamani yako, yeye alikuumba na kukukomboa. Wakati nadharia za kuibuka zinaendelea tunaamini Waafrika hawaamini kwamba walitoka kwenye

minyoo, vyura au nyani. Tunaishi karibu na sokwe Gombwe, Kigoma, na hatujasikia jirani akituambia ana wageni wapya toka msituni. Hauhitaji kuwa injinia wa roketi kujua kwamba hukutokea kwa sokwe! Tuliumbwa na Mungu, na baada ya maanguko, tuko kwenye ukarabati ili kwenda kujitayarisha kwenda mbinguni, pambano hili ni la miaka mingi, kati ya Mungu na shetani; uovu na wema.

Shetani ni kiumbe halisi, anatafuta wafuasi. Binadamu wengi wanacheza na shetani wakifiri si halisi. Usipomjua adui yako, utafeli jinsi ya kumkabili kimapigano! Wengi wa magharibi siku hizi kwenye filamu zote za kuuzika mno wameweka mambo ya shetani na uchawi. Wanacheza na uchawi na kusema kuna wachawi wazuri na wabaya! Hakuna uchawi mzuri, kamwe! Majini na mapepo ni malaika wa giza, ni mabilioni, na kila siku tuko katika mapambano nao.

Tupo vitani! Na vita hii ni kubwa, zaidi ya ile ya dunia ya kwanza na ya pili! Ni zaidi ya vita vyote. Unaweza kujiuliza mbona nikitoka nje sioni watu wanapigana, au wanajeshi wamevaa silaha? Mbona ninawapenda ninaofanya kazi nao na jirani zangu ni wema; au mbona mimi napoishi pana amani? Ukisahau yote, kumbuka hili; vita vyetu viko katika mawazo yetu, na bongo zetu (mind) 24/7.

Kila kukicha kwenye kichwa chako mapigano yanaendelea ya kumchagua Mungu au shetani! Katika nafsi zetu masaa 24 mapigano yanaendelea. Neno la Mungu katika Waefeso sita, linasema vizuri, “vaeni silaha zote za Mungu mpate kuzipinga hila za shetani. Kwa maana kushindana kwetu sisi, si juu ya damu na nyama; bali ni juu ya falme na mamlaka. Juu ya wakuu wa giza hili, juu ya majeshi ya pepo wabaya katika ulimwengu wa roho.” Anaendelea kutupa wosia wa kuvaa silaha zote za Mungu kuweza kushindana na uovu, nazo ni injili ya amani, imani, kweli, roho, maombi, na Neno la Mungu.

Ni wale tu watakaoshinda watakaenda Mbinguni. Ni kweli kwamba wote tumefanya dhambi na kupungukiwa na utukufu wa Mungu, ila inabidi tuwe watu wa kuungama toba ya kweli, kuomba kwa bidii, kujiweka ndani ya Mungu, kama Yohana 15 inavyosisitiza “YEYE ni mzabibu nasi tu matawi”. Tusome neno kwa undani si juu, juu tu. Jiulize kile unachokiamini ni kweli, na kweli yote, au ni mila na desturi za wazazi wako? Je, unaendeshwa na mambo ya mapokeo au jadi za mababu?

Neno ndiyo linatusafisha Yohana 15:3. Yabidi Kujitoa kikamilifu. Tujisalimishe 100% ya kila kitu kwa Mungu:- moyo, roho, nguvu, (hari) attitude, shauku, magoli, nia, na akili zetu. Kwenye hili pambano kuu, japo Mungu ana uwezo wote, hekima zote, na maarifa yote, hawezi kutumia uwezo wake! Maana shetani atasema Mungu anatulazimisha sisi binadamu na si uchaguzi wetu! Tukumbuke Mungu hawezi kutumia hila kama uongo na hila nyinginezo za dhambi. Hivyo kwa sababu ya tabia yake Mungu, ya upendo, na kuliheshimu Neno lake, anakuwa kama amefungwa mikono. Hawezi kukuokoa wewe kwa lazima!

Kitu ambacho kitamsaidia Mungu kwenye hili pambano akuokoe, ni wewe kumpa uchaguzi wako! Ukimchagua Yeye au kumpa uchaguzi wako ndiyo sasa atakupigania kikamilifu katika vita hivi, ili uweze kuokolewa. Nafikiri kama binadamu makali ya hii vita hatuielewi vizuri. Ufunuo 12 na kitabu cha Ayubu kimetufanya tuchungulie kidogo kwenye dirisha hili. Jinsi Shetani alivyotokea, na jinsi Mungu anavyopambana naye ili kutuokoa. Ni muhimu kila siku kuomba Roho wa Mungu Atuongoze kwa kusali, kusoma neno lake na kujifunza na wengine.

Tunayaeleza haya kwa vile na ya muhimu sana, kwani tunaishi wakati wa mapokeo, mila na desturi nyingi ambazo hazitatusaidia katika pambano hili. Mapokeo yana uzuri mwingi tu, hatuwezi kuishi bila mapokeo. Mara nyingi tukisema mapokeo tuna maana mbaya, hii si kweli. Mapokeo kama vile kwenda kanisani saa nne, kubatizwa, kula Meza ya Bwana na kadhalika yana umuhimu kuisikimika

imani yetu. Ila kama vile Yesu alivyowaambia watu, “Mafarisayo kila kitu wanachokisema fanyeni, maana wanajua sheria mpaka takarakimu ya mwisho, ila hawatendi!” Yaonekana mafarisayo walikuwa watu wa mapokeo, walijua kila kitu ila mioyo na nia zao hazikubadilika.

Yote tunayofanya kama mapokeo, ni muhimu, ila ujiulize unayafanya kwa ajili gani? Mfano, kama mtu anabatizwa ila hujafia nafsi ni bure! Mawazo, nia, uchaguzi na mioyo yetu yapaswa ibadilike, na si matendo. Matendo yanakuja baadaye kama matokeo. Wazungu wanasema, “unakuwa mwovu aliyelowa tu;” (wet sinner), ila mabadiliko ya moyo hayapo. Mambo haya ndiyo aliambiwa Nikodemu kwenye fungu lile maarufu la Yohana tatu, “Kwa maana jinsi hii Mungu aliupenda ulimwengu, hata akamtoa Mwana wake wa pekee, ili kila mtu amwaminiye asipotee bali awe na uzima wa milele.” Ukisoma unaona japo alikuwa mwana theologia mwenye shahada nzito, ila maskini, hakuelewa mambo ya msingi wa imani kama vile Roho mtakatifu anavyofanya kazi au kubatizwa kwa moto na maji .

Kristo alimwuliza “Je, wewe u mwalimu wa Israel na mambo haya huyafahamu?” Alikuwa akifundisha ila yalikuwa mapokeo, hakuyaelewa, nami nimekuwa nikifundisha mara nyingi ila sikuyaelewa, kwani nilikuwa siendi ndani zaidi kutafuta vito hivi, niliishi kwa mapokeo. Hata wengi ukiwauliza siku hizi “Je, umepokea ubatizo wa Roho Mtakatifu?” Wanasita kujibu. Japo tumesoma ya Pentekoste, lakini hatujaelewa kazi ya Roho mtakatifu vyema katika kukua kiimani na kushuhudia.

Siku za nyuma, nilichukua madarasa ya Hekalu seminari nikasoma ili nipate maksi na si kwa kuelewa. Ujumbe wa hekalu ni muhimu kuelewa kwa wokovu wetu, maana ni kielelezo cha picha cha wokovu wetu ( visual aid of salvation). Hapa tunaona Nikodemu akiambiwa siri nyingi na nzito kama vile, “Mwana wa Adamu Ameinuliwa ili kila mtu amwaminiaye awe na uzima wa milele. Hakuja kuhukumu ulimwengu, ila ulimwengu uokolewe katika Yeye. Amwaminiye hahukumiwi, bali asiyeamini amekwisha kuhukumiwa.” Tafakari maneno haya.

Jaribu kujiuliza katika maisha yako, yapi ni mapokeo, na yapi ni kweli na neno la Mungu litakalokusaidia kupata uzima wa milele. Nilikuwa na rafiki wa kiyahudi, akisoma hadithi za mapokeo za kiyahudi kila mara, wanazo nyingi mno kwa maelfu ya miaka. Nilimwuliza kama ameshawahi kusoma neno la Mungu la Biblia? Alisema la, sisi wayahudi tumekita sana katika kusoma hadithi za mapokeo ya wayahudi, wachache sana tunasoma Biblia.

Mke wa kiongozi wa kiroho, jaribu kuangalia mapokeo ambayo inabidi uachane nayo na kukita kwenye neno la Mungu. Tunakiri mapokeo ni sehemu ya maisha, ila usiachie hapo songa mbele na somo la pokeo hilo na kubadilika moyoni. Lazima uwe na uendelevu (progressive) katika kweli unayoendelea kusoma, usiridhike ukakaa pale pale.

Wana matengenezo wametusaidia sana, mfano Martin Luther, shujaa na mchungaji wa kijerumani aligundua kwamba mapokeo mengine kama ya kuombea wafu au kufanyia kazi wokovu kwa matendo ni mapokeo. Akiwa anatembea kwa magoti, akiomba toba, akiwa na huzuni nyingi za moyo kwa kujisikia hampendezi Mungu. Alipokusudia kuongeza matendo ya sheria zaidi, ndip.” Kutoka hapo alisonga mbele na kuendelea kuchunguza maandiko kuona ukweli na si mapokeo.

Wengine kama Zwingli, Huss, Jerome, Knox, Tyndale, Luther, Calvin, Wesley, wamepata vito vingi vya thamani kwenye neno la Mungu na kutusaidia. Ila hawajafika, kuna mengi katika neno la Mungu ya kujifunza. Hakuna binadamu amefika katika kulielewa neno la Mungu lote! Usidanganyike, endelea kuchimbua. Mfuate Yesu na si mapokeo, nawe utagundua vito vingine ambavyo hata Martin Luther, Zwingli, Ditre Bonhofer, Knox, William Miller, Tyndale, Huss, au Wesley hawakugundua katika wakati wao. Twabidi usiku na mchana, kuendelea kuchimba na kutenda; “Yeye ajuaye kutenda mema

na asitende kwake huyo ni dhambi.” Usitegemee mtu anayejua umfuate, la! Waweza kusikiliza kito alichopata, ila angalia kama kipo kwenye Neno la Mungu au ni pokeo.

Mungu hataokoa watu “wazuri”! Tunasisitiza Mungu hataokoa watu “wazuri” bali watu wanaomfahamu na kumtegemea Yeye. Kumfahamu kwenyewe kunatokana na kujua Neno lake, haiwezekani kumfahamu Mungu kama hujui neno lake. Usidanganyike, Neno lake na sheria yake ni namba moja! Anasema uzima wa milele katika Yohana 17:3 ni “kumjua YEYE,” si mapokeo.

Omba Mungu Akusaidie, japokuwa hatubadilishi nia ya Mungu tukiomba, kuna mengine hatakufanyia usipoomba. Na hii ni kwa sababu ya pambano kuu. Hawezi kuchukua uchaguzi wako wa kumchagua Yeye au shetani, hiyo ni wewe tu unayo. Ili ushinde katika pambano, tumwombe atubadilisha kabisa, binadamu hatuna uwezo wa kujibadilisha, hatujiwezi, ila tukimpa nafasi na kibali atatubadilisha na tutafanana naye.

Katika utumishi wa mke wa kiongozi wa kiroho, fanya vitu vya kwanza viwe vya kwanza. Kipaumbele, Mathayo 6:32-33 yatuambia hata makafiri hutafuta hayo hayo tunayoyatafuta! Ila nyinyi “Utafuteni kwanza ufalme wa Mungu na haki yake, na yote hayo mtazidishiwa.” Fungu la Mika 6:6-8 lasema “Nimkaribie Bwana na kitu gani, na kuinama mbele za Mungu aliye juu? Je, nimkaribie na sadaka za kuteketezwa, na ndama za umri wa mwaka mmoja? Je, Bwana atapendezwa na elfu za kondoo waume, au na elfu kumi za mito ya mafuta? Je, nimtoe mzaliwa wangu wa kwanza kwa kosa langu, mzao wa mwili wangu kwa dhambi ya roho yangu? Ee, mwanadamu yeye amekuonyesha yaliyo mema; na Bwana Anataka nini kwako, ila kutenda haki, na kupenda rehema, na kwenda kwa unyenyekevu na Mungu wako.” Haki, rehema na unyenyekevu ndiyo muhimu sana!

Angalia maisha yako na mpe ruhusa Mungu Akubadilisha kabisa. Hakuna jambo la muhimu kama kuchukua muda kila siku kuomba na kusoma Neno lake bila kukosa. Kariri mafungu, imba nyimbo, haya yatakusaidia katika utatuzi wa mambo mengi katika majukumu yako.

Kristo, japo aliandika Neno, alichukua muda kulitafakari kila kukicha! Akaimba pale alipokuwa na huzuni moyoni. Hii pekee ndiyo siri ya kushinda hili pambano kuu! Itakuletea maumivu sana, maana kama binadamu, tunataka njia zetu na ubinafsi au umimi (me, myself and I). Mwambie kwamba unampa uchaguzi, nia, moyo, roho, akili, magoli na kila kitu chako, naye atakubadilisha, ujio toe kikamilifu (total surrender). Utakuja kufurahi baadaye kwa vile, “nasi twajua ya kuwa katika mambo yote Mungu hufanya kazi pamoja na wale wampendao katika kuwapatia mema, yaani, wale walioitwa kwa kusudi lake;” Warumi 8:28.

Tujitahidi kupata thawabu ile, ambayo tuliumbwa kwa ajili yake. Moto wa jehanamu ni wa shetani, si wa kwetu; hatuna haja ya kumsaidia kuungua. Paulo anatuambia jinsi anavyohangaika, “Bali nautesa mwili wangu na kuutumikisha, isiwe nikisha kuwa nahubiria wengine, mwenyewe niwe mtu wa kukataliwa.

Kila siku mlango wa rehema unafungwa, kila siku watu wanakwenda mbali sana ambapo hawawezi kufikiwa na rehema za Mungu. Tumeumbwa ili tuakisi utukufu wa Mungu na kuwaambia watu habari njema. Tusiishi maisha ya uchoyo kwa ajili yetu tu. MKK, epuka maombi ya kujiombea wewe tu! Nimesikia wengine wakikutana kwa maombi wanaombea shida zao tu na familia zao.

Mchungaji mmoja na mke wake wanaomba kwa mwenzi, badala ya kwa Mungu; “Bwana mke wangu ni mtu mbaya, leo hakupika chakula vizuri au mke wangu ni mtu mbaya anachukia jamaa

zangu!” Haya ni mambo ambayo ukiwa na shida nayo, mwambie uliye na shida naye. Ni vizuri kujiombea, bali umeumbwa kuchukua mizigo ya wengine pia. Waombe pia usiowajua. Weka daftari, pengine Jumatatu unaombea jamaa zako na watoto wako, Jumanne wagonjwa, Jumatano mashule, Alhamisi viongozi, Ijumaa magereza, Jumamosi uinjilisti, Jumapili maisha yako ya kiroho. Kuna mengine Mungu hatatenda mpaka uombee.

Nabii Samuel alimwomba mfalme Sauli akasema, “Mungu anipe adhabu nisipokumbuka kukuombea.” Ni muhimu sana kuombea wengine na kuishi maisha ya kubariki wengine. Watu wanaojali wengine wameonekana kuishi maisha ya furaha sana. Je, itamfaida mtu nini akipata kila kitu duniani na kukosa uzima wa milele? Ni afadhali mtu kwenda na jicho moja, au mguu mmoja mbinguni kuliko kuwa jehanamu, katika ziwa la moto na kuungua kila kiungo. Mungu anataka, si kwa kisukari na presha tu, bali kwa uzima wa milele, ndiyo afya kupita yote (ultimate health).

Hakuna jambo la muhimu kama kuchukua muda kila siku kuomba na kusoma Neno lake bila kukosa. Na maombi yako yasiwe maombi ya telegram. Zamani kabla ya internet au fax watu waliandika maneno kumi wakipeleka habari, kwa ufupi tu: “Shangazi anaumwa njoo umwone leo.” Usiweke matumaini yako kwa watu bali kwa Mungu. Mara nyingi Mungu katika huruma na uaminifu wake, anaruhusu wale ambao tunawatumaini kama miungu yetu, kutuanguka ili tujifunze ujinga wetu na kumtumaini Yeye. Je, ulishawahi kuanguka na mtu? Basi soma Yerima 17:5-7; “Amelaaniwa amtumainiye mwanadamu, yeye amfanyaye yeye kuwa kinga yake.”

#### **Mount of blessing p 71- Mlima wa Baraka**

**Uwepo wa Baba ulimzunguka Kristo, na hakuna kilichompata ila kile ambacho ule upendo usio na kikomo ulio kiliruhusu kwaajili ya baraka ya ulimwengu. Hapa ndipo palikuwa chanzo Chake cha faraja, na ni kwa ajili yetu. Yeye aliyejazwa Roho wa Kristo, hukaa ndani ya Kristo. Pigo linalolengwa kwake linamwanguka Mwokozi, anayemzunguka kwa uwepo Wake. Chochote kinachomjia kinatoka kwa Kristo. Hivyo yeye hana haja ya kupingana na uovu, kwa maana Kristo Ndiye ulinzi wake. Hakuna kinachoweza kumgusa isipokuwa kwa idhini ya Mola wetu, na “vitu vyote” huruhusiwa “vifanye kazi pamoja kwa ajili ya wema kwa wale wanaompenda Mungu.” Warumi 8:28.**

Usiseme kila saa uko busy, ukijifanyia tu na shughuli zako, bali si za Mungu au kuhudumia watu. Kila binadamu yuko busy, labda asahau kwamba ameumbwa kwa ajili gani. Tuko hapa duniani kuleta utukufu kwa Mungu na si kwetu. Wengi tunajiona maarufu sana tukiwaambia watu ‘niko busy bwana,’ na kuona wao ndio hawana kitu cha kufanya. Kama unaona hawana kitu cha kufanya, na hawako busy, nafikiri ni kwa sababu wamesahau wito wao. Mtu asikuone umekaa kivivu na hauko busy! Wengine nimeona hata ukiwaambia wakusaidie shughuli wanatoa udhuru wako busy kwa vile hawahitaji kitu kutoka kwako, ila wakihitaji wanakupata, hawawi busy.

Tulijaribu na mume wangu kumtafuta mtu aliyesema yuko busy sana, tukashindwa kumpata, mpaka tulishangaa kama ni busy kupita Rais wetu Obama kweli, au kama anapata nafasi ya kufanya shughuli zake za binafsi kama kula, kuoga na kadhalika. Kila Mpenda Kristo lazima awe busy shambani Mwake. Najua kabisa kuna wakati wa kusema hapana, ila angalia kweli huna muda hata wa saa moja au mbili kwa Yesu kwa siku? Mbona tunapata muda mwingi tu wa kutembelea na kupiga sogu na marafiki zetu?

Mhubiri mmoja tulifanya naye kazi miaka ya 90, alitandikia barua wakati wa barua ya mkononi za snail mail, akasema kwamba nimefanya nanyi kazi miaka hii yote, ila sasa nimepata kibarua kingine chenye majukumu mengi Tanzania na hata mashariki ya Afrika. Sina nafasi ya kazi yenu tena, maana inachukua muda na inachosha. Naenda wadhifa mpya na wa juu zaidi. Tulisikitika ila pia tulishukuru kwamba hakuwa anaepa-epa, na kuleta usanii au unafiki ila alitueleza kweli.

Baada ya mwaka alituandikia tena “naomba turudie kazi zetu zile za kumtumikia tafadhali! Huu wadhifa mpya, ni wa ofisini na utawala ila haunisaidii kiroho, nimerudi nyuma, kumbe zile shughuli tulizofanya kanisani zilinisaidia mno. Basi tukamwambia sisi tuko tayari tuendeleo na tukaendelea.

Ukiwa kiongozi wa kiroho ni rahisi sana kuingia katika usanii, maringo, kiburi, au kuwa mvivu na kupiga domo. Hivyo kila mara lazima turudie wito na nadhiri zetu za sababu za sisi kuwa duniani. Basi kuna wakati wa kusema “LA;” mwili umechoka na kuna wakati wa kuendelea. Katika yote Jina la Mungu Litukuzwe, hili ndilo kusudi letu la kuwa duniani. Si kumeza matonge ya ugali tu, kuchanja kuni, kufyeka majani, kuoga na kwenda gulio! Hivi ni muhimu kwa binadamu ila JAMBO MUHIMU NI KUFANYA JAMBO MUHIMU LIWE JAMBO MUHIMU. Jambo muhimu ni kumpa Mungu Utukufu au kumwinua Kristo aliyetufia.

## Sura ya 18: MISONGO

Mojawapo ya mambo yanayomkabili mke wa kiongozi wa kiroho ni misongo (stress). Ni muhimu sana mke huyu na mume wake wafanye mawasiliano ya kila mara ili kupunguza misongo hii. Wakiweza kuzungumza uso kwa uso au kwa simu wafanye vile. Inasaidia kuwa katika ukurasa mmoja na kutatua matatizo. Hii inasaidia washiriki au watoto wasiwaweke katikati, na kuwatumia visivyo. Mawasiliano ya karibu pia yatakufanya ujue nia, mawazo na maamuzi ya mume wako.

Mchungaji mmoja alimwambia mke wake, “Kuna msichana alikuja kwangu leo; nimeshawahi kumwona akifundisha watoto hapa kanisani. Alisema kwamba ananipenda na kila napohubiri natazama upande wake, na hivyo anafikiri nipo tayari kuanza uhusiano wa mapenzi naye. Nilimwambia kwamba simpendi na upendo anaofikiri, na kwamba hawezi kunipenda anavyofikiri kwa vile hanijui na mimi nimeona na sitaki kuingia dhambi hiyo.” Mke huyu wa mchungaji alisema kwamba anapozungumza na mume wake hivi, huwa hamshuku kwa vile wanaongea pamoja, na kuweka tofauti zao sawa.

Wale wanaoongoza makanisa au nyumba za ibada ndogo, wanaonekana kuwa na misongo mingi kwa sababu ya mategemeo ya watu na watenda kazi wachache. Mara nyingi likizo inakuwa ngumu. Msaada wa mke unaweza kumsaidia aone kwamba wanahitaji kuiambia bodi yao ya ushirika wapate nafasi ya kupumzika. Matatizo ya ndoa yanatokea kutokana na utumishi. Ni vizuri kusafiri na mke wakati kiongozi anapopata nafasi, hasa akiwa hana watoto wadogo.

Ushirika usitegemee kuwa naye wakati wote bila kumpa likizo. Masaa sitini kwa wiki ni mengi sana kwenye huduma. Ili uweze kunawiri na kufanya upya nia na kupona kwa uchovu wahitaji burudani na mabadiliko ya kupumzika. Hii inafanya kupunguza hisia mbaya, kuwa na shukurani, na kuendelea kufanya kazi. Ni vyema usiende mbali sana kama una watoto wadogo, hii itafanya uongeze misongo. Nenda karibu usikofikiwa ila si mbali sana ambako itakuwa gharama na shughuli nyingi za kuandaa safari.

Kuhama hama ni jambo jingine linaloleta misongo. Kufunga virago, kutafuta marafiki wapya, kujua vitu vya kawaida vyapatikana wapi katika mji mpya, watoto kubadilisha badilisha mashule, n.k.

Misongo mingine ni ya lazima, pale Mungu anapoamua kukutumia, atakuchukua kwenye safari

ya uzoefu ambayo itakuwa ya msaada kwako na wengine pia. Uzoefu huu utakufanya kuwa uwe chombo kiteule kwa kazi yake. Safari hii itakufanya uweze kuelewa viatu vya wengine vinavyobana au kulegea. Katika huduma ni vyema kuwahoji washiriki wanaoshughulikia watoto, ili wasiwe wa madhara kwenye huduma hiyo au nyingine.

Hebu shetani asipate nafasi ya kufanya jina la Mungu litukwane kwa sababu ya watu waovu, au wanaotaka pesa na kujifikiria wenyewe. Mambo ya sheria yaangalie kwa makini, maana yanaweza yakaleta msongo kwenye huduma. Tuombe Mungu atusaidie kushughulikia shida hizi bila kulemewa na hasira, sonona, uchovu, upweke, manunguniko au chuki. Huu ni wakati wa kumkimbilia Mungu, Yeye ni kimbilio katika taabu zetu zote.

Usikasirike kwa sababu ya watenda mabaya, wala kuwahusudu wafanyao ubatili. Umtumaini Bwana ukatende mema, ukae katika nchi, upendezwe na uaminifu, nawe utajifurahisha kwa Bwana, Naye atakupa haja za moyo wako; Zaburi 37, ni furaha kubwa sana kwetu kuirudia mara kwa mara yote. Pale wanapotaka ufeli, Mungu atakutegemeza na kukusimamia.

Utamaduni wa mahali unakotumika unaweza kuwa ni tofauti sana na wa kwenu. Mmehamishwa mbali na jamaa wa karibu na japo kuwa washiriki wako wanajihidi kukupa joto la urafiki wao, ndani ya mioyo wao wanaona wewe si mwenzao, kwani ni wa kabila jingine. Ni kweli wote tunapenda kukubaliwa, ila lisiwe goli letu kubwa katika kazi ya Mungu. Waweza kuonekana kama si mtu mwenye mahitaji, bali una daraja fulani! Hautatimiza mahitaji ya kila mtu.

Mara zingine ushirika mdogo una shida kwani wafikiri ni muhimu kwako kama MKK kumjua kila mwanamke na kumwalika nyumbani mwako. Hutaitwa kusaidia mahitaji ya kila mshiriki. Pengine waweza kufikiri, washiriki wakiwa na roho ya urafiki sana kwako, “Je, wanafanya hivi kwa sababu mimi ni mke wa mchungaji au wananipenda niwe rafiki wao kweli?”

Watu wamekwenda hospitali kwa maumivu hapa na pale, hata wengine kupata allergies na kujisikia wagonjwa. Misongo inaweza kuwa kusababisha hilo. Katika ulimwengu wa leo wenye majukumu mengi ya kijamii, kifamilia, kifisi, na kiibada. Je, tunaweza kusema “hapana” tukiambiwa tusaide kitu? Au twataka kusema “ndiyo” kwa kila kitu?

Misongo inatokana na mwili unavyoitika kutokana na yanayotokea. Mambo hasi na hata chanya yaweza kufanya balansi ya mwili ikaathirika. Kuna matukio yanayosababisha misongo. Miili yetu haina budi kuyashughulikia ili kuweka mifumo ya mwili sawa. Misongo inatufanya tutafute majibu katika maisha yetu na kuyashughulikia yaliyotokea. Misongo inaleta changamoto na kutusaidia kuyakabili mambo (adapt).

Mwili unatoa vichocheo vya cortisol (hormones). Wakati wa msongo vichocheo, vinafanya mishipa ya damu itanuke au kusinyaa na kuongeza mapigo ya moyo na kupumua. Ikiwa msongo hautatulia utaleta shida kubwa ya afya, kiakili, kimwili na kiroho pia. Yote matatu ni muhimu mno, kuliko unavyofikiri. Yanafanya mtu kuwa kamili (total health); Ni kama kigoda, huwezi kuwa na mguu mmoja au miwili. Watu huathiriwa kwa jinsi tofauti na misongo kama magomvi, purukushani, mifadhaiko n.k. Jinsi mambo haya yanavyochukua muda mrefu ndivyo misongo inazidi kuleta mambo hasi kwenye hisia za mtu. Matukio mazito kama kifo, talaka, kukosa kazi, pesa, wazazi, afya, ndoa, wazazi, ni mojawapo ya vitu vinavyoleta misongo.

Katika utafiti ni watu kama asilimia tano ndiyo walisema hawana misongo. Misongo kwa upande mwingine, ina uzuri wake; Kwa mfano, matayarisho ya kujiokoa au kujihami tukiwa katika hali ya

hatari kama kukimbia moto, “fight or flight”. Huongeza mapigo ya moyo, sukari, kupumua na misuli kuwa tayari. Kwa upande wa kujitayarisha kwa mitihani na vinginevyo inafanya tuwe makini na tayari. Ila mambo haya yakiendelea kwa muda mrefu yanakuwa madhara kwetu kimwili, kiakili na kiroho. Kwa mfano, kupotea kwa usingizi, kutoyeyushwa chakula vizuri, maumivu, wasiwasi, huzuni, mawazo hasi, kutokuwa makini kwa vitu ambavyo ni hatari (accident prone) na mengineyo.

Misongo inaongezeka hasa wakati wa ujane na talaka. Jaribu kufuata mashauri haya:

1. Jikabidhi kwa Mungu-Yeye anaweza yote. Maisha yanaleta majuto mengi ila soma neno lake na sali. Kusali ni wewe kuzungumza na Mungu, na kusoma Neno lake, ni Yeye kuzungumza na wewe. Hautaweza kutatua kila tatizo mkabidhi Mwenyezi. Yeye ndiyo Mweza, si wewe.

2 Misongo mingine ni mizuri hasa inayoongeza uzalishaji mfano: kusomea mtihani, kuchapisha kitabu, n.k.

D. Gundua kama una msongo na sababu ya msongo mapema, utakuwa uko njiani kutatua.

E. Andika kinachokuletea msongo, kisha zungumza na marafiki wa karibu wenye hekima. Angalia kama ni kitu ambacho unaweza au huwezi kukibadilisha, kama hauwezi, basi gundua njia ya kuishi nacho.

5. Usifanye mabadiliko mengi sana katika maisha mfano kwa wakati mmoja: Kuhamia nyumba mpya, kupata mtoto, kuanza shule, n.k.

1. Ondokana na chuki, hasira wivu, kutosamehe watu ili ufurahie maisha. Usigangamane, na ndoto zako sana na kufukuza nyota angani! Ishi kama binadamu, Chukua siku moja, ishi na ngoja siku nyingine, usijali ya kesho au yaliyopita uliyofanya vibaya (one day at a time-moment by moment). Omba msamaha kwa mabaya uliyofanya zamani, amini Mungu Amekusamehe; maana Yeye ni Mwaminifu na Amesema, “Dhambi zenu zijapokuwa nyekundu kama damu mkiziungama nitazifuta na zitakuwa kama nyeupe theluji.”

Wale wa karibu na mlima Kilimanjaro wanajua rangi yake! Siku uliyopewa ni leo, usijali ya kesho. Anza maisha mapya, yenye kutaka kufanya mambo yaliyo sawa (right doing) kwa uwezo wa Mola.

2. Uwe na muda kupumzika, wewe si chuma. Lala masaa manane, na jitahidi usifanye kazi zaidi ya masaa kumi kwa siku. Pumzika na fanya kazi za mikono si za ofisi tu. Pumzika siku ya saba ya juma ili mwili wako upate uponyaji. Hii ni amri kwamba upumzike. Kumbuka hata ukiwa wa muhimu kama Rais, ukifa watachagua mwingine. Nilienda kwenye matanga fulani na jamaa walisihi, “Jamani tuzike haraka, mwili unanuka!” Tu maua tunapita, tufundishe wengine kuchukua majukumu yetu, na kuachia madaraka pole pole.

Niliishi jimbo moja la Marekani na kuna kipindi vijana wengi waafrika walifariki ghafla, bila magonjwa ya muda mrefu (chronic) kama ya watu wazima au wamarekani weusi waliokuwa na presha au kisukari kwa muda mrefu. Mmarekani mweusi mmoja alishangaa na kuniuliza. Tulikuta kwamba ni kwa sababu ya kufanya kazi hata masaa sabini na mawili mfululizo! Kwa vile hawakuruhusiwa kufanya masaa 24 kibarua kimoja, walifanya masaa 16 hapa, wakaenda masaa 16 kule, wakarudi tena masaa 16 hapa! Walitoka nyumbani Jumapili, wakarudi



Jumatano, bila kurudi nyumbani! Usalama (safety) wapungua.

Nakumbuka kuna wakati nilifanya kazi kwa masaa 72 bila kulala, nilipofika kulala, mwili ulikataa kwa siku tatu, nikasikia kama kichwa changu kinapaa angani. Rafiki yetu mwingine alifanya kazi kwa masaa 96 mfululizo, na akiendesha kwenda kulala nyumbani, alilala barabarani na kumgonga dereva mwingine, wote walifariki.

3. Fanya mazoezi, kama una ardhi; lima inasaidia sana mwili. Tembea angalia anga, majani, miti, mito na milima na ufurahie uumbaji.

9. Epuka kula vyakula vyenye madhara; yaani 'junk food;' na vile vyenye mafuta, chumvi na sukari nyingi. Na pia vyote vilivyokobolewa, vinaleta au kuongeza misongo.

10. Chukua muda kufikiria mambo mazuri, na kushukuru katika maisha yako sikiliza muziki ulio na sauti tulivu si kama zile sauti za daladala zenye kupasua ngoma za masikio.

11. Usilete kazi zako na mambo ya kibarua chako nyumbani yaache huko huko kazini. Lala vizuri usiku, usisafiri usiku na kufanya kazi mchana, eti unatunza muda;(sabetime).

12. Acha kunywa pombe, sigara au drugs 'unga' au kileo chochote.

13. Ishi maisha ya asili hasa ya nje ya mji, usifuatilishe watu unaowaona kwenye kompyuta au televisheni. Wengi katika waigizaji wamechanganyikiwa tayari au kuzidiwa na misongo. Wengi ndoa zao hazidumu na wanaishi maisha feki ila wanashindwa jinsi ya kujikwamua. Wengi wangependa wawe na marafiki wa kweli maana wengi wanawapenda kwa talanta zao na si wao kama binadamu, hivyo ni rahisi wao kupata marafiki feki.

14. Acha kahawa, cocacola, majani ya chai, (black tea) tafuta majani ya chai ya miti mingine ya asili, (herbal tea).

15. Kunywa maji angalau lita mbili hadi tatu kwa siku.

16. Wanawake wanaolea watoto, wagonjwa na wazee hupata misongo mingi. Watafute mtu wa kupokezana nao; na muda wa kuongea na marafiki wakipeana moyo, ili wapunguze uchovu na kujisikia hatia, kwa vile wengine wanaosaidiwa wana mataakwa mengi (very demanding) na kuropoka maneno ya kufanya wahudumu wajisikie hatia, hata wakifanya mema na upendo mwingi.

17. Kwa misongo ya pesa tuombe ushauri wa kutafuta kazi, kusomea ustadi, mitaji na ujasiliamali tukizidi kumwomba Mungu afungue njia. Anaitwa Mwenyezi Mungu. Kwake yote YANAWEZEKANA!

18. Kuna umuhimu wa kujifunza jinsi ya kuishi katika ndoa zetu. Mume na mke waishi kama timu moja na mwili mmoja. Waende kwenye semina na kusoma vitabu na ushauri wa wenye hekima na uzoefu, ni muhimu. Hakuna aliyezaliwa na ndoa ya amani, usijidanganye fanya mpango wa kujifunza ili ndoa yako iwe bora. Usiwe na kiburi kwamba wewe hutaki kufundishwa, kama hutaki kufundishwa au kubadilika ni vyema ukae msela; kwani wale wenye ndoa bora wameonekana kuwa na afya bora na hata kuishi muda mrefu. Nafikiri tunataka kuokoa ndoa zetu, la sivyo tusingeingia katika ndoa kama hatujali. Tungalie jinsi ya kuifanya ndoa iwe mpya na ya ufanisi.

19. Kuna haja ya kupata ushauri maana wengine kimya chafanya wajidhuru wakati ambapo muafaka ungepatikana.

20. Wale walio kwenye taaluma zenye kutunza watu kwa muda mrefu, yabidi kuchukua off. Tukutane na kushauriana jinsi yakupunguza makali ya misongo. Tuchukue siku moja, kama watenda kazi, tutembe nje ya kituo (retreat), na kujadili mambo ya kila siku kama watenda kazi.

21. Tuweke magoli tunayoweza kufikia tusitake mambo makubwa tusivyoweza kuyafikia na yatukatishe tamaa na kutupa harara. Ratiba isisongamane, tupunguze mengine. Tusiwe walevi wa kazi nyingi nyingi (work alcoholic). Lakini pia tusiwe wavivu. “Asiyefanya kazi na asile”. Mhubiri mmoja alionekana mara moja tu kwa wiki kanisani, muda wote alijifanyia shughuli zake.

22. Mawazo yanaleta matendo, Na matendo yanaleta mazoea, na mazoea yanaleta tabia na tabia inaleta hatima ya mtu (destiny). “Jinsi unavyofikiri ndiyo utakavyokuwa.” Thoughts-actions-habits-character-destiny. Punguza kujizungumzia mashaka ya jana, Ishi leo- one day at a time. Au uovu wa siku moja unatosha.

“Rehema na kweli zisifarakane nawe zifunge shingoni mwako, ziandike juu ya kibao cha moyo wako ndivyo utakavyopata kibali na akili nzuri, mbele za Mungu na mbele ya mwanadamu. Mtumaini Bwana kwa moyo wako wote, usitegemee akili zako mwenyewe. Katika njia zako zote mkiri Yeye, naye atayanyosha mapito yako. Usiwe mwenye hekima machoni pako. Mche Bwana ukajepushe na uovu. Itakuwa afya mwilini pako. Na mafuta mifupani mwako. Mheshimu Bwana kwa mali yako na kwa malimbuko ya mazao yako yote. Mwanangu usidharau kuadhibiwa na Bwana. Wala usione ni taabu kurudiwa naye. Kwa kuwa Bwana Ampendaye humrudi kama vile baba ampendezaye. Heri mtu aonaye hekima, na mtu yule apataye ufahamu.” Roho iliyo na furaha ni bora kuliko dawa?

23. Punguza shughuli. Mara nyingi tunaona thamani yetu yatokana na shughuli, hata tukienda likizo, tunabeba simu saa zote, eti wataniita kutafuta ushauri wangu, tunabeba compyuta, tunaandika SMS za simu, na kusikiliza message tulizoachiwa na kusoma barua pepe. Tunataka tuonekane wa muhimu-VIP, au kwamba tumeshikilia hatamu. Kila saa tuko kwenye simu, twahitaji tuwe na utulivu kupunguza misongo. Waweza kukuta mtu amekaa akisikiliza TV, radio nayo inazungumza, kisha yupo kwenye simu na wakati huo huo anaongea na familia yake!

Ghasia na kelele nyingi zinaongeza msongo. Tuishi kama Enoka aliyechukua muda kutulia na kutafakari. Ni rahisi kuwa katika makelele, inafanya tusijihoji kwa ndani na kuondokana na maovu, kila mara tunakuwa katika kelele na karamu fulani, na kughairi (postpone) kujiuliza mambo nyeti ya maisha.

Mambo yanayoleta msongo-yamepangwa kwa namba:

1. Kifo cha mume au mke
- 2 Talaka
3. Kutengana kwa mume na mke
- 4 Kwenda jela
- 5 Kifo cha ndugu au jamaa wa karibu
- 6 Ugonjwa mzito

7 Ndoa

8 Kufukuzwa kazi

9 Kubadilisha kazi au kazi za hatari

10 Kustaafu- wengi hasa wanaume, utu au thamani yao ipo kwenye kazi zao, wakistaafu, hujisikia duni. Hawa wajaribu kujitua kusaidia mahali (volunteer) au kutafuta shuguli za kufanya. Wanawake wengi wana kazi za kulea wajukuu na kutunza nyumba na wanaathirika tofauti. Kabla ya kustaafu, MKK, tafuta shamba na panga mikakati ya kuishi uzeeni kwa neema ya Kristo. Ninapambana na hili, maana kila ninapopanga napata vingi au mengine yanapanguka, tuombeane.

Nilijaribu kuweka akiba ya uzeeni mahali kwenye benki dola elfu nane kwa miaka sita. Nikakuta benki imefilisika, zikabaki nusu; yaani dola elfu nne tu! Nilikasirika, nikachukua hiyo iliyobaki na kusomesha watu au kufanya huduma, na sasa najiuliza nifanye nini?

Maisha ya mbeleni (future) tumkabidhi Kristo, tumtumaini, tumtegemee na tumtii; ila tupange kwa kadiri ya uwezo wetu. Ingawaje twajua kuna wengi ambao walipanga wasifanikiwe au wasifaidi. Baba yangu mzazi alipanga kustaafu; na alipoingia nyumba mpya, mahali alipoandaa, alifariki mwaka mmoja kabla ya kustaafu. Twapanga tu kama binadamu.

Kuna kazi zinazoleta misongo ambazo zimeorodheshwa duniani nazo ni kama askari magereza, polisi, zima moto, migodi, unesi, wasanii fulani; hizi zina riski kubwa kwa afya au utata mwingi.

Mbali na chakula na yale mambo kumi ya tiba rahisi tuliyozungumzia yanayoleta afya, msongo ndiyo unaofuatia katika kuleta magonjwa. Hebu tumwombe Mungu, hata wakati wa huzuni, kujua jinsi ya kuchukuliana na mambo, na kuomboleza kwa jinsi ambayo itapunguza misongo badala ya kuongeza.

Wataalamu walioangalia mambo ya kuomboleza (grieving) wanashauri watu waomboleze wanapopatwa maafa, ila kujua wakati wa kuendelea mbele. Kutoomboleza kabisa kwaweza kuleta misongo pia. Nimeona jamii nyingi za magharibi mtu aliyefiwa mwenzi, anakuwa mwenyewe baada ya mazishi na kulala mwenyewe, hii imefanya wengi kupata misongo mingi.

Mahali pengine utamaduni unapinga mtu kumlilia yule aliyefariki, hili nalo limeleta misongo kwa wengi, kwani machozi ni dawa pia. Twaona Kristo alilia, naye ni Bwana, aliona huzuni na huruma rafiki yake Lazaro alipokufa, japo Yeye ni ufufuo na Uzima. Tusiogope kulia, tukiwa na huzuni; nimeona tamaduni zetu pote duniani, zasema, mwanamume hali. Huu si ukweli, kuna wakati wa kulia, Je, kuna mwanamume zaidi ya Kristo kweli? Kwa undani zaidi, Mungu mwenyewe Akatoa machozi. Kuwa katika jumuiya na kusaidiwa na jumuiya ni muhimu, tunapopatwa na mambo mazito, au maafa, Neno la Mungu ni mfano wa kuigwa katika misongo yetu, angalia yale yaliyowapata, yaliandikwa kuwa mifano kwetu, wao hawakuyasoma, ila sisi, ili kwa subira tuyafuate, tupate faraja na kubarikiwa.

## Sura ya 19: KUWA MWENYEJI BORA

Je, ufanyeje ili uweze kuwa mwenyeji bora anayejenga mahusiano mazuri na wenyeji wake? Tito 2 yataka washiriki wote wawe wakarimu na wanaokaribisha wageni, hivyo vile washiriki wanafanya kukukaribisha ni vhemba kabisa. Tunaona mjane wa Sarepta alivyomkaribisha Eliya wakati alipokuwa amebakiwa na unga na mafuta kidogo, ila alibarikiwa mno.

Waebrania 13:2 yatuambi “tusiache kuwakaribisha wageni maana wengine wamekaribisha malaika pasipo kujua.” Mathayo 25:19 yasema, “jinsi mlivyowatenda hao wadogo mmenitendea mimi... kuwavika walio uchi, kuwapa chakula walio na njaa na maji walio na kiu”. Haya ni mambo ya muhimu sana. Usiwe bahili katika kazi yako ya Mungu, ukiwa tayari kula majumbani mwa watu, ila watu wakifika kwako unakuwa na uchoyo. Tusiseme karibu karibu, ila moyoni tunaogopa kufilisika au tunashukuru wasipokuja! Wakati huo huo usiwe mfujaji, unayechafua meza kwa kujionyesha, wakati pesa hii yaweza kufanya kazi ya injili.

Wake wengi wa viongozi wa kiroho, hasa wa wachungaji wa mijini wana changamoto sana kuhusu kukaribisha wageni. Wengine ni conmen. Hata mimi nilishadanganywa mara nyingi kwamba, “Ooh, nimeibiwa vitambulisho na hela zote, na nilikuwa nasafiri, sasa sina mahali pa kulala, au naomba nauli;” n.k. Sasa tutafanyaje tufahamu wale genuine na conmen?

Hata kama siyo conmen, wageni wanaogonga kwa mchungaji ni wengi mno. Kanisa la Shauri Moyo, kwa mfano lilikuwa mojawapo ya makanisa ya zamani jijini Nairobi. Wasafiri wangefika jijini, na kuulizia kwa mchungaji, na wengi wangeelekezwa Shauri Moyo. WKK waliowahi kuishi huko waliniambia wasingelala hata usiku mmoja bila kuwa na mgeni, mpita njia wasiyemfahamu! Hapa tunasema, omba sana, Mungu atakupa rehema na uvumilivu, atakupatia chakula cha wale wahitaji wa ukweli, genuine, na pia Mungu atakuokoa na conmen.

Si lazima uwe na vitu ghali vya kula au karamu. Kristo aliwapa watu mkate na samaki tu, hakuchafua meza na mapocho pocho mengi, ila watu waliona moyo wake wa kujali na huruma. Washiriki wapya wanabidi kukaribishwa kwenye nyumba ya wenyeji. Wanasema mshiriki mpya anahitaji angalau marafiki saba ili kuendelea kukaa katika imani hiyo. Ana changamoto ya kukata tamaa, kuzoeana na watu wapya, kupokea mitindo ya maisha mipya kama vile chakula, mavazi n.k., pia kuna uongozi mpya katika maisha yao. Wanajisikia wapweke maana hata familia zao zaweza kuwa zimewatelekeza kwa imani mpya waliyo nayo. Chunguza kama wamekuja au wamechelewa na kuondoka mara tu baada ya ibada kuepuka watu. Ni kweli wanaamini mafundisho ila wanataka mahusiano ya kirafiki mapya kwa vile wameacha ya zamani.

Wakaribishe nyumbani mwako ambapo mna uhuru wa kuongea uso kwa uso na wanaona mitindo ya maisha ya Kikristo kwako, na kujifunza mengi. Jali sana kuwakaribisha na si kuonyesha ulivyo navyo. Waalike washiriki wapya na kuzungumza nao. Panga ili wakati wa ugeni upate muda wa kuzungumza nao, usiwe kama Martha na mahangaiko ya mikarangizo! Usisite kuomba msaada. Kichwani mwako fikiria yale mapishi rahisi kwa muda na gharama, na uweke mawazoni mwako. Mara nyingine uwe na ujasiri wa kupika vitu vipya japo havijazoeleka kwenye utamaduni wako, ila vipo kwenye msimu au vyapatikana kwa urahisi. Vitu vipya vya mafanikio vimeanza duniani kwa waliochukua risk.

Wenzetu wa nchi nyingine chochote, chaweza kuwa chakula, ila sisi lazima iwe ugali na maharage, hata tukiwa na viazi vitamu na maharage twaona hofu, kwamba tutashusha hadhi kuwatengea wageni hivi tu. Kama ndicho ulicho nacho kama mjane wa Serepta, uwe na amani moyoni,

tayarisha hicho hicho (alikuwa na ugali bila mboga).

Nakumbuka na kutabasamu siku moja, tulimtembelea Mchungaji Dea, wa Kiterere kule Mara. Yeye nilimwita Babu, maana alitoka sehemu moja na babu yangu. Alikuwa mtu ambaye nilikuwa huru kumweleza mambo kama babu yangu. Tulipofika kwake, tulikuta nje ya nyumba yake ana miti mingi ya maembe imezaa mno, tena ni mifupi, hata mtoto anachuma. Kwa vile ninapoishi maembe au miwa haipatikani, huwa napata furaha na kupenda vyakula hivi.

Basi hata kabla ya kupiga hodi, nikaanza kula yale maembe nje, alitokea mama mmoja mwema, akasema, “jamani nyinyi ni wageni wetu? Mbona mnatuabisha hivi kula maembe, vitu duni! Karibuni! Karibuni! ndani, wacha nimtume mtoto mara moja awalettee soda!” Alimtuma mtoto hapo hapo atuletee soda! Soda ilipofika, (mimi kwa kawaida sipendi soda na sijainywa kwa miaka mingi), kwa aibu ya ugeni nikajikaza na kumwambia, “Mama asante, nashukuru kwa ukarimu wako, ila mimi nitakula membe haya, ndiyo ya thamani kwangu!” Nilisema wacha nimwambie mwenyeji wangu ukweli. Alijibu, “kweli una maana hii toka moyoni? Maana sipendi mjukuu ambaye ni mgeni rasmi apate kile ambacho siyo rasmi.” Basi nilichumiwa maembe, mengi ndoo kadhaa, na nikasafiri nayo.

Usisahau kuwaalika vijana au wajane. Wengine wamepata shida kama za talaka na wanaogopa hata kuja kanisani, anza kuwaalika kwako au kuwatembelea hao; maana wana marafiki nje ya kanisa ila hilo halifanyi wakae kanisani. Wakati mwingine wanaogopa washiriki walio kanisani wanawajaji!

Unapokuwa kanisani salimiana na washiriki siyo lazima wao ndio waje kukusalimu Vuka na wewe uanze kuwasalimu. Wengine wana mambo mengi yanayoendelea maishani mwao na wanajaribu kuepuka watu. Wengi tuna nyumba na talanta nzuri ambazo tungetumia kukaribisha wageni ili kuwashuhudia injili wangeongoka mamia. Ukiwakaribisha kwako inasaidia urafiki uanze hapo hapo, na kumpa injili.

Zungumza na watu, usiwe kimya sana; ila utilie makini pia kwamba talanta ya ‘kusikiliza’ ni nzuri, kwani watu wataona unawajali. Unapowaalika zaidi ya mtu mmoja kwako uwe mwangalifu mazungumzo yenu yasiende kwenye topic ambazo nyinyi mlio washiriki wa muda mrefu mwapenda, na mkawaacha wenzenu wachanga. Jitahidi pia ukikaribisha watu wasiwe tu marafiki zako wa zamani. Changanya na wapya pia.

Roho Mtakatifu anajua nia yako ya kushuhudia, atachukua maneno yako na kuwavuvia wale unaotaka kuwafikia. Watapata amani, furaha na kuona una moyo wa urafiki. Uwe mvumilivu. Usikimbize mtu siku ya kwanza na kuanza kumhubiria mengi! Ila Roho atakuongoza, maana kwa mwingine, labda utakuwa na nafasi ya hiyo siku moja tu, ikikuponyoka, umeipoteza! Mwalike mtu kwako kwenye utulivu mzungumzie zaidi. Mara nyingine tunakuwa na marafiki wote wakristo na ndugu pia na hivyo hatuna mtu wa kumfikia. Hili ni kosa!

Kupika chakula cha afya nayo pia ni mahubiri tosha! Mfano, achana na nafaka za kukoboa, mafuta mengi n.k (Soma sura ya afya). Watagundua kumbe wakristo wanafuraha tu, bila kileo au vyakula vibaya vya junk food. Mambo ya mwaliko yakifeli, jisamehe na ujifunze, ila usijilaumu, hakuna awezaye; unafanya yote kwa Kristo, atakupa nguvu na uwezo. Umekuwa na nia nzuri ya kukirimu; hata kama wali umeungua, ni bahati mbaya! Kuna wengi kwenye jumuiya zetu wanahitaji urafiki, faraja na tabasamu. Hawatajali harufu kidogo ya wali uliungua, ni nani mpishi asiyetokewa na hivi? Watu hawajali mambo mangapi unajua ila wanaangalia, je, unawajali? Je, unasikia shida zao? Hata kama hutatui, Je, unasikiliza kwa upendo? Wataona unaelewa maumivu yao.

Mara nyingi nimepata shida ya kushauri shauri watu, kila wanapoeleza shida. Ila mara nyingi wanahitaji usikivu wako, na si ushauri, na mnapozungumza juu ya shida nyingine wanagundua jinsi ya kuzitatua. Na www. JenniferJill.org na wakristo wengi washauri wamesaidia wengi katika kuwaelekeza kwenye biblia kuwa washauri.

Watu wa zamani wa biblia yawezekana hawakusomea ushauri, ila Mungu aliwapa hekima. Nimemwomba mara nyingi Mungu anisaidie na maneno ya hekima, Mungu anasema “Mimi ni Mungu wako niliyekutoa Misri, fungua mdogo wako.....”. Nimemwambia Kristo kwamba sijachukua kozi ya kushauri (counselling) anisaidie ninapofungua mdomo wangu, nisinene kwa ujinga, bali maneno ya hekima, kufariji na kuponya. Watu wanatafuta ushauri bali usiwe butu kwa kutokuwa msaada, au mwenye maneno makali, kubalansi ni hekima kuu toka kwa Kristo.

Mambo yote yahitaji kufikiri na kupanga. Pengine waweza kubadilisha wageni na kuchukua wengine siku nyingine. Mfano siku ya wajane, au vijana. Chakula kina njia ya kufungua milango ya urafiki wakati mnakula na kuzungumza. Ukiwa na uwezo angalia mapishi ya afya hata rangi za matunda tofauti na mboga na uwape somo nafasi itokeapo. Waweza kujifunza mapishi machache rahisi, kachumbari, au matunda machache na kuweka kwenye sahani kwa mpangalio wa kuvutia.

“Msijisumbue kwa neno lolote bali katika kila neno kwa kusali na kuomba, pamoja na kushukuru, haja zenu na zijulikane na Mungu. Rafiki yangu Bettie Muasya, aliyeolewa na mhubiri Nairobi, wana shamba la maembe, wanaalika wengi kwa ukarimu, na hivyo kufikia watu. Wakati wa matunda anatengeneza smoothie (uji wa maembe na parachichi). Wana vitu kama magimbi, ndizi na kadhalika, haya yote Mungu anayatumia kufikia watu.

Nimeona hata washiriki wengi wana karama hii, tulitembelea na kuishi pale Arusha kwa Jemima na Damas Kivunge, niliona wakikaribisha wengi, wakiwa na shamba la ndizi na mboga, hata kwa wale wasio waumini; huu ni uinjilisti. Usipuuzie mambo ya kumwalika mtu, hata kama una uji tu!

Siku moja mchana, nilikuwa na njaa na nilipitia nyumba ya ndugu akipika uji, nilikuwa sijala toka jana yake na sikuwa na mahali pa kula mpaka jioni; aliponikaribisha uji wa mahindi, niliona karamu kubwa! Usiogope kumkaribisha mtu, kwa sababu unafikiri ‘atanionaje!’ Wazungu atakachofanya zaidi ni kusema “hapana” hawezi kukuua (the worst he will do is say no, he wont kill you).

“ Na amani ya Mungu, ipitayo akili zote, itawahifadhi mioyo yenu na nia zenu katika Kristo Yesu;” Wafilipi 4:6. Mwombe Mungu akupe maneno yaliyotiwa munyu ukiwa na ugeni ili uweze kufanya kazi ambayo Bwana Ataka ufanye. Uepuke kujisifu, fanya wageni wako wawe na amani na utulivu.

Angalia wageni wale ambao wanakupotosha kufanya lengo lako kwa kuleta majadiliano ya ubishi, kujisifu, vurugu na kusaidia kuelekeza usukani tofauti na pale unapotaka kufikia! Hitaji ni hali ya hewa iwe ya kupendeza, si ya mabishano. Ukiwa unaweza kupata muziki wa injili waweza kuweka kwa sauti ya chini inayofanya wageni waweze kusikilizana wanayoongea. Ila usipoteze muda wako na runinga, utapoteza usikivu na malengo yako.

Wajue wageni wako kwa majina, watambulisha, washike mikono; tabasamu lako litawasiliana nao umuhimu wao, na kwamba umefurahi kuwa pamoja nao.

Ukiona yule ambaye ni mpweke, mjumuishe kwa namna fulani aje karibu na wengine. Hata watoto wao usiwaache! Tafuta maarifa ya kuwaweka watoto kwenye mchezo au jambo fulani nje au ndani ya nyumba. Tafuta karatasi rafu za kuchorea, penseli, rangi n.k. Imenisikitisha sana kwamba wengine hawakaribishi mwongofu mpya au mgeni nyumbani, kwa sababu ana watoto! Watoto wanahitaji kufikiwa pia.

Miaka ya nyuma tulialikwa na mkristo kwenye arusi yake na alituambia tusije na watoto! Watoto ni vito kwa sisi wazazi, na ukituambia wasije tunaona kwamba hata sisi hutujali sana! Sababu mojawapo kuu ya Mwenyezi ya kufunga arusi, ni kuzaa na kuongezeka. Sasa inakuwaje watoto wasionekane arusini? Kwenye hiyo arusi, hatukuwa na mtu wa kutuangelilia watoto. Japo alikuwa rafiki wa karibu sana kwa mume wangu, (kwani waliishi naye miaka minane katika chumba kimoja wakienda shule); tulishindwa kwenda, japo tuliishi maili moja tu na mahali ilipokuwa arusi. Niliona ni jambo la ajabu kwamba katika arusi watoto wanatengwa. Na wakiona ‘hawapendwi kwenye harusi’ unafikiri hata nao watataka kufanya arusi?

Mama mwingine alisema “kwa vile nina watoto wanane, watu wanaogopa kunialika, nikiingia na watoto ninakuwa kama navamia nyumba!” usiogope!

Watoto ni wateja wako wa injili kama vile watu wazima tu. Ni nani ajuaye kama tulivyosema 90% ya watu wanampokea Yesu kama mwokozi wao kabla ya kufika miaka 15! Na 2% baada ya miaka 53!

Mambo ya kuzungumza na wageni wako ni mengi kutokana na ‘hali ya hewa’ iwe ya bustani, familia, afya, shule, chakula, serikali (ila usiingie siasa na malaumu). Imejulikana kwamba, watu wasio waumini, na ambao wanapenda mambo ya jamii (social), hukubali watu kirahisi bila kuwajaji au kulinganisha utamaduni au imani yao! Wao wanakaribisha watu wapya nje ya ‘makundi yao’ kirahisi kuliko sisi, na mkondo wao wa mazungumzo unatiririka kirahisi. Hebu tujifunze toka kwao!

Endapo kanisa lenu mara mbili kwa mwaka, litaalika wageni kwa ibada na kupika chakula litakuwa jambo zuri. Mara nyingi wageni waja kama saa tatu na nusu na kupata vipindi viwili na baada ya chakula kipindi kimoja, kwa watu walio busy mwaweza kutumia masaa haya kuhubiri injili na ukawa mwanzo mzuri sana. Hapa chagueni vyakula vya mwaliko kwa uangalifu. Kule kanisa la Mwenge Dar, wana usongo wa injili, walialika hata mabalozi wa nchi mbali mbali kutegemea na uwezo wa washiriki na likawa zoezi zuri la kumshuhudia Yesu. Kila watu wa kabila, lugha, tabaka, jamaa, na taaluma wabidi wafikiwe.

Kumbuka hata watoto wako wakiwa wanakula ni wageni wako pia! Usitumie muda huo kuwakosoa, kukawaripia na kuwatiisha. Waache wale na kufurahia chakula, kama wana shida, zungumzia pengine. Hii itafanya chakula kiyeyuke vizuri! (labda liwe kosa la dharura sana).

Tusiwe watu wazuri kwa wapita njia bali watu wa nyumbani mwetu tunawatesa. Mama mmoja mwenye uwezo ndugu zake walikula chakula tofauti kama makande kila siku, wakati yeye na mume wake wakila mapochopocho mazuri kila siku! Endapo Mungu amekubariki kwa chakula, wape hata wafanyakazi wako wale wanaokulinda, au kuangalia bustani yako. Jambo hili nilijifunza kwa mama yangu, tulipokuwa na walinzi na wanaofanya kazi, tulihakikisha nao wanakula, labda tu, tulipokuwa hatuna chakula cha kutoa. Wafanyakazi wako ni wateja wako, wengine hata hawamjui Kristo, watamwona kwako.

Angalia choo kama ni safi, kabla wageni hawajaja, isije ikawa watoto walikitumia na kukichafua.

Kama kuna wageni wanaolala utafanyeje ili uwe mwenyeji bora (best host), kutokana na nafasi uliyo nayo utatayarisha pa kulala? Unatoa kutokana na ulicho nacho. Angalia mambo madogo madogo, kama madirisha yamefunguliwa na kuleta hewa bora chumbani; mwanga wa kuona kama taa au tochi; malapa ya kwenda bafuni; taulo kama hawana; (ila wengi wanatembea na taulo zao). Uliza kama wanahitaji kuamshwa kuwahi basi n.k.

Weka maji ya kunywa chumbani, (wengine wanakunywa usiku), vyakula wasivyokula, kitabu cha kusoma, sabuni, mahali pa kuweka sanduku au nguo zao; mahali pa kuanika nguo, n.k. mahali pa kuweka vitu vyao thamani endapo hapana usalama. Inabidi uakikishe kwamba vitu vyao vya thamani tiko salama, hasa kama ukaishi na watu wengi.

Jitahidi usimwingize mwenyeji wako majaribuni. Rafiki yangu mlei kutoka Marekani alikaribishwa Nairobi, akapata jaribu la asubuhi ya ibada wakienda kanisani siku ya Sabato. Mwenyeji wake aliyekuwa mhubiri, alinunua gazeti na kuanza kulisoma pale hotelini. Mke wake Alichelewa kwenda ibadani siku ile. Mgeni alipouliza alijibiwa, “Mke wangu ameenda saluni kutengeneza nywele, ameenda na gari akirudi ndo tutaenda ibadani!”

Mgeni mwingine, Migori, msichana wa miaka ishirini alienda kumtembelea kiongozi wa kiroho na mke wake; watu wazima wa miaka sitini. Hawa walikuwa kama wazazi na waliheshimiwa. Ilipofika usiku wa saa nane hivi alisikia hodi ikibishwa na yule KK mwanamume. Alipoingia alitaka kufanya mapenzi na yule msichana mgeni. Msichana alianza kupiga makelele; na yule mzee KK alikimbia na akapotea! Jali jinsia tofauti na jinsi ya kuhusiana nazo, bila kuwa na utusitusi (apperance of evil). Panga muda wako wa kuwa na mgeni vizuri.

Tulimtembelea mke wa kiongozi wa kiroho mmoja, yeye kazi yake ilikuwa shughuli zinayohusiana na kupika pika tu. Hatukuomba pamoja wala kusoma neno. Haya maisha ya Martha tutayazungumzia na kuyalinganisha na ya Mariamu. Si dhambi ya wazi ila tujifunze kutumia muda wetu vizuri tukiwa na wageni. Shetani si lazima atumie dhambi, bali hutumia hata mambo mazuri tu, alimradi akutoe kwenye shabaha ya Injili.

Nakumbuka kuna wakati nilikuwa naangalia TV ya wakristo masaa sita kwa siku! Tulikuwa tukiishi na mhubiri Mhando na mke wake; marafiki zangu, walinipa wosia ambao sitausahau. Alisema hata TV ya waumini, inaweza kupotezea malengo. Akaniuliza, “Je, umesoma Neno la Mungu?” La; sikuwa nimesoma; ila niliganda kwenye TV.

Hata watoto wetu tuangalie mambo ya kupoteza malengo, niliona mtoto wangu anashtuka shtuka, nikamwuliza mke wa mchungaji wangu, aliniambia mambo ya TV (runinga) yameletea shida hii kwa watoto.

Usiwe mwenyeji au hata mgeni unayesema sema wageni wako au mwenyeji wako. Nilipofika Marekani nilishangaa kwamba watu wengi, na hata washiriki wana utamaduni wa kusema watu wanaofika kwao walivyokula bila hata breki. “Fulani alikuja hapa kwetu, anakula chakula kingi, au tumemlisha fulani!” Wanaweza kusema hata wakihubiri. Wanasema kana kwamba ni kitu cha sifa au cha kawaida.

Nilisikia hata kwenye habari wakisema kuhusu Raisi wao Obama na mke wake, kwamba wanapenda chakula (foodie) na kwamba raisi anakula kila kitu isipokuwa beet root. Ni kitu cha kawaida kwao, kusikia mshiriki akihadithia wengine kwamba amelisha watu ( I fed him/her).



Ukiwasikia utajifikiria kwamba ulikuwa kwenye kambi ya wakimbizi, na wakakulisha. “Njoo kwangu nitakulisha, nalisha watu wengi sana;” au “ana ukame sana nitamlisha!” (He is starved. Let me feed him); kana kwamba utaenda pale kila siku. Nilishangaa nikaona kama kujisifia, kwa kumpa mtu mlo mmoja ni kumlisha? Nilifikiri labda mpaka iwe miezi au miaka. Nilijisemea moyoni wakinalika nitatoa udhuru!

Ni baraka kupata wageni, wengine wana chakula na kualika watu, na watu hawaji ng’o! Wanakaa na kujilia chakula chao. Ni furaha kutoa chakula chako, na wengi tunapenda mgeni akila vizuri. Na kama hutaki ale, usikiweke mezani, hataki fuata jikoni mwako! Wenyeji na wageni epukeni mambo ya kusengenya mliyoyaona kwenye nyumba za watu, yaachieni huko huko. “Watoto wake hawana adabu, mke akampiga mume wake;” n.k haya yote ni kukosa upendo; na yataharibu uhusiano. Upende usipende yatamrudia uliyemsema. Kama umeona shida zungumza nao, uone jinsi ya kuwasaidia. Wewe mwenyewe umewaalika au umejitolea, naamini hukulazimishwa, ya nini uanze kuwachambua tena?

Omba Mungu akupe uwezo wa kuacha hekaya hizo, maana kuna nyumba nyingine zina jaribu la hadithi za nipashe za kuisimua, ziachie huko! Usimwalike mtu ukaanza kunung’unika na kuanza kuchukua kwamba amekuja, wale ambao imewatokea wanajua nachozungumza. Masengenyo mengine yanakuja kwa kujidai ni maombi, mtu anasema shida na inakujulikana na wote.

Walikutana wanawake fulani kuomba, wakaomba wapate kushinda dhambi zao. Wa kwanza alisema mimi nina shida ya wizi niombeeni; mwingine akasema mimi ni nina shida ya kuchukua watu niombeeni. Wa tatu akasema mimi nina shida ya kutaja jina la Mungu bure niombeeni; wa nne akasema nina shida ya kuvunja Sabato niombeeni. Wa mwisho akasema, mimi nina shida kuliko nyinyi nyote; kwani kila kitu mlichosema nitawaambia watu, siwezi kujizuia, napenda kusengenya sana, yote mliyoyasema nitawaambia watu!

Watoto wetu wafundishwe kupokea wageni kwa heshima, wawe wanategemewa au hawakategemewa. Wajue jinsi ya kusalimu wageni, kuaga wageni, na kuchukuliana na watoto wageni waliokuja nyumbani mwao.

Siku moja watoto wangu walienda kwa binamu yetu aliyekuwa na watoto wa rika yao (miaka 8-11). walipofika kule watoto wake walifungua mlango na kwenda kukaa vyumbani mwao kwenye computer wakawaacha sebuleni. Walirudi bila furaha, na kuniambia, nikawauliza, je hawa watoto wangukuja hapa kwetu nasi na baba yenu hatupo mngelifanyeje? Je, mngezungumza nao kwa upendo (polite) na kuwaonyesha michezo yenu ili mcheze pamoja? Je, mngeangalia kama mambo yako sawa? Je, mngenipigia simu na kuniuliza mfanye nini? Hawakuwa na la kusema. Kwa vile watoto wetu nao wanapokea wageni kama sisi, tuwafundishe ili wawe na ukarimu na upendo na watu na pia wasituaibishe.

Wiki iliyopita binamu mwingine na mke wake walitutembelea, na mtoto wangu wa miaka minane alisema, “Mama wamekuja kufanya nini hapa kwetu?” Nilishangaa na kuona aibu na ajabu, maana sijawahi kumwuliza mgeni umekuja kufanya nini! Ila nilishukuru kwamba aliniuliza na hivyo kunipa nafasi ya kuwa na darasa la ‘kukaribisha wageni.’ Tulianza kujadili Mwanzo 18, wakati Abraham alifikiwa na wageni na mifano mingine katika neno la Mungu.

Jua unachokiamini, mafundisho ya Biblia ya imani yako. Mtu mmoja aliulizwa, “unaamini nini?” Alisema “Ninaamini kanisa langu linachoamini.” Watu walimwuliza, “Kanisa lako linaamini nini?”

Akasema, “Mimi, na kanisa langu tunaamini kitu kimoja!” Akaulizwa kanisa lako na wewe mnaamini nini?” Akajibu, “Kanisa langu na mimi imani yetu ni sawa, tunaamini kitu kimoja!”

Jitahidi useme na ufanye. Mchungaji wetu wa sasa na mke wake, Jagtistich ni watu wa pekee na wakarimu sana; wanakaribisha watu na kuhudumia kwa maombi na kuwasaidia watoto wa shule. Mara ya kwanza walipotukaribisha kwao, tukafikiri ni maneno tu, kumbe ni kweli! Mpaka aliposikitiza sana. Ukarimu kama huu niliona kwa dada Esta Mhando na mume wake Michigan, walikaribisha marafiki zetu wote, sisi wanafunzi tulioleta, wakapika na kuwafanyia bible study. Hata nilishangaa, marafiki walipenda kuja na kuvinjari kwao mara nyingi, wawe wa Zambia, Marekani, India, Tanzania, Ufilipino na kote.

Jitahidi usiwe na karibu ya mdomo tu, njoo kwangu na wala humanishi moyoni! Akitokezea mtu kukutembelea, wataka ardhi ipasuke uingie! Najua wengi tumesema hivyo; na hata mara nyingine twasema, “Nimekuombea kama ulivyoniomba;” na kumbe ni uongo. Kama hujakumbuka, sema tu nawaombea wale wote niliosahau kwa ujumla.

Mengine ya kujenga urafiki, ni kujifunza kutabasamu! Wengine wafikiri kucheka ni dhambi. Nakumbuka nilikuwa na tabia ya kucheka sana nikiwa mdogo, hasa nikisoma vitabu vya hadithi; hata mama yangu alisema ‘unacheka nini kila saa hivyo?’ Naona kijana wangu amechukua tabia hiyo. Kuna siku mambo yalikuwa ya kuchekesha darasani, nikakuta nacheka tu; nikaambiwa nipige magoti mbele ya darasa; pale Forodhani Sekondari Dar-es- Salaam; ila nilishindwa kuzuia kicheko mpaka nikatolewa nje ya darasa.

Dada yangu katika Kristo Ana, tulipangiwa kwenda kufundisha naye ukambani. Aliposikia nacheka na mwalimu mwingine Elizabeth Thoya, alikuja mbio mbio “Wewe unacheka sana, hichi kicheko siyo cha kikristo dada yangu!” alisema. Nilikuwa sijapata kujua kumbe hata vicheko vina dini! Ila ili kupunguza ugomvi na kufanya Roho awe tayari kutufundisha tukikosea niliwambia, “Pole sana dada Ana, sitacheka vile mbele yako, naona nimekukwaza.” Ila baadaye tuligundua alikuwa mgonjwa, maana alianza kusema, “Fulani ananisema” na kadhalika, alikuwa ameanza kusikia sauti zisizokuwepo.

Kwa ufupi, usivute mdomo saa yote, Jifunze kutabasamu; hata kuimba ukifanya shughuli zako. WKK wengine wana karama ya kuimba, hasa wanaume kwenye quartet, sauti zao zinaungana vizuri. Ila wajifunze kutabasamu, isiwe kama wanaimba nyimbo za huzuni, na kumbe wanaimba habari njema. Sulemani kwenye maandiko amesema kuna wakati wa kucheka na wakati wa kusikitika. Kucheka ni zawadi toka kwa Mungu. Tabasamu inavunja viwambaza vya lugha na mila zote. Ukikaa karibu na mtu wa Urusi asiyejua lugha, ukatabasamu mtakuwa katika ukurasa mmoja. Si vizuri kucheka mtu akiwa ameumia au kufurahia maanguko na huzuni za watu, ila kucheka na kutabasamu wakati ambapo tunavunja kuta ni jambo jema. Najua wengine ucheshi, kucheka, kutabasamu na vichekesho ni talanta wamerithi, ila wengine inabidi tujikaze. Ila tusicheke kama tunalia, ila itoke moyoni.

Nilifanya kazi ya uinjilisti wa vitabu Sweden, dada mmoja ambaye alikuwa mlei na mkristo mwema; ila mara nyingi alikuwa na sura ya huzuni, ambayo nafikiri yeye mwenyewe maskini hakuigundua. Siku moja mchungaji wa kanisa tuliloishi na mke wake waliniambia, ‘huyu mwenzako amefiwa au ni kwamba hana mauzo mazuri ya vitabu?’ Mauzo yake yalikuwa mazuri sana, japo alijilinganisha na wa juu sana na kuweka sura nzito. Siku moja mchungaji alisema ‘naogopa pengine atajiua’. Nilishtuka, kumbe sura yake imetisha wengi maskini; usimbize watu, Labda wakati maalumu wa matukio ya huzuni kama kitabu cha Nehemia.

Dunia ina mengi ya huzuni, nawe ukitaka kufikia watu na kuwapa huzuni zako, hata usipokuwa na maafa yoyote, wataweza kweli? Kila mtu anataka mwale wa jua usoni mwako. Wanasema, asilimia 58 ya mawasiliano yote yapo usoni mwako, si yale unayosema! Ucheshi ni kiungo kizuri, kikoleze. Ucheshi wasaidia afya pia, wakati mambo ni magumu, na misongo inajongea. Wengi wameweza kupona kwa kucheka tu. Siku hizi kuna tiba rahisi za kucheka. Kweli Sulemani alisema moyo uliochangamka ni zaidi ya dawa; Methali 17:22. Kicheko kimoja kwa siku kinakimbiza au kupukutisha daktari. Waweza kusema ni lipi la kuchekesha hapa duniani, kuna huzuni tele kila mahali. Ni kweli; ila mwombe Bwana akusaidie, na endapo unajikuta unatokwa machozi na huzuni zinazoshindwa kuelezeka ni vizuri umwone mshauri wa afya kuona kama huna shida ya afya ya sonona (depression).

Ucheshi ni uchaguzi pia; chagua kuwa na furaha. Mungu anapenda uwe na furaha. Fikiria mibaraka yake yote. Yeye amekukomboa? Msifu Yeye na kusema “Haleluya!” Jikumbushe moyoni hili; “Leo nitachagua kuwa na furaha, nitaisalimu siku mpya na kicheko, nikiamka nitacheka kwa sekunde saba. Leo nitachagua kuwa mcheshi na furaha. “Tumeambiwa waheri wale wanaolia maana watacheka.” Dai ahadi hiyo, “ataujaza mdomo wako kwa vicheko na ndimi zako na kelele ya furaha; “ Ayubu 8:21.

Wanasema tunatumia misuli saba ya uso wako kutabasamu na sabini na tatu hivi kununa! Kwa nini usisevu nishati! Hata pale mahali pagumu Yesu anaweza. Mlei mmoja mmoja mwanaume alioa mke aliyekuwa anampiga ila alikuwa na uvumilivu, hata mimi nilishangaa. Alikuwa mtu ambaye hakuongoka. Kweli dunia ina mazito, mke kupiga mume, wengi walisema kwamba wangekimbia.

Mambo mengine ya kuangalia rahisi, ni kutopoteza muda mwingi kusafisha nyumba muda mrefu kabla ya ugeni. Ni vyema baada ya ugeni, maana itabidi uisafishe tena. Punguza vitu vya kujaa jaa sebuleni, gawa vingine; Hii ni shida ya kina mama wengi, hata sisi pia. Zaidi ya yote, wale unakuotana nao, wapende na waombee, maana hujui ni nani atakubariki.

Kuna mwanamke tuliyekutana naye, kwa miaka kumi hivi. Huyu mwanamke alionekana kama anapenda kushushua watu na kutokuwa na moyo wa kirafiki, nilipokuwa namweleza huduma tunayofanya. Basi nilijiwazia moyoni mwangu, ‘huyu ni wa kuachana naye na kumsahau.’ Basi tuliagana, na mwaka jana tulipokutana, alichangamka aliponiona na kuja kunikumbatia, akanibusu, akasema, “dada nimekuwa nikikuombea toka tulipoachana, kila siku hakuna siku niliyosahau jina lako mdomoni mwangu!” Akaendelea kusema kwa undani yale tuliyozungumza siku tulipoonana! Nilibaki mdomo wazi kwa butwaa; maana nilikuwa nimemwona kama hanitakii mema. Nikawaza mtu ambaye namwombea kila siku kwa miaka yote hiyo; jibu likaja hakuna! Hata watoto wangu siwaombei kila siku. Nikanyenyekea kwa Mungu na kuomba msamaha.

Mchungaji na mke wake wanatembea mahali pengi kuhubiri na pengine inabidi walale, kwa washiriki au hata kwa jamaa. Ni baraka na heshima kualikwa kwa nyumba ya mtu. Mara nyingi wamechukua muda kupika na kujitayarisha kupokea mgeni, hata kama umekuja ghafla wakifungua milango yao kukurabisha ni ukaribu nawe kama mgeni, uwe na moyo wa shukurani. Endapo hutakuja siku hiyo na ukabadilisha siku, ni vizuri uwaambie. Tunaishi katika ulimwengu wa simu za mikononi, na ni vyema uwaambie, “Nakuja kesho msiningoje leo.” Hata kwenye sherehe kama arusi au mwaliko maalumu, wewe kama mke wa kiongozi ukiwa umewafahamu watu hawa kwa karibu, na huna nafasi ya kuhudhuria, ni vyema uwaambie. Maana kama kiongozi wao, wanakuthamini. Usiseme, “Sisi waafrika tunapotokezea tu, ndiyo watu wanajua tupo!” La, hasha; uwe muungwana na wa kuheshimu watu. Mahali pengine waweza kupanga kukuchinja na wengine wakaacha kwenda mashambani au vibaruani wakikungoja.

Nilitembelea kijiji fulani Shirati, Mara ambapo nilikuta jamaa zangu maskini sana wamenichinja mbuzi, na matayarisho mengi. Niliona huzuni ila nilifurahi nilienda. Nikaomba ushauri kwa mzazi wangu kwamba tuwafanyie nini watu hawa kwani wana upendo mwingi. Nilichojifunza hapa ni kwamba: Ukiona mwenyeji wako, au mtu uliyefikia kwake ni fukara mno, lakini amejitolea, jaribu kuangalia mahitaji yake. Kama una uwezo, usikae tu na kubugia vitu vyake na kumwacha hoi zaidi, Mungu amekuleta pale nawe uwe msaada kwake.

Mchungaji mmoja wa Zimbabwe alisema “Mjane wa Sarepta alijiuliza moyoni kuhusu Eliya, kwamba hawa manabii wanakuja tu kula vyetu na kuniambia eti nimpikie yeye kwanza, kabla ya mimi na mtoto wangu!” Ila hili lilikuwa agizo la imani; na tofauti na maisha ya kawaida. Ufikapo ugenini ni vyema ushukuru unachopewa, labda kiwe usichokula cha kukudhuru au chapingana na imani.

Mke wa mchungaji, rafiki yangu alisema alialikwa mahali na kupewa kahawa, alishindwa kusema la, akaicha kwenye kikombe, mwenyeji alikuja kila mara kuuliza kwa nini hanyi. Akajibu, “usijali nitakunywa tu!” Mwishowe alipoona kila mtu amekunywa kahawa hata wale ambao hawainywi kwa kawaida, alisema “Sasa ni mimi peke yangu nitaiacha nitamkatisha tamaa huyu mama, na zamani nilikuwa nakunywa.” Aliamua mwishowe kuinywa. Alipoanza kuinywa tu, mama mwenye nyumba alitokezea na kusema, “Kumbe hata watu wa imani yenu wanywa kileo, nilifikiria hamnywi!” Kumbe alikuwa amemtegea maskini!

Usimfurahishe mtu kwa kutumia kisichofaa kama kileo au kahawa. Tumewakwaza wengi kwa hili. Ila usiwe mtu mwenye sheria nyingi kwa watu. Kama sinywi hichi au kula hiki, omba roho wa Mungu Akuongoze.

Mwinjilisti mmoja alienda mahubiri mahali na akawaambia washiriki, “Mimi sili mboga za majani, kama mbuzi; lazima mnipike nyama, mimi si mbuzi!” Washiriki wale walisikitika na walikuwa hawana uwezo; walikuwa wa kijijini kabisa. Walichanga kwa shida mno, walisema mwaka ujao wasimwite tena yule mhubiri maana ni wa gharama sana na kujisikia pia.

Wengine wanaomba maji ya kunywa, na wanapoletewa ya baridi, wanasema yapashwe moto, na wakati huo hata hujui wanatumia nini kupika maskini. Labda ni mkaa na umeshazimika. Hebu tusidai vitu ambavyo haviwezekani kulingana na uwezo wa wenyeji wetu. Hata kama wana uwezo, epukana na demands zinazochosha watu bure, kama siyo dawa, kwamba usipopata kitu hicho kwa wakati huo basi utadhurika kiafya.

Inategemea na hali, kama unaenda kutembelea mahali waweza kupeleka zawadi, kuna miji

ambayo kuna vitu vyauzwa bei rahisi njiani. Yaweza kuwa ni matunda, nafaka toka kwenye shamba lako na kadhalika au zawadi kwa watoto, hilo ni jambo jema kama waweza kuvipata, ila si lazima. Ila kama unaenda ugeni huko kila mara, basi jitahidi.

Endapo unaachiwa chumba na kitanda cha watoto, ni vyema uzungumze na watoto kuwashukuru. Ni vyema wazazi walale na watoto wao wadogo, usiweke mgeni na watoto kwa kawaida, maana dunia imeharibika siku hizi. Hata kama ni watoto wa nyumba hiyo ni vizuri kuwatenganisha na watoto wako; pengine walale chini n.k.

Kama wamealikwa wengine pia jitahidi usiwe ndiwe mzungumzaji mkuu ukiteka magumzo yote hata mwenyeji akashindwa kuzungumza na wageni wake wengine. Usiwe na haraka kutafuna chakula, uwe na kiasi ukiwa katika meza. Siyo kwamba utoke hujashiba, ila uungwana ni kitu chema. Usizungumze na chakula kimejaa mdomoni.

“Tafadhali, pole, samahani” ni maneno mazuri wakati unapisha, pengine kukaa kiti chako. ukicheua au chafya udhuru ni njema kusema, “samahani.”

Tumia vyombo na vitu vya mwenyeji wako kwa heshima. waweza kusaidia kazi ndogo ndogo mwenyeji wako akikuruhusu. Hasa kwa wanawake, kuna mengi waweza kusaidia katika kutayarisha chakula; kujenga mahusiano na kutoishi kama kisultani fulani. Saidia kuosha vyombo na kutayarisha chakula kama hasa ila omba ruhusa kwa mwenyeji na kupima mambo.

Kama kuna wageni wengi walioalikwa, si vizuri uage mapema wakati mazungumzo yako katikati, lau bado wanakula; labda iwe dharura, vinginevyo inabidi ukae kidogo kama ni ugeni rasmi. Kama unatoka mbali ukirudi kwako waweza kupiga simu au kuandika barua ya kushukuru. Ni vyema pia uwe na mkazo wa vitu fulani maalum; mfano, “Asanteni kwa kunikaribisha kwenu, nimefurahia sana. Watoto wangu walipata marafiki wapya, asante kwa ugeni, mapishi yalikuwa mazuri sana, na mliponitembeza mjini nikapata kuona mengi.” Shukuru hata wengine wa familia uliyokaa ugeni kwao, awe ni mtoto au mfanyakazi. Kila mtu awe rafiki yako na uwatendee mema, wasiseme, “Yule mama ambaye akija hapa anatuamrisha kwa hili au lile”. Waweza kusifia mapambo ya nyumba yao na vingine ila usitie chumvi sana ikaonekana ni unafiki. Haya yatoke moyoni.

Washukuru wenyeweji wako, kama inawezekana endeleza mahusiano yenu. Siyo unapotea na kutokomea bila hata asante. Eti kwamba hata wewe kwako unahudumia wageni, si sababu ya kushukuru ulipofadhiliwa!

Jitahidi kufunga mizigo yako vizuri ili unapofikia usiazime vitu vingi sana. Vizuri uwe na begi, na hata ukiweza mfuko wa kiinjilisti wenye biblia yako, kitabu cha nyimbo na n.k. Endapo wewe au familia yako wana ugonjwa wa kuambukiza, msiende mnakoenda mpaka mpone. Endapo watoto wako wapo nawe, angalia nidhamu yao mara kwa mara. Usijaribu kuwaadabisha watoto wa mwenyeji wako, bali kwa nadra kama jambo ni la dharura!

Angalia mipango ya siku ya mwenyeji wako, na ile ambayo waweza kujiunga nayo. Usichelewe

wakati wa kula, labda kuwe na mikutano inaendelea, ni vigumu kupika pika au kupasha moto mara tofauti tofauti. Tushukuru Mungu siku hizi kuna hot pots, na wengine watumia microwave. Uvunjapo au kuharibu kitu, usifiche au kupuuzia mwambie mwenyeji wako na ujitolee kukilipa. Usitumie simu ya kulipia ya mwenyeji wako bila ruksa. Na hata kama halipiii simu basi, usikae kwenye simu siku nzima.

Nilitembelewa na mwinjilisti wakati fulani alitumia simu na bill ikawa zaidi ya laki mbili, hela ya Tanzania; (dola 150)! Nilikuwa nimempa vocha za simu ila aliamua watumie na simu ya nyumbani pia. Alificha mpaka bili ilipokuja, kwa vile mume wangu ndiye analipa alitoka kibarua tu na kusema, “Hawa wachungaji wa kwenu wametumia hii simu ambayo hata sisi hatutumii ila kwa vocha tu. Utawalipia maana wewe ndiyo uliwaleta!” Ilibidi niilipe! Nilisikitika sana, maana kwa ugeni, unashughulika hili na lile, na hata gharama za petroli za kuwapeleka hapa na pale, ukifikiri nao wana huruma; kumbe wanajisahau.

Mume wangu huwashughulikia wainjilisti mbali mbali, kama vile wanavyotushughulikia, ila niliona tumemkwaza masikini. Viongozi hawa wa kiroho hata hawajui watu wa ile nyumba wanaishije, hapa walifanya tuzozane na mume. Nimekutana na VK wengi wanaotembea kubomoa nyumba za watu kwa kufahamu au kutofahamu. Hili si jukumu la uongozi. Wengine waweza kuwa hata jamaa wa familia, hawa ndiyo wanaona kama wana haki kabisa kuweka pua zao kwenye nyumba za watu.

Jifunze kutabasamu, kuwa na mazungumzo matamu ya kujenga, kuwa msafi na nadhifu, kuwa na utulivu unapokuwa mgeni au mwenyeji ili kufanya wakati wenu pamoja uwe mzuri.

Najua binadamu tunakosea kwa mengi, “Wote tumefanya dhambi na kupungukiwa na utukufu wa Mungu, ila walei wahubiri tuwe waangalifu sana kuwakwaza watu kwa kutumia watu. Na kama tumekosea, maana tu binadamu, tunapoambiwa shida hii, basi tulipe sehemu yetu na kusonga mbele.

Chukua muda kuombea mahitaji ya watu unaowatembelea. Mara nyingi tunawaambia watu watuombe na wanatuombea, bali sisi hatuwaombe, bali tunakumbuka watoto wetu, ndugu zetu na watu wetu tu!

Jitahidi usikae muda mrefu sana kuliko ulivyosema, labda iwe dharura imetokea. Itakuwa rahisi siku nyingine kualikwa tena, au utaharibia viongozi wengine wa kiroho. Watu wengi wanapenda kugeneralize kwamba, ukiwaalika wachungaji au wazee wa kanisa, hawaondoki, au wana demands sana.” Wengi wamekatishwa tamaa kukaa na watu, kwa sababu ya tabia mbovu za wengine.

Endapo hakuna chumba cha wageni na unalala sebuleni jitahidi uwe wa mwisho kulala; wakati kila mtu ameshalala; na asubuhi uwe wa kwanza kuamka. Angalia wakati wa kifungua kinywa au kuoga ili uwe umeamka, na ikiwa kuna mtu aenda kazini, mpe nafasi atumie bafu kwanza. Asubuhi kunja matandiko yako vizuri; weka vitu vyako kwenye sanduku usitawanye kila mahali. Kila asubuhi acha vitu vyako nadhifu. Twaona kaburini Yesu alikunja matandiko yake Alipofufuka! Ukitumia bafu au choo acha nadhifu; deki bafu kama ni ya sakafu.

Jitahidi kuwahi maombi au mahubiri, usijicheleweshe, na jua ratiba ya kila siku. Kama kuna watu wanaotakiwa kufanya mambo fulani, waambie mapema; kama siku kabla n.k.

Endapo umetoka na shuka au vitu vya mwenyeji bahati mbaya, virudishe mara. Yaleta harufu ya manukato mazuri kwa kazi yako. Hata uwe na shida kiasi gani usichukue vitu vya mwenyeji. Uwe radhi kuomba, na wengi ni wakarimu pengine wakakupa kirahisi tu. Hata hivyo wenyaji wako waweza kuona hitaji lako wakakupatia bila kuomba; ingawa mara nyingine waweza kusikia vibaya. Kuna

wakati nilisifia kitu fulani saana kwa mwenyeji, mfano pambo, yule mwenyeji akanipa! Kama nalihitaji ni sawa, ila mara nyingi nimo safarini na inakuwa vigumu kulibeba.

Tulipewa kanga wa udongo wa mfinyazi, tuje nao Marekani na mke mwema wa Mchungaji Ogilo. Nilitaka kubeba ila, vilikuwa vizito. Nilimwachia mama yangu awapambe, maana walikuwa wazuri mno. Kama pengine sikulihitaji kabisa, ila nililisifu kwa uzuri tu, hata washindwa sasa nimwambiaje kwamba kwa kweli sihitaji! Hata wakati wa kula, jitahidi usisifu sana kitu ambacho hupendi, usije ukaongezewa kwenye sahani mpaka ushindwe jinsi ya kujitetea! Haijalishi hali, shukuru ulichopewa kwa moyo mkunjufu. Hata ukitoa zawadi kwa mwingine baadaye, ni sawa. Japokuwa vingine kama nguo mkikutana ukiulizwa ile nguo ilikutosha? Uwe tayari kuwa mkweli!

Usikae kwenye computer ya watu muda mrefu, au hata kama ni yako, usipoteze mawasiliano mazuri na watu kwa kujishughulisha tu na teknolojia (gadgets). Hizi waweza ukazifanyia nyumbani mwako ukirudi, labda iwe ni kitu cha dharura kwa mafundisho unayotaka kutoa.

Makabila mengine yana desturi za ajabu. Endapo mgeni wa kiume aja kwao, awe wa serikali au wa kiroho wanamtafutia mwanamke na anakuwa tayari chumbani mwake. Yule mwanamke anakuwa kama kimada hivi. Wanafikiri wanafanya favor kwa mtu huyu. Yamemkuta rafiki yangu mmishenari, katika nchi ya jirani na kwetu, ilibidi kanisa lifute watenda kazi wengi kwa kuingia katika shida hii. Mambo haya Balaam aliwategea wana wa Israel, wakaanguka watu 23,000 kwa siku moja. Ni ya hatari kubwa eti! Uingiapo chumbani mwako na kukuta mtu wa aina hii. Utoke usirudi, mwambie mwenyeji wako kwamba hili ni dhambi kwako kabisa. Utilie mkazo bila kuona haya. Tunajua ni pagumu hasa kama wewe ni mtu wa kujaribiwa na hili kirahisi, ila mwombe Mungu Akusaidie kushinda.

Epuka kuwashughulisha mno wenyeji wako saa zote, leteni maji, nipelekeni hapa, nirudisheni huku nipeleke dukani n.k. Endapo ni dharua ni sawa ila kama ni mazoea ya kusumbua watu yaache. Hata kama ni dharura, hebu uwe na hela kidogo ambayo unaweza kutumia kununulia vocha ya kupiga simu kupanda basi au kuita taxi ikupeleke unakotaka.

## Sura ya 21: KUWA MARIAMU MAGDALENA KATIKA ULIMWENGU WA MARTHA

Mungu Ndiye kiini cha yote na si shughuli zetu. St. Augustine alisema, “Je, Mungu angesema nitakupa kila kitu unachotaka, dunia nzima, hakuna kitachokuwa hakiwezekani kwako...hakuna utakachokatazwa kufanya, hakuna utakachofanya kitakachokuwa dhambi. Hautakufa, hautakuwa na maumivu, hautapatwa na usilotaka au kuwa na usichotaka. Utakuwa na unachotaka wakati wote; isipokuwa kitu kimoja tu, “Kamwe hautauona uso wangu”

Agustine aliuliza tena, “Je, woga umeanza kukupata uliposikia kamwe utaona uso wangu? woga huo ni Mungu Ametupa kwamba mtu akiwa na kila kitu, ila asione uso wa Mungu atakuwa na mapungufu ndani ya moyo wake na adhabu hii, itakuwa kali kupindukia.”

Mara nyingi tunataka kufanya kila kitu, kuwa binadamu kunatufanya tuwe busy. Ukiona hata wale wanawake au wanaume ambao wana uwezo wa pesa, usifikiri wanakaa tu na hawana kitu cha

kufanya au wafanyakazi wanawatumika saa zote. La, hash! Piga picha ya mfano wa mama mfanya biashara Nakuru. Utakuta ana shamba nje ya mji, anaenda mara moja kwa wiki kushughulika na kuvuna. Anachuma mboga za kula. Kila siku aamka saa 11 asubuhi na kujiandaa kwenda kibarua, biasharani au katika kutafuta riziki. Ana watoto wadogo ambao anawaangalia. Anakanda maandazi asubuhi, watengenezee kifungua kinywa, aombe nao, kisha atoke nyumbani wakienda shule ahakikishe nguo zao ni safi na mengineyo. Ashugulikie mambo ya kudeki na kusafisha nyumba. Kunyoa nywele za mtoto, kukaribisha wageni nyumbani mwake, kwenda sokoni, kwenda maombi, n.k. Hii listi ni refu sana. Ukiwa unahusika na huduma ya uongozi wa kiroho na una usongo nayo inavyotakiwa, basi umeongezea mambo kuwa mengi zaidi.

Wote tunataka kumwabudu Yesu kama Mariamu ila moyo wa Martha unatuingilia. Angalia katika kitabu cha Luka 10:38-42 kuhusu kisa hiki. Yaonekana nyumba ilikuwa ya Martha, na ndiye alikuwa mkubwa. Waliishi watatu, na kaka yao Lazaro. Wanasimuliwa mara tatu kwenye injili. Martha alikuwa anataka mambo yaende kikamilifu, nafikiri katika maisha yako umemsifia sana Mariam. Ila tuseme ukweli yule mwanamke wa Methali 31 ni Mariamu au ni Martha? “Mambo ya kufanya ni mengi, na muda ni kidogo. Muda mdogo!” Ashangaa mtoto wangu wa miaka 10!

Wageni wameingia, je kuna chakula, maji ya kunawa? Mariamu aliambiwa amechagua fungu jema. Martha alipita sebuleni na kumkonyeza Mariamu jicho baya, aje amsaidie kazi, akajikausha. Mwishowe alikusanya nguvu na kwenda kumwambia Bwana wa upendo, “Wewe hujali ndugu yangu hanisaidii kazi?” Alifikiri Yesu atamsapoti ila Yesu alisema “Mariamu amechagua fungu jema ambalo halitapotea.” Kumbe Bwana haitaji sana tuwe busy saa yote, bali tuchague “fungu jema,” yaani mahusiano naye. Nafikiri wanadada hawa, walikuwa wa haiba tofauti. Haina maana mmoja alikuwa dhambi na kuliko mwingine. La! wageni gani wanaweza kuja kwako, wanaume kumi na wawili au zaidi na Yesu, kumi na watatu, ujikalishe bila kupika kweli! Unaona inanoga? Wageni wasio na nyumba au miji, wanaume wenye nguvu waliotembea siku nzima, eti unajikalisha bila kuwahudumia! Twaelekezwa kuchagua kuabudu kuliko mashughuli (worship).

Shetani atapotosha shabaha tusifikie lengo, hata kwa mambo ambayo tunafikiri si dhambi, alimradi atushike. Alifanya kwa mama yetu Hawa, kwa kumwalika ajadili alichuamriwa na Mungu; akapoteza shabaha (focus). Weka mambo ya kwanza, kwanza. Mariam alimfurahia Bwana. Martha alikuwa na shauku ya kumhudumia Kristo, akakaribia kupoteza nafasi ya kumjua Kristo. Alikuwa na nia nzuri ya kumfanyia Kristo kile kilicho bora kabisa.

Epuka katika huduma, kuchukua muda mrefu kufanya vitu viwe bora na kuvutia sana, bila kupanga muda wa kusoma Neno la Mungu. Twamwita Bwana, Bwana, ila pengine asitutambue siku ya mwisho. Je, ni yeye ‘hatatutambua’ au ni sisi hatutamambua kwa vile hatujakaa miguuni pake? Mungu anataka tuwe pamoja naye, tubarizi kwake, tutulie na kujua Yeye Ni Bwana. Hatafuti watenda kazi sana kama vile anavyotafuta mahusiano ya karibu. Tusiweke kazi zetu mbele ya kuabudu.

Mama mmoja aliyeolewa na mhubiri alikuwa busy sana, alipika, alikaribisha washiriki, alilea watoto wadogo. Alipolala usiku alikuwa hoi. Siku moja akienda kulala usiku wa manane, baada ya shughuli zote alizokuwa nazo aliona machozi yanamdondoka. Akajiona na huzuni kubwa. Mume wake alimwuliza, kama kuna shida gani? Alijibu, “niambie habari njema, mbona nimesahau kabisa na machovu yangu haya yote, habari njema (injili) ni ipi; kweli ni hii?”-Tell me the good news, I have gotten out of touch. Alikuwa na shughuli za kumfanyia kazi Bwana ila aliona kwamba yuko mbali na habari njema (injili au Kristo). Uchovu na masumbufu tu yalijaa mwilini mwake. Ilifikia hatua ya



kusahau kama MKK kwamba injili ni habari njema.

Pengine unaona ukitoa huduma zaidi ndiyo utamfurahisha Bwana zaidi; unajitolea kwenye kila kitu. Iwe ni kwaya, kufundisha Biblia, kutembelea wagonjwa na yote. Ila ikifika usiku unajiuliza, hivi injili ni haya tu au kuna mengine ya kufanya; mbona sina ladha na mtindo huu wa maisha basi? Unasahau habari njema, kwamba Yesu amekufa kwa ajili yetu.

Pengine umeacha kujitolea kila ulipoitwa, na hakuna anayekuita usaidie tena. Uko nje ya mstari. Pengine rohoni kuna chuki, na ukienda kulala usiku unajiuliza, “habari njema ipo wapi, naomba mtu aniambie, nimeisahau”. Kumbuka kwamba wokovu si mashughuli unayofanya, ila ni shughuli Aliyoifanya Yesu.’ Jikumbushe sasa hivi unaposoma, “je, habari njema ni nini, ina maana gani?”

Martha akauliza “Bwana mbona hujali?” au “mbona hunifanyii haki, nafanya kazi zote na wengine wanasifiwa!” Ni muhimu usipate misongo, jua kuna mengine vya kuacha, wakati wa kusema la; sitaweza kusaidia hilo.

Usifikiri kwamba hakuna mwingine isipokuwa wewe; “mambo yangu yote lazima yawe makamilifu au naweza kumbadilisha mwingine, kama dada yangu Mariamu.” Kupoteza malengo, kujihurumia (selfpity), kukata tamaa, na kuwa na mashaka ni shida kubwa kututoa katika safari yetu ya utumishi.

Unapokufa moyo, chukua muda kupumzika, jichanganye na wengine kupata mawazo mapya, uwe mvumilivu. Mungu ana picha ya mema tu kwetu, tusiwe na mashaka kama Martha, “Bwana hanijali”. Pengine alitaka mambo yote yaende anavyotaka yeye. Jambo zuri ni kuwa Martha, alipeleka mashaka yake na hofu kwa Yesu! Ni muhimu tumpe Yeye shida zetu maana anajishughulisha na mambo yetu. Ayubu alifanya hivi pia. Yesu atupenda, anatuambia tuje karibu yake.

Wengi wetu ni watu wa hofu na mafikara mengi. Watu husema mambo ambayo tunafikiria na kuhofu 40% hayatokei, 30% ni yaliyopita ambayo hatuwezi kubadili, 12% yahasu kukosolewa ambako hakuna ukweli, 10% yahasu afya, ambayo inaharibika tunapozidi kufikiri. Ni asilima nane tu, ndiyo shida za kweli ambazo zitakutokea. Tusiendeele kucheu cheu shida na kujiletea tena. Hofu haisaidii mambo mabaya kutoka, na pia inafanya tusiishi maisha kamili kama Bwana anavyotaka.

Tunavyozidi kufikiria jambo fulani na hofu ikaingia (sasa sina wa kunisaidia) , ndio tatizo linakuwa kubwa sana na linasumisha furaha yetu. Soma Yohana 15; shetani anapenda tuone “tuko wenyewe’ (you are on your own baby). Mungu bado ameshikilia hatamu za dunia na yu tayari kutusaidia. Hatuko wenyewe! Yehova Jire (Mtoaji), Yehova Rapha (Anaponya yote) na El-Shaddai (Mweza Yote).

Ni kweli tumeambiwa katika Yohana 16:33, kwamba duniani mtakuwa na shida, ila muwe na moyo mkuu, mimi nimeushinda ulimwengu. Wafilipi 4:6-7 inatuambia jinsi ya kushinda hofu. Kwanza ni kutojisumbua na neno lolote, pili ni kwa kila Neno, tusali au tuombe; na tatu tumshukuru Mungu na haja zetu zijulikane. Tukianza kuwa na hofu inazidi kufumuka na kuwa kama uyoga au chachu ya mkate; ila maombi yanamkuza Mungu na si shida.

Kushukuru kunatusaidia kuweka mawazo yetu kwake badala ya matatizo yetu. Na amani ya Mungu ipitayo akili itatusaidia hofu. Mungu hujibu maombi na si malalamiko.

Mapambano yote yapo mawazoni, “Hatimaye ndugu zangu, mambo yoyote yaliyo kweli, yoyote yaliyo ya staha, yoyote yaliyo haki, yoyote yaliyo safi, yoyote yenye kupendeza, yoyote yenye sifa njema, ukiwapo wema wowote, ikiwapo sifa nzuri yoyote, yatafakarini haya.” Bwana atusaidie kutafakari hayo ili hofu, mashaka na wasiwasi vitutoke. Katika pendo hamna hofu.

Yesu aliposema Martha, Martha, Martha...’ siku ile Bethania, alisema kwangu na kwako pia; Haleluya, Apewe sifa YEYE. Umegundua kwamba shida ilikuwa siyo tu usaidizi wa Mariamu, ila hofu zingine. Anataka tusifadhaike mioyoni na yale ya kupita, tumwamini Yeye na kupata muda naye. Hili ni muhimu kwa wote, ila hasa kwetu kama wake wa viongozi wa kiroho.

Ukiwa ni mtu wa mafikira na wasiwasi, gundua kwamba hakuna utakaloongeza. Mara zingine ni vyema uzungumze na rafiki au washauri kuhusu wasiwasi wako kwa faragha; na utashangaa mzigo utavyokuwa mwepesi.

Punguza kutaka vitu vionekane kamili au nadhifu kupita mpaka. Hii itakupunguzia wasiwasi.

Tukiwa chuoni Kenya tulitembea nyumba ya mwalimu mmishonari. Alifungua mlango na kusema “niwasaidie nini?” Tulisema tumekuja kumtembelea, tulipoingia tu alishtuka akaguna kwa sauti. Hatukujua kapeti lake lilikuwa jeupe na mvua ilikuwa inanyesha, akaona tunachafua zulia la manyoya ya kondoo. Tulisikitika na tukatoka nje. Nilichoijifunza pale, ni kwamba ili nisipate ugonjwa wa moyo, ni vyema niweke zulia la rangi nyingine; au vitu vyangu nikiviona vizuri sana, kiasi kwamba wageni wanaviharibu basi sidhani kama vinanifaa niwe navyo, (haya ni maoni yangu).

Kuna mahitaji mengi duniani, ila Bwana hakusema sisi ndiyo tutakidhi mahitaji ya watu wote hao. Ndicho kilichomponza Musa akawa na hasira- alisema “Hivi mimi ndiyo baba yao nimewazaa hawa wote wanisumbue? Kama kweli nimepata kibali machoni pako, naomba uniele, ili niepuke mzigo na ghadhabu hii yote.”

Nimesoma maneno haya kwa uchungu na mshangao mkubwa. Huduma si kitu rahisi. Ninajua wanawake wengi baada ya kusoma Mithali 31 wanajipima na kuona wanapungua sana! Wanataka wakidhi mahitaji ya nyumba zao, biashara zao, wageni, wao, na yote. Mhubiri mmoja alisema anasoma Methali kila mwezi, na mwezi mfupi anaruka mithali 31; inamfanya afurahi maana huyu mwanamke wa mithali 31 anamfanya apwaye au apaliwe! “Kitu kimoja tu kinahitajika” aliambiwa Martha, nasi tunaambiwa leo! Kila mwaka ukianza tunaweka mihadi ya kuwa bora zaidi. Ila tuna mapungufu wote binadamu tumepungukiwa.

Sheria ya 20/80 (20/80 rule) yasema, “Kanisa lina washiriki wengi ila asilimia ishirini tu, ndo hufanya kazi na na wengine 80% kama Mariamu wanastarehe.” Kwa hiyo kuna shida halisi katika makanisa mengi; kuwa na watu wengi wasiotaka kusaidia. Ni kweli Mhubiri 9:10 yasema “Mkono wako ukikuwezesha kufanya kitu, fanya kwa nguvu zako zote!” na “Imani bila matendo imekufa.”

Wagalatia walishindana na hii dhana pia. Waliambiwa walianza vizuri katika Roho ila wakataka kukamilishwa katika mwili au matendo. Jambo la kugundua si kwamba Yesu alimwambia Martha asipike! La, hashu! Ila kwanza aweke muda kumfahamu YeYe na kisha asiwe na shughuli nyingi zinazoleta wingu, kwenye mahusiano yake Naye. Si lazima chakula kiwe cha masumbufu na matayarisho mengi, bali kikidhi njaa na muda wa kuwa pamoja.

Tumejaza maisha yetu na mambo mengi yanayosonga kama vile, familia, marafiki, vitabu, matukio mpaka mahusiano yetu na Kristo yawa madogo. Mapishi yana vikarangizo vingi, na tunachafua meza kwa bidii. Wengine tunaogopa upweke hivyo tunakaa kwenye simu, kila saa “halo

halo”, mara televisheni au miziki. Alimradi kuwe na kelele na ghasia nyingi, basi tunajiona salama. Bwana Anatuita kuingia mahusiano naye. Tutulie kwa Yesu (repose in Jesus). Anataka tukae ndani yake naye ndani yetu.

Watu watajua sisi tu wafuasi wa Yesu kwa upendo wetu, na si kwa shughuli zetu. Yesu ametupa mfano alipoishi nasi katika kila alilolifanya. Dwight Moody alisema kwamba katika watu mia moja, mmoja atasoma biblia ila tisini na tisa watamsoma Mkristo!

Mahatma Ghandi wa India alisema, “Kama wakristo wangeishi kama imani yao inavyosema, hakungebakia mtu wa dini ya Hindu India.” Tuhudumie watu na upendo, tusijifikirie tu wenyewe na kazi zetu, au jinsi program hii itakavyoanza na kwisha. Tukiwa ndani yake tutatoa matunda 40, 60, na 100. Tusiache huduma itupe huzuni au kutaka kugombana na watu!

Kuna wakati wa kufanya kazi na wakati wa kuabudu. Hilo ndiyo fungu jema. Tukiamka asubuhi maombi na kusoma neno ni muhimu. Nimegundua nikianza shughuli na kusema nitarudi kwenye kusoma haiwezekani tena! Mara nainjika maharage, nampa paka chakula, naangalia barua pepe, natoka nje kuwasha jiko, mwishowe napunguza mahusiano na Yesu na kuongeza shughuli zangu. Mara nyingine “hatujisikii kuomba, tusipojisikia kuomba, ndiyo wakati tunahitaji kuomba kuliko wakati mwingine. Tunatoa visababu vya kuchelewa kanisani “nilikuwa nahudumia wageni/watoto”. Tusiwe watu wa mahusiano na Mungu leo, kesho tuko busy. Bwana anataka kutujaza na Roho wake na kuridhika katika maisha yetu, hebu tuwe tayari. Yesu anabisha milango ya mioyo yetu, ili azungumze nasi. Tudumu kuzungumza naye. Tusiogope kuimba pia, ili kufanya mioyo yetu ichangamke kabla ya kusoma. Tusijaribu kuwa watu wa kukarabati kila kitu au kujitahidi mno kwa nguvu zetu kuweka mambo yote sawa.

Yaonekana Martha, alikuwa mtu aliyekuwa tayari kujifunza. Hakuondoka na kusema, “Acha wajipikie wenyewe, ninawasaidia ila hawataki kunisapoti.” Aligundua kwamba majeraha toka kwa rafiki ni bora kuliko busu za kutoka kwa adui. Maana baadaye anamwamini Yesu na kusema, “Ungelikuwa hapa kaka yangu asingekufa;” Bwana Akamwambia, “Mimi ndiye ufufuo na uzima!” Je, usingependa kusikia maneno kama haya kuliko kujipikilisha au kufanya mambo yako?

Kumtii na kumtegemea Yeye, ndiyo viungo vikubwa vya mahusiano yetu. Kwamba nifanye anavyosema, na pia Yeye aweza kunitatulia matatizo yote. Kumpenda Mungu ni kusikia anachosema ili nifuate, ni muhimu sana! Ezek 33:31-32. Kusikia maonyo ni muhimu sana.

Kwenye jumuiya yetu tumesikia mara nyingi kuhusu mpinga Kristo (anti Christ hata kwenye filamu!); wengine wamesema mpinga Kristo, ni Idi Amini, au Hitler, au Stalin, au Rumi ila mwandishi Norris alisema “kila mmoja wetu ana vitu anavifanya vinavyofanya awe mpinga Kristo!” Nimechunguza vyangu na kuomba Bwana anisamehe nianze upya. Tunaponywa na kubisha au kushupaza shingo tunampinga Kristo! Hili ni kweli, ila tunaona mfano wa Martha akipata karipio na kubadilika.

Daudi anasema vile vile baada ya karipio, “Kabla sijateswa mimi nalipotea lakini sasa nimelitii neno lako. Wewe u mwema na mtenda mema, unifundishe amri zako;” Zaburi 119. Amebarikiwa yeye akaripwaye na Bwana na kusikia. Sababu ya kifo cha Yesu, ni kutupa sisi ngome, ili tubadilishwe maisha yetu na kuacha ya kale na kuwa watu wapya. Tubadilishwe nia zetu kuwa kama Yeye ni “gongo letu na fimbo yetu kutufariji. Yesu hakuja kufanya watu wabaya wawe wazuri, la hashu; bali alikuja ili atubadilishwe tuwe wapya.

Mary kwa upande mwingine, alikuwa ameishi maisha ya giza, na alivyomjua Kristo alimpenda sana. Tunaambiwa Yesu alitoa pepo mara saba toka kwake. Aliyesamehewa sana, hupenda sana. Tunaona akitoa marhamu, na wengine wakimtaazama; wengine waliona anatoa mno! Na pengine awape wao. Wakati mwingine mtu akitoa sadaka au kitu kwa Yesu kama ni ndugu yetu tunafikiri angetupatia sisi.

Mzazi mmoja alimwambia mtoto wake, umenipa sh 1000 tu ila unatoka sadaka sh. 3000! Mimi ndiyo mzazi wako, Mungu umemwona? Mimi ndiye Mungu wako hapa dunani. Je, umejikuta hata unaweza kutoa sadaka kirahisi, ila mwingine wa karibu yako au MKK mwenzako, akitoa unaona nyingi mpaka unaona wivu kwamba wewe ndiyo mhitaji sana na akupe? Pengine waishi naye pamoja na kufikiri, angetumia hii kununua vile viti vyetu ambavyo vimechakaa kuliko kutoa sadaka hapa? Yesu alitoa kila kitu, mbingu ilikung'utwa yote ikatolewa kwetu pale Kalwari.

Kuabudu na kuhudumu, kusali na majukumu viweke kwa mpangilio. Tutafute Ufalme na haki Yake kwanza. Maisha yetu yakiwa na shughuli nyingi na mihadi (appointment) ni rahisi kuwa na njaa ya kiroho. Hata ndiyo maana Mungu akatenga kwetu siku ya saba kuwa na mapumziko; (soma Mwanzo 2), ili tuwe na mahusiano naye.

Kukaribisha pia ni jambo zuri. Wakristo hawana uchaguzi wa kutokaribisha wageni, hasa wale ambao hawawezi kutualika, (wengi wamekaribisha malaika bila kujua. Ila Paulo na Petro wanatuambia tuwe wakaribishaji, na tukaribishe bila kunung'unika. Siri ya kubalansi, kuabudu, kazi, maombi, kupenda watu na huduma ni kuwa ndani ya YESU. Tumwombe Mungu apeleleze mioyo yetu. Hata kushika amri au kuvumilia mateso pia ni Yeye tu Mweza. Roho hutuombea kwa kuugua kusikoweza kutamkika.

Bwana anatupenda; "Ni nani atakayetutenga na upendo wa Kristo? Je, ni dhiki au shida au adha, au njaa au uchi, au hatari au upanga? Kwa maana nimekwishakujua hakika ya kwamba, wala mauti, wala uzima, wala malaika, wala wenye mamlaka, wala yaliyopo, wala yatakayokuwapo, wala wenye uwezo, wala yaliyo juu, wala yaliyo chini, wala kiumbe kinginecho chote hakitaweza kututenga na upendo wa Mungu ulio katika Kristo Yesu Bwana wetu." Bwana Anatupenda na anataka tutumie muda wetu kukaa naye na kujenga uhusiano Naye; tumfahamu. Hili ndiyo fungu jema.

Ombi letu ni kwamba Mungu atupe Moyo wa Mariam katika ulimwengu wa Martha. Bila Yeye hatuwezi kufanya chochote. Tukae ndani yake, Jinsi tulivyompokea, tutembe naye, tukue na kuota mizizi. Adui atajaribu kukupa shughuli, kujisikia hatia, kukata tamaa, kuwa mnafiki, na zana zingine, ila wewe angalia fungu jema.

Wimbo wasema, "Yesu kwetu ni Rafiki. Lakini twajikoseshesha, twajitwika mabaya, kwamba tulimwomba Mungu, dua angesikia. Tuombe tukeshe, tuombe wengine pia, na tutapokea nguvu. Ushindi ni kujitoa kwa Yesu na kujinyeyekeza kwake. Kumtegemea Mungu ni kuishi kwa imani na si kwa yanayoonekana (faith and not sight). Na hii ni safari, na wengi wetu hatujafika bado! Ila YESU NI MWEZA kutusaidia kuchagua fungu jema kila siku tunapojitoa wakfu kwake.

**Sura ya ya 22: WAKILI WA MUNGU**

Sisi sote ni mawakili wa Mungu kwa mambo matano au sita hivi! Muda, talanta, mali, mvuto, afya, na hata haiba zetu. Ila uwakili bora kupita wote ni kuitendea Injili inavyotakiwa na kuiga tabia ya MUNGU (Emulate GOD). Hatuwezi kupenda bila kutoa. Angalia marafiki zako na jinsi urafiki wenu ulivyo; mara nyingi una furaha nao na unajisikia vizuri kutoa hata usipooombwa, unacheka mpaka jino la mwisho kwa sauti ya juu. Je, Yeye Baba wa upendo anayetupenda na kutukirimia yote mema, vipi? Tunatoa vitu kadhaa ila muda ndiyo wa thamani zaidi, kisha Stadi au Vipawa vyetu, na Miili Yetu na Mali zetu. Niambie ratiba yako ya siku, bajeti yako ina mambo gani na kisha muda wako wa Burudani unatumia kufanya nini nitakueleza wewe ni nani na kipaumbele chako kipo wapo!

Kama huduma yetu itakuwa ya maana kwa watu na kwa Mungu itabidi tuangalie kuhusu utoaji wetu sisi kama WV. Mara nyingi tumelaumiwa sana, kwamba tunapenda vya bwerere, au tunapenda sana kupewa kuliko kutoa. Tunapenda kuletewa zawadi na washirika wetu, tunapenda wahudhuri michango yetu, wakati sisi muda mwingi tunalalamika tu kwamba, mshahara wetu ni mdogo.

Mjane wa senti mbili alipongezwa si kwa sababu ya vijisenti viwili alivyotoa, bali kwa vile alivyobakiza nyumbani! Mara nyingi tunatoa makombo yetu na vile vinavyotuzidi kwa Muumba wetu; ila watu tunawaowapenda tunawapa vitu ambavyo pengine hawavihitaji na huku 'tumekomba sufuria lote,'

Nilisoma kwamba nchi za 1040 window yaani zile za uhindu, uislamu, confucious na ubudha zinahataji biblia, ni ajabu. Nchi hizo ni kama Uchina, India, Japan, Algeria, na Korea. Zaidi ya nusu ya dunia inaishi kule. Wakatoa tangazo kwa wamarekani wakisema kila mwaka wanapeana zawadi za Kristmas kwa jamaa zao au marafiki. Jamaa zao hawa na marafiki, wengi wao hawazihitaji, hata wengine ni kama wanabadilishana zawadi tu. Nyingi inabidi zitupwe maana zinajaza nyumba bure, kama mapambo ya wanasesere mengi yasiyokusaidia kitu. Mtu anatoa kwa vile amepewa. Tangazo hili la [forgottenchristmas.org](http://forgottenchristmas.org) (waweza kuliangalia kwenye web) lilisema kwamba, vijizawadi hivi ambavyo mtu atumia wastani wa dola 400 kila Noeli, vingetosha kumpa kila mtu 1040 window, Neno la Mungu na kubaki. Kila kitu tulichopewa ni dhamana, tu mawakili wa ukarimu wa Mungu. Kutoa ni kwa ajili ya usalama kwetu ili tusiwe na tamaa au wivu. Amri ya kumi ni ngumu kuliko zote kutekeleza, maana huioni! Ni heri kutoa kuliko kupokea, ni agizo kuu.

Rockefeller tajiri wa Marekani mkubwa wa mafuta ya Petroli, alikuwa bahili na mchoyo wa mali yake, mwenye hasira na huzuni (miserable). Alipofika umri wa miaka hamsini, aliugua sana. Rafiki yake mmoja alimshauri awe anajitoa kihali na mali na atapona na kuishi vizuri. Alijaribu hili, na aliishi miaka tisini, akitoa ajabu! Kuna hata kitengo cha Rockefeller (foundation) kikisaidia mashule, scholarship, vilema n.k.

Wengine ni kama Warren Buffet au Bill Gates. Tusifikiri kwamba watoa kwa vile wanavyo! La hashu! hiyo ni nusu tu ya hadithi nzima. Mara nyingi nimekuwa mchoyo na kukumbuka hadithi niliyosoma nilipokuwa darasa la kwanza. Kwamba mama mmoja alikuwa mchoyo sana. Naye alikuwa na watoto wakambo waliomtembelea Alipoishi alikuwa na mtego wa paa ambao mume wake aliweka; aliposikia sauti, alijua paa amenaswa. Akaona kwamba wale watoto watafanya asifaide ile nyama peke yake na mume wake na watoto wake. Aliwaaga wale watoto wakambo waende. Kuja akaangalie mtego kumbe ni chui, naye akamvamia na akauwawa kwa vile hakuwa na msaada wa watu wengine.

Mara nyingi nimetaka kupata mwenyewe ambapo ningelika wengine tupate pamoja nikakosa kabisa. Nimekutana na wale wanaokataa kugawa vitu vyao, hata iwe mirathi na kubania na mwishowe ikaliwa na tunutu, au kuleta huzuni nyingi. Mtu hapati furaha kwa vile alivyo navyo. Furaha yaja kwa

kumjua Mungu, kumtumikia na kuhudumia watu. Furaha ya ajabu nafikiri ni Mungu mwenyewe anatoa, ukihudumu au kutoa kitu, unajisikia unavamiwa na tabasamu (smile attack).

Vitu vya dunia vyapungua thamani leo wanunua kitu kipya kesho unajiuliza. “kwa nini nilipoteza pesa zangu na kitu hichi kibaya au kibovu, mbona hakivuti”. Wengine wanadai pesa, ‘zangu zitaliwa kanisani.’ Hivi kama nimempa mtu pesa ya kumpa mzazi wangu, naye akatumia nitaacha sasa kumpa mzazi wangu pesa kwa sababu ya wizi wa niliyemtuma? Kama kuna watu wanakula pesa za kanisani, washtaki wachukuliwe hatua. Usimpunje Mungu wako na kukosa baraka kwa watu wapitao kama moshi. Na hata kwa sadaka zao waweza kufanya mengi ya kazi za Mungu ukishirikiana na kanisa na ukikodolea wezi macho. Endapo unafikiri umempa Mungu sana, uwe na amani moyoni Yeye si dhalimu, atakrudishia ile ambayo unafikiri umezidisha!

Kila mtu ana talanta ya muda, hakuna asiyekuwa nayo! Ni kweli pengine hatuna mali, ila muda je? Tumia muda wako na karama zako za roho vizuri! Maana karama za Roho tumepewa kubariki wengine.

Wanasema, “Nionyeshe ratiba yako ya siku na bajeti yako, nitakwambia usongo wako upo wapi.” ‘Show me how you use your time and your money, I will tell you what is your passion.’ Pia hundi ni karatasi inayoonyesha upendo wako kwa Mungu (Your cheque book is a theological document).

Pesa ina matumizi matatu tu: Mahitaji yetu, mahitaji ya wenzetu na mahitaji ya kazi ya Mungu. Hebu tenga fungu la mali yako kufanya kazi ya Mungu. Soma vitabu vya uwakili kama “The Blessed Life.” Tumia muda kuiombea kazi hiyo pia. Utashangaa utakavyopata upendo na furaha. Nilishangaa sana kwamba bilionea wa nchi masikini kama India ana nyumba ghali kupita ye yote duniani, dola bilioni mbili! Wakati ambapo Warren Buffet bilionea wa pili Marekani, alisema kwamba yeye anaishi nyumba ile ile aliyoishi miaka hamsini iliyopita ya vyumba vitatu vya kulala! Anatembea na gari la kawaida na anaishi maisha ya kawaida. Amehojiwa na wengi; historia ya maisha yake waweza kuipata kwenye web. Ana umri wa miaka themanini; anaongoza kwa utoaji wa mali zake kusaidia wenye shida.

Nafikiri Bill Gates amefuata nyayo zake; mwaka jana yasemekana Bill Gates alimtembelea kupata mashauri. Alipofika alisema kwamba ana muda mchache tu kama saa moja, maana ana shughuli nyingi. Warren alionekana kutulia, na Gates naye alitulia, na kujikuta siku imeisha kwa mazungumzo matamu, mazuri na ya mahusiano.

Hebu tumfanye Bwana awe rafiki wetu wa karibu; wa kuzungumza naye kwa mazungumzo matamu. Tujenge uhusiano naye na si mali. Tajiri Rockefeller alipofariki, mhasibu wake aliulizwa na gazeti “Je, aliacha fedha ngapi?” Alijibu, “Aliacha zote!” –he left it all.

Hatukuja na vitu duniani na wala hatutaondoka na kitu. Isipokuwa tunaweza kutuma vitu vyetu mbinguni kabla ya wakati (advance) kwa kufanya matendo mema, ndipo nondo na kutu hawatakula mali zetu hapa duniani. “Nilikuwa na njaa ukanilisha, nilikuwa na kiu, ukanipa chakula, nilikuwa uchi ukanivika, nilikuwa gerezani ukaja kunitembelea,” tunaambiwa na Kristo katika Mathayo 25; kwamba hiyo ni pasipoti ukifanya kwa moyo wako na siyo kulazimishwa. Hebu tuombe hili ili tuwe mawakili wema, na tusije ambiwa, “Ondokeni kwangu, mliolaaniwa, mwende katika moto wa milele, aliwekewa tayari ibilisi na malaika zake.”

Biblia yasema ufalme wa Mungu ni kama lulu kubwa ambayo mtu alipogundua katika Mathayo 13 aliuzua kila kitu na kwenda kuinunua. Tukiwa wadogo tuliimba wimbo wa sauti ya Yankee Doodle, “Mkulima mwenye shamba alipanda viazi, akachimba chimba akaona almasi. Lo! Lo! Bahati ya mtu

mwenye shamba, akatupa jembe upande akaenda zake mjini, kununua gari lake sasa ni tajiri. Lo! Lo! Bahati, Loo; Loo; bahati ya mtu mwenye shamba.” Ufalme wa Mungu ni kitu cha thamani, kwako wewe MKK; ni vyema uuze vyote na kununua huo. Usikazane kujiwekea hazina duniani sana na kujawa na tamaa ya pesa, maana kwa maumivu watu wengi wamejichoma sana. Watu wengi wamefanya mambo ya ajabu kwa ajili ya pesa, ndiyo sababu ya Paulo kumwandikia Timotheo akisema kwamba, “Shina la maovu yote ni kupenda pesa.” Pesa itakubadilisha tabia, jihadhari, watu wengi wakiwa hawana pesa wanajua jinsi ya kuangalia wengine na kuwaona udhaifu wao wa tamaa ya kupenda pesa; ila wakiwa nayo wanajisahau kwamba na wao wana shida hiyo hiyo. Mara nyingi tuna tamaa ya vitu moyoni ila haionekani kwa vile tu maskini.

Kuna tabia ya wengi wetu kuwatendea mema wale tunaowapenda na si ye yote yule anayehitaji msaada wetu. Hata watu wabaya wanafanya hivyo kwa ndugu zao na marafiki zao. Utamaduni wa sisi waafrika kumpa mtu tusiyemjua ni mgeni. Kama ni watoto yatima tutatunza wa ndugu zetu, kama ni kumsaidia mtu tutasaidia ndugu zetu. Hiki nawasifu ndugu zetu wazungu sana kwani wanaweza kumpa mtu wasiyemjua hata shirika au taasisi fulani, kama vile watoto yatima, utafiti wa kansa n.k. Sisemi usahau ndugu zako; la, hashu! Ila katika ukarimu wako, ukisaidia watoto wa ndugu zako yatimawatatu, msaidie na mwingine mmoja usiyemjua mwenye mahitaji.

Nilisoma siku moja kwenye Msahafu kwamba waumini waliruhusiwa kuoza zaidi ya mke mmoja mpaka wanne, kwa kusudi tu ya kutunza mayatima. Je ni wangapi wanafanya hili? Ni nadra sana, japo ipo katika imani yao ni nadra kukuta hili, mitara mara zote ni kwa tamaa za mwili, kuliko kitu kingine chochote.

Zaka imezungumzwa kwenye Biblia nafikiri wakristo wote wanaijua. Nilisikia wabaptisti wakimkosoa Rais wa Marekani, Obama wakati wa kuonyesha kodi kwamba amerudisha zaka ya 5% na siyo kama Neno linavyoagiza asilimia 10%!

Zaka ni ya Bwana, hutoi zaka bali warudisha mali yake. Ukikaa nayo umefanya ujambazi (robber). Tofauti ya jambazi na mwizi, ni kwamba jambazi anaiba kwa silaha na mabavu wakati ambapo anayeibiwa anajua fika. Mwizi anaiba kwa kunyemelea wakati mwenye mali haoni, ni kama mdokozi hivi. Muumini asiyetoa zaka, anafanya ujambazi- kwa kifupi.

Nimekutana na mhubiri mmoja na mke wake, aliyeniambia yeye kipato chake ni kidogo na ndiyo maana hatoi zaka. Nilimwuliza anakula nini na kuvaa nini? Je, ana shamba? Basi atoe mazao yake. Wanawake wengi au waume wengi wamewakataza wenzi wao kutoa zaka, usiingie dhambi hii. Zaka ni kwa ajili ya manufaa yetu na si ya Mola. Yeye ana kila kitu. Nikimpa senti mbili tatu zangu au nikiacha, yeye hawi masikini kamwe; ni kama mtoto wako mdogo unayemfundisha asiwe na uchoyo kwa kuwomba kiasi kidogo ulichompa akumegee. Hata hivyo kama unafikiri umempa Mungu zaidi ya unavyopaswa kumpa, Yeye si kama mfanya biashara anayengoja uende bila chenji kamili ili aichukue! Yeye ni mwaminifu, na kama ulimpa kupita inavyotakiwa, atakurudishia tu! Hakuna aliyetoa kwa Mungu akafilisika. Haleluya!

Israel, ilikuwa na mafanikio ya kupita mpaka ilipokuwa ikitoa 33%; ambayo ni theluthi ya mapato yao! Kulikuwa hakuna aliyekuwa na njaa. Jumuiya ilidesign vitu vya kufanya ili kila mtu awe na kitu cha kumudu maisha au kupata rizidi za kukidhi malazi, makazi na chakula. Mpangilio wa Mungu daima unakufanya uwe na heri na fanaka.

Niliona washiriki wa Korea wanapotoka dini zao za jadi na kuingia ukristo, 99% wanarudisha

zaka. Na hata siku hizi nchi kama Rwanda zinaoongoza duniani kwa 86% washiriki kurudisha zaka. Nilizungumza na mhasibu wao mmoja wa dhehebu la kikristo aliyekuja kutembea Ohio kwenye mkutano wa walei akasema, “Watu wanachukua mikopo wakiweka nyumba zao rehani kujenga makanisa!” Mbona nilipigwa na butwaa! Huwezi ukampa Mungu kuliko utakavyopokea (you can not outgive God). Wanyarwanda walipata shida ya mauaji, na wengi wamejifunza hili kwa huzuni na kuanza kumtumikia Mungu kwa usongo na ushujaa mwingi. Hebu Apewe sifa YESU.

Mvuto wako ni muhimu sana. kuna mchungaji wa Kanisa nililosali kwa miaka tisa kule Michigan, mchungaji wake alitwa Dwight Nelson. Alikuwa anachunga kanisa la washiriki 4000 hivi la chuo kikuu. Siku moja nikiwepo alitoa kisa cha safari yake, wiki hiyo. Alisema aliendesha kwenda California akitoka Michigan, umbali wa kama kilomita 4000. Gari lake lilikuwa Honda nzee. Alisema aliharibikiwa gari, mara saba hivi. Baada ya huduma au hubiri, wiki iliyofuata walijitolea kama watu kumi hivi kumnunulia gari jipya! Alikuwa na mvuto.

MKK ukiwa na mvuto uutumie kwa Bwana. Ukiwa una talanta, una sura nzuri, haiba nzuri, mwandishi mzuri, n.k tumia haya yote kwa kuongoa roho. Siyo yakuletee kiburi, kwamba “Mimi ndiyo mwenyewe.” Uwe mnyenyekevu. Unajua mnyenyekevu hajitambui? Mtu mmoja aliyekuwa mnyenyekevu sana hata alipewa medali na kijiji chake ya unyenyekevu. Siku iliyofuata alipoivaa, ilitwaliwa! Je, alikuwa amepoteza unyenyekevu, kwa kutwaliwa kwa medali?

Waingereza wakiomba wapenda kusema ‘Hili ndilo ombi letu la unyenyekevu,’ (this is our humble prayer)! Sidhani kama kuna haja ya kusema vile, kwa vile Mungu ana rula ya kupima unyenyekevu wa moyo wangu kwa nini nijigambe.

Mara nyingine inabidi pia kupunguza kuvaa vitu vya mapambo na mengi. Wengi tukivaa vya ghali na adimu, tunaanza kujifikiria tulivyo wakati ibada inaendelea, na kuzunguka au kutoka toka nje tuonekane. Ukivaa kupita kiasi, au nguo mpya, unafikiri kila mtu anakutazama na kuanza kujifikiria badala ya kufikiria kile ulichokijia pale kanisani; wengine tuna udhaifu wa aina hii. Kukomesha hiyo; chagua kama nguo tatu tu utakazozivaa ziku ya ibada tu. Ili usitindikiwe na kujionyesha au kufanya wale wasizonazo wasinyae. Kama una nyingi, fanya kama ujumbe wa Yohana mbatizaji “Mwenye makoti mawili ampe moja mwingine”. Ukiwa hauongezeki saizi huna haja ya kununua nunua nguo na vitu. Msafiri wa mbinguni pesa zako zilete roho siyo vitu. Hata hivyo Roho Mtakatifu, si roho ‘Mtakavitu’ kama asemavyo rafiki yetu mwinjilisti Amon.

Panga bajeti yako vizuri ili usiwe na madeni madeni. Hali ya madeni na hasa ya nyumba imenipata; naomba usiku na mchana yanitoke. Ogopa madeni kama vile ukoma. Wiwa upendo tu. Ukiwa na madeni unampunja Mungu sana kwa kulipa madeni, maana waweza kwenda jela. Na hilo wengi twaogopa kuliko kumwibia Bwana; hata kama hutoi sadaka au zaka bora ulipe deni; ni hatari. Hata tunasema eti Mungu anaelewa kwamba nina madeni, nisipotoa zaka na sadaka.

MKK jifunze bajeti. Budget within your means and live within your budget. Mshirikishe mke wako katika bajeti. wanaume wengi wanapokea pesa, na kupanga matumizi wenyewe. Mke ana mahitaji mengi, hasa kama hafanyi kazi. Ila fanya hivi: Jiweke kwenye viatu vyake, kwamba yeye ndiye mwenye mshahara nawe huna senti bali hakushirikishi kabisa, mradi anakupa taarifa kidogo hapa na pale inapobidi!

Chunga madeni. Hii imenipa maumivu mengi, tusaidie kuombeana tutoke madenini. Bado nina madeni yamenikaba. Zamani nilipokuwa sina madeni nikisikia kazi ya Mungu natoa, siku hizi nalia lia



madeni! Madeni! na wala sitoi. Tusaidiane kuombeana tabia hii tukome na Mungu atupe vipato. “Niende mbele za Bwana na mikono mitupu?” Ulisema wimbo wa watoto. Ni aibu, kama wewe ni maskini, na huna yaeleweka; ila ni aibu na si baraka kwako. Fundisha watoto wako kutoa sadaka na zaka. Wakuone unaitoa kila inapotolewa ibadani Sabato. Wafundishe jinsi ya kutumia pesa, najaribu hilo kwa watoto wasije wakakumbwa na yaliyonipata.

Zaka unamrudishia MUNGU 10% ila sadaka ni unayotoa kwa moyo wako! Sasa usipotoa sadaka ina maana hujatoa kitu chochote, maana zaka ni yake. Ni kama ukimtembelea mtu ukiwa umempelekea kapu la vyakula (shopping), na vitu vingine kama zawadi, halafu ukishaondoka anakatalia hata lile kapu. Kiafrika, hata hapaswi hata kurudisha lile kapu likuwa tupu. Atajitahidi atafute hata kitu kidogo aweke ndani. Utamwonaje huyu mtu? Kwamba hana shukrani hata kidogo. Ndivyo tunavyomtreat Mungu wetu. Baada ya kutukirumia na mengi, tunakatalia hata kapu! Lakini tukitoe tunabarikiwa. Alisema tumjaribu, tuone kama Hatafungua madirisha ya mbinguni na kutumwagia mibaraka. Watu wengine wamebarikiwa kutoa zaidi ya 10%; walipobarikiwa kama mfamasia mmoja kule Uswiss, alitoe 90% kama zaka maana alibakiwa na mahitaji yake yote.

Kumbuka kuweka mirathi kwa kazi ya Mungu (will), Colgate wa dawa ya meno aliweka watoto wake tu kwenye mirathi. Alipozeeka na kufa, watoto hawakumthamini Bwana na kila kitu kilienda nje ya kazi ya Bwana. Colgate mwenyewe alimthamini Bwana na kutoa zaidi ya 25% kwa Bwana; ila alipokufa, watoto wake hawafanya vile. Panga hata kama ni 25% ili ukifa, kabla Bwana hajaja, mali yako iendelee kuleta Roho kwa Bwana. Uiombee ili uigawe pale patakapoleta faida kwa kazi ya Bwana. Mfano wa migawanyo yaweza kuwa kujenga makanisa, kusomesha watenda kazi au washiriki, kufanya mikutano ya hadhara, kujenga mashule ya Kikristo, kujenga mahospitali, kusaidia wajane, kusaidia yatima au huduma fulani za kushuhudia watu na kuwaleta kwa Bwana.

Usisahau kutunza jamaa, “Mtu asiyetunza jamaa zake ni mbaya kuliko asiyeamini.” Wengine waambiwa wazazi wao ‘Korban’. Hii inamaanisha kwamba hawawezi kuwasaidia kwa vile vitu vyao vimewekwa wakfu. MKK ambaye ana kitu na anashindwa kutunza wazazi wake au ndugu zake ni kama kafiri. Naelewa ndugu wengine hutawaweza, wana tamaa kibao, na wanaona wivu ukifanya kazi ya Mungu.

Ndugu mmoja aliniambia, “Wewe unampenda Mungu kuliko mimi, je, Mungu umemwona?” Jamaa mwingine aliniambia, “Mtu akikuona umemtolea Mungu sadaka kama dola 1000, anafikiria hela uliyobaki nayo ni nyingi sana, ndiyo maana ukatoa vile!” Mwingine alikuwa ananiuliza maswali ili alinganishe kama zaka ninayotoa inalingana na hela ninayowapa jamaa!

Ndugu zako na hata mke wako, watakuendesha usifanye kazi ya Bwana. na wengine wakiona unapatana na mume wako au mnaishi vizuri kwa amani na kumfanyia kazi Bwana; na miji yao wanapigana pigana atasema “mke wake kamkalia.” Tafsiri yake, mke asipendwe, akipigwa kofi ndiyo mambo sawa! Au, ‘wanajidai wazungu.’ Hivi wazungu ndiyo walikuwa Edeni kwanza au ndiyo wanaopendana kuliko wakristo? Hivi wao ndio wana upendo wa agape kweli? Mbona wanaachana kila kukicha na makesi ya kuuana ni zaidi ya kwetu? Au utasikia “wanajidai tu tutawaona, wataachana tu!” Hivi wewe unaomba maanguko ya wenzako tu?

Mtu mmoja alifurahi na kucheka wakati mtoto wa mwenzake anaharibikiwa akisema, “Amejiunga kwenye kundi letu. Amekuwa kama sisi, au watoto wake watakuwa wabaya kuliko wangu!” Na huyo mtu hakukuuliza kuhusu ya watoto wako hata pengine alikuomba. MKK mmoja alimwona bwana mmoja akimfungulia mke wake mlango wa gari akasema, “Mambo mageni haya; nafikiri ni mke mpya au gari jipya!” Mke wa kiongozi, punguza jazba. Usiwe mtu wa kutaka wenzako washindwe,

waombe. Mungu bado ana uwezo, mbona Sauli akawa Paulo bila hata yeye mwenye kuomba?

Tuliishi na rafiki yangu na mke wake Michigan. Walinionyesha barua waliyoandikiwa na kaka yao aliyewasomesha wakiwa sekondari, “Mpendwa tulikusomesha, na tumekuambia utununulie lori na trekta, mpaka leo hujatununulia, umeenda Marekani na sasa umebadilika, tutaomba Mungu akukatekate miguu ndiyo utatukumbuka nasi, na kutuona wa maana!” Rafiki hawa walilia machozi, kwani walikuja kusoma kwa kujitegemea, na walikuwa wakisaidiwa kodi na kufanya vibarua vidogo vidogo vya kubangaiza ili kuponea maisha (survive). MKK utakumbana na jamaa wa namna hii, ila hilo lisikupe homa ukaacha kuwasaidia wenye mahitaji ukiwa nacho. Kila siku ukiamka, mkabidhi Bwana mipango yako na umwombe akuongoze.

Mvuto mwingine wa mama mlei, aliyeolewa na Tabibu ambaye alikuwa mzee wa kanisa. Aliyependwa na watu kijijini mwake. Nilisikia mwenyewe kwenye mkutano wa walei na kutiwa moyo. Mama huyu alikuwa kama na miaka 55 hivi. Walikuwa walei wa nguvu, hata walisaidia kupanda makanisa. Alisema, “Mume wangu alikufa mwaka huu, alipendwa na wateja wake kama tabibu, nilijua watakuja wengi kwenye mazishi yake. Nilikuwa na huzuni nyingi ila nilijikaza kisabuni na kununua mamia ya vitabu na biblia kama kopi 300 za kila kitabu kwa kila mtu aliyehudhuria. Nilipopewa muda wa kuzungumza niliwaambia kwamba, kabla mume wangu hajafariki alisema anawapenda sana wateja wake; na angependa wapate kopi za vitabu hivi.” Akawapa ile zawadi. Unafikiri kuna aliyekataa? La. hakuna hata mmoja, na pengine hata wengine walivisoma.

Tembea na vitabu. Wape watu ambao una mvuto nao, injili. Sio kutabasamu na kukenua nao meno tu, bila ya kazi kusonga mbele. Mvuto si wewe ukwezwe, bali Kristo. Hata ukiwa umejaliwa nyumba nzuri, karibisha watu na uwaambie kuhusu Kristo. Kama huwezi mwenyewe jiungeni wawili mkaribishe pamoja mtu mmoja, mkishirikiana na upishi.

Saidia watu ili wajisaidie; siyo wakutegemea. Kwenye kitabu cha Ron Sead Rich, “Christians in the world of Hunger” yaani wakristo matajiri kwenye ulimwengu wa njaa, anaeleza mambo ya ajabu mno! Anasema utafiti umeonyesha kwamba, Mwenyezi Mungu Amekuwa mwaminifu ni ajabu, ( nitakufanya kichwa na wala si mkia)! Akasema 80% ya utajiri wote duniani umo mikononi mwa wakristo! Mara nyingine twafikiria kwamba visima vya mafuta vya Waarabu, pengine tutashangaa kwamba miliki na walioweka mashine ni wa nchi nyingine! Anasema hawa wakristo ni mabahili ajabu! Mungu ametubariki na matrilioni ila tukitoa msaada kwa maskini tunatoa chenji, chenji tu. Badala ya kupanga program za kuwakomboa watu wasitutegemea. Badala ya kutoa jozi ya ng’ombe, mbuzi au miradi itakayozalisha, tunatoa unga au kitu ambacho watakula kisizae ili kesho watuombe tena! Huu ni ukatili wa aina fulani. Ni vyema mno watu hawa uwape elimu, na mitaji midogo midogo ili wajikamue.

Wachina wasema ukitaka kufanya tofauti kwa siku moja kula chakula kwenye hoteli nzuri. Ukitaka kufanya tofauti kwa mwezi mmoja oa/olewa (mfano mbaya). Ukitaka kufanya tofauti kwa mwaka mmoja panda bustani. Na ukitaka kufanya tofauti maishani ‘panda mtu;’ yaani saidia watu kupata elimu, au peleka watoto shule. Utakuwa umemkwamua mtu.

Mara nyingi tumejikuta tukisema kwamba watu hawa ni waongo, hawahitaji msaada, na pengine ni wavivu. La! Ajabu tulipokuwa na hali mbaya au maskini, hatukufikiri haya, tulitaka tusaidiwe, na tukashukuru. Sasa tukiwa na hali nzuri tunapepete mengi kuhusu jinsi ya kusaidia watu na kusema lazima nichunguze mno, kwani hawa watu ni waongo. Nimechunguza mara nyingi na nikagundua ni lazima niwe mwangalifu, kwani ni kazi ya Yesu kujua waongo na wasio waongo. Wengine tumesema, nikimpa msaada, aenda kunywa pombe, ni kweli, ila ni lini wewe, utamsaidia mjane, yatima au

maskini ukifanya machambuzi haya mengi? Mathayo 25 yasema, “Nilikuwa na njaa, kiu, uchi, jela;” haikuzungumzia kwamba ufanye utafiti. Mungu atajaji. Hatusemi uwasaidie watu wasiohitaji, ila wengi wetu hatuko tayari kutoa, na tunapata sababu ya kuchelewesha utoaji au kutotoa, kwa kisingizio cha ‘utafiti wa mwongo asiyehitaji msaada.’

Usiache mtu akuombe ombe na kukutegemea. Waumini wengi ni bahili sana wakiwa na vitu, ila wanapokuwa hawana wanajua jinsi ya kuwapangia walio navyo kufanya kazi ya Bwana au huduma. Tunavaa nguo na vitu vya fahari; MKK mmoja toka Tanzania aliniambia suti yake ni ya dola 5000! Ila tukisikia watu wenye shida tunatoa chenji chenji ndogo ndogo tu, na tunafikiri tunawapwaga watu, kumbe maskini tunajipwaga vibaya!

Usinunue nguo kila mara eti ukiichoka utawapa maskini; eti ndiyo sababu ya kununua nunua vitu, kama ni hivyo, wape mpya! Nimefanya hivi mara nyingi, naomba Mungu kila siku niendeleo kutoa; maana huwezi kungusa Muumba bila kugusa viumbe vyake. Ni shaba iliayo na upatu uvumao. Kila siku soma 1 Wakorintho 13 hasa fungu la 4-8. Hata ukiwa na vitu vingi sana; huwezi kuvaa viatu viwili kwa wakati mmoja, kuendesha magari matatu kwa wakati mmoja au kulala vitanda viwili kwa wakati mmoja. Hata nikikutembelea hauwezi kusema leo hapa twala dhahabu na almasi. La; hash! Utakuwa ugali ule ule na mboga, au vyakula vya kawaida tu, la sivyo matumbo yatadhurika! Toa vitu vyako mpaka vikuume, siyo kutoa chenji chenji hata zikidondoka mfukoni mwako huzimiss. “Mjane wa senti mbili, alipongezwa kwa vile alivyobaki navyo na siyo alivyotoa”

Angalia kama nyumbani mwako kuna vitu vilivyozagaa zagaa, vitoe. Mama mmoja aligundua ana kaseti na DVD kama 200 hivi ambazo alikuwa ameangalia na wala hazitumii! Aliamua kuziua na zile pesa atumie kwenye kazi ya Bwana. Usiwe mtu wa kulundika vitu vya bohari, ukifikiria kwamba kesho utapata shida na kuvihitaji, wape wengine na Bwana hatakutindikia kesho.

Rafiki yangu mwanamke wa Mara, niliona amejaza nguo tele kwenye makabati yake, hata vyumba vingine. Nguo nyingi za watoto za zamani. Anakaa nazo tu akikumbuka watoto wake walivyokuwa wadogo walivaa hichi au kile! Shida hii nilikuwa nayo pia, mpaka rafiki yangu, Grace Zuzo wa Afrika kusini aliponiambia, “Ukiwa na nguo 20 au 30 zatosha kwenda kibarua, na nguo yoyote ambayo huivai zaidi ya mwaka si yako wape watu wengine.”

Jaribu kuangalia chochote usichotumia kibariki wengine. Usiwe na tabia ya kubania bania vitu. Najaribu kushindana na hili na ni gumu kwangu, naomba Mungu Anisaidie. Usiwe na stoo nyumbani kwako ya vitu ambavyo huitai 2004 Kenya kuhubiri mahubiri ya hadhara. Kila mtu alipewa mji. Wengine walikuwa vijana tu wakihubiri; kama kijana Michael wa miaka 12 toka Chicago. Mmoja wa hawa vijana alisema, “Nimegundua kwamba ninapotoa nguo zangu kuwapa watu, si sadaka ya dhati. Kwani mara nyingi fasheni ikiisha au zikinichosha nazitoa kwa watu maskini. Ni kweli watu masikini wanapata ila utoaji wangu unakuwa na walakini. Maana nguo ninazonunua ni ghali, ila siko tayari kutoa pesa kusaidia mahitaji ya kazi ya Mungu na nipo tayari kutoa mitumba ikinichosha kwa maskini.”

Nimekuwa nikitafakari haya. Nawe pia nanyi waweza kuyacheua haya. Kwamba unanunua kitu ili uwe nacho kwanza uonekane uko kwenye fasheni kisha unagawa, yaweza kuwa sawa kama unampa binadamu, ila kama ni Mungu itabidi utathmini tena. Kama unasali nao kanisa moja, au unaishi nao kijijini, unawadhililisha ikiwa kila mtu akiona wanavaa mtumba wako wanajua ni wewe ndiye umetoa.

Wengine wamekuwa na tabia ya kujenga nyumba kila mji zisizoleta kodi, bali gharama

kuzitunza. Alinichekesha KK wa Korogwe aliyesema kwamba nyumba yake haikuwa na watu miaka mingi; hata kenge waliingia na kuishi mle. Mambo ya kununua vitu usivyopima vizuri ni shida, ila kama ni rasilimali ni sawa. Wengine wamejenga majumba makubwa kama mapango na kushindwa hata kufuta vumbi kwenyevyumba vingine. Watoto walishaenda makwao, MKK anasumbuka kupiga deki na kutoa buibui, badala ya kufanya kazi ya kuhudumia watu. Mambo ya majumba makubwa Afrika yalikuwa hayapo, ila sasa yameingia, wakati wazungu wanataka kuyapunguza, sisi ndiyo tumeyakolezea moto. Wazungu wana majira ya wakati wa baridi, kwa hivyo waishi majumbani siku nzima. Sisi tuna hali nzuri ya jua, twaweza kuwa na nyumba ndogo, na kukaa nje na kupata hewa bora na jua!

Siku hizi kuna shida ya mali na muda wa kutunza hivyo tunashauri viongozi wa kiroho wasiwe na watoto zaidi ya sita. Huu si ulimwengu wa kuzaa watoto kumi kama zamani. KK mmoja alisema, “Mpaka mayai yaishe. Mungu ametuumba tuwe na watoto, hivyo nitazaa wale atakaonipa.” Mungu ameumba pia mizunguko ya mwili ya siku salama ambazo mtu hashiki mimba. Tumia hizo, maana hata kama una uwezo, utamhubiri Yesu wako saa ngapi, ukiwa una watoto wadogo kwa muda miaka 30? Ila Ulizia njia za uzazi wa majira zisizoua mimba iliyotungwa.

Mwinjilisti fulani mwenye umri wa miaka 23 alisema alipogundua wito wake, alipanga kuwa na watoto wawili tu, ili aende kuhubiri mahali popote duniani. Mke wake alitaka wawe na watoto wengi, ila walizungumza na kuafikiana. Ni kweli walitembea dunia nzima; kitu ambacho kisingewezekana kama mke angekuwa akinyonyesha mtoto mdogo, akifunga na kufua nepi kila baada ya miaka miwili. Pengine angebaki akilea mwenyewe mume akienda safarini mwishowe aanze kuchukua kazi ya Mungu.

Najua utamaduni wa kupanga uzazi wa madawa ya kizungu umekuwa miaka ya 1960; ila ulikuja kwa wanawake na si wanaume. VK wengine wameniambia kwa faragha kwamba wake zao walitaka kuzaa watoto wengi, ila wao hawakutaka. Hili iliwafanya wao, japo wanaume, wafanye uzazi wa majira kwa kufunga kizazi. Kwa jumla MKK omba hekima kwa Mungu; mwambie wazi, “Mimi nataka watoto wanne tu, ili tufanye kazi yako na mume wangu, naomba Uniwezeshe.” Hatakataa maombi yako, Atayajibu.

Maneno yetu kwa watu ni uwakili, kwa waume zetu, watoto wetu, washiriki. Ni rahisi kuwa mwema kwa watu tusiowajua, ila maneno yetu yanakata kata watu wa karibu. Lazima tuwe na unyenyekevu mahali pote. Kwenye kitabu chetu cha malezi ya watoto, wazazi wengi, hasa sisi kina mama tuna maneno ya kufisha watoto moyo. Hatuyaamini, ila tunayasema: “Hutafaa kwa lolote maishani mwako!” Hilo ni kofi kubwa, afadhali umchape mtoto kiboko. Au “Mbwa wewe kama baba yako!” Kweli haya ni maneno ya MKK? Ukichanganua:- mbwa anazaa mbwa, na kama wewe umeolewa na mbwa ulifanyaje uchaguzi huu?

Tuepuke kabisa lugha za matusi. Watoto wasipewe majina ambayo yana kashfa kwani wataishi kutimiza unabii wa hayo majina hayo; na huo ni uwakili mbaya sana. Mchungaji Doug Batchelor wa Amazing Facts, alinipa moyo. Alisema aliendelea kutoa lugha za matusi baada ya kuongoka kwa miaka michache. Alikuwa mhubiri wa nguvu akihubiria watu kila mahali. Ila aliendelea kuzidiwa nguvu na matusi. Mwishowe alipiga magoti na kuomba; “Bwana midomo yangu ni michafu, najaribu kutotoa matusi, ila nifikasirika natupa makombora yo yote, nisaidie.” Alisema kutoka siku hiyo matusi yote yalimtoka. Ni ombi langu pia Mungu anisaidie matusi yanhame pia.

MKK unapofundisha mambo ya uwakili, utoe mifano halisi yako. Nilipoenda Marekani kusoma, sikuwa na kibali cha kufanya kazi, au karo ya shule kamili. Nilikuwa na pesa nusu za karo, na sikupata kazi. Mmishonari Trickett na mke wake, tuliokutana nao wakifanya kazi Kenya kwenye Chuo cha Baraton, walisema uje ukae kwetu bure; ukitafula karo ya masomo ili upate shahada ya pili. Walinitumia form za shule na nikaja Michigan, kwenye chuo kinachoitwa Andrews.

Nilipofika pale nilikutana na Mwalimu anaitwa Smith aliyenifundisha Kenya, naye akaenda kumwambia mkuu wa idara, kwamba nina mwanafunzi wangu ambaye tulimpa Kenya, mpatie scholarship. Mkuu wa idara ya Biology, Dr Stout akasema niandike barua kuomba scholarship, na ataangalia vyeti vyangu; aliangalia na kunipa nusu scholarship kwa mwaka mmoja. Hii ilinisaidia sana, maana nilikuwa na nusu ya karo baada ya kuuza vitabu Sweden. Wamishonari niliokuwa nakaa nao walikuwa wakarimu sana, walisaidia mamia ya wanafunzi, na kufanya huduma mbali mbali kwa wengi. Nilisoma nikikaa kwao mpaka nikamaliza shule baada ya miaka miwili.

Kima cha chini cha mshahara cha wakati huo kilikuwa dola nne kwa saa; ila kwa vile sikuwa na makaratasi ya kibali cha kazi, mama mmoja aliniajiri akanipa dola moja kwa saa; sikuwa na la kusema, angalau nilikuwa napata kitu, na kuendelea kumwomba Mungu afungue njia. Nilipomaliza mwaka nilipata kibarua kwenye hospitali ya wagonjwa waliopata ajali za vichwa, na kuanza kupokea dola sita kwa saa. Chuo kilikuwa kimetufanyia mpango tupate vibali vya kazi kwa miaka miwili.

Nilipenda kazi ya ulei kutokana na mwamko wa kanisa langu Magomeni Dar. Walei wa Magomeni walikuwa na shauku ya uinjilisti, na mpaka leo wanaendelea kuanzisha makundi, mbali na karibu. Wanajitoa kihali na mali kufanya kazi ya Mungu mikoani na vijijini. Nafikiri makanisa yote ya Dar yamezaliwa kutokana na kundi hili. Kwa maneno mengine washiriki wa makanisa yote ya Dar wana moyo huu wa ulei katika makanisa yao, wengi wananipa moyo sana tukikutana, wakitusimulia yale wanayofanya makanisani mwao.

Tunapigiana simu na kucheka, kufurahi na kuliwazana katika kazi hii. Wengine wamehamia mikoa mingine na wanakuta wengine wenye shauku hii na kujiunga nayo. Tabasamu linatukumba kila tukikutana na kuelezeana yale Bwana Aliyoyafanya toka tulipoachana na walei wengine. Wamekuwa zaidi ya ndugu katika mahusiano na faraja. kwani hata mara nyingi nikiwa na shida, najikuta nawaita wao kabla ya kuwaita ndugu. Hebu Bwana Awabariki na kuwazidishia wote, hata isiwepo nafasi ya kutosha au la.

Wito wetu, tuliodhani kwamba Bwana ametupa, ni kujenga vikanisa. Ila baadaye kwa mashauri ya Wachungaji na wazee wa makanisa tulianza kusomesha wainjilisti, kufanya mikutano ya hadhara, kutuma nguo na vitabu nyumbani kama huduma ndogo ndogo za umishonari. Kabla ya kuingia huduma hizi tulijiuliza tutapata wapi pesa? Wahenga walisema, "Safari ya maili 1000 huanza na hatua moja." Tulitoa nadhiri kwa Mungu kwamba akituwezesha kumaliza shule tutarudisha 25% kwake kama zaka na sadaka na kusaidia wenye mahitaji. Nipolimaliza shule na kupokea dola 2000 kwa mwezi, nilihama nilipokuwa naishi ili kupisha wengine wapya kusaidiwa na wamishonari wema; kisha nikaanza kutoa 25% mpaka 50% kwa zaka, sadaka, na wenye mahitaji. Mungu alibariki na tukashugulika na wachungaji na walei tofauti, kujenga vikanisa 80 hivi, (bush churches) na kupeleka watenda kazi (walei) 350 kwenye kozi mbali mbali. Wachungaji na walei pia walitufanya tuwe wabia (patner) wao kwa kufanya mikutano ya hadhara ya uinjilisti 65 hivi.

Imekuwa safari ya imani, na tuligundua kwamba mkristo hana mpaka, lolote lile muumini

afanyalo jiunge tu, nawe utapata baraka, hatujawahi kukaa na kuplan vitu vya kufanya, kwa vile sisi si watu wa mipango vile, ila wengi wametubariki kwa kutujumuisha kwa mipango yao. Kweli hatuwezi kufanya mambo makubwa, ila yale madogo kwa upendo, na pia hata kama kazi yenyewe ni tone kwenye bahari, basi tukumbuke kwamba tone moja ndiyo linayofanya bahari iwe.

Zamani tulifikiri kwamba tukiwa na pesa au muda siku moja, tutafanya hili au lile katika shamba la Bwana. Tukajikuta kwamba hakuna siku tulikuwa na pesa kwenye akiba, ni kudunduliza na kukata kila tunapopata mshahara au kutoa mida yetu (kihali na kimali). Kitu kikubwa ni kumtegemea Bwana na kuendelea siku kwa siku (consistent).

Shemeji yangu mmoja aliviona vile vikanisa vidogo tukivijenga, alicheka akasema, hivi msingi wake si imara vitaanguka; “Mimi nangoja nijenge kanisa kubwa la dola 50,000 lililo na kituo cha vijana kwenye ghorofa yake (youth center);” alisema. Baada ya miaka 10 alikuja kwangu na kusema, “Nimegundua kwamba hakutafika wakati kama huo, maana pesa inaingia mkononi na kutoweka, afadhali kujenga hivi vibanda vya makanisa kama vyenu!”

Mchungaji mmoja alituita siku moja ili tujenge kikanisa kule Kigoma. Hatukuwa na uwezo. Akasema, “Je, hamna hata dola 100, tupate wanawake wachote maji na kukandika udongo na kuleta miti, ili tujenge kikanisa cha udongo na majani?” Tulituma hiyo na wakajenga kikanisa cha udongo na majani. Kabla hatujafikiria nyota juu kwenye anga, wacha tufikirie madogo tu yale ambayo Mungu Anatuwezesha kufanya siku kwa siku. Ni nani ajuaye pengine siku moja akatukabidhi hayo makubwa tuyafanye? Hitaji letu kuu ni maombi tafadhali jiunge kuomba nasi ili Bwana atutumie katika shamba lake. Yeye aliyeanza kazi njema moyoni mwenu Ataimaliza, ni jambo la kututia moyo katika uwakili wetu. Mwitiko wetu uwe, “Nipo hapa Bwana nitume!”

### **Sura ya 23: KUISHI MAISHA YA BALANSI au UWIANO au msawaziko mzuri**

Tunaishi ulimwengu ambao una shughuli nyingi. Na mara nyingi tunafanya kazi mpaka usiku, na tunataka kuwa kila kitu kwa kila mtu. “Shetani akiwa bado anaishi matatizo yatakuwa yanatokea;” alisema mchungaji Abel Serrano wa Cuba. Ni vyema kuangalia afya, kwani huwezi kuwa kila kitu kwa kila mtu. Si vizuri kuwa mvivu usiyesaidia watu na kuzembea kwenye kazi ya Bwana ila utajuaje kwamba kikombe chako kimejaa na inabidi useme la, kwa mialiko mingine ya kuhubiri au injili?

Mara nyingi tunasafiri usiku, ili tufanye kazi nyingine nyumbani. Hii inaathiri afya zetu. Ili kuepuka magomvi, au utata na kufanya ushirika na wengine uwe na joto, ni vizuri umwombe Roho wa Mungu akusaidie kuweka wigo, vingine ufanye kama Musa alivyoambiwa na baba mkwe wake Yethro; “Wape wengine wafanye, gawanya mamlaka yako.” Mara nyingi kufanya kazi nyingi kunafanya tuwe na shoti za fusi zetu, na kung’akia vitu kwa hasira (loose self control). Tunakosa kuwa wapole, wasikivu, na wenye huruma kwa wengine. Tunaingia roho ya mashindano bila kujua. Bwana Ataka afya yako iwe nzuri na mahusiano na watu. Utakapoingia katika kazi nyingi unaleta riski ya kupata jazba au kisasi kirahisi. Kuondokewa na uchesi na subira. Imetutokea mara nyingi, ni jambo la kawaida, ni vizuri kung’amua na kujisahihisha.

Mchungaji mmoja anaitwa Finley alisema kwamba alijaribu kuinama akavunja ubavu, na wiki inayofuata, akavunja ubavu mwingine. Alishangaa sana, kwani yeye anajali sana kanuni za afya

(matabibu kumi). Akasema “Alifikiri ataishi hadi miaka 100; na sasa ana 68 tu; na wanasema yawezekana akawa na kansa!” Aligundua kwamba yeye si chuma, yapasa alale na kupumzisha mwili! Hata hivyo alisema binadamu hatuishi milele na matabibu kumi si uzima wa milele; hivyo tusijichoshe na mambo yetu usiku na mchana!

Jua jinsi ya kusema, “samahani, au la! siwezi kufundisha vijana wiki hii n.k” Watu hawajui maisha yako yalivyo busy; wewe ndiye utawajulisha ratiba, wataelewa. Kumbuka kuna watu wa kukosoa kila mara ila usifanye uzoefu huo, ikuharibie kazi na ucheshi wako kama MKK. Wengine watacupenda na wengine hawatakujali, lazima ujue jinsi ya kuchukuliana na hilo. Hata tungekuwa wakamilifu kama Kristo wangetokea watu wasiopendezwa nasi. Hata Yesu hakupendwa! Ila tusiharibu mambo kwa unyonge wetu ya kazi ya Bwana bila sababu.

Ukisikia umekosolewa pia jifunze, kwa kujiuliza kama “hapa mimi ndiye mwenye shida?” “Je, kuna ukweli hapa?” “Nifanyeje kuachana na kibaya ninachofanya?” Wakati mwingine kukosolewa ni baraka, inakutuinga na hatari inayokuja au kupunguza kiburi. Tusiache kukosolewa kutupe uchungu na kutuletea roho mbaya.

Twakosolewa hata kwenye mavazi, ila tujiulize je, tuna mavazi yanayofaa; yenye kiasi na ustahivu?

Nguo nyingi za vitenge vya kiafrika na nguo za siku hizi zimeacha vifua na migongo wazi bila kushtuka. Pengine kwa vile kwenye utamaduni wetu, wengine tulifunga kanga kifuani, na hivyo tunaona ni kitu cha kawaida. Hebu tuwe na balansi.

Mtoto wangu wa miaka saba alisema jana tukitoka kanisani, “Mama wasichana wanaona kuwa uchi, ni yale madoti mawili na wakionyesha maziwa yao kwa juu si uchi!” Nilishangaa hata ametoa wapi haya, pengine walizungumza darasani mwao. Nikamwuliza, madoti ndiyo nini? Akasema, “sijui jina jingine, ila hata sisi wavulana tunayo japo maziwa yetu si makubwa, mbona hatuji kanisani na vifua wazi kama wasichana?” Nikagundua ni chuchu.

Walimwona MKK wa kiroho kanisani na nguo inayoacha kifua na mgongo wazi, na kuonyesha maziwa, yanapoanzia mpaka yanapoanza kutengana. Wengine tunavaa nguo fupi na stockings, tukifikiri kwamba hili ni sawa; si sawa. Stockings au suruali za kubana baada ya kuvaa gauni fupi ni kujiacha na utupu pia.

Nunua nguo chache nzuri za kupendeza, usiwe bahili kabisa katika kufanya kazi ya Bwana. Bwana Ataka nawe upendeze, kama una nguo tano hivi na huongezeki saizi si vibaya ukionekana vizuri. Hapa kwetu Afrika tuna bahati ya mafundi wa cherehani. Nchi nyingine ni wacheza film (celebrity) na matajiri tu wanaoweza kushonewa nguo na madesigner maana yaweza kuwa dola 1000! Hii ni kama milioni moja au zaidi! Wengi wetu tunapata nguo za kutungua (ready made); usinunue ghali ili uonekane. Ila uwe simple but smart.

Mama White anasema mkristo ye yote, na hasa, MKK usiwe wa mbele sana, au nyuma sana. Kwamba mama wa mchungaji au mzee wa kanisa ndiye analeta fasheni mpya kanisani, au usiwe umebakia kwenye mitindo ya kizamani iliyopitwa na wakati! Uwe na balansi.

Maisha ya huduma ni magumu, Paulo aliyaona akiwa anashona mahema. Hata alibidi awe msela ili kuipatia injili muda. Huwezi kukokota kila kitu. Huduma ina kuondokewa na faragha (lack of privacy), mihadi ya kuwepo. Mategemeo yasiyowezekana, kutokuwa na kipato, ndugu kukutoroka, jumuiya kukutenga na mengineyo. Mara nyingine inabidi kuomba ushauri tuisite, kama tungevinjika miguu tungeomba ushauri wa afya. Basi hata maisha yetu ya kila siku ni muhimu kwa kufanya kazi

kwa mvuto huo. Usibebe mizigo yako peke yako, Yesu ataka tutue kwake. Na hata hivyo kwenye wingi wa ushauri mambo hayaanguki.

Chukua muda kufanya mazoezi, kuchekiwa afya yako, ili uweze kuboresha afya yako na mtazamo wako wa mambo. Uzuri wa kweli ni pamoja na utu wema na upole. Tukiwa na misongo tunakuwa na hasira haraka. Waweza kumwona mtu aliyevaa vizuri akiwa mwungwana lakini akiudhiwa mara moja tu, anaruka kama mshale na sura kubadilika.

WVK tunatunza watu wengine kwa neno, na kusaidia huduma za jamii ila inapokuja mambo ya afya yetu hatugundui kwamba mwili hauna spea.

Usitumie pesa ovyo, Uwe wakili mwema. Usiwe mchelewaji kanisani, ni kosa; maana una mihadi na Bwana ambaye ndiye mwanzo, mwisho na bora kupita chochote mbinguni na duniani. Chelewa kwenye mihadi na Rais wa nchi yako na useme si kosa kwake, kama hatakusomea.

Yasemekana kwamba siku moja ibilisi alikuwa kukaa nje ya kanisa na malaika wa Mungu alimjia na kumwuliza, “wewe unafanya nini hapa?” Akasema “Nimeleta watu wangu kanisani.” Malaika akauliza, “watu wako?” akasema, “ndiyo! waangalie, wengine wanapiga magumzo, wengine wanalala, na wengine mawazo yao yako mbali, utasema hawa wanakuabudu?”

Ndiyo! MKK lala vizuri siku kabla ya ibada usihamishie kitanda chako kanisani, ukawa kama aliyelipia guest house kulala kule. Jaribu la kupiga blah blah kanisani linanipata sana, hata lile la kuchelewa, naomba Mungu Anisaidie niepukane nalo. “Nyamaza kimya mbele za Bwana hapa ni patakatifu, nyumba yangu itaitwa nyumba ya sala;” siyo soko. Ni dhambi mtu wa Mungu (MKK) kuja kuzungumza zungumza kanisani, na kuweka mfano mbaya kwa watoto. Epuka pia kujichelewesha kanisani, ungechelewa kibaruaani mwako ungefutwa. Hapa unashughulika na Mfalme wa dunia, na si bosu wa jengo moja; usizembe.

Wengi tumesema tuna watoto wadogo; ndiyo maana tunachelewa kanisani, ila watoto wetu wanawahi shuleni kabla ya saa moja asubuhi! Sasa watoto ambao ni mibaraka wanakuwa wa kuleta laana tena!

Nilipokuwa sijapata watoto nilimwambia mama mmoja, “Mbona unachelewa kanisani?” Akaniambia kwa sababu ya watoto. Alikuwa na wawili akang’aka “Utakapokuwa na watoto nawe utachelewa kunizidi.” Sikujua kama alitaka kunilaani au kunisaidia. Watoto ni mbaraka toka kwa Mungu, si msaada wa kuchelewa ibada. Hujachelewa kibaruaani kwa ajili ya watoto.

Mama mwingine; rafiki Winnie, alisema kwamba mtoto wake wa miaka mitatu, anampeleka kwa yaya akienda kanisani, maana ana fujo. Hii ni mbaya maana watoto wetu ndiyo walengwa sana na mwovu katika kazi yetu ya Kiroho. Akifika miaka mitatu, tabia imejengeka na sita imemalizika. Tusiwe wagumu kupita kiasi kwa watoto wetu; wakifanya kelele kanisani tutoke nao nje na kuwatuliza, tutafute penseli au karatasi na kwenda nazo. Ila tusiwaache nyumbani eti, twende ibadani tukakae huko, raha na mstarehe bila bugudhi zao.

Nimechelewa kanisani, ila naomba Mungu Anisamehe na kunisaidia. Ni dhambi kuchelewa kanisani. Siku ya ibada, nakuta najipurukusha na chakula cha kwenda nacho kanisani, mara sijapasi nguo; haya yote ni dhambi tuachane nayo na kujifunza njia nzuri za kutunza siku ya Bwana kama alivyoamrisha katika kutoka 20:8-11. Usije na falsafa kwamba amri hii iliwekwa zamani. Haitafuta dafu wala kukutoa kwenye hiyo amri bali utakuwa umejilaani tu. Sasa wewe MKK mhubiri ukichelewa



kanisani nani atawahi? Wewe hutaki kuwahi kusikiliza ya wengine? Waja wakati mume anahubiri watu wawasikilize? Ni sawa kweli? Siku nzima ya wiki, hamkutayarisha mnachohubiri, mpaka ufanye wakati wa shule ya biblia, na uliambiwa ujitayarisha kwa siku sita? Hao wa shule ya biblia nani atawasilikiza?

Mataifa ya magharibi wakisema ibada wana maana mahubiri na si shule ya biblia ambayo inatangulia mahubiri. Hili ni kosa kubwa maana hapa ndiyo unajifunza kina cha imani yako. Siku ya ibada, ukijitayarisha vizuri utaepuka malumbano na familia, maana hutakuwa na haraka na hasira kali. Mara mwingine ametoka nje anaharakisha wengine, mwingine anapiga honi, mwingine bado anajikwatua.

Shida hii imenipata na mume wangu, kisha tukajikuta tunaenda kanisani kila mtu amenuna. Hali ya hewa ya chuki imetanda wakati tunaenda kuabudu, kwa vile hatukujipanga na tunajichelewesha. Nimeona familia nyingine kuepuka haya wakiwa kijijini wanabeba kifungua kinywa, na kwenda kulia kanisani saa mbili. Na wanakuwa na muda wa kufurahiana na kuzungumza pamoja.

Kingine cha ajabu nilichokiona magharibi, ni kwamba watu wanajua kutunza muda, wanawahi karamu, kazi, bali kanisani wanachelewa japo wana magari! Wakati Afrika watu hawatunzi muda sana kwenye karamu au vibaruani ila kanisani wanatunza muda vizuri kupita wengi duniani! Je, umeona kipaumbele pale?

Wayahudi wa pale ninapoishi, wana tabia ya kuajiri watu kuwawashia taa, au kubonyeza umeme wa Lift za kupanda maghorofa siku ya Bwana, yaani sabato, kwa vile hawataki wenyewe wafanye kazi hizi. Wanaajiri watu kuwapikia, na hata wengine baada ya ibada waingia hotelini kula, eti wasifanye kazi. Hili ni kosa, mtumwa au mfanyakazi wako pia, ukisoma hiyo amri aapaswa kupumzika! Kama kuna siku ya kumsaidia kazi ni hiyo! Siku ya Bwana nijue vizuri jinsi inavyotunzwa, ili isiwe kongwa kwako bali furaha.

Mshiriki mwingine wa kanisa letu alisema hali chakula cha mchana cha kanisani kwa vile kimepashwa moto na umeme, alisema yeye, anaweka mkate wake kwenye friji na kula, mwingine akamwuliza, “Je, ulipokuja kanisani na gari hukuliwasha?” Na hiyo friji yako si umeme huo unafanya chakula chako kiwe na baridi kisioze nasi tunapasha moto kipate joto, ni umeme huo huo, al

MKK jua jinsi ya kutumia sauti yako. Wanasema makaburi yangeandikwa kwamba mtu amekufa kwa sababu gani wangesema; “Amekufa kwa ajili ya kutumia sauti vibaya.” Usiwe mwenye kufoka foka bila sababu au kupiga kelele. Nafikiri wamarekani weusi wametathiri. Tumefikiri hata tusipojitayarisha vizuri katika neno, bora tukigumia gumia na kurudia rudia neno hilo hilo, basi tunafanya mahubiri yanoge. La; hash! Tujitayarisha na tumwinue Yesu, maana siku hizi nimesikia mahubiri mengi yanayohusu Jesuit au dini ya mashetani au Mason. Ujumbe wetu ni kumwinua Yesu na si shetani. Tilia makini hayo, na uwe na balansi na hilo. Angalia kwenye website, how to use your voice healthy na kuvuta pumzi kwa ndani (deep breathing). Yasemekana wengi wamekufa kwa vile wametumia sauti vibaya.

Mwombe Mungu unapotembelea watu uchukuliane nao. Ukienda kwa watu ambao wana mainzi nyumbani mwao mengi na uchafu wakupe chakula chao omba hekima maana usipochukuliana nao ukajifanya wewe ndiyo unajua usafi sana, waweza kupoteza roho. Ila pia huwezi ukajilia chochote tu kuwapendeza au kiulafi ukaanza kuharisha!

Basi sote si wakamilifu ila tujifunze kupata majibu ya yale yanayotutaliza kwa Yesu.

Usitumainie binadamu sana katika kutatua matatizo yako. Mara nyingi Bwana anatoa nafasi ya wale tunaowategemea watuangu she ili tujifunze kumtegemea yeye katika matatizo kwa imani. Tumwangelie Yeye ili tuokolewe. Tukitegemea wakati wote binadamu watutatulie matatizo yetu, tutategemea mtu na siyo Mungu. Mungu ndiyo ngome na kimbilio letu; Zaburi 46:1,2. “Amelaaniwa mwanadamu amfanyaye mwanadamu kuwa kinga yake, na moyoni amemwacha Bwana, amebarikiwa mtu yule amtegemeaye Bwana ambaye Bwana ni tumaini lake, atakuwa kama mti uliopandwa kando ya maji anateleza Yeria 5: 5-8.” Tukiwa tayari kuambiwa na watu kufanya yale yasiyokuwa kwenye neno la Mungu, tutakuwa tayari kukatazwa kufanya yale ambayo yako kwenye neno la Mungu.

Angalia masumbufu ya maisha haya yasikufanye uwe busy sana, kuifanya kazi ya Mungu. Neno linasema kwamba tukiwa na chakula, pa kulala, na nguo imetoshwa, tuisumbuke sana na kuishi bila balansi; 1 Tim 6:8. Masumbufu ya mali, yana maumivu mengi na kupenda mali ni chanzo cha uovu. Twajua mtu anaweza kutumbukia kwenye bahari au asali akafa. Kwamba asali ni tamu haina maana kwamba hawezi kufa. Masumbufu mengine ya maisha haya ni matamu, ila tuwe na kiasi tukikesha.

Chukua muda kupumzika. Nilisoma kisa cha Musa na kuona uchungu mpaka kulia aliposema – kwa maneno yangu (paraphrase) “Bwana hawa watu wananipa shida hivi, kwani mimi ndiye nimewazaa hawa wote, wametoka viunoni mwangu? Kwa nini wananibughudhi na kunihangaisha kiasi hichi? basi mimi yamenishinda. Tafadhali Bwana nakusihii, kama nimepata kibali machoni pako, nami wanihesabu kama ni mtumishi wako kweli, basi naomba unie ili nipumzike, yamenizidi haya!” Huduma ina mateso na dhiki kuu, hebu tujipe moyo kwa kuwa na maisha ya kiasi tukikesha, maana miili yetu huchoka, sisi ni nyama si chuma, na yakitufika kooni, ni kama bomu limepasuka!

#### **Sura ya 24: OLE WANGU MIMI NISIPOHUBIRI, Yaani Piga Kelele USIACHE, ISAYA 58**

Kama mke wa kiongozi wa kiroho, ni vizuri kujadili na kutafakari somo hili la kazi ya mume wako: “Kuhubiri, au kufundisha wengine kuhusu Mungu na ufalme wake.” Kwa nini tuhubiri? Nafikiri kuna sababu nyingi, naomba urodheshe sababu hizo. Zile nilizoziona ni kama hizi: Watu wapate wokovu na kujua habari za msalaba; ni wito kama vile Warumi 1:16 inavyosema; ni nguvu iwezayo kuokoa; ni amri kwamba tupige kelele tusiache, ili kuwa kiumbe kipya, kuendelea kufariji, kutia moyo na kuleta matumaini kwa wengine, ili wapate uzima wa milele; kutoa shukurani kwa yale Mungu amefutanyia; kujenga uhusiano mkubwa na Yesu; kupata faraja na amani moyoni; kubadilishwa na kuwa mtiifu kwa Mungu, kupata faraja tukimngoja Yesu; kuendelea kujenga mwili wa Kristo; kuwa kama taa kwa wengine; kushudia; kushukuru uumbaji wa Mungu; kuzungumza kwa niaba ya Mungu; Kumb 20:18-19; kujenga nia njema na kutoa husuda na fitina; na mengine mengi.

Muhtasari wa agano la kale na jipya nafikiri ni fungu lile la “Mpende Mungu wako kwa moyo, akili, roho, na nguvu zako zote na jirani kama nafsi yako”. Kumpenda jirani ni zaidi ya kutabasamu au kumkenulia meno, na kumtembelea hospitali au jela. Ni zaidi ya kumpa lift au usafiri. Kumpenda jirani ni zaidi ya kumpa chakula ale. Kumpenda jirani ni kumwambia habari njema za ufalme ili asiwe katika ziwa la moto na kusaga meno siku ile ya mwisho. Wewe piga picha kama jirani yako angekuwa na habari ulizo nazo na angekuficha au kuogopa kwamba atakukasirisha kwamba eti upo busy!

Unapopata nafasi ya kuhubiri au kufundisha Biblia mwombe Roho wa Mungu akutangulie na kukufunilia. Fikiria kuhusu washiriki wako, je ni vijana au watoto? Usi hubiri kwa ajili ya kumpasha mtu fulani mafumbo au ili uonekane na watu. Jitayarisha kwa kusoma vizuri, andika notisi; ila usipende

kusoma sana kutoka kwenye notisi bila kuwaangalia watu. Toa mifano halisi au shuhuda zilizokupata maishani, ili watu waone uhalisi wa yale unayozungumza. Mruhusu Roho akuongoze. Jambo kubwa si kuwa na hubiri zuri ila kuwa mhubiri mzuri. Si kupendwa na watu ila kuleta ujumbe unaofaa. Mafungu yaweza kuwa mazuri ila lazima nawe uweke mawazo yako na moyo wako ili ukihubiri watu waone kwamba una usongo na mambo unayotaka kuwauzia (passion).

Bwana amekuita kwa kazi kubwa. Ifanye na onyesha hari (zeal), usitembee kizembe, 'Bwana wangu anachelewa na uanze kuwapiga wajoli wako.' Imetokea kwa VK wengi wamesahau kuhubiri wakaingilia malumbano, viburi na kuanza kuona wajoli wao kama ni adui. Hata wakienda kuwatembelea hawawaribishi vizuri wanakata kata maneno tu kwa shari na kufukuza watu kwa sura zao, 'akufukuzaye hakwambii toka.' Wengine wanafikiria wanawafanyia watu favor, kwa kuwa VK.

Mtu akikaa nawe MKK kwa muda mchache tu, atajua kiasi u mtu wa namna gani. Si lazima awe na shimo kichwani uchungulie. Ananikumbusha KK Fulani mtu mzima alienda Canada, akakosa kibali cha kurudia Marekani. Alikosa pesa ya kukaa hotelini, akipokuwa akingojea kibali kwa muda wa miezi mitatu. Mama mzee mjamaica, wa miaka 70, hivi akamchukua kwake akae bure kama kijana wake. Mtu huyu aliniambia, "Siku moja Grace, nilitetemeka! Yule mama alipata maono kwenye ndoto, na kwenye maono alimwona kiongozi wetu wa kanisa na dhambi zote alizokuwa anazifanya. Yule mama ilibidi ajikaze aende kwa yule kiongozi kumwambia. Ila huyu KK mhubiri, alipoambiwa na bibi mzee huyu, alisema alijifunza kwamba 'Mungu hana upendeleo.'"

Aliendelea kushangaa; "Kumbe mtu anaweza kufikiria kwamba ni kiongozi wa kiroho na atawafanyia watu anavyotaka, na kuona unawafanyia favor, kumbe Mungu ana watu wake anaofifunua kwao. Na hao haijalishi ni nani! Aweza kuwa mshiriki, mlei au mchungaji;" alimalizia. Hata mimi nilijifunza hapa kwamba nisijidai kudanganya watu na unafiki, Mungu Ana watu wake anaowajulisha, ninajisumbua tu, simfanyii mtu kazi bali, ni namfanyia Mungu Mwenyewe. Kuna watu wanaojua kama unavaa vazi la haki la Kristo au unavaa vazi lako tu.

Unapoanza kutayarisha mahubiri omba, na udai ahadi za Mungu, "Ombeni nanyi mtapewa, tafuteni nanyi mtapata, bisheni nanyi mtafunguliwa ...." Math 7:7-8. Mwambie Mungu awape na mume wako mahubiri mazuri ya kuleta roho za watu. "Mimi ndiyo Mungu wako niliyekupandisha toka Misri ..fumbua sana kinywa chako nami nitakujaza;" Zab 81:10. Mapenzi ya binadamu yanapotaka kufanya mapenzi ya Mungu, uwezo wa Mungu tunapatiwa" as the will of God co-operates with the will of God, it becomes omnipotent.

Mungu yupo tayari kutufanyia makubwa sana, ni baraka kubwa sana kwetu kunywea katika chemchem yake iliyo na upendo usiopimika, tunaomba kidogo mno, japo Yeye Yu tayari kusikia maombi ya watoto wake. Malaika wa mbinguni wanashangaa kwamba tu wahitaji na Mungu ataka kutulisha na kusaza ila hatufumbui vinywa vyetu ili tupate vinono.

Wanaojinyenyekeza kwake mkono wake siyo mfupi, Isaya 50:4-5, yasema, "Amka asubuhi, fungua sikio lako naye atakulisha." Kila siku ukiamka, usiparaze kusoma neno, soma kwa makini, chukua angalau saa moja, kwani wewe unalisha watu. Wengine wana muda jioni ni sawa, japo wengi wamesema asubuhi akili iko wazi na kuelewa zaidi. Ukiweza ni bora kulisoma asubuhi na jioni!

Yesu katika Marko 1:35 aliamka asubuhi ili kusikia kutoka kwa baba yake, na kujazwa na Roho Mtakatifu fresh kila siku. Ni vigumu kukutana na mhubiri anayesikia sauti ya Mungu kila siku na kumtegemea, halafu tusibadilike. Tumia muda peke yako mtulivu kusikiliza sauti ya Mungu. Tumia

muda, kuwaambukiza watu tabia hii ya kutumia muda wa kuwa karibu na Muumba kupata neno la kuhubiria wengine unapopata nafasi kuzungumza na watu. Mwombe Mungu awasaidie nyenzo za kazi pia, kama vile vitabu vya kusoma, kipaza sauti, kalamu, na hata ukiweza computer, na projector.

Miaka kumi iliyopita projector zilikuwa ghali kama dola 2000. Siku hizi kuna projector nzuri za dola 250 na laptop za dola 200. Badala ya kuagiza vitu vya kuvaa, na vinginevyo, kwa ndugu na jamaa walio nje; jiwekeeni na mume wako akiba, muagize vifaa vya kazi. Mwombe Mungu, na amini na uone makubwa atakayokufanyia. Hatukujua na mume wangu tutapata vifaa vya kuhubiria, ila Mungu amenisaidia. Wengi wetu Mungu ametutoa mbali, hata viatu vya kuvaa tumepata tukiwa mashuleni.

Vocha (credit) zimetumalizia hela, hata WVV wengine wanashinda wakipiga wakisema, 'halo halo!' Najua siku hizi simu ni kifaa cha kazi, ila epuka kutumia pesa na muda mwingi kwenye simu. Nimechunguza hata kupiga simu nchi za magharibi ni rahisi kuliko kupiga Tanzania. Wamedizaini tusiongee na ndugu wa karibu ila tuongee na watu wa mbali!

Kuna website nyingi za kukusaidia kwenye kutayarisha mahubiri kwenye computer pia. Tafadhali usipoteze muda kwenye teknolojia (gadgets), bali kwenye neno. Soma kumbukumbu la Torati yote, yasema "Nitakufanya kichwa na si mkia;" kwenye mahubiri yako.

Kuna wale wasiojitayarisha kwenye mahubiri, na wanaboesha watu. Usifanye jina la Mungu litukwane kwa sababu ya uzembe wako. Hicho ndicho kitu ambacho watu wa magharibi wameachana nacho, mahubiri duni! Hakuna atakayekusikiliza. Nilipokuwa Michigan niliona watu wa nyumbani walipoanza kuhubiri, watu walitoka mmoja mmoja, ila walipojitayarisha vizuri, ambayo inachukua masaa, watu walisikiliza! Hapa Afrika watu hawatukimbii hata tukiwa hatujajitayarisha. Tunashukuru Mungu kwamba hilo halipo nyumbani Afrika.

Wahubiri wengine wamevuka hatua nyingine ya kutayarisha mahubiri ya kutumbuiza na si kukatisha shauri mtu kwa Kristo; wamefanya kibweta mahali pa futuhi/ vichekesho. Mambo ya mikogo na usanii, kuna mahali pake. Wengine wanabadilisha lafudhi kwa kuwaiga wahubiri mashuhuri na kuwa kama vichekesho kwa watu. Mwombe Mungu ili awasaidie kama mnafanya mikogo au usanii, basi iwe kwa utukufu Wake na si wetu.

Soma ili upate mahubiri fresh. Miaka ya nyuma Tanzania, niliwahi kusikia mhubiri mmoja akihubiri hubiri hilo hilo kila aendapo. Nilipata bahati mbaya ya kusafiri Masasi, Dar, Morogoro na pengine pengi; nilikutana naye baada ya miaka mingi, akihubiri hilo hilo. Kaeni miguuni kwa Yesu ili muwe na material mpya.

Si dhambi kuhubiri hilo hilo, kama ni kanisa jingine; na ila ongeza lile la mazingira ya pale; ila kama ni hilo hilo watu watakuchoka. Ujue hata watu huzunguka. Mara nyingi nimekutana na watu wakanimbusha hubiri nililohubiri mahali fulani, ambako alikuwa ametembelea. Hata hivyo ni vyema mara zingine kuimba, "wimbo mpya kwa Bwana;" zikiwakilisha uzoefu mpya na Bwana.

Uwe mwangalifu na kumpa mtu unayetumia mfano wake tahadhari au kuomba ruhusa. Hata kama ni mtoto au mke wako, utamwaibisha akisikia unamtaja mbele za watu bila yeye kujua, hata kama ni mfano mzuri, - mwombe ruhusa. Labda kama unahubiri mbali sana na hutoi jina (jina limehifadhiwa).

Epuka kuambiwa na mtu, "Nenda kahubiri hili." Mwanamke mmoja alimsisitiza mume wake

akiwa kibwetani amsifu uzuri wake. Siku asipomsifu alipata shida.

Epuka utambulisho mrefu wa kujisifu. Ninapoishi utambulisho (introduction) umezidi, kwa kusifu mtu. Siku moja walimtambulisha mwalimu wangu, anayetoka Grenada, kwenye kanisa, “Ana shahada ya udaktari wa historia, amewahi kuwa balozi wa Grenada Marekani; ana mke mmoja; mke ni mzuri wa uso (pretty); ana shahada ya udaktari wa elimu; anafundisha chuo kikuu cha Andrews; ana nishani tisa (wakazitaja zote); mtoto wake wa kwanza ni daktari wa sheria; wa pili na Daktari wa uhandisi; yeye ni binamu ya mke wangu; n.k!” Utambulisho wa mtu mmoja tu ulichukua dakika tano!

Meya wa jiji alikuwa amevalikwa pia kama mgeni rasmi, yeye alikuwa na shahada moja, wakati aliposimamishwa alisema, “Baada ya sifa zote hizi, naona zangu ni chache ila lazima niziseme: “Mimi ndiye meya wa kwanza mweusi mji huu wa Jersey City!” Washiriki wa kawaida wenzangu na mimi, tusio na nishani zozote au uzuri wa sura tukajiona tumeachwa na basi. Hata hivyo kuna haja ya kusema ana mke mmoja? Kama ana mitara kwa nini umlete ahubiri? Mwingine nilisikia akisema ana mke mmoja mwanamke (akimaanisha kwamba si shoga)!

Wengine wasipotambulishwa jinsi wanavyotaka, wanamlaumu mtambulishaji kwa kusema, “Mbona umenishusha bei vile? Hukusema nina degree, wala hukutaja cheo changu!” Utambulisho ni muhimu, ila punguza yatakayoongeza kiburi kwako au kukukuza wewe na kumshusha Yesu. Nina majaribu na kiburi cha kutosha sihitaji kuongeza yote hayo ila jambo muhimu, Yesu Aliyesulubishwa. Jitambulisho jina lako, watoka wapi na habari chache zisizotunatuna, na waweza kusema kama unampenda Mungu. Kama una makubwa fulani watu watayaona mbele ya safari.

Siku moja mtu alinitambulisha kwa mishindo ya masifa mengi, mpaka nikasikia tumbo limeanza kuniuma. Lilipokuwa linaendelea kuwaka moto, nilijisemea moyoni, kama kuna njia ya kutokomea hapa ningetokomea kwani baada ya mambo makubwa waliyosema na mimi si mhubiri vile, si watu wataboeka hapa na kusema ana matambulisho makubwa ila mabua matupu! Ila sikupaswa kufikiri vile, hata kama ningekuwa mhubiri mwenye mahubiri makali, na bora sana;haifai kutambulishwa vile. Jambo kubwa ni YESU ainuliwe si mimi MKK or KK.

Kama viongozi wa kiroho, tusiwe na mahubiri yaliyochoka choka, au ya futuhi. Kwa hili nawasifu watu wa magharibi, wanahubiri si mchezo ila wanajitayarisha mnooo! Japo wengine hawajihusishi sana na kazi ya kuongoa roho ila ni wazungumzaji wazuri! (orator). Niliona kule seminari Michigan, wakiona mhubiri ni mwafrika, washiriki walitoka pole pole nje. Pengine ni ladha tofauti, au lugha. Ila wahubiri wa Afrika Kusini, Zimbabwe na wachache wengine, walikuwa wanasikilizwa! Siwaungi mkono, maana kila mhubiri hata aweje ukimsikiliza Mungu utapata kitu hapo, usikae ukikosa msamiati n.k.

Wahubiri wengi hawahudhuria shule ya biblia au ya Sabato (vipindi vya asubuhi), kama wanahubiri siku hiyo. Hili jambo jitahidi kuliacha. Pata muda katikati ya wiki na ujitayarisha; labda iwe ni dharura; maana wapaswa kuwa tayari wakati ufaao na usiofaa pia. MKK/KK au mzee wa kanisa, asipohudhuria shule ya biblia anaweka kigezo cha watu wengine kumfuata. Hata wengine wamefikia hatua ya kutosikiliza wengine wakiwa wanafundisha shule ya biblia, bali wanakuja wakati wa mahubiri, kuhubiri tu! Wako tayari watu wengine wawasikilize, ila wao hawataki kusikiliza wengine au, ni kiburi kwamba anajua mambo mengi?

Wazee wengine wa kanisa au mchungaji, wanatumia muda huu wa madarasa kufanya vikao na kuconsult huku na kule. Hili ni kosa, kudharau watu, Je, wao wangepanya hivi ni nani angekusikiliza wewe? Hata watoto wako watakosa mfano; na vijana utawakatisha tamaa wasiendeleo kuhubiri.

Tukitembea Tanzania, watoto wangu walisema mama hatujui kiswahili hatutakaa kwenye mahubiri! Niliwaambia kaeni tu, mtajifunza lugha kwenye hayo mahubiri. Unapotoa mwanya wa kuacha mahubiri au shule ya biblia kwa watoto, mwishowe wataacha.

Kristo aliingia hekaluni akasikiliza, japo alijua kila kitu na aliandika Neno, sisi je? Kanisa letu lina wazazi wengi wakristo wazuri ila wanasema hawaji kanisani wanasalia nyumbani; hili ni kosa kubwa. Baada ya muda wanachoka, na wanaanza kufanya shughuli zao au kugombana gombana. Watoto wanaona mifano yetu kwa njia ya ajabu.

Chuma hunoa chuma. Wapeni hata vijana wadogo nafasi za kuhubiri neno, ndiyo jinsi wanavyojifunza. Hata kama hayana ladha. Nakumbuka tulipokuwa tunajifunza kupika, baba alilalamika, “Tunakula kama tuko jela na tunafanya kazi! Lini huku kujifunza kutaisha?” Ila hauwezi kupata uzoefu bila kujaribu.

VK wengine wa mahubiri ya nyimbo wamefika hatua ya kusema, “Kwaya fulani itawatumbuiza kwa nyimbo badala ya “Kwaya fulani itamsifu Mungu.” Zile sifa ni Kwa Mungu si kututumbuiza. Weka malengo ya yale unayotaka kufikisha kwa msikilizaji ili usipoteze dira, weka mipango yako kwenye karatasi.

Kama ni mahubiri ya hadhara angalia unaofanya nao kazi, kamati ya mipango, jinsi ya kuchangisha pesa za kuendeshea mkutano, masomo na nyenzo pia. Haya ni muhimu yaombewe, japo ni milima, “Kwa Mungu hakuna kisichowezekana, ndiyo maana anaitwa Mwenyezi Mungu.” Kuchapisha mialiko ni vizuri ila kama rafiki yetu Herry Mhando, anavyosema wahubiri wengi wa biblia kama Nuhu au Yona hawakutumia karatasi, ila kila mtu alisikia ujumbe wao.

Siku hizi watu wa nchi nyingine wana karatasi mengi ila hayasomwi. Wanaona mengi machoni, wanachoka (sensory overload). Hebu jitahidi wale waumini wa karibu wajenge urafiki; wao ndiyo watakaokuwa makaratasi ya kualika watu (handbills). Ukiwa na pesa utachapa karatasi, ukiweza kutumia runinga, vibao, gazeti au computer tumia, maana tuko katika ulimwengu wa teknolojia ila watakaokuja wengi ni wale ambao wameitwa na mtu uso kwa uso.

Wewe ndiyo kijizuu. Ukihubiri usisahau kutoa ushuhuda wa matendo makuu ya Mungu. Mifano hasa ya karibu, ya kweli, ina mvuto mkubwa. Mara nyingi Mungu Amenitendea makubwa na nikasema, “Ukinitoa katika shida hii, nitakushukuru mbele za watu.” Ila nimejikuta naingia woga japo nina ushuhuda, wa Zaburi 40. Mara nyingine naogopa kwamba itaonekana ninajisifu. Basi imebidi nitafute kanisa la mbali watu wasionijua ndipo nitoe ushuhuda huo. Wakati mwingine KK au mke wake hathaminiwi kwao, hata Yesu hakuthaminiwa kwao!

Zaburi 116:12 Daudi anauliza atamrudishia nini Bwana kwa mema wake. Aligundua Mungu hana shida na chochote. Ila alisema atasimulia matendo ya Bwana, atawaambia wengine habari njema na kisha ataondoa nadhiri zake. Usisahau kuondoa nadhiri zako au mihadi yako kwa Mungu.

Nakumbuka tulipita mpaka wa Namanga kwenda Kenya. Binamu fulani alinifuata. Mama yake alitoka Kenya, na baba Tanzania, ila aliishi Tanzania na alitaka kutalii tu; ila hakuwa na pasipoti. Polisi mpakani walipogundua, na kuanza kutupa shida, sikutilia maanani kwani nilikuwa naenda chuoni. Nikajuta wakati tulipokuwa tunahojiwa ofisini; nikasema kimoyo moyo, “Mungu hawa polisi wataweza kutufunga jela, kimchezo mchezo hivi, na wanawake wana shida nyingi wakienda jela. Nami si sikutaka kwenda na huyu binamu ila mama yake ndiye alisema anifuata.” Nikaenda kuomba chooni,

na nikasema, “Mungu ukinitoa kwenye shida hii nitatoa ushuhuda mbele ya watu.” Ila baada ya hapo nikaanza kusita. Ni mengi makuu ambayo tumetendewa, lakini tunasita kuyasema.

Ushuhuda ni mzuri na muhimu, shuhuda za biblia hazikusimuliwa ili tushangae na kustajabu tu, matukio na kukariri majina na tarehe, bali ili tuendeleo kuyasimulia matendo ya Mungu.

Nakumbuka kampuni ya kodi ya Marekani ilitukagua (Internal Revenue Service) . Waliangalia kama tunatoa pesa ngapi kwa huduma. Wakasema wanatudai dola 4000! Nilishtuka! Nikasema watu wakijua watacheka kwa kejeli, “Wahubiri walei hawa ni wezi wa kodi.” Nikajiuliza ‘Tukienda jela, hivi kanisa letu lina huduma ya jela kweli watutembelee kizimbani?’ (prison ministry). Miujiza ilitokea; mume wangu alipokagua tena akakuta kumbe sisi ndio tunawadai dola 4000! Na wakagundua tulipotumia mwanasheria wao. Wakasema tuache tu, hatuna deni lolote. Nilishusha pumzi na kumshukuru Mungu.

Hebu tusimulie matendo yake makuu bila hila au kujisifu. Kwa nini tuseme habari mbaya peke yake, kama vile ‘shangazi amefariki, mvua haijanyesha, watoto hawana karo;’ n.k. Tunamfanya Mungu kuonekana mwongo, na katili asiyejali watoto wake. Je, watoto wako wakikusimulia vile mbele ya watu utafurahi? Mara zingine tunakuwa na mapokeo kwamba tukisema habari nzuri, mabaya yatatutokea.

Mama yangu alisema siku moja, “Ngombe wangu ametoa maziwa mengi leo jamani.” Jirani alisema, “Shhhh! Usiseme; atapunguza kutoa maziwa!” Makabila mengi pia wanaamini ushirikina wa kutosifia watu/vitu.

Nilikoolewa, kwa mfano, huwezi kumsifia mtoto mchanga aliyezaliwa kwa kusema, ‘ni mweupe, mnene, mzito, mzuri,’ n.k. Nilipokuwa ninasifu watoto hivi, niliangaliwa na jicho baya, kisha nikaambiwa niteme mate hayo chini; eti mtoto asije akawa kinyume cha niliyoyasema! Nilikuwa nakataa kutema mate chini; nikiwaambia kwamba mimi siamini hivyo, na sina nia mbaya. Baadaye walinizoea. Wakati wote tunasema habari mbaya tu, na zile nzuri tunaficha, tunawapa watu wa dunia picha kwamba Mungu hana kitu kizuri kwa watoto wake ila maumivu tu (Uwii!)

Unapowatembelea watu omba nao majumbani mwao. Kila mtu ana shida fulani, na anafurahi kusaidiwa maombi. Ukija kwangu nitafurahi sana uniombee nina mengi ya kuombewa, yanayonisibu. Maombi mengi Nguvu nyingi. Kuna wimbo unasema, “Nahitaji maombi ya wale ninaowapenda.” I need the prayers of those I Love. Ukianza kuimbwa kanisani kwetu kila mtu anauchangamkia. Hivi kuna mtu asiyehitaji maombi kweli? Nilifanya kazi ya kuuza vitabu Sweden, nikiwaambia watu tuombe, hawakukataa, na hasa kwa vile walikuwa hawanijui na hivyo nisingetoa siri zao. Waliniambia mambo mengi ya kuomba. Hata Marekani mimi na waumini wengine tunapata watu wanaosema, ‘niombee’ nami naenda kwa wengine na kuwaambia, waniombee. Hata watu wengi wanavaa pini zimeandikwa, “Je, nikuombee? Au “Uniombee” (may I pray for you, will you pray for me).

Walei wa Tanzania, Congo, Marekani na Kenya tumeombeana kila mara tunapokutana, wengine tumechukuana milimani na kufunga na kuomba pamoja. ukiwa kwenye mkutano wa walei wowote, tafuta patna muombe naye kila siku. Ukimaliza zile siku mtakuwa mmewezeshwa mambo mengi zaidi ya yale ya mkutano. Ni vizuri wanaume kwa wanaume na wanawake kwa wanawake waombe pamoja kama ni faragha.

Kama umealika watu kanisani, wakija hakikisha unaenda kuwasalimu pale walipo jinsi

unavyoweza; usiache wakae peke yao. Utawafahamu vyema na kujenga urafiki nao. Usipuuze kazi ya kutembelea watu; Ez 34:2, 4-6. Hata kama huna usafiri, usalama au bajeti, kutembelea watu ni muhimu. Kuwapigia simu au barua hakutoshi. Tuondoe udhuru na kwenda kutembelea watu.

Kuna mshiriki mmoja alilalamika, “Nimekuwa hapa miaka kumi na hakuna mhubiri wa kanisani aliyenitembelea; wewe ndo wa kwanza!” Kutembelea watu katika taabu yao ni dini ya kweli. Yakobo 1:27. Kutembelea watu pia kwasaidia ulenge mahubiri yako katika mahitaji gani. Mahusiano yenu yanajengeka vyema kwa kusaidia shida zinazotokea na kanisa linakua. Wafuatilie nyumbani tena, ukiwa na nafasi au tuma timu yako. Anza kutembelea washiriki kwanza kisha watu wa nje. Hamuwezi kuwa na mahubiri ya kufaa endapo hamuwatembelei watu na kujua mahitaji yao. Jaribu usiwe huko muda mrefu na kula chakula kingi. Hii itafanya usifikie wengi kwa karamu nyingi. Sema, “Tunakuja kwa nusu saa leo tuna nyumba kadhaa za kutembelea, usijishugulike sana.”

Washiriki wengine watakutambulisha kwa jamaa zao wasiomjua Yesu nyumbani mwao. Mara zingine KK/MKK wa mbali aweza akawa na mvuto kuliko yule wa pale; “Nabii hathaminiki kwake.” Binadamu wote ni washiriki. Washiriki wa zamani, washiriki wa sasa na wale watakaokuwa washiriki. Wape moyo na wasifu kwa machache unayoona wanafanya vizuri nyumbani au katika maisha yao.

Kabla hujatembelea, jihoji mwenyewe, mahusiano yako na Mungu. Kisha ombea maisha yako ya kiroho na wale unaoenda kuwatembelea. Omba uwe na upendo, uwe msikilizaji bora, uwe na hekima, ujasiri, neema na Roho wa Mungu. Weka mpango, mfano: Kutembelea washiriki wote kwa mwaka, kutembelea majirani zako, na ni nani utafuatana naye. Ni vizuri kwenda na mtu mwingine. Ugeni uwe mfupi. Jenga urafiki, na usipowakuta, angalia kama waweza kuwapigia simu au kurudi tena.

Usipendeleo kutembelea kundi moja tu la watu. Tembelea wagonjwa, wazee, washiriki wapya, wageni waliokuja kanisani, wanaokupa na wasiokupa zawadi, familia, viongozi wa kanisa, washiriki waliorudi nyuma n.k. Soma nao neno, wape muda wa kuzungumza na kusikiliza. Nyimbo zisisahaulike, zinaleta furaha na kupunguza misongo. Yesu na mitume walitumia nyimbo (Mat 26:30, 1 Kor 14:26), kisha, omba nao. Waulize mahitaji yao, mwaweza kuomba kwa duara na kushikana mikono, omba toka moyoni mwako.

Weka noti za matembezi hayo. Mfano: Familia unayofanyia maombi, wamebatizwa, wanafanya kazi ya kushuhudia, wana biblia na vitabu vya kiroho, wanatoa zaka na sadaka, wanahudhuria ibada, wanataka mlei afanye nini, wanahitaji masomo ya biblia, wana karama gani, wanataka uhubiri kuhusu nini, waulize kama wana maswali ya kuuliza. Kama wanataka uwafundishe kushuhudia waulizie; utakuwa na wengi wa kusaidia kusukuma gurdumu la injili. Hutaifanya kazi hii peke yako. Wape changamoto, wafundishe, utashangaa wataleta roho nyingi kwa Bwana. Huko ni kuhubiri pia.

Kitabu cha Yeremia kimezungumza sana kazi ya kuchunga au kulea washiriki- soma Yeremia 23:1,2. “Na mambo yale uliyoyasikia kwangu mbele ya mashahidi wengi, hayo uwakabidhi watu waaminifu watakaofaa kuwafundisha na wengine.” Hii ni kanuni ya 222 kwenye 2Tim 2:2.

VK tusiishi katika utopia kwamba hatutazeeke na hivyo hatufundishi vijana au wengine ili waendeleo kushika kazi yao. Tufundishe vijana na wengine pia, endelea kuomba ombi ambalo ni amri; “Mavuno ni mengi bali watenda kazi ni wachache, OMBENI ili Bwana wa mavuno alete wavunaji.” Hili ni ombi la kuomba kila siku.

Fanya urafiki na watu wa dini zote, ili upate wa kuwafikia. Kuna wimbo ambao umetafsiriwa



vibaya; wasema, “Tafuta daima utakatifu, fanya urafiki na waumini tu!” Ila aliyetunga alisema tofauti. Waeleze hawa watu kuhusu mbingu na faida zake. Je, wataka kuwa kiumbe kipya?

Siku hizi watu wataalam wengi duniani wamesomea missiology na wamejifunza mbinu nyingi za kufikia watu. Waweza kuuliza ushauri kwa watu hawa. Mimi nimewauliza mara nyingi mashauri na hata mafungu ya biblia. Angalia [joshuaproject.org](http://joshuaproject.org) na 1040 window ili ugundue sehemu ambazo hazijafikiwa. Hata kule Buthan zaidi ya 99% ni hindu. Wanasema watu wa 1040 window ni nusu ya watu wote duniani; na kwamba 90% yao hawajawahi kumwona mkristo wa dhehebu lolote kwa macho yao. Ombea Roho Mtakatifu na wavunaji huko kila siku.

Nchi kama za Korea ya kaskazini ina utesi mkubwa. Tulikutana na watu toka huko, wakasema watu milioni nne wamekufa kwa miaka mitano iliyopita, kwa njaa na mateso. Kila mtu alipewa punje kama kumi za mahindi kwa ajili ya chakula. Pengine nchi ilikataa msaada toka nje. Wewe mwenyewe utahubiri ila yasemekana kila mwaka wafa watu milioni sitini na wazaliwa milioni tisini. Utawafikiaje hawa usipomba Roho Mtakatifu? Hata Afrika yenyewe, mwaka 2012 imefikisha watu bilioni moja!

Anza kujenga shauku kwa uwafikiao kama mwanamke Msamaria kisimani. Angalia usipoteze lengo yule unayemtembelea; usimwambie mengi ya kumchanganya na usimlaumu au kumhukumu. Kita kwenye jambo muhimu. Kumbuka: Jambo muhimu ni kufanya jambo muhimu liwe jambo muhimu; yaani kumwinua Mungu. Jua jinsi ya kumkatisha mtu shauri. Omba msaada kama hauwezi na ujifunze. Nimekuwa na shida ya kukatisha watu shauri; hasa baada ya kukaa kwenye nchi zenye demokrasia nyingi, zinazosema “Usimbughudhi mtu.” Mara nyingi nimeomba wahubiri wanisaidie kutoa wito.

Kumbuka humfanyii mtu favor akienda motoni, hapa uko katika kazi ya kufa na kupona. Zungumza na mtu kuhusu familia yake, kazi yake, dini yake, na umweleze kuhusu ushuhuda wako ambao ni safari yako ya imani na matumaini; (FORT) yaani Family, Occupation, Religion and Testimony. Elezea jinsi Yesu alivyobadilisha maisha yako.

Mlei mmoja wa Katesh alitupatia ushuhuda wa ajabu alisema kwamba alikuwa hajui kusoma wala kuandika, na aliomba washiriki na viongozi wa kanisa wamsaidie ila kila mmoja hakuwa na muda! Siku moja akienda kuchunga mbuzi asubuhi alichukua kitabu cha Mlima wa Baraka (Mathayo 5-7) na alipofika machungani akakifungua na kuanza kusoma bila shida, kutoka siku hiyo alisoma kila kitabu. Ushuhuda wake ulinifariji sana. Mungu hatafuti sana watu wenye vipaji vikubwa, ila watu ambao wako tayari kusema, “Nitume mimi Bwana;” alisema Nabii Isaya.

Uwe mnyenyekevu ukielewa utupu wako (nothingness). Mtumishi wa Bwana mnyenyekevu aweza kugusa mioyo ya watu kama kinanda na kwa uwezo wa Roho mtakatifu, mwangwi wa sauti ukaendelea kusikika milele zote.” Matunda ya roho za watu kwa Kristo yatakuwa mengi pale tunaponyenyekea. “Ikiwa watu wangu walioitwa kwa jina langu watajinyenyekeza, na kuomba, na kutafuta uso wangu na kuacha uovu wao nitasikia kilio chao;” 2Mambo ya Nyakati 7:14.

Tumia muda wako kutembelea miji na kuizunguka na kuiombea. Siku moja tuliitwa na mume wangu kuombea mji wa Newark, New Jersey. (PrayforNewArk.org) Tulikuwa maelfu wa madhehebu yote. Kama vile alivyosema Dwight Moody, “Give me England or I die” au “Nipe Uingereza au nife.” Watu wenye imani waliliombea jiji hili la Newark. Watoto watatu tu, ndio walimaliza sekondari kati ya watoto kumi; kwa sababu ya anasa kama ulevi, sigara, umalaya, na mengineyo japo serikali iliwalipia bure! Kila siku watu kadhaa walipigwa bunduki mitaani mwao. Angalia takwimu kwenye web yao.

Tulipewa kila mtu mtaa mmoja, kuuombea kwa mwaka mmoja. Sisi tulipewa mtaa wa Ridge Rd, Newark. Tulizunguka mitaa na kuiombea. Miujiza ya ajabu ilitokea. Hivi sasa ninavyoandika, takwimu za Newark ni bora sana kuliko vile zilivyokuwa. Hakuna linalomshinda Mungu! Usifikiri kazi yako ni ndogo, usizembe. Waandikishe watu kwenye sauti ya masomo ya unabii, yatawasaidia wawe na uhakika wa wokovu wao na kuelewa neno vizuri; pia watakingwa na majaribu.

Watu wana magonjwa, upweke, shida za ndoa, umasikini, na vifo katika familia. Walettee tumaini, omba nao. Tunapoomba Roho mtakatifu anatararisha udongo wa moyo na matokeo makubwa na mazuri hupatikana. Endelea kufanya hivyo ukiwa taa yao kwa matendo yako pia. Roho ya wivu, hasira, mashaka, kukosoa, malalamiko, malumbano na kunung'unika iepukwe kwa Jina la YESU.

Tunaona katika maandiko matakatiifu, katika kitabu cha Matendo, watu wakikata shauri, inabidi wabatizwe kwa Roho na kwa maji, na kisha waingie ushirika. Usiache mtu akisema nitabatizwa ila sina haja ya kwenda kanisani. Je, waweza kupiga picha ya nabii, mitume au Kristo wakilala siku nzima siku ya ibada bila kwenda huko? Waebrania 10:25 na Luka 4:16 yatueleza ushirika ni muhimu. Yesu akijua roho za makuhani nje na ndani, na unafiki wao, bado alihudhuria kanisani. Usidanganyike kwamba utakaa nyumbani tu ukue! La, hash! Matendo 2:42 yahimiza hivyo.

Mshiriki mpya na wa zamani awe na ushirika wa kwenda angalau mara moja kwa wiki, mjifunze Biblia pamoja nao: Wapya na wa zamani. Je, MKK ni lini, mara ya mwisho, ulifundisha biblia, au kuomba na mtu? Yesu ametufanyia mengi sana, sisi nasi tufanye nini?

Tunarudia tena, epuka kugumia gumia na kurudia rudia maneno, bila kujitayarisha eti unafuatiliza mtindo wa Jamaica au style fulani. Jitayarisha vizuri, ili hubiri litirike na siyo kufoka foka tu wakati huna ujumbe. MKK, kama mume wake, anaitwa wakati wo wote 'kusema kitu.' Iwe ni kwenye mikutano, arusi au matanga. Hivyo inabidi, kama tulivyosema, tuwe watu wa kusoma Neno. Watu watagundua kama umejitayarisha au unabahatisha na kubabaika babaika, hata ukigumia gumia. Hata watoto wadogo wana akili timanu watasema wakifika nyumbani walivyosikia. Wataambizana mpaka habari zitakurudia wewe au mume wako. Wataanza kukuigiza kana kwamba ni mchezo wa kuigiza.

Mhubiri mmoja alingaka na kufoka zaidi ya mara ishirini, "Yesu alikuwa mwafrika x20; sababu alipoitwa kumfufua Lazaro aliwasili baada ya siku nne, mwafrika halisi, hakutunza mihadi ya muda!" Sikupata lotote pale; Ila aliponiona, (alikuwa rafiki) aliniuliza, "Ulilionaje hubiri langu?" Nilijibu, "Yesu alichelewa kwa sababu mbili: Kwanza kuna watu waliokuwa wamelipwa kulia na fujo ilikuwepo. Pili, Alingoja siku nne za imani yao, kwamba siku ya nne ndiyo amekufa kabisa na wala hajazimia." Yule mhubiri alisema, "toa siasa zako." Tulicheka nami nikaenda zangu.

Usijisifusifu sana, "Nimebatiza watu elfu moja." Kazi hii yaongozwa na Roho na siyo wewe. Ukijisifu sana itaonekana kwamba ni kazi yako.

Usimbe nyimbo za kurudia rudia, au kuamsha hisia. Ila nyimbo zako ziwe na sentensi za kukamilika, "Nakusifu Yesu kwa vile umeniepisha katika malumbano ya familia." Na siyo: "Nakusifu, nakusifu, nakusifu, nakusifu.....". Au "Katika, katika katika...." Malizia sentensi: "Katika wenye dhambi, ndimi mkuu wao, ila Yesu, akaja, kwa dhambi alikufa, akamimina damu, niupate uzima." Mtu asipate kushangaa au kujuliza unamsifu nani, au katika nini? Kuna nyimbo na mapambio mengine ya kurudia rudia, sentensi moja tu hata bila maana yo yote.

Nyimbo za sifa za kiswahili hazina shida hii sana; tunaleta mafungu na kueleza mambo kwa

undani. Hili pengine ndiyo limefanya mwalimu Cleveland wa Fountain View Academy wa Canada aliyeishi Zambia kwa miaka mingi kuwa mwalimu mzuri wa kwaya. Yeye amejifunza ule uimbaji na uigizaji wa nyimbo kama kwaya za kiafrika. Waangali kwenye Tv yao au U tube.

MKK ambao wana kipawa hiki cha kutunga nyimbo, fikiria kwa kina ukitunga nyimbo; siyo maneno tu yasiyo na maana nzito. Angalia mvuto wako wa kuvaa, huhitaji watu waangalie sana nguo zako za kumeta meta, mikono, au matiti au kifua kilichoachwa wazi. Utapoteza lengo la kumwinua Kristo.

Sina uzoefu sana wa jinsi ya kuchangisha fedha za kufanya mahubiri, ila tafuta walei na wachungaji wenye karama ya kufanya hili, wakusaidie. Mikutano ya hadhara au huduma inahitaji fedha. Kama MKK na mume wako, mwaweza kutoa mchango wanu; ila washiriki wa makanisa hayo wabidi waambiwe wachange. Mara nyingi kunatokea watu wachache, ambao wana karama ya utoaji na Mungu Amewajalia. Ni vyema kuwaendea hawa na kuzungumza nao.

Uwe na kamati ya kutumia hizi pesa kwa uaminifu. Mambo yanayohusu pesa ndiyo yamefanya wachungaji wengi waharibu kazi. Uwe mtu wa kuomba, kwani Bwana Atatoa, ni Mweza. Yeye anafanya miujiza kila kukicha, anataka umhubiri. Unapopata nafasi ya kuhubiri, wakati ambapo hauchangishi pesa zungumza kuhusu uwakili.

Mhubiri mmoja alienda Congo na kufanya mashambulio. Zaka yao kwenye makanisa ya mtaa mmoja, ilikuwa nusu dola (thumni au senti hamsini)! Alipofunga mkutano baada ya wiki sita, zaka iliyotolewa ilifika dola 3000! Mwinjilisti huyu hakuwa na haja na fedha, zaka ni ya kulipa watenda kazi, ila aligundua kwamba mara nyingi hatuwaambii watu kutoa wakati ambapo hatuchangishi.

Kuhubiri ni kuwa mtumishi wa Mungu, na si jukwaa la kuonyeshwa ubingwa au kiburi. Mrudishie Mungu utukufu. Weka magoli, usiende bila malengo, wewe si mtalii, bali balozi wa Mungu! Naamini kama waume wetu ni viongozi wa kiroho, nasi ni wasaidizi, mara nyingi tutajikuta tunaongoza watu kiroho, kwa ngazi za chini au kufundisha; 1Kor 5:18-20.

Wote hatutoi sawa bali, tunajitoa mhanga sawa (not equal giving, but equal sacrifice). Tunafurahi kwa sababu sehemu nyingi Afrika kina mama wanapewa nafasi ya kufanya huduma mbali mbali kanisani; wakionyesha wanampenda Mungu na kuongozwa na Roho. Yapitwe wakati yale maneno ya kusema; "Kina mama hawawezi kumshuhudia Kristo." Yesu, ndiye jibu la kuleta Roho na si nguvu ya mahubiri yetu, hivyo tumwombe atuvuvie.

Sikiliza mahubiri ya wachungaji wengine pia ili ubarikiwe. Unajua wote tunasoma biblia hii moja; ila kila anayempenda Mungu anapata ufunuo fulani ambao mwingine hana. Omba, sikiliza mahubiri, na shuhudia. Baadhi ya wahubiri ambao nimebarikiwa na mahubiri yao rahisi ni: Walter Veith, Doug Batchelor, Kenneth Cox, Stephen Bohr, Ivor Myers, Mark Finley; na website nyingine nyingi. Siku hizi kuna nyenzo za kutosha, ila angalia kama zinaendana na mafundisho ya Biblia.

## **Sura ya 25: UUMBA II**

Tunafahamu mambo machache ya uumbaji, ila kwa hayo machache ni tosha kutuacha hoi bin taabani na mshangao! Hayaeleweki eti; kwa akili zetu ndogo. Somo la uumbaji ni msingi wa kwanza,

hata kabla ya somo la wokovu. Kama huamini uumbaji wa siku sita, basi hauamini Neno lolote la Mungu na nina mashaka kama unamwamini Mungu kweli. Hata kwa wale wanaotumia asilimia kumi tu ya bongo zao, (ambayo ndiyo asilimia ya juu sana kwa binadamu wote); hawawezi kuelewa hata tone ya yote ya uumbaji ndiyo maana sioni ni vyema kujadili sana Uungu maana wengi wanakuja na nadharia ambazo hazipo kwenye Maandiko na kufikiri kwamba wanapaswa kujua kila kitu kuhusu Uungu, La, wanapaswa kujua tu kile Mungu amefunua, kitu kikubwa. Ni nafuu kidogo ukiongozwa na Roho wa Mungu, utababaisha kidogo! Anasema, sasa tunaona kwa utusi tusi tu, bali baadaye Mungu atafanya tuweze kuelewa. Namba na lugha za binadamu haziwezi kuelezea. Hata mwandishi mmoja ikiwa, “Bahari na ziwe wino, mbingu ziwe karatasi, na miti iwe kalamu, na kila mtu awe mwandishi, hatutaweza kuelezea upendo, maarifa, na ukuu wa MWENYEZI MUNGU.”

Kumwabudu Mungu ni pamoja na kuamini maneno yake na njia ya kumwabudu, soma Zaburi 19 na kuona jinsi “Mbingu na nchi inavyohubiri utukufu wake.”

Tukumbuke kwamba, mambo ambayo binadamu alipewa baada tu ya uumbaji ni ndoa, mapumziko ya sabato na kazi. Utashangaa siku hizi za maendeleo na za mwisho wa historia ya dunia kwamba watu wengi wanaanza kupinga uumbaji wa Mungu kwa siku sita; eti ni chache! Mungu hawezi kufanya yote hayo kwa siku sita! Naam, aweza kufanya kwa sekunde moja au pungufu sana, yote yawezekana kwake, Haleluya!

Kama hawezi kufanya kwa siku sita basi hata bilioni haziwezekani. Maana si kama unajenga nyumba ya tofali kama binadamu unaweka moja moja! Shida ni kwamba, tunajaribu kumlinganisha Mungu na watu au vitu vyenye uwezo mkubwa, na katika fikra zetu finyo, tunashindwa kumwelewa. Twarudia, kama siku sita ni chache, basi hata kwa miaka trilioni ni michache!

Nilikuwa nazungumza na mchungaji wa Baptisti kule Pennsylvania, tukisoma naye biblia kuanzia mwanzo mpaka mwisho kama kikundi. Wakati wa kusoma uumbaji alisema makanisa mengi au waumini wameanza kusema kwamba hawaamini uumbaji. Nafikiri waafrika wengi hatujaathirika na hilo. Kwamba tulitoka kwa nyani hatuamini upuuzi huo, kwanza tunaona ni tusi maana wakisema vile pengine tunajishuku kwamba kwa vile tuko karibu na hao nyani, basi pengine ni sisi. Mchekeshaji mmoja wa Spain alisema niliwaauliza nyani walitoka wapi, wakaniambia wameshuka toka mitini (they have descended from trees).

Watu wengine, kwa sababu ya Mateso na shida za binadamu, wameona waache kuzungumzia uumbaji wa Mungu. Mpiga picha mmoja aliyekuwa akipiga picha Ethiopia, alijiua kwa kukata tamaa kwamba hakuna Mungu. Alipiga picha ya mtoto aliyekuwa amekonda sana na mbavu zimeingia, na karibu yake alikuwa tai akingoja afe ili amle. Picha nyingine ya Ethiopia ilipigwa ya mama aliyefariki, akiwa na mtoto wa miezi mitatu, ambaye aliendelea kunyonya maiti ya mama yake, masikini!

Habari kama hizi za njaa, na maumivu, zimewapa watu sababu za kukana kwamba hakuna Mungu. Kwako Mkristo, vitu vya asili, kama simba kumla swala na vingine visikuchanganye kwani haya ni mambo ya imani. Tunaamini kwamba Mungu yupo, alituumba na akatufikisha. Tuna ushuhuda mwingi kutoka maisha yetu, Neno lake, unabii, historia na kubadilishwa kwa maisha yetu. Soma zaidi kitabu cha Ayubu na Ufunuo 12 ili kuelewa hila za mwovu.

Zamani za watu kama Galileo au Newton au wana sayansi mashuhuri, waliovumbua darubini na mambo ya dunia yetu walikuwa wanasomea neno la Mungu na walitaka kugundua zaidi ukuu wa Mungu ili WAMSIFU NA KUMTUKUZA. Siku hizi watu wanatafuta elimu ili wamkebehi Muumba. Naye

anaangalia akiwa juu kama vile tuangaliavyo siafu anayetaka kutupiga kofi, hivi ataweza?

Twapenda kusema kwamba Uumbaji ni jambo muhimu sana kwa mkristo kuliadini. Na uumbaji wa siku sita na ya saba akapumzika. Siku 365 watu wanajua zinatokana na dunia kuzunguka jua. Na siku 28 au mwezi mmoja, watu wanajua ni kwamba mwezi unazunguka dunia. Masaa 24 yatokana na mzunguko wa dunia. Ila siku 7 za wiki, hazina maelezo zaidi ya kwamba Mungu aliumba mbingu na nchi kwa siku sita akastarehe siku ya saba.

Watu wengi duniani wameona kwamba kutokana na mzunguko wa mwili wetu (circadian Rhythm), yabidi tufanye kazi siku sita na kupumzika ya saba. Mwili unachoka. Nimegundua hilo nikifanya kazi kila siku, angalia masomo ya afya.

Nadharia kwamba Mungu hakuumba bila kitu chochote (without nothing au exnihilo) halina msingi kabisa. Mungu alipoumba hakutumia kitu chochote, kama sisi binadamu kwamba tukitaka kutengeneza kabati, lazima tuwe na mbao na misumari. Binadamu ni wasanii na si waumbaji. Vyote vilifanyika kwa sauti yake tu, na aliviumba kwa makusudi yake, mbingu, dunia na vyote vilivyomo. Vimekuja kwa pumzi yake. Je, Mungu alifanyaje yote haya? Hakutuambia kwa undani. Biblia ni Muhtasari. Hata hivyo udongo hauwezi kusema, “Mfinyanzi, mimi sikuumbwa kwa namna hii!”

Sayansi yetu ni ndogo kama tone la maji kwenye bahari, haiwezi kuchunguza hata punje ya siri za Mungu. Weka makini hapa: MUNGU ndiye anayeelezea sayansi, na si sayansi inayomweleza Mungu. Tuelewe, Uwezo wake wa uumbaji kulinganisha mawazo yetu, ni madogo na duni kuyaelezea. Hata mbinguni tutajifunza milele na milele, tusifikie ukomo wa maarifa. Kweli jinsi ulivyo ukuu wa Mungu! Wengi kama Darwin, baba uibukaji,(evolution) aliyeanza kusomea theologia kwanza, akipata, shahada mbili, tatu hivi; akaanza kufikiri sasa anajua vitu vyote.

Wanasayansi feki wa uongo na kweli kama Darwin wamewapoteza wengi; kisha wengine, wakajutia na kurudi kuomba msamaha kwa Mungu ila wanakuwa wamepoteza wengi. Mfalme Manase aliyetawala muda mrefu wa miaka 55 na kupoteza wengi ila alitubu, na atakuwa mbinguni ila wengi hawatakuwa kule kwa sababu yake. Wanasema “Bahati ya mwenzako, usilalie mlango wazi;” kwamba nawe utakuwa kama mwizi yule wa msalabani aliyetubu, dakika ya mwisho. Yeye anatupa matumaini sana, sisi ambao tumepotoka; ila ni nadra kupata nafasi kama hiyo, maana Roho wa Mungu tukimkataa mara nyingi, naye sauti yake inapungua kutufundisha mpaka tunajikuta tumetota kwenye matope mengi.

Ni miaka 200 au 300 tu hivi iliyopita, sayansi imejua mambo mengine. Hata chembe ndogo ya vitu na viumbe (atom na cell) zimegunduliwa karibuni, mwaka wa 1845. Watu wengi wamekufa kutokana na matabibu wasiojua mambo fulani; matabibu hawa ni binadamu na hawana nia mbaya ila tu, hawana jinsi.

Raisi wa kwanza wa Marekani aliuwawa na Matabibu waliofikiri kwamba mtu akiwa joto la homa ya vijidudu kama bakteria, ilibidi atolewe damu ili kutoa ugonjwa (blood letting). Hata sasa tunavyoona sayansi imejitahidi, mara nyingi matabibu watakwambia, “Sijui utakufa lini, ni Mungu anajua au jitayarisha mambo yako ugonjwa wako umeshindikana.” Kwa nini washindwe?

Kitabu cha Ayubu kinatueleza siri nyingi kama vile, shetani ndiye analeta mabaya, na mambo ya uumbaji. Soma sura ya 38 yote, kwa makini sana ni muhimu mno. Nitanukuu kidogo:

“Ndipo Bwana akamjibu Ayubu kwa upepo wa kisuli suli na kusema, ni nani huyu atiaye

mashauri giza kwa maneno yasiyo na maarifa? Basi jifunge viuno kama mwanamume maana nitakuuliza neno, nawe niambie. Ulikuwa wapi nilipoiweka misingi ya nchi? Haya sema ukiwa na ufahamu! Ni nani aliyeamrisha vipimo vyake, kama ukijua? Au ni nani aliyenyoosha kamba juu yake...?”

Kweli Jabali gani laweza kusema linajua kweli kuhusu dunia ilivyokuja? Na kueleza hatua kwa hatua? Wengine wamesema kwamba kulikuwa na mlipuko mkubwa (big bang)! Je, hata mtoto mdogo wa miaka mitatu, ukienda naye porini, akaona kwenye msitu mnene kuna gari la Mercedes Benz na pikipiki, ukamwambia hivi vimetokezea vyenyewe hapa msituni baada ya mshindo mkubwa, atakuamini kweli? Sasa Benz au mwili wa binadamu, ni ipi ya thamani au rahisi kutengeneza?

Je, ukimwambia mtoto anayeona picha nzuri iliyochorwa na rangi kwamba “Hizi rangi zilimwagika zenyewe tu na zikawa mahali pake;” atakuamini? Sidhani! Ila wachache wanaoaminika kama vifaru wa kunoa bongo zao kwa makini, wanaamini hizi hekaya.

Twahitaji imani kama ya mtoto mdogo, maana wao wana hekima kutushinda katika mengi. Hata mganga wa kienyeji atakwambia ameumbwa na Mungu. Mungu amesema, nami naamini na hiyo inanitosha -God says it, I believe it and that settles it.

Watu wenye kujitia kujua sana, kumpita Muumba wana hatari kubwa. Hatusemi kwamba usipate elimu; la, hashu! Ukipata nafasi pata elimu. Jina la Mungu lisitukanwe kwamba MKK huyu hajui chochote. Siyo kwamba ukiwa haujasoma au ukiwa maskini sana, ndiyo uko karibu na Mungu. Japo Mungu Asema Yeye ni Mungu wa masikini, wajane, wageni, yatima na wale wasio na maarifa ya dunia, haina maana usipate elimu. Pata elimu ila omba unyenyekevu mkubwa. Maana japo tunafikiri tuna akili sana, binadamu wote, hata wale wanaoona wana akili sana wanatumia, pungufu ya 10% ya ubongo wao! Adam ndiye alitumia asilimia kubwa! Aliweza kuwapa majina wanyama, wadudu, ndege, miti, sayari, nyota, na vitu vyote majina, bila hata kuyaandika au kurefer mahali po pote, na hakusahau na kuuliza, “Hivi huyu mnyama nilimpa jina gani vile?”

Zamani watu walikumbuka mambo, siku hizi yabidi tuandikiwe mambo ili tukumbuke. Sasa mambo yamo vitabuni, ila zamani walikariri mengi kwa vizazi vingi. Sasa tunasema tuna maktaba, hata hivyo tunasahau yale tunayosoma baada ya muda mfupi tu, hata tukiwa na umri mdogo.

Nakumbuka siku moja nilisahau na kutafuta simu kwa muda mrefu, mwishowe nilikuta nimeiweka kwenye friji. Adamu, Neno la Mungu lilikuwa kichwani mwake akilitafakari; sisi mpaka tusome. Akili zimepungua; kumbe hata vifaru (genius) wanatumia akili ndogo sana, na ndiyo pengine waweza kusema, mbona anaishi na watu kwa shida shida japo ana akili za darasani, lakini mahusino yake na watu ni magumu?

Biblia inasema bila kuwa na mashaka kuanzia mwanzo kabisa, “Hapo mwanzo Mungu aliumba Mbingu na nchi.” Hapotezi muda kueleza takataka nyingine! Inajulikana kabisa, haina maswali, kwamba Mungu NDIYE aliumba, nukta! Zamani watu wote walijua vile na wakaridhika. Siku hizi watu kama warusi, katika mwaka wa 1961; kina Yuri Gargarini walienda mwezini na , Mungu;” japo hata hakushuka na kutoka kwenye chombo; na tena hakwenda mbali, bali maili 280,000 tu; wakati ambapo kuna matrilioni ya sayari yanayochukuana matrilioni ya miaka ya mwanga kufikia, hivi haya yote kweli tunayapata? Kwa kweli hatuyapati, tunachanganyikiwa kama binadamu! Ila wakristo kama Neil Armstrong na Buzz Aldrin, katika mwaka wa 1969, walikiri maajabu ya Mungu walipokanyaga mwezini.

Mwezi u karibu sana, kama maili 280,000 tu! na unafika baada ya siku tatu tu kule kwa roketi

iendayo maili 17,000 kwa saa. Utafika hata mbinguni na kumwona Mungu kweli hata akiruhusu umwone? Mahali ambapo hata mwanga unachukua miaka trilioni mbili nawe waishi miaka 100 tu! (tumetoa nyongeza ya miaka).

Angalia hubbletelescope.com ina website yake wanasema sasa kuna sayari “wanazoziona”, kuziona siyo zilizopo. Wanaziona mabilioni, na tena kuzifikia hizo walizoona mwaka huu wa 2013, ni miaka bilioni 3 ya mwanga! Mwanga unaenda maili 186,000 kwa sekunde moja. Hivyo mwanga huzunguka dunia nzima ya maili 25,000 mara sita kwa dakika; kutoka kwenye jua lililo maili milioni 93. Ili mwanga wake kutufikia unachukua dakika 8 hivi. Sasa kufikia hizi sayari walizogundua inachukua miaka bilioni tatu za mwanga.

Hatutaki kukuchanganya, maana tukianza kuzungumza haya, hata sisi twazidi kuchanganyikiwa na kupigwa butwaa! Hata hatujui tusemeje! Nawe dada MKK peleleza zaidi ukuu wa Mungu ili ‘wapumbavu’ wakija ukimbie (Definition ya mpumbavu kwenye biblia ni mpumbavu ni mtu anayesema moyoni mwake kwamba hakuna Mungu).

Sasa kama zile sayari zinafikiwa kwa mabilioni ya miaka wa mwanga (light years). Wakisema light year wana maana 186,000 kweli sisi tunaweza kueleza kweli Mungu Alipo sasa hivi? YEYE ambaye ni Alfa na Omega, Asiye na Mwanzo wa Mwisho, YUKO ambaye YUKO. Nikianza kuzungumza haya mwili unasisimka na magoti yanalegea maana ni makuu. Hivi kinyangarika kama mimi nitayaelewa kweli haya? Eti kwa sababu nina senti mbili tatu za kwenda mwezini au nina gari, tai, suti, karatasi (cheti), ghorofa na darubini, basi sasa naelewa Mungu Alipo?

Hebu tunyamaze kimya mbele za Bwana maana YEYE Ametukuka na kuheshimiwa “mbingu na dunia zimejaa utukufu wake.” Malaika wenye uwezo kupita sisi, na hawana dhambi hata tone, wanamwabudu kwenye kiti cha enzi na kusujudu wakisema “Mtakatifu, Mtakatifu, Mtakatifu;” masaa 24/7. Furaha yao kubwa ni kukaa miguuni pake na Kutulia kwa Yesu. Hebu nasi pia tuache futuhi ya namna hiyo na kushika sehemu yetu kwenye mpango wa wokovu. Wanasayansi walisema dunia bakuli la mstatili mpaka walipogundua hivi karibuni, waliamini ungeanguka nje ya bakuli hilo ukifika Spain!

Kisa cha Yona chatueleza, Yona akata kwenda Spain kuepuka wito. Jambo la ajabu nabii Isaya alisema miaka maelfu iliyopita “Ameumba dunia duara, na hakuitundika kwenye kitu.” Binadamu tumekuwa na shida ya kuchunguza mambo ambayo yalituletea shida, kama mama yetu Hawa! Angalia walikuwa wawili tu, wamepewa dunia yoote toka Asia, Austarila, Afrika, Ulaya, Amerika hawakuridhika! Siku hizi hata kuwa na eka moja ni kazi, na tunaweka fence. Wao walikuwa na kila kitu na hawakuridhika. Moyo una magonjwa ya kufisha kweli. Kila mara tujikumbushe tu udongo, na kujirudi, tuna jaribu la kujikuza kila nukta, ni Kristo tu ndiye anatusaidia.

Nimeona kama binadamu, nina tabia ya kujisahau, nikitaka kuinua pembe na kichwa changu. Atuhurumie Mwana wa Daudi. Yale ambayo Mungu Ametufunulia ni ya kwetu sisi na watoto wetu. Na yale ambayo hajatufunulia tunayapokea kwa imani na kuna siku Mungu atatufunulia. Tuwe wanyenyekevu na wenye kukesha. Ibilisi asituingize kwenye futuhi zake. Tunarudia, kama hauamini Mungu aliumba, basi humwamini kabisa!

Kuamini uumbaji, mpango wa wokovu na uzima wa miele ni nguzo za muhimu kabisa. Maana imani huja kwa kusikia, na kusikia neno la Mungu. Imani ni bayana ya mambo yasiyoonekana, yatarajiwayo. Tunaamini mengi. Ukikaa kwenye kiti, unaamini hutaanguka hata kama si chako, japo

ndiyo mara ya kwanza kukiona. Je, utaweka imani yako kwenye kiti kile au kwa Mungu wa mbinguni?

Hekima za Mungu na maarifa yake hayachunguziki. Yangukuwa yanachunguzika asingekuwa Mungu, angekuwa ndugu na dada. Yale amabayo Mungu alituelezea, hata kama ni mstari mmoja, waweza kuchukua hata miaka kujifunza (utafiti –research). Nasi hatuishi miaka mingi tujue mengi, kwani akili zenyewe ni ndogo mno. Tukizona kubwa kidogo na watu wametusifu, ni Yeye ametukuza. Kitu cha ajabu nilichokiona, ni kwamba, wakati wa shida hakuna kafiri, kila mtu wakati wa shida anasema, “Mungu wangu” ila katika mafanikio kiburi hujengeka.

Wanasayansi wa maarifa madogo au yaliyosinyaa hawakuibuka leo tu! Hata Hawa alijitia mwanasayansi eti anataka apate maarifa, afanane na Mungu! Mbona mambo yalienda vibaya, akajikuta hata yuko chini ya mume wake kama mtawaliwa na wanyama sasa anaweza kumraru! Aliona kumbe hata maumbile yake na mume wake ni tofauti, na japo walikuwa wawili tu waliona wajifunike haraka sana. Wanasayansi hao wanaendelea kupiga porojo hizo, MKK jiepuche.

Yesu mwenyewe na walioandika Neno lake wamezungumzia uumbaji wa kitabu cha Mwanzo na Mathayo 19. Sasa usiwe mwanasayansi wa maarifa finyu (mediocre). Bali kama Daudi katika zaburi 139 wote tuseme; “Nimeumbwa kwa jinsi ya kustaajabisha.” Tusome Zaburi 19 na 8; “Nikiziangalia mbingu zako, kazi ya vidole vyako, mwezi na nyota ulizoziratibisha, mtu ni kitu gani hata umkumbuke, na binadamu hata umwangelie?” Au “Mbingu zahubiri utukufu wa Bwana na anga laitangaza kazi ya mikono yake.” Angalia mengi ya mbingu na nchi kwenye web ya NASA (National Aeronatic and Science Association) yale ya kwenda mwezini au darubini ya Hubbletelescope.

Kitu kingine cha kuangalia kwenye uumbaji ni kuwa sisi wote ni watoto wa baba mmoja hivyo ubaguzi usiwepo. Najua wengi tunafikiri kwamba wazungu tu ndiyo wana ubaguzi kwa sababu ya biashara ya utumwa na ukoloni, ila baada ya kukaa magharibi nilikutana na watu wengi weusi wenye ubaguzi mwingi. Wengine wakikutana na mtu mweupe tu, wanaanza kusema jinsi walivyowatesa na utumwa na mengineyo, japo ni ya mababu zetu wa nyuma. Huzuni za wahutu na watusi ni ushuhuda tosha kwamba kila rangi, tabaka, kabila na jamaa ina ubaguzi.

Niliona ni kazi kufanya urafiki na waamerika weusi kuliko weupe, (wazungu). Niliowajua, walipenda kung’aka na kugombana mpaka nikawaogopa wengi, ila nina rafiki wengi kwa neema za Yesu. Kila mtu ana ubaya na uzuri wake. Waafrika wengi twapenda kusaidia jamaa zetu wa damu; hii ni shida, saidia watoto wote wa Mungu kwa uwezo ambao Mungu Amekujalia. Wazungu wanasaidia hata watu wasiowafahamu.

Mambo mengine ya kuzungumzia katika uumbaji ni jinsi ya kumiliki dunia vizuri. Uchafuzi wa anga na ardhi, imekuwa changamoto kubwa. Wengi wetu tunatembea na kuweka jalala kila mahali. Kila mahali ni choo cha kujisaidia hata kama kuna na choo. Naelewa Afrika tuna migahawa mingi bila si choo. Katika nchi nyingine, ukiongeza migahawa ni lazima uongeze choo; maana vinahusiana. Utampaje mtu chakula na usiwe na choo? Headmaster wangu wa Forodhani sekondari, Mwl Kusenha, miaka ya 80 alisema alienda Ufaransa, alitupa karatasi la peremende akiwa ghorofani. Aliona mtoto wa miaka minne akikimbia toka ghorofani na kwenda kuokota, na kuweka kwenye pipa la taka. Aliona aibu sana.

Tumepewa kumiliki dunia vizuri. Usionee wanyama bila sababu. Wamearekani wekundu (red Indians) ndiyo wenyeji wa Marekani wa asili. Wao waliwinda wanyama waliohitaji kwa chakula tu; hawakuharibu miti au vitu. Walipokuja wakoloni toka ulaya na Columbus, walianza kuwinda maelfu ya



wanyama na kukata miti bila kuihitaji, ila kwa uharibifu tu. Wakijaribisha bunduki zao, au ustadi wa kuangusha miti. Hili lilifanya wanyama karibu wote watoweke. Mpaka leo watu waenda nchi nyingine kuangalia wanyama. Mahali pengi tumekata miti na pamekuwa majangwa. Nchi za magharibi hawakati miti yao tena, ila wanaenda kwa nchi masikini na kukata miti yao.

Waumini wengine wanapiga paka, ngombe au punda bila huruma. Rafiki yetu Jasmine, wa Reach International, aliona mtu akimpiga punda wake, alipotutembelea, Kenya na Tanzania, alimkaripia sana, akamwambia. “Acha kumpiga na kumtesa mnyama huyu, ni kiumbe wa Mungu!” Watu walimwalia tu wakacheka. Hata tulipopitia mahali pa buhari, akaona jinsi nyama zilivyoangikwa, alikuwa karibu kulia, akasema tusimpitisha njia zilizo na buhari tena.

Tabia ya kuharibu viumbe si ya mbinguni, japokuwa binadamu ana hadhi ya juu kuliko mnyama kwenye uumbaji, bado ni kiumbe cha Mungu. Je, Mungu alivumba ili sisi tuvinyanyase kweli?

Imani ni kutegemea nguvu kutoka kwa Mungu. Amesema “Nitakupa nguvu ya kuishi na viumbe vyangu ukinitukuza.” Kumbuka yaliyompata Baalam, angeuwawa na malaika ila kwa sababu ya Punda! Mhubiri anachanganyikiwa mpaka anaanza kubishana na punda bila kushtuka! Hapa Punda alikuwa na thamani kwa Mungu, kuliko mhubiri na nabii asiyemwakilisha vyema!

Wanyama wako wajua kama, kweli wewe ni Mkristo au la, angalia jinsi wanavyowalaki wale wanaowapenda na kuwapa chakula. Sisemi ni idhini sasa ya kulala na mbwa na kuwajali kuliko binadamu. Wengi wangepaswa kusaidia watoto yatima kuliko kufuga majibwa mengi. Japo wana woga na kusema mbwa ana upendo kuliko watu, Kristo hakuwafia mbwa. Dini yako iwe na balansi. Wengi ninaokutana nao hapa magharibi, wanapoulizwa kama wana watoto, huhesabu mbwa wao kwenye idadi ya watoto wao. Mwingine, tulisoma kwenye gazeti, alimfanyia mbwa mazishi ya kifalme! Mwingine, juzi tu, alitaka afanyiwe operation ya uso afanane kama mbwa, maana anawapenda sana! Hii ni kuvuka mpaka kidogo, na sivyo tunavyoamaanisha tunaposema tutunze wanyama.

Cha muhimu kukumbuka, ni kwamba ndege na wanyama wanamwambia Muumba wao mapema kabla hata sisi hatujaanza kumsifu! Na utakapoua nyangumi au ndege pasipo sababu, basi umezima sifa za tenzi zao kwa Muumba wao (you have silenced their hymns to their maker).

Hebu tumpe Mungu utukufu wake kwa uumbaji. Mambo ya uibukaji yamekuja kama miaka 150 tu iliyopita, na yanatuchafua akili. Hivi kabla ya hiyo miaka 150 hatukujua tumetoka wapi? Hivi leo ukiona nyumba nzuri ya kifahari utafikiria jinsi ilivyoibuka; au jinsi fundi au injinia alivyoijenga? Mungu aturehemu, tufundishe na watoto wetu, wa kuzaa na wa kanisani, ili wakiyakuta huko shuleni, (theory hizo za uibukaji) wawe wamekita katika Neno.

## Sura ya 26: SHERIA YA MUNGU

Sheria ni muhimu sana katika kila shirika, shule, nyumba, na hata taifa. Mimi kama mwalimu tuna sheria shuleni. Sheria hizi tumezibandika madarasani ili wanafunzi wazikariri na kuzifahamu, kwa maana wakizivunja, wataadhibiwa. Hivyo tunahakikisha tumewakumbusha gwarideni hasa kila tunapoanza muhula mpya. Itakuwa ni uonevu, (kukosewa haki), ukimwadhibu mwanafunzi kama hajui sheria alivovunja.

Wengi wetu pia tuna sheria majumbani mwetu; hata kama huenda, hatujaziandika kwenye karatasi. Lakini tumewaambia watoto saa wanayotakiwa kurudi nyumbani jioni, saa za maombi, jinsi ya kula mezani (table manners); jinsi ya kupokea wageni, n.k.

Hivyo hivyo, magereza yapo kwa ajili ya wavunja sheria za nchi. Na Kanisa pia lina sheria zake. Sheria za kanisa la kweli, linalomkiri Mungu, ni zile ambazo Mungu aliziandika kwa kidole chake mwenyewe, akampa Musa katika mlima wa Sinai.

Watu wengi siku hizi hawajali sheria za Mungu. Wanasema kwamba Yesu alipokufa msalabani, alianguka na sheria msalabani. Huu ni mtego wa Ibilisi. Wayahudi na hasa mafarisayo walishika sheria yake mpaka takarimu ndogo, ila hawakumjali Kristo. Kristo aliwaambia, “Lolote la sheria watakalowaambia kufuata mfuata, maana wanaijua sheria yote fika, ila kutenda ndiyo hawatendi.” Walijua sheria ila hawakumjua Kristo. Walijua sheria ila hawakuitenda.

Fundisho la mafarisayo ni kwetu wake wa viongozi wa kiroho. Tujitahidi sana ili tumjue na kumfahamu tunayemfanyia kazi ili asiseme, “Ondoka hapa sikujui.” Kufanya huduma ya Mungu si kumjua, au kumpenda; jitahidi umjue na kumpenda. Ili usijichoshe na kujisumbua kwa kujichoma kwa maumivu mengi, kwa kujipeleka miibani, naye atakapokuja aseme “sikujui.” Kama binadamu ni rahisi kufanya, kuliko kuwa, (easier to do than to be).

Mama wawili wa mashahidi wa YEHOVA, New Jersey Marekani, waliniambia, “Hatuna haja ya kushika Sheria;” nilishtuka! Unakuwa chini ya sheria kama umeivunja, (mfano kama uko jela); ila huwi chini ya sheria kama unaifuata sheria. Hata watu wa dunia, wasiomjua Mungu, wana haja ya kushika sheria. Je, waweza kumwambia Polisi sina haja ya kushika sheria? Wajua kwamba Sheria ya Mungu ni Neno lake?

Katika Zaburi 119 sheria zimeelezwa kama maagizo, kanuni, neno, njia, amri, shuhuda, hukumu na mausia. Biblia inasema mbingu na dunia zitapita ila Neno lake halitapita kamwe! Katika vitu vyote ambavyo Mungu Amevipa kipaumbele, ni JINA lake na Neno lake. MKK angalia watu wanaosema sheria imekufa, ni watu wa hatari. Kwamba sasa twaweza kuua au kuiba au nini? Angalia kutoka 20 na useme kwa dhati, ni ipi imekufa pale? Na imekufa kwa sababu gani? Pengine imekufa kwa kuwa ni ndefu au fupi kupita yote!

Pengine ni kushindwa kuelezea vizuri, wangetaka kusema sheria zile zinazohusiana na kutoa kafara za wanyama kama kondoo, ndizo zimekwisha. Maana sasa hatutoi kafara na kushugulika kama walivyoshugulika Waisraeli kwenye madhabahu. Kile walichofanya makuhani kwenye ambacho ndicho ‘Kivuli cha injili ya Kafara,’ kiliisha baada ya Kristo kufa msalabani. Ila sheria zote, amri kumi zinaendelea kuwapo.

Wengine wasema sheria ni za wayahudi? Je, Adamu na Hawa walikuwa wayahudi kweli? Je, Adamu na Hawa walipofanya dhambi walivunja amri gani au sheria gani? Je, kabla ya Sinai, wakati kulikuwa hakuna Mwisrael (Mwisrael wa kwanza ni Yakobo), watu walikuwa wanavunja amri na kujifanyia watakayo kweli? Tunaona Ibrahim alihasabiwa haki, alizishika amri akaitwa Rafiki wa Mungu.

Pengine watu wanashindwa kujieleza kwamba hatuokolewi kwa matendo ya sheria. Hii ni kweli kabisa maana kama ni matendo ya sheria wote, tumepotea na “tumefanya dhambi na kupungukiwa na utukufu wa Mungu.” Na hakuna anayeweza kutii sheria kwa uwezo wake mwenyewe! Ni Kristo tu anayetubeba; hatuokolewi kwa matendo ya sheria. Tunaokolewa kwa kifo cha Yesu msalabani. Ndiyo,

tunaokolewa kwa matendo; matendo ya YESU, si yetu. Mtu ye yote asijisifu.

Mtoto mmoja alijisifu, “Mimi sijawahi kufanya dhambi yo yote!” Mwingine akamjibu, “Hapo hapo umeshafanya dhambi, maana umesema uongo.” Hata wengine wamejivuna; “Sijawahi kusema uongo!” Kwa kutamka vile tu tumeshasema uongo! Tunaokolewa kwa matendo ya YESU ila tutahukumiwa kwa matendo yetu. Tunaokolewa kwa neema ya Yesu. Neema maana yake ni nini? Je unaifanyia kazi? La! ila jihadhari usifanye neema ya Yesu kuwa rahisi (cheap grace).

Ikiwa mbingu zilitoa kila kitu ili Yesu Atununue na kututoa kwenye makucha ya shetani, je, tutapenda kutota humo kwamba sasa twaweza kufanya chochote? Hata wewe unaona inakuja kweli? Je, mbinguni ungependa kukaa mtaa mmoja na muuaji, au mwizi ambaye amekuja kule mbinguni bila kubadilika? Nahum 1:9 inasema, “Pembe ya dhambi haitajiinua tena kule, la sivyo haitakuwa mbingu!” Sheria au wigo unatusaidia sisi kuishi na jirani pia, hasa zile sita za mwisho. Kila mtu apenda kuishi na mtu anayeheshimu sheria.

Hivi hata watoto wako wakisema “Baba/mama, kuanzia leo, sina haja ya kushika sheria, Yesu alikufa msalabani;” utasemaje? Utakuwa na nyumba kweli au mbuga ya wanyama nyumbani mwako, (zoo)? Sheria ya Mungu ni neno lake wanasema kwamba Ameliweka Neno lake mbele. Tumwombe Mungu tuelewe kina, marefu na mapana ya upendo wake. Anasema “Mkinipenda mtazishika amri zangu.” Yohana 14:15. Utukufu wa Mungu ni tabia yake, na tabia yake ni Neno lake. Neno lake na sheria yake, ni kitu kimoja! Tumwombe Mungu atupe unyenyekevu wa kutii. Sheria ni mbaraka kwetu.

Je, kuna sheria ndogo na kubwa? Jibu ni la. Kwa Mungu sheria zote ni sawa. Asema kwamba yeye avunjaye moja avunja zote. Soma kitabu cha Yakobo vizuri, asema kwamba imani bila matendo imekufa. Hata MKK nikienda mahali, nianze kusema uongo, na kuchukua mume wa mtu, eti sihitaji kufuata sheria Yesu amekufa, unafikiri watu wa mataifa watanithamini kweli? Watafikiri ‘huyu ni baradhuli tu, mwenye hadithi za abunuwasi wala hajui anachokisema au kukifanya masikini!’ Wanaweza hata kuniua, na kunifukuza kwao.

Wahuni wa namna hii ni wengi duniani ila hii si kazi ya MKK (job description). Watu wakikuona wewe ni mtu usiyefaa, hawatakuwa mbali na ukweli. Watu wanaompenda Mungu wanajali Neno lake ambalo ni Sheria yake. Wanaokolewa kwa Neema ya YESU. Wanaokolewa kwa Matendo ya Yesu, na si matendo yao, ila watahukumiwa kwa sheria. Kumbuka hata Mathayo 25 anasema, “Nilikuwa ni uchi ukanivika...” Naomba tuelewe tofauti vizuri. Maana haya ni matendo! Usithubutu kusema kwamba sheria imekwisha wala hatuna haja kuifuata.

Amri kumi ni sehemu mojawapo ya muhimu ya sheria hiyo; Aliandika kwa Chanda chake! Je, wafikiri binadamu twapaswa kupuuza kirahisi vile? Kama umekuwa mmoja wapo wa watu wanaopuuza sheria, omba toba ya kweli Nenda ukazisome tena, Kutoka ishirin,i na kuwa tayari kumtii Kristo na kumtegemea kuzishika zote. Soma moja moja na uchanganue maana yake.

Najua binadamu kwa matendo ya sheria hatuwezi wenyewe, tunaona kwamba tuna shida ya kukaa katikati, ambapo injili ilipo. Kushoto ni unafiki wa sheria (legalism au Hypocrite) na kulia ni mtu wa dunia na anasa zake (worldiness). Katikati twapaswa kulenga. Wengi tuna shida ya kuegemea kushoto au kulia zaidi. Kushoto au kulia ni dhambi. Tumwambie Yesu atubebe, tuwe ndani yake ili tukae katikati. Amri ni ahadi njema kwetu toka kwa Mungu. Ombi letu ni kujitoka kikamilifu asilia 100% kwa maagizo yake yote (total surrender). Tumpe nia zetu, uchaguzi wetu, magoli yetu, upendo wetu,

shauku zetu na hata hisia zetu. Tukifanya hivi amri zake zitakuwa rahisi na tutajaa upendo tukizifanya.

Zile amri badala ya kusema “USI, USI,” zibadilishe na kuwa: “Nitakupa nguvu,” Mfano:

1. Usiwe na Miungu mingine- Nitakupa nguvu usiwe na Miungu mingine
2. Usijifanyie sanamu ya kuchonga- Nitakupa nguvu ya kutoabudu au kuthamini kitu cho chote kuliko mimi.
3. Usilitaje bure Jina la Bwana Mungu wako - Nitakupa nguvu ya kuishi kama mkristo na kutoaibisha jina langu.
4. Ikumbuke siku ya Sabato uitakase- Nitakupa nguvu kuitunza siku ya Sabato Yangu.
5. Waheshimu baba yako na mama yako –Nitakupa nguvu ya kuwaheshimu wazazi.
6. Usiue- Nitakupa nguvu usiue au kumchukia jirani
7. Usizini- Nitakupa nguvu ya kujizuia na kuridhika tu mke/mume wako
8. Usiibe – Nitakupa nguvu ya kuwa mwaminifu.
9. Usimshududie jirani yako uongo – Nitakupa nguvu ya kusema ukweli siku zote.
10. Usitamani nyumba/mke wala cho chote cha jirani yako – Nitakupa nguvu ya kuridhika na ulivyo navyo.

Mungu wetu atatupatia nguvu ya kutunza amri yake, na hatutazona kama ni mzigo, ila tutazitii kwa furaha na upendo kwa Mungu wetu. Ninapenda kutoa mfano wa wapendanao, hasa maarusi waliooana tu! Msichana, hasa kama ameolewa kwenye utamaduni tofauti, (intermarriage), atafanya kila analoweza kujifunza na kufuata mila za alikoolewa kwa furaha bila manung’uniko. Kama ameolewa mahali ambapo chakula chao ni ugali wa mhogo au ulezi, (ni mgumu kupika), utajifunza siyo kuupika tu, pia kuula. Mara nyingi utatafuta sana kufanya vitu ambavyo vinampendeza mume wako. Kama kutumia jina lake, n.k.

Inatupasa pia kufanya hivyo tunapolewa na Kristo. Tunatumia Jina lake na kuitwa wa ‘Kristo’. Tunapojiita kwa jila hili tu, Mungu na hata watu, hata makafiri, wanategemea kuona tabia ya kikristo. Na hii inatokana na kutii amri zake zote kumi. Tunapozivunja hatumdissapoint Mungu tu, ila hata watu. Wanasema, “Mbona hakuna tofauti ya wakristo na sisi? Wanafanya yale yale tunayoyafanya!” Na hapo tunakuwa tumetumia hili jina hili bure!

Kama wake wa viongozi, tunapaswa kuomba Mungu atuwezeshe kuwa vielelezo, kwa kutunza amri za Mungu. Tuwe mfano wa kuigwa, kwanza na watoto wetu, pili, na washirika wetu. Watafurahia kuongozwa na familia ambayo ni kielelezo kwa mambo mengi, ikiwemo utunzaji wa sheria za Mungu.

## **Sura ya 27: MKE WA KIONGOZI WA KIROHO NA U JASILIAMALI**

Wanawake wengi hawana jinsi ya kupata vipato, na hili limekuwa gumu, hata kiongozi wa kiroho akipata shida ya kuachishwa kazi au kifo. Kufanya biashara ya namna fulani ya kukuongezea kipato pia ni njia ya kujenga madaraja na kupata marafiki. Ni kweli wote tunakubaliana kufanya kazi nyumbani kwa mwanamke, na hasa mke wa mchungaji ni kazi tosha. Wewe si mvivu, tofauti ni kwamba hulipwi. Hata hivyo wake za viongozi walio na taaluma na vibarua wana nafasi za kujenga madaraja na kujua shida za wakina mama ambao wanafanya kazi ili kusapoti familia zao. Mara nyingine kufanya kazi nje ya huduma kwa mke wa kiongozi wa kiroho ni lazimana hana uchaguzi. Pengine kuna watoto wa kusomesha, ndugu au wazazi wanaowategemea, karo ya shule, n.k.

Ni vizuri kama kuna uwezekano utafute njia za ujasiliamali. Soma tena Mithali 31 kuona kazi ya huyu mwanamke, pengine alikuwa na wasaidizi wa kazi ila alikuwa na mikakati kwa familia. Mara nyingi ni vizuri iwe biashara ya kadiri, isiyokushughulisha sana mpaka ukasahau wito wako wa kiungu ukaingia kupenda mali na shughuli za maisha hayana, kisha biashara yako ikawa namba moja na huduma namba mbili.

Makanisa mengine yanaajiri mke wa kiongozi wa kiroho, ila kiongozi huyu na mke wake walipime hili vizuri ili lisilete utata au kupunguza nguvu za huduma kufikia watu. Endapo kutakuwa na mfarakano kwa vile analipwa pia, basi aendeleo kuwa mtenda kazi wa kujitolea. Wengine wamepata nafasi ya kuanzisha maduka, au biashara fulani. Wamepata kuridhika na kazi hizi, hata kupata wateja wa kufanya nao mafundisho ya Neno la Mungu. Kukutana na watu ambao hawajui majukumu yako kama mke wa kiongozi wa kiroho inakupunguzia msongo (balance life emotionally) kwa kujifanya kile ambacho usicho.

Kuanzisha biashara ndogo ya kushauri watu (counselling), ni vizuri japo ni nyanja ngeni. Vyo vingi vinafundisha nyanja hii siku hizi. Mengi waweza kupata kupitia kwenye internet pia. Mfano Biblicalcounselling, certificate program kupitia caring for people's God's way; ambayo yametolewa na American association of Christian counselors. Vyo vingine ni kama kile cha miezi sita cha Nairobi cha Hekima, Amani na vingine vingi. Masomo ya kushauri ni ya msaada kwa mambo nyeti na magumu katika maisha ya watu. Itakupa nyenzo na mahali pa kurifaa. Watu wengi utakaozungumza nao kwenye ushirika wako wana shida ambazo ni kubwa kuliko ambavyo 'umehitimu' kusaidia. Kumbuka kwamba maadili ya counseling ni kutunza siri ya mambo unayoambiwa; ladda uwe umepewa ruhusa na mhusika.

Ujasiri katika kutafuta riziki ni muhimu. Mke apaswa kujali, kulinda na kuhudumia familia yake. Sheria za kuweza kukidhi mahitaji yako na kupata riziki ni tatu. Kwanza, ni muhimu kufahamu kwamba Mungu Ndiye anamiliki vyote. Pili, Mungu Ndiye mtoaji; na tatu, Mungu ndiye wa kwanza, wa mwisho na bora katika kila kitu.

Unapokuwa na chochote unagawa kwa mafungu matatu: Mungu, nyumba yako na dunia. Kuwa na bajeti ni muhimu pia maana inakupa dira na mwelekeo, inakufanya usifuje pesa, inakupa nidhamu ya kutumia pesa, itakufanya uwe wakili mwema, inahusisha familia yako katika maamuzi, inasaidia wakati wa dharura na pia inakusaidia kushughulikia wenye mahitaji. Ni ombi letu kwamba, siku za usoni walimu wa biashara wataandika vitabu vya WKK vikieleza hatua kwa hatua jinsi ya kufanya utafiti wa kuanzisha biashara, kuiendesha, kutunza vitabu, kupata faida na mengine yahasuyo ujasiliamali.

MKK, ni vizuri uwe na bustani, au shamba, hata kama ni dogo, ambalo litakakuwezesha upate mboga, matunda, maharage na hata nafaka. Jambo la bustani limetusaidia sana, kwani tumekuwa na mboga, tunachohitaji ni kununua unga tu. Tunagawa hata mboga kwa marafiki. Je? unajua nyanya ni matunda na mboga pia? Maana unaweza kuzipika na pia kuzila mbichi. Endapo ukashindwa kuwa na miti mikubwa ya matunda, lima nyanya.

Jifunze hata kukausha mboga, watu wa zamani wa makabila tofauti walikausha mboga wakati wa kiangazi na wakazitumia baadaye. Mwaka jana nikiwa Mwanza, mvua zilinyesha sana, na kukawa na mboga nyingi; lakini sikuona mtu ye yote akikausha, ilhali wakati wa kiangazi mboga huadimika sana! Mwaka huu tumekausha majani ya kunde, nyanya na mboga nyingine. Mbinguni kilimo kitakuwapo. Kazi zetu kama za afya, sheria, uhasibu hazitakuwepo, ila kilimo ndiyo ilikuwa kazi ya

kwanza! Bustani inasaidia mawazo kutulia na kufurahi na pia kupata kipato.

MKK ambaye ni mjasiliamali kwa kawaida anatumia jasho lake kubangaiza, kukidhi mahitaji yake akitafuta nafasi za kumshuhudia Kristo. Anarudisha zaka na sadaka ili wahudumu walioajiriwa na kanisa waendeleo kuhubiri. Kwa kawaida si mtu tajiri sana ila mwenye bidii. Endapo wewe ni MKK na mnajitegemea (self supporting) na mnabangaiza na mume wako na mwataka kuwa tajiri, pengine mtafute maarifa mengine kama kuajiriwa au kufanya biashara, na msapoti uinjilisti kwa hela zenu. Tenga muda wa kushuhudia pia. Mjasiliamali wa kujitegemea anatumia alichu nacho pia kuendeleza kazi ya Bwana.

Usiwe mtu wa kuomba omba, msaada; au kukopa kopa madeni, isipokuwa kama ni lazima sana, na huwezi kuepuka. Mara nyingi tunaweza tukaishi bila vitu ambavyo vinatufanya tukope. Tumeambiwa kwa jasho letu tutakula, hasa wanaume; ila mwanamke siku hizi yaonekana kweli amepata yote, kwa jasho ala na kwa uchungu anazaa. MKK asitake shughuli za kivivu vivu. Agizo lilikuwa kwa jasho tutakula. Asitake kazi za ujanja ujanja zisizoendana na imani yake (scheming).

Nilikuwa na ndugu yangu Mkristo aliyekuwa anatoa matangazo ya biashara ya bia. Kazi haimwakilishi Yesu. Watu wa zamani walisema pombe ni shetani mdogo, ila siku hizi wameng'amua kwamba ni shetani mkubwa. MKK kamwe asinywe pombe. Angalia maisha ya wanadhiri wote, hakuna ambaye pombe ilipita kinywani mwake. Usiwe pia unadhulumu watu ili upate mapato. Maisha yako ni mahubiri. MKK asifanye kazi yoyote tu alimradi anapata riziki.

Tuangalie maisha ya Yesu. Alifanya kazi ngumu ya mikono ya Useremala, kwa miaka thelathini, kisha mitatu na nusu tu kuhubiri. Mahubiri yake ya miaka mingi yalikuwa kazi ya mikono! Kazi unayoifanya ni muhimu pia. Tugundue kazi zetu ni mahubiri makubwa. Waweza kuwa na kazi ngumu kama ya wachungaji walioona nyota Yesu alipozaliwa; kuchunga kondoo za watu, ni kazi ambayo Mungu Amekupa. Ipende, wachungaji wa kondoo, ndiyo walialikwa kumshuhudia Yesu alipozaliwa. Hawakuitwa wafalme, wahandisi, wahasibu, majaji, matabibu au makuhani. Wenye kazi ndogo ndiyo walioitwa.

Watu wengine walitucheka tukilima huko Michigan, (Marekani) tulipofika; ila ilipofika wakati wa mavuno walitomba chakula. Walisema kwamba, "Sisi tumesoma na tuna kazi nzuri hatuhitaji kulima, ndiyo maana tulikimbia Afrika; nyinyi ni washamba kiasi hicho?" Walipoona mnafu, kunde, majani ya maboga, matembele, nguniani na mengineyo, mate yaliwatoka. Waligundua kwamba wazungu hawali sana mboga za kupika ila mbichi; na wana mboga chache kama nne au tano tu. Nazo ni jamaa ya kabechi na spinachi tu.

Cha kustaajabisha ni kwamba mboga za sokoni hazina ladha kama za shambani mwako! Nafikiri umeligundua hili. Hata mbolea wanazoweka huzijui, yaweza kuwa mavi ya watu kama wachina. Tulikaa mbeya wakati reli ya Tazara ilipokuwa inajengwa; karibu na Grade 1 hospital. Tuliona Wachina wakifungua shimo la choo, na kutoa kinyesi na kuweka kwenye mboga zao zikashamiri.

Hata kama una hela kiasi gani, utajikuta unahitaji mboga zako za shambani. Kama hulimi mboga zako, wageni wakija inakuwa vigumu kuwa na chakula cha kutosha kwao wote, kwani kila kitu unanunua tu.

Alinichekesha rafiki yangu ambaye mume wake alikuwa milionea na mkuu wa kampuni ya Bosche. Alisema kwamba mume huyu ambaye ni milionea alienda sokoni kununua chakula na akaona mboga ya Cauliflower aliyopenda. Alilalamika ni ghali sana na ilikuwa dola moja tu! Kwa

kawaida ni nusu dola. Aliacha, na akasema leo sitakula mboga. Nikasema moyoni kumbe hata matajiri waweza kuacha kula mboga ya afya kwa sababu ni ghali! Na mke wake alisema amelima nyanya miti kumi ili wawe na urahisi wa maisha. Cha ajabu ni kwamba nyama ina uchu wa namna fulani. Mume wa rafiki yangu alinunua nyama kwa zaidi ya dola ishirini, japo alishindwa kununua mboga za dola moja! Twashauri kama unaweza kulima bustani ya mboga na kufuga mifugo yako itakusaidia.

Kilimo ni mazoezi ya manufaa, na si kujirusha rusha au kujikimbiza kimbiza, unapata manufaa. Watoto wako watajifunza kazi pia, ni nani ajuaye kwamba mali ulizo nazo utakuwa nazo kesho? Na pengine wewe ulizaliwa kwenye shida na kilimo, na hali ikibadilika utashika jembe tena; ila watoto wako umewapa umaskini kwa kutojua kushika jembe! Watoto wasio na kazi za kufanya kama kilimo wanaingia kwenye teknolojia, kila mara wako kwenye simu, Ipod, kompyuta na hii haisaidii sana tabia ya watoto wa kikristo.

Mkamerun mmoja juzi alisema kwamba yeye ana watoto wenye akili sana darasani hapa Marekani na hawana haja ya kusoma shule za kikristo kwa vile shule hizo hazina matokeo mazuri ya mitihani. Alichokisema ni kweli kwa kiasi fulani; ila niligundua shule za kikristo hapa Marekani watoto wanafundishwa kazi za kilimo, kukamua ng'ombe, kufagia na kadhalika. Na utafiti waonyesha kwamba 86% ya watoto waliosomea shule za kikristo waendelea kuwa wakristo maishani mwao; kulinganisha na 23% ya wale waliosomea shule nyingine.

Wengi wetu, japo tuna watoto wadogo, tunataka umaarufu wa “watoto kuwa na akili darasani wakienda kwenye shule za serikali.” Shule nyingi watoto wanaenda tuition badala ya kwenda kanisani siku ya ibada. Mzazi anamshusha mtoto akasome ili afanye vizuri sana mitihani. Wazazi wengi tumefikiri kwamba taaluma ni muhimu zaidi ya elimu ya kumjua Mungu. Elimu yetu iendane sambamba na ukombozi (redemption and education).

Miaka iliyopita, Gavana wetu wa jimbo la Pennsylvania alikuja makambi yetu kanisani. Makambi yalifanyika kwenye shule yetu ya sekondari Pine forge Academy. Gavana ni kama Rais wa nchi kwa jimbo lake. Jimbo letu lina watu milioni 12. Alisema mambo ambayo mpaka leo nakumbuka, “Msidharau shule hii ya mianzo midogo. Haina vitu vya teknolojia na majengo kama ya serikali, au walimu wa kutisha ila ina mibaraka mikubwa. Akatoa takwimu, “Asilimia 90 ya watoto hapa huenda vyuoni na 80% humaliza vyuoni. Kwenye shule za serikali 40% huenda chuoni na 23% tu ndiowanamaliza!

MKK, mtoto ajifunze ujasiliamali kwako wewe kwanza, kisha shule ya kikristo. Wasema tabia ya mtoto inajengwa na mama 40%, baba 20%, kanisa 10% shule na jumuiya 20% na uchaguzi wa mtoto mwenyewe 10%. Kina mama tujitahidi sana kujenga watoto wetu. Ili wapende ulei na ujasiliamali. Yasemekana wayahudi walichukua kabila la baba ila dini ya mama. Mama ana mvuto mkubwa mno. Na ndiyo sababu wakristo wengi wameanza kufundisha watoto wao nyumbani mpaka kumaliza sekondari.

Nilijiwa na kina mama wa kizungu wakaniambia ‘Una watoto wadogo na unaipa dunia kuwafundisha? Kwa nini usiwafundishe nyumbani? Mama yake Yesu na hata Musa walikaa na watoto wao mpaka wakafika umri wa miaka 12 hivi ndiyo wakandishwa na watu wengine. Hii inasaidia sana (shule ya nyumbani – Christian homeschooling) kuwasaidia watoto kujitegemea.

Wazazi wengi wanaofundisha watoto nyumbani wameanza biashara za familia za kutunga vitabu, kutengeneza vifaa vya shule na mitaala (curriculum), kama, “This is my father’s world.

Doorpostministry, Alfa and Omega curriculum, Young Disciples Ministry, Modern Manna, Breaking the Silence, na nyingine maelfu elfu tunazizona tukienda makongamano ya waumini.

Usijali kwamba hukusoma sana, huwezi kushindwa kumfundisha mtoto wa chini ya miaka mitatu! Hata uwe wa darasa la tatu mwenyewe. Kwanza anajifunza nini zaidi ya alfabeti, kusoma, kuandika na kuhesabu? Na namba zenye ni kumi tu, (0 – 9), ndo anachanganya tu!

Alinichekesha mtoto wangu wa miaka saba alipojua alama ya kugawanya, akasema, “Mama baada ya alama ya kugawanya inakuja alama gani?” Nilimwambia kwamba katika dunia nzima, alama ni nne tu: Kujumlisha, kutoa, kuzidisha, na kugawanya. Akashangaa, “Hizo tu mpaka chuo kikuu?” Nikamwambia ndiyo, akashangaa!

Mzazi una usiwe na hofu, una nafasi ya kumfundisha mtoto wako mdogo ujasiliamali na hata taaluma nyumbani kabla ya kumpeleka shule. Hata ni vyema aende shule na zaidi ya miaka sita akiwa ameshajua kusoma, kwani nyumbani ana mwalimu mmoja tu, na mwanafunzi mmoja. Shuleni ni mwalimu mmoja, na wanafunzi mia! Hata kitabu cha kujifunza kusoma ni bei rahisi sana, pengine dola mbili tu! Shule nyingi hazina uwezo wa kununua vitabu.

Usimwachie mwalimu ahangaike na watoto wote wakati wewe unajua kusoma na kuandika. Hilo ni jukumu lako usilitoroke, mshahara wake si mkubwa wa kufanya kazi yote hiyo! Hata wale wa ushirika wako chukua muda kuwafunza ili nao waweze kusoma Biblia zao. Ni vigumu kuwa Mkristo bora, bila kujua maandiko. Kuboresha washiriki ni muhimu, ikiwa pamoja na kuwafundisha ujasiliamali.

Mchungaji Izungo na Mama Dina Bina wamenibariki niliposikia kwao wakisaidia walei kuwa na shughuli za ujasiliamali, nimejaribu kuandika machache toka kwao. Ujasiliamali utakufanya uweze kujijiri na pengine ufanye biashara fulani full time biashara ili usiajiriwe na boshi anayekupangia kumfanyia kazi hata siku ya ibada, au anakubana kiasi kwamba huna muda wa mahubiri. Pia ukijijiriwa utakuwa na nafasi ya kukaa na watoto wako. Ila hata ukiwa umeajiriwa, usiwe mvivu ili hata boshi wako akitaka kukufukuza kazi awe na wakati mgumu kupata mtu kama wewe. Mara nyingi watu wengi wapenda kutegea kazi na hivyo kuhafifisha mahubiri yao kwa mabosi wao.

Elimu ya kujitegemea ni muhimu ili uwafundishe watoto wako pia kujitegemea. Hata mimi najikanyaga hapa: watoto wanaamka asubuhi, nawakumbusha kazi za nyumbani, tunagombana kidogo, ila namwomba Mungu wasiwe wavivu na kulumbana kwa sababu ya kazi. Kazi ni muhimu sana kwako na kwa watoto wako; itasaidia kukabili maisha na changamoto zake. Ikiwa wataajiriwa watakuwa watenda kazi bora, na wakikosa ajira hawatalala na njaa. Watakuwa wanawajibika vizuri, itawaletea heshima katika maisha yao, watakuwa watu wa kutegemewa na jumuiya na kusaidia kazi ya Mungu. Watakuwa watu wa faida na mwelekeo mzuri. Panga kazi kutokana na umri wa uwezo wao. Wafundishwe kutumia muda vizuri.

Kazi ya mchungaji si ya utajiri, tafadhali uelewe hilo. Ni kazi ya kusaidia na mshahara unaotosha kukidhi maisha ili usiwe omba omba. Ukijiingiza kutengeneza mali na kuingia biashara kwa nguvu hautaweza kufanya kazi ya Mungu hivyo uangalie utafanya kwa kiasi gani ili uendeleze uinjilisti pia. Angalia picha ya Paulo endapo angekuwa mfanya biashara kubwa kama vile kutengeneza mahema matano au zaidi kwa siku, je, angesaidia kuanzisha na kulea makanisa akitembea huku na kule?

Jaribu kuangalia wewe ni mtenda kazi wa namna gani? Kama ni yule aliyeajiriwa, au yule anayefanya kazi na kanisa? Watumishi wa kanisa waangalie kazi yao ya injili wasiharibu kwa



kujiingiza katika biashara na kuacha wito waliopewa. MKK aliyeajiriwa pia awe mwenye hekima ili asimpunje bosi wake, yule aliyeajiri aweza kufanya anachotaka, alimradi ajitahidi kuwa wakili mwema. Wakili mwema; ahubiri injili, ajilisha na atumie muda wake vizuri.

Jua majukumu ya kazi, itakusaidia utendaji mzuri. Kama ni supervisor jua majukumu ya wale wa chini yako. Hakikisha mipango ya kazi inaenda kama ilivyopangwa, tumia miongozo ya kazi. Jifunze kwa wengine waliofaulu, dumisha mawasiliano mazuri na watenda kazi wenzako, fanya kazi kwa utulivu, uangalifu na umakini. Tunza mikataba ya kazi.

Pumzika siku ya Sabato, itakusaidia kimwili, kiroho na kiakili, Bwana aliyeitoa anajua miili yetu inavyofanya kazi. Masaa ya siku ya ibada yasitumiwe kulala. Daima tafuta kuongeza ujuzi wako wa kazi. Fanya kazi yako iwe na hadhi nzuri umwakilishe Bwana wako vyema. Jenga utendaji bora wa kazi kwa kuwahi kazini, kuheshimu vifaa vya kazi, kumaliza kazi uliyopewa hata kama itakuchukua muda. Usijali malipo tu, bali mafanikio. Usionekane unafurahia wakati wa mapumziko na likizo zaidi ya kazi,

Kazi itakulinda na dhambi, ila usiwe MKK unayetegemea watu, (kama haujaajiriwa). Omba mkopo au mtaji na mwombe Mungu mawazo: "Sitaki kutegemea watu, Mungu nisaidie ili niweze kujitegemea." Pengine ni biashara ndogo ndogo ukishirikiana na mume wako anza. Mungu Ataka ufanikiwe, usiogope kumwomba na kuchukua riski. Amka mapema ufanye maombi, fanya shughuli za shambani na biashara. Waweza kufuma au shughuli za mapishi, au kinginecho kulingana na mahitaji ya mazingira yako. Fanya utafiti kwanza

Jifunze kanuni za usimamizi wa fedha, kanuni za usimamizi wa bajeti, kanuni muhimu za mapato na matumizi yake, na kanuni za kununua mali na vitu. Kama Mkristo bajeti yako itakuwa na zaka, sadaka, akiba, chakula, mavazi, nyumba, kodi, shule, mradi wa shamba, kusaidia masikini, madeni, n.k.

Mtangulize na kumshirikisha Mungu katika mapato yako. Chochote kinachoanza na Mungu, na kwa nguvu zake hufanikiwa. Dumu katika maombi siku zote ili kupata akili na maarifa ya jinsi ya kutumia kile ulichopata kwa faida na manufaa makubwa. Kwa kuwa kuna leo na kesho, weka akiba. Maisha yamejaa changamoto nyingi na dharura. Jambo hili bado tunapambana nalo maana mara nyingi tunajikuta hatuna akiba. Tunaomba Mungu atutoe kwenye hilo shimo.

Linda makusudi ya msingi kwa kile unachopata kama ni pesa za karo tumia kwa karo, kama ni za deni lipa. Uwe mtu wa haki kwa pesa zako na hata kwa pesa ambazo si zako.

Baba yangu aliniambia nikiwa mdogo; "Ukishindwa kutunza vitu vya watu na kuvithamini, hata vyako utakuwa vile vile; maana akili yako itakuwa imezoea uharibifu na kwamba ni vya umma. Watu waliozoea vitu vya umma wakafuja; walipopata vyao walikuwa si watunzaji. Kama fedha ni ya mtu na hujapata nafasi ya kumpa weka kwenye bahasha.

Usinunue usichokihitaji au ambacho unajua hutakitumia. Pesa ni jumla ya wakati na nguvu zako, zitumie kwa maarifa na faida. Mara nyingi nimejikuta nimenunua chakula kingi mpaka kikaoza. Ukiona hali hii gawa, na kisha upime vizuri. Kuwa na mahali salama pa kutunzia fedha na mali zako. Endelea kumfanya Bwana awe shirika pamoja nawe. Kristo alifanya kazi kwa malengo, ratiba, utaratibu, wakati, ushirikiano na uzuri.

Ili kuwa mwanafunzi bora kumbuka watu hujifunza 10% kwa kile wanachosoma, 20% kile

wanachosikia, 30% kile wanachoona, 50% kwa kile wanachosikia na kuona, 70% kile wanachoongea, 90% kile wanachosema na kutenda na 95% kile wanachofundisha. Nafikiri MKK ana faida nyingi kwa vile anapata nafasi ya kufundisha kanisani mwake. Ifikapo siku ya ibada, kabla jua halijazama, uwe umemaliza kujiandaa. Hakikisha umepika, umenyoosha nguo, umesafisha nyumba, n.k.; ili malaika waliokuja kuabudu nawe wafungue maombi na wawe na furaha nawe.

Siku sita fanya kazi zako kwa mpangilio, kwa malengo, kwa ratiba, kwa wakati, kwa utaratibu, kwa ushirikiano, kwa kutathmini. Kutoka 20:9 “Siku sita fanya kazi, utende mambo yako yote.”

Mungu amekuazima muda, mali, afya, mvuto, ili uvitumie vizuri. Utakapotumia vizuri fimbo ya mkononi, atakupatia rasilimali bora na za milele wakati Mwokozi atapokuja. Hebu Kristo akufanye uwe mjasiliamali wa kweli ambaye atakuwa jasiri pia katika kujali, kulinda na kutunza familia yake kwa upendo. Uwe na haki na mkweli siku zote ili siku moja baada ya utendaji wako wa uaminifu, Bwana Mkuu wa mawakili wote aje akukaribishe katika ufalme wake.

Jifunze kuzungumza mambo chanya. Wakati wa taabu na shida, Mungu anatukuzwa na mioyo yetu inatiwa nguvu. Angalia masaa 72 kabla Daudi alipokuwa hajasimikwa ufalme, walichukuliwa kila kitu: wake zao, watoto, na kila kitu. Walilia mpaka machozi yakaisha, 1Sam 30. Wenzake wakaanza kumlaumu, Daudi naye alipokuwa ameona amemkosea Mungu, Biblia yasema “Akajipa moyo katika Bwana.” Badala ya kurudia kukariri habari mbaya iliyotokea, akaanza kuzungumza maneno ya matumaini, mwishowe akasema, “Twendeni, tukawapate hawa majangili na kurudisha kila walichochukua.” Alizungumza kwa imani, na akatia nguvu wengine.

Tunaipa imani yetu uzima kwa maneno tunayozungumza (we actually give life to our faith by our spoken words of faith). Maneno yetu wenyewe yana mvuto kwenye akili zetu, kuliko tunavyofikiri. Akili yako inachukulia makini sana ulimi wako. Sulemani anasema kwamba “Kuna uzima na mauti kwenye ulimi.” Mungu anatoa nguvu kwa watu ambao ni wanyonge kama sisi, ambao tunajikuta mara kwa mara tunazungumza maneno yasiyo na imani. Kinyume cha imani ni woga! (opposite of fear is faith).

Mama mmoja alinitia moyo, aliponiambia jinsi ya kuomba na maneno chanya (positively). Alisema alikuwa anamwomba binti yake mpotevu aliyeishi maisha ya anasa: “Msaidie binti yangu aache tabia ya umalaya. Tumejaribu kila kitu, anaharibu maisha yake na ya familia yetu. Tunaona aibu, tumememsihi jinsi ambavyo anatumia pesa, tumeomba, tumepata ushauri, haisaidii. Nimefikiri hata akifariki kwa ulevi itasaidia kuliko kujiharibia maisha hivi!” Alishauriwa aombe tofauti.

Aliambiwa aombe hivi: “Bwana nashukuru kwa binti mzuri uliyenipa, asante kwa furaha nyingi alizonipa na familia alipokuwa anakaa nyumbani. Nashukuru unayafanyia kazi maisha yake, najua wewe wampenda hata zaidi yetu, na Wewe ulimfia ukamwoko.”

Mama huyu alijitahidi kwa nidhamu kali kuyaweka mawazo yake kwa maneno chanya. Haikuchukua muda, yule binti aliamka siku moja na kushtuka, hali aliyokuwa amefikia akurudi nyumbani. Mama aliinuka na kumlaki akisema, “Huyu ndiye binti wangu mzuri, aliyetuletea furaha nyingi nyumbani. Nina furaha kumwona.” Binti hakuamini masikio yake, kwamba yeye ni mzuri na amelea furaha? Aliona hastahili mapokezi mazuri kama mwana mpotevu. Alipokelewa na kupewa chakula kwa upole na upendo. Alianza kuhudhuria kanisa tena na kumpokea Yesu kama mwokozi wake. Amina!

## Sura ya 28: MIZIGO MINGINE SAFARINI (tafadhali ongeza kutokana na maisha yako ya utumishi unapoishi)

Mara nyingi mke wa kiongozi wa kiroho hana uzoefu au maarifa yoyote aliyopewa kwa hii kazi. Mchungaji mmoja alisema kwamba alisikitika kwamba alisema uongo, kwamba mke wake yuko tayari kwa huduma na hakuwa! Baada ya miaka ishirini, ndoa iliisha na huduma pia. Kila dhiki au uzoefu wa mambo tuliyopitia zamani yanaathiri huduma. Wengine wanakuja na maumivu, hasira ya maisha au hata kwa Mungu. Je, unayashugulikiaje mambo kama haya, kwani yatajitokeza siku moja. Pengine ulikuwa na baba aliyekuwa hawajali, pia huenda alikuwa mwasherati, na mume akikwambia kwamba nimetoka kumtembelea mshiriki fulani, katika moyo wako unaanza kumshuku. Unajiuliza kama ni kweli au ni simulizi tu.

Mke mmoja wa mchungaji alisema kwamba baba yake alikuwa mchungaji na akafa akiwa na miaka thelathini na mine, wakati yeye ana miaka mine tu! Waliishi maisha magumu sana na mama, mpaka akamchukia Mungu na kusema, “Kama Yeye ni Mungu wa wajane na yatima, mbona mambo yanatuendea hivi?” Alisema alikuwa na maumivu, hata watoto darasani walipomcheka akiwa sekondari aliwajibu, “Afadhali mimi baba yangu alifariki na nyinyi ambao baba zenu wameacha mama zenu, je?” Maneno haya yalionyesha uchungu ambao ulikuwa bado haujamalizika bali harufu yake ilisikika kila mahali.

Lazima tuchukue muda kuomba Mungu kutujalia hekima ya kuelewa njia zake, maana hakuna binadamu anazielewa kabisa. Nabii Musa aliyekuwa anaelewa kidogo “Hajainuka nabii kama Musa ambaye alizungumza na Mungu uso kwa uso;” Tunaona hakuelewa mengi mpaka hakuweza kuingia Kaanani. Hata hivyo Mungu ni mwingi wa rehema kwani ameingia ile Kanani bora, Yuda 24. Endelea kusoma neno lake na kuomba Roho wake akusaidie kumwelewa Mungu. Hii ni muhimu maana ndiye tunamfanyia kazi! Ujue upendo wake, kina, mapana na marefu.

Wengi wameogopa kwamba kama kuna mtu angeweza kuyasoma mawazo yao wangeshtuka sana. Kweli moyo wa mwanadamu una magonjwa ya kufisha, wanasema mbinguni watu watashangaa kwa mambo matatu: “Hivi nimefikaje hapa na ubaya wangu mwingi huu niliokuwa nao?” “Hivi fulani amefikaje hapa na ubaya mwingi aliokuwa nao,” na mwisho “Hivi fulani aliyekuwa mwema, mbona hayupo hapa?”

Kila mtu ana picha tatu, “Jinsi tunavyojijua tulivyo, jinsi watu wanavyotujua na vile Mungu anavyotujua.” Vile Mungu anavyotujua ndiyo muhimu, bali tusingahau watu wamepewa uwezo na Mungu kujua mengi, wakiona moshi pengine kuna moto! Na wewe mwenyewe pia wajijua yale unayoficha kwa watu! Sasa kwa haya yote, binadamu hatujiwezi, ni kumwomba Mungu sawasawa, mpe ruhusa Mungu kukushughulikia ili ubadilike na kufanana naye. Maumivu ni mengi ila kuna siku utashukuru mno kwamba ulitoa ruksa hiyo kwa Mungu Hakuna haja ya kudanganya watu wengine kwamba tunaenda mbinguni kumbe tunaelekea Jehanam. Lazima tuwe wazi kwetu wenyewe, tusijidanganye na kupwaga wengine.

Andika yale yanayokutatiza na uyaombee. Endapo una yanayokusibu moyoni yaandike na uyaombee na mengine tafuta msaada. “Mficha ficha maradhi kilio humfichua.” Mchungaji mpendwa Leo Scriven tunayemfahamu alipata huzuni nyingi na hata kujua na kuacha mke na mtoto mdogo. Alionekana ana bidii ya kazi ya Mungu na kila mara ana mawazo mapya ya kuboresha kazi, ila ndani ya moyo wake alikuwa na huzuni kubwa ya sonona.

Wengi walioona tunaandika kitabu hiki wamekuja kutuelezea shida zao nzito. Wengine walikuwa marafiki, ila walijikunja na kujificha kwa miaka mingi tulipojaribu kuwatafuta kwa simu. Waliposikia tunaandika walikuwa huru kuzungumza na kuwa wazi, wakiona ni namna ya kusaidia wengine. Wengine walisema kwamba wazazi wao hawakupenda wajiunge na huduma, wakawaambia watakuwa masikini. Hii iliwafanya waogope mtu wa kuwaelezea wazazi shida zao, wakiogopa kwamba wangewaambia kwamba waliwaonya wasijiingize kwenye kazi hiyo.

Ni kweli neno la Mungu litakapotoka halitarudi bure, ila tunapaswa kujaribu kuyashugulikia mengine ya nyuma kuboresha utumishi. Chukua huduma kama yai, na kuliweka miguuni pa Bwana. Kweli mara nyingine inabidi tusahau yaliyopita na tuyagange yajayo, lakini ni vizuri tuzungumze haya na wahudumu waliotutangulia ili kusudi usiyarudie rudie maumivu haya. Yatupe kwenye pipa la taka mara moja. Nimefanya hili mara nyingi sana; pengine hata kila wiki, na hata kila siku. Ukiendelea kubeba beba shida hizi, zina gharama zake na pia zinaweza kukuondolea hadhi ya kazi ya mtendakazi. Na kama umeweza kuyashinda haya na huduma pia ndoa yako ni ya furaha, mwombe Mungu akufunilie watu wengine wanaohudumu wakiwa na shida uwasaidie. Soma vitabu vya kusamehe na kujisamehe, kuweka mipaka na mengineyo. Katika huduma hii tunahitaji kujua jinsi ya kuweka mipaka katika kushugulikia watu.

Mke mmoja wa mchungaji alisema, “Nilikuwa na mshiriki mmoja ambaye kila akiniona ananieleza shida zake, nilijaribu kumshauri ila aliendelea tu kunifuata. Miaka ikapita, akiniona tunazungumza na watoto wangu anakuja na kuanza kuelezea yake.” Kesi hii inafanya mtu ajiulize, je, huyu mshiriki alikuwa anamwendea kama mhudumu (mke wa kiongozi wa kiroho) au kama rafiki? Mke huyu wa mchungaji alisema kwamba anachoshwa na matatizo ya huyu mama, urafiki ulikuwa unabana upande mmoja. Mipaka ni muhimu katika kazi au kwa binadamu ili kusiwe na maumivu mengi.

Soma mhubiri tatu yote, “Kwa kila jambo kuna majira yake, na wakati kwa kila kusudi chini ya mbingu. Wakati wa kuzaliwa na wakati wa kufa, wakati wa kupanda na wakati wa kungoa yaliyopandwa. Wakati wa kuua na wakati wa kupoza, wakati wa kubomoa na wakati wa kujenga, wakati wa kulia na wakati wa kucheka, wakati wa kuomboleza, na wakati wa kucheza. Wakati wa kutupa mawe na wakati wa kukusanya mawe, wakati wa kukumbatia na wakati wa kutokumbatia, wakati wa kutafuta na wakati wa kupoteza, wakati wa kuweka na wakati wa kutupa, wakati wa kurarua na wakati wa kushona, wakati wa kunyamaza na wakati wa kunena, wakati wa kupenda na wakati wa kuchukua. Wakati wa vita na wakati wa amani.”

Usione vibaya kuweka mpaka, wewe siyo Mungu hutatatua shida za kila mtu au kila kitu, unahitaji kupumzika. Epuka kuwa Mungu (God syndrome), kwamba una jibu la kila suala. Pengine hata simu unayotumia na familia iwe tofauti na ya wakati fulani. Epuka kuwa bibi “Halo, Halo” kila saa kwenye simu na kushindwa kufanya shughuli nyingine.

Andika mipango yako kwenye kalenda na ya mume wako ili ujue jinsi ya kutogonganisha ratiba zenu. Je, kama kuna arusi ya mshiriki, na una washiriki 5000 wapaswa uende kila moja? Je, inabidi zote ushone nguo mpya? Je, watoto wako wapaswa kuhudhuria sherehe zote za watoto wa ushirika, au marafiki za zao wa karibu tu? Je, kila mkutano na kamati inayofanya kanisani lazima uhudhurie?

Hapa weka mipaka pia, kwa vile wewe ni MKK, sidhani kuna mke anayewajibika kuhudhuria haya yote, ni lazima uchambue. Ni vyema kumwomba mume wako akusindikize kwa mambo mengine

ya huduma. Je, ni lazima kwenda na zawadi kwa kila mshiriki aliyejifungua?

Je, kanisa linapoendelea kukua na kuwe na mama kama ishirini waliojifungua mwaka huu, waweza kuwaona hawa wote na kuwanunulia zawadi, pamoja na kuwashughulikia kufanya mambo mengine? Toa udhuru mara nyingine, ili ukae nyumbani kwako na kuzungumza na watoto, hasa kama ni wadogo. Pia unahitaji muda wa kuweka sawa mambo ya familia, usiachie msichana wa kazi nyumba yako. Jaribu kuangalia zawadi rahisi ili usijikalifishe na mambo ya gharama za juu. Hata kadi tu inatosha.

Je, watu wakiwapa watoto wako zawadi unazipokeaje? Ni vizuri wanakumbuka watoto na kuwapa zawadi angalia kama watoto wana roho ya shukurani kwa zawadi hizi, au wanajiona ni visultani na kwamba wana haki ya kupewa zawadi hizi na washiriki?

Mch Bill Graham aliandika kwenye kitabu chake, 'Just as I am' kwamba alipoendelea kuwa maarufu, alikuta watoto wake wanakaa nje ya nyumba na kungoja wageni waliokuwa wanakuja kumtembelea mchungaji na kuwaomba pesa kabla hawajawaonana na wazazi. Aligundua hili baada ya muda na aliona aibu. Mara nyingine washiriki wanawapa waatoto zawadi kwa kuwahurumia wakiwaona hali zao ni ngumu. Jua jinsi ya kulichukulia moyoni ili lisikupe homa na kufanya ukimbize 'visungura'. Jua jinsi ya kubalansi mambo na kumwambia Mungu ya kufanya kwenye ushirika wako.

Mke mmoja wa mchungaji wa Rwanda alisema "Tulianzisha chama cha kina mama kuwasaidia wanawake wasiojiweza na nguo, hili lilikuwa gumu kwani walipopewa nguo ya mtu aliyoivaa kila mtu kanisani aliifahamu". Angalia mambo kama haya yanavyoweza kutatuliwa. Si haki kumsaidia mtu na kisha akasononeka. Kama ni mji mwingine waweza kumpa mtu avae nguo yako, ila akiwa karibu ni vyema mhitaji apewe fedha aende akanunue mwenyewe. Wengi wamesema hawaji ibada kwa vile hawana nguo au watoto wao.

Mifano ya mimbarani unaichukuliaje na familia yako? Wengine wameona ni vyema waombe ruksa kwa mtoto au mke kutumia mfano ili wasiwaabishe. Jinsi watoto wanavyokua ndiyo wanavyozidi kuwa na soni kwa rika lao. Pima mifano yako kwanza; kama inabidi utumie mifano inayowahusu, watahadharishe kwamba utaitumia. Hata mifano ya washiriki wanaokuja kuomba mashauri, ni vizuri uwaombe ruhusa kama unataka kuitumia, na uambie kongamano kwamba umeomba ruksa. Haya yote ni ya muhimu kuyachuja kabla hatujabwatika nayo. Maana usipofanya hivyo, washiriki wataogopa kuja kwako kuomba ushauri; watadhani wakija, hata wao utawatolea mifano yao pengine.

Wakati mume wako anapotoa karipio kwa mshiriki, kunakuwa na sintofahamu ya ushirika kugawanyika, na pia wengine wanaweza kumlaumu mchungaji. Hili linaweza kufanya urafiki wako na mke wa mtenda kazi huyo, au hata washiriki wengine, kuwa mgumu, na inabidi uweke siri. Wakati mwingine wapenda kuzungumza na mtu kuhusu haya ila unashindwa, mume ndiye anapaswa kumweleza yaliyosibu, siyo wewe. Ukishindwa kumshauri kabla ya mambo kuharibika sana, tulia ukijua kwamba unamtumikia Mungu wa mbinguni aliye hai. Mtu ye yote siyo kiini katika huduma, bali Bwana na Jina lake. Kutafuta uso wa Mungu katika kila jambo ni muhimu.

Katika nchi zetu milango ya huduma na yetu iko wazi masaa 24. Wake wengi wa viongozi wa kiroho wanahudumia vizuri wakijaribu kutumia nyumba, mali na muda walio nao. Nyumba nyingi za wachungaji zatumika kwa mambo mengi kama kamati, kulaza na kulisha wageni (wahubiri), watu wanaongoja mtu kwa appointment, kutumia choo, kupiga kambi, kupika chakula cha sherehe, kufanyia sherehe, n.k. Kila mwanamke ana njia yake ya kuhudumia watu kama hawa. Wengine kama hawajui mengi aja wanakuwa na hofu, ila jambo hili halina jinsi bali kuliombea na kulizoea.

Binafsi nilipenda wageni wanaokuja bila mihadi,(drop without appointment), kwani mategemeo yao yalikuwa madogo. Ninawapatia nilicho nacho, tunakula, tunakaa na kuzungumza. Huu ndio utumishi wenyewe. Usilalamike kwamba hukupewa appoinatment.

Mchungaji Kigundu wa Kenya, aliniambia kwamba watu walipokuja ofisini kwake, alijiuliza, “Wataenda saa ngapi ili nifanye kazi?” Mchungaji mwenzake mwenye uzoefu alimwambia, “Watu ndiyo kazi yako nambari moja, tabasamu na onyesha ucheshi, bila kuwa na harara.” Alisema alilifuata hili na akaona kumbe karama yake ni kuwa na watu na akafurahia mno huduma hii!

Huwezi kuwa na huduma bila watu! Ila kama kunaweza kutenga muda wa mazungumzo na watu (mihadi) ni sawa, maana kama watu wanangoja kwenye mstari nje, na walioko ndani hawajali masaa, hata nawe mtaumia na kuwaumiza walio nje.

Kwa jumla mambo yote kwa balansi, na kujua pa kuweka ugo na kutoa ugo. Hutumikii muda, kanuni au orodha, bali Mungu na watu! Wewe ni bosu wa muda, si muda kuwa bosu wako. Ugo unatusaidia kutekeleza majukumu na mategemeo ya watu kwenye nyanja fulani. Ugo unatusaidi hata kiafya, ili tusilemewe na kujichoma kwingi na mambo ya mengi mengi, yasiyo dhambi ila yanayoleta uchovu, kisha tutasema Yesu wetu anatupeleka mibani!

Wengine wameona kwamba wamefeli kazi zao, dhamira ikawashitaki na hata wakajiona wanafiki. Hasa vijana, maana madaraka haya yanachukua muda kuona ni kipi kifanywe na kipi kiachwe. Nafikiri hata wake wa viongozi wa kiroho wa kiafrika wanategemewa kwa mambo mengi kuliko wa magharibi ambao mambo mengi ni ya kibinafsi; na mchungaji anakaa maili 100 kutoka kwa washiriki wake na kuchunga kanisa moja tu!

Mke mmoja wa kiongozi wa kiroho alisema yeye ni karani wa kanisa, mhasibu, mwenyekiti wa kamati ya muziki, mwimbaji wa trio, mwalimu wa watu wazima, mwanakamati ya huduma ya watoto, mpiga kinanda, ana watoto wadogo na ana kazi ya ualimu wa serikali! Tukisikia wale wa magharibi wanafanya kazi overtime (double shift) tukafikiri Afrika haina hayo, si kweli. Wanawake wengi wana kazi mbili, akitoka kazini anaangalia ngombe, shamba, watoto, ya kanisa na mengineyo! Ila pengine wao wanakuwa na wafanyakazi wa ndani, au nyumba zao ni ndogo kuliko wale wa magharibi.

Wafanyakazi wa ndani, mayaya na wasaidizi ni jambo la kuangalia. Huyu aweza kuwa mpelekaji maneno huku na kule na kujua mengi kupita anavyopaswa. Mke wa kiongozi wa Kiroho awe mwangalifu katika mahusiano yake. Maana wengine wamedai wanapewa kazi nyingi, na kuamshwa usiku wageni wakija, wachemshe maji ya kuoga saa saba ya usiku, na mengineyo. Huyu apaswa kuangaliwa kama vile sehemu ya familia, na kuelezwa majukumu ya mke wa mchungaji kwa kiasi fulani. Itakuwa ni hekaya kutegemea kwamba kazi yake itakuwa sawa na yule asiye na wageni.

Na hata hivyo kumwendeleza kimasomo ni muhimu kwa maisha; ili akitoka kwako kama vile sheria za walawi zilivyokuwa, asiwe na hali ngumu sana. Msomeshe masomo ya jioni au kozi ya kumwendeleza, kama vile unavyofikiria ya watoto wako. Twajua haya yote yatategemea miaka anayoishi kwako. Ila yeye anaona ukristo wenu kuliko mwingine kwenye ushirika. Watu wakija na kupiga umbeya kwako, wapaswa usisaidie hii tabia, kwani unayoyasema yana maana kubwa zaidi ya mshiriki wa kawaida.

Tunajua kwamba hatuwezi kuishi bila kuwa na maumivu au shida, hili si goli letu kama watu wa

Mungu. Hakuna asiye na maumivu au matatizo. Maana tukiwa hatuna shida tutashindwa kuhudumia na kuelewa wale wenye shida. Kila mhudumu ana majeraha yake, na wakati huo huo anasaidia kuponya vidonda vya wengine. Hivyo ni muhimu aangalie njia za kuboresha mambo na kuwa magotini kila mara kuomba msaada wa nguvu na hekima. Hebu jua mipaka yako, na uishi katika hiyo. Ila usiweke mipaka kwa MWEZA YOTE. Yeye anajua unaposhindwa na aweza kukuchukua juu zaidi ya mipaka yako na kukutumia licha unyonge au mipaka hiyo. Pale ugo wako unapokuwa mdogo, na watu wanaendelea kukueleza shida zao, nawe huwezi kuwasaidia. Fungua masikio yako, uwasikilize bila ya kujisikia unawiwa kutoa ufumbuzi. Ni Mungu tu ndiye ana ufumbuzi wa kila jambo. Hata hivyo kwa kawaida watu watachukuliana nawe ukiwa mwazi na halisi. Usitake kuwa usivyo au kuwa kama mtu mwingine.

Jaribu kuwa mtu wa bidii katika yote na kutochukua nafasi yako kujinufaisha.

Kuna kipindi nilikutana na mke wa mhubiri toka Haiti. Kule kwao, wake wa wahubiri walithaminiwa na kuheshimiwa sana. Yeye aliniambia kazi za mikono hawezi, kwa vile washiriki walimsadia, yeye na watoto wake walikuwa wavivu na wakitegemea washiriki kuwasaidia katika kazi zao. Aliniambia, "Tulime bustani pamoja;" akimaanisha, mimi nitalima yeye atavuna! Alikuwa akipenda kuegemea watu. Hakuwa mke wa mhubiri wa kanisa la uumini wangu, ila alifikiri ule uchifu alioupata kwa washiriki wake nami nilikuwa katika himaya hiyo. Alikuwa mdogo kwangu kwa umri, ila alipenda kuona kama ningeweza kumsaidia kusafisha nyumba yake, kumchumia mboga, akisema hajazoea kazi za mikono. Kuna siku gari la machungwa lilikuja kanisani na walihitaji washiriki kutoa yale machungwa, mabox mia ya kilo 18 kila moja. Kwa vile hapa wachungaji huishi mbali sana na nyumba za washiriki, nilimwona amekaa kwenye mstari wa kupakua machungwa ila hakubeba hata chungwa moja, na mtoto wake vivyo hivyo!

Ni kweli kwamba kazi ya mke wa kiongozi wa kiroho ina mambo mengi, ila watu watakusoma na kukujua kwamba wewe ni mvivu na unategemea jasho la watu, au ni mtu mwenye upendo na uko tayari kutoa vyako kihali na mali. Je, unamwona Yesu akikaa kivivu vivu, akingoja watu wambebee begi lake, na kumfanyia shughuli zake wakati wote? Hebu tujifunze, maana huu usultani ulikuja na uongozi wa dunia, ila kwa vile sisi ni viongozi wa kiroho, hebu tusionekane kama tunataka kulalia watu na kupata manufaa na wala hatutoi vyetu au mida yetu. Haitachukua muda kwa watu kujua kwamba tu wasanii au tu watu halisi wa Mungu.

## **Sura ya 29: FASHENI NA ATHARI ZAKE-MITINDO**

Yaonekana watu wengi na hasa wanawake tuna shida ya mambo ya fasheni. Shida hizi ni za toka zamani sana; wakati wa wamisri, wababiloni pia. Toka mama yetu Hawa alipotaka aonekane

tofauti kwa kujua mengi pale bustanini, mambo mengi yametukumba. Sote tuna shida, ni kitu cha kuombea kila siku. Watoto wetu wakiona tumevaa vitu vya ajabu, wanatuigiza (kopi and paste) vyetu na kuongeza mabaya zaidi. Tukivaa nguo fupi hadi mpaka magotini, wao zao zitakuwa fupi mpaka mapajani. Tukiacha kifua nje, wao wataacha matiti. Ni jambo la mtu binafsi kuombea na mambo ya viatu, mavazi, mapambo ya mwili.

Tutajaribu kuweka mifano kwenye neno la Mungu inayozungumza kuhusu mapambo. Soma katika Wimbo ulio Bora. Njuga, wanja, vioo, mikanda na vinginevyo si vigeni. Kwa vile kitabu hiki kinazungumzia WKK, na fasheni tutazungumza kidogo tu.

“Bwana Akasema tena, kwa sababu binti za Sayuni wana kiburi, na kuenenda kwa shingo zilizonyoshwa, na macho ya kutamani, wakienenda kwa hatua za madaha, na kuliza njuga kwa miguu yao.” Sura hii imeonyesha vitu vingi vya mapambo ambayo ni vya miaka zaidi ya miaka 2500! Mapambo mengi kama vile pete za masikio, vikuku, taji, dusumali, mafurungu, vitambi, vibweta vya marashi, matalasimu, pete, azama, mavazi ya sikukuu, vilemba, kitani nzuri, vioo vidogo, debwani, shali, vifuko, utaji, mishipi, nywele zilizosukwa, kisibau.

### **VIPODOZI**

Kazi ya ngozi, ni kulinda mwili, ufyonzaji au kuondoa uchafu, hisia, kutengeneza vitamini D na kusawazisha joto

Kwa nini watu wanapaka ngozi vitu? Wanapaka ili ngozi

‘ivutie’, iwe nzuri, kurekebisha tatizo, kubadilisha mwonekano au kubadilisha umbile la ngozi.

Vipodozi hutibu, huzuia magonjwa, na hubadilisha maumbilie. Aina za vipodozi ni krimu, losheni, ointment, poda, dawa za kucha, mdomo, kwapani na rangi za nywele.

Soma historia ya vipodozi katika Wimbo wa Sulemani 1:13-14, Ezekeli 23:40, 2Wafalme 9:30, Ruth 3:3, Isaya 57: 9, na Mithali 27:9.

Historia ya Wamisri na Wagiriki kwamba yaeleza haya yalikuwepo! Vipodozi kama cortico steroids, hydroquinone, mercury compound vina madhara ya kuua cell za mwili, allergy (mzio), muwasho wa ngozi n.k.

Vipodozi vya kutumika sana ni kama disporone mediven, betnovate, dremovate, betacort au steroids. Hivi huleta chunusi, ngozi kuwa nyembamba na ugonjwa wa moyo.

Vipodozi vya quines na zebaki navyo vina athari mwilini. Vipodozi hivi ni kama body clear gel, mekako cream, rico cream, tura cream, ultra clear soap na butone cream. Hivi vyaweza kuleta muwasho wa ngozi, kansa kuchubuka na mabaka ya ngozi, athari za figo, uziwi, mishipa ya fahamu, ubongo na viungo vya mwili.

Vipodozi vya bleach ambavyo watu hujichubua navyo ni kama white cement, bleachers, au jik (chlorite). Hivi navyo vina athari kwa ngozi.

Si vibaya kujirembesha, kunukia au kuvutia au ngozi nyororo ni pale unapoharibu kazi ya ngozi na umbile na kuwa na dhana potofu za uzuri. Mungu ametuumba wote tukiwa wazuri. Pale unapokuwa na dhana potofu kama mtu akiwa mweusi au mweupe ndiyo uzuri, au mengineyo- pua ndogo au miguu mikubwa, maziwa makubwa au kiuno kidogo n.k.; ndipo unapoingia katika shida!

Kila utamaduni una imani zao za uzuri, ila MKK imani hizi haziendani sana na Baba yetu wa mbinguni. Tujitahidi kuwa wazuri wa ndani ya moyo, baada ya muda watu wataona uzuri wa nje pia. Najua kabisa Biblia imetaja watu kama Sara au Absalomu kwa uzuri wao wa nje.

Wasichana wengi wazuri huwa wanaposwa mapema na wengine huolewa hata kabla ya kujenga mahusiano. Ni vyema awe mwangalifu asiye akapata mtu asiye mwema ila anayetaka tu



mashindano ya kumpata. Wanakuwa vipepeo vya muda mfupi, kisha rangi inapukutika kwa kukosa matunzo mema kutoka kwa mume. Tujithamini kama binadamu ambaye Kristo alitufia. Usafi ni muhimu, na kuwa nadhifu ila mabunifu mengine kuna haja ya kuyatelekeza.

### **Viatu.**

Viatu vivaliwe kutokana na shughuli, usafiri na afya ya mtu. Viatu vya wazi vina uzuri wa kupunguza fungus ila kuna kazi za hatari ambazo miguu inabidi ifunikwe ili isidondokewe na vitu. Wale wenye shida ya fangas au miguu kunuka pengine kuloweka miguu kwenye magadi na siki yaweza kusaidia kiasi fulani. Kausha miguu isiwe na maji maji.

Viatu vya mchuchumio vilianza kuvaliwa na wanaume wafupi miaka 500 iliyopita, wakitaka kuongeza urefu. Ila wanaume waligundua kwamba vinawakosesha uhuru wakawaachiwa wanawake. Kwa kawaida madesigner wa viatu, hata sasa ni wanaume. Wangeambiwa wavae viatu ambavyo wanawake wanavaa wasingeweza hata kwa saa moja! Ila wanawake tunatembea na viatu vyenye visigino virefu siku nzima, na hata kama vinatumiza tunajikaza tu!

Siku hizi tunaona wengine wanatembea na mfuko wa malapa, wakifika mahali wanabadilisha na kuendelea na shughuli zao na viatu vya kawaida. Viatu vingine vina visigino vya zaidi ya sentimeta 14 kwenye kisigino, na chini ya vidole sentimeta mbili. Nafikiri katika muundo huu designer anataka mwili wa mwanamke uweze kutoa picha hii:

Kwanza, mguu uonekane mfupi na mdogo. Kwa mataifa ya mashariki, kuwa na miguu midogo kwa mwanamke ni urembo. Yasemekana kwamba watoto wa kike China wamekatwa miguu au kualishwa viatu vidogo ili mguu usiendelee kukua, la sivyo hataolewa.

Madhumuni ya pili ya design hii ya viatu virefu, ni kuwezesha, matakao yaweze kutingishika na kutokezea. Tatu ili 'ankle' itingishike ili mtu abaunsi, na kifua kitokezee mbele. Daktari wa miguu Alan Kalker wa marekani alisema "Kama unachagua viatu vyako kufurahisha macho badala ya miguu, jitayarishe kupokea madhara ya afya".

Viatu visivyochaguliwa kwa kujali afya vinaleta shida ya kubadili umbile la vidole vikubwa (deformity), vinaleta vidonda na maambukizi (infection), vinafanya misuli kuathirika na kuwa mifupi na kuonekana kama mhogo au kiasi nyuma ya mguu (contracture of calf muscle), vinaleta baridi yabisi kwenye magoti, shida ya mgongo na miguu kupata maumivu, ajali za kuanguka au kuvunjika na kucha za vidole kuingia kwenye nyama.

Utafiti Marekani ulionyesha 90% ya wanawake huvaa viatu vya namba ndogo kuliko wanayopaswa. Pima miguu yako vizuri kabla ya kununua kiatu. Nunua viatu wakati wa jioni wakati miguu yako inakuwa mikubwa kuliko asubuhi, na kama unavaa stocking au soksi, basi ziendane na viatu ili zisikuumize. Tumia pesa kununua viatu vizuri na imara, (stable, comfortale) na vyepesi ambavyo vyafanya miguu ipumue vizuri.

Tunza miguu isipasuke pasuke; paka mafuta, miguu iliyopasuka inaingiza bakteria na yaweza kuchana matandiko. Kula vyakula vya asili vya mboga na matunda kupunguza mipasuko. Vaa viatu, na safisha vizuri miguu vizuri, maana udongo mwingine ni rahisi kupasua miguu. Usisimame muda mrefu, na punguza uzito kuisaidia miguu yako. Ni bora kutembea muda mrefu kuliko kusimama muda mrefu kwa miguu! Tunza miguu yako vizuri inalinda afya yako na kama una kisukari, angalia kama una mkwaruzo hata mdogo maana vidonda haviponi haraka. Wengi hatujali miguu sana kama uso, ila miguu na kucha zake ni kielelezo (indicator) cha afya.

## Nguo

Nguo ina uhusiano mkubwa na afya, iwe kujilinda na hali ya hewa, mazingira, sare, kazi au uchafu. Nguo zimekuwa tatizo la miaka mingi toka pale Adam alipojitengenezea mwenyewe kutoka kwenye majani ya mkuyu. Nguo ambazo hazikufaa wala kumstiri na mke wake mpaka Mungu alipowatengenezea kutoka kwenye ngozi ya kondoo. Lengo la Mavazi la kwanza ni kuficha uchi, ili tusipate aibu.

Kila mtu ana utupu au uchi, na uchi si wa kuonyesha kwa watu tupitapo barabarani. Kila mtu anao utupu. Ni aibu kwetu kuonyesha uchi kisaikologia na sababu nyingine. Lazima tujiulize tunapovaa, je, mavazi yetu yanatusaidia afya? Yanatusitiri, yanatusaidia kijamii, kiroho, kiuchumi au kimawazo? Waweza kufikiri ni jambo dogo ila mambo ya fasheni yameumiza wengi. “Tazama naja kama mwivi, heri yule akeshaye na kuyatunza mavazi yake, asiende uchi hata watu wakaiona aibu yake,” Ufunuo 16:15.

Hata wanaume wanapaswa kuvaa mavazi ya heshima, wasiache suruali zinazodondoka. “Kisha utafanya kanzu kwa ajili ya wana wa Haruni..nawe wafanyie suruali za nguo ya kitani, ili kufunika tupu ya miili yao; suruali hizo zitafika tangu kiunoni hata mapajani.. nao watazivaa watakapoingia hema ya kukutania ... wasije wakachukua uovu, wakafa; hii itakuwa amri ya milele kwake yeye na wazao wake.” Kutoka 28:42,43. Sisi kama WKK miongoni mwa madhehebu mengine kama Waislamu wanaovaa kwa heshima, tuwe waangalifu ‘kuwakwaza watu na dini yetu ya kukosa kicho.’

Nchi za magharibi wana sehemu za juimiya watu kuogelea bila nguo, au wanaenda kwenye hoteli maalum. Kwingine wanaenda na watoto wao.

Nilitembelea nchi fulani za ulaya, na kukuta watu hawavai nguo wakiwa ndani ya nyumba zao na ukipiga hodi wakikuona kwamba wewe si wa pale wanakimbia kuvaa nguo zao! Nikiwa na rafiki yangu iyaya tulimwona mama mmoja anafagia mbele ya nyumba yake bila nguo hata moja, ila alikuwa na viatu! Tukamwona bwana mwingine anatengeneza bustani bila nguo. alipotuona alipiga mbio, na rafiki yangu akamwambia, “Baba kama ulitaka watu wakuone, unakimbia nini?” Alienda kuvaa akatoka nje tena. Hawa wote walikuwa watu wazima wa miaka 40.

Je, umeona ndugu msomaji, kwamba hakuna asiyejua kwamba kukaa uchi siyo vizuri? Wangukuwa hawajui wasingekimbia. Hata rafiki yangu mwingine anayefanya hospitalini aliniambia, “Hivi hawa watu wanaonyesha nini? Mbona kila mtu anacho hicho hicho walicho nacho?”. Nafikiri wewe hutapenda kujitembeza uchi au nusu uchi bila sababu. Ukiwa mwanamke utajjizingiza kwenye matatizo ya kubakwa, kutokubaliwa na watu au kutokubaliwa kuhubiri. Ni vizuri nguo za wanawake ziwe tofauti na wanaume. Wataalamu wa maandiko ya zamani wanasema kwamba wote walivaa kanzu za heshima na kaptura ndani, ila rangi zilitofautiana.

Watu wengi wanasema wavae tu kama jinsia yoyote kwani wanawake na wanaume ni sawa isipokuwa viungo vya uzazi! Hii kauli imetoka nje ya mstari. Ni kweli wanawake na wanaume ni sawa mbele za Mungu ila kuna tofauti ya maumbile na shughuli kutokana na uumbaji. Sasa wewe kama unataka kuleta hili kwenye kazi ya huduma utaiharibu. Mwanamume anaweza kuvaa kaptura tu, na kuendelea kulima shamba, ila wewe mwanamke unaweza kweli? Mwanamume ana sehemu au maumbilie yake na mwanamke pia. Mavazi yaonekana kuwa kitu kikubwa cha binadamu na hata katika ibada ya kweli.

Tunaona wanawake wawili wamewekwa kama mifano ya ibada ya kweli ya Mungu na ya adui .

Ufunuo 12 na 17 yaelezea kidogo. Si heshima nzuri kuvaa nguo zenye maandiko ya kukashifu watu, kutumia visivyofaa au kukaribisha ugeni usiofaa. Waumini wamevaa Tshirt za “Tumia pombe ya chibuku.” Niliona msichana amevaa tshirt iliyokuwa imeandikwa, “I am available!” Nyingine “Njoo unichukue, mimi ni wako,” au “Natafuta mwanamke tajiri nimwoe,” n.k. Najua twanunua mitumba au kuvaa kanga mara zingine bila kusoma. Je, wewe unatafsirije maneno haya ukimwona nayo mtu? Watu wanakusoma akili yako kirahisi kwa mavazi yako na kukuweka kundi fulani.

Nguo zisizo na afya ya kimwili na kiroho ni zile ambazo zinakuwa fupi, zinaonyesha sehemu za mwili kama kifua, mapaja, zina mikato mikubwa au zimebana mno. Nguo hizi nyingine ni nzito upande mmoja, zinafagia barabara, au zinaacha miguu isikie baridi.

Kuna magonjwa mengi yaletwayo na fasheni za nguo zisizoendana na afya. Watu wengi wanauwawa kwa fasheni kuliko tunavyofikiri. Mfano wa magonjwa ni kama vile: mapafu kubanwa, mishipa ya fahamu na ya damu kubanwa, vichwa kuuma (damu pungufu ubongoni), myeyusho wa chakula kuathiriwa, damu kutoka puani n.k.

Kwa wale waumini wanaotaka kuwa na afya ya kiroho “Kila amtazamaye mwanamke kwa kumtamani amekwisha zini naye moyoni.” Kila mtu anajukumu ya kutunza afya yake ya kiroho ila unapovaa nguo na kuwakwaza wengine kuna walakini. Wanaume wanavutiwa kwa kutazama jinsia nyingine na wanawake wanavutiwa na mwanamume anayejali au kuwaonyesha upendo. Usivae nguo bila kujali watu, na hata kama ni wanawake wenzako kwa nini ujiabishe? Je, mitume au Kristo wangevaa vitu hivi? Kama jibu ni la, nenda ukavue na kuvaa nguo za adabu.

Nguo inakuletea sifa mbaya au nzuri. Nguo nyingine zapaswa uvae ukienda kulala na si kutembea nazo barabarani. Mara nyingi tumejisahau katika kuwavisha watoto wadogo wa kike nguo kama vikaptura vidogo, nguo zisizo na mikono, mikono ya mikanda inayoacha kifua na mgongo wazi n.k. Wakiwa wadogo sana haina shida ila ni vigumu kujua ni wakati gani wa kuacha kwani si watoto wachanga tena! Watoto wengi wadogo waliozoea kuvaa sururali za kubana na kukosa adabu, inakuwa vigumu kuwaambia sasa mmekua wakubwa, toeni hizi nguo kwani zaonyesha sehemu nyeti.

Watoto waliozoea kuvaa suruali (pants) imekuwa vigumu kukaa vizuri wakivaa magauni, na hapa ni vyema labda kuvaa kama agano la kale, kwamba chini ya gauni mtoto avalishwe kaptura n.k. Wanawake wengine tumepatikana na shida ya namna hii, kwani suruali zetu nyingine zinabana mno na mara nyingi hatuna mashati marefu au koti la suti la kufunika sehemu hizo, na kila mtu anaona alfabeti ya V kwenye sehemu yetu ya siri.

WVW tusaidiane, kwa haya na yale ya kupasua nguo (slit). Mara nyingine tunavaa nguo mpya kwa haraka na hatuna mtu wa kutuambia, na kujikuta tuko kwenye mimbari na nguo isiyo na heshima. Nchini mwetu si shida, ila napoishi nimeona mara kadhaa wanawake walioenda na nguo fupi mimbarani, na kuonyesha mapaja au hata chupi wakiwa wamekaa kwenye viti wakitazama waumini. Wengine walijaribu kuzivuta ziwe refu, kana kwamba hawakujua urefu wake. Au wanafunika na Biblia!

Fasheni yaweza kupunguza unyenyekevu. Tumeona watu kwenye nyumba za ibada, hasa makanisani, maana misikitini wanawake wanavaa kwa heshima sana. Wakati wa kuingia kanisani na vinguo vya ajabu kuabudu twataka watu watuone kwamba tuna vitu tofauti na wengine. Viatu vya michuchumio vyawekwa hata misumari chini ili vilie, kujitembeza hapa na pale bila sababu.

Kama una majaribu la kujionyesha, anza kuchagua mavazi machache tu ya adabu utumie

kwenye nyumba ya ibada. Ukiona kwamba majaribu yako ni kujionyesha, jaribu kuchagua vitu vichache tu ili usikoke moto zaidi. Msemu wa ‘afadhali uwe chonjo na kwenda mbinguni,’ ni kweli kabisa. Ibada si mahali pa mashindano, maonyesho, fashion show, au umimi wa kujifikiria. Tukiwa ibadani tunapaswa kuelekeza mawazo yetu kwa Mungu na si kwetu. Tutakuwa tumepoteza lengo la kuabudu au kwenda ibadani na kukwaza ndugu na dada zetu.

## **Nywele**

Zamani hatukuwa na shida sana ya nywele ila siku hizi watu wa nchi zingine wametuletea fasheni nyingi za nywele. Usafi na unadhifu ni muhimu, ila kujionyesha ni jaribu letu binadamu wote. Wengi wanafikiri kwamba ni lazima msichana akate nywele ziwe fupi sana au upara. Kwa kweli si dhambi msichana kuwa na nywele ndefu. Inatofautisha tuonekane na sura ya kike. Wengi tulifikiri kwamba ni rahisi kuvaa kitambaa au kuvaa wigi ili kumudu nywele au kuokoa muda. Kuvaa kitambaa, kofia au wigi kunaleta upara na kufanya nywele zisipate hewa. Si jambo la afya kufanya.

Madawa ya nywele ni mengi siku hizi, kwanza saluni nyingi hazina hewa ya kutosha na kuna mivuke ya hewa mbaya zenye kemikali za dawa za nywele (volatile organic compounds and carcinogenic). Utafiti wa Marekani ulionyesha kwamba watengenezaji wa nywele wana riski kubwa ya kansa ya damu (Leukemia) na nyingine kwa vile kila siku wanakuwa katika mazingira ya kemikali kama ammonia, hydrogen peroxide, fomaldehyde na Phenylendiamine na zinginezo. Waweza kupata maelezo zaidi kuhusu hizi. Rangi za nywele (kanta) ambazo zimefanyiwa upelelezi na kukutwa na mengi yanayodhuru afya. Jaribu kufanya vitu vyako viwe vya asili. Kila kitu kifanyike kwa kiasi.

Tunaona Jezebel “Akapata habari, akatia wanja wake machoni mwake, akapamba kichwa chake akichungulia dirishani.” Huyu mama tunamtaja kwa sababu, japo “Alijishugulisha kupamba mwili, hakushugulisha kupamba roho.” Haya ni mambo ambayo yana utata sana, ila mtu anapoendelea na safari ya kumcha Mungu na kuishi maisha ya kiasi na utauwa anagundua vya kuacha na vya kuendelea navyo. Kila mtu yuko kwenye ukurasa tofauti.

Biblia inasema, “Kujipamba kwenu kusiwe kujipamba kwa nje, yaani kwa kusuka nywele na kujitia dhahabu, na kuvalia mavazi, bali uwe utu wa moyoni usioonekana katika mapambo yasiyoharibika; yaani roho ya upole na utulivu, iliyo na thamani kuu mbele za Mungu.” Fungu hili la Petro tatu liliandikwa baada ya kuonekana kwamba tunajaribiwa mara nyingi na kujionyesha kwa vitu vya nje. Kuna kujipamba ambako kunapita kiasi.

Mhubiri mmoja kutoka visiwa vya Barbados akiwa Nairobi kanisa la Maxwell, aliwaambia kina dada, “Hivi Bwana Atakapokuja kutoa thawabu siku ya mwisho atawawekea wapi taji? Mmeshajipamba kichwa kila mahali wala hakuna nafasi! Mna shanga, vipini, vitambaa na kadahalika!” Nafikiri hii ilikuwa ni futuhi, ila ilinifanya nifikiri; kweli tunapoteza muda mwingi kwenye kujipamba badala ya kujali maisha yetu ya kiroho. Je, masaa yale tunayoshugulikia vioo na nywele ndiyo tunayoshugulika kumtafuta Mungu kwa kusoma neno lake, ibadani na sala?

Wigi nyingi zimetengenezwa na mikia ya farasi, plastik, na nywele za watu wengine. Na hizi zinaleta joto miilini mwetu na uzito kichwani mwetu. Pia zinafanya usafi wa nywele kupungua; maana ukianza kuvaa wigi, inakuwa vigumu kuchana nywele zako tena. Unashikwa na uvivu, na kipara kinaanza kirahisi, maana si mpango wa asilia kuwa na wigi! Wengi wetu tunafikiri tuna nywele mbaya ila wazungu au wahindi ndio wana nzuri! Aliyekuumba hajakwambia ni mbaya, usidanganyike.

Rafiki yangu Boni wa Zimbabwe siku moja tukifanya naye kazi alinipa kisa cha ajabu. Kwamba; “Niliona matiti yangu ni makubwa, hivyo nikaamua niende kupasuliwa yapunguzwe! Nikamwambia mume wangu, naye akashangaa akasema, mbona mimi sijalalamika?” “Ukimaliza huo upasuaji, badilisha anuani yako!” alisema mumewe.

Ubaya ni kwamba tunapoanza mambo haya yanaonekana madogo, ila watoto wetu wanayaiga na kuyaongezea chumvi, mpaka tunaonekana kama tuko kwenye mchezo fulani wa kuigiza (drama).

Vyanuo au kofia za moto zina madhara kwenye kichwa, na hasa wakiweka kemikali kwenye utosi. Watu wengi wamepoteza nywele. Spray za nywele pia zinaathiri mapafu. mambo ya kujipamba nywele yamekuwepo kwa maelfu ya miaka. Kwa kweli nywele ni utukufu wa mwanamke na humrembesha; mwanamke usijiachie ukatisha, ila uwe na kiasi. Tushughulikie yale ya muhimu kwanza. Nywele zisafishwe mara kwa mara. Watu wengi wanakaa mwezi mzima bila kuosha nywele, huku zimefunikwa na wigi; ila wanaoga mwili. Hiki ni kitu cha kuleta madhara. Mwili na nywele zinachafuka kwa njia hiyo hiyo na kupata jasho!

Wengine wanasafisha nywele kutumia mafuta badala ya maji, wakisema eti zinakuwa fupi wakisafisha na maji. Maji ndiyo solution bora kupita yote kusafisha mwili. Injini ya gari ndiyo yasafishwa na mafuta si mwili wa binadamu.

Tumia chanuo lako mwenyewe na kama yabidi uazime, hakikisha limeoshwa na sabuni kujilinda na magonjwa ya ngozi au chawa. Nywele zisizotakiwa mwilini kama vile kwenye videvu vya wanawake, tumboni au pengine zikatwe na mkasi na sio kukwaruzwa na wembe. Nywele zahitaji protein ya Keratin hivyo lishe ni muhimu. Upungufu wa madini kama zinc au vichocheo vya mwili vyaweza kuathiri nywele. Nywele mara nyingi zaweza kueleza afya zako zikipungua upana (thickness) au zikibalika rangi.

Nywele ni pamoja na vinyweleo, nyusi, kope na zile za sehemu za siri. Vinyweleo husaidia ngozi kutoa takataka za mwili na kusaidia mwili usiathiriwe na vumbi au jasho. Nywele za kwenye sehemu ya siri, (mavuzi) zinasaidia usafi, kupunguza unyevunyevu, muwasho, kunuka n.k.; pia hupunguza baktiria. Inashauriwa mtu asinyoe nywele hizi zote abaki upara. Michubuko ya makali ya wembe au kemikali za kuondoa nywele inatoa mwanya kwa bacteria au virusi kupenya. Ngozi iliyoachwa wazi bila nywele hupata athari inapogusana na jasho lenye taka toka mwilini. Punguza kwa mkasi nywele hizi, ziwe fupu kadiri inavyowezekana. Uoshe nywele za mwili, kila siku na kuzikausha ili usilete unyevunyevu na kisha fangas au baktiria.

Kope na nyusi huondoa vumbi na uchafu unaotokana na kuganda kwa mafuta na vipodozi tunavyopakaa. Kukata nyusi si jambo jema ila zipangilie vizuri. Hata kwa wale wenye nyusi nyingi ukinyoa zinaota nyingi zaidi; ila ukiziacha zinaendelea vizuri. Hili nalo ni chaguo la mtu, ila ukianza zinazidi kuwa nyingi. Zamani watu hawakukata nyusi na kila kitu kilikuwa sawa! Labda uwe na shida maalumu kubwa ya kuwa na nyusi nyingi kupita kiasi, ziache. Krimu za kuondoa nyusi nyingi ni mbaya kwa vile zina kemikali na kuleta muwasho au shida za macho.

Mvi mara nyingi huja baada ya miaka 35; ila urithi, vichocheo, kemikali, vileo, sigara, na vyakula vyenye acid nyingi vyaweza kuleta mvi mapema

Wanawake wengi wakiwa watu wazima (menopause) na kuacha hedhi, wanaanza kuota ndevu. Hii ina changamoto ya kisaikologia. Akiwa msichana mdogo hali ni ngumu zaidi. Pengine ni vizuri apimwe vichocheo na kushauriwa. Mwanamke anapenda aonekane kama mwanamke bila ndevu ,

hivyo kama unataka kutoa mashauri ukate kwa mkasi badala ya kunyoa. Maana zitakuja. Itabidi wasichana wadogo watafute ushauri zaidi wa matabibu kuhusu vichocheo hivi.

**Baadhi ya sababu zinazofanya ndevu kuota ni:**

Vichocheo kuzalishwa kwa vingi kwenye mfuko wa uzazi, uvimbe kwenye mfuko wa mayai, matumizi ya dawa za majira, matumizi ya vipodozi vyenye dawa za vichocheo vya wanaume (testosterone au steroid), uvimbe wa tezi la karibu na figo (adrenal), unene wa kupindukia- unaleta vichocheo vya wanaume (androgen), na mabadiliko mengine mwilini.

Kwa wanaume, ukifuga ndevu ziwe safi na ziwe zenye mkato mzuri. Ukiamua kunyoa ndevu hakikisha unanyoa kwa unadhifu. Nywele zako pia ni vizuri zisiwe ndefu sana.

Tulienda kuhubiri na kikundi cha shareHim.org nao walipata shida kwani kijana mmoja mdogo wa miaka 18 alikuwa amesuka rasta na kuamua kuachia nywele ndefu. Kijana huyu alikuwa mmojawapo wa wahubiri wa hadhara. Washiriki wa pale walimsihi akate, kwa vile kwa utamaduni wao, asingepata heshima anapomhubiri Yesu akiwa na nywele ndefu (rasta), ilhali yeyé ni mwanaume. Walimwambia kwamba watu hawatajitoa. Kijana huyu alibishana nao; lakini ilibidi atolewe kwenye ratiba.

Walimwambia kwamba kwa vile ameshafika Afrika, atapelekwa kutembezwa kwenye mbuga za wanyama (Safari park) bali hawezi kuhubiri. Nafikiri dhumuni lake halikuwa kuja kwenye mbuga za wanyama, hiyo ilikuwa ni bonus, hivyo alikata nywele mara. Kubishana na watu kwa mambo madogo, madogo, inafanya Roho wa Mungu asipate nafasi kutushugulikia ili tuhuhishwe.

Rangi na kucha bandia zinaleta infection ya kucha na kupoteza kucha, kupungukiwa na kucha vidoleni, au kuwa na vipele karibu na ngozi ya kucha.

### **Rangi za midomo**

Jiulize, je, nahitaji marembo haya yote? Rangi hii si nzuri kwa afya, hasa ukutumia kila siku; na zaondoa rangi ya asili kwenye ngozi (pigmentation).

### **Rangi za macho:**

Hizi huleta infection ya macho, ngozi, upofu, vinyweleo, kuwashwa, kansa ya ngozi, allergy-mzio, vipele, kope kuanguka, n.k.

### **Krimi, losheni na shampoo:**

Zaleta macho kuwasha, ngozi kudhurika, muunguzo wa ngozi, rangi kubadilika, vidonda, damu kutoka, ngozi kuwa pana, kansa ya ngozi, kubugudhiwa na jua (sun sensitivity). Mara nyingi watengenezaji waandika ni vitu vya asili (natural). Asili haina maana kwamba ni 100% pure, slama na safi. Kuna mimea mingi ina sumu ya kuua, inaduru au inalevya! Hata kama ina vitu vya asili ina kemikali! Baktiria, mbolea za viwandani, au dawa za kuua wadudu vimetokana na viasili.

Watu wakitumia rangi za macho au mascara ya macho wanalowesha brashi ya kope na mate na kuleta maambukizo, wanalala na rangi na kuathiri macho, wakiwa kwenye joto la zaidi ya 32C; wanafikisha macho na hizo rangi zaingia kwenye macho na kuathiri kioo cha jicho (cornea), wanafanya kope zidondoke, au shida ya kutoona vizuri na upofu.

“Ujapojivika mavazi mekundu, unapojipamba mapambo ya dhahabu, ujapojitia wanja machoni, unajifanya kuwa mzuri bure tu, wapenzi wako wanakudharau na kukutafuta roho yako.”

Mara nyingi vito na urembo vinahusishwa na uasi, uasherati, uzinzi, au kutongoza wanaume. Hivi vina msaada mdogo katika afya ya kiroho. Hivyo tuwe na kiasi maana kila mtu akiwa na utajiri wake na akauonyesha kwa kujiwekea dhahabu hapa na pale yatakuwa maonyesho. Kama una mali, zitumie kwakufanya kazi ya Mungu; ili Kristo arudi haraka. Basi usizitundike tundike wakati ni rasilimali kubwa ya umishonari.

Siku hizi hata wanaume wanajipamba, kwa kuvaa vipuli n.k. Zamani hata marashi ya kujipaka hayakutumiwa na wanaume. Siku hizi wanaume wana marashi makali, pengine kupita wanawake! Watengenezaji wa vipodozi wengi ni wanakemia wa kiume na wangependa wanawake wavitumie!

Wanawake wengi wapenda kupendeza waume zao, hivyo wanatumia vipodozi. Hapa mume amwambie mke wake vile ambavyo yeye anaona vyafaa au havifai. Marashi yale ya harufu kali ni ya kuepuka kutokana na allergy (mzio). Pia huleta attention, kwani ukipita harufu inabaki hewani. Kuna hata sabuni nyingi za harufu kali zimeletea watu mzio. Sabuni ya kufulia ile ya brown ya mbuni au mkaa, yaonekana ni bora kwa mengi, kwa wale wenye shida ya mzio.

Historia yaonyesha kwamba mapambo ya vito mara nyingi yalikuwa yanawatoa watu kwenye ibada ya kweli walipoanza kuabudu vile vito kama sanamu, au kujionyesha. “Bwana akamwambia Musa waambie wana wa Israel, ninyi ni watu wenye shingo ngumu; kama mimi nikinia kati yenu kwa dakika moja nitawaangamiza; basi sasa vueni vyombo vyenu vya uzuri ili nipate kujua nitakaliowatenda. Basi wana wa Israel wakavua vyombo vyao vyote vya uzuri tangu mlima wa Horebu (Sinai) na mbele.”

Yaonekana kwa mila nyingi, kuvaa vito mwilini ilikuwa aina ya ibada. Twaona Yakobo akiambia familia yake, “Ondoeni miungu migeni iliyoko kwenu, mjisafishe mkabadili nguo zenu”. Mapambo ya mwili, kutoboa sehemu za mwili ili kuweka vito yanaleta madhara ya ngozi kama kuvimba kwa masikio (keloids). Kitabu cha walawi kimezungumzia kidogo kuhusu tattoo au kujichora. Watu walicheka wazee wa zamani waliojichora, kama Wamakonde kujichora. Leo mataifa ya magharibi yanaongoza katika biashara hii na wengine ukiona picha zao utakimbia. Yaonekana kama ni aina fulani ya ibada.

Vipodozi vingine vyafanya ngozi iwe nyembamba na kuchanika kirahisi au kupata shida kushoneka mtu anapopata kidonda kikubwa. Vipodozi vingine vinachangia kuleta pumu au kikohozi kwa harufu yake, hata chunusi kwenye mwili. Vipodozi vyenye vichocheo vya wanawake vinaathiri vichocheo vya mtu (hormones) na kusababisha mzunguko wa hedhi wa wasichana uwe tofauti, au mabadiliko mengine mwilini. Vipodozi vingine vinavyotumika kwenye kucha vyaweza kuwa na “Formaldehyde au toluene” ambazo ni dawa za kutunza maiti au nyama na kuleta madhara. Afya ya ngozi na kucha hutegemea sana chakula bora zaidi ya vipodozi. Madini kama ya chokaa, protein, vitamini A na B yahitajika kwa ajili ya kucha zetu.

Je, upo tayari kujikubali kama Mungu alivyokuumba?

Kwa wale wanaotumia marashi (perfume) ni vyema yasiwe na harufu kali mno, hata yalete mzio wa kupiga chafya kwa watu au kwako. Mara nyingi kuna dawa za kupaka kwapani ambazo zinatoa harufu mbaya ya jasho ila hazina harufu kali ya marashi, hizo ni nzuri. Ila kila mtu ana uchaguzi wake. Kwa kifupi, kila kitu na kiasi, hasa kwa MKK, usiwe na marashi makali ukipita kupanda jukwaani, na watu wakasahau ujumbe wakifikiria haya marashi. Jaribu kuepuka mambo ya kukufanya wewe ndio uwe kiini. Ila usinuke jasho, linapunguza mvuto. Najua kununua vya kukata jasho ni ghali, ila pengine angalia unavyoweza kutengeneza mwenyewe.

Usafi wa kucha ni muhimu sana ili kusiwe na baktiria na kukuletea magonjwa. Zisafishe vizuri kwa sabuni, aloe vera au kitunguu saumu. Usikate kucha kwa meno, tumia nail cutter au wembe. Tupa ya kucha (file) ni msaada pia wa kufanya zisivunjike vunjike ovyo-nail.

Usikwangu vocha za simu na kucha si afya. Ncha kucha za miguuni ziloweke zikiwa ngumu kukata, au zikate baada ya kuoga.

Tunarudia, Je, umeridhika na jinsi Mungu alivyokuumba? Wenzetu wazungu hawaonei aibu nywele au ngozi yao ila sisi tunataka kufanana na nao. Kuridhika na utauwa, ni jambo muhimu sana. Usijidhanie kama huna thamani mpaka ufanye ujongeze mambo fulani, kama kujichubua ili uwe mweupe, kujiweka rangi, vipuli, n.k.

Kuna wengi ambao hawavai vito ila mavazi yao ni ya kujionyesha na ya ghali zaidi ya wale ambao wanavaa vito! Ila kitu kikubwa hapa ni kuwa na kiasi. Nimeona watu wanaovaa scarf ya dola 200 na wakisona vidole vya mtu aliyevaa wigi ya dola 10!

Vipodozi vya kuweka kwapani ili jasho lisinuke vyabidi kutiliwa makini kwa vile vinaathiri mitoki. Jaribu kupata vipodozi vya kuweka makwapani ambavyo havina sumu. Vingi vina alminium ambayo ni sumu hivyo usipake. Kuna wengi wametengeneza vipodozi vyao peke yao kwa kutumia vitu vya asili.

Mama mmoja aliniambia kwamba, shampoo ya kuoshea nywele anachukua siki vijiko viwili na baking powder vijiko viwili na maji na inamsadia sana. Naendelea kupeleleza kipodozi cha kwapani kisicho na sumu. Nafikiri chumvi chumvi kama baking soda na vinegar unaweza kuanzia navyo kama viungo.

Soma kama cream au mafuta ya nywele yana placenta, au vichocheo (hormones) vya wanawake na uepuke. Wanawake wa kimarekani weusi wametumia vitu hivi zaidi yetu, hivyo majaribio yao tuyasome maana ngozi yetu inafanana na yao, wamevitumia kwa miaka mingi. Wao wanajali sana mambo ya kuvaa na nywele, waliandika siku moja gazetini kwamba japo wapo asilimia ndogo, ila wanavaa 80% ya nguo zote!

Yaliyoandikwa kuwa mfano kwenye utafiti wao ni: Wengi walipoteza nywele wakifikia utu uzima kwa permanent (perm), kansa ya matiti iko karibu mara mbili kuliko wanawake wa kizungu kwa sababu ya kutumia mafuta ya kukuza nywele ambayo yana vichocheo vya kike (oestrogen).

Unaweza kutengeneza sabuni na mafuta yako mwenyewe, ukiwa na nia. (Angalia kwenye utube, how to make your own soap). Sabuni nyingi za nje siku hizi zina allergy. Nimepewa na watu sabuni za uso za kutoka uchina wakisema za urembo! Nafikiri vitu vya namna hii ni vya kutumia kwa tahadhari. Uzuri anautoa Bwana, unapomjua anakubadilisha mtazamo wako! Tukumbuke mara nyingi vitu vya nchi nyingine havina viwango sana, na wanatuletea Afrika vile ambavyo havijapimwa au havijafikia viwango. Ila wanaogopa kuharibu soko na nchi za magharibi, hivyo wanapeleka huko vitu vizuri tu.

Aliimba mtunga nyimbo Tanzania, "Sisi waafrika tumekosa nini kwa Mungu, chochote kibaya ni cha mwafrika!" Aliniambia kaka yangu, "Kama kuna mtu inabidi akazane aende mbinguni ni mwafrika kwani tumeonewa, tumenyanyaswa na kudharauliwa kwa utumwa, ukoloni, madikteta, umasikini na ukoloni mamboleo, na kama tukikosa mbingu basi tutakuwa tumekosa ya hapa duniani na pale!" Kwa uumla fanya mambo yako yawe rahisi hata mafuta ya kujipaka, hakuna mazuri kama yale ya chakula.



Kwa MKK jambo muhimu ni kumwinua Yesu na si kujionyesha au kuwa kama kichekesho. Usiwe nyuma sana ukivaa vitu ambavyo haviko kwenye ratiba tena, au usiwe mbele sana na kuwa mtu ambaye unaendana na fasheni mno. Hata hivyo tuna bahati kwamba kuna nguo ambazo ni nzuri kwa wakati wote (evergreen). Zenyewe hazina fashion, nafikiri wanaume wengi watakubaliana kwamba wao nguo zao nyingi hazina shida ya fashion, ikiwa ni suti nadhifu yaweza kuvaliwa miaka nenda rudi, ukipiga viatu vyako rangi basi maisha yanaendelea.

### Sura 30: MAPISHI

Mke wa kiongozi wa kiroho anahitaji kujifunza mapishi rahisi, yasiyo na mafuta, chumvi, vikolezo vibaya kama pilipili, vyakula vilivyokobolewa na kadhalika. Ni kweli, chakula kinatakiwa kiwe cha kuvutia na kupendeza, ila afya ni muhimu sana katika wito wa kazi mliyonyayo. Fanya majaribio ya vitu ulivyonavyo katika sehemu unayoishi, kwani mapishi mengine yana vitu vingi mno ambavyo havipatikani (ingredients). Badilisha rangi ya mboga, matunda, nafaka, maharage au jamii ya karanga ili kufanya watu wasichoke kula kitu kimoja tu.

Ilinichukua muda mwingi sana kugundua kitu kitachompendeza mume wangu na watoto kwa wakati mmoja. Niligundua mume wangu alipenda kula ugali kila mlo, ilmradi mboga ilibidilishwe.. Watoto nao walipenda vitu tofauti kama vile chapati, mikate, makaroni, viazi, wali, na mapishi mengi ambayo yapo vitabuni! Kwa mfano walipenda kula burgers karibu kila mlo. Endelea kufanya majaribio ya kupika vyakula vya afya, ambavyo familia wanapenda, na vya kupendeza kwa kuviona kwa macho. Hii ni changamoto kubwa. Nimejiuliza mara nyingi kwa nini Mungu hakutuumba tule mara moja tu kwa wiki! Kwa nini wanawake tufikiri vya kupika saa zote?

#### MAPISHI RAHISI

**\*\*Supu ya korosho (cheese sauce)**

Kikombe 1 cha korosho zilizoosha

Unga wa kitunguu maji vijiko 2 vya chai (onion powder)

$\frac{3}{4}$  kikombe cha maji ya limao

Kijiko kimoja kidogo cha unga wa kitunguu saumu

chumvi vijiko 2 vya chai

Kikombe 1 cha pilipili hoho nyekundu zilizokatwa

Vikombe 2 vya maji

vijiko 2 vikubwa vya ufuta

saga viungo vyote kwenye blender.. na waweza kutia tambi, biringanya, ugali, mkate wali au kachumbari.

Mara zingine waweza kupika uji wa korosho huu kwa kuongeza kijiko cha wanga wa mahindi au mhogo kufanya uwe mzito.

**\*\* Badala ya kutumia sukari (icing sugar) kupamba keki yako waweza kutumia korosho na tende, ukachanganya na maji na kublend, iwe nzito kisha ukapamba keki yako. Waweza**

kuweka vanilla au lemon flavor, epuka rangi za chakula zisizo za asili, maana zina madhara afya.

**\*\*Kibwagizo cha mbegu za alzeti (sunflower sauce)**

Kikombe 1 cha mbegu za alzeti

1/3 kikombe maji ya limao

¾ kijiko kidogo cha chumvi

maji ya kutosha kublend (kusagia)

½ kijiko cha chai cha unga wa kitunguu maji

½ kijiko cha chai cha unga wa kitunguu saumu

visage na blender vyote mpaka viwe maji mazito kidogo, kisha waweza kulia, tambi, wali, biringanya, kachumbari au mkate

**\*\*Kibwagizo cha parachichi (guacomole or ovacado sauce)**

Parachichi 4 zilizoiva,

Chumvi

Maji ya limao

Vichane vya kitunguu saumu

Giligilani

Changanya kwenye blender. Ni blueband nzuri ya kupaka kwenye mkate au kuweka kwenye chakula cho chote.

**\*\*Halua ya viazi vitamu**

Kilo moja na nusu ya viazi vitamu

¼ kikombe cha asali

½ kijiko cha chai cha iliki

1 ¼ kikombe cha zabibu kavu

Korosho 12-15

1 kikombe cha tui la nazi au maziwa ya korosho

¾ kijiko cha chai cha chumvi

2 vijiko vya chai vya vanilla

oka viazi au pika na maji kidogo mpaka viive vizuri. Ponda poda na weka viungo vyote. Waweza kuongeza kikombe kimoja cha tui la nazi.

**\*\*Oat burgers**

1 Kitunguu kilichokatwa vidogo vidogo

3 Kijiko vikubwa vya majani ya basil

3 Vijiko vikubwa vya chumvi

2 vijiko vikubwa vya unga wa kitunguu saumu

2 vijiko vikubwa vya unga wa kitunguu maji

2 vikombe vya mbegu za alizeti

1 kikombe kimoja cha ????????

2 vikombe vya dengu (garbanzo)

8 vikombe vya maji

8 vikombe vya nafaka ya oats (rolled oats)

changanya viungo vyote isipokuwa nafaka ya oats. Weka kwenye sufuria na kupika mpaka vichemke, kisha weka oats na changanya vizuri. Weka kifuniko iive pole pole; ukiwa umepunguza moto. Ikishapoa kanda kama shepu unayotaka kama ni duara au ya maandazi. Weka kwenye oven na oka

kwa moto wa 350 kwa dakika 25. geuza upande wa pili kwa dakika 20 hivi mpaka ziwe brown.

**\*\*Kupika mkate wa pizza zenye afya**

3 vikombe vya unga wa ngano usiokobolewa  
kikombe kimoja cha nafaka ya oats  
Kikombe kimoja cha tomato sauce  
1 kikombe cha vitunguu vilivyokatwa  
1 kikombe kimoja cha pilipili hoho vilivyokatwa  
1 kikombe cha kibwagizo cha korosho (cheese sauce)  
1 kikombe kimoja cha zeituni au mboga mboga zingine kama carot.

Vipande vya nyanya

1 2/3 ya maji ya vuguvugu  
1 kijiko kikubwa cha hamira  
1 kijiko cha chai cha chumvi  
2 vijiko vikubwa vya asali  
2 vijiko vikubwa vya tui la nazi

changanya vyote vikavu kwanza na vile vya maji maji changanya tofauti. Kisha jumuisha vikavu na vibichi, kanda vizuri na ukande viwe bapa kama andazi kubwa. Weka mafuta kwenye sufuria la kuokea ili isinate. Pika 350 kwa dakika 7 mpaka imekuwa kahawia

**\*\* Jinsi ya kutengeneza tomato sauce**

nyanya 10 kataka kata vipande vidogo  
1-2 kijiko kikubwa cha asali  
1 ½ kijiko kidogo cha chumvi  
1 kijiko kidogo cha unga wa kitunguu saumu  
4 kijiko kidogo cha unga wa kitunguu maji  
½ kijiko kidogo cha kiungo kama vile oregano iliyokauka au majani yake  
1 kijiko kimoja kidogo cha viungu vya majani vilivyokauka kama vile basil

**\*\*UA LA NDIZI (JEKUNDU)**

Chukua ua la ndizi linalokuwa mwisho wa kikonyo cha ndizi. Ukilifungua unakuta ndizi changa nyeupe zisikomaa. Chukua ua lote, sehemu nyekundu na ya ndani nyeupe na katakata vipande vidogo vidongo na loeka kwenye maji ya chumvi kwa saa moja hivi kuondoa ukakasi. Kisha unga na kitunguu, nyanya na mafuta. Inakuwa mboga ya kulia ugali, wali, chapati au viazi

**\*\*\*Kachumbari ya mboga nyingi (chagua mboga zozote zile ambazo zinaweza kuliwa mbichi**

Kata kachumbari ya mboga hizi, karoti, kabichi, letusi, kitunguu maji, majani ya kitunguu, pilipili hoho-nyekundu, njano, au kijani, celery, gilgilani (dania), matango,  
Kata zote vidogo vidogo na kuweka nazi mbichi ndogo ndogo uzikate pamoja na changanya vizuri ule pamoja na korosho, ndimu.

**\*\*Uji wa oats**

Chukua uji wa oats, jamii ya karanga (mfano nazi, korosho, almond au walnut); matunda makavu kama zabibu n.k. Pika pamoja- au matunda mabivu uweke baada ya uji kuiva.

### **\*\*\* Jinsi ya kutengeneza (smoothie)**

Chukua mchanganyiko wa matunda yoyote mfano

Papai, embe, tikitiki maji, machungwa, macheza, ndizi na uyaweke kwenye blenda. Kawaida kwa kuchanganya matunda najaribu nisiache ndizi. Inafanya ushibe vizuri hata hakuna haja ya kula chakula kingine. Usiweke maji kama una matikiti. Kama hauna weka maji kidogo. Jitahidi kuepuka sukari au kuchuja juice. Waweza kuweka asali kama unahitaji kuongeza utamu.

### **\*\*Ugali**

Changanya nafaka za mtama mweupe, uwele, ulezi na ngano na pika ugali na hizo. Punguza mahindi sana kwa afya bora.

### **\*\*Mchele mchanga**

Kama kitafunio waweza kuchukua mchele mchanga au mtama mweupe mchanga na kutwanga. Weka nazi na asali.

Kula kama kitafunio.

### **\*\*Mbaazi na viazi vitamu**

Pika mbaazi vizuri na changanya na viazi vitamu vilivyoiva kisha ponda ponda

### **\*\*Krimu ya kuweka kwenye keki (icing)**

Badala ya sukari, tumia korosho maji na tende. Weka kwenye blender, ziwe nzito nzito na pamba keki au mkate wako. Unaweza pia kula hivyo tu.

### **\*\*Kachumbari ya Kikorea**

Chukua mboga laini kutafunika zisizokuwa ngumu, au kuwasha kama vile majani ya cabbage, swiss chard, Chinese cabbage au letusi. Waweza kuzipitisha kwenye maji ya moto kidogo (blanch) kisha kata vipande vidogo vidogo. weka chumvi, vitunguu vya Leaks vilivyokatwa vidogo vidogo (kama huna tumia majani ya vitunguu), soya sauce, kitunguu saumu kidogo kibichi kilichotwangwa, mafuta ya ufuta, na pilipili ya unga kidogo, kama unapenda. Changanya vyote; waweza kulia wali, ugali n.k

### **\*\*Nazi na asali**

Pasua nazi na kata vipande vidogo vidogo kama size ya maharage hivi na weka asali na kula. Badala ya kula keki na vyakula vyenye sukari (dessert), ambavyo si vya afya, hii inafaa sana. Mungu ameumba vitafunio vingi vya sukari ambavyo huna haja ya kupoteza muda ukivipika. Jinsi ambavyo vyakula katika mchanganyiko vinavyozidi kuwa vingi, (ingredient) ndiyo jinsi afya inazidi kupungua. Funza ulimi kufurahia vyakula rahisi vya asili.

(ukiwa na mapishi mengine rahisi tuandikie huduma za walei kiswahili@gmail.com

### **OAT BURGERS**

Chukua oats vikombe nane, liquid amino au soya sauce, kikombe kimoja, Nutritional yeast vijiko vitatu, na vikolezo vingine kama gilgilani (Parsley), sage, oregano, vitunguu maji viwili, vitunguu saumu vidole sita, na mboga nyingine kama karoti, maboga, n.k. Saga oats kwenye maji kidogo kwenye

blender, isiwe uji uji sana bali makubwa makubwa. Waweza kuongeza maharage, au dengu. Chumvi/asali kiasi, onja (to taste). Changanya vyote hivi, na hata viungo vingine kama beef cube au chickenstyle seasoning. Onja kabla ya kukata! Ikiwa ina ladha nzuri kabla ya kuoka, itakuwa na ladha nzuri baada ya kuoka! Kwa jumla koroga vyote visiwe na maji maji mno bali vishikike ili uweze kutengeneza shape kama ya maandazi yaliyo flat hivi, uoke kwenye moto wa 320 F au ---C kwa dakika 30 hivi. (Write it! Then transfer the juicing of fruits and veggie)

### **- JUICE ZA KUPONYA MWILI NA KIBURUDISHO**

Afya ya mwili yategemea vile vitu ambavyo tunakula. Madini, vitamini, na wanga, protini, mafuta, maji yote ni muhimu kwa afya zetu. Chakula kina uponyaji. Kuna tiba ya juisi (juice therapy). Uzuri wa juice ni kwamba inaweza kuyeyushwa kwa muda mfupi sana. Kama zile za matunda inachukua dakika 30 tu kufikia chembe hai za mwili (cell). Nyuzi nyuzi (roughage or fibre) za mboga na matunda ni muhimu ila kama unaumwa na unataka matokeo ya kuponya mwili haraka tumia juice zisizopikwa (raw juice) mara mbili au tatu kwa siku na salad za matunda na mboga pia mara mbili au tatu, tofauti na juice. Jaribu kutumia mboga na matunda yasiyo na mbolea au kemikali za mashambani. Ukarabati mwa mwili lazima utoke ndani ya mwili, isipokuwa kama mtu amepata ajali mwili unakarabatiwa kwa nje kama kushonwa. Ukila vyakula hivi sawa sawa, huna haja ya kufikiria vitamin (supplements).

Tunaelewa shuguli yake ni nyingi mno, ila hata mwili wako ni wa thamani sana! Kwa kuumbwa na kukombolewa. Juisi pia zinasafisha mwili, hakuna dawa duniani inayosafisha mwili au damu kama juisi hizi. Ila usichanganye mboga na matunda pamoja. Juisi inywewe hapo hapo, maana nguvu yake inapungua sana ikikaa kwa muda. Ni vizuri kunywa juisi lita moja, mpaka lita nne kwa siku kwa kusafisha mwili. Jinsi ambavyo unavyokunywa nyingi ndivyo inavyoendelea kusaidia mwili.

Wheat grass ni nzuri kwa magonjwa mengi, ikiwa na siku 7-14. angalia kwenye website matumizi ya wheat grass. Mengine ni kama yafuatayo:

1. Alfalfa ni mojawapo ya mimea mizuri kujuice kwa sababu ya madini yake. Ila uchanganye na juisi nyingine kama karoti maana yenyewe peke yake ina nguvu sana. Kama wewe si mgonjwa endelea kula chakula cha kawaida, na ukiweza kula chakula kisichopikwa, kama salad za matunda na mboga asilimia 50 na kuendelea utatunza afya yako.

Juisi zingine :

2. Kabeji (au sukuma wiki), karoti, beet root; inatibu ulcers. Ni vyema usitumie zaidi ya wiki mbili mfululizo kwani kebeji inashusha mapigo ya moyo, unaweza kurudia tena baada ya muda.

3. Mchicha na mboga nyingine. Waweza kuongeza tangawizi kidogo, na apple moja tu. Ni vyema juisi za matunda na mboga zitenganishwe.

4. Karoti, beet root na maji ya nazi, maji ya nazi husafisha figo, na nyongo na kujenga mwili. Wale wenye mawe wakinywa juisi waweza kusikia maumivu. Matibabu ya mawe, waweza kuongezea juisi ya limao na mboga za majani. Kunywa maji mengi kama glass 12 kwa siku, kama huna shida ya kufunga choo, ili mwili usafishike vizuri

5. Karoti, beet root, na tango: hii yasaidia mawe kwenye figo kuyeyuka.

6 Juisi ya karoti yenyewe ina vitamini A na husaidia mifupa. Kina mama wanaonyonyesha, inasaidia maziwa yenye lishe bora. Inakinga kansa na ulcers, ugumba,

Inasafisha maini, na kupunguza infections kama mafua na kikohozi. Mwili au mikono yaweza kugeuka kama rangi ya machunjwa ila usijali ni dalili kwamba hata ini linasafishwa vizuri!

7. Celery na karot; celery inasaidia wasiwasi na mishipa ya damu ile midogo midogo inayojitokeza

nyuma ya miguu hasa kwa wanawake (varicose veins). Celery ina chumvi chumvi ambayo ni nzuri kwa mwili. Ukichanganya hizo mboga mboga mbili, ni kinywaji cha kuburudisha na vinafanya kazi pamoja kubalace madini kwenye mwili.

8. Tango: waweza kuchanganya na karoti au celery. Inasaidia kusafisha figo na magonjwa ya njia ya mkojo. Hata kwa ngozi ni nzuri sana kupaka. Mengineyo ni presha ya juu, presha ya chini, meno, fizi, kunyonyoka kwa nywele.

9. Mchunga: ule mrefu na mfupi. Mfupi ni wa kizungu waitwa dandelion. inasaidia mwili usiwe na tindikali na kusafisha damu. Waweza kuchanganya karoti au mchicha na mchunga.

10. Kitunguu saumu: waweza kuchanganya na kitu kingine. Inasaidia uyeyushaji na hamu ya chakula, na vijidudu vya tumbo kama vile typhoid, dysentery, kuharisha na magonjwa ya mapafu.

11. Radish: yenyewe ni kali sana inabidi kutumia vijiko vichache ukichanganya na maji ya ndimu. Inakausha makamasi kwenye pua (sinus).

12. Juusi ya leek, vitunguu au vitunguu saumu vina tabia zinazofana fanana.

13. Juice ya letusi inasaidia maini na wengu, misuli, ubongo, hisia za fahamu.

14. Papai: yasaidia kuyeyusha chakula, na kuganda kwa damu. Papai bichi linasaidia zaidi magonjwa ya matumbo kwa vile lina enzyme ya papain zaidi ya lililoiva. Papai la kijani ukilisaga ni msaada wa vidonda pia.

15. Gilgilani (dania); inachukuliwa vijiko viwili au vitatu. Inasaidia tezi ya adrenaline na thyroid. Usinywe juisi nyingi ya gilgilani peke yake inathiri mishipa ya fahamu.

16. Kiazi ulaya kibichi; chasaidia misuli, ulcers, magonjwa ya zinaa, alama za makovu kwenye ngozi.

17. Juusi ya nyanya: ina madini kama vile kalsium potasiam, magnesium na sodiam.

18. Maharage yanayoliwa na maganda (mishihiri); yanasaidia kisukari.

19. Dalansi (grapefruit) kwa baridi yabisi. Matunda yanakinga magonjwa na mboga kwa kawaida zinatibu.

Kwa michanganyiko ya matunda waweza kujaribisha (experiment mwenyewe) ila usiyachuje mfano wa matunda kwa kiburudisho na tiba ni:

17. Tikiti maji, embe na nanasi

18. Machungwa, maembe, na papai

19. Parachichi (ovacado) na embe na papai

20. Zabibu, embel na nanasi

21. Chenza, ndizi na embe

Ndizi inaingia kwenye kila kitu nakufanya usisikie njaa kirahisi. Matunda yoyote uliyo nayo jaribisha tu maana yote yana ladha nzuri. Usiweke sukari, weka maji kidogo iwe nzito nzito kama uji ili sukari ya matunda isitoke. Usichuje matunda, unapoteza faida ya nyuzi nyuzi za matunda (fibre).

Juusi zote zinasaidia afya ya watoto, hata usikivu na kujifunza nyumbani au darasani! Badala ya kutumia “vinywaji vinavyoleta nishati” kama red bull, safisha mwili wako na juisi na utapata nishati ya kutosha. Usipoteze fedha zako kwa kununua vinywaji vya kufanya uwe na nishati au nguvu maana havina caffeine nyingi ambayo ni chemical ya kusumisha damu yako badala ya kusaidia.

Kumbuka kwamba inabidi uwe mvumilivu. Kumbuka imechukua miaka mingi kuingiza sumu hizi

mwilini mwako. Chukua miezi kutibu mwili wako na hata mwaka na kisha uanze kula vyakula bora na kutunza mwili wako kwa kanuni zile 10! Ni rahisi kumeza kidonge kuliko kuchukua muda kutegeneza juisi, ila hizi zitakusaidia kutibu ugonjwa na dalili zake! Si dalili tu! Usafi wa damu ni jambo muhimu ili mwili uwe na afya. mapafu ngozi figo mitoki na utumbo inatoa hizi sumu.

Usijali kuchekwa na watu. Runinga na watu wengine wana maneno mengi wakiona unashugulikia afya yako; “Anakula majani kama mbuzi mpaka anatengeneza juisi yake! Atabadilika rangi na kuwa orange kwa kunywa juisi ya karoti sana.”

Ni muhimu kusafisha vyombo vyako vya kujuisi vizuri maana vijidudu navyo vyapenda lishe hii! Vinajua kitu gani ni bora hata pengine kuliko sisi binadamu. Safisha mboga na matunda yako vizuri, na usiweke zilizooza. Anika mashine kwenye jua kali au safisha mashine na maji moto na sabuni.

Kinyesi pia kinaonyesha afya ya mwili. Kwa wale wenye vyoo vya kuvuta vya kukaa, japo si vizuri kwa afya kwa vile maana mwili wa mwanadamu uliumbwa achutame akienda chooni ili kinyesi kitoke chote. Kinyesi chapaswa kielee kwenye choo, kiwe laini, kitoke kwenye mwili bila jitihada kubwa, kisiwe na harufu mbaya, kitoke kila baada ya mlo, kiwe na shape ya ‘S’ kama vile utumbo mkubwa ulivyo. Kisiwe vipande vidogo vidogo kama cha mbuzi, hiyo yaonyesha utumbo umebakiza vingine, haukukwaruza uchafu wote utoke.

Wapaswa kwenda chooni mara mbili kama unakula milo miwili na mara tatu kama unakula milo mitatu ili mwili wako uoshwe vizuri. Utumbo usijazane na chakula. Kinapaswa kisogee; la sivyo, kinaweza kuchacha tumboni! Na hii inasumisha damu –toxemia! Mwili unajisumisha wenyewe (autotoxins au self poisoning) kuna uhusiano mkubwa kati ya kansa na kufunga choo au shida ya utumbo mkubwa. Kufunga choo ni ugonjwa na unaleta mengine.

Kula vyakula visivyokobolewa husaidia mwili wako. Punje ya ngano ambayo haikukobolewa ina vitamini na madini 25 na ikikobolewa kwa kutoa ganda la juu inabakiza 6 tu! Ni kweli itadumu muda mrefu dukani maana hata wadudu wanajua lishe bora, hawataila; ila kwa mwili wako je? Jambo hili pia ni biashara nzuri kwa wale wanaotaka kuuza vitamin! Kwa nini ununue vitamin wakati chakula chako kiliumbwa na vitamin tayari na umezikoboa na kuwapa nguruwe? Kwa nini upoteze pesa zako kwa kile kisicho lishe bora? Isaya 55:2. Tunalisha ngombe na wanyama kama nguruwe vyakula bora visivyokobolewa ila sisi tunakula sumu. Nafaka za kukobolewa mwishowe zinaleta kufunga choo, ukosefu wa lishe bora na kansa

Mwili umeumbwa ule vyakula visivyokobolewa, vyakula vilivyokobolewa vyaleta ????

Mwili umeumbwa uweze kujisaidia wenyewe katika uponyaji, ila inabidi tufanye kama vile manual inavyosema (maagizo ya matumizi ya miili yetu).

Utafiti wa chuo kikuu cha John Hopkins uliona kwamba kila mtu ana chembe hai za kansa, ila kama mwili hauna sumu kwenye damu unaziharibu hizi chembe hai za kansa ili kansa isikue. Lazima tujitahidi kuishi maisha ya afya. Hatuwezi kuvuta sigara, vileo na vyakula vilivyokobolewa na kutegemea kwamba miili yetu itastahimili mateso hayo. Kama MKK, una nafasi nzuri ya kuwajenga watu, siyo kiroho tu, bali pia kimwili na kiafya. Hebu kwa neema ya Mungu saidia watu kuyafahamu haya.

## Sura ya 31: ELIMU YA NGONO KWA VIJANA

Elimu ya kijamii ni muhimu sana kwa mtoto. napenda kusema kwamba wake za viongozi wa kiroho tukipata mwanga wa kufundisha somo hili vizuri kwa mpango wa Mungu tutasaidia wengi, maana wengi wameona aibu kufundisha yale ambayo Mungu anataka tuyaeleze inavyopasa.

Mtoto anapozaliwa tu, kila mtu huwa anataka kujua ni wa jinsia gani: wa kike au kiume. Zamani watoto wa kiume walithaminiwa sana, (katika jumuiya Fulani) kuliko watoto wa kike ila sasa kwaajili ya uovu uliotendwa kwa watoto wa kike kule China na India, wanasema wanaume kama milioni kadhaa hawana wake wa kuoa! Na wanaenda nchi za jirani kutafuta wake. Ilhali, watoto wa kike walithaminiwa sana kuliko watoto wa kiume katika makabila fulani, hasa kwa minajili ya malipo au mahari ambayo wazazi wangepata wakati mtoto huyu anapoolewa. Hivyo watu wengi huwa wanapenda kuwa na mchanganyiko wa wasichana na wavulana, hata kama uwezo huo anao Mwenyezi Mungu peke yake.

Elimu sahihi ya ngono ni muhimu sana kwa watoto na watu wazima pia. Napenda kusema kwamba watu wote wazima ni lazima tupate mwanga wa kufundisha somo hili vizuri kwa mpango wa Mungu tutasaidia wengi, maana wengi wameona aibu kufundisha yale ambayo Mungu anataka tuyaeleze inavyopasa. Ngono ni zawadi ya Mungu kwa wanandoa tu. Mafundisho duni na ya uongo yapo kwenye kila kabila na jamii duniani kuhusu ngono. Je, unajua mafundisho ya ngono ambayo ni mapokeo mazuri ya jamii yako? Ni yapi?

Mafundisho mengine yanatisha mno, na tumeyasikia, mfano kulala na bikira mtu anapona ukimwi, na mengine mengi sana ambayo hatutapenda kuyasema hapa wazi wazi. Ila utakaposoma tamaduni za zamani na za siku hizi, tendo la ndoa watu wamelihusianisha na vitu vingi ambavyo Mungu hakusema. Mengi si ya kweli, ila mengine ni ya kweli mfano tendo la ndoa wakati wa hedhi si kitu cha afya. Angalia kama mafundisho haya yanaendana na sayansi, usafi, afya, utu, na Maandiko. Mambo ya ngono yanahusiana sana na afya kwa jinsi nyingi mfano, uaminifu katika ndoa unalinda afya kwa namna nyingi, mambo ya ngono yameleta vifo vya magomvi na maradhi ya hisia, kujiua na kuuana. Tamaduni zingine pia zimeingiza mambo ya ngono na ibada za giza. Naona kwenye magazeti na vitabu mambo mengi ya kutisha na nafikiri nawe ndugu msomaji umeyaona. Hata kwenye maandiko matakatifu tunaona watu walivyokufa walipojihusisha na ibada za ngono. Siku moja walianguka watu 23,000 kwa ajili ya kujihusisha na nabii aliyeasi Balaamu. Katika milima na chini ya miti watu walijihusisha haya, wanaume kwa wanawake. Mambo haya yameangusha majemadari, na hivyo hatuweza kuyaacha, kwani yanapaswa kufundishwa au kuwekwa katika pahali pake, si mtu anajitungia tu na kuja na vitu fulani.

Mungu ametupa raha (pleasure), maana mkono wake wa kuume wa utoaji una raha. Ila adui huwa anabadilisha mambo, na mambo yake huleta furaha ya kipindi kidogo na kitambo kidogo tu yana



huzuni. Mungu aliumba ngono, na alitaka liwe tendo la kuleta furaha kati ya mume na mke. Mfalme Sulemani aliandika kitabu cha Wimbo ulio bora akizungumzia upendo huu ambao Wayahudi walipenda kitabu hiki kisomwe na watu wazima tu kwa vile kilisema mengi kwa undani. Vitabu vingine vya zamani kama kile cha Wakorintho kimesema kwamba kwa vile kuna uchafu mwingi wa uasherati kila mtu ni lazima awe na mke wake (au mume wake). Na mtu aliyeoa mwili si wake ila ni wa Yule aliyemwoa, aliyeolewa naye. Na una jukumu la kumfurahisha huyu, isipokuwa wakati wa mfungo mfupi kwa ajili ya kusali ili wana ndoa wasijitee majaribu ya kutafuta kuridhishwa mahali pengine. Mausia haya yaonyesha ndoa na ngono ni kuwajibika na si haki za mtu. Haikiti kwenye deni alilo nalo mwenzi wako kwako bali deni ulilo nalo kwa mwenzi wako. Tendo hili si la kiboko au adhabu kwa mwengine. Kujali mwingine huongeza furaha ya ndoa. Na wale wanaomthamini Muumba na kuthaminiana huongeza kuridhika kwa maisha yao ya ndoa/ngono. Nafasi hii si ya kumlazimisha mtu kufanya matakwa yako bali kujaliana. Kila mmoja ajali mwenzake, maisha ya usafi wa mwili pia ni muhimu sana iwe ni kuoga, kuosha nguo au kupiga mswaki. Wanaume wengine wamejiingiza kwenye ngono za kutisha ambazo hata zina hatari (exotic sexual practices). Usimlazimishe mwenzi wako kufanya yatakayomkosha raha, kulazimisha haina nafasi kwenye upendo wa ndoa. Kuridhika kwako kwenye ndoa ni uchaguzi pia. Kataa kumlinganisha mke au mume wako na magazeti, mtu mwingie au filamu fulani. Uwe mbunifu. Mfanye mwenzako ang'ae na aonekane mzuri. Mtafutie majina ya kumfanya atabasamu na kuona amefanikiwa kukupata. Mfalme Sulemani alisema ridhika na mke wa ujana wako hebu. Hebu uridhike na mwili wake na umfurahie. Mwanamke pia afanye mume wake apende kuwa naye. Watu wengine wamekuja na nadharia za ngono za ajabu. Mfano bwana mmoja aliitwa Kellog, huyu mke wake naye walikuja na nadharia kwamba Ngono ni kwa ajili ya kuzaa tu na baada hesabu ya watoto kutimia basi msikaribiane. Nadharia kama hizi ni vyema umwambie mwenzi wako kabla ya ndoa ili liselete shida maana mwenzi wako aweza kutoroka. Maana ndoa husaidia uchafu au uzinzi usiwepo

Wanawake wengine wameleta nadharia toka kwao kwamba tendo la ndoa ni kitu cha kustahimili, na wala si kitu cha furaha. Wengine huvumilia tendo hili kutokana na unyanyasaji wa ngono, kubakwa, ukatili na watu wa mbali au jamaa wa familia (incest). Wengine wamepata shida ya kupewa vilema wakiwa wadogo. Zaidi ya wanawake 100 milioni wametahiriwa, na wengine nilikutana nao toka Ethiopia wameshona sehemu ya uke. Dai ni ili wasifanye ngono na mtu yoyote hadi wakati wa ndoa. Au watakapofanya ngono wasione raha yake, na hii itafanya wasikimbie huku na kule. Dai ili ni unyanyasaji kwani katika Amri za Mungu uzinifu ni kwa wanaume na wanawake. Kama kuna kuzuia basi yabidi kuzuia kwa jinsia zote. Tukumbuke wote tutasimama katika kiti cha hukumu siku moja na Mungu wetu wa Ibrahimu, Isaka na Yakobo atatuhukumu kila mmoja kutokana na matendo yake. Tunaokolewa kwa neema ila tutahukumiwa kutokana na matendo yetu. Mambo haya mapotofu yaweza kuleta madhara kwenye tendo hili (dysfunction). Hawa wanahitaji zaidi ya maombi, wanahitaji wataalamu wa kuwashauri. Kwa kawaida wengi hawaponi bila msaada nje ya wao. Iwe ni viongozi wa dini au washauri wanaompenda Mungu. Washauri wengine wameingiza nadharia na mambo yao mengine yasiyo msaada au kuongeza vidonda. Hawa watasaidia majeruhi hawa kufurahia ngono ilivyopangwa na muumba. . kama umeona uwe mwaminifu kwa mwenzi wako. Kama umefanya makosa kwenye maisha yako ya ndoa, mwombe Mwenyezi Mungu msahmaha na uanze upya.

. Nafikiri Mahatma Gandhi naye alikuwa na nadharia hii. Wenzi wapya wasilete nadharia zisizofaa. Mfano ni mwanamume tu ndiyo anamwambia mke cha kufanya. Ngono katika ndoa ni mahali pake, ila nje ni uchafu. Nje ya bustani tunaweza kuwa na maua mazuri, ila tukiyachimba na udongo wake tuyaweke kwenye Zulia letu sebuleni na lile tope yatakuwa katika sehemu isiyo yake. Usitoe ile raha ya ngono ikawa peke yake bila ndoa. Ni kama vile tutake kupata raha ya ladha bila kumeza, kutafuna, na kuyeyusha. Yaani tunakula tupate ladha na kisha tunatema kile chakula. Ngono nje ya ndoa ni maigizo tu (performance) yanayomwacha mtu mpweke, tupu na mwenye baridi baada ya muda. Kuvunja sheria hii ni kama kukiuka masharti ya tabibu yatakayoselimisha maisha yako. Kutotii nguvu ya uvutano ina

maana utaanguka, na si uvutano utakaopata shida. Serikali haipingi noti za bandia kwa vile ni mbaya, la hasha bali ni kwa vile si halisi kwa matumizi ya msingi ya kusaidia. Kuumbwa kwa mfano wa Mungu ni mke/mume. Wote wawili wanafanya mfano wa Mungu. Ikiwa Mungu aweza kumfanya binadamu na kufanyika mwili hii ina maana hatuna haja ya kuabika na miili yetu, bali kuitumia jinsi alivyotuelekeza. Mungu aliyeumba mikono, na miguu ndiye aliyeumba viungo vyetu vya kiume/kike. Ashiki imeumbwa naye hata kabla ya Adamu kuanguka, na kama kila kitu alichokiumba kilikuwa kizuri. Mungu hakuumba roho tu, bali na mwili pia. Sisi ni watu wa kiroho na kimwili pia. Ila ngono potofu ndiyo chanzo cha magonjwa ya mwili, hisia, roho, ambayo huumiza na kuharibu. Hivyo una uchaguzi wa ngono potofu na ile ambayo Muumba alitupa.

Watu wengi hata wale waumini huamini kwamba ni watu wa “ajabu-weird” endapo hawafanyi ngono.

Jumuiya, marika na vyombo vya habari vyaonyesha kuwacheka watu hawa wanaoweka miili yao wakfu wasiichafue. Wanaona nguvu za ashiki (libido) zitumiwe wakati wowote na mtu yoyote kama wanyama. Huu ni utamaduni wa kisasa ambao hatupasi kuukubali. Hebu Ngono isiwe jambo la kawaida tu. Kama kukata kiu kwa kunywa glasi ya maji au soda. Au kula chakula unaposikia njaa.

Unaangalia tu mkahawa ulio karibu unaingia na kuagiza la! Hali ya dunia wakati Biblia inaandikwa ilisema kwamba hizi ni baadhi ya dhambi zilizoangusha majitu au magiant, kama vile Sulemani, Daudi au Samsoni

Leo hii watu wengi wana magonjwa ya ngono (sexual dysfunction) kuliko zamani. Hii ni kwasababu ya kujichafua na ngono haramu. Utafiti waonyesha ngono ndani ya ndoa licha ya usalama, ina kuridhika (satisfaction). Vijana wengine wamesema ngono ni kama Vitamini usipoipata hautakua vizuri, na asilimia 70% kwenye miji mingine walionyesha kujishugulisha na ngono nje ya ndoa kabla ya kufikia miaka 18.

Watoto waliotoka mchana shuleni, wakiwa wenyewe nyumbani wamealika marafiki na kufanya tendo hili. Wengi wamekuwa na nadharia mbovu. Mtu mmoja aitwaye Josh Mc Dowell alipofanya utafiti aligundua 28% hupata habari toka kwa marafiki zao, 26% kutoka kwenye filamu, 23% toka kwenye madarasa ya shule, 22% toka kwenye runinga. Wajua runinga ina mafundisho gani kuhusu utakatifu wa ndoa na ngono? Watu wanaoitwa soap opera hufundisha mambo ya furaha ngono nje ya ndoa bila matokeo. Hii si kweli kwani kila siku wasichana wadogo huzaa nje ya ndoa (teen pregnancy). Hawa wanasumbuka na kuishi maisha ya umasikini, magonjwa ya zinaa kama ukimwi na kisonono. Vijana hawapewi habari kamili kuhusu ngono kwenye runinga. Vijana wengi wamepoteza amani mioyoni mwao, na matumaini ya maisha yenye mafanikio. Wamepata makombo na kuumizwa mioyo. Ngono isiwe kiini cha urafiki wa mapenzi, mpaka mtu afanye ndoa maana hasira, kutovumilia, ubinafsi na wivu huingia na kufanya mahusiano yasiwe na furaha. Mahusiano yasipokua kwa vile yamekita kwenye ngono, watu huboeka na kuachana. Kisa cha Amnoni kijana wa Daudi aliyemtaka sana msichana mwenye sura nzuri sana Tamari chatuonyesha alipompata chuki yake ikawa kubwa zaidi ya ule upendo wake akataka hata kumwua. Kutotawala nafsi yako kutakuletea kujidharau, kutojisamehe na hata kujichukia. Watu wamefanya majaribio ya ngono huru na wameona hakuna ngono huru. Ukikataa utafanya mtu akuthamini, na hii tumeona kwenye ndoa za watu wa zamani. Kungoja mpaka tuseme “Ndiyo namchukua huyu mwanamke kuwa mke wangu/ au mwanamume kuwa mume wangu” ni muhimu sana. Hivyo wasichana kama unataka mwanamume akuthamini, usilale naye mpaka harusi ifanyike. Msifungue zawadi aliyowapa Mungu mapema, itafanya muifurahie zaidi.

Kwa wale ambao wameanguka, waombe msamaha na kujizuia kufanya tendo hili mpaka siku ya harusi. Itakuwa ni furaha na afya tele kwao. Watu hutoa matusi au kuapa kwa mambo mawili (Mungu na ngono). Vyote ni vitu vitakatifu. Kuna vitu vichache vitakatifu na hivi ni mojawapo. Je! Waweza kuorodhesha vingine? (Amri za Mungu, siku ya Mapumziko iliyoagizwa kwetu, Neno la Mungu, ndoa). Na ndiyo maana hali ya furaha kwenye ndoa inazidi kupungua jinsi watu wanavyotumia tendo hili nje ya ndoa, furaha haikuongezeka bali imepungua na kuleta majonzi mingine. Uhuru wa kweli ni ngono

kwenye mpango tuliopewa, maana wengi wamejichoma kwa maumivu mengi kwa uhuru waliofikiri watakaoupata. Ukitaka muziki mzuri huwezi ukapiga kinanda unavyotaka, eti upo huru. Itakuwa makelele yasiyofaa. Hakuna jamii yenye iliyo huru inayoendeshwa na tamaa. Jamii itakuwa na minyonyoro ya utumwa. Katika katiba ya Mungu watu wasiotawala nafsi hawawezi kuwa huru kamwe. Mpaka wajifunze kuwa na kutawala nafsi. Mtu akiendelea na upotofu hii hujiona kama ametumiwa, hapendwi, haitajiwi, ametelekezwa , na ni mzee. Wasichana wengine wamepata wanaume wa kuwaona ila wamekataa, wanataka kuzaa nao tu. Wanasema watakuwa huru zaidi. Mafundisho mapotofu wanatoa kwa watoto wao. Na wanajitungia majina mengi wakisema “huyu ni mzazi mwenzangu” na si Yule ambaye tunafanya uasherati naye. Wengine wameharibu ndoa za wengine. Lazima uwe na wivu wa kuwa na mtu wako peke yako, kamwe usiingilie ndoa ya mtu. Kesho yake nawe utakuwa kiporo, na wivu utakuwa unakujaa ukimwona na mtu mwingine. Japo yaonekana mtu ana wapenzi wengi, ila hana upendo wa kweli, ana utupu na maisha yana utusitusi. Ni Mungu tu anayetoa furaha ya kweli na si ngono yenyewe tu hivyo, Yeye anatupa sababu ya kuishi na maana ya maisha ambayo hakuna anayeweza kutunyanganya. Hakuna ulinganisho kati ya ngono kwa mpango wa Mungu na ngono huru ya Ibilisi. Njia ya Mungu ndiyo bora kupita zote.

Hakuna ngono salama nje ya ndoa, maana ni jambo linaingia kwa undani sana (intense) kwenye hisia za mtu. Nje ya ndoa ni kutumiwa, na kuharibu maisha. Kutumia Kondomu si salama kama tunavyofikiri. Kama mimba huingia, basi kuna riski hata ya kirusi cha ukimwi kuingia maana chenywe ni mara 450 kidogo kuliko shahawa. Na usalama wake kutopata mimba ni asilimia 64-86% tu. Kwamba kila mtu anafanya haina maana ni salama. Wengine huona aibu kutafuta vitu hivi kwa ajili dhamiri zao huwashitaki kwamba ni dhambi, basi hawa waage maisha ya uchafu na waingie maisha ya usafi

Mwaka 1989 shule ya Adam City High, ya Colorado ilifanyiwa majaribio ya watoto kupewa kondomu, mwaka huo mimba za wanafunzi zilikuwa 58 kati ya 1000. Matokeo wanafunzi walifanya ngono kiholela zaidi na 100 kati ya 1000 mwaka huo walipata mimba. Na kila mwaka milioni nne ya wasichana hutoa mimba. Kutoa mimba si njia ya majira ya uzazi. Ni kuua. Je! Unaweza kumwua mtoto wako aliye na miaka miwili? Au 20? Kwa nini umwue huyu? Maneno ya Daudi ya Zaburi 139 yatuonyesha mtu ni pale mimba inapotungwa. Programu za kulinda wasichana wasipate mimba zimepoteza tabia Njema. Kutofanya ngono nje ndiyo njia ambayo ina mafanikio 100%. Hebu kila mtu asifanye uasi kwa kukiuka ngono nje ya ndoa. Wengine husema tumeshaahidiana tutaona, ila asilimia kubwa hawapelekani kokote bali kubwagana na kuumizana vibaya. Watu wanapojua kwamba mahusiano yao ni ya muda (temporary) hawawajibiki kabisa. Kuaminiana na kuheshimiana ni muhimu. Mwanamume au msichana asiyejitawala au kujiheshimu hatakuwa msaada kwako. Urafiki bila ngono ndiyo kipimo cha mtu atakayekuwa mwaminifu kwako na atakayekuwa na nidhamu ya ngono. Watu wasio na ndoa hawana kuwajibika, na wanaweza kung’oa nanga saa yoyote, huwahitaji, bora ukaishi mwenyewe. Wengine wasema hawako tayari, aidha hawana kazi, wanaenda shule, au wanasema ni wadogo, ila wanafanya mambo yaliyopewa mbaraka na ruhusu kwa watu wazima wenye ndoa tu. Watu hawa waendeleo na shule au watafute kazi kama hawataki kuwajibika. Kwanini basi watu wajiingize kwenye ngono ya namna hii? je ni kutojua? Je ni tamaa? Je upendo ulio na ulaghai?

Wengine wamejiingiza kwenye hili kwasababu ya amalaya wa mapicha (ponografia, punyeto). Haya mawili yamesababisha watu wawe na wenzi wengi wa ngono (multiple partners). Epuka kuwa na mtu yoyote peke yenu, kwenye maficho, giza, au kumsimulia mambo yatakayofanya hisia zenu zijenge tama za ngono. Washauri wengi wa ndoa wana riski ya kuingia majaribu ya ngono nje ya ndoa wanaposimuliwa shida za watu. Wanaona wao wangekuwa wenzi bora, au watulize watu hawa kwa mahaba. Ukimshauri mtu hakikisha una mwenzi wako au mtumwingine wa kukulinda. Tuzungumze na tutende kama wale watakaohukumiwa kwa sheria. Japo sheria za kabila lenu zaruhusu kuchukua mke wa mtu mwingine ni makosa. Mwanamke/mwanamume asiyeoa au kuolewa huyu pia siku za usoni atakuwa mke/mume wa mtu mwingine. Ford mtengenezaji wa magari alipoulizwa siri ya ndoa yake kufikia miaka 50 alisema “stik to one model- kita model moja tu”

Runinga na mikanda inaonyesha ngono za ajabu, za kulawiti watoto wa kike na kiume, na zingine kwenye ponografia, kamwe usiangalie hii mikanda, uwe umeoa au usiwe. Maana unaifanya biashara haramu ovu, na pia unajiingizia pepo kwenye mawazo yako ambalo ni kazi kulitoa na utajuta. Kujilegeza kwa ngono (sexual promiscuity) kunatokana na uovu unaoendelea kama huu. Watu wengine wamesema kwamba matendo haya ya uovu hayaathiri jamii, na kuwa na ngono tuliyoumbwa tuwe nayo ni kuwa mtu wa kale wa enzi za mawe. Baada ya muda watu waliojishugulisha na umalaya wa mapicha waliota sugu za ukatili, na hawakuona kwamba wanawafanyia wengine ukatili. Wamegundua hii ni sumu ya kumaliza jamii, kwa kuongeza uharamia wa namna mbali mbali. Ponografia ni shambulio kwa ubinadamu na ukatili na uovu kwa wanawake na binadamu. Laana ya kujamiiana ndugu wa karibu, na maradhi ya akili yameongezwa na zimwi hili. Waliotaka kuacha wameingia kwenye ulevi, wakitoka na kurudi tena wamewapa wake zao maumivu mengi. Kuona mambo haya kwenye runinga hata mara moja kwaweza kuleta ulevi wa ngono ulio kwenye urithi ambao mtu haujui. Watoto wengi wameingizwa kwenye mambo ambayo twaweza kusema yale maneno yaliyosemwa “Yoyote atakayefanya watoto hawa wadogo wafanye dhambi basi imempa afungiwe jiwe na kutupwa baharini ili azame, na afe kuliko aishi na kuangamiza wengi Jehanamu”.

Watu wameenda jela kwa kuwalawiti watoto na kubaka watu, kwasababu ya kujihusisha na haya udogoni au mikanda mibovu. Familia zao zimepata shida nyingi. Wanawake wengi wameshindwa kuendelea kuwa pamoja na hawa waume zao kwa kuona wana uchafu usiofutika. Wanawake hawa wakaone washauri watakaosaidia mahusiano yao. Je! Wewe na mke wako au mume mnaangalia mikanda hii iliyoandikwa “watu wazima”, eti watoto wameenda kulala? Acha kabisa, unapandikiza laana ambayo itakuwa vigumu kutoka nyumbani mwako. Mmoja wenu akisafiri anaendelea kuangalia vitu hivi na kukutana na wengine na kuendeleza uovu huu.

Lazima tujifunze mambo haya jinsi inavyotakiwa. Ndugu yangu mmoja anayetoka kanda ya ziwa, japo muumini aliniambia mara kadhaa “Mwanamke ukifika miaka ya kuacha hedhi haupaswi kufanya tendo la ndoa tena, ni tamaa, umwachie Yule mwanamume apate wasichana wengine wadogo”. Aliamini jambo hili na wenzake, na mume wake alianza kutoka nje na kwenda na wasichana wadogo, naye akaanza kulalamika tabia ya mume huyu. Napenda kusema, hakuna kitu cha namna hii, kuacha hedhi ni mpango kwamba Mwanamke anapunguziwa mambo ya kulea watoto. Mungu aliona mama akiwa mzee, ufanisi wa kuleta mtoto unakuwa mdogo na akaweka hicho kigezo. Wala hakihusiani na tendo la ndoa. Mara nyingi wanawake wa rika hii hawana hofu ya kupata mimba, au kuahirisha safari kwa sababu ya mambo yanayoendelea kila mwezi. Lazima tujielimishe kweli, na kweli yote. Na kweli hii kwangu nimeona haitoki kwenye mapokeo ya watu, au wengi wape bali ni kujifunza toka kwenye maandiko, Mfano Elizabeti alipata mtoto akiwa mtu mzima au Sara. Jambo hili linatuonyesha nini?

Kuna mambo ya msingi ambayo wengi mnaosoma mnajua, ila nitayarudia kwaajili ya vijana, maana kizazi hiki kimerukwa na mafundisho mengi ya jamii, na mara nyingi watu hupata habari zao kwenye mitandao, au marafiki badala ya chanzo kinachotakiwa cha uhakika na kweli. Ninayotaka kuyazungumza kwenye ukurasa huu ni kweli yote, kweli halisi na kweli tupu (absolute truth). Kila binadamu anapaswa kujua, si kwa ajili ya kujua maumbile yetu yanavyofanya kazi tu (anatomy and physiology), bali kwa kuumbwa. Ni vyema uyaweke haya mawazoni mwako na kuyafanyia utafiti pia kuyatenda. Yale yahasuyo ngono ni sehemu mojawapo ya maisha yetu ya kila siku na si kitu cha aibu. Ni kitu cha aibu tu tunapokiuka sheria na kanuni zake. La muhimu ni kwamba sisi binadamu ni viumbe, yaani tuliumbwa, na hiyo ni pamoja na viungo vyetu vya uzazi, au vya ngono, wengine huita sehemu za siri. Viungo hivi havikuwekwa usoni, au mikononi kwa sababu fulani. Tunaweza kutembea barabarani na kumwonyesha mtu chanjo kwenye mikono yetu, nywele zetu tulivyokata au hata malengelenge mikononi baada ya kulima. Bali hatuwezi kumwonyesha mtu viungo vyetu vya siri (uke, uume, njia ya kutokea kinyesi, au hata matiti). Hivi kwa nadra tunaweza kuonyesha kwa wahudumu wa afya kama kuna shida fulani mfano mabadiliko ya rangi, ukubwa, mafundo, maumivu au jambo lisilo la kawaida kama muwasho, joto, au kutoka maji maji (discharge). Viungo vya siri vya mtoto pengine vyaonekana

hapa na pale akihudumiwa, ila mtu akifika miaka sita au saba apaswa ajisitiri. Tabia ya kujifunua mbele ya watu si tabia Njema (inappropriate).

Kwa maelezo zaidi Yeye aliyeviumba viungo hivi ameandika kwenye Torati ya Musa kitabu cha Walawi 18 na 20 jinsi ya kuenenda na viungo hivi. Ngono ni wanandoa tu, watu wazima. Torati yasema usifunue utupu wa Ndugu yoyote kwenye familia awe ni dada yako, shangazi, mama, mjomba, mkamwana (incest). Zamani Watoto wa Adamu na Hawa walioana kizazi kikiwa na nguvu, ila siku hizi kumekuwa na udhaifu na wengi wamekuwa na madhara ya kuzaa watoto walio na hitilafu au ulema fulani (inbreeding genes). Muumba akaweka sheria hizi. Ni kweli Mungu ametupa uchaguzi, ila haina maana tukichagua machukizo basi sheria na kanuni zake hubadilika. Tunachagua kwa kuangamia. Mambo haya yaliwapata watu wa zamani pia, kama Rubeni mtoto wa Yakobo alirukia vitanda cha babaye. Ibrahimu na Yakobo walioa wake wengi ikaleta shida, ila Isaka na Yusufu wao kuanguka huko hakukuwapata.

Mungu aliwaumba Adamu na Hawa akawaweka bustanini, si kukaa na kunywa juisi za nazi tu, bali kufanya kazi ili bongo zitumike. Hakuwaweka magorofani wakose cha kufanya na iwe rahisi wao kutoka nje ya mstari. Mungu hakumwumba Adamu na Haruni, wala Adamu na Hawa na Rehema. Hakumwumba Adamu kisha akampa mnyama awe mwenzi wake bali binadamu mwenzake. Wote tumekosa na kupungukiwa na utukufu wa Mungu kwa maagizo ya Mungu ya aina mbali mbali, ila tukungamua twapaswa tuache hiyo njia na kurudi mapito ya kwanza. Mwaka jana yasemekana watu milioni 2.2 wamekufa kwa magonjwa ya wanyama. Binadamu tumeumbwa kwa mfano wa Mungu twapaswa kufuata kanuni za mwili wetu. Mambo ya ngono si ya kufanyia mchezo, eti tuna uwezo wa mali, au mvuto, kwani yanahusu afya mno, iwe ni ya kimwili, kiakili au ya kiroho. Wengi wameingia huzuni na kuugua kwa maumviu mengi kwa kutofuata mwongozo wa aliyeviumba viungo hivi vya uzazi na kutoa zawadi hii kwa binadamu. Watoto wetu tumewafundisha isivyo katika jambo hili tukawa kama wale waliotoa makafara yao kwa muungu wa Moleki kuangamiza watoto. Wazazi hatuwezi kuwaambia watoto wasifanye mambo ya uchafua au zinaa wakati sisi tunayafanya. Mifano yetu ni mafundisho makubwa kwa watoto zaidi ya maneno yetu. Hata watoto wetu wakisoma vizuri na wakawa na maisha mazuri endapo hawatajua kumiliki jambo hili na kufanya tendo hili na watu, vitu, wanyama, mitandao au wenyewe itafaya maisha yao kuwa magumu yenye kukosa furaha. Tumesema kuna nadharia nyingi kuhusu viungo hivi, makabila mengine ukisikia zao waweza masikio yakuwashe, maana karibu kila kitu wanakitisha kwenye mistari hiyo. Cha muhimu, ni jinsi ya kuvitumia viungo hivyo kutokana na mtengenezaji (user manual). Viungo hivi havikuumbwa kwa uasherati au zinaa. Vilikuwa zawadi kwa wanandoa.

Mtu yoyote asilale na mtu wa jinsia moja, au mnyama. Haya mawili yanawekwa pamoja na mambo haya yakifanywa ni machukizo. Machukizo ni vitu baya. Kila mtu asome haya kwenye torati. Mtu anapaswa kufunua utupu wa mume au mkewe tu, kituo kikubwa. Mtoto anapozaliwa tu, kila mtu huwa anataka kujua ni wa jinsia gani: wa kike au kiume. Zamani watoto wa kiume walithaminiwa sana, (katika jumuiya Fulani) kuliko watoto wa kike. Ilhali, watoto wa kike walithaminiwa sana kuliko watoto wa kiume katika makabila fulani, hasa kwa minajili ya malipo au mahari ambayo wazazi wangepata wakati mtoto huyu anapoolewa. Hivyo watu wengi huwa wanapenda kuwa na mchanganyiko wa wasichana na wavulana, hata kama uwezo huo anao Mwenyezi Mungu peke yake. Kutokana na mambo ya siku hizi hatushauri watoto walale pamoja bila ya kupewa mafundisho yahasuyo mambo haya. Watoto wengi wameshikana sehemu zisizofaa kwa udadisi ulio na uzushi waliopata toka kwa wenzao. Wazazi ni vyema kuwa na watoto wetu ili watuambie mambo, ila wakituambia tusistuke sana (freak) mpaka wanyamaze. Wale wakina baba wanaokuwa karibu na wasichana wao wanawafanya kujitunza kwa maisha ya usafi, na wakina mama wanaokuwa karibu na watoto wao wa kiume wanawasaidia kujitunza kwa maisha ya usafi. Vijana wa kiume na kike wote wanatakiwa kuwa na maisha ya usafi. Sheria ya usafi si kwa wanawake tu, kwani viwango vya Muumba viko sawa, na viongozi au hata makuhani wa wanawake kwa hivyo kiongozi

hawezi kudondosha viwango.

Watoto wa umri wa chini ya miaka mitano hadi miaka sita huwa wanashangaa walitoka wapi. Wanauliza maswali mengi yanayohusu jinsia ya watoto. Wanagundua kwamba wana tofauti. Mtoto wa kike wa miaka minne alimuuliza mama yake, “Mbona Jonny ana kitu kirefu cha kukojolea na mimi sina?” Pia wanapenda kuuliza walitoka wapi? Wakiona mnyama au kuku akimpanda mwingine anauliza, “ Hao wanafanya nini? Mbona anamuuliza mwenzake?” Huu ni wakati mzuri wa kuanza kufundisha elimu ya kijamii, ukijibu kwa kifupi tu maswali yanayoulizwa. Watoto wakiwa wadogo, mara nyingi wanafikiria kwamba tuliwatoa hospitalini, kwa vile wanaona picha zao wakiwa wadogo hospitalini, au wanasikia watu wakisema kwamba waliwaona walipozaliwa hospitalini. Kama mama aliyelezea mtoto wake wa miaka mitano, (alipoomuuliza alitoka wapi), nadharia yote ya mfumo wa uzazi, na mtoto akabaki akishangaa, kisha akamwambia, “nilikuuliza hivi, rafiki yangu Daudi anatoka Musoma, sisi tunatoka wapi?”

Mtoto anapofikia umri wa miaka saba anakuwa amefahamu tofauti za maumbile ya msichana na ya mvulana. Unaweza kuwaona wakishikashika sehemu zao za siri. Wakati mwingine wanaweza kuwashika wenzao makalio au katika sehemu zao za siri, huku wakichekacheka. Hapa ni wakati mzuri wa mzazi kumweleza mtoto mambo ya mahusiano, maungo, maumbile na jema yanayofaa kufanyika (appropriate). Watoto wengine huuliza, mbona “wewe na baba mnalala chumba kimoja”. Mweleze vizuri tu, kutokana na umri wake. Ila cha muhimu ni usafi wa moyo na mwili (purity).

Miaka tisa hadi kumi na mitatu ni maka ya kujiandaa kwa ajili ya adolescence. Ingawaje viungo vya uzazi huwa bado havijakomaa, wasichana wanaweza kuanza kupata hedhi yao. Pia huanza kujadili wanayoyajua kuhusu ngono pamoja na rafiki zao. Wengi wanakuwa wamesoma shuleni kuhusu mfumo wa uzazi, na wana hamu ya kujua zaidi. Wanapofikia umri wa miaka 11 hadi 14, wengi wanakuwa wana habari kamili kuhusu uzazi na ngono. Wanakuwa na hisia zinazowafanya washangae na wasijue jinsi ya kuzitumia. Basi wanabaki wakitania tu kuhusu hisia zao. Vijana wengine hushangaa kwamba wamechelewa kubadilika Sauti au kuwa sehemu za mwili kuanza kubadilika mfano Sauti, mabega, matiti, maumbo nk. Kwa kawaida mfumo wa uzazi katika mifumo yote haukosei, hata ukichelewa basi utakuwa unavyotakiwa tu hatimaye.

Umri hatari sana ni wa kati ya miaka kumi na mitano na kumi na minane. Vijana katika umri huu wana mvuto mkubwa sana kwa vijana wa jinsia tofauti (opposite sex). Wazazi na waalimu wanahitajika sana kuwapa vijana hawa mwongozo na elimu ya kijamii (sex education) kuhusu hisia zao, ambazo zinachemka sana wakati huu, ilhali wangali wachanga, wanachanganyikiwa wasijue jinsi ya kujizuia. Wasichana wanavutiwa na wavulana, na pia wavulana wanavutiwa sana na wasichana, ingawaje bado hawapendi kuonekana hadharani. Hivyo wakipata nafasi wakiwa peke yao wanaweza kuvuka mipaka kwa kufanya mambo yasiyofaa ili mradi wafanye majaribio na kukidhi haja ya hisia hizi. Inabidi watoto waambiwe kwamba hii ni hali ya kawaida ya kukua. Na kwamba Mungu alitupatia uwezo wa kujizuia na kusubiri hadi hapo tutakapokuwa tayari kuchagua mmoja wa kuambatana naye katika ndoa. Mambo ya umalaya wa picha (ponografia siku hizi kwenye simu na mitandao yapo). Wachungaji maelfu kwenye utafiti (questioner) wa evangelical walipoulizwa asilimia 54% walisema walihusika na jambo hilo. Watoto wamekuwa na vitu hivi, na wazazi wao hawakuamini, wakaanza kulaumu walimu. Mtoto wako umjuavyo na alivyo mara zingine si kweli yote. Uovu huu wa kileo, wa ponografia, punyeto, na ngono zingine za kutisha upo. Hivyo tuna sababu maalumu ya kusali, maana binadamu utakabilianaje na haya yote? Ila Mungu atakuonyesha cha kufanya ila usipate mshtuko sana mbele yao (do not freak) ukikuta mambo haya, kita kwenye kuyasahihisha, maana ukionyesha mshtuko, utafichwa mengi zaidi. Uwe rafiki zaidi ya polisi, labda mambo yafikie hatua ya mbali sana,

maana mara nyingine yanahusu wengine na ni hata ya kwenda jela, tuombeane sana. Maana ngono inaweza ifike kwenye kuua, kujua, kufanya mambo kwa nguvu na mengineyo ambayo hatukuumbiwa binadamu. Na hata hapo tunaambiwa tusiache kuwatembelea wale walio magerezani, ni huduma ambayo kila mtu anapaswa ajipe moyo kuifanya.

Ni vizuri vijana waambiwe hatari za kujihusisha na mambo ya ngono mapema. Athari kubwa muhimu ni kwamba ni dhambi mbele za Mungu. Na hili tunalisema bila hofu kama Yusufu. Japo tu binadamu na tunakosea mara nyingi, lakini hiyo haina maana ni sawa kukosea au kufanya dhambi, la! tunamwomba Mungu msamaha maana ni sheria na amri yake ameweka. Na kwa nini ameweka? Kutulinda sisi na watoto wetu, na jamii yetu tusiingie kwenye maumivu mengi, kama ya hisia, mimba bila majukumu, kupata mimba na mtoto ambaye bado huna uwezo wa kumlea. Dada mmoja wa miaka 28 aliniambia kwamba kwenye dini yake hawakuambiwa kwamba wasilale na mwanamume kabla ya kuolewa hivyo aliishi na mwanamume na alikuwa na mtoto, na alisema napenda mtu atakayenioa amkubali na mtoto wangu. Ambayo ndiyo inavyotakiwa. Ila Nilishangaa maana alikuwa wa madhehebu ya kikristo. Kwa kweli hata wale wapagani wanajua wazi kwamba ngono na mtu bila ndoa ni jambo ovu. Jamii zote duniani lina kanuni la hili jambo, si rahisi uende mahali ukute wasichana na wavulana kawaida na daima wanalala pamoja. Na zaidi ya yote, imekuja tu kama akili ya kuzaliwa (instinct) kwamba hatupaswi kuvua nguo zetu mbele ya mtu, au kulala na mtu tu. Na Mungu akatusaidia katika neema yake kwamba hakuweka viungo vya uzazi usoni, au kwenye kiganja cha mkono, na mpaka watu wakazilebo, sehemu za siri, ikiimaanisha hautazionyesha kwa watu.

Tatu, unaweza kuambukizwa na magonjwa ya zinaa, yakiwemo ukimwi, ambao hadi sasa hivi hauna tiba. Mama usimpe binti yako dawa za kuzuia mimba, au kumfundisha kutumia mipira ya kondomu ili kuzuia mimba au magonjwa. Wazazi wengine, hasa mama wanawatafutia au kuwahimiza wasichana wao wawe na wachumba ili hali wakingali wadogo! Hii ni aibu kubwa, na uovu huu unaweza ukurudie kwa jinsi fulani kwako. Wengine waliofanya hivi, walisamehewa na Mungu ila hawakujisamehe, na walipokosa kuzaa kwa bahati mbaya tu, walifikiri Mungu aliwaadhibu, au hakuwasamehe, na hii mara nyingi si kweli. Binti mmoja niliyezungumza naye wiki hii aliniambia kwa machozi jinsi alivyopata mimba akiwa na miaka 18, na alipomwambia Yule mwanamume alisema “habari hizo ni zako binafsi hazinihusu kabisa”. Binti huyu alienda kuomba washauri na walimtafutia mtu wa kumchukua Yule mtoto kwa kisheria kama wao. Alisema aliogopa katika familia yao, mabinamu na madada zake waliozaa walikuwa na huzuni nyumbani kwani mama zao waliwasaidia waliwasimanga kila kukicha. Wakienda kutembea mahali walisema “mrudi mapema muangalie watoto wenu, msikae huko na umalaya”. Alilia machozi akisimulia kisa hiki, na kwamba mtoto wake alipewa jina lake akiwa na miaka 22 na akaja kumfuata mama mzazi ili ajue kwa nini alimtelekeza kwa watu (adoption). Mama huyu alionyesha bado kuwa na huzuni japo ilipita miaka mingi. Ama kweli mambo mengine ni vigumu kusahaulika. Mama yake alienda kutafuta hawa watu ili achukue mtoto, bali alimwambia mama mtoto akija hapa utamsimanga nami pia acha akae na watu wanaompenda. Mama huyu alisema alijaribu kutoa mimba mara tatu na haikuwezekana kwani siku moja alipoenda Daktari hakuwepo siku ya miadi. Siku ya Pili kulikuwa na maandamano ya mgomo karibu na ofisi. Siku ya tatu aliambiwa amechelewa kutokana na sheria za Jimbo lake mtoto sasa ni mkubwa tumboni. Pia utashusha hadhi yako na utakuwa mtumwa wa kutumia mwili wako kwa kujifurahisha wewe mwenyewe kwa anasa na tamaa za kimwili. Enzi hizi za uhuru wa ngono (sexual freedom), eti ni kutimiza haja tu kama vile unavyokula ukisikia njaa, au kunywa maji unapokuwa na kiu. Katika enzi hii ya teknolojia ya kubonyeza (press button) tu na kupata unachotaka, iwe ni hela, chai au kahawa imetufanya tufikirie kwamba, hata ukisikia tamaa ya mwili, badala ya kuutawala mwili na kujizuia, basi ni lazima ujiridhishe hapo hapo. Ndiyo maana, ubakaji umekithiri siku hizi.

Watoto wetu wafundishwe jinsi ya kuvaa. Kabla ya dhambi Adam na Hawa walivikwa utukufu

wa Mungu. Ila baada ya hapo ilibidi watengenezewe mavazi. Kwa nini tunavaaa nguo? Ni agizo la Mungu kuficha utupu wetu, kujikinga na hali ya hewa. Twapasa kuvaa vile ambavyo hatutatuma ujumbe wa ngono kwa jinsia nyingine. Wasichana waelewe hili maana matokeo yao ni kubwa, na ndiyo wao wanajaribiwa na hili kuliko wanaume. Watoto wetu wa kike tuwafundishe kuvaa vyema toka wakiwa wadogo. Twasoma haya zaidi kwenye Torati ya Musa Kutoka 20:26. Kutembea bila nguo zinazofunika vyema ni dhambi, na aibu. Kuwa na utupu kunakaripiwa kwenye ufunuo 3:17. Ila Mungu anatupa uwezo wa kununua nguo. Tukijaribu kuita macho ya watu kwetu na tuna utupu tunatia afya zetu hatarini.

Kijana anapokuwa amefikia umri mzuri wa kutafuta mwenzi wa maisha, (mara nyingi vijana wanapata wachumba wanapokuwa vyuoni), ni vizuri pia wachumbiane katika hali ya kumcha Mungu na kujizuia hadi watakapooana. Kitabu cha "I kissed dating goodbye" kinaelezea vizuri jinsi uchumba ulivyo mzuri ukilinganisha na urafiki wa miadi ya mapenzi (courtship versus dating). Kijana aombe maradufu anapofikia umri huu wa kutafuta mchumba na Mungu, kwa wakati ufaao, atakupatia.

Katika kipindi kimoja cha vijana, kijana mmoja alichangia akasema kwamba hakuna haja ya kungoja kama wameshahakikishiana na mchumba wake kwamba wataoana, na hasa kama wameshatambulishana kwa wazazi wa pande zote mbili. Kwa kumjibu mchungaji alifungua Biblia na akasema, "Nitawasomea fungu fulani na ninawaomba mniambie linatoka katika kitabu na sura gani katika Biblia. Msizini, isipokuwa na mchumba wako ambaye mna hakika kwamba mtaoana, na mmeshatambulishana kwa wazazi wa pande zote mbili..." Vijana wachache walishabikia wakaanza kutafuta kitabu na sura inayosema hivyo kwenye Biblia, lakini wengi waligundua wakasema kwamba hakuna fungu kama hilo kwenye Biblia. Wote walifurahia ubunifu wa Mchungaji huyu na wakakubaliana kwamba watafuata mwongozo wa Mungu ulioko katika Biblia. Kuwa mchumba wa mtu ni kama mti kuwekewa alama kwa kukatwa na usikatwe. Mpaka siku ya arusi ndiyo unajua sasa huyo ni wako. Na hata hapo tumesikia kwamba wengine walikataliwa mbele ya mimbari ya kufunga ndoa.

Hebu neno la Mungu lizingatiwe, kwamba ngono nje ya ndoa ni dhambi, hata kwa vijana ambao hawajaoana, hata kama wanapendana kiasi gani. Na hiyo ni sababu tosha ya kuacha tendo hilo mpaka ndoa ifungwe. Shetani amedhalilisha ndoa, na hasa kushirikiana kimwili, limekuwa kana kwamba ni ja hakula, unakula. Ukishiba unaenda zako. Kesho yake ukisikia njaa tena, utakula po pote tu, mradi ushibe, siyo lazima uende kwenye ule mkahawa uliokula jana yake. Hii ndiyo hali tunayoiona kwenye luninga na internet, kwamba uhusiano wa kimwili siyo lazima uwe wa kudumu, ni wa kujifurahisha kwa muda tu. Na mtu anaona raha zaidi anapokuwa na wenzi wengi.

Wasichana wawe waangalifu kwa afya zao, kutembea usiku, na kujihusisha na watu waovu, maana kuna uwezekano wa kushikwa kwa nguvu (kubakwa). Mawasiliano yetu na watu yawe ya usafi, pia tusitume ujumbe usio sahihi aidha kwa maneno, mavazi, kuashiria, au kukonyeza. Maisha yanabadilika hata wanaume hubakwa siku hizi, nilikutana na mama na mtoto wa kiume polisi siku moja ambaye mtoto wake wa miaka 10 alikuwa amebakwa. Haya yote si mambo mazuri na hatutaki yatutokee, tunaishi ulimwengu wa dhambi, ni vyema tuwe waangalifu tunavyoweza na kuomba Mungu atusaidie.

Kulikuwa na kipindi ambacho kilikuwa kinaonyesha baba mmoja anatembea na mke wa kijana wake, na wote kijana na baba wakazaa na huyo binti, na wote wanajuana!!! Ubaya zaidi, wanaonyesha kwamba ni sawa kabisa, hakuna shida wala madhara yo yote. Ukipenda sawa. Pia kuna haya mazoea ya watu wengi, (nafikiria pia kutokana na luninga), kwamba wapendanao, lazima walale pamoja na kufanya ngono. Mtoto mmoja wa chekechea alikuja kushtaki akilia kwamba mwenzake amesema kwamba yeye ni rafiki (girlfriend) wa mvulana fulani mdogo kama yeye. Nikamuuliza, "kwani kuna ubaya gani, ukiwa rafiki wa fulani?" Akasema, "Mimi silali naye!" Jamani!! Nani aliwaambia hawa watoto wadogo kwamba ukiwa rafiki wa mvulana au msichana fulani ni lazima mlale naye? Haya ni



mawazo ya mwovu shetani.

Wakati fulani tulikuwa kwenye makambi mahali fulani, nikahudhuria kipindi cha vijana. Mhubiri wao akawa anawafundisha somo la kuwa safi (pure) katika ujana wao. Akawauliza, “Je, inawezekana vijana wa kileo wajitunze (wawe pure) hadi waoe/waolewe?” Akaongezea swali la kutia changamoto sana, “Je, Yesu angezaliwa katika kipindi hiki, na malaika Gabrieli aje akitafuta msichana safi, bikra wa kumzaa Yesu, je, angepatikana?” Wavulana wengi, kama siyo wote waliokuwepo walijibu kwa kuzomea, “HAPANAAA!” Wasichana wachache sana walijibu kwa aibu, “Ndio, tupoo.” Mhubiri akawashangaa wavulana akawauliza wanajuaje kwamba wasichana wengi leo siyo bikra, na ni nani wahusika wakuu? Wakabaki kuchekacheka tu.

Wazazi wenzangu, hebu tukemee dhambi hii ya uasherati. Ni dhambi hata tukiipamba kwa lugha gani. Maandiko yasema wazazi wote hawataurithi ufalme wa Mungu. Tuwatie vijana wetu moyo kwamba inawezekana kuishi maisha matakatifu kama Yusufu. Haikuwa rahisi kwake kumkimbia mke wa Potifa, na kusema, “Nitawezaje kufanya uovu huu na kufanya dhambi mbele za Mungu?”. Huwa ninawauliza vijana wanaobisha kwamba siku hizi hawawezi kujizuia hadi waoe, kwani enzi za zamani kulikuwa hakuna simu na internet, ilikuwa lazima watu waandikiane barua, ambayo ingemfikia mpenzi baada ya wiki kadhaa. Siku hizi ni sms/text tu na tayari mmeshanona baada ya dakika chache tu. Huwa nawapa mfano wa Yusufu, kwamba naye alikuwa na hisia (emotions) kama wao, na alikuwa kijana kama wao. Si waoga wakimbiao, kijana Yusufu Mtumwa aliweza kukimbia wakati Samsoni jitu kubwa, Rais wa nchi aliangukwa chini na Delila. Waambie vijana wasifikiri wao ni imara hata wakijiweka kwenye majaribu wataepuka uchafu wa ngono, la hasha! Kama wanafikiri vile basi watakuwa na hekima zaidi ya Sulemani, kumpenda Mungu zaidi ya Daudi, na nguvu zaidi ya Samsoni. Mambo mengine ya kuwafundisha watoto wanapoendelea kukua ni yanayohusu kujisisimua kwa kushika sehemu zao siri au punyeto (masturbation) na picha za umalaya (ponografia). Haya yote yanathiri afya ya mtoto au mtu mzima, kwani siyo mpango wa asili wa binadamu, na huleta dhamira kushitaki na kuharibikiwa na ubongo kwa namna fulani. Kwa mpango wa Mungu ni dhambi pia, na kiafya ni madhara makubwa kwa kuleta maradhi ya akili. Wengi wameharibikiwa maisha kwa mtindo huu wa siri, na watu wengi wameuidhinisha kwamba ni sawa na watoto waweza kufanya hivi.

Siyo kwamba hisia za watu wa zamani zilikuwa zimepungua au zilikuwa kidogo kuliko zile za watu wa kisasa. Zote zilikuwa sawa. Tofauti ni katika hali ya kujizuia au kujikana nafsi (self control). Self control inahitajika katika nyanja nyingi za maisha, kama mavazi, vyakula, hasira n.k. Danieli aliamua/aliazimia katika moyo wake kwamba “hatajinajisi na vyakula vya mfalme,”. Kwa hiyo siri iko katika uamuzi. Bahati mbaya sana wengi wetu tunaishi kama bendera, tunafuata tu upepo, hatuna maazimio yo yote katika maisha. Mungu alitumba ili tumtukuze Mungu kwa miili yetu, na kila tulitendalo, kwa nguvu za Mungu inawezekana wapendwa.

Shetani ametufanya kuona aibu kuwafundisha watoto wetu somo la ngono. Hii inafanya wapate elimu ambayo si ya kweli, yaani ya uongo na kuharibu maisha yao. Maisha ya ngono mabovu, hayaharibu tabia na kicho kwa mambo ya kiroho tu bali maisha yote ya mtu. Nilipofanya hospitali ya wagonjwa wa maradhi ya akili kule Hagerdon, New Jersey mtu aliyetusimamia kazi alisema “asilimia 70 ya wale walio hapa ni wanahusika na ngono potofu”, yaani walikuwa wameharibiwa maisha wakiwa wadogo au vijana (abused) kwa namna fulani. mtoto akifika miaka 10-12 lazima apate mafundisho ya undani zaidi, maana siku hizi watoto wa umri huo watakuwa wameshakutana na mengi mno (exposed), labda mtoto wako umfundishie nyumbani, na muishi katika jamii zenye uwezo kidogo, kila mtu ana nyumba yake mbali na kujitegemea, na tena msiwe na runinga au kompyuta au simu ziwe za nadra sana au tuseme uwe unachunga mambo haya sana, na usiwe na kibarua cha kukuweka busy sana

. Mwambie mtoto mpango wa Mungu kwa viumbe vyake vyote, vidogo na vikubwa mfano mtoto wa miaka mitatu “Sikiliza Haruni, Mungu ana mpango wake ambao ameandika kwenye kitabu chake kinachotufundisha sote, wadogo kwa wakubwa. Mungu ni muumbaji aliyumba vyote, ametupa macho tuone, na anataka tufanye yaliyo sawa, ametupa masikio, mikono, miguu, na chakula ili kufanya miili yetu iwe na nguvu. Siku moja utakuwa mtu mzima, na yale ufanyayo sasa ndiyo yatakayowezesha kukua katika tabia bora mbele za Mungu. Kuna watoto na watu wengi ambao ni wazuri, bali kuna wengine ambao kwa kuonekana nje hawana tofauti na wazuri ila ni wabaya. Utawatambua kwa vitu watakavyokwambia ufanye. Wakati mtu haoni, au kusikia watakuuliza tuonyeshe sehemu yako ya siri au ya kukojolea. Ukisikia hivi, ujue ni jambo baya, hata akiwa rafiki yako. Je utaona kama ni mchezo kwa vile ni rafiki yako au utakimbia? Hakikisha unaniambia au unamwambia mtu mzima unayemwamini. Mara nyingine watakusifu, na wengine watakuja kama kondoo na kumbe ni mbwa mwitu. Anaweza kukwambia ukae kwenye mapaja yake na kukwambia maneno Fulani maovu. Akikuambia nyamaza usiseme siri zetu, hakuna atakayekuamini, ujue ni kitu kiovu. Pengine aweza kukuahidi zawadi ili ashike sehemu zako za siri, au kukushika kwa nguvu. Anaweza kukwambia atakupa kitu Fulani ili ufiche siri. Je utamkimkimbia na kuniambia mimi au mtu mzima unayemwamini? je adui akiwa ni kitabu cha picha za watu wasiovaa nguo, au picha mbaya, je taziangalia hizo picha. Shetani ni mwovu, ataka kuharibu roho yako, ndiyo goli lake, ila utakuwa nguzo ya familia yako utakapokua. Jinsi utakavyoongoza familia yako itatokana na unayoona na kuyakimbia kama ni maovu. Usikubali mtu akuvue nguo zako, upige makelele na useme kinachoendelea, usikae kimya “Mwambie apige makelele endapo mtu anataka kumshika sehemu za siri. Je mawazo mabaya yakija kwako ufanyeje? Ni vyema uombe, mawazo machafu, matendo na maneno yasije kwako. Wale wanaopenda kulawiti watoto wana uzoefu (professional ) wa shughuli hii mtoto wako akijua kwamba upo kumlinda na unamwamini anachosema atakuambia. Watoto wako wanapaswa kujua kwamba wako huru kuja kwako saa yoyote. Hawataelewa hili bila kuwambia, wapaswa kuwa na mawasiliano nao (communication). Watu kama hao waweza kumfanya mtoto wako awe na woga, aibu au asiweze kujua la kufanya. Watajionyesha wao ni watu wakamilifu na wala hawawezi kufikiri hilo. Wengi wao wana talanta ya kufurahisha watoto. Wanafurahi ukiwapa watoto wako kutunza. Wanapenda kukupendeza na kukufanya uwaamini. Waweza kutamani sana uwe na nafasi ya kufanya mambo Fulani na kuwapa watu hawa watoto wako ila waharibu utoto wao na kuanza safari ya mavunjiko au mipasuko ya hisia na jamii. Wanajua kufanya watoto wajisikie wana hatia na kwamba wao ndiyo waliyofanya uovu wao ukatokea. Mzazi jifunze kuangalia na kusikiliza. Weka mawasiliano na mtoto wazi. Rafiki yangu alisema mtoto wake wa miaka 10 alimwambia kwamba mvulana wa miaka 6 alikuja kumshika sehemu zake za siri na alipomwambia, kwanini anafanya vile? Alicheka tu. Mama yake alimwambia kwamba kuna milango ya ulinzi kwako. Mlinzi wa kwanza ni Mungu wako, mlinzi wa pili ni wewe mwenyewe, ni vizuri umeniambia , mimi ni mlinzi wa tatu. Ukiona kitu cha namna hivyo niambie ili twende kwa mzazi wa huyu mtoto pia. Watu waovu wanaoharibu watoto wanaangalia wale ambao wako karibu ya mikono yao (vulnerable). Wazazi wengi wanaogopa kujadili mada hiii ya ngono, wakifikiri shida zitaondoka zenyewe na mtoto atajua mwenyewe. Wazazi wengine wanaficha mtu aliyemfanyia mtoto wao ubaya. Watu hawa waovu wanapenda uweke siri hii na wanaenda kumfanyia mtoto au mtu mwingine. Tualishe watoto wetu wa kike kwa adabu na kwa uangalifu, ili watu hawa wenye mawazo magonjwa na mapotofu wasipate uchafu zaidi. Umalaya kwa watoto unaongezeka duniani kwa ajili ya watu kama hawa. Watoto wako wakicheza hakikisha wamevaa vizuri, watoto wa kike wavalishwe kaptura ndani ya magauni yao. wengi tunashangaa mambo ya kubaka watoto, na hatujui watu hao ni watu wa kawaida tunaokutana nao kila siku, ni ndugu zetu na wengi tunaishi nao nyumba moja au mtaa mmoja. Mungu amehahidi hekima kwa wote wanaoulizia. Waovu hawa wanaishi maisha ya mafanikio na ya utulivu kwa vile hakuna mtu anawaripoti. Wanajiona salama kwa vile miaka inapita na wanaendela na haya na watu wanafichia siri zao. Wengine ni ndugu zetu wa karibu na tunaogopa wataenda jela japo wameharibu

watoto wetu katika maisha yao yote. Maisha ya watoto hawa kama si neema za Mungu yanakuwa na huzuni na matukio mengi mno yanayohusu hisia za kutojithamini, hisia za kujua, kuchukua jinsia nyingine, kuchukua ngono hata baada ya kuoa/kuolewa na mengineyo. Ni kweli kuna hukumu siku ya mwisho, ila hata sasa ukisikia yoyote anayeshugulika na uhalifu huu toa taarifa. Yule anayechafua watoto anapofichuliwa nguvu zake zinavunjwa. Kumbuka kumwambia mtoto wako kwamba unampenda na kutaka awe na usalama na mara zote akwambie chochote kile ambacho kinabidi kisememwe, na utakuwa tayari kusikiliza mara zote. 90% ya wahalifu wa namna hii ni wale walio karibu na mtoto, marafiki au familia. Jinsi ya kusaidia ni kuwaeleza vizuri kuhusu watu wabaya hawa na cha kusema wanapoambiwa “usiseme.”

Mtoto afundishwe usafi wa mawazo, matendo na maneno. Watoto wengi wameuliza, Je, ni umri gani waweze kuwa na mahusiano ya jinsia nyingine? Kwa kweli hatushauri mahusiano na jinsia nyingine ya karibu, bali ya urafiki wa kawaida (general friend) mpaka mtu afike miaka 18. Na hata hiyo miaka 18 ni vyema kutumia mfumo wa uchumba (courtship) badala ya urafiki wa mapenzi unaoitwa “dating”. Hebu urafiki wa aina hii usiwe mafichoni, muda uchukuliwe kuombea vijana hawa, na vijana wajiombe, maana katika ndoa mtu huaribu maisha mema au kujenga maisha mema.

Wafrika toka jadi walikuwa na uchumba unaongozwa na wazazi na wazee na kutoa mahari, hii ilifanya ndoa zetu kuwa imara. Mtoto hata wa miaka 8 aelezwe jinsi ya kuheshimu jinsia nyingine, kama wavulana kuheshimu wasichana kama dada zao, na kuwasaidia wajiweke safi kwa wenzi wao wa siku za usoni. Mahusiano na jinsia nyingine si majaribu ya urafiki tu, bali ni kwa ajili ya ndoa. Kama hauna mpango wa ndoa usifanye urafiki wa majaribio ya dating.

Kukumbatiana na kubusiana, kuna madhara yake, kiroho na hata kimwili. Lazima kuwe na mipaka na jinsia nyingine: Huyu si mke au mume, vijana wangojee hadi waoane ndio wajuane kimwili. Hili si agizo letu, bali ni la agizo Muumba, na watafiti wa sayansi wameona wale ambao wanaanza haya mambo mapema na hata kuishi pamoja wakisema wanajaribu kama itawezekana wafaane, wameachana kwa zaidi ya 300% kuliko wale ambao walijitunza. Wengi wanafikiri kwa vile wataoana hivyo wana haki ya kufanya yale wafanyayo wanandoa, wakagundua wamechelewa, na kwa majonzi na makovu mengi wamejuta! Ukitaka chimba haya zaidi kwenye kitabu cha “I kissed Dating Goodbye”, au Courtship vs dating by Dr Davis. Kufanya uchumba (engagement) ni kama mtu alitia alama mti, aje kuukata na ikapita miaka mia hakurudi tena. Je hatujaona hilo bado? Kila siku mawazo ya mtu yanabadilika, basi mtu asije akaachwa kwenye mataa na kubeba hatia ya dhambi au hata kiumbe kipya.

Mitindo ya maisha na imani ikiainishwa pamoja yaleta watu kuridhika na amani ndani ya moyo wa mtu. Siku hizi hatuna jambo au unyago, hebu vijana wafundishwe ili isionekane wanataka kukatazwa raha fulani bila sababu. Maandiko yasema kila kitu. Kumezuka siku hizi umalaya wa picha (ponografia) kwenye Kompyuta na ngono za ajabu ajabu za dotcom. Hizi zote ni uovu. Nchi zingine asimilia zaidi 50% ya watu hushugulikia hizi, na kuvunja ndoa zao. Umekuwa kama ulevi, kwa watu wazima na hata baadhi ya watoto wa chini ya umri wa miaka 18. Haya yote ni uovu, uwe wa picha au uwe wa halisi (3D). epuka matangazo kwenye kompyuta, utakapona yanakuja yaruke. Weka kompyuta mahali kama sebuleni kila mtu aone kinachoendelea ili kupunguza uovu huu, maana umewateka wengi na hata kutekwa nyara kwa watoto wadogo kumetokea.

Dunia imepauka ukilinganisha na yale Mungu ametutayarishia au kutupa kama zawadi. Jifunge kutofautisha yale ambayo ni mazuri tuliopewa kama zawadi, na yale ambayo ni maovu ili uilinde afya yako. Usijiingize ubia na wale wanaotenda maovu. Hebu tujitoe kwenye hivi vitu na “Chunga njia zinazoenda moyoni, kita kwenye mambo yaliyo ya kweli, yaliyo ya staaha, yaliyo ya haki, yaliyo safi, yenye kupendeza, yaliyo na sifa Njema, yaliyo na wema, yenye sifa nzuri, haya ndiyo uyatafakari”. Taifa haliwezi likaweka sheria eti mtu aache uovu wa ngono. La! Bali waumini lazima waamke waache kuangalia mikanda, runinga, vitabu na yoyote yale ya uovu. Watu wengi husema ni waumini ila hawana tofauti na wanayoweka kwenye bongo zao. Ikiwa waumini wa dini zote wakatae kununua mikanda,

vitabu, au mambo kama haya yatakosa soko. Mambo haya yanaweza kufa tu usipoyapa lishe (starve to death). Usiweke mafuta taa kwenye moto huu.. Ayubu alisema “Amefanya agano na macho yake hatamwangualia mwanamke kwa kumtamani”. Macho yetu na masikio yapaswa yalindwe ili kuwe na usafi. Runinga leo ina upuuzi mwingi, watu waovu ndiyo mashujaa (heros), endapo una ulevi nayo itupe tu. Na utafute mengine mengi ya kuchukua nafasi hiyo. Jifunze kushona, kupiga kinanda, useremala au (Hobby) Wengine hufikiri wabidi watazame haya ili waelewe mambo yanayoendelea duniani kisha wachague. Chukua muda kujaza bongo yako na Neno la Mungu, ili uepuke dhambi hizi. Kama wewe ni kiongozi na una shida hizi wapaswa umwambie mtu atakayekusaidia uwajibikaji ili usirudi tena kule Misri. Kama humjui mtu tuandikie tukukutanishe na watu watakaokusaidia.

Fanya juu chini ili familia yako, marafiki zako na wewe mwenyewe mwondoke kwenye hichi kifungo. Malaika na Mwenyezi Mungu nao pia watafurahi. Upendo si ngono, upendo ni kanuni toka kwa Mungu. Inakuja na upendo endapo inakuwa mahali pake.

Endapo umesoma haya na umekata tamaa kwamba hakuna msaada kwako, tafadhali usikate tamaa. Mungu yuko kwenye Business (biashara) ya kukusaidia utoke kwenye utumwa ili utawale mwili wako, uwe na nidhamu na kujiheshimu na kuheshimu wengine. Kufanya yale Mwenyezi anayotaka ni kujitoa muhanga na si kitu cha kujilegeza. Upendo au mahaba ya kweli si upotofu, uzinzi au uchafu. Usiishi ukijipenda na kufanya makosa ukisingizia ni jinsi ulivyokuzwa au ulivyofanyiwa ubaya ukiwa mdogo, na sasa unalipiza au huwezi kutoka hapo. Uzinzi hauongezi furaha bali unapunguza. Endapo ndoa yako ina shida, usiende huko na huko, ikarabati, na tafuta msaada. Ukienda kwingine shida itakuwa pale pale. Mungu amefanya uwekezaji kwako, kwa Kukuumba kwa jinsi ya ajabu na kutisha. Wekeza kwenye ndoa yako pia. Mpende mwenzi wako mpaka kifo kiwatenganishe hata kama hastahili. Mungu naye anakupenda japo hustahili. Na kuna siku utapata matunda na upendo wa kweli kwa mwenzi wako. Upendo mara nyingi waleta huduma na kutunza wengine. Upendo wa ndoa waleta mtoto azaliwe na inahusisha kutunza na kuhudumia watoto. Upendo wa kweli hauna ubinafsi kwamba wewe ndiyo upate na kuridhika au kuwa na ubinafsi. Kile Mungu anachotukataza tusifanye ni kwa ajili ya faida yetu, daima, ili tuishi maisha yenye furaha tele. Tukifanya upendo wa Mungu kuwa kanuni yetu, tunawekwa huru. Tunatolewa kwenye uhuru wa ngono na kupelekwa kwenye utajiri wa mahusiano unaofanya tuwe na kuridhika na upendo wa kweli unaopita uelewaji wa binadamu. Uchafuzi kwenye mwili ni mbaya zaidi ya uchafuzi wa mazingira. Kama umepoteza moto wa mapenzi kwenye ndoa yako anza kupalilia. Tunabadilisha hisia zetu kwa kubadilisha matendo au mienendo yetu.

Mungu aweza kututoa kwenye maisha ya uchafu na kutufanya tuwe vitu vya thamani kubwa tukimruhusu. wazungu husema “He can save from the uttermost and the guttermost”. Yaani aweza kutuokoa kutoka kwenye shimo kubwa tulilotumbukia la ngono potofu. Mungu ana mwisho mwema kwako hata kama umekuwa na talaka, unyanyasaji wa ngono, ulaghai, ulevi, ngono na jamaa wa karibu (incest). Atakutoa kwenye pipa la taka taka na pale senene au tunutu alipokula ataparudisha vizuri utakapomruhusu leo! Usingoje kesho, kesho. Dhahabu, mkataa na penseli inatokana na element ya Carbon. Tofauti yake ni mpangilio. Leo Mungu aweza kupanga maisha yako ukimruhusu ukawa dhahabu baada ya mkaa. Kama umepoteza ubikira wako kwa kudanganywa au kwa kujiingiza kwenye maarifa yasiyofaa Mwenyezi Mungu ni msaada. Kama unatafuta upendo wa kweli na hujawahi kupendwa aidha na wazazi au mwenzi wako, usiwe na huzuni wala hofu. Mungu atanyosha mapito yako kwa namna wewe usiyojua ila itakuleta furaha.

## Sura ya 32: KUSAFISHA MWILI (BODY CLEANSING)

Kuna njia nyingi, pengine zaidi ya 100 za kusafisha mwili. Tunashauriwa kufanya hizi kila baada ya miezi mitatu mpaka sita. Tafuta zile za usalama wa afya na si hatari. Kuna uchafuzi na misongo mingi katika maisha yetu ya kila siku, na hivyo kufanya usafishaji wa miili yetu kuwa jambo muhimu. Kabla hujazifanya ni vyema uzungumze na daktari wako kama una magonjwa, mfano kisukari au vidonda vya tumbo, uwe chini ya uangalizi fulani. Mwili unajisafisha wenyewe ukifunga kula kwa muda. Yaani ufungaji ambao unaambatana na kanuni za afya.

Wataalamu wa wanyama wamechunguza kwamba wanyama hata mbwa wakivunjika au wakiumwa, wanaacha kula kwa siku kadhaa, na hii inawaletea uponyaji. Watu wengine chini ya usimimazi wa daktari, wamefunga siku 40 kwa kunywa maji, pengine kwa kusaidia afya zao za kimwili au kiroho. Ila ni muhimu watumie asali na ndimu kila siku ili kulinda makamasi ya ukuta wa tumbo (mucus lining). Makamasi haya ni muhimu kulinda tumbo kwa vidonda au madhara mengine.

Wakati wa kusafisha mwili, epuka mafuta, nafaka za kukobolewa kama mahindi, mchele, unga wa ngano au sukari, kunywa angalau lita tatu za maji. Usile jamii ya nyama, maziwa au mayai. jitahidi kula mboga mbichi na matunda mengi. Fanya mazoezi, na upate muda wa kupumzika. Punguza chumvi na vikolezo vingine. Hakikisha unatumia vitunguu saumu kwenye salad zako. Salad mbichi zenye vitu vifuatavyo:- vitunguu, nyanya, kabichi, matango, radish, beet root, carrot, pili pili hoho, celery, gilgilani, ovacado, korosho, nazi n.k.

Zamani waafrika wengi walikuwa na njia za kusafisha mwili mara moja kwa mwaka. Walikunywa majani ya miti fulani na kuharisha. Mengine yalikuwa hayajafanyiwa utafiti vizuri. Ila kwa sasa aloe vera, vitunguu saumu, ndimu na mchunga vimefanyiwa utafiti kuliko mboga nyingine, na kuonyesha vinasaidia kusafisha mwili, na kufanya tindikali ya mwili kuwa sawa. (7.35-7.45) Hii inasaidia magonjwa kama kansa, flu, presha, na sukari kupungua sana. Mwili haufai kuwa kwenye tindikali (acid) bali jivu kidogo (base).

Nilisoma utafiti wa madaktari wanaojaribu kutibu kansa kwa maji ya ndimu tatu na baking soda isiyo na alminium (sodium bicarbonate) kijiko kidogo, mara mbili kwa siku, ili kupunguza tindikali ya mwili na kufanya kansa itokomee. Angalia kwenye website majina ya madaktari hawa; mmoja wao ni Dr Mark Sircus n.k.

Yaonekana miili yetu ikiwa na tindikali zaidi na kupungukiwa na vitamini D inapungua kinga na kuwa na riski kubwa ya kansa. Kusafisha mwili, kunarudisha tindikali kwenye mwili, kuwa katika hali njema kwa jinsi inavyowezekana (as closely as it can get). Vitu hivi vyenye bei rahisi mara nyingine havipendwi na kampuni kubwa zinazopata pesa nyingi kwa kutibu watu. Na hivyo utafiti wake hautolewi pesa sana maana utafanya mifuko ya wengi kusinyaa (shrink).

Unapofungua baada ya kufunga siku kadhaa, au unapokuwa unasafisha mwili, epuka kula vyakula vya kupikwa unapoanza kufungua, vinafanya tumbo lipate shida. Anza na matunda na mboga chache, au juisi halisi- zisizopikwa za matunda na mboga, kwa siku chache. Uzichanganye na maji ili zisiwe nzito mno (concentrated) kabla ya kuanza kutumia chakula kilichopikwa. Juice si chakula cha asili cha binadamu, bali tunda zima, tunapojice kutibu ugonjwa, tufanye kwa muda mfupi, si kunywa kila siku, maisha yetu yote.

**SAMPLE za KUSAFISHA mwili**

1. Kunywa maji ya distilled lita nne mpaka sita kwa siku kwa masaa 72 au siku tatu (usipokuwa na ya distilled, jaribu yoyote yasiyo na dawa kama chlorine, ila maji safi au ya kisima). Kisha kula vyakula vibichi tu, visivyopikwa, yaani mboga na matunda kwa siku saba. Kwa kawaida siku ya pili, njaa yote itaisha. Usichanganye matunda au mboga- yaani kifungua kinywa kikiwa mboga, chakula cha mchana kinakuwa matunda n.k. Dr. Calvin Dence wa Savannah Tennessee, ametusaidia wengi kwa mpango wake huu wa kufunga.

Wakati unaendelea kufunga zile siku tatu, tumia enema ya kahawa, mapovu ya sabuni au maji kusafisha tumbo ili ule uchafu kwenye utumbo utoke, na usinyonywe kurudi mwilini tena. Maana usipoenda choo, utumbo unanyonya vingine ambavyo vilikuwa viwe takataka za kutupwa na kurudisha mwilini kwenye cell. Kama haiwezekanai kutumia enema, tumia chumvi na maji ya vugu la moto (salt flush).

Asubuhi ukiamka chukua vijiko viwili vya chumvi isiyo na iodine, ile ya baharini (seasalt) vijiko viwili vikubwa , kwenye lita moja ya maji ya moto wa vuguvugu, na unywe. Fanya hivi siku ya pili ya kufunga. Uyanywe kwa mkupuo ukiwa umesimama ili usiyatapike. Kaa karibu na choo, maana katika muda wa masaa matatu utaenda chooni. Kwa siku tatu kila ukiamka, tumia haya maji ya chumvi (salt flush).

Katika siku hizi tatu pia chemsha maji mengi, zaidi ya lita nne, na uyafunike na kifuniko kwa ajili ya kujifukizia. Yakichemka chukua kiti na ukae, jifunike mwili wote na blanket, na hata chini yasionekane mashimo pale ulipokaa (jokofu). Kisha ulete sufuria lile mbele ya miguu yako, ila lisikuguse maana ni moto sana (ndani ya blanket). Uwe mwangalifu usijichome. Fungua sufuria lile na inamisha uso wako kidogo kulitazama, ukikoroga pole pole maji yake ili mvuke ukaribie na uso wako kwa mbali kidogo. Jasho jingi litakutoka. Ufanye hivi kila siku, kwa siku tatu au saba ukiweza (hii ni kama huna vifaa vya sauna bath!)

2. Kunywa kijiko kikubwa cha mkaa kwenye glass ukiamka asubuhi, baada ya saa moja, tengeneza aloe vera na kunywa glass moja (jani au unga), na baadaye Cayenne pepper punje chache kwenye maji. Endelea kunywa glass 12 hadi 16 za maji kila siku. Fanya hivi kwa wiki mbili hadi mwezi. Kula salad sahani kubwa, yenye vitunguu saumu vingi! Wakati wa kusafisha mwili kumbuka usile vyakula vya kukobolewa kama nafaka, sukari, gluten, juice za kupikwa, nyama, au mafuta. Kula mboga na matunda kwa wingi. Ukiwa na dawa za chai (herbal tea) waweza utumie. Zinginezo ni kama mchungu, vitunguu saumu, ndimu n.k.
3. Kusafisha mwili kwa kutumia maji ya miwa, punje za pilipili ya cayenne na ndimu. Usipokuwa na maji ya miwa, tumia maple syrup na ndimu (au pengine sukari guru pure yaweza kufaa). Kila siku kwa siku saba mpaka kumi, chukua galoni la maji yaliyochanganywa na maji ya miwa, ukipenda galoni na nusu. Changanya ipendeze, kinywaji kizuri cha maji ya miwa, ndimu na pilipili ya cayenne ya unga kwa mbali sana (ichote na kidole gumba na shahada-pinch). Ladha yake inavutia, ila kama ni mnene sana punguza miwa kidogo! Utapungua kilo tano hivi kwa siku hizo! Endelea kwa siku saba hadi kumi.
4. Kwa siku kumi, toa mafuta, jamii za nyama zote (animal products), na vyakula vilivyokobolewa. Tumia zaidi majani, mboga na nafaka, maharage au jamii ya karanga kwa uchache sana, ukinywa glass 12-16 za maji au zaidi ukiweza. Kula kachumbari (salad) nyingi, mbichi mbichi.

5. Kunywa maji kwa siku saba, ila kila siku, ili makamasi ya ukuta wa utumbo wako yasikwanguliwe, (mucus lining), tengeneza glass nne za asali na ndimu unywe. Fanya hivi kwa siku saba, kama una ugonjwa wa kisukari au ugonjwa mwingine (mwulize daktari wako).
6. Kuna aina nyingi za dawa za asili (herbs); ambazo zinasaidia kusafisha mwili, kama:- gaia herbs (supreme cleanser) imesaidia wengi kupungumza mzio baada ya kusafisha mwili. Uchafuzi wa anga, wafanya wengi kwenye nchi za magharibi wawe na mizio mingi hasa wakati mimea na chavua za maua (pollen) zinaanza kutokezea. Hizi zipo kwenye maduka ya dawa ya asili (herbal stores).
7. Kusafisha mwili kwa kutumia psyllium husks (kijiko kimoja kidogo) na molasses (kijiko kimoja kidogo), changanya kwenye maji glass moja na kunywa kabla ya kula. Kama unakula mara tatu kwa siku fanya mara tatu! Fanya hivi kwa muda wa miezi miwili hadi mitatu. (Rejea juu vyakula vya kula wakati wa kusafisha mwili).
8. Jinsi ya kusafisha nyongo (gall bladder): Hii inashauriwa ifanyike kila baada ya miezi sita. Endapo una shida ya mawe ya ghafla (acute) wapaswa umwone daktari. Vinginevyo, chukua juisi ya matofaa (apple juice kama nusu galoni hadi galoni moja kwa siku). Kunywa juisi ya apple na maji tu! Ikiwezekana upate ile imeandikwa organic apple juice. Kunywa hii juisi na maji tu kwa siku nne.

Ikifika siku ya tatu kabla ya kwenda kulala usiku (labda saa mbili usiku), chukua  $\frac{3}{4}$  kikombe cha mafuta ya mizeituni (extra virgin, cold pressed oil), na  $\frac{3}{4}$  kikombe cha maji ya limao, kisha yachanganye. Simama unywe, jaribu yawe na baridi kidogo ili uyameze kirahisi! Kisha lalia upande wa kulia, na miguu yako uikunje, kama aliyepiga magoti kitandani. Kichwa chako kiwe juu ya mito miwili hivi. Lala mpaka keshoye asubuhi.

Asubuhi tengeneza lita ya maji ya chumvi na vijiko viwili vya chumvi isiyo na iodine (salt flush). Kisha unywe, kama una vimawe kwenye figo au nyongo kwa kawaida utayaona yanaelea ukienda chooni, yanakuwa ya kijani cha bluu hivi. Siku ya nne ya kuendelea kunywa hiyo apple juisi na maji, asubuhi yake kunywa tena yale maji ya chumvi (salt flush). Usiku wa nne waweza kuanza kula matunda na mboga au juisi za maji ya mboga na matunda.

Kwenye website nyingi wameandika jinsi ya kutumia chumvi ya magnesium (Epsom salt or magnesium salt), wakati unasafisha nyongo- gallbladder cleansing. Hatushauri hili, maana kuna wengine wana mzio mbaya wa hii chumvi (allergy), hata hivyo watu wengi wamefanikiwa na juisi ya apple, ila yahitaji nidhamu ya kutokula, ambayo ni ngumu. Fanya hii ya juisi ya apple, ambayo haina madhara mengi yanayojulikana (side effects).

### **SURA YA 33: AFYA MATABIBU KUMI!**

Ulimwengu wa kisasa umeleta mambo mengi yanayoathiri afya yetu. Binadamu aliumbwa ale vyakula vya asili na aishi maisha marefu. Afya ni kitu muhimu sana. Tunajifunza afya ili kuondoa maumivu, kumtukuzwa Muumba aliyetupa wosia wa kutunza miili yetu. Pia kuhudumia au kubariki wengine katika jumuiya, tuwe na afya ya kufanya shughuli zetu na mwisho ili kutumia kama mkono wa kuume wa

kuhubiri au kupeleka habari njema za ufalme.

Watu wamechukua muda mwingi kutafuta mali, na baada na kupoteza afya, wamechukua mali nyingi kurudisha afya. Bila afya huwezi kufanya lolote. Watu wengine wanasema kwamba niache tu Nile na kufanya nachotaka, afya yangu yakuhusu nini? Haya si kweli. Kuishi kwa afya kunasaidia kupunguza maumivu na pesa nyingi kupotea, pia utasaidia wengine utakapogundua mambo haya. Utakuwa mtu mwenye nguvu zako za kufanya shughuli zako.

Mtu mmoja alisema kwamba niache nife na raha kama ni kula au kunywa vitu vibaya, si mwili ni wangu? Miili yetu ina thamani kubwa, nasi tu mawakili na si wamiliki. Mungu alituumba ili tumtukuze. Tukiumwa Muumbaji wetu anasikitika, na hivyo kama tunaumwa kwa sababu ya mitindo yetu ya maisha ni lazima tutathmini na kufanya mapinduzi.

Mtu anayeumwa kisukari na baadaye akakatwa miguu kwaajili ya athari za kisukari, jamii yake itabidi imwuuguze, imtafutie chakula, imsukume kwenye toroli au kumsafirisha sehemu mbali mbali. Binadamu si kisiwa, sasa tumekuwa kama kijiji cha dunia (global village). Uzalishaji wa mgonjwa unakuwa mdogo. La! si kweli kwamba afya ni yako binafsi, na haimhusu mwingine.

Kwa upande mwingine serikali inatumia mabilioni kushughulikia afya za watu katika nchi mbali mbali duniani. Wanasema tabibu wa kwanza ni wewe. Tabibu hana nafasi, na wewe sana! Ana watu wengi wamesimama kwa mstari kumngoja, anachukua dakika mbili au tatu ameshakuandikia dawa, jirani yangu alisema tabibu wetu anatumia kalamu mno (free with the pen); Hakujui, hajui unavyojisikia wala hana uchungu kama wewe ulivyo na uchungu juu yako, ameshakuandikia dawa hata kabla ya kumaliza kumweleza. Wewe unajua unasikia nini mwilini na mambo yamekuwa yakiendaje mwilini mwako.

Uende hospital au zahanati kwa kuchekiwa kwa kinga, kila mwaka, kulingana na umri wako. Magonjwa ambayo ni ya ghafla au dharura (acute); kama ni kuvunjika mguu, umepooza, au jambo la ghafla limetokea kwenye mwili wako nenda hospital mara moja. Vinginevyo palilia afya yako kwa kufanya mambo rahisi kila siku.

Katika nchi za magharibi watu wanaishi kwa muda mrefu, ila wanaishi wakiwa na magonjwa mengi ya muda mrefu (chronic) na maumivu mengi, au maisha yanashikiliwa kwa “nyuzi ya buibui” kwa mashine, dawa, hewa au tiba.

Lazima tuelewe kwamba elimu ya sayansi ya binadamu ya utabibu (medicine history) imetoka mbali! Mungu ndiyo mponyaji mkuu na mwanzilishi wa sayansi.

Baada ya kufanya katika vituo vya afya kama mahospital kwa muda wa miaka 22 katika nchi za magharibi, nimegundua kwamba ni miaka kama 70 tu ambapo tiba imeweza kuwa na vipimo na mashauri mengi ya kufaa. Hata kule kunawa mikono tu, wakati wa kushughulikia mgonjwa, au wakifanya upasuaji kumekuja karibuni; japo sasa wameona kunawa mikono au usafi, pamoja na kuvua viatu ukiingia nyumbani ni kinga zinazoongoza duniani.

Wanasema 80% ya magonjwa yote hujiponya yenyewe bila ya kushughulikiwa! Hivyo ndivyo Mungu alivyotuumba. Jukumu letu ni kuweka mazingira bora, ili miili yetu itumie hii asili kujiponya yenyewe kwa mafanikio.

Kuna kitu cha ajabu kwenye nchi nyingi kama Israel na hata Marekani kilichochunguzwa: Wakati wa mgomo wa madaktari vifo vinapungua! Je, ni kwa sababu kunakuwa hakuna madaktari wa kuandika vyeti vya kifo? Au kuna sababu nyingine, kama kuambukizwa magonjwa mengine ambayo haukuwa



nayo ukienda kulazwa, huduma hafifu (nasocomial infection) n.k. Mercola.com tabibu wa utafiti, anasema kwamba mara zingine kwenda kumwona tabibu ni hatari, unakwenda na gonjwa moja, anakwambia upasuliwe au ufanye hivi na vile, kisha ugonjwa mwingine unazaliwa, hili nililiona kwangu mwenyewe.

Kwa vile wewe, MKK, ni mtu unayemwamini Mungu na u mtu mzima, basi endelea kumwomba Mungu Akupe hekima, kama tulivyosema awali utafiti wa Marekani ulisema, watu, hadi laki nne, hufa kila mwaka kwa sababu ya madawa ya hospitali. Matabibu wengi wangepaswa kukita kwenye kinga zaidi ya uponyaji. Wengine wana tamaa ya pesa mpaka kufanya upasuaji usihohitajika. Nilipasuliwa, wakaniambia kujifungua kawaida ukikaa hospitali siku tatu ni dola 30,000 ila ukipasuliwa ni dola 72,000 na nikapata bill kama kithibitisho!

Hivi kweli Mungu alipanga tuzae ghali hivi? Je, wote wangezaa hivi, dunia ingejaa watu bilioni saba kweli? Yapasa uwe mteja unayejielimisha na mambo haya, maana yatuhusu sote.

Nchi ya Marekani ikigombea uhuru miaka ya 1700 ilikuwa ina watu 4500 wanaofanya kazi ya udaktari ila ni 300 tu ndio waliokuwa na shahada za kazi hii. Ni vyema watu wanaotibu wawe wa tiba rasmi, au tiba mbadala, wajifunze, na kupata leseni kama madaktari kwenye jumuiya.

Ikiwa unatibu watu kwenye nyumba yako na kuwaona tu kama msamaria mwema anayewasaidia, basi nafikiri serikali haitakuambia uwe na cheti na leseni. Ila hata wewe unayetibu nyumbani ujue mipaka yako pale mgonjwa wako anapohitaji rufaa. Ni vizuri ujifunze vizuri mwili wa binadamu, na ufanyaji wake kazi, ili uwe na ufanisi mkubwa wa kusaidia watu. Usikidiriki kusema kwamba unatibu magonjwa yote, nawe ni bingwa sana.

Tusisitiza, Mungu ndiye mponyaji mkubwa aliumba mwili wa binadamu, wengi tunajaribu, mengine tunaweza, ila mengi tunashindwa. Hii ni vizuri kwa upande mwingine maana inashusha kiburi chetu kama binadamu na kutufanya tuwe wanyenyekevu. Je, tungeweza kutibu kila kitu ingekuwa je, tusingeota pembe na kutoza watu bei kali kali?

Wamarekani wana msemu kwamba wapasuaji ndiyo matabibu wenye kiburi kuliko wote, kwani wanajisikia ni makamu wa Mungu (next to God). Wale matabibu wakristo wasiache adui shetani ainue pembe yake.

Nimezungumza na madaktari wengi wa Afrika mashariki na kugundua kwa vile wengi wameenda vyyo vya serikali na si vya Kikristo hawakutayarishwa kujua mpango wa Mungu katika huduma ya uponyaji kwa kusoma vitabu muhimu kwa taaluma hii.

Udaktari ni wito, kama vile uchungaji au ualimu ulivyo, pengine hata ukamfikia mtu kirahisi kuliko mwingine na kumleta kwa Mungu. Kama wewe ni Tabibu au mhudumu wa afya mkristo (practitioner), nashauri usifanye kazi hiyo kabla hujasoma vitabu hivi vine: Ministry of healing, Medical missionary, Counsels on Diet and Foods na Counsels on Health.

Magonjwa mengi yanakuja kwenye akili, hisia na misongo ya mwili ambayo inaletwa na kuinyanyasa miili yetu kwa maisha tunayoishi. Kula vyakula ovyo, au kula vilivyokobolewa, kushiba tumbo ndii, kutofanya mazoezi, uchafuzi wa mazingira, kutokuwa na kiasi kwenye anasa, kazi na maisha ya ngono ni sababu mojawapo. Si kila ugonjwa unaletwa na virusi au bakteria. Mara nyingine tuna vitabia au mitindo ya maisha inayoharibu miili yetu. Kuna bakteria wazuri kwenye matumbo yetu na tukila visivyofaa, wanakufa na tunapata shida nyingi.

Je, unajua kile ambacho tunaita ugonjwa mara nyingi ni rafiki na si adui? Ugonjwa ni dalili au ishara ya kukwambia kuna kitu fulani kimeharibika jaribu kusahihisha! Joto linapongezeka mwilini, askari wa damu yaani chembe hai nyeupe zinaongeza kasi kwenda kushambulia vijidudu na mishipa ya damu wanayopitia inapanuka ili wapite kwa urahisi na kwa wingi. Sisi tukiona tunaumwa tunaharakisha kumeza panadol wakati ambapo tungeachia mwili nafasi kurekebisha mambo fulani. Unywe panadol kama homa ni kali ila kama si kali ngoja mwili ufanye mikakati wa kuondoa shida.

Mara nyingine tukiumwa kichwa kidogo tunameza dawa haraka bila kujuliza sababu. Je, unalala mapema kabla ya saa tatu na nusu usiku? Je, umekunywa kinywaji cha kusababisha kichwa kiume, kama kahawa? Masikini binadamu hatujui kwamba ugonjwa ni njia ya mwili kutuweka kwenye hali ya kutoa sumu au kurekebisha mambo. Mara nyingine tunatumia antibiotic kwa virusi wakati ambapo hazifanyi kazi kwa virusi.

Twarudia, je wajua? maelfu wafa mahospitalini kwa madawa na madaktari (iatrogenic causes). Hata dawa za kawaida kama aspirin ina madhara mengi tu! Jaribu kuangalia hili zaidi, aspirini yaweza kuleta moyo kudhoofika, kuvuja kwa damu, kuharibu vitamin C mwilini. Usitumie dawa bila kufikiria.

Nilifanya kazi na Daktari aitwaye Michael Wagner New Jersey. Yeye alikuwa bingwa wa moyo, na alifanya kazi na jeshi la Marekani Japan, wakati Marekani ikipeleka jeshi lake kule miaka ya zamani. Alisema wale wote aliosoma nao walifariki kabla hawajafikisha miaka 50! Nilimwuliza sababu, alisema ni kwaajili ya mitindo ya maisha yao. Alisema walikula vyakula vibaya (junk food), kutofanya mazoezi, pombe, sigara, kutopata jua kwa vile wanafanya wastani wa masaa 18 kwenye mahospitali. Hata kwenye utafiti walisema kwamba katika taaluma zote madaktari wanaongoza kwa ajali za barabarani kwa kuchoka mno, na wengi kutumia madawa ya kulevya 400% kuliko raia wa kawaida. Kuna madaktari wengi tu wenye tabia njema za afya wanaofanya vitu rahisi tunavyovizungumzia.

Jaribu kuangalia madhara ya dawa yoyote. Kutapika na kichefuchefu itakuwa kwenye zote. Hatusemi usitumie dawa, la hashu! Ila usiwe na uzoefu wa kuimeza bila kujua unaumwa nini. Wenye viwanda vya madawa wanataka uzitumie wakati wote! Ila wewe kama binadamu wapaswa kutumia jukumu lako la haki la kufikiri na kuchagua kile kitachokusaidia kwa wakati huo. Dawa yaweza kuwa sawa leo, ila kwa siku nyingine pengine tiba nyingine ndiyo bora. Uwe mteja anayejielimisha, (educated consumer).

Asilimia 50-70 ya chakula chako iwe vitu visivyopikwa yaani mboga na matunda. Na kama una ugonjwa mkubwa, ule asilimia 90-100%. Acha sukari kabisa ni mojawapo ya sumu za mwili. Kufunga choo ni kitu kibaya kwa mwili kwa vile sumu haziondolewi, na damu inazidi kuchafuka na kusumisha mwili na sukari au vya kukobolewa.

Hatuna budi kusema kwamba usafi ni kitu muhimu sana. Usafi wa mwili, mavazi, mawazo, nia, matendo, maneno na mazingira yetu. Kila aina ya uchafu una mwelekeo wa kuleta magonjwa. Vijidudu vinavyoleta mauti vimejaa katika pembe za nyumba zenye giza na uchafu. Kitu chochote kichafu na kilichooza kisipate nafasi ndani ya nyumba yako. Miji mingi inayodhaniwa safi imeonekana na magonjwa mengi ya homa na kuambukiza watu wengi, hii imegundulika kutokana na takataka zinazooza. Kuna siku mvua ilinyesha magazeti yakaandika kwamba New York ina panya milioni 12! Usiache uchafu, kuizunguka nyumba kwaajili ya uzembe. Oga vizuri na watoto wako uwafundishe kuoga na kufua nguo vizuri kila siku. Safisha mikono, na usiingie na viatu vyako nyumbani mwako baada ya kutembea mji mzima! Unaleta ugonjwa nyumbani. Nyumba isafishwe vizuri. Usafi wa moyo

ni muhimu sana. unaboresha afya yako. Vinyesi nje na wanyama wanaopita pita wakati watoto wanaotambaa wanavishika au visima visivyolindwa vizuri ni tishio. Tuepuka kwenda choo na kuchafua mito au mazingira yetu, maana shida yake inaturudia.

Chuki, masengenyo, wivu, tamaa, manunguniko, kiburi, malumbano, malalamiko, kukosoa kosa, kujivuna, dharau, jeuri, ukorofi, ubinafsi, uchawi, ulevi, kutosamehe, ukatili, magomvi, ulafi, lawama, uasherati na mengineyo yanaleta uchafu wa moyo, na yanabomoa afya.

Mambo yafuatayo ni muhimu kwa afya; tiba rahisi. Titayaita matabibu kumi: Lishe, mazoezi, maji, jua, kiasi, hewa, mapumziko, kumtumaini Mungu, roho ya shukrani na kuwahudumia watu na ukarimu.

## 11. LISHE

Baada ya uumbaji afya ya mtu, afya ya kimwili, kiroho, kihisia, kiakili ilikuwa kamilifu. Sisi ni wasafiri, baada ya kuanguka kwa mwanadamu katika bustani ya Eden, ukarabati ulitakiwa. Kabla, binadamu alikula na kufanya kile Mungu alitaka tu, ila baada yakuanguka akawa na uasi na hiyo ni kutaka kupinga yale mazuri ambayo Mungu ametuambia tufanye.

Hata hapa kwetu Afrika tumeigiza maisha ya magharibi ambayo si ya asili. watu wa magharibi nao wamegundua kwamba yale walifanya miaka 100-200 iliyopita si sawa. Wameanza kurudi kwenye vyakula na dawa za asili, maji, mazoezi na vinginevyo ambavyo Mungu Alituumba tufanye.

Wataalamu wa afya watakwambia kwamba mojawapo ya sababu za uongezekaji duniani wa magonjwa ya kisukari, shinikizo la damu, kansa, na baridi yabisi ni vyakula vilivyokobolewa, (white rice, white sugar, white wheat flour).

Mabingwa wa afya duniani wafundisha kula mboga mboga mbichi kama salad kwa kutibia magonjwa. Mboga na mazao ya mimea inapendezesha macho hata kupamba kwenye magazeti kwa sababu ya uzuri wa rangi zake! Muumba aliweka rangi hizo nzuri ili tupende kuvitumia. Piga picha ya aina mbali mbali ya matunda au mboga mboga kwenye bakuli. Rangi zake zinavutia. Vituo vingi vimeanzishwa vya kutibu watu kwa kutumia juice za matunda na mboga na kula vyakula vibichi. Angalia hallelujacres.org kwenye mtandao au rawfood (vyakula vibichi na tiba); utaona jinsi ambayo watu wamepona magonjwa mengi.

Mwanafalsafa Socrates wa ugiriki alisema fanya chakula chako kiwe dawa na dawa yako iwe chakula. Wamisri wanasema katika chakula unachokula robo ni kwa ajili yako na robo tatu ni kwa ajili ya kumpa daktari mshahara wake! Hebu chagua vyakula vyako vizuri ili usile ukaumwa umwa.

Kabla ya dhambi, Mungu alimpa mwanadamu vitu vitatu kwenye bustani ya Eden navyo ni ndoa, kulima na mapumziko siku ya saba ya juma ili aabudu. Bustani ni muhimu sana, wanasema kwamba tabia njema ya watu wazima na watoto ni mara kumi bora vijijini kwenye mashamba na misitu kuliko mijini.

Niliomba miaka tisa Bwana anitoe mjini na niwe na bustani kwa vile ni mojawapo ya vitu vinavyonipa furaha. Na kweli Mungu Alinjibu, nikahamia mashambani, mahali ambapo hata kanisa langu lina shamba na wakiwa na kilichobaki tunaenda kuchukua masazo kama Ruth Mmoabi. Omba Mungu akuwezeshe uwe na bustani yako mwenyewe, tumeona kwenye Runinga kwamba hata wa nchi kama America na nchi zingine wana bustani zao wenyewe wakijua wanachokula.

Hata kama una pesa ya kununua chakula unajua wanaweka nini kwenye chakula chako? Je unajua mazao yako yanawekewa dawa ngapi. Matunda mengine kama strawberry au matofaa apples

yanapuliziwa dawa za wadudu mara 19 kabla ya kuchumwa! Dawa hii ni ya kuua viumbe; ni vile tu size ya binadamu ni kubwa ndiyo maana hafi, ila anadhurika na baadaye kupata magonjwa mengineyo ambayo tunashangaa.

Epuka viungo visivyofaa kama vile MSG au ajino moto, rangi za vyakula, na nitrites. Vitu kama mayonesse, pilipili manga, nutmeg, si vizuri kwa mwili. Kula vyakula vilivyo vya asili jinsi unavyoweza, vile vilivyombwa. Ule vyakula vya aina tofauti. Ule milo mikubwa miwili, na kama unafanya kazi za nguvu mitatu.

Tunasisitiza kwamba afya ya muhimu isiyoisha ni uzima wa milele. Lazima tuwe upande wa Mungu ndipo afya yetu itakuwa ya kudumu na kamili. Duniani hata tukifanya vitu vya afya kama juice za mboga na matunda, na vyote vinavyotakiwa tutaishi labda miaka 70 au zaidi kidogo tu ya hapo. Ila uzima wa milele ni muda mrefu sana.

Maisha yetu ya afya yanaanzia duniani. Tukifanya vitu ambavyo ni vya afya na kuwa na kiasi, inasaidia mawazo yetu kuwa wazi (clear), na hivyo kuelewa mpango wa Mungu katika maisha yetu. Soma na uelewe tiba rahisi na uzifuate na jamaa yako. Watu wengi wameua familia zao kwa chakula kibaya, hasa wakina mama. Soma kitabu cha 'Jinsi ya Kuua Familia Yako na Chakula, na Bila Kwenda Jela.' (How to Kill Your Loved ones With Food, and You Get Away with It).

Mama White anasema, kama makaburi yangeandikwa, yangeandika: "Amekufa kwa sababu ya chakula alichokula." Wazungu wanasema tunachimba makaburi yetu na uma na kisu, kwetu waafrika tunaokula na mikono tungesema tunachimba makaburi yetu na mikono yetu na vijiko.

Uwe tabibu wako mwenyewe kwa kufuata kanuni za afya. Zamani tulifikiri unene ni afya na utajiri, siku hizi tumeona watu wa magharibi wanakimbia unene baada ya kuumwa miaka ya 1800 –1900. Zamani ilikuwa vigumu kuona mwanamke anayevaa size ya nguo 20; ila siku hizi ni jambo la kawaida. Kiuno cha mwanamke kisizidi 35 na cha mwanamume kisizidi 40 kwa kulinda afya yako.

Kuna kisa cha kweli, kutoka nchi ya Uingereza kwamba Mfalme alipata kusikia kwamba kuna mzee mwenye miaka 120 na ana afya nzuri sana, naye akapenda sana amwone. Alituma ujumbe wa kumkaribisha ikulu. alipoenda kwa mfalme, mfalme alizungumza naye, na kumwambia jinsi alivyoishi maisha yake. Mfalme kwa kutaka kumkarimu na kumpendeza mgeni, alimwandalia vyakula vingi. Alikula milo mitatu siku hiyo, vyakula vya kifalme, vyenye nyama nyingi, mafuta mengi, sukari nyingi na chumvi nyingi. Kesho yake yule mzee wa miaka 120 hakuamka, Alifariki! Kile chakula kilikuwa sumu kikazidi mwili wake.

Tukumbukeni kwamba bustani ya Edeni ilitoweka kwa ajili ya chakula na itarudishwa kwa kutawala tamaa ya chakula. Chakula ndio kilikuwa dhambi yetu ya kwanza wanadamu hata leo wana msemo ; "Mungu wao ni tumbo."

Nilipokuwa mdogo nilishangaa binamu yangu Cheeliza akifikiri usiku kwa muda mrefu; 'Sijui kesho nitapika nini? Kifungua kinywa , chakula cha mchana na usiku.' Nilijichekea moyoni nikipuuzia kwamba ni jambo dogo! Mbona yamenipata nami nafikiri hivyo hivyo siku hizi! Nasema moyoni, sijui nikipika kabeji mume wangu atakula, na maboga ninapolala. Ingekuwa vizuri mtu ale mara moja kwa mwezi. Wala tusingesumbuka sana kufanya kazi usiku na mchana!

Wanasema kwa wale wenye uwezo mdogo, wanatembea mwendo mrefu kutafuta chakula, ila

wale wenye uwezo mkubwa wanatembea mwendo mrefu kuyeyusha chakula! Niligundua watu wa Magharibi hawapiki! Wengi waenda hoteli au kantini kula! Eti mpaka wakati wa sherehe ya Krismasi au Thanksgiving ndiyo watu wanapika magunia, na magunia ya chakula mpaka kinakaa kwa wiki hakijaisha. Wengi wanaponea junk food (takataka!) kila siku. Wanasema wenyewe; “junk food, no good!” Tafsiri yake, vyakula vya taka taka siyo vizuri. Junk food ni vyakula vyenye vitu vitatu: mafuta mengi, sukari au chumvi nyingi na vimekoblewa.

Mlo wa muhimu ni kifungua kinywa kula ushibe vizuri, na usile tu ukaenda kulala, kula kabla ya masaa 3 kabla ya kulala. Kula kifungua kinywa kama mfalme, chakula cha mchana kama malkia, na usiku usile au kula kama kidogo tu kama masikini. Hata kula mara mbili kwa siku ni vyema, na chakula cha mwisho ule mapema, jioni siyo usiku.

Kama chakula chako hakimeji bacteria au fungus kwa siku nyingi, Basi kuna walakini! Hakina lishe. Bacteria wana maarifa sana wanakula vile visivyokoblewa na kuzaana kwa haraka. Kukoboa kunaleta sumu kuliko kitu kingine chochote kwenye chakula, zamani watu walikula wali mweupe nadra hivi hatukuona madhara yake, siku hizi upo wali, kila mara twala na ni shida. Vyakula vya kukobolewa Watu wanapenda rangi yake nyeupe na vinakaa muda mrefu bila kuoza maana baktiria hawapendi lishe mbovu (shelf life). Hata bacteria na wadudu wanajua lishe bora. Fanya jaribio : Pika wali mweupe na wa brown, ambao haujakoblewa. Wali mweupe unaweza kukaa hata siku mbili kama haujahiribika, lakini wali wa brown utahiribika keshoye, au kama ni mahali penye joto, kama Mombasa na Dar, ukipika asubuhi, utahiribika siku hiyo hiyo jioni.

Napenda kusema “afya” siyo Mungu wetu ila inasaidia tuelewe maisha yetu kwamba sisi ni nani, tuko hapa kwaajili gani na tunakwenda wapi? Napenda ndugu msomaji ujiulize maswali hayo mara kwa mara.

Uchu wa chakula unaomtawala mtu utashuhudia maangamizi ya maelfu, wakati ambapo kama tungalishinda katika jambo hili, wanalikuwa wamepata nguvu za kiroho kupata ushindi juu ya kila jaribu jingine la shetani. Wale ambao ni watumwa wa uchu watakuwa na shida kujenga tabia za kusaidia maisha yao ya afya kimwili, kiakili na kiroho.

Shetani ametumia uchu wa chakula na kufanya majaribu ya chakula yawe magumu kuyashinda kwa wengi wetu. Inasemekana kwamba kutokuwa na kiasi ni msingi wa shida nyingi duniani! Angalia mataifa kama ugiriki yaliyotawala dunia. Kiongozi wake Alexander wa Makedonia aliteka nyara dunia nzima iliyojulikana ila akashindwa kutawala mwili wake kwa kutokuwa na kiasi. Akafa na umri wa miaka 32 kwaajili ya kileo. Babiloni nayo tunaona Belshaza katika karamu mpaka anakuja kuvamiwa akiwa hana habari.

Vyakula ambavyo tuliumbwa tule ni matunda na jamii ya karanga, ila baadaye tuliongezewa mboga za makondeni, nafaka, na maharage. Mboga tulipewa baada ya magonjwa kuanza, ili iwe dawa. Niliona nikipita mkoa wa mwanza na Mara watu wengi wana mboga nyingi mashambani mwao zimejiotea kama mgagani, mnafu, mchicha, mashona nguo, na zingine, sikuweza kujua majina yake ila nazila. Wale wa Mwanza na Mara walilalamika hawana mboga! Nafikiri wao waliita samaki mboga pia, badala ya kitoweo.

Watu wengi hufikiri wanapaswa kunywa maziwa mengi kila siku kwa afya. Ashukuriwe Bwana, maana Waafrika wengi hawana uwezo wa kununua maziwa kila siku, na hasa wale wa chini ya sahara; maana kama maziwa yanaleta afya tungekosa. Watu wanaokunywa maziwa mengi kupita wote

duniani ni wale wa nchi za Nodic au skandinavia, kama vile Denmark, Sweden, Norway, Finland; na nchi nyingine za magharibi. Wao wananunua maziwa kwa magaloni, siyo kama sisi tunanunua kwa kichupa!

Utafiti unaonyesha kwamba wabantu, ndiyo wanaoongoza duniani kwa mifupa migumu. Kuna shida ya mifupa hasa kwa wanawake inayoitwa 'osteoporosis'. Mifupa inakuwa myepesi na kuacha nafasi au mashimo ikijengeka hii inafanya kuvunjika kwake kuwe rahisi. Shida hii ni adimu kwa wanawake wa kibantu ambao hata maziwa yenyewe kuyapata ni shida sana; labda wafugaji na watu wa mijini wenye uwezo wa pesa. Watu wengi wanaweka maziwa kidogo ya alama, kwenye chai asubuhi. Wakati wale wa nchi za magharibi waweza hata kunywa lita moja kwa siku; maana wanayaweka kwenye nafaka zao (cereal) asubuhi, kisha chakula kingi chao kina jibini na maziwa.

Ugumu wa mifupa ya wanawake wa kibantu kwamba haivunjiki kirahisi ulitoa sababu hizi: Uboru ulitokana na jua jingi la ikweta, ubebaji wa mizigo mizito, na ulaji wa mboga za majani. Mboga za majani zina calcium ya kutosha na hata hivyo kalsium iliyo kwa maziwa ya ngombe haiyeyushwi vizuri kwenye mwili wa binadamu. Je, ngo'ombe anatoa wapi madini ya calcium anatoa kama si kwa majani?

Vyakula vingine kama mayai ni vya kutumia kwa uangalifu sana. Nimeona wengine wakiwa na uwezo wanakula mayai matatu kwa siku! Ni kweli wanasema tule mayai matatu kwa wiki, lakini siyo ule yote siku moja. Ni kama ukimeza dawa zote za wiki nzima, siku moja!

Kuna vitu ambavyo hatutakiwi kula kabisa, yaani visiingie mdomoni, mfano mafuta ya taa, sabuni, paka, mbwa, nguruwe, kamba, kaa, tai, punda, kunguru, chura, sungura, mijusi na vinginevyo ambavyo ni najisi. Nafikiri hata wewe unaweza kuendeleza list hii. Wanyama wote niliowataja miili yao ina sumu kwetu kwani waliumbwa kusafisha nchi au bahari; wakimaliza kusafisha nasi twawala!

Tunaishi wakati ambao nyama na samaki zina uchafuzi mwingi. Na kama huzalishi samaki au nyama zako mwenyewe yabidi uwe mwangalifu sana. Ninaishi karibu na mto wa Hudson pale New York City, maili moja tu, toka kwenye yale majengo yaliyoanguka Septemba 11, 2001. Pale samaki dume wengi wamebadilika kuwa wa kike kwa ajili ya uchafuzi! Kumbe uchafuzi wa maji wafanya samaki wa kiume wawe wa kike!

Je, wewe unafuga kuku wako unaokula? Maana kuku hasa wa kisasa wanalishwa vingi ambavyo tusingependa kusikia mfano, damu ya ngo'ombe iliyokauka inasagwa na wanapewa au nyama ya mizoga ya wanyama wengine. Ni tofauti na kufuga kuku wako wa kienyeji.

Nilikwenda Bunda Tanzania mwaka uliopita nikashangaa kunywa maziwa ambayo sijanywa miaka 30 hivi. Yalikuwa ya ngombe wa kienyeji. Hamna madawa ya antibiotic au hormone za kukuza ngombe haraka. Dunia yetu leo ufugaji wake unajali pesa haujali afya za watu. Hii imefanya nyama zetu na samaki zipunguze kinga za mwili.

Kama unakula nyama au samaki jaribu kupunguza na kula mara moja kwa wiki inatosha! Siku zinavyoendelea utazidi kupunguza zaidi na utaona afya yako inazidi kuwa nzuri. Nchi nyingine za magharibi zimewapa ndege wanaoliwa kama bata mzinga sindano kifua ili kufanya kifua kipanuke ili wapate pesa zaidi. Kidari kilipendelewa kwa vile kina mafuta kidogo, ila sasa kinatumiwa vibaya. Bata mzinga wengine wamekufa kwa kifua kutanuka sana mpaka walipasuka; alituambia mwalimu wetu wa afya Baraglia toka Guatemala.

Epuka chumvi nyingi inachakaza mishipa ya damu na kuleta magonjwa mengine kama shinikizo la damu. Jitahidi kula angalau matunda matano kwa siku, ni dawa nzuri na hayana chumvi. Bustani ya Edeni haikuwa na masufuria, watu wengi tunajishughulisha kujipikilisha siku nzima. Tukigundua twaweza kula matunda usiku, na kulala; na wala matumbo hayatanguruma bali utakuwa na usingizi mnono. Chakula hai mara nyingi ni bora kuliko kilichokufa (kilichopikwa). Hauwezi kupanda mbegu iliyopikwa ikaota! Hii ina maana nguvu yake imepungua sana. Kula vimea inasaidia kuboresha vyakula vyetu. Vimea vina vitamin na madini mara sita zaidi ya mbegu za kawaida. Wale vijana wa Daniel moja walikula mbegu, soma sura hii na utafakari.

Kama una maradhi mengi, jaribu kwa miezi mitatu mpaka sita kula vyakula visivyopika, kama mboga matunda na jamii ya karanga. Asubuhi kula matunda, aina mbili au tatu; ule ushibe.

Nakumbuka tulikuwa na michungwa mia tatu na matunda kama mafenesi, miwa, avocado, topetope, mapapai, nazi, ndizi, mananasi, machenza na mengineyo, ila mama yetu alinunua soda mgeni akija. Siku moja nilisema wacha niwakamulie wageni maji ya machungwa, alisema, "Utaniabisha kwa wageni wangu!" Siku hizi mambo yamebadilika, glasi ya maji ya machungwa halisi yaliyokamuliwa hapo hapo ni ghali kweli!

Matunda kama vile makomamanga, makuyu, apricot (jamaa ya peaches au mafyogisi?), ndimu, papai, zabibu, mananasi, noni (Zanzibar), na mengineyo mengi yana thamani kubwa sana kwa mwili. hata mbegu za matunda mengi zatibu kama vile papai, mboga au zabibu. nimeshatumia mbegu za papai kutibu minyoo, tumbo au malaria. Mbegu za zabibu huongeza kinga katika kupigana na magonjwa.

Mlo mwingine kula mboga mboga kama kachumbari ukachanganya na nazi mbichi, kata vidogo vidogo. Mboga mboga kama kabichi, sukuma wiki, nyanya, matango, karoti, pilipili hoho, ndimu, vitunguu maji au swaumu, vitunguu vya majani kama leeks, korabi na vinginevyo unavyovipenda. Watu kama wa Masasi, mtwara walao nyama kwa nadra, wana mapishi mazuri na rahisi ya kuigwa.

Kupanga mlo (menu) nunua jamii tofauti za maharage, jamii tofauti za nafaka, jamii tofauti za mbegu (ufuta, nazi, karanga, alzeti), aina tofauti za mboga na aina tofauti za matunda. Na uzichanganye na kubadilisha kila mara rangi, ili watu wasichoke. Jitahidi ujifunze mapishi rahisi ya vitu hivi. Angalia rangi yafurahisha macho, badilisha rangi za chakula chako kila siku. Na rangi inawakilisha madini/ lishe tofauti.

Ukila vitu visivyopikwa 85% kwa miezi 3 mpaka 6 utaona mwili wako utakavyorudiwa na nguvu na kutoa magonjwa mengi. Usisahau kunywa lita mbili mpaka tatu za maji kila siku. Kama mwili wavimba ukinywa maji mwone tabibu wako (edema).

Epuka vyakula vya kukaanga, ni sumu. Nilitembelea mgahawa wa kichina, "Chinese food" nikakuta wale wanaouza chakula wakituuzia vyakula vimekaangwa; kama wali wa kukaanga, na kuku za mafuta tele na ajino moto (MSG); hata mboga kama karoti zilikuwa na mafuta tele. Ila walipokuwa break au mapumziko niliona wanakula mboga zimepikwa chukuchuku kwa mvuke kidogo na bila mafuta, na wali usio na mafuta wala chumvi. Miili yao ilionekana ya uzito mzuri na afya, ila wale waliokuwa wakija kula chakula chao ambao wengi walikuwa wamarekani weusi walikuwa wanene wengine hata walionekana kama majabali. Kumbe watu hawa walikuwa wajanja; wakitupikia vyakula vya kutuliza uchu na tamaa ila wao hawakuitaka sumu hiyo!

Mara nyingi watu wa hotelini wanakupikia kukufurahisha kuliko mke wako au mama nyumbani

ila si kwa afya kabisa. Epuka kula hotelini, jifunze kupika vizuri kwa afya. Hakuna mwenye hoteli/mgahawa anayejali afya yako kuliko wewe mwenyewe.

Mama mmoja alisema kwamba akichagua karani wake, mshonaji wake nguo zake, au anayemsafishia nyumba hatilii makini sana kama mpishi wake. Epuka kula ovyo ovyo kila mahali. Najua wakati mwingine uko safarini inabidi ule nje ya nyumba yako, ila isiwe mazoea.

Nimekutana na wakina baba wenye watoto wengi na jamaa nyumbani ambao wana mazoea ya kupitia kwenye nyama za kuchoma na mapocho pocho mengine na kula ila wanasahau kwamba vyakula hivi si vya afya sana kama vile vya nyumbani. Ingekuwa vyema pesa zile zitumiwe kununua chakula bora na kujifunza mapishi mazuri.

Wanaume wengi wanakuwa na shida ya magonjwa ya moyo, shinikizo la damu, kansa ya utumbo mkubwa, kansa ya mapafu, na kisukari kwa mapema kuliko wanawake. Wakifika umri wa miaka 35 magonjwa haya yanaanza kama mtu hajazingatia wale madaktari 10 wa afya ambao tumetaja. Kula nje ya nyumbani kwako ni aina ya uchu au ulafi wa kibinadamu ambao wengi wetu tunao. Tumwombe Mungu tushinde hizi tamaa. Usiwe mtindo wako kula nje fanya kwa nadra.

Unapotumia mafuta ya kukaangia tena na tena (ukaange kwa nadra sana) yana riski ya kansa, yamwage hata kama utapata hasara. Mafuta ya nguruwe uwe ni mwiko kukaangia maana yanafanya mishipa ya damu izibe. Miaka ya 1900 nchi za magharibi zilitumia mafuta haya (lard), watu waliishi muda mfupi tu na kuwa na shida za magonjwa ya moyo. Mafuta ya mimea ndiyo mazuri hayana cholestrol. Ikiwa unatumia mafuta ya wanyama kama samaki, kuku au siagi fanya kwa nadra sana ila yasiwe ya nguruwe.

Mafuta mazuri ya kutumia kwa chakula kwetu Afrika mashariki ni ya alzeti, ufuta na nazi. Mafuta ya mizeituni (olive), milozi (almond), flax seed yaongoza kwa uzuri kisha, karanga, pamba na mengineyo ila ni ghali sana kwa sababu yanatoka nje ya nchi. Pengine imefika wakati tupande mimea hii kwani hata zabibu za Dodoma hakuna aliyejua zitashamiri kutoka Mediterania, kule karibu na Greece. Mizeituni yastawi huko huko kwenye zabibu.

Margarine ni mafuta ambayo yamewekwa kemikali, yaani Hdyrogen kufanya yawe magumu. Wanakemia wanaita “mafuta ya plastic”. Maana plastik inatengenezwa na viasili ya hydrogen na carbon. afadhali ule siagi, ni mafuta ya asili kuliko mafuta yaliyowekwa hydrogen yagande. Hili limeeleweka karibuni, zamani watu waliambiwa waache siagi waende kwenye margarine! Hii inaonyesha sayansi haijui kila kitu, ila Muumba tu. Margarine si nzuri pia kwa mishipa ya damu. Wamarekani wamegundua kutengeneza margarine isiyo na hydrogen ya mafuta ya mzeituni na soya (earth balance) or vegan butter ila ni ghali.

Kila kitu unachokinunua dukani kilichofungwa kwenye makasha soma maelezo vizuri. Ukishindwa kusoma vitu vilivyo ndani, au kina majina magumu ya kemia, jua hicho siyo kitu kizuri sana kula. Kitakuwa kimeweka kemikali fulani, mfano monosodium glutamate, sodium bisulphate, sodium bicarbonate na vinginevyo. (vilivyomo ndani) au ingredients zapaswa kuwa vituvya asili, vinavyoeleweka.

Dada mmoja anayefanya huduma ya afya aliyekuwa anafanya kiwanda cha juice alisema kwamba hajawahi kuona Lori la mapera likiingia kiwandani mwao. Hii juice ya mapera inatoka wapi? Au ni picha tu kwenye chupa? Hii mimi ilinifanya nifikiri, kweli katika maisha yangu ya miaka 50



sijawahi kuona lori la mapera, au hata gunia! Watu huuza kwenye mafungu madogo madogo, na miti ya mapera inazidi kutokomea, japo yana afya kuliko machungwa, machungwa yanazidi kushamiri. Pengine ni kwa vile yaoza haraka. Nasisitiza kusema vitu vya asili, kama majani ya mapera, maparachichi, maembe, mananasi yanatibu mengi sana. Hebu tafuta muda wa kupeleleza.

Baking powder na nut meg itumike kwa nadra sana. Hamira ina madhara mengi kama ya fungus kwenye matumbo ya wengi usitumie ovyo ovyo pia. Zamani Mkate ulipikwa bila chachu, kama chapati.

Vinywaji kama fanta na cocacola, chai, kahawa na icecream ni sumu, kwa mwili. Fanta na coca cola zina vijiko 12 vidogo vya sukari, rangi ambazo si njema kwako na vileo vya kafein. Jaribu kuweka mfupa au jino kwenye cocacola kwa masaa tu utayeyushwa, hata misumari baada ya wiki hivi utayeyuka. Kama kuna myeyusho hivi je, tumboni itakuwaje? Ni kwa sababu ya tamaa ya mwili na mazoea tunavila, ila jitahidi kuepukana navyo, hasa kama una watoto wadogo, ili wasijenge mazoea na kuwa na urithi mbaya. Usichotaka wale, usilete ndani ya nyumba yako, ndiyo suluhu.

Ice cream au jibini, ni bei ndogo sana ninapoishi, ila siileti kwangu, nisipate majaribu ya kuvila, au kugombana na watoto. Ila tukikaribishwa mahali sina jinsi, watoto wakipewa mara moja moja, nawaruhusu labda wakiwa na ugonjwa (yapunguza kinga); maana hata hivyo hutaki kuwa mtu unayewachosha watu na 'dini yako ya chakula,' na kupunguza upendo, au watu wakuogope unapoingia wanasema, "Bwana masharti ya chakula ameingia!"

Watu wakikupa vitu kwa upendo vipokee, wasije wakawaza mengi, ila kama ni dhambi mfano kileo usiingize mdomoni kamwe, wewe ni mnadhiri wa Mungu.

Chai na kahawa vinasisumua mwili, vinitwa soda ya walevi. Walevi wengine wanazimua na hivi vinywaji. wengi waumwa vichwa na kupata ulevi wa aina fulani na vinywaji hivi. Ukijaribu kuyiacha utaona ni kazi maana mishipa ya fahamu imesisimuliwa kiasi kwamba ni ngumu kuacha, vina kafein, na tannin ambayo si nzuri kwa mwili. Kuna mimea mingi inayotengeneza chai kama vile mashona nguo, ulezi, mtama, soya n.k.; fanya majaribio.

Siku hizi kuna sukari nyingi zaidi ya ile ya miwa. Epuka hizo; mfano, zile wanazoita equal, splenda, sweet and low na hata zile za mahindi, wanaita high fructose, corn syrup. Hizi, watengenezaji wanaziandika wenyewe, kwamba zinaleta kansa! Kama vile sigara inavyoandikwa.

Madaktari wengi wanashauri watu wasinywe wala kuvuta, ila nao wafanya vile. Kuwa mke wa kiongozi wa kiroho, si kwamba utakuwa mstari wa mbele katika afya. Nakumbuka Rais Obama wa Marekani akigombea uchaguzi, alikuwa akitoka nje ya jengo wakati wa mapumziko kuvuta sigara, hata alipoingia ikulu aliendelea kuvuta, kwa sababu ya sheria, ilibidi atoke nje. Mwaka jana (2012, alisema ameshinda hilo. Akaongeza kwamba, amekuwa mtumwa kila mara, kutoka nje ili avute tu; hata wakati wa barafu! Eti Rais mzima sigara yakutawala uende kuvuta nje na barafu yaanguka, si kitu cha utumwa mkubwa!

Ni afadhali utumie sukari guru, kuliko sukari ya kawaida, asali ni nzuri sana, ila najua kwamba bei ni ghali kwa wengi. Mimi nimeamua asubuhi kula kabisa mfano ugali usiokobolewa, viazi vitamu, ndizi za kupika, matunda, wali wa brown, maharage au kunde nakula tu vizuri. Ni mapambano ya lishe kwa kila binadamu.

Epuka kula vyakula vya makopo vina kemikali nyingi na chumvi nyingi ya kutunza chakula.

Tafuna chakula vizuri, ni muhimu sana kwa uyeyushaji na kupunguza unene. Wanasema utafune zaidi ya mara 32 kama idadi ya meno yako ilivyo. Inachukua dakika 20 mwili wako kutoa ujumbe umeshiba (sense of satiety).

Jenga tabia ya kupishanisha mboga na matunda kwa saa moja, maana matunda yanayeyushwa kwa haraka kuliko mboga na ukiweka pamoja utachakaza tumbo lako.

Usile na kunywa maji kwa wakati mmoja, unayeyusha kemikali za kuyeyusha chakula. Unywe maji saa moja kabla ya chakula na masaa mawili baada ya chakula, utapunguza viungulia, na acid tumboni. Achia tumbo lako nafasi ya masaa matano kabla ya kuingiza chochote, usiwe unatafutana tafuna vitu siku nzima kama wanyama wacheuao. Kula kula bazooka (gum) zote ni kuchakaza tumbo nakuleta gesi nyingi na mdomo kunuka keshoye, wengi twafikiri kula kula kama mbuzi kila saa, bazooka ni kuwa mtu wa kisasa. Usidanganyike kwamba zasaidia harufu ya mdomo. Harufu ya mdomo inatokana na vitu vya ndani, si mdomo wenyewe. Ukitumia vitu vya kusafisha mwili (cleansing) na pia kuangalia fizi au meno kama hayajaoza ndiyo utapata msaada na si kula vitu vya kufanya mdomo unukie. Nenda kwenye shina la tatizo.

Kula kula ovyo ni kama mtu anayeosha sahani, na mwingine aja na kuweka uchafu tena, wakati akiendelea kuosha sahani hizo. Tumbo linalalamika sana kwa kuteswa hivi. Ni ukatili kwa tumbo lako linalokutumikia kwa wema. Nimefanya hivi mara nyingi, na kupata viungulia, kisha naomba Mungu vinitoke. Tumbo na hasa utumbo mkubwa ni kiungo cha mwisho kulalamika ukikitesa!

Indiketa ya afya ya mtu ni utumbo mkubwa, "Safisha utumbo mkubwa" kuna njia zaidi ya 100 za kusafisha mwili kuanzia utumbo, mpaka chembe hai za mwili. Nimezungumzia njia za kusafisha mwili, angalia mwisho wa kitabu.

Wazee wetu wa zamani walifanya hivi wakitumia mafuta kidogo sana ya mbarika, zingatia kipimo, maana ni sumu. Jinsi tunavyozidi kukaa mijini kwenye mioshi ya viwanda na magari, miili yetu yaitaji kuoshwa kwa ndani na si kwa kuoga nje tu; (cleansing) kila miezi mitatu. Inapunguza allergy (mizio) na utajisikia mwili mwepesi sana. Kila mtu awe na mkaa kwenye nyumba yake ,na auponde uwe unga. Miti ya mkaa kama mkalatusi ni mizuri. Kama huna, vifuu vya nazi ni vizuri sana! Usikose nyumbani kwako mkaa na hasa ukisafiri, umetusaidia kuharisha, kutapika, macho, vidonda n.k. ni huduma ya kwanza bora, isiyo na madhara. Unasafisha mwili vizuri hata kupigia mswaki. Soma jinsi ya kutumia mkaa kwenye chati ya kitabu hiki na tovuti [charcoalremedies.com](http://charcoalremedies.com). Ameeleza kwa undani kutumia kutoa sumu mwilini, menoni, kwenye vidonda n.k.

Kuna viungo vya muhimu kwa mapishi ambavyo ni dawa hivi, kila nyumba wangukuwa navyo; navyo ni: Manjano au tumeric, kwa kansa na vinginevyo angalia kwenye tovuti, google 'tumeric remedy,' vingine ni vitunguu saumu, vitunguu maji, gilgilani (dania), limao, tangawizi, mchai chai, cumin, mnanaa (mint), pilipili ya cayenne, basil. Angalia kwenye tovuti, (internet) ukiandika picha yake itakuja na utaweza kuutambua.

Pilipili ya cayenne ambayo ni ile nyembamba refu na nyekundu ni nzuri kufanya damu isiwe nzito wakati wa shida ya moyo, kufanya damu ikatike baada ya kujikata n.k.

Kumbuka kufunga unapoweza wiki isipite, labda uwe na kisukari waweza kutumia mfungo wa juisi. Kuna kufunga kwa aina nyingi, mfano Daniel sura ya kumi alifunga kwa kutokunywa juisi ya mzabibu, kutokula mkate, au nyama. Kama huna shida za afya au baada ya kuzungumza na mganga wako fungu tu bila kula. Ila Unywe maji tu! Kwa masaa 24 mpaka 72. Kufunga ni siri ya ushindi wa

tamaa ya chakula. Watu wengi wembamba wanafikiri wako salama si kweli! Mara nyingi wana tamaa ya vyakula fulani visivyo vya afya kama kawaida ya binadamu, ila wanakula kwa uchache.

Miaka mitatu iliyopita gazeti la national geographic liliandika kwamba kuna “blue zone” au kanda za bluu

Tano ambazo zina watu wengi wanaoishi zaidi ya miaka 100. Miaka michache iliyopita tulisika watu wa Hundza karibu na mlima Evarest walioishi hata miaka 120 walijulikana kula matunda ya apricot (yanafanana na peaches au mafyogisi).

Watu wa kanda za blue, walitoka kisiwa vya Okinawa Japan, kisiwa cha Sardinia cha Ugiriki, kisiwa cha Costa Rica, kisiwa cha Italy, na kanisa la wasabato wa kiadventista wa kule California, Marekani.

Walipoulizwa sababu za kuishi muda mrefu, majibu mengi yalifanana sana. Walikuwa watu wanaojali jamii na kuhudumia watu, wakila kwa kiasi na kula nyama kwa nadra. Walipenda mboga na matunda. Walifurahia mazingira nje, na kufanya mazoezi kwa kazi za mikono kama kulima n.k. Jaribu kuangalia kwa mtandao blue zone centenerian, utapata kujua sababu hizi kwa undani.

Kuna watu wengine wameingia kwenye amri za vyakula na kupita mpaka (extreme diets to obsessive compulsive). Kila mara wanajadili vyakula ambavyo havipaswi kuliwa na kuwafanya wengine wakose raha. Wana miiko mingi ya chakula mpaka wanakosa afya bora! Ni kweli twahitaji matengenezo ya chakula ila usipite mpaka au kuwa “mnafiki wa chakula”.

Kama unakoishi vyakula vyote vina mbolea na usipokula utakufa, mwombe Mungu Akibariki chakula na ule! Maana hauna jinsi. Nyama na maziwa si chakula kizuri kwa mwili, hasa kwa siku hizi za leo kutokana na tuliyoeleza. Endapo hakuna kitu kingine cha kula kabisa basi utakula zile nyama safi, bora isiwe kibudu au isiyopikwa. Wakati huo huo, panga jinsi ya kuwa na bustani yako.

Kuna jinsi tunavyopaswa kula, na ambavyo hatupaswi kujinyima. Mfano ni vizuri kufunga angalau mara moja kwa juma kama si mgonjwa kuanzia mtoto wa miaka 12 aweza kufunga. Hatuna haja ya kufunga siku 5 kwa juma maana pengine tukadhuru afya. Kufunga muhimu ni kule kuepuka vyakula vyote vibaya! Ukiacha kula nyama najisi, sigara, pombe, sukari, unga uliokobolewa na vitu kama hiyo ni aina ya kufunga na kusafisha chembe hai (cell) za mwili wako.

Twahitaji vitu vinavyoitwa antioxidants. Vinavyopunguza nguvu ya oksijeni. Hivi ni kama vile vitamini C, A na E. na madini kama selenium na aina za amino acid kama coenzyme Q10. Kwa vile kitabu hiki hakiwezi kikazungumza mengi; tafadhali chukua muda kujua vyakula vinavyotupa wanga kama nafaka zote, vyakula vinavyotupa protein kama jamii ya maharage na karanga, na vile vinavyokinga mwili magonjwa kama matunda na kutibu au vya dawa ya mwili kama mboga. Chukua muda kujua madini gani twahitaji mwilini na vyakula gani vinatusaidia madini hayo mfano phosphorus na calcium (chokaa) kwa mifupa, zinc kwa vidonda na uzazi.

Imeonekana tabia ya kula vyakula ambavyo vimeungwa sana na achari, pilipili, haradali, siki, ajino moto, mayonnaise, tomato sauce n.k vinakasirisha tumbo (irritate), vinasisimua mwili na kuchafua damu. Vinafanya ukuta wa tumbo uvimbe kama mtu anayetumia vileo, na mwili unaanza kutamani vitu vingine vya kuisimua zaidi kama kahawa, majani ya chai na mwisho vileo!

Ule matunda yaliyoiva, yasiwe mabichi. Usile vyakula moto sana au baridi sana. Ukila mapema

kabla ya masaa matano tumbo linavundisha chakula cha kula ovyo ovyo. kuchanganya maziwa na sukari pia kunavundisha chakula. Magadi na hamira vina shida pia ya kuvundisha tumbo.

Nitazungumza machache ya afya ya saikologia. Nataka kusema uzoefu wangu wa unene. Maana nimepambana na unene toka udogo. Shida kubwa ya unene 99% ni chakula tu; hamna siri nyingine. Tumejidai eti ni urithi n.k.; la hash! Labda mtu aliyekuwa kwenye madawa maalumu kama steroid! Nakula chakula cha afya ila kingi sana. Watu wengi wapaswa kula mara mbili kwa siku tu, basi na wale washibe chakula cha afya. Usile baada ya saa 10 mchana utapungua uzito. Niligundua kwa sababu shida hii imenipata, nikienda kuhubiri Congo, watu wa Congo waliniambia “Mama wewe ndiye mnene kupita watu wote hapa na unatuhuribia mambo ya afya na uzito wetu?!” hata mimi niliona aibu. Inapunguza mvuto wako na watu wanakuona mlafi na kukupa majina, na kebehi mara vifungo vinashindwa kufunga n.k.

Nilikuwa na kilo 95 kwa neema nimepunguza mpaka 73 ila kwa urefu wangu napaswa niwe pungufu ya kilo 65 hivi. Bustani ya Edeni ilipotea kwa chakula! Itarudishwa kwa kutawala tamaa ya chakula. Sifanyi siri, naliombea kwa Mungu, ulafi nilijua ni mojawapo ya dhambi zangu! Niligundua kwamba, ukiwa na urithi wa sehemu fulani ya mwili unayofikiri ‘haipendezi’, natoa mfano wangu pua kubwa, maziwa, au tumbo, ukiwa mnene haya mambo yanajionyesha zaidi, na kuchukiza! Nikaona pua yangu, maziwa na tumbo vinakuwa vikubwa na kuchukiza zaidi, na hata gharama ni kubwa; kitambaa cha nguo ikabidi nikate kikubwa. Kukaa kwenye kiti ni shida.

Niliona Mashirika ya ndege ya Marekani yanapanga kutoza nauli maradufu kwa wanene, maana watawapa viti viwili. Wakasema kuanzia kilo 100. nilimsihi Mungu anisaidie nishuke haraka sana! Bado nashindana, na hilo ila Yesu ni Mweza. Tukiwa tunachukua picha unajishuku saa yote “Mimi ndiyo mkubwa kupita wote.”

Aliniambia dada yangu mmoja mnene mwenzangu mwamerika mweusi, “Mimi na mpiga kinanda kanisani ndiyo tulikuwa wanene kuliko wote lile kanisa, alikuwa na kilo 250 nami 260”. (We were the biggest), Ikafanya nijishuku, na kama rafiki yangu mwingine alisema unaonekana kama ukuta au jabali hivi. Utaona watu wanakuchukia na kukujaji kwamba umeshindwa kujitawala, na ukitokezea unakuwa kama kichekesho, wengine wanakupiga picha kwamba unakoroma, taabu tupu. Wewe kama mhubiri usipunguze mvuto wako kwa unene.

## 2. MAZOEZI

Mazoezi ni muhimu sana kwa mtu yoyote. Anza pole pole kama huna ugonjwa. Kulima na kutembea ndiyo mazoezi bora kupita yote! Kulima kutakusaidia hata kupata mazao! Kwenye nyumba za mazoezi zinaitwa gym, watu wanajirusha rusha kwa njia za ajabu, wangukuwa wanalima wasingekuwa na sababu ya kufanya haya yote, wengi waafrika tumeigiza tukifirikia ni maendeleo. Nilikuwa nikienda huko mpaka nilipopata fahamu kwamba, ‘wao ndio wangenilipa kufanya mazoezi, na siyo mimi niwalipe!’ Tembea kilometa 3-5 kwa siku.

Katika bustani ya Edeni kulikuwa hakuna magari. Fanya mazoezi angalau mara nne au tano kwa wiki, fanya unayopenda ili usiwe na huzuni ukifanya. Ukiwa na maumivu wakati au baada ya mazoezi mwone mganga wako. Pengine uliachia mwili ukawa legelege na unapoanza kwa nguvu ukapata shida. Kuna kazi chache sana zina mazoezi ya kutosha, mfano kilimo au riadha. Ila riadha nayo ina shida, inafanya mwili ulike. Tuliumbwa tutembea na si kukimbia, na wengi magharibi wamefanya magoti yao yalike na kuwekewa mapya (knee replacement).

Siku moja nikijikimbiza, mwinjilisti mmoja aliniambia; “Dada hatusomi mahali kwamba Yesu

alikimbia, mbona wewe kila mahali unaharakisha!” Wengi tunatembea kidogo na kupumzika, ili yawe mazoezi tembea nusu saa bila kupumzika. Mazoezi yanafanya choo kisifunge. Mazoezi yanafanya mapafu kufanya kazi yake vizuri. Baada ya masaa machache ya upasuliwaji, matabibu wanakuweka kwenye program ya ‘mama cheza’ ili mwili urudie afya mara. Fisiotherapi (mama cheza) inatolewa, kwa sababu mapafu yanaweza yakafeli kazi yake.

Vaa viatu vya afya, visiwe juu, na uwe comfortable. Vikusapoti vizuri na vidole vyako visibanwe na vipumue vizuri, angalia sura ya urembo na afya kwa maelekezo zaidi. Ukikaa mahali hakikisha ni nyuzi 90 mgongo uwe wima usipinde. Hata kitanda kiwe na godoro gumu, wengi wamesema mto kwenye kitanda hausaidiii mgongo au shingo,ukiweza kulala bila mto ni bora zaidi, Yakobo naye alikuwa na mto wa jiwe kwa malengo fulani!

Mazoezi yanafanya uwe na ari nzuri (attitude) na unajisikia mshindi. Tafuta marafiki ambao waweza kwenda nao mazoezi, itakusaidia upate moyo wa kufanya mazoezi, na kuondoa upwekwe ambao pia ni shida ya afya duniani! Ukiweza kusikiliza mafundisho mazuri au muziki mzuri kwa afya yako ukifanya mazoezi waweza fanya vile, ila mara nyingine achana na teknolojia na utazame ndege angani!

Usizibe masikio ukitembea, yaweza kuwa hatari ya kutojua magari yanayokuja. Simu zimesaidia wengi na nyimbo au mahubiri mazuri, ila usiishike mwilini sana. Jaribu kuiweka kwenye spika na kutumia sikio la kushoto. Epuka sauti kubwa ya muziki kwenye masikio yako. Vijana wengi siku hizi wamekuwa viziwi kabla ya kuwa wazee. Wanasema ni kwa sababu ya kusikiliza sauti za juu sana (makelele?)

Epuka michezo ya ushindani na ya hatari kwa mazoezi (comepetition sports). Mazoezi ni kitu cha furaha. Wengi wamejiingiza kwenye michezo ya ushindani inayoleta chuki, wakitaka wao tu washinde, na wakishindwa wanawakasirikia wengine! Michezo ya ushindani kama kukimbia imegundulika kwamba ina hatari na wengi hufa mapema. Kila kitu chahitaji kiasi.

Michezo ya kompyuta si mazoezi! Kama ile ya Wii! Toka nje upate mwanga usikae mara kwa mara kwenye kochi na runinga. Hata Ipod ina shida nyingi. Mtoto wangu wa miaka 11 aliipata moja siku moja, na hakulaa mpaka asubuhi, mpaka tukafikiri anaumwa. Hakuna binadamu mtu mzima au mtoto mwenye kuweza kuvimiliki vizuri bila sheria au mipango fulani au kuvitupilia mbali.

Mazoezi yafanya mtu ajisikie vizuri na kupata ahueni ya ugonjwa. Waweza kuogelea, kuendesha baikeli n.k. Mazoezi yabidi yafurahiwe ili yalete manufaa katika mwili. Usiyafanye ukiwa umevuta mdomo. Mazoezi husaidia mzunguko wa damu, huimarisha mifupa na misuli, husaidia utendaji wa mapafu. Mazoezi yanasaidia magonjwa mengi kama kisukari, presha, kupunguza uzee na msongo, kupunguza maradhi ya akili kama sonona (depression), mifupa, kufunga choo, kuishi muda mrefu, moyo, kinga ya mwili, unene, usingizi, kuondoa huzuni moyoni, yaboresha utendaji wa akili na kukuza fikira safi.

Vijana wengi waliokuwa hawana kazi wakikaa pamoja, na marafiki wa vishawishi vibaya wafanye mazoezi na kuepuka magenge. Siku hizi hata kuzungumza na wengine kwenye compyuta imeingiza vijana kwa urafiki mbaya. Kwa vile yule wanayezungumza naye hawamwoni kwa uso, wanaweza kudanganywa kirahisi. Maneno ni asilimia 7% ya mawasiliano yote, yabidi uone sura ya mtu na ili kujua ukweli wake katika tovuti.

Uwe na kiasi cha mazoezi, kuna wachache walianza, yakawa ulevi na si msaada tena.

### 3. MAJI

Asilimia 70% ya uzito wa binadamu ni maji. Waweza kuishi wiki moja bila chakula ila siku tatu tu bila maji! Maji ni mbaraka mkubwa. Ni kinywaji bora kupita vyote. Mwili unasafisha na kurudishwa katika mzunguko wake karibu glass zaidi ya 800 kwa siku. Hebu fikiria kama mwili usingefanya vile ungepaswa kunywa glass 800 badala ya nane mpaka 12 tunazopaswa kunywa sasa. Kujua unywe maji kiasi gani chukua uzito wako kwa kilo. Mfano nina kilo 70, basi napaswa kunywa maji aunzi (ounce 70). Ounce nane ni glass moja. Hivyo 70 inakaribia glass 9 hivi.

Kama vile ambavyo hatuwezi kusafisha nguo na soda, vivyo hivyo miili yetu inasafishwa na maji tu! Figo, mapafu, ngozi na utumbo hupoteza maji. Maji huingizwa mwilini kwa njia ya kunywa. Homa, kunyonyesha, kula chumvi au protini nyingi, magonjwa kama kutapika au kuharisha, jasho na shughuli zafanya tupoteze maji. Maji yanapotea mwilini na yanahitaji kufidia kwa kunywa maji ya kutosha.

Maji ni muhimu kwa damu, kuongeza kinga, kupunguza unene, uchovu na vichwa kuuma, kuongeza kumbukumbu, kutufanya tuonekane vijana, kuongeza mawazo chanya, kupunguza kansa, kutengeneza mate kinywani, machozi kwenye macho, kurekebisha joto la mwili ili kutelemsha homa, kuyeyusha chakula, kupunguza uchovu, na maumivu kama vile ya kichwa. Wataalam wanasema kunywa glass tano ili uishi (survive), nane ili kupata afya na 12 ili uwe na mwonekano mpya (rejuvenation).

Mara nyingi watu wanafikiri wanaumwa kumbe ni kukosa maji tu. Asilimia 92% ya kansa za utumbo mkubwa, 60% za kansa ya mapafu na asilimia 50% ya kansa za vibofu zinakomeshwa kwa kunywa maji. Angalia ugonjwa wa kansa kwenye utafiti wa chuo kikuu cha John Hopkins, kwenye sura ya magonjwa.

Kunywa maji glass 8-10 yasiyo ya moto au baridi kwa siku. Kwa watoto wa miaka minnr, kama glass tatu hivi, angalia uzito wao. Watoto wadogo ukiwazoesha wanakunywa maji vizuri sana; ila wengi tunasahau kuwapa watoto maji; hata mmesikia watoto waliochukua chupa ya mafuta ya taa wakiwa na kiu, wakanywa, kama hakuna mtu karibu. Imekuja elimu ngeni siku hizi ya kisasa ikisema kama unanyonyesha mtoto usimpe maji! Mtoto hata akiwa mdogo mpe maji safi ya kunywa yaliyochemshwa.

Chemsha maji yako kuua vijidudu, na chuja. Tafuta vyanzo vizuri vya maji. Maji yanaleta magonjwa mengi kama si safi. Usile barafu au maji baridi sana au ya moto sana yaunaupa mwili wako mzigo kubadilisha joto hili liwe kama la mwili (36c). Pia meno yako yanadhurika na barafu. Maji ya matunda yaliyokoboolewa kama juice na soda si mbadala wa maji!

Nilifanya kazi na watu waliojigamba kwangu kwamba wao walikunywa maji wakiwa wadogo kwa sababu ya umasikini, ila sasa wana uwezo wanakunywa soda tu. Nafikiri ni kutoelewa maskini, maana hata mikono yetu au nguo hatuoshei soda, maji ndicho kimiminika pekee tunasachofishia vitu.

Vileo ni vitu ambavyo viwe mwiko kwetu. Kitabu kikuu cha neno la Mungu kimezungumzia hili sana, katika mithali na ufunuo “Ni nani mwenye ole...;” “Walevi hawataingia mbinguni.” Usinywe na chakula chako. Nilikutana na mwinjilisti ambaye alikunywa pombe kisiri. Siku moja akisafiri na wainjilisti wa vitabu wenzake, walichupa chupa yake ya maji ya kunywa, wakifikira ni maji, ndipo walipogundua ni Vodka yaani whisky!

Ukienda chooni kukojoa, rangi ya mkojo iwe ya manjano isiyokolea au nyeupe kama maji. Ikiwa mkojo una rangi ya kahawia ujue mwili wako una ukosefu wa maji tayari. Unapaswa kwenda chooni angalau mara moja kila baada ya masaa manane na kukojoa angalau glass moja au robo lita! Ukikaa siku nzima haujaenda haja ndogo kuna shida fulani, omba mashauri ya mhudumu wa afya (practitioner). Usingoje mpaka usikie kiu ndiyo unywe maji, utakuwa umeshaanza kuwa na upungufu wa maji.

Na kwa haja kubwa kiafya ni vizuri uende kutokana na unavyokula, yaani kama una milo miwili uende mara mbili. Japo wataalamu wengine wa kisasa wa afya wanasema kwamba mara moja kwa siku tatu ni sawa! Si kweli, nafikiri wana maana baada ya hapo utumbo utajifunga! Kwa nini ungoje yote haya yakutokee? Inashangaza hizo kilo ngapi za chakula zilizokaa siku tatu zinakaaje? Kufunga choo ni hatari, siku zikipita utumbo utafungamana. Kunywa maji vizuri, yanasaidia magonjwa mengi, tumia mboga nyingi chuku chuku na matunda.

Nimeona mboga kama mchicha yafanya uende haja ila watu wanakula kidogo na ugali mkubwa. Ukitoka nyumbani ni vizuri ubebe chupa ya maji, maana hujui kama utayapata, bila kupoteza hela kununua. Kwa kweli kuwa binadamu ni changamoto tosha; twahitaji Mungu kutusaidia.

Mkojo au hata kinyesi, kama unakula vyakula vya afya ambavyo Mungu ameumba na kunywa maji havipasi kuwa na harufu! Wewe jaribu kula unavyopaswa na kunywa unavyopaswa utaona mabadiliko! Kutakuwa hakuna kupulizia manukato ili harufu itoke chooni. Twaona ng'ombe, tunaweza kuchika kinyesi chake hata kwa mkono, ila chetu binadamu kina shida maana tunakula na kunywa vingi tusivyopaswa na kuwa na gesi nyingi za tumboni. Kisha twatumia dawa ya magnesium mara nyingi. Hii Dawa hii ina madini ya chuma kama alminium, ambayo si mema kwenye miili yetu.

Kinyesi chako lazima kiwe cha rangi ya kahawia ya kijani na kielee- kwenye choo cha kisasa, na shepu yake iwe ya 'S' hivi, kutegemea na umbo la utumbo.

Watu wengi wanaoga miili yao kila siku ila hawaogi ndani kwa kunywa maji! Mkojo usiwe na harufu kali au mawingu mawingu. Ni kama kudekia maji machafu kwa siku hadi siku unaendelea kudekia mwili wako na maji

Tulipima Presha za watu kule Kegati kisii , Goma congo na Hedaru, Tanzania na kukuta watu wengi wana pressure kubwa hata wa miaka 16! Baada ya mwezi wakinywa maji, presha za wengi zilipungua. Maji ni dawa ndani na nje ya mwili. Presha yaua kimya (silent killer). Kama binadamu twaomba Mola atusaidie, hatujiwezi wenyewe, tutajaa wasiwasi.

Waweza kutumia maji kukanda mwili. Ukiteguka au kujigonga, wapaswa kutumia maji baridi hapo hapo kufanya mishipa isivimbe- contract, kisha baada ya masaa ukande na maji ya moto. Ukiwa na presha ya juu au joto la mwili kuongezeka kwa homa, chukua maji ya moto yasiyoweza kukuunguza weka kwenye ndoo na tumbukiza miguu yako, na kichwani weka kitambaa baridi, ukae kwa dakika 15. Presha yako yaweza kupungua kwa theluthi moja. Angalia sura ya fomentesheni. Angalia maji moto yasikuchome maana hisia za fahamu kwa wenye kisukari hupungua. Badilisha, uweke kwenye maji ya baridi, kisha ya moto, na uishie na ya baridi, fanya mara tatu. Hii inaongeza kinga mwilini kwa kuongeza chembe umika kwa massage na therapy. Angalia kwenye vitabu au mtandao hot and cold formentation.

Koo likiwa linauma waweza kuweka maji baridi kwenye kitaulo kidogo kisha ukaweka kooni na

kufunika na plastiki, na taulo jingine kavu juu, ukae navyo mpaka asubuhi, koo litakuwa na nafuu sana. Maji hata kwa kuogelea ni dawa ya misuli na mwili. Yanaliwaza na kutoa msongo, hata kama hujui kuogelea, ile kutembea tu kwenye maji yasiyo na hatari ni kitu kizuri. Kwa wale ambao mmeenda kwenye chemichemi yenye maji yaangukayo, sauti tu yenyewe ni burudani au tiba ya aina fulani. Yote ni dawa kubwa ya misongo. Wale wa chemichemi za maji ya moto yasiyounguza waweza kujibwaga endapo endapo hamna hatari.

Kuishi karibu na maji, kama mito, maanguko ya maji, bahari au maziwa ni tiba pia! Maana kwa kusikia maji yanatiririka yametuliza mioyo ya watu wengi. Nchi nyingi zinauza nyumba iliyo karibu na maji ghali sana, nafikiri tumegundua ni kwa nini!

Chuo kikuu cha John Hopkins kimefanya utafiti wa kunywa maji safi yasiyo na kemikali au vijidudu. Kuna vichujo vya kemikali. Ila kwa vijidudu, weka ndimu au limao kwenye maji na kisha chukua chupa inayopenya mwanga na kuweka juani masaa mawili yataua vijidudu. Maji yanapunguza sumu mwilini na zinatolewa nje na figo.

Vyanzo vya maji viangaliwe, visiwe karibu na takataka, uharamia au vyoo.

#### 4.MWANGA WA JUA

Jua ni muhimu sana katika mwili wa binadamu. Jua linaongeza kazi ya mzunguko wa damu mwilini na kutibu presa.Masaa mawili ya jua la asubuhi ni muhimu. Kaa karibu na dirisha lililofunguliwa, upate jua, inafanya mionzi yake isikufikie. Toka nje ya nyumba, Jua linasaidia kuongeza chembechembe nyeupe za damu na uwezo wa kupigana na maambukizo, linatibu ugonjwa wa manjano, wa ngozi, macho n.k. Jua linaongeza utendaji wa kazi ya ini ili chakula kiyeyushwe vizuri. Jua linapunguza mafuta ya cholesterol katika damu na kuliwaza mishipa ya fahamu. Jua husaidia myeyusho wa chakula, huua bacteria, husaidia ngozi, na husaidia usingizi, Jua laongeza nguvu za misuli na kuongeza uyeyushaji wa chakula, linanaboresha mtazamo wa akili na afya na kuzuia kunyong'onyea. Jua lapunguza msongo na kusaidia kuondoa vijidudu kwenye nyumba zetu. Jua linasaidia utengenezaji wa vitamin D kwenye ngozi na kusaidia utengenezaji wa mifupa inavyotakiwa.

Utafiti wa karibuni unaonyesha kwamba watu wengi wana ukosefu wa vitamin D kwa vile hawatoki nje. Sikufikiri kwamba hili linanihusu, mpaka nilipopimwa mwezi uliopita nikakutwa na upungufu mkubwa. Tabibu alisema, “Wewe ni kama ajuza wa miaka 100, je, unasikia kuchoka? Kipimo cha kawaida ni 30-100, nawe una nane tu!” Kabla hajasema nilisikia na nguvu tu, ila baada ya na maneno yake nilisikia kuchoka hapo hapo!

Kumezuka mtindo wa kupeleleka watoto wadogo sana hata wa miezi vituoni au shuleni. Watoto hawa mara nyingi wako kwenye vyumba vidogo mijini na hawatolewi kupata jua, kwa vile shule haina viwanja vya kutosha. Jambo hili limeleta magonjwa ya Rickets kwa kupinda mifupa na pia kuvia kwa mwili. Kupinda mifupa ni athari moja ya kukosa jua, japo wako nchi za jua (tropical). Hebu kina mama watoeni nje watoto wapate jua.

Ulikuwa mpango wa Mungu kila mtu awe na ardhi, akae masaa nje. Kwa sababu ya shida za ulimwengu, watu wengine hawana ardhi na wanapata shida ya kupata jua la kutosha. Tunaona sheria za wana wa Israel za afya zilikuwa nyingi na muhimu japo walikuwa wana jua kali la jangwa la kua vijidudu. Leo ni muhimu sana kupata jua kwa vile tunaishi ndani ya majumba muda wote. Twapasa tufungue madirisha na pazia hata zile nyembaba za lesi, ili tuweze kufanya jua lipenyeze kwenye vyumba vyetu na kua vijidudu vya bakteria. Asilimia 99 ya bakteria wafa na mwanga wa jua.



Jua linasaidia mambo mengi, kama vile msukumo wa damu, kisukari, uzito wa mwili na vinginevyo. Chakula chetu binadamu tunajua kinatokana na jua kuwaka kwenye jani la mmea na kutengeneza chakula -photosynthesis. Jua ni muhimu sana kuliko tunavyofikiri.

Jua linasaidia watu wasiwe na huzuni. Yanaonekana kuwa wengi kwenye nchi zile zenye jua au mwanga mchache, (kaskazini au kusini mno mwa dunia), uchangamfu wao unaathirika. Jua likichomoza tunaona rangi nyingi nazo pia zinasaidia hari zetu (attitude). Mfano rangi ya kijani inasaidia kuponya, nyekundu inasaidia kuongeza nishati na pinki inasaidia kurelax. Fanya kazi zako nje upate jua la kutosha, shuka ghorofani kama unakaa juu.

Mama mmoja wa mtoto wa miezi sita, alijisifu kwamba mtoto wake, tangu azaliwe hajawahi kushuka maghorofani. Kama vile mimea inavyokua ikisaidiwa na jua nasi pia tunatusaidia miili yetu, vivyo, kula mimea iliyolimwa bila mbolea za kemikali.

Ukiweza utengeneze kimea cha choroko, ngano, alzeti, shayiri, mtama, ulezi, maharage na ule. Wataalamu wamegundua mbegu ikimea ina protini, madini, vichocheo (enzyme) na vitamini asilimia 600% kuliko isiyoanza kuota. Jaribu sana kula vimea visivyo kuwa vya pombe maana mimea hii inapopata mwanga wa jua inatengeneza damu bora kwetu.

Kwa wale walio na rangi (pigment) chache za ngozi kama zeru zeru au wazungu, waepuka kuunguzwa, na jua au kukaa kwenye jua muda mrefu, kwaweza kuleta kansa ya ngozi. Cheki ngozi yako kama ina baka jeusi linalobadilika umbo lake, rangi yake au ukubwa wake. Angalia kama una kidonda ambacho hakiponi. Mashauri ya kuepuka madhara ya jua ni kupata jua kwa kiwango kidogo kinachoongezeka taratibu, usijianike kwenye jua kali sana kati ya saa 4 mpaka saa 9. Unapokua nje vaa nguo zinazokuhifadhi na kofia pana na kula vyakula viletavyo afya mwilini kama mboga, matunda na nafaka zisizokobolewa

## 5.Hewa bora

Twaweza kuishi siku 40 bila chakula, siku 3 bila maji, ila dakika 4 tu bila hewa. Hewa ya oksijeni ni ya muhimu kwa uhai wetu, hii inapita kwenye mishipa yote ya damu. Fungua madirisha yako kwa kupata hewa safi, hata kama unaishi sehemu ya baridi. Wengi wanaofunga madirisha ukija asubuhi hewa inakuwa yenye harufu nzito na watu wanakuwa wamechoka. Chembe zetu zote hai huitaji oksijeni ili kutumia chakula tulichokula kitoe nguvu za kuuendesha mwili wetu. Tembea nje na angalia uzuri wa uumbaji, yenyewe tu itakupa furaha.

Usitupe takataka karibu na nyumba yako inachafua hewa bora. Miozo na majimaji, yasiyoisha nje ya nyumba (dampness) si kitu kizuri kwa afya. Miji mingi ina hewa mbaya hasa kwenye viwanda na uchafuzi. Twahitaji oksijeni ili tuishi ila oksijeni pia, inaanguza na kuleta kutu! Jinsi ambavyo chuma yaweza kula kutu kwa sababu ya oksijeni, vile vile chembe hai (cell ) za mwili zaweza kuathiriwa na oksijeni.

Jitahidi kusafisha nyumba isiwe na vumbi na fangas zile nyeusi zinazoota kwenye vyoo, bafu au jikoni. Hizo ni sumu ukivuta hewa yake. Watu imebidi wabomoe au kuchoma nyumba kutokana na fungus hizi. Kanisa la jirani yetu Lafayette, wakaguzi walikuja na kukuta fungus, walilifunga na kuja kukagua tena walikuta bado fungus wapo japo walipuliza dawa, ilibidi walibomoe na kujenga jingine.

Jifunze kuvuta pumzi vizuri (deep breathing) vuta pumzi kwa muda, na uiachie pole pole angalau mara nne au tano kwa siku, ukifanya hili kumbuka kufanya mazoezi ya macho pia ya kuona

mbali na karibu. Angalia vyumba vyako viwe na mwanga wa kutosha. Kama unajenga nyumba mhandisi apange vyumba kupata hewa bora na jua la kutosha. Kupumua ni muhimu. Marashi mengine si mazuri kama si ya asili, yaleta mzio. Ila yale ya asili yanapunguza allergy.

Jizoeze kusimama au kukaa vizuri, simama na kukaa wima nyuzi 90. Wanasema mtu asiyekaa vizuri, mapafu yake hayapati hewa vizuri na kufanya awe kama mvutaji wa sigara. Kupanda mlima mifupi au ngazi husaidia mtu kuvuta hewa vizuri, soma kwa sauti kubwa inasaidia kutoa hewa nje ipasavyo.

Vuta hewa kwa hatua mbili na kisha uitoe kwa nje kwa hatua mbili. Jizoeze kuhesabu wakati wa kuvuta pumzi, vuta pumzi ndani kupitia puani na kuhesabu mpaka nne, baada ya kutulia nukta moja itoe pole kwa kuhesabu mpaka 12. Endelea na mazoezi haya ya kuvuta pumzi kwa kina mpaka mara tatu kwa kila siku. Fanya hivi usikose, na hasa ukiwa mgonjwa au kama unajisikia umechoka, una wasiwasi, msongo au kuumwa kichwa.

Ni vyema kuzungumza kuhusu uvutaji wa sigara. Sigara inaua ila inaweza kuzuilika 100%. Jaribu kunuia kuacha kuvuta, kuoga mara kwa mara ili kutoa sumu kwenye ngozi. Kusafisha mwili pia (cleansing) kwatoa sumu kwenye damu. Hii itaondoa hamu ya kuvuta. Kunywa maji mengi zaidi ya lita mbili kwa siku. Uwe na mipango ya saa za kula, na usikae mahali pamoja baada ya kula.

Epuka pombe, kahawa na vyakula ambavyo vyaendana na sigara, epuka vyakula vyenye viungo vingi, mafuta au sukari vinaongeza hamu ya kuvuta. Kula matunda, mboga, nafaka bora na karanga (angalia vyakula bora). Vuta pumzi kwa ndani (deep breathing). Epuka vishwawishi vya marafiki wavutao. Tafuta kitu cha kufanya na mtegeme Mungu atakusaidia kutoka kwenye shimo hili, wengi wameanza kuvuta utotoni kutokana na marafiki, haya ndiyo yalimkumba Samson Mnazarayo.

## 6. Kiasi

Kiasi ni kutumia kile kizuri kwa kipimo, na kile kibaya kuweka mwiko kabisa kukitumia. Kitabu kikuu kinasema Nguruwe, pweza, kiboko, simba, mbwa, paka, panya, mjusi, nyoka ni vitu ambavyo si vizuri kwa afya zetu.

Mengi ya utafiti kwa wanyama hawa mfano nguruwe ameonekana ana minyoo mingi. Utafiti umeona kwamba watu wanaofuga nguruwe au kushugulikia nguruwe wana shida ya maambukizi ya appendix (kidole tumbo) mara nne kuliko watu wengine. Kamwe tusiweke mdomoni sigara, pombe, kahawa, chai na madawa ya kulevyaa.

Pombe inaathiri sehemu ya ubongo ya dhamira (frontal lobe), na inasumisha nyama za mwili kama, ubongo, midomo, koo, tumbo, ini, kinga ya mwili na vinginevyo. Hatari za tumbako ni kansa ya mapafu, maisha mafupi, madhara, ya moyo, kibofu cha mkojo, kupooza, madhara ya mapafu, magonjwa ya mifupa kuvunjika ovyo, madhara kwa mfumo wa kinga ya mwili, ugonjwa wa vidonda vya tumbo, akili iliyoathirika, mtoto wa jicho, matatizo ya ukuaji na tabia ya watoto, kuzaa watoto waliokufa au wenye shida za afya.

Tumbako na pombe vyaleta harara, kutotulia, kusinzia au kupaa usingizi wa shida, kuchanganyikiwa, uchu mkubwa wa sigara, na kutokuwa na raha. Habari njema ni kwamba Mungu anasaidia. Jitahidi unywe maji kutoa sumu mwilini. Oga angalau mara mbili kwa siku, fanya mazoezi ya viungo, tembea nje uvute hewa safi, kula chakula rahisi, omba msamaha kwa Mungu kwa kuunyanyasa mwili aliokupa, na anza maisha mapya. Ni jambo rahisi kuipoteza afya na ni jambo gumu kuipata afya tena; hivyo hatuwezi kudiriki kuidumaza au kuilemaza akili yetu au mwili kwa kutumia miili yetu vibaya.

Wafaransa walisema kwenye utafiti divai ya mzabibu inaongeza maisha na ubora na kusaidia

magonjwa kama vile moyo. Iligundulika baadaye kwamba, ubora wa divai haukutokana na kileo bali mzabibu wenyewe. Basi kama tunataka afya njema tule matunda ya mzabibu wenyewe. Hatuna haja ya kungoja mpaka zabibu zioze!

Hata vyakula vizuri kama matunda na mboga tule kwa kiasi pia. Yaani tusile ndoo tatu za mboga au matunda kwa vile ni vizuri kwa afya, japo nilisikia wale wainua vyuma walikunywa ndoo za uji. Chukua muda kujikana nafsi na kushinda nafsi. Nafsi isitutawale, tuishinde nafsi kwa neema za Mungu. Siyo kila kitu unachotaka kufanya, ufanye, au kutaka kula, ule. Epuka ulafi na kula kupita kiasi. Tunakula ili tuishi na hatuishi ili tule.

Vaa nguo zisizobana na kubinya mifupa ya fahamu na damu. Hali hii huzuia mzunguko wa damu au upumuaji wa mapafu. Kumbuka pia nguo zisizo na heshima kwa mtu ampendaye Mungu, ni aibu. Hata ukiitwa kibarua au ikulu kumtembelea raisi hautavaa nguo za ajabu hivyo! Malaika wa mbinguni wanatazama mienendo yetu kila mara na tusiache malaika zetu wasikitike kwa kutojali. Usivae au kununua vitu vya thamani kupita kiasi ukawa kama unaabudu vitu hivi, vikikuchulia mawazo yako na muda wako. Mtu wa Mungu ana kazi kubwa ya kueneza habari za Bwana kabla ya kiyama. Yafaa badala ya kufuja kwa mavazi afanye vitu vingine vitakavyobariki watu, na kutoa sadaka kwa masikini.

Kiasi ni pamoja na kutokuwa mvivu, au kuwa kazini saa yote bila ya pumzisha mwili. Siku sita fanya kazi, na siku ya saba pumzika, ni mpango wa Mungu. Shida imetokea watu wakitaka kupumzika siku sita na kufanya kazi siku moja!

### **3. Mapumziko**

Tunahitaji kufanya kazi masaa angalau manene kwa siku na kupumzika usiku, kutenga muda wa burudani, na Kupumzika siku ya Sabato kama tulivyoagizwa kwenye Maandiko ili kuwasiliana kwa njia ya juu na Mungu wetu na kuwa na muda wa kuzungumza na familia yetu.

### **8. Kumtegemea Mungu Muumba**

Ni muhimu kujua kwamba Mwenyezi Mungu. Yeye anatupenda na kutusamehe dhambi zetu. Maradhi mengi ya hisia na akili yametokana na watu kutojithamini kwa vile hawajui kwamba waliumbwa na Mwenyezi. Hili limeleta magonjwa mengi. Kutosamehe watu, hasira, wasiwasi, kulipiza kisasi, upweke, kutoamini, uchoyo au ubinafsi, tamaa mbaya, uasherati, kiburi, fasheni, dharau, kujivuna, kujionyesha, kujichosha na mambo ya upuuzi (vanity) chuki, kulaani watu, dhamira isiyoona dhambi, kutoridhika, malumbano, magomvi, wivu, mashaka, wasiwasi, manunguniko, kujisikia hati na hofu. Ni lazima umkabidhi mwenyezi, ili Haya yasikudhulumu afya yako.

Badala yake uwe mtu wa kiasi, anayejaribu kuishi maisha yasiyo na mawaa, yaliyo rahisi (simple), yenye kujali wenye shida, kama yatima, vilema, wajane, masikini, wageni, wazee na waliodhoofika. Nimejiuliza hivi karibuni kwamba, ni yatima au mjane gani ninamsaidia, “katika dini yangu ya kweli?” Neno kuu limezungumza mara nyingi umuhimu wa kumtumaini Bwana.

Soma kumbukumbu la torati kwa makini:

“Itakuwa utakaposikia sauti ya Bwana Mungu wako kwa bidii, kutunza na kufanya maagizo yake yote ..ndipo Bwana Mungu wako atakapokutukuza juu ya mataifa yote ya duniani. Na baraka zote zitakujilia na kukupata usikiapo sauti ya Bwana Mungu wako. Utabarikiwa mjini utabarikiwa na mashambani, utabarikiwa uzao wa tumbo lako na uzao wa nchi yako na uzao wa wanyama wako wa

mifugo, maongeo ya ngombe wako..litabarikiwa kapu lako na chombo chako cha kukandia..utabarikiwa uingiapo na utokapo.. adui zako watakuokea kwa njia moja lakini watakimbia mbele yako kwa njia saba... ghala zako na mambo yote utakayotia mkono wako naye atakubarikiwa katika nchi akupayo Bwana Mungu wako.. nawe utakopesha mataifa mengi, wala hutakopa wewe.

Bwana Atakufanya kichwa na wala siyo mkia. ...lakini usipotaka kusikiliza sauti ya Bwana Mungu wako usiyaangalie kufanya maagizo yake yote na amri zake nikuasizo...ndipo zitakapokujia laana hizi zote na kukupata, utalaaniwa mjini na utalaaniwa mashambani....kapu lako.. uzao wa tumbo lako, Bwana atakuambatanishia na tauni...atakupiga na kifua kikuu, na homa na kuwashwa, ... navyo vitakufukuza hata uangamie...atakupiga kwa majipu.. na bawasiri, na pele, na kujikuna ambayo hupati kupona. Bwana atakupiga kwa wazimu, na kwa upofu, na kwa bumbuazi la moyoni...utaposa mwanamke na mwingine atalala naye, utajenga nyumba usikae, ngombe wako atachinjwa mbele ya macho yako..Bwana atakupiga magoti na miguu kwa jipu lilio zito usilopata kupoa tokea wayo wa mguu mpaka utosi wa kichwa". Yatafakari haya mambo mazito katika afya yako.

Chukua muda na familia au watu wa karibu kufurahi maisha kwa kiasi, na kucheka pamoja. Angalieni uumbaji, anga, sauti za ndege, maji, au milima ni msaada mkubwa wa afya. Tuwe watu tuliojawa na shukurani. Mguso unaofaa (appropriate touch ) ni dawa. Si udhaifu kukumbatia familia yako, na kusalimia marafiki kwa mkono, haya yanasaidia afya! Hata Mungu tumpe nafasi aguse maisha yetu tutapata tabasamu kubwa!

Fundisha watoto kupenda kazi, hasa ya kilimo. Vijana wengi hawalimi, wanauza vitu vidogo vidogo kama maji stendi ya basi wakati wana rasilimali ya ardhi ambayo Mwenyezi ametoa ili iwasaidie afya.

Kuabudu nyumbani na nyumba za ibada ni muhimu pia kwa afya. Usiwe mtu wa hasira. Ukipata hasira kama inavyotukumba, mwambie Mungu akuondolee kabla jua halijatua. Mwombe Mungu msamaha kwa watu uliowakosea na ujue umesamehewa. kisha nenda na dhamira safi. Usiwe mtu wa kutojisamehe. Kama Mungu Amekusamehe, wewe ni mtu huru.

Kuwa na ushirika na kushirikiana na watu maana inasaidia magonjwa . Uwe mtu wa kuridhika, hakuna siku utakuwa na kila kitu. Ushinde ubaya kwa wema. Adui yako akiwa na njaa mpe chakula, utafanya ubaya wake uyeyuke! Onyesha watu upendo wa Mungu wakati unaishi, siyo kuweka maua makaburini wakifa hawataona upendo wako. Ila wakiuona wakiwa wanaishi utakuwa umebariki afya yao. Ondoa mawazo kwamba wewe ni mtu duni (low self esteem), jithamini kwamba Mungu anakupenda ila usiwe na kiburi, maana Mungu anatupenda sote.

Usiwe na haraka ya maisha, kumaliza shule, au kwenda chuoni, ili upate kazi ili uweze kujitumikia kwa kujipatia vitu. Kujikana nafsi na kutawala nafsi kunapoteza wengi wakiwa na vipato. Tabia nyingi zisizo na afya zimeanza wakati huo. Wafikiri ndiyo unanza kupata furaha na kumbe furaha ya kweli inatoka kwa kumtegemea Mungu na kufanya mapenzi yake. Tu wasafiri hapa duniani, tunatazama nje ya dirisha la basi, hebu basi na tufurahie tunavyoona nje, si kituo cha mwisho tu ndiyo tutakuwa na furaha ila kila basi linapopita tuwe na furaha. Wengi wetu tunapoishi siku kwa siku, 'hatueningi', tunaharakisha tufike mwisho wa kituo. Safari ni sehemu kubwa ya maisha ya mtu kupata furaha na si uzeeni au kifoni tu!

Usitumie kileo au kuvuta sigara maana unajidhuru mwili wako na wale unaoishi nao. Mazungumzo yako, utashi wako unathirika na kuathiri wenzako. Familia yako ina shida kwa kuvuta moshi na kudhurika au kutopata mahitaji yanayostahili. Jambo hilo halimwakilishi Mungu kwa wale

unaowapenda.

Ni muhimu sana kusoma Neno la Mungu kila siku na kusali. Watu wengi wanasema hawana muda! Hiyo ni kutoweka kipaumbele. “Nafsi yangu umhimidi Bwana ..akusamehe maovu yako yote, Akuponya magonjwa yako yote. Atakomboa uhai wako na kaburi. Akutia taji ya fadhili na rehema, aushibisha mema uzee wako, ujana wako ukarejewa kama tai!”

Kumtegemea Yeye ni fungu jema, hata unaposamehewa afya yako inachanua! Maradhi ya kiroho na kimwili yanakuja kwa kutosamehe au kutosamehewa. Watu wengi wameugua na hata kufa kwa dhamira zao kuwashitaki ‘guilty’. Kila mtu anapita kituo hiki, jifunze jinsi ya kujisamehe na usonge mbele ukijua Mungu anakujali kuliko unavyojijali.

Wale wenye watoto ni vyema kutupa Televisheni kabisaa; au angalia na watoto wakati wote, ili kuona nini, kinaangaliwa! TV haisaidii mambo ya kumjua Mungu, nyingi zina picha mbovu sana. Matangazo ya biashara ya kawaida kama ya simu za mikono, wanapita wasichana waliovaa nusu uchi, au hata watu wenye vileo, hata hatujui wana uhusiano gani na kununua simu! Ukifika muda wa kuabudu na watu wanangalia runinga, kila mmoja anakasirika! na ulevi wa aina fulani.

Jaribu kumzinga mtu kwa sekunde mbili akiangalia runinga, kisha angalia sura yake! Rungina na compyuta vimekuwa vimungu vyetu siku hizi. Picha mbaya hata kwa watu wazima zimekuwa vikwazo. Wahubiri wamekutwa wakiangalia programu za ajabu kwenye compyuta zao. Kama kuna program kwenye runinga za kukusaidia, pengine hazifiki asilimia 5! Hata hivyo kama ni habari, waweza kusikiliza kwenye radio.

## **9. Moyo wa shukrani-**

Moyo wa shukrani muhimu kujua kwamba Mwenyezi Mungu anatupenda na kutusamehe dhambi zetu. Je una ibada asubuhi na jioni nyumbani mwako? Wewe ni msaidizi wa kuhani wa nyumba yako; mume wako. Hili ni Kusiwe na hudhuru. Mume wako akiwa safarini wewe kama kuhani msaidizi, endelea. Ni muhimu mkiamka mshukuru Mungu, mwimbe nyimbo na familia na kusoma neno. Ibada ya nyumbani ndiyo muhimu kupita zote, ukiwa unamwabudu Mungu Nyumbani utamwabudu popote.

Angalia umri wa watoto, usilete maombi marefu. Dakika 15-30 inatosha. Wengi hawana mzigo wa kufanya maombi nyumbani mwao, wanafikiri ibada za jumuiya ndiyo za kipaumbele. Hii ni aibu. Haya yalinipata zaidi ya miaka zaidi ya 10. Nilikuwa nafanya ibada mara nyingine ila mara nyingine naacha. Mpaka tulipofika kwa marafiki zetu Paulo Muasya na mke wake, tukaishi kule miezi mnane, tuliona wana bidii ya maombi ya asubuhi na jioni. Watoto wangu walikuwa na miaka sita na kumi, na waliyapenda sana; walipokosa walihuzunika. Kumbe nikagundua ni mimi siweki mkazo. Mara zingine tunafanya maombi hata saa kumi moja kabla ya mlo wa jioni, ili mambo ya dharura yakitokea tusijikimbize hapa na pale kama kuku aliyekatwa kichwa, au yule asiye na wizara maalumu.

Hebu tukae ndani ya Yesu naye ndani yetu (Yohana 15), tumpe Mungu uchaguzi wetu, na kujitoa kikamilifu, na kuomba msamaha, kuwa na toba ya kweli na kusoma Neno kwa kina, tumwombe atujaze Roho Mtakatifu kwa matengenezo na uamsho wa kiroho. Tuombe imani, tunda la roho na hekima. Yeye atatukarimia karama za roho ili tuweze kufikia wengine. Yeye atatuhesabia haki (justified) na kutusaidiwa kuishi maisha ya utakatifu (sanctified life). Biblia yasema Yeye apendezwa na watakatifu wake walio duniani, Yeye ndiye anayetutakasa tuwe watakatifu.

Mwelekeo wa shukurani (attitude of gratitude) umeonekana kufanya watu waishi muda mrefu.

Ni muhimu sana kuwa watu ambao tukifanyiwa kitu tunashukuru. Na hii si kwa watu wa mbali tu, bali hata mwenye nyumba zetu. Yale maneno ya dhahabu matano ni muhimu 1. asante 2. pole 3. tafadhali 4. samahani na 5. pole.

Watu wengine wanaosema kwamba wao wakitendewa mema hawashukuru ila wanalipiza kisasi kwa kutenda mema kwa yule aliyewatendea mema (goodness revenge). Ni jambo zuri pia ila kusema kwa mdomo, maana ina uzito wake. Usiwe na kiburi kama mume, mke au mtoto, amekufanyia jambo Fulani jema sema asante. Hautapungua ufalme wako ukisema, na utakuwa umeambukiza wengine kusema maneno mazuri ya kutia moyo, na hata kuwafanya wafanye mema kwa wengine siku nyingine. Una uchaguzi kila siku, aidha kuwa mtu wa shukurani na kuhesabu baraka zako au kujikita kwenye matatizo.

Waridi zuri lina miiba pia, ukitaka kulifurahia jitahidi kuangalia uzuri wa ua, kuliko ile miiba. Ili ushinde hili, kila siku usiku, orodhesha vitu 10 ambavyo unamshukuru Mwenyezi kwa hivyo. Mahusiano mengi yanajengwa pale ambapo tuna shukurani na watu. Huzuni, wasiwasi, kutoridhika, chuki, dhamira kushitaki, kushuku watu, wivu, hasira, woga vinaleta msongo na kuchosha mwili hata kupunguza kinga yake. Ila tumaini, imani, huruma, upendo, kuridhika, kusamehe, moyo mkuu, furaha na shukurani vinaleta afya na kuongeza maisha

#### **10. Kuhudumia watu au jamii (service)**

Watu wanaohudumia, wameonekana kuishi muda mrefu, hasa wale wanaohudumia bila kulazimishwa au kutegemea thawabu fulani! Wengi wakiwa na shida wanasahau shida zao na wanaposaidia wengine wanakuta shida zao pia zimetatuliwa.

Kuna hadithi ilisema mtu mmoja alienda nchi ambayo watu walikuwa wana mikono mirefu sana hata hawakuweza kujilisha wenyewe. Walikaa na njaa muda mrefu mpaka mmoja wao akagundua kwamba aweza kuchota chakula na kijiko au mkono na kumpa mwingine! Basi wakalishana, na wakaishi kwa raha kwani walikuwa wanahudumiana. Unapoangalia mahitaji ya wengine na kukana ubinafsi na uchoyo, ambayo ndiyo tabia ya mbinguni unakuta mibaraka inazidi kuongezeka. Sijasikia mtu aliyekuwa masikini kwa kusaidia au kuhudumia watu.

Luka 6:38 inasema, "Wapeni watu kipimo cha kujaa, nanyi mtapewa, kipimo cha kujaa na kushindiliwa, na kusukwa sukwa hata kumwagika."

Jitahidi kwenye jamii yako kuona jinsi ya kusaidia wenye mahitaji kama masikini, wajane, yatima, wasio na nyumba, na wasio na ajira ili waweze kujitegemea. Hata wale ambao wana maumivu wanaohitaji kutembelewa kutiwa moyo au kupelekwa kwenye huduma ya afya.

Masikini au wenye mahitaji wamewekwa ili tabia zetu zijaribiwe! Watu wengi wamehudumia malaika bila kujua. Angalia usije ukashindwa mtihani huo. Jiweke katika viatu vyao. Waweza kuwasaidia waweze kujisaidia wenyewe katika nafasi uliyo nayo. Endapo, unafanya kazi mahali ambapo kuna nafasi ya kufanya tofauti katika wilaya yako au mkoa, shughulikia watu wenye mahitaji. Wazungumzie maneno ya kuwatia moyo kwamba shimo walilopo siku moja litokomea. Kama kuna jinsi ya kuwasaidia kuwa na ardhi fanya vile ili walime na kujitegemea. Wale wanasheria au wenye huduma ya kusaidia wanyonge na wenye mahitaji msisite! Kufanya vile kunaleta afya bora. ukilala usiku utajikuta unatabasamu.

Usiwe mtu wa kufuja vitu! Hatutaki uwe bahili ila wengi wanahunua nunua vitu wasivyohitaji mahali ambapo wangesaidia masikini! Mama mmoja aitwa Grace Zuzo wa Afrika kusini aliniambia,



“Usipovaa nguo baada ya mwaka siyo yako mpe mhitaji!” Ni dhambi kufuja vitu na watu wengi wana mahitaji Afrika. Pengine tumefikiri watu wa magharibi watuonee huruma ila sisi wenyewe kwa wenyewe hatuna. Mungu Amebariki waafrika wengi na wanaweza kusaidia. Hebu usifikiri kusaidia jamaa yako wa damu tu, hata watu wabaya hufanya vile. Napoishi nimeona watu wanatupa chakula ambacho wangetunza, wangesaidia masikini.

Kanuni moja kubwa katika dunia ni kanuni ya huduma. Mungu ametoa hii kwa kila binadamu. Kristo na manabii walikuja kudumia watu. Malaika wanahudumia watu usiku na mchana. Katika vitu vya asili ambavyo Mungu ameumba kama vile ndege, wanyama, wadudu, miti, majani, maua, jua, mwezi na nyota zote zinatoa huduma au manufaa kwa wengine.

Jiulize, Je, dunia ni mahali pema kuishi kwa sababu ya kuwepo kwako? Jitahidi kuishi maisha ya huduma. Mara nyingine toka nje ya ukoo wako au ndugu zako wa damu ukahudumie watu wengine.

Mara nyingi tukiwa tunaugua ni rahisi kuweka mawazo yetu kwetu na matatizo yetu, ila tunapotoa mawazo kwetu na kufikiria jinsi ya kusaidia wengine tutaona mashida yetu yanapungua na kugundua kwamba kuna wengi wana matatizo mbali mbali, kama sisi. Jaribu kushirikiana kufanya kazi na matabibu hawa 10, hatua moja kwa moja. Usifikiri sana jinsi utakavyombadilisha au kumlazimisha mwingine bali furahia hawa matabibu 10 na marafiki au ndugu zako wataona mabadiliko na watapenda kukuulizia unafanya kuipata afya tena hatuwezi kudiriki kuidumaza au kuilemaza akili yetu au mwili kwa kutumia miili yetu vibaya.

Mara nyingi tukiwa tunaugua ni rahisi kuweka mawazo yetu kwetu na matatizo yetu, ila tunapotoa mawazo kwetu na kufikiria jinsi ya kusaidia wengine tutaona shida zetu zinapungua na kugundua kwamba kuna wengi wana matatizo mbali mbali, kama sisi.

Jaribu kushirikiana kufanya kazi na matabibu hawa 1kumi, hatua moja kwa moja. Tunarudia, usifikiri sana jinsi utakavyombadilisha au kumlazimisha mwingine bali furahia hawa matabibu; na marafiki au ndugu zako wataona mabadiliko na watapenda kukuulizia unafanya nini ambacho wao wanahitaji kufanya.

### **Usafi:**

Usafi ni jambo la muhimu kwenye maisha yetu. Usafi wa mwili, mavazi, mazingira na hata moyo. Nyumba isiyotunzwa vizuri inaleta magonjwa mengi. Kila aina ya uchafu ina mwelekeo wa kuleta magonjwa, vijidudu kama bacteria vinavyoleta kifo vimejaa katika pembe za nyumba zenye giza, zisizoangaliwa vizuri. Katika uchafu unaoza, unyevu nyevu, uvundo au fangas. Neno la Mungu lilisema kwamba, kama kuna fangas kwenye nyumba ya mtu amwambie kuhani, na ikishindikana kutoa kabisa basi ile nyumba ichomwe.

Doug Kauffman mtaalam wa lishe na mambo ya fangas anaelezea mengi na waweza ukatafuta kwenye tovuti zaidi kwa kuchapa jina lake. Uchafu waweza kuwa mboga za majani, au marundo ya majani yaliyoanguka chini yakaoza; haya yasiruhusiwe kuwa karibu na nyumba na kusumisha hewa. Taka taka za nyumbani ziwe na mahali maalumu pa kutupa mbali na visima na kama ikiwezekana zichomwe.

Kitu chochote kichafu kinachooza kisipate nafasi ndani ya nyumba. Choo na jiko visafishwe kila siku. Siku hizi imeonekana kwamba hata choo nyingi zina bacteria wachache ukilinganisha vifaa

kama vile panya wa computer (mouse), simu, vibonyezo vya televisheni, na kadhalika. Watu wengi hawaoshi vitu hivi japo wanavitumia kila dakika! Mashine za kudondosha barafu ziligundulika kuwa na bacteria wengi zaidi ya choo, panya wa compyuta na simu za mikononi ni vitu vinavyoshikwa mara nyingi bila kuoshwa.

Kuoga ni vyema angalau mara moja kwa siku kulingana na kazi unayoifanya. Mwili hutoa uchafu mwilini kupitia kwenye ngozi. Vinyweleo huziba mashimo endapo hatuasafishi miili yetu. Mavazi pia yafuliwe kwa sababu mwili hufyonza uchafu wa mavazi kama haubadilishi nguo mara kwa mara. Kuoga kwasaidia mzunguko wa damu, kwaburudisha mwili, kwasaidia kujikinga na magonjwa kama mafua, kunatia nguvu ubongo, kunachangamsha mwili, kunatuliza mishipa ya fahamu, kunasaidia misuli kukunjuka, na kunasaidia myeyusho wa chakula tumboni.

Usafi wa choo ni muhimu. Kila familia iwe na choo cha kudumu. Nimeona kwamba miji yetu imekazana kujenga mahoteli na migahawa ya kuuza chakula bila kujenga vyoo! Tunaogopa hata kunywa maji tukisafiri, kwa vile hakuna vyoo njiani! Hili linafanya watu wajisaidie mahali popote. Wakitoka Misri wana wa Israel waliambiwa; “Ufunike kinachokutoka asije Bwana Mungu wako akaja kutembelea malango yako na kukuta kinyesi nje.. akaghairi...”

Wanyama wa kufugwa pia wanaleta shida ya magonjwa kwa vinyesi au kuishi nao pamoja, haya ni ya kuangalia. Kunawa mikono ni muhimu sana wakati wote, nawa, nawa, nawa! Nawa mikono unapoenda kujisaidia, unapotoka kujisaidia, unapopenga makamasi, unapotaka kula, unapomaliza kula, unapomaliza kazi, unapoingia nyumbani toka matembezini, unapotaka kupika, unapomaliza kupika, nawa, nawa, nawa mikono! Kunawa mikono ni kinga ya kwanza ya maradhi mengi. Ukinawa weka sabuni na uisugue vizuri kwa sekunde 20 hivi. Sabuni nzuri ni zile za kawaida za mti. Epuka, sabuni zilizoandikwa “antibacterial,” si nzuri kwani zinaua bacteria wazuri mwilini na kutufanya tupate magonjwa kama ya fangas kirahisi. Ukipata shida ya kujua muda wa sekunde ishirini, hesabu taratibu: Moja, mbili, tatu, hadi ishirini. Hebu kila mtu ajitahidi kuwa na mazingira masafi na nadhifu kwa ajili ya afya.

Kuvaa viatu ni muhimu kujikinga na maradhi kama minyoo na miiba. Nywele ziangaliwe kama zina chawa, maana wadudu hawa huleta magonjwa. Kisima kijengwe mbali na choo na maji ya mto yasichafuliwe. Jumuiya lazima isaidie haya yawezekane; kwa vile magonjwa huambukizwa kwa jumuiya kutoka kwa mtu mmoja kwenda kwa mwingine.

Wakati magonjwa kama kifua kikuu au kipindupindu yakitokea, kutenga mgonjwa ni muhimu (karantini). Mgonjwa awe na vyombo vyake vya kulia, na mazingira ya kusaidia wengine wasiathirike. Meno yaoshwe vizuri hasa baada ya kula. Watoto wakumbushwe kupiga mswaki. Wachukue dakika mbili mpaka tatu kuosha meno, sehemu zote za meno, na ulimi pia, wanasema 70% ya bacteria mdomoni hukaa kwenye ulimi.

Wanyama kama nguruwe na mbwa waangaliwe, maana kinyesi chao kwenye mazingira chaweza kuleta magonjwa. Watoto wanaotambaa wanaweza kuathirika na vinyesi hivi au hata kwenye viatu vyetu. Ni muhimu sana kutoa viatu vyetu tukiingia kwenye nyumba zetu hii inasaidia kupunguza magonjwa mengi. Wanasema kunawa mikono na kuacha viatu nje ni siri mbili za usafi zinazoongoza kupunguza magonjwa. Zamani, wakati neno la Mungu linaandikwa watu walitoa viatu vyao.

Nyumba ifagiliwe vizuri na madirisha yafunguliwe. Matunda na mboga, vioshwe vizuri.



Chakula kifunikwe kutokana na inzi. Chakula kilichooza kisiliwe chaweza kuwa na sumu ya bacteria-maambukizi. Jaribu kupika chakula cha kutosha au kikibaki kisikae muda bila kuchemshwa. Wanasema bakteria wanaanza kuzaliana masaa mawili baada ya chakula kupoa! Nyama mbichi isiliwe, hasa ya nguruwe. Ina wadudu wengi wa maambukizi. Jihadhari pia na nyama za kuchoma ambazo haziivi vizuri. Ukishika nyama, nawa mikono vizuri.

### **SIMU ZA MIKONONI:**

Simu za mikononi ni jambo jipya, ni kama sigara; ilichukua miaka mingi kujua madhara yake. Hata hivyo ukiivuta hawezi kupata kansa ya mapafu au mdomo kwa mwezi mmoja, bali inachukua miaka kadhaa. Ni mapema mno kujua madhara mengi yaliyopo katika vyombo hivi visivyokuwa na waya (wireless gadgets). Wengi wamesema vinaleta kansa (tumors). Tunachoshauri ni kwamba watoto wako katika riski kubwa zaidi kwa vile mafuvu yao ya vichwa ni membamba na bongo zao zinakua kwa haraka, hivyo mionzi ina nguvu kuwapa madhara kuliko watu wazima.

Jaribu kutoziweka simu hizo kwenye kichwa chako, tumia speaker, na usiweke mifukoni, kwenye mkanda au karibu na mwili wako. Jaribu kutumia simu ya nyumbani yenye waya (wireless), na kutumia simu ya mkono kwa dharura tu, na usitumie wakati chaji yake ni ndogo au inakaribia kuisha mionzi yake inakuwa mikali. Tumia simu ya mkono wakati mawasiliano ni mazuri na unasikia sauti vizuri (good reception). Kwa maelezo zaidi angalia [mercola.com](http://mercola.com).

### **AKILI**

Mwili na ubongo vina uhusiano mkubwa sana. Magonjwa mengi yanayotuumiza, yalianza kwenye akili. Manung’uniko, sonona (depression), huzuni kubwa, wasiwasi, kutoridhika, hasira, ukali wa kupita mpaka, ‘ambition,’ dhamiri inayoshtaki mtu, kutoamini watu, tamaa, ulafi, ukatili, kujionea huruma, kiburi, chuki, wivu, usengenyaji, wasiwasi, tamaa, ulafi, kuthaminika, kujionyesha, kutochukua majukumu, kudhulumu, kujipenda, uchoyo, ni baadhi tu ya shida za akili ambazo baadaye zinaleta magonjwa ya mwili. Magonjwa mengine yametokana na mawazo (imagination). Ni muhimu kuwa na moyo mkuu, imani, tumaini, upendo, na huruma, ili tuishi muda mrefu.

Katika uzoefu wa kusoma, wale wamarekani wanaoua watu wengi kwa bunduki au mmoja mmoja (serial killer) wakihojiwa wanasema wengi wanaowajua husema, “Alikuwa kijana au mtu mzuri sana, aliyependa majirani, hata alinisaidia sana.” Sasa unashangaa huu ukatili na unyama ulitoka wapi? Unakuta kwamba ulijificha miaka mingi kwenye bongo ya mtu, toka utoto alikuwa anaendelea na haya mambo kisiri siri, akionekana mzuri.

Uzuri wa kweli ni kumjua Mungu na kuwa na uhusiano naye, utakuwekea ugo. Hakuna uzuri unaotokana na mtu mwenyewe. Moyo una magonjwa ya kufisha. Dakika moja tu watu wa kiroho na wema, dakika inayofuata, tuna sumu ya kutaka kumaliza wengine. Mtume Paulo amelizungumza hili kwa ndani kwenye Warumi saba. Mtu anaweza aonekane mzuri ila ndani ya ubongo anaumwa (sick) na kuna siku moja, aliyoyaweka yote yakilipuka. Linakuwa bomu ambalo watu wanashangaa.

Basi ni muhimu hata katika kuwalea watoto tujali matengenezo ya ndani ya moyo na siyo mwonekano wa tabia za nje tu. Tujali matayarisho ya moyo wa mtoto, na yale matendo ya nje yatafuatilia.

Jaribu kumwambia mtu, ‘unaonekana mgonjwa,’ na mwingine akamwambia vile vile kwa siku nzima, ikifika jioni, unaweza kumkuta ameenda kitandani kulala, na ukimuliza vipi? Atasema “mimi ni

mgonjwa!” Unaposhughulikia mgonjwa, hili ni muhimu kulitilia maanani. Si vizuri mtu mmoja ampe mtu mwingine ruhusa ya kutawala mawazo yake. Usimdanganye mgonjwa, au kumfisha moyo, jua kubalansi.

Usimtazame mtu mwingine kuwa ndiyo mponya wako, umtegemee Mungu. Usichukuliwe mawazo yako msukule na binadamu mwingine! Hii yaitwa hayponotism- mfano kama vile nyoka anavyoweza kufanya windo lake liingie kinywani bila ya yeye kulisogelea. Neno kuu linasema, “Amelaaniwa yeye amtegemeaye binadamu, yeye amfanyaye kuwa kinga yake.”

Hyponotism yatumia nguvu za giza na isitumiwe katika tiba, Usiache mtu akutegemee au wewe utawale mawazo yake. Wale watu wenye maradhi ya akili wanapaswa kuhurumiwa na kusaidiwa. Wengi wana shida wanapoishi na mawazo mengi, wamekata tamaa na wana mashaka. Hawawezi kusaidiwa hata na wahudumu wa afya mpaka wamwelewe mhudumu, na kujua nia yake (confidence). Watu hawa wanahitaji maneno ya huruma na kutiwa moyo. Usimwambie mgonjwa uongo katika hali yake, na wakati huo huo usiseme vitu vya kumkatisha tamaa, hata akaona haiwezekani kupona.

Wafundishe kutafuta cha kufanya ili wasikae kivivu. Watoke nje na kuangalia anga, mito, milima na vingine. Wapate kazi za kufanya. Jua lenyewe ni dawa, kuwaondoa katika maisha ya ndoto za mchana (imaginary)

Tunapojitoa kwa ukamilifu kuishi maisha yetu kwa kumpenda Mungu hataweza kutupungukia katika hali yoyote ile. Liwapo jambo lolote lile, iwe ni mifadhaiko ya mawazo yeye ni mshauri na rafiki. Mara nyingine tunakosea kwa tabia mbovu ila Mungu hatuachi kamwe, tunaungama na kuanza upya. Basi na sisi pia tusimwache yeye katu! Yeye ndiye Aliyeanza kutupenda, na Yeye ndiye anajitua mhanga kwetu na siyo sisi kwake. Usifikiri tu vile unavyotoa kwa Mungu au kumfanyia, mweke Yeye mawazoni; Yeye Ametoa zaidi na anataka uvifurahie, vile alivyokuzawadia. Tukimkaribisha katika maisha yetu tutabadilishwa na kuwa na amani ipitayo akili, pumziko la misongo na mashaka yetu kwisha. Tiba ya kweli na uponyaji wa kweli watoka kwake, na unaanza mawazoni kwanza.

. Tuipinge roho ya kufanya akili zetu zidhurike, kwa kusali. Usisahau u mtoto wa mfalme wa mbinguni. Ukiulizwa unasikiaje, usifikirie habari mbaya za kusema kuhusu ulivyo na maumivu, na kukosa imani ili upate huruma za watu. Jitahidi kuzungumza kuhusu ukuu na uwezo wa Mungu na kwamba Atakutoa kwenye shimo hili. Ni vyema kuomba na mgonjwa katika shida yoyote; na kama kuna jambo la kusahihisha lizungumzwe ili maombi yajibiwe kwa kufuata kanuni. Tuache mapenzi yake Mungu yatimizwe. Tuendeleo kutumia tiba rahisi na hata rasmi, pale inapohitajika. Magonjwa mengine yanakaa muda mrefu (chronic) tusikate tamaa, baada ya kumkabidhi Mungu tumwachie Yeye yote maana anajua jema kwetu. Mungu hakutupa roho ya woga, ila ya nguvu, ya upendo na akili bora! Hebu nadharia mpya zile za miaka 200 tu za uibukaji zisiingie katika mawazo yetu, kwani zinatatuponda mioyo, na tutajiona duni zaidi hata ya wanyama wa makondeni!

Kwa wale wenye watoto wadogo tujaribu kufanya maziringira yawe na kiasi. Kusiwe na sherehe nyingi, kelele nyingi, taa angavu sana, chakula kingi sana, furaha nyingi mno au baridi au joto kali. Akili ya mtoto inaathirika na vitu vya kubadilika sana (extremes). Utulivu unakuza akili ya mtoto ya kudadisi na kugundua vitu. Utulivu unajenga tabia bora. Watoto wengi wamepata sonona kwa kwenda mashuleni mapema na kuwa na program nyingi au ratiba zenye kujaza mambo mengi.

Usijisifu eti mtoto wako anajua kusoma akiwa na umri mdogo; si nzuri kwa afya ya mtoto, labda apende kujifunza mwenyewe. Mtoto anapaswa kuangalia viasili (nature) kama wanyama, mimea,

anga n.k. Wavumbuzi wengi duniani ni wale waliachiwa na familia zao muda wa utulivu, si makelele, na kung'aka ng'aka na watoto hata wakati wa mlo, watoto wanafikiri kwamba "sijui nile au niache!" Kazi imesaidia watoto kukomaa kiakili, hata wale walioingia shule na miaka kumi, kama walijifunza kazi tofauti wamefanya vizuri kwenye masomo, maana kazi inashirikisha mambo mengi ya ubongo na viungo (psychomotor skills).

Watoto ambao wamefikia ujana wana vishwawishi vya kula vyakula vibaya vingi, kushugulikia mambo ya ngono au punyeto (sex or masturbation), pombe, sigara, kucheza dansi, kutolala masaa manane au kupumzika vizuri. Hivi vinaweza kudhuru akili ya kijana anayekua. Kuna hatari ya elimu ya saikologia ya binadamu kutumiwa na adui shetani. Mtu aangalie mawazo ambayo si msaada katika maisha yake. Hatukataki kwamba mtu asimwone mtaalamu wa saikologia kwa ushauri, ila chagua yule mtu anayempenda Mungu. Watu wengine katika saikologia wameshauriwa vitu vya ajabu! Jaribu kusoma kidogo Mwanasaikologia Freud, ndiyo; alisaidia mambo fulani, lakini machache aliyosema yana utata katika maisha ya binadamu na hasa kwa mkristo.

Kwa vile shetani ni mwanafunzi wa saikologia ili aweze kujua akili ya binadamu, ametumia watu kama wanasaikolojia vitu vya ajabu ambavyo vingine ni dhambi za wazi wazi. Kwa ushauri tafuta wenye hekima na wanaompenda Mungu kukupa mashauri. Saikologia ile Mungu anayotaka tuwe nayo itakuwa na usafi, upendo, amani na uponyaji. Iwe kwenye mawazo yetu siku zote, kwamba, Mungu ndiye aliyeyumba akili zetu naye ni chanzo cha mema yote. Hebu tupunguze misongo, kwani inatoa vichocheo vya Cortisol, ambavyo vinaathiri miili yetu. (Sharon platt, Stanborough, England).

### Sura ya 34: NDOA TAKATIFU

Mara nyingi matendo yetu yanaonyesha kwamba mchumba ni zaidi ya mke au mume! Hili ni kosa. Siku moja mzazi wangu aliona watu wamekaa kwenye meza ya hoteli ya Kilimanjaro Dar; wakifurahiana sana. Akatazama meza nyingine akaona watu hawazungumzi, ni kama wamenuniana. Akamwuliza baba yangu, "Kati ya hizo meza mbili, ni kina nani wanakaa kama mtu na mke wake; na wapi ni mtu na girlfriend au mchumba wake?" Nadhani hata wewe unaweza kujibu.

Ndoa ni muhimu mno kwenye kazi ya MKK au mhubiri. Mchungaji Daudi Makoye wa usukuma, amenibariki na kitabu chake cha ndoa cha kiswahili "Nusuru Ndoa Yako." Tafuta vitabu vya ndoa, kaya na familia na uvisome.

Ndoa ilianzishwa kwenye bustani ya Eden, na Mungu mwenyewe ndiye aliisimika. Maisha ya upendo, usafi, staha, wajibu na ushirikiano kati ya mume na mke ni muhimu. Ndoa ni vyema iwe ya

watu wa imani moja, na ikiwezekana utamaduni mmoja. Hii inafanya amani na utulivu uwepo. Imegunduliwa kwamba watu wanaoishi katika ndoa kwa muda mrefu duniani ni wachina, talaka ni asilimia moja tu! Kutokana na utamaduni mmoja na pia imani moja, japo imani zao ukizichunguza hazimweki Mungu mbele; ila wakiwa na mambo mengi yanayofanana na ya mtizamo mmoja kama chakula, elimu, na mengineyo wanakuwa na mizozo michache. Watu wamegombania mambo madogo madogo; mfano, rafiki yangu mhindi aliweka pilipili nyingi kwenye chakula, na mke wake mchina hakuipenda.

Usichezee ndoa yako, uwe mwanamume au mwanamke! Mungu alimpa ndoa mwanadamu kukuza uhusiano wake kati yake na YEYE. Mungu hakuanzisha ndoa izee talaka, ila kwa sababu ya dhambi jambo hilo lilitokea. Katika maandiko matakatifu, talaka ilitolewa kwa uasherati tu. Lakini si lazima ivunjike, kwani bado kuna mlango mpana wa msamaha kwa mkosaji. Msahemeane hata sabini mara sabini. Ndoa ilianzishwa ilete furaha na si huzuni. “Umfurahie mke wa ujana wako. Uishi kwa furaha na mke umpendaye.” Mungu alimfanya mke toka kwa mume awe mwenzi, awe msaidizi wake, wasitawalane, ila pawepo na upendo na utii. Wafurahiane, watiane moyo, wafarijiane, wathaminiane na wapendane. Hata kama huoni thamani ya ndoa, utakapoishi pweke utagundua.

Mama mmoja mlei, kabla ya mume wake hajafa aliimba mara nyingi “Mimi ni kama mjane tu, huyu mwanamume hafanyi chochote kwenye nyumba, ameniachia mimi tu.” Baada ya mume wake kufa, alishuhudia watu kupotea mitini, akasema “Sikujua mwanamume ana uzito hivi, wafanyakazi wananidharau hawanisikilizi nikiwatuma. Wanawake wengine wananikimbia wanafikiri nitachukulia waume zao, na marafiki wa mume wangu wakiniona wananiepa wanafikiri nitaomba msaada!”

Kama ndoa si muhimu, Je, kwa nini wanaoachika warudi kuo/olewa tena au kuwa na urafiki na jinsia nyingine kwa mapenzi?

Mungu hakuanzisha ndoa ili awaweke mume na mke katika madaraja tofauti, bali alisema hao wawili watakuwa mmoja; “Kwa sababu hiyo mtu atamwacha baba yake na mama yake na hao wawili watakuwa kitu kimoja, na kile ambacho Mungu alichokiunganisha Mwanadamu asikitenganishe. “Thamani ya Adamu na Hawa mbele za Mungu ilikuwa moja. Chochote alichokuwa nacho Adamu, Hawa pia alikuwa nacho. Mila za kutisha zimezuka za kudhalilisha wanawake, hata baadhi ya makabila au mataifa Afrika yanahesabu kuzaa mtoto wa kike ni mkosi. Uchina na India mimba za watoto wa kike zimetolewa hii imesababisha mamilioni ya wachina kukosa wanawake wa kuo! Mtoto ni mtoto. Makabila mengine yamezika mwanamke hai wakati mume wake alipokufa!

Biblia yasema “Mke ni kitu Chema.” Mara nyingi wanaume tunathamini mama na dada zetu ila si wake zetu. Hili ni kosa, kwani tunajua fika, kuna vitu mama yako au ndugu zako hawawezi wakakufanyia kama mke, kwani yeye ni mwili mmoja nawe. Wote hawa ni wa Mungu! Mke ni mwenzi wa mume wake, ndiye rafiki na jirani wa kwanza; “mpende jirani yako kama nafsi yako.” Mwanamke mwema ni taji ya mumewe. “Mume wake hujulikana mlangoni aketipo pamoja na wazee wa nchi” Mithali 31:23. Mume au mke wako ni zawadi toka kwa Bwana ni mdhamini wa maisha yako ukiwa mgonjwa au katika shida yoyote na kwa kawaida utaishi naye muda mrefu kuliko wazazi wako.

Mke/mume ni wasiri na washirika, katika mambo yao. Kama kuna kudharauliana au kudhalilishana kukome! Mko timu moja mna ubia, mwenzako akishinda nawe umeshinda. Nimesikia wanawake wakisema mwanamume si ndugu yako eti! Kwa kweli kwa mpango wa Mungu mume alipaswa kuwa karibu na mke wake kuliko mwingine yoyote. Wanawake wengi wanasahau waume zao wanapozaa. “Mfanye mume wako awe mtoto wako wa kwanza;” wanasema washauri. Ukimpenda na kumthamini naye akafanya vivyo hivyo mtaishi mbingu ndogo hapa duniani. Ni kwa vile umimi na

ubinafsi unajiinua kichwa chake ndiyo maana kila mtu anajihami. Kuonyesha upendo kwa mke au mume wako si kuonyesha udhaifu wako au kujidharau bali, kutimiza maandiko na kuongeza furaha yako.

Ndoa aliyoanzisha Mungu ni ya mume mmoja na mke mmoja. Hata mtu asiye mkristo anasikia vibaya endapo mume/mke wake akae na mwingine. Makabila mengine nimesikia, wanamnyanyasa mke kwa kumpiga mpaka anatafuta mwanamke mwingine na kumwambia mume wake, “Nimekutafutia mke mwingine ili tuchangie mapigo!”

Ndugu yangu wa karibu alipoamua kuacha ushirika wa kanisa kwa tamaa ya uasherati, alisema “Nimechoka kuwa na jicho moja, (yaani kuwa na mke mmoja), akiumwa napata shida wengine wenye wake wengi hawababaiki wanaendelea na maisha tu!” Nilisikitika niliposikia vile, maana yeye alifikiria kunufaika kwake, na yeye akiumwa je, mwanamke ndiye ababaike? Kweli Shetani amelea mikorogo mingi ya divai yake (mafundisho ya uongo).

MKK, Unaposhauri watu ni vyema uelewe mila hizi. Nchi zingine zina tofauti ya mitala yake, mwanamke mmoja ana waume zaidi ya mmoja kwa wakati mmoja. Hata wale wa magharibi wana mitala ya mke mmoja kwa wakati mmoja, kisha wanamwacha na kwenda kwa mwingine (one wife at a time), waachana bila sababu za kimsingi za Mungu. Mtu huyu aoapo mwingine yule aliyemwacha kwa sheria za haki na za Mungu bado ni mke au mume wake. Hakuna mwanamke au mwanamume anayependa mitala, kamwe, ni shida tu wanawake wengi wanakaa kwenye mitara hapa kwetu duniani; na nchi chache duniani kama za Afrika magharibi mwanamke mmoja ana waume wawili kwa jadi zao!

Watu wengi hapa Afrika walitoa sababu zifuatazo za kuwa na mitara:

Wanaume ni wachache kwa wanawake (asilimia 44%). Kuonekana una hadhi na misukumo ya kikabila mfano “Kuwa na mke mmoja ni kama mtu mwenye jicho moja!” Wengine walitumia uzazi wa majira; hasa wale wasio na kiasi na kutohesabu mzunguko wa kike wa maumbile ambayo Mungu alitupangia. Kuzalisha mali kwa kuwa na watoto wengi, kukosa watoto kabisa au kuwa na watoto wa jinsia moja; kuozwa mke ambaye si chaguo la mwanamume, kutofautiana sana baada ya ndoa kwa vile mke hajiendelezi kielimu au kimwonekano. Sababu kuu ni ya kupungua kwa upendo. Watu wanaanza kutothaminiana na kuacha kuhudumiana ipasavyo na kuanza kuona wale wanaofanya nao kazi na kukutana nao kila siku ndio wa muhimu au wazuri zaidi. Wanaume wengine hufikri kwamba wakiwa matajiri kuoa wake wengi ni burdani ya kutumia mali zao.

Mitara ina matatizo mengi sana, hasa katika uleaji wa watoto. Tunaona haya kwa Ibrahim aliyeingia katika mitara kwa kufuata ushauri wa mke wake. Kwanza wale wanawake wanachukiana, watoto wao wanajiunga na timu za mama zao, kati ya maovu mengine. Japo Hajiri alianza, kuungama na kujinyenyekeza, watoto walianza kudhihakiana. Mungu Alinyamaza hakusema kitu ila wakati machafuko yalipozuka tena, Aliingilia kati na kumwambia, “Ibrahim sikiliza sauti ya mke wako, maana katika Isaka uzao wako utaitwa.” Ilibidi Ibrahim amwache Hajiri aende.

Si kweli kwamba mtu atawapenda wake hao wote kwa usawa, maana Mungu aliumba mke mmoja na mume mmoja, wawe mwili mmoja. Kuingiza mtu mwingine si ndoa ambayo Mungu alipanga, ila mipango mingine ya udhaifu na dhambi zetu kama binadamu. Ndoa hizi zinaleta wasiwasi kwa mume kwamba pengine aweza kuwekewa sumu, na wale wake wanaompa dawa ili wapendwe, Mara nyingine mahitaji ya wake zake hayatoshelezwi (kiuchumi, ngono na hisia) na wataenda na wanaume wengine na kuleta magonjwa mengi ya zinaa kwa wote.

Wake hawa wanakuwa kama wajane na watoto kama yatima. Mume ndiye anayekaa kama

sultani hivi, akitumikiwa, au akinyanyasa wake. Watoto hukua katika dhiki na kujenga chuki na baba yao na pengine wakasaidiwa na jamaa za mama zao au serikali katika kusomeshwa. Watoto pia hukosa upendo wa baba, mara nyingi anakuwa katika mizunguko ya nyumba nyingine.

Mtoto ahitaji upendo wa baba na mama hivyo mapungufu kwa upande wa baba ni mengi. Baba anakuwa mgeni hapo anapopita kwenye rounds zake. Watoto wanaishia kufanya vituko vya ajabu; mfano ni nyumba ya mfalme Daudi. Watoto wake walifikia hatua ya mmoja kumwua mwingine na mwingine kumbaka dada yake. Neno la Mungu linasema hii ilitokana na baba huyu kushughulika na wanawake na kutotumia muda wake kuadilisha watoto. Watoto wanakosa nidhamu. Yakobo alikuwa na shida nyingi ya watoto wa mama mbali mbali kugombana; hata wake zake ambao walikuwa mtu na mdogo wake waligombana. Kijana wake wa kwanza Reuben akalala na Bilha mama yake wa kambo, jambo la kutisha!

Tunapenda kusema kwamba ndoa iliyo bora ni ile inayomtambuliza Mungu mbele: “Bwana asipojenga nyumba wajengao wafanya kazi bure. Bwana asipoulinda mji yeye aulindaye akesha bure;” Zaburi 127:1.

Ndoa ni shule ambayo hakuna anayeweza kusema amefuzu. Wanandoa chukueni muda kujifunza na kusoma vitabu vya kuwasaidia hasa vile ambavyo vinaongozwa na maandiko ya Mungu.

Vitabu kama, Adventist home, To Have and to Hold, Child Guidance ni vitabu bora, ili kuboresha ndoa zao. Mshauri James Dobson wa Marekani ameandika mengi ya kaya na familia pia, na kusaidia wengi duniani.

Ili kupata leseni ya gari lazima usome udereva kwenye kitabu na barabarani kwa miezi kadhaa. Lakini kabla ya kuoa au kuolewa watu wachache sana wanaosoma vitabu vya ndoa na malezi ya watoto; wakitegemea kwamba ndoa yao itafanikiwa tu, au haitaleti shida kwenye utumishi wa kazi ya Mungu! Usijidanganye anza kusoma neno la Mungu kila siku, lina maelezo mengi ya ndoa na jinsi ya kumfanyia Mungu kazi. Anza kusoma kitabu cha Mithali. Kuna waandishi wengi pia wanaompenda Mungu walioandika, chukua muda kusoma, kujifunza na kufanyia mazoezi uliyojifunza ili yakusaidie katika ndoa yako na hatimaye katika kuhubiri.

Kuna falsafa nyingi za kujenga unyumba mwema, hizi nyingi hazifanyi kazi vizuri na wengi niliokutana nao wale ambao wana elimu ya ushauri ya shahada kubwa, wakiongoza nyanja hiyo bila kujikita kwenye neno la Mungu, wameachana mara nyingi (wamepeana talaka zaidi ya moja); huwa najiuliza wanashaurije wengine ambapo wao hawakufaulu! Ila wengi wa taaluma hizo wamenieleza, kuwa, watu wakiachika ndiyo wanashauri vizuri zaidi kwa sababu wanajua makosa yaliyofanyika! Sasa ndugu msomaji utajaza jedwali mwenyewe unapotafuta mshauri kwa ajili ya ndoa yako. Hatusemi kwamba ushauri wa viongozi, au wasomi usisikilizwe, La! Ila jitahidi kwamba watu hao wawe watu wenye hekima ya kiroho pia. Na hata kama ni viongozi wa dini epuka kutoa siri za nyumbani kwako bila sababu uwe mwangalifu unapotafuta mashauri. Ndoa zote ni safari ndefu yenye milima na mabonde, tufani na mengineyo. Kiongozi mkuu katika safari hii awe Mungu Yeye atawasaidia, uvumilivu, ushirikiano, amani, upendo na jinsi ya kutatua matatizo. Jambo kubwa katika mioyo yetu ni kusema, “Lolote litakalotokea Bwana ni rubani atatusaidia katika kutatua matatizo.” Lazima msimame dede pamoja, mkiwa timu moja kukabiliana na lolote lijalo.

Safari ya unyumba huanza na safari iitwayo marekebisho, wakati wa fungate (honeymoon) mke na mume huchukua muda kuonyeshana mapenzi na hisia zao, kufanya marekebisho, kupanga sura ya familia itakavyokuwa, na kufahamiana vizuri na kila mmoja. Jambo hili limeidhinishwa pia katika neno

la Mungu; “Mtu atwaapo mke mpya, asiende vitani pamoja na jeshi wala asipewe shuguli juu yake yoyote , akae faragha mwaka mmoja nyumbani mwake apate kumfurahisha mkewe aliyemtwa;” Kumb 24:5.

Huu ni muda wa kujiweka katika mfumo mpya wa upendo na kufanya mambo pamoja. Kula, kulala, kustarehe na kucheka na mwenzi. Pia ni wakati wa kupata uzoefu wa kupembua na kumaliza tofauti endapo mmekwazana au kuhitilafiana katika mawazo. Muda huu wenzi hawa hugundua yale yanayowapendeza na yasiyowapendeza. Wenzi hawa na waweke kanuni za maisha ya familia zitakavyokuwa na kuziweka katika vitendo. Waamue wakati wa kuomba na kusoma neno la Mungu, wakati wa kula, jinsi ya kuhusiana na wakwe, watoto wangapi wazaliwe na mengineyo.

Kipindi hichi cha faragha ndicho kinafaa kufahamiana vizuri na kufunua utu wenu uliofichika. Mtagundua yale yanayompandeza mwenzi, udhaifu wake na uimara wake. Kwa jumla utagundua tofauti nyingi ndogo ndogo. Kujua haya kutawasaidia katika ndoa yenu na maisha kwa ujumla. Watu wengine huwa wanakata tamaa wakijua uhalu wa mwingine; hii si sawa, kwani huu ni wakati wa kutafuta suluhu.

Kila binadamu anapoingia katika ndoa anakuwa na mategemeo fulani kutoka kwa mwenzi wake. Mategemeo hayo ni kama kupendwa kwa dhiti na kuonyeshwa upendo huo, kuaminiwa katika kila jambo, kuheshimiwa mawazo yake, kupewa shukrani pale anapostahili, kufahamika na kueleweka nia yake, kutiwa nguvu kwa mambo ambayo ana shauku nayo , kusaidiwa katika matatizo, kusaidiwa katika maamzi, kufurahia uwezo au vipawa vyake, kufanya ajisikie ni wa muhimu, kuondolewa upweke na mengineyo. Ingawa wengi hujitahidi kumtimizia mwenzi mambo haya, uhalisi, ubinadamu na hata pengine ubinafsi huingia.

Wapenzi wapaswa kuwa wavumilivu, wenye ushirikiano, hekima na maarifa katika kutafuta suluhu. Ndoa zote zinapita hapa, na kama bustani inabidi zipaliliwe mara kwa mara, ili maua yake yashamiri nakutoa harufu ya manukato. Unapoona ndoa za kuigwa na kutamanika zimepita hapa, na kwa ushirikiano wapenzi hutafuta muafaka wa maisha mapya, kila mtu amkubali mwenzake kama alivyo na kuacha mazoea ya wakati wa ukapera. Fanyieni kazi tofauti za tabia zenu: Uhusiano wa nje, tendo la ndoa, mawasiliano na matumizi ya fedha. Jambo kubwa katika yote ni kujua agizo hili; “Kwa sababu hiyo mtu atamwacha baba yake na mama yake, na kuambatana na mke wake, na wawili watakuwa mmoja.”

Ni jukumu lenu, kutafuta jinsi ya kuishi pamoja, watu wote, wanatofautiana. Hata ndugu mliyezaliwa pamoja au wazazi, mkiishi pamoja na kushirikiana mambo mengi kwa undani kama vile mume au mke yabidi mujiweke sawa ili msizue mazogo, “Mama nipe radhi kuishi na watu kazi;” ni msemo halisi. Mizozo yaonyesha kwamba kuna haja ya kurekebisha mambo ili uhusiano uimarike. Namna unavyomaliza mizozo na mke wako ndiyo uhusiano wenu unavyozidi kuimarika. Mizozo huzuka kutokana na maoni tofauti, na isiposhugulikiwa vizuri huzua ugomvi na kufanya wenzi wafarakane au kutumia mamlaka kwa mmojawapo; “Upende usipende tutakaa na mama yangu!”

Ili uhusiano usiangamie yabidi hekima, uvumilivu na kuthamiana kuendeleo kuwapo wakati mkipitia mabonde na milima ya maisha. Wale marafiki wa zamani wakitoa mashauri yao kwenu yabidi muwe waangalifu. Mungu Awe mshauri namba moja. Watambulisho rafiki zako kwa mwenzi wako, uwe muwazi ili mwenzi wako asipate tafsiri potofu au kuleta mashaka. Kama ulikuwa na mtoto na mtu mwingine kabla ya kuolewa uyaweke haya wazi pia. Usiwathamini watu wengine kuliko mwenzi na uweke mpaka katika mahusiano yenu. Kama ulizoea kuwaingiza chumbani mwako, piga marufuku

kwa hilo. Uwe mkweli na muwazi mwenzi wako akikudadisi kuhusu watu, barua au messages fulani usitoe maelezo ya kudanganya akigundua hatakuamini nyendo zako. Maisha ya zamani kama vile picha au barua na mengineyo ambayo yana utusitusi yateketeze mapema kabla ya kuingia katika ndoa mpya. Hebu mpange matumizi ya pesa pamoja, ni muhimu kuwa na bajeti ya familia ambayo wote mnashiriki kutoa mawazo. Mume au mke asishiriki mawazo potofu toka kwa wanaume wengine au wanawake wengine. Endapo makosa yatatokea hebu tuwe wepesi kuomba msamaha na kujirudi.

Maneno ya sumaku yanayonasa upendo na amani ni yale matano nayo ni: “Tafadhali, asante, pole, nisamehe, nakupenda.” Maneno haya kwenye ndoa yasisitiza furaha, amani na upendo kwenye maandiko matakatifu. Tuwe tayari kukiri makosa, “Ungamianeni ninyi kwa ninyi.” Hautadhalilika wala kujipunguzia hadhi. Tusisondane vidole. Hii ni shida kubwa. Mungu alimwuuliza swali Adam, “Je, umekula yale matunda?” Naye hakujibu alichoulizwa ila alisema, “Ni yule mke uliyenipa!”

Lawana haijengi ndoa bora, na inahuzunisha na kutoa mifano mibaya kwa washiriki wenu, wasikiri makosa yao wanapoyafanya maovu. Mungu hutusamehe tunapokiri makosa, kuungama na kuacha, hutupa rehema. Jifunze kuungama unapomfanyia mwenzio makosa, kiburi kiwe mwiko kwako kama unataka kujenga unyumba bora na kuwa mzazi bora. Wale walio chini yako kama washiriki na watoto wako, wakiona unanyenyekea na kuungama watafanya hivyo hivyo wanapokosa na kutatua matatizo mengi.

Jifunzeni kuzungumza lugha nzuri, usitumie matusi. Watu hufikia misingi ya kuoana na kupendana kwa sababu ya maneno! Mvulana humtafuta msichana na kumwambia ‘nakupenda.’ Binti kama naye anapenda uhusiano huu uwepo anafurahi na kusema maneno matamu; wazungu waita, “sweet little nothing.” Mtu aweza hata kusema kwamba atavuka milima na mabonde kukufikia! Maneno mengine matamu matamu yanatiririka kama vile, pole mpenzi, nakukumbuka, na kadhalika. Hebu basi haya maneno matamu yaendeleo maana ndiyo yatakayowapa furaha na kuwasaidia katika umoja wenu.

Msikashifiane mahaba yakipungua, yapalilieni, hakuna mtu mzuri duniani utakayeridhika naye! Ni yule uliye naye tu, ndiye mzuri, mjenge basi kwa njia zote. Nafikiri mmesikia kwamba ndoa ya kwanza ina asilimia 50% ya talaka; ndoa ya pili 70% na ndoa ya tatu 90% hivi! Waweza kufikiri unatatua tatizo kwa kukimbilia ndoa nyingine na kumbe unazua matatizo mengine! Nimeona rafiki wakisema; “Yule mume wa kwanza alikuwa mlevi ila alikuwa na roho safi, huyu wa pili ni bahili na mseng’enyaji, afadhali ningeishi na mlevi!”

Jitahidini kuishi ndoa ya furaha, wanasema ni 20% tu duniani wenye ndoa ya furaha, wewe kama mtumishi wa Mungu uwe mfano. Yasemekana Bill Graham alipotembelea kule Korea aliambiwa kwamba ndoa za huko ni imara, talaka hakuna, ila tunaua wenzi sana! (Divorce, no! Murder, yes)! Mara nyingine yaonekana kwamba watu wa mashariki wanajali ndoa kuliko wakristo; ila kila mahali kuna shida zake, endapo tutatoka kwenye amri za Mungu.

Mhubiri mmoja alitembelea India akakuta kwamba mama wakwe wanatesa wakamwana India na kuwaua kwa sababu ya mahari! Japo talaka hamna ila utesaji na kuua mke, halikuwa jambo geni. Je, hii si kuruka mkojo na kukanyaga mavi?

Usimtukane mwenzi wako, hata mkiwa peke yenu. Hebu tuchunge midomo yetu, Maana wawili watakuwa mmoja. Ulimi huwasha moto. Mithali 9:31.

“Mwanamke mpumbavu hupiga kelele ni mjinga hajui kitu.” Hebu tujifunze kuondoa hasira



maana haina utulivu au upole. Hasira huharibu nyumba nyingi. Mwombe Mungu utoe hasira kabla ya jua kutua! Uwe mnyenyekevu kwa mumeo kila siku, mtaishi kwa upendo mwingi na atakusaidia kazi ya Bwana na mtaruka viunga vingi.

Mwenzi akitoa jibu la ukali, wewe poza kwa kutoa jibu la upole; “Jibu la upole hugeuza hasira bali neno liumizalo huchochea ghadhabu.” Mithali 15:1. Futa hisia mbaya za kufikiri mwenzako anadhamiria mabaya kwako, be transparent na kumpa mwenzako imani kwa kutokuwa na vitendo vinavyompa mwenzako hisia mbaya au kukushuku. Kwa mfano kukaa na watu wa jinsia tofauti na kuwaonyesha shauku ambayo yapasa tu kuonyesha kwa mwenzi wako.

Matatizo ya pesa na mawasiliano ya kuitumia katika nchi nyingi ni asilimia 75% ya matatizo ya ndoa. Hebu mwanamke pia awe na sauti ya kuzungumza katika bajeti. Pesa ni za wote, mme kuwa mwili mmoja. Kufichiana mapato yanafanya msiwe mume na mke bali wapangaji katika nyumba moja (roommate). Muwe na mipango na malengo mamoja, msitawaliwe na pesa bali muitawale. Usitumie pesa kwa vitu ambavyo hukupanga, uketi na mwenzi wako mshauriane.

Msiwe watu wa kukopa kopa; ogopeni deni kama ukoma. Hebu muwiwe na watu wa upendo na si madeni, na kama imebidi ukope hakikisha umerudisha kwa wakati wake. Msitumie uongo, “Ndugu yangu anahitaji karo ya shule,” na huku ni uongo.

Kumbukeni kutoa sadaka na zaka kwa Mungu wenu. Pateni muda kama wenzi, mshiriki pamoja mambo matakatifu kama kuomba pamoja, kusoma neno la Mungu, kwenda kwenye ibada, kufundisha Biblia, kulala pamoja na kubadilishana mawazo. Msijifanye mna shughuli sana. Kuna familia ambazo mume na mke hulala vyumba tofauti; jihadharini na hili. Wengi wanaanza kwa sababu fulani ya ghafula, kisha inakuwa tabia.

Wanaume wengine wanapanga na wazazi wao kwamba mwanamke atakaa kijijini na wazazi pamoja na watoto na yeyé atakaa mjini akifanya kazi. Hii si ndoa, mke si mama yako, ni sehemu ya mwili wako. Hata kama ndiyo itaongezeka ufanisi wa uchumi wa mashamba au mifugo, telekeza wazo hilo. Kama ni jambo la dharura muwe mbali na mwenzi kama elimu na ugonjwa hebu liwe la muda mfupi. Isiwe nyinyi ni watu wa kukaa miaka nenda rudi mkiwa mmetengana. Lazima mwende sambamba kwa hayo. Kama mke anaenda ibadani na mume anaenda kuvua samaki je, mshiriki atafanya nini?

Tumieni uhuru wenu vizuri, ndoa inakuwa na shida endapo hamko wazi japo mu huru, sema unapoenda unapotoka ndani ya nyumba na kuwe na demokrasia ya kuruhusu kila mmoja wenu kutoa mawazo yake. Usiseme; “Mimi ndiye mwanamume hapa, na unaniuliza ninakoenda? Utajua safari za wanaume wewe mwanamke?”

Jifunze kusema maneno matamu na mazuri, si udhaifu la hasha! Jitahidi kupendezana. Mara nyingi twapendeza wapita njia ambao hawatatusaidia chochote na kutia huzuni wale wa karibu, na wanaturudishia huzuni.

Upendo una ‘kujipendekeza na kujikomba’ kwingi kama hujagundua, na ndiyo maana huwezi kuwa na kiburi na upendo kwa wakati mmoja. Lazima ushuke chini na kuacha yale uliyogangamana nayo ili umpendeze mwenzi. Kama wewe ni Mrangira (Sultani), asiyetaka kushuka chini, na wapenda mwenzi akusujudie na kukutumikia, upendo utakuwa kidogo.

Si vibaya kabisa kumpokea mume wako mzigo atokapo kazini au mke atokapo sokoni au kupeana zawadi za kufurahishana; mbona mlifanya hivyo wakati wa uchumba? Je, sasa zawadi zimekuwa mwiko? Mbona zitaleta furaha tu? Fanyieni ukarimu, kuhurumiana na kushangiliana! Haya

yote huamsha hisia za mwenzi na kumwelekeza katika upendo.

Kimaumbile kila mtu amwelewe mwenzake; mabadiliko ya mwili na ya kisikologia. Kila mtu akubali kuacha madai ya haki zake. Hakuna mmoja anayepaswa kushindwa kuridhisha hisia za mwenzake ambazo zimetolewa na Mungu mwenyewe na kuweka ndoa yao katika majaribu.

Usiwe mtu wa kukosoa wakati wote na kushindwa kushukuru pale unapona umetendewa wema. Zoezi la upendo ni kwenu kwanza kisha kwa washiriki wenu. Watawajua kwa upendo wenu! Hata wanyama wenu wanajua yule anayewapenda, utaona yule anayewashugulikia na kuwapa chakula kila siku wanamfuata! Ni siri hii jamani?

Neno la Mungu linasema uzinzi ni kwa yule mtu aliyepungukiwa na akili; Mithali 9:13-17. Ili kuokoa janga la uzinzi linaloikumba nyumba yako, mwombe Mungu awafunulie mambo, kwa mfano: Magonjwa ya kiroho, au mmoja akipungikiwa na imani katika ukristo wake ndiyo chimbuko hasa. Mengineyo ni kupungikiwa na nguvu, au ugonjwa na kutomridhisha mwenzake, kuchoka kwa mmoja kutokana na kazi na majukumu mengi, mke kuonekana amechakaa na kujiachilia, mke kuwa jeuri asiye mcheshi, kutumia madawa ambayo hubadilisha tabia ya mtumiaji, kutengana kwa muda kwa ajili ya kimasomo au kikazi; umbea na uchochezi wa ndugu na marafiki. Tukumbuke Mungu ameamuru; “usizini,” nukta! Tusijaribu kupaka mafuta na kufunika dhambi hii.

Jaribuni kuziba nyufa ndogo ndogo za nyumba yenu. Ukiona makosa madogo madogo yanayojitokeza na mwenzako akakwambia; “Mimi sifurahii jambo hili;” jitahidi ulimalize haraka iwezekanavyo. Kama mke akizoea tabia ya kugombeza ndugu za mume bila sababu na kuwanyanyasa. Ni vyema mkae pamoja na kujadili, kuliko mwanamume afikie hatua ya kuachana.

Kutoafikiana na uzazi na kulazimisha mume kuwa na watoto wengi, au mke kutakiwa kuzaa watoto wengi na mume au familia ya mume ni moja wapo ya mambo yanayoathiri ndoa. Kutoa siri za nyumbani kwa ndugu, marafiki au mtu yoyote; ni jambo baya sana. Wakwe ambao si wema ni tishio pia; wana tabia ya kutoa amri “Fukuza huyu mke hakufai;” au “Huyu bwana maskini sana mwache!”

Usafi ni muhimu nyumbani, na wanawake wajifunze mapishi kuzipendeza familia zao, na kulinda afya pia.

Muwe wakarimu, mkikaribisha watu na kuwasaidia. Kutoa ni bora kuliko kupokea. Watu wengi wana ukarimu wa kuwapa watu chakula wakija kwao ila hawawezi kufanya zaidi ya hapo. Hii ni makosa, chakula haumfanyii mtu kitu chochote cha ziada, hata wewe ulipika na utakula, angekuja mgeni au asingekuja! Usitoe kafara zisizokugharimu, hasa kwa wale maskini mno. Usimsaidie mtu maskini kwa chakula tu anachokuta mezani kwako ukaona umefanya la maana sana. Mfungie chakula akale na familia yake pia; na fikiria jinsi ya kumsaidia kwa miradi midogo midogo au ujasiliamali. Huo ndio ukarimu wa kweli.

Tukumbuke Bwana Asipoilinda nyumba, yeye ailindaye afanya kazi bure. Ili kuimarisha nyumba yako yabidi ufanye mambo yafuatayo:

Usikae na wazazi wako baada ya kuoa au kuolewa, na hata ndugu wengine, wanakuwa kipingamizi cha ndoa yako. Si siri, ndugu wengi wameharibu ndoa za watu na hasa ulimwengu wa talaka nyingi. Hili, linasaidia kueneza udhaifu wenu kwa watu wengine na kufanya gundi ya kuwa mwili mmoja isiwe na nguvu, kwani “Upendo husitiri wingi wa dhambi.” Onyesha dalili za kumpenda mwenzi wako kama wakati wa uchumba, nyumba yako itakuwa na furaha na ya kudumu. Usitosheke sasa kwamba umemkimbiza na kumweka kikapuni ukamsahau! Jikumbushe mambo yaliyokuvutia mpaka

ukampenda.

Niliona mama mmoja akilalamika, mume akija nyumbani wala hamsalimu anaendelea na shughuli zake tu! Je, hili linakuhusu?

Usianzishe mazungumzo kwa kufoka na lawama. Shaurianeni, na pendeni kufuatana pamoja kama vile mlivyofanya wakati wa uchumba. Heshimu nafasi ya mwenzako na mwombe Mungu. Akuongeze mapenzi kwa mwenzi wako. Mke atambue nafasi ya mume kama kiongozi, haijalishi mke amesoma kiasi gani, "Mume ni kichwa cha mke." Naye mwanamume asimpe majukumu mengi msaidizi wake, naye akawa mvivu, akikaa raha mstarehe kwenye kiti. Wanasema Afrika, asilimia 90ya shughuli za kilimo hufanywa na wanawake! Na kwa vile sasa tuna asilimia kati ya 70-80 ya wanawake waumini duniani, na wanaume wengi kutoshiriki kazi ya ukuhani na kuwaachia kazi hiyo wake zao; na hata pengine wanaume hawajibidishi kimaendeleo ila wanataka wategemee wake zao kwa kipato, inafanya mke kufanya wajibu ambao hakupewa na Mungu awali.

Mke alikuwa akae na watoto na kupika nyumbani na si kubeba mizigo mizito ya kuitunza familia. Kila mmoja amshukuru mwenzake katika nafasi yake. Kila mtu aelewe majukumu yake katika ndoa. Mu mwili mmoja, goli likifungwa na mguu, uso wa mtu ndio wapigwa picha ila mguu haulalamiki! Mwanamume endelea na utanashati, mipango, upole na utaratibu, na kupatia familia yako mavazi malazi na chakula. Mke tunza nyumba vyema; choo, bafu na jiko vizuri, jifunze mapishi usiwe msusaji "Upendo hausebu mabaya.", Jifunze upole; usimkosoe, usimtawale, usimlazimishe au kumtengeneza mwenzako. Ni Mungu tu Awezaye kuleta mabadiliko hivyo mwombe, huna uwezo wa kumbadilisha mtu peke yako; wewe si Roho Mtakatifu.

Uwe mtu wa kiasi; mabaya yawe mwiko na mazuri ufanye kwa kiasi. Kama mazoezi, kula chakula, tendo la ndoa, na mengine mazuri, fanya kwa kiasi. 1 Wakor 7:5 na 9:25.

Tendo la ndoa si tendo chafu au la anasa mbaya; si jambo la aibu. Muwe na maongezi yenye mahusiano mema ili kila mmoja atake kushiriki tendo la ndoa. Muwe wachangamfu, wenye kujali mambo ya usafi, mazingira yawe mazuri, wengi wana chumba kimoja na sauti zao zasikika vyumba vingine hata kwa watoto. Watoto wasilale na wazazi. Kwa sababu ya hali ngumu ya maisha, watu wameonekana wakilala na watoto hata wanaoenda shule. Fanyeni mipango mara moja au rudini kijijini mkajenge, kuliko kuharibu maisha yenu na watoto. Jaribuni kuwa na faragha, kwa hisia zenu kutozimwa. Hebu matatizo yatokeapo kama kukosa kazi, au huzuni ni vyema mjaribu kuchangamshana mioyo yenu, msiongezeana matatizo kwa kulaumiana na kudharauliana. Kila mtu ajirekebishe vidosari alivyo navyo. Familia zenye mipango na upendo zinasema mengi kuhusu ukristo wetu kuliko mahubiri yetu ya kibwetani.

Watu wakioana, huchukua muda mrefu sana kusoma, kutafuta pesa na kujenga majengo mengi. Nyumba isipokuwa na furaha, basi wanaanza kupigana pigana mwishowe wanakuwa hoi bin taabani! Yale maendeleo waliyohangaika kutafuta yanakuwa kazi bure. Tumieni muda wenu kujifunza kuwa na ndoa bora. Niliona bwana mmoja na mkewe waliokuwa maprofesa chuo kikuu Kenya, wakigombana wakati wote, wakiviziana na kutwangana! Walikuwa wamechukua muda mwingi kwenda shule mpaka wakawa wamemaliza shahada za udaktari, ila waliishi maisha ya huzuni. Mama akawaambia walimu, wasimruhusu mume wake kuchukua watoto shule, ila yeye tu. Mwishowe hata waliingiza walimu kwenye magomvi yao. Waliachana bali waliendelea kufanyiana ukorofi wa hali ya juu; kila mmoja akitaka kumkomoa mwingine ili, amsikitishe.

Niliwaona siku moja wakati mtoto wao mmoja wa miaka mitano alikuwa amefariki, na bado katika huzuni hiyo waliendelea na kuwindana na kubamizana. Maisha ya binadamu yana mapigano

tosha bila kuongeza mengine!

Afadhali yule mkulima masikini asiyesoma kijijini anayependana na mke wake wakila ugali na mboga tu, kuliko matajiri ambao kila mara wanalipuana na mabomu na wenzi wao.

Hebu kila mmoja atoe asilimia 100 na siyo 50/50; maana mmoja wenu akiamua asitoe kitu, basi ni 50 tu itabakia, bali hata mmoja wenu akijiziuka, kutakuwa bado na asilimia 100!

Ni jambo la kweli kabisa, George Calin alisema; “Tuko katika historia ya maendeleo kuliko kipindi kingine, majumba ni makubwa ila uvumilivu mdogo, mabarabara ni mipana, ila hekima ni finyu. Tunanunua vitu vingi; ila tuna vichache, na furaha pungufu. Tuna nyumba kubwa; na familia ndogo. Tuna mashine za kurahisisha maisha; ila tuna muda mchache. Tuna shahada nyingi, na elimu tele; ila maamuzi duni na akili ndogo za kuzaliwa (common sense). Tuna vinywaji vingi vya kunywa, ila tunacheka kwa nadra. Tunaendesha kwa kasi; tunapata hasira haraka, tunakesha, tunaamka tumechoka, tunasoma kidogo, tunatazama tv zaidi na kusali kwa misimu tu. Tumerundika vitu, ila havina thamani. Tuna maneno mengi ya kuzungumza ila tunachukia watu mno. Tumejifunza kutafuta riziki ila hatujui kutafuta maisha. Tumeongeza miaka katika maisha; ila siyo maisha kwenye miaka. Tumeenda mwezini na kurudi, ila tuna shida ya kuvuka barabara na kumsalimia au kuwapenda majirani. Tumefanya vitu vikubwa ila si vitu bora zaidi. Tunaandika zaidi, na kujifunza kidogo tu. Tumesafisha mazingira, ila tunachafua roho. Tumeshinda mambo ya sayansi, ila tumeshindwa na ubaguzi. Tumejifunza kujipurukusha haraka bali hatujajifunza kungoja. Watu wawili ndani ya nyumba wanafanya kazi na kuleta mishahara mizuri ila talaka zimeongezeka. Tumejenga compyuta ili ziweke na kutunza habari, ila tunafotokopi (nakili) hizo habari tena!

Anamalizia akisema chungu muda wako, utumie na wale unaowapenda, maana hautakuwa ulimwenguni milele. Kumbuka kuwa na maneno ya upendo na ya kutia moyo, tumia muda na watu wa nyumbani kwako, maana watoto wataenda makwao haraka. Chukua muda kupenda, kushikana mikono, maana huyu mwenzi wako hatakuwepo kesho. Pia haigharimu pesa kutoa upendo huu kwa mwenzi wako. Jifunze kucheka, kucheza, na kutojutia unavyoitumia ‘leo’ na mwenzi wako. “Penda sana, kama yule ambaye hajawahi kuumizwa.”

### **MENGINE YA AFYA NI KILIMO na U JASILIAMALI.**

Ni vyema kila mtu awe na bustani kwa kadri iwezekanavyo, ajua anachokula, atafundisha watoto kazi na wajibu na Uumbaji na pia atapunguza ukali wa maisha. Hana haja ya kwenda sokoni mara nyingi, anachuma tu mboga zake karibu na kwake. Mbinguni kazi nyingi zitakoma, ila kilimo kitaendelea!

### **Sura ya 35: KUFUNDISHA WAKE WENGINE WA VIONGOZI (MENTORING)**

Tunajengana na kusaidiana kwa mengi kama binadamu. Wahenga walisema, “Umoja ni nguvu, utengano ni udhaifu.” Ninapoishi, wengi siku hizi wapenda kuishi wenyewe. Hata mume na mke

wangependa waweze kukaa na mke siku mbili kwa juma kisha siku zingine wawe wenyewe! Kuvumilia watu kumepungua sana, kufundisha wengine ili wafanye kazi bora, kunatokomea. Chuma hunoa chuma. Kuwa kocha kufundisha wengine kazi ya Mungu au kushauri ni muhimu sana.

Paulo anasema katika Tim. 2:2 kwamba, “Na mambo yale uliyosikia kwangu mbele ya mashahidi wengi, hayo uwakabidhi watu waaminifu watakaofaa kuwafundisha na wengine. Kulea wengine ili wasaidie kazi ni mojawapo ya huduma muhimu kwa MKK, na mfuasi ye yote yule wa Kristo. Unatumia alama ya kuzidisha unapowafundisha wengine wakafanye kile unachofanya. MKK hawezi kufanya kazi mwenyewe, ahitaji wengi kujiunga na jeshi hili; kwani mavuno ni mengi ila watenda kazi ni wachache. Hata hivyo mhubiri na mke wake watazeeka na kufa hivyo lazima watayarishie atakayechukua nafasi yao.

Wafundishe wengine vizuri waifanye vizuri hiyo kazi, na hata kukuzidi. Chukua vijana wa kanisani, na washiriki katika mahubiri ya hadhara, kutembelea nyumba kwa nymba, kutibu watu, na wafundishe kwa nadharia na vitendo pia. Usiwe mchoyo, kwamba wengine wakijua watakupita! Hebu waongezeke nawe upungue.

Mkiwa na mahubiri ya hadhara, yanapoendelea kila siku, uwe na darasa la kufunza WV. Mbinu hii niliona kwa mchungaji Herry Mhando akiitumia kwaa ufanisi mkubwa. Ni muhimu sana kufunza wengine mbinu zako. hakuna mbinu za siri, usifiche mbinu ambazo kinaleta ufanisi na utukufu kwa Kristo. Mbinu unazozijua na kuzitumia ni goli limefungwa kwa Ufalme wa Mungu. Kila MKK afanye mkakati wa kufunza wengine kufanya kazi anayofanya. Wewe ni mtu mmoja tu, ila ukifunza wengine 100 utakuwa na watu 100 wanaofanya kazi ambayo unafanya na kuleta matunda x100!

Chukua muda kujenga urafiki na watu hata wa mataifa. Twaona kwamba Zakayo alikuwa wa mataifa, ila alivyoona kwamba Kristo anajenga urafiki naye, alikuwa tayari kuwa mtenda kazi. Angalia milango iliyo wazi kwa wale ambao wanataka uwe rafiki zao. Waulize wakipendacho, na chukua muda kujenga urafiki. Chukua muda kujua shida za watu, jinsi ya kuwasaidia na kujenga madaraja nao. Usiwe mtu wa kulaumu watu. Katika kila mtu uone mwanafunzi wa Yesu wa siku za karibuni. Jitahidi usipoteze malengo. Kaza nia yako kupata mwongofu na mfuasi wa Yesu. Usiyumbe yumbe, mkatishe shauri mtu na songa naye mbele.

Mwanamke msamaria alipozungumza na Yesu alikuwa tayari kuwaita watu wote wamsikie “Njooi muone ...”

Mungu hatafuti watu wenye talanta kubwa sana, ila wale ambao wako tayari kutumiwa kwa utukufu wake. Waweza kupoteza muda na mtu mwenye talanta nyingi ukifikiri kwamba atasaidia kazi sana kumbe akawa kigingi.

Unyenyekevu ni kitu muhimu sana. mtenda kazi ye yote mnyenyekevu atafanya makuu kwa kugusa kile ambacho kitatoa mwangwi mpaka mwisho wa wakati. Pale ambapo wengine wanavuna kumi kwa Kristo yeye atapata maelfu. Tumia talanta ya Barnabas (mwana wa matumaini). Yeye, kwa kutia watu matumaini aliwasaidia watu kama Marko, kufanya kazi ya Mungu. Vijana; wasichana na wavulana wa ushirika wako ni jeshi la kufanya kazi ya Mungu likipata mafunzo yanayotakiwa (rightly trained).

Twaona watu kama Elizabeti MKK walitumiwa kumtia moyo Mariamu (mama wa Yesu, wakati amefikia mahali pagumu ambapo watu wengine hawakuwa tayari kumwamini. Hili lilimsaidia Mariamu kuendelea kufanya mapenzi ya Mungu na kazi ambayo Mungu alikuwa amempa. Tunaona Mariamu alikuwa msichana mdogo, pengine pungufu ya miaka 20, alikuwa tayari kumtumikia Bwana,

“Mjakazi wako anasikiliza...”

Tito 2 inatuambia mfano (model) wa kufuata; (soma tafadhali). Wazee waambiwe wawe wa kiasi, wastahivu, wa busara, wazima katika imani, wenye saburi, wasiwe wasingiziaji, wenye mwenendo wa utakatifu, na wafundishao mema. Tabia hii ni mafunzo kwa vijana wa kimwili na hata waongofu wapya. Vijana waliopata mafunzo vizuri, ni jeshi lenye nguvu kubwa katika kazi ya Bwana. Mtu asiikashifu huduma yetu ya MKK au imani yetu, akaacha kumfanyia Mungu kazi kwa sababu ya mienendo yetu.

Kufundisha vijana wa kike, itasaidia mvuto katika nyumba zao. Tuwafundishe kupenda waume na watoto wao; kuwa wenye kiasi; safi, kufanya kazi majumbani mwao, kuwa wema, na kutii waume zao ili neno la Mungu lisitukwane. Kufanya haya ni kuwa mwanafunzi wa YESU!

Wanawake wajane, watu wazima ambao waume zao walikuwa viongozi wa Kiroho wana muda wa kusaidia wasichana na kina mama kuenenda katika utauwa na kufundisha watoto wao. Hawa watumiwe na kanisa, na kuwezesha kutoa mafundisho ya kufanya wafuasi wa Yesu. Mjane mmoja, nilimwona mwaka huu akizungumzia wanawake ambao ndiyo tu walikuwa wameolewa. Aliona wengi wakilalamika na shughuli zao, wakilalamikia ukorofi wa watoto, na maisha ya kuishi na waume. Aliwaambia vile ambavyo angependa muda urudi nyuma na mume wake awepo akimtoa upweke na kumsaidia shughuli za maisha. Aliwaambia wafurahie muda walio na watoto wadogo, na kuwafundisha maadili na maisha, maana punde wataenda makwao au kuingia katika ujane kama yeye.

Vijana wa kike ndiyo watachukua kazi ambayo wanawake sasa hivi makanisani wanafanya. Wengine watakuwa WVK. Wanawake wanafanya kazi ya kulea watoto, wasaidia waume zao ambao ni viongozi na wana shughuli nyingine nyingi. Kazi hii siyo ndogo. Huu si wakati wa manung'uniko, umbeya au kukosoana. Timotheo anamwandikia Tito ili alisaidie kanisa, kulea wainjilisti wa kesho. Awafundishe mafundisho ya uzima. Wasichana wadogo wataona Mithali 31 kwa WVK ambao wamepitia pale.

Naomi alikuwa mzee, ila alimtia moyo Ruth kila siku. Ruth alikuwa tayari kumsikiliza Naomi. Pengine, Naomi naye alijifunza toka kwa Ruth: Alijifunza toka kwa Ruth kuondoa uchungu moyoni; (mniite Mara na si Naomi). Timotheo naye alichukuliwa na Paulo na kufundishwa kazi ya Mungu. Mama yake Yunisi na Nyanya yake Lois walifanya kazi ya kumfundisha awe shujaa na mpenda Mungu. Kumbukumbu sita yatukumbusha “Nawe uwafundishe watoto wako kwa bidii, na kuyanena uketipo katika nyumba yako, na utembeapo njiani, na ulalapo, na uondokapo....”

Mara nyingi, ni sisi tunabarikiwa kwa kufundishwa na mara nyingine, tunawabariki wengine kwa kuwafundisha mashujaa katika kazi ya Mungu. Ni sarafu yenye pande mbili.

Vijana wa kiume pia uwaonye kuwa kiasi katika mambo yote. Uwe kielelezo cha matendo mema, na katika mafundisho yako ukionyesha usahihi, ustahivu na maneno ya uzima yasiyoweza kuhukumiwa makosa, ili yule mwenye kupinga atahayarike; kwa kuwa hana neno baya la kunena juu yetu.

Kufundisha waongofu wapya na vijana/watoto ni muhimu sana kwani inabidi wakue, pasipo kutotupwa huku na kule, na kila upepo wa elimu, hila za watu, ujanja na udanganyifu. Inasaidia kukua kwa upendo na kumfikia Kristo ambaye ndiye kichwa.

Si kweli MKK akisema hawezi kufundisha; kwani matendo yetu yanafundisha na kuigwa! Kila

mtu ni kocha katika maisha yake kwa njia nyingi, hata kwa yale asiyofahamu. Yaonekana Paulo alimwandikia Timotheo hili kama ni jambo la muhimu, si la kuchagua. Nafikiri umri hapa haujalishi ila wale waliokomaa kiroho. Kila mtu aweza kujifunza kutoka kwa mwingine kutokana na uzoefu alio nao, au yule mwingine alionao. Pengine waweza kufikiri huna mafundisho yenye uzima yaliyo bora, ila kama ni MKK unayejitahidi kukua katika imani, na kutii, basi utakuwa na mafundisho ya uzima.

Kuwa kocha wa mambo ya kiroho kwa mwingine, haina maana u mtakatifu, au umesomea theolojia! La hasha! Bali ina maana kuwa unaendelea kukua kwa neema iliyofunuliwa kwako ya kukataa ubaya na tamaa za dunia ukiishi maisha ya kiasi, haki na utauwa. Huwezi kujua yule utakayempa matumaini, kutokana na maisha yake yanavyoenda mrama, ila Bwana atakukutanisha na watu wa namna hivyo. Utenge muda wako, usiwe mtu wa kuwa busy na kuepuka watu. Unaiibu unapotaka na kupotea unapotaka. Jibu maswali, barua au simu za watu wale unaowalea.

Watu wengi wana tabia ya kutojibu barua au simu, ukikutana nao ukiwauliza kama walipata ujumbe wanasema ndiyo. Si lazima kila kitu unachoulizwa useme ndiyo, jibu watu vizuri na kusema hiki hakiwezekani. MKK mwenye bidii ya kazi na mawasiliano mazuri ana matunda mengi. Usifikiri unafanyia watu favor ukijibu barua zao, la hasha! Ni huduma. Na pale unapopungua, Bwana atakukutanisha na watu watakaokujenga. Je, ukiwa na shauku ya kupata kitu fulani, na umemwambia mtu akutafutie, akkupigia si utajibu?

Maneno mazito ya Mariamu ya 'Magnificat' ambayo yameenda dunia nzima kutia moyo yalitamkwa tu pale alipoingia nyumbani mwa Elizabeti. Yaonekana walikuwa na mahusiano tayari, pengine waliandikiana barua, au walikaa pamoja wakisaidiana kazi, na hivyo kusaidiana kwa mawazo na kujenga urafiki. Mariamu alisikia furaha na usalama akiwa karibu na Elizabeti. Hakwenda kwa mama yake kuzungumza kazi hii kubwa aliyopewa na Mungu, bali kwa yule waliyejenga urafiki na aliyekuwa kocha (mentor) wake. Alisema; "Nimependelewaje mimi, hata mama Ya Bwana wangu kuja kwangu?" Mariamu alijibu, "Mimi ni mtumishi wa Mungu." Twaona Mariamu akisema mbeleni kwa unyenyekevu. Kuwa mnyenyekevu ukifundishwa au ukifundisha ni muhimu.

Zaburi 133 yasema; "Tazama ilivyo vyema kwa ndugu kukaa kwa umoja." Maneno ya Elizabeti yalimwakikishia mariamu kwamba amechaguliwa kwa kazi kubwa (affirmation). Mara nyingi tunaogopa kwenda kwa watu ambao wana mashuguli yao mengi, hawachukui muda kutusaidia mashaka yetu tuliyo nayo kuhusu neno au kazi yetu ya MKK. Ukiwauliza hawajibu, hata wawe mbele ya uso wako. Kila mtu apenda kwenda kwa yule ambaye ni mwepesi kumtia moyo na kumsaidia mwingine au kumfundisha kazi ya ulei. MKK angalia hii nafasi ili uweze kulea vijana wengine. Usiwe mtu wa kuwa moody moody! Mtu akikufikia kumpa moyo na kumfundisha kazi waonyesha kiburi cha kujua, au waweka sura mbaya inayoweka kiwambaza. Zungumza kwa wazi ili mtu apate kuhuhishwa. Kwa mama wachanga ulionuia kusaidia, usitokomee ukitaka na kuibu usipohitajiwa kwa jinsi unavyojisikia au utapata faida aidha ya mali, hisia au mengineyo. Kazi ya Mungu si ya kujisikia, ni ya kuomba Mungu ufanye pale unapohitajika, si pale unapojisikia, unakuja na mshindo na unapohitajika hauonekani!

Usiwe mtu wa kuona wengine ni tishio kwamba watachukua kazi yako, au watafanikiwa kuliko wewe na hivyo kuwabeza. Twaona kwamba japo Elizabeti alikuwa mzee, asiye na mtoto, alifurahia kumsaidia Mariamu na kumpa moyo. Wengine wakiona kijana anayependeza na kuwa na mategemeo ya kufanya makubwa wanamzima kwa njia fulani za kijanja. Wengine watu wazima wana tabia ya kuona vijana hawafai katika kazi, na hawana makini!

Msichana mdogo wa miaka 16 alisema mama mmoja wa kiroho alimwita na wasichana wenzake kuwafundisha biblia na kazi ya Mungu. Anamkumbuka huyu mama miaka 40 baadaye, kwani alimjengea daraja la kuwa mmishonari nchi katika nne duniani. Japo huyu mama amefariki, anasema anangoja kumwona siku moja mbinguni amwambie jinsi huduma yake ilivyomsaidia kufanya kazi ya ulei na kufika mbinguni.

Mara nyingine ni rahisi wanawake kushika urafiki na kujifunza kwa wengine mambo ya Kiroho. Eti kumbe hata upendo tunajifunza kutokana na Tito 2! Nafikiri upendo una masomo tujifunze kama vile 1Kor 13 inavyotuambia.

Nilipoanza huduma ya uuguzi katika hospital, nilishangaa wanawake wengi wakikosoa wauguzi wapya, wakiwakatisha tamaa, na kupenda waache kazi hiyo. Waliuliza; “Wewe umesomea shule gani? Hujui kuchukua damu ya mgonjwa, au ulinunua tu cheti?” Hawa wote walikuwa wanawake watu wazima waumini na wengine WVK. Waliongea na wauguzi wasichana wadogo na kuwakatisha tamaa. Walikuwa kila mara wanaripoti vitu vidogo vidogo visivyo na maana ilmradi wenzao wafukuzwe kazi! Mfano huu ni mbovu kwa kufundisha wengine.

Wakati huo nchi ya Marekani ilikuwa na wauguzi milioni mbili, ila ni milioni tu walikuwa kazini. Haikuwa ajabu, wengi walikuwa wameshakatishwa tamaa na wenzao ambao walikuwa watu wazima wasio na wito wa kuhudumu. Waliingia hiyo taaluma kupata kazi baada ya kupata talaka, au kukosa kazi. Kukawa na msemu “Unesi ndiyo taaluma pekee inayokula watoto wake wao wasiishi.”

Maombi kwa wale watu ambao tunashugulika nao ni muhimu sana; hata kwa wale ambao wamepata shida za kuachika au kuwa na watoto watukutu mno au machungu mengine; haina maana hawawezi kutufundisha kuwa walei bora. Kila mtu ana sehemu katika shamba la Bwana.

Wengine wanakuwa na woga au aibu na wanahitaji mtu wa kuwaonyesha mfano na kuwatia moyo. Pengine Dorkas (Tabitha) alitia watu moyo hivi wale aliokuwa nao. Salimia watu wanaokuja kanisani kwa furaha, waalike kwako. Utapata wengi kujiunga na jeshi la kufanya kazi ya Mungu. Mtu akikusalimu usikae kimya jibu kwa ucheshi.

Nilikutana waumini kanisa langu mahalia, washiriki wanaonata, wakisalimiwa au kufurahiwa wanavuta mdomo, ila pale wanapoanza kushuhudia watu waingie kanisani ndiyo wanafurahi na kuchangamkia watu! Hapo ndipo wanaanza kujipendekeza! Hii ni kuwa na sura mbili, kama unafikia watu uwe mwangalifu, mtu anaona unampenda na kumchangamkia kwa vile unataka aingie katika kanisa lako, na wala huna upendo naye.

Vijana wengine wanaume vijana wamekuwa na mahusiano mabaya na baba zao. Pengine baba zao walitoroka na kutoshugulikia malezi yao, au walikuwa wanatoa adhabu za ukatili bila kujali maslahi au upendo kwa mtoto. Wengine walijipenda na kujifanyia vitu wao wenyewe na kusahau watoto na mke. Hawa wanahitaji walei waliokua kiroho kuwa baba kwao na kuwafundisha kufikia watu. Wengine wamekuwa wakijificha ili waepuke watu kwa sababu ya mahusiano magumu utotoni. Hebu WKK wawazingire vijana kama hawa na kuwatia moyo kusonga mble.

Weka mazingira kuwa ya usalama kwa kujifunza kwa vijana; mahali ambapo wako tayari kukwambia shida zao. Utakuwa umekata mnyonyoro wa maisha yake ya utotoni ya watu ambao walimwumiza. Watakwambia shida wanazokutana nazo au shida walizokuwa nazo, utawasaidia katika kufikia watu. Itaondoa hari ya uzoefu walioupata ambao ulikuwa mchungu na watasonga mbele.

Watu hawa watasamehe makanisa ambayo yamewatendea vibaya, wazazi au ndugu waliowaumiza na



kusonga mbele kumfanyia YESU kazi.

### **Sura ya 36: VYOMBO VYA HABARI, MUZIKI NA BURUDANI** (angalia kwenye kitabu cha ABC ya kulea watoto)

Vyombo vya habari, muziki na burudani ni sehemu kubwa ya maisha yetu ya kileo au kisasa. Ni muhimu kuzungumzia vitu hivi kama wasafiri na wageni wa dunia hii. MKK ni muhimu achague kwa makini mambo haya. Usikae na kuangalia kipindi chochote cha runinga, au radio au compyuta, kuwa kwenye simu au I pod na magumzo ya kuua muda ni kosa kubwa. Hivi vyote havisaidii ubongo wako katika kujiweka wakfu, na kumfanyia kazi Mungu. Wengi wasema haijalishi midundo ya muziki bora iwe na maneno mazuri ya Mungu. Usidanganyike, kuna midundiko ambayo hata ukiimba nayo 'Yesu kwetu ni Rafiki' ni shida kubwa. Wale wanaokusaidia kazi, au ndugu unaoishi nao, hebu uwaambie msimamo wako wa mambo haya ili wasije na vitabu vibaya, miziki ya ajabu na kadhalika.

Kama tulivyosema kwamba waume zetu wanakuwa safarini kwenye mahubiri au shughuli nyingine za kutangaza Neno la Bwana. Mke akibaki nyumbani apaswa kufanya ibada nyumbani. Wanawake wengi, hawapendi kusoma hata iwe ni gazeti, ni udhaifu wetu. Ila wanapenda kuangalia runinga. Kuna magazeti yenye picha mbaya na DVD za picha za ajabu.

Zamani jumuiya ilikuwa makini hata magazeti kama ya 'baraza' yalipigwa marufuku. Siku hizi magazeti ya jumuiya yana matusi, na yanatukana viongozi; eti ni uhuru wa kunena, (freedom of speech). Sasa watoto wetu wasipoheshimu viongozi wetu wa nchi kwa makatuni ya ajabu, je watatuheshimu sisi? Wale wote wanaotoa matusi, wangepewa sabuni za kusafisha midomo yao ingesaidia vyombo vya utangazaji. Viongozi hata kama wana ubaya wao wanapaswa kupewa heshima za kibinadamu. Watoto wetu wakiona hatuheshimu watu, nao wataacha kuwaheshimu na mwishowe hata kumweshimu Mungu inakuwa shida. Mara nyingi tumejadili na watoto wangu kuhusu viongozi au walimu wao wenye ubaguzi, na kwamba bado, wanapaswa wawaheshimu.

Televisheni, sasa ana dada yake kompyuta, huyu pia naye ana machache mazuri ila mengi ya kudhuru. Biblia ni kitabu cha muhtsari na kiliandikwa wakati mambo ya TV hayakuwepo ila kama unaomba hekima toka kwa Mola, atakufunulia. Watu wengi wametupa Televisheni zao. Madhara yake ni kukuchukulia au kukuibia muda wa kuwasiliana na kujenga urafiki na mahusiano mema na familia yako na badala yake kuchotwa akili na kuiangalia siku nzima. Inakupotezea mazoezi ya viungo, waweza kuumiza mwili au kuulemaza kwa uvivu wa kujikalisha kwa muda mrefu. Twafikiri twajifunza pale mambo mengi, ila ufahamu ubongo unakuwa mdogo pia, kwani tunakuwa tumezoea kupewa maoni ya mtu, na wewe hufikirii au kuwa na utafiti. Akili inakuwa kama imekufa ganzi kwenye sehemu nyeti ya ufahamu na kujaji mambo. Wengi huharibika macho na kutumia pesa kwenye matangazo ya biashara bila kujua. Picha za uchafu na matusi si kitu kigeni. Na hili, linaleta mmomonyoko wa maadili; hii ndiyo sababu kubwa ya kuepuka vyombo hivi.

Kama unasikiliza taarifa ya habari, upate habari ni sawa. Hata hivyo jiulize kama unaombea na kusaidia hao waliopatwa na shida au ni kusikiliza tu maafa ya watu na kuachia hivyo; na baada ya miaka mingi kujenga usugu wa hisia kwa wale waliopata maafa, na kutoonyesha huruma kwa majeraha ya wengine!

Janet Page ni mke wa Ministeril Secretary wa General Conference, Mchungaji Page. Walitutembelea Nairobi kwenye mkutano mkubwa wa wachungaji na wake zao. Wanasimamia pia idara ya maombi katika GC. Walitufundisha kuhusu maombi na jinsi ya kulea watoto. Wakati wa kipindi cha maswali, mama mmoja aliuliza; “Inaonekana kwamba sisi wazazi tutaenda mbinguni bila watoto wetu. Tunaomba utuelezee jinsi ya kuwalea watoto, ile twende nao mbinguni.” Mama Page alijibu kwa ufupi tu kwamba “WAOMBEE.” Lakini pia akaongezea kwamba; “Unapoomba, ufanye pia sehemu yako, je, una TV nyumbani mwako?” Akatusomea lile fungu letu la Methali 22:6, kwamba, “Mlee mtoto kwa njia impasayo, na hataiacha hata atakapokuwa mzee.” Akaongezea kwamba, lakini hata wewe utembe katika ‘njia’ hiyo. Kwa mfano, kama unataka watoto wasome Biblia, hebu wakuone na wewe ukiisoma. Kama unataka wawe watu wa maombi, hebu wakubahatisha na wewe ukiomba. Kama unataka waende kanisani, hebu uende nao, na kwa wakati unaofaa. Usiwapeleke shuleni, kisha wewe uende kanisani! Kama unataka wasiangalie runinga basi usiwafukuze waende kulala na wewe ubaki ukiangalia!

Mama huyu alitushangaza alipotuambia kwamba yeye aliamua akiwa msichana kwamba hatakuwa na TV nyumbani mwake. Alipokuwa anachumbiwa alikuwa anawapa wavulana sharti hili. Mwishowe alimpata mchungaji Page, ambaye ni mume wake hadi sasa. Wakasema wamelea watoto wao bila TV nyumbani mwao! Tulishangaa sana, manake wazungu ndio walituletea TV, na tunafikiria kwamba wanaithamini sana.

Labda haiwezekani kutupa TV kabisa katika karne hii! Nakumbuka watoto wetu walipokuwa wadogo tuliambia kwamba hatutanunua TV. Watoto wakawa wanajificha na kwenda kuangalia kwa majirani. Ilibidi tuwatafute toka kwa jirani mmoja hadi mwingine! Baadaye tuliambia kununua, ili tuwe tunacontrol wenyewe nyumbani, kwa maana huwezi kumuwekea jirani masharti. Watoto wanaogopa kuchekwa na kuonekana ‘tofauti’ kama hawana TV kwao. Ni kweli baada ya majuma machache wataonekana ‘tofauti’, kwa sababu watakuwa na furaha, watakuwa wachangamfu/wacheshi, watakuwa watulivu, wabunifu, watawajibika kimwili na kiroho na watapendeka.

Kweli waweza kuwa siku sita babeli na moja kwenye ibada kanisani, nawe wafikiri uko sawa. Epuka mambo ya kuangalia haya siku sita kisha ya saba u mhubiri kanisani. Vyombo hivi vya habari vina umimi mwingi sana vikikufanya ujifikirie wewe, na wala si wengine, vinaleta ulevi fulani na mwishowe utaanza kuvipenda na ukawa na Mungu mwingine. Nilipenda kutumia komputa hata kabla ya kusoma neno la Mungu wala kusali. Baada ya hiyo nilijikuta naanza kupika chakula cha asubuhi, na siku inaisha.

Kama Bwana hatakuwa namba moja maishani mwako kama MKK itakuwa kuna miungu mingine umeiweka mbele. Tuna mabwana wawili tu wa kutumikia, na ni mmoja kwa wakati mmoja. Aidha tunamtumikia Mungu au shetani. Siku hizi hakuna hata viwango kwa vitu vinavyoagizwa, kuna matangazo ya biashara na watu walivyovaa kwenye runinga inaanza kushinda wa magharibi.

Nilisafiri kwa basi nikitoka Nairobi kwenda Mwanza, na lilikuwa na televisheni, wakionyesha ukatili na mapenzi. Mama mmoja mwenye watoto wadogo, alimwambia kondakta; “Baba, badilisha mkanda tuna watoto wadogo hapa.” Kondakta alijibu “Waambie watoto wako watazame chini!” Nchi za magharibi wana mikanda mibaya ila hawaonyeshi mahali pa hadhara, mtu anaangalia nyumbani kwake. Kila mtu ana uhuru wa uovu anaotaka kufanya ila usimwingize mwingine kwa dhambi zako, maana naye ana udhaifu wa dhambi zake wa kutosha.

Hapa Afrika, wanatulazimisha kuangalia utumbo wao wot! Ukiwa na watoto wadogo umewamaliza maana wao hawajui mambo halisi na yale ya ukweli, vichekesho na futuhi zilizojaa si za kuwasaidia vile. Wataangalia mambo ukiwa haupo. Hili limechangia kudharau wanaume na wadhifa

wa 'baba; magharibi. Kina baba wanaonyeshwa kama watu mabaradhuli wasiojua wanachokifanya kwenye futuhi, hii inajenga fikira mbaya kwenye mawazo ya watoto. Wanafanya hivi kwa vile wakionyesha wanawake kwa futuhi na upuuzi, wanawake watachachamaa na kuwachukulia sheria. Wanafikiri wanaume wana mabavu sana kiasi kwamba futuhi hizi za kijinga haziwezi kuwaathiri au kuwaumiza, si kweli. Zinaathiri wanaume, vijana na wakubwa. Msemo kwamba "Maneno matupu hayavunji mfupa si ya kweli!" Maneno mengi tu yamevunja mifupa na kuua watu.

Rafiki yangu anayeishi kwenye nchi ya channel nyingi mpaka 900! Mtoto wa miaka tisa aliamka saa 8 usiku, wakiwa wamelala na kuangalia mengi ya ajabu, wazazi wengi ukiwaambia hawaamini. Wengi tunafikiri watoto wetu ni malaika. Kila mtoto anazaliwa pagani, mpaka aongoke kwa kumwamini Mungu ndipo twaweza kutetea jambo.

Mambo mengine ya runinga yana upumbavu mwingi mpaka utashangaa. Jirani yangu asiye mkristo alikuja mwezi uliopita akasema, aliona kwenye runinga (BBC) watu wakiwa na mashindano ya kula mende! Mmoja alikula maelfu mpaka alipaliwa akafa hapo hapo! Hili ni jambo la kuangalia kweli? Je, umeona mtu mzima mwenye akili timamu akifanya haya? Watu wanamkodolea macho, kwenye TV au maonyeshoni, hata kama kitu ni kiovu na kisicho na hekima kinafanywa tu kwenye vyombo hivi! Jambo hili linamsikitisha hata Mungu wetu wa Mbinguni aliyetufia; analia machozi! Hivi watu wake kujimaliza kwa kula mende kweli; na Marekani inalima mahindi kuliko nchi yoyote duniani na chakula tele, mtu afe akila mende kweli? Hata shetani anashangaa! Rafiki yangu huyu aliyenisimulia, wa dini ya New age alishangaa na kuchoka pia!

Kuhusu vitabu sisi ni wapenzi wa kusoma sana, hata tumefikiri jamani tutapata muda wa kusoma lini? Pengine tukijaliwa kama Yesu hajarudi na tuna nguvu, tukistaafu! Siku moja niliona mzungu fulani amevaa Tshirt kwenye maktaba yenye picha ya mtu anayelia kwa huzuni na chini yake imeandikwa, "So many books to read and no time!" Kwa lugha yetu tukitafsiri, "Jamani, vitabu viiingi vya kusoma na hakuna muda!"

Kweli vitabu ni hobby yetu kusoma; tunavifurahia mno. Kitabu cha kwanza katika maisha yako kiwe neno la Mungu, ukitafakari hichi usiku na mchana. Vitabu vya kujisaidia maisha, kwa kupanua maarifa (self help books) ni vizuri. Ila jihadhari usivipe vipaumbele kulinganisha na kujijenga katika kumjua Mungu. Kumjua na kumfahamu ndiyo hatua ya uzima wa milele. Uzima wa milele ni kumjua Mungu na Kristo aliyetufia Yoh 17:3.

Epuka vitabu vya mapenzi, ambavyo wanawake wengi wanapenda kusoma. Pia vitabu vya uchawi, ujambazi na vingi vingine vinavyosaidia uovu (Harry potter, Wica). Nakumbuka rafiki toka Zimbabwe aliyeolewa na mchungaji aliyefundisha seminari Helderberg, Afrika kusini aliyependa sana kusoma vitabu vya mapenzi. Ndoa yake ilipoanza kuwa na shida, vitabu hivi vilifanya afanye uamuzi ambao sisi kama marafiki zake, tulifikiri asingefanya endapo hakuishi maisha hayo ya kufikirika na 'abunuwas'.

Wake wanaosoma mambo ya mapenzi wanapenda kulinganisha waume zao na vitabu hivyo. "Msichana mrembo, akakutana na kijana mrefu mwenye sura nzuri na wakaoana, wakaishi raha mstarehe." Hadithi hizi hazina maisha halisi, na zinasema kuhusu mwanamume anayesema maneno matamu matamu kila mara; "Sili, silali, nakuota tu wewe!" Ni vizuri kwa wapenzi kupendana na kutoa maneno matamu ila yasitiwe chumvi na kuwa ya kitabu, kwani hata mtu ataotaje bila kulala? Au ni ndoto za mchana!

Nakumbuka nilipomwamini Mungu nikiwa na miaka kumi na mitano, nilichukua miezi sita kumaliza kusoma neno lake. Inachukua masaa sabini mpaka tisini hivi kusoma Biblia mfululizo na kuimaliza, ila ukitaka kuielewa vizuri chukua muda kama miezi sita mpaka mwaka kuisoma. Niliingia katika mtego wa shetani na kuanza kusoma vitabu vya makachero kama vile James Hadley Chase au Agatha Christie. Nilivisoma mpaka saa sita usiku! Baba alikuja na kuniambia nizime taa nilale. Hivi vilinipotezea muda sana, ni kweli vilinisaidia kujua lugha ya Kiingereza, ila nilipoteza ladha ya Neno la Mungu. Na Kujua kingereza siyo kuwa na akili darasani, na hata hivyo ningejua tu bila ya kutumia vitabu vibaya bali vizuri.

Pale Magomeni kanisani kwenye kabati la maktaba kulikuwa na vitavu vizuri, ningekita pale. Si siri unapoteza ladha ya neno la Mungu unaposoma vitabu vya ajabu ajabu na kuangalia televisheni. Utaona unaboeka kusoma neno la Mungu ila vingine vinakusisimua. Jambo la ajabu ukimweka Mungu namba moja, Neno lake litakusisimua utashangaa, utaamka hata usiku wa manane kulisoma; Haleluya!

Tulisoma macomic (futuhi za watoto) kama Denis the Menace na Tin Tin yalipoteza muda mwingi. Kijana wangu wa miaka kumi na moja ameanza kusoma; nikampa kisa changu, ama kweli kumbe mengi hurithiwa! Tuombe urithi wa viatu vibaya vipukutike kwa uwezo wa Mungu. Tuombe Mungu watoto wetu wasirithi upuzi huu mwingi. Anapenda kusoma vichekesho kila mara akiamka tu, je unaona ni vyema kuamkia siku kwa vichekesho tu bila neno la Mungu?

Ukiwa na komputa iweke mahali pa wazi kama sebuleni, ili kila mtu ajue nini kinachoendelea. Kama una uhakika ni wewe tu na mume mtatumia waweza kuweka chumbani mwenu. Usipoteze muda kwenye hii pia. Muziki ni zaidi ya maneno, muziki pia ni midundo na sauti (tune). Ikiwa hauamini jaribu imba wimbo wa Yesu kwetu ni rafiki na sauti, midundiko na msimamo wa rap. Je kuna kicho kwa Mungu? La! Jaribu kuangalia website ya Ivor Myers and music au Christian Berdahl.

Historia ya muziki yatueleza kwamba muziki ulikuwa kwa kumsifu na kumwabudu Mungu. Ila binadamu amekuja na magunduzi mengi. Miziki inaathiri tabia za watu kwa uzito kuliko tunavyofikiri; muziki ni lugha na utamaduni wa aina Fulani. Hebu nyimbo unazoweka nyumbani ziwe za kumtukuza Mungu. Sisemi kwamba usisikilize zozote mbali ya ibada, ila chagua maneno na midundo ya muziki unaosilikiliza. Usinunue kitu chochote tu, bila kuchekecha, hata kama unapenda kufurahisha vijana wako.

Siku hizi nyimbo nyingi hazimpi utukufu Mungu. Hatuzungumziii nyimbo za Taifa, la. Shetani alikuwa mwimbaji mbinguni, anajua kwa nyimbo atavuta watu, wengi wameanguka kwa nyimbo katika makwaya ikawa kama ulevi na kuingia uzinzi au uasherati; nyimbo zina ulevi fulani kama si za kumtukuza Kristo. Nyimbo zinaleta tofauti kubwa kwa mengi mfano kuhamasisha watu, kuwapa watu furaha, kueleza huzuni za watu n.k. Hata kwa viumbe muziki unaleta tofauti, kwani utafiti umeonyesha kwamba ngo'mbe wanaokamuliwa wanatoa maziwa zaidi wakiimbiwa, au maboga shambani yanakua zaidi endapo yatawekewa muziki. Tumeiga mengi sana, kama muziki wa rap bila kujua. Nchi nyingi za magharibi utafiti umeonyesha kwamba Nyimbo za rap zaongeza ukatili, uhalifu na uovu. Hata ukiangalia kwenye tovuti (internet) google maneno kama rap music and behavior utashangaa (tabia na muziki).

Wa rap, Wameonekana katika uhalifu kama uasherati, uzinzi, mauaji na wizi. Utamaduni huu ni mgeni kwetu na kusema hivi si kwamba kila mtu wa muziki huu anaua, ila maadili yanapata shida

sana kujengekea vyema na kwa kifupi mambo ya kiroho yanapungua makali, mpaka yanakufa kabisa. MKK, hili ni siri kwako? Watu kama Bob Marley walioingia katika muziki, Michael Jackson, Whitney Houston au Elvis Presley walianza kama watoto wakiimba kanisani kwa kumtukuza Mungu. Hawa kama Presley walisemekana walikuwa na sauti nzuri za Bass kama waafrika, na ndiyo maana walishamiri (was a white man in black voice). Yaonekana muziki wetu Afrika, watu wengi wamekopia kuanzia Rock, mpaka mingine. Nilisikia kule Venezuela na Brazil tulipoenda ulei, zilifanana na za waganga wa kienyeji wakiagua (voodoo music).

Waimbaji hao wanne, vipaji vyao vilivyoonekana kanisani, dunia ikawaita kuimba huko, walikufa kwa ulevi wa madawa n.k., na wakawa watumwa wa ibilisi. Hatusemi kwamba hawatakuwa mbinguni la! Mungu ni mwenye rehema, hata dakika ya mwisho waweza kupata rehema yake kama mwizi wa msalabani. Ila bahati ya mwenzako usilalie mlango wazi, na pia huyo mwizi pengine ilikuwa mfano ili watu wasikate tama. Na alikuwa mmoja tu, ili watu wengine tusichukulie rehema za Mungu kimchezo.

Zamani Afrika watu walicheza dansi za watu wengi, kwa makundi. Hata nyingi zilikuwa wanawake kwa wanawake, au wanaume kwa wanaume. Nyingine zilikuwa za wakati wa kazi kama kulima, na hazikuwa za mambo ya ngono (revelry). Walipokuja wakoloni walileta dansi za mwanamume na mwanamke wameshikana kwa ukaribu wa milimita moja. “Wakasema eti za waafrika ni za kishenzi ila zao ndiyo za Kimungu!” Kwa kweli zote ni mbaya kwa MKK anayempenda Mungu na kumtumikia katika kweli na Roho.

MKK, anayetaka kuwa karibu na Mungu au mume/mke wake, kamwe asicheze dansi hizi! Tulikuwa shule ya bweni na walisema ni maisha ya ‘social’, wakaleta shule ya wavulana na wasichana kucheza dansi. Jambo hili nililiona kwa macho yangu, ila Mungu alinihurumia sikupenda kudansi, ndani ya moyo wangu niliona lina walakini, aibu na dhambi. Wasichana walitoka dansini walinisimulia ya ajabu, hata nilishukuru Mungu sikwenda. Habari zilikuwa kama hivi. “Taa zinazimwa na kuwekwa dim au rangi za utusi tusi hivi, watu wanashikana karibu kama milimita moja, wasichana na wavulana;” “Walimu wanapita wakituchunga. Msichana mmoja na mvulana walikutwa kwenye kona wanafanya ngono, wana mashitaka!” Mengine mengi machafu yalifanyika wakati wa dansi hizi! Hakuna mwanamume unayepaswa kukumbatiana naye, isipokuwa mume wako! au mara nyingine jamaa zako wa karibu kama mtoto au baba mkisalimiana au kupeana pole. Epuka mambo ya kukumbatia watu ovyo ovyo, uasherati unaanza moyoni, na si lazima uvue nguo, soma zaidi Mathayo tano.

Tunajua kama Waethiopia na Wanyarwanda, ndivyo wanasalimiana; ila salaam ina tofauti na uasherati. Niliona Rwanda wanashikana mabega tu, wanaposalimiana. Wengi katika Afrika ya Mashariki, Uganda na Tanzania wengi walipiga magoti, na Kenya walishikana mikono. Ila siku hizi tumeiga salamu ya kukumbatiana, na tumezidisha; hata kugusana vifua, japo ni kati ya mwanaume na mwanamke! Wengine wameendeleza hadi busu ya mashavuni na kugusanisha midomo!

MKK akimkumbatia mwanamume ye yote kwa karibu hivyo, anampa majaribu, na wewe mwenyewe uko katika shamba la shetani. Tusidanganyike, yoyote tupandayo tutavuna. Huwezi kupanda mchicha au sukuma wiki, kisha ukavuna bangi! Hakuna binadamu anayesema kwamba mimi ni imara, angalia usianguke.

Tunarudia kwa kifupi, dhambi si tendo, bali ni kufikiri, kukariri, kulirejea tena jambo hilo! Usafi wa ngono ni mawazo, matendo, hisia na maneno. Ukitaka kuiba baiskeli na ukafanya mpango, ukienda na usiikute, utakuwa umeiba au la? Ni kwamba nafasi haijatokea tu, ila ulikuwa umemaliza shughuli yote. Mpango wa Mungu, si wewe ujipeleke kukumbatiana na watu, unajiingiza majaribuni

na kujitia shidani. Epuka hata kukutana na jinsia nyingine kisiri, hata kama kuna uchumba, mitego ya shetani unaifahamu. Hata kwa wale ambao hawajaolewa, iwe mwiko! Ni tabia ya uzinzi au uasherati; haina majadiliano yenyewe. Wewe mwiulize mwanamume ye yote anamyepeleka mke wake, kama angependa achukuliwe na mwanamume mwingine na ashikwe vile, atakwambia la. Ila watu wa magharibi wametuletea vitu vya ajabu, na tunaona havina swali, mpaka tunapeleka watoto wetu kwenye madisco ya watoto na kuanza kuwadhuru na mawazo ya uasherati toka utoto. Kwamba anakifanya mtu wa magharibi haina maana kwamba si dhambi! Mungu atusaidie tuelewe hili kwa undani sana.

Hatushauri kwamba ukae kama mtauwa ukiwa mtenda kazi wa Mungu, chukua muda kutoka nje au kufanya mambo yatakayokupa furaha kwa burdani. Haya yaweza kuwa hobby, ila yachague vizuri ili yampe Mungu utukufu.

Burudani zipo nyingi kama vile kuimba, kusafiiri, kucheza michezo, kuhudhuria mijadala ya vikundi, sherehe za aina mbali mbali na kadhalika. Pia ukifika mahali, na uovu unaendelea wa picha uwe na ujasiri kuaga na kuondoka, au hata kuwambia kwamba, "Haya ni dhambi, roho yangu imekosa amani, kwaherini."

Unajua Biblia ilipoandikwa imetoa miongozo wa yooote, hata ya tumbako iliyovumbuliwa baadaye, tusome na kuomba roho atuongoze.

Chagua kitu cha kukupendeza ambacho si cha kukukwaza, na kile ambacho pia kinaonekana hakikwazi wengine. Kama ni kuangalia runinga chagua program vizuri. Sinema za watu za nchi kama Nigeria zimeingia nyumbani; na hizi zina maneno ya kupotosha na futuhi za ajabu. Wake za viongozi wa kiroho wamekuwa wakiangalia hizi, na kutosaidika kiroho. Tusidanganyike, lolote tupandalo ndilo tutavuna.

Christian Bernadhl mlei anyeshugulikia muziki wa Shepard call; alisema nyumba zetu zina TV, internet, radio na magazeti machafu. Hata siku hizi hamna haja ya kwenda sinema, unaleta mikanda yote nyumbani. Akasema nyumba nyingi zinakuwa siku sita babeli (machafukoni) na siku moja tu ndiyo tuko nje ya Babeli, siku ya saba ya juma ya ibada! Je, ni sawa tukiwa na viwango viwili vya maisha hivi?

Zamani kabla ya kanisa kujengwa kama wakati wa Ibrahimu, ibada ilifanyika nyumbani na hili ni kusema mwili wako na nyumba yako pia ni hekalu la Mungu, usijiingize kwenye mambo machafu, si kule kwenda kanisani tu bali na mwili wako na mawazo yatunzwe.

Soma wafilipi 4, "Hatimaye ndugu zangu..."

Mungu atusaidie tuelewe hili kwa undani sana

Tunapenda kutahadharisha kwamba makanisa mengine vijana wana muziki wao wenye ngoma na midundiko na watu wazima wana tenzi. Kwa vile vijana ndiyo wanakuja kwa imani, hekima itumie kuwaongoza katika muziki ambao unaleta heshima na utukufu kwa Mungu. Msibishane kuhusu tamaduni za muziki, hamtafika mbali.

Nilikuwa nasikiliza kwaya ya muungano ya kikristo ya Tanzania ikiimba, nikiishi nyumbani kwa Mmishonari Trickett na mke wake Michigan. Yeye alikuwa anaishi na watoto wa nchi mbali mbali kama Yugoslavia, Japan, Bahamas, Nigeria n.k. Kulikuwa na mch wa Kijapan mtu mzima alinjia na kusema, "Dada unasikiliza muziki wa aina gani mbona una gitaa? Ni wa kikristo kweli? Kwao Japan, wakristo wanasikiliza muziki wa piano tu. Sasa wewe utajaza jedwali.

Hatutaweza kunyamaza kuhusu muziki katika mazingira tunayoishi. Utamaduni wa kigeni umeingia mwingi na kuigwa. Muziki una nguvu nzito za kubadilisha mwenendo, hisia na tabia.

Waweza kufanya maamuzi ya ubongo kutindikiwa na kutenda kile ambacho hakikudhamiriwa muziki ungiapo kichwani. Biashara zimetumia muziki kutuuzia vitu ambavyo hatukupanga kununua au visivyo na maana kabisa!

Muziki ni lugha ambayo mtu yoyote akiimba, msikilizaji aweza kupata ujumbe, aidha wa furaha, chuki, sherehe, n.k Hatuwezi kujiachia sisi au watoto wetu kusikiliza chochote, na kutegemea tuwe na maadili. Tukumbuke kwamba Shetani alikuwa kiongozi wa kwaya na ni mwimbaji maarufu; Na kwa vile hapendi kumsifu Mungu anataka kufanya tuingie katika nyimbo zake. Kama tunataka usafi wa mawazo na moyo lazima tuepuke nyimbo za aina fulani.

Mtoto wangu wa miaka 11 alikuwa na watoto wengine wakiimba nyimbo zenye maneno ya wazi wazi ya kumtumkuza shetani. Nyimbo kama hizi zinafanya maamuzi yetu na kufikiri yaonduke kabisa! Hata nyimbo nyingine za kumsifu Mungu zafanya Mungu aonekane kama rafiki wa kiume (boyfriend), hizi zinapunguza utukufu wa Mungu.

Nyimbo zimeleta viburi kwa wanaoimba, na kuwafanya waonekane kama vimungu vidogo, badala ya kumtukuzia Mungu. Wengi wanasema tunaalika kwaya itutumbuize! Nyimbo zilikuwa kwa ajili ya kumsifu Mungu na kumwabudu, bali siku hizi binadamu tumeingia kwenye mavumbuzi. Wengi wanafikiri maneno mazuri ya muziki ndiyo kitu pekee kinachofanya muziki uwe wa ibada. Hii si kweli! Muziki ni zaidi ya maneno, kuna mapigo na sauti (rhythm, melody).

Ukipiga ngoma za kienyeji za kucheza sindimba, na huku unaimba wimbo 'Yesu kwetu ni rafiki;' kila mtu ataona ni wimbo wa kukatika dansi na si wa kumtukuzia Mungu. Kwenye msiba, watu wanaimba nyimbo zinazoendana na tukio hilo; ukienda pale na kuimba nyimbo za midundo, wataona kwamba hujali huzuni yao, au pengine umerukwa na akili.

Wmarekani weusi na wengine wamekuwa na miziki ya dunia kwenye kanisa (Christian Rock); na tumeona tuwaige ili kufurahisha vijana. Na wengine twafikiri kwa sababu walikuwa na hizi katika tamaduni zao basi waendele tu. Muziki ni kama mavazi, mwombe Mungu akupe nuru, kwa kile anataka usikilize na kumwambia. Hatupendi kuwa wanafiki, ila kuna nyimbo za kicho kwa Mungu, na kuna zile ambazo zapasa zitolewe mara moja kutoka kwenye ibada zetu. Hebu Mungu Atuongoze, ili tusikie kwenye masikio yetu, kugeuka kushoto au kulia. Nyimbo kama za Rap zimekuwa za kawaida miongoni mwetu na hasa kwa vijana. Tunapenda sana kuigiza vitu vya magharibi hata kama vinatumiza?

Magari ya abiria kama matatu au dala dala yamekuwa yakiweka sauti kubwa, na kupasua ngoma zetu za masiko. Katika kumwomba kondakta siku moja apunguze sauti alisema, "Wewe mama mzee, ndiyo maana hupendi nyimbo zetu; vijana wanazifurahia." Cha kushangaza ni kwamba wengi wetu hatukupenda mayowe ya aina hii, hata tukiwa vijana. Utafiti wadhahirisha kwamba vijana wengi wanakuwa viziwi mapema na maadili kupasuka kutokana na nyimbo za ajabu wanazosisikiliza.

Tunarudia, nyimbo si maneno tu yanayokuwa yana maadili pungufu ila midundo pia. Mtu asikudanganye kwamba muziki ni maneno tu! Midundo inaleta fikra, hisia na misisimuko ya aina fulani kwa ubaya au wema.

Wasichana 522 wa mijini walifanyiwa utafiti wakakuta wanapiga walimu wao madarasani mara tatu kuliko wengine, kwa vile wanasikiliza miziki ya rap. Jaribu kuangalia kwenye internet website hizi kuhusu muziki; mfano Ivory myers and music au battlefield holywood. Muziki waweza kubadilisha

fikara kwa nguvu sana . Wanasema hata mwanamke anayesikiliza muziki wa sauti iliyotulia na nzuri kama Mozart, ana nafasi kubwa ya kuzaa “mtoto mwenye akili nyingi na mahusiano chanya na watu.” Na yule anayesikiliza rap aweza kuzaa mtoto ambaye ni mkatili na asiyependa watu. Jamani miziki tunayosikiliza nyumbani kwetu na kuwawekea watoto ni lazima ichujwe sana. Staili za ajabu zinaingizwa pole pole. Mnajua wanamuziki wale wa metal jinsi maisha yao yalivyokuwa na kelele nyingi na fujo pia.

Wanamuziki wengi wanaojulikana kwenye nchi nyingi wameingia kwenye madawa ya kulevya na kujua! Haya yameandikwa kwenye magazeti. Wana muziki kama, Elvis Priestley, Bob Marley, Whitney Houston na Michael Jackson na wengineo ambao mnawafahamu. Hawa walianza kumwambia Mungu kanisani. Siyo siri, miziki mingi imewaingiza vijana wetu kwenye uasherati, ukatili, ujambazi. wizi, ulevi, ugomvi, na tabia nyingi mbaya kwenye jamii.

Chuo kikuu cha North Carolina katika utafiti wake wa mwanamuziki Andre Adams “hell’s kitchen” album umeona kwamba maneno yake yako wazi kufanya vijana waingie uhalifu, na kutumia madwa ya kulevya. Wameona wanawake wanalengwa sana, hasa wale wasiojiheshimu na wanafanywa kama vyombo vya wanaume kuwaridhisha tamaa zao za mwili. Miziki hii mibaya imeonyesha kuleta maradhi ya akili kama sonona.( depression). Wateja wote tufanye kampeni ili nyimbo hizi ziachwe kuwekwa kwenye redio zetu za jumuiya mara moja.

Chuo cha Josphson institute kimeona kwamba kwenye miji mikubwa yenye magenge ya uuaji na kutumia silaha ilihusiana na nyimbo za rap na hip hop zenye maneno hasi yanayolenga ubaguzi wa rangi, unyanyasaji wa wanawake, ukatili, na ubakaji. Hizi zimeleta upasukaji wa mambo. Magazeti kama Essence yamekuwa na kampeni ya “Take back the music” yaani urudishe muziki mbaya. Kwa kweli kila mahali vijana wameweka wanamuziki, kama mifano ya kuiga ( role models, stars, celebrity). Japo hawa wanamuziki wana maadili machafu, tumekuwa tukiwaonea wivu (admire).

Rap ina tabia ya kujikita kwenye utajiri ambao unatokana na magenge, madawa ya kulevya na vile vinavyokiuka sheria, ujumbe ni kwamba, “Uhalifu ushabikiwe, na uhalifu una manufaa!” na unalipa kwa njia kubwa kuliko ajira za halali. Maisha yaonyesha ya kutamanika na kuvutia kwa vijana, na wanapewa ujumbe “Watakuwa matajiri haraka!” Ujumbe huu unamfanya mtu asijikane nafsi au kutawala nafsi na kuwa na “umimi” mwingi.

Mambo haya ya utajiri na anasa yashawishi vijana wengi wasisome au waache shule waimbe imbe tu na kuishi maisha ambayo mkristo hapashwi kuishi. Wasichana waonekana wakidansi kando ya magari ya fahari kama benzi. Hii ni kama kivutio, kwamba watakuwa na maisha hayo. Picha za sigara, pombe na nguo zisizo na adabu au uasherati vinaambatana na miziki hiyo.

Sababu za kutunga muziki au kuimba katika historia zamani ilikuwa kumtukuza Muumba na kumsifu. Kwa kawaida, nyimbo zingine kama zile za taifa za patriotic na zingine hazina ubaya. Ukisikiliza mapigo na maneno yake utatambua tofauti ya nyimbo za giza na za nuru. Kuna nyimbo nyingine zimekuja zinahusiana na mambo ya uchawi, juju, voodoo, au nguvu za giza ambazo jadi na desturi zingine nyingi Afrika na duniani wamekuwa wakishugulika nazo.

Magharibi sasa wameigiza nyimbo zetu, ambazo zamani zilionekana ni za kishenzi, bali sasa ndiyo za kutamanika. Mambo ya kujiweka vipini au ndonya kila sehemu ya mwili, na kujikwaruza (tattoo) kama wamakonde navyo vinaigwa sasa na wa magharibi, ila kwa kutukuza mambo yasiyo na mvuto kwa Kristo! Zamani waafrika walionekana ni wa nyuma wakifanya haya, ila sasa wengi, hasa



vijana wataka waigize haya! Hata watu wa magharibi wakiigiza, tuwe waangalifu kwani, viwango vyetu ni Neno la Mungu na si watu wa nchi za magharibi.

Mmesikia wengi wakisema kwamba umefika wakati wamishonari wa Afrika waende nchi za Ulaya kama wao walivyokuja; kwani Ulaya imekuwa kama 1040 window. Miziki rap na hip hop ina uovu mwingi na kitu ambacho wanaolea watoto wakiepuke kabisa.

Zamani hatukuwa na vitu hivi. Tulikuwa na muda mwingi sana wa kuzungumza na kushauri watoto wetu. Vitu hivi ni muhimu sana, lakini vina madhara kadhaa. Ni muhimu tufahamu kwamba tunachokila ndicho kinajenga miili yetu. Ukila vyakula vya afya, utajenga mwili wa afya. Vile vile, mambo tunayoingiza katika mawazo yetu, ndiyo yanajenga akili zetu. Ukiingiza mawazo mazuri (positive), utapata matokeo mazuri. Ukiweka akilini mawazo mabaya (negative) pia utapata matokeo mabaya.

Siku hizi kuna vifaa ambavyo vinatuwezesha kusikiliza muziki kila mahali, hata tukitembea. Muziki uko kwenye simu na kila mahali. Miziki au nyimbo nyingi hazijengi tabia hata kidogo. Midundo na maneno yake ni ya kuhimiza uhalifu, kama kutoa mimba, homosexuality, lesbianism, uzinifu, mauaji, ujangili, wizi, n.k. Kijana akisikia maneno haya kwa muda mrefu anayakariri na kuyaamini na yanaathiri fikra zake. Atapenda kujaribu kufanya kama wimbo unavyosema. Andrew Fletcher aliandika zamani, mwaka wa 1703; kwamba “Wewe andika sheria, na mimi niandike nyimbo, na nitaitawala nchi yako.”

Mtunzi mmoja wa nyimbo alisifia jinsi kuzimu kulivyo mahali pazuri, ambako watu wanafurahi na kusheherekea, na kwamba unahitaji uende huko, make rafiki zako wote watakuwa huko. Mtoto akisiliza maneno ya wimbo huu kwa muda mrefu, atatamani aende kufurahia huo uzuri wa kuzimu. Nyimbo nyingine zinadharau ukristo na kumkufuru Mungu. Mwimbaji mmoja alitunga wimbo wa kuwaambia vijana wasiwatii wazazi au wakubwa wao, unasema ‘fanya unavyotaka mwenyewe,’ bila kujali ye yote. Wimbo mwingine unasema, “Umejaribu pombe, haikusaidia, umejaribu madawa ya kulevya, hayakusaidia. Umejaribu ngono, haikusaidia, kwa nini usijaribu kujiua?” Looh! Ndiyo maana vijana wengi wanajinyonga siku hizi???

Lakini siyo kwamba nyimbo zote ni mbaya. Kuna nyimbo nzuri. Wazazi tunatakiwa tuwanunulie watoto kanda (cd/dvd) za nyimbo nzuri, tangia wakiwa wadogo. Nyimbo nzuri zinainspire na kumuinua mtu kiroho na kiakili.

## Sura ya 37: KUWA KIONGOZI

Kwa vile kazi ya mume wako ni kuwa kiongozi, ni vizuri tujadili uongozi. Kwa nini kanisa linahitaji viongozi? Tunaona mfano wa Kutoka 18:21,22 (soma). Musa anaambiwa ajipatie watu wenye uwezo wa uongozi kuongoza watu 10, 50, 100 na 1000. Kulikuwa na viongozi wa makabila 12, makuhani, wazee 70 n.k. Katika kanisa la kwanza tunaona mitume, manabii, walimu, waponyaji, na 1Wakor. 12:27,28.

Uongozi unasaidia mipango, utendaji kazi wa watu, amani, ufanisi, utaratibu n.k. Uongozi wa kanisa unatoa mipango na sera ili ubora, utendaji na ukuaji wa kanisa uwe mzuri. Unapofanya kazi peke yako na familia yako kumhubiri Bwana ni tofauti ambapo unafanya na washiriki katika kanisa kumshuhudia Bwana. Unahitaji mpangilio na uongozi zaidi, la sivyo kazi hiyo itakuwa na shida na migogoro mingi.

Mtu asifikirie kwamba kanisa ni kikwazo kwake katika kazi, kanisa la Mungu limeanza kwa maombi na hekima toka Kwake, ni chombo kiteule kufikia watu. Watu wanapobatizwa, wanaingia katika ushirika ambao una mpango wa kuwalea na kuwatuma waende kuhubiri. Watu wanapokuwa pamoja bila uongozi wanakuwa kundi la ghasia au vurugu tupu. Ili kundi liendeleo, uongozi unahitajika, kuliko fedha au kitu kingine chochote. Unahitajika uongozi wa kiroho. Noah hakuwa goi goi, alikuwa kiongozi wa kiroho, alikuwa injinia wa kusimamia ujenzi mkubwa, kushughulikia wanyama na kuhubiri. Alimpendeza Mungu Mwanzo 6:9.

Viongozi wa kiroho si wakatili, au masultani wajeuri, wanachukua muda kuomba na watu na kumpendeza Mungu. Watu wawe tayari kuja kwako kwa ushauri na uombe nao. Kiongozi hana mamlaka ya mwisho, bali Mungu, hivyo piga magoti. Uongozi wa kiroho hauji kwa masomo, bali kwa machozi, maombi na kuomba toba ya kweli ukichunguza moyo wako na kuomba kujazwa na Roho mtakatifu, ni muhimu! Kiongozi wa kiroho ahitaji kuwa mtu wa njozi, pasipo na njozi watu huangamia. Kiongozi wa kiroho haridhiki na mafanikio hafifu na ndoto ndogo za kufanya kazi ya Bwana. Ana magoli kazini, ili afanikiwe.

Kiongozi lazima atumie muda na Mungu wake akisoma, akitafakari na kuomba. Sisi ni watu wadogo tunaofanya kazi Kubwa ya Mungu, kamwe tusifikiri sisi ni watu wakubwa tunaoshughulikia kazi ndogo. Uwe mtu ambaye ni mwepesi kusikiliza na mzito kuzungumza. Uwe mpole (kind) kwa unaowaongoza, muungwana na mwenye huruma. Usiwapakie watu maneno ya mikato na jeuri. Tusiwe wenye kupenda mazoezi ya kukimbia majukumu.

Kiongozi asifanye mioyo ya watu ikapoteza ujasiri au kufa. Wito wetu wa kumtumikia ni wa maisha, tuwe waaminifu mpaka kufa, naye atatupa taji ya uzima. Mungu hawezi kutumia wale ambao hawajajitoa kikamilifu, hasa wakati mgumu na wa dharura. Twahitaji kusimama na kutetea kweli na haki, hasa wakati wengi wanakimbia, kuendelea kupigana wakati ambapo majemedari wanaangushwa, ndiyo mtihani wetu wa kupima yule anayeweza kuwa kiongozi wa kiroho. Lazima tupate joto kutoka kwa wenye ubaridi, na ujasiri kutoka kwa walio waoga.

Kila shirika lina kiongozi, kama kiongozi, Jifunze kuongoza kikamilifu, na kwa ufanisi. Jua unapolenga na kwenda.

Mtoto wa miaka mitano alikuja nyumbani na kumwambia mama yake; “Nimechaguliwa kuwa mwenyekiti wa shule nzima! Mama alishangaa na kumwuuliza, ilikuwaje? Akajibu, “Walitaka mtu anayejua kuandika ili awe katibu, kwa vile sijui kuandika sikuchaguliwa, wakataka mtunza hazina anayejua kuhesabu nami sijui kuhesabu, hivyo wakanipa wenyekiti! . Unapopewa madaraka, usifikiri ni kwa sababu wewe ni wa pekee na unajua kila kitu!

Unapoanza kazi, jua wale ambao wana ujuzi wa kufanya kazi fulani, na wale ambao wakiwekwa pamoja wataifanya vizuri. Usimweke mtu kama Paulo na Barnabas pamoja! Maisha ni mafupi, usijiletee presha au vidonda vya tumboni. Kabla ya kamati au bodi kukutana ni vyema mjadili mikakati fulani au mambo unayotaka kuleta kwenye kamati (agenda). Usiwe mtu wa kuwa na mipango mingi kupita kipimo, uwe na kiasi. Kupanga mambo sana ni kama vile Daudi alivyokuwa

amevaa nguo za Saulo, akienda kumpiga Goliati; unapunguza ufanisi. Mipango ni vyema iwe mizuri, isigongane siku. Mfano: Uinjilisti wa hadhara usigongane na makambi, au kufanya programu nyingi mwezi mmoja, na mwaka mzima uko wazi.

Andika barua, email, au sms; upatapo nafasi, za kutia moyo na matumaini, wale unaowaongoza. Mtume Paulo aliandika na hizi zikawa mibaraka kwa makanisa.

Jaribu kutunza bajeti nzuri ya matumizi ya chochote unachokabidhiwa kihusucho fedha. Usifikirie tu kazi katika kanisa lako mahalia, bali uwape moyo watu wavuke hata mahali pengine.

Miaka mitatu iliyopita tulisikia nchi ya Buthan ina wakristo wachache na wa dhehebu letu walikuwa sifuri (0). Hapo ndipo kanisa lilipanga mikakati ya kuingia kule. Walijenga vikanisa kwa \$1500. Tuliposikia vile nasi tulijiunga kwa kujenga kikanisa kimoja. Weka bajeti yako vizuri ili uweze kusaidia kanisa mahalia na kuvuka Makedonia.

Mahusiano na watu katika kituo chako ni muhimu sana. “Mama nipe radhi kuishi na watu kazi,” ni msemu nilioupata kutoka kwenye khanga. Ni lazima tujifunze kuishi na watu. Yesu ametuachia mfano 1Pet 2:21. Siku hizi wanasaikolojia wametuzia bidhaa zao za jinsi ya kuhusiana na watu ila shida ni nyingi mno.

Tumekwenda mpaka mwezini, ila tumeshindwa kutembelea jirani. Tunapokuwa na mahusiano na Yesu anatusaidia hekima ya kuishi na watu. Tujitahidi kuishi kama Yeye tufuate nyayo zake kwa karibu sana. Tuwe watu wenye huruma, “Akawahurumia makutano”. Soma warumi 12 kwa habari zaidi.

Tukubali kushughulishwa na mambo manyonge, pia ni lazima tukubali kuongozwa kama tunataka tuwe viongozi. Je, tukiwa busy, tunajaribu kuwaepuka watu na kuwaonyesha ubaridi wetu? Je, tuna ubaguzi kama mtu ana uwezo wa mali, huyo ndiye tunamtembelea kila wakati na kujidai tunamwomba? Lazima tuwe na upendo wa kweli. Pengine tunawaogopa wenye mali na tunawazunguka kama visiwa bila kuwafikia na injili? Najua wengine wenye mali wana viburi kufikiwa na wana majibu ya kukatisha tamaa, ila hata hawa wanahitaji uzima wa milele, hakuna anayetaka kwenda jehanamu.

Lazima watu wawe na imani na uongozi wako kabla hawajaanza kukusapoti. Uwatendee wengine jinsi unavyotaka kutendewa. Jitahidi uwe na maneno mazuri na ya huruma kwa watu. Kuna viongozi wengi wana mapigano makali katika maisha yao, na wanahitaji pia mtu wa kuwapa maneno ya faraja au hata kuwapa kikombe cha maji ili waburudike. Viongozi wanapaswa wawasaidie watenda kazi wenzao wenye mahitaji. Mithali 3:27 inasema;

“Usiwanyime watu mema yaliyo haki yao, ikiwa yako katika uwezo wa mkono wako kuyatenda, usimwambie jirani yako nenda urudi kesho nitakupa, nawe unacho kitu kile karibu nawe!” Wakati mwingine nimeombwa, hata kitu rahisi kama namba ya simu, nikaona uvivu kutafuta au kumpa, nikamwambia, “Piga tena, au njoo kesho”. Jambo hili lina uovu ndani yake. Kadri tupatavyo nafasi na tuwatendee watu wote mema, na hasa jamaa ya waaminio.

Tupate ushauri toka kwa wale tunaofanya nao kazi, tunaona maisha ya Rehoboam; 1Wafalme 12:5-19. Kongozi bora atapata mashauri kwa vijana na wazee pia. Mwenye hekima atasikiliza mashauri na kuongeza maarifa “Pasipo mashauri taifa huanguka; bali kwa wingi wa washauri huja wokovu.” Mashauri pia unapata kwa kiasi, na kuyacheua. Mara nyingi nimejikuta napata mashauri mpaka nashindwa kufanya uamuzi sahihi. Kila kitu kina mipaka yake; Mungu Ndiye atakusaidia

unapoendelea kukutana na uzoefu mbali mbali.

Usiogope kufanya makosa, kila binadamu anafanya makosa. Kiri umekosa, sahihisha na kusonga mbele, usikae na kubishana. Usitake wewe ndio upate sifa ukifanya jambo na usiposifiwa unanuna. Tanguziza wengine pia wapate sifa! Uwe tayari kurudishia watu furaha na matumaini, kwa kuwapa nafasi ya pili tena wale waliokosea. Endapo kiongozi Barnabasi asingemchukua Marko leo tusingekuwa na mwandishi shujaa wa injili. Paulo alikuwa ameshakata tamaa naye, ila kiongozi mwingine alimsaidia kijana huyu mdogo. Fanya kazi na watu, siyo kuamrisha, ‘fanyeni’ bali ‘tufanye pamoja.’

Tunapofanya kazi na kupata shida, tuna tabia ya kuona kwamba wengine wana raha ila, sisi ndio tumepangiwa makundi yenye shida. Ni vigumu kujua viatu ambavyo anavaa mwingine. Ni vizuri tuwe wenye huruma na upole wetu ujulikane kwa wale wenye shida wajue kwamba wana wakili wa kuwatetea. Bwana yu mlangoni, tumetumwa tuponye majeraha ya watu na si kuwapiga watu viboko.

Je, ukiwa mwenyekiti wa kamati, kazi yako unaifanyaje? Tuna kamati nyingi katika utendaji wa kazi zetu kanisani; ufanisi wa kamati unategemea sana kiongozi wake. Roho mtakatifu anahitajika katika shughuli hii. Roho wa Mungu ndani yetu kama viongozi, hakutakuwa na chuki, wivu au kukosoa wengine. Tunashauriwa kwamba tupendane kwa pendo la undugu; sisi kwa sisi kwa heshima; tukiwatanguziza wenzetu. Kwa bidii, si ulegevu; tukiwa na juhudi katika roho zetu, tukimtumikia Bwana.

Mwenyekiti wa kamati ni vyema ajue wapo wapi na wanaenda wapi. Ajue watafikaje pale na wakifika pale watafanya nini. Barua, sera, habari, mahesabu, na mambo hayo yote yanayohitajika kwenye ajenda yawe tayari kwa mpangilio. Kiongozi asikate mambo, akijibu maswali bila ushahidi wa mambo. Kabla mambo hayajawekwa kwenye ajenda kiongozi ayaombe, ayafikirie na kuyajadili. Hii haina maana kwamba mwenyekiti ana majibu yote, au mamlaka yote, au kuburuza watu.

Ili kuwa mwenyekiti, lazima atakuwa ana karama fulani ya kuongoza mambo; na mambo ya kiroho ni mambo ya kufa na kupona. Ni vyema kama mwenyekiti wa kamati utoe nafasi watu wazungumze mawazo yao; usiwe na tabia ya kuwaziba mdomo au kuingilia kati. Ajenda isizungumzwe kwa muda mrefu muda uokolewe, ila hatutumikii muda, tunatumikia watu, na Mungu. Ingawaje watu ndiyo wanakuwa na utatuzi wa mambo; hapa ndio kiongozi, kama mwenyekiti, anapaswa kufahamu jinsi ya kuongoza ajenda, aikatishe mara tu inapochukua mkondo mwingine. Jua jinsi ya kuchukuliana na wanaokupinga, wakati wa mazungumzo ya kamati, n.k.

Abraham Lincoln raisi wa Mareknai alisema “Namshukuru Mungu kwa maadui zangu, kwani wanamenisaidia nisifanye makosa mengi. Nikifanya makosa marafiki hawaniambii, ila maadui wananiambia papo hapo kwamba nimefanya ujinga, hivyo namshukuru Mungu kwa maadui.” Kuna jinsi moja tu ya kumshugulikia mtu anayekupinga, ni kuwa na roho wa Mungu. Tuwe na upendo kwa wengine, tusikae na kubishana wakati ambapo imeonekana wazi tumekosea. Hata kama hujatendewa haki, kumbuka Bwana aweza kugeza matata yawe ya mbaraka kwako. Tusichukue mikononi mwetu hukumu.

Angalia kisa cha Yusufu na hata Daniel ambavyo hawakutendewa haki. Mwenyekiti lazima awe tayari kuwa mtunza amani. Ni usanii kujua kugawa ugali, na kila mtu aone amepata kipande kikubwa. Yoyote anayepungukiwa na hekima, tumeambiwa tumwuulize Mungu, ila tuombe bila shaka, tuisitesite na kuwa na nia mbili. Kama mwenyekiti waweza kufanya makosa, uwe tayari kukiri, na kushukuru watu na usonge mbele.

Uwe tayari kutenda sera (policy) za kanisa lako. Uwe tayari kufanya maamuzi ya kamati yako. Kumbuka Mungu Ndiye anaongoza kamati, na tunamwomba atupe ushauri kabla hatujaanza. Hekima ya kweli, ni safi tena ina amani, upole, haki, imejaa rehema, ina matunda mema, i tayari kusikiliza wengine, haina fitina au unafiki. Tukumbuke kwamba kwenye wingi wa mashauri vitu havianguki.

Uongozi Siyo mahali pa kuendekeza luxury za mtu (comfort). Tukisoma kwenye Neno, twaona maneno magumu; “Uwaokoe wanaochukuliwa wauawe, nao walio tayari kuwachinja uwaopoe,” Mithali 24:11. “Waliopotea” Luka 19:10.

“Watu wale wanaokaa kwenye giza... nao waliokaa katika nchi na uvuli wa mauti..” Math 4:16

“Wanaongamia” 1 cor 1:18.

“Alitupwa katika lile ziwa la moto.” Ufu 20:15

“Maisha yao yote kwa hofu na mauti walikuwa katika hali ya utumwa.” Waebrania 2:15

“Naye alittoa katika nguvu za giza;” Kol 1:13

“Asiyeamini amekwisha hukumiwa...asiyemwamini Mwana hataona uzima bali ghadhabu ya Mungu inamkalia;” John 3:18,36

“Wakaadhibiwa kwa maangamizi ya milele, kutengwa na uso wa Bwana na utukufu wa nguvu zake;” 1 Thes 1:9.

Maneno haya si theolojia kichwani tu, ila yanaelezea watu ambao wewe na mimi tunawajua. Wote ambao hawamfahamu Mungu na kutubu dhambi zao, haya yatawapata. Hebu jaribu kuweka jina lako au jina la mtu unayemfahamu, kisha utafakari maana yake!

----- anachukuliwa anauawa, ametupwa kwenye ziwa la moto, ameshahukumiwa, ataadhibiwa kwa maangamizi ya milele, atatengwa na uso wa

Bwana na utukufu wa nguvu zake.

unayaonaje maneno haya?

Yesu anapoonaa watu wakienda sokoni, au wakitoka shuleni haoni watu wanaotoka shule au wanaonunua vitu ila anaona watu wanaokwenda kuangamia. Je, wewe pia una macho ya aina hiyo? Ili uwe mwongoaji watu wa kiroho lazima uone watu katika hali yao halisi “wanaangamia milele,” na kuwa na upendo wa Yesu.

Hebu Mungu apande moyoni mwako kama kiongozi wa kiroho ili ufikie watu, na kuwaokoa kutokana na adhabu kubwa kupita zote. Wewe ni balozi wa Mungu, na amekupa huduma ya upatanisho 2 Kor 5:18-20. “Wewe mwanadamu nimekuweka kuwa mlinzi kwa nyumba ya Israel, basi ulisikie neno hili kinywani mwangu, ukawape maonyo yangu, nimwambiapo mtu mbaya hakika utakufa, nawe husemi neno la kumwonya mtu huyo aiache njia yake, mtu mbaya huyo atakufa katika uovu wake, lakini damu yake nitaitaka mkononi mwako, walakini ukimwonya.. wala yeye asiiache, atakufa huyo katika uovu wake, lakini wewe umejiokoa roho yako.” Ezek 33:7-9. Mara nyingine itabidi uache kondoo 99 ukamtafute mmoja tu, yule ambaye anakuhitaji zaidi.

Uongozi wahitaji mtu anayeweza kufanya maamuzi. Maisha yana mengi ya kukatia mashauri. Tunahitaji mashujaa wa kuamua mambo! Tunaamka asubuhi, nitaavaa nguo gani, Je, niende kwenye mwaliko wa mkutano? Je, niende sokoni leo? Je, ninunue nyumba au nipange? Maamuzi mengine ni ya dharura na mengine tunafanya kwa kipindi kirefu. Uzima wa milele unapatikana kwa kukata shauri la kumchagua Mungu.

Kupata mke, kunatokana na kukata shauri la kuanza urafiki. Viongozi wa kiroho, wanakata mashauri mengi katika kazi zao kila siku. Kazi ya Mungu yahitaji watu ambao wanaweza kufanya mashauri kwa wepesi na wakati ufao, na mkazo wa nguvu. Kama unangoja ukiangalia na kupima kila

tatizo na mashaka unayokutana nayo, utafanya mambo machache sana. Kuamua ni kupata maarifa kuhusu jambo na kukata shauri na kufanya vitendo vya aina fulani. Ni vizuri kufanya makosa wakati mwingine, bali usonge mbele na kuamua, kuliko kusimamisha kazi yote.

Kama binadamu, utafanya makosa, ila kwa msaada wa Mungu lazima usonge mbele ukichukua majukumu na kufanya maazimio uliyoamua. Jua tatizo lako vizuri, omba kwa bidii hekima ya mbingu. Sulemani alipoimba hii aliipata, Yeye si mchoyo hata kwetu leo. Tafuta yote yahasuyo kesi hiyo, usidhani yote yang'aayo ni dhahabu. Kama yahasu mahesabu, pata habari kamili. Andika habari zote hizo na zitafakari kwa makini. Kiongozi ni mtu mzima mwenye uzoefu wa kutumika mahali tofauti; ana bahati maana anakuwa amejifunza kutokana na makosa yake na ya wengine. Jaribu kama hicho kitu kinafanya kazi.

Kanisa moja katika nchi fulani lilihitaji kujenga majengo 1300. Kitu cha kufanya hapa ni kujaribu mpango wa majengo machache kabla ya kupanga mipango mikubwa (pilot scheme). Chukua muda, nenda nyumbani kafikiri tena na ombea. Tafuta mshauri ambaye pia anaaminika (trustworthy), na mwiulize. Tafuta kamati au bodi pia kama jambo ni gumu, ili mfanye uamuzi kwa pamoja. Kama hamjapata habari kwa undani, chukueni muda, kupata habari zaidi. Unapoamua lazima uwe tayari kuchukua majukumu endapo chochote kitaharibika. Usianze kulaumu wengine, wote tunafanya makosa, ila kwa msaada wa Mungu na washiriki wenzako wanaoelewa ubinadamu mtatafuta jinsi ya kukabili kosa hilo. Uwe mnyenyekevu, na mtu mwenye mahusiano mema.

Jifunze jinsi ya kuwamotisha (promotion) viongozi wengine au washiriki, waweze kufanya kile unachofanya. Uwe mwenye njozi kwa chochote unachofanya kuendeleza kazi ya Mungu; iwe ni kujenga kanisa au kutembelea watu. Ondoa mawazo ya, "Nitashindwa au haiwezekani". Weka nia kwamba ukiwa na Mungu, u mshindi. Utakuwa kichwa na wala si mkia. Pangilia mambo yako kwa makini, kama ni kuhubiri usifungue na vishindo vikubwa siku ya kwanza kisha siku zinazofuata, hakuna mtu anakuja. Fanya mipango ambayo si migumu kuifuatilia, washukuru kwa dhati kwa juhudi zao, wahusika wote. Kumbuka ni yule anayemaliza tu ndiye anayepata tuzo. Jua jinsi ya kumaliza na kumaliza vizuri.

Jifunze jinsi ya kukomboa wakati, muda si wetu ila tumeazimwa na Mwenyezi; na kuna siku tutatoa hesabu za mida tunayoipoteza, Efe 5:16. Ikiwa twapoteza saa moja kwa siku, kwa miaka 70 mtu anayoishi tunakuwa tumepoteza maelfu ya masaa. Masaa haya yaweza kutumika kwa kusoma neno, kujifunza lugha mpya, kuandika vitabu, kujifunza chombo cha muziki na mengineyo. Kila mtu ana masaa 24, na tukithamini muda na kuutumia vizuri tutakuwa na nafasi ya kufanya kila tunachotaka kufanya kwa ajili yetu na kwa kuongoa roho. Twahitaji hekima na maombi ya kutumia muda.

Tumeona watu wa magharibi wanavyotunza muda na kufanya kazi masaa mengi kwa siku. Ila nao wana shida ya kuchelewa kanisani! Tusifikiri kupoteza muda ni talanta yetu, kama wengi tunavyose, "There is no hurry in Afrika." Kupoteza muda ni dhambi ya kila mtu duniani. Niligundua hata wakipoteza muda mwingi kupanga vitu vingi ndani ya nyumba na nguo; wangepunguza vingine wangepata muda wa kushuhudia.

Panga jinsi ya kutumia muda wako kila siku, na andika unavyopanga kutumia kila dakika/saa. Ukiilenga sufuri utaipata! Mkristo awe mtu wa mipango na aitekeleze (order, thoroughness, and dispatch). Mara nyingi tu watu wa mipango kwa mambo yanayoleta faida kwetu. Kila mtu anatumia tu watu wa mipango, ila inapofika kwenye kazi ya Mungu kiutendaji na kiuzalishaji tunazorota.

Andika unavyotaka kufanya kwa siku; usiende na mkondo tu, na unavyomaliza uvicheki (tick), kama umevifanya. Tumia kila dakika kwa manufaa. Usilale na kuamka umechelewa, utakuwa umepoteza masaa mengi. Ikifika saa tatu asubuhi uwe umeshafanya mengi. Lala saa tatu na uamke saa kumi na moja asubuhi, ili umwagiwe vichocheo vya afya mwilini! Unapongoja basi au mtu, uwe na kitabu unasoma. Wengi wameandika vitabu wakiwa wanasafiri, japo wengine wametoa udhuru kwamba wana safari nyingi na ndiyo maana hawaandiki au kusoma, yote yanategemea na mtu au mazingira.

Mara nyingi unakuwa peke yako bila watoto au familia unaposafiri, hebu fanya muda huu uwe na matunda. Uwe na bidii, usiwe goi goi au mvivu. Wakati ni mali au kito cha thamani, yasemekana kila mtu anatumia mwaka mmoja katika maisha yake kungoja. Mwaka huu mmoja waweza kufanya mengi, 'ukingoja ngoja ili usiumize tumbo'.

Anza siku kwa kutatua mambo magumu asubuhi wakati akili ziko shwari. Jifunze kuuliza mengine kwa simu kabla hujaenda kupoteza muda. Ni vyema pia uwe na mafaili ya kupanga vitu vyako ili usivitafute sana; kama masomo ya biblia ya kuwapata watu n.k Jifunze kufanya zaidi ya jambo moja kwa wakati mmoja. Tunafanya haya wakati wote, tunakula chakula na kusoma au kusikiliza redio. Jifunze kuwa na spea za vitu unavyovihitaji haraka, kama funguo za nyumba unapojifungia. Tunza muda sasa, muda uliopita hauwezi kurudi.

Je, wewe ni mtu legelege wakati wa shida na matatizo? Ni rahisi mambo yakiwa shwari kutabasamu na kuwa na mahusiano mazuri na watu. Yapaswa ujue kuwa shwari mambo yakienda mrama pia. Wale unaowaongoza wanakuangalia kwamba u mtu wa aina gani meli ikienda mrama. Muda wa kujitayarisha si wakati matatizo yameanza, ila kabla. Twapasa kukumbuka tu wakristo, na hatuwezi kutumia mbinu za dunia katika shida. Hatuwezi kuwa kama baadhi ya wanasiasa wenye hila, au wafanya biashara wenye viburi, maana tu wafuasi wa Mungu na tabia yetu inaonekana wakati wa shida. Uungwana, kuchukuliana na shida za watu na upole lazima uonekane hata wakati wa shida.

Tuliza hasira, na maneno yako yawe yametiwa munyu, usiwe mtu wa kujibu kwa jeuri au sauti ya juu, wakati wa misongo. Sikiliza vizuri kile ambacho mwingine anachosema, ili ujue viatu anavyovaa. Mungu alitupa mdomo mmoja na masikio mawili, ili tusikie zaidi kuliko kujibu. Wakati mwingine nyamaza ungojee anayezungumza amalizie sentesi kwanza. Pima maneno yako kwa uangalifu, jaribu kuuza mawazo yako kwa mtu, na si kubishana.

Kwa vile u kiongozi usitumie nafasi yako kumbamiza mwingine. Uliza kwa undani uelewe ni nini kinaendelea. Uwe tayari kumpongeza yule ambaye amefanya jema. Usiwe na ubaguzi au kufanya hukumu bila ya kuchambua mambo. Uwe na uvumilivu wakati unatukwanwa au kupingwa, ndiyo mtihani wa kiongozi bora! "Asiye mwepesi wa hasira ana fahamu nyingi, bali mwenye roho ya hamaki hutukuza upumbavu;" Mithali 14:29.

Lazima utapingwa kama kiongozi kama una mawazo yako na umeyapanga na kuleta kwa watu. Ila kama ni kweli unataka kuwa kiongozi uwe na ujasiri na kutumia njia za Yesu; Wafilipi 2: 2-5

Je waweza kuvumilia kukosolewa? Ukiwa kiongozi lazima ujiulize hili, maana kiongozi asiye tayari kukosolewa hawezi kuwa kiongozi. Kazi ya kiongozi ina kukosolewa kwingi mno. Je wewe umeshawahi kukosoa viongozi wako? Jibu la swali hili linakupa mwanga, kwamba usikosoe bila sababu, chekecha mambo kwanza. Mara nyingi maneno makali yanazungumzwa nyuma yetu, na hii haisaidii kama watu wanahitaji tubadilike. Hakuna kitu rahisi kufanya kama kuchambua makosa ya mtu. Mtu mmoja alisema "Uhitaji talanta, ubongo, au tabia kumnung'unikia mtu."

Yesu alikuwa mkamilifu ila alikosolewa sana (anakula na walafi, na walevi, ni rafiki wa wenye dhambi). Bwana wetu Yesu alimsifia Yohana Mbatizaji; "Hajaondokea mtu katika wazao wa wanawake

aliye mkuu kuliko Yohana Mbatizaji.” Ila watu walimchambua na kumkosoa Yohana. Kama hao walipata kukosolewa, sijui kama kiongozi utaepukaje hilo. Ila kukosolewa kwingine ni kwa faida yetu. Usiweke kikapuni yale unayokosolewa nayo. Jiulize kama kuna ukweli kwa hili linalozungumzwa. Je, naweza kupata fundisho hapa?

Mtu mmoja aliyemchukia mhubiri fulani alimwambia “Unahubiri vibaya, unaboresha watu, hujitayarishi, ungeenda mafunzo!” Mhubiri huyu alienda mafunzo, na baadaye alijifunza kutumia sauti vizuri, na kuhubiri mahubiri ya mvuto. Ni jambo la kweli, tunapoambiwa, “Wahubiri wengi wamekufa kwa kutotumia sauti zao vizuri.” Kama MKK jielielimishe jinsi ya kuongea na kukatisha watu mashauri, na pia jinsi ya kuvuta pumzi inavyotakiwa ili uweze kuzungumza kwa muda mefu bila kujumiza. Waweza kujifunza mengi toka kwa maadui. Sikiliza na jifunze.

Angalia kama yule anayekukosoa anajaribu kufunika dhambi zake kwa kufanya makosa yako madogo yaonekane makubwa zaidi. Mshiriki aliyehusika na uzinzi alikuwa akimkosoa mchungaji ili kuficha yake, angalia hili, ili usitweze.

Uwe mpole kwa wanaokukosoa, ili hata wale wakosoaji wako waone aibu. Usipojibu mengine, na ukae kimya, mtu hawezi kuzungumza mwenyewe. Zungumza mambo mazuri ya mkosoaji wako, pengine kama ni wewe una makosa atakusamehe pia. Waombe wale wanaokukosoa, na usiache kumfanyia kazi Mungu kwa sababu eti umekosolewa! Mara nyingi pia ujifunze kusahau.

Nilipata barua za kukosolewa na malaumu mengi zinazofanana fanana. Nilipojua kwamba kulikuwa hamna ukweli, ila ni mtu aliyetaka nijisikie nina hatia kwa kutompa pesa mara kwa mara nilisahau na kuacha kusoma hizo barua. Watu wengine hutawabadilisha, wanaweza kuwa hawana cha kufanya na wewe ndiyo mradi wao wa kuondoa misongo yao. Mafaili ya namna hiyo ni vyema uyafute kwenye ubongo wako (delete). Waache wakosoaji wako kwa Mungu, Yeye ndiye mhukumu na si wewe. Nawe pia usiingie katika dimbwi hilo la kutafuta makosa ya watu na kuwasonda ikiwa unaongozwa. Unajua kwamba watu ambao hawajafanya shughuli ya uongozi hawajui yaliyompata Musa. Ni rahisi kwao kubwatika wanapojisikia kusema lolote wasikie raha au kutoa madhara mioyoni mwao; ila wewe kama kiongozi uwe mfano bora.

Jifunze kuwaamini wale ambao unafanya nao kazi na ambao mmewaweka waongoze. Wengi wanafikiri kwamba wakifanya wao ndiyo kazi uwa nzuri, ila wengine si nzuri. Ni mbaraka kufanya kazi na watu wa Mungu. Imani na uongozi unajengwa, kumheshimu Mungu, kupenda ndugu, kutumaini (trust) na maelewano yanakuwa bora. Kumcha Bwana ni tumaini imara. Wale unaowaongoza, mfano washiriki wavya ukiwaambia kutembelea watu na wewe wasikuone unafanya vile, watapunguza tumaini kwako. Hivyo kuwa mfano ni muhimu.



## Sura ya 38: NAFASI YA MWANAMKE KUFANYA KAZI YA MUNGU

Agano la kale na jipya limetaja wanawake wengi waliotoa mali zao na huduma isiyo ya binafsi kwa mungu na kuwa kielelezo kwa walei wanawake leo. Mfano wa wanawake hawa ni Deborah, Miriam, Binti Naamani, Esta, Naomi, Lydia, mjane wa Sarepta, binti wa filipo, Salome, na Mariamu. Wanawake walimfuata yesu na kumtumikia na kuhusika katika kazi ya injili (luka 18:1–3). Paulo katika Warumi 16 na barua zake ametaja wanawake waliosaidia huduma.

Agizo la kwenda ulimwengu pote na kueneza injili ni la kila mmoja wetu, “Enendeni kwa mataifa.....” Mathayo 20:19,20. Wanawake kama wanaume, wakifundishwa kukuza na kuvitambua vipawa vyao, wakafundishwa na kuandaliwa vizuri waweza kumshuhudia Kristo. Wao wanaweza kwenda mahali ambapo mwanamume hawezi kwenda, kama vile wanaume waweza kwenda pale mke hawezi kwenda. Wanawake waweza kwenda katika maeneo wanayokaa, kwa majirani zao na kufikia watu kwa injili. Wengi wapenda kuongea, na hivyo waweza kuchukua karama hii kuongea maneno ya Kristo kwa ulimwengu unaopotea. Wana urahisi wa kufikia wanawake wenzao kwa kirahisi. Aweza kwenda kwa jirani wa dini nyingine na kuchagua naye mchicha bila ya kupata upinzani. Wanawake wana kiwango kikubwa cha kuelewa hisia na mihemuko ya wale wanaowahudumia maana wanajihusisha na mahusiano zaidi. Waweza kutumia sauti za mguso na mvuto kwa kusihhi na kukatisha shauri watu wamwamini Kristo.

Siku hizi 70% ya washiriki ni wanawake hivyo wakishirikiana ni jeshi kubwa. Ni rahisi kutumia mazingira yasiyo rasmi kupeleka injili wakidhamiria. Hebu wanawake wasiwe wavivu, au kujiona duni; Wajihusishe na mambo ya kumshuhudia kristo. Wanawake ni wachapa kazi, kwani utafuti wa FAO (shirika la kilimo duniani), unasema kwamba wanawake Afrika wanafanya kazi masaa mengi kuliko wanaume vijijini. Wateka maji, sanya kuni, wasafisha mazingira na nguo, huogesha watoto na kuwatunza, huenda shambani. Utafiti huo unasema 90% ya shughuli za kilimo hufanywa na wanawake. Wengine walio na vibarua bado wanashughulika na shughuli tofauti za ndani ya nyumba.

Shida ya wanawake yaonekana ni uvivu wa kusoma, apa kwetu Afrika mashariki. Yaonekana magharibi ni kinyume, wanawake wanasoma zaidi ya wanaume. Tukifanya uinjilisti wa vitabu ilikuwa vigumu mwanamke kununua vitabu; hata kusoma gazeti ni shida. Shughuli ndio zimekuwa kisingizio, ila nafikiri shida ni utamaduni wa kutosoma toka udogoni!

Martha alikuwa na kisingizio hicho; ila aliambiwa mdogo wake Mariam, alichagua fungu jema! Hebu wanawake wajikamue na kutambua Roho wa Mungu Amewapa nao vipawa wavitumie. Upendo wao kwa Kristo unapofurika watatamani kumshuhudia Kristo. Watakuwa watu wa maombi, uamsho,

matengenezo, na kusoma neno, haijalishi hata watakesha. Watatamani kumweleza kila wanayekutana naye kuhusu pendo hili la Agape. Tumaini hili litawasukuma, na upendo utaendelea kuwabidiisha. Mwanamke ni wa thamani kwa kuumbwa na kukombolewa

Nenda semina kujifunza kufikia watu. Tumejaribu na mume wangu kwenda angalau semina moja kila baada ya miezi mitatu, na zimetusaidiasana. Mara nyingi makanisa yalipoanza, wale waanzilishi (Pioneers) walikuwa kwenye kusoma Neno, ushirika, kula pamoja na mikutano ili kazi isonge mbele.

Niligundua nilikuwa na woga mwingi sana kuhubiri, na hata nikawa sina nguvu wakati wa kukatisha watu shauri. Hata leo nina shida hiyo, ila napambana na woga. Usisite kumpamba Yesu na matumaini aliyo nayo kwa maisha yetu ya kila siku. Wasisitize watu kuheshimu neno la Mungu katika mahubiri yako. Fundisha mafundisho ya msingi wa imani (doctrines). Matengenezo na uamsho yawekwe mbele katika kuhubiri.

Niligundua visa vya MKK na uzoefu binafsi ni vya muhimu kwani vinaleta uhalisi kwa watu kuona kwamba nao maisha yao yatabadilishwa. Kuomba na kumlilia Roho kunasaidia tupate kitu cha kuhubiri kila siku.

Kujitoa hata kwa mtu mmoja mmoja ni jambo la zuri, kwani kuna furaha mbinguni kwa mwenye dhambi mmoja akija kwa Yesu. “Niwezeje kukuacha Ephrahim, niwezeje kukuponya Israel;” Hosea 11:8. Kazia kuchukua dhambi kwa Mungu na upendo kwa mwenye dhambi, hata mmoja wetu akipotea Mungu anapata maumivu. Katisha watu shauri kuchagua uzima wa milele au kupotea kwa milele. “Angalia nimekuwekea leo mbele yako uzima na mema, na mauti na mabaya. Chagua mema!”. Waambie leo ni siku ya wokovu wao. Hebrania 3:7-9 yasema “Leo mkisikia sauti yake msifanye mioyo yenu kuwa migumu.” MKK inatia moyo kuona mtu amefika mbinguni kama matunda ya kazi yako kwa neema ya Yesu.

Wakazanie wasiseme kesho, kesho, maana hakuna ajuaye ya kesho. Hata wale waliomchagua wakarudi nyuma wasife moyo, Mungu anasamehe na tunaanza safari upya. Kutoa mwito ni jambo muhimu, hata kwenye biblia. Eliya alisema “mtasitasita mpaka lini? Kama ni Mungu mfuateni na kama ni baali mfuateni.

Katika huduma yake Kristo duniani, alitoa wito kwa wale aliokutana nao, kuanzia mitume mpaka watu kama Nicodemas, zakayo na wengine. “Leo wokovu umekuja nyumbani mwako, huyu naye ni mwana wa Ibrahimu.” “Njooi nyote mlio na mizigo mizito nami nitawapumzisha”. Mitume nao walikatisha watu shauri: Paulo na mfalme Agripa katika Matendo 25. Tunaona mfalme Agripa akiogopa na kukataa. Alikuwa na hatia moyoni, na alikuwa hataki kumfuata Kristo na kuacha fahari yake. Watu kama Agrippa utakutana nao. Usihofu, kuna wengine ambao Bwana amewatayarisha kumpokea kwa upendo na furaha nyingi.

Wakatishe watoto wako shauri pia, na watoto ambao unakutana nao. Mara nyingi kina mama wanapata nafasi ya kufundisha watoto kuliko wanaume; hii ni nafasi ya kufikia watoto. usifikiri watoto si shamba la kazi ya Bwana. Watoto wengi wamemjua Mungu toka utotoni na kumfanyia kazi kubwa. Kazi yako ya kwanza ni ya wale wa nyumbani mwako, “kundi lako dogo.” Ukuhani ni mgumu kwa mwanamke, na hii ni sababu mojawapo ya ugumu wake. Ni vigumu kuambatana na mume anapotembelea watu usiku na mchana; kushauri, na mengineyo kama una watoto wadogo. Jitahidi kila unapoweza, maana mume wako apaswa kuwa nawe katika shughuli hizi za kushauri na

kutembelea watu.

Wanaume wengi wana vibarua vyao na wanataka wawe huru katika shughuli za nyumbani. Saa ngapi utaenda kufanya haya na kuangalia watoto wadogo nyumbani? Ni changamoto kubwa mno! Ila kuna vibweta kila mahali kwa wakina mama vya kumshuhudia Mungu wa Mbinguni! Chukua muda na majirani zako kuwa na vikundi vidogo vidogo vya maombi na kusoma biblia. Yaonekana wanawake wengi wapenda kuomba pamoja na kuwa na makundi ya kusaidiana mawazo na shughuli, hii ni nafasi nzuri kufikia wengi.

Mwishowe waambie watu ule mwaliko wa mwisho ambao wote tumepewa; “Na Roho na bibi arusi wasema njoo! Naye mwenye kiu na aje na yeye atakaye maji ya uzima bure.” Ufunuo 22.

Wewe ni balozi wa Mungu kuwaambia watu matendo makuu ya Mungu; hebu usipoteze muda kuzungumzia kazi ya Mungu siku kwa siku bila kuifanya. Kama vile ilivyokuwa katika siku za Nuhu watu wakaangamia; uangamifu uko njiani, waambie watu kwamba kuna kiyama (hukumu) na zawadi ya Paradiso.

Mhubiri wa Laymen Ministry Montana alitupa kisa kwamba: Kulikuwa na semina ya jinsi ya kuchuma maembe, akaita watu wa kila aina waje kwenye semina kwenye shamba. Walikuja maelfu ya watu, na semina ilifanyika shambani. Kuanzia asubuhi mpaka jioni, semina iliendelea kuzungumzia yote yahasuyo maembe, kama vile kutayarisha udongo, kuchagua mbegu, kumwagilia miche, kuipandikiza, kupalilia, mbolea, kuvuna, kuuza na mengineyo. Ilipofika jioni, shamba lilikuwa na maembe mengi, bali hakuna aliyechuma, bali waliendelea kuzungumzia kuhusu maembe siku nzima. Mtu mmoja akauliza, “Miti imejaa maembe tele yaliyoiva, na pengine baada ya muda yataharibika, kwa nini hatuchumi na semina yahasu kuchuma maembe?”

Hivyo hivyo, nasi tumepokea semina nyingi ya ‘kuchuma maembe,’ ila wengine tumesita, hatufanyii kazi yale mafundisho!

Tukisoma jinsi Mungu anavyoelezea wale ambao hawamjui, tutapigwa na butwaa na hata kuangua vilio. Hebu tuone mafungu machache:

1. “Uwaokoe wanaochukuliwa wauwawe...walio tayari kuchinjwa uwaopoe;” Mithali 24:11.
2. “Dhambi zao zimeuficha uso wake msiuone;” Isa 59:2
3. “Watu wale waliokaa katika giza...waliokaa katika nchi ya uvuli wa mauti;” Mathayo 4:16
4. “Waliopotea...” Luke 19:10
5. “Ghadhabu ya Mungu inamkalia;” Yoh 3:18.
6. “Asiyemwamini amekwisha kuhukumiwa... kwa sababu hakuliamini Jina la Mwana wa pekee wa Mungu;” Yoh 3:18.
7. “Wanaopotea...” 1 Kor 1:18.
8. “Hamna tumaini, hamna Mungu;” Efeso 2:12.
9. “Walio katika nguvu za giza...” Kol 1:13
10. “Watakaoadhibiwa kwa maangamizi ya milele, kutengwa na uso wa Bwana na utukufu wa nguvu zake milele;” 2Thes 1:9.
11. “Kwa hofu ya mauti, walikuwa katika hali ya utumwa.”
12. “Watatupwa katika ziwa la moto,” Ufunuo 20:15.

Maneno haya si ya kitheolojia tu, ila yanaelezea watu ambao mimi na wewe tunawajua, ni majirani zetu, ni ndugu zetu, ni wasafiri wenzetu n.k. Hawa ni wale ambao hawajapata nafasi ya kusikia kisa cha wokovu na msalaba. Kwamba Yesu Anasemehe dhambi zao na anataka wawe na mahusiano na kwenda mbinguni kuishi Naye Milele.

Jaribu kuweka jina la Mtu mmoja unayemfahamu katika msatari huu----- (Jina la Mtu) anachukuliwa auwawe, dhambi zake zimeuficha uso wa Mungu asimwone, amepotea, ghadhabu ya Mungu inamkalia, yuko katika nguvu za giza, ataadhibiwa kwa maangamizi ya milele, atatupwa katika ziwa la moto.

Dada MKK, nafikiri umelewa maneno haya ni makonde mazito ya kutisha na huzuni kubwa.

Kama vile Kristo alivyofanya huduma ya upatanisho kati ya Mungu na sisi, ametuachia huduma hii kwetu, na hivyo tu mabalozi. Kuwa balozi ni wadhifa wa hali ya juu, toka udogo mpaka utu uzima.

Tuliishi jirani na nyumba za mabalozi kadhaa: Uingereza, Ujerumani, Urusi, Marekani, Burundi, Syria, Misri, Algeria n.k. Niliona jinsi walivyoheshimiwa, wote walikuwa na madereva, watenda kazi, magari rasmi, sherehe nyingi maalumu, na marupurupu tele ya kazi. Walikuwa kama Rais wa nchi zao pale. Hata wakikosea kitu kwa bahati mbaya, kama wangepanga mtu kwa ajali, kesi hiyo ilienda kwenye Umoja wa Mataifa na haikufanyiwa pale. Walipewa 'immunity' kama ya Rais. Tuliona watoto wao na wake zao walivyopendeza na vitu vingi vizuri, tukatamani hata nasi baba yetu angekuwa balozi! Na hata tulimwuliza mara nyingi baba yetu "Mbona usiwe balozi?"

Walei wote, tumepewa wadhifa mkubwa wa kuwa Balozi wa Mfalme wa sayari zote; Mfalme aishiye milele, wadhifa mkubwa kuliko ule wa kumwakilisha kiongozi wa dunia. 2 Kor 5:18-20 inasema, "Lakini vyote pia vyatokana na Mungu, aliyetupatanisha sisi na Nafsi yake katika Kristo, naye alitupa huduma ya upatanisho." Yaani Mungu alikuwa ndani ya Kristo, akiupatanisha ulimwengu na nafsi yake, asiwahesabie makosa yao, naye ametia ndani yetu neno la upatanisho. Basi tu mabalozi kwa ajili ya Kristo, kana kwamba Mungu anasihia kwa vinywa vyetu twaomba ninyi kwa ajili ya Kristo mpatanishwe na Mungu.

Wale waliopotea hawajui neno la Mungu, wala sheria zake, wanatafuta kweli na wana shauku mioyoni mwao kwani wana upweke wa aina fulani, hata kama hawataki kusema. Mara nyingi hawazungumzi lugha yetu na tunawachanganya tukisema maneno fulani, mfano: "Utatu mtakatifu, wokovu, matengenezo, au uamsho, n.k. Ni muhimu katika biashara hii ya kumhubiri Kristo, tuweke maneno yetu yaeleweke kwamba yanaamanisha nini ili waweze kuingia katika mashua ya uokoaji. Mara nyingine yabidi tuwe kama malkia Esta, na kusema potelea mbali hata kama usalama wangu utakuwa hatarini, nitakwenda

"Nikiangamia na niangamie;" kwani hii ni kazi ya kufa na kupona! Maombi ndiyo hatua ya kwanza ya uokoaji.

## Sura ya 39: USIOGOPE

Biblia imesema "usiogope," zaidi ya mara 365! Hiyo ni mara moja kwa siku moja ya mwaka. Tunaishi wakati mbaya ambapo mioyo ya watu ina hofu, mahangaiko, tashwishi, vitisho na wasiwasi. 'Oga wasiwasi sononeko basi' unasema wimbo wa Tenzi. Woga uko wa aina nyingi: ndoto za woga (nightmares), kushtuka na mengineyo. Phobia ni neno la kigiriki lenye maana ya woga.

Japo ndoto zingine ni za kutisha, ni vyema uombe na kumwambia Yesu kama ni pepo atoke. Mifano ya woga:

Woga wa kuwa juu sana, (height- acrophobia), woga wa watu (anthrophobia), woga wa buibui (arachnophobia), woga wa kuwa kwenye kichumba kidogo (claustrophobia), woga wa giza, woga wa

kupata kichaa, woga wa nyoka, kufeli mitihani, kufa, woga wa kuingiliwa na majambazi, woga wa kutoolewa, woga wa kupata ajali, woga wa kuzungumza mbele ya watu, woga wa watoto kutooa au kuoa watoke nyumbani, woga wa watoto kwenda kwenye miji yao, woga wa uzee, woga wa kuugua, woga wa pesa, woga wa ufukara, woga wa kukataliwa, woga wa kazi mpya, woga wa kwenda shule mpya, woga wa kumwangusha mtu, woga wa kwenda jela, woga wa kuhukumikiwa, na list hii inaendelea.

MKK 'Usiogope' kita kwenye hili Neno. Nilisikia hata Ayubu akisema "Yale niliyokuwa naogopa leo yamenifika."

Japo utafiti unasema ni 8% tu ya yale tunayogopa yanatufikia, kwa kweli tunaishi maisha ya woga. Mara nyingi shida zetu haziletwi na maisha ya sasa, ila historia ya yale yaliyopita. Pia tunakopa ya kesho kwa sababu ya woga wetu tulionao kwa kesho, kwa yale yaliyotokea jana, Mungu Atusaidie!

Tusihofu ya kesho, labda tuwe tumesahau Mungu alivyotuongoza huko nyuma. Mara nyingine tukianza woga, tunaendelea kufikiri mpaka tatizo lawa kubwa. Mume akichelewa kufika toka kazini, unahofu: pengine amepata ajali, na sasa yupo hospitalini, pengine amenaswa na wanawake wengine, n.k. Akili inaendelea kufanya kazi mpaka unakuwa hoi bin taabani kwa hofu. Imenitokea mara nyingi. Ni wakati wa kuomba, shetani anataka kutupunguzia furaha yetu. Yesu amesema tumtegemee Yeye. 'Namwandama Bwana kwa Alilonena, njia yangu huningazia, na nikiimridhisha, atanidumisha, huamini, nitii pia. Kuamini, njia pekee hii, ya furaha kwa YESU amini ukatii."

Zaburi 121 inasema, "Atayainua macho yake milimani, msaada wake utatoka wapi?" Si milima itakayotoa msaada; La hash! ni Mungu Atakayemlinda, Yeye asiye choka wala kusinzia, alindaye Israel. Bwana Asipoilinda nyumba, yeye alindaye afanya kazi bure. Humpa mpendwa wake usingizi. Tujifunze kutulia kwa Yesu na kujikabidhi kwake 100%. Yeye ni kivuli chetu. Kivuli kwa namna mbili kujikinga na jua na pia kujibanza kama kibanda.

Je, unaweza kupiga picha ya Mungu kama msaidizi wako? (God is my helper). Mungu Mwenye uwezo wote! Msaada wangu unatoka kwa Mungu. Kwa nini Mungu? Maana yeye ni Mwumbaji wa mbingu na nchi, na bahari na vyote vilivyomo. Yeye ana uwezo wote, maarifa yote na yupo pote, Ni wa milele, Haleluya. Ukimtii Mungu na kumtegemea, upo mahali salama kabisa kupita popote duniani.

Mara nyingi tunakuwa na ujasiri tukifanya maovu kuliko tukiwa tunamtii Mungu; Bali tunakuwa waoga tunapomtii Mungu! Haipaswi kuwa hivi. Zaburi 17:8 inasem "Uniweke kamba mboni ya jicho, unifiche chini ya uvuli wa mbawa zako, Wewe ndiye kimbilio langu." Yeye Atatuepusha na uovu.

Alexander Jemedari wa Macedonia ugiriki, wakati inatawala dunia iliyojulikana. Alikuwa akilala usingizi mzito akiwa vita vikiendelea. Aliulizwa kwani haogopi adui? Alisema, "Sina hofu, nina Jemedari wangu Permenio anayenilinda!". Permenio alikuwa binadamu tu. Mungu ni Jemedari wa dunia nzima na sayari zote, atakulinda utokapo na uingipo na milele. Hasinzii!

Nakumbuka tukiwa jeshini kwenye mafunzo ya kuanza jeshi la wananchi. Tuliambiwa hakuna kulala wiki ya kwanza. Tulikimbiza na kuwinda sungura usiku, kisha tukafua, kubrash viatu n.k. Tukikaa mstarini tunaanguka na bunduki, Puuu; chini! Tulikuwa tumelala huku tukisimama! Mungu halemewi na usingizi, wala hachoki! Nafikiri mawazo yetu hayaelewi hili!

Soma biblia yako, ikariri, ipende na uitii. Omba kutokana na maandiko ahadi zake, (praying in scripture) utaona woga unatoka. Ni jambo muhimu halina mjadala.

Dada Corie Ten Boom wa uholanzi, aliyekuwa kwenye majela yaliyoua wengi, wakati wa Hitler, kwenye vita vikuu II (concentration camps), alichukua muda kusoma neno la Mungu na kudai ahadi zake. Alipata shida humo jelani, aliona ndugu zake wakifa, wakiwemo wazazi na hata dada yake alikufa wakiwa wote jela. Alifungua biblia kwenye fungu na kusema; “Bwana hili hapa fungu la ahadi yako, soma mwenyewe. Lazima ufanye kitu, na hakuna muda wa kupoteza. Mambo yameharibika!” Usiogope, Bwana ndiye mlinzi wako; atakuhifadhi. Usiogope, “Mtumaini Bwana kwa moyo wako wote, wala usizitegemee akili zako mwenyewe, katika njia zako zote mkiri Yeye naye atayanyosha mapito yako. Usiwe mwenye hekima machoni pako;” Mithali 3. Sura hii imo kichwani, baada ya rafiki na babu yangu mdogo, Mchungaji Elisha Okeyo kuniambia ni muhimu kuitafakari hii. Hakuna kinachomshinda YEYE, Ana nguvu na upendo wote, mtegemee, akutegemeze, Yeye ni mhimili.

Kazi yako kama MKK ni ngumu. Utajiuliza anaifanyaje? ANA UWEZO, ndiyo maana anaitwa MWENYEZI MUNGU. Tuache kung’ang’ana na kutapatapa, hakuna kitakachotutenga na upendo wa Mungu isipokuwa uchaguzi wetu mbovu. Kama Mungu ni mlinzi wako ni nani atakuwa dhidi yako? Isaya 41:10. Endapo u mzee, endapo huna kipato, endapo umepewa sehemu ngumu ya kufikia watu, usiogope. Mungu ni msaidizi wako. Mambo ya dunia hugeuka, wewe Mtazame Yesu tu! Atakutegemeza sasa na hata Milele.

Nakumbuka miaka iliyopita, walei fulani Marekani, walitaka waende kuhubiri nchi moja. Nilikuwa mmoja wao na nilifahamu kidogo kuhusu nchi hii. Niliona kwamba walei wengi walikuwa wanawahi zile sehemu ambazo watu wanamwamini Mungu kirahisi na kupokea wito wa kubatizwa. Niliona nimepewa sehemu ngumu sana, na kwa vile sikujua mtu nilikata tamaa, kisha nilianguka na kuwa na kuteguka mguu. Nilipoenda hospitalini walifunga mguu na kunipa magongo ya kutembelea! Kituo kilikuwa ni kijijini na barabara mbaya; na nilikuwa nimepewa masharti na tabibu wangu kutoenda mahali pa kuruka ruka, kwa vile nilikuwa na ujauzito wa miezi minne na mimba mbili zilikuwa zimetoka kabla! Nilikuwa na mtoto mdogo wa miaka mitatu na safari ilikuwa ndefu, ya kuchukua siku mbili kufika kwenye kituo. Nilifiria, “sitaenda kokote sasa,” ila Roho wa Bwana alinipa moyo nikaenda.

Kitu cha ajabu ni kwamba, yule aliyetusimamia wote kwenye mahubiri alipokuja, alisema kituo nilichopewa ndicho kinaongoza kwa mahudhurio na wale waliojitoa kumpokea Yesu! Nilijua Bwana Ametenda na si uwezo au nguvu zangu, maana palikuwa pagumu ila wachungaji walikuwa wametayarisha watu vyema, walialika watu na kufanya nao mafundisho ya biblia kabla hatujafika.

Mke wa kiongozi wa kiroho ni muhimu awe kielelezo, cha kuwatia watu moyo. Watu wengi wamekata tamaa, kwani maisha haya ni magumu mno. Wengi, hata wakristo wanawazia ya kesho, na kuona giza tupu! Wakija kwako, au hata wewe ukiwagundua, waombee na kuwapa tumaini, kwamba Yesu anaweza.

Sura ya 40: KUPANDA MAKANISA

Wito mkuu wa ‘Enendeni’ na kufikia waliopotea unaendelea, na kuna siku (utakwisha) utaexpire!

Angalia Mat 20:28. Mwito, ulianza Yesu alipoamuru. Mbinguni hatutahubiri, na kufanya kazi ya ulei, kule kila mtu atakuwa mwongofu. Wewe kama MKK unasaidia watu kufanya upatanisho na Mungu.

Kupanda makanisa ni njia mojawapo ya kutekeleza huo wito. Yaonekana wito huu ulifanyika na jumuiya, na si mtu mmoja mmoja peke yake. Makanisa yakifanya kazi na viongozi wake, watekeleze hili kwa pamoja. Isiwe ni kugombana ndiyo inasababisha watu wanatengane na kuanzisha makanisa mengine; bali iwe kwa upendo wakishirikiana shambani. Kama MKK, wahusika sana na kueneza kazi kwa kupanda makanisa, kwa njia nyingi mno.

Siku moja nilikutana na mchungaji Ron Gladen kwenye mkutano wa walei, naye alinipa kitabu, ambacho nilikifurahia sana. Alisema “Kupanda makanisa ni kupanda maisha ya mbeleni.” Planting Churches is Planting the Future. Alisema kupanda makanisa ni mbinu ambayo imetumika kwenye Agano jipya na Agano la kale. Wengi wasema kuna makanisa mengi kwani kupanda mengine?

Kwenye makanisa yetu, watu wameanza makanisa madogo madogo nyumbani mwao (simplechurches.com) na yamefanikiwa sana, ila wanatumia uongozi wa kanisa mahalia. Wanamjulisha mchungaji kinachoendelea kwa kuwa hawa ni washiriki wa mtaa huo pia. Mara nyingi kanisa linapoanza miaka mitatu ya kwanza, watu watatu wanaleta mtu mmoja. Likifika miaka minne mpaka kumi, watu saba waleta mtu mmoja. Baada ya miaka kumi watu 89 wanaleta mtu mmoja! Watakapofika watu 200 watu wanaanza kupungua kanisani. yaani Grafu inaenda chini; au hata wakiongezeka, wanakuwa wale wa kupasha viti moto na kushika namba au kama waingereza wanavyosema “wanakalia mikono yao tu”(they are sitting on their hands), bali hawafanyi kazi. Jaribu kusoma hali ya kanisa lako.

Kama watu hawaongezeki ni wakati wa kuchukua washiriki kama kumi wa kanisani kuwa mbegu kuanza kupanda kanisa jipya. Mchungaji wako atakuelekeza vizuri. Msitoke kupanda kanisa mahali kwa malumbano. Nikiwa mshiriki wa New Jersey kanisa lilikuwa limebanana mno na toka 1950 hakuna kanisa jipya lilikuwa limepandwa! Wachungaji walishauri, ila washiriki walitaka wakae na ndugu zao wasitengane. Hii ina hatari ya kufanya mambo kuwa kama chama au klabu fulani.

Mwishowe mchungaji mmoja alikuwa jasiri akaenda kwenye kanda, na wakamwambia ni jambo jema. Tulianza tukiwa watu wanane, na baada ya mwaka hivi, walifika watu 200! Makanisa madogo na yenye watu wote wapya, si tishio kwa wengi, ila makanisa ambayo watu wanajuana sana wageni wanaogopa kuingia; na ufanyaji uinjilisti unakuwa mgumu. Panya wengi hawachimbi shimo. Usiridhike kwa historia kwamba, zamani kanisa letu tulipanda makanisa, hiyo ni historia mambo ya historia achana nayo. Historia ya kusoma pia achana nayo; kwamba mwaka 2009 nilisoma biblia na kitabu cha njia salama, hiyo ni historia.

Uwe unaenda sambamba na wakati. Na ukimpenda Yesu hautakuwa mtu wa historia ila kemia, upendo wako kwake utakuwa unawaka kila mara, yaani ule mwali. Wala hutakuwa na haja ya kuimba, “Tupe moto wa uhai uliowaka zamani.” La, hashu! Utaimba, “Tupe moto wa uhai leo, yaani Roho wako Mtakatifu atusaidie leo.”. Songa mbele unazungukwa na wingu kubwa la mashahidi, piga mbio kabisa.

Watu wengi duniani hawana ushirika wowote wala kanisa, hawa wanahitaji kufikiwa. Hawa ni rahisi kuja kwa kanisa linaloanza, kuliko kubwa la watu wanaojuana tayari. Kule ziwa Tanganyika tulisaidiwa na Mch. Butoke na walei kupanda kikanisa na kilikuwa na watu wanane. Likisimikwa walifika 32 na mwisho wa mwaka walikuwa 200! Watu wanaingia kirahisi kama tu kanisa jipya limeanza. Maana huko hawakutani na misemo na mila wasizozijua.

Kujenga vikanisa na kutenga makundi ni njia ya kupanda vikanisa ili kila mtu afikiwe. Canada na Marekani ina watu kama milioni 350, na kati ya hao milioni 200 hawaendi kanisa lolote au kuabudu popote. Bwana alisema “Fungueni macho yenu na mwone mashamba, yako tayari kuvuna”. Wito wetu unahitaji kuchukua riski na kufanya majaribio. Tusiridhike na tuliyoafanya mwaka uliopita.

Lazima tutafsiri tunaponena kwa ‘lugha’ yaani misemo au slogan tulizoea. Mtu mwongofu aliingia kanisani na kuuliza, “Nini maana ya Mwanakondoo? Nini maana ya malaika wa tatu? Nini maana ya uamsho na matengenezo, tutashangilia wenye mavuno?” tumeizoea hii misemo ila mtu mpya anahitaji aeleweshwe.

Makanisa makubwa sana, kama lile la Mch Joel Osteen Texas lenye washiriki 40,000 yana uzuri wake; maana wengine wapenda kwenda mahali pakubwa ila ni vigumu sana watu kufikiwa pale. Kuendesha mahali pakubwa hapo ni gharama. Walisema jengo ni \$150 milioni, kuweka air conditioner na joto ni \$25 milioni, huduma nyingi zinachukua pesa nyingi ila kuleta watu wapya inakuwa shida. Kila mtu anajiona kama ni namba; anakuwa hana mahusiano na mtu, na watu wengi hawashugulikii uinjilisti.

Twahitaji utafiti na kufanya mambo yetu kama biashara. Mfano wa kampuni ya coca cola hapa, walijaribu kubadilisha umbo la chupa kuwa na mviringo wa aina fulani, na mauzo yakaongezeka kwa asilimia 50kwa siku moja! Hapa utaujiuliza mbona kununua kinywaji kwa sababu ya umbo, na si ladha? Kama umbo linavutia, furahisha wateja wako ili uwafikie na kupanda kanisa jipya!

Angalia jinsi unavyofunga kifurushi cha ujumbe wako kwa wale unaowafikia, kama hakichuji badilisha mtindo (style) uone matokeo yanavyozidi kuwa na mafanikio.

Mwaka 1985 walibadilisha ladha ya coca cola na mauzo yakaenda chini sana. Hili linatufundisha kwamba usibadilishe kitu unachouza, na usichuje ukweli kabisa.

Tuna ujumbe wa mauti au uzima wa kuokoa roho. Twapaswa kujitayarisha vizuri, tusiwe wahubiri tunaboosha watu, mwonekano wa makanisa yetu uwe wa kupendeza. Lazima tuwe na ‘chupa za kuvutia.’ Wewe umekaa kanisani kwa muda mrefu, waweza kukaa hata kama mhubiri anaboosha, ila watu wapya wanapima kila kitu.

Magoli ya kanisa ni yapi? Yajue haya magoli ili ufikie watu na kuweza kujibu maswali yao. Yasemekana kila mwaka wanazaliwa watu milioni 134 na wanafariki watu milioni 54. Hawa wote hawawezi kuingia katika makanisa tuliyo nayo. Kule Haiti niliona zaidi ya nusu ya watu wanakaa nje ya kanisa, maana nafasi haitoshi. Hapa pangepandwa makanisa mengi. Hebu kipaumbele chetu kiwe wapotevu na si sisi.

Hata wale ambao si washiriki wangepambishwa kwenye bodi za kanisa katika maada za kufikia watu wangetupa ushauri mwingi ambao sisi hatuoni kwa vile tumekaa ndani ya kanisa muda mrefu na kupunguza mguso wa kufikia watu kama hao. Kanisa moja waliamua kutumia dola milioni 5 kuongeza ofisi na madarasa. Hizi nilifikiri zilikuwa nyingi sana, kwani wangeweza kujenga makanisa mengine na kufikia watu wengi zaidi. Kanisa jingine liliamua kutumia \$6,000,000 kununua kinanda, jambo la ajabu programu za kufikia watu zilikuwa zinapangiwa pesa ndogo sana. Lazima ujiulize ukiwa kwenye bodi, je kipaumbele kingekuwa kinanda au kuongoa wapotevu.

Kila bodi ina watu ambao wanataka waongoe roho na wengine wanataka mahesabu ya uhasibu yawe sawa (balance). Yote ni muhimu, ila omba Roho wa Mungu akueleweshe kwamba kwanza roho



Yesu alizofia, kisha vitabu. Kanisa si kampuni ya biashara ya dunia, bali ya kuongoa roho. Weka kiti tupu kwenye bodi kinachowakilisha mpotevu. Kabla ya kufanya mashauri au majadiliano ya jambo lolote, mjadiliane kuhusu mtu huyu. Mkumbuke kwamba yeye hataenda mbinguni endapo bodi za makanisa ya dunia isipofanya mikakati ya kumfikia.

Yesu alikuja kutafuta waliopotea, mahitaji yetu yaweza kuwa muhimu ila tuna nafasi nyingine za kuyapata. Wale waliopotea Yesu atakapotokezea watakuwa wamepotea milele. Moyo wa Yesu ulipondeka kwa wale ambao walikuwa nje ya upendo wa Mungu. Je, kinajeruhi moyo wa Yesu ndicho kinachojeruhi moyo wako leo? Je, nafikiri kwa huruma familia ya jirani yangu ambayo itapotea milele? Tusikae kanisani na waumini tu peke yake tukajipa moyo tunafanya kazi ya Yesu una kusema, “angalau najiokoa mimi na familia yangu.”

Unapozungumza wakatishe watu shauri na kuwaambia upendo wote wa Mungu kwa kamili. Wengine ndiyo itakuwa mara ya mwisho kusikia. Usiwe na woga wa kuhubiri. Mtume Paulo asema wakati ambapo naonekana wa kisasa na mtanashati (eloquent and sophisticated), nafanya kwa ajili yenu, ila ninapoonekana nachekesha na kama nina kichaa (appear a little crazy) kwa kukazana kuhubiri hapo ndiyo namfanyia kazi Mungu.

Ukichukua bakuli kubwa na kuweka mawe makubwa, kisha mawe madogo, kisha michanga utabakiwa na nafasi bado. Nafasi ya maji, na likiisha kujaa kutakuwa hakuna nafasi ya kingine chochote, maisha ya kanisa ni vile vile. Kanisa lolote likifikia wakati ambao haliingizi mwingine (kuongezeka), inabidi muanze jingine.

Mambo ya kufanyia watu pia yatathminiwe. Je, mchungaji anajaribu kufundisha kila mshiriki kufikia watu nakupeleka washiriki mafunzo ili wasaidie wito huu mkuu? Je, mahitaji ya watu yanakidhiwa? Je, watu wana ucheshi na kuakisi upendo wa kweli wa Kristo? Je, mwenye dhambi aliyevaa vibaya yuko salama kuja hapa siku ya kwanza au ataangaliwa kusemwa vibaya? Kumbuka Yesu alitupenda tukiwa wakosaji. Sisi ni wahubiri 24/7, hebu tuwaruhusu na wengine kukomaa kiroho kwa kuwalea vizuri.

Yasemekana katika nchi za magharibi, wakristo 19 kati ya 20 hawataleta mtu ye yote kwa Yesu katika maisha yao. Nchi zetu za Afrika mashariki zimejitahidi mno, ila bado kazi ni mbichi! Nimesikia hata wengi wakisema huku magharibi imefika wakati ambapo wamishenari wangetoka Afrika waende Ulaya na magharibi; kama wao walivyokuja miaka ya 1800.

Yaonekana makanisa yote ni kama watu, yakifikia utu uzima hayaongeki kwa kimo mpaka tupande mapya. Makanisa mapya yanakua mara 10 zaidi kuliko ya zamani. Hebu tuzae makanisamapya. Isichukue muda; kama mshiriki mmoja aliyesema, “Kanisa letu lina mimba ila linazaa kila baada ya miaka 10!” Kila mkunga atakuambia kwamba Mama akipitisha muda wa kujifungua ni hatari. Na hii ni hatari kwa kanisa pia.

Kuzaa watoto kunaleta maumivu. Kupanda makanisa mapya pia kwaleta maumivu. Ukitaka kujua kanisa lolote duniani lenye mikakati mizito ya kufikia wongofu, angalia takwimu zao za kupanda makanisa. Japo kuwa na mtoto ni maumivu, umeshawahi kusikia mtu aliyesema ‘sitazaa tena, kwa sababu ya kupata maumivu?’ Wengi tumetoa udhuru wa kupanda makanisa kama: Sisi wenyewe inabidi tujiboreshe kwanza, kuna makanisa mengi yanayofungwa kila siku kwa kukosa waumini, makanisa mengi yana hali ngumu ya kujisapoti, gharama ni nyingi kuanzisha kundi jipya, makundi mengi yana ugumu kuendesha, maumivu ni mengi kwa kundi mama n.k.

Mara nyingi mkingoja kujiboresha, siku mtakapoamua mtakuwa mmesahau mbinu za kutekeleza; na watoto wa kanisa lenu watakuwa hawajaona mifano mzuri wakati wanakua. Kuhusu mambo ya pesa kila mtu anatoa kipaumbele cha yale anayotaka yafanyike. Tufanye kazi, usiku si mbali, kama Isaya alivyosema, 'Kabla giza kubwa halijafunika dunia.' Kwa kawaida, Mungu hafanyi miujiza mikubwa kupeleka ukweli, ila anafanya kutokana na kanuni ambazo ametujulisha na ni sehemu yetu kuweka mikakati, na kuiivisha ili Mungu aendelee kutoa matokeo makubwa.

Ni kweli Mungu Anafanya miujiza 24/7 ila mara nyingi anapevusha mipango ambayo tumepanga. MKK mmoja alisema, 'Nilizoea kuomba Mungu abariki ninachofanya, ila sasa nimebadilisha maombi yangu. Ninaomba Mungu anisaidie kufanya kile unachobariki.

Kanisa la zamani la mitume, na hata mengi ya Kikristo mhubiri haukurusiwa kuongoza kanisa mpaka aanze kanisa jipya. Shugulikia washiriki waliorudi nyuma pia. Angalia website ya FORT (Former Adventist Recovery Ministry), na nyinginezo. Anzia Jerusalem ukielekea samaria! Yaani kwenye mtaa wako mpaka Australia. A to Z; Algeria mpaka Zambia.

Msingi wa utume wetu ni kujitoa kafara au mhanga. Somo la kafara au mhanga tumelipata kwa mwanzilishi wa imani yetu Kristo mwenyewe. Watu ambao ulimwengu haukuwastahili twawasoma kwenye Waebrania 11. Wengine walioacha baba na mama na nchi zao kufikia wengine; hawa tunawatolea asante. Waebrania 11 inaendelea kuandikwa leo, na jina lako ndilo linalofuatia! Si furaha hiyo?

Basi iwe usongo wetu, na mzigo wetu kufikia watu na kupanda makanisa. Kwa wote wanaoamwamini Mungu ameweka mizigo mioyoni mwetu kuanzisha makanisa mengine. Anza kuliombea, ukisapoti wengine wanaoanza makundi mapya, tembelea makundi mapya, waandikie barua za kuwatia moyo. Hebu uwe mwaminifu kwa hii njozi ya mbingu. Upendo wa kweli kwa waliopotea utafanya tupande makanisa. Wengi waliopotea waja kirahisi katika makundi mapya. Endelea kuombea hili, maana utakuwa mstari wa mbele kutungua viota vya shetani. Washiriki waliorudi nyuma wanapenda kurudi kwenye makundi mapya. Unaweza ukapanda bila kuvuna ila huwezi kuvuna bila kupanda. Msijali kwamba mnampoteza mtu fulani bora au bingwa. Bwana atawapa rasilimali za watu wengine. Madhehebu mengine hayapingi kuanzisha makundi mapya. Wengine hata wanatoa nyumba zao zikodishwe kwa ajili ya ibada; ila sisi twapingana sisi kwa sisi tukiwa kwenye bodi.

Hebu tuendelee kubadili njia za kufikia watu ambazo hazipingani na imani yetu kuleta matunda mengi.

Pia tuendelee kufurahi, "Kwa kuwa thawabu yenu ni kubwa mbinguni;" Math 5:12.

**Sura ya 41: KUJIPIMA AFYA YAKO KUTOKANA NA MTINDO WAKO WA MAISHA**

Mafundisho ya afya unayopata ni kwa elimu yako ya kawaida, (general) na siyo kwa ugonjwa ulilo nao (not specific medical advice). Sisi si madaktari wa kukwambia unaumwa nini, hasa bila kukuona, mwone tabibu wako ushauriane naye. Kujipima na chati hii kutakusaidia kuangalia unayofanya vibaya na hivyo ni muhimu uzungumze na tabibu akusaidie jinsi ya kufanya afya yako iwe nzuri. Shika hatamu ya afya yako.

Jina-----  
Anuani yako----- kabila-----  
Andika listi ya shida za afya au magonjwa uliyo nayo  
-----  
-----

Mara ya mwisho ulimwona tabibu lini----- Je, uko kwenye matibabu wakati huu-----  
-----  
Kama ni ndio, unapata matibabu gani-----  
Andika upasuaji ambao umeshahi kufanyiwa na tarehe zake-----  
-----

Umeshawahi kuugua magonjwa gani?-----

-----**Weka duara kwa ugonjwa uliowahi kuugua kati ya haya:**  
kizunguzungu, kuzimia, kichefuchefu, maumivu, moyo kwenda mbio, uchovu mwingi, kusahau sahou, kutopata usingizi, kuvuta pumzi kwa shida, kufa ganzi, ngozi kuwa na baridi na kutoka jasho(clammy skin), miguu/mikono baridi, kufunga choo, kuharisha, kiungulia, mafua, kikohozi, macho kutoona vizuri, minyoo, kuvimba sehemu ya mwili, sehemu ya mwili kunuka, kutoweza kufanya tendo la ndoa (kwa wanandoa),kupoteza nywele, joto mwilini, maambukizo au infection, kutokwa damu, kupungua uzito, unene, kupungukiwa damu.

**Matatizo ya hisia au maradhi ya akili:**

Sonona, kutegemea mtu kupita kiasi, woga wa kupita kiasi (phobia), wasiwasi wa muda wote (chronic anxiety), kurudia rudia kufanya vitu fulani (obsessive compulsive disorder), bipolar, schizofrenia, neurosis

Umri wako                      jinsia  
Umeoa---umeolewa-----umeachika---mjane/mgane---  
Ni muda gani umekaa kwenye ndoa au kuachika-----  
Uzito wako----- urefu wako-----  
Presha yako-----mapigo ya moyo----- sukari-----sukari yako masaa mawili baada ya kula-----  
-----

Kolestroli----- mafuta kwenye mwili (triglycerides)-----  
Andika list ya madawa yote ya hospital unayoyachukua-----  
-----

Je, unapenda kufanya matengenezo kwa yale yanayoharibu afya yako?-----

Kwa jinsi gani?-----

Andika (list) ya miti shamba au vitamini zote unazochukua

-----

-----

**LISHE (chora duara au andika jibu pembeni)**

1. Je, unakula nyama ya nguruwe, pweza, kamba, sungura? ndiyo hapana
2. Je, unakula nyama, maziwa, jibini, chocolate, mayai na samaki zaidi ya mara mbili kwa wiki?  
Ndiyo hapana

andika unavyokula-----

3. Je, unakula vyakula vilivyokobolewa kama vile sukari nyeupe, mikate nyeupe, wali nyeupe, mahindi au ngano iliyokobolewa? Ndiyo hapana
4. Je, unakula matunda magapi kwa siku?-----
5. Je, unakula mboga kiasi gani kwa siku?-----
6. Je, unatumia viungo kama haradali, mdalasini, siki, pilipili manga, mayonnaise, tomato sauce, achari, nutmeg au ajino moto (monosodium glutamate)?-----
7. Je, unakula vyakula vilivyokaangwa? Mara ngapi kwa wiki?-----
8. Je, unatumia margarine au siagi? Mara ngapi kwa wiki?-----
9. Je, unatumia baking soda au baking powder?  
Ndiyo hapana
10. Je, unakula mkate uliookwa na hamira, masaa 48 ya  
Baada ya kuokwa? Ndiyo Hapana

11. Je, unakunywa milo, cocoa au kahawa?

Ndiyo hapana

12. Unapikia mafuta gani?-----

13. Je, unasoma lebo za vyakula kabla hujanunua?

Ndiyo Hapana

14. Je, unatumia nini kwenye kinywaji ili kiwe kitamu? Sukari, asali, sweet & low, equal, artificial sweeteners

15. Je, unakula jamii ya karanga? Kiasi gani na mara ngapi kwa wiki? -----

16. Je, uko katika diet maalumu? Ni diet gani?-----

17. Je, unapenda kula nje ya nyumbani kwako? Hotelini?  
Mara ngapi kwa wiki?

18. Unatumia chumvi? Je, ina iodine?

19. Je, unafunga angalau mara moja kwa wiki, kwa angalao milo miwili?

**Mazoezi**

- A. Je, unafanya mazoezi? Ndiyo au hapana
- B. Mara ngapi kwa wiki?-----
- C. Je, mazoezi yako ni ya aina gani?  
ya kawaida ya nguvu
- D. Je, unapenda mazoezi ya aina gani?-----
- E. Je, unasikiaje baada ya mazoezi?-----
- F. Je, unapata maumivu baada ya mazoezi?-----

## Maji

1. Unakunywa glasi ngapi za maji kwa si-----
2. Kwa kawaida unakunywa maji ya aina gani?-----
3. Je, maji yako ni masafi, na yamechujwa na kuchemshwa? -----
4. Je, yanakaa kwenye platick kwa muda mrefu?-----
5. Unakunywa maji yako yakiwa na joto gani?-----
6. Je, unapenda kula barafu?-----
7. Unakunywa glasi ngapi za juisi kila siku?-----
8. Je, unakunywa chai, mvinyo, vileo, maziwa, soda, na maji ya vitamin?-----
9. Unakula chakula ukinywa maji pamoja?-----
10. Mkojo wako una rangi gani? Manjano, kahawia, kama maji?

## Jua

- A. Je, unapata jua angalau saa moja kila siku hasa la asubuhi na jioni?
- B. Je, unakaa kwenye jua siku nzima? (swali kwa zeru zeru) Masaa mangapi?-----  
---
- C. Je, unadhurika na jua kirahisi? Au dawa unazokunywa zinakufanya udhurike na jua kirahisi?-----  
-----
- D. Je, unachukua vidonge vya vit D ?-----
- E. Je, familia yako ina historia ya kansa ya ngozi?-----

## Kiasi

1. Unafanya kazi gani?-----
2. Andika listi ya kazi tano ambazo umeshawahi kufanya na miaka yake: a)-----  
b)-----c)-----  
d)-----e)-----
3. Je, unatumia tumbaku?-----
4. Je, ulitumia tumbaku siku za nyuma? Kwa muda gani?-----
5. Je, unatumia kileo cha aina yoyote? Kileo kipi, na umetumia muda gani?-----
6. Je, unatumia vinywaji vya kafeini kama kahawa, cola, chai, red bull (vinywaji vya kuleta nguvu), andika listi.-----
7. Je, unakula kupita kiasi? Ndiyo, hapana, wakati mwingine. (zungushia moja)
8. Je, unakula kwa haraka mno? Ndiyo, hapana, wakati mwingine.
9. Je, unatafuta chakula chako vizuri? Ndiyo, hapana.
10. Je, unakula keki, peremende na vitu vyenye sukari? Ndiyo, hapana.
11. Je, unakula kwa wakati maalumu kila siku? Ndiyo hapana.
12. Unakula kifungua kinywa, chakula cha mchana na chakula cha usiku wakati? Asubuhi-----  
-----  
Mchana -----Usiku -----
13. Je, waweza kusema unavaa kwa afya na kiasi? Ndiyo hapana.
14. Andika listi ya burudani unazopenda kushughulikia kama runinga, michezo, kudansi, bao, n.k.-----  
-----
15. Je, unachukua muda gani kwa wiki kwa mambo ya burudani?-----
16. Je, unafanya kazi kupita kiasi, kwa masaa mengi kwa siku na za kuchosha mno? Ndiyo hapana.
17. Orodhesha ulevi ulio nao, mfano pombe, sigara, kahawa au madawa ya kulevywa-----

18. Je, umejihusisha na madawa ya kulevya?-----
19. Orodhesha vitabu unavyosoma kama ni vya fiction, fasheni, michezo ya computa, (ponografia), science fiction-----
20. Je, unahudhuria sinema, klabu za dansi, sherehe (pati), orodhesha.-----
22. Je, unacheza michezo ya hatari? Ipi?  
-----

23. Je, unasikiliza miziki ya aina gani? Orodhesha mfano: rap, disco, rock, wica, ya kwaya za ibada, ya uzalendo (patriotic), n.k?-----

### Hewa

1. Unaishi wapi? Mjini, nje ya mji kidogo, kijijini?
2. Je, unalala madirisha yakiwa wazi? Ndiyo, hapana
3. Je, unafungua madirisha kila siku kupata hewa bora? Ndiyo, hapana
4. Je, unaishi kwenye moshi mwingi au karibu na viwanda? Ndiyo, hapana
5. Je, unaishi na watu wanaovuta sigara? Ndiyo, hapana
6. Je, una mimea mingi umeotesha ndani ya nyumba yako? Ndiyo, hapana
7. Je, una machafuzi ya hewa kwenye mazingira yako? Ndiyo, hapana. Yapi?-----
- 
6. Je, unavaa nguo zinazokubana? Ndiyo, hapana.

### Mapumziko

1. Kawaida unalala saa ngapi usiku?-----
2. Je, unaamkaamka usiku? Ndiyo, hapana
3. Je, unalala mara tu baada ya kula chakula cha jioni? Ndiyo, hapana, wakati mwingine.
4. Je, unalala na taa zikiwa zinawaka? Ndiyo, hapana wakati mwingine
5. Je, unafanya kazi ya shift, yaani mara asubuhi au usiku? Ndiyo au hapana
6. Je, unachukua dawa za usingizi? Ndiyo, hapana?
7. Je, unaenda kulala wakati ule ule kila siku? Ndiyo hapana
8. Je, unakomesha shughuli zako na kupumzika angalau mara moja kwa wiki na hasa siku ya Bwana? Ndiyo hapana.
19. Je, unafunga angalau mara moja kwa wiki, milo miwili? Ndiyo, hapana.

### Kumtegemea Mungu

- A. Je, unaomba kila siku? Ndiyo hapana.
- B. Kama la, Je, ungependa ufanye vile? Ndiyo, hapana,
- C. Je, unasoma neno la Mungu kila siku? Ndiyo, hapana.
- D. Je, unarudisha zaka ya uaminifu kwa Mungu na kutoa sadaka? Ndiyo, Hapana.
- E. Je, unakarimu watu wenye shida? Ndiyo, Hapana.
- F. Je, unapata shida kumtegemea Mungu kwa shida zako? Ndiyo hapana.
- G. Je, unajutia mambo fulani, dhamiri inakushitaki, unakuwa na woga au mashaka? Ndiyo hapana.
- H. Je, unaamini kwamba ukiomba msamaha Mungu anakusamehe kabisa? Ndiyo hapana.
- I. Je, unapata shida kuelewa mapenzi ya Mungu katika maisha yako? Ndiyo hapana.
10. Je, unafikiri familia yako ina mahusiano mazuri?  
Ndiyo Hapana.

11. Je, familia yako inapenda mambo ya kiroho?

Ndiyo, Hapana.

12. Je, unajisikia una amani na Mungu na watu pia? Ndiyo, hapana.

13. Je, umevunja nadhiri zako ulizomwahidi Mungu, ambazo ziko kwenye uwezo wako kuzitunza? .

Ndiyo, Hapana

14. Je, unaona Mungu anakutendeaje? (How has the Lord been treating you?-----

-----

A. Umekuwa ukimtendeaje Mungu?-----

B. Endapo leo ingekuwa siku yako ya mwisho, au siku ya hukumu; je, ungeokolewa?

**(majibu ya maswali haya yapo kwenye hiki kitabu. Ukijaza form hii, na kufikiri itakusaidia)**

index za uzito unaotakiwa, na chati ya  
summary of few simple remedies clean the colon!!!

#### **Sura ya 42: MIFANO YA TIBA RAHISI, FOMENTATION, MASSAGE NA MCAA**

**(tuandikie ukiwa na tiba sahili zingine za kutusaidia, maana kila mtu ana kitu ambacho wengine hawajui).**

1. Mchunga; ule mrefu na mfupi. Unasaidia mwili usiwe na tindikali ya juu na kusafisha damu. Waweza kuchanganya karoti au mchicha na mchunga, kwa salad au juisi.
2. Kitunguu saumu; waweza kuchanganya na kitu kingine. Inasaidia presha, uyeyushaji na hamu ya chakula, na vijidudu vya tumbo, kama vile typhoid, dysentery, kuharisha na magonjwa ya mapafu.
3. Radish: Yenyewe ni kali sana hasa mzizi wa horse radish, inabidi kutumia vijiko vichache ukichanganya na maji ya ndimu. Juisi yake, inakausha makamasi kwenye pua (sinus).
4. Juisi ya leek, vitunguu au vitunguu saumu vina tabia zinazofanana fanana.
5. Juisi ya letusi inasaidia maini na wengu, misuli, ubongo, na hisia za fahamu.
6. Papai: yasaidia kuyeyusha chakula, kuganda kwa damu. papai bichi linasaidia zaidi magonjwa ya matumbo kwa vile lina enzyme ya papain. Papai la kijani ukilisaga ni msaada wa vidonda pia.

7. Gilgilani au dania inachukuliwa vijiko viwili au vitatu. Inasaidia tezi ya adrenaline na thyroid. Usinywe juisi nyingi ya gilgilani peke yake inathiri mishipa ya fahamu.

8. Kiazi ulaya kibichi: chasaidia misuli, ulcers, magonjwa ya zinaa, alama za makovu kwenye ngozi.

9. Juisi ya nyanya: Ina madini kama vile calcium, potassium, magnesium na sodium.

10. Maharage yanayoliwa na maganda (mishihiri), au French beans, yanasaidia kisukari.

11. Dalansi (grapefruit) kwa baridi yabisi. Matunda yanakinga magonjwa, na mboga kwa kawaida zinatibu.

Jaribisha michanganyiko ya matunda uliyo nayo, ila usiyachuje. Mfano wa michanganyiko ni kama:

A. Tikiti maji, embe na nanasi.

22. Machungwa, maembe, na papai.

23. Parachichi, embe na papai.

24. Zabibu, embe na nanasi.

25. Chenza, ndizi na embe

26. Embe, tikiti, berries kama strawberries au maforosadi, mananasi na ndizi.

27.

Kwa kweli ndizi inaingiana na kila mchanganyiko, nakufanya usisikie njaa kirahisi. Matunda yoyote uliyo nayo jaribisha tu maana yote yana ladha nzuri. Usiweke sukari, weka maji kidogo kama hauna tikiti, ili iwe nzito kama uji na sukari ya matunda isitoke. Usichuje matunda, unapoteza faida ya nyuzi nyuzi za matunda (fibre)

Juisi zote zinasaidia afya ya watoto, hata usikivu na kujifunza nyumbani au darasani!

Badala ya kutumia vinywaji vinavyoleta nishati; kama red bull, safisha mwili wako na juisi na utapata nishati ya kutosha. Usipoteze fedha zako kwa kununua vinywaji vya kufanya uwe na nishati au nguvu maana vina caffeine nyingi, ambayo ni kemikali ya kusumisha damu yako badala ya kukusaidia.

Inabidi uwe mvumilivu; kumbuka imechukua miaka mingi kuingiza sumu hizi mwilini mwako. Chukua miezi kutibu mwili wako, na hata mwaka na kisha uanze kula vyakula bora na kutunza mwili wako kwa kanuni zile kumi! Ni rahisi kumeza kidonge kuliko kuchukua muda kutegeneza juisi, ila hizi zitakusaidia kutibu ugonjwa na dalili za ugonjwa! Si dalili tu, bali hata usafi wa damu, jambo ambalo ni muhimu ili mwili uwe na afya. Mapafu, ngozi, figo mitoki na utumbo yanatoa hizi sumu. Usijali kuchekwa na watu.

Runinga na binadamu wengine watakukebehi wakiona unashughulikia afya yako; kama: "Anakula majani kama mbuzi mpaka anatengeneza juisi yake! Atabadilika rangi na kuwa orange kwa kunywa juisi ya karoti sana;"n.k.

Ni muhimu kusafisha vyombo vyako vya kujuisi vizuri maana vijidudu navyo vyapenda lishe hii! Vinajua kitu gani ni bora hata pengine kuliko sisi binadamu. Safisha mboga na matunda yako vizuri, na usiweke yaliyooza. Anika mashine kwenye jua kali au safisha mashine na maji moto na sabuni

Kinyesi pia kinaonyesha afya ya mwili. Kwa wale wenye vyoo vya kuvuta vya kukaa; japo si vizuri kwa afya, kwa vile mwili wa mwanadamu uliumbwa achutame akienda chooni ili kinyesi kitoke chote. Kinyesi chapaswa kielee kwenye choo, kiwe laini, kitoke kwenye mwili bila jitihada kubwa, kisiwe na harufu mbaya, kitoke kila baada ya mlo, kiwe na shape ya S kubwa, kama vile utumbo mkubwa ulivyo. Visiwe vipande vidogo vidogo kama vya mbuzi, hiyo yaonyesha utumbo umebakiza vingine haukubrasha sana taka zitoke.



Wapaswa kwenda chooni mara mbili kama unakula milo miwili na mara tatu kama unakula milo mitatu ili mwili wako uoshwe vizuri. Utumbo usijazane na chakula, kinapaswa kisogee la sivyo kinaweza kuchacha tumboni, na kusumisha damu –toxemia! Mwili unajisumisha wenyewe (autotoxins au self poisoning). Kuna uhusiano mkubwa kati ya kansa na kufunga choo au shida ya utumbo mkubwa. Kufunga choo ni ugonjwa na unaoleta mengine.

Kula vyakula visivyokobolewa husaidia mwili wako. Angalia punje ya ngano ambayo haikukobolewa. Punje hii ina vitamini na madini 25 na ikikobolewa kwa kutoa ganda la juu tunabakiza 6 tu! Ni kweli itadumu muda mrefu dukani maana hata wadudu wanajua lishe bora hawataila,ila kwa mwili wako je? Jambo hili pia ni biashara nzuri kwa wale wanaotaka kuuza vitamin! Kwa nini ununue vitamin wakati chakula chako kiliumbwa na vitamin tayari na umezikoboa na kuwapa nguruwe? Kwa nini upoteze pesa zako kwa kile kisicho lishe bora? Tunalisha ng'ombe na wanyama kama nguruwe vyakula bora visivyokobolewa, ila sisi tunakula sumu. Nafaka za kukobolewa mwishowe zinaleta kufunga choo, ukosefu wa lishe bora na kansa.

Mwili umeumbwa ule vyakula visivyokobolewa, vyakula vilivyokobolewa vyaleta magonjwa mengi. Mwili umeumbwa uweze kujisaidia wenyewe katika uponyaji; ila inabidi tufanye kama vile manual inavyosema (maagizo ya matumizi ya miili yetu). Utafiti wa chuo kikuu cha John Hopkins uliona kwamba kila mtu ana chembe hai za kansa, ila kama mwili hauna sumu kwenye damu unaziharibu hizi chembe hai za kansa ili kansa isikue. Lazima tujitahidi kuishi maisha ya afya. Hatuwezi kuvuta sigara, vileo na vyakula vilivyokobolewa na kutegemea kwamba miili yetu itastahimili mateso hayo.

### **Maji (hydrotherapy) na kukanda (massage)**

Hii ni tiba rahisi ambayo inapatikana kwa wote, kwa vile haina gharama kubwa, inaeleweka kirahisi, haina sumu ni rahisi kutumia na inafaa sana. Dini ya kweli na kufuata sheria za afya vinaenda bega kwa bega. Tunaona neno la Mungu lilikuwa na madaktari kama vile Luka.

Watu wafundishwe kuhusu kujikinga maradhi. Watu wangeelimishwa mimea ya tiba na jinsi ya kuitumia vizuri na kufuata kanuni za afya kumi za kujikinga na maradhi, kusingekuwa na haja ya kukimbilia hospitalini mara kwa mara. Tungekuwa na afya bora kuliko tuliyo nayo leo.

Mkaa ni mojawapo ya tiba rahisi. Bwana ameweka mimea inayotumika kama dawa ambayo haina madhara yoyote. Hizi zikitumiwa zitaondoa wimbi la matatizo mengi mazito yanayoonekana.

Mtu mmoja ufaransa alifanya jaribio kunywa sumu ya arsenic, inayoweza kuua watu 150! (usijaribu) kisha akanywa mkaa mwingi na alipona!

### **MASSAGE NA FOMENTATION**

Masaji ya kiwiko cha mkono na maharage madogo (elbow masaji):

Watu wengi wamejifunza na kufundisha massage. Hii ni jinsi ya kusugua na kukanda mwili kwa ajili ya afya.

Wiki iliyopita tulikutana na mchina fulani aitwa Sebastian. Alitueleza aina ya massage ambayo wamevumbua kwao, ya kusaidia mwili: Unachukua foronya na kuweka maharage madogo kama yale ya kunde. Waweza kuigawanya foronya yako sehemu 10 hivi, ili kunde/maharage yaenee vizuri. Pasha maharage au kunde moto kwa kuzioka, ila zisiungue. Huu ndo wakati mzuri wa kutumia microwave kama unayo, japo kwa kupikia chakula microwave imeonyesha kuwa na madhara. Kisha weka vidole vyako vitatu kwenye shingo mahali uti wa mgongo unapoanzia ili kupima upana wa uti wa mgongo, kamwe massage isifanyiwe kwenye uti wa mgongo. Upande wa pembeni kama nchi moja toka uti wa mgongo anza kumassage ukielekea chini ya mgongo mpaka mwisho wake (wanasema

mkiani!) Fanya pande zote za uti wa mgongo =====. (Sambamba ). Kisha weka yale maharage yenye joto pale ambapo umemaliza kufanya massage. Rudia mara tatu.

Endelea kufanya massage kutimia vidole vyako chini ya sikio na kwenye shingo ambapo ni karibu na uti wa mgongo, ila weka vidole vyako vitatu ili usifanye massage kwenye uti wa mgongo. Fanya hivi mara tatu au nne kwa siku, saa moja kila mara, na kama mtu anaumwa sana. Watu wametibu kansa za viungo vya mwili kama kongosho na magonjwa mengi. Jaribisha kwa ugonjwa ulilo nao ukiendelea kumwona tabibu wako.

Massage ya namna hii kule China, wanafamilia wamekuwa wakisaidiana na inaleta ushirikiano na ukaribu wa jamii katika kusaidiana au kuonyeshana huruma kati yao.

Mama mmoja aliyepewa siku chache tu za kuishi, aliajiri watu wanne, kufanya aina hii ya massage, akapona!

Wachina hawa wakitumia massage hii wametumia pia karafuu, mbegu za papai, zabibu, maboga, makomamanga, na artemesia (worm wood). Kwa magonjwa ya moyo wametumia pilipili ya cayenne kufanya damu isiwe nzito. Kwa vile ulimwengu ni wa utandawazi angalia haya yote kwenye computer yakusaidie. Sisi tumeyatumia mengi tuliyoandika na kuyaendea kozi; yamekuwa msaada kwetu na wengine pia. Mungu si mchoyo hata wewe unajua mengi, ongeza elimu yako na endelea kusaidia wengine usiwe mchoyo.

Massage ya kunde inafanya mwili ukiwa baridi uwe na joto. Weka maji joto mwilini mwako kwa tangawizi na mdalasini ili uweze kufanya tumbo, miguu na mikono iwe na joto. Miguu isiwe na baridi. Usile vyakula vibaya –junk food, au vyakula vya baridi au vya kukobolewa. Acha mazao yote ya wanyama- animal products isipokuwa asali!

Afrika si shida kupata chumvi ya baharini, chumvi ya kutumia ni ya baharini au miambani (seasalt or rocksalt).

Tumia vitu hivi kwa wingi ukiendelea na massage tangawizi, radish, mdalasini, manjano, kitunguu saumu, majani ya mchaichai, ndimu, gelenga, cumin, na pilipili ya cayenne.

Endelea kuoga na mvuke (sauna).

Lile joto la maharage linapenyeza vizuri ndani ya mwili . uti wa mgongo ukiwa na msongo damu haisafiri vizuri. Mambo muhimu hapa ni:

1. Pasha moto mwili
2. Kula chakula bora
3. Massage

Usinywe maji na chakula. Pasha moto uti wa mgongo inavyotakiwa. Joto linafanya damu isafiri vizuri na kufanya uti wa mgongo usiwe umegangamana (loosen up). Kama una trampoline ya kurukaruka fanya vile, au ruka ruka mahali pamoja bila kusogea (stationery running). Kama hufanyi mazoezi usile kabisa.

Uhai ni amana ambayo Mungu ametoa. Yeye pekee ndiye anatuwezesha kutunza uhai, hebu tufanye kwa utukufu Wake. Hebu tuwahudumie wengine wanaomwa au wale walio na mahitaji.

### **Massage ya barafu (ice massage):**

Kuna massage ya barafu pia (ice massage) kama unasikia maumivu mahali. Weka barafu kwenye kikombe cha plastic nyeupe ile wanayofungia mizigo mizito ya umeme isigongane (styrophone).

Kisha ikiganda kabisa kata kidogo kipande cha chini, ili ushike cha juu usiungue na barafu. Paka pole pole, sehemu yenye maumivu, unamassage kwa dakika 5-15. Utasikia baridi, kisha maumivu, na kisha ganzi. Utakaposikia ganzi maumivu yatakwishwa. Sasa endelea na huduma hii asubuhi na jioni, kama una shida hii.

Mama Mc Nelius na medical missionary wengi kama Cleveland, wamezungumza mengi ya kutibu kwa maji (hydrotherapy). Joto liwe kuanzia 38°C kwa mtu ambaye ana kisukari, mimba, magonjwa, au shida za mzunguko wa damu kwa mtu wa kawaida joto liwe 47°C. Uwe mwangalifu ili usiungue. Kawaida joto linafanya damu itembee haraka na kuleta chembe chembe nyeupe ili kupigana na vijidudu.

### **KUBADILISHANA KWA JOSHO LA MOTO NA JOSHO LA BARIDI**

Josho la baridi na moto (contrast bath) inafanywa kwa kuweka mkono au sehemu ya mwili kwenye maji ya moto kisha baridi. Endelea kwa kubadilishana hivyo kwa dakika 5 mpaka 15. Joto kwa dakika moja na baridi kwa dakika tano. Mishipa ya damu inatanuka ikipata joto na kusinyaa ikipata bardi. Inapotanuka kwa joto inaongeza mzunguko wa damu kwa kazi kwenye sehemu ya mwili inayotibiwa. Hili ongezeko la damu na kazi inaongeza hewa ya oksjeni na kupitisha kwa haraka chembe nyeupe za damu (white blood cells), ambazo zinakula bacteria, hii hufanya uchafu uondolewe haraka kutoka katika mwili na kuharakisha uponyaji katika sehemu hii inayowekwa kwenye maji.

Matibabu ni kama maambukizo (infection), baridi yabisi, misuli kuteguka, maumivu ya misuli, kuumwa kichwa (unatumia josho la baridi na moto kwenye miguu), kuvimba kunakokuumiza au kujaa maji (edema), na ugonjwa wa mishipa ya damu au fahamu, iendayo kwenye miguu.

Tahadhari: usitumie maji ya moto sana kwa mtu aliye na kisukari, mimba, au udhaifu wa mzunguko wa damu (poor circulation). Maji yawe 38°C, ila kwa mtu ambaye hana shida yoyote maji yawe mpaka 48°C. Yapime na kuona kama hayamchomi. Usitumie maji ya baridi sana. Uwe mwangalifu wa usafi, wa vifaa vya kazi, hivi viwe visafi visilete maambukizo. Kama kuna sehemu inayota damu (hemorrhage) mwone tabibu. Matibabu yakifuatiwa na kukanda sehemu ya mwili inayohusika basi maliza matibabu hayo kwa josho la moto.

Vifaa vinavyohitajika: Beseni kubwa la kufunika sehemu mguu, birika la maji ya moto, shuka au blanketi jepesi, beseni la maji ya baridi na vitambaa laini (kama compress ya baridi inahitajika).

### **Utaratibu wa matibabu na maandalizi**

Chumba kiwekwe katika hali ya joto la kadiri, kusanya vifaa pamoja. Mwelezee mgonjwa utaratibu utakaotumia na msaidie mgonjwa ajiandae.

Anza matibabu kwa kumtia moyo mgonjwa. Akikubali msali pamoja ili imani yake iwe kwa Mungu maana ndiye mponyaji. Kuna matabibu wachache wanaogonga watu kwa bei, wameona aibu kuomba na wale ambao wataona wana ajenda mbili; ya pesa kwanza na ya kuhubiri pili. Bwana ni Mwenye rehema.

Anza kwa josho la moto (hot water), ongeza kwa kadiri mgojwa anavyoweza kuvumilia. Baada ya dakika tano hamia kwenye josho baridi (cold water), nusu dakika mpaka dakika moja. Wakati tiba inaendelea hakikisha maji ya moto na baridi hayapungui joto au baridi yake. Yale maji ya moto yakipungua joto, ongeza mengine.

Loeka taulo la maji baridi, kamua na fungua kichwani kusaidia kichwa kisipate moto sana. Kichwa

kilindwe na joto jingi. Joto likiwa jingi mtu anachanganyikiwa au anapata degedege.

Waweza kubadilisha mara nne mpaka nane kutegemea na hali ya mgonjwa. Fanya tiba hii mara moja mpaka nne kwa siku.

Ukimaliza tiba kausha sehemu uliyokuwa unashuglika, kama jasho linatoka kausha jasho na kuondoa nguo zenye maji na kumvika mgonjwa nguo zilizokauka. Mgonjwa anywe maji kurudisha yaliyopotea. Apumzike kwa dakika 30-60 baada ya kila kipindi cha matibabu.

Kutibu uvimbe wa viungo unaomiza, kama kuteguka, anza na maji moto kwa dakika tano, kisha badilisha kwa maji baridi kwa muda wa dakika tano.

Kutumia maji baridi kisha moto, yawezekana kufanyika wakati wa kuoga ili kuondoa maradhi kama kikohozi, kwani ni njia ambayo inaongeza chembe nyeupe za damu.

### **Joto:**

Huongeza mtiririko wa damu mwilini, huongeza mwili kutanuka, huongeza maji kujaa kwenye eneo hilo, huongeza damu katika sehemu hiyo, hupunguza mshtuko na maumivu ya misuli, na hupunguza kukaza kwa viungo vinavyouma (yabisi).

### **Baridi**

Hupunguza mtiririko wa damu mwilini, hupunguza uvimbe au huleta kusinyaa, hupunguza kujaa maji (edema) kwenye eneo hilo, hupunguza kutokwa na damu (hemorrhage), na huongeza kukaza kwa viungo vinavyouma (yabisi).

### **Josho la moto kwa nyayo**

Husaidia mafua, kifua, kikohozi, kichwa kuuma, kiharusi cha nyonga, na tezi kwenye mlango wa kibofu kwa wanaume (prostate)

### **JOSHO LA MOTO (FOMENTESHENI)**

Josho la moto (formentation), ni matumizi ya kitambaa cha moto chenye unyevu au taulo kwenye sehemu yoyote ya mwili.

Fomentesheni inasaidia mwili, na ni rahisi kutumia katika sehemu yoyote ya mwili. Inatumika kutibu aina mbali mbali ya mgonjwa.

Inaongeza kasi ya mzunguko wa chembe hai nyeupe mwilini ambazo zinasaidia kuuu bakteria (vijidudu) wa maambukizi, inatoa uchafu wa mwili kupitia ngozi kwa jasho linalotoka kwa upesi, inapunguza maumivu ya neva, misuli, na viungo, inapunguza mishtuko ya misuli, inaburudisha na kutuliza iwapo joto la wastani linatumika na pia inaongeza mtiririko wa damu kwenda kwenye ngozi nje.

Muda unaotumika ni dakika tano hivi, na unaanza na taulo au kitambaa cha moto kikifuatiliwa na baridi.

Hali hii huongeza kasi ya mzunguko au mtiririko wa damu mwilini kwenda kwenye sehemu inayotibiwa, inapunguza maumivu. Kama mgonjwa ana shida ya mapafu (pleurisy), figo zenye mawe au hedhi ya maumivu makali usitumie maji ya baridi.

Utajuaje unahitaji tiba hii?

1. Ukiwa na mafua, kifua, flu, pneumonia, bronchitis, pumu au ugonjwa wa mapafu unaoitwa pleurisy.

2. Kuongeza utenda bora wa viungo vya mwili.
3. Kuwa na mishipa ya fahamu inayouma sana –neuralgia
4. Maumivu makali ya misuli na viungo (joints).
5. Shida ya kutolala vizuri na wasiwasi (tumia muda mrefu kwa maji ya vuguvugu kwenye eneo la uti wa mgongo).
6. Kuipasha joto sehemu fulani ya mwili tayari kwa kuikanda

### **Tahadhari za tiba**

Angalia moto usimwunguze mgonjwa ambaye hajitambui, amepooza, amevimba na kujaa maji, ana kisukari, au mtiririko wake wa damu unakuwa duni (poor circulation).

Epuka kuacha sehemu inayoshugulikiwa kupata baridi. Badilisha upesi fomentesheni, usiache ngozi wazi.

Jiadhari usieneze ambukizo, safisha kabisa vifaa vilivyotumika.

Epuka kutoa fomentesheni kama kuna mwelekeo wa kutokwa damu (bleeding or hemorrhage).

### **Vifaa vinavyohitajika**

Watu wengine ambao wanaweza kupata kifaa kinachoitwa (themorculator), ni kitambaa ambacho kimetayarishwa unakichovywa kwenye maji ya moto, kinasaidia kama kuna watenda kazi wachache. Fomentesheni huchukua watu watatu kama unataka ufanye kwa ufanisi, ili mgonjwa asiwe peke yake ukishughulika kuleta vitu na kuchemsha maji.

Kifaa hiki kinauzwa kama dola 20; ila wewe mwenyewe waweza kujifanyia fomentesheni kama huna mtu wa kukusaidia. Kama unajifunza ili ufungue biashara waweza kuwa na vifaa zaidi. Ila uwe mwangalifu. Jirani anayesaidia tu hawezi kushitakiwa maana ni msamaria mwema. Ila kama unafanya kwa biashara lazima uwe na vifaa vya kuongeza ufanisi.

Sufuria kubwa la maji yanayochemka au kopo kubwa linalotumika kama sufuria. Ndoo kubwa (kama joshu la nyayo linahusika pia na matibabu hayo). Beseni moja ya maji baridi, tumia barafu kama inapatikana kwa ajili ya compress ya baridi kwenye kichwa au maji baridi sana. Mtungi wa maji ya moto au birika. Kipande kikubwa cha karatasi la plastiki (ukiweke kama shuka kitandani kuleta ukavu). Mto wa kulalia, blanket mbili, shuka moja au mbili kubwa, vitambaa laini kama fulana viwili; hutumika kwa compress inayopunguza joto kichwani.

Fomentesheni (waweza kutumia taalo kubwa la kuogea), taalo tatu zinatakiwa. Kifuniko cha fomentesheni (kipande cha blanketi la sufu, au taalo kavu kubwa) Bilauri za maji (mirija, ukiwa nayo ni sawa).

### **Maandalizi ya fomentesheni na matumizi ya maji moto:**

- A. Kunja taalo kwa marefu yake, shika taalo pande zote mbili na kulinyonga ukilikamua.
- B. Weka ndani ya maji moto taalo hilo lililonyongwa ukiziacha ncha zake mbili zikiwa zimeshikiliwa na mikono nje ya maji ili uweze kulitoa kirahisi.
- C. Baada ya kuliloweka linyanyue na kulitoa nje ya maji na kuvuta ncha zake ili kukamua maji yote ya ziada.
- D. Achilia ncha moja ili kuilegeza taalo hiyo.
- E. Upesi weka fomentesheni hiyo juu ya taalo jingine kavu ambalo limewekwa tayari kwenye sehemu ya mwili inayotibiwa
- F. Funika kabisa fomentesheni hiyo kwa kutumia taalo jingine kavu.

G. Rudia utaratibu huu mara tatu au nne kila kipindi ya matibabu.

### *Njia ya kutumia mvuke*

1. Kunja taalo tatu za kuogea kwa mapana yake mara mbili.
2. Lowesha kabisa taalo zote zilizokunjwa, kisha kamua maji yote ya ziada.
3. Viringisha taalo hizo moja baada ya jingine na kuziweka juu ya waya ndani ya birika au sufuria kubwa kuzitenganisha na maji.
4. Ongeza kiasi cha maji, kiwango chake kisifikie taalo. Chemsha kwa mvuke mataulo hayo kwa kuyachemsha maji hayo kuanzia dakika 20-30.
5. Toa taalo ya moto kutoka katika birika kwa kuvaa gloves nzito ili kuihifadhi.
6. Ikunjue upesi taalo ya moto, ifunike kwa nguo ya kufunika fomentesheni inayohifadhi joto, na kuichukua mpaka kitandani kwa mgonjwa.

### **Utaratibu wa matibabu**

#### 1. Maandalizi ya matibabu

1. Kiweke chumba katika hali ya joto la kadiri, kama kuna baridi milango/madirisha yafungwe.
2. Mweleze mgonjwa unachoenda kufanya na utaratibu kwa utulivu na uchangamfu.
3. Kusanya vifaa vyote pamoja, tayarisha kitanda kwa kutandika juu yake kipande kikubwa cha mfuko wa plastik katikati ya blanketi na shuka la chini.
4. Msaidie mgonjwa kuvua nguo zake na kujiweka tayari kwa matibabu.
5. Ziweke nyayo zake katika hali ya joto la kadiri kwa kuzizinga na blanketi au kwa kuziweka nyayo hizo kwa uangalifu katika joshu la joto la kadiri.
6. Kuweka fomentesheni chini ya uti wa mgongo, weka fomentesheni iliyofunikwa kwa taalo kavu kwa marefu yake juu ya kitanda. Mlaze mgonjwa juu yake.
7. Mfunike kabisa mgonjwa huyo pamoja na joshu la nyayo kwa shuka na blanketi ukiacha wazi kichwa tu.

#### **2. Matibabu**

- A. Kumbuka siku zote kwamba, kusali ni muhimu kwa sababu mponyaji ni Mungu.
- B. Tayarisha na kuweka fomentesheni kama ilivyoielezwa chini ya “maandalizi ya fomentesheni.”
- C. Iwapo fomentesheni hiyo itakuwa na moto sana kiasi kisichoweka kuvumilika, inua pembe moja mbali na ngozi au weka taalo kavu jingine chini ya fomentesheni hiyo.
- D. Iache fomentesheni mahali pale kwa muda uliowekwa au mpaka fomentesheni hiyo itakapopoa.
- E. Ondoa fomentesheni iliyopoa na kusugua upesi sehemu iliyopata joto kwa kutumia kitambaa laini kama fulana ya baridi kwa sekunde 60 hivi.
- F. Kausha kabisa eneo lililopata matibabu kabla ya kutumia fomentesheni nyingine inayofuata; (tumia jumla ya fomentesheni tatu mpaka nne kwa kila kipindi cha matibabu.
- G. Mara tu mgonjwa anapoanza kutwokwa na jasho, weka vitambaa laini vya baridi kidogo juu ya kipaji cha uso wake, na kwenye eneo la shingo yake.
- H. Mwambie mgonjwa anywe maji kurudisha maji yaliyopotea.
- I. Nyayo za mgonjwa ziwekwe katika hali ya joto la kadiri ili kuongeza maji ya moto katika joshu la nyayo kwa kipindi. Weka mkono wako kati ya maji ya moto yanayomiminwa humo na nyayo za mgonjwa ili kupima joto lake mgonjwa asiungue.

#### **Mwisho wa matibabu**

- J. Nyanyua juu ya nyayo zake kutoka katika joshu hilo, ukivielekeza juu vidole vyake vya miguu, na kwa haraka mimina maji ya baridi juu na chini ya nyayo zake. Kausha nyayo zake pamoja na



vidole vya miguuni kwa uangalifu. Mvike soksi za joto la kadiri au viatu vya kuchomeka ili kuepuka baridi kwenye nyayo.

- K. Futa jasho kwenye mwili, mikono, mgongo, kifua kwa haraka kwa kitambaa laini cha baridi. Kausha ngozi yake vizuri. Ondoa nguo zake zilizopata unyevu na badala yake mvike nguo safi, zenye joto la kadiri.
- L. Mgonjwa apumzike kwenye kitanda kikavu na safi kwa saa moja hivi.
- M. Kisha aoge na maji vuguvugu.

### **KOMPRESI ILETAYO JOTO:**

Kompresi iletayo joto ni matumizi ya kitambaa baridi chenye unyevu, (waweza kuweka kwenye friji kama unayo au mtungi wa maji baridi). Kitambaa hiki chawekwa sehemu ambapo kitasababisha mwili kuleta joto sehemu hiyo. Kitambaa hicho cha baridi chenye unyevu, kitafunikwa juu yake na karatasi la plasik (ili kuleta ukavu), kisha kitambaa cha pamba au taulo kuzuia hewa ya nje kuingia ndani, kitawekwa juu yake, ili sehemu inayotibiwa ipate joto. Kitambaa hicho cha baridi na unyevu kinapopata joto, kinafanya mishipa ya damu iliyo katika eneo la ngozi ya juu kutanuka. Ongezeko la mtiririko wa damu kwenye ngozi ya juu hupunguza msongo wa damu (congestion) katika nyama zilizo chini ya sehemu inayotibiwa.

Kompresi iletayo joto inaweza kutumika kwenye koo, viungo (joints), kifua, tumbo, na nyayo. Koo—ugonjwa wa tezi, kama tonsillitis, koromeo, sikio, nyuma ya pua. Viungo-viungo vya baridi yabisi Kifua-kikohozi na kifua kujaa (congestion), kifaduro, pumu, pneumonia Tumbo- kufunga choo, apendeksi, kichefuchefu, msokoto wa tumbo (colic), kulala usingizi kwa shida, machachari ya neva Nyayo- shida ya nyayo.

### **Tahadhari za matibabu**

1. Usitumie kwa mgonjwa ambaye anasikia baridi isiyomtoka.
2. Usikazie sana na kumkosesha raha mgonjwa kwa kuzuia mzungo wa damu au kumkaba.

### **Vifaa vinavyohitajika**

Kitambaa cha pamba nyuzi chache, chenye mashimo mashimo kama cha bandage. Kiwe kipana kutosha kufunika kidonda.

1. Plastik ya kufunga baada ya kitambaa cha compress kuleta ukavu.
2. Kifuniko cha nje cha sufu, ili kutunza baridi
3. Pini zinazojifunga za kuishikilia kompresi mahali pake
4. beseni la maji baridi

### **Utaratibu wa matibabu/Maandalizi ya matibabu:**

3. Kiweke chumba katika hali ya joto kwa kadiri bila kuingiza upepo wa baridi kutoka nje. Mgonjwa awe na joto la kutosha kabla ya kuanza. Kama anasikia baridi mpe joto la moto la nyayo kama inahitajika kwa kupasha mwili wake joto.
4. Mweleze mgonjwa kwamba kompresi itakuwa ya baridi mwanzoni, na kwamba itapata joto baada ya muda mfupi.
5. Hakikisha mwili wote una joto la kutosha.

## **2. Matibabu-Treatment**

1. -Chovya kitambaa cha pamba ndani ya maji, kamua maji ya ziada.
2. Bandika upesi kitambaa hicho chenye maji baridi kwenye sehemu inayotibiwa.
3. Weka karatasi la plastiki.
4. Bila kukawia funika plastiki kwa kitambaa hicho cha maji kwa kitambaa cha nje cha sufu au nguo inayolingana kwa mapana/uzito/urefu wake. Kisha fungua kwa pini ili kibaki mahali pale kwa salama
5. Iache kompresi hiyo mahali pake kwa saa kadhaa au usiku kucha. Kama imeachwa usiku kucha kompresi itakuwa imekauka itakapoondolewa asubuhi

### 3. Mwisho wa matibabu

1. Asubuhi ondoa kompresi hiyo na sugua upesi sehemu iliyotibiwa kwa kitambaa laini cha baridi
2. Kausha vizuri eneo linalohusika. Mweke mgonjwa katika hali ya joto na raha.

Picha ya mfano wa compress iletayo joto kwa ajili ya koo au kiwiko au goti.

### MKAA

Mkaa ni tiba nzuri, mkaa ni miti au vifuu vya nazi iliyochomwa na kusagwa sagwa kupata unga wake. Mkaa una uwezo kunyonya au kuondoa hewa zote za sumu, Madawa ya sumu, bacteria, virusi na vijimea vya sumu mwilini.

Mkaa yanaweza kutengenezwa kirahisi nyumbani. Tengeneza moto wa kuchomea miti katika shimo ulilochimba ardhini. Baada ya miti kuwaka vizuri, funika shimo hilo kwa kipande cha bati. Kisha kusanya takataka juu ya bati hilo kuzuia hewa isiingie shimoni. Njia hii itakupatia mkaa mzuri. Kwa matumizi ya kiganga, twanga mkaa huo mpaka uwe unga laini sana na kuutunza katika chombo kikavu au kilichofungwa vizuri (angalia kwenye google jinsi ya kutengeneza activated charcoal).

### Uzuri wa makaa

1. Ni rahisi kutumia.
2. Unapatikana kwa urahisi.
3. Hauna madhara yoyote.
4. Hauna gharama kubwa.
5. Una manufaa makubwa.

### Njia za kutumia mkaa

Kunywa:

Kipimo cha kunywa ni kijiko kimoja kikubwa cha unga wa makaa ukichanganya na glass ya maji. Wakati bora wa kunywa ni katikakati ya milo. Usinywe mkaa na chakula, unanyonya madini na vitamini ya chakula.

### Makaa-dawa ya kubandika

Unga wa makaa unaweza kuchanganywa na maji na kutumika kama dawa ya kubandika kama ifuatavyo:

1. Changanya maji kidogo na unga wa makaa mpaka uwe mzito kama uji mzito hivi.
2. Chukua kitambaa na kikunje pande mbili. Tandaza mchannyiko huo kwenye kitambaa upande mmoja na kisha kikunje.
3. Weka kibandiko hicho cha mkaa juu ya sehemu iliyoathirika.
4. Funika kibandiko chote kwa kitambaa kingine ili kisikauke.

Ni bora kutoweka mchanganyiko huo wa makaa na maji juu ya ngozi kama ngozi hiyo imekatwa au



kujeruhiwa.

### **MATUMIZI YA KAWAIDA YA MAKAA**

(Angalia website [www.charcoaremedies.com](http://www.charcoaremedies.com))

1. Sumu na dawa iliyotumika zaidi ya kipimo chake.

Mkaa ni tiba bora kwa mtu aliyekunywa sumu au kutumia dawa kupita dose kipimo chake (overdose). **Jinsi ya kutumia:**

- Jichokochoe ili utapike. Isipokuwa kama umekunywa vitu vinavyotokana na aina ya petroli, mafuta ya taa, alkali au tindikali (vyenye kuunguza mwili). Hivi vinaunguza mwili vikirudi tena mdomoni, si vizuri vinadhuru
- Koroga vijiko vikubwa 2 vya unga wa mkaa katika maji kama nusu glass mpaka glass na kunywa mara moja.

#### 2. Kuharisha

Mkaa ni mojawapo ya tiba zinazofaa sana kwa kuharisha kama unaharisha kwa kipindupindu. Chukua vijiko 2 vikubwa mara mara nne kwa siku, na kila unapoharisha; koroga kwenye maji ya glass moja na kunywa.

-Unatibu kukaukiwa na maji, (dehydration) kwa kunywa maji ya wali, karoti au mchuzi wa mboga za majani. Ongeza kwenye ½ lita ya maji ya wali, chumvi kijiko na kijiko kimoja kikubwa cha sukari.

-Pima kiasi ya maji kilichopotea kwa njia ya choo na mkojo; rudisha kiasi hicho cha maji yaliyopotea. Ongeza glasi 8 mpaka 14 za maji kwa siku.

#### 3. Kichefuchefu na kutapika

Tiba nyingine ni kichefuchefu na kutapika. Kwa mtu mzima mpe kijiko kimoja au viwili vikubwa kwenye nusu glass mpaka glasi ya maji, kila mgonjwa anapotapika. Kwa mtoto tumia nusu kipimo cha mtu mzima. Akitapika mkaa wote mpe kipimo kingine cha mkaa papo hapo. Ukinywa mkaa mara zote kurudisha maji, fuatilia na kunywa bilauri moja ya maji.

#### 4. Gesi au hewa tumboni au kuvimbiwa

Mkaa unapunguza gesi tumboni na kuvimbiwa. Chukua vijiko 2 vikubwa vya makaa kwenye bilauri au nusu bilauri na koroga na kunywa. Waweza kurudia kutokana na dalili ili uthibiti hali. Mkaa unafanya kazi vizuri sana, usipende kutumia tembe za magnesium sana zinaongeza madhara na kujaza chuma mwilini, tumia makaa. Kila nyumba isikose makaa, ni msaada mkubwa kwa huduma ya kwanza.

5. Maambukizo ya macho na masikio. Tumia kibandiko cha makaa (charcoal poultice). Wengine waweza hata kuweka matone ya mkaa uliochujwa kwenye kitambaa kwenye macho au masikio. Siku hizi watu wengine wanaweka mbegu za flax kwenye mkaa wa kubandika ili unate vizuri kwenye mwili. Kama hauna unga wa flax seed, tumia petroleum jelly kwa kidole kilichovimba na kutoa usaha, au majipu. Ukitumia kibandiko cha mkaa funika kabisa jicho au sikio lililoathirika. Kiache kibandiko cha mkaa mahali pake angalau kwa masaa manne au usiku kucha. Tumia moto kwa kukipasha joto, kibandiko hicho kinakuwa na ufanisi zaidi.

#### 6. Maambukizo ya ngozi na viungo

maambukizo ya ngozi na viungo yanaweza kutibiwa kwa kutumia kibandiko cha mkaa. Kiache kibandiko hicho juu yake kwa saa kadhaa au usiku kucha.

#### 7. Kuumwa na nyuki au buibui

maagizo ya kutibu kuumwa na nyuki au buibui ni haya

- A. Kwanza osha eneo lililoumwa kwa sabuni.
- B. Sehemu zilizoumwa na wadudu hao wenye sumu, zinaweza kuzamishwa ndani ya maji ya makaa yenye joto la kadiri kwa saa moja. Kwa kuumwa zaidi tumia  $\frac{1}{2}$  kikombe cha makaa ndani ya lita 8 za maji.
- C. Baada ya kuiweka sehemu iliyoathirika ndani ya maji hayo ya makaa yenye joto la kadiri tumia kibandiko cha makaa (angalia chati).

Kama maumivu na uvimbe unatokea katika muda wa dakika 10 baada ya kuumwa na nyoka mwenye sumu, sumu hiyo itakuwa imeingia mwilini.

- B. Kwa upesi osha vizuri eneo lililoumwa kwa sabuni na maji.
  1. Weka sehemu iliyoumwa katika maji ya joto kwa kadiri ya saa moja ( $\frac{1}{2}$  kikombe cha unga wa makaa kwa lita 8 za maji)
  2. Tumia kibandiko kikubwa sana cha makaa kuifunika karibu sehemu yote iliyoumwa. Kibandiko hicho kiwekwe katika hali ya unyevu kwa kukifunika na karatasi la plastiki. Ondoa kibandiko cha zamani na kuweka kipya juu ya mahali palipoumwa kila baada ya dakika 10 mpaka 15 mpaka hapo uvimbe na maumivu yatakapokwisha.
  3. Kunywa unga wa makaa pia, vijiko 2 vikubwa katika nusu glasi au glasi nzima. Rudia kila baada ya masaa matatu kijiko kimoja kwa masaa 24. Kila unywaji wa makaa ufuatiwe na glasi mbili za maji

#### 8. Ugonjwa wa manjano wa (ngozi na macho)

Mtoto aliyezaliwa tu akigeuka rangi na kuwa wa manjano (jaundice); mpe kijiko kimoja cha unga wa makaa ulikorogwa kwa kupitisha kwenye chupa ya kunyonya, yenye maji ya kutosha. Fanya hivi kila baada ya masaa mawili hadi matatu. Mchukue mtoto aliyeathirika akiwa uchi; na umweke kwenye mwanga wa jua usio mkali sana kama saa nne asubuhi, au baada ya saa 9 mchana. (epuka jua kali laweza kumuunguza mtoto). Mkinge mtoto macho yasipate mionzi ya jua. Endelea na matibabu ya makaa pamoja na mwanga wa jua kwenye ngozi isiyofunikwa mpaka huo ugonjwa upungue.

#### F. Maradhi ya figo na ini

Mkaa unaweza kuwanufaisha watu walio na ugonjwa wa ini na figo. Mpe mgonjwa kwa njia ya vibandiko vya mgongo, ugonjwa wa kushindwa kwa figo (kidney failure) au upande wa juu wa tumbo kulia kwake ( ugonjwa wa kushindwa kwa ini).

### **Sura ya 42: SABABU ZA KUACHA KULA NYAMA NA SAMAKI**

Watu wana sababu mbali mbali za kula vyakula vya mazao ya mimea tu (vegetarian). Wengine wapenda kupunguza makali ya maisha, maana nyama samaki na mayai ni ghali na hivyo kusaidia hata mazingira kwa kutunza mali asili na kupunguza ukatili kwa wanyama. Haijalishi sababu hizo; utafiti wa kisayansi una sababu tosha za kusema kwamba lishe itokanayo na mimea kama vile nafaka, jamii ya karanga, mboga, matunda na jamii za maharage ina afya zaidi kimwili na hata kiakili. Wanasayansi na watafiti wa Tuft university kule marekani wanasema kwamba asilimia 70% ya

magonjwa yote ikiwa ni pamoja na kansa, yanaletwa na ulaji wa mazao ya wanyama (animal products). Hakuna mwanasayansi anayepinga hili, hata wanariadha wengi siku hizi waambiwa waache au wapunguze nyama na kutumia mimea ili washinde michezoni.

Magonjwa mengi yanasababishwa na chakula kitokanacho na wanyama. Hata tabia zetu zinaathiriwa na nyama, mfano kuwa na hasira, wizi wa silaha, wizi wa mabenki, ulafi, harara na ukatili. Chunguza kabila lako au nenda mahakamani na uliza ni kabila gani linaongoza na kesi za kuua au ukali mwingi!

Nilienda mahakama moja Dar nikapata jibu! Ila yule Jaji aliniambia haya mambo ni confidential! Hawataki kuwe na ubaguzi, na watu kusema kabila fulani linaukatili zaidi, Nilimwambia sawa sitaandika kabila ila watu wataangalia wenyewe kwenye magazeti au runinga! Ndugu msomaji, hata usipokuwa injinia wa rocket, haujagundua mwenyewe kwamba walaji nyama ni tofauti na walaji mboga kitabia?

Lishe ya mimea inatukinga na magonjwa mengi; yakiwemo magonjwa sugu kama vile presha, kisukari, kansa, moyo, mapafu, unene, na baridi yabisi.

Enzi za zamani mara nyingi watu wengi walikula nyama, kuku na samaki waliofuga. Hii ilifanya wale kwa kiasi. Maana usingechinja ngombe wako kila siku! Kwa biashara ya kubadilishana ungepoteza kama ungeleta kuku wako kadhaa kila siku ubadilishane na mbuzi, maana biashara hiyo, ilikuwa na shida ya kupata uwiano kamili! Siku hizi kwa sababu ya biashara, watu wala nyama, kuku au samaki kila siku. Watu wengi wanaweza kufikiri kwamba lishe ya mimea haina ladha, au inachukua shughuli nyingi kuipika na kufanya iwe na ladha muruwa! Hili si kweli. Ni mapokeo tuliopata tukikua, kama vile tunavyorithi DNA; (genes) kutoka kwa wazazi, tunarithi chakula pia.

Mume wangu anayetoka mahali ambapo wanakula na kuthamini mboga, anazipenda, na kuziona zina ladha na thamani. Nami pia nimejifunza kuzipenda mno toka kwa wazazi wangu, ila, hata zile ambazo sikuzipata nikiwa mdogo kama mgagani au mnaifu, nimejifunza kuzifurahia. Kuna mimea mamilioni! Ila nyama za kula pengine ni 20 tu! Jaribu kuorodhesha mimea unayojua, na nyama unazojua!

Jifunze mapishi ya mimea (vegetarian) mapishi yake si magumu, na yachukua muda mfupi Tukumbuke nyama haikuwa chakula cha asili cha binadamu. Binadamu alipewa nyama baada ya gharika na miaka yake ya kuishi ilipungua, hii si siri. Angalia documentary ya filamu “forks over knives” na nyingine. Zinaonyesha wazi kwamba lishe ya wanyama ina shida nyingi. Angalia mapishi ya mimea kwenye website za Vegetarian kama 3abn.org na hopetv.org; hawa wana ya aina mbali mbali za mapishi matamu. Pia waweza tu kuweka neno Vegetarian recipes kwenye google.

Wanyama wana magonjwa mengi. Ugonjwa wa karibuni ni ule unaitwa Kuru, yaani Jacob Creutzfeldt ambao ulitokana na tamaa za wafugaji wa magharibi kama vile Marekani au Uingereza walioanza kulisha wanyama kama vile ng’ombe, au kuku na nyama za wanyama wengine.

Nakumbuka zamani tukiwapa kuku chakula, tulienda machinjioni kuchukua damu ya ngombe na kuikausha na kuisaga unga, kisha kuwapa kuku wanenepe haraka. Mengi yamesemwa kuhusu lishe ya mifugo ili inenepe, hata wengine wameandika “Watu wanaipa mifugo dawa au vitamini, ili wanenepe haraka!” Kwa vile lishe hii haiendani na maumbile, ilileta kichaa kwenye hii mifugo, na kuleta magonjwa ambayo, yalisababisha kifo au madhara, baada ya muda fulani.

Matangazo ya afya yalisema kwamba kama unataka kuepukana na ugonjwa huu usile sehemu za ubongo au uti wa mgongo wa mifugo. Vyakula kama vile mayai, maziwa, kuku na nyama vina bakteria aitwaye salmonella. E coli. Hawa wanasumisha lishe hizi za wanyama na kuleta ugonjwa. Watu wapaswa kuvipika kwa muda mrefu ila wengi hawafanyi vile. Minyoo na vijidudu (maambukizi) wengine waingia kwenye nyama nyingi kama vile nguruwe. Imeonekana hata mamilioni ya minyoo midogo midogo huishi kwenye mnyama mmoja.

Wanyama hupewa dawa za kutoa maambukizo (infection) zinazoitwa antibiotic na vichocheo (hormones) ili kuongeza uzalishaji wa maziwa, nyama au mayai. Kutumia antibiotic, mfano tetracycline (rangi mbili) au penicillin mara nyingi, hufanya wanyama hawa kuwa na uibukaji wa vijidudu sugu (resistant strains, kama MRSA au VRE). Mazingira machafu yenye wanyama waliobanana yafanya miili yao itoe vichocheo ambavyo si vizuri kwa binadamu.

Magonjwa ya moyo nayo yameongezeka. Mishipa ya damu inakuwa na mafuta na kuwa myembamba au kuziba kwa sababu ya mafuta ya wanyama. Kuganda kwa damu na kufanya vibonge (blood clot) kwenye mwili hutokea, na kuongezeka kwa cholestrol. Cholestrol ni mafuta yanayopaswa kuwa machache kwenye mwili. Ini linatengeneza cholestrol inayotosha, ila tukila nyama tunajiongeza mafuta hayo kwa kupita mpaka unaotakiwa. Jaribu kuacha mazao yote ya wanyama kwa miezi mitatu ikiwa una cholestrol kubwa itapiga mbizi kwa kushuka na kuwa sawa!

Acha nyama, maziwa, mayai na samaki kwa muda wa miezi mitatu. Kula matunda na mboga nyingi utaona jinsi afya yako itakavyokuwa. Mimea ni dawa tosha kwa shida nyingi. Wanyama wengi kama nguruwe au kamba (prawns or lobsters) wanasafisha nchi, na hivyo kuwa kama pipa la takataka, nasi twawala wakiwa na huo uchafu.

Utafiti wa watu wa nchi 30 tofauti, ulionyesha watu wanaokula lishe inayotokana na mimea wanapunguza asilimia 50 ya magonjwa yote ya moyo na asilimia zaidi ya 80 ya kansa zote. Jamii ya karanga na maharage imetafitiwa kupunguza ugonjwa wa moyo na utumbo.

Samaki pia wamekutwa na zebaki kwa sababu ya uchafuzi wa mazingira. Samaki wengine kwenye mto wa Hudson New York city, wamegeuka jinsia na kuwa majike kwa sababu ya uchafuzi. Hii yote yaonyesha wanyama waathirika na mazingira zaidi. Wanyama wanakuwa sumu kwa wale wanaowala. Rafiki mmoja anayefuga samaki ukambani aliniambia kwamba, Bwana samaki alimwambia ampe dawa ili samaki wote wawe wa kiume ndiyo wanenepe zaidi ili apate faida. Ndugu msomaji unaona kwamba hao watakuwa samaki wa faida yako ukila kweli, au wana walakini fulani? Je, ungependa wanaume wote wabadilike kuwa wake? La, hash! Katu, huu si mpango wa Mungu!

Watoto wadogo wa kike wamevunja ungo mapema, kwa kula vyakula hivi vya nyama, maziwa ya ng'ombe au kuku wa kisasa. Watoto wanakuwa wanene na kuharibu afya zao.

Wengi wanafikiri kwamba hawawezi kuishi bila kula nyama, na kwamba nyama inafanya watu wawe na nguvu. Hii inastaajabisha maana wanyama wengi wenye nguvu hula majani! Mifugo inachukua rasilimali nyingi za ardhi na chakula ambacho tungeweka kwenye mimea ingesaidia kuondoa njaa duniani.

Shirika la maji la Stockholm Sweden lilisema ifikapo 2050 tutashindwa kujilisha tukiendelea kula nyama, maana watu wameongezeka na tunaendelea kutumia ardhi na chakula ili tulishe mifugo hii. Hii ni ghali, na inatufanya tule mitumba ya chakula (second hand food) badala ya kula moja kwa moja toka kwa mimea.

Nyama ilitolewa baada ya gharika, kwa dharura na ilifupisha watu maisha na urefu. Nyama ilikuwa iliwe bila mafuta au damu! Wachache hufanya vile, Kama unakula nyama inavyotakiwa, ondoa mafuta na damu. Ni vibaya kiafya kula kibudu. Kula nyama mbichi au isiyoiva vizuri ni shida kubwa ya kiafya.

Nyama hupunguza maisha, mfano ni waeskimo wa Greenland ambao wanakula nyama na samaki tu kuishi wastani wa miaka 40 tu! Anza kutoka katika lishe ya nyama pole pole, usifanye ghafla. Anza kuongeza matunda na mboga; hata kama unakula nyama usile zile zinazofugwa kisasa. Kula ng'ombe wanaotembea siku nzima na sio waliofungwa mahali pamoja wakilishwa na kunenepeshwa. Hawaoni mwanga wa jua pengine hata kupofuka. Wanatoa vichocheo vya misongo kama Cortisol. Ikiwa yabidi kula nyama, kula kuku wanaotembea na kuruka, na samaki wenye nafasi ya kuogelea mbali, na si wa mabwawa madogo.

Kwa jumla ni kwa sababu ya tamaa za binadamu, tunakula nyama. Jamii zisizokula nyama zinaishi muda mrefu kuliko zile zinazokula nyama. Epuka maziwa, mayai, nyama na samaki hasa wa mifugo ya kisasa. Kama inabidi ule, kula kwa nadra sana.

Soma zaidi kuhusu madini ya vitamin B12, kwa wale wasiokula nyama na jinsi ya kutatua tatizo. Yaonekana watu wengine wahitaji kuchukua vitamini hiyo, ila wengine hawahitaji, zungumza na tabibu wako kwa undani. Watu wengi wameuliza kama maharage ya soya yaleta kansa. Kwa kweli yale maharage yasiyogoshiwa kwa kufanya genetical engineering, hayatakuwa na shida hii.

Utafiti wa miaka mingi wa soya Japan na China ulionyesha ni zao zuri kiafya na lishe. Habari nyingi za soya ya uchina zimetolewa kwenye magazeti, na kuwa msaada kwetu; Ila siku hizi 90% ya soya ya nchi kama Marekani imeharibiwa na utalaam wa genetical engineering. Hii inasababisha tusiwe na mbegu, na kila mara tutegemee mashirika kutuuzia mbegu ili tupande tena. Huu ni umasikini! Je, tungezaliwa bila mbegu ingelikuwaje? Kwanza tusingeweza kuwa na watoto, na mengineyo. (habari ya genetical engineering angalia kwenye website Mosanto).

Mambo kama haya yawezekana ndiyo chanzo cha kutoweka mambo mazuri ya asili ya uumbaji, kama kupungua kwa nyuki, au kutokomea kabisa kwenye sehemu zingine.

## **MAZIWA YA NGOMBE**

Katika wanyama wote duniani ni binadamu tu anayekunywa maziwa ya wanyama wengine. Wanyama wengi wana maradhi mengi. Sababu ni kwamba wanapewa madawa ya kuua vijidudu (antibiotic), pesticides (dawa za kuua wadudu ili kupunguza inzi au mbungo), dawa za chanjo na vichocheo ili kufanya wakue haraka na kutoa maziwa mengi. Imefika wakati wa kujiuliza kama ni muhimu kunywa maziwa. Tamaa ya pesa kuliko utu katika biashara nyingi imejitokeza. Magonjwa mengi kama brucellosis, kifua kikuu, anthrax (kimeta), ndagana, na kuru. ugonjwa wa kuru Jacob Krustfield na mengine yamemeua wengi.

Kuru ilitokana na kulisha ng'ombe na mifugo mingine kama kondoo na kuku nyama ili wakue haraka. Mfumo wa uyeyushaji wa mwili wa wanyama hawa unaathiriwa na nyama, kwani wameumbwa kula majani. Wanyama wanaokula mimea (vegetarians) wakila nyama wapata maradhi ya ubongo na kuwaambukiza watu wanaokula nyama hizo. Mamilioni ya ng'ombe Uingereza waliuwawa, na chakula cha wanyama hao kiliteketewa.

Kwa kawaida Maziwa yana bakteria wengi kama salmonella, E .coli. Hasa Ng'ombe wa kisasa, kwa sababu ya lishe iliyopo.

2. Maziwa yana mafuta mengi kuliko mwili unavyohitaji. Mafuta mengi kwenye mwili hufanya watu wanenepe, huongeza kisukari, na kuziba mishipa ya fahamu.

3. Tuliambiwa kwa miaka mingi kwamba maziwa ya ng'ombe ni mazuri kuimarisha mifupa ya watu wazima na watoto. Utafiti mwingi wa karibuni umevumbua kwamba watu wenye mifupa migumu kupita wote duniani ni wabantu chiini ya jangwa la Sahara. Cha kustaajabisha ni kwamba, watu ambao wanakunywa maziwa mengi duniani yaani nchi za maziwa hazina wabantu. Nchi za Skandinavia kama vile Denmark, Sweden, Norway na Finland na nyingine za magharibi zinaongoza kwa unywaji wa maziwa. Wanawake wa nchi hizo wanashida ya mifupa kujengeka kuliko nchi zingine. Kwa kawaida wanawake ndiyo wana shida ya mifupa kuliko wanaume. Mifupa inakuwa myepesi na kuvunjika kirahisi (osteoporosis). Sababu zilizotolewa ni kwamba wanabeba mizigo mizito, wanakula mboga za majani na wanapata jua kwa mwaka mzima.

Wazazi wapaswa kuishi kwa ajili ya watoto wao zaidi ya marafiki zao na jumuiya.

5. Sehemu ya maji ya maziwa inaitwa whey na ile ya kuganda inaitwa casein. Hii casein inaleta allergy kwa watu wengi. Ukiwa na magonjwa ya mapafu kama asthma, kukohoa au mapafu acha maziwa ni adui yako. Ukitokewa na vipetele na vivimbe jaribu kuacha maziwa. Maziwa, mayai na nyama kama vile za kondoo zina allergy kubwa kuliko mimea.

6. Maziwa yamekuwa biashara kwa watu wengi na itakuwa vigumu watu kukubali kwamba ni wakati wa kuacha maziwa. Wale ng'ombe wa kienyeji walitoa lita 3 hivi kwa siku za maziwa. Yalikuwa na ladha nzuri bila madawa au vichocheo.

7. Siku hizi mambo yamebadilika. Kumekuwa na watu wengi walangua maziwa na kuuza kiasi kwamba mengine yanaozea njiani kirahisi.

Rafiki anayefanya kiwanda cha maziwa aliniambia maziwa haya yanawekwa dawa ili kuyafanya yasiharibike haraka. Dawa hizi zingine zina madhara na sumu kwa binadamu. Dawa hizo ni kama vile formaldehyde, sodium hyroxide au boric acid. Kweli twapaswa kuchemsha tu maziwa "pasteurization" na si halali kwa yeyote kutumia haya madawa. Ila ni nani kweli atakuwa polisi wao kila siku? Kwa utambulisho tu formaldehyde hutumiwa kutunza maiti ili isiharibike, japo wanaweka kidogo, ila ni sumu. Nchi zingine za magharibi pia zinaweka kwenye nyama ili isiharibike kirahisi. Nafikiri wameruhusiwa kwa uchache.

8. Mara baada ya ng'ombe kukamulizwa kuna bacteria 10,000 kwa mililita ya maziwa na baada ya masaa matano wanafika milioni moja! Kama watu wanakunywa maziwa hapo hapo riskii inapungua na formaldehyde na hydrogen peroxide haina haja ya kuwekwa.

9. Maziwa yanafanya makamasi kuwa mengi kwenye mfumo wa kupumua na kuongeza gesi na shida za tumbo. Kama una allergy au asthma au sinus, ni bora uache maziwa kabisa. Ng'ombe nao wanaongezeka kuwa na magonjwa kwa sababu ya unene. Wanakaa mahali pamoja wakila na kunywa kwenye uchafu mwingi bila kusogea, na wengine hawana mwanga wa kutosha

10. Tumeshambiwa mara nyingi kwamba maziwa ni kitu cha asili na kila mtu anayahitaji. Kitu cha ajabu maziwa haya si yale ya asili kwani yana bakteria wengi na yanahatarisha maisha. Ng'ombe hawa wanakuwa na misongo na kutoa vichocheo vya cortisol ambavyo si nzuri viingie katika mwili wa bindamu.

11. Watu wengi wazima, karibu 75% hawawezi kuyeyusha vizuri maziwa.

13. Ng'ombe anaweza kuwa mzima asubuhi na kufa jioni. Pia watu wanaokamua wanaweza kutumia

dawa kwa matiti ya ngombe kupungua mastitis.

14. Maziwa yameonekana kuwa na aina ya sumu zinazotokana na fungus zinaitwa aflatoxins. Fungus hizi zinakuwa kwenye chakula wanacholishwa ng'ombe. Hizi zaweza kuharibu ini, mafigo, na mfumo wa kupumua. Utafiti wa mwaka 2005 kwenye nchi moja ya Afrika Mashariki ulikuta 44% ya maziwa yana aflatoxin. Na hii siyo shida tu Afrika, bali hata nchi nyingine za magharibi zinakuwa mpaka 25% na hii shida ipo kwenye nafaka zake.

Kuna teknolojia inaitwa mycosorbs, ya kunyonya hizi sumu za fungus ila asilimia 50% ya wenye maziwa hawatumi kwa vile ni Ghali.

15. Jibini(cheese) nayo ina shida nyingi japo hapa kwetu hatuitumiwi sana. Kutengeneza kwa jibini mara zingine hutumia rennet ambayo ni kichocheo (enzyme) inayotoka kwenye tumbo la ndama au mtoto wa nguruwe. Hii inavunja protein ya maziwa na kuibadilisha. Yasemekana ili Swiss cheese itengenezwe lazima kuwa na rennet. Ganda lile la cheese laweza kuwekwa mafuta ya taa au mafuta ya mimea na rangi ya chakula ya njano. Jisomee zaidi jinsi jibini inavyotengenezwa. Hata cheese inayoitwa cottage si salama siku hizi. Angalia jinsi ya kutunza, isiharibike na mambo mengi ambayo huwekwa. Jibini ya kijani inaozeshwa kabisa na fungus na wanatumia bakteria kuoza. Bakteria kwenye jibini ni wengi mno mpaka milioni mbili kwa gram moja.

16. Wakati mwingine pareto inawekwa ili wadudu (mites) wasiingilie na kuila. Jibini ni maziwa yaliyooza yenye bakteria na mafuta mengi ambayo yatazidi kuongeza mafuta ya cholestrol kwenye damu. Maziwa yanatoka kwa ng'ombe wengi ambao wanaumwa. Kama unaweza kuiepuka, fanya hivyo.

### **Sura ya 43: JINSI YA KUPONA KANISANI NA HATA KUNAWIRI(HOW TO SURVIVE IN CHURCH AND THRIVE)**

Sura hii tumeona tuiandike baada ya kuona maumivu ya hisia nyingi, kuchanganyikiwa na tofauti za watu kutokanana malumbano na hata kufikia hatua ya kupigana masumbwi makanisani. Wengi wamesema hakuna haja ya kwenda kanisani, kwa vile wewe kama mke wa kiongozi wa kiroho utakutana na haya, utajitahidi kuwatia moyo kutokana na vile Bwana atakavyokujalia.

Mch Doug Batchelor amezungumzia haya kwa undani, na niliposoma kitabu chake nikaona kwamba kumbe mambo haya yapo kila mahali ila tunaficha tu na kuonekana kana kwamba yote yako sawa; wakati wengi hawaridhiki au wanaumia. Ni vyema washiriki waliorudi nyuma waalikwe makanisani ili wasaidiwe (back slide to slide back). Washiriki zaidi ya 50% wametokea mlango wa nyuma baada ya kuingia makanisani. Ukiuliza sababu, wanakwambia ni maumivu. Tutaandika kwa ufupi, ila kaa kwenye mashua ya Mungu, Yeye ndiye nahodha bora.

Mifano ya hoja ambazo wengi wamezisema ni kama:

1. Kuna mtu au watu wamenikosea kanisani na sitaki kuwaona tena. Watu hawa ni wanafiki, sitaki kwenda kanisani tena.

2. Shida kubwa ya makanisa ni kwamba yana watu ndani yake, tungetoa watu wote kanisani tusingekuwa na matatizo mengi sana.
3. Kanisa limekufa, ibada zinaniboresha, na sipati kitu humo.
4. Yaonekana mara nyingi tunaenda kanisani kwa kutumbuizwa tu, na si kama Kutoka 25 inavyosema; 'Wanijengee hekalu, ili nikae kati yao.'
5. Nafikiri mimi si mwema kuingia kanisani, ni mwenye dhambi.
6. Nina shughuli nyingi mno siku hizi.
7. Sidhani kwamba ninaamini mambo hayo tena.
8. Kila siku ya ibada mimi najisikia mchovu.
9. Kanisa liko mbali na nyumbani kwangu.

Malaika wa mbinguni wanashangaa jinsi mioyo yetu isivyoshtuka kwa bahati tuliyopewa ya kumwabudu Mungu ambayo wao wanaipenda! Wanamwabudu kwa masa 24/7 kwa furaha, kicho na kusujudu. Wanapenda kukaa karibu naye, kwani ndiyo furaha yao.

Kabla Mungu hajamimina Roho mtakatifu, mitume wa kwanza walipaswa wawe mahali pamoja na wawe na umoja ili amimine Roho wake. Kazi ya Mungu haitamalizwa kwa kuhubiri, kufundisha biblia n.k.; itamalizwa na Roho Mtakatifu. Kwa siku kumi, ilibidi mitume waombe tofauti zao. Tunasoma katika Luka 22:24, kwamba hata wao walikuwa na tofauti. Ilibidi wakae sehemu moja Mdo 2:1. Hili ni muhimu.

Siku chache kabla ya hapo, Yesu alikuwa amesalitiwa na wote walikuwa wametawanyika, kila mtu kwake. Mungu alimwaga Roho wake walipokuwa pamoja kiroho kwa mahusiano, na hata katika chumba kimoja (upper room). Tunaambiwa katika mathayo 18:20 kwamba, wawili au watatu wakiwa pamoja, Yeye yupo, kuna mibaraka ya pekee tunayopewa tukikusanyika pamoja kwa jina lake.

Japokuwa kanisa lina udhaifu na makosa mengi, kanisa ndiyo chombo ambacho Mungu anakitumia na kina thamani kubwa sana kwake ( God bestows in a special sense His supreme regard). Kwa sababu kanisa ni mboni ya jicho lake Mungu, shetani hafurahii, na ana hasira kubwa nalo, Ufunuo 12:17. Tunaamini kwamba Yesu anakuja karibuni, kabla Yesu hajaja Roho Mtakatifu atamwagwa, katika mvua ile ya masika, na nguvu zile za Pentekoste zitamwagwa. Lakini yatutapasa turudi kwenye 'chumba kimoja' na kuwa na umoja kama vile mitume walivyofanya. Hii ina maana tuweze kuabudu na wenzetu.

Tukumbuke ombi la Yesu la Yohana 17, kwamba tuwe na umoja, ila umoja wetu usiwe katika maovu, bali Umoja katika Kristo. Katika makanisa fulani, wachungaji au viongozi wa makanisa wana umoja, ila ni umoja wa kutesa watenda kazi wenzao au kuteteana katika uovu. Huu si umoja ule Yesu anaosema. Shetani amekuja na hasira kubwa, akijua muda wake ni mfupi, Uf 12:12. Tuwe macho nasi tukijua tuna muda mfupi. Mitego ya adui ni mingi, ana manati pia za kutungua watu watoke katika ushirika makanisani. Ni maombi yetu kwamba tutakesha tukiomba, ili dhoruba zinapotokea tupate joto la kiroho toka kwa wenzetu na kumsogelea Mchungaji wetu mwema.

Watu wengi kwenye ushirika ninaohudhuria hawaoni haja ya kwenda kanisani kila siku ya saba ya juma, ya ibada. Wanakaa nyumbani, na pengine wanakwenda kanisani kukiwa na sherehe ya Krismasi, au watoto wao wakiwa wana program ya michezo ya kuigiza au wakipiga zana za muziki. Mhubiri mwingine alisema 'waenda kanisani wakizaliwa, wakifunga ndoa na wakizikwa (hatched, matched and dispatched). Je, ni sababu gani yatupasa kujiunga na kanisa?



Kutokana na Waebrania 10:24.25, kuwa mkristo bila kujiunga kanisani ni kama kuwa nyuki bila mzinga, askari bila jeshi, muuza bidhaa bila wateja, mwanasiasa uliye mpweke au mcheza mpira asiye na timu! Kwa kweli tu viungo katika mwili wa Kristo, na hata karama zetu tulizopewa twaweza kutumia vyema katika mwili wa Kristo.

Kama vile tulivyo na aina tofauti za maharage ukienda sokoni, ndiyo shetani alivyodisaini dini nyingi za uongo na kuabudu kusiko na misingi ya biblia. Shetani hapingi dini, la hashu! Kutoka Edeni, shetani anajua mwanadamu aliumbwa na shauku ya kuabudu. Anajaribu kumweka binadamu kwenye mtego kwa kumwambia kwamba haijalishi nani mnamwabudu au mnavyoabudu, alimradi mnaabudu.

Kaini alianguka kwenye mtego huo pia, alitoa kafara kisha akamwua ndugu yake. Watu waliomsulubisha Yesu walikuwa na dini kweli kweli. Tunaambiwa hata wale wataopokea chapa ya mnyama katika ufunuo 13 watakuwa wanaabudu. Shetani hapingi dini! Ila anapiga vita ukweli wa dini ya Yesu. Ni rahisi kuwa mpinga Kristo na kumfuata adui yetu. anachanganya watu, kwamba hamna haja ya kwenda kanisani, waweza kuabudu nyumbani wakati ambapo Yesu wetu alienda ibadani kila wiki, na ilikuwa desturi yake Luka 4:16.

Wengine wanajiunga kanisani kwa sababu ambazo ni tofauti, na zile Kristo anataka tuwe nazo. Sababu hizo ni kama zifuatazo:

Ni dini ya wazazi wangu, ni kanisa la karibu na nyumbani kwangu, washiriki wana upendo na moyo wa urafiki, kuna kwaya nzuri, mhubiri ana haiba ya kuvutia na uzuri wa sura, wana programu nzuri ya watoto, majengo yao ni mazuri, kuna watu mashuhuri wanaoenda kanisa hilo, ibada zinasisimua tunatendeleza hasa huko na kuruka ruka, kanisa hilo linanihitaji.

Japo haya yote ni mazuri katika kujiunga na kanisa, hakuna sababu kati ya hizi ambazo iko sawa. Kuna sababu moja tu ya kujiunga na kanisa, nayo ni kanisa hilo limejengeka katika misingi ya mafundisho ya Biblia na Kristo. Misingi ya kanisa hilo ikite kwenye mafundisho ya kweli ya Mungu na kwamba unajitosa kufuata mafundisho hayo. Unapotafuta kanisa la kwenda, usitafute kama yule anayetafuta aina za maharage sokoni.

Jiulize, Je, mafundisho ya hili kanisa yanatoka kwa Yesu na si kiongozi au mwanzilishi wa kanisa? Endapo mafundisho ni ya Biblia na Kristo, basi hilo ni kanisa la Mungu. Na kaa humo, usitoke hata kukiwa na dhoruba! Yawezekana kabisa likawa na madhaifu kama vile: Malumbano ya washiriki, kanisa ni baya au wanaabudu chini ya mti, wahubiri wanaboeshu, n.k.

Endapo Mungu ana kanisa lake mahali, unafikiri litakuwa kamilifu? Kwa vile shetani anapenda kuvuruga vitu vya kweli, atapenda kuwa karibu na kanisa la namna hiyo. Anajaribu kuwakatisha tamaa na kuleta malumbano kwenye kanisa linalomwabudu Mungu kwa kicho na utakatifu wa kweli yake. Atafanya wengine wawaite majina kama, “manabii wa uongo” au cult; na atapenda watoke kwenye kanisa hili.. Ajua watu wakiwa pamoja wanasimama vizuri ila wakigawanyika wanampa nafasi ya kushinda, hivyo anajibidisha kugawanya jeshi la Mungu. Hii itupe nguvu kushikilia mikono yetu kwenye mpini wa plau, na kukaza mwendo, bila kugeuka nyuma. Kama kweli wampenda Kristo na kweli yake, utapenda kuwa kwenye kanisa la mafundisho ya kweli, Yeye ataka ujiunge na familia yake, japo kuwa liwe na udhaifu kiasi gani

Mathayo 24:12 yasema, “Kwa vile uovu, utaongezeka, upendo wa wengi utapungua.” Waweza kuwa kwenye kanisa ambalo laonekana limekufa. Tunaimba, “Tusimame imara katika mwamba;” tukiwa wamekaa! Wanaonekana kama wamebatizwa kwenye maji ya ndimu. Hawana mipango ya

kuhubiria wengine, na washiriki wanaonekana kama wanasesere wa maonyesho dukani (mannequins).

Habari ya kweli ilikuwa kwenye taarifa ya habari ikisema basi la shule liliteleza kwenye kishimo, na kukwama likiwa na watoto wa shule. Dreva alijua itachukua masaa kupata msaada, mtoto mkubwa alikuwa wa miaka 12. Aliacha injini ikiwa inawaka ili watoto wapate joto, na kumwambia yule kijana wa miaka 12 awe kiranja. Baada ya muda injini ilijizima, na baridi ikaingia kwenye basi, kijana mdogo alipita kwa kila mtoto akimwamsha, maana angeeacha walale kwa ile baridi wasingeamka tena. Alimfokea kila mtoto aliyemwamsha na kumtingisha, hata wengine ilibidi awapige makofi, akipata hofu pengine watakufa kwa baridi. Baada ya muda, dereva alirudi akiwa amepata msaada na watoto wote waliokolewa. Mtoto huyu alipata medali ya ushujaa, alitoa ushuhuda kwa kuwafanya watoto wengine wasilale naye pia ikamfanya asilale na kupata joto.

Wapendwa wake wa viongozi, hivi ndivyo Mungu anafanya kazi na kanisa lake. Njia moja ya kuwa na matengendo na uamsho katika kanisa 'lililokufa' au kulala ni kumshuhudia Kristo. Ukiwaamsha nawe hutalala na utakuwa na joto. Usitoe hudhuru kwamba huna uzoefu, kwani una uzoefu kama ule wa mitume 12 walipoitwa, walikuwa 'ngumbaru!'

Yesu alipoita mitume, japo walikuwa hawajaongoka kushuhudia imani yao, ilikuwa ni sehemu muhimu ya wito wao. Sasa unapofikiri upo katika kanisa lenye ubaridi, waweza kupata joto kutokana na ubaridi wa wengine, kama vile Igloo ambayo ni nyumba ya waeskimo inatengenezwa na barafu inasaidia waeskimo wapate joto. Ili uweze kupona katika kanisa kama hili, anza kuwa na masomo ya biblia nyumbani mwako, wale wanaoona aibu kuja kanisani, wakija kwako utapata joto la kusaidia wenzako kanisani.

Sikiliza mahubiri kwenye radio cassette, au DVD na rekodia wengine pia wasikilize. Fanya darasa lako la biblia kanisani liwe la kupendeza. Uliza maswali, na tafuta mbinu za kufanya mambo yawe ya kupendeza, ulete mwanga zaidi na siyo moto wa malumbano. Omba kupata uamsho, kama vile Lazaro alivyoombewa afufuke; ndivyo twapasa kuombea kanisa ambalo 'limekufa'.

Mahubiri yanayoboesha yanatokana na mhubiri na pia msikilizaji. Mchungaji au MKK ukihubiri lazima uwe na uhusiano mpya na Yesu kila siku. Petro wakati wa Pentekoste alihubiri bila notisi. Sisemi kwamba notisi zaonyesha mahubiri mabaya, la hasha, ila lazima tupate muda ili maneno yetu yatoke moyoni, moyo ambao umepata kusamehewa, na Roho mtakatifu amemwagwa. Pata muda wa kutayarisha mahubiri. Twaona matendo 6:2-4 Mitume walisema wasikae na kuanza kuhudumia watu, watafute mashemashi ili wapate muda wa kusali na kumega mkate wa neno. Jua shida za washiriki na shauku zao ukitayarisha mahubiri.

Mara nyingine mhubiri pia naye anapata shida ya kuhubiria wasikilizaji wanaoboa. Mhubiri mmoja alisema alipata nafasi ya kuhubiri makanisa mawili kwa siku moja, asubuhi na mchana. La kwanza washiriki walikuwa waungwana walikaa kimya, bila kuonyesha tabasamu au kufurahi usoni mwao. Mhubiri alishindwa kujua kama amefikisha somo au la. Alipoenda kuhubiri kanisa la pili hubiri hilo, washiriki walionyesha tabasamu, walisema Amina, Haleluya, n.k. Mhubiri alipotatanika kuzungumza alisikia mzee mmoja nyuma akisema, "Msaidie Mhubiri wetu Bwana;" (help him Lord x2). Mhubiri hakuboeka na washiriki.

Mara nyingi twafikiri mhubiri anatuboa, kumbe ni sisi tunaombore mhubiri! Hebu mwonyeshe mhubiri wako kwamba unasikiliza. Hata mhubiri awe kijana, au hakwenda mafunzo makubwa, lazima utapata kitu hapo. Wewe mwombe Mungu uwe na roho ya kujifunza. Mtu asiseme kwamba haendi kanisani kwa sababu ya mahubiri. Na kama unajaribiwa sana kumchambua au kumbeza mhubiri,

chukua biblia yako uombe na usome kwa makini sana.

Kuangalia televisheni na michezo ya kuigiza kumefanya wengi tupende kutumbuizwa na mahubiri badala ya kuhuishwa. Kanisani pawe mahali ambapo tunaenda kutoa si kupokea tu. Msemu wa John F Kennedy “Usifikirie tu kanisa lako litakupa nini, bali fikiri, wewe utalipa nini kanisa lako”. Lazima uwe na ndoto kubwa.

Mwanasiasa mmoja alisema Wakristo wana ndoto ndogo za kufufua nyanya, badala ya kumfufua Lazaro (Christians are raising tomatoes, when they could have been raising Lazarus). Mhubiri anaweza hakuwa na mambo ya kufurahisha, ila Mungu ana mambo ya kufurahisha tukiwa tumejazwa Roho tutakuwa na njaa ya neno lake na kiu ya haki. Tuaangalie picha kubwa badala ya kalamu inayochora picha. Twahitaji uongofu mpya wenye joto, ili utusaidie, hivyo ni lazima tuwe na uinjilisti ili tusiboeke. Omba uamsho uje kanisani mwako na uanzie na wewe (mimi).

Je, waweza kupona kwenye kanisa kubwa?

Usifuate wengi kutenda uovu, utajua uko kanisa kubwa endapo watu hawajuani, na umbeya unachukua muda kuzunguka uje kwako tena.

Dada mmoja alienda kanisa kubwa la mjini kama saa nne kasorobo na akakuta watu hawajawasili, aliambiwa kwamba makanisa ya mijini watu wana shughuli nyingi katikati ya wiki na waja wamechelewa na hawahudhuri shule ya biblia. Alipomwona shemashi alianza kuzumngumzia, ila alikuwa busy kukaribisha washiriki walioanza kuingia. Alijiona kama yuko uwanja wa mpira (stadium), na alihitaji darubini kuona kinachoendelea mimbarani. Alipata mahubiri ya filofosia na misemo ya watu kama Plato, CS Lewis au Socrates ambayo hakuyaelewa vizuri. Walikuwa na wataalamu wa kwaya wenye vyombo vizuri na mpangilio, akagundua hapa itakuwa vigumu kuulizwa kuimba wimbo maalumu maana wanaimba kwa usanii mno. Akaangalia matoleo na kuona ni makubwa sana, “hapa hawatahitaji sadaka zangu ndogo, ndogo” alifikiri. Kila mtu alikuwa amevaa nguo za gharama kulinganisha na zake. Ni kweli alipata watu wenye moyo wa kirafiki, ila aliwaona Siku ya Bwana tu! Wakati ambapo kwenye kanisa lake dogo aliwaona washiriki wenzake hata siku za katikati ya juma posta, shuleni, sokoni au kwenye maduka. Alizungumza na hawa washiriki na kujenga urafiki wanapokutana. Katika kanisa kubwa, alijikokota kwenda asubuhi akisema kwamba “hakuna mtu atanimiss hata nikikosa;” bali kanisa lake dogo, alipenda kuwahi na kuzungumza na marafiki ambao walikuwa wacheshi.

Washiriki wengi wa makanisa makubwa, wanapoteza dira na kuwa watazamaji. Ni rahisi kujificha kwenye makanisa makubwa, na mtu akiwa na maumivu au dhambi anaifunika. Hawataki watu wawafikie na hivyo ‘wanawakata watu’, hii inazima mwali wa msaada kwao. Mara nyingine inabidi wapate joto kwenye ushirika fulani au wanaondoka kanisani moja kwa moja.

Mbinu za kupona kwenye kanisa kubwa ni wewe uwe hodari kufikia wengine. Usilalamike kuwa huna rafiki, nawe si rafiki (Mithali 18:24). Salimu wageni, na jitahidi kukaa na wengine ambao wana upweke kama wewe. Wasaidie watu kujua mahitaji yako, kama ni masomo ya biblia, ushauri au mahitaji mengineyo. Makanisa makubwa yana watenda kazi wanasoaidia. Chukua copy ya bulletin umwite mtenda kazi na kumweleza shida yako, mfano umefiwa, kwenye kanisa kubwa itakuwa vigumu wajue.

Ukubwa wa kanisa lako usikupe homa, katika darasa lako la biblia anza kujua mtu mmoja mmoja, wakaribishe hata nyumbani mwako. Kaa viti vya mbele ili uweze kusikia mahubiri, na kutambulika!

Hata hivyo watu wanaopenda mpira hukaa viti vya mbele, wewe ni shabiki wa Kristo kaa mbele.

Jaribu kuhusika na ibada hata kujibu maswali, kujishughulisha na mahubiri n.k. Hakuna kitakachofufua imani yako kama vile kuhusika na kuleta waumini wapya kwa Yesu. Usiwe mtazamaji tu anayepasha moto viti, au 'kukoroma kanisani kama yule aliyelipia guest house alale!' Endea idara mbali mbali na kuuliza kama wahitaji msaada. Kama hawakuoni, usikate tamaa, kazana.

Mama mmoja asema aliita watu hamsini kanisani ili awaulize kama watasaidia kufundisha watoto. Wa hamsini ndiye alimsaidia. Kazi ya Mungu imejaa tele, kwa vile ni ya hiari moyo na kujitolea, ni mbichi, na inatafuta watu wa kuifanya, hakuna unemployment kwenye shamba lake. Tafuta washiriki wengine ambao wanataka muwe na kundi la maombi, kushuhudia na kusoma neno. Chochote kile utakachofanya kukusaidia kuabudu katika kweli na Roho ni muhimu.

Endapo upo kanisa dogo, usife moyo, Pale walipo wawili au watatu Yeye yupo. Utagundua upo kanisa dogo, endapo mlango wa mbele na nyuma ni mmoja, mkuu wa huduma, mzee wa kanisa na mkuu wa shule ya Sabato ni mtu mmoja, na wanakamati wa bodi wote watoka familia moja.

Makanisa madogo yana shida fulani. Dada mmoja alisema alisali kanisa dogo, na hapo familia moja iliyo ilikuwa imeanzisha hilo kundi, ilishikilia hatamu ya kila kitu (control). Bwana Kazimoto, ndiye alikuwa mzee wa kanisa, na pia mkuu wa shule ya Sabato, kijana wao alikuwa shemashi mkuu na mwalimu wa shule ya Biblia. Dada yake ndiye alikuwa mkuu wa kwaya na kiongozi wa Dorcas (huduma za jamii), mke wake ndiye alikuwa karani wa kanisa.

Mchungaji alikuwa na makundi mengi, hivyo alifika mara moja kwa mwezi kuhubiri, na hivyo Bwana Kazimoto ndiye aliyehubiri na kushauri watu. Alikuwa mtu mwema, ila alifikiri kwamba yeye tu ndiye yuko sawa na 'design' yake ya kufanya mambo ndiyo ilikuwa sahihi na kanisa lilikuwa la familia ya Kazimoto. Mtu akikosa kuja kanisani aliitwa akishukiwa, kwamba kwa nini asije! Aliona kwamba sababu ya kutokuja kanisani ni moja tu, mtu awe amelazwa mahututi nyumbani.

Siku moja alipokuwa akipita karibu na nyumba ya mshiriki wa kike mtu mzima, aliona mwanamume anaingia. Alifikiri ni rafiki wa kiume ambaye ameingia, na alipopita usiku aliona kwamba gari la yule mwanamume bado lipo. Aliita wale ndugu zake wa bodi ya kanisa, na keshoye walienda kumwambia kwamba jambo hili ni dhambi na si zuri. Waligundua huyu ni kaka yake mkubwa, wakona aibu sana.

Hii ndiyo shida ya makanisa madogo, umbeya unazidi, kila mtu anaweka pua yake kwenye mambo ya wengine. Inakuwa vigumu kumpa mtu mwingine uongozi hata kama amekaa pale kwa miaka mingi, kwa vile wanaogopa watapoteza hatamu. Katika makanisa haya ni vizuri tuangalie faragha za watu (privacy) na kutoweka masikio yetu kushugulikia mambo ya wengine. Kumbuka kuwaachia watu nafasi wapumue. Watu wakituletea habari 'tamu' za umbeya wa watu wengine waambie wawaombee watu hawa.

Kamwe usijiingize katika kugombania uongozi, ni udhaifu na wala si nguvu. Mtu mwenye talanta hataigombania bali watu wataiona. Kanisa moja la Waafrika nililoabudu, watu waligombania uongozi! Baba mmoja mtu mzima wa miaka 40 alikuja kwangu machozi yakimdongoka, akasema "Hawakunichagua kazi kanisani, nami nina talanta nyingi, wangenipa kazi ya kuongoza idara ya afya na kufundisha lesoni, ningesaidia kanisa hili mno!" Sikujua jinsi ya kumsaidia, ila nilimsihi aache kugombana, hasa aliposema, "Nitampigia simu mama yangu kijijini kwetu Kenya, yeye ni nabii na atalaani bodi iliyokataa kunichagua mimi kufanya kazi ya Mungu!"

MKK hatakuwa na hofu kwamba watu watachukua uongozi, atafurahi wengine wakipata nafasi. Hata akifanya kazi akasifiwa mwingine, atajua amemfanyia Mungu wake na si watu. Usiendeze mnyororo wa ushambenga. Jaribu kutokuwa na upendeleo, Yesu alimchukulia Petro na Yuda sawa, hakuwa na ubaguzi. Angalia watu wenye talanta zilizojificha. Katika makanisa mengi asilimia ishirini ya watu wanafanya asilimia themanini za kazi! Waweza kupata walimu wa Biblia, au muziki waliojificha wakiojipa au wakiona familia moja ndiyo inafanya kazi zote.

Kanisa dogo laweza lisikue kwa sababu halina mawazo mapya au damu mpya za uinjilisti. Anza kushuhudia ili kukuza kanisa lako endapo wote wana uvivu, wakitaka kujijengea ufalme wao mdogo. Usikate tamaa, maana shetani hafuraia hili. Ombea kanisa lako liwe na uamsho toka kwenye usingizi wa kiroho.

Utaponaje ukiwa mshiriki mpya?. Mara nyingi washiriki wapya, wana imani kubwa na wanaamini kama Biblia inavyosema kwamba, “Ukiamini waweza kuhamisha milima.” Washiriki hawa wapya waweza kupata msukumo wa kufanya uamuzi kutoka kwa washiriki na kubatizwa bila ya kujua vizuri maana ya kuwa mwanafunzi wa Kristo. Wengine wanapambana na kuacha tabia kama uvutaji, matusi, pombe n.k. Katika kuvua, mara nyingi tunakosea kwa kuacha samaki wafe nchi kavu, tukienda kuvua wengine badala ya kutenga muda wa kulea (nurturing).

Ukiwa mshiriki mpya usife moyo. Anza kujifunza jinsi ya kupona na kunawiri kanisani, usikimbie. Uko katika sehemu nzuri maana wale washiriki wa zamani tunausiwa, “Kukumbuka upendo wetu wa kwanza” Anza kujenga tabia zitakazokusaidia usiangushwe na dhoruba. Yuda 24 yasema “Yeye Awezaye kuwalinda ninyi msijikwae, na kuwasimamisha mbele ya utukufu wake, bila mawaa katika furaha kuu.” Kama Yesu anaweza kufanya hivi alivyoahidi basi atakusaidia upone na unawiri kanisani. Endapo umetangatanga na kwenda mbali na Mungu siku zilizopita, “Kumbuka ulipoanguka na utubu, ....” Ufunuo 2:5. Anza tena kumfuata Kristo. Usiwe na hofu kwamba utakataliwa. Ameahidi, wote wajao kwangu sitawatupa kamwe.” Pale tu tunapoungama dhambi zetu, Yu tayari kutusamehe. Yapasa tufe kila siku; 1 Kor. 15:31, na kuzaliwa upya kila siku. Ikiwa tunakufa tu bila kufufuka ni shida.

Kufa na kufufuka na Kristo ni muhimu, ila hatua ya pili, ni kufufuka na kuishi naye maisha mapya. Kila uamkapo jikabidhi maisha yako kwa Kristo, ombi lako liwe, ni wako mimi niongoze, naweka mipango yangu mbele zako, unitumie kwa huduma yako leo. Kaa nami na “kila ninachokifanya kiwe mapenzi yako.” Jitoe kikamilifu kila asubuhi, akubebe, kila siku atakufinyanga maisha yako yafanane na Kristo zaidi na zaidi.

Wengi wamekufa kiroho kwa kutopumua. Maombi ni pumzi na kusoma biblia ni chakula. Kutumia muda katika neno la Mungu ni muhimu sana. Omba Roho Mtakatifu akuonyeshe jinsi ya kuishi maisha ya ushindi. “Roho atakapokuja atawafundisha kweli yote...” Yohana 16:13. Kumbuka kumwalia Kristo na siyo watu. Usiseme watu wanafiki, maana sasa una nafasi ya kuishi maisha ya ukristo ili wale wanafiki waabikie, au wafuate nyago zako kwa kuona mfano usio na unafiki.

Wakati Petro, Yoh 21:22 alipomwuliza Yesu kwamba atafanya nini na mtume Yohana, aliambiwa kwa kifupi, asiangalie ya wengine ila yake. Kweli tunaweza kuomba wengine, na kushughulikia wokovu wao, ila macho yetu yawe kwa Kristo. Mikakati yetu na nguvu zetu zote tuziweke hapo. Waweza kununua kitabu cha maombi, au jinsi ya kuomba. Zaburi 55:17 yasema, “Jioni, asubuhi na mchana, nitaomba, nitainua dua yangu, nawe utasikia sauti yangu.”

Jambo jingine ni jinsi ya kutunza siku ya Bwana kwa kumpa utukufu, ametupa siku sita ila ya Saba ni yake. Waulize wale washiriki watu wazima wakupe mashauri. Kama una watoto, waulize washiriki wenye watoto wanafanya mambo yapi na watoto siku ya Bwana? Angalia kama mashauri yao yanaendana na Biblia maana watu wengine ‘wanatunga’ au wanafuata maneno ya binadamu wengine. Mafungu mengi kama kutoka 20: 8-11 na Nehemia 10:31 yamezungumza hili. Mshiriki mpya akumbuke, safari ya maili 1000 huanza na hatua moja.

Kumbuka kwamba Kristo baada ya kubatizwa alijaribiwa, ukijikwaa mwambie Kristo akusaidie urudi kwenye mstari. Ukikutana na wakosoaji waambie wakusaidie kukuombea ili usitingishwe bali uwe kama mti uliopandwa mtoni. Endelea kushuhudia kwa wengine, ili usikose kazi, maisha ya ukristo ni waridi zuri, na miiba pia. Maisha yaweza kuonekana ni magumu sasa kuliko wakati ulipokuwa haujabatizwa! Adui anataka akupotezee malengo, omba kwa ahadi za neno la Mungu. Usitazame watu au mazingira yako, bali Kristo.

Je wawezaje kupona kwenye kanisa lenye mafarakano na malumbano? 1Kor 1:10. watu wengi makanisani wamegombana kwa mengi: Kapeti la rangi ya orange lingepaswa kuwa bluu, mwanamke anahubiri badala ya mwanamume, mhubiri hajavaa tai, n.k, alimradi muwe kama bisi mkibanguana.

Kuna wakati mwingine magomvi yanatokana na mambo ambayo ni nyeti kama vile dhambi au mafundisho ya uongo kutoka kwa walei au wachungaji. Endapo mafarakano yanachukua nguvu kubwa na kutinga wito wetu wa “enendeni,” yaweza kuwa hatari. Kama wakristo Yesu ametuasia tupende maadui zetu, bali wakristo wengi hatupendi waume au wake zetu sembuse washiriki wenzetu? Tunaambiwa kwa hili la upendo, watu wataona sisi ni wafuasi wake tukipendana Yoh 13:35. Adui anajua kwamba kanisa likiwa na upendo, watu watafanya kazi kwa umoja na hivyo anagawa watu kwa malumbano (divide and conquer).

Mbelgiji mmoja alisema kwenye gazeti moja kwamba ‘walitenganisha makabila ya watusi na wahutu kule Rwanda ili wawatawale.’ Maisha ya kiungo kimoja kama mapafu, yakitoka kwenye mwili ni mafupi sana. wewe ni kiungo kanisani mwako, usitoke, Je, ufanyeje ili upone kwenye kanisa kama hili?

Kwanza uweke kipaumbele chako katika safu inayotakiwa. Vitu vidogo vidogo (vinongonimo) visikupe homa na kukutoa jasho, makanisa mengi yanagombana kwa vitu ambayo wanafikiri vikubwa ila mbingu inaona ni vidogo. Kuna misugvano kanisani, na kila binadamu amekutana na misugvano, hebu tujue jinsi ya kushughulikia hii na kusonga mbele na kazi. Mathayo 23:23 Yasema ole wetu tunapotaka kuwa wanafiki na kutoa zaka kwa vitu vidogo vidogo ila twasahau haki, rehema na imani. Jaribu kutokaa upande wa fulani (take sides) kwa kadri unavyoweza bila kufanya dhambi.

Soma kisa cha Luka 12:12,13. Kutokuwa upande mmoja haina maana kulala usingizi, bali waweza kuombea umoja. Maombi si kama kupoteza muda, ila katika hali halisi, maombi ni zana yenye nguvu na ajabu ambayo Mungu ametupa. Katika Yohana 17: 20-23 Kristo aliomba umoja. Soma ombi hili.

Matendo yako na maneno uzungumzayo pia yanasaidia kukumbusha ndugu na dada kipaumbele cha Mkristo. Ni muhimu kujua upendo na wokovu wa Mungu na kushuhudua wengine wajue upendo na wokovu wake. Uwe mtu mpatanishi Math. 5:9. Kila kanisa kama katika familia mafarakano hutokea. Wakati mwingine ni vizuri tukubaliane kutokubaliana kwa ajenda fulani (agree to disagree), ila tuzungumze tofauti zetu kwa upendo. Mungu aweza kubadilisha matata yetu yakawa baraka kwetu.

Katika Warumi 8:28; twaona Paulo na Barnabas wakiwa na kutoelewana, kila mtu alienda kwake na hii ikawa mbaraka wa kueneza kazi zaidi kila mtu akiwa kwake! Mafarakano ya makanisa mara zingine yamesaidia watu kutawanyika na kuanzisha makanisa mengi, wakawa busy na vitu vya kufanya.

Mawazo yasiyoshughulishwa ni karakana ya shetani (idle mind is Satan workshop). Bwana anataka tujifunze upendo. Maisha ni mafupi kulumbana lumbana, japo wengine hii iko kwenye urithi (damu) kama mkristo lazima uepuke magomvi ya kila mara. Tulisikia washiriki wanatupiana masumbwi, bila ya kuuliza, kila mtu alisema wanatoka jimbo fulani! Hata wale wa jimbo lile walikiri kwamba hii ni tabia ya kwao. Ni kweli kila utamaduni una pepo lake, ila ushinde wema kwa ubaya. Watu wana mitazamo tofauti ya mambo, mfano ukisema, “matufaa yote ni mekundu.” Hii si kweli maana mengine ni orange, au kijani!

Ni vyema tuwe tayari kuangalia mitizamo ya wenzetu pia, maana kila mtu ana uzoefu tofauti. Tujifunze kuchukuliana na wengine, na ndiyo maana Mungu ametuweka kwenye familia, ili tujifunze tabia ya kuishi na watu hapa duniani kabla ya kwenda mbinguni. Wakati kaka na dada wanagombana, hawasemi, “Mimi natoka nyumba hii, na sitarudi tena.” Imani yetu inajaribiwa tukikaa na watu walio wagumu kuishi nao! Hii inatufanya tuwe wajasiri na wenye upendo wa Kristo.

Nafikiri ungependa kuwa mtume wa Yesu alipokuwa hapa duniani, ila kumbuka alikuwa na Yuda pia. Magugu na ngano ziliota pamoja, mpaka alipokuja kuvuna. Sisi kama binadamu, hatujapewa uwezo wa kuhukumu magugu au ngano. Petro, Yakobo na Yohana walitaka kuwa na nafasi kubwa kuliko wengine, katika mafarakano na kutoelewana walijifunza kupendana na hata siku ya Pentekoste ilipofika walikuwa wako tayari kupiga magoti pamoja na kuomba katika sehemu moja na Mungu akaweza kuwamwagia Roho wake Mtakatifu.

Tunangoja Pentekoste wakati wetu pia, tuweze kukaa pamoja, kuomba pamoja na kuondoa tofauti zetu ili tuweze kumwagiwa Roho. Ipinge dhambi ila Uwe mnyenyekevu, na uliye na roho ya upatanisho. Hii inapatikana tu kwa kuyatafuta na kuyafanya mapenzi ya Mungu na kushuhudia wengine.

Magomvi yanatokana na kiburi, kujikuza, ubinafsi na kujisikia. Wafilipi 2 ni neno la kusoma kila siku. Jiulize kama kujisumbua na malumbano haya yote ni faida kweli? Je, miaka kumi kutoka sasa itajalisha kwamba ni mimi ndiyo niko sawa? Hebu kila mmoja ajihoji; Rum 14:5, na amsikilize mwingine.

Jambo jema kabisa ni kutoingia katika mabishano yoyote. Ushauri na utafutwe, Mithali 11:14 yasema kuna usalama kwenye mashauri, ni raisi kuingia dhambini, hebu mtafute mkristo mwenye uzoefu awasaidie, na kuomba kwani Kristo ni Mshauri wa ajabu Isaya 9:6. Omba kabisa kwa dhiti, usiache mkono wa Mungu, Yeye ataleta utatuzi.

Endelea kutoa mifano mizuri ya upatanisho kwa watu, na pale unapofanya kosa uwe tayari kukiri na kuomba msamaha. Inachukua watu wawili kugombana, mtu hawezi kugombana peke yake, usizidi kumwaga mafuta ya taa. Ikiwa umekosewa tafuta njia ya upatanisho, ili usiwe na roho ya kutosamehe na hasira moyoni (Math 6:14,15). Kutosamehe inaleta magonjwa ya kiroho na kimwili pia. Kama ni wewe umetenda kosa na unajua, nenda ukaombe msamaha kabla yule uliyemkosea hajaja kwako na kuleta vurugu jingine. Kama mashauri yenu yanatofautiana na si dhambi, kubalianeni kutokubaliana na kila mtu aondoke na amani moyoni.

Jinsi ya kupona katika familia iliyokuwa na mfarakano, ni jambo jingine la muhimu kujadili.

Nyumba nyingi zina malumbano hata wakati wa maombi, unakuta mtu anaomba kwa 'fulani' badala ya kwa Mungu. Unapoingia miji hii haitakuchukua muda kugundua. Mwingine anasoma biblia, mwingine anaangalia Televisheni na kuweka sauti kubwa, alimradi kila mmoja ana mipango yake.

Mara nyingi kuolewa na mtu asiyeamini kumeleta magomvi mengi majumbani, kwamba wewe utamwongoa ni kosa kubwa, kwani wewe si Mungu wake. Inawezekana, kwa huruma za Mungu muujiza waweza kutokea ila kama unapanga kuolewa na mtu asiyeamini, chukua muda kuzungumza na wale waliooa/olewa na wasioamini, kabla ya kujiingiza kwenye shimo hilo.

Endapo umejikuta uko katika ndoa tayari na yule asiyeamini, talaka isiwe uchaguzi wako kamwe. Itakuwa shida kumsaidia mwenzako kwenda mbinguni au watoto wako ukitoka. Uwe mfano mzuri kwa mwenzi wako na kama hukuwa mfano mzuri, omba msamaha uanze upya. Watoto wako waone dini yako ni msaada wa maisha ya kila siku, na hata kuwa mzazi au mke/mume mwema. Efeso 6:4.

Epuka watoto kukuweka kwenye kona ya kugombana na mwenzi wako kwa kujadili mambo ya imani. Kama wewe ni mtoto heshimu wazazi wako, na uzuri wa wazazi siku utakapokuwa na mji wako. Kama una jamii ambao wana imani tofauti kama babu au bibi, ni vyema mjadiliane mahusiano yenu yatakuwaje ili msiweze kuumizana. Mfano watoto wakiwa kwa Babu wasile vya kudhuru mwili kama nguruwe, au kuangalia mambo maovu kwenye Televisheni. Omba Bwana aongoze kabla ya matembezi hayo, ili msiweze kukwaruzana, na hata labda uweze kushuhudia.

Pengine familia yako haina shida yoyote, Bwana asifiwe. Upande wa watoto waweza kuwa hawapingi imani yako au mamlaka yako ila wanaboeka na dini yako, je, ufanyeje?

Vijana na watoto waweza kupona kanisani pia, Isaya 49:25. Wakati mwingine watoto wana marafiki ambao si wakristo, wanasoma vitabu na kuangalia televisheni zisizofaa, au kuvaa mavazi yasiyokuwa na adabu. Hebu watoto wetu wajue kwamba tunawapenda. Vijana wengi wana shida ya kupona (survive) makanisani, nusu ya vijana wetu wanatoka makanisani na wengi hawarudi tena!

Vijana wana nguvu ya kumtumikia Mungu na kufanya makuu kuliko kundi lolote. Hakuna formula ambayo inajulikana ya kusaidia. Endelea kuombea furaha zao, huzuni zao ukiwaangalia na kufanya kazi na wokovu wao. Tuombe Mungu atusaidie na maamuzi yetu au mivuto yetu mibaya, ila tusipoteze muda kujilaumu au kuwa na hatia. Kama tumewakosea vijana tuwaombe msamaha na kusonga mbele. Hakuna upendo wa binadamu kwa binadamu ulio mkubwa kama wa mzazi na mtoto, twaona Henoka alipopata mtoto, Mwanzo 5:21; alielewa zaidi kutembea na Mungu na upendo wa Mungu kama Baba yetu. Mfalme Daudi alipokuwa na mtoto wake Absalomu, aliyemuasi alilia "Oh Absalomu; Oh Absalomu...ningekufa badala yako!" 2 Samweli 18:33.

Basi kama vile tulivyo na upendo kwa watoto wetu, Mungu anawapenda watoto wetu wetu zaidi na ataka wakae katika kanisa lake na kunawiri. Chukua muda kusikiliza, kwani wanahitaji usikivu wetu maana hii ni miaka ya kutojiamini (insecure). Wanataka pia kuona matendo yetu, je, tu wanafiki?

Watoto wangu wameniambia mara kadhaa wakiona nafanya kosa, "Mama wewe ni mnafiki, ni mfarisayo, unasema hivi na kufanya vile!" Fanya vile usemavyo, hatuwezi kuwambia watoto wanachelewa kanisani, hawaji kanisani, wanakunywa pombe, hawasali au hawasomi Neno la Mungu wakati sisi wenyewe tunafanya hayo hayo.

Dr Albert Schweitzer mmishonari Gambia alisema kuna njia tatu za kufundisha watoto nazo ni kwanza, mfano, pili, mfano, tatu, mfano!



Vijana wengine wanasema hawana cha kufanya makanisani, ni vizuri wazungumze na viongozi wa kanisa ili wajumuishwe. Kuna vitu vingi vya kufanya kwa vijana. Vijana ndio walioleta matengenezo makuu ya kanisa katika miaka ya 1400-1600. Hawa ni kama Martin Luther, Huss, Knox, Zwingli, Calvin, Wesley, Tyndale na wengineo.

Programu za vijana zisiishie kwenye michezo ya kuigiza, kwaya na michezo ya mipira tu! Hata nao waulizwe mawazo yao, watawashangaza kwa mengi wanayoweza kufanya kumshuhudia Yesu, na kujenga kanisa. Vijana wengine wanasema kwamba wazazi wao wanawalazimisha kwenda makanisani, ni vyema mzungumzie haya siku za wiki, hata nguo mtakazovaa na yale mtakayoenda kuyafanya. Baada ya ibada alika familia nyingine mtembee pamoja na kuwa na programu ya kufurahia maana hata nao wapenda kuwa na marafiki kama sisi watu wazima.

Uwe wakili kanisani mwako kushughulikia kuboresha programu za vijana. Kuhudhuria kanisa shingo upande ni bora kuliko kukaa nyumbani, kwani ni kanisani watapata mafundisho ya kubadilisha mwelekeo na si nyumbani Kutoka 20:10. Endelea kumwomba mtoto wako, maana tuna jukumu la malezi kwao. Kila nyumba inachagua kufanya mambo Fulani na kama kwako mmechagua kwenda kanisani, basi ni muhimu mwende pamoja.

Vijana wengine wanashangaa ni kwa nini kwenda kanisani ni muhimu! Vijana kama hawa hawajaongoka na hawajaona umuhimu wokovu wao. Tuendeleo kuwaonyesha upendo wa Mungu kwao, maana sisi tu mahubiri kuliko yale ya kibwetani. Hawawezi kuishi maisha ambayo hatuishi. Kanisa litakuwa kipaumbele kwa watoto wako hasa siku za usoni wakiwa peke yao, ikiwa wameona mabadiliko katika maisha yako.

Waimbaji wa kwaya ya Iringo Musoma wanaimba “Yesu Anabadilisha”. Hatuwezi kukutana naye tukabakia vile vile. Mungu atusaidie tusiishi maisha ya dhambi vidole tisa vya mguu, na kidole kimoja kidogo cha mguu kanisani. Hebu watoto wako wakuone ukiwaombea kwa majina yao, washirikishe kwenye maombi ya asubuhi na jioni ili wagundue umuhimu wa kuhusiana na Mungu binafsi. Washuhudie kwa maombi yaliyojibiwa, na wape moyo wa kuomba. Maisha ya ujana yana changamoto zake, ila kwa neema za Kristo wanaweza kupona na kunawiri. Ni imani yetu kwamba imani yao itajengeka jinsi wanavyokua.

Kupona kanisani kwa watu ambao hawajaoa au kuolewa, ndiyo jambo jingine la muhimu; 1 Kor 7:32-34. Makanisa mengi hayana huduma kwa watu watu wazima ambao hawajaolewa au kuo. Nilikuwa na miaka 27 nikifundisha shule ukambani, na wakati wa makambi vijana wakigawanyika walienda wasiooa/kuolewa. Hapa nilikaa na wanafunzi wangu wa miaka 14-18! Kwa vile sikupanga kuolewa sikuwa najishughulisha sana na mgawanyo huu, ila sikupenda kukaa na kujadili na watoto wadogo shida zangu, na hasa wanafunzi wangu, maana ni kama watoto wangu.

Wale walio wasela ambao hawataki kuo/ kuolewa ili wafike kanisani, lazima tuwe na mikakati. Wengi wetu tunafikiri ni muhimu sana kuo/kuolewa; la sivyo usiwe mshiriki. Kuna mifano mingi ya biblia ya watu wasiooa au kuolewa waliompenda na kumtumikia Mungu makanisani-Daniel, Paulo, Dorcas n.k. Watu wengi wamejaribu kuwamachisha watu hawa wakitaka waoe huyu au yule, kwa nia nzuri, na hata wengine wamepata wenzi wazuri kwa njia hii. Ila kuna wengine wana karama ya useja, na hao tumewasinya kwa kutaka wawe jozi.

Kanisa lijuie kutunza wale wenye karama ya useja. Waseja waweza kuwa wajane, au wale waliotengana. Waseja wale ambao ni watu wa Mungu, hawaishi maisha ya uzinzi au uasherati. Hawa

wajaribu kutafuta njia za kupona kanisani na kunawiri. Waseja wameongezeka siku hizi. Kanisa na pia wao wenyewe wanapaswa kupanga vitu vya kujisaidia kupona na kunawiri. Wajumuishwe kwenye mipango ya kanisa na kusaidiwa kulea watoto wao.

Wengine ambao ni wajane wapya ambao bado wanaomboleza wanahitaji upendo wa watu wa ushirika. Waweza kusaidiwa kiuchumi, au kukarabati vitu nyumbani. Kanisa lijaribu kupunguza makali ya upweke unaotokana na kupoteza mwenzi. Wanaume au wanawake wa kanisa waweza kuwasaidia kama mashangazi au wajomba kwenye shughuli za kike/kiume.

Wengi walio waseja wanahitaji kukaribishwa majumbani mwetu, na kuonyeshwa ucheshi na upendo (adopt). Tusiwe polisi wa maisha yao na kuchunguza mengi ya 'kwa nini hajaolewa, au kuachika;' bila sababu yoyote ya maana. Naelewa kila mtu inabidi ajulikane kwamba anatoka wapi, anaishi maisha gani n.k.; ili kuepuka maisha ya giza.

Makanisa mengine yanamchunguza mtu mpaka yanafanya dhambi, wakati mengine hasa ya mijini, hayajui lolote kuhusu watu, na hivyo kumchagua katika kazi ya Bwana, ilhali anaishi katika dhambi za wazi.

Wale walio waseja walishi kama Mathayo 6:34 inavyohusia. Tuisumbukie kesho ila kesho itajisumbukia yenyewe. Hebu kama tulipenda kuoa/ kuolewa tukakosa mtu, tusifanye hilo kuwa kubwa na kutuzinga na yote katika maisha yetu. Hebu tuendeleo kuwa na ucheshi na maisha kamili, bila, au na mwenzi. Wale walioachana au kuwa wajane ni vizuri kuyaacha yaliyopita bila kujilaumu. Maisha hayawezi kuwa kama yalivyokuwa ila haimaanishi uyafanye yawe mabaya zaidi kwa mawazo misongo, na wasiwasi.

Kwa wajane mwenzi wako aliyefariki angependa kujua kwamba unaendelea maisha bila huzuni nyingi na kwamba umepona na kunawiri pia. Yule ambaye amepata talaka aombe kuyaganga yajayo, na kutokumbuka machungu kwa kuendelea na manung'uniko, malaumu, chuki, hasira au kutosamehe. Endeleza talanta zako hata kama hutaoa/kuolewa tena kwa vile Mungu anataka uishi maisha mazima (full), kwani wewe u kamili katika Yeye bila kumtegemea mtu mwingine.

Pengine kujifunza ustadi fulani au kurudi shule kutakufaa ukiwa peke yako. Usijitose kwenye mitara, ukiharibu miji ya watu na kuleta huzuni nyingi. Nchi nyingine duniani asilimia hamsini ya watu hawajaoa/kuolewa, na wanaendelea na maisha wanavyokirimiwa na Bwana.

Tafuta marafiki wanaofanana nawe kusapotiana katika safari ya maisha kanisani mwako au makanisa ya jirani. Tafuta washauri wanaompenda Mungu. Makanisa mengine yana huduma za wasela/waseja. Hebu marafiki zako wawe wale ambao wanakusaidia kiroho. Hata kama ungependa kuolewa usifanye hilo likupe huzuni na kukufanya upoteze lengo lako la kumwalia Kristo.

Ndoa haitatui matatizo yako yote, kumbuka pia, maisha ya useja ni bora kuliko ndoa ya huzuni. Waseja wengi wana tabia ya kuwa na maisha ya ndoto kuhusu ndoa, na kwamba inatatua kila shida, na kwamba sasa hawatakuwa na upweke. Hii yaweza kuwa kweli ila wengine waliooa au kuolewa wameachana na kuishi pekee tena wakiabishana kuhusu matunzo ya watoto na mengineyo.

Mambo ya jirani yanaonekana mazuri kuliko ya nyumbani kwetu, kwa sababu hatujui kinachoendelea. Wakati mwingine wale wanaoishi peke yao wanataka sana kuolewa na hata wakati wa uchaguzi wanamchukua ye yote tu, hata yule asiyeamini. Kupata mwenzi wa maisha ni jambo zito;

mkabidhi Mungu hili, si la kufanya kirahisi eti bora upate tu mtu.

Twaona Isaka hakuo mpaka alipofika miaka 40, Yakobo alipofika miaka 85 n.k. Tuzipojizuia, kwa nguvu za Mungu, tamaa za mwili zinawaka na tunajikuta tunaingia kwenye hatari ya uasherati/uzinzi.

Tulipopanga nyumba na msichana mwingine nikiwa chuoni, wanaume walikuja kutembea, wakigonga mlango nilishukuru kwamba tupo wawili. Mara chache wengine wakija, na mwenzangu akiwa chumbani waliuliza yupo wapi, na walionekana kama wangependa niwe peke yangu. Sikufungua mlango nilipokuwa peke yangu. Msichana na hata mvulana ana hatari za kukaa mwenyewe na ndiyo maana kwenye jumuiya ya kawaida anakaa na wazazi au wengine mpaka aolewe.

Kukaribisha wageni wa jinsia tofauti usiku na hata mchana mkiwa wenyewe kuangaliwe kwa makini. Watu wengi wameingia uzinzi na kudai kwamba hawataki kuo kua mapema na kumbe wanashugulika na ngono tayari. Wale walio chuoni ambao hawataki kuolewa wajizuiewasiingie mtego huu. Ni vizuri waoe au kuolewa katika umri unaofaa; wakipata mtu anayefaa, la sivyoyote kuingia uzinzi/uasherati ni rahisi sana.

Mambo ya kushikana, kukumbatiana na kubusiana yawe mwiko. Ubongo nao unahusika katika kuamsha ngono hivyo weka ubongo wako uwe safi kwa neema ya Mungu (purity). Wengi wamesema sisi ni watu wa kileo, ila wamelia machozi mengi. Mungu hataki tuwe wa kileo na kuishi dhambini. Kuwa mseja si laana, kuolewa haraka, na hata nje ya imani si lazima. Chukua nafasi ya kuingia katika huduma ambazo ni nyingi kwa mseja kuliko hata mtu asiye mseja. Katika Kristo wewe u kamili, ushuhudie kwa wengine.

Kumweka Kristo kikapuni ili utafute mwenzi ni kuingia hatarini 1Tim. 5:11,12,14. Hebu atafutaye mwenzi asipunguze upendo wake kwa Kristo la sivyoyote atajiletea visa vingi (scandal) na maumivu pia.

Jinsi ya kupona katika kanisa lenye visa vya dhambi (scandal), 1 Sam 11:3. Tunasoma magazetini makanisa yameandikwa kwa vituko fulani, kama mhazini ameiba, MKK ameshikwa ugoni, au mhubiri ni mshirikina au mchawi! Jambo hili lilipotokea kanisa fulani washiriki walipungua, wengi walilia machozi ya uchungu na aibu pia. Walikuwa wameamini watu hawa, kwamba wanaongozwa na Roho Mtakatifu.

Kanisa la Mungu limestahimili matusi haya, kwa maelfu ya miaka. Kuanzia Kaini, Daudi na wengine. Shetani anatafuta kufisha watu moyo ili kugeuza mioyo ya watu kwake. Je, kanisa laweza kupona wakati kama huu? Ndiyo; kwa neema ya Mungu. Muda unapopita mambo ya sasa yanakuwa historia na watu wanayasahau. Hebu tusonge mbele na tusingalie sana maisha haya ya unafiki (double life), kwani kila mtu anajikwaa. Tumwombe Yesu nguvu ili nasi tusijikwae.

Kanisa lapaswa litoe karipio na kufuata hatua za kanuni ya kanisa kwa washiriki hawa. Ukweli ni kwamba kanisa halifurahii hivi viwango. Waendelea na upendo wao kwa watu hawa, hatua ichukuliwe, Mathayo 18:17. Wapagani na wakosaji wapendwe na kanisa na wafikiwe. Pageni, kumfikia yule aliyefanya kanisa lipakwe uozo.

Kumtoa kwenye ushirika ni njia ya kuonyesha upendo wa kumfikia ili abadilishe tabia. Hili tunalionga katika Yohanna 7, kwa Akani. Kanisa litaendelea kumfikia mtu huyu kujirudi. Kanisa lapaswa kufanya hivi kama walivyofanya mabaharia kwa Yona ili wote wasiangamie. Tusifanye maanguko ya mwingine yawe maanguko yetu. Tusimame katika Mwamba Imara. Wagalatia 6:1, yaeleza kabla ya kumwendea huyu mkosaji, ni vyema kuomba na kumwuliza Mungu kukusamehe dhambi zako, Mathayo 7:3-5.

Visa vibaya kanisani vyaweza kupita ikiwa vinachukuliwa kwa tabia ya Kikristo. Karipio lahitajika kwa roho ya msaada (redemptive attitude) mkosaji arudishwe kwa Yesu, ili masengenyo yasiwepo.

Je, wawezaje kupona ukiwemo katika kanisa la wambeya? Tunaimba, “Napenda kuhubiri habari za Yesu, wakati ambapo tunapenda kuhubiri umbeya wa watu!” Yakobo 3:5 yatukumbusha kwamba ulimi ni kiungo kidogo ila huwasha moto wa Jehanamu! Umbeya ni kuzungumzia bila sababu mambo ya wengine, hata yawe ya kweli. Tutatoa hesabu siku ya hukumu kwa yote tuyazungumzayo.

Je, ukijua unayozungumza yanachukuliwa na kurekodiwa utayazungumza kweli? Malaika wanatufuata 24/7 na kurekodi yote tusemayo. Je, maneno haya ungemwambia Yesu? Watu wanaopenda kusengenya mara nyingi wanajiona pungufu na kutaka kupaka wengine masizi.

Katika kusengenya, watu watatu wanahusika; nao ni msengeneyaji, msikilizaji na msengenya. Wote wanaathirika kiasi fulani. Kwa yule msengeneyaji, zuia ulimi wako kusema chochote kisichokuwa chema, kumbuka kumpenda jirani kama nafsi yako. Je, wapenda watu waseme nini kukuhusu? Mith 10:19; kila mtu anapenda mambo “matamu” ya umbeya, na ndiyo maana habari nyingi za radio/ gazeti ni mbaya tu, maana wakisema nzuri, watafiti wameona haziuziki.

Wengi wanapenda wakusikilize ukipiga umbeya ila wanaogopa kwamba ukitoka utawasema wao. Wanasema bongo zenye akili nyingi huzungumza kuhusu mambo ya mbeleni, bongo za kawaida huzungumza kuhusu habari za karibuni na bongo hafifu huzungumza kuhusu watu.

Msikilizaji wa umbeya ukae kusikiliza mabomu hayo au ubadilishe kichwa cha habari. Mama mmoja mkristo aliyefanya posta watu walikuwa wakimzungumzia umbeya alinyamaza kimya, kama hakusikia, watu walimheshimu. Rafiki yangu mwingine ambaye aliwakomesha wambeya, aliwauliza, “Je, nikimleta fulani, (angemtaja jina), utasema hayo hayo unayoniambia akiwepo?” Watu hawakumletea umbeya tena.

Kwa yule anayesengenya ukigundua, jilize, Je, haya wanayosema kunihusu ni kweli? Kama ni kweli usikasirike ila uombe msamaha kwa wanaohusika kwa faragha, kama ni mtu mmoja, au kwa wazi kama ni wengi. Kama ni umbeya wa uongo, kumbuka hata Kristo walimsema Kristo mengi ya uongo juu yake. Endelea kuishi tu, waongo watajulikana tu; maana “Siku za mwizi huwa ni arobaini.”

Twawakumbuka Sanbalat na Tobisa wakipiga umbea kuhusu Nehemia, yeye hakuwapa nafasi, mchana au usiku aliendelea na shughuli zake kubwa alizopewa na Mungu; Nehemia 6:3. Usishuke kwa kipimo cha umbeya wa watu, ukawa kiwango chao, watu hawawezi kuona tofauti. Hauwezi kufukuza giza kwa giza. Wengi makanisani wana bidii ya kusengenya viongozi pia, epuka uovu huu.

Jinsi ya kupona kwenye mafundisho ya uongo; 2 Tim 4:3,4. Makanisa mengi yameingia mafundisho ambayo hayana ukweli. Washiriki wengine wamesikiliza mafundisho ya kweli bali wameyatafsiri isivyotakiwa na kuwa na shida kwenye makanisa. Je, utaponaje na kunawawiri kwenye makanisa haya ya mafundisho machache ya uongo na mengi ya kweli? (Kumbuka, hakuna dhehebu lenye mafundisho yote ya uongo, kwani halitapata wateja). Shida ni deception, yaani machache ya uongo na mengi ya kweli.

Yohana 17:17 na Yohana 8:32 yasema, “Uwatakase kwa ile Kweli Neno lako ndiyo kweli, na mtaijua kweli na kweli itawaweka huru.” Mafundisho yote ambayo ndiyo nguzo katika kanisa, yanatuinga na dhambi. Shetani anapenda mafundisho haya yaingie kwenye mabishano, au utata

Fulani. Yesu ndiye njia, kweli na Uzima. Kuikataa kweli ni kumkataa Kristo na ndiyo maana ni muhimu kujua kweli, maana inahusiana sana na kumjua Mungu. Yeye ameweka Neno lake na sheria yake kuwa ya juu zaidi hata kuzidi jina lake! Zaburi 138. jisomee zaidi na zaidi neno, ili uwe mtenda kazi usiyetahayari, ukitumia kwa halali Neno la kweli; Tim 2:15.

Wengi wanachanganyikiwa kwa vile wanafuata mafundisho ya binadamu; “tafuteni nanyi mtapata.”. Kama tunapungukiwa na hekima ya kujua neno lake, tuombe Hekima toka kwake, pale ambapo tuna mashaka, tuchunguze kwa undani kwanza. Mara nyingi tunataka kufurahia dhambi tukisema hatujui na hatuchukui muda kuchunguza ukweli. Wengine wanasema nikijua ni dhambi sasa itakuwa dhambi, Yakobo 4:17. Tunataka kuichuchumilia dhambi na kuona itachukua dhambi kiasi gani kutuangusha.

Mjue Mungu kwa makini, ili ujue mapenzi yake, na ukipata swali uliza Je, Kristo Angefanyeje (JKA)? au (WWJD) wanasema waingereza What Would Jesus Do? Je, uangalie mkanda mchafu, au televisheni yenye program mbaya, e, usome kitabu au kuangalia picha za watu wakiwa uchi, (pornography)? JKA

Yohana 7:17 yasema ye yote anayetaka kufanya mapenzi Yake atajua mafundisho ya kweli. Usijifunze neno ili upate jinsi ya kutoa udhuru, bali kujenga mahusiano na Kristo. Tuombe ombi lile la Yesu, “Si mapenzi yangu bali yako Baba Mungu.”

Wakristo wengi, si kwamba hatuwaelewi mafundisho, ila yale tunayoyaelewa yanatukaba na hivyo hatuyatekelezi. Pengine yatakosesha kazi ambayo unaifanya siku ya Bwana n.k.

Tukimtafuta Mungu kila siku, kwa moyo wenye wongofu tutafanya mapenzi yake kwa furaha, na manung'uniko yatapotea. Magumu yataondoshwa, na kila jambo litatauliwa. Daima mashaka yapo, ila hatutajikita kwa hayo, kwani kuna ukweli mwingi ambao tumefunuliwa na tuwe busy kuufanya huo ndipo ukweli mwingine utaendelea kufunuliwa.

Matendo 19:2-6 yasema kwamba watu waliompenda Mungu, hawakujua kama Kristo alikuwa ameshakuja, walikuwa na furaha kubwa kubatizwa tena, na kumwagiwa roho. Cha kusisitiza hapa ni kwamba, yale machache waliyoyajua waliyafuata mpaka wakaendelea kupewa mafunuo ya mengine.

Kupona tunapoumizwa na kukatishwa tamaa, na hata kunawiri ni muhimu. Kupona na kusamehe ni vitu viwili tofauti, si lazima upone jeraha ndiyo usamehe mtu! Kupona huwa ni safari ya muda kidogo. Watu wengi wamepata maumivu kanisani kwa maneno yaliyowatia uchungu.

Bwana mmoja aliyerudi nyumbani na kumkuta mke wake ametoroka na kumwachia mtoto wa miezi sita, alienda kumwambia mchungaji wake. Mchungaji alisema “Lazima kuna kitu ulichomfanyi. Mke wako ni mtu mwema sana, labda ni wewe ndo una shida!” Hili lilimwuumiza sana hata akajiuliza kama atapata usaidizi kanisani kweli! Yer 8:22.

Msemo kwamba ‘maneno matupu hayavunji mfupa’ si kweli! Wengi wameumia na kufa kabisa, si kuvunjika mifupa tu kwa ajili ya maneno ya kuumiza. Waombee wale wanaokuumiza ili usiwachukie, na baadaye dhambi zako kwa chuki zikashinda dhambi zao. Chuki ni kitu kibaya sana, Mungu atusaidie tuondoe chuki moyoni, na tuwaombee waliotuudhi.

Mkristo mmoja alisema akigundua anamchukia mtu, kwa majuma mawili anamwomba na kumwuliza Mungu ambariki mtu huyu na baraka tele ambazo yeye mwenyewe anapenda azipate. Baada ya hapo chuki yote kwa huyu mtu inatoka kabisa, na anaanza kupata furaha wakati anaona Mungu Anambariki mtu huyu. Mara nyingi tunaona aibu mioyoni mwetu tukimchukia mtu na hatujui

jinsi ya kuondoa chuki hii, omba na mwombee mtu huyu mibaraka.

Tujifunze jinsi ya kutoa chuki na dhambi mioyoni, kwani ni nani asiye na shida hii? Sote tumepata shida hii, yapasa tujue jinsi ya kushughulikia hii ili tupone. Ayubu 42:10 yatueleeza kwamba Mungu alimzawadia Ayubu kwa kuwaombea rafiki zake, na akampa maradufu. Maradufu si lazima iwe mali, bali utajiri wa kiroho wa kuona Mungu anambariki yule ambaye tunamwombea, na kuona Mungu amejibu ombi hilo kwa nyote wawili, mwenye chuki na mtesaji. Ni vyema tuwe na mategemeo yaliyo halisi,

Mshiriki Rehema amemchukia mchungaji, kwa vile haji nyumbani kwake na kumwambia mume wake aache pombe. Mama Saulo amechukia kwa sababu mchungaji hampi lift ya kwenda sokoni, n.k. Kwa kweli kazi ya mchungaji si kuamua kesi, au kuwa dreva wa taxi.

Wengine wana mategemeo ya watu kuwafanyia mambo fulani; mategemeo ambayo si haki kutegemea mtu akufanyie, na akikufanyia ni kama zawadi. Viongozi nao ni binadamu pia usiwaabudu na kuona kwamba hawakosei au watakubeba katika kila kitu. Ni vizuri kiongozi asiwe mnafiki, akisema hiki na kufanya kile japo ni binadamu. Jaribu uweke mfano mzuri, ili wanafiki wote waabikie. Kama wengine hawawezi kuacha unafiki, wewe uwe mfano ili wengine waige, usiwe kama wao. Huwezi kutoa giza kwa giza. Warumi 12:20,21.

Chuki na uchungu ni kama mkufu wa chuma shingoni mwako. Tafuta wengine wenye maumivu kama yako, si kwa kutafuta jeshi la kupigana ila kuwasaidia wapate uponyaji. Wasaidie kupona majereha yao, nenda kwa wale wenye mahitaji na kuwasaidia, utaona majereha yako yanapona. Fungua moyo wako kwa Mwokozi ambaye ana huruma na yaliyokusibu. Dai ahadi za Mungu, na iwe nia yako kubariki wengine na ari hiyo itaondoka mabaya moyoni.

Je, Kuna wakati ambao inabidi utoke kanisani? Matendo 27:30-32. Tusiruke na kuwa hatarini kuondoka nje ya mashua; ni muhimu ukae kanisani, na kuwa sehemu ya ushirika. Isipokuwa kama unakumbana na shida kubwa kubwa za mafundisho ya uongo, na unakatazwa kabisa kumshuhudia Kristo, basi itabidi uondoke. Ila siku za mwisho wengi watakuwa na ushirika wa majumbani, hili limeanza kuwepo kwenye nchi nyingi kama vile China (house churches). Ila Bwana atatutunza; Matendo 2:42-47.

Pengine mateso ya watu wa Mungu au decree za serikali, zaweza kufanya watu watoke kanisani. Hatujui kwamba hali itakuwa mbaya lini. Twapaswa tujandae, kwa maombi na kusoma Neno na kuwa na vazi la Haki ya Yesu ili mawimbi yakija vazi ili litatupa uwezo tueleee. Weka imani yako kwa kufa na kufufuka na huduma ya Yesu, na ishi kwa kutii na imani, Yeye Ndiye atakushikilia; si kanisa.

Wakati meli inaendelea kuelea, kaa humo, ila usiwe kama mtalii, shuhudia mpaka meli ianze kuzama. Vaa vazi lako la kuelea (vazi la Kristo) na toka. Ukweli wa leo kwa kanisa letu la Laodikia ni “Tazama nabisha mlangoni yoyote atakayesikia sauti yangu na kunifungulia, nitaingia kwake...”

MKK, usifikiri sana jinsi ya kupona, ili usitoke kanisani, ila hata jinsi ya kunawiri na kufanikiwa ili uweze kuwa chombo kiteule cha kuvuvia wengine. Kristo Ataka uwe na uzima na kisha uwe nao tele, yaani maisha bora kupita yote Yoh 10:10. Ukiwa mtendaji wa neno, Bwana atakusaidia uwe na list ya vitu vya kufanya upone (survival kit). Kasha hili la vifaa vya kupona (survival kit) ni biblia, maana Yeye ndiye mkate wa uzima, mtu hataishi kwa mkate tu, bali kwa kila Neno litokalo kwenye kinywa cha Mungu.

Asubuhi ni wakati mzuri, kabla hujaanza mapambano, wakati ambao akili yako inashika mambo na hujachoka. Neno la Mungu ni taa ya miguu yetu na mwanga wa njia yetu. Kristo alisema, “Mimi ni nuru ya ulimwengu, na yeyote anifuataye hatatembea gizani kamwe, bali atakuwa na nuru;” Yoh 8:12. Yeye pia ni maji ya uzima; Yoh 7:37. Yeye ni pumzi, ya uzima.

Maombi ni muhimu, epuka maombi ya kukariri ya watu wengine bila kujua unasema nini. Mara nyingine nimejikuta naombea chakula wakati ninaomba kwenda kulala, kwa sababu ya mazoea!”

Maajabu 7 ya wakristo duniani, huombea chakula chao kuliko maisha yao” walisema wanamtandao! Weka list ya vitu vya kuombea na majibu unayopata, endapo unasahau kuomba, tupa viatu vyako chini ya mvungu, na wakati unapovitafuta asubuhi utapiga magoti na kukumbuka. Usikate tamaa au kuzimia kwenye maombi. Omba Roho mtakatifu ni msaidizi wa kukuongoza. Endelea kuwa na ndoana na kuvua Mat 1:8.

Usifikiri huna talanta, Mungu atakutumia kwa kazi yake na kukusaidia uwe na tunda la Roho, Gal 5:22,23 hili litameza roho ya ubinafsi. Endelea kutembea na vazi la Kristo; Uf 7:14. Shida siyo kupona tu bali kushamiri au kunawiri. Tujitoe kwa Yesu kikamilifu ili matatizo yatokomee. Kila siku tuzaliwe upya na kujitwika msalaba, kila mtu ataubeba mzigo wake na kupata hukumu yake.

Kanisa, mchungaji au washiriki hawana jukumu la wokovu wako, wewe mwenyewe una jukumu. Hatuwezi kusimama hukumuni na kulamumu mtu Fulani siku ile, kama unahitaji Roho mtakatifu uliza Luka 11:13 na kama unahitaji hekima uliza Yakobo 1:5.

Je, wapenda uone uamsho na matengenezo kanisani mwako? Basi mwombe Baba yako wa mbinguni akuamshe na ukiamka kanisa lako litaamka. Zaburi 37:5 yasema umkabidhi Mungu njia zako zote na umtumaini na atafanya yote kuwa sawa.

Wakati wa arusi, bibi na bwana arusi wasimamapo mbele ya mchungaji wakifunga pingu za maisha, wana nadhiri kubwa, Je, nini kinawapa ujasiri kwamba watatunza ahadi zao? Ni upendo wao mkubwa na kujitoe kikamilifu, (commitment). Hata nasi tunapojiunga na kanisa la Mungu twapasa kujua kwamba tunakaa ndani kwa dhiki au kwa raha, kwa ugonjwa au kwa afya, kwa mvua au kwa jua. Kanisa la Mungu ni kama familia za dunia, kama tunampenda Yesu, tutajitoe kwake kupenda watu wake. kuishi na watu linakuwa jambo la thamani, ila ni jaribu kubwa.

Tunapunguza uwezo wa yale Mungu anayoweza kufanya kwa mtumishi wake aliyeongoka na kujikabidhi kwake kikamilifu. Kupitia maombi ya mtu wa kawaida Eliya, taifa la Israel lilimrudia Mungu. Ahadi ya Yakobo 5:16-18 atukumbusha kwamba maombi ya mwenye haki yafaa sana, hasa akiomba kwa bidii! Nilikuwa nimechoka ila wiki hii, nimemwomba Mungu nianze kuomba kwa bidii tena! Yesu Jemedari wetu anatupa mfano wa kujitoe kikamilifu, tunaona katika 1 Petro 2:23. Mfalme Daudi anasema katika Zaburi 37:5 na Paulo katika 2 Tim 1:12.

“Hitaji kubwa la dunia ni hitaji la watu, watu ambao hawawezi kununuliwa au kuuzwa. Watu ambao roho zao zina ukweli na uaminifu. Watu ambao hawaoni aibu kuita dhambi kwa jina lake. Watu ambao dhamiri zao zinathamini majukumu yao ya ukristo kama vile dira inavyoeleka kaskazini. Watu ambao wako tayari kusimamia kweli, na kusema potelea mbali, hata mbingu zianguke, sitamwangusha Mungu;” asema mtumishi wa Mungu.

Kwa uwezo wa Mungu ndugu mlei, waweza kufanya lolote lile Bwana analotaka ufanye. Yote yawezekana ukiwa ndani yake kwa imani na matumaini. Kama kweli unashauku na kuamini waweza kupona, ukanawiri na kuwa mkristo mwenye ucheshi, aliyejazwa na Roho wa Mungu, basi Bwana atakurimia hitaji hilo. Bila Yesu hatuwezi kitu.

Mwaka 1912 Meli kubwa mpya ya Titanic iliyotengeneza Ireland, yenye ukubwa zaidi ya kiwanja cha mpira, na ghorofa 11; ilikuwa tayari kuondoka Uingereza kuelekea Marekani. Nahodha wake Smith alipohojiwa na gazeti, alisema imejengwa kustahimili maji kuingia (water tight compartments). Alisema kwamba, "Hata Mungu mwenyewe hangeweza kuizamisha!" Walienda na boti chache za kuokoa watu (lifeboats) wakijiamini. Baada ya siku nne tu njiani, meli hii iligonga bongwe la barafu kubwa kwenye bahari (iceberg) ambayo ilipasua futi 300, ilizama baada ya masaa mawili, katika giza na maji ya barafu ya bahari ya Atlantic. Wahandishi 16 walioshughulika kujenga, walikuwa ndani ya meli, kwa mwaliko wa kujaribu hii meli isiyozama (unsinkable). Habari zilipofika Ireland, kwenye mji wa Belfast walipoishi wahandisi hawa, vilio vingi vilisikika mahali pa mayatima, wajane ndugu na marafiki. Wanaume wenye nguvu wakikutana mabarabarani, na kusalimiana kwa kukumbatiana na kulia; kisha waliachana bila kuzungumza neno.

Jumapili ya kwanza baaada ya maafa haya, mchungaji wa Marekani alitwa kwenda kuzungumza, na kichwa chake cha habari kilikuwa "Meli isiyozama:" Wengi walifikiri, kwa nini achukue kichwa hiki cha habari, Je, haitaku walihudhuria mazishi na wengi katika mji ule, walilia machozi mengi. Meli hii iliokoa watu 700 tu ila 1500 walizama zaidi ya futi 13,000 kwenye maji ya barafu!

Mchungaji aliposimama, alizungumzia kuhusu meli ndogo ya zamani ya kuvulia samaki iliyokuwa kwenye mawimbi makali; ile aliyopanda Yesu. Mawimbi yaliipiga ile meli ndogo ila haikuzama kwa vile Yesu alikuwa ndani yake. Mpendwa mlei, njia moja tu ya kupona ukiwa kwenye kanisa ni kuwa na Yesu kwenye meli yako. Mwachie ashike usukani na nanga, naye atakupitisha kwenye dhoruba za maisha kwa usalama mpaka ufike bandari ya mbinguni.

Chagua leo kujikabidhi kwake (make commitment) kumwambia awe Nahodha wako, yeye ni Bwana na Mwokozi. Mwombe akujaze na Roho wake, kisha umfuatae kwa uaminifu, weka mkono wako kwenye mpini, kaza mkono na wala usiangalie nyuma, rudia yale maneno ya Ruth 1:16,17 "Usinisihi nikuache, nirejee nisifuatane nawe; Maana wewe uendako nitakwenda, na wewe ukaapo nitakaa. Watu wako watakuwa watu wangu. Pale utakapokufa nitakufa nami, na papo hapo nitazikwa".

#### **Sura ya 44: MSAMAHA**

Tunamshukuru Mchungaji Wankyo kwa kushirikiana nasi kuandika sura hii, kwa kweli hili ni somo refu, ila tatalijadili kwa kifupi. Wokovu wetu umekita hapa, yaani Kafara ya Kristo.

Waebrania 9:22. "Na Katika Torati karibu vitu vyote husafishwa kwa damu, na pasipo kumwaga damu hakuna ondoleo."

1) Msamaha Kati Ya Mungu Na Sisi:



Katika Biblia kitabu cha Mwanzo sura ya tatu tunajifunza jinsi dhambi ilivyoingia katika dunia yetu hii hapo Adamu na Hawa walipomuasi Mungu na kufuata mashauri ya shetani aliyemtumia nyoka katika Bustani ya Edeni. Mungu angeweza kuchukua hatua ya kuwaadhibu Adamu na Hawa kwa kuwaua hapo hapo baada ya kuasi. Ila kama Mungu angewaua hapo hapo, viumbe wengine wakiwemo malaika wa mungu wangemtii Mungu wao kwa woga badala ya upendo na hiari yao. Pia tabia ya Mungu ya upendo isingeleweka katika ufalme wake wote wa mabilioni ya sayari (The whole Universe).

Hivyo baada ya Adamu na Hawa kuasi. mpango wa Mungu uliokuwa umeweka kabla ya kuumbwa kwa dunia hii ukaanza kutekelezwa (Luka 11:50; John 17:24; Ufunuo 13:8).

Bwana Mungu akatoa ahadi na agano ambayo ilikuwa Injili ya kwanza ya matumaini kwa mwanadamu. "Nami nitaweka uadui kati yako na huyo mwanamke, na kati ya uzao wako na uzao wake; huo utakuponda kichwa, na wewe utamponda kisigino". Mwanzo 3:15. Uadui kati yetu na shetani ilikuwa ni baraka, kwani tungempenda shetani na ingekuwa kazi kuondokana na mizizi yake,

Japo matatizo na madhara ya dhambi yangeendelea kumsumbua mwanadamu (Kupondwa kisigino), uzao wa mwanamke (Unabii ulioonyesha kuja kwa Yesu Kristo akiwa Mwokozi wa Ulimwengu (Yohana 3:16).

Pale katika Bustani ya Edeni, Bwana Mungu akamchinja kondoo, akionyesha kuwa lazima damu imwagike ili ondoleo la dhambi na msamaha vifanyike na pia akionyesha kuwa Mwanakondoo wa Mungu angekuja miaka ya mbele kumwaga damu yake na kuutoa uhai wake kwa ukombozi wa wanadamu. (Yohana 1:29). Bwana Mungu akachukua ngozi ya huyo manakondoo akawavika Adamu na mkewe Hawa, ikionyesha mfano wa haki na vazi la Yesu Kristo.

Kwa nia hii Adamu na Hawa walipata msamaha kutoka kwa Mungu na hivyo waliokolewa na wakaagizwa kuwafundisha watoto wao na vizazi vilivyofuatia juu ya upendo wa Mungu wa msamaha na wokovu.

Wakati Wana wa Israeli walipotoka utumwani Misri, Mungu aliagiza na kutoa maagizo ya huduma za hekalu na kafara ili kuleta upatanisho kati ya wanadamu na Mungu wao. Kafara zilizokuwa ziktolewa zilikuwa zinalenga kuwafundisha waisrael juu ya Yesu Kristo ambaye angekuja na kutoa maisha yake kuwa kafara ya kuungania wanadamu na Mungu na kuleta msamaha kamili na kufungua njia ya wokovu na matumaini ya uzima wa milele. Hivyo Yesu alipokufa msalabani siku ile kafara zote za Agano la Kale zilifikia mwisho wake na ndio maana "pazia la hekalu likapasuka". Mathayo 27:51. Yesu ndiye alikuwa utimizo wa huduma zote za hekaluni.

Hivyo msomaji, kupitia kwa Yesu Kristo tunapata msamaha wa dhambi zetu. Na zaidi ya msamaha tunarejeshwa katika familia ya wana na binti katika familia kubwa ya Mungu wetu. Tunaambiwa tukaribie kwa ujasiri, wala tusiogope kuomba msamaha. Twapasa tuwe na toba ya kweli. Tuombe ombi la Zaburi 139 "unichunguze Bwana na kuona Njia iletayo majuto kwangu..." dhambi zingine tunazifahamu na zingine hatuzifahamu, zingine tunazikumbuka na zingine hatuzikumbuki. Dhambi zingine tumetenda kwa kwa kufanya na zingine kwa kutofanya (Ommision/commision). Mfano tumemtukana Jirani (tumetenda), na hatusema habari Njema kwa mtu (hatukutenda). Tunamwomba Mungu atusaidie kutukumbusha ili tuungame. Kisha tunamwomba Mungu atupe nguvu ya kushinda dhambi zinazotuzinga kwa upesi. Tunamwambia Mungu hayo yote, kwa moyo uliopondeka na wa dhati, tunatafakari bila haraka haraka.

Dhambi za wazi, za siri, tunazoiita ndogo au Kubwa, zote ni dhambi. Sikio letu litasikia tugeuke kushoto au kulia. Sote tumekosa na kupungukiwa na utukufu wa Mungu. Tunaomba msamaha, na kujutia, na kubadili Njia, tunaendelea kusoma neno lake kwa kina zaidi, ili atupe ushindi wa kutii. Kutii na kuamini ni muhimu sana. Tunakaa ndani yake naye ndani yetu Yohana 15:3. Neno linatusafisha. Dhambi inatoka nje ya mioyo yetu, na Kristo anajaa ndani ya mioyo yetu. Tunaendelea kusoma neno lake kwa ndani zaidi, kwani ndiyo kioo na dhambi zetu zinaonekana kwa wazi (revealed). Tunaomba Mungu atupe nguvu, tuelewe mpango wa wokovu na kushinda dhambi. Yeye ndiye anayetupa ushindi. Tunaendelea kumfuata na kujengeka na mizizi kushika kwake zaidi Kolosai 2:6. Soma zaidi siku ya upatanisho wa Mungu na mwanadamu mara moja kwa mwaka (Day of Atonement), matayarisho yake katika kitabu cha Walawi 16 na 27.

Mungu aliagiza wafanye madhabahu ili akae nao yaani, uwepo wake uwe pamoja nao. Daudi katika Zaburi 77:13 anaendelea kusema kwamba Njia yake Mungu iko madhabahuni. Madhabahu ni jambo la Kila muumini, kujifunza kwaajili ya wokovu wetu. Kristo ni Kuhani sasa hivi katika madhabahu ile akituombea Hebrania 8:1.

Lango la mashariki (Gate) ndilo ambalo mkosaji aliingilia Kutoa kafara. Akiwa pale aliona wingu mchana au moto usiku. Kuna sehemu tatu katika madhabahu, ua wa nje, mahali patakatifu na mahali patakatifu pa patakatifu.

Chagua kusamehe, na Mungu atakupua nguvu Fil 2;13, ukimchagua Yesu atakuwezesha, wewe huwezi kusamehe mwenyewe hasa wale waliokupa vidonda vikubwa.. Nenda kwa neno lake, na kwamba ana nguvu na neno lake na ahadi zake ni za kweli.. Hata sisi ndiyo jinsi tunavyomkosea Mungu, usione kama “Bwana ni vigumu kusamehe kwangu, wewe ndiyo unaweza kufanya, nenda kwa neon la Mungu, hata wakati mwili wako unasema hapana!

Tuone nasi tunamkosea Mungu, usione kama wewe ndiyo unajitoa Mhanga mno! . Faida ni kwetu na baraka pia, tunafungua milango ya Baraka kwetu hata kama sisi ndiyo tuko sawa. Anayesamehewa aweza asipate faida. Njia yetu kwa maombi kwa Mungu inafunguka. Haina maana kwamba sasa utakuwa na mtu huyu anayependa kusumbua watu bega kwa bega, Waweza kuwa mbali naye ila mwombee kwa Mungu. Usivunje mawasiliano na Mungu kwaajili ya kutosamehe.

Mara nyingine tunakuwa na kiburi kwamba sisi tu wa muhimu na tumefanyiwa mazito, tunasahau hata Kristo ambaye ni wa muhimu zaidi alifanyiwa makubwa na hata kutemewa mate. Usifikirie kwamba utaweza, bali nenda kwa Yesu, Yesu chukua chuki osha chuki, nimechagua kusamehe na kutii neno la Bwana nisamehe, najua nguvu zako zimeniwezesha japo mwili unakataa. Shetani aweza kuleta chuki nakutosamehe “Nimekataa hayo nimechagua upande wa Yesu.” Hakati tamaa haraka akuachie, mwili unakazana kuchukua nakuwa na kinyongo, tembea kwa roho na si kwa mwili, mwili ukikuvuta wewe Natalia upande wa Yesu kwa imani na roho. Nenda kwa Yesu achukue kinyongo chochote.

## **1. Ua wa nje:**

Madhabahu ya kuteketeza ndiyo fenicha ya kwanza: Mwenye dhambi aja hapa na dhambi zake na familia yake pamoja na kondoo. Kwa vile mshahara wa dhambi ni mauti, kafara ya mwanakondoo inachukua nafasi ya kufa kwake mwenye dhambi. Akitoa mfano wa mwanakondoo wa Mungu aichukuaye dhambi za ulimwengu. Mwanakondoo apaswa achunguzwe, na asile na mawaa. Baada ya kuchinja mwanakondoo au kafara,. Mwenye dhambi aja na dhambi zake na kondoo. Mwanakondoo ndiye alikuwa na gharama, endapo mtu alikuwa masikini, alileta njiwa, na asipoweza alileta unga.

Mwenye dhambi, anamshika mwanakondoo na kuungama dhambi zake, na dhambi zinatoka kwake na kuingia kwa mwanakondoo kama mfano wa Kristo azichukuaye dhambi zetu (symbol). Kisha anamchinja. Kuhani anaichukua dhabihu na kuiweka kwenye madhabahu ya kuteketeza. Kuhani anachukua damu na kuinunyiza kwenye madhabahu. Anakula sehemu ya ile nyama ya mwanakondoo ikiwa na mfano wa kuibeba ile dhambi.

Moto hapa unawakilisha Roho mtakatifu pia

### **Beseni la maji**

Kuhani anaenda kwenye besen la maji, na anaosha uchafu wote wa mikono na miguu uishe, la sivyo atakufa ikiwa uchafu unabakia. Hiyo ni mfano wa dhambi za watu.

### **2. Patakatifu**

Altar of incense: hapa kuna chetezo cha moshi, kinachowakilisha maombi yetu. Bakuli la damu likiwakilisha dhambi linaletwa hapa na kunyunyizwa. hapa siku ya upatanisho, damu hii inapelekwa kwenye patakatifu (transfer)

Taa saba: zinawakilisha Kristo taa yetu na mafuta yanawakilisha Roho Mtakatifu. Neno la Mungu ni Mwanga kwenye Njia yetu.

Mikate ya wonyesho: saba na saba. Hii inawakilisha Kristo mkate wa uzima, na Neno la Mungu. Mtu hataishi kwa mkate tu bali kwa kila neno Litokalo kwenye kinywa cha Mungu

Ukisoma Neno la Mungu, utajazwa na Roho Mtakatifu,

3. Patakatifu pa pakatifu: Kuhani ataingia na chetezo cha moshi kikisimamia maombi, atachukua damu na kunyunyiza kwenye kiti cha rehema (mercy seat). Kuhani hapa anasimamia Kazi ya Kristo, kazi hii ilifanyika mara moja kwa mwaka katika siku ya upatanisho

Hapa kuna amri kumi za Mungu, Ambayo yaonyesha mkosaji amevunja sheria, ila damu ya Kristo inafuta haya.

Damu inawekwa kwenye kiti cha rehema, ikisimamia kusamehewa na Kristo amebeba dhambi zetu.

Mkosaji anaendelea kujipeleleza, mpaka pale Mbuzi wa Azazel atakapochukua dhambi za watu na kutolewa nje ya kambi. Mbuzi huyu anamwakilisha shetani ambaye ni baba wa maovu yote, Mbuzi mwingine anamwakilisha Kristo anayechukua dhambi zetu.

Mana : inawakilisha riziki kutoka kwa Mungu (provision)

**Makerubi**-Malaika wanaotazamana Juu ya Sanduku la Agano

**Utukufu wa Shekina**-Mwangaza unaowaka kwa kuwakilisha uwepo wa Mungu

Madhabahu ya kukutania ni ile ya kutoka 25 waliyoambiwa mafundi Bazalel na Oholiabu kujenga, ni kielelezo cha picha cha wokovu wetu. mawazo yetu binadamu yamekuwa hafifu kuelewa baada ya dhambi, hivyo madhabahu yalieleza (pictorial form of salvation) kwa maneno ya kibinadamu na tunavyovijua ili tuweze kuelewa. Kitabu cha Waebrania kimeeleza zaidi kuhusu madhabahu ya mbinguni ambayo ndiyo halisi, maana ile ya wanawaisraeli ilikuwa mfano au kivuli cha ile ya mbinguni. Soma Waebrania 8 na 9 kwa upana kujua kuhusu hekalu la mbinguni

Hapa tumeandika kifupi, ila twashauri msomaji aendelee kujifunza zaidi juu ya somo hili katika Biblia na pia kuna vitabu kadhaa vimeandikwa juu ya somo hili vya kingereza.

## 2) Msamaha Kati Yetu Wanadamu:

Mojawapo ya maswala magumu kwa sisi binadamu ni kusamehena pale tunapokosena. Inakuwa vigumu sana kumsamehe mtu akiwa amefanya jambo baya sana, na hasa ikiwa amefanya kwa makusudi. Kawaida ya kibinadamu hisia zinasukumu ili mtu alipize kisasi-- "jino kwa jino au jicho kwa jicho". Lakini Biblia inatuonya na kutufundisha kuwa ulipaji wa kisasi ni wa Mungu mwenyewe. (Kumbukumbu la Torati 32:35; Waebrania 10:30). Yeye Mungu anatumia vema wanadamu, na kwanza Yeye huanza kwa kujaribu kumsaidia mkosaji atubu. Lengo linakuwa ni kurejesha upatanisho na uhusiano mwema badala ya kukimbilia kwenye adhabu. Pia Mungu anaamua njia bora ya kushughulikia wakosaji kuliko sisi wanadamu.

Mashauri: Mtu akitukosea, ni vema kumjulisha kuwa jambo fulani ametukosea. Iwapo hatuwezi kumwambia moja kwa moja, tunaweza kuomba msaada wa mtu au watu wengine ili kumfikishia ujumbe. Akiomba msamaha basi tunakuwa tumempata ndugu yetu. Soma muongozo wa Neno la Mungu juu ya makosa na misamaha miongoni mwa waumini wa Kristo katika kanisa la Mungu. Mathayo 18:15-20.

Ila kuna mambo mengine ni ya kumwomba Mungu msamaha na si watu, hilo lahitaji hekima, mfano kama ulikuwa umemchukua mke wa mtu na sasa umeamua kuachana na huo uovu, mara zingine si vizuri kufufua vidonda vya zamani, maovu mengine kusema hadharani kwa watu wengi ni kuongeza uovu, omba msamaha kwa Mungu na acha hiyo dhambi!

Tunapona ugumu kusamehe watu, tukumbuke kama nasi pia ni waovu ila Mungu ametusamehe kwa huruma zake, na maombi yetu atasikiliza tukisamehe wengine. Pengine hatuwezi kusahau waliyotutendea, kwani kama hatukumbuki tuliyokosewa hatuhitaji hata kuwasamehe wale waliotukosea. Kristo na Manabí walikosewa na wakasamehe, sembuse sisi, je tu wa juu kiasi hicho kuliko Kristo?

Katika Makambi mwaka fulani, Pastor aliyekuwa mgeni wa mahubiri alitambua kisa kimoja. Alipokuwa kijana akiwa tu ndipo ameanza kazi ya uchungaji kwenye kanisa fulani, mtu mmoja alikuja kwake na kumwambia, fulani alinikosea mwaka 1962 na jambo hilo bado liko moyoni mwangu. Huyu mtu akamuomba huyo mchungaji kijana ili awapatanishe. Pastor kijana akamwambia huyo mshiriki, tatizo lenu lilitokea mimi sijazaliwa, je, unategemeaje mimi mdogo ndiye nije kulisuluhuisha?

Ndugu na dada, tukiweka hasira au chuki moyoni mwetu dhidi ya yale mabaya tuliyotendewa. tunakuwa tunajitesa na kubeba mizigo hiyo wakati tunajua safari ya kwenda mbinguni ni nyembamba. Inabidi tuombe Mungu atujalie kusameheana ili mabaya yatoke moyoni na kwa neema ya Mungu tuendelee na safari ya kwenda mbinguni.

Mimi mwenyewe kuna kiongozi mmoja wa kanisa alinifanyia mambo mabaya mno ya kuniumiza. Huyu kiongozi aliamia sehemu nyingine mbali na nilipokuwa naishi. Ikapita muda kabla hatujaonana. Siku moja tukakutana kwenye Makambi. Nikaenda kwake, japo yeye ndiye alinikosea, nikaamua kujishusha kwa neema za Bwana Mungu. Nikamwambia "Samahani kwa yale yaliyotokea wakati ule na kuvunja uhusiano mzuri tuliokuwa nao katika kanisa." Nikamwambia, "I wish it could have been different".

"Natamani ingekuwa ni tofauti". Japo yeye hakuniomba msamaha, maneno yangu machache yalisaidia kuleta uhusiano wetu karibu tena. Mizigo iliyokuwa moyoni mwangu na pia moyoni mwake iliondoka. Kiongozi huyo alinichukua wiki hiyo ya makambi akanipeleka Hoteli ya Waitaliano (Italian Restaurant) tukala chakula hapo. Na wakati mwingine nikampeleka mgahawa mwingine wa waitaliano, tukala chakula hapo. Zaidi ya hapo tumeshirikiana katika kazi za Injili na mahubiri, na tumekuwa marafiki na tuna mawasiliano ya karibu sana. kuna watu wengine wamebarikiwa kwa mahubiri yetu, kwa vile uhusiano wetu umekuwa na nguvu na Bwana ametubariki.

Inabidi tuwe watu wa maombi daima ili Roho Mtakatifu wa Mungu atawale na kuongoza mioyo na akili zetu. Ni kwa njia ya Bwana ndipo tunaweza kusameheana na kuendelea na safari iliyo kuu ya imani katika Kristo huku Bwana akituandaa kwa ajili ya kuja kwa Yesu Mara Ya Pili.

Kuna Mama mmoja alikuwa mwanasiasa kule nchi ya Columbia. Alipokuwa anagombea uchaguzi ili awe Makamu wa Rais wa nchi hiyo alitekwa na waasi na kupelekwa msituni, ambapo alikaa miaka sita. Wakati ukafika ambapo majeshi ya serikali ya Columbia yalivamia hao waasi wa nchi hiyo na kumuokoa Mama huyo aliyetwa Betanicort. Aliporudi nyumbani alikuta watu wengi wamekuja kumpokea kwa shangwe na vigeregere, akiwemo mama yake. Betanicort akamwambia mama yake kwa uchungu. "Don't cry for me now. You don't have to cry for me anymore". Yaani, "Msinililie sasa. Hamna haja ya kuendelea kunililia". Niliposoma kwenye gazeti habari hizi, nilijifunza kuwa Mama huyu alikuwa ameona ameokolewa na yuko hai na salama, na alikuwa tayari kuendelea mbele na maisha yake mapya. Hivi karibuni nimejifunza kuwa mama huyo Betanicort alienda Uingereza na sasa yuko Chuo kikuu cha Manchester (University of Manchester) akisoma Elimu ya Juu. Ni muhimu kuachana na mavi ya kale na kusonga mbele kwani tunazungukwa na wingu kuu la mashahidi. Tunapozoa zoa mizoga mingi na kuweka mioyoni, ni sisi ndiyo tunaumia na kuwa watumwa au kufungwa, ila wale waliotutendea makosa wao hawana habari, na pengine ni kawaida yao kufanya uovu, sasa sisi tusibaki kuwa kikapuni mwao maisha yetu yote. kuwasamehe haina maana tunafurahia vitendo vyao, au kwamba tumepona kutokana na vidonda walivyotupa, la Hasha! hii yaweza ichukue muda, ila tunapowasamehe tunaanza safari ya kupona na kuyafanya mawazo yetu kuwa huru na tutakumbwa (attack) na furaha na amani ipitayo akili, na baadaye tukawahurumia watu waliotuumiza kwani wengi waumizao watu ni kwa vile wameumizwa, na wana visasi vingi mioyoni (hurt people hurt people).

Bob Shultz akizungumza msamaha kwa vijana alisema ni kama 'kutupilia mbali' au send away. Atoa mfano wa nepi za watoto tunazotupa wakichafua (disposable diapers). Hatutupi watoto bali tunatupa uchafu. Alisema mtu mmoja alitembea kila mahali na kuziokota nepi hizi, japo zilinuka. Akasema watu wana maneno machafu, hawajitawali maneno, mawazo na matendo yao (no control). Wanakuudhi au kuleta uchafu kwa kuzungumza nawe kwa jazba, kukuibia vitu vyako, au kusema uongo kwako. Kila mahali usichukue nepi hizi za mavi au uchafu wa watu hawa, na kutembea nazo ukiwaonyesha watu. Usihifadhi nepi hizo na kuzileta siku za usoni, na kuziangalia, jaribu kuzitupilia mbali. Ukikumbuka na kukariri uovu wao, utapata huzuni na kinyongo, utapoteza furaha yako ukirejea rejea uchafu huo. Visasi ni Mungu analipiza, si kazi yetu binadamu. Mfano wa nepi za kinyesi ni mzito, ila dhambi ni chafu kuzidi hizi nepi. Nawe ukikukumbuka kwamba umemkosea mtu mwombe msamaha haraka na kujitahidi kutorejea kosa hilo.

Katika familia, ni muhimu sana wazazi kuwasamehe watoto wao, na watoto, na watoto kuwasamehe wazazi wao pale makosa yanapotokea. Ni wapi utakaa na mtu kwa uhusiano wa muda mrefu bila kufanyiana makosa? maneno tunayozungumza na matendo yetu, mara zingine bila ya kujua masikini tunawaumiza wale tunaowapenda. je tutaweka visasi hivi milele? Ndugu wa familia inabidi kujifunza kusameheana. Pia inabidi tujifunze kuomba msamaha. Mimi kuna wakati mwingi naweza kuwaambia

watoto, "Samahani hili nimekosea au nilikosea". " nisamehe" Ni neno fupi lakini lina maana kubwa na matokeo yake ni mazuri mno. Inasikitisha sana kwa wale binadamu wanaojiona kuwa wao ni wakamilifu na hawana makosa na hivyo lugha ya "SAMAHANI" haiko kwenye mioyo au ndimi zao. Tumesikia visa vya ndugu hata mume na mke ambao hawakuongea miaka kwaajili ya chuki na kutosameheana. Kisa kingine nilisoma kwa miaka mitatu mke na mume hawakuongea, bali waliandikiana ujumbe. Siku moja mume alimwandikia mke amwamshe saa 11 asubuhi awahi treni. Aliamka saa 12 akakasirika, akitaka kuzungumza bali aligundua kwamba waliamua wasizungumze bali waandikiane tu, Aliamka ili aandike kwa uchungu "nimechelewa treni, mbona hukuniamsha, na nilikuandikia, ukaandika kwamba utaniumsha". Alikuta mke ameandika "saa 11 asubuhi amka uwahi treni". Kumbe mke aliamka kuandika, naye hakusoma? je waweza kupiga picha ukiishi nyumba ya namna hii mambo yatakuwaje?

Wengi tumeacha marafiki waliotukosea, tukakuta kwamba wote wametukosea na hatuna rafiki hata mmoja wa zamani! mtu akitukosea kidogo tu tunamtoa kwenye list yetu ya marafiki na kumweka kwenye list ya maadui. Ndiyo maana Yesu alisema kwenye sala kuu hili ni mojawapo ya mambo ya muhimu kuomba "utusamehe makosa yetu kama vile tunavyowasamehe waliotukosea". Tukijua kanuni za Mungu, je unajua yale uliyomkosea Mungu leo? wiki hii? mwaka huu? au maisha yako? Je asingetusamehe tungekuwa wapi?

Ni kweli watu wengine kuwa na mahusiano nao ni kugumu. Mfano mtu anayeendelea kukufanyia ubaya huo huo miaka nenda rudi, je ufanyeje na mtu kama huyu? Mfano anakukopa pesa na harudishi, kisha anakuja tena na tena. Mtu wa namna hii akija kwako na shida mpe ile ambayo ungempa, arudishe au asirudishe. umsaidie uliyo nayo kama ndugu yako aliye na shida, ila usitegemee kurudishiwa. Kwa wale wanaoishi maisha ya ndoa au kuishi na jamaa, je tufanyeje endapo ndugu au wenzi wetu wanarudia jambo lile lile? Kwa ndugu ni rahisi, kama jambo ni kubwa, ni vyema kufanya mipango wajitegemee au kuwaweka maahali fulani uwasapoti, si mpango wa Mungu kuishi na jamaa. Tunaona maisha ya Edeni. Kuishi na jamaa ni kwaajili ya muafaka fulani basi watafutiwe mahali na wasaidiwe huko. Ila Endapo anayekufanyia ubaya ni mwenzi wako, pengine uasherati au mengine, basi haya yahitaji washauri wa kiroho na kwenda na ile mathayo 18, Mkiendelea kuomba na kuona pafanyike nini. Notisi hizi ni fupi, ila washauri wa ndoa wanaweza kusaidia zaidi kwa hili. Lakini kwa lolote tujifunze kusamehe, hata kama mwezi huyu tutaachana naye, au tutaishi naye tujifunze kusamehe, ndipo nasi tutatasamehewa. Haina maana uchekee uovu, na yale ya uovu unavyofanyiwa la! Ila usamehe.

Ni muhimu pia tukikosea watu tuwaombe msamaha mara, japo mambo mengine yanayohusu maumivu mengi, ni vyema kumwambia Mungu na si watu. Mfano kutangaza hadharani mbele ya watu kwamba ulimchukua mke au mume wa fulani, inaleta madhara zaidi ya kusaidia upatanishi, hivyo hili ulifanye wewe na Mungu Waco.

Ni ombi langu kuwa Mungu atusaidie katika swala hili na tuwe washindi kwa neema na uwezo wake.

### 3) Msamaha Kwetu wenyewe.

Swala lingine linalohusiana na msamaha ni lile linalohusiana na sisi wenyewe, yaani kwa mfano, mimi mwenyewe kujisamehe. Inaweza ikawa rahisi kupokea msamaha wa Mungu kwangu, na pia kupokea msamaha wa mtu niliyemkosea na kumsamehe mtu aliyenikosea. Lakini ikawa vigumu mimi mwenyewe kujisamehe kwa kosa au jambo hasa baya nililolitenda.

Mara fulani, tunapata habari, kwa mfano, kuwa msichana fulani alipogundua kuwa ana mimba kabla hajaolewa, amejiua. Ni uchungu mkubwa maana huyo dada anapoamua kujiua hakuona kuwa

anaweza kusamehewa kwa mimba hiyo na familia yake, na/au kanisa lake, na/au jamii anayoishi. Familia na sisi watu wote, na hasa washiriki wa Kanisa la Bwana inabidi tuonyeshe kuwa tuna hali ya kusamehe. Dhambi ya uzinzi au uasherati sio kwamba ndiyo dhambi kuu kuliko dhambi zote. Ni lazima tuonyeshe kwa maneno na matendo kuwa Mungu anatusamehe na hivyo na sisi wenyewe inabidi tujisamehe na kusamehe wengine.

Watoto wangu nimekuwa nikiwaambia kuwa wajisikie kusema na mimi mambo yoyote yakiwa mazuri au mabaya. Nataka wawe huru kuzungumza nami kama mzazi wao jambo lolote wakijua kuwa nawapenda kwa upendo niliojifunza kwa Yesu kristo katika maihsa yangu mwenyewe.

Daktari wa maradhi ya akili London, alimwambia Billy Graham miaka ya 70 kwamba 75% ya wagonjwa walio wodi ya maradhi ya akili pale wanajisikia hatia (guilt) na ndiyo sababu ya kuugua. Watu wengi wanajisikia hatia, na hata pengine kukimbia bila hata kukimbizwa na mtu. Wengine wamepatwa na ndoto mbaya, alimradi maisha yanakuwa ya masononeko. Mcheza filamu wa "No coward" wa uingereza aliandika barua kwa watu 10 kama futuhi "Tunajua ulichokifanya, usipohama mji, tutakuumbua mbele ya kila mtu". Baada ya miezi sita watu wote kumi walikuwa wamehama mji! Kumbe ni watu wengi wanajisikia hatia kwa jambo fulani, liwe lililopita, walilolifanya, wasilolifanya au hata lisiwe na umuhimu sana. Yabidi sote sisi tujifunze kumtwika Mungu fadhaa zetu ili tusibeebe mizigo ya namna hivi. Mizigo yatuliwa Kalvari, na kama Mungu Amehahidi kuibeba, naye ana nguvu zaidi yetu, kwanini tusimwachie? Hatuwezi kukeshwa sote, YEye na sisi, Yeye akikesha inatosha, Yabidi tujiweke ndani yake, naye atatusalimisha kwa dhamira ya kutushitaki yoyote tuliyo nayo, iwe ni ya kweli au siyo ya kweli zaburi 32 na 51 yatueleza kwamba Mungu Anasamehe yote, kama vile mashariki ilivyo mbali na magharibi, na dhambi zetu japo ziwe nyekundu zitakuwa kama theluji, Zinazikwa chini sana, zaidi ya Mariana Trench kule Pacific ambayo ni bahari ya kina cha chini kupita zote- maeli saba, Mungu amezitupa huko dhambi zetu zote, na ametuambia tusiende kuzivua na ndoana zetu tena! ( No fishing).

Je, pengine inakuwa vigumu kujisamehe kwa vile hata sisi inatutoa jasho kusamehe wengine? Basi kusamehe si karama tunayoweza kama binadamu, mara nyingi nimemwomba Mungu kwa kusihhi anisaidie nimsamehe mtu fulani, maana inakuwa kazi kutoa chuki, na Mungu Ametenda miujiza nikikutana nao, nakuwa nimesahau kabisa, na hata cha kushangaza kwa wengine wakinkumbusha, kumbukumbu inakuwa haipo kabisa, Ni Mungu tu anayeweza kutusaidia kupata huu muujiza wa kusamehe, usifikiri utaweza mwenyewe! Utamsamehe mtu na kukumbuka kumbuka na kuchukia chukia ukifanya mwenyewe (Nimekusamehe, ila sitasahau ulivyonifanyia).

Njia yetu ya wokovu inahusiana sana na msamaha, yaani sisi Kusamehewa na Mungu, na sisi kusamehe wengine. Mwombe Mungu Awabariki sana wale waliokukosea na kukuudhi, kwa baraka zake zote, kisha ukiona wamebarikiwa nawe ukafurahi sana, basi unajua kweli umesamehe kabisa na huna kinyongo au donge lolote.

Mifano ya Rwanda ya 1994 wakati wa mauaji ya watusi na wahutu, ilifungua macho kwa wengi wetu kuhusu kusamehe kwa mambo mazito na magumu tunayotendewa kama binadamu Mfano:. Mama aliyemsamehe kijana aliyemwua mume wake na watoto wote, mpaka akamfanya kuwa mtoto wake. Kusamehe kunatoka kwa Mungu tu, sisi binadamu hatujiwezi, tusidanganyike, wala kumdanganya Mungu, tumwambie kweli yote maana hata hivyo ayajua mawazo yetu. Tumwambie kwamba " mtu huyu nina chuki naye na sitaki kumsamehe, ila naomba unisaidie ili nimsaidie, ni vizuri kuwa wakweli, Mungu anajua kama hotuba zetu au maneno matamu ni ya kweli au siyo, hivyo tusimfiche, yu tayari kutusaidia, katika jambo hili gumu.



Mke wa mchungaji atokaye Spain aliniambia kwa mara nyingi kwamba anajisikia hatia kwa vile mume wake alipokuwa anaugua alikuwa ameenda wiki hiyo kumtembelea mtoto wake wa kiume aliyekuwa amepata mtoto wiki hiyo. Aliporudi uwanja wa ndege alilalikiwa na washiriki waliomwambia mume wake anaumwa, ni mahututi hospitalini, amewekewa hewa ya oxygen na hewa na mashine za kupumulia (ventilator).

Japo mume wake alikuwa ana miaka 80 alikuwa si mgonjwa mpaka aliposhikwa na ugonjwa wa ghafla. Hata moyo wake na mwili matabibu walisema ni kama mtu wa miaka 50. Mungu alimjalila afya na aliishi kwa mtindo wa matengenezo ya afya.

Mke huyu wa Mchungaji alilalamika miezi na miezi, kwamba anajisikia hatia kwamba asingekuwa ametoka mchungaji asingekufa! Kilichomsikitisha kupita vyote ni alipoambiwa aweke sahihi ili vile vifaa vya kupumulia vitolewe, kwani ni kama ameshafariki, ni vifaa tu ndivyo vilimfanya aonekana anapumua. Alishindwa kuweka sahihi, ila vijana wakubwa walimshauri na kusaidia mambo ya sahihi. Mama huyu alijilaumu kwamba pengine ni yeye ndiye aliyemwua kwa kuweka sahihi.

Kweli dunia yetu tunayoishi kuna mengi yanatokea na yanafanya tujisikie hatia. Kujisikia hatia ni vizuri kutuwezesha kuomba msamaha kwa yale tuliyokosa, na kwa imani kuamini Mungu ametusamehe, na kuendelea kutembea safari ya imani kwani tusipofanya hivi tutakuwa hoi na kuchoka kwa hatia mioyoni. Soma Zaburi 32 na zaburi 51, ni muhimu sana kwenye somo hili. Mungu anatusamehe tukiwa na mioyo iliyopondeka na toba ya kweli. Hebu nasi tuamini.

## Sura ya 45: UNYANYASA JI WA WATOTO

MKK ajaribu kuwa wakili wa wale wanaonyanyaswa kama masikini, wageni, wajane na yatima. Huduma ya watoto ni mojawapo ya usongo wa huduma zetu ambazo tumekuwa tukishugulikia kufikia watoto, na hivyo tumeona tuandike machache ili WVK wasaidie watoto wenye shida mbali mbali; watoto ni wateja wetu wa kufikia kwa Kristo, tukianza na watoto wetu na wale wa jumuiya.

Mamilioni ya watoto wananyanyaswa kwa njia mbali mbali duniani. Wakifanya kazi viwandani, mashambani hadi mikono inaota sugu na migongo kupinda. Wengine wanajiuza miili yao katika miji mikubwa na kupata ukimwi na hata kufa. Wanakufa kila siku kwa magonjwa yanayotibika. Watu wanaopenda na kutetea watoto wanajiuliza kwa nini jamii na hata serikali nyingi zinatelekeza watoto?

Mazingira ya mtoto yanakuwa yasiyo salama kwa sababu ya unyanyasaji na ukatili dhidi ya mtoto. Watoto wanapaswa walindwe dhidi ya mazingira ambayo wanaweza kuumia, kuumizwa,



kukandamizwa, kufanyiwa ukatili na kunyimwa haki zao.

Kuna umuhimu wa kulizungumzia hili kwa vile Utafiti mwingi umeonyesha kwamba hili ni tatizo. Asilimia 20-65 ya wanafunzi shuleni wanatendewa vibaya na wenzao bila msaada. Adhabu kali za viboko na hasira mashuleni zimetolewa. Watoto milioni 126 duniani wanafanyishwa kazi ngumu za hatari zikiambatana na kupigwa, kubakwa, kutengwa, kuteswa. Hii inahusisha hata wale walio katika taasisi kama vituo vya watoto yatima.

Kila mwaka watoto wasichana milioni 150 na wavulana milioni 73 duniani wanabakwa au kufanyiwa ukatili wa kijinsia na watu ambao mara nyingi wanafahamika kama ndugu wa damu, au jirani. Kila mwaka watoto 50,000 hujiua kutokana na unyanyasaji na milioni mbili hutibiwa hospitalini kwa majeraha ya unyanyasaji wa kimwili. Watoto milioni 5.7 hutumikishwa kama vibarua kwa ukahaba, na kuuza madawa ya kulevya. Takwimu hizi si rahisi kuzipata kwa vile unyanyasaji mwingi hufanyika kwa siri. Unyanyasaji wa familia una uwiano na unyanyasaji wa watoto. Unyanyasaji ni tendo lolote analofanyiwa mtoto kwa kudhamiria hata kusababisha majeraha, na kuathiri ukuaji au maendeleo ya mtoto.

Wazazi, walezi, walimu, waajiri, wanafunzi na watu wa karibu ndiyo wanaofanya unyanyasaji. Unyanyasaji unasababisha matatizo ya muda mrefu ya kiafya kama vile mfidhaiko, tabia ya ukatili, ujambazi, ukahaba, kutumia madawa ya kulevya, magonjwa ya moyo na maini, kutofanikiwa masomo na mahusiano mabaya na watu kama magomvi, na kutoheshimu watu.

Unyanyasaji ni matumizi ya makusudi ya nguvu ya kimwili au madaraka kwa uhalisi au kutishia mtu na kuleta madhara ya kifo, saikologia, haki za mtu, au kudumaa makuzi. Ni matumizi ya aina zote za mateso ya kimwili, kisaikologia, utesaji kingono, kutojali, kutelekeza, au kumnyonya kibiashara au aina nyingine ya kusababisha madhara halisi au ya baadaye. Unyanyasaji unatishia juhudi za kumsaidia mtoto maendeleo yake ili afikie urithi wake au aende sambamba na mazingira yake.

Aina nne za unyanyasaji ni:

Unyanyasaji wa hisia: Maneno na vitendo vya mfululizo anayoambiwa mtoto yanayosababisha jeraha kwenye hisia zake.

Mama wakambo mmoja alimsimanga, akamtukana, mtoto kwa kumdhalilisha kwa makosa madogo madogo, "Maiti wewe!" Mtoto akajioona hana kauli wala msaada. Mtoto huyu atakuwa mharibifu, asiyependa kucheza, mwenye hasira, mwenye misemo ya kujidharau, asiyejithamini, mwenye aibu, mwoga, mkali, au mkorofi.

Kutelekeza ni tendo la mzazi au mlezi kumnyima mtoto mahitaji ya msingi kimaisha kwa kukukusudia au kutokusudia au kutoweza. Mtoto aliyekosa chakula atakuwa na shida ya afya na kudhoofika, mavazi huleta heshima na hadhi au utu wa mtu. Mtoto atashindwa kufunika aibu yake, kukosa heshima au kujikinga na baridi au joto.

Mahitaji mengine ni afya. Mtoto asiposhughulikiwa aweza kupata maumivu, ulemavu, au hata kifo. Mahitaji mengine ni upendo na matunzo ya mtoto. Hitaji lingine ni kupata elimu.

Mtoto aandikishwe na kuhudhuria shule. Mtoto pia anapaswa aangaliwe ili asiwe hatarini. Hii itasababisha mtoto aumie au kumizwa.

Jambo jingine la kutelekeza kwa watoto ni kutowapa watoto fursa ya kuzaliwa au kuishi. Mamilioni ya mimba zinatolewa kila mwaka. Katika nchi ya Amerika tu, milioni nne. Mama mjamzito na mumewe wana wajibu wakutengeneza mazingira mazuri ili mtoto azaliwe salama. Hiyo ni pamoja

na lishe bora, kupumzika, amani, kutotumia sumu kama sigara na vileo, kutotupa watoto chooni au majalalani.

Unyanyasaji wa kimwili ni tendo lolote analotendewa mtoto katika mwili wake hata kusababisha majeraha mwilini mwake au kuathiri maendeleo yake. Hii ni kumwadhibu mtoto kwa kumpiga, kazi nzito, kumhusisha katika taratibu za dini au jumuiya za kupita kiasi zinazomchosha na kumnyima haki yake kupumzika.

Viboko vimejengwa kwa msingi kwamba mzazi au mlezi anataka kumwonyesha mtoto mamlaka yake. Mara nyingi ni mila na tamadun, na ina sehem yake, maana Biblia imetoa fursa, bali wengi wanampiga mtoto kwa hasira na bila kuwa na kiasi. Viboko ni vya kutumika kwa nadra na vitolewe bila hasira na kwa upendo mwingi.

Wazazi wengi wana ghadhabu wakiwa wanachapa watoto na wamekata tamaa na maisha. . Serikali nyingi zimeanza kupiga marufuku maana watoto wamekufa, na wengi wameonekana wanatoka adhabu bila upendo au kujali mtoto. Mara nyingi mtu anatoa hasira yake na si kumsaidia mtoto.

Nimeona watoto wengine darasani wanapigwa kila siku kwa kuwa na maksi pungufu hata wale ambao wana urithi mdogo wa akili au mazingira magumu. Wazazi pia wanataka walimu wafanye miujiza watoto wao wawe namba moja wakati wao wenyewe hawakuwa namba moja! au urithi waliowapa watoto wao ni mdogo.

Mara chache kumchapa mtoto kuna faida ila ni vigumu kujua viwango gani vya uchapaji vinakuwa unyanyasaji kimwili. Isitoshe, si kila mtoto anahitaji kiboko, kuna wengine jicho tu ukimtupia anajua ajirekebishe. Matumizi ya kiboko yakivuka kiwango Fulani yanafanya mtoto awe mkatili na asiyejali.

Licha ya viboko wengine huadhibu watoto kwa kuwachoma moto, kumpiga ovyo, kumchoma na ncha kali, kumpiga makofi, teke au vikumbo, kukunja viungo vya mwili wake, makwenzi, mijeredi, kufinya, kumfunga kamba, au kumkata.

Kumpa mtoto kazi nzito kushinda mwili wake kama kubeba ndoo nzito ni unyanyasaji wa mwili. Watoto hupigwa na kudhalilishwa, huchubuka, huchanwachanwa nguo na ngozi, kwasababu ya kukosa sare, kuwa duni kimasomo au kuchelewa shule, kutolipa karo, na mengine ambayo hayako kwenye uwezo wao.

Mambo mengine ni kuweka watoto wadogo katika masherehe marefu kama harusi na kufanya wapate huzuni au njaa kwa vile hawana furaha ya tukio hilo. Mambo mengine ni kama kutahiri watoto wa kike ambayo inaathiri kujifungua na mengine.

Jinsi ya kujua mtoto aliyenyanyaswa kimwili ni michubuko na alama za mapigo, alama za damu zilizovia, maelezo yamtoto yasiyotosheleza, michubuko migongoni, matakoni, paji la uso, mapaja na pengine, vidonda vilivyo katika hatua mbali mbali za kupona, alama za kuungua, makovu ya misokoto ya tumbako sehemu mbali mbali za mwili, alama za kuungua kwa maji ya moto, au alama za pasi au umeme, kuvunjika kwa viungo mbali mbali au mikwaruzo kwenye mwili ambayo haieleweiki au haina maelezo yakutosha.

Mtoto huyu anaogopa kukutana na watu wazima, ana hasira, anajitenga, hapendi kuguswa, huogopa wazazi/walezi, mwoga, ana hofu, anachelewa shule au anawahi sana, hutembea kwa shida, hulalamika maumivu, anapenda nguo kuficha majeraha au makovu, aweza kutoroka nyumbani ili kuepuka mateso.

Unyanyasaji wa kijinsia ni tendo la kumwingilia mtoto kijinsia bila kujali kama aliridhia au hakuridhia. Inajumuisha kumwamsha tamaa ya kimapenzi, kumwonyesha picha za ponografia (umalaya wa picha), ubakaji, kujamiiana na mtoto, kufanya mchezo wa kimapenzi na mtoto, kuahidiana kufanya mapenzi na mtoto, kumpa mtoto elimu ya ngono isiyolingana na umri wake, kumfunua au kumvua mtoto nguo katika mazingira yasiyomsaidia, kumpapasa mtoto sehemu za siri au zingine ambazo kwa kawaida hufunikwa na kumwozesha mtoto kabla ya kufikia umri wa miaka 18.

Kila mwaka watoto milioni moja duniani wanaingizwa kwenye ukahaba au ponografia (umalaya wa picha) kwa kulazimishwa, kushawishiwa, kudanganywa au kupewa vizawadi.

Dalili za mtoto anayenyanyaswa kijinsia ni ni kutembea au kukaa kwa shida, madoa ya damu kutoka kwenye nguo zake, kuwashwa au kutoa damu sehemu za siri au za haja kubwa, magonjwa ya zinaa kabla ya kuvunja ungu, au mimba za ujanani, kutopenda kubadli nguo, kutoshiriki michezo, kujitenga, huzuni nzito, tabia ya ujuzi usio wa kawaida kwa mambo ya ngono, vitendo vya kuchekesha visivyo vya kawaida, kutotaka kuguswa, majaribio ya kujinyonga, kutokuwa na mahusiano mazuri na wazazi, wenzake au walimu, kuwa na zawadi au fedha zisizoelezeka, tabia ya ubembelezaji wa ajabu, mtoto anayekuwa msiri sana.

Madhara ya unyanyasaji huu ni kama vile majeraha, ujauzito, kuchanika kwa sehemu za siri, magonjwa ya zinaa, ukimwi, kifo, na madhara ya kisaikologia ambayo yanakaa muda mrefu hata utu uzima,

Mambo ambayo huchangia unyanyasaji:

- A. Mila na desturi potofu huchangia unyanyasaji wa mtoto mfano, kuwaoza watoto wadogo na linachukuliwa kama heshima kwa mzazi kwa sababu atainusuru familia na aibu ya kupata mimba kabla ya kuolewa.
- B. Ujuzi finyu wa malezi na kujenga urafiki na watoto, hawajui kuwakuza katika upendo ila kuwakaripia, kuwakeme, kuwaadibisha, kuwakatili
- C. Ulevi: Vileo hufanya wakose utashi wa kuwajali na kuhudumia watoto na kuwa na magomvi na migogoro ya wakati wote
- D. Ugumu wa maisha, watoto wanalipia madeni ya familia au wanalisha familia zao.
- E. Historia ya kunyanyasa watoto katika familia. Tunda halianguki mbali na mti, japo watoto hawa walinyanyaswa na kuwa na wazazi wenye tabia mbovu kama ulevi, wamejifunza hayo mabaya na wanaendelea katika maisha yao.
- F. Kwa kawaida mtoto ana maswali mengi ya msingi na wazazi wasio na ufahamu jinsi ya kujibu maswali wanawavunja moyo watoto wasiulize tena. Udadisi wa mtoto hauishii hapo, bali ataendelea kutafuta majibu kwa maswali yake na pengine kwa kificho au mazingira yenye uwezekano wa kunyanyaswa.

Maswali haya ni ya nyanja zote, mfano yale ya kupevuka.

Wazazi wengi wanataka mtoto apate hii elimu kwa mashangazi, bibi na wajomba. Hili ni kosa kubwa, mtoto aanzwe kufundishwa hata akiwa na miaka mitatu kuhusu maumbile kwa namna rahisi ya uwezo wake wa ubongo, mtoto afundishwe, hata wa miaka mitatu, mfano "Sehemu ambazo mtu hapaswi kukushika n.k".

Kwa utamaduni wetu wa kiafrika haya yalikuwa mwiko kuzungumza na watoto wetu, baada ya ukimwi tumeona mabango yanayofanya tuwe na soni usoni, ila yametusaikia kupunguza adui huyu. Mambo yahusuyo ngono au maumbile si siri, au dhambi. Ni hatia kubwa kwa mzazi mkristo kuwa na mtoto na kutompa elimu hii.

Tumeandika kitabu cha watoto chenye mambo rahisi ya kuzungumzia watoto yahusuyo ngono (sexuality). Mafundisho ya ngono ukimfundisha mtoto kwa kiwango chake (level) ukite kwenye usafi wa maisha (purity).

1. Mazingira holela ya mijini, na makazi yasiyofaa yanafanya wazazi waishi na mtoto chumba kimoja, hili lafanya mambo ya kubaka na kulawiti watoto kuongezeka.
2. Wazazi kutopata muda wa kutosha na mtoto ili wamlinde na kumshauri mtoto ni kikwazo. Hebu mtoto atoe taarifa, waonapo dalili za kutendewa maovu au mtazamo usio sawa.

Ni muhimu kuweka viwango vya kukubalina na kueleweka ili kuona watoto wanakuwa salama. Sera na miongozo inabidi iwekwe ili kudumisha mazingira ya upendo kwa watoto. Kuwe na mafunzo kwa watoto na wazazi kuhusu kanuni, dalili na miongozo ya usalama kwa watoto. Soma mwongozo wa umoja wa mataifa- umejaribu kuweka viwango hivi.

- A. Wazazi, Jamii, taasisi, dini, hawana uelewa wa kutosha kuhusu wajibu kwa mahitaji na usalama wa mtoto.

Swala la utetezi wa mtoto ni jukumu la kila mtu mzima na taifa. Watu wote wanaofanya kazi na watoto wachukuliwe historia zao na jamii ieleweshwe kwa mapana na mwongozo uwekwe na kujulikana. Watoto na wazazi waelimishwe yote yahusuyo unyanyasaji kwa kina na jinsi ya kuzuia.

Sifa za mtetezi wa mtoto ni mtu anayempenda Mungu, ana tabia njema, ana upendo, anayechukia umasikini na kuamini kwamba kuna uwezekano wa mabadiliko, mwenye msimamo mkali dhidhi ya wanaonyanyasa watoto, na amejitolea. Hebu awe mtu wa maombi, kufunga na kusoma Neno, akiombea watoto. Ataje majina na mahitaji yao mbele za Mungu. Aseme shida za watoto kwa niaba yao, aishi maisha ya utulivu, awe mlinzi wao dhidhi ya hatari zote. Awe na mikakati ya kuzidi kuelewa masuala yanayogusa watoto kwa vitabu, magazeti, ajue malezi ya watoto wa vipaji maalum na watoto wenye shida. Lazima athamini watoto na kuwaona wameumbwa kwa mfano wa Mungu na hivyo wasiwe katika mazingira hatarishi

Kiini cha utetezi wa mtoto ni kumtendea haki, kumtoa katika hali duni au mateso, hatari au vita, kumpa tumaini, mahitaji muhimu, na upendo “fumbua kinywa chako kwaajili yake aliye bubu. uwalettee watu wote walioachwa peke yao. Fumbua kinywa chako uhukumu kwa haki; uwapatie maskini na wahitaji haki yao mithali 31:8,9. viongozi wa jumuiya, serikali, wazazi, makundi maalum, wanalo jukumu la kuwa msemaji wa watoto. Mtoto ashirikishwe katika maamuzi Fulani yatakayoleta ufanisi kwake. Mtetezi wa mtoto anatambua kwamba kila mtoto ana thamani na hili ni jukumu toka kwa Mwenyezi Mungu mwenyewe.

#### **Sura ya 46: IBADA YA NYUMBANI NA FAMILIA (family worship)**

Mama ndiye kiongozi wa pili nyumbani na msaidizi wa kiongozi wa Kiroho ambaye ni mume wake. Kwa vile mume wako aweza kusafiri, au kuwa na shuguli nyingine siku hiyo na waumini, ni vyema ujue

jinsi ya kuendesha maombi nyumbani na watoto, hata wageni wako. nyumbani ndiyo ibada ya kwanza inapoanzia. Ibada ya nyumbani ni muhimu sana. Jambo la kuhuzunisha ni kwamba nyumba nyingi, hata za wakristo hawafanyi ibada au hata sala nyumbani. Siku moja niliwaauliza wanafunzi wangu kama walikuwa wanafanya maombi ya kifamilia asubuhi au jioni. Wawili tu kati ya watoto ishirini ndio walisema kwamba walikuwa wakifanya sala jioni! Watoto, hata wa wazee wa kanisa na mashemasi walisema hawafanyi sala ya pamoja, isipokuwa tu wakati wa chakula!!!

Wengi wetu tunaomba maombi ya kibarua tu wakati wa chakula. Hata wakati mwingi hatufikirii tunachokisema isipokuwa maneno machache tuliyoyakariri tangia utotoni: ‘Mungu tunajua kupika lakini hatuwezi kubariki, sasa tunaomba utubarikie chakula hiki kwa jina la Yesu, amina.’ Hilo ndilo ombi tunaloombea chakula cha asubuhi, mchana na jioni, Jumapili hadi Jumamosi, Januari hadi Desemba. Watoto wanaiga ombi hilo hadi watakapokuwa wakubwa wataomba na watoto wao hivyo hivyo, isipokuwa kutokee mwamko wa kiroho maishani mwao.

Kwa nini wakristo wengi hawafanyi ibada na sala nyumbani? Sababu nyingi zinazotolewa ni kama zifuatazo: Kwanza, ni ukosefu wa muda wa kufanya maombi. Kila mtu ana shughuli nyingi (busy). Hakuna muda wa kukaa chini, kusoma biblia na kufanya maombi kama familia.

Pili, Ratiba za watu ni tofauti. Haiwezekani kuwakusanya familia yote kwa wakati mmoja ili kufanya maombi. Wengine wanafika nyumbani usiku sana, ni vigumu kungojeana wote ili kufanya ibada ya familia. Tatu, Wengi hawaoni haja. Hawana hayo maono ya mibaraka na faida ya kuwa na maombi ya kifamilia. Mtu mmoja aliniambia, “Inatosha kwenda kanisani mara moja kwa wiki na kusali huko.” Nne, wengine hawafahamu waanzie wapi na waishie wapi. Hawajui jinsi ya kuongoza ibada hii.

Sababu hizi zinaweza kuwa za kimsingi, lakini jamani, hivi tunamwelewa Mungu ni nani katika maisha yetu? Kwamba yeye ndiye anatuwezesha kufanya hizo shughuli zetu? Anapatia afya, nguvu na uwezo wa kwenda huku na kule. Anasema katika kitabu ya Yohana 15:5 kwamba “.....pasipo mimi ninyi hamwezi kufanya neno lolote.” Ukimtegemea mtu, tuseme kwa chakula, karo, kodi ya nyumba na mahitaji mengine, bila shaka utamthamini sana mtu huyo. Utamtii na kufanya kila analokuomba.

“Sina wakati!” Huna wakati wa kufanya kile anachokihitaji Mungu? Hiyo ni hali Kipaumbele. Kumbuka: JAMBO MUHIMU NI KULIFANYA JAMBO MUHIMU LIWE MUHIMU. Kumtanguliza Mungu kwa kila jambo ndilo jambo muhimu sana katika maisha yetu. Ndiyo maana hatuna nguvu (powerless). Nilisoma hadithi moja ya mtu ambaye alikuwa anafagia (vacuum) jumba kubwa la mkutano (hall), akitumia mashini kubwa ambayo inatumia umeme. Bahati mbaya, huyu mtu alikuwa kiziwi, hivyo asingesikia mashini ikiunguruma. Akasukuma hiyo mashini bila kujua kwamba umeme ulikuwa umekatika! Maskini alichoka bure!

Sababu ya ugumu wa kukusanya watu pamoja kufanya maombi ni tatizo la ratiba (scheduling). Pangia muda wa maombi na jaribu sana kuutunza. Mungu atakusaidia. Penye nia pana nia. Unapopanga muda wa maombi, ni muhimu kutia maanani mambo yafuatayo: Umri wa watoto, (kama wapo); umri wa watu wengine unaoishi nao, kazi zao na muda wanaofika nyumbani.

Kukosa maono (vision) ndiko kunasababisha tusione umuhimu wa kuwa na kipindi muhimu cha ushirika na Mungu wetu. Je, ukiwa na mpenzi wako, utachoka kuzungumza naye? Je, utangojea au mtaonana mara moja tu kwa wiki, hasa akiwa anaishi karibu na wewe? Utatamani kuwa naye kila mara, na kama yuko mbali, utampigia simu mara kwa mara.

Kama shida yako ni kutojua jinsi ya kuongoza ibada ya maombi nyumbani (technique), basi soma vitabu, na umuulize mchungaji wako atakusaidia. Hapa kuna mawaidha machache:

Kwanza, kama una watoto wadogo, chagua muda ambao watakuwa hawajazidiwa na usingizi. Watoto wetu walipokuwa wadogo tulikuwa tunafanya maombi kabla ya chakula cha jioni. Watu wengi, hata watu wazima, wanashikwa na usingizi mara tu wanaposhiba. Kwa kweli hakuna sheria yo yote, ni vizuri kila familia ipange mpango wao kulingana na wanavyoona na wanavyopendelea. Pia jaribu kufupisha kama watoto ni wadogo, lakini usiharakishe ili uangalie TV au ufanye jambo jingine. Ukifanya hivyo utawafundisha watoto kwamba maombi siyo ya muhimu sana.

Pili, uwe na variety. Hii inahitaji ubunifu (creativity) mkubwa na mpango. Watu wengi wanasema ibada yao ya nyumbani haivutiii (inabore), kwa sababu utaratibu ni ule ule, kila siku. Badilisha utaratibu, hasa ukiwa na watoto wadogo, inabidi uwe mwalimu. Mcheze michezo ya Biblia, mchore na kupaka rangi, mshindane kukariri mafungu, mjifunze nyimbo mpya, muigize baadhi ya hadithi za Biblia n.k.

Hii ni baadhi ya mifano michache tu. Kuna vitabu vingi vya watoto, vinunue vitakusaidia. Tatu, wahusishe watoto (child centred). Hebu watoto waseme mafungu ya kukariri, waimbe nyimbo za pekee, watoe ushuhuda na pia waombe. Usifundishe leseni ya watu wazima mkiwa na watoto. Tafuta muda wako usome leseni yako. Watoto wana leseni zao na ni nzuri sana. Zinafundisha hatua kwa hatua na zina activity za watoto kila siku. Jitahidi angalao uwanunulie leseni zao kulingana na umri wao.

Gawanya siku kulingana na mahitaji: Siku ya kuombea mahitaji ya familia, ndugu na jamaa, siku ya kuombea kazi ya Mungu, wachungaji na wamishonari. Ombea uhuisho na uvuvio (Revival and reformation) nyumbani mwetu. Tukivuviwa nyumbani tutakuwa na kanisa lililo na mwamko pia. Unaweza kufuata utaratibu ufuatao, ingawaje unaweza kuongezea au kubadilisha.

- A. **Sala:** - wakati wa kuongea na Mungu
- B. **Biblia:** -Katika maombi tunaongea na Mungu lakini Mungu huongea nasi kupitia katika Biblia. Soma Biblia kulingana na umri wa watoto. Usisome tu ili mradi. Uifanye iwe na mvuto na maana kwa watoto hata wakiwa wadogo. Kama nilivyosema, hii inahitaji ubunifu sana na maandalizi. Mtoto afundishwe kusoma Biblia kwa kutafuta Ahadi za Mungu, kujua kitu cha kuepuka katika sura hiyo na kitu cha kuigiza, na maombi ya kutoka kuhusu sura hii. Ni bora kusoma paragrafu chache na kuelewa vizuri na kisha kudai ahadi kuliko mambo mengi ila mtoto asielewe!
- C. **Nyimbo:** -Watoto wetu leo wanapenda nyimbo zenye midundo. Ni muhimu kuwafundisha nyimbo (hymns) za sifa nyumbani.
- D. **Vitabu:** -Tumia vitabu vya ibada au Kesho la siku (devotional books) viko vingi, hata vya watoto. Hivi vinarahisisha kazi, make vimeandikwa kwa lugha inayoeleweka na vina hadithi nzuri za watoto.

Kadri unavyoweza, jaribu sana kuwa na ibada nyumbani angalao mara moja kwa siku. Ikiwezekana mara mbili: asubuhi na jioni itafaa sana.

Faida kubwa ya maombi ya pamoja kama familia ni kuwa na muda mzuri wa kuongea, kumsifu Mungu, na kumwambia hoja za familia pamoja. Pia kumshukuru kwa maombi yaliyojibiwa. Watoto wanajifunza kuwa Mungu hujibu maombi. Rafiki yangu alikuwa ameomba na watoto wake kuhusu hitaji fulani la pesa. Walipomaliza tu, simu ililia, wakakuta ni ujumbe ambao ulikuwa unasema kwamba wametumiwa hela na mtu wasiyemfahamu, kiasi ambacho walikuwa wanahitaji! Rafiki yangu alishangaa sana, ndipo mtoto wake mdogo akamuuliza, “Baba, kwa nini umeshangaa hivyo, ilhali tumemaliza kuomba sasa hivi, si Mungu amejibu maombi yetu?”

Ibada ni kama majibu kulingana na jinsi Mungu alivyojidhihirisha kwako. Mungu alijifunua (revealed) kwetu, na ni wajibu wetu kuitikia.

### **Sura ya 47: KUOMBA PAMOJA ILI KUJITAYARISHA KUPOKEA ROHO MTAKATIFU TUKITAFAKARI UJIO WA YESU.**

Kitabu cha Mch Dennis Smith ambacho kiko kwenye mtandao kwa mtu yoyote; “40 Days Prayers and Devotions to Prepare for Second Coming,” ni mojawapo ya kesho nzuri za siku 40 kwa walei wawili kujumuika kwa kuomba pamoja ubatizo wa Roho Mtakatifu ili kujitayarisha kwa ujio wa Kristo. Dada Eunice Mwavua wa Kenya na Dada Rosa Serrano wa Spain wamenibariki kuomba nao pamoja tukitafakari kwa siku 40, somo la Kujazwa na Roho Mtakatifu, tukiingojea ujio wa Kristo. Kwa wale wanaosoma Kiingereza, soma kitabu hiki na uchukue muda na mwenzako kuomba.

Yesu alisema katika Mathayo 18:19; “Tena nawaambia ya kwamba wawili wenu watakapopatana duniani katika jambo lolote watakaloliomba, watafanyiwa na baba yangu aliye mbinguni. kwa kuwa walipo wawili watatu wamekusanyika kwa jina langu, nami nipo papo hapo katikati yao.”

Kuna nafasi ya maombi ya binafsi, ambayo ndiyo siri ya ushindi wa kiroho. Ila Maombi ya pamoja, yanatia nguvu na yana mibaraka yake ya pekee kama Kristo alivyotuambia. Tafuta mwenzako wa kuomba naye na kutafakari Neno la Mungu katika Biblia au kitabu fulani, kama njia salama, au kitabu cha Mchungaji Dennis Smith, cha siku 40 za maombi.

Chuma hunoa chuma, mnasaidiana, manashauriana, mnajadilina na kuomba pamoja. Kwa maombi mengi twapaswa kufanyia kazi roho za watu, ili kufikia mioyo yao, ni Kristo Anayefanya watu wakate shauri, na si sisi.

Kazi ya Roho Mtakatifu kwetu ni kutufikisha kwenye toba ya kweli, kufanya tumchague Kristo, na kubatizwa kwa maji. Tukijazwa Roho Mtakatifu tutaweza kuishi maisha ya ukristo na kufanya kazi yake. Yesu alisema kwamba Atamwomba Baba, naye atatupa msaidizi ili akae nasi milele, Huyu atakaa ndani yetu (Yohana 14:16,17)

Kujazwa kwa Roho Mtakatifu, ni zawadi ya lazima kwa kila mshiriki leo. Yesu alizaliwa kwa Roho wa Mungu, aliongozwa na Roho na alibatizwa na Roho (Luka 4:1-15). Kristo anatupa matumaini kwamba nasi tutafanya kazi zile alizofanya akiwa duniani, kwa kuongozwa na Roho (Yohana 14:12). Je, wependwa kujazwa na Roho Mtakatifu, na kufanya kazi ambazo Kristo ametutuma tufanye? Kama ni shauku yako, jiunge nami kuomba ombi hili.

“Baba nashukuru umenisaidia kumkubali Yesu kama Mwokozi wangu, naomba unisamehe dhambi zangu. Najitoa 100% kwa Kristo. Nashukuru kwa ahadi ya kunijaza Roho wako, nadai ahadi ya Kubatizwa na Roho Mtakatifu saa hii. Naomba unisaidie Yesu aingie moyoni mwangu na niwe na

Tabia ya Yesu. Nadai ahadi yako ya kunijaza Roho wako ili niweze kukutumika, kwa Jina lile Tukufu la Yesu; Amina.”

Yesu aliahidi mitume kwamba watajazwa na Roho wake, siku hamsini baada ya kufufuka kwake (Pentekose) au kumi baada ya kupaa kwake Matendo 2:1-4. Kubatizwa kwa Roho hakukuwa kwaajili ya mitume tu wakati wa Pentekoste, bali kwa kila mkristo katika miaka yote. Kwa wale waumini ambao hawakuwepo pale wakati wa Pentekoste, tunaendelea kumwagiwa Roho Matendo 10:44-47.

Kubatizwa kwa Roho wa Mungu na kutakaswa ni muhimu kwa WKV na washiriki wote ili tuishi maisha ya kukua kiroho kwa neema na kuzaa tunda ya Ro: upendo, furaha, amani , uvumilivu, utuwema, fadhili, uaminifu, upole, na kiasi.

Tunapojazwa na Roho Mtakatifu, tunakuwa na hari ya kuchunguza Neno kwa kina, kuishi maisha ya maombi mengi, kuwa na toba ya ndani na ya kweli na kuacha mitindo au shughuli zinazotuzinga tusikue kiroho. Kujazwa Roho Mtakatifu ni muhimu kwa anayeamini kupata ushindi katika Kristo. Haijalishi kama tunajua mafundisho ya Biblia au kuwa katika huduma kanisani. Jambo la muhimu ni kumjua Kristo kwa undani (intimately) na kubatizwa na Roho Mtakatifu.

Kristo aliamka masaa ya asubuhi na kuomba Amwagiwe Roho Mtakatifu upya kila siku, aliomba kutiwa mafuta ndimi zake na neema ya Mungu ili aweze kuwahudumia wengine. Baada ya kumjua Kristo, kinachofuatia ni kumjua Roho Mtakatifu na kujazwa naye kila siku. 2 Kor 4:16. Roho wa Mungu akitawala maisha yetu, anatubadilisha kabisa, mawazo maovu na matendo yanaondolewa na mawazo ya upendo, unyenyekevu na amani yanaingia. Hasira, wivu, magomvi, kutosamehe na manung'uniko yanapotea, na furaha ya Kristo inaingia. Tunakuwa ndani yake naye ndani yetu, si sisi tunaishi, bali Kristo ndani yetu. Tunakuwa mikono ya Kristo, miguu yake, midomo yake na kuzifanya kazi zake kama vile, kuhubiri, kufundisha, kuponya na kutoa pepo. Yohana 14:16, 17, Wagalatia 2:20, na 1 Yoh 3:2

Sababu nyingine ya kumwagiwa Roho Mtakatifu, ni kutuwezesha kushuhudia na kutii sheria za Mungu. Kutii huku ni kwa ndani ya moyo na si utii wa nje tu. Mawazo yetu, nia zetu, uchaguzi wetu, mapenzi yetu , magoli yetu na kila kitu chetu. Kutiii ni bora kuliko dhabihu, Bwana anataka mioyo yetu ilivyovunjika na kupondeka, na si ibada ya mdomo tu. Tukimruhusu Kristo atawale mioyo yetu, itakuwa rahisi kutii, na kumpenda kwa dhati, kwani itakuwa kama kanuni ya kawaida ya maisha yetu (impulse).

Twaweza kumtweza Roho endapo hatuombi tujazwe naye kila siku na kufanya mapenzi yake kwa yale anayotuongoza. Hili litatufanya tudumae kiroho. Waefeso 4:24-32 na Wathesaloniki 5: 14-19, yatuongoza vyema kutafakari hili. Pale ambapo tumemhuzunisha Roho au kumtweza, yabidi tuungame.

Zaburi 51:9-12 na Waefeso 3:16-19 yazungumzia haya: “Usitiri uso wako usitazame dhambi zangu, uzifute hatia zangu zote. Eh Mungu, uniumbie moyo safi, uifanye upya roho iliyotulia ndani yangu. Usinitenge na uso wako, wala Roho wako Mtakatifu usiniondolee. Unirudishie furaha ya wokovu wako.” Kila wakati, tuungame dhambi zetu kwa toba ya kweli.

Ni muhimu kutembea kila siku na Roho wa Mungu ili tukue na kutayarishwa kupokea mvua ya masika inayozungumziwa katika kitabu cha Yoeli. Twapasa kufanya matengenezo ya kumpokea Roho kwa kuungama dhambi zetu zote za kiburi, ubinafsi, uchoyo na kupenda dunia. Yasemekana kwamba hatuwezi kupokea mvua za masika kama hatujapokea mvua za vuli, na matayarisho ni sasa. Matendo



2: 16-18 na 3:19. Twahitaji Roho wa Mungu, kukua kwa neema kila siku na kusulubisha ule utu wa kale.

Kristo anakuja upesi, na dalili zinaonyesha. Dalili hizi si matetemeko, vita na njaa tu, bali pia kumwagiwa kwa Roho wa Mungu. Wale tu watakaotiwa muhuri ndiyo wataweza kustahimili ujio wake Ufunuo 7:1-3 na Efeso 4:20. Je, umetiwa muhuri wake? Roho mtakatifu ndiye anatutia muhuri. Ikiwa kila siku tutajikabidhi kikamilifu maisha yetu kwa Kristo, na kuendelea kutembea na Roho wake, anayetuweka muhuri, na tutakuwa tayari kwa ujio wa Yesu mara ya pili.

Kristo anangoja kwa hamu kubwa tabia yake ionekane kikamilifu ndani yetu. Tabia hii ya Mungu itakapozaliwa ndani ya mioyo yetu, Atakuja kutuchukua. Kubatizwa kwa Roho wake ndiyo kunawezesha hili kutendeka katika maisha yetu. Roho mtakatifu ndiye anatumayarisha kwa mapambano yote ya siku za mwisho. Leo Mungu, anatumatika kupokea ubatizo wa Roho Mtakatifu, ili tupate nguvu na shauku ya kuomba.

Wakristo wengi tunajua umuhimu wa maombi kwa miaka mingi na tumeomba kwa sababu ya matatizo au dharura zilizotupata. Dharura hizi au mioto hii ikipita, tumerudi maisha ya kujitegemea wenyewe (self sufficiency). Tumeomba kidogo, na kupokea vidogo, bali tukibatizwa na Roho wake, nia za maombi yetu itakuwa kuwa nia yake yaani ile ya wafilipi mbili. Yesu aliamka kuomba, maombi ya kina na mahusiano na baba yake, mpaka akasema, “Mimi na Baba tu umoja;” Luka 6:12,13, Yoh 10:30 na 14:10,14. Chukua muda kuomba; tunaona mitume waliomba. Maombi yalikuwa kiini cha huduma, “Na sisi tutadumu katika kuomba na kulihudumia lile Neno;” “Wakawa wakihudumu katika fundisho la mitume, na katika ushirika na katika kuumeza mkate na katika kusali.” Matendo 6:4, 2:42, 16:3 na Thesaloniki 3:10.

Huduma ya kusali ni ya muhimu katika ushirika wetu. Biblia yasema “nyumba yangu itaitwa mahali pa sala” na wala si ya mahubiri, kupika au michezo ya kuigiza, japo hivi si dhambi. Vikundi vidogo vidogo, vikutane katikati ya wiki majumbani na kualika wengine ili kuomba kumwagiwa na Roho Mtakatifu. Vikundi vidogo vidogo (small groups) ni mpango wa Mungu mwenyewe, kwani hata Kristo alikuwa na mitume 12 kama kikundi kidogo na mitume waliendelea kukutana wakiumega mkate na kusoma maandiko.

Kwa vile mitume walikuwa watu wa maombi, walikuwa watu wenye nguvu (power) katika Bwana. Walipewa nguvu na Roho wa Mungu kufanya miujiza na kupeleka injili dunia nzima. Bwana anatuita waumini wote tujitoe kikamilifu kuwa mashujaa wa maombi (prayer warrior). Kuomba kujazwa na Roho Mtakatifu na kuomba wengine (intercessory prayer) ni muhimu sana kwa maisha ya mkristo. Kuna mengi ambayo hayatafanyika endapo hatutaomba. Maombi yanabadilisha mazingira, yanatubadilisha sisi na kubadilisha mambo. Yesu alitupa amri, “Tuombe Bwana wa mavuno alete wavuni,” Mathayo 9: 36-38. Akatuasia, tuombe, na wala tusizimie.

Kama maombi hayaleti tofauti, basi tusingeamriwa mara kadhaa kuomba 2 Thesaloniki 3:1. Maombi yetu ni muhimu kwa mapenzi ya Mungu kufanyika kwetu, na kwa wale tunaowaomba. Ni mpango wa Mungu kufanya kazi na wanadamu, maombi yanatushirikisha kuongea na Mungu na kufanya kazi naye. Tunashauriwa kuomba katika Roho Eph 6:18, yaani kuongozwa na Roho wake.

Waumini wanaojumuika pamoja kwa maombi, wanatekeleza jukumu muhimu la Kikristo. Wanaungana kwa nia moja, madhumuni mamoja, kuomba kitu Fulani. Endapo watashindwa kuwa mahali pamoja kwa maombi, basi wanaweza kuomba kwa simu pamoja. Tukiangalia kwenye Yakobo

5:14-16; twaona kwamba kama mtu ni mgonjwa au ana shida, aite wazee wa kanisa wamwombee, wampake mafuta. Hatukuumbwa kusimama peke yetu mara zote; katika vita na shetani. maombi ya pamoja yanatungua viota vya shetani. Kamba tatu ni tofauti na moja kwa nguvu, watano watafukuza mia, na mia watafukuza elfu kumi. Nilifikiri hili fungu litasema mia watafukuza 2000! Ila namba inaongezeka zaidi, zaidi tukiwa pamoja, wazungu wanaita hii 'synergy'.

Kuna mengi makubwa ambayo Bwana amefanya kwa ajili ya joto la wengine, na ningekuwa peke yangu, mazao yangekuwa madogo;- Mhubiri 4:12. walawi 26:8, pia 1Yohana 5:14, 15. Tunapotaka kusimama peke yetu kwenye mapambano na Shetani tunaweza kushindwa kirahisi. Kuna umuhimu wa ushirika wa maombi na wengine Mathayo 18:19, 20.

Hebu tusichoke bali tuendeleo bila kukata tamaa (persevere). Mara nyingi tunataka vitu hapo hapo vitendeke, uvumilivu wetu unakuwa mdogo. Yesu alisema "Imetupasa kumwomba Mungu siku zote na wala tusikate tamaa." Tukiingoa ujio wa Yesu lazima tujifunze kutokata tamaa, na kuwa na uvumilivu.

Mungu ana njia zaidi ya matrilioni ya kutatua shida zetu, wale ambao wamejikabidhi kwake na kumtumaini, hawataangushwa. Tunapungukiwa nguvu na imani tunapokata tamaa kuendelea kuomba; tunauacha mkono wa Mungu upesi. Lazima tuendeleo kuomba, tukiamini kwamba tutapokea vile tunavyomba. Eliya alikuwa mtu kama sisi ila aliomba maombi mazito na imani yake ilijaribiwa na kufuzu, aliomba mara saba, mwishowe aliona wingu la mvua. Tumwombe Roho wa Mungu kudumu katika maombi bila kuchoka.

Kuombea wengine ni muhimu, ndiyo huduma Yesu amefanya na kutupatia wote tuendeleo (wakorintho 5:18,19 Waebrania 7:20 na 1 Tim 2:1-3). Yesu anaendelea kutuombea lile ombi la Yohana 17: 20,21 kwamba tuwe na umoja kama Yeye alivyo na Baba. Mitume na manabii hawakuacha kuombea watu twaona Samuel akimwomba Saul na Paulo akiombea washiriki wote. Kolosai 1:9, 1 Sam 12:23. Twajifunza kwamba twapaswa kuombeana na ni dhambi kutoombea watu.

Tusiombee jamaa na ndugu zetu tu, ila wote wanaoangamia au wenye shida tunaowajua na hata tusiowajua kama wale wa taarifa ya habari n.k. Maombi yanaleta tofauti kubwa. Twapaswa kuombea wale walio gizani, adui anaweka katika mawazo yetu kwamba maombi yetu hayaleti tofauti tukiwaombea wale walio shidani au gizani. Maombi ya haraka haraka, hayawezi kuleta tofauti kwa kuta nene za shetani kubomoka. Lazima tutafute muda wa kuomba.

Maombi ni muhimu kwa vile watu wanaoangamia bila kujua na hawana uwezo wa kubadilisha mambo kwani wamefungwa minyororo na kufunikwa na giza kuu kwa upofu. Wanahitaji kufunguliwa kwanza kisha mafundisho zaidi. Tuombe Mungu awavute kwake, wapate shauku ya kumjua, waweze kuamini Neno la Mungu, wapate kutokwa na upofu, Roho aweze kufanya nao kazi, ili watoke kwenye dhambi na kumwamini Kristo, na kisha kumtii ili waweze kuota mizizi na kukua katika Neema ya Kristo. Kuna haja ya kujichanganya na watu, kuonyesha kujali kwetu na kuhudumu mahitaji yao, hapo watajenga imani nawe, ndipo waweza kuwaambia wamfuate Kristo.

Kila mtu ana maumivu fulani, na matatizo anayopambana nayo, hebu tuwe tayari kuchukua muda kujumuika na watu, tule nao, tufanye nao kazi na kuelewa machozi yao, ndipo tutaweza kuwafikia kwani watakuwa wameona tunajali na tunawapenda.

Kukaa ndani ya Kristo ni mafundisho ya muhimu ya Ukristo ambayo ambayo twapaswa

kuelewa na kuwafundishwa watu tunaowafikia. Kila kitu kimekita kwenye sisi kuwa ndani yake naye kuwa ndani yetu (Yohana 15). Wengi wametaka kutembea na Kristo kwa uaminifu, bali dhambi zimekuwa zikiwazinga. Wamekuwa wakisoma biblia zao, bali wamejisikia hawapati ushindi. Baada ya miaka mingi wamekata tamaa na kuacha imani kwa uchovu.

Maisha ya ushindi wa dhambi yameonekana hayawezekani kama tunavyosoma kwenye Warumi 7 (tafadhali soma sura yote). Kwakuwa ile nia ya mwili ni uadui na Mungu, kwa maana haitii sheria ya Mungu, wala haiwezi kuitii Warumi 8:7. Kila wanalotaka kulitenda hawalitendi, bali wasilotaka kulitenda wanalitenda. Kila mkristo amekutana na mapambano haya kila siku, si mageni hata kwa wale tunaowaona ni 'watakatifu'. Pengine hiyo ndiyo itakayokuwa zawadi kubwa ya mbinguni kwamba pambano hili la Warumi 7 litakwisha. Ila siku moja wamegundua siri ya ushindi ni kukaa ndani ya Kristo. Wakaenenda kwa Roho na kutozitimiza tamaa za mwili. Walipogundua walishangaa kwamba safari ilikuwa rahisi, furaha yao katika Bwana ilikuwa ya kina na ya kudumu. Waligundua wakiacha Bwana awabebe, hawatahangaika kiasi kile tena. Utu wao wa kale ulisulubishwa na wakaacha kuwa watumwa wa dhambi. Haya yanakuwa halisi, pale wanapoishi kwa imani. Yaani hasira zetu, kutosamehe kwetu, mielekeo yetu mibaya, tamaa zetu mbaya au kutopenda watu kunafia pale msalabani. Waliishi maisha ya ushindi, kwani mzigo huo ulikuwa umetuliwa. Hawakuona mzigo au wasiwasi katika huduma zao kwa Bwana. leo hii twapasa tugundue siri hii kwa vile Kristo yu mlangoni. Ukweli unapoeleweka na kugunduliwa, kila muumini atapaza sauti ya kushangilia " Kristo Ametenda maajabu yote". Binadamu hawezi kujichukulia ushindi wa kushinda dhambi au majaribu. Utukufu wote unaenda kwa Mungu na ni kengele iliayo milele.

Lazima tuelewe kwamba ni Kristo ndiye anatupa ushindi, na siyo matendo ya sheria (legalism). Twahitaji kuwa na Nia ya Kristo ya wafilipi mbili. Hebu mlei asome kwa ndani kuokolewa kwa imani (justified by faith) na (sanctification) kutakaswa. Martin Luther shujaa wa Matengenezo wa ujerumani, alianza safari ya kuchimbua maneno haya.

### Je tutashindaje majaribu?

- A. Tuchague kutoa mawazo yetu kwenye majaribu haraka, na tumwombe Roho Mtakatifu na tusingalie nyuma Fil 4:8.
- B. Tuamini kwamba nguvu za asili ya dhambi na tamaa zake zimevunjwa.
- C. Tuamini kwamba Yesu yu ndani yetu, na tumwulize adhihirishe tab.
- D. Tuamini kwamba atajionyesha kwetu na kutupigania, tuwe watulivu, na kutokita mawazo yetu kwenye kupigana na jaribu. Waeb 12:1,2
- E. Tumshukuru kwa kutuokoa na kutupa ushindi wa jaribu hilo ambalo tumepitia.

Twapaswa kumrudishia Mungu Neno lake tukiomba, yaani kuomba kutokana na ahadi zake. Twapaswa kuuliza, kuamini na kudai ABC –Ask Believe Claim. Mifano ni ya Mathayo 7:7, Marko 11:24, na Yohana 11:41-43. Mungu si mwanadamu hata aseme Uongo, kwani ameahidi na hakuna kigumu kwetu tunapoomba kutokana na Ahadi au Neno lake, hutujibu. Katika 2 Mambo ya nyakati 20:6-12 twaona mfano mzuri wa kuomba kwa Mungu kutokana na maandiko.

Yoshapathi alimtukuza Mungu, kisha akakumbuka alivyosaidiwa siku za nyuma, akadai ahadi za Mungu na kumweleza Mungu shida yake. Alimtukuza Mungu, hata kabla ya kupokea, akijua kwa vile aliomba kutokana na Neno lake, basi kwa imani atapokea, kabla ya kuona kwa macho. Hakukita kwenye shida tu bali kwenye kumtukuza Mungu, ushindi, ahadi, kisha shida na kisha kumsifu Mungu tena.

Kazi ya Mungu itamalizika kwa uongozi wa Roho Mtakatifu (Mathayo 24:14, Matendo 2:16-18, Yoeli 2:23). Kristo aliwaambia mitume watapokea nguvu Roho Mtakatifu atakapowajilia na watakuwa mashahidi wake kuanzia Yerusalemi, Yudea na Samaria, mpaka miisho ya dunia. Matendo 4: 4-8. Mungu Atamaliza kazi yake kupitia kwa waumini waliojazwa na Roho wake, wale ambao wamejitoa kikamilifu kwa Kristo na kukubali aishi ndani yao ili waweze kuhudumia au kufikia wengine. Wakristo wengi tumengojea ujio wa Yesu kwa miaka, mingi. Je ni kwanini Yesu hajaja? Kuna majibu kadhaa kwa hili swali, nitasema machache nayo ni

- F. Watu wa Mungu hawako tayari.
- G. Injili haijahubiriwa kuwaonya watu.
- H. Tabia ya Mungu haijaonekana kwetu.

Kumwagiwa Roho wa Mungu ni muhimu sana ili kufanya ujio wa Yesu uwe karibu. Ni kweli twaweza kuhubiri, ila kazi ni mbichi mno, zaidi ya nusu ya dunia hawajasikia ujio wa Yesu wa kwanza, sembuse wa pili. Mhubiri mmoja alisema “hatujatumia kikamilifu nguvu na mibaraka ya kuomba tujazwe na Roho ili Yesu aje”.

Tunaambiwa kwamba siku za mwisho Roho ya Eliya itatumwa (Luka 1:17 na Ufunuo 14:6-12). Yohana mbatizaji, aliongozwa na Roho na akafanya kazi ya mvuto mkubwa baada ya kubatizwa na Roho Mtakatifu kutayarisha njia ya ujio wa kwanza wa Kristo Luka 1:15. Ujumbe wa Eliya wa wakati wa mwisho unakusudia kutayarisha watu kwa ujio wa pili wa Kristo.

Twaona Mashujaa wa imani kama Paulo akiwekewa mikono na Ananias na kupokea ubatizo wa Roho Mtakatifu uliomba nguvu kuhubiri injili kote. Biblia yasema aliongezeka nguvu, ikimaanisha nguvu za Roho wa Mungu na kushuhudia (Matendo 9:3-7, 17, 18). Kama mitume aliendelea kuwa mtu wa maombi Watu wa maombi ni watu wanaopokea nguvu. Aliendelea kushinda majaribu kwa kujifunza kumtegemea Yesu na kumruhusu aishi ndani yake na kuleta ushindi. Alikuwa barua hai ya kusoma tabia ya Mungu.

Mipango ya kanisa, programu za vijana, huduma za jamii, mbinu za kufikia watu, kwaya nzuri, wahubiri wazuri, au mahubiri ya satellite vyenye, havitoshi kumaliza kazi ya Mungu bila kumwagiwa Roho wake. Twahitaji kumwagiwa Roho wake kuliko tunavyofikiri au kumwomba. Katika Luka 4:18,19 Kristo anasema “Roho wa Bwana yu juu yangu, kwa maana amenitia mafuta. Kuwahubiri masikini habari njema, amenituma kuwatangazia wafungwa kufunguliwa kwao, na vipofu kupata kuona tena, kuwacha huru walio setwa, na kutangaza mwaka wa Bwana uliokubaliwa.”

Tukisoma Ufununo, tunaona makanisa saba yanayowakilisha nyakati mbali mbali za historia. Wakati wetu ni wa kanisa lile la Laodikia, ambalo ni kanisa lenye kiburi na kufikiri kwamba, “Mimi ni tajiri, nimejitajirisha, na wala sina haja na kitu, nawe hujui kuwa u mnyonge, mwenye mashaka, masikini, kipofu, uchi na dhaifu.”

Tunashauriwa kununua dhahabu kwake iliyosafishwa kwa moto. Kanisa letu la Laodikia limeshauriwa kuwa baridi au moto, bali li vuguvugu. Ufunuo 3:14-21. Twahitaji Roho Mtakatifu ‘kuwa moto’ ili tuweze kufikia wengine kwa injili. Sisi ni chumvi ya dunia, twapaswa kuongozwa na Roho ili tuweze kuvuvia wengine. Hebu Bwana atusaidie ili tugundue hatari tuliyomo na kumwomba Roho wake atupe matengenezo na uamsho ili tuweze kuwa tayari akija.

Uamsho ni hali ya kutoka kwenye mauti au kifo cha kiroho na matengenezo ni ukarabati wa

mapotofu katika mafundisho na matendo yetu. Uamsho wa kiroho wa kweli ndilo hitaji letu kuu na la dharura, kuchuchumilia huu uamsho ndiyo jukumu letu la kwanza. Kupata uamsho huu tutawezesha na Roho wa Mungu tu, kwani, Petro baada ya Pentekoste aliweza kuhubiri bila hata vifaa vingi na watu 3000 wakaamini kwa siku moja. Petro ambaye alikuwa ni mtu wa kujitegemea na kimbele mbele, alibatizwa na Roho mtakatifu na kuwa mtu wa Nguvu. Tudumu kumwomba Roho huyu wa Pentekoste ili kazi iweze kwenda mbele. Katika Luka 12:49 na 3:16 Yesu “Nimekuja kutupa moto duniani na ukiwa umekwisha washwa, ni nini nitakalo zaidi?”. Moto huu ni moto gani aliozungumzia kama si Roho wake?. Yohana alisisitiza, “Mimi nawabatiza kwa maji lakini yujaja Mtu mwenye nguvu kuliko mimi... Yeye atawabatiza kwa Roho na kwa moto”. Kristo alitupa faraja kwamba kila amwaminiaye, mito ya maji yaliyo hai itatoka ndani yake. Maji haya ni Roho wa Mungu. Yohana 7:38, 39. Kila inaamanisha wote, sisi yaani wewe na mimi.

Kuokolewa kwa imani ni kumwagalia Yesu kuitokezea kutakaswa ni Yesu ndani yetu, tumaini la utukufu. Yesu kunivika haki yake.

Kutii amri za Mungu na kukaa ndani yake vyaendana bega kwa bega. Amri kumi zitakuwa sehemu ya maisha yetu kwa vile Roho Mtakatifu anaziandika kwenye mioyo yetu. 2 Kor 3:3. Amri kumi zimekita kwenye upendo. Tukikaa ndani yake, tutaishi kama alivyoishi, kwa vile tutaendelea kukua na kufanana naye siku hadi siku, na hivyo kutii amri zake kwa uwezo wa Roho wake.

Hebu tuondoe woga, misongo na mashaka kwa kukaa ndani yake tunapofanya huduma. Neno lasema “Basi imebakia raha ya Sabato kwa watu wa Mungu”. Tunapoingia katika pumziko la Mungu, tunaacha kufanya mambo kwa nguvu zetu. Kubatizwa na Roho ni lazima ikiwa tunataka kubatizwa kwa roho, ni lazima kuwa kama Yesu kwenye huduma katika m, hofu na mashaka, bali tutulie kwh sana na maisha yetu, tusifadhaike, tumwamini Yeye tu.

Uhusiano kati ya ushirika wa vikundi vidogo na Roho Mtakatifu ni mkubwa. Tunapopokea ubatizo wa Roho Mtakatifu bila kuwepo katika ushirika kulishwa kiroho na kimwili hatuwezi kukua. Tunaona Kristo alikuwa na kikundi kidogo cha watu 12, aliowafunza ili waende duniani kote. Waliishi pamoja kwa ukaribu kwa miaka mitatu na nusu. Wengi twaweza kuingia kanisani kwa sababu ya ukweli tuliojifunza, na umo katika bongo zetu, ila katika Matendo 2:42 twaambiwa, “Wakawa wakidumu katika fundisho la mitume, na kati.” Twaweza kuwa na mafundisho mazuri na ukweli wa leo, (doctrines and present truth); ila tusipokuwa na ushirika wa kuhusiana na watu katika vikundi katikati ya juma au majumbani mwao, moto wetu utazimika.

Mara nyingi tumefikiri kwamba tuna nguvu na twaweza kuwa peke yetu, na haya yamepata sana watu wa magharibi, bali baadaye walichoka, na watoto wao walitoka katika imani moja kwa moja wasirudi! Mfano mzuri ni wazalendo wa kule uingereza na nchi nyingine.

Watu wengi huja kanisani siku ya ibada mara moja kwa wiki, siku ya Bwana. Katika siku hii mahusiano na kuwa karibu na watu ni mdogo, tunasalimiana ila hatuwezi kuzungumza shida au furaha zetu. Wengi wanachoka kuja kwenye huduma ya katikati ya wiki, na hata hivyo ni mahubiri bila kuwa na majadiliano au muda wa kujenga mahusiano.

Ushirika wa makanisa ya kwanza ya mitume, ulikuwa wa kiroho na mafundisho kwa ajili ya mahusiano ya vikundi kukutana zaidi ya ile siku ya ibada, katika Matendo 2:46, 47; “Na siku zote ndani ya hekalu walidumu kwa moyo mmoja, wakimega mkate nyumba kwa nyumba, na kushirikia chakula chao kwa furaha na kwa moyo mweupe. Wakimsifu Mungu na kuwapendeza watu wote. Bwana akalizidisha kanisa kila siku kwa wale waliokuwa wakiokolewa.”

Makanisa ya mahalia yanasaidia kanisa likue wakiwa na mfumo wa namna hii. Wakati wa mateso, nchi nyingi za ukomunisti kama China au Romania zimekuwa na makanisa kama haya. Waumini wanapokea nguvu na faraja toka kwa wengine kwa sababu ya ukaribu uliokuwepo. Vikundi vingine twaweza kuvisoma zaidi kwenye Matendo 20:20 na 1:13, Warumi 16:5, 1 Kor 16:19, na Kol 4:15.

Japokuwa mitume waliishi na Kristo miaka zaidi ya mitatu, Luka 22:24; walikuwa hawajaongoka kikamilifu, umimi ulikuwa haujakufa (self did not die). “Yakatokea mashindano kati yao, kwamba ni nani anahesabiwa kuwa mkubwa,” ni kweli walikuwa katika ushirika ila bado walikuwa na utu wa kale, bali walipopokea Roho Mtakatifu wakati wa Pentekoste walibadilishwa kabisa. Umimi ulikufa na kuzikwa, wakafufuka watu wapya na kutoka siku hiyo ya ubatizo huo wa Roho Mtakatifu walisonga mbele na hawakurudi nyuma. Walikuwa tayari kwa lolote, hata kufa, alimradi wampendeze Mungu. “Imetupasa kumtii Mungu, kuliko mwanadamu.”

Siku moja ya ushirika kwenye wiki haiwezi kufikia ufanisi wa kanisa lilivyoendeshwa na mitume. Ni makundi madogo tu yanaweza kuwa na ibada za kusaidia kukua kwa washiriki. Wanasema wahitaji marafiki saba kanisani kukua na kuendelea kuja kanisani. Waumini waliongozwa na Roho wa Mungu kuona wanahitajiana sana (need one another). Hapa kwetu Afrika ni rahisi kupata watu wa kuwa na ushirika kwani tunaishi kwa kutegemeana. Japokuwa tunafanya vikundi vidogo, MKK anapaswa kuchunguza na kusoma zaidi jinsi ya kuendeleza na kuleta ufanisi kwenye vikundi vidogo, maana ni njozi ambayo Mungu anaipenda.

Vikundi vidogo vinahudumiana kama vile moyo, mikono, tumbo na viungo vingine vinavyosaidiana; soma 1 Kor 12:4-12; Efeso 4: 11-16 na 5:18.

“Basi kuna tofauti ya karama bali Roho ni yule yule, Tena pana tofauti za huduma, na Bwana ni yeye yule, kisha pana tofauti za kutenda kazi, bali Mungu ni yeye yule azitendaye kazi zote katika wote. Lakini kila mmoja hupewa ufunuo wa Roho kwa kufaidiana. Maana mtu mmoja kwa Roho Apewa neno la hekima na mwingine neno la maarifa apendavyo Roho Yeye yule. Mwingine imani katika Roho yule yule na mwingine karama ya kuponya katika Roho yule mmoja. Na mwingine matendo ya miujiza, na mwingine unabii, na mwingine kupambanua Roho, mwingine aina za lugha, na mwingine tafsiri za lugha. Lakini kazi hizi zote huzitenda Roho, huyo mmoja, yeye yule, akimgawia kila mtu peke yake kama apendavyo yeye.”

Vikundi vidogo ni kama kuni kwenye moto, ukuni mmoja unapojitenga, unazimika kwa upesi kuliko ukiwa na kuni nyingine.

Kanisa ni neno la kigiriki, Ekklesia likimaanisha watu walioitwa watoke-called out ones. Ndugu na dada wanapoitikia mwito wa Roho Mtakatifu wa kumkubali Kristo kama mwokozi wao, hujiunga na kanisa. Ndugu hawa na dada katika ushirika wanashare matumaini yao, njozi, mapigano na maumivu yao. Ushirika (koinonia) , katika agano jipya waonyesha ulikuwa zaidi ya wa siku hizi, kwani ulimaanisha kupokea, kuwasiliana, kupeana, kuhudumiana na kubadilishana (communicate, distribute and impart). Ushirika huo ulikuwa kutaniko lililoitwa na Mungu kutoka ulimwenguni na kuwa jumuiya yenye imani moja, wakipeana, hudumiana, na kuwasiliana.

Katika familia ya kawaida, kila mmoja yupo pale kumtia mwenzie moyo kwa maneno na matendo. Endapo familia inakutana siku moja kwa wiki, na kusema, “Kwaheri, nenda kwa amani;” mpaka wiki ijayo, je ungefikiraje familia hiyo? Wakristo wengi wanafikiri kwamba siku moja ya juma inatosha ushirika wa kukua kiroho. Hili ni kosa.

Familia ya Mungu ina mambo mengi ya kusaidiana ya tunda la Roho na karama za Roho.

Tunahudumiana na kufaana kutokana na karama zetu. Roho Mtakatifu anawezesha washiriki kusaidiana, ila uwezekano wa haya kutokea unaongezeka kwenye makundi madogo. Ni kupitia kwa watu Mungu anaonyesha upendo wake kwetu, basi itakuwa kupitia wakristo waliojazwa na Roho tutaonyeshwa upendo wa Mungu, sote tulio wakristo au wale wasio wakristo itakuwa rahisi kuchukuliana mizigo yetu ni kuitimiza sheria ya Kristo, Gal 6:2.

### **Sura ya 48: KARIBU KUFIKA ILA AKAPOTEA TOO CLOSE BUT LOST!!!**

Hadithi ya kweli ilitolewa katika kitabu cha Make God First, kilichoandikwa na Eric Hare; kwamba kulikuwa na msafiri mmoja aliyetembelea jiji kubwa la Chicago. Alitafuta hoteli akalipa, akaweka mizigo yake chumbani, kisha akatoka aone jiji. Alipokuwa ametembea kwa muda, aliamua arudi hotelini apumzike. Kumbe hakuwa amekuwa makini kusoma majina ya barabara na mitaa. Ajabu ni kwamba alikuwa hata amesahau jina la hoteli! Majengo yote yalionekana kufanana, na hakujua alipo! Aliendelea kutafuta hoteli kimya kimya bila kuuliza. Baadaye, aliamua kuchukua hoteli nyingine, make ilikuwa usiku. Kila siku aliendelea kuitafuta ile hoteli ya kwanza, maana ilikuwemo mizigo yake. Baada ya siku chache, akitafuta, aliamua kwenda polisi na kuomba msaada.

Polisi walipiga simu kwenye kila hoteli kubwa za hapo jijini, wakiuliza kama wana mgeni aliyekuwa na majina ya huyo baba. Kwa bahati nzuri walipopiga kwenye hoteli moja, walikubali kwamba walikuwa na mgeni mwenye majina hayo, ila alipotea, na hawakujua jinsi ya kumpata ili wampe mizigo yake! Hutaamini mpendwa! Hoteli hiyo ya kwanza ilikuwa jirani tu na ile ya pili, aliyokuwa anakaa yule baba!

Wake wa viongozi pamoja na waume zetu, tupo karibu sana na ufalme wa Mungu, hebu tumwombe Mungu tusije tukapotea! Itakuwa aibu kiasi gani jamani? Wengi watakuwa mbinguni kwa sababu ya kazi yetu. Wengi tuliowaombea, tuliowahubiria, tuliowatia moyo, tuliofariji, tuliowashika mkono walipokuwa wamekata tamaa na mengi mengineyo, na sisi tubaki kweli? Hata Paulo alisema katika 1Kor 9:27,

Wanasema kwamba mbinguni kutakuwa na mishtuko sana. Tukiwakosa watu ambao tulifikiria watakuwepo, au tukiwakuta watu ambao tulifikiria hawawezi kuwepo! Hebu fikiria, washiriki tuliwahudumia wakitukosa kule!

“Mganga hajigangi,” wanasema ni msemu wa ukweli. Utakuta daktari anayefundisha watu kwamba sigara ni mbaya kwa afya, akituta sigara; fundi cherehani akiwa na nguo mbaya mbaya, n.k. Mungu atuepushe na hili, kwamba tuhubirie watu habari njema ya wokovu, na sisi wenyewe tuwe hatujaokoka! Inawezekanaje mtu awe muumini ilhali awe ajaokoka. Hii inawezekana sana, na iliwatokea mafarisayo na waalimu wa sheria.

Dhambi ni kitu ambacho kitatufanya tukose kule. Sisi kama wake wa viongozi, si rahisi tufanye dhambi tunazoziona ‘kubwa’ kama kuua, kuzini, hadharani; lakini je, tunazifanya kisiri? Je, tunaseng’anya, kusema uongo, kuapa, hasira, chuki, kinyongo, fitina, ulafi, uchoyo, na ubinafsi?

Shughuli nyingi, zinaweza kutufanya tuwe busy kiasi kwamba tunashughulikia sana kulisha wengine na kuchunga washiriki hali sisi wenyewe tunastarve? Watoto wengi wa viongozi wa kiroho, wanasemekana wana tabia mbaya, ingawaje hili ni la kujadili. Je, inawezekana kwamba baba zao wanashughulikia sana ushirika na kusahau kundi lao dogo, ambalo ndilo kanisa lao la kwanza?

Kwamba wameanzia Samaria badala ya kuanzia Yerusalemi?

Pia kiburi; watu wengi tunakuwa na kiburi na kujitukuza Bwana Anapotufanikisha. Watu wengi huwa wanathamini familia za viongozi wa dini. Wengi wanasifia mahubiri yetu, watoto wetu, utendaji kazi wetu, na mafanikio yetu. Kupendwa na kuthaminiwa na watu wengi hivi, kunaweza kufanya vichwa vyetu kuvimba, kwa kiburi.

Mama mmoja wa mchungaji alikuwa anakataa kuwapa waumini wabebe mtoto wake mchanga kanisani. Nilipomuuliza ni kwa nini, maana watu walitaka sana kumbeba mtoto na kumsaidia. Alisema, “Waumini ni wengi mno, na kila mtu anataka kumbeba mtoto; nahofia kwamba atazoea kusifiwa na kubembelezwa, mwishoe atajitukuza pia, na kutamani kila mtu ampende na kumtumikia hata atakapokuwa mkubwa.” Nilipata hii point yake, na nikaona kweli ina uzito sana.

Hivyo tuepoke hili la kutukuzwa sana na waumini mpaka tukafikiria tumefika. Wachungaji wengi mashuhuri, wameangushwa kwa hili. Walisifiwa sana hadi wakajitukuza, hata mmoja akawa anakufuru kwa kusema eti ana uwezo wa kusamehe dhambi!

#### **sura ya 49: HUDUMA YA MAHITA JI MAALUMU, WASHIKENI MIKONO NA WASHIRIKISHENI (SUPPORT PEOPLE WITH SPECIAL NEEDS, BE INCLUSIVE)**

Huduma ni tunu ya pekee ambayo Mungu ametupa katika kanisa lake la sikuza mwisho. Kuhudumia watu wenye mahitaji maalumu ni sehemu moja ya kuonyesha upendo wa Mungu. Inawapa nafasi waumini kufanya kama BABA yao wa mbinguni alivyofanya katika kujitoa mhanga kutuhudumia sisi binadamu wote tulipokuwa na tunapoendelea kuwa na mahitaji maalumu. Neno kilema lina maana hasi na hivyo mahitaji maalumu limetumika kwa siku hizi. Wengine hufikiri kilema kama hakiathiri maisha ya kila siku kwa kiasi kikubwa basi hakuna haja ya kufikiria hayo sana. Wazungu wameiita huduma hii kwa majina matatu nayo ni (Disabilities Ministries, Special needs Ministries, au Inclusion Ministries). Jina halijalishi, huduma ni ile ile na ni muhimu sana. Wale walio na mahitaji maalumu na wale wasio na mahitaji maalumu wawe karibu ili waweze kutoa huduma kwa binadamu, kanisa na jamii.

Kila mtu ana haki ya kufikia kumfanya kuwa mwokozi wao. Kila kanisa linuie kutoa mafunzo, kuwapa changamoto washiriki wake na kuwatia moyo kufanya huduma hii. Lazima tupige hatua ya kubadilisha mitazamo yetu kwamba wao ni pungufu ya sisi mbele ya macho ya Mungu au yetu. Watu wenye mahitaji maalumu ni binadamu kwanza na kilema chao siyo jina lao (does not define them or limit their potential of God’s power) au kuwapunguzia thamani. Watu wengi husema hatuna mtu yoyote mwenye mahitaji maalumu, na hata hivyo watu wetu wametingwa na huduma mbili na wengine tatu. Bajeti haiwezi huduma hiyo, na wengine husema ‘nani anataka kuhusika na huduma ya vilema?’.

Watu wengi wa mahitaji maalumu hawapendi kusumbua watu hivyo wananyamaza au kujificha pengine kutokana na vile jamii inavyoona watu wenye mahitaji maalumu. Washiriki wengine hujiona hawana mafunzo na hivyo kutoweza kufanya huduma hii inavyotakikana. Lazima tujue hali halisi, kwani leo hii kuna watu bilioni moja duniani wenye mahitaji maalumu. Hii ni mtu mmoja kati ya watu saba. Utume wa Yesu ni kuwafanya watu kuwa wanafunzi wa YESU, wamkiri kama Mwokozi wao binafsi na kujiunga na kanisa lake wakilelewa na kulea wengine wamngojapo Yesu Kristo. Utume



unafanyika kwa kuhubiri, kufundisha, na uponyaji. Tumepewa utume tuende duniani kote kwa wenye mahitaji maalumu pia. Mashirika ya serikali na dini yameanzishwa kushugulikia vipofu, viziwi, vilema, watu wenye maradhi ya akili na wengine wenye mahitaji maalumu.

Makanisa maalumu yapaswa kuwa na huduma kwa watu hawa wenye mahitaji maalumu ikiwemo na lesoni za vipofu, mtafsiri wa viziwi, njia za kanisa za kupitia watu wenye baiskeli za walemavu (mahitaji maalumu). Yesu ametupa amri kwamba tupendane, na upendo si wa maneno tu bali hata matendo ni lazima kuwahusisha wote maana tu mwili mmoja wa Kristo ‘amri mpya nawapa, mpendane ninyi kwa ninyi’. Ni vyema kuwapa moyo viongozi wa makanisa wanuie na kuwa wabunifu kwa wale ambao wana mahitaji maalumu ili wawashirikishe katika kila jambo linaloendelea katika ushirika wao.

Jambo kuwa kuhusu huduma ya mahitaji maalumu ni kuwatia moyo kuwahusisha watu wenye mahitaji maalumu katika mambo yetu. Jambo hili bado liko mbioni halijatimizwa kikamilifu. Utume wetu (mision ni kuhubiri injili ya milele, in the context. Shule ya sabato, na idara ya huduma inafanya mipango ya kuhubiri injili ya Yesu kwa watu watoto, watu wazima na vijana. Watu wenye mahitaji maalumu waalikwe kuwa sehemu ya kupanga mipango na washiriki katika huduma hii ya mahitaji maalumu.

Promosheni za watu wenye mahitaji maalumu zaweza kufanywa kila baada ya miezi mitatu.

Siku maalumu zipangwe, kama promosheni yakuwasaidia wengine kujua habari hizi maana wengine hawapingi bali hawajui kwa vile hawakutana na mambo haya Paulo kwenye Warumi 12:3 anatukumbusha mtu yoyote asifikiri yeye ni wa juu au muhimu kupita mwingine, kwani kila mtu Mungu amempa imani. Ni muhimu tuwabariki wale wanaohitaji misaada wetu. Watu hawa washirikishwe kwenye program nao pia wana talanta za kuwabariki wengine na wakazitumia mioyo yao huhuishwa na kuwa na furaha. Watu hawa wanahitaji vitabu vya mafundisho kama vile lesoni za kila roho au kila mwaka, vitabu vya nyimbo na vitu vingine vya miongozo ambavyo kanisa linatumia kufanya mipango yake kama vile hule ya upishi, vipindi vya vijana vya watafuta njia, shule ya wakati wa likizo (vacation Bible school)). Watu hawa pia wapate mafunzo na kusaidiwa kutafuta ajira. hivyo Huduma kwa watu wenye mahitaji maalumu inashirikisha wote kanisani.

Yesu aligusa watu wenye mahitaji maalumu kama kijana ambaye hakuweza kuzungumza. Alitembea akiponya wagonjwa kila kijiji, na kil alipopita watu walimletea wagonjwa wao. Yatima, wajane, vipofu, viziwi, vilema, wenye maradhi ya akili, wenye maradhi ya hisia na wote wenye mahitaji fulani. Tunapompenda Yesu tunajisikia tunawiwa na upendo wake, huruma zake na shauku za kusaidia wenye mahiji. Ni njia yetu ya kushukuru Upendo Wake ulio mkuu, maana tu wadhambi ambao tumetunukiwa neema Yake. Tunapoondoa uchoyo wa kujifikiria wenyewe, badala ya kuangalia wale ambao wana upungufu wa baraka kuliko sisi (less fortunate than ourselves) ni kosa, Yesu alisema “Roho wa Mungu amenitia mafuta juu yangu, kwa maana amenitia mafuta kuwahubiri masikini habari njema za, Amenituma kuwatangazia wafungwa kufunguliwa kwao, na vipofu kupata kuona tena, kuwaacha huru walioteswa, na kutangaza mwaka wa BWANA uliokubaliwa”.

Yesu hakuchoka kuhudumia wanadamu, katika mazingira mbali mbali, alikuwa na nguvu za uponyaji zilizopenya sehemu zote, na alipowaponya watu walikuwa kamili kimwili, kiroho na kiakili. Yesu alichukua udhaifu wetu, kuyachukua magonjwa yetu. Kila kanisa lingeangalia yale ambayo wanataka kuyashugulikia, yale wanayofanikiwa basi waweze kushirikiana na wengine ili nao waweze kujifunza kwa kusaidia wengi. Mahitaji mengine yanayohusu watu hawa ni ya binafsi na yapaswa yawekwe (some needs are considered highly confidential).

Mahitaji maalumu ni nini: mahitaji maalumu ni yale ya kimwili au kiakili yanayomzuia sana au kidogo mtu kufanya mambo fulani. Inaweza kuwa ni shida inayomzuia kupumua, kuhisi, kuwasiliana, kusikia, kujifunza, kumaliza kazi zake, kuona, kutembea au kufanya kazi. Washiriki wanaweza kujua

toka kwa jamaa zake au mwenyewe ila wao wasionekane kama ndiyo wanajua kilema chake mno na kukihadithia isivyo. Dignity utu wa watu hawa lazima ulindwe. Wengi hupenda uhuru wao na hawapendi mtu awe ‘anawabosi’ au kuwa kama ‘mama’ yao.

### Makundi saba muhimu ya watu wenye mahitaji maalumu:

Nchi zinazoendelea zina watu wengi zaidi wenye mahitaji maalumu. Asilimia 15% duniani wana mahitaji maalumu. Kumbuka watu wenye mahitaji maalum ni watu kama mimi na wewe (individuals). Wana hisia, wana huzuni na maumivu endapo mtu atawanyanyasa au kuwakejeli. Watoto wetu wafundishwe hili maana watoto wengi wana utani ambao masikini hawajui unaleta maumivu kwa watu. Kuwa na huduma hii si kuwakosesha raha hawa watu bali ni kwa kuwasaidia na kuwashirikisha.

1. Mahitaji maalumu ya akili: hii ni pamoja na kutoweza kutenda shuguli zao za kila siku, kijamii au katika kujisaidia wenyewe. Mtu anaweza kutoelewa kitu alichooona, au ishara anazopewa kwenye jamii. Yaweza kuwa alidhurika ubongo, alipata ajali au kuzaliwa na shida ya ubongo.

2. Kiziwi/mahitaji maalumu ya kusikia: mtu asiyeweza kusikia sauti, au hawezi kuelewa maneno unayosema. Anaweza kuwa hasikii kitu toka utoto au anasikia vichache kwa mbali. Hii inaweza kuwa toka utotoni na ikaleta mtu kutoweza kusema, au ikawaimetokea ukubwani,

3. Mahitaji maalumu yaliyojificha: Haya huwezi kuyaona kirahisi japo yanamwathiri mtu sana. Haya ni kama baridi yabisi, kifafa, presha kuwa kubwa, kansa, sickle-cell, kuchoka mno (chronic fatigue sındrome), Autism (shida ya ubongo), na matatizo mengine ya kujifunza

4. Mahitaji maalumu ya kutembea au kusogea: Mtu anayehitaji kusaidiwa ili asogee kutoka mahali fulani mpaka mahali pengine. Anaweza kutumia baiskeli maalumu, fimbo, au anaweza kuwa amekatwa mguu. Wazee wengi huwa na shida ya baridi yabisi, kupoza, na mambo mengine yanayofanya wasiweze kujongea mahali.

5. Mahitaji maalumu ya hisia na maradhi ya akili: Haya yanaweza kuathiri shuguli zao za kila siku. Yanaweza kuwa schizophrenia, sonona, mishtuko ya akili au hisia, woga au hofu (phobia), obsessive compulsive disorder.

6. Mahitaji maalumu ya kuwasiliana: kutowaza kuzungumza vyema na kusika au kueleweka, kutojua lugha, kutoweza kujieleza mahitaji vizuri au kutoweza kuelewa wengine vizuri. Kigugumizi, na mengineyo

7. Mahitaji maalumu ya kutoona: kutoweza kuona, au kuona kwa shida, glaucoma, cataracts (utando wa jicho),

Kiongozi afanye mafunzo kwa washiriki waelewe jinsi ya kusaidia na kuchukuliana na watu hawa. Nyenzo kama vile vitabui maalumu vya kusoma na maktaba yao, kualikana na watu wa mahitaji maalumu toka makanisa mengine na kuwa na siku maalumu. Familia zao zishirikishwe. Wajifunze utamaduni wa watu hawa maana katika tamaduni zingine ni siri na si kitu cha kuzungumza ila tamaduni zingine ni tendo la kawaida.

Watu waelimishe kutoita watu hawa majina ambayo ni kama matusi. Mtu mwenye miwani asiitwe ‘macho manne’. Au mtu mwenye shida ya ubongo asiitwe zezeta, kichaa au taahira. Badala yake mtu mwenye mahitaji maalumu ya kuona, mtu mwenye mahitaji maalumu ya ubongo. Kiwete aweza kuitwa mtu mwenye mahitaji maalumu ya kutembea au ‘hawezi kutembea’.

Ombi litolewe mwanzo wa programu na kisha kusoma Neno pamoja, na pia kuwasaidia. Panga huduma hizi. Sehemu zingine wanakuja na fimbo, mbwa wa kuwaelekeza njia vipofu, au baiskeli za mahitaji maalumu, hebu kila mmoja ajisikie anashiriki na kuabudu kati ya ndugu zake.

Endelea kutafuta watafsiri wa viziwi au kufundisha wengine kwenye miji mikubwa ili makanisa yahudumie watu. Huduma za makambi ya watu wenye mahitaji maalumu ni nzuri. Wafanye mikutano ya injilii na kuungana mikono wao kwa wao ili waweze kuwafikia watu wenye shida kama zao. Kuna haja ya huduma hizi kufikishwa chuoni pia. Watu hawa wapewe kazi ambazo wanaweza

## kuzifanya makanisani

Huduma hii ni ya kanisa la Mungu. Tusiwe na ubaguzi maana Mungu ndiye Muumbaji wakila mtu, tu familia moja kwa uumbaji na ukombolewaji. Yesu alikuja kubomoa viwambaza vya matabaka, na kufungua hekalu, ili kila roho iwe huru kumfikia Mungu. Upendo wa Mungu unaenda wafika kila mahali. Wale wanaoamua kufanya huduma hii ya upendo wanawezesha wengi kuja kwa Yesu. Hawatampuuzia yoyote yule awe mwanamume, mwanamke, mtoto au kijana aliye na mahitaji malaumu. Wote wamwabuduo Mungu watafuata nyayo Zake kama mtunga Zaburi anavyosema “nimeumbwa kwa jinsi ya ajabu na kutisha!”

## sura ya 50: KUDAI AHADI KWENYE HUDUMA YA UPONYA JI

“Ishara hizi zitafuatana na hao waaminio, kwa jina langu, watatoa pepo, watasema kwa lugha mpya, watahika nyoka, hata wakinywa kitu cha kufisha, hakitawadhuru kabisa; wataweka mikono yao, juu ya wagonjwa, nao watapata afya”. Marko 16: 17-18

Napenda kusema kwamba mara nyingi kama walei tunapunguza nguvu za Mungu kwa yale ambayo anatakufanya kwetu. Tunategemea kwamba mtu aweza kupona kwa dawa ila hatuamini nguvu za Mungu au uponyaji wake, “labda yatokea wengine na wala si mimi” “pengine ni madhebu fulani”. Ah ah La! Ni ahadi yake alipotuma watu. Leo Ibrahimu, Nuhu, Ayubu, Musa, Yusufu, Paulo hawapo, wewe ndiyo umepokezwa kijiti ukimbie mbio kali sana kwa saburi na faraja. Haya hayakuandikwa kwa ajili yao, wengi hawakupata nafasi ya kusoma, ni sisi tumeandikiwa kizazi ambacho tuna makaratasi kibao! Yeye mwenyewe amesema kwamba Mimi ni Mungu wako niliyekutoa Misri, fungua mdomo wako wazi, nami nitaujaza “Yeye aponya magonjwa yako yote”. Nini ambalo halipo katika neno YOTE?

Yaonekana kwamba uwezo wa kujazwa ulitegemea jinsi walivyofungua midomo. Tusione mkono wa Mungu ni mfupi, maana ana uwezo wote, Uponyaji wote na Maarifa yote. Wengi tumeshangaa kwamba Yoshua alisimamisha jua, na huu ni muujiza mkubwa, ila Maandiko yasema Batemayo alimsimamisha Yule Aliyesimamisha jua na akasikia akageuka na kumponya upofu wake. Kristo katika huduma yake duniani, alitumia muda mwingi kuponya watu kuliko hata kuhubiri. Kila mlei ni muhimu ajifunze huduma ya uponyaji, maombi, elimu ya tiba rahisi na maumbile ya mwili. Rafiki yangu Mhubiri Harry anasema, “Yesu kutumia muda mwingi kwenye huduma ya uponyaji kuliko kuhubiri, haimaanishi huduma moja ni pungufu ya nyingine, bali inatukumbusha kwamba huduma hii tusiisukume nje ya duara letu la uinjilisti”. Tumeona kwamba Katika JINA LAKE waumini watatoa pepo, na wataweka mikono wagonjwa na watapona. Walei na wakristo wote tunapaswa kudai ahadi hii.

Mara nyingi tunakariri na kurudia miujiza ya agano la kale na jipya. Mfano, ile ya bahari ya Shamu, Eliya au ya mitume na kusahau hata wakati huu Mungu Anafanya miujiza hiyo hiyo, na pengine hata kuzidi maana tuko ukingoni mwa historia ya dunia. Maandiko yasema haya yaliandikwa si kwaajili yao, bali kwa ajili yetu! Wengi wao walikuwa hawana maandiko, sisi tunayo! Yesu amehahidi kuwa nasi mpaka mwisho wa dahari. Tunaona mara kadhaa katika biblia, ishara na miujiza, kama uwepo wa nguvu za Mungu katika kuhubiri injili. Hakuna mahali injili ilihubiriwa bila miujiza. Hatuwezi kutupilia mbali jambo hili muhimu katika ulimwengu wa leo ambao una mashaka na kutetereka kiimani. Mlei ana nafasi leo, kufanya hivyo hivyo na hata zaidi, kwa nguvu za Mungu. Yesu alisema kwamba tutafanya kama vile alivyofanya na hata kuzidi tukimwamini, kumtii, na kumtegemea 100%.

Mlei mwenye upendo na anayependeka (loving and lovable) ana nafasi nzuri ya huduma ya afya. Yesu aliona makutano akawahurumia. Huruma ni karama nzuri kwa wenye udhaifu. Kristo wetu, yule yule aliyefanya miujiza akiwa duniani, anaendelea kufanya miujiza kwa kupitia

watumishi wake wanaoongozwa na Roho wa Mungu. Mlei anayeongozwa na Kristo, na yupo tayari kutumiwa na Roho wa Mungu ataendelea na huduma hiyo. Elimu pungufu na potofu za uumbaji zimefanya tusijue kwamba Mungu aliyeumba, aweza Kuponya na hata Kuumba viungo vipya ndani yetu. Haleluya!

Uponyaji unatoka kwa Mungu tu- 100%, kama vile uumbaji utokavyo kwake. Sisi kama walei jukumu letu ni kuomba kwa niaba ya wagonjwa na walio na maumivu ya aina tofauti. Sifa na utukufu zimwendee YEYE mtu anaponywa, na siyo sisi.

Na mtu asiponywa mlei hapaswi kulaumiwa. Si kila mtu ataponywa kwa miujiza ila wengine watafarijiwa kwa maombi ya imani na kumtegemea Mungu kwa imani. Ni Mungu kwa hekima yake kuu ndiyo anaamua kile atakachofanya kwa mgonjwa. Mgonjwa asipona atakuwa amekufa akiwa na amani moyoni, tumaini la wokovu na hata pengine tabasamu. Njia moja ya kufanya watu waje kwenye mikutano yetu au kumjua Yesu ni kuwa na maombi ya kuombea wenye shida mbali mbali, iwe za ugonjwa au zinginezo. Shida halisi za watu za maisha ya kila siku, hata Kristo ndiyo alishugulikia zaidi ya kuhubiri. Aliangalia mahitaji ya watu, akitaka kuwatendea wema, na kuyatimiza yale yaliyowasibu zaidi, kisha ndipo aliposema nifuate. Kuna wengi hawawezi kuja kwa Kristo mpaka waone ukuu wake kwa njia ya uponyaji na kuombewa. Huwezi kuwaambia wamfuate Yesu mpaka “waonje na kujua BWANA ni mwema”, Wengine wanaweza wasipone, ila watabadilishwa, hawatabaki vile walivyo; kwani Watapata kuponywa kiroho na matumaini yao yatawashwa tena. Twaona Mungu Anaendelea kutenda makuu duniani pote hasa mahali pasipofikika kama nchi zile zenye dini za kuabudu miungu mingine. Wengi wameponywa kwa miujiza.

Kuumwa au kuteseka kuko katika kila tabaka au jamii duniani, na hivyo kuifanya njia ya kufikia watu wote duniani. Mlei anapaswa kuwa mwangalifu ili tukio hili na muujiza au uponyaji lisiwe linatumiwa na watu kufanya waje kanisani ila si kwa Kristo. Mekanisa mengi wametumia njia hii kwa mvuto ambao si ule Kristo alitumia. Watu wengi wanaenda mikutanoni si kwa kuponywa kiroho pia ila kwa miamsho ya hisia na kuanza kuwa na dini ya miujiza tu, wakiiacha nguzo kubwa za imani. Watu wanapenda kujazana mahali wanaposikia kwamba kuna miujiza bali mioyo yao inakuwa haiko katika jambo muhimu katika picha nzima ya uponyaji. Hata hivyo Yesu hakutoka asubuhi akisema leo naenda kufanya miujiza! Ila hitaji la kuponywa lilipokuja aliwaponya.

Wengi siku hizi kwa matangazo wakiweka hili kuwa jambo muhimu la kwanza na si Injili. Tukumbuke kwamba hata walioponywa walikufa pia, hivyo tushugulike na vyote; Kuponywa kwa miili yetu ya hapa duniani, na zaidi kwa uzima wa milele. Mlei lazima ajiweke saa yoyote katika Kristo akiungama na kutubu dhambi zake ili maombi yake yasiwe na kiwingu na kuzuia kazi yake aliyoitiwa. Mhubiri Fulani alitwa kutoa pepo na akiomba, yule pepo akasema “wewe huwezi kunitoa mimi, wewe mwenyewe matendo yako ni...”. Pepo alitaja tabia za mhubiri za dhambi. Lazima tuweke mambo yote sawa katika Kristo.

Miujiza feki imetokea siku hizi, hata wahubiri wengi wanazungumza na watu kabla ya kuja mbele kuombewa, mara unaona mtu anatupa fimbo akisema amepona na kumbe hakuwa na shida yoyote. Jambo hili la miujiza isiyo toka kwa Mungu, limefanya watu wawe na mashaka ya miujiza ya kweli. Wakristo wengine wanashuku watu wanaomba miujiza ya uponyaji wakati wa mahubiri ya hadhara. Wengine wanafikiri kwamba kuhusisha miujiza ya uponyaji na kuhubiri kunawachanganya watu wanaotaka kuongoka. Wahubiri wengine kuepuka watu kuwa wakristo kwasababu ya kutaka kuponywa magonjwa yao tu na si kumkubali Kristo wameamua kuacha kuombea miujiza kabisa. Waingereza wanasema baada ya kumwogeshwa mtoto, wamemwaga maji na mtoto au wametupa jongoo na mti wake pamoja. Hebu tujue uwezo wa Mungu hauna mipaka. Kwani hata watalaamu wa anga wanatueleza mengi ya Matrilioni ya nyota na sayari yaliyo tu kwenye mzunguko wetu (galaxy). Haya kuyafikia inachukua miaka matrilioni ya Mwanga. Mwanga husafiri maili 186,000 kwa sekunde! Hivyo hapo waweza kuona kwa mwaka Mwanga utasafiri umbali gani?!

Kwasababu kuna miujiza feki mingi kama tulivyoona, na watu wengi hawajui tofauti ya miujiza feki na ile ya halisi, hatuwezi kusema Mungu ameshindwa. Ulimwengu wa kisasa umeleta mambo mengi yanayoathiri afya yetu. Mungu alimwumba mwanadamu ale vyakula vya asili na aishi maisha Fulani. Afya ni kitu muhimu sana. Watu wamechukua muda mwingi kutafuta mali, wakupoteza afya. Baada ya afya kupotea wamechukua mali nyingi kurudisha afya. Bila afya huwezi kufanya lolote. Watu wengine wanasema kwamba niache tu nile na kufanya ninachotaka afya yangu yakuhusu nini? Haya si kweli. Kuishi kwa afya kunasaidia kupunguza maumivu na pesa nyingi kupotea. Sura zetu zinakuwa na huzuni na hivyo tukipita tunawaambukiza wengine huzuni zetu.

Kumbuka utasaidia wengi ukiwa na afya, kila utakapopita kwa ndugu, jamaa, rafiki na familia. Utakuwa mtu mwenye nguvu zako za kufanya shuguli zako. Mtu mmoja alisema kwamba niache nife na raha kama ni kula, au kunywa vitu vibaya, si mwili wangu? Miili yetu ina thamani kubwa. Mungu alitumba ili tumtukuze. Tukiumwa, Muumbaji naye anasikitika. Isitoshe, jamii yetu yapasa itushugulikie. Mfano mtu anayeumwa kisukari na baadaye akakatwa miguu kwaajili ya athari za kisukari, jamii yake itabidi imwuguze, imtafutie chakula, imsukume kwenye toroli au kumsafirisha sehemu mbali mbali kwa kutumia kifaa Fulani; na uzalishaji wake utakuwa mdogo. Familia yake watoto na mume au mke wake watakuwa na huzuni kumwona katika hali hiyo. Ukiwa na watoto wadogo, huwezi kucheza nao, kuwasindikiza shule n.k. Si kweli kwamba afya yako ni yako tu na haimhusu mwingine. Serikali pia hutumia mabilioni ya pesa kushugulikia afya za watu wake.

Wanasema Mganga wa kwanza ni wewe. Mganga hana nafasi ana watu wengi wamesimama kwa mstari kumngoja, anachukua dakika 2 au 3 ameshakuandikia dawa. Hakujui, hajui unavyojisikia, wala hana uchungu kama wewe ulivyo na uchungu juu yako. Wengine hata wamepasuliwa kwa magonjwa wasiyo kuwa nayo ili tabibu apate manufaa; mfano nchi nyingi za magharibi karibu nusu ya watoto wanazaliwa na operesheni. Wewe unajua unahisi nini mwilini, na mambo yamekuwa yakiendaje kwenye mwili wako, unaenda hosipitali au kiliniki kwa magonjwa yale ambayo niya papo hapo, kama umevunjika mguu, umepooza, au jambo la ghafla limetokea kwenye mwili mwako. Vinginevyo kila siku unapalilia afya yako kwa kufanya mambo rahisi ya kinga. Najua kwamba kuna mambo mengi kama binadamu hatuwezi kuepuka kama vile ajali, au matukio ya ukatili (violence).

Rais Nyerere alisema kwamba mkoloni alitumbua tutupe rungu zetu atatupa bunduki, kupigana na adui zetu. La ajabu ni kwamba tulipotupa rungu; silaha kupewa zikawa na masharti! Jambo hili limetokea kwenye hosipitali zetu. Tulitupa elimu ya kujua miti shamba na matibabu mbali mbali rahisi. Hii imetufanya kila mara kukimbilia hosipitali hata kwa mambo madogo madogo; na kule hosipitali hawana dawa pia. Nchi nyingi za magharibi zimeanza kufundisha tiba za asili, au rahisi, kwa mimea, maji, na vingineyo (naturopathy- tiba mbadala).

Hebu tusiwe watu wa kuigiza igiza vitu. Watu wa mashariki, katika bara la asia, hawaoni aibu kama sisi kula chakula chao, au kutumia tiba zao. Mlei ajifunze tiba rahisi ya kusaidia jamii yake na jumuiya wanayoisaidia kiroho. Asiwe na tamaa ya pesa, ya kuwatwanga watu ambao hawana uchaguzi, bali kununua vitu vyake ghali. Mch Kisaka rafiki yetu aliesema mtu akiwa mgonjwa atakuwa tayari kufanya lolote, hata kama ni kushika mgomba wa ndizi mpaka kunakucha. Usionee watu (take advantage) kama hawa kwa pupa ya pesa. Mlei Atakuwa msaada mno pale anapoishi na kuhudumia; kwa yale aliyojifunza alipokulia, na mengineyo!

Tumeandika notisi chache za afya kwenye kitabu hiki ila tumeandika mengi kwenye kitabu cha Afya. mambo hayo ni kama NEWSTART-GS. Matabibu kumi muhimu kwa kinga ni kama wafuatao.

1. Lishe (nutrition) - N
2. Mazoezi (exercise)- E
3. Maji (water)—W
4. Jua ( sunshine)-S

5. Kiasi (temperance)-T
6. Hewa bora (fresh air)- A
7. Mapumziko (rest)- R
8. Kumtegemea Mungu (Trust in God)-T
9. Roho ya shukurani (Gratitude attitude)- G
10. Kuhudumia watu (Huduma)
11. Usafi
12. Kilimo na Ujasiliamali

### sura ya 51: HAKUNA UDHURU (no excuses)

“Kuna visababu elfu moja moja vya kushindwa mambo ila hakuna hata moja ya maana” Mark Twain  
 Kwanini watu wengine wanafanikiwa kuliko watu wengine? Kwanini watu wengine wanafanya biashara na zinafanikiwa, wanaishi maisha ya raha, wanafikia watu wengi na kuwakatisha shauri kuwa wanafunzi wa Yesu, wanajenga madaraja na watu wengi, wanajenga maisha yao katika miaka ile ile ukilinganisha na wengine? Brian Tracy na wengine wameandika mambo waliyogundua katika maisha yao. Alikazana na kusoma sekondari kama mtu mzima na kufanya shahada ya biashara na kuanza kuuza magari ya Suzuki ya dola 25 milioni. Aliendelea na kujenga maofisi, na kutoa semina katika kuwatia moyo watu kufanya njozi za kuendeleza maisha yao na hata kumtumikia BWANA kwa ufanisi.

Alikuwa kusomea uongozi na biashara (business administration). Ila alianza na kazi ya kubeba mizigo kwenye mabohari, kwani hakumaliza sekondari. Anasema anapotembea kufanya semina huuliza watu maswali kama haya “Ni nani anapenda aongeze kipato chake maradufu? Ni nani Ni nani anapenda amalize chuo kikuu? Nini anapenda afikie watu wengi wakate shauri kubatizwa? Ni nani anapenda ajenge nyumba ya kudumu? Ni nani anapenda awe na mahusiano mazuri na familia na marafiki zake? Ni nani angependa ajitegemee, Ni nani angependa atumie muda zaidi na familia yake? Ni nani angependa kusoma Biblia yake kwa undani kila siku? Ni nani angependa muda wake wa maombi uwe bora zaidi? Ni nani angependa awe na afya nzuri kuliko aliyo nayo? Ni nani angependa apunguze unene unaomfanya aonekane hapendezi?”. Kila mtu hujibu “mimi hapa”.

Binadamu wote tunapenda vitu hivi vizuri, na tunajua jinsi ya kuvipata ila “siku moja!” au “kesho”. Kabla hatujaanza kutafuta vitu hivi tuaamua twende kwenye kisiwa kinachoitwa “siku moja” au “sometime”. Tunasema siku moja nitasoma Biblia na kuimaliza, siku moja nitasoma kitabu fulani cha kiroho na kukimaliza, siku moja nitaongeza ustadi wangu ili kipato changu kiende juu, siku moja nitajua jinsi ya kutumia fedha zangu vizuri na kuondokana na madeni, siku moja nitatembelea majirani zangu wa tatu na kuwaambia habari njema za ufalme, siku moja nitafanya mazoezi, siku moja nitakula chakula chenye lishe bora na kuachana na wali mweupe na unga wa kukoboa, siku moja nitafanya hivi vyote navyohitaji kufanya, siku moja”.

Asilimia 80% ya watu wanaishi katika kisiwa cha “siku moja”. Wanaota ndoto za mchana na kuwaza kama Abunuwasi kwamba kuhusu yale yote watakayoyafanya “siku moja”. Na katika kisiwa walicho cha “siku moja” kuna wenzao pia wa sampuli hiyo hiyo. Hawa mazungumzo yako unafikiri ni yapi? Mazungumzo yao ni “udhuru”. Waingereza wanasema “excuses”. Wanakaa pamoja katika duara na kubadilishana udhuru, wakiliwazana na visababu vya kuwepo katika kisiwa cha “siku moja”. Wanaulizana “Hivi kwanini wewe upo hapa kwenye kisiwa cha Siku Moja?”. Haishangazi kwamba majibu yao yanafanana kama watoto wa mama mmoja “maisha yangu ya utotoni yalikuwa mabaya sana wazazi walinitesa sana sikuwa na utoto wa furaha, kugonga milango ya watu kugawa vijuzuu utafunguliwa mbwa, sina pesa hata senti tano, baba hakunipeleka shule, boshi wangu anajua kukosoa watu usicheze, ndoa yangu ni mbaya nina mke bahili sana, mume wangu anakunywa pombe, hakuna

ambaye anajali na kuona nikifanya mema, hali ya uchumi ni mbaya sana, sina muda wa kumfundisha mtu Biblia, natoka nyumbani mapema mno siwezi kuomba”. Wana ugonjwa unaoitwa ‘excusitis’ yaani wameambukizwa udhuru, ugonjwa wa kuua njozi za mtu. Wote wana nia njema ila kama tujuavyo “Njia ya kwenda Motoni au Jehamamu imewekwa lami ya nia njema!!”. Huu ni msemu wa kingereza usemao “The road to hell is paved with good intentions”.

Sheria ya kwanza ya mafanikio ni upige kura kutoka katika hichi kisiwa. Hakuna muda wa udhuru tena! Fanya vitu vya mafanikio unavyosema kesho, kesho kesho, au usifanye, ila usitoe udhuru. Acha kutumia ubongo wako wa ajabu kutoa visababu virefu mpaka ukaviamini kwamba huhitaji kufanya kitu. Fanya tofauti au kaa kimya. Rudia kwa sauti “kama mambo mazuri nayotoa udhuru yatafanywa, ni mimi ndiye nitafanya na wala si mtu mwingine”. Wanaoshindwa hutoa udhuru, na wale washindi, wanaendelea mbele. Jiulize “Je visababu vyako ni vya maana au siyo? Je kuna mtu ambaye ana visababu kama vyangu na anasonga mbele kweli?”. Kama u mkweli utagundua kwamba maelfu na pengine mamilioni ya watu wamekumbana na shida kubwa za kutisha kulinganisha na wewe, ila wamefanya makubwa maishani na hata kubariki watu wengine.

Na yale waliyofanya wengine, hata wewe huwezi kushindwa ukijaribu kwa uwezo wako wote na huku ukimwomba Mungu uwe mlei bora na mwenye mafanikio tele katika nyanja zote iwe ni kiroho, kiuchumi, kimwili, kijamii na katika kazi ya ulei. Ukichukua muda unaotoa udhuru utajishangaza kwa mafanikio utakayopata, ila cha muhimu, piga kura ya kujitoa kwenye kisiwa cha Udhuru. Yoyote yule anayenuia kufanya kwa bidii kazi ya ulei na kufikia magoli ya juu asome vile vitakavyomsaidia katika njozi hii. Ufanisi si kuwa na pesa nyingi bali kuwa mtu wa mtazamo tofauti katika kazi yako ya kufikia watu. Vitu vinapita ila kujenga tabia yako kwa kuondoa uvivu, visababu na kuwa mtu wa bidii ni muhimu. Kitu kikubwa ni kuondoa visababu na kujenga maisha ya Nidhamu, kukana nafsi na kutawala nafsi (No excuses: The Power of self discipline, self control and self mastery).

Uwe mlei wa juu, wa zaidi ya wastani. Mtu mmoja aitwaye Elbert Hubbard ameorodhesha mambo 1000 yatakayokuletea mafanikio. Ila namba moja tu kati ya hiyo ambayo ni ya muhimu kuijua maana zingine zote zinahusiana na hiyo. Nayo ni “Nidhamu au self discipline”. Mbali na Uwezo wa Mungu nidhamu ndiyo namba moja kwa kufanya makuu, mtu wa wastani akiwa na nidhamu ataenda mbali ukilinanisha na mtu mwenye talanta nyingi au akili za darasani. Robert Kayosaki ameandika kitabu “Kwanini mwanafunzi anayepata A anamfanyia kazi Mwanafunzi anayepata C darasani, na Mwanafunzi anayepata B anafanya kazi serikalini”. Kayosaki aliona wengi walio na akili darasani hawakupenda kuchukua riski walitaka vitu vyote viende bila kuanguka na visiwe na kumiza kichwa sana.

Wale waliopata C walichukua riski na kuanza kampuni zao, na mwishowe walijiri wale watu waliopata A kwa vile walitoa udhuru kwamba kuanza biashara yako ni kuchukua njia yenye vingi vingi. Maadui wakubwa wa maendeleo ya mtu au kutofanikiwa kwa ndoto za mtu ni kuchukua njia ya mkato au njia rahisi katika kila jambo unalotaka kufanya. Kuingia kumtembelea mtu umechelewa, kusoma kwa kulipua lipua masomo au Biblia yako. Inafika wakati ambapoo kitabia cha kufanya vitu rahisi kinajengeka, na unanza kuacha njia ile ngumu au ndefu, alimradi upate raha ‘fun’ ya muda mfupi kwa vile ni rahisi.

Katika mawazo ya mwanadamu kuna mapambano makuu kila siku ya kuchukua njia ile ambayo njema, ngumu na ya lazima na ile ya raha, rahisi na isiyo na matunda makubwa. Nidhamu na kutawala nafsi zinahusiana, mtu anayeweza kutawala tamaa zake, katika anayofanya na kutenda ili aweze kufikia magoli yake ya muda mrefu na muda mfupi ni shujaa mkubwa. Watu ambao wamefanikiwa sana ni wale wanaofikiri mambo ya muda mrefu ujao. Mambo haya yanahusu kazi, ustadi, ndoa, kulea watoto, pesa, mahusiano, na tabia. Tabia tutaenda nayo mbinguni, ni kitu cha muda

mrefu sana. Hatupaswi kuchukua njia ya mkato katika kujenga tabia zetu, twapaswa tuwe na nidhamu na kutawala nafsi katika kujenga tabia. Uwezo wako wa kujitoa mhanga kwa vitu vya muda na vya kufurahisha ndiyo funguo ya kukusaidia mambo ya mbeleni.

Watu ambao wamefanikiwa wamejifunza yale mambo ambayo yataleta matunda mema japo yatachukua muda mrefu. Hawaangalii sana mambo ya papo kwa hapo. Kabla hawajala asali, wao wanaanza na vitu vichungu kwanza. Nidhamu, au kutawala nafsi, ni kitu ambacho kila binadamu anajifunza. Jinsi ambavyo tunaweza kutawala nafsi ndiyo ambavyo tuanvyojithamini. Twaweza kutawala nafsi katika nyanja tatu za maisha yetu

1. Magoli yetu binafsi: nidhamu inatusaidia kujua kwamba tunawajibika kwa mafanikio yetu na kwamba tusipokata tamaa tutavuna
2. Magoli ya biashara au shuguli zetu za ulei: nidhamu na kujikana nafsi itafanya uwe kiongozi bora na kukusaidia katika ujasiliamali, utumie muda wako vizuri na kuweza kutatua matatizo yanayokupata ili uwe na ufanisi wa kazi yako.
3. Furaha yako kwa jumla: nidhamu na kutawala nafsi kunasaidia uweze kuwa na furaha, afya, na ukakamavu wa mwili. Ndoa yako, malezi ya watoto wako na hata mahusiano yako na marafiki na jamaa yanasaidiwa na nidhamu, na kutawala nafsi pia.

Mafanikio ni nini kwako kama mlei? Mafanikio ni nini kwenye ndoa yako kwa afya yako au kwa hali yako ya uchumi? Kuwa na mafanikio yaweza kuwa uwezo wa kuendesha maisha yako, ukimtumikia BWANA na kufikia watu, ukifanikiwa kutimiza magoli ya yale uliyotaka kuyafanya". Jambo kubwa linarudisha nyuma wengi ni kutoa udhuru, na kutokuwa na nidhamu ya kutimiza njozi zao.

Pengine ni 20% tu ndiyo wanaofanya kazi bora ya kuleta watu kuwa wanafunzi wa Yesu na 80% hustarehe tu wakitoka udhuru. Mimi nimekuwa mmojawapo kwa miaka mingi, na naomba Mungu nitoke katika kisiwa cha "excuses". Watu wengi wanapata mafanikio wanapojifunza mbinu mpya za kupata pesa, kufikia watu, kujenga afya, kujenga mahusiano, ila wanapofurahi wamefanikiwa na kusahau kujifunza zaidi wanaanza kudidimia tena.

Watu wengi waliopata mafanikio hawakupata toka kwa wazazi, kwamba walikuwa na wazazi waliokuwa na bidii sana kupata pesa, au kujijenga kimaisha au kufanya kazi ya BWANA kwa ufanisi. Mafanikio yanatokana na jasho jingi. Yaani ukipanda, ukapalilia na kufanya kazi kwa bidii utavuna. Usipopanda hautavuna. Ukianza kuwaigiza wale ambao wamefanikiwa katika kazi ya ulei au ujasiliamali, ukawafuatisha utafanikiwa tu kama wao. Lazima ufanye kazi kwa kupanga, bila kupumzika, na kwa kunuia (deliberately, continuously, consciously).

Siri za ushindi ni kugharimika (pay the whole Price). Kop Kopmeyer alisema hatuwezi kuishi muda mrefu kujifunza yote wenyewe.

Lazima tuangalie na uzoefu wa watu, la sivyo tutaumia. Ubongo wako daima unolewe na uwe unashugulikia afya ya mwili wako. Tabia ni kitu kinachojengeka maishani, uaminifu ni wa muhimu sana. Linda moyo na tabia yako, kuliko vyote ulindavyo, maana humo hutoka chemichemi za uzima. Wafundishe watoto wako tabia bora. Wafundishe watoto thamani ya tabia, thamani ya pesa, thamani ya mahusiano, thamani ya afya. Jifunze toka kwa mashujaa, wainjilisti wa mfano mwema, wanafanikiwaje, wajasiriamali wanaofanikiwa wenye tabia njema wanafanya nini? Fuata nyayo zao. Vitu vyema vinajengwa kwa kurudia rudia. Daima usiwe mtu wa kubadilika badilika, uwe na msimano katika vitu vile vyema na vya haki. Lazima uwajibike.

Usiwe mtu wa kulaumu laumu na kukosoa watu mambo yakikuendea vibaya. Adamu alisema ni mke uliyenipa, Hawa akasema ni nyoka. Wahitaji nidhamu ya kuchukua majukumu ili uwe na furaha, afya, mafanikio, maendelea na uongozi bora. Tukiwa watoto wazazi wetu waliamua karibu mambo yote yanayotuhusu. Ila watu wakiwa watu wazima wana uchaguzi wao. Wachukue majukumu au wawawalaumu wengine kwamba ndiyo wahusika wakati mambo yanaenda mrama.



Kwamba wao ndiyo wameumizwa na wengine ndiyo wahusika. Udhuru huu haumletei mtu furaha. Achana na yale wazazi wako au watu wa nyuma walikosea kukufanyia. Pengine wazazi walikupa adhabu kwa kutokupa upendo nawe ukafikiri kwamba wewe ni pungufu na kwamba watu wengine ni bora.

Watu wengine wameshitaki mahoteli kwa vile wamejimwagia chai ya moto. Hawakutaka kusema ni wao ndiyo waliojimwagia. Watu wengine wanalaumu kila kitu, hata vitu visivyo hai. Wanavipiga teke endapo kama mambo hayakwenda sawa. Nidhamu itakuondolea shida hii. Matatizo yetu mengi yanatokana na pesa katika maisha, jinsi ya kupata pesa, jinsi ya kuitimua jinsi ya kuiwekeza na jinsi ya kuipoteza. Una majukumu ya kufanya maisha yako ya pesa yawe mazuri. Usiwe mtu wa kulaumu laumu na kujieleza saa yote kwanini hukufanikiwa kufanya mambo.

Wapaswa kutawala nafsi na kutawala nafsi ili uweze kufikia magili yako. Lazima uandike magoli unayotaka kufikia kwenye maisha yako. Yasemekana ni 3% tu ya watu wazima walioandika magoli yao, na 97% ya hawa hufikia magoli yao kwa vile wameyaandika. Wakati wa mwaka mpya asilimia nne ya watu huandika magilo yao na kati ya hayo 44% huyatimiza. Kuandika magoli yako hakumaanishi kwamba yote yatatimia, bali uwezekano wake wa kutimia ni mkubwa. Anza kuandika magoli ya kazi yako ya ulei, magoli ya kujikwamua kimaisha, magoli ya kujiendeleza kwa nyanja mbali mbali/

Mambo ambayo unapaswa kufanya ili kufikia malengo yako ni :

17. Amua unataka nini,
18. Andika kwenye karatasi,
19. Andika siku ambayo utafikia goli hilo,
20. Andika vizuizi vitakavyokufanya usifikie,ustadi unaohitaji ufikie lengo, na watu ambao unahitaji wakusaidia malengo yako
21. Weka magoli yako kwa kipaumbele
22. Kila siku fanya kitu kitakachokuwezesha kufikia magoli yako. Fanya chochote kitakachokujongeza kwenye goli lako. Baada ya muda kasi yako itaongezeka.

Katika magoli uliyoandika, waweza kuandika hata ishirini, chagua moja ambalo waweza kulitimiza kwa muda wa masaa 24, lile rahisi kupita yote. Chukua goli jingine na fanya bidii uweze kulitimiza, kushindwa si moja wapo ya chaguzi (failure is not an option). Kila siku ulifanyie kazi mpaka litimie. Hutakata tamaa mpaka ulifikie goli hilo. Iwe kupata mafunzo ya kufikia watu, au kujikwamua kwa ujasiliamali. Andika goli kisha uandike njia ishirini za kufikia hilo goli na anza kutekeleza. Mtu mmoja aitwaye Napoleon Hill alisema 'Kile ambacho mawazo ya binadamu inataka kukifanya na kukiamini, ataweza kufanikiwa'. Nafikiri hili ni kweli kabisa tukimweka Mungu kwenye hesabu hii. Tunamwomba atusaidie kiroho, kimwili, kiakili, kiuchumi na kijamii kufikia watu.

Jione wewe ni kiongozi wa kufikia watu unapoishi, daima ujifunze elimu na ustadi wa kufikia watu na kujisaidia katika nyanja zote. Ukiacha kujifunza unapunguza makali yako ya kufikia magoli yako. Ustadi na elimu uliyo nayo leo, kesho inakuwa haina thamani, hivyo daima ujielimishe na njia mpya ambazo si za mkato na zenye matunda mazuri. Ukiwa na ufanisi sana katika kazi zako, gundua kwamba ule ujuzi uliokufikisha pale kesho hautakuwweza kukusogeza mbele. Endelea kujifunza daima, fanya maamuzi, huwezi kukaa tu bila kufanya maamuzi. Akili yako iwe na mambo mapya. Wafuate viongozi waliofanikiwa katika nyanja unayotaka mafanikio. Watu hawa wana tabia gani, wanapangaje siku yao, wanavaaje, wanatembeaje, wanazungumzaje, wanasoma vitabu gani, wanatumia muda wao wa ziada kufananyia nini? Wana marafiki gani? Wanachukua kozi gani kujiendeleza? Wanasikiliza nini kwenye magari yao? Waulize na kisha ufuate ushauri wao. Jiwekee magoli makubwa.

1. Kwenye kutunza pesa zao jielimishe vizuri dakika 60 kwa siku ujisomee katika jambo unalotaka

kujifunza. Weka gazeti chini na jisomee jambo la msada kwako kabla hujaanza kazi.

2. Nenda semina katika nyanja unayotaka kujiendeleza iwe ni kuwa mlei bora, kuwa mjasiriamali bora, kuwa na mahusiano bora na majirani zako ili uwafikie

3. Sikiliza CD na Kaseti kwenye nyanja unayotaka kujiendeleza.

Talanta na akili nyingi za darasani hazitoshi. saa mbili kwa siku zitakuwa msaada mkubwa kwao kuleta ufanisi katika goli lako

Hatua za kwenda juu ni

- A. Amka mapema na utumie saa mbili kujisomea Biblia na masomo yako kabla hujatoka kwako. Ukisoma kwa saa utamaliza kitabu kwa wiki, na 50 kwa mwaka, na 500 kwa miaka 10. Hii itakuwa msaada mkubwa kukuongezea ufanisi, na kipato
- B. Andika tena magoli yako kila siku. Itakupa kuyafikiria kwa makini.
- C. Weka orodha ya kipaumbele
- D. Uwe na nidhamu ya kushugulikia haya kwa bidii yako yote
- E. Sikiliza na jifunze ikiwezekana yote yahusuyo nyanja hii
- F. Jiulize nifanye tofauti gani ili mambo yawe na ufanisi?
- G. Kuwa na mahusiano mema na watu, kwani nao watacupenda na watakusaidia kuwa na furaha na kufikia malengo yak

Je unataka kuwa sawa au kuwa na furaha? Kama unataka kuwa na furaha katika ndoa yako, katika kazi, katika kanisa lako, au katika jumuiya vitu vingine kama si dhambi, usivikazanie. Jali mahusiano na furaha ya watu.

Waweza kuwa masikini kwa kuangalia runiga saa yote na hivyo kujilinganisha na watu wa runinga na kuona huna uzuri au thamani. Usiwe mtu wa kusikiliza redio, kukaa kwenye mtandao saa zote au kwenye magumzo, nenda kafanye juhudi fulani ya kazi ili uendeleze maisha yako. Mambo ya kuendeleza maisha yako ni kama kuamka asubuhi mapema saa mbili kabla ya shuguli zako na kusoma kwa saa moja mambo ya kiroho yaani Biblia, vitabu vilivyovuviwa kama vile vya Roho ya unabii (SOP) vilivyoandikwa na wakristo. Kisha saa moja ukatumia kusoma vitu vya kukuendeleza.

Hili saa moja la kutumia kwa vitu vya kujiendeleza kwa wiki itakuwa saa saba ambacho ni kitabu kimoja. Kwa mwaka utakuwa umesoma vitabu 50. Hautakuwa yule yule. Vitabu vingi vya maarifa hata tu kutengeneza bustani nzuri, au ukulima ukivifanya kila siku, vitakuendeleza ni ajabu. Ukisoma vitabu vya biashara vitakupa taaluma fulani itakayokusongeza kwenye biashara fulani. Baada ya miaka 10 utakuwa umesoma vitabu 350. Itaongeza uzalishaji wako, na utendaji na hata kipato. Utahitaji nyumba kubwa ya kuweka vitabu vyako ila vitabu ni mali utakuwa umeshapata kitu katika vitabu hivi kujenga chumba cha vitabu tu! Ukisoma saa moja kwa siku katika taaluma unayoitaka, itakufanya uwe mtaalamu wa taifa katika nyanja hiyo baada ya miaka mitatu.

Hii inaweza kuongeza kipato chako na kusaidia taaluma yako. Kila mara rudia siku rudia kuandika magoli yako 10 kwa kuhusisha na maisha ya leo au wakati huu (present tense). Inakusaidia akili yako. Ukiyaandika kila siku utayakumbuka na kufikiria siku nzima na kuona nafasi au mwanya unapotokea kuyafanya. Utakuwa umeweka akili yako kwenye makini na kunuia zaidi (focus). Hii itasaidia malengo yako kutimia kwa upesi kuliko ambavyo yangukuwa matumaini tu au matakwa mema yanayoelea angani(wishes). Kuandika magoli yako kila siku kunasaidia kuyafikia kwa zaidi ya asilimia 1000% kuliko kutoyaandika. Jambo hili sikulielewa ila nililifanya nikiwa nimeanza kazi kwa

mambo madogo madogo kama hata kuwaandikia marafiki wainjilisti barua na kuiposti.

Enzi zile za miaka ya 80 na 90 tulikuwa hatuna mtandao, wala simu za mikono niliandika barua za mikono kama 40 kila mwezi. Niliweka katika magoli yangu nikiomba asubuhi nilichungulia tena. Jambo hili lilinifanya niwe na mawasiliano na wainjilisti, wachungaji na watu wengine ambao wamenisaidia kazi mno, kuliko ambavyo nisingewaandikia. Nasikitika siku hizi nimeacha ila baada ya kusoma vitabu vya wainjilisti au walei wenye kufanikiwa, naomba Mungu nianze njia hiyo kwa uwezo wake.

Panga kila siku ukiorodhesha vitu vya kufanya na kiapaumbele kabla ya siku ile. Huu ni ufunguo wa kupata mafanikio maradufu na kufanya maisha yako yawe na mpango. Uwe na nidhamu kutilia makini kitu kimoja kwa siku moja. Ukikifanya soge kwenye kingine. Mwishowe itakuwa taratibu yako ya kila siku na utaongeza ufanisi wako zaidi ya asilimia 100. Endelea kusikiliza CD au kaseti zako za fani yako. Kwa wale wanaoendesha sana kwenye trafiki nyingi waweza kutumia saa 500 mpaka 1000 kwenye gari kwa mwaka. Hakuna chuo kikuu kinachotoa masaa ya semina 1000 kwa mwaka, kiwe cha theolojia, uinjilisti, biashara au kingine. Vyuvo vingi vyatoa semina ya saa 5 kwa siku na vyuo vingi vinaendeshwa kwa miezi 8 kwa mwaka (ukitoa likizo).

Wengi wameanza maisha wakiwa na viraka na wakawa matajiri kwa nidhamu hii ya kuweka magoli na kujielimisha katika njozi zao. Wainjilisti wachache niliozungumza nao waliofanikiwa wanafanya hivi wakati wote na ndiyo maana wana nidhamu ya kutoa semina kwa watu na kuandika yale wanayojifunza na kuyaweka kwenye lugha ambayo itakuwa tofauti na mtu mwingine. Hakuna anayeweza kutoa semina kama wewe au kuandika kama wewe, kila mtu ana kitu cha pekee cha kumgawia mwingine ambacho hakuna mwingine anacho, awe amesoma au hakisoma. Wapare husema hata moto wa mjinga kila mtu anaota na kunufaika.

Sembuse Mtu anayemtegemea Mungu na kujitahidi kwa nidhamu usiku na mchana amshuhudie Kristo kwa kuwaambia Yesu aja kwa upesi na pia aendeleze maisha yake? Ataongezewa mara 1000! Katika kila jambo iwe ni mazungumzo ya simu, kumtembelea mtu, mipango ya bustani yako, kumhudumia jirani yako, kumpeleka mtoto wako shule, kwenda na mkewe kanisani jilize “Ni nini hapa nimefanya sawa?” Jijibu. Kisha ujiulize tena “Ni kipi ambacho ningepaswa kufanya tofauti?”. Itakufanya ufikiri ulichofanya katika mkutano uliopita, au jambo fulani na kuboresha mambo.

Jambo hili la kujiuliza litafanya ukue na kuwa mojawapo wa asilimia 20% ya wainjilisti bora na wajasiliamali. Kila unayekutana naye mtendee mema kama vile unavyomtendea mteja wako anayekuletea dola milioni moja. Iwe ni ofisini, nyumbani, wakikutendea mema, walipe mema pia. Watapenda kuwa na wewe, watapenda kununua bidhaa zako, watapenda kukusikiliza, na kukutambulisha kwa marafiki zao. Usifikirie katika akili yako kuwatendea mabaya. Hata wakikufanyia ubaya, jua jinsi ya kuchukuliana nao ili wasikukwamishe katika kazi yako ya kumtumikia BWANA na katika kazi yako ya kujipatia kipato cha kila siku.

Kumbuka wale watu wa familia yako, ndiyo watu muhimu kupita wote. Hivyo uamkapo tu wafanye watu wa familia yako wajisikie wa muhimu sana, usione aibu kuwaambia unawapenda. Watafanya maisha yako yawe chanya, ya furaha kwa siku nzima. Usiamke umeweka sura mbaya, unagumia gumia, eti wewe si mtu wa asubuhi, unaamka na visirani unanyatisha sura na watu wa nyumbani mwako ndiyo wateja wa kwanza wa kuona uozo huo (moods mbaya). Waanze kusema huyu mtu akiamka yuko ‘moody moody’. Asilimia 85% ya mafanikio yako yanatokana na jinsi watu wanavyokujali, wanavyokupenda na kukuheshimu, hasa kwenye uinjilisti na ujasiliamali. Usipoteze nafasi hata moja ya kuwatendea watu mema. Hatua hizi ukizifanya kila siku, utaona mabadiliko makubwa kwenye maisha yako, ulei wako, kazi zako, kipato chako na mahusiano yako. Tena sasa utakuwa umeshaweka mtindo wa maisha mpya (habit) ambao utakusaidia kwenda juu katika maisha yako yote

Kufanya maisha yako yawe bora katika huduma yako na kujipatia riziki ni majukumu yanayohitaji kujitoa haswa, nidhamu na maamuzi makali (willpower). Wahitaji pia ujasiri, ujasiri ni jambo la maana sana katika Virtues zote maana watu wengi ni waoga wa mambo mengi. Ni jambo la kawaida, watu wengi ni waoga kubisha milango ya watu, ni waoga kumpa mtu kijuzu, ni waoga kuhubiri, ni waoga kuanza biashara wajitegemee n.k. tofauti kati ya mtu shupavu na mwoga ni nidhamu. Mwoga ameamua kutawaliwa na na hofu. Wakati ambapo shujaa anaendelea kushugulikia kile kitu kwa dakika tano zaidi na kupata matokeo mema pale mwoga alipokata tamaa (the difference between a hero and a coward is that the hero sticks in there five minutes longer.". Woga mtu anajifunza, mtu hawezi kuogopa kitu ambacho hakijui sana, ila woga ni adui kwani unatiila mgomo matumaini ya ufanisi.

Watu wanaogopa kuchukua riski kumfikia mtu wakiogopa kwamba watakataliwa na kumbe wanapoteza nafasi ya kusaidia kumwingiza yule mtu mbinguni. Woga unatupa kupooza na kutupunguzia furaha. Tuna woga wa kupoteza kazi, woga wa kupoteza upendo, woga wa kupoteza pesa. Woga wa kuaibika, woga wa kukosolewa, woga wa kupoteza wadhifa unaturudisha nyuma tusijaribu kufanya kazi ya Mungu kwa ufanisi au kujisaidia na kuwa na kipato. Walei wengine tumeamua kutokuwa waaminifu watu wakitukabidhi pesa au kazi, japo tumekuwa na woga wa kujisaidia tupate kipato kwa halali.

Unahitaji nidhamu ya hali ya juu. Woga unapofanya akili iache kufanya kazi na mtu anakimbia na furaha yake hupotea. Sema moyoni "nayaweza yote katika YEYE anitiaye nguvu". Jipige picha ukiwa na confidence na competence katika nyanja ambayo una woga. Zungumza, tembea na uendeleo kama yule ambaye hana woga. Simama imara na kwa ukakamavu, tabasamu ukijiamini, kisha umsalimie mtu yule na kumwambia una habari njema sana, na kama asipozipata atapungukiwa mno. Chukua muda kujifunza kusimama mbele ya watu. Soma vitabu fanyia mazoezi. Woga mwingi unakuwa katika vifungu. Mfano mwoga wa kukataliwa anakuwa mwoga wa kuhubiri mbele ya watu pia. Kabiliana na woga wako ukimwomba Mungu YEYE hajawahi kushindwa. Mfano kama una mtu anayependa kukukaripia ukijaribu kuzungumza naye.

Fanyia mazoezi kabla hujamfikia. Mama mmoja alisema siku moja alifanya mazoezi na kumwambia boshi wake katili aliyekuwa anamkosoa miaka 10 "i would appreciate kama hutazungumza nami namna hiyo tena, inaniumiza moyo wangu na kunifanya nisifanye kazi yangu jinsi ambavyo ungependa niifanye". Boshi yule hakuamini alisimama akishtuka na kuomba msamaha kwa kigugumizi na akakimbia ofisini mwake mara moja. Hakurudia ukosoaji tena. Mama huyu alisema kwamba angefanya hivi muda mrefu na kuongeza raha yake kwani Eleanor Roosevelt mke wa Rais wa Marekani alisema "No one can make you inferior without your consent".

Hakuna anayeweza kukudharau bila ruhusa yako. Uwe na ushujaa wa kusikimika njozi mpya na imani ya kuiendeleaza. Jiulize hofu yako au wasiwasi inatokana nanini, Je kama ni hofu ya kweli ni nini kibaya sana kitatokea, kisha jiambie, japo ni kitu kizito lakini hakitaniletea kifo, kisha anza hapo hapo kufanya maisha yako bora. Kuondoa woga kwahitaji nidhamu na kutokata tamaa. Usiwe kama majeruhi, angalia masomo utakayopata katika jambo maana Mungu amekupitisha pale kwa sababu fulani. Hakuna kitakachokufanya usipate mafanikio katika kazi ya BWANA isipokuwa wewe mwenyewe.

Wahitaji nidhamu ya kufanya kazi. Weka vipaumbele katika kazi yako ya uinjilisti, na ufanye kwa njia ya haraka na ufanisi. Ujue jinsi ya kumudu muda wako vizuri. Siyo kutembelea nyumba tatu kwa masaa matatu. Labda iwe ni kitu fulani maalumu. Watu wajue wewe ni mtendaji kazi bora na siyo mtu mvivu mvivu unayeenda kwenye majumba yao kupiga hadithi na kungoja wakati wa chakula. Wakati wa kazi fanya kazi, una Boshi mkubwa kuliko wote duniani na mbinguni. Kila mtu katika kazi yako ya ulei kanisani au kibarua chako anajua nani mvivu na nani mchapa kazi! Au wewe hujui kanisani mwako au kijijini mwako mchapa kazi na mvivu. Lazima ufanye kuliko mtu wa kawaida uanze mapema, ufanye kwa bidii na ukiweza, toka umechelewa kidogo. Hautakosa mafanikio kamwe. Vaa

kama mtu anayeenda kuchukua ushindi. Jifunze jinsi ya kuvaa kwa ushindi kwa bei nafuu.

Kazi yako yahusiana na uongozi sana. Uwe shemashi, mkuu wa idara au huduma nk. Uongozi na nidhamu, kujikana nafsi na kutawala nafsi vinaenda sambamba, hasa kwenye kazi ya Mungu. Uongozi wa leo una majukumu mengi, lazima uwe mtu unayechukua majukumu, na hili linafunzika. Viongozi wanajiendeleza baada ya muda kwa bidii yakazi, uzoefu na kujifunza. Viongozi wa kuzaliwa ni wachache mno hata hawafanyi tofauti duniani. Waweza kuanza mahali kama mwongozwa na baadaye ukawa ndiyo kiongozi wewe ndiye unayeamua ni nini kinafanyika, na kinafanyikaje. Viongozi wote wana njozi ya siku za mbele, wanaweza kuwaambia wale wanawaongoza na kuifanya iwe mambo halisi. Jemedari wa vita ana njozi ya ushindi, Kiongozi wa biashara ana njozi ya mafanikio, na kiongozi wa kiroho ana njozi ya watu tele wanaokuja kwa BWANA wakitabasamu.

Viwango vyako viwe vikubwa, utaongeza motisha ya wainjilisti wengine. Kiongozi lazima awe mwazi kwamba yeyé ni nani ana anasimami nini (. Awe ana ufanisi, si goigoi tu akubali ana matunda(competence). Kuwajibika ni muhimu sana ili kuwe na mafanikio na kuwapa watu motisha (commitment). Kiongozi lazima ajue matatizo ni yapi ili ajue kuyatatia (constrains). Kiongozi lazima awe mbunifu mwenye mawazo ya kila aina kutoka sehemu mbali mbali kufanya vitu kwa urahisi, kwa haraka, kwa ubora na kwa gharama chache (creativity). Daima kiongozi ni mwanafunzi anazoma, anasikiilza na anaongeza ustadi wake kwa maarifa na ufundi na kuwahimiza wengine kwa kuwatia moyo wajiendeleze (continual learning). Kiongozi ana nidhamu ya kuaminika, ametulia na anaweza kujua mambo yanapoelekea (consistency).

Kiongozi yupo tayari wakati wa hatari au hali ya ghafla (crisis), hapa ndiyo anaonyesha watu ubora wake (competence). Viongozi mashujuu wamejifunza kuficha hofu zao, hawamwelezi kila mshiriki au watu wanaowaongoza kwani wataleta machafuko na kufisha watu moyo kama wale wapelelezi 10 ambao hata majina yao wengi hatuyakumbiki isipokuwa ya mashujaa wawili Kalebu, na Joshua. Jikane nafsi uepuke tamaa za mwili, za macho na za kiburi cha maisha haya. Tayarisha mambo, panga vizuri na angalia, usichukulie vitu kirahisi. Viongozi wanafanya kazi kama wanamiliki kampuni ile au kanisa. Hawatoi udhuru, manunguniko na kulaumu laumu watu kwa matatizo yanayotokea. Ni watu wa matendo (action) kama vile Krimu ya maziwa inavyopanda juu ndivyo viongozi wanavyopanda juu kwa maarifa, ustadi na ufanisi

Muhtsari

**Hatua saba za kuelekea, kuwa mwinjilisti bora kabisa**

**Hizi ni hatua saba katika kanuni ya asilimia 1.000 ambazo zitakushangaza endapo utazifanyia mazoezi**

Hatua ya 1:

Amka saa mbili kabla ya miadi yako ya kwanza au kabla ya kufika kazini. Wekeza saa za mwanzo kwa kusoma vitabu vya kiroho, Elimu na vya kutia hamasa. “saa ya kwanza ndio gurudumu la kuendesha siku” Unapoamka, jiongezee mwenyewe maarifa ya kiakili ili uwe na siku njema. Utakuwa na mtazamo sahihi, makini, mbunifu na mwenye tija kazini kwa siku yote kama utafanya hivi. Kama utawekeza katika fani yako saa moja tu kwa siku, hiyo itakuwa ni sawa na kusoma kitabu kimoja kwa juma, na vitabu hamsini kwa mwaka. Mtu mzima kwa kawaida anasoma kitabu kimoja kisicho cha hadithi kwa mwaka. Endapo unasoma kitabu kimoja kwa juma unafikiri utakuwa mkuu katika taaluma yako na kusonga mbele katika hekima dhidi ya watu wengine wote kwenye biashara yako? Ni hakika ndivyo itakavyokuwa! Hiyo itakuwa ni sawa na vitabu 500 kwa mwaka, utahitaji nyumba kubwa ya kuhifadhi vitabu vyako! Hii itakufanya uwe mtu mwenye mamlaka katika taifa lako kuhusiana na taaluma yako kwa miaka mitatu hadi mitano.

Hatua ya 2:

Andika tena malengo yako makuu kila siku katika daftari katika wakati uliopo kila asubuhi kabla ya kuondoka, bila kuangalia kile ulichoandika jana. Kitendo cha kuandika na kurudia ni cha kuunda kanuni ya uundwaji wa taarifa katika mfumo wa kuongoza akili yako. Unaporudia kuandika malengo kumi kila asubuhi unataendelea kuona na kufikiri juu ya fursa za kufikia malengo hayo hatimaye. Utakuwa makini, mwenye mwelekeo sahihi na usiyeyumbishwa, utakuwa mtu mwenye malengo na nia thabiti. Na utafanikiwa katika malengo yako kwa haraka zaidi kuliko kama yangukuwa ni mawazo tu yanayoelea katika akili yako.

Hatua ya 3:

Kila siku weka mipango mapema. Andaa orodha na panga vipaumbele katika kazi yako kabla ya kuondoka nyumbani. Uwezo wako wa kuona vipaumbele na kuchagua kile ambacho ni cha muhimu zaidi ambacho utakuwa ukifanya kila wakati ni ufunguo wa kupangilia maisha yako na kuzidisha matokeo yake.

Hatua ya 4:

Jenga nidhamu ya kushughulisha akili yako yote katika jambo MOJA. Chagua kitu ambacho ni cha muhimu kuliko vyote ambacho unaweza kufanya kila siku. Halafu anza nacho kwanza na kifanyie kazi mpaka kimekamili kwa 100%. Uwezo wako wa kuwa makini na kufanya kazi, wakati unaendelea na na zoezi la kujijengea hiyo kuwa tabia, yenyewe, itakuwezesha kukuza uzalishaji wako, ufanisi, na matokeo mazuri katika mwezi unaofuata.

Hatua ya 5:

Sikiliza vipindi vya kuelimisha katika gari lako: mfanyabiashara wa kawaida anayeendesha gari anatumia masaa 500 – 1000 kwa mwaka akiwa katika usukani wa gari. Unapogeza gari lako kuwa jengo la chuo kikuu ama darasa la simu ya mkononi unapata elimu sawasawa na kuhudhuria mihula miwili ya masomo ya chuo kikuu wakati unapokuwa unaendesha gari. Watu wengi wamebadilika toka katika ufukara hadi kuwa matajiri kwa kusikiliza vipindi mbalimbali vya sauti kwenye magari yao.

Hatua 6:

Uliza maswali mawili ya tafakuri kila baada ya kupiga simu, kuhudhuria sherehe au kukutana na mtu fulani: swali la kwanza ni “Je ni jambo gani nimefanya vyema?” swali la pili “ni kitu gani naweza kufanya tofauti?” Swali la kwanza linakulazimisha kufikiri kwa kina na kukumbuka mambo yote sahihi uliyoyafanya mara ya mwisho ulipokutana na mtu fulani, katika mkutano, ulipofanya uwasilishaji ama sherehe: hata kama haikufanikiwa. Swali la pili linakulazimisha kufikiri juu ya njia mbalimbali tofauti unazoweza kutumia kuongeza ufanisi katika mazingira yaleyale. Andika mawazo haya mahali fulani pia. Njia hii ndiyo ya haraka na zoezi la muhimu zaidi katika ukuaji binafsi na kuendelea kwa mtu.

Hatua ya 7:

Mchukulie kila mtu unayekutana naye kama lulu ama thamani kubwa ya fedha: kote nyumbani na ofisini, unapotembelea watu nyumbani kwao na kila unayekutana naye. Unapowachukulia watu kuwa wa muhimu na wa thamani, watarejesha fadhila kwa kukuchukulia kama mtu wa thamani pia. Watatamani kuhusiana nawe, kufanya kazi nawe, na kununua vitu kutoka kwako na kukutambulisha kwa marafiki zao. Anza kwa watu wa nyumbani kwako unapoamka asubuhi, washukuru, kuwa na mtizamo sahihi utajikuta una amani na furaha siku nzima. 85% ya mafanikio yako yanategemea mahusiano yako na watu, usiwe mtu wa kukasirika kasirika

## Sura Ya 52: UKO HAPA DUNIANI KWA AJILI GANI?

Ni muhimu wewe kuelewa kwamba upo hapa duniani kwa ajili ya uumbaji wa Mungu, na si kwa ajili ya ajali fulani. Umeumbwa ili umpe utukufu MUNGU ndiyo lengo namba moja! Si kujipa utukufu, au si kuwapa watu Fulani utukufu. Na hili ni rahisi kufanya kama utu wako wa kale ukifa. Umimi (self) ndiyo pambano kubwa. Si mimi bali Kristo atawale. Soma mwanzo moja mbili na tatu, kisha soma ufunuo 12. Mwenyezi Mungu, Aliumba dunia na mbingu kwa siku 6 akapumzika siku ya saba. Dhambi iliingia duniani, ikitoka kwa Ibilisi, aliyeumbwa na kupewa jina la Lusifa (malaika wa nuru) alianza uasi moyoni mwake, wa kutaka kujinua kichwa chake na kutaka maoni yake na si ya Mungu.

Aliwashawishi malaika wengine, na theluthi moja waliasi pamoja naye na kutupwa nje ya mbinguni “ole wenu wa nchi na bahari, kwa maana yule ibilisi ameshuka kwenu mwenye ghadhabu nyingi akijua ya kuwa ana wakati mchache tu.” Ibilisi alikuja na kudanganya wazazi wetu, kwanza Hawa, kisha Adam na wakafanya dhambi. Ndiyo sababu ya yote ya huzuni leo, kama vile kifo, maumivu na huzuni. Mungu ametumba tushinde na siyo tushindwe ( created to overcome not to be overcome).

Mungu anakupenda mno, na usipunguze thamani yako, yeye alikuumba na kukukomboa. Wakati Nadharia za kuibuka zinaendelea tunaamini waafrika hawaamini kwamba walitoka kwenye minyoo, vyura au nyani. Tunaishi karibu na sokwe Gombwe, Kigoma, na hatujasikia jirani akituambia ana wageni wapya toka msituni. Hauhitaji kuwa injinia wa Roketi kujua kwamba hukutokea kwa sokwe! Tuliumbwa na Mungu, na baada ya maanguko, tuko kwenye ukarabati ili kwenda kujitayarisha kwenda mbinguni, pambano hili ni la miaka mingi, kati ya Mungu na Shetani, uovu na wema. Shetani ni kiumbe halisi, anatafuta wafuasi. Binadamu wengi wanacheza na shetani wakifiri si halisi, usipomjua adui yako, utafeli jinsi ya kumkabili kimapigano! Wengi wa magharibi siku hizi kwenye filamu zote za kuuzika mno wameweka mambo ya shetani na uchawi. Wanacheza na uchawi na kusema kuna wachawi wazuri na wabaya! Hakuna uchawi mzuri, kamwe, kwa maana kuna mtu anaumizwa; nawe Usipojua adui wako umeshindwa pigano. Majini na mapepo ni malaika wa giza, ni mabilioni, na kila siku tuko katika mapambano nao.

Tupo vitani! Na vita hii ni kubwa, zaidi ya ile ya dunia ya kwanza na ya pili! Ni zaidi ya vita vyote. Unaweza kujjuliza mbona nikitoka nje sioni watu wanapigana, au wanajeshi wamevaa silaha! Mbona nawapenda naofanya nao kibarua na jirani zangu ni wema, au mbona mimi napoishi pana amani? Ukisahau yote, kumbuka hili; vita vyetu viko katika mawazo yetu, na bongo zetu (mind) 24/7

Kila kukicha kwenye kichwa chako mapigano yanaendelea ya kumchagua Mungu au shetani! Katika nafsi zetu masaa 24 mapigano yanaendelea. Neno la Mungu katika waefeso sita imeiweka hii vizuri “vaeni silaha zote za Mungu mpate kuzipinga hila za shetani. Kwa maana kushindana kwetu sisi, si juu ya damu na nyama; bali ni juu ya falme na mamlaka. Juu ya wakuu wa giza hili, juu ya majeshi ya pepo wabaya katika ulimwengu wa roho”. Anaendelea kutupa wosia wa kuvaa silaha zote za Mungu kuweza kushindana na uovu, nazo ni injili ya amani, imani, kweli, roho, maombi, na Neno la Mungu. Ni wale tu watakaoshinda watakaoenda Mbinguni. Ni kweli kwamba wote tumefanya dhambi na kupungukiwa na utukufu wa Mungu, ila inabidi tuwe watu wa kuungama toba ya kweli, kuomba kwa bidii, kujiweka ndani ya Mungu, kama Yohana 15 inavyosisitiza “YEYE ni mzabibu nasi tu matawi”.

Tusome neno kwa undani si juu, juu tu. Jiulize kile unachokiamini ni kweli, na kweli yote, au ni mila na desturi za wazazi wako? Je unaendeshwa na mambo ya mapokeo au jadi za mababa?

Neno ndiyo linatusafisha Yoh 15:3. Yabidi Kujitoa kikamilifu. Tujisalimishe 100% ya kila kitu kwa Mungu -moyo, roho, nguvu, (hari) attitude, shauku, magoli, nia, na akili zetu. Kwenye hili pambano kuu, japo Mungu ana uwezo wote, hekima zote, na maarifa yote, hawezi kutumia uwezo wake! Maana shetani atasema Mungu anatulazimisha sisi binadamu na si uchaguzi wetu!; tukumbuke Mungu hawezi kutumia hila kama uongo na zinginezo za dhambi. Hivyo kwa ajili ya tabia yake Mungu ya upendo na kuliheshimu Neno lake, anakuwa kama amefungwa mikono. Hawezi kukuokoa wewe uwe upande wake kwa lazima! Kitu ambacho kitamsaidia Mungu kwenye hili pambano akuokoe, ni wewe

kumpa uchaguzi wako! Ukimchagua Yeye au kumpa uchaguzi wako ndiyo sasa atakupigania kikamilifu katika vita hivi, ili uweze kuokolewa. Nafikiri kama binadamu makali ya hii vita hatuielewi vizuri, ufunuo 12 na kitabu cha Ayubu kimetufanya tuchugulie kidogo kwenye dirisha hili. Jinsi Shetani alivyotokea, na jinsi Mungu anavyopambana naye ili kutuokoa. Ni muhimu kila siku kuomba Roho wa Mungu Atuongoze kwa kusali, kusoma neno lake na kujifunza na wengine.

Tunayaeleza haya kwa vile na ya muhimu sana, kwani tunaishi wakati wa mapokeo, mila na desturi nyingi ambazo hazitatusaidia katika pambano hili. Mapokeo yana uzuri mwingi tu, hatuwezi kuishi bila mapokeo. Mara nyingi tukisema mapokeo tuna maana mbaya, ila si kweli. Mapokeo kama vile kwenda kanisani saa 4, kubatizwa, kula Meza ya Bwana na kadhalika yana umuhimu kuisikimika imani yetu. Ila kama vile Yesu alivyowaambia watu “mafarisayo kila kitu wanachokisema fanyeni, maana wanajua sheria mpaka takarakimu ya mwisho, ila hawatendi”. Yaonekana mafarisayo walikuwa watu wa mapokeo, walijua kila kitu ila mioyo na nia zao hazikubadilika. Yote tunayofanya kama mapokeo yetu, leo ni muhimu yale mapokeo, ujiulize unafanya kwaajili gani? Mfano kama mtu anabatizwa ila hujafia nafsi ni bure! Wazungu wanasema “anakuwa mwovu aliyelowa tu” (wet sinner) ila mabadiliko ya moyo hayapo. Mambo haya ndiyo aliambiwa Nikodemu kwenye fungu lile maarufu la Yohana tatu “kwa maana jinsi hii Mungu aliupenda Ulimwengu, hata akamtoa mwanawake wa pekee, ili kila mtu amwaminiye asipotee bali awe na uzima wa milele”. Ukisoma unaona japo alikuwa mwana theologia mwenye shahada nzito, ila masikini, hakuelewa mambo ya msingi wa imani kama vile Roho mtakatifu anavyofanya kazi au kubatizwa kwa moto na maji. Kristo alimwuliza “je wewe u mwalimu wa Israel na mambo haya huyafahamu?”. Alikuwa akifundisha ila yalikuwa mapokeo, hakuyaelewa, nami nimekuwa nikifundisha mara nyingi ila sikuyaelewa, kwani nilikuwa siendi ndani zaidi kutafuta vito hivi, niliishi kwa mapokeo. Hata wengi ukiwauliza siku hizi “Je umepokea ubatizo wa Roho Mtakatifu?” wanasita kujibu. Japo tumesoma ya Pentekoste, lakini hatujaelewa kazi ya Roho mtakatifu vyema katika kukua kiimana na kushuhudia. Siku za nyuma, nilichukua madarasa ya Hekalu Seminari nikasoma ili nipate maksi na si kwa kuelewa. Ujumbe wa hekalu ni muhimu kuelewa kwa wokovu wetu, maana ni kielelezo cha picha cha wokovu wetu (visual aid of salvation). Hapa tunaona Nikodemu akiambiwa siri nyingi na nzito kama vile “Mwana wa Adamu Ameinuliwa ili kila mtu amwaminiaye awe na uzima wa milele. Hakuja kuhukumu ulimwengu, ila ulimwengu uokolewe katika Yeye. Amwaminiye hahukumiwi, bali asiyeamini amekwisha kuhukumiwa”. Tafakari maneno haya, jaribu kujuliza katika maisha yako, yapi ni mapokeo, na yapi ni kweli na neno la Mungu litakalokusaidia kupata uzima wa milele. Nilikuwa na rafiki wa kiyahudi, akisoma hadithi za mapokeo za kiyahudi kila mara, wanazo nyingi mno kwa maelfu ya miaka. Nilimwuliza kama ameshawahi kusoma neno la Mungu la Biblia? Alisema la, sisi wayahudi tumekita sana katika kusoma hadithi za mapokeo ya wayahudi, wachache sana tunasoma Biblia. Mlei na mke wa mlei, jaribuni kuangalia mapokeo ambayo inabidi uachane nayo na kukita kwenye neno la Mungu. Mapokeo ni sehemu ya maisha tunakiri, ila usiachie hapo songa mbele na somo la pokeo hilo na kubadilika moyo wako. Lazima uwe na uendeleu (progressive) katika kweli unayoendelea kusoma, usiridhike ukakaa pale pale. Wanamatengenezo wametusaia sana, mfano Martin Luther, shujaa na mchungaji wa kijerumani aligundua kwamba mapokeo mengine kama ya kuombea wafu au kufanyia kazi wokovu kwa matendo ni mapokeo. Akiwa anatembea kwa magoti, akiomba toba, akiwa na huzuni nyingi za moyo kwa kujisikia hampendezi Mungu. Alipokusudia kuongeza matendo ya sheria zaidi, ndipo alisikia kwamba “mwenye haki ataishikwa imani”. Kutoka hapo alisonga mbele na kuendelea kuchunguza maandiko kuona ukweli na si mapokeo. Wengine kama Zwingli, Huss, Jerome, Knox, Tyndale, Luther, Calvin, Wesley, wamepata vito vingi vya thamani kwenye neno la Mungu na kutusaidia. Ila hawajafika, kuna mengi katika neno la Mungu ya kujifunza. Hakuna binadamu amefika katika kulielewa neno la Mungu lote! Usidanganyike, endelea kuchimbua. Mfuate Yesu na si mapokeo, nawe utagundua vito vingine ambavyo hata Martin Luther, Zwingli, Ditre Bonhofer, Knox, William Miller, Tyndale, Huss, au Wesley hawakugundua katika wakati wao. Yatupasa usiku na mchana kuendelea kuchimba na kutenda “yeye ajuaye kutenda mema na asitende kwake



huyo ni dhambi”. Usichukulie Fulani anajua hivyo nitamfuata, la! waweza kusikiliza kito alichopata, ila angalia kama kipo kwenye Neno la Mungu au ni pokeo. Mungu hataokoa watu “wazuri”!. Nasisitiza Mungu hataokoa watu “wazuri” bali watu wanaomfahamu na kumtegemea Yeye. Kumfahamu kwenyewe kunatokana na kujua Neno lake, haiwezekani kumfahamu Mungu kama hujui neno lake. Usidanganyike, Neno lake na sheria yake ni namba moja! Anasema uzima wa milele katika Yohana 17:3 ni kumjua YEYE si mapokeo.

Omba Mungu Akusaidie, japokuwa hatubadilishi nia ya Mungu tukiomba, kuna mengine hatakufanyia usipoomba. Na hii ni sababu ya pambano kuu. Hawezi kuchukua uchaguzi wako wa kumchagua Yeye au shetani, hiyo ni wewe tu unayo. Ili ushinde katika pambano, tumwombe atubadilisha kabisa, binadamu hatuna uwezo wa kujibadilisha, hatujiwezi, ila tukimpa nafasi na kibali atatubadilisha na tutafanana naye.

Katika utumishi wa mlei, fanya vitu vya kwanza viwe vya kwanza. Kipaumbele, Mathayo 6:32,32 yatuambia hata makafiri hutafuta hayo hayo tunayoyatafuta! Ila nyinyi “utafuteni kwanza ufalme wa Mungu na haki yake, na yote hayo mtazidishiwa”. Fungu la mika 6:6-8 lasema “nimkaribie Bwana na kitu gani, na kuinama mbele za Mungu aliye juu? Je ! nimkaribie na sadaka za kuteketezwa, na ndama za umri wa mwaka mmoja? Je ! Bwana atapendezwa na elfu za kondoo waume, au na elfu kumi za mito ya mafuta? Je! Nimtoe mzaliwa wangu wa kwanza kwa kosa langu, mzao wa mwili wangu kwa dhambi ya roho yangu? Ee mwanadamu yeye amekuonyesha yaliyo mema; na Bwana anataka nini kwako, Ila kutenda haki, na kupenda rehema, na kwenda kwa unyenyekevu na Mungu wako”. Haki, rehema na unyenyekevu ndiyo muhimu sana!

Angalia maisha yako na mpe ruhusa Mungu Akubadilisha kabisa. Hakuna jambo la muhimu kama kuchukua muda kila siku kuomba na kusoma Neno lake bila kukosa. Kariri mafungu, imba nyimbo, haya yatakusaidia katika utatuzi wa mambo mengi katika majukumu yako. Kristo japo aliandika Neno, alichukua muda kulitafakari kila kukicha! Akaimba pale alipokuwa na huzuni moyoni. Hii pekee ndiyo siri ya kushinda hili pambano kuu! itakuletea maumivu sana, maana kama binadamu, tunataka njia zetu na ubinafsi au umimi (me, myself and I). Mwambie kwamba unampa uchaguzi, nia, moyo, roho, akili, magoli na kila kitu chako, naye atakubadilisha, ujio toe kikamilifu (total surrender). Utakuja kufurahi baadaye kwa vile “nasi twajua ya kuwa katika mambo yote Mungu hufanya kazi pamoja na wale wampendao katika kuwapatia mema, yaani, wale walioitwa kwa kusudi lake”. Hebu weka malengo na uyarudie rudie kila siku, ili ujikumbushe mipango ya Mungu kwako.

Tujitahidi kupata thawabu ile, ambayo tuliumbwa kwaajili yake. Moto wa Jehanamu ni wa shetani si wa kwetu, hatuna haja ya kumsaidia kuungua. Paulo anatuambia jinsi anavyohangaika “ Bali nautesa mwili wangu na kuutumikisha, isiwe nikisha kuwa nahubiri wengine, mwenyewe niwe mtu wa kukataliwa. Kila siku mlango wa rehema unafungwa, kila siku watu wanakwenda mbali sana ambapo hawawezi kufikiwa na rehema za Mungu. Tumeumbwa ili tuakisi utukufu wa Mungu na kuwaambia watu habari njema. Tusiishi maisha ya uchoyo kwa ajili yetu tu. Mlei epuka maombi ya kujiombea wewe tu! Nimesikia wengine wakikutana kwa maombi wanaombea shida zao tu na familia zao. Mlei mmoja na mke wake ‘wanaomba kwa mwenzi badala ya kwa Mungu’- “Bwana mke wangu ni mtu mbaya, leo hakupika chakula vizuri au mke wangu ni mtu mbaya anachukia jamaa zangu”. Haya ni mambo ambayo ukiwa na shida nayo, mwambie uliye na shida naye. Ni vizuri kujiombea, bali umeumbwa kuchukua mizigo ya wengine pia. Waombee pia usiowajua. Weka daftari, pengine jumata tu unaombea jamaa zako na watoto wako, jumanne wagonjwa, jumatano mashule, alhamisi viongozi, ijumaa magereza, jumamosi uinjilisti, jumapili maisha yako ya kiroho. Kuna mengine Mungu hatatenda mpaka uombee. Nabii Samuel alimwomba Saul mfalme na akasema “Mungu anipe adhabu nisipokumbuka kukuombea”; ni muhimu sana kuombea wengine na kuishi maisha ya kubariki wengine. Watu wanaojali wengine wameonekana kuishi maisha ya furaha sana. Je itamfaidia mtu nini akipata kila kitu duniani na kukosa uzima wa milele? Ni afadhali mtu kwenda na jicho moja, au mguu mmoja mbinguni kuliko kuwa Jehanamu, katika ziwa la moto na kuungua kila kiungo. Mungu anataka

kutuponya si kwa kisukari na Presha tu, bali kwa uzima wa milele, ndiyo afya kupita yote (ultimate health)

Usiseme kila saa uko busy, ukijifanyia tu shuguli zako ila si za ulei. Kila binadamu yuko busy, labda asahau kwamba ameumbwa kwa ajili gani. Tuko hapa duniani kuleta utukufu kwa Mungu na si kwetu. Wengi tunajiona maarufu sana tukiwaambia watu 'niko busy bwana', na kuona wao ndiyo hawana kitu cha kufanya. Kama unaona hawana kitu cha kufanya, na hawako busy, nafikiri ni kwa ajili wamesahau wito wao. Mlei mtu asikuone umekaa kivivu na hauko busy! Wengine nimeona hata ukiwaambia wakusaidie shuguli wanatoa udhuru wako busy kwa vile hawahitaji kitu kutoka kwako, ila wakihitaji wanakupata, hawawi busy. Tulijaribu na mume wangu kumtafuta mtu aliyesema yuko busy sana, tukashindwa kumpata, mpaka tulishangaa kama ni busy kupita Rais wetu Obama kweli, au kama anapata nafasi ya kufanya shuguli zake za binafsi kama kula, kuoga na kadhalika. Kila Mpenda Kristo lazima awe shambani busy. Najua kabisa kuna wakati wa kusema hapana, ila angalia kweli huna muda hata wa saa moja au mbili kwa Yesu kwa siku. Mhubiri mmoja tulifanya naye kazi miaka ya 90, alituandikia barua wakati wa barua si wa email, akasema kwamba nimefanya nanyi kazi miaka hii yote, ila sasa nimepata kibarua kingine chenye majukumu mengi Tanzania na pia hata mashariki ya afrika. Sina nafasi ya kazi yenu tena, maana inachukua muda na inachosha. Naenda wadhifa mpya. Tulisikitika ila pia tulishukuru kwamba hakuwa anaepa epa, au kuleta unafiki ila alitueleza kweli. Baada ya mwaka alituandikia tena "naomba turudie kazi zetu zile za ulei tafadhali! Huu wadhifa mpya, ni wa ofisini na utawala ila haunisaidii kiroho, nimerudi nyuma, kumbe zile shuguli za ulei tulifanya zilinisaidia mno. Basi tukamwambia sisi tuko tayari tuendeleo na tukaendelea. Basi kuna wakati wa kusema "NO" mwili umechoka na wakati wa kuendelea, ila katika yote Jina la Mungu Litukuzwe ndiyo makusudi yetu ya kuja duniani. Si kumeza matonge ya ugali tu, kuchanja kuni, kufyeka majani, na kwenda gulio! Hivi ni muhimu kwa binadamu ila Jambo muhimu ni kufanya jambo muhimu liwe jambo muhimu. Jambo muhimu ni kumpa Mungu Utukufu au kumwinua Kristo aliyetulia.

### God's Plan-Mpango wa Mungu umeanza kwenye Torati ya Musa-Mwanzo

Godly Trust ----Mwanzo 2:17

Proper Rest-----Mwanzo 2:3

Open Air----Mwanzo 1:6,7

Lots of Water-----Mwanzo 2:10

Daily Exercise ---Mwanzo 2:15

Always Temperate-----Mwanzo 2:16.17

Sunshine-----Mwanzo 1:16

Nutrition-Genesis-----Mwanzo 1:29

Mengine: Roho ya Shukrani, Usafi, Kilimo, Ujasiliamali, Kuhudumia wengine



### Sura ya 53: MABINGWA MATAPELI (QUACKERY OR QUACKS) na MENGINE YA AFYA

Mlei Jipime Uwezo wako (IQ) wa kuwangamua mabingwa tapeli (quackery au Quacks)-Quackery IQ ili usaidie watu wengine katika siku hizi zenye ulaghai na hatari  
Kwa kifupisho ili kupunguza maneno mengi tutawaita watu hawa Quacks (inatamkwa kama mlio wa bata quack quack akipayuka-kwak, kwak).

Jibu Kweli au si kweli

- 1.----- Je ni rahisi kumjua bingwa tapeli?
  - 2.----- Adhabu ya Bingwa matapeli anapohukumiwa mahakamani ni kubwa (severe penalties)
  - 3.-----Kwa kawaida Jumuiya inawapinga vikali mabingwa matapeli.
  - 4----- Mabingwa matapeli wanaleta maumivu machache tu, kwa kuchukua pesa kwa 'wajinga wanaodanganywa kirahisi'.
  - 5.-----Kulinganisha na zamani, siku hizi tuna mabingwa matapeli wachache
  - 6.-----Mabingwa tapeli daima wanahusika na biashara haramu na ya udhalimu.
  - 7.-----Tabibu (daktari) aliyesomea na mwenye shahada ya utabibu kutoka chuo kikuu kinachotambulika kamwe hausikani na utapeli wa kutibu watu (quackery)
  - 8.----- Mgonjwa anayetibiwa na tapeli bingwa kamwe hawezi kupona (A quack's patient never gets well)
  - 9.----Mabingwa matapeli wote ni haramu. (All quackery is illegal)
  - 10.----Dhana (statement) 'bingwa tapeli' ni tapeli ni mawazo au dhana za mtu tu, na si jambo la kweli. Whether or not someone is a quack is purely a matter of personal opinion
- Sentesi zote si kweli (false).

1.Dhana: Ni rahisi kuigundua quackery.

Jibu : Si rahisi kuwagundua. Mabingwa matapeli siku hizi wamevaa vazi jingine la sayansi na biashara. Kama ingekuwa rahisi kuwagundua hata sisi tusingetilia maanani kuandika hili.

2. Dhana: Mabingwa matapeli wanapata adhabu kubwa wanapopatikana na hatia mahakamani:

Jibu: Kwa kawaida faini ya mabingwa matapeli si kubwa, na wala hauwezi kuilinganisha na ile ya matabibu wenye shahada wakikosea (malpractice suits). Yao Inakaribiana na faini za uendeshaji mbaya barabarani.

3.Dhana: Kwa kawaida jumuiya yetu huwapinga vikali quacks:

Jibu: Si kweli, kwa kawaida jumuiya haijishugulishi sana na mambo haya. Watu wengi huchukulia hatia zao kwa wepesi, kama zile za uendeshaji mbovu wa magari barabarani (traffic light).

4.Dhana: Mabingwa matapeli hawaumizi watu sana Zaidi ya kuchukua pesa toka kwa watu ambao ni wajinga wanaorubuniwa kirahisi

Jibu: Si kweli, quacks wanaua watu wengi sana ambao hawajulikani, mtu mwingine amesema kwamba watu wanaokufa kutokanana uharamia wanaweza kulingana na wale wanaouwawa na mabingwa matapeli.

5.Dhana:Kulinganisha na miaka ya nyuma kabla ya tiba za magharibi (convention) siku hizi tuna quacks wachache:

Jibu: Si kweli, siku hizi kuna quacks kuzidi zamani, maana siku hizi magonjwa mengi yamepata ufumbuzi. Zamani hata madaktari wazuri walikuwa wana njia chache za kusaidia wagonjwa, leo hivi njia nyingi zimekuja na quacks nao pia wanajigamba kwamba wamevumbua njia nyingi.

6. Dhana: Mabingwa matapeli (quacks) daima uhusiana na udanganyifu, ulaghai au hila:

Jibu: Si kweli, quacks wengi wamejitoa kwa nia njema sana kusaidia wagonjwa kwa mioyo safi (sincere). Hata wengine wamejiua au kuua waliowapenda wakijaribisha au kutumia tiba hizo mbadala (innocent) wanazoziamini na kuzipenda.

7. Dhana: Matabibu (madaktari) wenye shahada za udaktari za vyuo vikuu vinavyojulikana huwa si 'quacks':

Jibu: Kwa bahati mbaya tamaa ya pesa, kutambulika, notoriety, au uzembe unafanya madaktari wengine waliosoma kuwa 'quacks'. Mtu yoyote aweza kuwa bingwa tapeli haijalishi elimu yake. Matabibu wengi wameua watu kwa utapeli au uzembe pengine hata kuzidi watu wasio na vyeti.

8. Dhana: Mgonjwa anayetibiwa na quacks huwa haponi:

Jibu: Magonjwa mengi, hata yale mazito hutoweka yenyewe mara nyingi, Mungu aliumba mwili

kujirudi vile. Magonjwa mengine yanayoshirikisha mwili na akili (psychosomatic) huwa yanasaidiwa na matibabu yoyote yenye maana (meaningful treatment). Mtu huyu akipona 'quack' atachukua sifa, na kutumia ushuhuda kujivutia umaarufu wa ubingwa wake,

9. Quackery yote ni haramu au kinyume cha sheria : tunasikitika kwamba si kweli mahali pengi matabibu wa mbadala wapo na ni vigumu kutofautisha quacks na wale wanaoleta msaada kwa watu. Na inakuwa vigumu kwa serikali kudhibiti kazi zao na kugundua matapeli

10. Dhana: Kusema mtu ni bingwa tapeli ni maoni au mawazo ya mtu tu, kwani si kweli.

Jibu: Si kweli, jina la 'quack', lina maana kujitapa au kujigamba (boast, brag) au kufanya watu wamwone yeye ni mtu muhimu kuleta uponyaji. Hivyo tapeli bingwa ni mtu anayepigia debe huduma au bidhaa ambazo usalama wake unatia mashaka. Watu ambao wanafit such description ni mabingwa matapeli, hata wakiwa na nia njema, fraudulent, madaktari wa hospitali, impositor ambao wanafanya huduma zao wakiwa na leseni zinazotambulikana na sharia.

Mabingwa tapeli huwachanganya Watu wengi, kwani watu hufikiri mabingwa matapeli (quacks) wote ni laghai wasio na uaminifu, hii si kweli kwani wengi wana nia njema ya kusaidia, ila pengine wana self delusion, insanity, au ignorance. Watu husema njia ya kwenda motoni imewekwa lami na nia njema.

Mabingwa tapeli huweza kubuni vyeti vyao vya shahada au hata vyo vyao visivyotambulika na serikali (no credentials). Ila kuna wengine wana vyeti vya kufuzu udaktari (M.D), unesi, famasia, mama cheza, udaktari wa meno, PHD na mengineyo, ila have abandoned the rigorous scientific disciplines of their training and turned to cultism, pseudoscience, and or fraud. Combination hizo zote zinafanyika (possible). Ukiongezea haiba ya bingwa tapeli, na ustadi wake wa saikolojia, una hatari kubwa (enormous potential) ya kuwa confused na kulaghaiwa.

Kila mwaka watu hutumia mabilioni ya dola duniani. Quacks wana njia ya kukufanya uone kwamba bidhaa zake au huduma ni bargain. Hii si kazi kubwa kwasababu matibabu yamepanda bei mno, hivyo utaona yeye anakupunguzia bei. Ila kuna mara zingine bei zao zinaweza kuwa kubwa mno hata kushinda za madaktari pale wanapotibu watu kwa muda mrefu, na hawapati afueni. Quacks wanaonyesha ustadi mkubwa wa biashara yao. Wengine husema usipoona kansa hii basi nitakurudishia pesa zako pamoja na riba, wakiamini yule mtu atakufa au ataona ni usumbufu kuwafuatilia zile pesa. Wengine husema wanatibu bure ila mtu akitoa mchango wowote watapokea, hawa wanakuwa wamefanya utafiti na kuona ile michango itakuwa mingi kuliko akimtoza mtu bei.

Majambazi wa njia kuu zamani walisikika wakisema 'pesa yako au maisha yako', ila quacks husema 'pesa zako na maisha yako'. Mabingwa tapeli huua watu. Magonjwa kama kansa, presha, kisukari, malaria, typhoid, cholera au figo yapaswa yashugulikiwe kwa muda unaopaswa. Watoto wengine wameuwawa kwa wazazi kutowapeleka watoto wao kwenye vipimo vya hospitali wakisikiliza vingora vya mabingwa matapeli. Watu wanaotaka kupungua uzito wameingia kwenye lishe 'diets' za ajabu sana ambazo zimeua watu au kuwaingiza hatarini. Wengine wameambiwa wale nyama na mayai 10 kila kifungua kinywa. Kwa yale yahusuyo afya na magonjwa kile mtu anachokiamini, na yule mtu anayemwamini na kuweka matumaini yake kwake yaweza kuleta uzima au kifo. Mabingwa tapeli wengine wanapenda kuwaambia watu kwamba hawaamini dawa za magharibi au za hospitalini au Huduma za afya za jamii, au shirika la viwango kuhusu mambo ya afya.

Kama vile majambazi wabenki wasivyopenda polisi, ndivyo mabingwa tapeli wanachukia wakala zinazochunguza uongo wao. Watu wengine huamini mabingwa tapeli kuliko taasisi za tiba rasmi zinazoaminika duniani. Hatuna maana kwamba taasisi hizi hazina makossa, la hasha, ni kazi za mikono ya wanadamu (fallible) ila kuchagua kuweka matumaini yako yote kwenye tiba zisizo na uhakika, eti unataka 'uhuru wa afya' inaweza kuwa uchaguzi wa hatari.

Bingwa tapeli wengine waliojipatia sifa sifa na wanaojivunia umaarufu na ustadi wake wa siri ni vigumu kumwepuka. Wanamnyemelea mgonjwa wakati amezidiwa na anatishiwa na kifo, na kuonyesha elimu yake ya juu. Hawa waweza kuwagundua kwa offer wanayotoa ya 'tiba maalumu' formula ya siri, ambayo hakuna aliyenayo, hii itasaidia ugonjwa na kifo. Gundua kwamba wanasayansi

wa tiba wanashirikiana (share the information freely) maarifa yao. Mfano tiba ya polio au madawa ya kuongeza maisha ya ukimwi yalipoingia hayakuwa siri. Mara zingine huahidi uponyaji wa haraka, wanajua binadamu wengi hawana uvumilivu, kama vile steroids kwa baridi yabisi, ambazo zaweza kuleta matokeo mabaya baadaye. Wanatuliza dalili, badala ya kutibu ugonjwa. Wanawaambia wagonjwa kwamba madaktari wengine huwanyanyasa persecute? na huwaogopa kwa vile wao ni wataalamu mabingwa kupita wote duniani. Sayansi yahitaji kuhakikisha mara nyingi, kitu ambacho mabingwa tapeli hawana. Mara zingine quacks hawa wanapuuza tiba zingine kama kupasuliwa wakiita majina kama vile 'kukatwa kama vile nyama ya kwenye bucha' au 'kupewa sumu' mtu akipewa dawa. Hutegemea ushuhuda wa watu ili waweze kupata wateja. Mara zingine mgonjwa mwenye shida ya kisaikolojia au akili, anapona kwa vile quack amezungumza naye na kuonyesha anajali. Huwa hawataki uende kwa tabibu mwingine kutafuta ushauri wa pili au kulinganisha habari (second opinion) wanasema ugonjwa huo waua kimya kimya (silent killer). Wakiona mtu anawakosoa wanatishia kuwachukulia hatua za kisheria, wengi huogopa kwenda mahakamani na kupoteza muda wao, hata kama wanajua quack ni mwongo.

Wengine wamedanganywa kutozeeka kwa miaka mingi, kwamba kuna mbinu za kuwa kijana daima (fountain of youth). Pollen toka kwa nyuki zimetumika, mimba changa, na vinginevyo bila matokeo yanayoleta tofauti. Hakika binadamu wote hufa, huzeeka, na kuwa na makunjo ya uso.

Taasisi ya chakula imekuwa na mabingwa tapeli wengi wakisema vyakula Fulani vinaongeza uzuri, nguvu, maisha au nguvu za namna fulani. Wengine husema ardhi imekuwa depleted sana na madini na vitamin hivyo lazima mtu anunue vitamin wanazouza. Wanasema maziwa mabichi ni mazuri kunywa, bila hata ya kuona kwamba ng'ombe wana magonjwa mengi siku hizi, kama vile TB (kifua kikuu). Wengine husema vitu kama lecithin, aloe vera, alfalfa, choroko, asali, zina nguvu za kuponya isiyo ya kawaida.

Jinsi siku zinavyoenda ndiyo watu wanazidi kuwa wanene. Na mabingwa tapeli wameona watu wengi wanajichukia wakiwa wanene, hivyo wanawaambia wana mbinu za kupunguza unene. Mbinu hizi nyingi zinafanya kazi kwa muda, na hivyo ni vigumu kutomwamini bingwa tapeli. Mara nyingi mbinu hizi zinamzuia mtu kula vitu vingi vya muhimu, na hivyo inakuwa njia ya muda mfupi tu. Madai kwamba unaweza kula vyovyote na bado ukapunguza uzito, au unaweza kupunguza kilo 20 kwa wiki moja ni madai ya kuchekesha. Hizi extreme diets zapunguza maji mwilini ambayo ni hatari. Wengine husema kuna vyakula vinavyoinguzwa mafuta mwilini, wengine husema unaweza kuvaa mkanda Fulani na ukapunguza uzito kwenye mapaja au miguu yako. Mtu anambiwa asile wanga au nafaka, bali protini tu, wengine wamepewa sindano za kupunguza uzito, na hata kupunguzwa ukubwa wa umbo (bariatric surgery) ili wasile sana, au wakila chakula hakishuki, na wengine niliofanya nao kazi niliona wakipaliwa kirahisi kila walipokula baada ya upasuaji huu. Wanaambiwa wakichomwa sindano kwenye masikio, itasaidia kutoa hamu ya chakula. Au kutumia dawa ili waharishe kunasaidia kupunguza uzito. Mtu anapaswa ajifunze kutawala nafsi, na mara nyingi mwili unaadjust kwa mambo haya mapya na hivyo haupungui kama vile mtu anavyotaka.

Wengine wametumiwa kwenye barua na quacks habari zihusuzo kupewa dawa ili nywele zote kwa wale wenye upara kichwani, kuongeza ukubwa wa matiti, kutoa makunyanzi ya uso, kupata shahada za kutibu watu kwa posta bila mitaala iliyo halali (curriculum). Quacks wengine wana criminal records. Quacks wengine hukazana kuwapa watu tiba ya cosmetics za kuwasaidia kuongeza uzuri, misuli, umbo zuri. Aidha hutisha watu au kuwafurahisha ili wafanye maamuzi haraka na wapate tiba yao. Kila hitaji la afya la mteja, wao wana ufumbuzi. Daima hupenda kuuza vitamin, herbs (mitishamba), kwa watu makazini, kanisani, shuleni, au kwenye jumuiya. Wengi hufanya kazi kwa mpango unaoitwa 'pyramid'.

Mabingwa tapeli hurubuni akili za watu kwa namna ya pekee kwa fortune telling, palm reading, astrology, tarot, card reading, pendulum au divining. Mbinu hizi za uchawi zinatia moyo watu kuacha kutumia bongo zao (rational judgment) wanapofanya maamuzi. Wanamwachia yule anayesoma

mikono, aamue maisha yao yatakuwaje. Wanaelezea watu kwamba kuna nguvu zinazotawala maisha yao, na haziepukiki. Mgonjwa anamtumaini ‘mwonaji, guru, au mbashiri’. Watu wengine wamenyimwa kazi, wamevunja uchumba, au kujenga kuta na watu Fulani kutokana na mabingwa tapeli hawa. Wateja wako tayari kucheza Kamari na maisha yao alimradi bingwa huyo ameaambia wafanye hivyo. Wengine wameambiwa zamani walikuwa wanaishi kama mtu mwingine (reincarnation) na wakaamini. Mabingwa matapeli wabaya Zaidi ni wachawi, hawa huwapa watu hirizi, amulets, charms, talisman ili wawachukue mateka wengine. Ni kweli havifanyi kazi ila vinaathiri ubongo mno, kwa vitu kama kulipiza visasi, jambo ambaloo ni machukizo kwa Mungu wa mbinguni kwani inafanya tuchukie wengine, na kutaka kuwadhuru. Kwa kweli wachawi ni watu wenye wivu sana, wanapenda kuumiza watu na si watu wa kumpa mtu maendeleo. Na isitoshe ni nguvu za giza, yaani ni wafuasi wa Ibilisi. Tunakushauri utumie muda wako kusali na kumwomba Mungu wa mbinguni atatue shida zako badala ya kwenda kwa wachawi. Mungu yu Hai, na ana maarifa yote, na nguvu zote.

#### Sura ya 54: AFYA YA HISIA-Emotional intelligence.

Waweza kuangalia zaidi, na naamini utakubaliana na hili. Huu ni uwezo wa kutambua, kufika na kutawala Hisia zetu. Goleman alisema kwamba hisia kuwa na akili (emotional intelligence) ni kuwa na mambo matano

1. mtu kujua hisia zake
2. kuweza kukabiliana nazo (manage) hisia
3. kuweza kuzitambua hisia za wengine
4. kuweza kukabiliana (Manage) na mahusiano na wengine
5. kujipa motisha ili tufikie magoli yetu tuliyoyaweka.

yote matano ni muhimu sana, daima tunahitaji kujua hisia zetu na kukabiliana nazo (manage).

Akili za hisia si kwaajili ya kufanya maamuzi tu bali pia kuwa kuendelea katika maisha. Walichunguza watu wenye maksi nzuri darasani, na kuwafuatilia na kukuta kwamba wengine hawakuwa na mafanikio katika maisha yao ukilinganisha hata na wale waliokuwa wanakuwa wa mwisho darasani. Wakagundua kwamba kufanikiwa na raha katika maisha inahusiana zaidi na EQ yaani akili za hisia zetu. Wataalamu wameona kwamba mtu mwenye EQ kubwa anaepuka yale yanayomfanya apate sonona kirahisi, anakuwa si mtu wa hofu (phobia), hana shida ya ulevi, na akipata matatizo yasiyoweza kuepukika kama vile matukio ya tragedy anakabiliana nayo kwa ubora zaidi kuliko Yule ambaye ana akili za darasani peke yake. Hili si geni kwetu wote kwani tumeliona, mtu anaweza kuwa na akili nyingi darasani ila awe anakasirika kasirika, na hata watu wasipende kukaa karibu naye, au ni mtu wa kiburi na kila mara anata watu wamtetemeeke, na wasipofanya vile huwa anakoswa raha kabisa. Utafiti ulionyesha kwamba uzoefu wetu wa utotoni, urithi, hali yetu ya hisia sasa na vile tunavyokula vinachangia . kula vyakula vya mimea vinaleta ubora wa EQ iligundulikana. Kukaa na familia na kula vyakula vya afya mkiwa na mazungumzo matamu ya kuwasaidia maisha ya hapa na ya mbele. Uangaliaji wa runinga, michezo ya ukatili ya video, na burudani ambazo tukiziangalia tunakuwa kama vitu hivyo vinafanya EQ iathirike sana. Jambo kubwa la EQ (akili za hisia) ni imani zetu. Imani zetu zinachangia kuhusu tunavyojisikia, hisia na yale halisi yanayotokea katika maisha yetu. Mfano kuna mtu aliitwa Paulo na mwingine Sila hawa walifungwa gerezeni, na kamba zilipitishwa mikononi. Wao walianza kuimba, wakimsifu Mungu usiku kucha. Kwanini? Kwasababu mawazo yao na hisia yalikuwa na nguvu zaidi ya yale yaliyokuwa yanatokea katika maisha yao. Twaweza kujifunza kupalilia hisia zetu kuwa chanya. Mifano ni mingi tu, hata Mfalme Sulemani tumesoma hatua aliyofikia, kwamba kila kitu ni ubatili chini ya jua , alisema vile mara 37, alikuwa amejiharibia maisha yake kwa kuishi maisha ya ovyo. Ila baadaye alipogeuka tuna imani maisha yake yalikuwa yana maana na hivyo akili zake zikawa zinatambua yale ya kumsaidia afya yake ya hisia. Mawazo Yakiwa mabaya au mapotofu hata na hisia pia zitakuwa mbaya. Mawazo na hisia ndiyo yanatengeneza tabia. Habari Njema ni kwamba tunaweza “kugeuzwa kwa kufanywa upya nia zetu”. Twawezaje kulinda na kuboresha EQ yetu? Kwa kula vyakula bora, kupata usingizi wa kutosha, kuachana na burudani za ovyo zenye uchafuzi (impurity), kuwa wanyenyekevu, . lazima tujaze mawazo yetu na mambo ya kweli,

yale ambayo Mungu anataka tuyajue kuhusu maisha yetu na mipango aliyo nayo kwetu sisi binadamu. Tukijua kweli, itatuweka huru kabisa, ila tusipojua tutakuwa maathiriwa (victims). Jinsi ya kutoa mawazo hasi ni kuweka mawazo chanya na bora. tuchague kujaza mawazo yako na kweli ambayo Muumba anataka tuwe nayo, la sivyo tutazunguka wee, na kujichosha au hata kujichoma kwa maumivu mengi. tusikubali kuingiza distortion za ibilisi kushape our thinking. Mawazo yetu daima yawe kwa vitu vya juu na si vile low. Mungu ametupa tumaini na faraja tele kwamba kuna siku maumivu, magonjwa, sonona, kunyanyaswa, kutotendewa haki, yatakwisha. Hebu tuendelea kufikiria haya chanya yatupe matumaini, furaha ambayo itakuwa milele zote siku moja.

Sonona . Mtu atafute vitu vya kufanya vitakavyoleta maana ya maisha, kukaa tu bila kukaa kitu kunafanya mtu afikiri mengi. Mtu ashugulishe mikono, akili na ikiwezekana miguu. Ni kweli watu huchota na kazi ila kwenda likizo waweza kurudi umechoka zaidi ya kazi, hivyo ni vyema kufanya vitu ambavyo havihitaji akili sana ila vianshugulisha mikono. Kwenye vita ya Pili katika pambano la Guadalcanal walitumiwa watu wa kuwatumbuiza ila haikuwasaidia hofu na Wasi Wasi zao bali walipopewa kazi a kushona vikapu vya mianzi, kuchora, kuvinyanga vitu roho zao zilihuishwa (their sprits were lifted up). Kutofanya kitu kabisa kuwe kwa muda mfupi na shuguli nyepesi zitafutwe ili mtu awe na therapia.

Huu ni ugonjwa unaonza kushambulia dunia nzima, hasa kwenye nchi zilizoendelea. Hali ya maisha na misongo inaleta mengi. wanawake wana ugonjwa wa sonona kuliko wanaume. Uzalishaji unapungua na hatari ya maisha inaweza kuongezeka kwa mgonjwa kujiumiza. Yawezekana inatokana na chachu (hormone) mabadiliko ya mzunguko wa kike. Wakati wa kupata hedhi, na hata wakati wa hedhi kukoma (perimenopause). Ni vyema kujadiliana na tabibu kama aspect hii. Wanawake wengine wana shida pale wameolewa za kutunza familia, kupata watoto (post partum depression) au hata kukosa kuzaa. Dalili zinatofautiana ila kama unamjua mtu utaona mabadiliko kama vile uchovu, kulia, huzuni, kupungua makini, kujipunguza thamani, kusikia hatia, kutolala, kutokuwa na shauku na yanayoendelea au chakula. Mtu huyu anahitaji mtaalamu, maana ni hatari kushugulika n atiba yake kama huna maarifa ya jambo hili.

"THE Human brain is GOD SHAPED " By Dr Timothy Jennings of [comeandletusreason.org](http://comeandletusreason.org)

1. Fikiria kama ambavyo mazoezi ya viungo humsaidia yeye afanyae, ndivyo nawe inavyokuwa unapoizoesha sehemu ya mbele ya ubongo wako kufikiri, uwezo wako wa kufikiri unaongezeka.
2. Kuwa mtu anayependa ukweli, kuwa na shauku nao, tunashindwa kuufikia ukweli kwa sababu Mungu hana ukomo, Naye huudhirisha upendo wake kwetu kila siku ( Maandiko, Sayansi na uzoefu)
- a. Jifunze na ufurahie Amri za Mungu na kanuni zake. Sheria ya Upendo, Sheria ya uhuru.
3. zithibitisha nadharia zote kuhusu Mungu kwa kutumia maandiko
4. kwa kulingana na ushahidi wa tabia ya Mungu Uaminifu wa kiwango cha juu na tabia ya upendo, jisalimishe kwake. Anza kila siku kwa kumualika roho wake.
5. tafakari kila siku kuhusiana na tabia ya Mungu ya upendo na ufahamu, Ukweli uliojazwa na shukrani, na tafakari juu ya Mungu na ufalme wake wa upendo na kazi ya uumbaji.
6. Mwamini Mungu katika maisha yako, siku za usoni na matokeo yake baada ya kuelewa uaminifu wake na kupitia uzoefu wake.
7. Fanya mazoezi ya kanuni za Mungu. Ishi bila choyo, kwa kuwapatia wengine, jitolee na tafuta kuwashirikisha wengine kile Mungu alichokupa. Kadri unavyotoa ndivyo utakavyopokea.



8. Tafuta namna ya kushiriki ukweli kuhusiana na ufalme wa Mungu na upendo kwa wengine, jiunge na taasisi zinazojishughulisha na kudhihirisha upendo wa Mungu ulimwenguni. Anzisha huduma, ongoza masomo ya biblia, shirikiana na waumini mlio na mtizamo sawa wa kiimani. Ushirika hukuza uwezo na maarifa, hudhihirisha upendo wa Mungu katika kuponya na kuhuisha.
9. Ishi kwa kulingana na mpango wa Mungu wa maisha ya kimwili. Jiepushe na sumu zinazoweza kudhuru mwili na roho kama vile, tumbaku, pombe, madawa ya kulevya, viburudisho, michezo ya kupigana, kusoma vitabu vya kidunia, ama mambo yanayohafifisha tabia ya Mungu.
10. Fanya mazoezi ya mara kwa mara ya viungo na ukuaji wa mishipa ya fahamu, pamoja na chembechembe za kusawilisha kiwango cha hasira.
11. Pata muda wa kutosha wa kupumzika, kunywa maji, vuta hewa, kula vizuri na kulala ili kwamba ubongo wako usije ukaathirika katika uwezo wake wa kufanya kazi.
12. Ishi kwa kulingana na kanunu ya Mungu ya Asili. Kula vyakula vyenye afya, hakikisha unatoa uchafu mwilini, pata mwanga wa jua, utapunguza magonjwa mengi.
13. Samehe: usishikilie jambo kifuani, Kutunza hasira kifuani kunakufanya kuwa mtu wa hofu na mashaka na hatimaye hupunguza Amani na afya kwako
14. Usiwe na hatia: inapunguza Amani, na kuongeza mashaka, na inawathiri wengine wasio na hatia, ungama dhambi zako na endelea na maisha.
15. Kama hofu na mashaka imekujaribu ili kutenda kinyume na dhamiri yako ili kwamba upate ukubali wa wenzio, kumbuka kujiweka pembeni na kujiuliza.
  - a. Ukweli ni nini? Kipi ni sahihi? Kipi kina afya? Na kipi kinastahili? Je nifanyeje?
  - b. Jiulize mwenyewe endapo mtu fulani amekukataa ama amekukasirikia kwa kufanya kile unachoamini kuwa ni sahihi je huyu aweza kweli kuwa ni rafiki yako, je unahitaji ukubali wao?
  - c. Kuwa tayari kuwaweka watu wengine huru kufikiri ama kuhisi kadri watakavyo kuhusiana na wewe. Endapo unafikiri “kama nikifanya kile wanachohitaji, basi hawatanikasirikia”. Basi jaribu kuwaacha huru wafikiri kadiri wanavyochagua kufikiri juu yako na utakuwa huru kutokana na misongo ya kutaka kuridhisha matakwa yao.
  - d. Kumbuka upendo hufanya kile kilicho sahihi kiafya na kimantiki, kwakuwa ndivyo, si kwakuwa inasikika vizuri wakati huo. Tazama ng’ambo na utumie kanuni hizi za Mungu hata kama zinaonekana kuwa ngumu kwa wakati huo.
  - e. Daima MTAZAME YESU, ishi kwa ujasiri katika uzuri wa MUNGU, ukijua ukweli wa SHERIA YAKE ya upendo, mpango wa maisha, kwa moyo wako wote itazamie siku ya YA MARE JEO YAKE

### Sura ya 55: ORODHESHA MATAMANIO YA MOYO WAKO ILI TUOMBEE! ZABURI 37:3-5

Umtumaini Bwana ukatende mema, Ukae katika nchi, upendezwe na uaminifu.

Nawe utajifurahisha kwa Bwana, Naye atakupa haja za moyo wako.

Umkabidhi Bwana njia yako, Pia umtumaini, naye atafanya.

Mambo 70 matamania katika maisha yangu hapa duniani kwa neema ya MUNGU

Naomba uorodheshe yako pia! (Orodha yangu-Bucket list)

70. Kuomba msaada wa Kuandika Swahili Biblia Commentary

69. Kuimba nyimbo 220!

68. Kuandika vitabu 10 vya kusaidia jamii, mfano watoto, wakina mama, wakina baba, wachungaji, au



wafanya kazi wa afya

67. Kuchukua wiki moja kwenda retreat peke yangu
66. Kupata cheti cha Naturopathic
65. Kutembea kwenda New Zealand na India
64. Kutembea maili 3 kila siku
63. Kufanya huduma ya kulisha wenye njaa (foodbank/soup kitchen)
62. Kufuga paka
61. Kupanga nyumba vizuri, kupunguza vitu na kutoa vitu kwa wahitaji
60. Kujifunza mapishi ya afya
59. Kutafsiri vitabu 50
58. Kutengeneza Video
57. Kutengeneza sabuni na nguo ya Tie Dye
56. Nijifunze kushona vitu rahisi kama chupi, na kushona viraka
55. Kukutana na watu niliosoma nao Primary na Sekondari (Reunion)
54. Kuchukua darasa la computer
53. Kufanya mikutano ya hadhara ya afya na ya kiroho na kupima watu Presha, sukari na mambo rahisi ya afya
52. Kutuma container la nguo kwenda kusaidia masikini
51. Kuhamasisha watu 5 kusaidia yatima, wajane na masikini
50. Kutembelea makao makuu ya kanisa langu, na Battle creek Michigan
49. Kuwaleta angalau watu 1000 kwa YESU
48. Kumtetea Aliyeonewa
47. Kukariri angalau sura moja ya Biblia
46. Kujiunga na Kwaya na kuimba angalau mwaka mmoja
45. Kusomea stadi fulani na kupata cheti chake
44. Kwenda safari ya misheni (mission trip)
43. Kumsaidia angalau yatima 100 kwenda shule
42. Kuwasaidia angalau wajane 20
41. Kumsaidia angalau masikini mmoja
40. Kualika ushirika wangu nyumbani na kuwapikia
39. Kuondokana na madeni yangu yote
38. Kujua karama yangu ya roho na kuitumia
37. Kujifunza Kuomba
36. Kujitolea kusaidia majirani zangu (community service)
35. Kutafuta niliowakosea na kuwaomba msamaha.
34. Kujitolea miaka 3 kufanya kazi ya MUNGU iende mbele
33. Kujifunza kucheka, kutabasamu na kufurahi
32. Kutembelea hospitali na kuangalia wale wasio na jamaa na kuwatembelea
31. Kusoma vitabu 2 kila mwezi
30. Kujifunza kupiga gitaa
29. Kujitolea kwenye hospitali ya watoto kuzungumza nao na kucheza nao
30. Kuwaambia wale naowapenda kwamba nawapenda
29. Kujifunza kukarabati nyumba
28. Kupanda miti na maua, na kuboresha bustani/shamba langu
27. Kutembelea mzee na kumsaidia kazi zake na kuzungumza naye
26. Kwenda hospitali na kuulizia kama kuna familia ya mgonjwa mahututi wanaohitaji kuzungumza na mtu kwa faraja
25. Kuandika Mirathi

24. Kuandika orodha nyingine ya vitu navyotaka kuvifanya (Redo list)
23. Kumaliza kusoma Maandiko yote sura 1189
22. Kusaidia wachungaji 20 masikini kununua suti na viatu
23. Kupeleka watoto 20 kwenda shule
22. Kujenga kikanisa kimoja (Simple bush church)
21. Kulipia vijana kadhaa kuhudhuria kongamano la vijana
20. Kujifunza kutumia chombo kimoja cha teknolojia
19. Kuboea kwa ndani kitabu kimoja cha Biblia mfano Waefeso au Warumi
18. Kuandika kisa cha maisha yangu na yale niliyojifunza
17. Kuandika yale yanayotokea kila siku katika maisha yangu (journaling)
16. kuwa na BLOG
15. Kutunga mchezo wa kuigiza
14. Kusoma kitabu chenye ushuhuda wa mtu aliyefanya kazi ya MUNGU na changamoto zake na mafanikio aliyopata
13. Kualika majirani walio mtaa wangu na waje nile nao kwenye nyumba yangu (picnic)
12. Kwenda shule niliyosoma zamani na kutoa zawadi kwa shule mfano kalamu, madaftari, chati, jezi, rangi
11. Kujifunza kufanya vitu vya afya-Lishe bora, mazoezi, hewa bora, kunywa glasi 8 za maji, kuwa na kiasi, kusamehe watu, kuvaa nguo za afya, kumtegemea MUNGU, kuota jua, kupumzika kwa kulala kabla ya saa nne usiku na kuchukua siku moja ya juma ya sabato kupumzika na kutafakari makuu ya MUNGU
10. Kuandika Kitabu cha kusaidia jamii , mfano watoto, wakina mama, wakina baba, wachungaji, au wafanya kazi wa afya
9. Kutafuta Mtu aliyeleta tofauti katika maisha yangu au familia yangu na kumtendea fadhila
8. Kumsamehe mtu aliyenikosea
7. Kuchukua familia na kwenda mbuga ya wanyama (safari) na kutembea huko
6. Kuomba kila siku mara tatu, asubuhi mchana na jioni
5. Kuandika mchezo wa kuigiza wenye kusaidia mambo ya kijamii na kiroho kwa kiswahili na kuwaambia watoto wa shule wacheze
4. Kwenda kukambika kwa wiki moja na vijana au watu wa rika langu
3. Kuwa na biashara yangu ndogo ambayo pia itakuwa huduma ( nisaidie kuombea hili)
2. Kuokoka, Kumwamini MUNGU na kumkiri, na kutubu dhambi zangu
1. Kujitayarisha na hukumu, ili isinistue ghafla bila kujitayarisha kama wanawali wale watano

### **Sura ya 56: ANDIKA USHUHUDA WAKO ILI UKUMBUKE**

Nashauri kila MTU aandike ushuhuda wake kwenye kitabu\_hatuna sababu ya kuogopa ya mbeleni, labda iwe tu tumesahau Mungu alivyotuongoza nyuma, Mafundisho yake na historia yetu ya nyuma SHUHUDA YANGU YA MLEI

Biblia yasema wakamshinda Ibilisi kwa Damu ya Mwana Kondoo na ushuhuda wa maneno yao. Ufunuo 12

Nitaandika kisa changu hapa

Ushuhuda wa Grace Momadi-Masaka aliotoa siku ya kutoa shukurani.

Ufunuo 12:11 yasema kwamba watu walimshinda Shetani kwa Damu ya Mwana-Kondoo na ushuhuda wa Neno lao. Kumbe ushuhuda ni kitu muhimu kumshinda mwovu, na inaendana na damu ya YESU. Ushuhuda unatia moyo na kujenga wengine waone kwamba Mungu tunayemtumikia ana mema kwetu. Endapo kila mara tunalia lia na kung'unika, twamfanya Mungu kuwa mwongo. Ni kweli

duniani kuna shida nyingi, mno. Mahangaiko yetu ni mengi, ila tujipe moyo, isije kuwa kila kitu tunachowaambia watu ni jinsi mambo yalivyo mabaya, hii haimpi Mungu utukufu, bali tunamfanya aonekane dhalimu mbele ya watu, na anafurahi tukiwa na shida. Nafikiri kila mmoja wetu ana mambo fulani mazuri, japo machache ya kumshukuru Mungu. Mungu anakaa katika sifa za watu wake (The Lord inhabiteth in the praises of His people). Kumsifu Mungu ni zaidi ya kumshukuru. Tunamshukuru kwa anayotupa au kutufanyia, na tunamsifu kwa tabia zake, kama ukuu wake, upendo wake, uwezo, au maarifa.

Mara nyingi wengi wetu, hata nami tunaona aibu au kuogopa kutoa ushuhuda kwa watu tunaowajua. Rahisi tutoe kwa watu wasiotujua maana hawatujaji, wala kutubeza au kuona wivu. Pia mara zingine tukitoe ushuhuda twaona tunajisifu na tunaogopa. Siku moja mama alisema 'ng'ombe wangu ametoa maziwa mengi leo', yule mama alijibu, 'rudisha hayo maneno, ukisema vile maziwa yatakata'. Utamaduni wa namna hii unatufanya tuwe tunalalamika lalamika hata pale Mungu anapotubariki, na hii si haki, maana ni jambo jema kumshukuru Mungu na kuliambia Jina lake. Kuimba sifa za Mungu ni kitu chema, na kusema sifa zake. Hivi ni nani wa kumsifu, zaidi ya Mungu? Tunasifu watu wengi, na kujisifu mara nyingi, Je! Ni nani anastahili sifa kuliko Yeye? Tukitafuta kazi twajisifu na CV au Resume, kwamba mimi ndiyo mwenyewe kwa hiki au kile. Ulimwengu wa siku hizi kujisifu mwenyewe ni kitu cha kawaida kabisa. Hii mara zingine inafanya tusahau kumsifu Mungu. Mengi yanaweza kuharibika, katika maisha yetu, zaidi ya vitu milioni, ila Mungu anaviendesha sawa, iwe ni mzunguko wa jua, maelfu ya mishipa ya damu tuliyo nayo, mamia ya misuli, na chembe hai (cell) bilioni tulizo nazo mwilini.

Zaburi 116:12- 14 yasema 'Nimrudishie nini BWANA kwa ukarimu wake alionitendea?'. BWANA nitampa nini mimi Kinyangarika kama siyo kutoa ushuhuda kwa wengine kuhusu matendo makuu ya Mungu. Daudi akajijibu, mambo matatu tu anaweza kufanya angalau atakuwa amejitahidi, kwani Mungu atamrudishia nini? Akagundua ni kupokea wokovu, kushuhudia matendo makuu ya BWANA na kutimiza nadhiri zake zote alizozitoa'.

ACHENI MUNGU AITWE MUNGU. AMETENDA MAA JABU NAMI SIWEZI KUELEZA.

Siku ya kutoa shukurani kwenye nchi ya Marekani, iliwekwa kwa wale waliokuja Marekani toka ulaya na meli kama ya Mayflower. Wengi walikuja kupambana na mazingira, ya baridi, njaa kutokuwa na hifadhi za nyumba n.k

Squanto mhindi mwendu aliwasaidia watu hawa, na wahindi wekundu wengine waliwapa mbegu za maboga, mahindi, matunda ya cranberry n.k

kwa vile hatuna jamaa, tulialikwa na mchungaji wetu, na kila mtu akatoa ushahidi. Kawaida ni siku ya wanafamilia na koo zao kukutana, ANGALIA ZAIDI KWENYE WEB KUHUSU THANKSGIVING DAY

Wamarekani wengi hawapiki ng'o, isipokuwa siku hii, mtu asipoangalia yageuka kuwa siku ya ulafi kwa mabata mizinga makubwa kama mbuzi,

Mara nyingi huwa nikianza kulalamika, narudia shuhuda kuu za mambo ambayo Mungu amenitendea Hasa sisi tunaishi penye chakula kingi duniani, na mahitaji ya muhimu yapo, (basic needs) ni rahisi kulalamika lalamika na kutoridhika, na ndiyo maana napenda kwenda nchi zinazoendelea ili nipunguze malalamiko, maana ni rahisi kunungunika nungunika, na kuwa kama wana wa israeli jangwani.

Mungu ametutoa mbali, vijiji tofauti, wengine tulipotoka panatisha sana, anza kufikiria ulipotoka, na vile ulivyo navyo sasa, na kwamba Mungu ametuleta hata hapa. Tumekuwa watu tulio leo, ni majaliwa makubwa. Wengi Mungu amewabariki, baada ya wazazi kumpokea YESU wamepata elimu, kisha hiyo elimu imewapa mali. Wanasema 80% ya utajiri wote duniani umo mikononi mwa wacha Mungu wa mbinguni wa Ibrahimu Isaka na Yakobo! Je! Utajiri huu Mungu aliutoa kwaajili gani? Ili tubanie na kufuja? La! Hasha! Pesa ina kazi tatu tu, mahitaji yetu, mahitaji ya wengine na mahitaji ya kueneza injili. Hata tukiwa na mali nyingi, hatuwezi kuvaa jozi mbili za viatu, au kula dhahabu, bali twala mboga na ugali tu.

Watenda kazi shambani mwa BWANA wako wa aina tatu tu

1. Wale walioajiriwa kama wachungaji
2. Wale wa kujitolea wakilima mashamba na kubangaiza wakimshuhudia Yesu kwa watu na kupeleka injili, Kama Paulo akitengeneza mahema.
3. Wale wenye taaluma na uwezo wa mali kama alivyokuwa Abrahamu, Kornelio au Mfalme Daudi.

Je wewe uko katika kundi gani hapa?

Maana ni rahisi kujisahau kuwa kama Josia alipokuwa Mfalme akaanza kujisahau na kufikiria alikuwa mfalme toka kuzaliwa. Hakujua kuhani Yehoyada na mke wake ndiyo walimwopoa kuuwawa na nyanya yake Athalia. Alifikia hatua ya kumwua nabii Zekaria ambaye alikuwa kama kaka yake, japo alitunzwa na wazazi wa Zekaria. Zekaria alikuwa binamu yake kabisa, kwani babayake na mama ya Zekaria walikuwa ndugu. Hebu tuangalie tulipozaliwa mpaka leo, vile viunga tulivyoruka kwa neema ya Mungu. Pale tulipo hata wengine walipopitia, siyo sisi peke yetu ndiyo tulikuwa wa kwanza chini ya jua kushika nafasi zile, bali ni vijiti tu, tunapokezana.

Kwa upande wangu nilitoa ushuhuda na kukumbuka kwamba mwaka huu wa 50 kwangu ni majaliwa makubwa kwani nchi niliyozaliwa miaka yake ya kuishi (life span) ni 40 hivi, hivyo siwezi nikalichukulia hili ni dogo (take it for granted).

Hata kwa wazazi kutunzwa, nikamkumbuka marehemu baba alivyonitunza kwa upendo mkubwa japo nilikuwa mtoto wake wa kufikia. Hata mama aliyekuwa mkarimu kwangu na kwa watu ni ajabu. Nakumbuka nikienda shule yaitwa baraton kusoma fees was 2000usd a year, akanipa 4000 usd (1980s). nikaenda baratoni kwaajli ya work program sikuhitaji ile pesa nikarudi nayo. hata watu ambao walinizidi uwezo walikuja kukopa (nayo pia ni miujiza)

wazazi niliona walikuwa na ukarimu ulionifundisha. walinunua shamba mbezi mwaka 1977 wakati ni pori, baba alisema alipanda miche ya ndizi 1000, Nazi 1000 , machungwa 300 , machenza 100, ndimu , maembe na vinginevyo, niliona wakigawa kwa watu vikapu, magunia n.k nafikiri walikuwa si watu wa biashara, nadra sana walikuwa wakiuza, na Enzi zile kulikuwa hakuna hata soko, yalijaa kila mahali. Kingine nilijifunza toka kwa wazazi ni kutodharau au kunyanyasa watu, kwani kaka yangu mkubwa alikuwa na tabia ya kuwanyanyasa madreva, walinzi na watumishi wa ndani ya nyumba (ameaiacha siku hizi ameokoka), tuligombeswa kwa hili mara nyingi, hata kumcheka kilema siku moja alikuja tuliyekuwa tunamwita Mjomba Elkana, kutoka majita alitembelea magongo kwa Polio. Kaka yangu mkubwa alianza kumnyanyasa, tukiwa wadogo tu miaka nane, tulipata viboko wote, waliokuwamo na wasiokuwamo. Mimi na mdogo wangu mwingine hatukuwa tumemcheka, wala hakuwa mawazoni mwetu.

Ila nashukuru mama alitupa somo ambalo siwezi kulisahau , alituambia, msicheke vilema mnamcheka Muumba wao. Akatoa mfano kwamba kwao wanasema watu wanaocheke wenye shida, huzipata wao wenyewe au watoto wao, ili wacheke karibu si mbali. Mara nyingi tabia isiwe yule tunayemwona, ila tusiyemwona Mungu mwenyewe. Ili nimelifikiri mtu mwenye shida akinijia najikumbusha sana, hata nikiwa busy. Najua wengine kazi zao watu wanawaandama sana, ila mtu asipotujua tunapenda tujulikane na tuwe mashuhuri! Bali tukiwa mashuhuri tunakimbia watu, wakipiga simu hatupokei, tunaangalia namba zao na kukata. Kuwa msanii ni rahisi sana, ila ukifanya vile jilize Je! Yesu angefanya hivi? Mara zingine ni muhimu kuepuka watu, maana u binadamu ili usali, usome, na ushugulikie mambo yako binafsi wahitaji nafasi. Ila mwambie mtu vizuri, kwamba haiwezekani, na siyo kufanya ujanja ujanja wa kumponyoka.

Nakumbuka mambo ya kwenda shule Mungu alinisaidia, kusomea shule za sekondari za bure. Mfano darasa la saba wakiwa wanapasi watu wachache mno, tulikuwa zaidi ya mia moja ishirini Oysterbay primary na kuchaguliwa kama 15 tu hivi kwenda sekondari. Kisha hata sekondari kwenda form 6 tukachaguliwa wachache mno, pengine wa division one na wengine wachache. Kwenda chuoni nikaenda bure, hata kupokea posho ya serikali. Umoja wa mataifa wasema kama kuna watu 100 duniani ni mmoja tu huwa na shahada yaani 1%. Basi kumbe kama una shahada usione ni jambo dogo

kwako eti kwa vile Mungu amekuleta pale sasa unaona kwamba ni haki yako na kwamba jambo hili ni rahisi, mimi ningepata.

Wengi wameshindwa kwa ajili ya uwezo mdogo kiuchumi, kitaaluma, kifamilia na mengineyo. Mshukuru Mungu kwa kidogo ulicho nacho. Kumbuka mitume hawakurudi chuo kikuu wasome baada ya Yesu kufa bali walifanya kazi na kwa miaka 50 walikuwa wamepeleka injili dunia yote. Watu waliowasikia walishangaa 'wamepata wapi elimu hii? Hawa ambao hata chekechea hawakwenda? Wakagundua kwamba wamekuwa na Yesu. Kuwa na Yesu ni mafundisho makubwa na mazito, zaidi ya shahada ya Udaktari wa falsafa. Wameandika maandishi ambayo leo, miaka 2000 tunayasoma. Kwa vile walikuwa na Yesu. Kazi yako ndogo kama mlei usiidharau, ukiwa na Yesu utawashinda waliosoma kwa mbali, watakuwa na shahada kubwa, ila maamuzi yao yaweza kuwa hafifu, waweza kurudishwa nyuma na kiburi au kuishi maisha duni kwa pombe, au magomvi n.k. Hekima yako itakuwa ya ajabu, watu wenye mali na elimu watakuja kukuomba ushauri. Wewe mtumikie Mungu kabla giza halijaingia ambapo hakuna atakayefanya kazi. Usijinganishe na mfanya biashara, mlei mwingine au mtenda kazi wa kulipwa mshahara hao si waajiri wako.

Kumbuka Yesu alipokuja duniani aliona walei masikini akawachukua. Alitembea na miguu, magari ya makuhani masadukayo yalimpita na kumtupia vumbi, hakujali na hayo, japo walitumia pesa la hekalu lake, aliendelea na shuguli zake. Hata mitume hawakulipwa waliendelea. Usiwaangalie walei matajiri, pengine karama yao kwenye kazi ni tofauti, mwombe Mungu akupe riziki yako ya kila siku! Si ya mwaka mmoja kisha songa mbele wanasema hata kuwa na dola saba tu kwenye account umefanikiwa kuliko asilimia ya watu 95 hivi duniani.

Hatuna haja ya kuwa na hofu kwa mambo ya mbele, labda tuwe tumesahau jinsi Mungu alivyotuongoza siku za nyuma.

Pengine shida ni kwamba ninawasiwasi wa siku zijazo, maisha ya mbele, ila sasa nina malazi, mavazi na chakula. Mungu anasema MIMI Ndiye, sasa hivi. Si nitakayekuwako, au niliyekuwako ila MIMI NDIYE yaani wakati wa SASA. Namshukuru kwa mengi aliyonipa leo, sasa sijui kesho itakuwaje. Ila siku Mungu atakayotupa tuwe tayari kutoa, mara nyingi kama walei tukiona wenye mali tunaona wivu au tunafikiri wangepawia wengine, ila tukifika pale na kuwa navyo, tunafikiri ni vyetu! Tuna fikiriri, hatuna haja ya kumgawia mtu na tunajitandaza na matumizi mengi, tunasahau kwamba zamani tulilalamika wengine hawasaidii wenye mahitaji na wengine walituhurumia na kutubeba. Wale mitume waliweza kwenda dunia yote, kwa ule mfumo wa mali zao kushare, kufanya kazi pamoja Huo haukuwa ujamaa ila mfumo wa toka kwa Mwenyezi Mungu mwenyewe. Leo tukiwa na mali yoyote, tukumbuke, ni ya mahitaji yetu, mahitaji ya wengine na mahitaji ya kazi ya Mungu.

Nikashukuru kufika shule ya kusoma shule ya Andrews Michigan familia moja ya Dr and Mrs Trickett walei wanaoeneza injili, wakaniambia nikae nao miaka 2. Tulikuwa wanafunzi toka nje ya nchi, wengine toka japan, Croatia, Uholanzi etc. Kila mmoja alilipa 200usd a month kwa chakula na kuwa na chumba, bei ndogo tu. Mimi waliniambia wewe huna haja ya kulipa na kwa hili ni muujiza. Nikakaa pale miaka karibu mitatu

Hata wakinipokea airport kutoka Tanzania niliona kweli Mungu amenipa hawa kuwa wazazi wangu kwani waliniambia kwanza kwenye barua, 'usije na kitu chochote, nguo zako na vitu vyako vyote wape watu masikini' hapa kuna Dorcas-community services au chama cha huduma za jamii, utapata nguo na vitu vyote. Nikashukuru, nikaja na kikapu na nguo mbili tu. Baada ya mwezi nilikuwa nimejaza masanduku na kugawa nguo, hata zingine nikaanza kutuma nyumbani. Apewe sifa BWANA.

Hawa wazee walivaa mitumba, wakawa wanasave vitu vidogo kuwapa masikini hata chakula kwenye ndege kuelekea india, walitunza na kuwapa watu barabarani kule india. kanuni zao ungefuata ungesaidia wengi. Mfano kiatu kimoja kikidondoka kama uko kwenye treni, tupa na cha pili ili kama mtu masikini akipata, apate vyote

Nikitembea chuoni Andrews karibu na nyumba waliyoishi wazee Trickett ndiyo tu nimeingia USA, mwalimu wangu aliyenifundisa biology Afrika na kunipenda akaniona, aitwa Dr Smith. akachangamka 'Grace ni wewe, unafanya nini? una scholarship? wacha nikupeleke kwa mwenyekiti wa idara Dr stout maana kuna wengine walikukuja toka chuo ulisoma Afrika na walikuwa na B wamefanya vizuri, wewe hapa utafanya vizuri zaidi.' saa hiyo sikuwa na admission au usajili, Andrews ila Lake Michigan community college.

Hapo hapo nikapewa usajili, nikajiwazia, mimi ni nani? Mwafrika sina kitu, na watu hawa hawanijui tokea Adamu, basi nilisoma pale na kumaliza, nikapata kuuza vitabu vya Biblia Sweden. Kampuni ile walikuwa hawachukui wasichana zaidi ya miaka kumi, nikaandika nyumba ya uchapishaji, wakanikubalia wakasema chagua msichana mwenzako, nikachagua. Kulikuwa na wanaume 132 na wasichana 2 tukauza vitabu, tukajazia karo iliyopunguka.

Tukienda na mwalimu, yule, kwa mwenyekiti, nilinyamaza kimya. Dr Stout akanipa interview na kuleta Matokeo yangu ya nyuma, ripoti yangu ya nyuma. Hapo hapo akasema nakupa dola 5000 za scholarship, yaani karo yako italipwa. 'Una mahali pa kulala aliuliza?', Nikamwambia nina watu wema wazuri. akasema nani? Nikasema Tricketts, akasema una raha, hao wanapenda watu mno, na wanasaidia wanafunzi masikini. Kweli walikuwa watu wa ajabu, wengi wapo tayari kulipia watu karo mbali ila hawataki kukaa na mtu, tumefika duniani wakati ule ambao mahusiano yamepasuka na uvumilivu kupotea, tunapenda watu tukiwa tunawahitaji, na tusipowahitaji basi. Hii ni hata katika uhusiano wa mume na mke, napoishi talaka ni 50%. Mtu anataka mume au mke amsaidie mambo fulani, ila moyoni angependa kuishi mwenyewe. Nilimwomba Mungu ukinisaidia nikamaliza shule, nitatoa 25% kila nitakapopata mshahara wangu kwa sadaka na kusaidia wenye mahitaji. Nilikuwa na kazi duni mno, hata moja nililipwa dola moja kwa saa, wakati kima cha chini kilikuwa dola tano kwa saa. Mungu alinisaidia, kwa hilo nikamaliza shule.

Hawa wakina Tricketts walifundisha mengi ya kusaidia. Maana niliwaona wakifanya kwa macho yangu. Walikuwa mamilionea, wote walifundisha vyuo vikuu na kustaafu 1970 ila walinipeleka maduka ya mitumba nao wakanunua mitumba pia, nikaona wanaishi maisha ya chini. Siku zile nikija walikuwa na nyumba 33 pale Michigan, USA. Kisha nakumbuka kaka za Mama Trickett niliowaita (wazazi wangu Marekani) wote walikuwa mamilionea, hata mmoja alikuwa na kampuni inaitwa Worthington Foods, wakiuza vyakula vya mboga mboga (vegetarian). Hawa walikuja kumtembelea dada yao mara nyingi, nikawaona. Japo walitoka familia zinazojiweza waliishi maisha ya watu wa kawaida au rahisi zaidi ili wasaidie wengine. Nami leo nimegundua kweli mkristo au mwafrika hawezi kamwe kuwa tajiri, hata akiwa tajiri ana jamaa wengi wa ushirika na wa damu walio masikini, kwanini atembe na gari la dola 100,000 na ana mashangazi na wajomba walio hoi? Hata hivyo tumeona kwenye Mathayo 25 Pasipoti ya kwenda mbinguni ni roho ya huruma za kweli, na siyo kwamba tulienda kanisani. Anasema atabagua mbuzi na kondoo, kushoto na kulia. Atasema nilikuwa na njaa, gerezani, uchi, mgonjwa au na kiu, ila ukanisaidia. Watajaribu kukumbuka wasiweze. Ndipo atasema mlipowafanyia wadogo au wasiojiweza, mlikuwa mnanifanyia mimi.

Wazungu hawa walifundisha kusaidia watu nisio na ujamaa nao, Udhaifu tulionao waafrika au watu ni kusaidia jamaa zetu tu au jamaa yangu tu. Wengine nikiwasaidia chenji chenji tu. Ron sead ameandika kitabu 'wakristo matajiri katika ulimwengu wa njaa'. Wote tungesoma hicho.

Mara zingine tukiwa na nafasi kwenye vibarua vyetu kama kumsaidia mtu apate kazi au kumpa mtu 'connection' hatutaki kutoa pesa yetu, ile ni yetu, ila kama ni kitu ambacho kwa wadhifa wangu nitampa mtu ni sawa, ila si vya mfukoni mwangu au mali yangu. Hawa wazee walifundisha kwani walitumia vitu vya wadhifa wao kama wakufunzi wa chuo kikuu, na pia pesa ya mfukoni mwao. Hivi ni vitu viwili tofauti. Kingine walinisaidia ni kutokuwa ujeuri nikipata nafasi. Nimeona hili ni udhaifu wetu sote binadamu, hakuna mwema. Tukiwa kwenye nafasi tunajisahau na kuwa na jeuri 'rude'. Hata watu wakitumbelea maofisini yetu, tunawangonga, tunawabeza, tukiwasumbua au kuwacheka moyoni. Pengine kuona tunawafanyia favour kuwasaidia au kuwahudumia. Wakiandika barua hatujibu,

wakituomba mihadi nasi, hatuonekani, tuna mashuguli. Hata hivyo wengi wenye mashuguli mwishowe hustaafu na kuacha hizo nafasi au huzeeka, na kutafuta wateja wa kuzungumza nao.

Hatumfanyii mtu 'favor' tukiwa na huruma au kusaidia. Tukumbuke sisi wote ni 'watumishi tusio na faida'. Mungu mimi namfanyia feva au Yeye ndiyo ananifanyia feva kweli? au nimejisahau? Akipuliza sekunde mshumaa wa maisha yangu utakuwa umezimika. Ni muhimu nijikumbushe kwamba watu wakija kwangu hata nikifikiri wananipotezea muda na hawana cha maana cha kusema au ni wajinga, Mungu ananifanyia feva kukutana nao hawa. Nisingoje watu wanisihi wanipigie magoti ndiyo niwasaidie, au niwaambie njoo urudi, kesho, kesho, kesho vile vile! Si njia ya kujibariki kama iko kwenye nafasi yangu kuwasaidia. Duniani tuna miaka michache tu, bali mbinguni ni milele, visenti vidogo, ujiwekee hazina ili ufurahie milele vitu vikubwa kuliko ulivyo navyo.

Kama ni sifa au umaarufu kumtumika Malkia wa Uingereza, itakuwaje ni kujitoa mhanga au feva kumtumikia MFALME WA WAFALME, alisema Tabibu David Livingstone. Hatuwezi kugusa mbingu bila kugusa watu. Mara zingine najisahau masikini, kwamba navyowatendea hawa wadogo, ninamtendea yeye. Rafiki yangu mmoja alienda Kanada akakukatana a kibibi cha miaka 80 toka Kanada ambaye Mungu alimwonyesha mengi kuhusu watu wa kanisa mahalia alilohudhuria, na tabia zao. Watu walimdharau huyu kibibi eti hajaenda shule, alipomweleza yale aliyoyaona alipata hofu kwamba kumbe Mungu huwainua wajinyenyekezo na kuwashusha wajikwezao, tumwombe anapokuja kwetu atusaidie tujinyenyekeze, tusije tukaumbuka. Ni wakati wa uamsho na matengenezo. Kuamka kiroho kutoka kwenye usingizi, na kubadili matendo ya giza. Je tumeota pembe kiasi malaika zetu hawajui watusaidiaje tuzinduke?

Nikamaliza shule 1992 na kulipwa dola 3000 kwa mwezi, nikaona kama vile nawapunja baada ya kufundisha sekondari Kenya nilipewa mshahara wa dola 300 kwa mwezi, na sasa baada ya miaka miwili nimeongeza mara kumi zaidi. Ila baada ya miezi na kazi nyingi nikaona wanani punja!, na nawafanyia favor, na nilipiga magoti na kutoa sadaka ya shukurani baada ya kupata kibarua tu nilipomaliza shule (akili rahisi kusahau na kisha kulalamika na kuona Mungu mbaya. Hata neema ya kumfanyia Mungu kazi kama mlei, miujiza aliyonifanyia, wacheni Mungu aitwe Mungu. Ametenda maajabu nami siwezi kueleza.

miujiza katika kazi ya Ulei, nafikiri siwezi kuelezea, maana Mungu amenitendea makuu, maana nisingeweza kazi hiyo wala, na vingi ni vingi, kila tunapofika tunakutana na watu aidha walei au watenda kazi wanasema haiwezekani, au milango inafungwa tusiende mbele ila BWANA ametenda maajabu nami siwezi kueleza. Kweli sasa hivi nina shida, kadhaa ila yale ya nyuma wacha nimsifu Mungu. Maana siwezi kufikiria keki iliyo angani, wakati Mungu ananibariki na mengi hapa. Mambo madogo madogo najikumbusha, mfano kule kilwa masoko,/ kilwa kivinje tukitembea tuliona mlei mmoja alikuja kwetu na kushukuru kwamba tulimsaidia kufanya masomo. Akimaliza ushuhuda wake wakatokezea wanane tuliwasapoti masomo kwa alichotupa BABA wa mbinguni. Siku nyingine hapa kwa kurudisha kodi Marekani kuna ukaguzi hata miaka saba kurudi nyuma, wakatoa data zetu za miaka 3 nyuma, wakisema tunadaiwa kodi ya dola 4000! tukashtuka, tukasema tutapata wapi hiyo. Marafiki wetu wa kanisani wengine waliocheka, walitumbia 'msiwe na shida tuna huduma ya magerezani mkienda jela, tutakuja kuwatembelea!'. Nchi hii ukitoa msaada wa huduma fulani, serikali inakupunguzia kodi. Mwaka huo tulitoa 42,000. Wakauliza tupeni hizi risiti mlizosema, nafikiri wakiangalia mshahara waliona pengine hawa ni waongo. Kwa kweli mimi ni mtu nisiye na mpango wa mafaili na makaratasi. Risiti zote za miaka mitatu sikuziona! Nikakumbuka marafiki wawili wazungu wa huduma za Mama mmoja aitwa Twing, wa jimbo la Washington na Barry wa jimbo la Minnesota, nikawasihi kama wana rekodi. Wao waliweka rekodi, hata ya cheki zote walikuwa na kopi! Tulipopeleka kwenye kitengo cha kodi, wao ndiyo tulikuwa tunawadai dola 6000! tukaponyoka kwenye tundu la sindano. Acheni Mungu aitwe Mungu.

Wapendwa walei nimeleta kisa changu ili nanyi mniburudishe na vyenu, maana kila napotoa ushuhuda wangu, napata vya wengine kama kumi hivi!



Kazi ya Ulei nilijaliwa kuitwa kuifanya nilipomwamini Kristo kuwa mwokozi wangu na kumkiri mwaka wa 1978, ndipo nilipobatizwa, Mlei New Filipo toka Nyasa, aliyefanya ubalozi wa Ujerumani Dar-es-Salaam, Malawi ndiye alinihubiria na kunifundisha Biblia kwa masomo kadhaa mfano 'Biblia ilitoka wapi? Kwanini tuamimi Biblia? Yesu ni nani? Wokovu ni nini? Neema ya Mungu ni nini? Je Yesu anarudi kwaajili gani?' Na masomo mengine ya msingi wa imani yetu wakristo. Nilianza kuwafundisha wenzangu shuleni kuhusu Kristo, nikashirikiana na wengine miaka ile kwenye UKWATA, na kuuza Biblia na vitabu vya wokovu, nikisaidiwa na mlei aitwaye Rose Mwakipunda, kisha nilipotoka nje ya nchi na kwenda Ulaya niliendelea na shuguli za ulei, nikihubiri kwa njia ya vitabu na kusaidia kujenga vikanisa vidogo.

Huduma ilipanuka tulipokutana na wainjilisti, walei na wachungaji Marekani, hawa walikuwa wameunda vyama vya walei, wakatuambia hata kusomesha watoto ni huduma, tulianza kusomesha watu watakaosaidia huduma kama wachungaji, walei, na walimu. Tukakutana na walei wengine waliotusaidia kushugulikia mahubiri ya hadhara, kwenye mikutano.

Tuligundua na mume wangu kwamba mkristo au yule ampenda Mungu, hana mpaka, ila BWANA ataka tufanye yale yaliyo karibu nasi, kama yatamtukuza, hata kama ni kuwapa watu vitabu vya kuendeleza maisha yao. Hatuwezi kugusa mbingu bila kugusa watu. Walei wengi wametubariki kwa huduma, shuhuda na mawazo yao.

Naomba mtuandikie kwenye UhamishoniUghaibuniMtandaoni@gmail.com

Niseme nini basi? maana mengi ya kusimulia tukirudi nyuma, na yanasaidia nisikae kufikiri mawingu mara zote. Mbarikiwe mkitafakari makuu yenu pia! Hata ndoto ya kuandika kitabu hiki nimekuwa nayo miaka 14 nikamwomba rafiki yangu Bettie na sasa tumeandika Notisi na kisha tunategemea kuhariri na kutumia watu. Naomba mtume visa vyenu tuviweke kwenye website yetu, na pia tubarikiwe kwa kupata faraja wakati huu wa historia ngumu ya dunia.

HALELUYA

*Grace Momadi-Masaka*

## Sura ya 57: MAWASILIANO YA KISASA NA MAINGIZO MENGINE TUNAYOKUTANA NAYO SAFARINI

Zamani hatukuwa na vitu hivi. Tulikuwa na muda mwingi sana wa kuzungumza na kushauri watoto wetu. Vitu hivi ni muhimu sana siku hizi kwa kutendea kazi ya Mungu. Watu hutumia Spika, simu (texting, whatsapp), televisheni, vitabu, magazeti, Kompyuta (skype), video, camera, internet, facebook, twitter, email, instantgram, utube, google, ndege, programu, na mengine mengi kueneza Neno la BWANA. Vipo vingi sana wainjilisti lazima wajifunze ili waweza kusaidia kazi ya Mungu iende kwa kasi, hiyo ni ikiwamo na Ndege, magari, treni, meli, na mengineyo.

akini vina madhara kadhaa. Ni muhimu tufahamu kwamba tunachokila ndicho kinajenga miili yetu. Ukila vyakula vya afya, utajenga mwili wa afya. Vile vile, mambo tunayoingiza katika mawazo yetu, ndiyo yanajenga akili zetu. Ukiingiza mawazo mazuri (positive), utapata matokeo mazuri. Ukiweka akilini mawazo mabaya yaliyooza au machafu (negative) pia utapata matokeo mabaya.

Wakati tunafanya arusi zetu pia tulifikiri hili maana watoto wetu wanaona tunakuwa ndumila kuwili, kwenye arusi tunasema wasije, na kule tunapiga miziki au kuweka filamu ambazo haziendani na imani yetu. ili watoto wasione haya tunasema harusi ni ya watu wazima tu! Jambo ili linapingana na imani yetu na Maandiko Matakatiifu.

Hebu tuanze na muziki. Siku hizi kuna vifaa ambavyo vinatuwezesha kusikiliza muziki kila mahali, hata tukitembea. Muziki uko kwenye simu na kila mahali. Miziki au nyimbo nyingi hazijengi tabia hata kidogo.



Midundo na maneno yake ni ya kuhimiza uhalifu, kama kutoa mimba, homosexuality, lesbianism, uzinifu, mauaji, ujangili, wizi, n.k. Kijana akisikia maneno haya kwa muda mrefu anayakariri na kuyaamini na yanaathiri fikra zake. Atapenda kujaribu kufanya kama wimbo unavyosema. Andrew Fletcher aliandika zamani, mwaka wa 1703; kwamba “Wewe andika sheria, na mimi niandike nyimbo, na nitaitawala nchi yako.”

Mtunzi mmoja wa nyimbo alisifia jinsi kuzimu kulivyo mahali pazuri, ambako watu wanafurahi na kusheherekea, na kwamba unahitaji uende huko, make rafiki zako wote watakuwa huko. Mtoto akisiliza maneno ya wimbo huu kwa muda mrefu, atatamani aende kufurahia huo uzuri wa kuzimu. Nyimbo nyingine zinadharau ukristo na kumkufuru Mungu. Mwimbaji mmoja alitunga wimbo wa kuwaambia vijana wasiwatii wazazi au wakubwa wao, unasema ‘fanya unavyotaka mwenyewe,’ bila kujali ye yote. Wimbo mwingine unasema, “umejaribu pombe, haikusaidia, umejaribu madawa ya kulevya, hayakusaidia. Umejaribu ngono, haikusaidia, kwa nini usijaribu kujua?” Looh! Je, yawezekana hii ndiyo iwe sababu ya vijana wengi kumaliza maisha yao siku hizi.

Lakini siyo kwamba nyimbo zote ni mbaya. Kuna nyimbo nzuri. Wazazi tunatakiwa tuwanunulie watoto kanda (cd/dvd) za nyimbo nzuri, tangia wakiwa wadogo. Nyimbo nzuri zinainspire na kumuinua mtu kiroho na kiakili.

Mambo ya abarrí (media) ni kitu halisi, watu wanaoangalia vitu hivi wanaishi ulimwengu mwingine kabisa! Ni ulevi wa ajabu, ambao inabidi mtu arejeshwe (media addiction rehabilitation). Watu wengi hutumia zaidi ya masaa 30 kwenye vitu hivi kwa Wiki, bila kutambua. Kwa kuvitazama hivi vitu tunabadilishwa tufanane navyo, na hivyo kuwa watumwa.

Televisheni ni mtego mkubwa wa shetani kutuibia familia zetu na watoto wetu. Nyumba nyingi zimevunjika kwa sababu ya runinga au televisheni. Baba anataka kuangalia mpira au malumbano ya waniasia anapatwa mori na hasira hata kwa familia, eti kwa ajili ya watu asiowajua, au wasiomjua na hata kumthamini. Mama naye ana kipindi chake, na watoto wanataka vipindi vya watoto; nayo televisheni ni moja!!! Uwezo wa kununua mbili au tatu hamna. Hata ukiwepo, familia inagawanyika, Mungu si mtawala bali watu tusiowajua wanaoigiza. Sasa unafikiri itakuwaje, kama siyo ugomvi wa kila siku humo ndani? Walio na uwezo wameweka tv kwenye kila chumba, hata jikoni, lakini wamepoteza watoto. Utafiti umeonyesha kwamba tabia za watoto zinaathiriwa sana na matukio wanayoyaona kwenye runinga. Wazazi wengi wanalia. Mashirika mengi yakiwemo ya kidini yanahimiza wazazi kumonitor na kucontrol vipindi ambavyo watoto wao wanaangalia kwenye runinga. Mzazi mmoja akasema, ‘serikali itusaidie jamani!’ Serikali itasaidiaje? Je, ndiyo inanunulia watu televisheni au itakuja kucontrol jinsi ya kuiangalia nyumbani kwetu? Kwa vile hakuna nafasi ya kuandika mengi. Mtu anayeweza aangalie zaidi kwenye mtandao wa utube “captivated by media”. Je! Tungeweka upendo wetu kwa Mungu hivi ingekuwaje? Yaani mioyo yetu yote, nguvu zetu zote, akili zetu zote, na roho zetu zote?!! Nimemwomba Mungu anisaidie hii nia ya vitu hivi aigeuze kwake, ili ubongo wangu Ukie. TV au media inapoteza point 10 za ubongo IQ, ubongo unapungua kazi kuliko hata Yule anayetumia Bangi. Mtu anajifurahisha aweza kuingia kaburini, masikini bila kujua (amusing ourselves to death). Hebu tumruhusu Roho Mtakatifu afagie uchagu wote wa Media Ebrania 12:1,2. Walei, Tunazungukwa na wingu kubwa la mashahidi, hivyo tuweke kando kila mzigo na dhambi ile ituzingayo kwa upesi tupige mbio kwa saburi katika yale mashindano tuliyowekewa mbele yetu. Tumtazame Yesu aliyeanzisha na kutimiza imani yetu. Yesu ambaye kwaajili ya furaha aliyoiona akiwa pamoja nasi mbinguni aliustahimili msalaba, na akaipuuzia aibu, naye leo ameketi mkono wa kuume wa BABA.

Televisheni ina baadhi ya habari na mambo mazuri, lakini mengi ni mabovu ambayo, kweli unusingependa watoto wetu washuhudie. Kwa mfano, ujambazi, lugha chafu, ngono, mavazi mabaya na

mauaji. Utafiti mmoja ulisema kwamba mtoto ambaye anaangalia runinga kwa muda wa saa nne kila siku, atakuwa ameshuhudia mauaji elfu kumi kwa mwaka! Utafiti ulisema kwamba “Hisia za mtoto huyu zitakufa, kiasi kwamba atamimina chai anywe wakati akishuhudia mama yake akikata roho!” Mtoto anayeangalia uhalifu sana, licha ya kukubaliana na hali hiyo, hata yeye atakuwa mhalifu, pia wataiga lugha hiyo hiyo. Kama tulivyosema, watoto wanapenda kuiga sana lugha na matendo ya watu wakubwa.

Wakati fulani shuleni mtoto mmoja mdogo, wa chekechea, alikuja kumshtaki mwenzake kwamba anataka kumbusu. Nikamuuliza uliona wapi watu wakibusu, akasema kwenye runinga. Nikamuuliza mama alikuwa wapi? Akasema mama huwa anakuja usiku, na mimi ninaangalia hicho kipindi na ‘auntie.’ Kupitia TV watu wengi wameamini kwamba ngono kabla ya ndoa, au hata ndani ya ndoa haina shida. Asilimia sabini na tano (75%), ya ngono inayoonyeshwa kwenye TV ni kati ya watu ambao hawajaoana, hata kama si vijana. Hii inaonyesha kwamba ngono nje ya ndoa ni nzuri na ya kupendeza. Huu ndio ujumbe ambao watoto wetu wanajifunza kila siku!

Pombe pia inatangazwa sana kwenye runinga. Waigizaji wote, wabaya kwa wazuri wanaonyeshwa wakinywa pombe. Kwa mfano, wanaonyesha kwamba ukitaka kuwa na furaha, lazima unywe pombe, ukiwa na uamuzi mgumu, ukinywa pombe ndio akili itafunguka, ukitaka akili itulie au usahau matatizo yako, pombe ndiyo itakutuliza. Ndiyo maana vijana wengi wameingilia unywaji wa pombe!

TV pia inapoteza muda sana. Watu wengi wamekuwa na ulevi kwa runinga. Wanahitaji urejeshaji (rehabilitation). Ukiangalia Tv sana unakuwa mvivu au unakosa hamu ya kufanya mambo ya maana, kama kusoma, na hasa Biblia. Vitabu vinakosa ladha. Akili pia inapumbaa (frontal lobe bypass) haifikirii mambo na kulichambua kwa kina. Akili inataka suluhisho la haraka haraka, kama lile la kwenye TV. Mtoto mmoja akasema, afadhali aangalie TV siku nzima, kuliko kucheza nje, eti nje kunabore. Baiskeli ni zile zile, michezo ya kudandia (swings and slides) ni ile ile! Mtoto mwingine wa miaka 11, aliacha kufanya kazi ya shuleni/nyumbani kwa sababu ya TV. Anasema, ‘nisingenyanyuka kutoka kwa TV, hata niliwasahau marafiki zangu.’ Mama mmoja akasema, watoto wanaoangalia TV sana, hawana ubunifu; ‘Wanapoambiwa kuandika insha shuleni, wanaandika mambo au hadithi walizoziona kwenye TV. Nilimuuliza mzazi mmoja wa mtoto niliyekuwa ninafundisha shuleni, kwa nini mtoto wake alikuwa hafanyi kazi ya nyumbani (homework), mama huyu akasema, “Mwalimu, itabidi unisaidie, mtoto hawezi kunyanyuka toka kwenye Tv, hadi umlazimishe kwenda kulala!” Nikashangaa nitamsaidiaje, kama yeye mwenyewe mzazi aliyenunua hiyo Tv ameshindwa kumzatiti mtoto.

Kwa kuwa Televisheni inashika sehemu nyeti ya ubongo ya kufikiri (frontal lobe); inaharibu miamko ya kiroho, ibada, ukweli, kufikiria, huruma, adabu njema, au kutunza sheria. Tv inashugulika sana na sehemu ya ubongo inayoitwa (limbic system). Hii inahusika na vitu kama woga, wasiwasi, tamaa, misongo, mawazo chanya, na ukatili. Tulipewa sehemu hii kwa uzuri na Mungu ili tuwe na woga na kukimbia hatarini au vitu vya namna hiyo ila vikitumiwa vibaya haisaidii.

Siku hizi kuna mambo ya Ipod na simu yaliyoingia ambayo ni mabaya kama yasipokutumiwa vizuri kuliko Televisheni kwani mtoto anatembea nayo popote na kuangalia saa zote hata wazazi wakiwa wamelala. Watoto wengine wameacha kusikiliza mahubiri au ibada wakiwa na vyombo hivi, vyombo hivi vina ulevi mwingi hata kwa watu wazima, tukianza kuvitumia havina mwisho, vinajenga kiu ya kuendelea kuvitumia. Hakuna anayependa vitu hivi na kupenda kusoma Biblia yake inavyotakikana.

Janet Page ni mke wa Mchungaji Page. Walitutembelea Nairobi kwenye mkutano mkubwa wa wachungaji na wake zao. Wanasimamia pia idara ya maombi katika kanisa lao Maryland. Walitufundisha kuhusu maombi na jinsi ya kulea watoto. Wakati wa kipindi cha maswali, mama mmoja aliuliza; ‘Inaonekana kwamba sisi wazazi tutaenda mbinguni bila watoto wetu. Tunaomba utuelezee jinsi ya kuwalea watoto, ile twende nao mbinguni.’ Mama Page alijibu kwa ufupi tu kwamba “WAOMBEE.” Lakini

pia akaongezea kwamba; “Unapoomba, ufanye pia sehemu yako, je, una TV nyumbani mwako?” Akatusomea lile fungu letu la Methali 22:6, kwamba, “Mlee mtoto kwa njia impasayo, na hataiacha hata atakapokuwa mzee.” Akaongezea kwamba, lakini hata wewe utembe katika ‘njia’ hiyo. Kwa mfano, kama unataka watoto wasome Biblia, hebu wakuone na wewe ukiisoma. Kama unataka wawe watu wa maombi, hebu wakubahatishe na wewe ukiomba. Kama unataka waende kanisani, hebu uende nao, na kwa wakati unaofaa. Usiwapeleke shuleni, kisha wewe uende kanisani! Kama unataka wasiangalie runinga basi usiwafukuze waende kulala na wewe ubaki ukiangalia!

Mama huyu alitushangaza alipotuambia kwamba yeye aliamua akiwa msichana kwamba hatakuwa na TV nyumbani mwake. Alipokuwa anachumbiwa alikuwa anawapa wavulana sharti hili. Mwishowe alimpata mchungaji Page, ambaye ni mume wake hadi sasa. Wakasema wamelea watoto wao bila TV nyumbani mwao! Tulishangaa sana, manake wazungu ndio walituletea TV, na tunafikiria kwamba wanaithamini sana. Kumbe sisi waafrika masikini tunabweteka hivi? Basi hata simu za mikononi pia yapasa tuanze kujua jinsi ya kuzimiliki, maana zinatupotezea mida na siku hizi zina mambo ya kuangalia kama au zaidi ya TV.

Labda haiwezekani kutupa TV kabisa katika karne hii! Nakumbuka watoto wetu walipokuwa wadogo tuliamua kwamba hatutanunua TV. Watoto wakawa wanajificha na kwenda kuangalia kwa majirani. Ilibidi tuwatafute toka kwa jirani mmoja hadi mwingine! Baadaye tuliamua kununua, ili tuwe tunacontrol wenyewe nyumbani, kwa maana huwezi kumuwekea jirani masharti. Watoto wanaogopa kuchekwa na kuonekana ‘tofauti’ kama hawana TV kwao. Ni kweli baada ya majuma machache wataonekana ‘tofauti’, kwa sababu watakuwa na furaha, watakuwa wachangamfu/wacheshi, watakuwa watulivu, wabunifu, watawajibika kimwili na kiroho na watapendeka. Hii inategemea na mzazi, lakini ushauri unaotolewa ni huu:

Kwanza, watoto wadogo ambao hawajafikia umri wa miaka 6 (mwaka 1- 6), wasione kabisa. Pili, watoto wa darasa la pili (miaka 7) na kuendelea wasione TV siku za shule, Jumatatu hadi Ijumaa, ila wanaweza kuona siku za wikendi, lakini siyo zaidi ya vipindi vitatu kwa siku. Ukifanya hivyo utaona mabadiliko mara moja kwa mtoto wako. Tofauti kubwa itaonekana katika tabia zao, kati ya siku wanazoangalia Tv na siku wasizoanglia.

Tatu, wazazi wanatakiwa wakae chini pamoja na watoto wao, waangalie ratiba ya vipindi vinavyotolewa kwenye TV, kulingana na umri wa mtoto wao. Wakubaline ni vipindi vingapi na vipi ambavyo mtoto ataviona kwa siku au kwa wiki. Waviandike chini, na mtoto apewe jukumu la kusahihisha kila anapoviona. Hii ni njia nzuri ya kumfundisha mtoto kuwajibika na kujizuia (self control). Pia namsaidia mtoto kujifunza kufanya maamzi ya maana.

Nne, nunua mashine ya kurekodi, na uwe unarekodi vipindi vizuri ambavyo wataviona wakati ujao. Pia kuna kanda nzuri za dvd ambazo unaweza kuwanunulia watoto na familia kwa ujumla.

Kama wazazi, tuna jukumu kubwa la kuamua vitu ambavyo watoto wataviingiza akilini mwao. Kumbuka tukiingiza mazuri katika akili zetu, tutavuna mazuri, lakini tukiingiza mabaya, hakuna jingine ila kuvuna mabaya.

Uwepo wa vyombo vya habari unafanya mazingira ya kujenga tabia nzuri za wototo kuwa mgumu zaidi. Utandawazi umeletwa na kufanya mambo yanayotokea mahali pamoja kusambaa haraka kote. Wakati wa arusi ya mjukuu wa malkia wa uingereza inafanywa “ulimwengu wote” ulikuwa unashuhudia. Walionyesha walikuwa wanaishi pamoja kabla hata ya kuwa mume na mke. Matukio ya vita, ukame, vifo, sensa, na mengine duniani yanashuhudiwa wakati ule ule au katika masaa

machache. Dunia inakuwa kama kijiji kimoja. Vyombo vya habari ni vizuri kwa watoto kwa kiwango kidogo na hatarishi kwa kiasi kikubwa. Vyombo vya habari husambaza utamaduni mpya na kubadilisha vitu ambavyo jamii inavithamini. Kuangalia televisheni muda mrefu inapoteza mtu kutambua kati ya ukweli na masimulizi ya kubuni au uongo. Televisheni inasambaza fikara za anasa na kununua nunua visivyohijika (ubaradhifu). Uvivu unashamiri tukijikalisha na kuangalia haya kwa siku nzima. Zamani tuliwaambia wakristo wapya si vyema kwenda kwenye majumba ya sinema, kwani vingi vinavyoonyeshwa ni maisha ya anasa na dhambi.

Tunatawaliwa na vyombo vya habari mno kwa makusudi mabaya na mazuri. Maadili yao mengi wanayotaka kutuletea yanahusiana na pesa, ngono na mamlaka (money, sex and power). Hivi vitatu ndiyo vya kutilia makini, kwani ndiyo vimwangushavyo mtu wa Mungu. Vyombo vya habari ni kama televisheni, radio, sinema, mtandao –internet, magazeti, vitabu au majarida. Vyombo hivi vinachangia hisia, mitindo, maoni na mwelekeo wa kumpenda Mungu. Watoto wangu walikataa kula ugali wakiwa wadogo “baba chakula chako cha kiafrika utakula mwenyewe sisi tunataka vile vya kwenye Tv walisema”. Vya kwenye TV vingi ni junk food, na madhara kwa afya. Je tutaacha tu watoto wetu wakodoe macho hapo?

Ni kweli kwamba kuna habari muhimu za kuhitaji kuelimishwa na kuhamasishwa kama sayansi na matukio Fulani; ila vyombo hivi pia huvuka mipaka ya kuhamasisha na kutoa ushauri, kutia moyo na kuimarisha nia watu kwa mambo ambayo si mema;mfano: magomvi au vita Fulani, au mitindo Fulani ambayo haiendani kabisa na maadili yanayosaidia kumcha Mungu. Faida yake ni ndogo sana kulinganisha na hasara na huja katika furushi moja sasa utachagua mwenyewe!, maana uovu wake unasambaa kwa kasi.

Kutokana na umri wao watoto hawatofautishi kuhusu uhalisi wa picha hizo. Kwa watoto wa chini ya miaka 3, “wanafikiria kwamba mtu wa Tv akimtaazama angeweza kujua anachofanya”. Utafiti unaonyesha ugomvi na ukatili na maadili mengine mabaya ya ngono yamepunguza maadili mema na hisia za huruma. Mtoto wa nchi za magharibi akiwa mtu mzima anaweza kushuhudia mauaji zaidi ya laki kwa kuangalia Tv masaa mawili kwa siku.

tukiona matangazo ya biashara baada ya muda tunafikiria twahitaji bidhaa hiyo. Tuisisahau kwamba hii pia ni kwa watu wazima, TV hata kwa mtu mzima ipige marufuku. Na kama ni ile TV ya Kikristo, weka masaa ya kuangalia, usikae kuangalia bila ya kujisomea neno na kuwa na mahusiano na Kristo, eti unaangalia wahubiri siku nzima. Matendo yako ndiyo mfano bora. Usingoje watoto waende kulala, ksiha ukaanza kuangalia picha za ajabu, na kuamka asubuhi kama na uchovu kama vile ulikuwa mgodini. Watakugundua tu!

Pungufu ya miaka miwili uangalifu na usikivu wao una mtawanyiko, baada ya hapo huifanya tv kama sehemu ya mchezo, mwishowe inajenga ulevi na mtoto anafikiri kwamba ni sehemu muhimu ya maisha ambayo hawezi kuishi bila hiyo. Wengi wanasema wanaweza kumudu yote haya kwa wakati mmoja (multitask) hii siyo kweli, ni kwamba yanapita kwa upesi bila kufikiri, na yanafanya mtu asiyacheue vizuri kichwani, hii ni shida kama tunataka kutafakari neno la Mungu. Mtu asitudanganye kwamba tunaweza kutuma message (SMS) na wakati huo huo, tunasoma Biblia, na wakati huo huo tunaangalia TV.

Madhara ya vyombo vya habari ni mengi mno kuliko faida kwa kujenga tabia. Watoto na watu wazima wamepoteza masaa ya kujifunza kazi kila siku kwaTv au I pod, wanategemea wengine wawapikie na kuwaletea chakula na kuwafanyia shuguli zote. Kule Japan watu wamepoteza ustadi (skill) ya kuzungumza na watu na kujenga urafiki kwaajili ya vyombo hivi. utakapokuwa kwenye vyombo hivi muda mrefu, utapunguza mvuto wako wa kuvua watu. Kazi inajenga tabia na si TV. Ubongo ni msuli, mtoto au mtu mzima asiyefanya shuguli, na kuingiza yote mtu wa TV anayosema bila kufikiri, ubongo wake husinyaa kama vile msuli wa mkono unavyoweza kusinyaa Warumi 12:1-2. utafiti ulionyesha mtu anapoanza kusoma Biblia kila siku kwa dakika 12 tu kwa mwezi, ubongo wake unatanuka kama vile misuli inavyovimba inapotumika. Je! Ukisoma Biblia yako saa moja kwa siku, ubongo wako

utakuwaje?!

Habari zingine za vyombo si sahihi, zinasifu binadamu mno na zina upendeleo na ubaguzi kwa yale shetani anayopenda tufanye . Hadithi za mapenzi holela, pesa, ushoga usagaji, ukimwi, ujambazi, ngono haramu, utajiri wa haraka, mahusiano yaliyovunjika, mitindo ovyo ya mavazi , uchawi , kulewa ,umizimu,na kuvuta sigara zinatukuzwa. Mtu anaonekana shujaa akifanya maovu kama haya., au “amepitwa na basi” asipofanya. Hata mtu akiwa na tabia njema, ukimfundisha mtu mambo mabaya over and over ambayo hakuyajua na kuchafua moyo wake ataiga. Kati ya filamu saba zilizouzika zaidi ya dola bilioni moja duniani kwa miaka 5 iliyopita zilihusina na uchawi na mambo ya mizimu. Kuutukuza uchawi kunapamba moto dunia nzima. Wengi wanafikiri mwafrika tu ana uchawi bali nchi zilizoendelea la! Wamegundua sinema nyingi watu wanafurahia wakizungumzia mambo ya mizimu au watu wameboeka na mambo ya kawaida na wanazungumzia vitu ambavyo haviko halisi kwenye maisha ya binadamu. Walianza na superman na vitu kama hivyo na sasa wako katika mapicha ya sura za ajabu, na hata Toys za watoto za ajabu. Zingine ukiangalia utafikiri ni mashetani ya aina Fulani. Kutukuza uovu kunatokeza bila mtu kujijua! mtu anajikuta anaimba nyimbo mbovu za matangazo ya biashara bila kufikiri kwa vile ina sauti nzuri mfano “tumia chibuku pombe nzuri x2!). hebu watunzi tungeni nyimbo nzuri za matangazo za kumsifu Mungu, na kuweka mabango ya kumwinua Yesu. Nimeona mapoishi watu wengi waweka mabango ya neno la Mungu nyumbani mwao, hasa wale waishio barabarani, na watu wakipita wanasoma. Tufanye kazi, usiku si mbali. Tabibu mmoja aliweka bango kwake “YESU anakuja karibuni, je wapenda kuzungumza kuhusu hili?”. Alipata zaidi ya watu 100 waliomwita, na kumi alisoma nao biblia.na kubatizwa. Usipoteze muda kusoma mabango au matangazo ya watu, toa yako ya kumwinua Yesu, hata kwenye TV ukipata pesa, toa matangazo ya kumwinua Yesu

Vipindi vingi vya Tv havina elimu ya watoto hasa hapa afrika, na vikionyweshwa ni muda watoto wapo shuleni au nje ya nyumba. Mfano TBC ya Tanzania iliona burudani na michezo ya kuigiza ndiyo ilikuwa katika muda muhimu. Mchezo ua jekundu wa kimapenzi, usaliti, wivu na maisha bandia ulionyeshwa watoto wakiwa nyumbani.

Picha za mauaji huimarisha tabia ya kuua, na ukatili. Uhai wa mtu unakuwa hauna thamani. Mtazamaji aweza kujifunza na kuambukizwa na tabia hizo. picha za ponografia (umalaya) zinaamsha mwelekeo wa tabia za kikatili, ikiwa pamoja na ukatili wa ngono. Huwezi ukaangalia picha hizi mara kwa mara na usibadilike.

Watoto vijana hupata mtazamo wenye kasoro kutokana na upevu wao. Ugomvi na ukatili huchukua sehemu kubwa hasa kwa wale ambao wana mwelekeo huo tiyari. Sinema , video na computer huongeza hali hiyo kihisia na mazoea ya vurugu. Wanakuwa si wapenda suluhu au amani. Wanapoonona kitendo cha kujamiiana , wanajenga ndani yao hali ya kufanya kitendo hiki kiholela na kuwa makahaba au wabakaji. Kwa jumla televisheni si rafiki ya mtu anayempenda Mungu kwa sababu vipindi vyake vimekita kwenye mambo ya ngono isiyo safi, ugomvi , ulevi, ukatili, ponografia, anasa za kidunia, lugha chafu, na tabia chafu.

Watu huwa duni sana kusoma maandiko au chochote kile chema. Mwelekeo wa kusoma vitabu vya taaluma unakuwa mdogo. Ni watazamaji tu na si watendaji. Udadisi, Umakini, au uchanganuzi unakuwa mdogo sana. watu wavivu wa kazi na kupoteza muda mwingi kwa mambo yasiyoyenga. Muda na familia unapungua kati ya mke na mume au watoto, watoto wanalelewa na vyombo vya habari.

Watu wa familia wakiangalia Tv au computer games hawana mawasiliano ya msingi baina yao, maongezi yanakoma, na hitaji letu la kuangalia Tv linaongezeka. Tv inakuwa kama yaya wa kutunzia watoto. Baada ya muda watoto wanapenda kuangalia tv kuliko kuongea na baba au mama. Familia haichezi pamoja, haijadiliani. Inabomoa madaraja ya familia ya kuwa karibu. Moyu wa kila binadamu una matundu na huzuni nyingi, mambo ya kuangalia Tv au kuwa na vitu si mojawapo utakayojaza matundu hayo, bali mahusino na Mungu kwa kuchukua muda kusali na kujiweka wakfu.

Matangazo ya biashara yana bidhaa, wasanii , anasa, mashindano, tamasha, na urembo wenye utamaduni “unaopendwa” na mtu anatuzwa au kusifiwa kwa kufanya uovu . Wanampa mteja hisia kwamba haijalishi unanunua nini. furaha inapatikana kwa kununua bidhaa hiyo wanayoipigia debe. Madhara ya vyombo vya habari ni kuwa na mambo mengi ambayo hayasaidii kutoa mvuto wa kumcha Mungu. Baada ya kuangalia Tv, au kusoma vitabu au magazeti mengi mtu haoni ladha kabisa ya kusoma neno la Mungu au kusali! Wewe jaribu tu utajionea! Katu hatuwezi kujengwa kusoma neno la Mungu na vyombo vya habari! Isitoshe, kama kila mtu ana ulevi wa runinga, ni nani utamfikia kwa neno la Bwana kama mlei?.

Kujihami na vyombo vya habari ni kupiga marufuku tv nyumbani mwako labda uwe polisi kikamilifu, au uweke kufuli? Nimeona watoto wakiamka usiku wa manane au wazazi wakitoka wanangalia Tv, Ipod, internet (compyuta). Watu wengine wana channel 900!. Huwezi kuwa kama askari wa magereza kulinda watoto, kuhubiri na Tv ukafaulu na mashuguli yako yote, mpaka utie nia. Hata hivyo siku hizi hapa Afrika, mapicha ya wasichana nusu uchi, na ukatili yanaonyeshwa kila siku wazi wazi kwenye matangazo ya biashara kwenye Tv ya umma. Vyombo vya habari vina nguvu kama mfuriko wa maji. Hata walei wameingia kwenye mitego hiyo. Vya hekima vya kuangalia ni nadra sana na hivyo ni bora kuvipigia marufuku. Kama mzazi ukitaka kuacha computer yako sebuleni au TV hakikisha una ufahamu mzuri wa kinachotakiwa ili uimiliki kwa uwezo mzuri. Mzazi ajue falsafa, athari, faida, Vipindi na muda wake, na pia mikanda yote inayoingia nyumbani mwake. Ila matangazo ya biashara sijui utayaepaje? Maana sumu nyingi zimeanza kuingizwa mle.

Waone wahusika wa vyombo vya habari pia, kwa maoni ya mambo ambayo hayana maadili maana wewe ni mteja kwa kusikiliza au kusoma biashara zao. Ni muhimu mlei ajue nguvu za vyombo vya habari kwa washiriki wake na utamaduni wake au maisha yake ya kiroho. Siku hizi hata mabasi yana radio zenye maneno na nyimbo chafu mno. Yabidi tuishi magotini!

Yote haya nilipima nikaona sitayaweza, kwangu tunafunga Tv nina watoto wadogo. Tv tunafunga tunaweka tu mikanda ya elimu, mahubiri au nyimbo nikiwepo. Tumetoa channel za kawaida, kwa kutokwa jasho na kazi ya ukachero. Je ukiwa na wageni nyumbani mwako na wanataka kuangalia vitu vibaya utawakataza au utawaheshimu waendele tu kuangalia kwako?. Yabidi mjadili kabla hawajaja kuwatembelea! Mayaya wanaangalia picha chafu na watoto wapo pia, hii ni shida. Niliona Tanzania siku moja kwenye Tv tulikuwa sebuleni na mtu na mkwe wake na watoto wadogo. Kila mmoja alikodolea macho Tv na mambo yaliyokuwa ya aibu! Ila hakuna aliyetaka kuzima! Walijionea aibu kimoyoni.

Tv imekuwa kimungu kidogo. Mtoto wako akitukana matusi ya Tv unachukia lakini Tv yaweza kusema utumbo wowote ule na tukaendelea kuikodolea macho. Ole wetu na Tv!

Kwa jumla Tv inapunguza hamu ya taaluma, inaongeza sonona, inapunguza ubunifu, inaongeza wasiwasi na magonjwa ya hisia, inafanya mtu awe mvivu, inaongeza unene, inaathiri kusoma na kuzungumza, inaongeza ulevi na vitu vibaya kwaajili ya matangazo ya biashara, inadhuru ubongo, kuangalia Tv saa moja kunapoteza dakika 22 za maisha kama vile sigara moja inavyopoteza dakika kumi za maisha. Tv inaongeza huzuni, mawazo ya kujiua na kuuwa watu, inaongeza talaka, inapunguza upendo, inaongeza utindio wa ubongo (alzheimers). Kwa jumla inarudisha nyuma utumiaji wa ubongo wa mtu kwa uhubur. Kule Ufaransa Tv imepigwa ni kosa la mahakamani kwa watoto wa chini ya umri wa miaka 3. Hii ni kwasababu inaleta ubongo kulia. Bertrand Russel alisema kwamba Media (cinema) ni zaidi ya ukomunist ulivyoosha mawazo ya watu. Watoto au watu wazima wanapaswa kutumia mawazo yao kwa ndani sana (thoughtful thiners) na si kuakisi maneno ya watu wengine (reflectors). Watu wanawapa wacheza filamu heshima, upendo wao, pesa na muda wao. Wacheza filamu wamekuwa makuhani wakuu wa dini mpya ya media. Dini hii mkuu wake ni yule anayepingana na Kristo kwenye pambano kuu la wema na ubaya. Mawazo, ladha na mapenzi ya mtu yanatawaliwa na watu ambao hajawahi kuwaona. Anakuwa kama yule aliyechukuliwa msukule, maana yale watu wa Hollywood wanayoyathamini yanakuwa yake sasa. Shetani amebuni ulimwengu ambayo watu

wanaishi kimawazo. Ulimwengu huu ni bandia na ni dhidhi ya mpango wa wokovu Mungu alioupanga kwetu. Katika ulimwengu huu kuna anasa ambazo ni bandia, na dhidhi ya mpango wa Mungu. Anasa hizo bandia (fantasy) ni mifereji ya kumtoroka Mungu (escape from God). Ulevi huu si wa kemikali, bali wa mawazo kuingia kichwani (process). Simu, na media zimekuwa mkate wa watu, na watu wameauacha mkate wa uzima. Hata wale ambao wanamkiri Mungu na Yesu kama BWANA wamekuwa wakitumikia huu mkate wa bandia kulisha mawazo yao. twapaswa tuwe karibu na yale yaliyo matakatifu (pure holy plesure) yaani tuwe na furaha katika mpango wa Mungu. Hii itatupa furaha ya kweli, maana ya maisha, malengo ya kuishi, na amani ya kudumu ipitayo akili. Zaburi 119:103, Mithali 27:7. angalia zaidi kwenye mtandao “Media on the brain-Mini seminar”. Omba kimoyo moyo pale ulipo usijitumaini mwenyewe, hebu dai ile ahadi ya 1 Wakorintho 10:5,6. Silaha za Mungu zina uwezo kuangusha ngome za mwovu, kuangusha mawazo ya kila kitu kilichoinuka, kijiinuacho juu ya elimu ya Mungu, na kutusaidia kuteka nyara kila fikira ipate kumtii Kristo. Tusifikiri mazingira yakiwa sawa au shwari ndiyo tutamtii Mungu na kuachana na mitego ya shetani la! Adam na Hawa walikuwa na mazingira bora lupita sisi, walizungumza uso kwa uso na Mungu, bali walimruhusu mwovu kuja na mitego au vyombo vyake (media zake). Anza kuwa na mfungo wa vyombo vya habari, unapojiweka wakfu, kuviondoa kabisa, labda pale inapokuwa lazima katika siku hizo, na siku zingine kuchuja yale utakayoshugulika nayo, na yawe na muda mfupi tu. Zaidi ya yote msihi Mungu akutaabishe na kukusumbua na ujumbe wa Wafilipi 4:8 na vile vigezo nane! Ujiulize kila mara vile vigezo. Na kumsihi Mungu aweke uadui kati yako na vyombo viovu “distracting media”.

kisha atupe nguvu za kujisalimisha kwake

Watoto wetu wanahitaji watu wa kuzungumza nao. **Help handicap children personally as a parent find ways. Talk to teachers and special institute of help. discipline is not an exact science, no one will be able to say “I have devised a disciplinary system that will work anytime anywhere with any child”. Communicaton is important in discipline. Talk to your kids about why you feel strongly about what they have ddone in calm voice, assure them your sure you love them but what you did was bad. Not you are bad. Spanking to be used rarely. Men tend be tougher disciplinarian than women, women need to step aside if they have loving and responsible husband. Travelling parents**

Elimu ya leo pia ni jambo la kutilia makini. Serikali ya Prussia zamani ilisema wazi elimu inayotolewa na sehemu nyingi ni ya kusaidia mtu aweze kuwa kwenye vibarua vya sehemu ile na inapoteza utu wa mtu (individuality). Angalia sana jinsi unavyofundisha watoto wako, usiwaondolee ubunifu wao. Watoto wengi wanakuwa na ubunifu mzuri kabla ya kwenda shule, ila wanapokwenda shule wanaweka pamoja na wanalazimishwa kwa njia moja au nyingine kuwa sawa. Jamii moja ya watu wanaitwa Amish waweza kuangalia kwenye mtandao. Hawa walitoka Ujerumani na wanaamimi kwamba Teknolojia kama umeme na vitu vingine haiwasaidii sana kukua kiroho. Jamii hii ya Amish hawapandi usafiri wa magari, hawana umeme, simu au vitu vya kisasa. Wanapanda farasi, na huduma zingine zao ni kama zile za miaka ya 1800 kabla ya umeme. Watu hawa wakianzisha biashara zao asilimia 95% zinafanikiwa, kwa vile hawajajiingiza kwenye mambo ya kufuatiliza watu; wakati watu wa kawaida hufanikiwa asilimia 15% tu. Zamani watu hawakuenda shule siku nzima na walifanya vitu vya ubunifu Vingi vya hekima vya kusaidia jumuiya. Walisaidia kushauri watu katika jumuiya zao na kugundua nyenzo na mengi ya sayansi wakiwa wadogo tu. Siku hizi watu waenda shule miaka mingi ila si msaada kwa taifa au kwao wenyewe. Nafikiri haya tumeyazungumza kidogo kwenye ‘emotional intelligence’. Watu wasie na akili za darasani tu, ambazo zinashindikana kuweka kwenye vitu halisi vya maisha, bali akili za kusaidia jumuiya zao kwa mema na ya amani. Hotuba ya Raisi wa kwanza wa Marekani George Washington akiwaaga watu ilipokwenda kupimwa ni ya darasa la Ngapi walisema darasa la 19 japo alifika darasa la tano. Hotuba ya Thomas Jefferson ambaye alisadia katika kuandika katiba, ilipochukuliwa na kuwa analyzed walisema ni ya mtu aliyeenda madarasa 25.8 , wakati hotuba ya Raisi George Bush mwaka 2008 akiaga ilipopimwa walisema uwezo wake ni kam awa darasa la tano (Scott

Ritsema:Unschooled-Belt of truth Ministries). Ili mtu awe na furaha, afya na maana ya maisha yabidi apewe nafasi ya kuwa mbunifu.

Tv ni zaidi ya kutupa burudani, inaosha kila kitu kilicho ubongoni mwetu na kuleta vitu vingine ndani ya ubongo. Tv inaleta mmomonyoko wa maadili. Kama inabidi uwe nayo usiweke chumbani weka wazi. Ukiangalia critique matangazo ya biashara-Je kweli canaleta kile inachokisema? Jifunze kusoma vitabu badala ya kukaa kuangalia mawazo ya watu. Na ikibidi uangalie angalie vile vya msaada kimwili kama afya au kiroho. Vitu vya mafundisho ya maana. Endapo mna ulevi basi acheni kabisa. Tv watu wakiangalia ni kama wamechukuliwa msukule, hata hawaoni nani anaingia, au anasema nini. Ni vyema kuwa mwenye hekima kwa mazuri na mshamba kwa mabaya. Anza kutoa tv kwa watoto wako wakiwa wadogo watakushukuru kwa kusoma badala ya kurubuniwa na mawazo ya watu. Zungumza na wale wenye vipindi vya televisheni kuhusu vipindi vyao na ni vipi vya kuondoa. Vipindi vya ukatili, uasherati na vingine ni sumu kwa jamii na watoto wetu. Mtoto anayekua akiamini kumpiga mke au mume ni sawa atakuwa na shida sana, hasa kwenye maisha ya kileo ambayo watu hawana uvumilivu kama ndoa za zamani waliishi kwa uvumilivu mwingi, na kwa vile wanawake wengi walikuwa hawana vibarua au umilikaji wa aina yoyote.

Mtu mmoja alimpenda mwanamke sana na akamwandikia barua 700, ila Yule msichana hakutaka, mwishowe alimwoa Yule mtu wa posta aliyekuwa analeta barua nyumbani mwake.

Twahitaji kumwomba Mungu atuonyeshe dhambi zetu, kisha atupe shauku ya kubadilika, na kisha atupe nguvu za kujisalimisha kwake

'Turmoil in the toybox'- au mifadhaiko itokanayo na wanasesere: kwa afya za watoto wazazi ni lazima wafikirie wanasesere (toys)and cartoons) wanaowanunulia watoto wao. Wanasesere wa kisasa kama vile He-man, Barbie, Cabbage patch, care bears, dungeons and dragons, Thunder cats za zingine nyingi. Wanasesere hawa wana masura ya ajabu, na wanaleta ukatili au hali isiyo ya uhalisi kwa watoto. Vile watoto wanavyocheza navyo vinaweza kuwa msaada kwa tabia na afya yao, au kuwa hatari kwao kwa njia nyingine. Zamani watoto au watu walitengeneza wanasesere wao wenyewe. Siku hizi kuna viwanda vya mambo haya na vina tamaduni na falsafa. Mtoto akicheza na kitu anajiweka kwenye mawazo yake kwenye hicho kitu na kinakuwa kama ni kweli. Utafiti wa sayansi unaonyesha kwamba mtoto ni kama spongi inayonyonya kila kitu kinachoendelea. Wanasesere wengi leo wana mambo yanayohusiana na uchawi, ushoga, ngono haramu, kuabudu miungu ya ajabu, mauaji, uasherati na mengi ambayo hayatusaidii binadamu na ni machukizo kwa Mungu. The child rehearses a role that will later be his. Ila wakiendelea kupretend to e mystical characters, they are not recreating a real world. Fantasy especial filled with occult is a problem. Wanasesere wana nembo za uchawi, na imagination za ulimwengu wa shetani na ukatili. Watoto wengine wamejiua au kuua wengine kwaajili ya wanasesere wanaocheza nao.

Kwenye michezo ya wanasesere wengine watoto wamejikuza wakawa zaidi ya Mungu wakiamini wana nguvu, uwezo na maarifa zaidi ya Mungu. Je unacheiki wanasesere wa watoto wako? Au ukipata mitumba ya wanasesere au zawadi unapokea tu bila kujiuliza moyoni.kama kuna duka la wanasesere ambao ni hatari kwa watoto wako, mwambie anayeza na fanya uchunguzi na kumshauri vile ambavyo vitaboresha watoto wa jumuiya yako. Je watoto wakicheza kwenye michezo yao ya kujipikilisha wanakula vyakula vibaya tu? Je hii ni kwasababu ya wanasesere wanaocheza nao. Mzazi hawezi kujua michezo ya mtoto yote lakini ni muhimu awe na fununu kubwaa. Maana mtoto akiendelea na wanasesere wa aina hii, akifika miaka kumi na anakuwa amebobea mambo ya uchawi, kuuua na hata kujiua. Cheza na watoto wako regulary ili ujue kinachoendelea. Runinga pia imechangia kwa matangazo ya hawa wanasesere,na watoto wanafikiri wanapitwa na jambo wanapitwa na fasheni. Makatuni yanalea watoto sehemu zingine na watoto hawachunguzi kwamba mazungumzo hayo ya ni ya watu wazima ila miili tu ndiyo ya watoto. Muda mwingi wa watoto kuwa huru bila mtu mzima kuangalia mambo yaanafanya waingie kwenye mambo ambayo si ya msaada kwao.



Runinga ina punguzua usomaji, inaongeza ndoto za mchana, inapunguza ubunifu, kutojikana nafsi, kujipunguza thamani, kupunguza uaminifu, kuongeza hasira, inaongeza uhalifu kama kubaka, wizi, kuua au kujiua. Runinga inafanya watu wachukulie uharamia kama kitu kiogo, inafanya watoto wawe na mahasira ya ajabu, inaongeza ugomvi na ngono pasipo ndoa. Inaiba muda wa familia pamoja na inarudisha mambo ya kiroh nyuma, inapunguza nguvu za ubongo, na kufanya watu wanenepe, na kuwa watu wasio na mipango ya maana maishani. Usifanye vitu kwa vile wengine wanafanya, tumia ubongo wako na kuona je, hili linanisaidia nini, je linaniongezea gharama, je ni fasheni tu na litanigharimu bila sababu ya maana. Mfano mtu mmoja alikuja kututembelea akaona watu wanakunywa maziwa ya almond, ambazo ni karanga za gharama zinazostawi magharibi. Huyu japo alikuwa hana kazi alisema nayapenda maziwa haya, na vipesa kidogo alivyopewa alinunua maziwa haya, japo alitoka familia isiyokuwa hata na umeme. Alikuwa amejipangia maisha yasiyo ya uhalisi. Vivyo hivyo wameingiza mambo ya maduka ya "mall" haya wanauza nguo za kawaida ghali sana, nilikwenda kule na kuambiwa sketi ni dola 80. nikashangaa sana kwani sketi nikikata kitambaa au nikinunua mtumba itakuwa dola 10 tu. Michezo mingine ya ushindani kama soka na Hockey wakanada waliona inaongeza cheating, tabia ya violent, ugomvi, kulia, maadui, na urafiki. Michezo ya masumbwi imekuwa shule za ukatili mahali pengi, na kupenda burudani kwa kuepuka kazi na majukumu. Wengi wangeepuka wangukuwa na maisha ya kupenda kazi, tabia Njema na ukarimu. Hawa wenye ushabiki wa binadamu wengine ambao maadili yao si mazuri mfano kuvunja sheria, kiburi, kutopenda shule, kutawala wengine kwa mabavu .. Napoishi nimeona wanamichezo walio na talanta ya michezo ila maadili mabovu kwa matusi, tabia mbovu za uhalifu au kutokuwa na uaminifu, Epuka kuigiza watu. Mungu ametupa uwezo wa kuchagua na hatuingilii na uhuru wetu, ila tuutumie vizuri ili tupate manufaa. Kusoma Neno la Mungu kunafanya ubongo Ukue kuliko kitu kingine. Vile tunavyotazama ndiyotunakuwa (what we behold we become). Hebu watoto wafundishwe kazi na wazifanye kila siku, wapate muda wa kusoma vitabu vitakavyowasaidai maisha yao.

Dhambi ya Sodoma ilikuwa kiburi, shibe, kufanikiwa , kutokuwa na huruma kwa masikini na wahitaji. Vitu hivi vinaangusha kila taifa, viliangusha wagiriki, warumi, wababeli, na waajemi. Wingi wa chakula umekuwa laana kwa mataifa mengi. Hebu mumwe na vikao vya familia kusaidiana, mule pamoja na kuhudumia watu, mambo mengi ya familia kufanya pamoja waweza kujifunza nyimbo, kujifunza bajeti au kutumia peesa, kupika, kushona, kwenda maktaba, kusoma vitabu vya nchi mbali mbali, kulima bustani, . tumia muda wa chakula kwa kuelelimisha watoto, imbeni na someni Neno la Mungu pamoja. Ombeni pamoja. Mpite kambi, mtembelee sehemu nzuri.

Misongo inaongeza: akili kuchoka, kuchanganyikiwa, kusahau, kutofanya maamuzi kirahisi, frustration, hasira, sonona, kupungua thamani, kuboeaka, kusema nitafanya kesho (procastination), kutojali wengine, kupunguza mapumziko, hisia kuumizwa kirahisi na kuhamaki, kutojitawala na kuwa na hasira, kuongeza matumizi ya vileo na sigara, presha kuongezeka, shida ya moyo, shida ya misuli, kumlaumu Mungu, kuacha imani, kupoteza maana na madhumuni ya maisha, magonjwa makubwa makubwa na m adogo kama vidonda vya tumbo, kansa, kuwasha ngozi, mizio, mafua. Mipango mizuri itasaidia, na usiwe na hofu sana na ya kesho. Hebu shukurani na kumsifu Mungu kuwe msaada wako wa kujitoa na misongo. Kita kwenye mazuri, tafakari Mema ya Mungu. Mtumaini, mtii na mwamini Mungu.

Uponyaji wa misongo hauondoi misongo ila unatusaidia jinsi ya kuchukuliana na mambo.

#### Sigara

Sigara za Electronic zimeingia ambazo si msaada maana bado zina nikotini na sumu bado japo ni chache. Kwanini usiache kabisa. Watu wengine wamekuja hata na sigara wanaziita vegetarian Cigarretes. Watoto wengi wanaanza kuvuta sigara wakiwa wadogo sana hata miaka 7 tu. Lazima tuanze kuwaambia watoto kwamba tabia hizi ni mbovu. Wengi ni kazi kuacha wakianza, wanaanza tabia ambayo masikini inawashinda kuiacha, na walianza si kwa kuhitaji bali ni kupendeza

marafiki. Watoto wengi huvuta kuwafuutiliza marafiki na wazazi wao . 25% ya wavutaji hufa mapema kabla ya wakati wao vijana wafundishwe uhalisi wa kuvuta. Ni rahisi kutoanza kuvuta kuliko kuanza na kuacha. Vijana wafundishwe madhara ya afya na uvutaji, na uongo wa vyombo vya habari kuhusu uvutaji wafundishe watoto kuepuka misukumo ya rika. Watoto wengi hufikiri baada ya mwaka tu wataacha kuvuta. Wapaswa kujifunza jinsi ya kusema “sitaki” au hapana kwa rika zao kwa uungwana. Second hand smoking, wakina mama wajawazito inaongeza makunjo ya sur ana uzeee, viungulia, vidonda vya tumbo, mvi, kunyonyoka nywele, shida ya kuona, na hormone, na migongo kuuma, sigara kuwa kimungu, kuweka sumu kwa wengine, ubongo kuvia, muda kupotezwa, kuacha vyumba vya hoteli kunuka, shida ya kulala, lowers agility,, mood swing, ukitaka ushauri zaidi wa kuacha kuvuta tuandika

Mtu akiacha kuvuta: huvuta pumzi kirahisi, chakula kina ladha nzuri, ananusa vitu vizuri, anatumza pesa zake, na hana harufu mbaya ya sigara au nguo zake kuungua, mapafu yake yana nafuu sana  
Kunywa pombe: ulevi mkubwa duniani ni wa sigara, kahawa, usingizi na pombe. mabilioni ya dola yanatumika kununua pombe na kuitengeneza. Hasara ya ulevi ndiyo inapoteza pesa kuliko hata kitu kinginemaana inaleta mamilioni ya vifo, talaka, kupoteza kazi, mauaji. Wengine husema wanywa na marafiki kwa mazungumzo ya maendeleo. Kwa kweli hili jambo si la kweli maana pombe huleta shida nyingi mfano maini, koo, utumbo, kongosho, vidonda vya tumbo, midomo, kansa, kupooza, presha, moyo, kupoteza nguvu za kiume,, kupungikwa na vitamini na madini, kucoka, magonjwa ya kisukari, upungufu wa damu, gauti, unene na mengineyo.. wanawake na watoto wanaathiriwa zaidi na pombe. Pombe inapunguza kinga ya mwili, inaleta shida ya kuona nakusikia, inaathiri mtoto anayenyonya kwa kuzoea pombe, inaleta shida ya viungo vya uzazi, fuvu la kichwa balansi ya mwili, kuvia ubongo, mwili kuvia (growth deficiency), shida ya kujifunza mambo, kutaka kujiua, ajali nyingi, kuua watu, vifafa, coma, shida ya mishipa ya fahamu, ubongo kuvia, maradhi ya akili, kansa ya damu, maumivu ya hedhi, kansa za utumbo mkubwa, tabia mbovu., Mfalme Sulemani alisema, Mtu mwenye hekima Anaona shida kwa mbali na kuepuka bali mtu asile na hekima anaenda kwenye shida na kujigonga Mithali 22:3. Nyumba za ibada zina mvuto mkubwa, hizi zingetumika kusaidia watu kuacha pombe na sigara kwa kufundihsa watu. Pombe ni ya kuachwa, haina kitu ambacho ni chema ndani yake. Wengi wamesema wanakunywa ili kuondoa mawazo na aibu katika hali ngumu ya uchumi. Nafikiri wanajiongezea aibu na hali ngumu ya kiuchumi.

Kustaafu na uzee: kujitayarisha vizuri kabla ya kustaafu au uzee ni mambo ya kutilia maanani kwa afya zetu. Mtu anaweza kuanza vizuri katika mambo ya afya ya kumaliza vibaya kwa kutokuwa na mipango. Tafuta ardhi, mambo machache ya kuzalisha chakula au kipato na kisha kibanda au nyumba ya kujikinga na hali ya hewa. Hii itakusaidia sana. Panga na jamaa Yako na mtafute ushauri kwa wale waliopitia kwenye mambo ya kustaafu, kwani wengi hufa mara baada ya kustaafu kwa kupata mishtuko ya mabadiliko au maisha. Hasa kama wameachishwa kazi ghafla au kazi imeisha. Wale waliotegemea nyumba za mashirika, wanakuwa hawana pa kuhamia, na walikuwa wamezoea maisha ya aina fulani. Endelea kufanya yale mambo ya matabibu 10.

Ukiwa na upweke ni vitu ambavyo vinaathiri afya za watu. Wagonjwa wengine niliwaona wakija hospitali siku za Krismasi au sikukuu wakiwa na ukiwa. Hawa na ni wale wasio na familia za kusherekea siku hizo. Manesi na matabibu huwa tunajua tukiwaona siku hizo. Kuwa peke yako ni tofauti na kuwa na upweke. Kuna wengi wanaokuwa wenyewe ila hawana upweke. Wajane, yatima, masikini, wageni wanaweza kupatwa na ukiwa kwa namna fulani. Hakuna njia moja ya kuondokana na upweke. Si vizuri mtu awe mpweke au mkiwa. Wengine husema kwamba angeenda kwenye ibada, au kujisomea Neno la Mungu upweke ungekwisha na hii ni kweli. Mara zingine kuhudumia wengine kunasaidia kuondoa upweke. Kuna upweke kwenye hatua nyingi katika maisha. Vijana wadogo wa miaka kumi wanaweza kujiona wapo wenyewe wanapokua na hawana mtu wa kumwambia mabadiliko ya mwili na hisia wanayopitia. Wengine wanahamia shule mpya au wazazi wao huachana

na kwenda kwenye shule zingine na wanashindwa kuchukuliana na maisha mapya kutokana na maumivu ya talaka. Jamii pia inaweza kuwa msaada wa wale walio na upweke. Wazee pia wanapobaki wenyewe, marafiki zao wengi wanapokuwa wameiaga dunia, na wao imebidi waende wakakae watoto wao walipo huwa wanajisikia ukiwa kwani pale walipazoea mahali pale na watu walioishi nao. Wengine wanapofiwa na mwenzi wao au kupata talaka wanakuwa na ukiwa pia. Ugonjwa waweza kumfanya mtu kujisikia ametengwa au mkiwa. Ukiwa si udhaifu au kitu cha kuona aibu, au kupungukiwa na imani au ugonjwa. Teknolojia imefanya ukiwa uongezeka maana hata ukiata maahali unasikia mashine zinajibu badala ya mtu, watu wengine badala ya mkutane mahali mzungumze wako kwenye simu na watu wengine au wako kwenye runinga na kompyuta. Mashindano kwenye maofisi, ulevi wa kazi, nyumba za ibada na mashuleni nayo pia yameleta ukiwa wa aina fulani. Mashindano na magomvi huleta mafarakano na upweke kwa njia fulani. Adamu na Hawa hawakuwa na ukiwa. Baada ya dhambi ugomvi na kulaumu uliingia na hivyo ukiwa ukaingia. Mungu kwa upendo wake alikuja ili awasaidie. Mama Teresa alisema mateso makubwa ni ukiwa, kukataliwa na kutopendwa. Wengi wanajua nachozungumza. Wengine husema naweza kuwa muumini mzuri bila ya kwenda nyumba ya ibada, kama huna uwezo ndiyo ila kama huna uwezo jambo hili si jema. Kujenga urafiki na madaraja na watu ni njia ya kuua upweke na kujisaidia kiroho, si vizuri kuwa na roho ya kuona umejitosheleza na hutegemei mtu kwa lolote. Kwani hata ukiwa na kila kitu kama kisiwa chako mwenyewe, chenye magari, chakula tele, miti mizuri, wanyama na kila kitu unachokitamani bali uishi mwenyewe bila mtu hata mmoja maisha yako yote itakupa shida. Jaribu kukarabati mahusiano na watu, kama wewe ni mtu wa ugomvi na kila mtu, hutunzi urafiki pia utakuwa mkiwa wakati mwingi. Kutengana na Mungu na watu kunaleta ukiwa pia. Lazima tujali jumuiya zetu na tufikie watu na watu watufikie, tusiwe wagumu kujenga urafiki. Kufanya urafiki ni riski kwani mtu anaweza asifanye urafiki nasi, ila hatuwezi kuishi bila riski. Katika kupeana mawazo yetu na kuwaambia watu hisia zetu mara nyingine watu hutukimbia ila wengine hubaki nasi. Jumuiya nzuri hushirikisha watu wanaotoka katika nafasi na matabaka mbali mbali. Kuchanganyika na watu katika jumuiya na kujenga mahusiano pengine ndiyo dawa ya upweke. Pombe na kwenda baa au vileo si njia ya kutoa ukiwa, mtu bado anakuwa mpweke maana mahusiano haya hayana uhalisi kwa maisha ya kawaida ya kila siku. Je, mimi ni mtunzaji wa ndugu yangu? Ndiyo, ukiona mtu ana ukiwa uwe msaada wa kumfikia, na kujenga urafiki. Nasi pia twabidi tuvumbue njia za kutokuwa na upweke au ukiwa. Rafiki yangu Chuaru wa Afrika ya kusini alisema aliishi mwenyewe, kwani Mume wake alienda mbali kwa masomo, siku moja alitembelewa na rafiki aliyehitaji kununua kitu mji huo. Ikifika usiku saa 8, walikuja majambazi wakijua anaishi mwenyewe, rafiki yangu alimwita Yule kaka aliyetembea chumbani mwake “kaka njoo kuna watu wanapigita hodi dirishani”. Wale watu waliposikia Sauti ya mwanamume walitimua mbio haraka na kwenda kuiba nyumba nyingine. Nakushauri nawe uvunje viwambaza unapoenda dukani, unapovuka barabara, unapoenda kupanda basi, unapoenda Ibadani. Salimia watu onyesha ucheshi. Hata ukiwa kwenye lift ya jengo mkipanda juu usikae kimya, vunja ukimya, sema “jamani habari za leo?”. Hawa wote ni sehemu ya jumuiya yako, hautakuwa na ukiwa, nikisahau kusalimu watu mahali Ambapo huwa napita mara kwa mara, wao hunisalimu na kuuliza “vipi mbona umesahau kutusalimu”. Ukiwa mtunzaji wa ndugu yako huwezi kuwa mpweke. Rungu na vitu vya teknolojia ni bandeji ya muda haviondoi ukiwa, watu ndiyo wanaotundolea ukiwa pamoja na mambo ambayo yanatuletea furaha na thamani ya maisha. Kuwa na mizania ya kuwa na watu na kuwa peke yako pia ili uweze kuboresha maisha yako binafsi na ya kiroho pia. Waweza kujiumbia ukimya wa kukusaidia kutafakari. Pengine kutembea kwenye bahari na kutafakari mafungu, kuandika mashairi, kukaa kwenye kiti na kuimba nyimbo tamu, kushona sweta, kuchora picha, kuchuma matunda, kuendesha mtumbwi, kukaa kwenye kiti au kwenye majani na kuhesabu mibaraka yako yote au kuandika orodha ya watu ambao unataka kuwaandikia barua.

Je, Sikukuu tusherekeheje? Naona mara zingine tunapinga sikukuu fulani kwa nguvu nyingi, wakati tungetumia kufikia watu kwa habari Njera. Kama haitugharimu sana, ni vyema mtu akiwa na siku kuu

ya kuzaliwa awaite wachache anaowajua na kutoa shukurani zake kwa Mungu kumpitisha mwaka mwingine, kisha aweza kuwapa watu hao vitabu vya habari Njema. Sikukuu kama za Krismas watu hununua vitu vingi na kuwa mawakili wasio na kiasi, Hapa napoishi watu hutumia dola 5.3 bilioni kwa wiki mbili hizo za Krismasi na Mwaka mpya. Wengi wanaopata zawadi hizo hawahitaji kabisa, hata siku hizi kampuni inayoitwa Amazon imefungua kitengo cha watu wanaotaka kurudisha zawadi hizo na kurudishiwa pesa zao, ila zinakatwa kidogo. Masikini, yatima, wajane, na wageni wana mahitaji mengi na BWANA ametueleza hawa anapenda tuwashugulie badala ya nipe nikupe zawadi, twaweza kufanya hili pia. Kristo alikuja masikini duniani, hata wazazi wake walitoa kafara ya njiwa tu, na hata alipokufa hakuna alichokuwa nacho mpaka kwenye mnada ilikuwa nguo yake tu. Alisema mbweha wana mahali pa kuishi ila YEYE hana pa kujilaza kichwa chake. Jitahidi usiwe mtu wa kujipenda, kufuja, na kuishi bila uwakili mwema. Uzima na muda tumepewa ili tuwekeze kwenye uzima wa milele, kwaajili yetu na wenzetu pia. Kila senti unayotumia jiulize, je, ni lazima au unaweza ukakosa hicho na mambo yataweza kuenda vizuri tu. Endapo kila muumini atasema hivi kweli YESU angekuwa amerudi mawinguni. Wote tumepungukiwa na utukufu wa Mungu na mambo ya kisasa tumetoka nje ya mstari pole pole mpaka hatujui, na hivyo tunafikiri tupo sawa. Mtu akituambia kutusaidia turudi tunasema ni mtu wa sheria na wala si neema. Wengine tunatoka nje ya kanisa kwa hasira, hatutaki kuambiwa kitu, na kuona tunamfanyia Mungu 'favor' kuja kanisani, kuomba au kusoma Neno lake kwa vile hatupo kwenye wakati wa Agano la Kale Ambapo watu walianguka papo hapo, tumwombe Mungu na Zaburi 139 atuchunguze na kuona uovu wetu ili atusahihishe maana hatutaki kwenda motoni bali kwenye uzima wa milele

#### Sura ya 58: MUUNGANO WA MILELE- ZAWADI YA THAMANI KUPITA ZOTE- hitimisho

Upendo wa Mungu hauna kipimo. Baba yetu wa mbinguni ndiye chanzo cha mema yote, furaha zote, hekima zote na maisha yote. Anatoa riziki kwa viumbe vyake vyote kila siku. Adui wa wema ametudhoofisha macho yetu na kuona kwamba Mungu hatupendi. Mungu ni UPENDO. Yesu alikuja kumfunua Mungu kwetu. Alipoulizwa, tuonyeshe Baba alijibu, "Je, mmekuwa nanyi siku nyingi, na mwasema tuonyeshe Baba? Yeye aliyeniona, amemwona Baba."

Alijaa upendo, hakuzungumzia mtu kwa ujeuri au ukorofi. Alizungumza kweli ila kwa upendo. Jinsi tunavyozidi kusoma kisa cha Msalaba, ndivyo tunavyozidi kuuona upendo huu, na huruma au kusamehe kwa Mungu. Kweli Mungu Ametayarisha mbingu kwetu kwa sababu ya upendo wake. YEYE haridhiki kuwa peke yake, japo anaweza kumudu yote. Anataka akae na wale anaowapenda ambao ni sisi. Akae nao milele na milele. Milele ni muda mrefu saaaana!

Mambo yanavyoonekana, tuko siku za mwisho, ni siku za kumwagwa kwa Roho wa Mungu, na kuhubiriwa kwa injili. Watu wanapotembea sehemu mbali mbali duniani siku hizi, wanakutana na watu wakiwa katika maombi ya pamoja na binafsi, wakiomba Roho wa Mungu amiminwe ili kusaidia matengezo na uamsho wa kiroho. Matengenezo ya kanisa la Mungu yamekuwapo toka siku za mitume, yakarudiwa tena miaka ya 1500 na wahubiri kama Martin Luther, Zwingli, Wesley, Tyndale, Huss, Jerome, na wengine wengi walioleta matengenezo na uamsho. Leo tunawiwa kufanya matengenezo na uamsho. Uamsho ni kutoka usingizini mwa giza la shetani na matengezo ni kukarabati palipoharibika katika njia zetu. Usiridhike na muamko wako kiroho! Soma maandiko na tekeleza maandiko. Usimfuate mtu, hata awe wa karibu yako kiasi gani! Mfuate Mungu na Neno lake na hutapotea. Usifuate watu, mapokeo, mababa, mila au desturi.

Japo mara nyingi tumekazania dalili kama zile za Mathayo 24: Matetemeko, manabii wa uongo,

dhiki, njaa, vita, maasi, upendo kupoa, chukizo la uharibifu, mwezi kutiwa giza, mmomnyoko wa maadili, kuja kwa terrorist na mengineyo. Dalili hizi ni muhimu, ila tuisahau haya ya muhimu ili tumwagiwe Roho wake siku hizi za mwisho. Tukeshe tukiomba, maana tuko katika ukingo wa historia ya dunia. Kimbilio letu ni kusoma maandiko na kukaa miguuni mwa Yesu. Nafikiri hakuna ambaye ni mwenye nguvu za kustahimili dalili za siku za mwisho! Kimbilio letu pekee ni Nguvu tu kutoka kwa MUNGU na MAANDIKO YAKE.

Hebu tuisumbukie haya kama siku zilizopita mwaka 2000 (2YK) kwamba dunia inakwisha tutunze vyakula vingi! Wengi walitunza vyakula vingi; hata rafiki yangu ameniambia ndiyo ametupa chakula hicho cha miaka 13! Matayarisho yetu yasiwe yahasuyo ya kimwili zaidi, ila ya kiroho. Yawezekana ukatunza chakula kingi, na jirani akawa hana, akaja akupige achukue! Hata hivyo tukiwa na vingi vya matumizi twapasa tuwape majirani zetu, utaishije na stoo za vyakula vya miaka mitatu na jirani yako anakufa njaa? Kumbuka naye ni mtoto wa Mungu nanyi ni ndugu!

Matayarisho ya siku za mwisho ni tabia zetu kufanana na Kristo, ili Roho wa Mungu amwagiwe kwetu. Kama vile Elisha au mjane wa Sarepta, japo walikuwa hawana chakula, Mungu Aliwalisha, Yeye atatupa mahitaji yetu yote. Matengenezo yetu ya siku za mwisho si ya kutunza vitu, na kujithibidi kuwa na umeme wako, shamba lako na vitu vyako! Hayo ukiwa nayo ni mazuri ila si kiini cha kujiandaa siku za mwisho.

Tumeona wengi magharibi wanajiandaa kukidhi mahitaji yao bila kutegemea serikali au kijiji chao ili wajiandae kwa siku za mwisho (to be off grid). Matengenezo halisi yamekita kwenye NENO na YEYE Aliyesema MIMI NDIYE, AMBAYE NIKO! Si alikuwako au atakuwako. La! AMBAYE NIKO!

Mbinguni ni mahali halisi, na si hali! Maandiko yako wazi kwa hilo. Hakutakuwa na roho zinazoelea mwinguni zikipiga kinubi. La hashu! Uso kwa uso, hakika pale pale furaha! Utaweza kujua kwamba huyu ni Baba, huyu ni Amina au huyu ni Yusufu; Mbinguni. Je, ingekuwa zawadi ya kweli kama ingekuwa hali? La hashu!

Tunajua mapambano ni makali kati ya Mungu na Shetani, na wema na ubaya ila siku moja yatakwishu na tutakwenda mbinguni. Shetani alitaka kuwa mojawapo katika ya ule utatu mtakatifu, alitaka kusema neno ili vitu vitokee. Awe namba nne kwenye utatu, au uitwe unne mtakatifu. Huu ulikuwa ni uasi. Uasi unaendelea mpaka leo. Twapaswa tumchague Kristo kila siku na kuomba Roho wake Atusaidie matengenezo na uamsho ili tuwe mbinguni, mahali halisi.

Moto wa milele haukupangiwa binadamu! Ila shetani na malaika zake. Watakatifu na wote waendao mbinguni watakuwa majaji. Watamhukumu shetani na malaika zake waovu. Ni tumaini letu wake wote wa viongozi wa kiroho, kuwa mbinguni. Pengine tumekuwa na hofu kutokuwa watu wa tamaa ya vitu, mpaka tunaogopa kusimulia uzuri wa mbingu na vitu vile vitakavyokuwepo. Tunaambiwa kwamba “Macho hayajaona, wala masikio hayajasikia, wala mawazo hayajafikiria yale ambayo Mungu Ameandalia wale wampendao.”

Mara nyingi tumekuwa na mawazo (imagination) ya mambo fulani, labda tuliyasoma katika kitabu. Nilipoenda Marekani kwa mara ya kwanza, nilijioneamengi mazuri na baki nikipigwa na butwaa ya mambo na maendeleo ya ajabu. Ndipo nikaliona fungu hili la 1 Wakorintho 2:9, kuwa la maana sana, na kujiwazia, jinsi mbinguni kulivyo kuzuri, kama kunazidi maajabu ya Marekani! Tunaambiwa tuliyotayarishiwa mbinguni, wala hayajaingia katika mawazo ya binadamu! Ni mambo ya ajabu na mazuri kupita lugha ya binadamu kutamka! Hata uwe unajua lugha tofauti kumi, hatuweza kueleza.

Fumbo litafumbuka siku hiyo!

Mtoto wangu wa miaka saba aliniambia, “Je, mbinguni kutakuwa na zabibu au matunda gani?”. Nilimweleza kwamba yawezekana zabibu zipo, kwa vile Yesu alisema kwamba hatakula pasaka mpaka awe na sisi tena. Pia nilimwambia kwamba pengine hata kuna mamilioni ya matunda, makubwa ambayo sisi hatuyajui!

Kwa sababu Mungu ndiye Muumba, Alitamka tu vitu vinatokea, hebu fikiria uzuri wa mbingu utakavyokuwa.

Kisa kimoja kilieleza kwamba watu walipoenda mbinguni tu, walinyakua dhahabu, na kuficha ili wengine wasiibe, ila waligundua kule ndiyo lami au kokoto ya njia! Wakaitupa chini haraka, kwa vile haikuwa na thamani na pale si mahali pa kujilimbikizia, kwani kila kitu kipo saa yote, na wala huna haja ya akiba!

Miaka michache iliyopita tapeli mmoja alitokea na kusema anauza viwanja mwezini. Dola sita kwa eka moja! Walitokea watu milioni moja wakanunua. Hii ni habari ya kweli kabisa! Watu wametaka kwenda mwezini kwa miaka mingi. Hata wanasayansi wa anga wanapanga kuchukua mamilionea wanaotaka walipie na iwe biashara. Wanasema roketi moja kwenda mwezini na kurudi ni dola milioni themanini. Mara nyingine ile roketi haitatumika tena. Hakuna anayeweza gharama hii. Japo watu wengi tungependa kwenda na kuvinjari sehemu hizi. Ila tuwe na amani moyoni. Tutakapofika kule, tutatalii pengi, kuanzia kwenye nyota kama Kirimia, orioni, na hatutahitaji roketi, tutaenda tu wenyewe kwa zawadi Mungu aliyotukirimia. Tazama ni upendo wa aina gani!, kwamba tuitwe wana wa Mungu milele!

Wengi wamepeana mihadi kwa neema za Mungu kukutana katika mti wa uzima! Wewe je?

Ufunuo 20 yazungumza adhabu ya shetani na wale wanaomtumikia. Ufunuo 21 na 22 yalezea haya ya mbinguni. Anamaliza kwa kusema UJE! Na Roho na Bibi Arusi wasema njoo! Naye asikiaye na aseme, Njoo! Naye mwenye kiu na aje; na yeye atakaye, na ayatwae maji ya uzima bure!

Tazama maskani ya Mungu ni pamoja na wanadamu, naye atafanya maskani yake kuwa pamoja nao watakuwa watu wake. Naye Mungu mwenyewe atakuwa pamoja nao. Nao watakuwa watu wake, naye Mungu Mwenyewe atakuwa pamoja nao. Naye atafuta kila chozi katika macho yao, wala mauti hayatakuwapo tena, wala maombolezo, wala kilio, wala maumivu hayatakuwapo tena, kwa kuwa mambo ya kwanza yamekwisha kupita. Na YEYE aketiye juu ya kile kiti cha enzi akasema. Tazama nafanya yote kuwa mapya. Akaniambia Andika ya kwamba maneno hayo ni amini na kweli. Akaniambia imekwisha kuwa. Mimi ni Alfa na Omega, Mwanzo na Mwisho. Mimi nitampa yeye mwenye kiu, ya chemchemi ya maji ya uzima bure. Yeye ashindaye atarithi haya nami nitakuwa Mungu wake, naye atakuwa mwanangu.

Kweli kitabu cha ufunuo kimefunuliwa, na ndiyo kitabu cha tano cha injili au habari Njema. Habari njema, ya Mwanakondoo Aliyekufa kwa ajili yetu na Zawadi ya Mungu ya mbingu. Je, hii si habari njema kwako wewe mlei! Wapasa uitangaze kwa sauti kubwa ya tarumbeta ili kila mtu asikie! “Piga panda ya makelele, Yesu Yuaja tena.”

Hebu katika hii sentensi ya mwisho piga magoti ujiombe wewe na WVK wote, nguvu za kupeleka habari njema. Tuombe tuweze kuwa kule, ndiyo zawadi kubwa na ya mwisho (ultimate gift). Kumwona Yesu kwa uso na kuingia mbinguni, pale pale furaha! Yatadondoka machozi ya furaha.

Mbinguni watu watajaribu kukumbuka taabu, mahangaiko na shida zao duniani, ila watashindwa. Watajaribu tena na watashindwa. Kwa sababu ya uzuri wa mbingu, shida zao zitaonekana ndogo (vinongonongo) watapaza sauti, “Mbingu si ghali, ukilinganisha na uzuri huu

mwingi, kumbe mbingu ni bei rahisi ukilinganisha na taabu zetu za dunia.” Jambo hili ni kweli. Mungu kwa Kafara, Upendo na Neema yake ananua wewe na mimi tuwe pale!

Kitabu hiki hakiishi hapa, bali kimeanza kuweka ari katika safari ya wito wetu wa kumtumikia Mungu ambayo itaishia tukimwona uso kwa uso. Endelea kukua, kuomba usome kwa kina, kuomba hekima, kuomba msamaha, kutafuta uso wake, na kuifanya kazi hii mpaka asubuhi ile njema.

#### MWUNGANO WA MILELE

Sababu ya Kafara ya Kristo ni kwamba tuwe naye milele, bila kukutana na kuishi naye milele, kafara itakuwa bure.

Isaya 53:11 yasema “Ataona mazao ya taabu ya nafsi yake, na kuridhika. Kwa maarifa yake Mtumishi wangu mwenye haki, atawafanya wengi kuwa wenye haki.” Maneno haya yatupe tumaini kwamba Yeye Anashugulikia wokovu wetu usiku na mchana, ili tuweze kuwa naye, ametueleza haya mara nyingi katika neno lake.

“Msifadhaikeni mioyoni mwenu, mwamini Mungu, niaminini na Mimi. Nyumbani mwa Baba yangu nina makao mengi, kama sivyo ningaliwaambia, maana naenda kuwaandalia mahali. Basi mimi nikienda na kuwaandalia mahali, nitakuja tena niwakaribisheni kwangu, ili nilipo mimi, nanyi muwepo”. Hebu tuitike wito huu, na kushugulikia wokovu wetu na wa wengine kwa kicho na kutetemeka.

Yohana 17 yasema ombi la mwisho la Yesu, kabla ya kwenda Gethsemane, alikuwa ameshakutana nawanafunzi wake kwenye chumba kile cha juu na kuosha miguu yao. na kuwaonyesha alama za kafara yake. Aliwakumbusha kwamba inabidi aende, na akawaambia mpango wake wa kurudi tena ni ili waishi naye milele. Katika fungu la 24 akaomba maneno mazito, ambayo inabidi kama WVK, tuyatafakari;

“Baba, hao ulionipa nataka wawe pamoja nami popote nilipo.” Aliwaombea si mitume tu, bali na sisi pia. Macho yake yalitazama mpaka leo tulipo na akatuona. Aliona huzuni zetu na mizigo yetu, na akatuombea wote.

“Siwaombei hawa tu bali wote watakaoniamini kupitia kusoma neno. Ndiyo! Ombi hili la Yesu linafanya kazi mpaka leo. Hakuna binadamu kama wewe ulimwenguni pote, hapendi kukupoteza wewe wala mimi. Angekuja kuokoa hata mtu mmoja tu ambaye angekuwapo duniani. Alikuwa kwa ajili yangu mimi na wewe. Ananipenda, anataka niwe rafiki yake na mahusiano ya karibu, anataka nimfuate YEYE anataka niwe mwana wake, na anataka akae na kushauriana nami. Anapenda kujua ninachofikiri. Anapenda nikifurahi na kumtumaini.

Tusifadhaike, nyumbani kwa Baba yangu ambaye ni Muumba, kuna makao mengi, kama yasingalikuwepo angetuambia. Upendo unapenda kuwa na wale unaowapenda. Yesu alitoka pale bustanini na kwenda kuombea wanafunzi wake. Mwishowe kifo cha msalaba kisha ufufuo, “Mwana wa Mungu, toka nje, Baba yako anakuita;” alisema malaika aliyefungua kaburi. Akaenda mbinguni kwa BABA, na alipofika alimwambia, Baba nina ombi la kukwambia. “Baba, hao ulionipa nataka wawe pamoja nami popote.” Baba alikubali ombi la Mwana Wake na kumwakikishia kwamba aweza kuwa na wewe na mimi; Kristo akarudi tena duniani.

Baada ya siku 40 alipaa tena. Alikakaribishwa mbinguni kwa shangwe; “Fungua malango, mfalme wa utukufu aingie...” Akataka kumwona Baba yake, na ombi lake likawa ni lile lile; “Baba hao ulionipa nataka wawe pamoja nami popote.” Yesu hakuweza kukubali kiti cha enzi cha sayari zote,

mpaka apate uhakika kwa Mungu mwenyewe, kwamba atatuleta mimi na wewe katika enzi yake.

Yesu anataka mimi niwe pale, kuliko sisi wenyewe tunavyotaka. Yesu anataka wale anaowapenda wawe pale kuliko mimi. Yesu akaanza kazi yake ya ukuhani pale kwenye hekalu la mbinguni kama kitabu cha Waebrania kinavyotuambia. Soma kitabu hiki vizuri, kuhusu pale mahali patakatifu katika hekalu la mbinguni maana katika Zaburi 77 asema, “Njia yako Eh Muumba iko katika madhabahu.”

Ni vizuri tuelewe hii njia kwa kusoma madhabahu kwenye Kutoka 25 na katika Neno lote. Je, umeshawahi kufikiri kile anachokuomba wewe na mimi madhabahuni sasa? Ndiyo! “Baba hao ulionipa nataka wawe pamoja nami popote.” Hata katika mateso na shida zote za kibinadamu tulizo nazo, tutazame juu mbinguni wokovu wetu ulipo.

Mchungaji Alejandro Bullon wa Argentina apenda kusema kwamba sisi binadamu ndiyo viumbe vya thamani sana alivyo navyo Muumba, maana ikawaje mpaka akatufia? Hata inashangaza, hivi kumbe japo tunajigaragaza hapa, sisi ndiyo viumbe vya thamani kwake! (We are the most precious things for HIM!)

Ombi la Yesu pale Gethsemane, lilimpa nguvu kwenda kwenye kafara Aliona picha ya mbele (future), tukiwa na furaha naye pale mbinguni, kwa furaha hiyo, aliukabili msalaba.

Limekuwa ombi la Kristo akikabili wakati mgumu kwake akiwa duniani, kwamba tuwe naye sote, na ndilo ombi lake sasa. Anataka uwe naye, kama uko tayari unafikiri atakuacha, Na kafara kubwa aliyotoa? Hawezi kukuacha, wewe na wale mnaowaleta kwa Bwana. “Kwangu ye yote ajaye sitamtupa kamwe;” na “pale alipo anataka tuwepo.” Ahimidiwe Mwenyezi MUNGU.

Kweli, sisi binadamu ndiyo vitu vya thamani sana alivyo navyo Muumba, tumemgharimu mno kuliko kitu kingine duniani. Gethsemane, mbingu yote ililiminwa kwa ajili yetu (heaven was emptied).

Narudia kwamba, Limekuwa ombi la Kristo akikabili wakati mgumu alipokuwa duniani, kwamba tuwe naye, na ndilo ombi lake sasa. Anataka tuwe naye, tujitoe kikamilifu (total surrender), na kuwa ndani yake naye ndani yetu, tumpe uchaguzi wetu wote. Hawezi kutuacha, sisi na wale tunaowaleta kwa Bwana, “Pale alipo anataka tuwepo au tuwe Pamoja naye MILELE.” Haleluya, sifa na shukurani, zimwendee Yeye Milele na Milele.

### Vitabu vilivyotumika (RE JELEA YA VITABU)

Biblia. 1997. Bible Society of Tanzania. Dodoma, Tanzania.  
Herry Mhando. The Man and His methods of Evangelism and Church Growth. 2000 Berrien Springs MI. Nkosiyabo Zwandasara  
Having Mary Heart in a Martha's World. 2000 water brook. Jonna Weaver. Colorado, Usa  
Dhiki kuu inakuja, lakina kuna tumaini. Robert Olson 1970. Korea  
What No One Tells the Pastor's Wife. 2009. Gloria Lindsey Trout. Silver springs MD. USA  
Nusuru Ndoa yako. Daudi Makoye. 2010. TAP. Morogoro  
Usiogope. Elisha Okeyo. 2010. TAP. Morogoro  
Changamoto za Tiba. Livingstone Kingu. 2012. kongamano la Wakina mama. University of Dodoma Tanzania.



Dr Leah Manongi, Dr Clifford Majani, Dr Dorcas Ayayo. Articles Za vipodozi na afya ya mwanamke  
 Dr Ruth Eyembe-vijuzuu vya kansa ya matiti.  
 How to kill your family with Food and get away with it.  
 Spiritual Mothering, The Titus 2 Model. Susan Hunt. Crossway books. Wheaton IL. 1992.  
 Wanted a Good Pastor. Jonas Arrais. Silver springs. MD, Usa  
 Steps to Christ, Child guidance, Counsels on Health, Ministry of Healing, na Adventist Home. Ellen  
 White. Review and Herald. Hagerstown. Maryland.  
 So you want to be a leader. Robert Pierson. Silverspring. MD USA  
 Dennis Smith. 40 days Prayers and Devotions to Prepare for the second coming. Review and Herald.  
 2010. Hagerstown- Maryland, USA  
 Ron Gladen. Planting Churches planting future. North Pacific Union.  
 Doug Batchelor. How to survive in Church and thrive. Sacramento, California.  
 WD Frazee. Ransom and Reunion and Another Ark to build. Wildwood Medical Missionary institute.  
 Georgia.  
 Edward Reid. It is Your Money isn't. Review and herald. Hagerstown Maryland. USA  
 Theophilus Izungu. Uwakili. Tanzania Union Mission. Arusha.  
 Mbenna, Mstakabali wa Mtoto. Tanzania.  
 Nyantika,. Raising Godly Generation. Kendu Bay, Kenya.  
 Dobson James. Parenting isn't for Cowards. 1987. word Publishing. Texas. USA.  
 Raymond and Dorothy Moore. Home built Discipline- Developing initiative, self-control, and  
 responsibility in your child. Thomas Nelson Publishers. 1987. Nashville, Tn. Usa.  
 Kay Kuzma. Living with God's Kids. Parent Scene. 1983. California ,USA.  
 Mlyangaka, Paul, Pr George Mweli na Pr Alphayo Laizer. Articles za mahubiri kwa walei. Kahama,  
 Bukoba na Muheza- Tanzania.  
 Vance Ferrel and Harold Cherne. The Natural Remedies Encyclopedia. Over 11,000 inexpensive Home  
 Remedies Covers Over 730 Diseases and more than 7,000 cross References. Harvesttime Books.  
 Tennessee.  
 Ellen G White. Counsels on Health. 1951. Pacific Press. Mountain View, California, Usa.

- 1 Kutii mamlaka ya wazazi
- 2 Kutawala nafsi- kwa michezo na kazi
- 3 Uaminifu
- 4 Kuheshimu watu na vitu vyao
- 5 Kusaidia kazi nyumbani
- 6 Ibada, kusoma na kusali –family devotion and personal devotion
- 7 Wema, uunganwana maneno matano tafadhali, asante naomba, pole na samahani
- 8 Unyenyekevu na mpangilio wa mambo. Je malaika mbinguni wanapoteza vitu vyao au kusahau  
sahau vitu
- 9 Ratiba (consistency, regularity) nawe mzazi pia  
je unasugua meno au utakumbushwa? Lazima kuwe na athari za asili kwa kutofanya hivyo
- 10 Jinsi ya kutumia vyombo kama ipod au computer nyumbani
- 11 Uwe mtu makini kuangalia yanayotokea
- 12 Wape nafasi ya kufeli au kuweza mambo ndiyo watajifunza
13. Wape moyo

## Machache ya KUSAIDIA

### Njia nyepesi 13 za kujenga uhusiano na watoto wako.

1. **Mchukue mtoto pamoja nawe kila mara unapokwenda mahali Fulani kwa gari.** Hii itakupa muda wa kuongea pamoja. Watoto wako watajifunza kutoka kwako wakati unaponunua, unapohudumu, unapoendesha, na watajifunza kutumika pamoja nawe.
2. **Fanya kazi pamoja.** Katika bustani, jikoni na nyumbani. Siyo tu kwamba hii itakupa muda zaidi wa kuongea na kuwafundisha watoto wako katika kazi unazozifanya, lakini pia itaokoa muda wako na kukuachia muda zaidi wa kuwa pamoja nao katika mambo mengine.
3. **Soma vitabu na kuangalia picha pamoja kama familia.** Hata mtoto mdogo kabisa anaweza kufurahia kuangalia picha za kitabuni na kukusikiliza unaposoma kwa sauti. Mbali na kuweka kumbukumbu za pamoja utakuza upendo wa wakujifunza na kujenga fursa kubwa za majadiliano, kuangalia na kujadili picha zinazofaa pamoja pia husaidia watoto wako kukuza stadi muhimu za kufikiri na utambuzi wa kiroho.
4. **Ongea nao - na usikilize!** Chukua muda unapowaingiza kitandani, na waulize siku ilivyoenda au wasimulie hadithi fupi. Wasikilize kwa uvumilivu wanapotaka kukuelezea jambo fulani. Anza hili mapema, na watoto wako wanaopenda kuongea nawe watakapopevuka bado watapenda kuongea nawe.
5. **Onyesha ukarimu na mjumuike pamoja kama familia.** Punguza muda ambao wanao wanautumia na wenzao wa rika moja, na tumieni muda zaidi pamoja kama familia, katika shughuli pamoja, katika kukaribisha familia nyingine nyumbani kwenu, na kuwakaribisha marafiki wa watoto wako nyumbani kwako.
6. **Tafuta miradi ya kufanya kama familia.** Kushiriki malengo ya pamoja mnapoendelea kufanya kazi na kutoa huduma pamoja vitaivuta familia yenu pamoja. Tafuta njia ya kutoa huduma pamoja kupitia kanisa lako, kuwahudumia waliozuiwa na mazingira au katika nyumba za wazee kwa pamoja, anzisheni biashara ndogondogo pamoja, iweni wenyeji wa matukio ya familia nyingine, wasaidieni bibi na babu, anzisheni mifugo, pigeni chombo cha muziki pamoja! Imetolewa bure na Pam Forster, © Doorposts- [www.doorposts.com](http://www.doorposts.com)
7. **Onyesha kuvutiwa na vitu vinavyowavutia wanao.** Baba yangu aliliweza sana hili. Usalama nilioupata katika upendo wake na mwelekeo wa maisha yangu vyote vimepata msingi mkubwa kutoka katika karama hii kubwa ambayo ni baba yangu peke yake angeweza kunipa! Kaa usikilize binti yako anapopiga kinanda, nenda kwenye mchezo wa mpira, wewe na kijana wako, jengeni nyumba ya kuchezea pamoja, choreni picha pamoja, furahieni ujenzi wa jengo kubwa, wasikilize hasa.
8. **Waonyeshe watoto wako upendo wa kimwili.** Washike mikono, wakumbatie, sema, "Ninakupenda," na kuwakumbatia tena!
9. **Panga ratiba ya kukutana na mtoto mmoja mmoja.** Ombeni pamoja! Shughulikieni mambo yanayohusu majaribu na dhambi, waambie kuwa uko upande wao, ombeaneni. Jifunze Biblia pamoja. Wafundishe wanao jinsi ya kujifunza Biblia mnapojifunza mada zinazofaa pamoja. Soma vitabu na kujadili pamoja (Mazungumzo kwa msichana, Mungu kazini, Watu wa baadae, Kuvunja ngome na Mawazo kwa vijana ni mifano michache ya vitabu tulivyokwisha soma. Pia tulisoma pamoja vitabu kwa ajili tu ya burudani). Tokeni nje kwa ajili ya matembezi pamoja. Hili tumeligundua kuwa jema hasa kwa vijana wetu wa kiume! Wakiwa njiani huongea zaidi kuliko tukiwa tumekaa nao kwenye viti vya sofa. Tokeni nje mkale pamoja. Si lazima kiwe chakula cha kupendeza sana. Hata koni tu inaweza

kuwapatia muda mzuri kama vile chakula cha gharama. Nendeni nje mkapige kambi! Kila mmoja alipokuwa mdogo, sote “tulipiga kambi nje” pamoja sebuleni kila Ijumaa jioni! Pia tulipiga kambi nje usiku sakafuni pamoja na watoto na makambi ya dharura wakati wa kiangazi juu ya sitaha. Inashangaza ni kiasi gani zaidi watoto wanavyoongea tunapokuwa tumelala pale gizani! Iweni na “kutoka alasiri kwa wasichana” kila mwezi au “kutoka alasiri kwa wavulana”. Hili ni wazo ambalo nilitiwa shime kulitekeleza baada ya kusoma kitabu bora kabisa cha Carolyn Mahaney’s, Maongezi ya Msichana. Mara moja kila mwezi wasichana pamoja nami tulitoka tu alasiri (au wakati mwingine kwa siku nzima) tukafurahi pamoja. Tulitembelea bustani za maua ya Tulip, Iris, bustani za Mwaridi, migahawa ya chai, maduka ya vitabu, maegesho, na zaidi, na kila mara tulikuwa na wakati mzuri sana. Kila mara iweni na wakati wa kujadili na kuweka malengo. Tulijaribu kulifanya hili angalau mara moja kila mwaka. Ilionekana kuwa ni utaratibu wa msaada mkubwa, na siku zote tulitiwa moyo, tulipoangalia nyuma na kuona ni malengo mangapi yaliyotimizwa mwishoni mwa mwaka uliopita. Angalia ibara ya Pam Foster, © Doorposts – [www.doorposts.com](http://www.doorposts.com)

**10. Waadhibu wanao.** Mojawapo ya njia bora kabisa za kuwasilisha upendo kwa watoto wetu ni kuwaadhibu kwa dhati, kwa upendo na pasipo kukoma. Mithali 13:24 inasema, “Yeye asiyetumia fimbo yake humchukia mwanawe, Bali yeye ampendaye humrudi mapema”. Mtoto aliye huru kufanya lolote apendalo hatajisikia salama katika pendo la wazazi wake. Akiachiwa peke yake, pia atakuwa mtoto mgumu kuonyesha upendo. Karibisha mazingira ya adhabu kama fursa za kuwa karibu zaidi na wanao. Kwa unyenyekevu tukiikabili mioyo yetu yenye dhambi, tukifurahi katika neema ya Mungu na Injili ifunikayo dhambi yetu, tukiomba msamaha nasi tukisamehe – haya yote yatawavuta watoto na wazazi pamoja kama kaka na dada katika Bwana. Karibisha mazingira ya adhabu kama fursa za mafundisho. Tuna mengi ya kuwafundisha watoto wetu katika miaka michache tuliyo nao majumbani mwetu. Kila tabia mbaya, kila dhambi, ni fursa ya ziada ya kuwafundisha toka neno la Mungu.

**11. Sema wazi wazi kazi unayoiona Bwana akiifanya katika maisha ya watoto wako.** Wakia moja ya neno zuri la kutia shime ni bora kuliko ratili ya matengenezo. Tazamia ukuwaji na uwaaambie wanao unavyoona Bwana akitenda katika maisha yao. Unaweza usitambue hili litawatia moyo kiasi gani.

**12. Usijiondoe kupita kiasi.** Wanao wanapohitimu chuo au kufikia umri wa miaka 18, inawezekana kujiengua sana pale ambapo watoto wanafikia umri wa kufanya mabadiliko makubwa maishani (kazi, mwenzi wa maisha, n.k.). Baki ukiwa umeungana na watoto wako ambao sasa wanafikia utu uzima. Fahamu juu ya marafiki zao. Wahamasishe kukaa nyumbani hadi Mungu atakapowaongoza kufikia ndoa. Endelea kutoa miongozo na ushauri, ukitambua kuwa mahusiano yanabadilika wanao wanapofikia utu uzima. Baada ya umri wa kupevuka, tunapasa kubadili majukumu yetu kutoka wenye mamlaka na badala yake kuwa walezi na washauri wanaotumainiwa.

**13. Mshukuru Mungu kwa ajili ya watoto wako na waombe kila siku.**

#### **KANUNI 12 ZA KULEA WATOTO ILI Wawe WATUKUTU**

1. Anza tangu utotoni kumpa mtoto kila kitu akitakacho. Kwa njia hii atakuwa akiamini kuwa anapaswa kuishi duniani. 2. Anapojifunza maneno

machafu mchekee. Hivyo atajidhanja yu mwerevu Usimpe mafunzo yoyote ya kiroho.

3. Subiri hadi awe na umri wa miaka 21 halafu mwache “ajiamulie mambo yake mwenyewe”.

4. Epuka matumizi ya “hilo ni kosa”, atajisikia hatia. Hili litamfanya aamini baadae kuwa, atakapotywa mbaroni, jamii haimpendi na anateswa.

5. Okota kila kitu anachoacha ovyo. Mfanyie kila kitu ili azoe kuwatupia wengine kila wajibu

6. Mtete dhidi ya majirani, walimu na Polisi. Hao wote wanamchukia mwanao. 7.

Gombaneni mara kwa mara mbele ya watoto wenu. Hivyo hawatastuka nyumba itakapovunjika baadae.

8. Mpatie mtoto fedha zote za matumizi anazotaka. Usimwache azalishe za kwake mwenyewe. 9.

Timiza haja yake ya kila anachotamani, chakula, vinywaji na raha. Hakikisha kila jambo mwili wake unalotamani linapatikana.

10. Mwache asome kila kilichochapishwa, na asikilize kila wimbo ambao mikono yake itaufikia. 11. Uwe mwangalifu kuhakikisha kuwa vyombo vya chakula na bilauri zote ni safi isipokuwa ubongo wake ulishwe takataka.

12. Anapokuwa ameingia matatani, jifariji kuwa “nisingeweza kumsaidia lolote”.

Jiandae kwa maisha ya huzuni. Hakika utayapata.

Yametwaliwa kutoka jarida linaloitwa, *Kanuni 12 za kulea mtoto awe mtukutu* linalosambazwa na Houston Police na Kutafsiriwa na Eld Highness Nyagabona.

## **2. KANUNI 11 KWA A JILI YA MARAFIKI ZA WATOTO (yahasu msukumo wa rika)**

1. Wazazi huamua lini, wapi na akina nani watoto wao wanaweza kucheza nao.

2. Marafiki hawaruhusiwi kwenda nyumbani kwao mtu yeyote, au kwenda popote, hadi hapo wazazi wao wameruhusu kufanya hivyo

3. Marafiki hawana budi kuheshimu sheria za nyumba za wenzao na viwango vyao wakati wote na mahali popote.

4. Marafiki hawana budi kuwa wema kwa watu wote wa familia za wenzao.

5. Marafiki wanaweza tu kuchezea vitu vya michezo vya wenzao endapo wapo tayari

6. kviomba kwanza, kuwa waangalifu na kuvirudisha pale walipovitoa kabla hawajaondoka.

Marafiki wanaweza kugawa au kuazimishana vitu endapo tu wamepata idhini kwanza kufanya hivyo kutoka kwa wazazi wa wenzi wao.

7. Marafiki hawawezi kuondoana wasimalize kwa furaha shughuli za kifamilia pamoja na kazi za shule

8. Marafiki wasisababisha wenzao kukosa huduma za kanisani au shughuli nyingine muhimu za kifamilia.

9. Wanafamilia ndio marafiki zetu walio muhimu zaidi. Hivyo kaka na dada hawana budi 10. kuwa waaminifu kila mmoja kwa mwenziwe.

10. Watoto ambao wanasababisha au wanasema vitu vinavyosababisha wenzao wasiwe watiifu hawataruhusiwa kucheza pamoja tena hadi hapo watakapoomba msamaha kila mmoja kwa wazazi wa mwenzake.

11. Marafiki wanaweza kuingizwa na kuwa miongoni mwa shughuli maalum za wenzao endapo wameonyesha kuwa wanaweza kucheza pamoja vizuri katika matukio mengine.

na Greg na Josh Harris (Mtafsiri Eld Highness Nyagabona)

## **SHERIA 21 ZA NYUMBA YETU**

### **The 21 Rules Of This House**

**by Gregg Harris**

1. Tunamcha, Tunampenda na kumtii Mungu

2. Tunapendana, tunaheshimiana, na tunaombeana

3. Tunasema kweli bila kuleta ulaghai

4. Tunatambuliza mbele mahitaji ya wenzetu kisha yetu

5. Tunazungumza na sauti zisizokuwa za kufoka, na kwa heshima

6. Hatuumizani na maneno makali

7. Pale mtu anapohitaji masahihisho, tunamsahisha kwa upendo

8. Akiomba msamaha tunamsamehe

9. Mwenzetu akiwa na huzuni tunamfariji

10. Mwenzetu akiwa na furaha, tunafurahi naye

11. Tukiwa na kitu chema cha kushiriki pamoja tunashirikiana
12. Tukiwa na kazi ya kufanya, tunafanya bila manung'uniko
13. Tunatunza alivyotupa Mungu kwa uwakili aliotuusia
14. Hatuongezei wengine mashuguli yasiyokuwa na sababu
15. Tukifungua kitu tunakifunga tena (e.g begi, chupa, bomba)
16. Tukitoa kitu mahali tunakirudisha tulipokikuta
17. Tunasoma Biblia, tunaomba kwa moyo ulio tayari kujifunza na kutenda hata yaliyo mapya kwetu, alimradi BWANA amesema.
18. Tukichafua mahali, tunasafisha vizuri
19. Tusipojua la kufanya kitu tunauliza
20. Tunapopata nafasi ya kutoka nje, tunafanya mazuri tunayosema, kama vile tu tupo kwetu maana tumejua uwakili ni mtindo wa maisha
21. Tukikiuka au kusahau sheria 21 za Nyumba hii, tunakubali hatua za nidhamu na maagizo toka kwa Mungu

### **BIBLIA NI RAMANI – Biblia inasema, Ninaamini, na tatizo linaisha.**

Kitabu hiki kimebeba fikra ya Mungu, Hali ya mwanadamu, Njia ya wokovu, Hatima ya wadhambi, na furaha ya wenye haki. Mafundisho yake ni Matakatifu, kanuni zake zadumu milele, historia yake ni ya kweli na Suluhisho lake ni la kuaminika, Kisome upate hekima, kiamini ili uwe salama na kijaribu ili uwe Mtakatifu.

Kina nuru ya kukuongoza, chakula cha kukuwezesha, na faraja itakayokujaza furaha. Ni ramani kwa msafiri, Fimbo kwa mahujaji, dira ya rubani, upanga wa askari, na Mkatiba kwa Mkristo. Hapa Paradiso hurejeshwa, Mbingu hufunuliwa, na milango ya kuzimu hufungwa. Kristo ndiye muhusika mkuu: Wema wetu, muundo wake, utukufu wa Mungu, na mwisho wake. Kitabu hiki hakina budi kujaza akili, kutawala moyo, na kuongoza mapito yetu.

Kisome taratibu, mara kwa mara na kwa maombi. Ni madini ya utajiri, paradiso ya utukufu na mto wa furaha. Kimetolewa kwako maishani, kitafunguliwa wakati wa hukumu, na daima kitakumbukwa milele. Kinatoa kiwango cha juu cha uwajibikaji, Kitatoa ujira kwa kila mtenda kazi bora na kitawahukumu wote waliochezea mambo matakatifu. Kamwe hakuna kitabu kingine kinachoinua akili na kuongeza uwezo wa kufikiri kama Biblia.

Iamini upate hekima, isome uwe salama, Ijaribu uwe mtakatifu. Biblia si kitabu cha kukupatia taarifa bali kitabu cha kukubadilisha. Ni Sauti ya Mungu ikizungumza, tena yenye Mamlaka kuu Mbinguni na Duniani. Bwana amelikuza Neno lake juu ya Jina lake. Mbingu na nchi zitapita lakini si Biblia. Biblia imeshinda kila aina ya changamoto za nyakati zote.

=====

## KUDUWAZA AKILI KWA MASHUGULI NI ADUI MKUBWA WA MAOMBI.

“SHETANI ALIITISHA MKUTANO WA ULIMWENGU: Kuwa na shughuli nyingi – Hii ni kanuni ambayo shetani anaipenda kuitumia.

Mwovu daima yupo kwa ajili ya kutafuta, kuua na kuharibu. Anahitaji kupora amani yetu na kutajaza na maovu yote yasiyotokana na Mungu. Kadri ambavyo nilitafakari na kugundua katika amani yangu leo, nilikumbushwa jinsi ambavyo shetani hufanya kazi katika maisha ya watu wengi kwa kuwapatia shughuli nyingi na hivyo kuhamisha tafakari yao mbali na Mungu na kuwapeleka katika masuala mengine yasiyo na tija.

*Kadri unavyosoma habari hii, hebu na ikusaidie kwa kurejesha mawazo yako kwa mambo ya Kiroho na kuondoa macho yako katika mambo ya dunia hii ambayo kwanza si nyumbani kwetu na muda m, fupi ujao itapita isiwepo tena. Nakutakia Mibaraka na Amani ya Bwana wetu Yesu Kristo.*

Shetani aliitisha mkutano wa roho chafu (mapepo) ulimwenguni kote. Katika hotuba yake ya ufunguzi alisema,

“Mnajua kuwa hatuwezi kuwazuia wakristo wasiende kanisani”

“Hatuwezi kuwazuia wasisome Biblia na kuutambua ukweli”

Na wala kamwe hatuwezi kuwazuia wasiwe na mahusiano ya karibu na Mwokozi wao”

“Punde wanapopata muunganiko huo na Yesu, nguvu yetu ya kuwatawala inavunjika.”

“Hivyo waache tu wahudhuria ibada makanisani mwao; waache wapate chakula kizuri kilichofunikwa, LAKINI tuhakikishe kuwa tunapora muda wao, ili kwamba wasipate muda wa kuunganika na Yesu Kristo.”

“Tuwaambie wasiwe na haraka, Yesu haji karibuni waendeleo tu na mashuguli yao tu, wasijali kukaribisha wageni au kumimina mioyo yao kwa Mungu”.

“Hiki ndicho ninachowataka mfanye,” Shetani akaawaagiza:

“Muwapumbaze kiasi kwamba wasimfikirie tena Mwokozi wao na kuwa na huo muunganiko wa muhimu kwa siku nzima!”

“Tutawezaje kufanikisha hili?” Mapepo yakauliza.

“Wapeni shughuli nyingi katika mambo yasiyo na umuhimu katika maisha na vumbueni program nyingi za kushika akili zao, mambo ambayo yatawafanya waone fahari kuyatenda, tamaa ya pesa, visasi, wivu, hasira, kutosamehe, na kila aina ya hila” Akajibu

“Wajaribuni katika matumizi, matumizi, matumizi na kukopa, kukopa, kukopa.”

“Washawishini wanawake waliolewa kutafuta kazi za kuajiriwa na waume zao kufanya kazi kati ya siku 6-7 kwa juma, masaa 10-12 kwa siku, ili kwamba waweze kupata pesa ya kukidhi mfumo wao wa maisha uliojaa matumizi.”

“Wafanye wasipate muda wa kutulia na watoto wao.” Kadri familia zao zinavyoparaganyika, ndivyo na nyumba zao hazitaweza kuwaokoa na misongo ya kazini.”

“Sisimueni akili zao kiasi kwamba wawe hawawezi kuisikia ile sauti ndogo nyembamba.”

“Warubuni kusikiliza miziki ya kidunia, ama kutuma meseji zisizo na umuhimu, wakati wakiwa wanaendesha magari, ama wanapokuwa katika Ibada. Badala ya kufanya Ibada ya maombi wafanye washughulike na vifaa vya teknohama kama IPOD badala ya IPRAY, iPhone, IPAD, CDs, TV n.k.

Majumbani Mekanisani na hakikisheni kuwa kila duka la kuuza CD na DVD na kwenye kila kumbi za starehe zimejaa program za kupiga muziki ya kidunia tu.

“Hili litajaza akili zao na kuvunja ule muunganiko na Kristo.”

“Hakikisheni kwenye kila meza za kahawa maweka magazeti ya udaku na umbea”

“Shindilia kwenye akili zao taarifa zisizo na uhalisia kwa masaa 24 kwa siku”

“Wafanye waduae wakati wanaendesha magari yao kwa kuona mabango ya matangazo ya bidhaa yanavyobadilika badilika pembezoni mwa barabara.”

“Gharikisheni barua pepe zao kwa jumbe za kitapeli, matangazo ya biashara, michezo ya bahati nasibu, na kila aina ya gazeti la kujaribu bahati, promosheni za kupata bidhaa, huduma za bure na matumaini ya uongo...”

“Wawekeni wasichana wembamba, warembo kwenye magazeti na TV ili kwamba waume zao waamini kuwa uzuri wa nje ndilo jambo la msingi na wao wataanza kutoridhika na wake zao”

“Wafanyeni wanawake walioolewa wakate tamaa na kuchoka kuendelea kuwapenda waume zao. Endapo hawataweza kuwajali waume zao vyema, wataanza kutafuta wanawake wengine mahali kwingine.”

“Hilo litaharibu familia zao kwa haraka!”

“Mleteni Father Christmas mfanye awe mkarimu kwao ili kuwapumbaza wasiwafundishe watoto wao maana halisi ya Kuzaliwa kwa Kristo.”

“Kadhalika wafanyeni wafikiri juu ya vyakula na sherehe za siku za shukrani na Christmas, ili kwamba wasiwe na muda wa kuomba kwa ajili ya roho mtakatifu kwa ajili ya wokovu wao na wa wengine.”

“Wapeni mkate wa Pasaka ili kwamba wasizungumze kuhusu UFUFUO Wake na Nguvu kushinda dhambi na mauti au Nguvu ya kuwawezesha KUJISALIMISHA kwa KRISTO kwa hali zote.”

“Hata katika maburudisho yao, yafanyeni yasiwe na maana. Wafanyeni wakitoka katika maburudisho hayo wawe wamepumbuaa na kuchoshwa zaidi, wafanyeni waendeleo kutazama picha na kutafuta watu wa kusikiliza visa vya hadithi zao wenyewe.”

“Msiwape muda wa kwenda kutazama viumbe asili na kutafakari Uumbaji wa Mungu. Wapelekeni katika maeneo ya maburudisho, Michezo, Matamasha na kutazama movie”

“Wapeni shughuli, shughuli, shughuli! Na watakapokutana kwa ajili ya ushirika wa Kiroho, wafanye wapige umbea na vijembe ili watakapoondoka waondoke na dhamira zilizochafuliwa. Bila shaka hili litawafanya wasahau Dhima na Dhamira yao ya kutanganza Injili.”

“Punde watakuwa wakijitaabisha, kutoa kafara ya afya na familia zao kwa kujaribu, kuunganisha program nyingi pasipo kuhusianisha maombi. Kwa njia hii wataendelea kuwa na shughuli nyingi, bila kugundua tofauti ya kuwa Roho Mtakatifu hayupo katika wingi wa shughuli zao kwani KUTENDA na KUWA ni mambo mawili yasiyofanana.”

“Inawezekana!”

“Inawezekana!”

"Inawezekana!"

Ulikuwa mkakati mzuri!

Mapepo yaliondoka kwa shauku kutekeleza wajibu wao kuwafanya Wakristo mahali popote wawe watu wa shughuli nyingi, usiku na mchana wakitoka hapa na kuelekea kule., huku wakiwa na muda kidogo sana kwa ajili ya Mungu na familia zao.

Hawakupata kabisa muda wa kuwaambia wengine juu ya nguvu ya Kristo kubadili maisha yao, wala hawakuwa na muda wa kuhudhuria ibada kanisani.

*Nadhani swali kwa sasa laweza kuwa, je shetani ameweza kufanikiwa katika mkakati wake? Je umewahi kusikia sauti nyingi zikikuelekeza kutimiza majukumu mengi na kwahiyo unaomba kidogo ambapo ulihitajika kutulia, kwa muda kiasi na ukaendelea kujenga mahusiano na Yesu? Hebu na uwe Hakimu!!!!*

=====

"ACRONYM"

UFUPISHO WA NENO LA KIINGEREZA

"B.U.S.Y." is "B-eing U-nder S-atan's Y-oke"?

(Kuwa chini ya kongwa la Shetani?)

MAAJABU 7 YA WAUMINI DUNIANI

1. Daima hutazama TV, kuwa mtandaoni na kwenye simu kuliko kufanya sala, kufunga au kujiweka wakfu
2. Huombea chakula kuliko maisha yao.
3. Huwajibika kwenye mikutano, kibaruauni na sherehe za shamrashamra kuliko ibada au kumhubiri Kristo.
4. Huwapa zawadi na michango marafiki zao kuliko yatima, wajane, masikini, wahitaji au kazi ya BWANA.
5. Wanasema wao ni wasafiri na wapitaji, eti duniani si kwao ila wamewekeza duniani kuliko mbinguni kwa mida yao, mali zao, mivuto yao, afya zao na talanta zao.
6. Wengi wao wanasema Biblia ndiyo kitabu chao cha maana kupita vyote ila kinapata vumbi.
7. Wanatumbuizwa na kujali staili za kwaya na nyimbo kuliko ujumbe unaoimbwa ili kumtukuza Mungu.

Je, Wewe unaguswa na lipi kati ya haya?

=====

MAOMBI NI JIBU



“Maombi ni jibu la kila tatizo maishani. Mara nyingi hatuombi kwa mazingira Fulani maishani, kwasababu kutoka sehemu tulipo, tunaonekana kupoteza tumaini, lakini hakuna jambo lisilowezezana kwa Mungu.

Hakuna jambo lililofungika kiasi kwamba haliwezi kupata tiba. Hakuna mahusiano ya wanadamu ambayo yameharibika kiasi kwamba Mungu hawezi kurejesha suluhu na maelewano.

Hakuna mazoea ambayo yamekita mizizi kiasi cha kushindikana kutibika.

Hakuna aliye mdhaifu kiasi kwamba hawezi kupata nguvu tena.

Hakuna aliye mgonjwa kiasi kwamba hawezi kutibiwa tena

Hakuna aliye mjinga kiasi kwamba hawezi kuwa na akili tena

Chochote tunachohitaji ama kustahili, kama tunamwamini Mungu, Atatupatia.

Kama kuna jambo lolote la kututia hofu na mashaka, hebu na tuache kuutazama ugumu wake na tumwamini Mungu kwa ajili ya uponyaji, Upendo na nguvu “EGW Review and Herald OCT 7, 1865.

**\*\*\* Kama unahitaji kufanya jambo Fulani kwa ajili ya Mungu, unda kamati, na endapo unahitaji Mungu afanye jambo fulani kwa ajili yako omba...\*\*\***

=====

### **PENDEKEZO LA NAMNA BORA YA UTUNZAJI WA SIKU YA BWANA**

SOMA AMRI YA NNE KWA MAELEZO ZAIDI. Kutoka 20:8-11. Ni amri ndefu Zaidi nap eke yake inayosema “Kumbuka...” si kwamba tunatakiwa tusahau nyingine, Kwani amri zote zinalingana na kufanana kwa umuhimu. Ni vyema ikaeleweka kwamba vitendo vyetu, hata kama ni vya muhimu kiasi gani, vyenyewe si vya kupewa kipaumbele, badala yake mawazo yetu, dhamira, na tabia ndio vitangulie. Hivi tunahitaji kuvilinda kwa umakini kwa msaada wa Mungu, kasha matendo yatafuata. Kwa kusema hivyo hatutakiwa kufikiri kuwa “tunaitunza Siku ya BWANA kwa kuwa dhamiri zetu ni safi na hatujisikii hatia dhidi yake”.

Kwani hivyo itakuwa ni kutenda kinyume, hata hivyo, kuna wengi ambao ni wachanga kiimani na tunakuwa kisiki cha kuwakwanza tunapotuma ujumbe usio sahihi hata kama tumehudhuria kwenye vyuo vya dini ama kusoma kiwango kikubwa cha elimu ya thiolojia. Wayahudi husema “Ninyi wakristo mnatunza Sabato, sisi Wayahudi tunaadhimisha Sabato.” Je twawezaje kupata furaha ya kweli katika Siku ya BWANA na wakati huo huo tunamtukuza Mungu?

### **N JIA ZA MSAADA KATIKA UTUNZAJI SAHIHI WA SIKU YA BWANA.**

- (1) Siku ya BWANA huanza wakati wa jioni na kumalizika jioni wakati wa jua kuzama, hivyo basi, kupika, kusafisha nyumba, kufua, kunyoosha nguo, na kazi nyingine zote za kawaida zinatakiwa kuwa zimemalizwa kabla ya Siku ya BWANA kuanza. Kubadilika kwa siku usiku wa manane kulifanywa na warumi, lakini siku ya Mungu huanza jua linapozama hadi jua linapozama tena siku inayofuata, soma Zaidi kuhusiana na hili. Ifanye Sabato iwe siku ya pekee kwa kuandaa chakula malum, na vitu vya kufanya kwa ajili ya familia yako. Soma Zaidi na waulize wengine wakupi mawazo Zaidi isije ikawa wanatamani Sabati iishe ili “wajiachie”. Omba upate ufunuo toka kwa Mungu maana haiji kirahisi! Kama ambavyo unaweza kupanga shughuli nyingine za kifamilia kwa furaha, Siku ya BWANA inahitaji maandalizi na tafakari. Siku hii imeitwa Sabato katika Maandiko Matakatifu na katika lugha zaidi ya mia moja duniani.

- (2) Ni sahihi siku ya BWANA kupasha chakula chako ulichopika siku ya Ijumaa.

- (3) Ingekuwa vyema kujiepusha na vitabu vingine vyote vya kidunia, majarida, magazeti, mtandao wa internet, Iphone, Redio, vipindi vya televisheni ama mambo yote yahusikanayo na teknolojia, n.k mpaka Siku ya BWANA itakapoisha.
- (4) Miamala ya kibiashara kama Benki, malipo ya kodi, migahawa, kununua gesi, kununua magazeti, kuuza maziwa, vinywaji baridi n.k vinatakiwa kusubiri mpaka masaa ya Siku ya BWANA yameisha, ambayo humaanisha jioni ya Jumamosi baada ya jua kuzama. Jaribu “kutosimama langoni” kama walivyofanya kipindi cha Nehemia, wakisubiri Siku ya BWANA iishe ili kwamba wauze bidhaa zao. Kwa ufupi usikope siku moja ya Mungu, wakati ambapo amekupatia siku 6 kufanya kazi zako.
- (5) Sherehe, Mikusanyiko ya kijamii, na shughuli nyingine zote za kidunia kama mipira, kuogelea, Tennis n.k kamwe isingeruhusiwa katika Masaa matakatifu.
- (6) Siku ya BWANA mchana ni muda mzuri kwa vijana na watu wazima kushiriki katika kutembelea viumbe vya asili na kujifunza juu ya mimea na maisha ya wanyama. Si vyema kubadili muda wa ushirika wa kanisa na maburudisho ama kutembelea viumbe wa asili. Masaa ya Siku ya BWANA ni muda mzuri pia wa kutembelea wagonjwa waliofungwa na waliolazwa hospitalini. Kutembelea wagonjwa, wafiwa ama wafungwa wakati wa muda wa Ibada, inatakiwa kufanyika kwa nadra sana labda tu kama ni jambo la dharura ama tukio mahususi. Ni rahisi kupata uhuisho kwenye ushirika na wenzio na unaweza kujenga ushirika na watu hao baada ya hapo. Nadhani, mifano tuiapatayo katika Biblia YESU hakuahirisha kwenda kusali kwasababu alikuwa anaenda kumuona mgonjwa. Aliendelea kufanya hivyo muda wote baada ya Ibada kanisani. Bila shaka “hakukopa muda wa Kanisa”
- (7) Ni muda mzuri wa kujifunza mwongozo wako wa kujifunza Biblia kila juma siku ya BWANA mchana wewe na familia yako na kama ikiwezekana shiriki katika michezo ambayo itakuza mahusiano yako na Mungu (Michezo ya Biblia).
- (8) Mungu hufurahishwa tunapojitenga mbali si tu na kazi, lakini pia kujiepusha kuzungumza maneno yetu na kuwaza mawazo yetu siku ya BWANA. Hili ni gumu lakini omba kwamba ni jambo ambalo mafarisayo walikuwa na shida nalo, matendo yao yalikuwa sahihi, lakini dhamira, mawazo na tabia zao zilikuwa mbali mno. Najikuta mara kadhaa nikiwa nafuta koki za bafuni ama kuondoa utando wa buibui bila kufikiri kuwa ni sabato.

- (9) Tunaonesha dharau kwa Mungu, tunapoamua kulala masaa yote ya Sabato na kujitenga na Ibada katika nyumba ya Mungu ( japo si dhambi kupumzika saa moja ama mawili siku ya Sabato mchana, ila kulala siku nzima ili kwamba usome usiku, ama upate nguvu za kufanya mambo yako baada ya Siku ya BWANA si njia sahihi.
- (10) Tunamheshimu Mungu kwa kukusanya familia yetu pamoja, tukiimba kwa mtizamo wa Ibada wakati wa kufungua na kufunga Siku ya BWANA.

=====

**Kanuni zinazohusiana na MAMLAKA katika familia yetu...**

- A. Tunampenda na kumtii Bwana wetu, Mungu kwa unyenyekevu wa moyo wote
- B. Tunasoma Biblia na kuomba kila jambo kwa Mungu kwa moyo mnyoofu
- C. Tunawajali na kuwatii wazazi wetu katika Bwana bila kuonesha hali ya dharau
- D. Tunakubali kukosolewa na kuonywa kwa moyo wa unyenyekevu.

**Kuhusiana na masuala ya MAHUSIANO katika familia yetu....**

- E. Tunapendana, kwa kuchukuliana kwa huruma, utu na staha
- F. Tunasaidiana, kwa upole tunatanguliza mahitaji ya wenzetu kabla ya mahitaji yetu.
- G. Tunatiana moyo, kwa kutumia maneno yale tu yanayojenga tabia njema na kubariki wengine.
- H. Tunasameheana, kwa kufunika kosa kwa upendo pale tunapokosea ama kuwakosea wengine.

**Kuhusiana na UMILIKI WA MALI katika familia yetu.....**

- I. Tunashukuru Mungu kwa kile tulicho nacho, kwamba kiwe kidogo ama kingi.
- J. Tunaridhika kwa kile tulicho nacho, na sio kutamani vingine wengine walivyo navyo.
- K. Tu wakarimu kwa vile tulivyo navyo, kwa kushiriki kwa uwazi na wengine.
- L. Tunajali vile tulivyo navyo, kwa kuvitumia kwa busara na kwa umakini.

**Kuhusiana na KAZI katika familia yetu.....**

- M. Tunabidii kukamilisha kazi kwa uaminifu na kwa umakini tunapoombwa kufanya hivyo.
- N. Tunachukua juhudi binafsi kufanya kazi zetu zote pasipo kuhitaji kuambiwa
- O. Tunafanya kazi kwa roho ya ushirikiano, kwa uwazi tunatoa na kupokea msaada.
- P. Tunafanya juhudi binafsi kuhakikisha kuwa mazingira ya nyumbani yanadumu kuwa masafi muda wote.

**Kuhusiana na TABIA katika familia yetu.....**

- Q. Tunachagua kuwa na furaha, hata pale ambapo tunahisi tulitakiwa kulalamika
- R. Tunachagua kuwa wapatanishi, hata pale tunapojihisi kupisana kauli.
- S. Tunaamua kuwa watulivu, hata pale tunapojihisi kama tunashindwa kutulia
- T. Tunaamua kuwa wapole, hata kama tunahisi hatukutakiwa kuwa hivyo.

## **Kuhusiana na CHAGUZI katika maisha yetu.....**

- U. Tunafanya kile tunachojua kuwa ni sahihi, bila kujali wengine watasema nini.
- V. Tunauliza kabla ya kutenda, pale ambapo hatujui nini sahihi cha kufanya
- W. Tunajaribu kujizuia mar azote na kwa kila hali.
- X. Daima tunasema ukweli na kamwe hatujaribu kusema uongo wa aina yeyote.

=====

## **JINSI YA KUTOKUWA NA FURAHA MAISHANI**

Jifikirie Mwenyewe  
Jizungumzie mwenyewe muda wote  
Tumia kiwakilishi “mimi” mara nyingi iwezekanavyo  
Jipime muda wote kwa kutumia mawazo na maoni yaw engine  
Sikiliza kwa shauku kuhusu kile wengine wanasema kukuhusu wewe  
Kuwa na mashaka  
Tarajia watu wakukubali  
Kuwa na wivu na tamaa  
Kasirika kwa kila anayekutukana  
Kamwe usisahau kukosoa wengine  
Usimwamini mtu yeyote isipokuwa wewe mwenyewe  
Sisitiza watu wakukumbuke na kukuheshimu.  
Lazimisha mawazo yako juu ya kila jambo yaheshimiwe.  
Kasirika endapo watu hawakukumbuki na kukupa fadhila.  
Usisahau huduma uliyowahi kutoa.  
Daima tegemea nyakati njema kwa ajili yako.  
Jaribu kukwepa majukumu yako kama utaweza.  
Wajali watu wengine kwa kiwango kidogo sana kadri inavyowezekana.  
Jipende mwenyewe kupita kiasi.  
Kuwa mbinafsi.  
Kanuni hizi zitakuhakikishia kutokuwa na furaha maishani.

## **MASOMO YA BIBLIA YA KUSHANGAZA-Amazing Facts Biblia Study Katika Nyakati Hizi Zinazoshindwa za Kimadili**

### **Somo la 1**

Katika nyakati hizi zilizo na changamoto ya kiadili - wakati mabilioni yanatengenezwa kupitia udanganyifu wa ushirika wakati wa kuaminiwa, viongozi wa kiroho wanathibitisha uongo, na uongo katika siasa unaonekana kuwa kawaida wakati wale ambao unawategemea wanakuumiza mara kwa mara zaidi - kuna kitu chochote unachoweza kukiamini? Ndio! Unaweza kuamini kabisa Biblia! Kwa nini? Angalia tu ushahidi ...

Bibilia sio mkusanyiko wa maoni ya watu. Waandishi wake waliongozwa na Roho Mtakatifu.

1. Je! Biblia inadai nini juu yake yenyewe?

Bibilia inasema, "Andiko lote limetolewa kwa msukumo wa Mungu." 2 Timotheo 3:16. "Unabii haukukuja zamani kwa mapenzi ya mwanadamu; lakini watu watakatifu wa Mungu waliongea walipokuwa wakiongozwa na Roho Mtakatifu." 2 Petro 1:21. "Maandishi hayawezi kuvunjika." Yohana 10: 35.

Jibu: Inadai kutiwa msukumo. Iliandikwa na wanaume ambao waliongozwa na Roho Mtakatifu. Haiwezi kuvunjika au kudhibitishwa kuwa sio kweli.

Yesu alinukuu Biblia na kusema kwamba ni kweli.

Je! Yesu alionyeshaje imani yake na imani yake katika Maandiko?

Yesu alisema, "Imeandikwa, Mtu hataishi kwa mkate tu." "Imeandikwa tena, Usimjaribu Bwana, Mungu wako." "Imeandikwa, Umsujudie Bwana, Mungu wako, na wewe tu umtumikie." Mathayo 4: 4, 7, 10. "Neno lako ni kweli." Yohana 17:17.

Jibu: Yesu alinukuu Maandiko wakati alipokutana na majaribu ya Shetani. Alisema pia kwamba Biblia ni ukweli Yohana 17:17. Mara nyingi Yesu alinukuu Maandiko kama mamlaka ya ukweli Alikuwa anafundisha.

Kabla ya Koreshi kuzaliwa, nabii wa Mungu wa Mungu alimpa jina kama mkuu ambaye angepindua Babeli.

3. Je! Unabii wa Biblia unathibitisha msukumo?

Bibilia inasema, "Mimi ndimi Bwana. Ninatangaza vitu vipya: kabla ya kuchipua nitakuambia juu yao." Isaya 42: 8, 9. "Mimi ni Mungu. Kutangaza mwisho tangu mwanzo, na tangu nyakati za zamani mambo ambayo bado hayajafanywa." Isaya 46: 9, 10.

Jibu: Utabiri wa Biblia wa mambo yatakayotokea wakati ujao unathibitisha msukumo wa maandiko kadiri inavyotokea. Angalia mifano ifuatayo ya unabii wa Biblia uliotimia:

Falme nne za ulimwengu za kutokea: Babeli, Wamedi na Uajemi, Ugiriki, na Roma sura ya 2, 7, 8.

Cyrus kuwa shujaa kukamata Babeli Isaya 45: 1-3.

Baada ya Babeli kuharibiwa, haingeweza kamwe kukaliwa tena Isaya 13:19, 20 Yeremia 51:37.

Misiri haingekuwa tena na nafasi ya kuamuru kati ya mataifa Ezeieli 29:14, 15 30:12, 13.

Misiba ya kutetemeka kwa ardhi na woga hadi mwisho wa wakati Luka 21:25, 26.

Uadilifu wa maadili na kupungua kwa hali ya kiroho katika siku za mwisho 2 Timotheo 3: 1-5.

4. Je! Tunaweza kutarajia matamshi ya kisayansi yaliyotolewa katika Bibilia kuwa sahihi?

Bibilia inasema, "Neno lako ni kweli tangu mwanzo." Zaburi 119: 160. "Roho atakuongoza kwenye ukweli wote." Yohana 16:13.

Jibu: Ndio, Bibilia ni kweli. Roho Mtakatifu, ambaye aliwaongoza waandishi wa Bibilia, huwa anasema ukweli kila wakati. Hapa kuna taarifa chache za Bibilia ambazo zimethibitishwa na sayansi:

"Yeye hutegemea dunia bila kitu." Ayubu 26: 7. Ukweli huu wa kisayansi ni kutoka kwa Ayubu, kitabu cha kongwe zaidi cha bibilia.

"Yeye ameketi juu ya duara la dunia." Isaya 40:22. Biblia ilisema dunia ni karibu karne zote kabla ya mwanadamu kugunduliwa.

"Kufanya uzani kwa upepo." Ayubu 28:25. Zamani kabla ya wanasayansi kujua, Mungu alisema hewa ina uzani.

"Kwa Yeye [Yesu] vitu vyote vinaungana." Wakolosai 1:17. Neno "mjumbe" hapa linamaanisha "kushikilia pamoja" au "kushikamana." Tafsiri nyingi za Biblia huiweka "shika pamoja." Hii ndio jibu la swali linalowasumbua la wataalam wa nyuklia juu ya chembe. Siri ya kweli ya chembe haihusiani na nguvu zake za nguvu, lakini badala yake, "Je! Kwanini atomu haina kuruka?" Ujuzi wa kisayansi unasema inapaswa, lakini haifanyi. Wanasayansi wengine wanajiuliza ni nguvu gani ya kushangaza, haijulikani kwao, inawashikilia pamoja. Biblia inasema kwamba nguvu za ajabu ni Muumbaji, Mungu mwenyewe.

Magonjwa mengi hayangekuwepo ikiwa sheria za Mungu za zamani kuhusu maadili zilitii.

5. Je! Kanuni za kiafya za kibinadamu zimefungwa kwa akili ya karne ya ishirini?

Jibu: Funika taka za mwili na uchafu Kumbukumbu la Torati 23:12, 13.

Mpangilio wa Bibilia wa siku ya Musa kwamba taka ya mwili inapaswa kuzikwa ilikuwa miaka 3,500 kabla ya wakati wake na kuokoa maelfu isitoshe ya maisha ya Wayahudi. Shida kubwa bado zinaibuka wakati usafi wa mazingira haujashughulikiwa vizuri.

"Wala tusifanye uzinzi." 1 Wakorintho 10: 8.

Neno "uasherati" linamaanisha kila aina ya tabia mbaya ya kingono. Hakutakuwa na janga la UKIMWI ikiwa shauri hili la Bibilia la kisasa lilitiwa, na wala utoaji mimba hautakuwa kashfa ya kimataifa ambayo sasa iko.

Acha ulevi peke yako Mithali 23: 29-32.

Ikiwa suluhisho hili bora kabisa la Bibilia lilipoteklezwa, fikiria tu litamaanisha nini:

Mamilioni ya walevi kuwa raia wenye heshima, wenye heshima.

Mamilioni ya familia ziliungana tena.

Mamilioni ya nyumba zilizovunjika zimerekebishwa.

Kuongezeka maelfu ya maisha yaliyookolewa na kuendesha gari kali.

Maelfu ya serikali, biashara, na viongozi wa kitaalam wakifanya maamuzi ya nia wazi.

Mabilioni ya dola zinazopatikana kwa matumizi ya kibinadamu.

Matumizi ya pombe imeleta ole mbaya kwa watu wengi.

Kumbuka: Mungu haambii tu jinsi ya kufanikiwa na shangwe wakati wa shida za leo za kusumbua, lakini pia hutupa nguvu ya miujiza ya kuifanya (1 Wakorintho 15:57, Wafilipi 4:13, Warumi 1:16). Kanuni za afya za Bibilia zinafaa na zinahitajika sana, lakini ni wachache wanaosikiliza. Kwa zaidi juu ya afya, angalia Mwongozo wa Utafiti wa 13.

Mabaki ya kale ambayo yaligunduliwa na wachimbuaji wa vitu vya kale huthibitisha kurudia na ukweli wa Biblia.

6. Je! Taarifa za kihistoria za Bibilia ni sahihi?

Bibilia inasema, "Mimi Bwana ninasema ukweli, ninatangaza yaliyo sawa." Isaya 45:19, RSV. \*

Jibu: Ndio, taarifa za kihistoria za Bibilia ni sahihi. Kile ambacho Mungu anasema katika kitabu chake ni kweli. Wakati mwingine, kwa muda, ushahidi unaweza usipatikane kuthibitisha ukweli fulani wa kihistoria kutoka kwa Bibilia, lakini baada ya muda ushahidi unaonekana. Kumbuka yafuatayo:

Kwa miaka wakosoaji walisema Bibilia haikuwa ya kutegemewa kwa sababu inataja taifa la Wahiti Kumbukumbu la Torati 7: 1 na miji kama Ninawi Yona 1: 1, 2 na Sodom Mwanzo 19: 1, ambayo walikana kwamba ilikuwapo. Lakini sasa akiolojia ya kisasa imethibitisha kwamba wote watatu walikuwepo.

Wakosoaji pia walisema wafalme waliyotajwa katika Bibilia Belshazari Daniel 5: 1 na Sargon Isaya 20: 1 hajawahi kutokea. Kwa mara nyingine tena, imethibitishwa kuwa walikuwepo.

Wakosoaji pia walisema rekodi ya Bibilia ya Musa haikuwa ya kuaminika kwa sababu inataja kuandika Kutoka 24: 4 na gari zenye magurudumu Kutoka 14:25, ambayo hakuna ambayo walisema ilikuwepo wakati huo. Wao, kwa kweli, wanajua bora zaidi leo.

Wakati mmoja wafalme 39 wa Israeli la kale na Yuda waliotawala wakati wa ufalme uliogawanywa walithibitishwa kutoka kwa rekodi ya Bibilia, kwa hivyo wakosoaji walishtaki uwongo. Lakini basi

wanaakiolojia walipata rekodi za cuneiform zilizotaja nyingi za wafalme hawa na, tena, rekodi ya Biblia ilithibitishwa kuwa sawa. Wakosoaji wamethibitishwa mara kwa mara kuwa mbaya kwani uvumbuzi mpya unathibitisha watu wa kibiblia, mahali, na matukio. Itakuwa hivyo kila wakati.

\* Revised Standard Version of Bible C 1946, 1952, 1971 na Idara ya Elimu ya Kikristo ya Baraza la Kitaifa la Mkanisa ya Kristo huko USA. Kutumika kwa ruhusa.

7. Moja ya miujiza kubwa zaidi ya Biblia ni umoja wao. Tafadhali tafakari ukweli wa zifuatazo:

Jibu:

A. Vitabu 66 vya Biblia viliandikwa:

Katika mabara matatu.

Kwa lugha tatu.

Na karibu watu 40 wafalme, wachungaji, wanasayansi, mawakili, mkuu wa jeshi, wavuvi, makuhani, na daktari.

Kwa kipindi cha miaka kama 1,500.

Juu ya masomo yenye utata.

Na watu ambao, kwa hali nyingi, walikuwa hawajawahi kukutana.

Na waandishi ambao elimu na malezi yao yalitofautiana sana.

B. Walakini, ingawa inaonekana kuwa haiwezekani kabisa,

Vitabu 66 vina maelewano na kila mmoja.

Mara nyingi dhana mpya juu ya somo huonyeshwa, lakini dhana hizi hazidhoofishi kile wasemaji wengine wa Biblia wanasema juu ya somo hilo hilo.

C. Ongea juu ya kushangaza!



Waulize watu ambao wameangalia tukio moja kwa kila mmoja kutoa ripoti ya kile kilichotokea. Watatofautiana sana na karibu kila mara watapingana kila mmoja kwa njia fulani. Bado Bibilia, iliyoandikwa na waandishi 40 kwa kipindi cha miaka 1,500, inasoma kana kwamba imeandikwa na akili moja kubwa. Na, kwa kweli, ilikuwa: "Watu watakatifu wa Mungu walizungumza walipokuwa wakiongozwa na Roho Mtakatifu." 2 Petro 1:21. Roho Mtakatifu "aliwakusanya" wote. Yeye ndiye Mwandishi wa kweli wa Bibilia. Injili nne wakati mwingine hutofautiana katika jinsi wanavyoripoti tukio moja, lakini wanakamilizana.

Kukubali Kristo na kutii maandiko hubadilisha mlevi, mwovu, mchafu, mwenye dhambi kuwa Mkristo mwenye upendo, mwenye kiasi, safi. Wakosoaji hawawezi kuelezea ukweli huu.

8. Ni uthibitisho gani wa msukumo wa Bibilia unaopatikana katika maisha ya watu?

Bibilia inasema, "Kwa hivyo ikiwa mtu yeyote yuko ndani ya Kristo, yeye ni kiumbe kipya: vitu vya zamani vimepita tazama, vitu vyote vimekuwa vipya." 2 Wakorintho 5:17.

Wakristo wana furaha ya ndani na amani ambayo wengine hawana.

Jibu: Maisha yaliyobadilika ya wale wanaomfuata Yesu na kutii Maandiko ndio dhibitisho la kufurahisha zaidi la uvumbuzi wa Bibilia. Mlevi huwa mzito; wasio na maadili, safi; walevi, bure; mchafu, na heshima; wenye kuogopa, na ujasiri; na mchafi, mkarimu.

Mshukiwa wa Amerika alikuwa akitembelea kisiwa ambacho asili yake asili yake ilikuwa ya bangi. Alipomuona mzee akisoma bibilia, alimdhiki kwa kusoma kitabu "kilichojaa hadithi ambazo tayari zilikuwa zimefunuliwa." Mzaliwa huyo alimtabasamu na kumwambia, "Rafiki yangu, ahsante tunaamini kitabu hiki. La sivyo, tungekuwa tukikusaidia chakula cha jioni." Biblia kweli hubadilisha watu, na ukweli huu wa kushangaza unathibitisha msukumo wake.

9. Je! Ni uthibitisho gani wa msukumo wa Bibilia unaoibuka wakati tunalinganisha unabii wa Agano la Kale la Masihi anayekuja na matukio ya Agano Jipya katika maisha ya Yesu?

Bibilia inasema, "Na kuanza kwa Musa na manabii wote, Yesu [aliwaelezea] katika Maandiko yote mambo yanayohusu yeye." Luka 24:27. "Kwa maana [Apolo] aliwashawishi Wayahudi kwa nguvu, akionyesha kutoka kwa Maandiko kwamba Yesu ndiye Kristo." Matendo 18:28, NKJV. \*

Yesu alijaza zaidi ya unabii zaidi ya 125 wa Agano la Kale kuhusu Masihi.

Jibu: Utabiri wa Agano la Kale juu ya Masihi aliyekuja ulikuwa maalum na uliotimizwa sana na Yesu wa Nazareti hivi kwamba Yesu na Apolo walitumia unabii huu kudhibitisha kwa Wayahudi kwamba kweli Yesu alikuwa Masihi. Kuna zaidi ya 125 ya unabii huu. Wacha tuchunguze 12 kati yao:

Utabiri wa Kitabu cha Utabiri wa Agano la Kale

1. Mzaliwa wa Betelehemu Mika 5: 2

Mathayo 2: 1

2. Mzaliwa wa bikira Isaya 7:14

Mathayo 1: 18-23

3. Katika ukoo wa Daudi Yeremia 23: 5

Ufunuo 22:16

4. Jaribio la mauaji la Herode Jeremiah 31:15

Mathayo 2: 16-18

5. Kutapeli na rafiki Zaburi 41: 9

Yohana 13: 18, 19, 26

6. Kuuzwa kwa sarafu 30 za fedha Zekaria 11:12

Mathayo 26: 14-16

7. Amsulubiwa Zekaria 12:10

Yohana 19: 16-18, 37

8. Kura zilizopigwa kwa nguo zake Zaburi 22:18

Mathayo 27:35

9. Hakuna mifupa iliyovunjwa Zaburi 34:20 Kutoka 12:46

Yohana 19: 31-36

10. Kuzikwa katika kaburi la mtu tajiri Isaya 53: 9



Mafuriko ya ulimwenguni pote yakaharibu kila kiumbe isipokuwa uhai wa bahari na kile kilicho ndani ya safina ya Nuhu Mwanzo sura ya 6, 7, 8.

Lugha tofauti za ulimwengu zilianza kwenye Mnara wa Babeli Mwanzo 11: 1-9.

Mungu, ambaye amekuwepo kila wakati na anajua kila kitu, anashiriki nasi ukweli tatu hapo juu, akigundua kuwa hatuwezi kamwe kuzipata peke yetu. Tunajua "kwa sehemu" sasa 1 Wakorintho 13: 9. Na ufahamu wa Mungu ni "zamani kujua." Warumi 11:33. Wanaolojia hawatawahi kujua umri wa dunia kwa sababu iliundwa na umri dhahiri, kama vile Adamu na Eva.

Wenzi hao walikuwa na umri wa siku moja tu kwenye siku yao ya pili ya maisha, lakini walionekana wakomavu. Vyombo vya kupimia vya mwanadamu haviruhusu umri dhahiri. Katika hali kama hizi, hawaaminiki. Amini Bibilia, na utakuwa daima mbele ya uvumi wa wasomi wa kidunia na wenye hekima ya ulimwengu.

11. Je! Ni mambo gani muhimu ya ulimwengu ambayo yameleta nguvu na rufaa ya Bibilia katika mtazamo mkali?

Jibu: Kushindwa na kuporomoka kwa Ukomunisti na kudhoofika na kutokubaliana kwa nadharia ya mageuzi kumeangazia Bibilia.

Sayansi ya kweli huwa inapatana na Bibilia kwa sababu Mungu ndiye mwandishi wa zote mbili.

Kumbuka: Umoja wa Jamhuri ya Soviet ya Ujamaa ulijaribu ukomunisti, kutokuamini Mungu, na pia mageuzi, ambayo ni namba ya kumi ya Marxism. Wote walishindwa. Demokrasia mpya inayotokana inatambua kuwa jambo moja tu litafanya kazi, na karibu ziko kwa sauti moja kulia kwa Jumuiya ya Wakristo: "Tuletee Bibilia na mahubiri ya Kikristo na mafundisho. Sasa lazima tujenge juu ya msingi usio na msimamo wa maombi na imani ya Kikristo. Hakuna kitu kingine kulinganisha. Hakuna chochote kingine kitajibu maswali muhimu ya maisha na kuleta amani mioyoni mwa watu wetu. Tafadhali usituweke tukisubiri! Tunataka sana na tunahitaji Biblia, Mungu, na Ukristo sasa." Kwa mara nyingine, Neno la Mungu linashinda.

Mageuzi, kama ukomunisti, ni kupoteza umakini wake na uaminifu. Lazima tukumbuke kuwa sio kitu zaidi ya nadharia isiyopuuzwa, dhaifu. Tutataja vitu vitatu tu:

Kitabu cha Robert Gentry cha Creation's Tiny Mystery hakijawasilisha wanasayansi wengi kuhusu ukweli wa dhahiri wa dhahiri wa uumbaji wa papo hapo. Siri katika Rocks, kitabu kinachoeleweka kwa urahisi kulingana na utafiti wake, kinaweza kununuliwa kutoka kwa ukweli wa kushangaza.

Maandamano ya baolojia ya Masi ya hivi karibuni kuwa seli moja ni ngumu sana hufanya asili ya ajali

katika seli moja upuuzi wa kihesabu.

Enzi tofauti tofauti sasa zilizopewa tabaka za Grand Canyon na vipimo vya kisayansi vya sasa, tofauti na zile zilizopewa hapo awali, zinafanya wanamabadiliko na vipimo vyao vya zamani vionekane kuwa vya kutokuwajibika na visivyo na jukumu. Nadharia ya kutokuwepo kwa Mungu ya mageuzi ambayo wanadamu na mapapa walitoka kwa mababu wa kawaida hukosoa wazo kwamba watu waliumbwa kwa mfano wa Mungu. Inakanusha uwepo wa Mungu, inamwondoa kabisa Yesu kama Mwokozi, inapuuza Bibilia, na inadhihaki ukweli wa nyumba ya milele mbinguni. Shetani anapenda nadharia ya mageuzi kwa sababu inaharibu uaminifu wa wokovu. Wakomunisti wanajifunza. Je!

Biblia inavutia kwa ulimwengu kwa sababu inatoa majibu wazi kwa maswali yanayotatanisha maishani.

12. Kwa nini Bibilia inavutia sana ulimwenguni?

Bibilia inasema, "Neno lako ni nuru ya njia yangu." Zaburi 119: 105. "Nimewaambia mambo haya ili furaha yenu ikamilike." Yohana 15:11. "Kwa mfano wa Mungu. Mwanzo 1:27. "Nuru yenu na iangaze mbele ya watu, wapate kuona matendo yenu mema, wamtukuze Baba yenu aliye mbinguni." Mathayo 5:16. "Nitakuja tena, na kukukaribisha kwangu kwamba mahali nilipo, nipate kuwa huko pia." Yohana 14: 3.

Jibu: Kwa sababu linajibu maswali ya kushangaza zaidi maishani:

Nimetoka wapi? Mungu alitumba kwa mfano wake. Hatukuibuka kwa bahati mbaya kama glavu za nondescript kutoka kwa mteremko fulani wa kawaida. Sisi ni wana na binti za Mungu, Mfalme hodari Wagalatia 3:26. Sisi ni wenye thamani sana kwa Mungu wakati Adamu na Eva walipotenda dhambi, alimtoa Mwanawe afe na alipe malipo ya dhambi zetu ili tuwe huru. Yeye anataka kuturudisha kwa sura yake na kisha, muda mfupi, aturudishe Edeni, nyumba ambayo Adamu na Eva walipotea.

Kwanini nipo hapa? Malengo yetu ya maisha leo yanapaswa kuwa kugundua majibu mazuri ya Bibilia ya shida za maishani za maisha na kukubali ombi la Yesu la kuturudisha kwa sura yake Warumi 8:29.

Je! Siku zijazo hunishikilia nini? Hakuna ubashiri juu ya siku zijazo. Yesu atakuja hivi karibuni kuchukua watu wake kwenye nyumba nzuri ambayo amewaandalia mbinguni. Huko, kwa furaha kuu na furaha, watu wataishi milele Yohana 14: 1-3 Ufunuo 21: 3, 4.

13. Ninamshukuru Mungu kwa kunipa majibu mazuri kwa maswali magumu zaidi ya maisha.

Jibu:

Maswali yaliyofikiria

1. Nina mashaka kwamba Bibilia inatoa picha mbaya kama hizi za picha ya dhambi katika kurekodi maisha ya wahusika wengine wa Bibilia. Je! Hii ni muhimu? Warumi 15: 4

Ndio. Ni moja wapo ya ukweli mkubwa unaopeana ukweli kwa Bibilia. Wasifu wengi huruka au hupunguza laini na mara nyingi hupindisha nzuri. Kuiambia kama ni kuwapa watu imani kuwa Bibilia inaweza kuaminiwa haifichiki. Zaidi ya hayo, mkakati wa Shetani ni kuwashawishi watu kuwa ni wenye

dhambi kubwa Mungu hawezi au hatawaokoa. Je! Ni shangwe gani iliyojitokeza juu ya watu kama wanapoonyeshwa kesi za Biblia za watu kama wao na mbaya zaidi ambao Mungu aliwaokoa kutoka kwa dhambi na kuhesabiwa haki Warumi 15: 4!

2. Je! Biblia yote imevuviwa? Wengi wanaamini sehemu zake tu ndizo. 2 Timotheo 3:16

Bibilia ina jibu: "Maandishi yote yametolewa kwa uvuvio wa Mungu, na yana faida kwa mafundisho, kwa kukaripia, kwa urekebishaji, kwa mafundisho kwa haki." 2 Timotheo 3:16. Biblia haina tu neno la Mungu. Badala yake, ni Neno la Mungu. Biblia ni mwongozo wa habari na utendaji kwa maisha ya mwanadamu. Puuza yoyote na utakuwa na ugumu na shida.

3. Biblia ni kitabu cha zamani kilicho na maneno ya zamani na dhana. Je! Hausikii kuwa sio salama kutegemea kitu hadi hivi sasa kutoka kwa siku yetu ya kuangazwa? 1 Petro 1:25

Hapana. Umri wake uko kwa faida yake. Hiyo ni, kwa kweli, moja ya dhibitisho la msukumo wake. Biblia inasema, "Neno la Bwana hudumu milele." 1 Petro 1:25. Biblia imesimama kama mwamba. Ni kitabu cha Mungu, Neno lake. Haiwezi kuharibiwa. Wanaume na hata mataifa yote yamewachoma moto, kupiga marufuku, na kujaribu kudhalilisha na kuharibu Biblia, lakini badala yake, walijitenga. Zimeenda, na mashambulio yao juu ya biblia yamesahaulika. Bado Biblia inabaki muuzaji bora, kwa mahitaji ya kila wakati. Mamilioni ingekufa kwa hiyo, ikiwa ni lazima. Ujumbe wake ni kutoka kwa Mungu na asilimia 100 ni ya kisasa. Kabla ya kuisoma, omba na muombe Mungu afungue moyo wako unaposoma.

4. Watu wengine wenye kipaji zaidi ulimwenguni, ambao wamejifunza Biblia kwa uaminifu, wanaamini hakuna mtu anayeweza kuelewa. Ikiwa kweli ni kitabu cha Mungu, je! Kila mtu hawapaswi kuelewa?

Watu wazima ambao wanaweza kuelewa na kuelezea karibu kila kitu mara nyingi husimamishwa haraka kwenye nyimbo zao wakati wanasoma Biblia. Sababu ni kwamba vitu vya kiroho "vinatambuliwa kiroho." 1 Wakorintho 2: 13,14. Vitu vyenye kina vya Neno havitaweza kueleweka kamwe na akili ya kidunia, haijalishi ni bora sana. Isipokuwa mtu akitafuta kwa uaminifu uzoefu na Mungu, haweza kuelewa mambo ya Mungu. Roho Mtakatifu, anayeelezea Biblia Yohana 16:13 14:26, haeleweki na akili ya mwili, ya kidunia. Kwa upande mwingine, Mkristo mnyenyekevu, hata asiyejifunza ambaye anasoma Biblia anapokea uelewa wa kushangaza kutoka kwa Roho Mtakatifu Mathayo 11:25 1 Wakorintho 2: 9, 10.

## 5. Bibilia imejaa makosa. Unawezaje kuamini imevuviwa? Isaya 28: 9

Idadi kubwa ya kinachojulikana kama makosa katika Bibilia imeonyeshwa kuwa ni makosa ya uamuzi au ukosefu wa uelewa kwa wale wanaolalamika. Sio makosa hata kidogo, lakini ukweli tu haueleweki. Bibilia iliyovuviwa:

Atakuambia ukweli kila wakati.

Kamwe haitakupotosha.

Inaweza kuaminiwa kabisa

Ni ya kuaminika na yenye mamlaka, sio tu katika mambo ya kiroho lakini pia katika mambo mengine inaangazia, pamoja na historia na sayansi.

Shetani huwa akichimba kasoro fulani katika maandiko, ambayo haishangazi. Alipata kosa hata kwa Mungu na mbinguni. Wanakopi wanaweza kuwa na imani potofu katika visa vingine, lakini hakuna madai kama haya yanayotukia au kosa lingine lolote linalodaiwa linaathiri ukweli wa Neno la Mungu. Mafundisho hayakujengwa juu ya kifungu kimoja cha Bibilia, lakini juu ya jumla ya maoni ya Mungu juu ya somo lolote. Hatujui kosa lolote la madai ya aina yoyote ambayo inaweza kuathiri ukweli wa yaliyomo katika Maandiko. Vitu vingine katika maandiko bado ni ngumu kupatanishi. Siku zote kutakuwa na nafasi ya shaka kwa wale wanaopendelea shaka. Tunaamini kwamba hata makosa yaliyodaiwa, ambayo bado hayajaelezewa kabisa, kama zamani yanaweza kufunuliwa kama kengele za uwongo. Watu ngumu hufanya kazi kupotosha Bibilia, mwangaza wake unang'aa.

## Maswali ya Jaribio

1. Ni unabii gani uliotimia unaothibitisha msukumo wa Bibilia? (4)

- \_\_\_ Koreshi angekamata Babeli
- \_\_\_ Ronald Reagan angekuwa rais wa Merika.
- \_\_\_ Misiri haingekuwa tena taifa lenye nguvu, linaloongoza.
- \_\_\_ Maadili yangeharibika katika siku za mwisho.
- \_\_\_ Ujerumani ingekuwa na ukame wa miaka 20.
- \_\_\_ Babeli, ikiwa imeharibiwa, haingekaliwa tena.

2. Yesu alionyesha kuamini kwake kwa msukumo wa Bibilia na:

- \_\_\_ Kuzungumza kwa sauti juu ya mada hiyo.
- \_\_\_ Akinukuu kutoka kwake kama alivyofundisha.
- \_\_\_ Kupiga moto chini kwa wale waliotilia shaka.
- \_\_\_ Kutangaza kutoka kwa hatua za hekalu.

3. Je! Ni ukweli gani wa kisayansi kutoka kwenye orodha hapa chini ambayo Biblia inataja? (3)

- \_\_\_ Dunia ni pande zote.
- \_\_\_ Hewa ina uzani.
- \_\_\_ Mungu huzuia chembe isigeuke.
- \_\_\_ Njia ya maji ni 'H<sub>2</sub>O'.



\_\_\_ Maji ya bahari ni chumvi.

4. Je! Ni ipi kati ya sheria zifuatazo za afya zinazoonekana katika Bibilia? (2)

\_\_\_ Kunywa lita nne za maji kila siku.

\_\_\_ Acha ulevi peke yako.

\_\_\_ Run kila asubuhi na usiku.

\_\_\_ Acha tabia mbaya ya kingono.

5. Taarifa zifuatazo kuhusu Bibilia ni kweli: (3)

\_\_\_ Karibu watu 40 walisaidia kuandika Biblia.

\_\_\_ Bibilia iliandikwa kwa kipindi cha miaka 10,000.

\_\_\_ Sehemu za Bibilia tu ndizo zilizotiwa msukumo.

Mwandishi wa kweli wa Bibilia ni Roho Mtakatifu.

\_\_\_ Bibilia ni muuzaji bora.

6. Ni yapi ya yafuatayo ambayo Bibilia ilitabiri juu ya maisha ya Masihi? (3)

\_\_\_ Angezaliwa huko Nazareti.

\_\_\_ Aliruka kwenda mbinguni mara nyingi.

\_\_\_ Inauzwa kwa vipande 30 vya fedha.

\_\_\_ Herode angejaribu kumuua.

\_\_\_ Angesulubiwa.

\_\_\_ Angefufuliwa baada ya miaka saba.

7. Je! Ni sheria gani ya Bibilia, ikiwa ikifuatwa, ingezuia UKIMWI bora?

\_\_\_ Usiwe mzinzi.

\_\_\_ Usiabudu picha zilizochongwa.

Kula chakula mara kwa mara.

8. Je! Ni maelezo yapi hapo chini ambayo ni kweli juu ya mageuzi? (3)

\_\_\_ Ni nadharia isiyopuuzwa.

\_\_\_ Inadhoofisha Ukristo.

\_\_\_ Ni ukweli uliohibitishwa.

\_\_\_ Inathibitisha kwamba wanadamu na nyani wana babu wa kawaida.

\_\_\_ Ni mpango mpana wa ukomunisti.

9. Je! Ni taarifa zipi hapa chini zinasaidia kudhibitisha msukumo wa Bibilia? (5)

Ripoti zake za wasifu ni pamoja na mbaya na nzuri.

\_\_\_ Inabadilisha maisha ya wafuasi wake.

Utabiri wa Agano la Kale la Masihi ulitimizwa na Yesu.

\_\_\_ Ilitabiri kuongezeka kwa falme nne za ulimwengu.

\_\_\_ Umoja wake.

\_\_\_ Inasimulia siku na saa ya kuja kwa pili kwa Yesu.

10. Mungu aliumba dunia katika siku sita halisi, za masaa 24.

\_\_\_ Ukweli

\_\_\_ Uongo

11. Katika siku za Noa, mafuriko ya ulimwenguni pote yaliteketeza kila kiumbe isipokuwa uhai wa bahari na kile kilicho ndani ya safina.

\_\_\_ Ukweli

\_\_\_ Uongo

12. Lugha tofauti za ulimwengu zilitoka Mnara wa Babeli.

\_\_\_ Ukweli

\_\_\_ Uongo

Je! Mungu Aliumba Shetani?

Somo la 2

Watu wengi ulimwenguni wanadanganywa na fikra mbaya wenye nia ya kuharibu maisha yao - bwana bora anayeitwa shetani, au Shetani. Lakini mkuu huyu wa giza ni zaidi ya vile unavyofikiria ... wengi wanasema yeye ni mtu wa hadithi za uwongo tu, lakini Bibilia inasema yeye ni mtu halisi, na anawadanganya familia, makanisa, na hata mataifa ili kuongeza huzuni na maumivu. Hapa kuna ukweli wa kushangaza wa Bibilia juu ya mkuu huyu wa giza na jinsi unaweza kumshinda!

Dhambi ilitokana na Shetani, ambaye pia huitwa Ibilisi.

1. Dhambi ilitokea kwa nani?

"Shetani hufanya dhambi tangu mwanzo." 1 Yohana 3: 8. "Nyoka yule mzee, anayeitwa Ibilisi, na Shetani." Ufunuo 12: 9.

Jibu: Shetani, anayeitwa pia Ibilisi, ndiye mwanzilishi wa dhambi. Bila maandiko, asili ya uovu ingesalia bila kufafanuliwa.

Shetani alikuwa akiishi mbinguni wakati alifanya dhambi. Jina lake lilikuwa Lusifa, ambalo linamaanisha "Nyota ya Siku."

2. Ni jina gani la Shetani kabla ya kufanya dhambi? Alikuwa akiishi wapi wakati huo?

"Umeangukaje kutoka mbinguni, Ewe Lusifa, mwana wa asubuhi!" Isaya 14:12. Yesu alisema, "Nilimwona Shetani angani kama umeme unaanguka kutoka mbinguni." Luka 10:18. "Ulikuwa juu ya mlima mtakatifu wa Mungu." Ezekieli 28:14.

Jibu: Jina lake lilikuwa Lusifa, na alikuwa akiishi mbinguni. Lusifa anaonyeshwa na mfalme wa Babeli katika Isaya 14 na kama mfalme wa Tiro katika Ezekieli 28.

Lusifa alikuwa malaika wa mbinguni aliyeumbwa na Mungu. Alikuwa kamili kwa hekima na uzuri na akasimama karibu na kiti cha enzi cha Mungu.

3. Je! Asili ya Lusifa ilikuwa nini? Je! Alikuwa na msimamo gani wa uwajibikaji? Je! Biblia inamuelezeaje?

"Uliumbwa." Ezekieli 28: 13,15 "Wewe ndiye kerubi aliyetiwa mafuta anayefunika." Ezekieli 28:14. "Unafunga jumla, umejaa busara, na uzuri katika uzuri ... kila jiwe la thamani lilikuwa kifuniko chako ... kazi ya vitambaa vyako na ya bomba lako ilitayarishwa ndani yako siku uliyoumbwa .. Wewe ulikuwa kamili katika njia zako tangu siku ile uliumbwa, hata uovu ulipatikana ndani yako. Ezekieli 28: 12-15.

Jibu: Lusifa aliumbwa na Mungu, kama vile pia Malaika wengine wote (Waefeso 3: 9). Lusifa alikuwa kerubi "wa kufunika", au malaika. Malaika mmoja mkuu amesimama upande wa kushoto wa kiti cha enzi cha Mungu na mwingine kulia (Zaburi 99: 1). Lusifa alikuwa mmoja wa viongozi wa malaika walioinuliwa sana. Uzuri wa Luciferi ulikuwa hauna makosa na ulikuwa wa kupendeza. Hekima yake ilikuwa kamili. Mwangaza wake ulikuwa wa kushangaza. Ezekieli 28:13 inaonekana kuwa inaonyesha kwamba koo lake lilikuwa tayari maalum kumfanya kuwa mwanamuziki bora. Wengine wanafikiria aliongoza kwaya ya malaika.

Shetani anataka watu wamwabudu. Hata alijaribu kumshawishi Yesu amwabudu.

4. Ni nini kilitokea katika maisha ya Lusifa ambayo ilimpelekea kufanya dhambi? Je! Ni dhambi gani ya kumkufuru yeye kisha kufanya?

"Moyo wako umeinuliwa kwa sababu ya uzuri wako, umeharibu hekima yako kwa sababu ya kuangaza kwako." Ezekieli 28:17. "Kwa kuwa umesema moyoni mwako, ... Nitainua kiti changu cha enzi juu ya nyota za Mungu: ... nitakuwa kama Aliye juu zaidi." Isaya 14:13, 14.

Jibu: Kiburi, wivu, kutoridhika, na kujitukuza viliibuka maishani mwake. Lusifa aliamua kujaribu kumficha Mungu kisha kuwataka wote wamwabudu. Ilikuwa uhaini wa aina mbaya zaidi.

Kumbuka: Kwa nini ibada ni jambo kubwa sana? Kuabudu ndio kiini cha vita inayoendelea kati ya Mungu na Shetani. Watu waliumbwa kuwa na furaha na kutimizwa tu wakati wanamwabudu Mungu peke yake. Hata malaika wa mbinguni wasiofanikiwa wanapaswa kuabudiwa (Ufunuo 22: 8, 9). Shetani alitafuta ibada mwanzoni. Karne nyingi baadaye, wakati alimjaribu Yesu nyikani, ibada ilikuwa bado ni suala kuu (Mathayo 4: 8-11). Katika siku hizi za mwisho, Mungu anawataka watu wote wamwabudu (Ufunuo 14: 6,7). Hii inamkasirisha sana Shetani kwamba atajaribu kuwalazimisha watu wamwabudu au wauawe (Ufunuo 13: 15).

Kila mtu anaabudu mtu au kitu:

nguvu, ufahari, chakula, raha, mali, maoni ya mtu mwenyewe, nk Mungu anasema, "Usiwe na miungu mingine mbele yangu." Kutoka 20: 3. Na isipokuwa tukimwabudu yeye tu, anatusababu dhidi yake (Mathayo 12:30). Habari hii inatisha, lakini ni kweli. Ikiwa kuna kitu chochote au mtu yeyote isipokuwa Mungu anayepata nafasi ya kwanza maishani mwangu, mimi ninaabudu na kuunga mkono Shetani bila hatia. Je! Mungu anayo nafasi ya kwanza maishani mwangu, au nimemwinua Shetani bila kujua? Ni swali lenye kufikiria, sivyo?

Kutoridhika kwa Lusifa ikawa uasi wazi dhidi ya Mungu. Theluthi moja ya malaika wa mbinguni waliungana naye katika jaribio la kumpindua Mungu. Kama matokeo, Lusifa na wafuasi wake walitupwa kutoka mbinguni.

5. Ni nini kilitokea mbinguni kama matokeo ya uasi wa Lusifa?

"Kulikuwa na vita mbinguni: Mikaeli na malaika wake walipigana dhidi ya huyo joka; na joka akapigana na malaika wake, wala hawakuweza kushinda; na mahali pao hapakuonekana tena mbinguni. Na yule joka mkubwa akatupwa nje, yule nyoka mzee, anayeitwa Ibilisi, na Shetani, anayedanganya ulimwengu wote: alitupwa duniani, na malaika zake wakatupwa pamoja naye." Ufunuo 12: 7-9.

Jibu: Lusifa alishinda msaada wa theluthi moja ya malaika (Ufunuo 12: 3, 4) na kusababisha ghasia mbinguni. Mungu hakuwa na chaguo ila kumfukuza Lusifa na malaika zake. Hii ilikuwa vita kubwa zaidi, hadi sasa, iliyowahi kupigwa vita. Kusudi la Lusifa lilikuwa kuchukua kiti cha enzi cha Mungu, hata ikiwa mwishowe inaweza kusababisha mauaji (Yohana 8:44). Baada ya kufukuzwa kutoka mbinguni, Lusifa alitwa Shetani (mpinzani) na shetani (mwenezaji), na malaika wake waliitwa pepo.

Makao makuu ya Shetani ni dunia. Anachukia wanadamu na inakusudia kumdhuru Mungu kwa kukuangamiza.

6. Makao makuu ya Shetani yapo wapi? Anahisije juu ya watu?

"Bwana alimwambia Shetani," Umetoka wapi? "Shetani akamjibu Bwana, akasema," Kuanzia huko na huko duniani na kutoka kwa kwenda huko na huko ndani." Ayubu 2: 2. Ole wao wenyeji wa dunia na bahari! Kwa kuwa ibilisi amekwisha kuja kwako, mwenye hasira kubwa, kwa sababu anajua kuwa ana muda mfupi tu. Ufunuo 12: 12. "Adui yenu Ibilisi hutembea kama simba angurumaye anayemtafuta." 1 Petro 5: 8.

Jibu: Kinyume na maoni ya watu wengi, makao makuu ya Shetani ni dunia, sio kuzimu. Mungu alimpa Adamu na Hawa watawale juu ya dunia (Mwanzo 1:26). Walipotenda dhambi, walipoteza Shetani (Warumi 6: 16), ambaye baadaye alikua mtawala, au mkuu, wa dunia (Yohana 12: 31). Shetani

anawachukia sana wanadamu, ambao waliumbwa kwa mfano wa Mungu. Hawezi kumgusa Mungu. Kwa hivyo, badala yake, sumu yake imeelekezwa dhidi ya watu ambao ni watoto wa Mungu. Yeye ni muuaji mwenye chuki na mwenye nia mbaya ambaye lengo lake ni kukuangamiza na kwa hivyo kuumumiza Mungu.

Adamu na Eva hawapaswi kula mti wa ujuzi wa mema na mabaya, chini ya adhabu ya kifo.

7. Wakati Mungu alipoumba Adamu na Eva, ni kitu gani kimoja alichokatiza kufanya? Je! Nini ilikuwa adhabu ya kutotii?

"Lakini ya mti wa ujuzi wa mema na mabaya usile, kwa kuwa katika siku utakayokula, hakika utakufa." Mwanzo 2:17.

Jibu: Hazipaswi kula mti wa ujuzi wa mema na mabaya. Adhabu ya kula kwa mti huo ilikuwa kifo.

Shetani alichukua aina ya nyoka anayesema na kumshawishi Hawa kula tunda lililokatizwa.

8. Shetani alitumia njia gani kumdanganya Eva? Shetani alimwambia uongo gani?

"Sasa yule nyoka alikuwa mwerevu zaidi kuliko mnyama yeyote wa shamba ambalo Bwana Mungu alikuwa amefanya. Akamwambia mwanamke, Ndio, je! Mungu alisema, Msiila kila miti ya bustani?" "Nyoka akamwambia mwanamke, hakika hautakufa; kwa kuwa Mungu anajua ya kuwa siku mtakayokula, ndipo macho yenu yatafunguliwa, na mtakuwa kama miungu, mkijua mema na mabaya." Mwanzo 3: 1, 4, 5, mkazo umeongezwa.

Jibu: Shetani alitumia nyoka - mnyama mwenye busara zaidi na mwenye kuvutia zaidi Mungu alifanya - kudanganya Eva. Wengine wanafikiria kuwa asili ya nyoka ilikuwa na mabawa na akaruka (Isaya 14:29; 30: 6). Kumbuka, haikutambaa hadi Mungu alaaniwe (Mwanzo 3:14). Uongo wa Shetani ulikuwa: (1) hautakufa, na (2) kula tunda hilo litakufanya uwe na hekima. Shetani, ambaye aligundua uwongo (Yohana 8:44), alichanganya ukweli na uwongo aliowaambia Eva. Uongo ambao ni pamoja na ukweli fulani ndio unaofaa zaidi. Ilikuwa kweli wangejua "mabaya" baada ya kufanya dhambi. Kwa upendo, Mungu alikuwa amewazuia ujuzi wa maumivu ya moyo, huzuni, mateso, maumivu, na kifo. Shetani, kama vile anavyofanya leo, alifanya maarifa ya uovu ionekane ya kuvutia.

Shetani alisema uwongo kumtaja vibaya tabia ya Mungu kwa sababu alijua kuwa hakuna mtu atakayeachana na Mungu mwenye upendo kama huyo bila kuelewa tabia yake.

Kula tunda lililokatizwa alishiriki Adamu na Eva na Shetani, adui mkali wa Mungu.

9. Je! Kula kipande cha matunda ilikuwa mbaya sana? Je! Ni kwanini Adamu na Eva waliondolewa kwenye shamba?

"Yeye ajuaye kufanya mema na asifanye, kwake ni dhambi." Yakobo 4:17. "Dhambi ni ukiukaji wa sheria." 1 Yohana 3: 4. "Yeye atendaye dhambi ni wa Ibilisi." 1 Yohana 3: 8. "Bwana MUNGU akasema, Tazama, mtu huyu amekuwa kama mmoja wetu, kujua mema na mabaya: na sasa, asije akaunyosha mkono wake, na pia achukue mti wa uzima, akala, akaishi milele . " "Basi akamfukuza yule mtu;

akaweka mashariki mwa bustani ya Edeni makerubi, na upanga wa moto ambao uligeuka kila njia, kuweka njia ya mti wa uzima." Mwanzo 3:22, 24.

Jibu: Ndio, kula tunda ilikuwa dhambi kwa sababu ilikuwa kukataliwa moja kwa moja ya mahitaji kadhaa ya Mungu. Ilikuwa uasi wazi dhidi ya sheria na mamlaka ya Mungu. Kwa kukataa amri moja ya Mungu, Adamu na Eva walijiunga na Shetani, adui wa Mungu, na kwa hivyo walileta utengano kati yao na Mungu (Isaya 59: 2). Shetani alitumai kuwa wenzi hao watatenda dhambi kisha kula matunda ya mti wa uzima, na kwa hivyo watakuwa wenye dhambi wasiokufa. Lakini Mungu aliwaondoa kwenye bustani kuzuia janga kama hilo.

10. Je! Ni ukweli gani wa kushangaza ambao Bibilia inafunua kuhusu njia za Shetani za kuumiza, kudanganya, kuwakatisha tamaa na kuwaangamiza watu?

Jibu: Shetani hutumia kila njia inayowezekana kuwadanganya na kuwaangamiza watu. Pepo zake zinaweza kuonekana na kusababisha watu waadilifu, hata makasisi. Na Shetani ataonekana kama malaika mtukufu wa nuru na nguvu ya kuita moto kutoka mbinguni. Ataiga Yesu. Lakini umeonywa, kwa hivyo usianguke kwa hilo. Yesu atakapokuja, kila jicho litamwona (Ufunuo 1: 7). Atabaki mawingu na hata asiguse ardhi (1 Wathesalonike 4:17).

Bibilia Inasema Shetani:

Udanganyifu / watesaji (Ufunuo 12: 9, 13)

Nukuu / Bibilia potofu (Mathayo 4: 5, 6)

Mtuhumiwa wa uwongo / mauaji (Ufunuo 12:10 Yohana 8:44)

Mitego / mtego (2 Timotheo 2:26 1 Petro 5: 8)

Hufanya vita dhidi ya watu wa Mungu (Ufunuo 12:17)

Mfungaji / husababisha usaliti (Luka 13:16 Yohana 13: 2, 21)

Mahabusu (Ufunuo 2:10)

Wamiliki / wazuiaji (Luka 22: 3-5 1 Wathesalonike 2:18)

Inafanya kazi miujiza / uwongo (Ufunuo 16:13, 14 Yohana 8:44)

Inaonekana kama malaika wa nuru (2 Wakorintho 11: 13-15)

Inaleta magonjwa / mateso (Ayubu 2: 7)

Pepo zake huiga wachungaji (2 Wakorintho 11: 13-15)

Wazushi ("Ibilisi" anamaanisha "mwenezaji") Anaita moto kutoka mbinguni (Ufunuo 13:13)

Uwezo wa kudanganya wa wakati wa mwisho wa Shetani utakuwa mkubwa sana kwamba karibu ulimwengu wote utamfuata.

11. Je! Majaribu na mikakati ya Shetani ina nguvu na madhubuti gani?

Alishawishika: theluthi moja ya malaika (Ufunuo 12: 3-9); Adamu na Eva (Mwanzo 3); wote isipokuwa watu wanane katika siku za Noa (1 Petro 3:20). Atafanya waliopotea wahisi wameokolewa (Mathayo 7: 21-23). Karibu ulimwengu wote utamfuata (Ufunuo 13: 3). Wachache wataokolewa (Mathayo 7: 14; 22: 14).

Jibu: Kiwango cha mafanikio ya Shetani ni cha juu sana kiasi kwamba inaonekana karibu kuwa mbaya. Alidanganya theluthi ya malaika. Katika siku za Noa, watu wote isipokuwa wanane walidanganywa. Kabla ya Yesu kuja mara ya pili, Shetani ataonekana kama malaika, akiishi kama Kristo. Nguvu yake ya udanganyifu itakuwa kubwa sana kwamba usalama wetu tu utalala kwa kukataa kwenda kumuona (Mathayo 24: 23-26). Ikiwa unakataa kabisa kutazama na kusikiliza, Yesu atakulinda kutoka kwa udanganyifu (Yohana 10:29).

Mwisho wa ulimwengu, Shetani atatupwa ndani ya ziwa la moto, ambalo litamfanya kuwa majivu na kumaliza uwepo wake milele.

12. Ni wapi shetani atapata adhabu yake? Adhabu hiyo itakuwa nini?

"Ndivyo itakuwa mwisho wa ulimwengu huu. Mwana wa Adamu atatuma malaika wake, nao watakusanya kutoka katika ufalme wake vitu vyote vinavyo kosea na wale wanaotenda uovu; . " Mathayo 13: 40-42.

"Na shetani aliyewadanganya alitupwa ndani ya ziwa la moto na kiberiti." Ufunuo 20:10. "Ondoka kwangu, wewe uliolaaniwa, uende Motoni milele, umeandaliwa kwa Ibilisi na malaika zake." Mathayo 25:41. "Kwa hivyo nitatoa moto kutoka katikati yako, utakula, na kukuleta majivu juu ya nchi machoni pa wote wanaokuona ... na hautawahi kuwa tena." Ezekeili 28: 18,19.

Jibu: Ibilisi atatupwa ndani ya ziwa la moto hapa duniani mwishoni mwa ulimwengu. Moto utamla



Shetani, utamfanya kuwa majivu, na kumaliza uwepo wake milele. Moto huu pia utawaangamiza wenye dhambi. Katika onyesho hili la mwisho, hakuna mtu aliye upande wa Mungu atakayekufa na hakuna mtu aliye upande wa Shetani atakayeokoka.

Kumbuka: Haiwezekani kuelezea vya kutosha huzuni na uchungu ambao Baba na Mwana watahisi katika uharibifu wa Shetani. Alikuwa karibu nao kuliko mtu mwingine yeyote - rafiki wa joto na wa kibinafsi. Kumwangamiza yeye na mamilioni ambao wamemfuata wataumiza Baba na Mwana zaidi ya kuchomwa moto kutaumiza mtu yeyote kwenye moto.

Watu wa Mungu mbinguni watakuwa salama kutoka kwa dhambi milele. Haitainuka tena.

13. Je! Ni nini kinachosimamia kabisa shida ya dhambi? Je! Dhambi itainuka tena?

"Kama niishivyo, asema Bwana, kila goti litaniinamia, na kila lugha itamkiri Mungu." Warumi 14:11. (Angalia pia Wafilipi 2: 10,11; Isaya 45:23.) "Mateso hayatainuka mara ya pili." Nahumu 1: 9.

Jibu: Matukio mawili muhimu yatatatua shida ya dhambi:

Kwanza, viumbe vyote mbinguni na duniani, pamoja na shetani na malaika wake, wataamua kwa magoti yao na kukiri hadharani kwamba Mungu ni mkweli, haki na haki. Hakuna maswali yatabaki bila kujibiwa. Wenye dhambi wote watakubali wazi kuwa wamepotea kwa sababu ya kukataa kwao kukubali upendo wa Mungu na wokovu. Watakubali kwamba haki inadai lazima wafe. Wote watakiri kwamba wanastahili kifo cha milele.

Pili, dhambi itasafishwa kutoka kwa ulimwengu na uharibifu kamili na wa mwisho wa dhambi, wenye dhambi, shetani, na malaika wake. Mungu anakiri ukweli huu: Dhambi haitaibuka tena ili kuumba ulimwengu wa Mungu.

Yesu alifanya uharibifu wa dhambi uwezekane.

14. Nani hufanya uhakikisho wa dhambi kamili kutoka kwa ulimwengu kuwa wa kweli?

"Kwa sababu hiyo Mwana wa Mungu alidhihirishwa, ili kuharibu kazi za Ibilisi." 1 Yohana 3: 8. "Kwa sababu basi, kama watoto wanavyoshiriki kwa mwili na damu, yeye mwenyewe pia alishiriki katika hiyo, ili kupitia kifo amwangamize yule aliyekuwa na nguvu za mauti, yaani, Ibilisi." Waebrania 2:14.

Jibu: Kupitia maisha yake, kifo, na ufufuko wake, Yesu alifanya utimilifu wa dhambi kuwa kweli.

Mungu, Baba yetu, anatupenda zaidi kuliko baba yoyote wa kidunia angeweza kupenda watoto wake. Hawezi kungojea kutupokea katika ufalme Wake mpya.

Je! Mungu Baba anahisi vipi kuhusu watu?

"Baba mwenyewe anakupenda." Yohana 16:27. (Ona pia Yohana 3:16; 17:22, 23.)

Jibu: Baba anapenda watu kama vile Mwana anapenda. Kusudi kuu la Yesu maishani lilikuwa kuonyesha tabia ya Baba yake katika maisha Yake ili watu wajue jinsi Baba alivyo na upendo, joto na kumjali (Yohana 5:19).

### Shetani anamwasi Mungu vibaya

Shetani anamwonea vibaya Baba kuwa hajisikii, anajali, ana nguvu, hana mgumu na (tabia ya shetani mwenyewe). Yeye hata anaandika mbaya yake mwenyewe, matendo mabaya kama "matendo ya Mungu." Yesu alikuja kuifuta kashfa hii kwa jina la Baba yake na kuonyesha kwamba Baba yetu wa mbinguni anatupenda zaidi kuliko vile mama anapenda mtoto wake (Isaya 49:15) Mada ya Yesu ya kupenda zaidi ilikuwa uvumilivu wa Mungu, huruma, na rehema nyingi.

### Baba Hawezi Kusubiri

Ili kuwafanya watu wafurahie sana, Baba yetu wa mbinguni amewaandalia nyumba nzuri ya milele kwa ajili yao. Ndoto zetu hapa hazilingani na kile alichosubiri! Haiwezekani kusubiri kuwakaribisha watu wake siku njema ya kuja nyumbani iliyokuja. Wacha neno litoke! Na tuwe tayari. Siku ya kuhesabu tayari imeanza.

16. Nimefurahiya kujua kwamba Mungu Baba ananipenda sana kama Yesu.

Jibu:

### MASWALI ZAIDI

1. Je! Matunda yalikuwa Adamu na Eva walikula apulo?

Hatujui. Biblia haisemi.

2. Je! Wazo hili limetokea wapi linaloonyesha shetani kama mnyama mweusi, nusu-mnyama na nusu-mnyama na pembe na mkia?

Ilitoka kwa hadithi za kipagani na inampendeza shetani. Anajua watu wanaofikiria wanakataa monsters kama hadithi na hivyo ataongozwa kukana uwepo wake. Wale ambao hawaamini shetani ni wa kwanza kukamatwa na ujanja wake.

3. Mungu aliwaambia Adamu na Eva, "Siku utakapoila hiyo hakika utakufa." Mwanzo 2:17. Kwa nini

hawakufa siku hiyo?

Biblia inazungumza juu ya vifo viwili:

(1) Kifo cha "kwanza" sisi sote tunakufa (Waebrania 9:27).

(2) Kifo cha "pili" waovu hufa katika moto wa moto wakati wa mwisho (Ufunuo 21: 8).

Tofauti ni kwamba hakuna ufufuo kutoka kwa kifo cha pili. Ni ya milele.

Yesu Alikufa Kifo Cha Pili kwa Kila Mtu

Wakati Adamu na Eva walitenda dhambi, mara moja wangekufa kifo cha pili isipokuwa kwa ukweli kwamba Yesu alizidi kusonga mbele na kutoa kifo cha pili kwenye Kalvari kwa kila mtu. Sadaka yake kuu aliikoa (Waebrania 2: 9).

Wakati Adamu Alipotenda Dhambi, Maumbile yake ya "Kujitenga" yakawa Asili "Kufa"

Kuhusu kifo cha kwanza, tafsiri halisi ya neno "kufa" katika Mwanzo 2:17 ni "kufa utakufa," ambayo imewekwa wazi katika Biblia nyingi. Inamaanisha kwamba Adamu na Eva wangeingia katika mchakato wa kufa. Kabla ya kufanya dhambi, wenzi hao walikuwa na asili ya kutokuwa na dhambi. Maumbile haya yalisisitizwa na kula kwa mti wa uzima. Wakati wa dhambi, asili yao ilibadilika na kufa, asili za dhambi. Hii ndio Mungu alikuwa ametabiri. Kwa sababu walizuliwa kutoka kwa mti wa uzima, kuoza na kuzorota, na kusababisha kifo, vilianza mara moja. Kaburi ikawa kweli. Bwana alisisitiza haya baadaye alipowaambia, "Kwa kuwa wewe ni mavumbi, na utarudi mavumbini." Mwanzo 3:19.

4. Lakini kwa kuwa Mungu aliumba Lusifa, je! Yeye sio kweli kuwajibika kwa dhambi yake?

Hapana kabisa. Mungu aliumba Lusifa malaika kamili, asiye na dhambi. Lusifa alijifanya shetani mwenyewe. Uhuru wa kuchagua ni kanuni kuu ya serikali ya Mungu. Mungu alijua kwamba Lusifa angefanya dhambi wakati atamuumba. Ikiwa wakati huo Mungu angekataa kumuumba, Angekuwa akikataa kanuni hiyo kuu ya uchaguzi wa bure.

"Uhuru wa kuchagua" ndiyo Njia ya Mungu

Kwa hivyo, akijua vizuri kabisa ambayo Lusifa angefanya, Mungu bado alimuumba. Ukweli sawa hutumika kwa uumbaji wa Adamu na Eva. Na, karibu na nyumbani, ukweli huu unahusu wewe na mimi. Mungu anajua kabla hatujazaliwa jinsi tutakavyoishi, lakini hata hivyo, Yeye anaruhusu sisi kuishi na kuchagua kama kupitisha serikali yake au ya Shetani. Mungu yuko tayari kueleweka vibaya na kushtakiwa kwa uwongo na kulaumiwa kwa miaka, wakati akichukua wakati wa kumruhusu kila mtu

kuchagua kwa uhuru mtu ambaye atamfuata.

Ni Mungu tu Mkweli Anayepata Hatari ya Kupeana Uhuru kamili kwa Wote

Zawadi hii ya utukufu, muhimu ya uhuru inaweza kuja kutoka kwa Mungu wa haki, wazi na mwenye upendo. Ni heshima na furaha kumtumikia Bwana na rafiki kama huyo.

Chagua Kumtumikia Mungu

Shida ya dhambi itaisha hivi karibuni. Kwa mwanzo, kila kitu kilikuwa "kizuri sana." Mwanzo 1:31. Sasa "ulimwengu wote upo katika uovu." 1 Yohana 5:19. Watu kila mahali wanachagua kumtumikia Mungu au Shetani. Tumia uhuru wako mzuri, uliopewa na Mungu kuchagua kumtumikia Bwana.

5. Je! Ni kwanini Mungu hakuharibu shetani wakati alifanya dhambi, na hivyo kumaliza shida ya dhambi?

Kwa sababu dhambi ilikuwa kitu kipya kabisa katika ulimwengu wa Mungu, na wenyeji wake hawakuielewa. Labda hata Lusifa mwenyewe hakuielewa kikamilifu mwanzoni. Lusifa alikuwa kiongozi bora wa malaika, anayeheshimiwa sana. Njia yake bila shaka ilikuwa ya kujali sana mbingu na malaika. Labda iliendesha kitu kama hiki: "Mbingu ni nzuri, lakini ingeboreshwa na pembejeo zaidi ya malaika. Mamlaka isiyo na mipaka (kama Baba na Mwana) huelekeza viongozi vipofu kwa maisha halisi. Malaika hawapaswi kuhitajika kuchukua amri Tunapaswa kutoa maagizo. Mungu anajua maoni yangu ni sahihi, na anahisi kutishiwa. Hatupaswi kuwaruhusu viongozi wetu mashuhuri ambao hawataweza kuhatarisha uwepo wa mbinguni. Watasikiliza ikiwa tutaenda pamoja. Tusiwe wanyonge lazima tuchukue hatua. La sivyo, sote tutaharibiwa na serikali isiyotuthamini. "

Theluthi moja ya Malaika Alijiunga na Lusifa

Hoja za Lusifa ziliwashawishi malaika wengi, na theluthi moja ilijiunga naye. Ikiwa Mungu alikuwa amemwangamiza Lusifa mara moja, malaika wengine ambao hawakuelewa kabisa tabia ya Mungu wanaweza kuwa wameanza kumwabudu Mungu kupitia woga, wakisema, "Lusifa anaweza kuwa sahihi. Kuwa mwangalifu. Ikiwa utatofautiana na Mungu, anaweza kukuua." Kwa hivyo hakuna chochote kingeweza kutatuliwa. Badala yake, shida ingekuwa imeinuliwa.

Mungu Anakubali Upendo tu, Huduma ya Hiari

Huduma pekee inayokubaliwa na Mungu ni ya moyo mkunjufu, na hiari ibada ya upendo. Uti kwa sababu nyingine yoyote haukubaliki.

## Kumpa Shetani Wakati wa Kuonyesha kanuni zake Mungu

Shetani alidai alikuwa na mpango bora kwa serikali ya ulimwengu. Mungu anampa wakati wa kuonyesha kanuni zake. Bwana atakomesha dhambi tu baada ya kila roho katika ulimwengu kuamini kuwa serikali ya Shetani sio haki, inachukia, haina ukatili, inasema uwongo, na inaangamiza.

## Ulimwengu Unaangalia Ulimwengu huu

Bibilia inasema, "Tumeumbwa kuwa tamasha [maelewano yasema" ukumbi wa michezo "] kwa ulimwengu, na malaika, na wanadamu." 1 Wakorintho 4: 9. Ulimwengu wote unatazama wakati kila mmoja wetu anashiriki katika pambano kati ya Kristo na Shetani. Wakati pambano linapoisha, kila roho itaelewa kabisa kanuni za falme zote mbili na itakuwa imechagua kumfuata Kristo au Shetani. Wale ambao wamechagua kushirikiana na dhambi na Shetani wataangamizwa pamoja naye, na watu wa Mungu watachukuliwa kwa usalama wa milele wa makao yao ya mbinguni.

## MASWALI YA maswali

1. Dhambi ilitokea kwa nani? (1)

\_\_\_\_\_ Michael.

\_\_\_\_\_ Lusifa.

\_\_\_\_\_ Gabriel.

2. Je! Lusifa alikuwa akiishi wapi alipoanza kutenda dhambi? (1)

\_\_\_\_\_ Duniani.

\_\_\_\_\_ Mbinguni.

\_\_\_\_\_ Kwenye Nyota ya Kaskazini.

3. Angalia vitu ambavyo hapo zamani vilielezea Lusifa: (6)

\_\_\_\_\_ malaika aliyeumbwa.

\_\_\_\_\_ Ilijaa hekima.

\_\_\_\_\_ Panda farasi mweupe wa mbinguni.

\_\_\_\_\_ kamili katika njia zake.

\_\_\_\_\_ Askari wa lango la mbinguni.

\_\_\_\_\_ Mwanamuziki bora.

\_\_\_\_\_ Kamili kwa uzuri.

\_\_\_\_\_ Kufunika kerubi.

4. Weka alama kwenye vitu ambavyo vinasema ukweli juu ya uasi wa Lusifa: (5)

\_\_\_\_\_ Alitupwa kutoka mbinguni.

\_\_\_\_\_ Alitubu na kukaa mbinguni.

\_\_\_\_\_ Alificha ndani ya ikulu.

\_\_\_\_\_ Jina lake likawa Shetani.

\_\_\_\_\_ Alikuwa mwenye dhambi kwanza.

\_\_\_\_\_ Yesu alimwona akitupwa nje.

Theluthi moja ya malaika akaanguka pamoja naye.

5. Je! Lusifa alitaka nini? (2)

\_\_\_\_\_ Kuabudiwa.

\_\_\_\_\_ Kumficha Mungu na kuchukua mahali pake.

\_\_\_\_\_ Kuruka ulimwengu wote.

6. Angalia vitu ambavyo ni kweli juu ya shetani, Shetani: (4)

\_\_\_ Yeye ni nyekundu na pembe na manyoya.

\_\_\_ Nyumba yake iko kuzimu.

\_\_\_ Yeye anapenda watu.

\_\_\_ Anaweza kuonekana kama malaika wa mbinguni.

\_\_\_ Hawezi kufanya miujiza.

\_\_\_ Yeye ni mwongo na muuaji.

\_\_\_ Anaweza kuita moto kutoka mbinguni.

\_\_\_ Watu wengi watamfuata na kupotea.

7. Ni yapi kati ya vitu hapa chini ambavyo ni kweli juu ya anguko la Adamu na Eva? (3)

\_\_\_ Shetani alikuwa amejificha kama malaika.

\_\_\_ Shetani alimwita Mungu mwongo.

\_\_\_ Tunajua Shetani aliwapatia maapulo.

\_\_\_ Shetani alimjia Adamu kwanza.

\_\_\_ Shetani alitegemea watakuwa wenye dhambi wasiokufa.

\_\_\_ Katika kuwajaribu, Shetani alichanganya uwongo na ukweli.

8. Ni nini ukweli juu ya adhabu ya mwisho ya Shetani? (4)

\_\_\_ Atageuzwa kuwa majivu kwenye moto.

\_\_\_ Malaika zake watatoroka.

\_\_\_ Moto utakuwa mbinguni.

\_\_\_ Shetani na malaika zake watakubali walikuwa wamekosea.

\_\_\_ Moto pia utaangamiza dhambi na wenye dhambi.

\_\_\_ Shetani atakiri haki ya Mungu.

9. Je! Ni kwanini Mungu hakuaa Lusifa alipotenda dhambi? (4)

\_\_\_ Malaika wanaweza kuelewana.

\_\_\_ Wengine wanaweza kumwogopa Mungu.

\_\_\_ Lusifa alikuwa hodari sana kwa Mungu.

\_\_\_ Malaika wazuri hawangemwacha.

\_\_\_ Muda ulihitajika kuonyesha mpango wa Lusifa.

\_\_\_ Muda ulihitajika ili kudhibitisha mpango wa Mungu.

10. Ni jambo gani moja ambalo litathibitisha serikali ya Mungu? (1)

\_\_\_ Mungu atafanya miujiza.

\_\_\_ Kila nafsi kwenye ulimwengu itapiga magoti, ikikiri upendo wa Mungu na haki.

\_\_\_ Malaika wa mbinguni watamwomba kila mtu amtumikie Mungu.

11. Ni ukweli gani hapa chini ambao ni kweli juu ya dhambi? (5)

\_\_\_ Yesu amehakikisha uharibifu wa dhambi.

\_\_\_ Dhambi ni kuvunja sheria ya Mungu.

\_\_\_ Dhambi hututenganisha na Mungu.

\_\_\_ Dhambi ni rahisi kushinda.

\_\_\_ Shetani aligundua dhambi ya kusema uwongo.

\_\_\_ Mara tu itakapoangamizwa, dhambi haitainuka tena.

12. Ni vitu vipi hapa chini ambavyo ni kweli? (5)

\_\_\_ Shetani anasema sifa zake kwa Mungu.

\_\_\_ Mungu anatupenda zaidi kuliko wazazi wetu.

\_\_\_ Kinachojulikana kama "vitendo vya Mungu" ni vitendo vya Shetani.

Maisha ya Yesu yalifunua tabia ya Mungu.



\_\_\_\_\_ Mungu Baba ni mkali.

\_\_\_\_\_ Watu wengi hawamuelewi Mungu.

Uokoaji kutoka Juu

Maandiko: Yeremia 31: 3, 1 Yohana 4: 9-10, Warumi 5: 8

Somo la 3

Fikiria kutisha kwa kukwama baharini na papa wenye njaa na hatari wakifunga! Kisha fikiria jinsi unavyoshukuru na kufarijika unapojinyakulia usalama. Ukweli ni kwamba, kila mtu kwenye sayari amepotea katika bahari iliyojaa hatari. Tunahitaji uokoaji haraka, sio kutoka kwa mashua au helikopta, lakini kutoka kwa Baba yetu wa Mbinguni. Mungu anakupenda, hata akamtuma Mwanawe kukuokoa. Bila shaka umesikia yote haya hapo awali, lakini una hakika unaelewa kweli ni nini? Je! Inamaanisha nini kwako, na inaweza kubadilisha maisha yako? Soma na ujue!

Mungu anakujali wewe binafsi. Ni sababu nzuri kama nini ya kushangilia!

1. Je! Mungu ananijali kweli?

Hivi ndivyo asemavyo: "Ulikuwa wa thamani machoni pangu, ulikuwa mwenye heshima, na nimekupenda." Isaya 43: 4. "Ndio, nimekupenda kwa upendo wa milele." Yeremia 31: 3.

Jibu: Upendo wa Mungu usio na mwisho kwako wewe na mimi uko mbali zaidi ya ufahamu wetu. Anakupenda kana kwamba wewe ndiye mtu pekee aliyepotea katika ulimwengu. Angekuwa ametoa uhai wake kwa ajili yako au mimi hata kama hakungekuwa na mwenye dhambi mwingine wa kukomboa. Jaribu kamwe kusahau ukweli huu. Wewe ni wa thamani machoni pake. Anakupenda.

Kamwe hakujakuwa na onyesho lingine la upendo kubwa kama msalaba.

2. Je! Mungu ameonyeshaje upendo wake kwetu?

"Kwa maana jinsi hii Mungu aliupenda ulimwengu, hata akamtoa Mwanawe wa pekee, ili kila mtu amwaminiye asipotee, bali awe na uzima wa milele." Yohana 3:16. "Katika hili upendo wa Mungu ulidhihirishwa kwetu, kwa sababu Mungu alimtuma Mwanawe wa pekee ulimwenguni, ili tuweze kuishi kupitia yeye. Hapa pana upendo, si kwamba sisi tulimpenda Mungu, bali kwamba yeye alitupenda sisi, na akamtuma wake Mwana awe upatanisho wa dhambi zetu." 1 Yohana 4: 9, 10.

Jibu: Kwa sababu alitupenda sana, alikuwa tayari kuona Mwanawe wa pekee akiteseka na kufa badala ya kutengwa na wewe na mimi milele. Hatutaweza kuelewa, lakini alifanya hivyo - kwako tu, kwa ajili yangu tu!

Hakuna mtu aliyewahi kuishi ambaye Yesu hakupenda.

3. Angewezaje kumpenda mtu kama mimi?

"Lakini Mungu aonyesha pendo lake kwetu, kwa kuwa, tulipokuwa tungali wenye dhambi, Kristo alikufa kwa ajili yetu." Warumi 5: 8.

Jibu: Hakika sio kwa sababu nilipata au nilistahili. Hakuna hata mmoja wetu aliyepata chochote isipokuwa mshahara wa dhambi, ambayo ni mauti (Warumi 6:23). Lakini upendo wa Mungu hauna masharti. Anawapenda wezi, wazinzi, na wauaji. Yeye pia anapenda mwenye ubinafsi, mnaiki, na anayekufuru. Lakini, kubwa zaidi ya yote, ananipenda! Na kwa sababu anajua kuwa dhambi zangu zinaweza kusababisha taabu na kifo tu, anataka kuniokoa kutoka kwa dhambi zangu. Ndio maana alikufa.

Kifo cha Yesu kilikuwa malipo kamili kwa kila dhambi unayoweza kufanya. Unapokubali zawadi hii nzuri sana, unakuwa sehemu ya familia ya Yesu.

#### 4. Kifo chake kinanifanyia nini?

"Tazama, ni upendo wa namna gani ambao Baba ametupatia, kwamba tuitwe wana wa Mungu." 1 Yohana 3: 1. "Lakini wote waliompokea, aliwapa uwezo wa kuwa watoto wa Mungu, ndio wale waliamini jina lake." Yohana 1:12.

Jibu: Kristo alikufa ili kutosheleza adhabu ya kifo dhidi yangu. Alizaliwa kama mtu ili aweze kupata aina ya kifo kinachostahili. Ndipo Akajitolea kunipa sifa kwa kile Alichofanya. Kwa maneno mengine, maisha yake yasiyo na dhambi yamehesabiwa kwa akaunti yangu ili niweze kuhesabiwa kama mwenye haki. Kifo chake kinakubaliwa na Mungu kama malipo kamili ya makosa yangu yote ya zamani, na kwa kukubali kile alichofanya, kama zawadi, mimi huchukuliwa katika familia ya Mungu mwenyewe kama mtoto Wake. Inayumba akili!

Tafakari ukweli huu rahisi kwa muda:

- Kwa sababu ya dhambi zangu, ninahukumiwa kifo.

- Siwezi kulipa adhabu hiyo bila kupoteza uzima wa milele, kwa sababu ikiwa ningekufa kwa ajili ya dhambi zangu, sikuweza kujifufua. Ningekuwa nimekufa milele.

- Nina deni ambalo siwezi kulipa! Lakini rafiki anakuja, akiwa katika uso wa Yesu, na kusema, "Nitalipa. Nitakufa badala yako na kukusifu kwa hiyo. Hautalazimika kufa kwa ajili ya dhambi zako."

- Lazima nikubali ofa! Rahisi, sivyo? Ninakiri wazi na kukubali kifo chake kwa dhambi zangu. Wakati ninapofanya hivi, nimekuwa mwana au binti wa Mungu!

Yesu alitoa maisha yake kumaliza deni ambalo huwezi kulipa.

#### 5. Je! Ninampokeaje na kutoka mautini kwenda uzimani?

Kubali tu vitu vitatu:

1. Mimi ni mwenye dhambi. "Wote wamefanya dhambi." Warumi 3:23.
2. Nimehukumiwa kufa. "Mshahara wa dhambi ni mauti." Warumi 6:23.
3. Siwezi kujiokea. "Bila mimi huwezi kufanya chochote." Yohana 15: 5.

Basi, amini mambo matatu:

1. Alikufa kwa ajili yangu. "Ili yeye ... aonje kifo kwa kila mtu." Waebrania 2: 9.
2. Ananisamehe. "Ikiwa tunakiri dhambi zetu, yeye ni mwaminifu na wa haki kutusamehe dhambi zetu." 1 Yohana 1: 9.
3. Ananiokoa. "Yeye aniaminiye mimi anao uzima wa milele." Yohana 6:47.

Jibu: Kwa kuuliza, kuamini, na kupokea zawadi kuu ya Mungu, Bwana wetu Yesu Kristo.

Je! Unazama katika dhambi? Yesu atakuokoa mara moja ikiwa utamuuliza.

#### 6. Nifanye nini ili kupata zawadi hii ya wokovu?

"Kuhesabiwa haki bure kwa neema yake kupitia ukombozi ulio katika Kristo Yesu." Warumi 3:24. "Mtu huhesabiwa haki kwa imani bila matendo ya sheria." Warumi 3:28.

Jibu: Kitu pekee ninachoweza kufanya ni kuikubali kama zawadi safi. Kazi zangu za utii

hazitanisaidia hata kidogo katika uzoefu wa kuhesabiwa haki. Wote wanaoomba wokovu kwa imani wataipokea. Dhambi mbaya zaidi itakubaliwa kwa msingi sawa na yule anayefanya wema zaidi. Yaliyopita hayahesabu. Kumbuka, Mungu anapenda kila mtu sawa, na msamaha ni kwa anayeomba. "Kwa maana mmeokolewa kwa neema kwa njia ya imani; na hiyo haitokani yenu, ni zawadi ya Mungu; Waefeso 2: 8, 9.

Nguvu za Yesu hubadilisha mtenda dhambi mwenye kuchukiza kuwa mtakatifu mwenye upendo. 7. Wakati ninajiunga na familia Yake kupitia imani, ni mabadiliko gani ambayo Yesu hufanya maishani mwangu?

"Kwa hivyo ikiwa mtu yeyote yumo ndani ya Kristo, ni kiumbe kipya: mambo ya zamani yamepita; tazama, mambo yote yamekuwa mapya." 2 Wakorintho 5:17.

Jibu: Kama Kristo anapokelewa moyoni mwangu, Yeye hugaribu utu wa zamani wa dhambi na kunibadilisha kuwa kiumbe kipya cha kiroho. Maisha ya zamani ya dhambi sasa yanakuwa ya kuchukiza na yasiyofaa. Kwa furaha naanza kupata, kwa mara ya kwanza, uhuru mtukufu kutoka kwa hatia na hukumu. Ninaanza kuona jinsi maisha yangu yamekuwa tupu bila Kristo. Badala ya kulisha maganda chini ya meza, sasa ninafurahi kwenye karamu ya Mfalme. Dakika moja na Mungu hutoa furaha zaidi kuliko maisha ya kumtumikia shetani. Kubadilishana kama nini! Kwanini nilisubiri kwa muda mrefu kuipokea?

Zawadi ya thamani zaidi wazazi wanaweza kuwapa watoto wao ni kuwa Wakristo.

8. Je! Maisha haya yaliyobadilishwa yatakuwa ya furaha zaidi kuliko raha za maisha ya zamani? Yesu alisema: "Nimewaambia mambo haya ... ili furaha yenu iwe kamili." Yohana 15:11. "Basi ikiwa Mwana atawaweka huru, mtakuwa huru kweli kweli." Yohana 8:36. "Mimi nimekuja ili wawe na uzima, na wawe nao tele." Yohana 10:10.

Jibu: Wengi wanahisi kuwa maisha ya Kikristo hayatakuwa ya furaha kwa sababu ya viziwi na kujikana. Kinyume kabisa ni kweli. Unapokubali upendo wa Yesu, furaha ya ajabu hutoka ndani. Amani na furaha isiyoaminika hupenya maisha yako. Ongea juu ya msisimko! Hakuna kulinganisha na maisha ya zamani ya ubinafsi na kutofaulu. Kama ndoto mbaya, mambo ya zamani yanayoumiza yanafifia, na unapata maisha "tele," jinsi Mungu alivyokusudia iwe.

Wakati Yesu anapoingia maishani mwako, nguvu zake za miujiza hubadilisha utii kutoka mzigo kuwa furaha kuu.

9. Lakini je! Ninaweza kujifanya kufanya mambo yote ambayo Mkristo anapaswa kufanya? Nimesulubiwa pamoja na Kristo. Lakini ninaishi; lakini si mimi, bali Kristo anaishi ndani yangu. "Wagalatia 2: 20." Ninaweza kufanya mambo yote kwa yeye anitiaye nguvu. "Wafilipi 4:13.

Jibu: Hapa ndipo ambapo muujiza mkubwa wa maisha ya Kikristo unafunuliwa. Hakuna kulazimisha mwenyewe kuwa mzuri! Unachofanya kama Mkristo ni kufurika kwa hiari kwa maisha ya Mtu mwingine ndani yako. Utii ni mwikio wa asili wa upendo maishani mwako. Kuzaliwa na Mungu, kama kiumbe kipya, unataka kumtii kwa sababu maisha yake yamekuwa sehemu ya maisha yako. Ili kumpendeza mtu unayempenda sio mzigo, lakini ni furaha. "Nimefurahi kufanya mapenzi yako, Ee Mungu wangu; naam, sheria yako iko ndani ya moyo wangu." Zaburi 40: 8.

Sio ngumu kumpendeza mtu unayempenda kweli.

10. Je! Unamaanisha kwamba hata Amri Kumi hazingekuwa ngumu kutii? "Tikiwa mnanipenda, zingatieni amri zangu." Yohana 14:15. "Kwa maana huku ndiko kumpenda Mungu, kwamba tuzishike amri zake; na amri zake si nzito." 1 Yohana 5: 3. "Bali yeye ashikaye neno lake, ndani yake hakika upendo wa Mungu umekamilika." 1 Yohana 2: 5.

Jibu: Biblia kila wakati inaunganisha utii kwa uhusiano wa mapenzi. Wakristo waliozaliwa mara ya

pili hawaoni mapambano ya kuchosha kutunza Amri Kumi. Pamoja na dhambi zote za zamani zilizofunikwa na kifo Chake cha upatanisho, utii wangu wa sasa na wa baadaye umejikita katika maisha yake ya ushindi ndani yangu. Kwa kweli, kwa sababu ninampenda sana kwa kubadilisha maisha yangu, ninaenda zaidi ya mahitaji ya Amri Kumi. Kila siku mimi hutafuta Biblia kwa dalili za mapenzi Yake, kujaribu kupata njia ndogo zaidi za kuonyesha upendo wangu kwake. "Na lo lote tuombalo tunapokea kwake, kwa sababu tunazishika amri zake, na tunafanya yale yanayompendeza." 1 Yohana 3:22, msisitizo umeongezwa.

Kuzishika Amri Kumi kwa kujaribu kupata wokovu kutasababisha tu huzuni na kukata tamaa. Lakini mtu ambaye amepata zawadi ya wokovu anafurahi kutembea katika njia ya utii wa sheria za Mungu.

11. Ninawezaje kuwa na hakika kuwa utunzaji wa amri uliotajwa wa watu wa Mungu katika Biblia sio sheria?

"Hapa ndipo penye subira ya watakatifu; hawa wazishikao amri za Mungu, na imani ya Yesu." Ufunuo 14:12. "Nao [watakatifu] walimshinda [Shetani] kwa damu ya Mwanakondoo, na kwa neno la ushuhuda wao; na hawakupenda maisha yao hata kufa." Ufunuo 12:11.

Jibu: Usikosee utii kwa kufuata sheria. Uhalali ni kujaribu kupata wokovu kwa matendo mema. Watakatifu wanajulikana katika Biblia kuwa na tabia nne: (1) kushika amri, (2) kuamini damu ya Mwanakondoo, (3) kushiriki imani yao na wengine, na (4) kuchagua kufa badala ya kutenda dhambi. Hizi ndizo alama za kweli za mtu ambaye yuko katika upendo na Kristo na ambaye amejitolea maisha kumfuata Yeye.

Ubatizo ni sherehe ya ndoa ambayo inanitia wrist kwa Kristo.

12. Ni kitendo gani muhimu kinachoziba uhusiano wa upendo na Kristo, na inaashiria nini?

"Kwa hiyo tumezikwa pamoja naye kwa kubatizwa katika mauti; ili kama vile Kristo alivyofufuliwa kutoka kwa wafu kwa utukufu wa Baba, vivyo hivyo sisi pia tuenende katika uzima mpya." "Ili mwili wa dhambi uharibiwe." Warumi 6: 4, 6. "Nimekuposa kwa mume mmoja, ili nikupeleke kama bikira safi kwa Kristo." 2 Wakorintho 11: 2.

Jibu:

Ubatizo unaashiria matukio matatu muhimu katika maisha ya mwamini wa kweli: (1) kifo kwa dhambi, (2) kuzaliwa kwa maisha mapya katika Kristo, na (3) ndoa na Kristo milele. Muungano huu wa kiroho utakua na nguvu na tamu na wakati, ilimradi upendo uendelee kukua. Kama ilivyo katika ndoa yoyote, kupoteza upendo kunaweza kugeuza paradiso kuwa jehanamu. Wakati upendo unapotea, nyumba hushikiliwa pamoja tu na jukumu la kiufundi, linalazimishwa la sheria ya ndoa. Vivyo hivyo, Mkristo anapoacha kumpenda Kristo kupita kiasi, dini yake ipo kama kufuata vizuizi kwa seti ya sheria.

Upendo wangu kwa Yesu unakua wakati ninawashirikisha wengine.

13. Ninawezaje kuwa na hakika kwamba imani na upendo wa ndoa yangu na Kristo utaendelea kuongezeka?

"Tafuta maandiko." Yohana 5:39. "Ombeni bila kukoma." 1 Wathesalonike 5:17. "Basi kama vile mmempokea Kristo Yesu Bwana, enendeni katika yeye." Wakolosai 2: 6. "Ninakufa kila siku." 1 Wakorintho 15:31.

Jibu: Hakuna mapenzi yanaweza kufanikiwa bila mawasiliano. Maombi na ujifunzaji wa Biblia ni muhimu kabisa ili kudumisha uhusiano huu. Neno lake hufanya barua ya upendo ambayo lazima nisome kila siku kulisha maisha ya kiroho. Kuzungumza naye katika maombi kunazidisha kujitolea na kufungua akili yangu kwa maarifa ya kufurahisha zaidi na ya karibu ya wasiwasi Wake kwangu. Kila siku nimeshangazwa kugundua maelezo ya utoaji Wake mzuri kwa furaha yangu.

Mungu Atia Muhuri Ndoa Yetu Ya Kiroho

Ili kufunga ndoa yetu ya kiroho kwa umilele, ameahidi kamwe kutaniacha (Zaburi 55:22 Mathayo 28:20 Waebrania 13: 5), kunitunza katika ugonjwa au afya (Zaburi 41: 3 Isaya 41:10) , na kutoa kwa kila hitaji ambalo linaweza kutokea maishani mwangu (Mathayo 6: 25-34). Kama vile nilimpokea kwa imani na kupata ahadi Zake zinatoshleza, ninaendelea kumwamini Yeye kwa kila hitaji la siku zijazo, na Yeye huwa haniangazi kamwe.

14. Ni shauku yangu kumwalika Yesu maishani mwangu na kupata kuzaliwa upya.

Jibu:

#### MASWALI YA MAWAZO

1. Je! Kifo cha Mtu mmoja kingewezaje kulipa adhabu ya dhambi za wanadamu wote? Nimeishi maisha mabaya ya dhambi. Ninaogopa kwamba Mungu atalazimika kufanya kitu maalum sana ili kulipia mtu mbaya.

Warumi 3:23 inatuambia kwamba "wote wamefanya dhambi." Kwa sababu "mshahara wa dhambi ni mauti" (Warumi 6:23) na kwa kuwa "wote wamefanya dhambi," kwa hivyo "kitu maalum" kinahitajika kwa kila mtu aliyezaliwa. Ni Mmoja tu ambaye maisha yake ni sawa na wanadamu wote anaweza kufa kwa dhambi za mbio. Kwa sababu Yesu ndiye Muumba na Mtunzi wa maisha yote, maisha aliyoweka yalikuwa sawa na maisha ya watu wote ambao wangeweza kuishi. Sio tu kwamba upatanisho ulipaswa kufanywa na Yule ambaye maisha yake yangeweza kusimama kwa viumbe vyote vilivyoubwa, lakini Yule aliyekufa kifo cha upatanisho alipaswa kuweza kufufuka kutoka kwa kifo hicho. Kwa nini? Ili kutoa faida za upatanisho kwa wote ambao wangeiomba kwa imani. "Kwa sababu hiyo aweza pia kuwaokoa kabisa wale wamjiao Mungu kwa yeye, kwa kuwa yu hai sikuzote kuwaombea." Waebrania 7:25.

2. Ikiwa nitampokea Kristo na msamaha wake na kisha kuanguka tena, je! Atanisamehe tena?

Tunaweza kumwamini Mungu atusamehe tena ikiwa tunajutia dhambi zetu na kuziungama. "Tukiziungama dhambi zetu, yeye ni mwaminifu na wa haki hata atusamehe dhambi zetu, na kutusafisha na udhalimu wote." 1 Yohana 1: 9.

3. Ninawezaje kumfikia Mungu katika hali yangu ya dhambi? Je! Haingekuwa bora kwangu kuwa na kasisi au mhudumu aniombee?

Kwa kuwa Yesu Kristo aliishi katika mwili na "alijaribiwa kama sisi" (Waebrania 4:15), tunaye Mungu anayeweza kuelewa na anayetaka kutuhurumia. Waebrania 4:16 inatuambia tunaweza "kuja kwa ujasiri kwenye kiti cha neema, ili tupate rehema." Tunaweza kumsogelea Mungu moja kwa moja kupitia Yesu Kristo, bila mpatanishi; na tukitumaini rehema zake, tunaweza "kwa ujasiri" kuja kwake kwa jina la Yesu (Yohana 14:14). 1 Timotheo 2: 5 inasomeka hivi: "Kwa maana Mungu ni mmoja, na mpatanishi mmoja kati ya Mungu na wanadamu, mwanadamu Kristo Yesu."

4. Je! Kuna chochote ninaweza kufanya kumsaidia Mungu kuniokoa?

Hapana. Mpango wake ni wa neema kabisa (Warumi 3:24; 4: 5); ni "zawadi ya Mungu." Waefeso 2: 8. Ni kweli kwamba Mungu anapotupa neema kupitia imani, Yeye pia hutupa hamu na nguvu ya kumtii. Hii inasababisha kufuata sheria Zake. Kwa hivyo, hata utii huu unatokana na neema ya bure ya Mungu. Utii - huduma na utii wa upendo - ndio mthani wa kweli wa uanafunzi na tunda asili la imani katika Yesu Kristo.

5. Ikiwa Mungu anasamehe dhambi yangu na kunirudisha kwa familia yake, je! Hiyo itaondoa adhabu yoyote ya siku zijazo kwa dhambi zangu, au bado nitatakiwa kufanya aina fulani ya toba?

Maandiko yanasema, "Kwa hiyo sasa hakuna hukumu juu yao walio katika Kristo Yesu." Warumi 8: 1. Kristo alilipa adhabu kamili ya makosa yetu, na wale wanaompokea kwa imani hawana deni la matendo ya toba kwa ajili ya utakaso, lakini tayari wanachukuliwa kuwa "wameoshwa" katika damu ya

Mwanakondoo! Isaya 43:25 ina ahadi nzuri ya msamaha: "Mimi, naam, mimi ndimi niyafutaye makosa yako kwa ajili yangu mwenyewe, wala sitakumbuka dhambi zako." Mika 7:18, 19 inaonyesha tabia nzuri ya Mkombozi-Mungu kwa watu wake: "Ni nani Mungu kama wewe, asamehe uovu, apitaye makosa ya mabaki ya urithi wake? Hashiki hasira yake kwa kuwa milele, kwa sababu anafurahi rehema. Atarudi tena, atatuhurumia; atayashinda maovu yetu; nawe utatupa dhambi zao zote katika vilindi vya bahari."

#### MASWALI YA Jaribio

1. Mungu alimwaga mbingu zote kwa zawadi gani kubwa kwa mwanadamu? (1)

\_\_\_\_\_ Biblia.

\_\_\_\_\_ Kanisa lake.

\_\_\_\_\_ Yesu Kristo.

\_\_\_\_\_ Sheria.

2. Dhihirisho kuu la upendo ambalo ulimwengu haujapata kuona lilikuwa (1)

\_\_\_\_\_ Mikate na samaki.

\_\_\_\_\_ Kifo cha Yesu msalabani.

\_\_\_\_\_ Pentekoste.

\_\_\_\_\_ Kukiri kwa Petro.

3. Dhabihu ya Kristo msalabani ilikuwa kwa ajili ya (1)

\_\_\_\_\_ Kila mtu.

\_\_\_\_\_ Waadilifu tu.

\_\_\_\_\_ Uovu tu.

\_\_\_\_\_ Wale walioteuliwa kwa wokovu.

4. Je! Mungu anapenda mtu wa aina gani zaidi? (1)

Waumini wa kanisa la \_\_\_\_\_.

\_\_\_\_\_ Makahaba na wezi.

\_\_\_\_\_ Kila mtu sawa.

\_\_\_\_\_ Wakristo waliozaliwa mara ya pili.

5. Kristo alizaliwa katika familia ya wanadamu ili (1)

\_\_\_\_\_ Lipa adhabu ya dhambi.

\_\_\_\_\_ Jua jinsi tulivyo dhaifu.

\_\_\_\_\_ Kuwa seremala mzuri.

6. Ili kupata wokovu, mtu lazima (1)

\_\_\_\_\_ Chukua kozi ya Biblia.

\_\_\_\_\_ Ni mali ya kanisa.

\_\_\_\_\_ Nena kwa lugha.

\_\_\_\_\_ Pokea kama zawadi.

7. Tumeokolewa na (1)

\_\_\_\_\_ Kazi nzuri.

\_\_\_\_\_ Neema.

Tamaa ya \_\_\_\_\_.

8. Msamaha na kukubali hutufanya tuhisi (2)

\_\_\_\_\_ Kwamba tunaweza kuanza kutenda dhambi tena.

\_\_\_\_\_ Majuto kwa raha yamekataliwa.

\_\_\_\_\_ Furaha na amani.

\_\_\_\_\_ Uhakikisho wa uzima wa milele.

9. Utii unapaswa kutegemea (1)

\_\_\_\_\_ Hofu ya kuzimu.

\_\_\_\_\_ Tamaa ya idhini ya marafiki.

\_\_\_\_\_ Upendo kwa Yesu.

10. Mwenendo wa Kikristo, au kushika amri, ni (1)

\_\_\_\_\_ Uhalali.

\_\_\_\_\_ Moja ya matunda ya uongofu wa kweli.

\_\_\_\_\_ Haina Umuhimu.

11. Ndoa na Kristo inaonyeshwa na (1)

\_\_\_\_\_ Kujiunga na nyumba ya watawa au monasteri.

\_\_\_\_\_ Ubatizo.

\_\_\_\_\_ Pete ya harusi iliyovaliwa mkono wa kulia.

\_\_\_\_\_ Kuweka nadhiri ya useja.

Njia kuu mbili za kukaa katika upendo na Kristo ni (2)

\_\_\_\_\_ Kujifunza Biblia kila siku.

\_\_\_\_\_ Kutoa toleo la huria.

\_\_\_\_\_ Kujiepusha na nyama ya nguruwe.

\_\_\_\_\_ Mtazamo wa mara kwa mara wa maombi.

Mji Mkubwa

Somo la 4

Ongea juu ya jiji kubwa! New York, Tokyo, na London sio chochote kwa kulinganisha! Subiri tu hadi utambue ukweli wa kushangaza juu ya mji huu mkubwa ambao unaweza kusafiri kwa nafasi. Ni ukweli wote, sio hadithi za kisayansi! Habari katika Mwongozo huu wa Utafiti itafurahisha roho yako na kukupa tumaini la siku zijazo.

Mungu ndiye mbunifu na mjenzi wa mji mtakatifu.

1. Mbuni na mjenzi wa mji huu wa nafasi?

"Kwa hivyo Mungu haoni aibu kuitwa Mungu wao, kwa kuwa amewaandalia mji." Waebrania 11:16.

Jibu: Biblia inatangaza kwamba Mungu anajenga mji mkubwa kwa watu wake. Na mji huu ni halisi na halisi kama vile umewahi kujua.

Mji wa kushangaza wa Mungu upo mbinguni, makazi yake.

2. Iko wapi mji huu wa kushangaza ambao Mungu anautayarisha?

"Na mimi Yohane niliona mji mtakatifu, Yerusalemu mpya, ukishuka kutoka kwa Mungu kutoka

mbinguni." Ufunuo 21: 2. "Ee Bwana Mungu wangu ... sikia mbinguni makao yako." 1 Wafalme 8: 28-30.

Jibu: Mji huu mkubwa ambao unajengwa ni, kwa sasa, katika nafasi ya nje katika makao ya Mungu, ambayo huitwa mbingu.

Angalia ukubwa wa jiji ukilinganisha na majimbo kadhaa.

3. Je! Maandiko huelezeaje mji huu wa ajabu?

Jibu:

(A) SIZE

"Mji ume mraba, na urefu ni sawa na upana. Akapima mji na mwanzizi, mita za mraba elfu mbili." Ufunuo 21:16. Mji ni mraba kabisa. Mzunguko wake ni mraba 12,000, au maili 1,500 (mraba ni mita 1/8). Ni maili 375 kwa kila upande.

(B) JINA

Mji huo unaitwa "Yerusalemu mpya" katika Ufunuo 21: 2.

(C) BANDA

"Akaipima ukuta wake, mikono mia na arobaini na nne. ... Na ukuta wa ukuta wake ulikuwa wa yaspi." Ufunuo 21: 17,18. Ukuta urefu wa mita 144, au urefu wa futi 216 (dhiraa ni inchi 18), unazunguka mji. Ukuta umetengenezwa na yaspi ngumu, yenye mionzi na uzuri zaidi ya maelezo. Fikiria! Karibu hadithi 20 za juu na jaspi kali!

(D) GESI

"Na alikuwa na milango kumi na mbili ... Upande wa mashariki milango mitatu kaskazini milango mitatu kusini kusini na milango mitatu magharibi." Na malango kumi na mawili yalikuwa lulu kumi na mbili: kila lango kadhaa lilikuwa la lulu moja. "Ufunuo 21:12, 13, 21. Mji huo una milango 12 - mitatu kila upande - kila moja imetengenezwa na lulu moja.

(E) MAHALI

"Ukuta wa mji ulikuwa na misingi kumi na miwili ... umepambwa kwa kila aina ya mawe ya thamani. Msingi wa kwanza ulikuwa jaspi ya pili, safira ya tatu, chalcedony ya nne, emerald wa tano, sardonyx wa sita, sardius wa saba. chrysolyte wa nane, beryl wa tisa, topazi ya kumi, chrysoprasus ya kumi na



moja, kumi na mbili ya kumi na mbili, amethiste. Ufunuo 21: 14-20. Jiji lina misingi 12 kamili, kamili ambayo kila moja imetengenezwa kwa jiwe la thamani. Kila rangi ya upinde wa mvua itawakilishwa, kwa hivyo kwa mbali mji bila shaka utaonekana kuwa ukipumzika kwenye upinde wa mvua.

#### (F) HABARI

"Barabara ya mji ilikuwa dhahabu safi, kama glasi ya uwazi." Ufunuo 21:21.

#### (G) KUTUMIA

"Mji mtakatifu, ... umeandaliwa kama bibi arusi aliyepambwa kwa mumewe." "Kuwa na utukufu wa Mungu: na nuru yake ilikuwa kama jiwe la thamani zaidi, kama jiwe la yaspi, safi kama kioo." "Urefu na upana na urefu wake ni sawa [sawasawa]." Ufunuo 21: 2, 11, 16. Mji huo, pamoja na mawe yake yote ya thamani, dhahabu, na uzuri uliojaa, utaangaziwa na utukufu wa Mungu. Katika ukuu wake wa kupendeza na usafi hulinganishwa na "bibi aliyepambwa kwa mumewe."

Mti mzuri wa maisha wa mbinguni huleta uhai usio na ujana na ujana kwa wote wanaokula.

4. Je! Ni jambo gani la ajabu la mji huu mzuri unaomhakikishia kila raia nguvu za milele na ujana?

"Katikati ya barabara yake, na pande zote za mto, kulikuwa na mti wa uzima, ambao ulizaa matunda ya aina kumi na mbili, ukatoa matunda yake kila mwezi: na majani ya mti yalikuwa ya uponyaji wa mataifa." Ufunuo 22: 2. "Chukua pia mti wa uzima, ukala, ukaishi milele." Mwanzo 3:22.

Jibu: Mti wa uzima, ambao huzaa aina 12 za matunda (na uko katikati ya jiji - Ufunuo 2: 7), huleta uzima wa milele na ujana kwa wote wanaokula. Hata majani yake yatakuwa na sifa nzuri za kudumisha. Mti huu utatoa mazao mpya ya matunda kila mwezi.

Mji mtakatifu utashuka duniani na kuwa mji wake mkuu.

5. Je! Ni kweli kwamba mji huu wa kushangaza utashuka duniani?

"Na mimi Yohane niliona mji mtakatifu, Yerusalemu mpya, ukishuka kutoka kwa Mungu kutoka mbinguni, umeandaliwa kama bibi harusi aliyepambwa kwa mumewe." Ufunuo 21: 2. "Heri wenye upole; kwa maana watairithi dunia." Mathayo 5: 5. "Waadilifu watalipwa duniani." Mithali 11:31.

Jibu: Ndio, mji mtakatifu takatifu utashuka duniani ili kuwa mji mkuu wa dunia mpya. Waadilifu wote watakuwa na nyumba katika mji huu.

Dhambi na wenye dhambi zitafutwa kwa moto kutoka kwa Mungu.

6. Je! Nini kitatokea kwa dhambi na wenye dhambi?

"Wenye kiburi, ndio, na wote watendao maovu, watakuwa taabu; na siku inayokuja inawachoma."

Malaki 4: 1. "Moto ulishuka kutoka kwa Mungu kutoka mbinguni, ukawameza." Ufunuo 20: 9. "Vitu vitayeyuka na moto mkali, dunia pia na kazi zilizomo ndani zitateketezwa." 2 Petro 3: 10.

"Mtawakanyaga wabaya, kwa maana yatakuwa majivu chini ya miguu ya miguu yenu." Malaki 4: 3.

"Walakini sisi, kulingana na ahadi yake, tunatafuta mbingu mpya na dunia mpya ambayo ndani yake haki." 2 Petro 3:13.

Jibu: Mungu ataangamiza dhambi zote na wenye dhambi kwa moto. Moto huu utayeyusha dunia na kugeuza kila kitu kuwa majivu. Ndipo Mungu atafanya dunia mpya kamili, na mji mtakatifu utakuwa mji wake mkuu. Hapa waadilifu wataishi kwa furaha, amani, na utakatifu milele. Mungu anaahidi kwamba dhambi haitainuka tena. Tazama Nahumu 1: 9.

Katika ufalme Wake mpya Bwana ataishi kati ya watu Wake.

7. Ni ahadi gani za kufurahisha na za kufurahisha ambazo Mungu hufanya kwa watu wanaoingia ufalme Wake mpya?

Jibu:

A. Bwana, kwa kibinafsi, ataishi pamoja nao (Ufunuo 21: 3).

B. Hawatakuwa na kuchoka kamwe. Kutakuwa na raha milele (Zaburi 16:11).

C. Hakutakuwa na kifo tena, maumivu, machozi, huzuni, magonjwa, hospitali, operesheni, janga, tamaa, shida, njaa, au kiu (Ufunuo 21: 4 Isaya 33:24 Ufunuo 22: 3 Isaya 65:23 Ufunuo 7 : 16).

D. Hawatachoka (Isaya 40: 31).

E. Kila mtu aliyeokolewa atakuwa mzima kwa mwili kwa kila njia. Viziwi watasikia, vipofu wataona, bubu wataimba, na viwete wataweza kukimbia (Isaya 35: 5, 6 Wafilipi 3:21).

F. Wivu, woga, chuki, uwongo, wivu, uchafu, ujinga, uchafu, wasiwasi, na ubaya wote utafungiwa milele kwenye ufalme wa Mungu (Ufunuo 21: 8, 27 22:15). Watu hawatakuwa na mzigo tena na wasiwasi na wasiwasi unaowasukuma kuvuruga. Hakutakuwa na milipuko ya neva zaidi. Wakati utakuwa wa milele, na mashiniko na tarehe za mwisho za dunia zitapita kabisa.

Bahari kubwa za leo hazitakuwepo katika ufalme mpya wa Mungu.

8. Je! Dunia mpya itakuwaje tofauti na dunia yetu leo?

Jibu:

A. Bahari kubwa kama tunavyoijua leo itakuwa imeenda (Ufunuo 21: 1). Bahari na bahari hufunika theluthi tatu ya uso wa dunia leo. Hii haitakuwa hivyo katika ufalme mpya wa Mungu. Ulimwengu wote utakuwa bustani moja kubwa ya uzuri usio wa kawaida, iliyozama na maziwa, mito na vilima (Ufunuo 22: 1 Matendo 3:20, 21).

B. Jangwa litakuwa bustani (Isaya 35: 1, 2).

C. Wanyama wote watakuwa waovu. Hakuna atakayewinda wengine, na mtoto mchanga atawaongoza (Isaya 11: 6-9 65:25).

D. Hakutakuwa na laana tena (Ufunuo 22: 3).

E. Hakutakuwa na dhuluma tena ya aina yoyote (Isaya 60:18). Hii inazuia uhalifu, dhoruba, mafuriko, matetemeko ya ardhi, milipuko, jeraha, n.k.

F. Hakuna kitu kinachochafua kitapatikana katika ulimwengu mpya (Ufunuo 21:27). Hakutakuwa na kitako cha sigara, juisi ya tumbaku, walevi, mataa, vinywaji vya pombe, madalali, picha za uchi, au uovu wowote au uchafu wowote wa aina yoyote.

Watoto, wakicheza pamoja, watajaza mitaa ya Yerusalemu mpya.

9. Je! Kutakuwa na watoto katika ufalme wa Mungu? Ikiwa ni hivyo, watakua?

"Na mitaa ya jiji itajaa wavulana na wasichana wanaocheza katika mitaa yake." Zekaria 8: 5. "Nanyi mtatoka, mkakua kama ndama wa duka." Malaki 4: 2.

Jibu: Ndio, kutakuwa na wavulana na wasichana wengi katika jiji takatifu (Isaya 11: 6-9), na watoto hawa watakua (Malaki 4: 2). Tumejitenga sana kwa urefu, akili, na nguvu tangu Adamu, lakini yote haya yatarejeshwa (Matendo 3: 20,21).

10. Wakati wa kuunganishwa tena na wapendwa mbinguni, je, waliookolewa watajua kila mmoja?

Basi ndipo nitajua kama mimi pia ninajulikana. "1 Wakorintho 13:12.

Jibu: Bibilia inafundisha wazi kwamba wapendwa waadilifu ambao wamekufa watafufuliwa ili kuungana na walio hai katika ufalme wa Mungu (Isaya 26:19; Yeremia 31: 15-17; 1 Wakorintho 15: 51-55; 1 Wathesalonike 4:13 -18). Na maandiko pia yanafundisha kwamba watu katika ufalme mpya wa Mungu watajua kila mtu, kama vile watu wanavyotambulana duniani leo.

Huko mbinguni watu halisi watapata shangwe za kweli. Matumaini ya kupendeza zaidi ya moyo wa mwanadamu yatatimia.

11. Je! Watu mbinguni watakuwa kweli, wenye mwili na mifupa?

"Yesu mwenyewe alisimama katikati yao, akawaambia, Amani iwe nanyi. Lakini walishtuka na kushtuka, wakidhani ya kuwa wameona roho." Yesu akawaambia, "Mbona mnasumbuka? Mawazo yanaibuka mioyoni mwenu? Tazama mikono yangu na miguu yangu, ni mimi mwenyewe. Nishike na uone, kwa maana roho haina mwili na mifupa, kama vile unavyoona mimi. "Walipokuwa bado hawaamini kwa furaha, na wakashangaa, aliwaambia," Je! Mnayo chakula chochote hapa? "Wakampa kipande cha samaki wa samaki na ya kuku wa asali. Akaitwaa, akala mbele yao. . "Basi, akawahamisha mpaka Bethania, na ... wakati anawabariki, alijitenga nao, akapeleka mbinguni." Luka 24: 36-39, 41-43, 50, 51. "Yesu huyu, aliyechukuliwa kutoka kwako mbinguni, atakuja kwa njia ile ile kama vile umemwona akienda mbinguni." Matendo 1: 11. "Bwana Yesu Kristo ... atabadilisha miili yetu mibaya, ili ifanane na mwili wake mtukufu." Wafilipi 3:20, 21.

Jibu: Baada ya kufufuka Kwake, Yesu alithibitisha kwa uzao wake kwamba alikuwa mwili na mifupa kwa kuwafanya wamuhisi na kwa kula chakula. Yesu huyu wa mwili na mifupa alipanda kwa Baba yake na atakuja tena duniani. Waadilifu watapewa miili kama mwili wa Kristo na watakuwa watu halisi wenye miili na mifupa milele. Tofauti itakuwa kwamba mwili wa mbinguni hautakuwa chini ya kifo, kuoza, au kuzorota. Mafundisho ya kuwa waliookolewa mbinguni watakuwa vizuka ambao hutiririka juu ya mawingu machafu na hawafanyi chochote ila kucheza vinubi hakuna msingi katika maandiko. Yesu hakufa msalabani kuwapa mustakabali wa kijinga na upumbavu kwa wale wanaokubali upendo Wake na kufuata njia yake ya maisha. Watu wengi hawapendezwi na uwepo kama huo na, kwa hivyo, hawana hamu ya kuingia au ufalme wa mbinguni wa Mungu - mara nyingi wanapendelea tu kwa sababu wanaogopa kuzimu. Ikiwa tu watu wote kila mahali wangejifunza ukweli juu ya mji mtakatifu wa Mungu na dunia mpya, mamilioni wangeanza kuelewa upendo wake na wangemgeukia kwa mioyo yao yote. Mtu anayekosa ufalme wa Mungu amefanya kosa kuu la maisha.

Hakuna ulimi wa kibinadamu unaweza kuelezea utukufu na furaha ya muziki safi wa mbinguni.

12. Waadilifu watatumiaje wakati wao katika ufalme wa mbinguni?

Watajenga nyumba, wakaa ndani yake, watapanda shamba za mizabibu, na kula matunda yake. Hawataunda, wala mtu mwingine asikae, na mtu mwingine atakula. mikono yao. " Isaya 65:21, 22.

Jibu: Wenye haki watajenga nyumba zao katika dunia mpya. (Kila mmoja atakuwa na jumba la jiji lililojengwa na Kristo - Yohana 14: 1-3.) Watapanda shamba za mizabibu na kula matunda kutoka kwao. Bibilia iko wazi. Watu wa kweli hufanya vitu vya kweli mbinguni, na wataifurahia kabisa.

Mbingu itatuletea pendeleo la kuwa marafiki na wazalendo wa Bibilia na manabii.

13. Wakombozi watashiriki katika shughuli gani zingine za kufurahisha?

Jibu: A. Imba na kucheza muziki wa mbinguni (Isaya 35:10 51:11 Zaburi 87: 7 Ufunuo 14: 2, 3).

B. Kuabudu mbele ya kiti cha enzi cha Mungu kila Sabato (Isa. 66:22, 23).

C. Furahiya maua na miti ambayo haifiii kamwe (Ezekieli 47:12 Isaya 35: 1, 2).

D. Tembelea na wapendwa, wazalendo, manabii, nk (Mathayo 8:11 Ufunuo 7: 9-17).

E. Soma wanyama wa mbinguni (Isaya 11: 6-9 65:25).

F. Usafiri na uchunguze bila kuwa na uchovu (Isaya 40: 31).

G. Msikilize Mungu kuimba (Sefania 3:17).

H. Tambua matamano ya kupendeza zaidi (Zaburi 37: 3, 4 Isaya 65:24).

I. Furahi kubwa ya haki yote ya kuwa kama Yesu, kusafiri pamoja Naye, na kumuona uso kwa uso

(Ufunuo 14: 4 22: 4 21: 3 1 Yohana 3: 2).

Mbingu itakuwa na utukufu zaidi na thawabu kuliko kitu chochote tunachoweza kufikiria.

14. Je! Lugha dhaifu ya binadamu inaweza kuelezea utukufu wa nyumba ya mbinguni?

"Jicho halijaona, wala sikio halijasikia, wala halijaingia moyoni mwa mwanadamu, vitu ambavyo Mungu amewaandalia wampendao." 1 Wakorintho 2: 9.

Jibu: Hata katika ndoto zake kali kabisa moyo wa mwanadamu unaweza kuanza kuelewa maajabu ya ufalme wa milele wa Mungu. Yote ambayo Adamu alipoteza yatarejeshwa (Matendo 3:20, 21).

Yesu anakuandalia mbingu. Unajali kwake.

15. Je! Ufalme huu umeandaliwa kwangu kibinafsi?

"Yeyote anayetaka, achukue maji ya uzima kwa uhuru." Ufunuo 22:17. "Kwa urithi usioweza kuharibika ... uliohifadhiwa mbinguni kwa ajili yako." 1 Petro 1: 4. "Ninakwenda kukuandalia mahali." Yohana 14: 2.

Jibu: Imeandaliwa kwako kibinafsi. Mwaliko kutoka kwa Bwana ni kwako kibinafsi. Ukikataliwa, rafiki, hautakuwa na mtu wa kulaumiwa isipokuwa wewe mwenyewe.

Wakati Yesu anakaa mioyoni mwetu na kukaa ndani ya nyumba zetu, tunahakikishiwa nafasi katika ufalme wake wa mbinguni.

16. Je! Ninawezaje kuwa na uhakika wa mahali pa ufalme huo mkubwa na mtukufu?

"Tazama, nasimama mlangoni, na kubisha. Mtu yeyote akisikia sauti yangu, na kufungua mlango, nitaingia." Ufunuo 3:20. "Heri wale wanaofanya amri zake, ili wapate haki ya mti wa uzima, na waingie mjini kupitia malango." Ufunuo 22:14. "Sio kila mtu aniambia, Bwana, Bwana, ataingia katika ufalme wa mbinguni; lakini afanyaye mapenzi ya Baba yangu aliye mbinguni." Mathayo 7:21. "Wote waliompokea, aliwapa nguvu ya kuwa wana wa Mungu." Yohana 1:12. "Damu ya Yesu Kristo Mwana wake inatusafisha dhambi zote." 1 Yohana 1: 7.

Jibu: Biblia inaweka wazi. Ni rahisi. Toa maisha yako kwa Kristo kwa utakaso wa dhambi. Unapofanya hivi, pia anakupa nguvu ya kufanya mapenzi yake na kushika amri zake. Hii inamaanisha, kwa kweli, kwamba utaanza kuishi kama Kristo aliishi na utashinda dhambi zote. "Yeye ashindaye atarithi vitu vyote." Ufunuo 21: 7. Kwa kifupi, mtu ameandaliwa mbinguni wakati anayo mbinguni moyoni mwake.

17. Nimeamua kukubali toleo la Yesu la kuishi naye milele katika ufalme wake wa mbinguni.

Jibu:

Maswali yaliyofikiria

1. Je! Mbinguni inawezaje kuwa mahali pa kufurahisha wakati wokovu wanafikiria wapendwa waliopotea?

Bibilia inasema kwamba Mungu "atafuta kila chozi kutoka kwa macho yao." Ufunuo 21: 4. Kuzungukwa na uzuri na shangwe za dunia mpya, watu wa Mungu waliokombolewa watasahau misiba na maumivu ya moyo wa zamani; "ya zamani hayatakumbukwa, wala hayatakumbuka." Isaya 65:17.

2. Bibilia inasema, "Mwili na damu haziwezi kurithi ufalme wa Mungu." 1 Wakorintho 15:50. Je! Ni jinsi gani basi, waliokombolewa wanaweza kuwa mwili na mifupa?

Hapa Bibilia hutumia neno "mwili" kuelezea mtu ambaye hajabadilika. Wazo kama hilo linaonyeshwa katika Warumi 8: 8, 9: "Wale walio katika mwili hawawezi kumpendeza Mungu. Lakini nyinyi si katika mwili, lakini kwa Roho, ikiwa ni kweli kwamba Roho wa Mungu anakaa ndani yenu." Yohana 3: 6 inasema, "Kilichozaliwa kwa mwili ni mwili; na kilichozaliwa na Roho ni roho." Neno "mwili" hapa linamaanisha pia mtu ambaye hajabadilika, wakati neno "roho" linamaanisha mtu aliyebadilishwa au "kuzaliwa mara ya pili". Kwa hivyo Bibilia inasema tu katika 1 Wakorintho 15:50 kwamba hakuna mtu anayeweza kuingia katika ufalme wa Mungu isipokuwa uongofu utafanyika kwanza na mwili unakuwa roho. Kristo, katika mwili Wake uliofufuliwa, alitangaza kwamba kweli alikuwa "mwili na mifupa." Luka 24:39. Tutakuwa na mwili kama wake, kulingana na Wafilipi 3:21.

3. Je! Mtume Petro ndiye anayesimamia lango la mji mtakatifu?

Hapana! Bibilia inasema katika Ufunuo 21:12 kwamba Yerusalemu mpya - mji mtakatifu wa Mungu - una milango 12, na kwenye malango ni malaika 12. Hakuna kumbukumbu inayopatikana katika Bibilia kwa yeyote wa mitume kama walezi wa malango.

4. Je! Mji mtakatifu ni mkubwa kabisa kushikilia watu wote waliookolewa wa kila kizazi?

Ikiwa jiji lingekuwa na watu wengi na kila mtu aliyeokoka akipewa mraba 100 tu wa nafasi ya ardhi, kungekuwa na nafasi ya watu bilioni 39 katika mji huo, ambao ni mara nyingi idadi ya watu wa ulimwengu. Wanahistoria wengi wanaamini kuwa ikiwa watu wote ambao wamewahi kuishi wameokolewa, kutakuwa na nafasi nyingi katika jiji. Maandiko huweka wazi, hata hivyo, ni wachache tu wataokoka (Mathayo 7:14). Kwa hivyo kutakuwa na chumba zaidi ya kutosha katika jiji kubwa.

5. Wakati mwingine ninajiuliza ikiwa thawabu inastahili kujitolea. Inaonekana Shetani anakaribia kunizidi nguvu wakati mwingine. Je! Bibilia hunipa moyo wowote?

Ndio. Kwa kweli, mtume Paulo lazima alikuwa akifikiria mtu kama wewe wakati aliandika, "Mateso ya wakati huu wa sasa hayastahili kulinganishwa na utukufu ambao utafunuliwa ndani yetu." Warumi 8:18. Kielelezo kimoja tu cha ufalme wa milele kitasababisha majaribu mabaya na mateso ya dunia kuwa duni, na waliokombolewa watalia: "Haleluya, mbingu ni ya kutosha!"

6. Je! Watoto wachanga wanaokufa wataokolewa katika ufalme wa Mungu?

Hatuna jibu fulani la Bibilia kwa swali hili, lakini wengi huchagua kuamini kwamba watoto wachanga wataokolewa kwa msingi wa Mathayo 2: 16-18. Huko Bibilia inasimulia juu ya mfalme mwovu Herode akiua watoto wote wa kiume huko Betlehemu ambao walikuwa na miaka miwili au chini. Agano la Kale lilitabiri tukio hili la kutisha, na la kikatili, na Mungu aliwaambia akina mama waache kulia kwa sababu siku moja watoto wao watarejeshwa kwao. "Kataa sauti yako kulia, ... [watoto waliouawa] watarudi tena kutoka nchi ya adui. ... Watoto wako watarudi kwenye mpaka wao wenyewe." Yeremia 31:16, 17. Huo ni rejeleo dhahiri juu ya ufufuo.

7. Je! Ninaelewa kwa usahihi kuwa mbingu, nyumba ya waliookolewa, itakuwa hapa hapa duniani?

Hiyo ni sahihi. Ingawa mji mtakatifu sasa uko katika makao ya Mungu, anaenda kuusongezea hapa



duniani. Dhambi na wenye dhambi wataangamizwa kwa moto, na dunia itafanywa mpya na kupewa haki kwa utukufu wake wote na uzuri wa Edeni. Jiji takatifu litakuwa mji mkuu wa dunia mpya, na Mungu atahamisha kiti chake cha enzi hapa (Ufunuo 21: 2, 3; 22: 1, 3) na kuishi na haki hapa hapa duniani milele. Na ambapo Bwana anakaa, hiyo ni mbinguni. Mpango wa Mungu ni kumrejeshea mwanadamu kile Adamu alipoteza: utukufu wa maisha kamili katika sayari kamilifu. Shetani na dhambi waliingilia mpango wa Mungu, lakini mpango utafanywa. Sote tunaweza kushiriki katika ufalme huu mpya - na lazima! Ni nyingi sana kukosa.

8. Kwa nini watu wengi hufundisha na kuamini kwamba nyumba ya waliookolewa ni mahali pabaya na wenyeji kama roho ambao huelea juu ya mawingu na hawafanyi chochote isipokuwa vinacheza vinubi?

Mafundisho haya yalitokana na shetani, baba wa uwongo (Yohana 8:44). Ana wasiwasi kupotosha mpango wa upendo wa Mungu na mbinguni ya sasa kama mahali pasipo kweli, "laini" kwa hivyo watu watapoteza shauku au watilia shaka Neno la Mungu kabisa. Shetani anajua vizuri kuwa wakati wanaume na wanawake wanaelewa ukweli wa Biblia juu ya nyumba ya waliookolewa, nguvu yake juu yao imevunjwa, kwa sababu wataanza kupanga mipango ya kuingia ufalme huo. Hii ndio sababu anafanya bidii kuficha suala hilo na kueneza uwongo juu ya nyumba hiyo ya mbinguni.

Maswali ya Jaribio

1. Mji mtakatifu katika nafasi (1)

\_\_\_ Sio halisi, lakini ni mfano wa hadithi.

\_\_\_ Je! Ni mji halisi unaotayarishwa na Mungu sasa katika makao yake.

\_\_\_ Haipo isipokuwa katika akili za watu wengine.

## 2. Mji huu mtakatifu (1)

\_\_\_ litaharibiwa na mlipuko wa nyuklia.

\_\_\_ Atatekwa na Shetani na mwenyeji wake.

\_\_\_ Atashuka kwa dunia hii na kuwa mtaji kwa dunia ilifanywa mpya.

## 3. Katika orodha ifuatayo, angalia ukweli wa ukweli wa Biblia juu ya mji mtakatifu: (7)

\_\_\_ Inaitwa Yerusalemu mpya.

\_\_\_ Ni takriban saizi ya London.

\_\_\_ kuta zake ni za topazi.

\_\_\_ Mji ni mrefu kama upana.

\_\_\_ mitaa ni ya dhahabu safi.

\_\_\_ Mji una misingi 14.

\_\_\_ Mtume Petro amesimama kwenye lango lake.

\_\_\_ Kila lango lake 12 limetengenezwa na lulu moja.

\_\_\_ Mzunguko wake ni maili 1,500.

\_\_\_ Misingi yake yote imetengenezwa kwa mawe ya thamani.

\_\_\_ Jiji litakuwa katika kiwango kamili.

## 4. Mti wa uzima (1)

\_\_\_ Ni mti halisi ambao utatoa nguvu na ujana wa milele kwa watu wa Mungu.

\_\_\_ Ni kielelezo cha usemi na inamaanisha tu kwamba Mungu atawapa watu wake nguvu.

\_\_\_ Iliyopo hapo mwanzoni lakini haitajumuishwa katika ufalme mpya wa ulimwengu.

## 5. Katika orodha ifuatayo, angalia vitu vyote ambavyo ni ahadi za kweli za Biblia kwa watu katika ufalme mpya wa Mungu: (5)

- \_\_\_\_\_ Bwana atafanya harusi kila siku.
- \_\_\_\_\_ Mti wa uzima huzaa aina 20 za matunda.
- \_\_\_\_\_ Bwana mwenyewe ataishi na watu wake.
- \_\_\_\_\_ Baada ya miaka milioni, watakatifu watakuwa na kuchoka.
- \_\_\_\_\_ Hakutakuwapo na kifo tena au huzuni.
- \_\_\_\_\_ Watu hawatachoka.
- \_\_\_\_\_ viwete watakuwa wakibeba pande zote na malaika.
- \_\_\_\_\_ Malaika watakuwa madaktari na watafanya shughuli zote.
- \_\_\_\_\_ vipofu watapata kuona.
- \_\_\_\_\_ Wivu, woga, chuki, uwongo, wivu, uchafu, nk zitapita kabisa.
- \_\_\_\_\_ Watoto hawatakua.

6. Angalia taarifa hapa chini ambazo zinasema ukweli juu ya dunia mpya: (6)

- \_\_\_\_\_ Bahari za leo hazitakuwapo tena.
- \_\_\_\_\_ Jangwa litakuwa kubwa.
- \_\_\_\_\_ Wanyama watahifadhiwa katika vifurushi vya mbinguni vya kupendeza.
- \_\_\_\_\_ Matetemeko ya ardhi, matetemeko ya ardhi, na mafuriko hayatajulikana.
- \_\_\_\_\_ Vifuta vya sigara vitaondolewa kwa uangalifu barabarani kila siku na malaika.

Maua na miti hayatakoma au kuisha.

- \_\_\_\_\_ Mbingu itakuwa hapa hapa duniani.
- \_\_\_\_\_ Dhambi haitaibuka mara ya pili.
- \_\_\_\_\_ utukufu wake wote hauwezi kuelezewa.

7. Waadilifu katika ufalme wa mbinguni (1)

\_\_\_ Watakuwa vizuka wanaocheza vinubi na kuelea juu ya mawingu.

\_\_\_ Sitawajua wapendwa na marafiki wengine ambao wanaweza kuwa huko.

\_\_\_ Watakuwa na miili halisi ya mwili na mifupa na atajua kila mmoja.

8. Tunajua kuwa watu mbinguni watakuwa wa kweli na watafanya vitu halisi kwa sababu (1)

\_\_\_ Sayansi imethibitisha hili kabisa.

\_\_\_ Biblia inasema tutakuwa kama Kristo, ambaye alikuwa halisi (alikuwa na mwili na mifupa) baada ya kufufuka Kwake na alifanya vitu halisi

Wahubiri wengi wanasema hii ni hivyo.

9. Naweza kuwa na uhakika wa mahali katika ufalme huo wa mbinguni ikiwa (1)

\_\_\_ Sema kila siku kuwa nampenda Bwana.

\_\_\_ Ninaogopa ya kuzimu.

\_\_\_ Kubali na kumfuata Kristo na uzishike amri zake.

10. Wataokolewa watafanya nini katika ufalme wa mbinguni? Angalia ukweli wa Biblia ulioorodheshwa hapa chini: (5)

\_\_\_ Jenga nyumba na ukaishi ndani yake.

\_\_\_ Panda shamba ya mizabibu.

\_\_\_ Waua wanyama na uulishe.

\_\_\_ Cheza vyombo vya mbinguni na uimbe nyimbo za kumsifu Mungu.

\_\_\_ Kuabudu mbele ya kiti cha enzi cha Mungu.

\_\_\_ Kuruka kuzimu zamani na kuwadhihaki waliopotea.

Kula mti wa uzima.

## Funguo za Ndoa Furahi

### Somo la 5

Kama vile umesikia labda, karibu nusu ya ndoa zote sasa hukaa kwa talaka, na kuwacha wenzi wawili wenye uchungu na watoto waliofadhaika kwa sababu yao. Usiruhusu hii ikutendee! Ikiwa ndoa yako inapitia wakati mgumu au unapata raha ya ndoa, au hata ikiwa bado haujaoa lakini ukizingatia, hapa kuna ushauri wa bure lakini umethibitishwa wa kusaidia ndoa yako. Ni moja kwa moja kutoka kwa Mungu, yule aliyeunda na kuweka ndoa! Ikiwa umejaribu kila kitu kingine, kwa nini usimpe Mungu nafasi? Fuata funguo kwenye mwongozo huu, na unaweza kupata nyumba yako.

### Sheria Saba Saba Za Ndoa Furahi Kutoka kwa Kitabu Kikuu cha Mungu

Anzisha nyumba yako mwenyewe, hata ikiwa ni lazima iwe chumba kimoja.

#### 1. Kuanzisha nyumba yako ya kibinafsi.

"Kwa sababu hiyo mwanamume atamwacha baba yake na mama yake, ataambatana na mkewe; nao watakuwa mwili mmoja." Mwanzo 2:24.

Jibu: Utawala wa Mungu ni maalum. Wenzi wa ndoa lazima waondoke baba na mama na kuanzisha nyumba yao wenyewe, hata kama fedha zinahitaji kuwa nyumba ya chumba kimoja. Mume na mke wanapaswa kuamua kwa pamoja juu ya sera kama hizi. Halafu anapaswa kuwajulisha jamaa zake na yeye, wake. Lazima abaki thabiti bila kujali ni nani anapinga. Maelfu ya talaka zingepukwa ikiwa sheria hii ilifuatwa kwa uangalifu.

Kamwe usisahau kuwa Mungu mwenyewe alijiunga nawe kwenye ndoa.

#### 2. Endelea uchumbiana wako.

"Zaidi ya yote shikilia kupendana kwa kupendana, kwani upendo hufunika dhambi nyingi." 1 Petro 4: 8, RSV. "Mumewe ... humsifu." Mithali 31:28. "Yeye aliyeolewa anajali ... jinsi ya kumfurahisha mumewe." 1 Wakorintho 7:34. "Upendane kwa huruma na mwenzake ... kwa heshima nimpendana." Warumi 12:10.

Jibu: Endelea (au labda ufufue) hisani ya uchumba katika maisha yako ya ndoa. Ndoa zenye mafanikio hazifanyiki tu lazima ziwekwe. Msichukuliane, au uchumba ambao matokeo yake yataharibu ndoa yenu. Endelea kupenda kukua kwa kuonyeshana mapenzi au itakufa, na mtatengwa. Upendo na furaha hazipatikani kwa kutafuta wenyewe, lakini badala yake kwa kuwapa wengine. Kwa hivyo tumia wakati mwingi iwezekanavyo kufanya mambo pamoja ikiwa ungekuwa pamoja. Jifunze kusalimiana kwa

shauku. Pumzika, tembelea, duka, tazama, kula pamoja. Usichukulie heshima kidogo, kutia moyo, na vitendo vya kupenda. Shangaa kila mmoja na zawadi ndogo au neema. Jaribu "kuangamiza" kila mmoja. Usichukue zaidi ya ndoa kuliko vile unavyoiweka ndani. Talaka yenyewe sio uharibifu mkubwa wa ndoa, lakini badala yake, ukosefu wa upendo. Unapopewa nafasi, upendo unashinda kila wakati.

\* Revised Standard Version of the Bible, (C) 1946, 1952, 1971 na Idara ya Elimu ya Kikristo ya Baraza Kuu la Mkanisa ya Kristo huko USA. Kutumika kwa ruhusa.

Mshangae kila mmoja na zawadi ndogo.

3. Kumbuka kuwa Mungu alijiunga pamoja katika ndoa.

"Kwa sababu hii, mwanamume atamwacha baba na mama yake, na ataambatana na mkewe. ... Kwa hivyo hawako tena wawili, lakini mwili mmoja. Kwa hivyo, Mungu ameunganisha pamoja, mtu asiwatenganishe." Mathayo 19: 5, 6.

Jibu: Je! Upendo umepotea kabisa kutoka nyumbani kwako? Shetani (yule mvunjaji mashuhuri wa nyumbani) huwajibika kwa hii. Usisahau kwamba Mungu mwenyewe alijiunga nawe katika ndoa, na Anakusudia wewe kukaa pamoja na kuwa na furaha. Ataleta furaha na upendo katika maisha yako ikiwa utatii sheria (amri) zake za kimungu. "Kwa Mungu vitu vyote vinawezekana." Mathayo 19:26. Usikate tamaa. Mungu, anayeweka upendo ndani ya moyo wa mmishonari kwa wokovu wa ukoma, anaweza kukupa upendo kwa kila mmoja ikiwa utamuacha.

Njia mbaya ya kufikiria inaweza kuharibu ndoa yako.

4. Hifadhi mawazo yako - usiruhusu akili zako zikutegee.

"Kwa kuwa kama yeye afikiria moyoni mwake, ndivyo pia alivyo." Mithali 23: 7. "Usitamani mke wa jirani yako." Kutoka 20:17. "Weka moyo wako na bidii yote, kwa maana hayo yametoka kwake maswala ya maisha." Mithali 4:23. "Vitu vyovyote ni vya kweli, ... waaminifu, ... tu, ... safi, ... wanapendeza, ... wa ripoti nzuri; ... fikiria juu ya vitu hivi." Wafilipi 4: 8.

Jibu: Aina mbaya ya kufikiria itaharibu ndoa yako. Ibilisi atakutega na mawazo kama haya: "Ndoa yetu ilikuwa kosa." "Yeye hajanielewa." "Siwezi kuchukua zaidi ya hii." "Tunaweza talaka kila wakati ikiwa ni lazima." "Nitakwenda nyumbani kwa mama." "Alitabasamu yule mwanamke." Acha kufikiria mawazo kama haya au ndoa yako imeshapita, kwa sababu mawazo yako na akili hutawala vitendo vyako. Epuka kuona, kusema, kusoma, au kusikia kitu chochote (au kushirikiana na mtu yeyote ambaye) huonyesha uchafu au kutokuwa mwaminifu. Mawazo yasiyodhibitiwa ni kama gari isiyo na maana

kwenye kilima. Chochote kinaweza kutokea, na matokeo yake kila wakati ni msiba.

5. Kamwe usistaafu usiku kucha na kila mmoja.

"Jua lisikate jua juu ya hasira yako." Waefeso 4:26. "Kiri makosa yako kila mmoja." Yakobo 5:16. "Kuisahau vitu vilivyo nyuma." Wafilipi 3:13. "Iweni fadhili ninyi kwa mwenzake, mioyo nyororo, kusameheana, kama vile Mungu kwa ajili ya Kristo alivyowasamehe." Waefeso 4:32.

Jibu: Kudumu hasira na kukasirika juu ya machungu na malalamiko (kubwa au kidogo) ni hatari sana. Isipokuwa kutatuliwa kwa haraka, hata shida kidogo zinaweza kuwekwa katika akili yako kama imani na mitazamo inayoathiri vibaya falsafa yako yote ya maisha. Hii ndio sababu Mungu anasema kuachilia hasira kabla ya kustaafu usiku. Kuwa mkubwa wa kusamehe na kusema kwa uaminifu, "samahani." Baada ya yote, hakuna mtu aliye kamili, na nyinyi wawili ni kwenye timu moja, kwa hivyo kuwa mwenye michezo ya kutosha kukubali kwa uaminifu kosa wakati umefanya. Mbali na hilo, kutengeneza ni uzoefu mzuri sana, na nguvu isiyo ya kawaida ya kuwavuta wenzi wa ndoa karibu nao. Mungu anapendekeza! Inafanya kazi!

Pamoja na Kristo mioyoni mwako na nyumbani, ndoa itafanikiwa.

6. Weka Kristo katikati ya nyumba yako.

"Isipokuwa Bwana aijenge nyumba, wanafanya kazi bure kwa kuijenga." Zaburi 127: 1. "Katika njia zako zote mkiri yeye, naye atazielekeza njia zako." Mithali 3: 6. "Na amani ya Mungu, ipitayo akili yote, itaihifadhi mioyo yenu na akili zenu kupitia Kristo Yesu." Wafilipi 4: 7.

Jibu: Huu ndio sheria kuu. Inashughulikia wengine wote. Weka Kristo kwanza! Siri ya kweli ya furaha ya kweli nyumbani sio diplomasia, mkakati, na bidii ya kushinda shida, lakini badala yake, muungano na Kristo. Mioyo iliyojazwa na upendo wa Kristo haiwezi kuwa mbali sana. Pamoja na Kristo nyumbani, ndoa itafanikiwa. Injili ndio tiba ya ndoa zote zilizojazwa na chuki, uchungu, na tamaa. Inazuia maelfu ya talaka kwa kurejesha upendo na furaha kimuujiza. Itaokoa ndoa yako, pia, ikiwa uko tayari.

Omba kwa sauti kwa kila mmoja.

7. Omba pamoja.

"Ombeni, msiingie katika majaribu. Roho iko tayari, lakini mwili ni dhaifu." Mathayo 26:41. "Tuombeaneni." Yakobo 5:16. "Ikiwa yeyote kati yenu anakosa hekima, na amuwombe Mungu, ambaye huwapa watu wote kwa hiari." Yakobo 1: 5.

Jibu: Omba kwa sauti kwa kila mmoja! Hii ni sheria nzuri ambayo inafanikiwa zaidi ya ndoto kali sana. Piga magoti mbele za Mungu na umwombe kwa upendo wa kweli kwa mwenzake, kwa msamaha, kwa nguvu, kwa hekima - kwa suluhisho la shida. Mungu ametoa dhamana ya kibinafsi kwamba atakujibu. Mtu anayeomba haiponyi moja kwa moja makosa yake yote, lakini atakuwa na moyo ambao unataka kufanya sawa. Hakuna familia inayoweza kuvunjika wakati ikiomba kwa dhati pamoja msaada wa

Mungu.

Msamaha daima ni bora kuliko talaka.

8. Kukubaliana kwamba talaka sio jibu.

"Kwa hivyo kile Mungu ameunganisha, mtu asiachiliwe." Mathayo 19: 6. "Yeyote anayemwacha mke wake isipokuwa ni kwa sababu ya uzinzi, na kuoja mwingine, anazini: na kila mtu atakayeoa mke aliyetengwa amezini." Mathayo 19: 9. "Mwanamke aliye na mume amefungwa na sheria kwa mumewe wakati wote anaishi." Warumi 7: 2.

Jibu: Biblia iko wazi. Ufungaji wa ndoa unakusudiwa kuwa isiyoweza kutengana na isiyoweza kuharibika. Talaka inaruhusiwa tu katika kesi ya uzinzi. Lakini hata hivyo sio lazima, inaruhusiwa tu. Msamaha daima ni bora kuliko talaka, hata katika hali ya kuanguka kwa maadili. Ndoa ni ya maisha. Mungu aliiweka wakati alipofanya harusi ya kwanza huko Edeni. Mawazo ya talaka kama suluhisho itaharibu ndoa yoyote. Hii ndio sababu moja ambayo Yesu aliiitawala. Talaka kila wakati huharibu na karibu suluhisho la shida. Badala yake, husababisha shida kubwa zaidi, kwa hivyo haipaswi kuzingatiwa kamwe. Kuchukuliwa, kufadhaika, kutokuwa na furaha, na maisha yaliyopotoka karibu hufuata talaka, na hata kufanikiwa katika maisha yenyewe mara nyingi kunazuiwa. Mungu alianzisha ndoa ili kulinda usafi wa watu na furaha, kutoa mahitaji yao ya kijamii, na kuinua hali yao ya mwili, kiakili na maadili. Viapo vyake ni kati ya majukumu kamili na ya kisheria ambayo wanadamu wanaweza kuchukua. Ili kuwaweka kando kidogo matokeo yake huondoa ubinafsi kutoka kwa neema na baraka za Mungu.

9. Weka mzunguko wa familia ukiwa umefungwa sana.

"Usizini." Kutoka 20:14. "Moyo wa mumewe humwamini salama. Atamtendea mema na sio mabaya siku zote za maisha yake." Mithali 31:11, 12. "Bwana amekuwa shahidi kati yako na mke wa ujana wako, ambaye umemfanyia hila." Malaki 2:14. "Kujizuia kwa yule mwanamke mwovu. ... Usitamani uzuri wake moyoni mwako, wala asikuchukue na kope zake. ... Je! Mtu anaweza kuchukua moto kifuni mwake, na nguo zake zisiteketezwa? Kwa hivyo yeye aombaye mke wa jirani yake, kila mtu atakayemgusa hatakuwa na hatia. Mithali 6: 24-29.

Jibu: Urafiki wa kifamilia sio lazima ushirikiwe na wengine - hata na wazazi. Ni dhambi kubwa na janga kuvunja sheria hii ambayo tumepewa na Mungu. Mtu wa tatu kuhurumia au kusikiliza malalamiko ni zana ya shetani ya kuweka mioyo ya mume na mke. Tatua shida zako za kibinafsi. Hakuna mtu mwingine (isipokuwa waziri wako au mshauri wa ndoa) anayepaswa kuhusishwa. Daima kuwa wakweli kwa kila mmoja, na kamwe usiweke siri kutoka kwa kila mmoja. Usiambie utani bila gharama ya hisia za mwenzi wako. Tetea kwa nguvu kila mmoja, na haswa kabisa waingie ndani. Na habari ya uzinzi (licha ya kile washauri wa ndoa wanasema), huwaumiza kila wakati wewe na kila mtu mwingine anayehusika. Mungu, ambaye anajua akili zetu, mwili, na muundo wa kihemko (na anajua kinachotusaidia au kutuumiza) anasema, "Usifanye." Na wakati anasema, "Je!" Wale ambao wanapuuza utawala wake watalipa adhabu kubwa zaidi. Kwa hivyo ikiwa urafiki umeanza, uvunje mara moja, au vivuli vinaweza kutulia juu ya maisha yako ambayo hayawezi kuinuliwa.



Kwa upendo wa kweli, ndoa yako haiwezi kushindwa.

10. Mungu anaelezea upendo fanya iwe lengo lako la kila siku kupima.

"Upendo unastahimili na ni fadhili. Upendo haujui wivu. Upendo haujisifu haijifahari. Haina ubinafsi, wala ubinafsi, haudharau, na hautilii maovu. Haifurahii udhalimu, lakini hushangilia ukweli. Anaweza kupuuza makosa. Anajaa imani, amejaa matumaini, amejaa uvumilivu." 1 Wakorintho 13: 4-7, Weymouth. \*

Jibu: Tafadhali soma kifungu cha maandiko hapo juu kwa uangalifu. Hii ndio maelezo ya kweli ya Mungu juu ya upendo. Je! Wewe unakuaje? Upendo sio msukumo wa huruma, lakini kanuni takatifu ambayo inajumuisha kila hatua na hatua ya maisha. Kwa upendo wa kweli, ndoa yako haiwezi kushindwa. Bila hiyo, haiwezi kufanikiwa.

\* Agano Jipya la Weymouth katika Hotuba ya kisasa na Richard Francis Weymouth. Mpangilio maalum na James Clarke & Company Ltd.

Jaribu kumfurahisha mwenzi wako, badala ya nzuri.

11. Kumbuka kwamba kukosoa na kukashifu huharibu upendo.

"Enyi waume, wapendeni wake zenu, na msiwe mkali kwa wao." Wakolosai 3:19. "Ni afadhali kukaa nyikani, kuliko kuwa na mwanamke anayegombana na mwenye hasira." Mithali 21:19. "Kuanguka kwa siku ya mvua na mwanamke mwenye ugomvi ni sawa." Mithali 27:15. "Mbona unaona kifungu kilicho katika jicho la ndugu yako, lakini haizingati boriti [bodi nzima] iliyo katika jicho lako mwenyewe?" Mathayo 7: 3. "Upendo ... hutafuta njia ya kujenga." 1 Wakorintho 13: 4, Phillips. \*

Jibu: Acha kukosoa, kukosoa, na kukosoa. Mume wako au mke anaweza kukosa sana, lakini kuugua hautasaidia. Usitarajie ukamilifu, au uchungu utatokea. Angalia makosa, na uwindi vitu vizuri. Usijaribu kurekebisha, kudhibiti, au kumlazimisha mwenzi wako utaharibu upendo. Ni Mungu tu anayeweza kubadilisha watu. Tabia ya kucheka, moyo wenye furaha, fadhili, uvumilivu, na mapenzi zitatatiza theluthi mbili ya shida zako za ndoa. Jaribu kumfurahisha mwenzi wako badala ya nzuri, na nzuri itajishughulikia. Siri ya ndoa iliyofanikiwa haipo katika kuwa na mwenzi anayefaa, lakini badala ya kuwa mwenzi anayefaa.

Jifunze kucheka na kufurahiya wakati mzuri pamoja.

12. Usizidi kupita kiasi katika hali yoyote ya joto.

"Kila mtu anayejitahidi kufanikiwa ni mwepesi katika mambo yote." 1 Wakorintho 9:25. "Upendo ... hafuati faida ya ubinafsi." 1 Wakorintho 13: 5, Phillips. 1 Wakorintho 10:31. "Ninaweka chini ya mwili wangu, na huleta kwa utii." 1 Wakorintho 9:27. "Ikiwa yeyote hafanyi kazi, basi asile." 2 Wathesalonike 3:10. "Ndoa ni ya heshima kwa wote, na kitanda kisinajisi." Waebrania 13: 4. "Kwa hivyo dhambi isiitawale katika miili yenu inayoweza kufa, kwa kutii matakwa yake. Wala msitoe viungo vyenu kuwa vyombo vya udhalimu kwa dhambi." Warumi 6:12, 13.

Jibu: Kupindukia kutaharibu ndoa yako. Ndivyo itakavyoendelea. Kazi, upendo, kupumzika, mazoezi, cheza, ibada, milo, na mawasiliano ya kijamii lazima iwe na usawa katika ndoa yako, au kitu kitatatilika. Kufanya kazi kupita kiasi na ukosefu wa kulala, chakula sahihi, au mazoezi hufanya mtu kuwa mgumu, asiye na uvumilivu, na hasi. Kudhibiti mara kwa mara ni uovu mkubwa ambao huimarisha asili ya chini na huumiza dhamiri.

Unyanyasaji wa kijinsia huharibu kupenda vitu vitakatifu na kudhoofisha nguvu. Ndoa haitoi leseni ya kupita kiasi kingono. Kukosea, kupotoshwa, au tabia ya ngono ya kukomesha huharibu upendo na heshima kwa kila mmoja. Maisha yenye unyenyekevu ya ngono yanapendekezwa na Bibilia (1 Wakorintho 7: 3-7). Mawasiliano ya kijamii na wengine ni muhimu kabisa. Furaha ya kweli haiwezi kupatikana kwa kutengwa. Lazima tujifunze kucheka na kufurahiya wakati mzuri. Kuwa mzito sana ni hatari. Kupita kupita kiasi au kupita kwa kila kitu kunadhoofisha akili, mwili, dhamiri, na uwezo wa kupendana na kuheshimiana. Usiruhusu uchumba uvunjike ndoa yako.

Usikatwe na mkoba wa kila mmoja au mali nyingine ya kibinafsi bila ruhusa.

13. Kuheshimu haki za kibinafsi na ubinafsi.

"Upendo ni uvumilivu. ... Upendo hajui wivu. ... Yeye sio mzinifu, wala mwenye ubinafsi. ... hafurahii udhalimu. ... amejaa imani." 1 Wakorintho 13: 4-7, Weymouth. "" Upendane kwa huruma na upendo wa kindugu; kwa heshima mtendane. " Warumi 12:10.

Jibu: Kila mwenzi ana haki aliyopewa na Mungu ya faragha fulani za kibinafsi bila maelezo. Usivunje na pochi za kila mmoja au mikoba yako, barua yako ya kibinafsi, na mali nyingine za kibinafsi isipokuwa ruhusa. Haki ya faragha na ya kutuliza wakati inapodanganywa inapaswa kuheshimiwa. Mume wako au mke hata ana haki ya kuwa sehemu mbaya ya wakati na ana haki ya "siku ya kwanza" bila kupewa digrii ya tatu. Wenzi wa ndoa hawamiliki kila mmoja na hawapaswi kujaribu kulazimisha mabadiliko ya tabia.

Ni Mungu tu anayeweza kufanya mabadiliko kama haya, na sote tutajibu kibinafsi kwake juu ya jambo hili (Warumi 14:12). Kujiamini kikamilifu na kuaminiana, hakuna kuangalia juu ya kila mmoja, ni muhimu kabisa kwa furaha. Tumia wakati mdogo kujaribu "kujua" mwenzi wako na wakati mwingi kujaribu kumfurahisha. Hii inafanya kazi maajabu.

Nyumba safi, yenye mpangilio hutatua shida nyingi za kifamilia.

14. Kuwa safi, mnyenyekevu, mpangilio, na mwenye kuwajibika.

"Vivyo hivyo, kwamba wanawake wanajipamba katika mavazi ya kawaida." 1 Timotheo 2: 9. "Yeye ... anafanya kazi kwa mikono iliyo tayari." "Anaamka bado ni usiku na hutoa chakula kwa familia yake." "Anaonekana vizuri kwa njia ya jamaa yake, na hails mkate wa uvivu." Mithali 31:13, 15, 27, RSV. "" Iweni safi. " Isaya 52:11. "Vitu vyote na vifanyike kwa heshima na kwa utaratibu." 1 Wakorintho 14:40. "Kama yeyote hatojitolea ... kwa watu wa nyumba yake mwenyewe, amekataa imani, na ni mbaya kuliko makafiri." 1 Timotheo 5: 8. "Usiwe wavivu." Waebrania 6:12.

Jibu: Uvivu, machafuko, uchafu, na ujanja ni silaha za shetani kuharibu heshima yako na mapenzi kwa mwenzako, na hivyo kuharibu ndoa yako. Nguo nadhifu, safi na safi, iliyoandaliwa vizuri ni muhimu kwa mume na mke. Milo inapaswa kuwa nzuri, ya kuvutia, na kutumiwa kwa wakati. Nyumba inapaswa kuwa safi na mpangilio, kwa sababu hii inaleta amani, utulivu, na kuridhika kwa wote. Mume mvivu, asiye na huruma ambaye hajashughulikia familia yake ni laana kwa familia yake na ni dharau kwa Mungu. Ujinga katika baadhi ya mambo haya yanayoonekana kuwa madogo huharibu nyumba na maelfu.

Haramu, maneno ya kukasirika hupunguza hamu ya mwenzi wako ya kukufurahisha.

15. Amua kuongea polepole na fadhili.

"Jibu laini hurudisha hasira; Bali maneno mabaya huchochea hasira." Mithali 15: 1. "Kaa kwa furaha na mke unayempenda." Mhubiri 9: 9. "Nilipokuwa mtu, niliacha vitu vya kitoto." 1 Wakorintho 13:11.

Jibu: Jilazimishe kuzungumza kwa upole na huruma na mwenzi wako. Ukimya, wakati mtu anashambuliwa, mara nyingi ni njia bora ya baridi hasira. Maamuzi yaliyotolewa wakati hasira, uchovu, au kukata tamaa hautegemei, kwa hivyo ni bora kupumzika na uache hasira ziwe safi. Na unapozungumza, iwe kila wakati kuwa kimya na upendo. Haramu, maneno ya kukasirika hupunguza hamu ya mwenzi wako ya kukufurahisha.

Jadili na ukubaliane katika maswala ya pesa.

16. Kuwa mwenye busara katika masuala ya pesa.

"Ni [upendo] sio umiliki. ... Upendo una tabia nzuri na hafuati faida ya ubinafsi." 1 Wakorintho 13: 4, 5, Phillips. "" Mungu anapenda mtoaji mwenye moyo mkunjufu. " 2 Wakorintho 9: 7.

Jibu: Mali yote na mapato katika ndoa yanapaswa kuwa "yetu," sio "yako" na "yangu." Wake ambao hawafanyi kazi nje ya nyumba wanapaswa kupokea kiasi cha kawaida cha mboga, nguo, na vitu vingine vilivyokadiriwa. Inapaswa kutolewa kwa moyo mkunjufu badala ya kuomboleza kutolewa chini ya maandamano. Mke na mume wote wanapaswa kuwa na pesa ndogo, sawa (wakati wowote inapowezekana) kutumia kama inavyotaka bila kutoa akaunti. Mume ambaye ni mwovu, kawaida husababisha mkewe kuwa mlaji, kama vile mume mchepeshaji hufanya mke kuwa mwenye kushtuka. Kuonyesha kujiamini katika uwezo wa usimamizi wa mwenzako kawaida kumfanya afanye biashara zaidi.

Kuzungumza vitu kwa pamoja kutaepuka kuwa na dhulumu nyingi ambazo zinaweza kuharibu ndoa yako.

17. Ongea mambo na shauri pamoja kwa uhuru.

"[Upendo] hauingii kufurahisha wala hauthamini maoni yaliyofurika ya umuhimu wake mwenyewe. ... Sio ya kuvutia." 1 Wakorintho 13: 4, 5, Phillips. \* "Yeye anayekataa mafundisho hudharau nafsi yake." Mithali 15:32. "Je! Unaona mtu mwenye busara katika fahari yake? Kuna tumaini la mpumbavu kuliko yeye." Mithali 26:12.

Jibu: Kuna vitu vichache vitaimarisha ndoa yako kuliko kushauri pamoja juu ya maamuzi yote makubwa. Kubadilisha kazi au kununua nyumba, gari, mashua, fanicha, mavazi (vitu vikuu angalau), na vitu vingine vyote vinavyohitaji pesa vinahusisha mume na mke, na maoni ya wote yanapaswa kuzingatiwa. Kuzungumza vitu kwa pamoja kutaepuka kuwa na dhulumu nyingi ambazo zinaweza kuharibu ndoa yako. Ikiwa, baada ya majadiliano mengi na sala ya dhati, maoni bado yanatofautiana, mke anapaswa kujitiisha kwa uamuzi wa mumewe. Maandiko yuko wazi juu ya hili. (Tazama Waefeso 5: 22-24.)

18. Nataka nyumba yangu iwe mahali Malaika wa mbinguni wanapendeza kutembelea.

Jibu:

MASWALI ZAIDI

1. Ni nani mwenzi wa ndoa anayepaswa kuwa wa kwanza kukiri baada ya ugomvi?

Yule aliyekuwa kwenye haki!

2. Je! Unaweza kupendekeza sheria kwa mama mkwe anayefaa?

Ndio! Kuwa kimya na akili ya biashara yako mwenyewe! (Angalia 1 Wathesalonike 4:11.) Kwa kweli, sheria hii inatumika kwa sheria za-nyinyi wote. Ndoa nyingi ambazo zinaweza kuwa mbinguni kidogo duniani zimebadilishwa kuwa kuzimu na-sheria. Wajibu wa sheria ndogo zote ni kuacha nyumba mpya iliyobuniwa peke yao.

3. Mume wangu ni mtu mcha Mungu, na ninajaribu kuwa Mkristo. Ushawishi wake ni mbaya. Je! Nimpe talaka?

Hapana! Soma 1 Wakorintho 7: 12-14 na 1 Petro 3: 1, 2. Mungu hutoa jibu fulani.

4. Mume wangu anaponifurahisha, sitolala naye. Anasema nimekosea. Je! Mimi ni?

Ndio! Mungu hutoa jibu dhahiri kwa swali hili katika 1 Wakorintho 7: 4, 5.

5. Mke wangu alikimbia na mwanaume mwingine. Sasa ametubu, anataka kurudi nyumbani. Mchungaji wangu anasema nilipaswa kumrudisha, lakini Mungu anakataza hii, sivyo?

Hapana. Hapana! Mungu anaruhusu talaka kwa uzinzi, lakini haamuru. Msamaha ni bora kila wakati na iko katika mpangilio. (Tazama Mathayo 6: 14, 15.) Talaka itaathiri sana maisha yako na maisha ya watoto wako. Kumpa nafasi nyingine! Sheria ya dhahabu (Mathayo 7:12) inatumika hapa. Ikiwa wewe na mke wako mtageukia maisha yenu kwa Kristo, Yeye atafanya ndoa yenu ifurahi sana. Hajachelewa sana.

Je! Naweza kufanya nini? Wanaume huwa wanajaribu kawaida kwangu.

Kuwa mwangalifu sana kuhusu mwenendo wako. Mungu anasema, "Achana na kila aina ya maovu." 1 Wathesalonike 5:22. Labda mwenendo wako karibu na wanaume - tabasamu la kupendeza, mavazi isiyo na adabu, utani wa rangi isiyo ya kawaida, au tabia ya "kupumzika tena" na tabia ya raha - inahimiza maendeleo yao. Kuna kitu kuhusu hifadhi ya Kikristo na hadhi ambayo humfanya mtu kuwa mahali pake. Kristo alisema, "Nuru yenu na iangaze mbele ya watu, wapate kuona matendo yenu mema, wantukuze Baba yenu aliye mbinguni." Mathayo 5:16. Wakati Kristo atang'aa kweli kutoka kwa maisha yako, utakuwa na shida kidogo na watu wabaya na maendeleo yao.

7. Je! Unaweza kuniambia kwa urahisi na wazi ni ushauri gani wa Mungu kwa mtu aliyeanguka lakini atubu kweli?

Hapo zamani Kristo alitoa jibu dhahiri na lenye kufariji kwa yule ambaye ameanguka katika tabia mbaya lakini alikuwa anatubu. Alisema, "Nenda, usitende dhambi tena." Yohana 8:11. Ushauri wake bado unatumika leo.

8. Je! Si "chama kisicho na hatia" katika talaka wakati mwingine pia ni hatia?

Kweli. Wakati mwingine "chama kisicho na hatia," kwa kutokuwa na upendo, kutojali, kujiona kuwa mwadilifu, kukosa fadhili, ubinafsi, kughushi, na baridi kali, zinaweza kuhamasisha mawazo na vitendo vibaya katika mwenzi wake. Wakati mwingine "chama kisicho na hatia" kinaweza kuwa na hatia mbele ya Mungu kama vile "mwenye hatia". Mungu anaangalia nia zetu na waamuzi ipasavyo. "Kwa kuwa Bwana haoni kama vile mtu anavyoona; kwa kuwa mwanadamu hutazama sura ya nje, lakini Bwana huangalia moyoni." 1 Samweli 16: 7.

9. Je! Mungu anatarajia niishi na mwenzi anayedhulumiwa kimwili?

Dhuluma ya mwili inaweza kuwa tishio kwa maisha na ni shida kubwa ambayo inahitaji uangalizi wa haraka. Mke na familia ambao wamedhulumiwa kimwili lazima wapate mazingira salama ya kuishi. Wote waume na mke wanahitaji kutafuta msaada wa kitaalam kupitia mshauri wa ndoa Mkristo anayestahili.

MASWALI YA maswali

1. Ndoa ni (1)

Kujiunga kwa mwanamume na mwanamke pamoja na Mungu kwa uzima.

\_\_\_\_\_ Mpangilio wa majaribio ya muda mfupi, kuona ikiwa watu wawili wanaendana.

\_\_\_\_\_ Sio lazima hata. Wanaume na wanawake wako huru kuishi pamoja bila hiyo.

2. Mungu anatambua sababu moja tu ya talaka. Ni (1)

\_\_\_\_\_ Utangamano.

\_\_\_\_\_ Mke wa kukasirika.

\_\_\_\_\_ Uzinzi au uasherati.

\_\_\_\_\_ Ukosefu wa Mungu wa mwenzi wa ndoa.

### 3. Fadhila za uchumba (1)

\_\_\_\_\_ Inapaswa kuendelea katika maisha ya ndoa.

\_\_\_\_\_ Inapaswa kutupwa haraka baada ya harusi.

\_\_\_\_\_ Ni wapumbavu na sio lazima.

### 4. Dhibitisho bora la kufanikiwa katika ndoa ni (1)

\_\_\_\_\_ Kuwa na Kristo mioyoni na nyumbani.

\_\_\_\_\_ Kwa mume kumlazimisha mkewe kwenye mstari.

\_\_\_\_\_ Kwa mke kupata njia yake kwa kutishia talaka.

### 5. Kwa usalama katika ugomvi, fanya yafuatayo: (3)

\_\_\_\_\_ Ongea polepole na fadhili kwa mtu mwingine.

\_\_\_\_\_ Mfanye mwenzi wako akubali kosa.

\_\_\_\_\_ Piga simu kwa majirani kutatua mambo.

\_\_\_\_\_ Shinikiza mwenzi wako anyamaze.

\_\_\_\_\_ Toka nje na ukae mbali kwa siku kadhaa.

\_\_\_\_\_ Omba pamoja.

\_\_\_\_\_ Panda hasira yako kabla ya kustaafu usiku.

6. Angalia vitu ambavyo ni funguo za kufanikiwa katika ndoa: (2)

\_\_\_ Funga mduara wa familia kwa watu wengine.

\_\_\_ Uishi nyumbani kwa wazazi wako.

\_\_\_ Run nyumbani kwa mama ukiwa na hasira.

\_\_\_ Waambie marafiki wako wa karibu makosa ya mwenzi wako.

\_\_\_ Anzisha nyumba yako ya kibinafsi.

\_\_\_ Andika mpenzi wa zamani kwa ushauri.

\_\_\_ Kamwe usikiri kwanza baada ya mate.

Njia bora za kuboresha mwenzi wako wa ndoa ni (2)

\_\_\_ Tishia kuondoka isipokuwa utapata njia yako.

\_\_\_ Nag na kukosoa.

\_\_\_ Boresha uhusiano wako mwenyewe na Yesu Kristo.

\_\_\_ Mfanye mwenzako alale peke yako.

\_\_\_ Kuwa na upendo, kuthamini, na kusamehe.

\_\_\_ Lazimisha mwenzi wako abadilike.

8. Angalia vitu hapa chini ambavyo vinahatarisha ndoa: (6)

\_\_\_ Ukosoaji.

\_\_\_ Mume mwenye uchungu.

\_\_\_ Mke anayepoteza pesa.

\_\_\_ Uvivu.

\_\_\_ Nyumba ya Mkristo.

\_\_\_ Kuomba pamoja.

\_\_\_ Machafuko na uchafu.

\_\_\_ Roho ya kusamehe.



\_\_\_\_\_ Wivu.

9. Kwa kufanikiwa katika kufanya maamuzi makubwa, (2)

\_\_\_\_\_ Mume na mke wanapaswa kushauriana pamoja.

Mke lazima alazimishe mapenzi yake kwa mkewe.

\_\_\_\_\_ Mtafuteni Mungu kwa sala pamoja.

\_\_\_\_\_ Kusisitiza juu ya njia yako mwenyewe.

10. Utawala mzuri kwa-in-sheria ni (1)

\_\_\_\_\_ Tengeneza biashara yako mwenyewe na uwaachie walioolewa hivi karibuni.

\_\_\_\_\_ Sisitiza kwamba wenzi wapya wanaishi nawe.

\_\_\_\_\_ Kuamua kuwapa ushauri walioolewa hivi karibuni ikiwa wanataka au la.

11. Katika kesi ya kutokuwa mwaminifu kwa mwenzi wako, jambo bora kufanya ni (1)

\_\_\_\_\_ Acha mara moja na usirudi tena.

\_\_\_\_\_ Mara moja mwambie kila mtu jinsi "mtu wa chini" mwenzi wako alivyo.

\_\_\_\_\_ Kuwa tayari kusamehe na kuhifadhi nyumba yako, ikiwezekana.

12. Mawazo yanapaswa kulindwa kwa uangalifu kwa sababu (2)

\_\_\_\_\_ Mawazo safi husababisha vitendo vichafu.

\_\_\_\_\_ Mke wako anaweza kusoma maoni yako.

\_\_\_\_\_ Kufikiria vibaya kutaharibu ndoa yako.

Karne zilizopita, Mungu aliandika sheria yake kwa jiwe, na bado unatakiwa kuitunza leo! Ni kweli kabisa kwamba kukiuka sehemu yoyote ya sheria ya Mungu daima huleta matokeo mabaya. Kama uhalifu unavyozidi miji yetu, haina maana kwamba kwa amani na usalama tunahitaji kutii sheria za nchi? Kweli, kanuni hii hiyo inatumika na sheria ya Mungu - Amri Kumi - katika maisha yetu pia! Hawajaitwa mapendekezo kumi, mapendekezo kumi, au maoni kumi makuu. Kwa kuwa mengi yapo hatarini, unapaswa kuchukua dakika chache kuzingatia kwa uzito jukumu lako.

Na zile meza zilikuwa kazi ya Mungu.

1. Je! Ni Mungu mwenyewe ndiye aliyeandika zile Amri Kumi?

"Akampa Musa ... mbao mbili za ushuhuda, mbao za mawe, zilizoandikwa kwa kidole cha Mungu."

"Na zile mbao zilikuwa kazi ya Mungu, na maandishi yalikuwa maandishi ya Mungu, yamechorwa juu ya zile mbao." Kutoka 31:18; 32:16.

Jibu: Ndio, Mungu mkuu wa mbinguni aliandika Amri Kumi kwenye mbao za mawe kwa kidole chake mwenyewe.

Mungu anasema kwamba dhambi ni kuvunja sheria yake.

2. Nini maana ya Mungu juu ya dhambi?

"Dhambi ni uvunjaji wa sheria." 1 Yohana 3: 4.

Jibu: Dhambi ni kuvunja sheria ya Amri Kumi ya Mungu. Na kwa kuwa sheria ya Mungu ni kamilifu (Zaburi 19: 7), inashughulikia kila dhambi inayowezekana. Haiwezekani kufanya dhambi ambayo hilaaniwi na angalau moja ya Amri Kumi za Mungu. Amri zinafunika "wajibu wote wa mwanadamu." Mhubiri 12:13. Hakuna kilichoachwa.

Furaha hufuata wale wanaoshika amri Zake.

3. Kwa nini Mungu alitupa Amri Kumi?

"Yeye ashikaye sheria, heri yeye." Mithali 29:18. "Shika amri zangu. Kwa maana yatakuongezea urefu wa siku, na maisha marefu, na amani." Mithali 3: 1, 2.

Jibu:

A. Kama mwongozo wa kuishi kwa furaha na tele.

Mungu alituumba ili kufurahiya furaha, amani, maisha marefu, kuridhika, kufanikiwa, na baraka zingine zote kubwa ambazo mioyo yetu inatamani. Sheria ya Mungu ni ramani ya barabara inayoonyesha njia sahihi za kufuata ili kupata furaha hii ya kweli.

"Kwa sheria hujua dhambi." Warumi 3:20. "Nisingejua dhambi, lakini kwa sheria; kwa maana nisingejua tamaa, kama sheria isingalisema, Usitamani." Warumi 7: 7.

B. Nionyeshe tofauti kati ya mema na mabaya.

Sheria ya Mungu ni kama kioo (Yakobo 1: 23-25). Inaonyesha makosa maishani mwangu kama kioo kinaonyesha uchafu usoni mwangu. Njia pekee inayowezekana ya mtu kujua ikiwa anatenda dhambi ni yeye kuangalia kwa uangalifu maisha yake kwa kioo cha sheria ya Mungu. Tumaini kwa kizazi hiki kilichochanganyika na kuzama kinapatikana katika sheria ya Amri Kumi ya Mungu. Inasema mahali pa kuteka mstari!

"Na Bwana alituumuru tufanye amri hizi zote [amri] ... kwa faida yetu siku zote." Kumbukumbu la

Torati 6:24. "Nishike, nami nitasalimika; nami nitaziangalia amri zako daima. Umewakanyaga wote wapotoshao amri zako." Zaburi 119: 117, 118.

C. Kunikinga na hatari na misiba.

Sheria ya Mungu ni kama ngome yenye nguvu kwenye bustani ya wanyama, ambayo hutukinga na wanyama wakali, wanaoharibu. Hutukinga na uchafu, uwongo, mauaji, ibada ya sanamu, wizi, na maovu mengine mengi ambayo huharibu maisha, amani, na furaha. Sheria zote nzuri zinalinda, na sheria ya Mungu sio ubaguzi.

Ujumbe maalum: Kanuni za milele za sheria ya Mungu zimeandikwa kirefu katika maumbile ya kila mtu na Mungu ambaye alituumba. Uandishi unaweza kuwa hafifu na wenye kuisimua, lakini bado upo. Hii inamaanisha, kwa kweli, kwamba huwezi kupata amani ya kweli isipokuwa uko tayari kuishi kwa usawa na asili yako ya ndani, ambayo Mungu ameandika kanuni hizi. Tuliumbwa kuishi kwa amani nao. Tunapochagua kupuuza, matokeo yake huwa mvutano, machafuko, na msiba, kama vile kupuuza sheria za kuendesha salama kunasababisha shida kubwa.

Sheria inatulinda kutoka kwa shetani kama vile ngome inatulinda kutoka kwa simba kwenye bustani ya wanyama.

4. Kwa nini sheria ya Mungu ni muhimu sana kwangu?

"Semeni hivyo, na fanyeni kama wale watakaohukumiwa kwa sheria ya uhuru." Yakobo 2:12.

Jibu: Kwa sababu sheria ya Amri Kumi ndiyo kiwango ambacho Mungu huchunguza watu katika hukumu ya mbinguni. Unapimaje? Ni jambo la maisha au kifo!

Msalaba ni uthibitisho mzuri kwamba sheria haibadiliki.

5. Je! Sheria ya Mungu (Amri Kumi) inaweza kubadilishwa au kufutwa?

"Ni rahisi zaidi mbingu na dunia kupita, kuliko tini moja ya sheria kukosa." Luka 16:17. "Sitavunja agano langu, wala sitabadilisha neno lililotoka midomoni mwangu." Zaburi 89:34. "Amri zake zote ni za kweli. Zimesimama milele na milele." Zaburi 111: 7, 8.

Jibu: La hash! Biblia iko wazi juu ya jambo hili. Ikiwa sheria ingeweza kubadilishwa, Mungu angefanya mabadiliko hayo mara Adamu na Hawa walipotenda dhambi badala ya kumtuma Mwanawe afe kwa niaba ya mwenye dhambi kulipa adhabu ya sheria iliyovunjika. Lakini hii haikuwezekana, kwa sababu amri sio sheria kwa maana ya sheria au kanuni ambazo zimetungwa. Ni kanuni zilizofunuliwa za tabia takatifu ya Mungu ambazo zitakuwa kweli kila wakati Mungu yupo.

Angalia kwenye chati hapa chini kwamba Mungu na sheria yake wana sifa sawa. Je! Unaona hii inamaanisha nini? Sheria ya Amri Kumi ni tabia ya Mungu katika maandishi yaliyoandikwa ili tuweze kuelewa. Haiwezekani kubadilisha sheria ya Mungu kuliko kumvuta Mungu kutoka mbinguni na kumbadilisha. Yesu alikuja kutuonyesha jinsi sheria (ambayo ni mfano wa maisha matakatifu) ilivyokuwa wakati imeundwa katika umbo la mwanadamu. Tabia ya Mungu haiwezi kubadilika kamwe. Wala sheria yake haiwezi, kwani ni tabia yake katika lugha ya kibinadamu.

MUNGU NI SHERIA NI

Mzuri Luka 18:19

1 Timotheo 1: 8

Mtakatifu Isaya 5:16

Warumi 7:12

Kamili Mathayo 5:48  
Zaburi 19: 7

1 safi 3 Yohana 3: 2,3  
Zaburi 19: 8

Kumbukumbu la Torati 32: 4  
Warumi 7:12

Yohana wa kweli 3:33  
Zaburi 19: 9

1 Wakorintho 10: 4  
Warumi 7:14

Haki Yeremia 23: 6  
Zaburi 119: 172

Waaminifu 1 Wakorintho 1: 9  
Zaburi 119: 86

Penda 1 Yohana 4: 8  
Warumi 13:10

Yakobo 1:17  
Mathayo 5:18

Mwanzo wa milele 21:33  
Zaburi 111: 7,8

Yesu ndiye sheria katika umbo la mwanadamu. Wakati yuko moyoni, kushika sheria huwa raha.

6. Je! Yesu alifuta sheria ya Mungu wakati alikuwa hapa duniani?

"Msifikirie kuwa nimekuja kuangamiza sheria. ... sikuja kuangamiza, bali kutimiza. ... Mpaka mbingu na dunia zipite, nukta moja au nukta moja ya sheria haitaondoka kamwe, hata hapo. yote yatimie." Mathayo 5:17, 18.

Jibu: Hapana, kweli! Yesu alidai haswa kwamba hakuja kuharibu sheria, bali kuitimiza (au kuitunza). Badala ya kuondoa sheria, Yesu aliitukuza (Isaya 42:21) kama mwongozo kamili wa kuishi sawa. Kwa mfano, Yesu alisema kwamba "usiue" inalaani hasira "bila sababu" (Mathayo 5:21, 22) na chuki (1 Yohana 3:15), na tamaa hiyo ni uzinzi (Mathayo 5:27, 28). ). Anasema, "Ikiwa mnanipenda, mtazishika amri zangu." Yohana 14:15.

Sheria ni kama urefu wa mnyororo. Ikiwa kiungo kimoja tu kimevunjwa, kusudi lake lote halijafutwa.

7. Je! Watu ambao kwa kujua wataendelea kuvunja hata moja ya amri za Mungu wataokolewa?

"Mshahara wa dhambi ni mauti." Warumi 6:23. "Atawaangamiza wenye dhambi." Isaya 13: 9.

"Yeyote anayeshika sheria yote, lakini akajikwaa katika nukta moja, ana hatia ya yote." Yakobo 2:10.

Jibu: Hapana! Watapotea. Sheria ya Amri Kumi ni mwongozo ambao tunapaswa kutumia katika kutafuta njia yetu kwa Mungu na maisha matakatifu. Ikiwa ninapuuza hata moja ya amri, ninapuuza sehemu ya muundo wa kimungu, au mwongozo. Ikiwa kiunga kimoja tu cha mnyororo kimevunjwa,

kusudi lake lote halijafutwa. Biblia inasema kwamba tunapovunja amri yoyote ya Mungu kwa kujua, tunafanya dhambi (Yakobo 4:17), kwa sababu tumekataa mapenzi yake kwetu. Ni wale tu ambao hufanya mapenzi yake wanaweza kuingia katika ufalme wa mbinguni. Wenye dhambi watapotea. Wokovu kutoka kwa Yesu ni halisi kama zawadi inayopokelewa kwenye likizo maalum au siku ya kuzaliwa. Ni bure, iliyoandaliwa kwa ajili yetu kutoka kwa Yesu!

8. Je! Kuna mtu yeyote anayeweza kuokolewa kwa kushika sheria?

"Kwa matendo ya sheria hakuna mwanadamu atakayehesabiwa haki mbele zake." Warumi 3:20.

"Kwa maana mmeokolewa kwa neema, kwa njia ya imani, na hiyo haitokani na ninyi; ni zawadi ya Mungu; Waefeso 2: 8, 9.

Jibu: Hapana! Jibu ni wazi sana kukosa. Hakuna mtu anayeweza kuokolewa kwa kushika sheria. Wokovu huja tu kupitia neema, kama zawadi ya bure kutoka kwa Yesu Kristo, na tunapokea zawadi hii kwa imani, sio kwa matendo. Sheria hutumika kama kioo cha kuonyesha dhambi katika maisha yetu. Utakaso na msamaha kutoka kwa dhambi hiyo huja tu kupitia Kristo.

Viwango vyetu wenyewe sio salama kamwe. Siwezi kujua ikiwa mimi ni mwenye dhambi isipokuwa nikiangalia kwa uangalifu katika kiwango kamili, kioo cha sheria cha Mungu.

9. Kwa nini, basi, sheria ni muhimu kabisa kwa kukamilisha tabia ya Kikristo?

"Mcheni Mungu, na zishikeni amri zake; kwa maana hii ndiyo dhima ya mwanadamu." Kanisa 12:13.

"Kwa sheria huijua dhambi." Warumi 3:20.

Jibu: Kwa sababu muundo kamili, au "wajibu wote," kwa maisha ya Kikristo upo katika sheria ya Mungu. Kama mvulana wa miaka 6 ambaye alijitawala mwenyewe, akajipima, na kumwambia mama yake kuwa alikuwa na urefu wa futi 12, viwango vyetu sio salama kamwe. Siwezi kujua ikiwa mimi ni mwenye dhambi isipokuwa nikiangalia kwa uangalifu katika kiwango kamili, kioo cha sheria cha Mungu. Mamilioni ambao wametoa pepo, walitabiri, na kufanya kazi nyingi za ajabu kwa jina la Yesu watapotea (Mathayo 7: 21-23) kwa sababu hawakujisumbua kuangalia maisha yao kwa mfano wake mkuu wa sheria. Kwa hivyo, wanafikiri wao ni wenye haki na wameokolewa wakati, badala yake, ni wenye dhambi na wamepotea. "Katika hili twajua ya kuwa tunamjua yeye, ikiwa tunazishika amri zake." 1 Yohana 2: 3.

Pamoja na Yesu kuishi moyoni, giza, zamani mbaya hubadilishwa na kukaa kwake kwa ushindi.

10. Ni nini kinachomwezesha Mkristo aliyeongoka kweli kufuata kielelezo cha sheria ya Mungu?

"Nitaweka sheria zangu akilini mwao, na kuziandika mioyoni mwao." Waebrania 8:10. "Ninaweza kufanya mambo yote kupitia Kristo." Wafilipi 4:13. "Mungu anamtuma Mwanawe mwenyewe ... Ili haki ya sheria itimie ndani yetu." Warumi 8: 3, 4.

Jibu: Kristo sio tu anawasamehe watenda dhambi wanaotubu, lakini Yeye hurejesha ndani yao mfano wa Mungu. Anawaingiza katika upatanisho na sheria Yake kupitia nguvu ya uwepo wake. "Usifanye" basi inakuwa ahadi kwamba Mkristo hataiba, kusema uwongo, kuua, n.k., kwa sababu Yesu anaishi ndani na anasimamia. Mungu hakuweza kubadilisha sheria yake, lakini alifanya mpango wenye baraka kupitia Yesu kumbadilisha mwenye dhambi ili aweze kufikia sheria hiyo.

Msamaha wa gavana husamehe mfungwa, lakini haimpi uhuru wa kuvunja sheria moja.

11. Lakini je! Mkristo ambaye ana imani na anaishi chini ya neema ameachiliwa kutoka kwa kushika sheria?

"Kwa maana dhambi haitawatawala ninyi; kwa maana hamko chini ya sheria, bali chini ya neema. Je! Ni nini basi? Je! Tutatenda dhambi [tukivunja sheria], kwa sababu hatuko chini ya sheria, bali chini ya neema? Hasha!" Warumi 6:14, 15. "Je! Basi twaibatilisha sheria kwa njia ya imani? Hasha! Naam, tunaithibitisha sheria." Warumi 3:31.

Jibu: Hapana! Maandiko yanafundisha kinyume kabisa. Neema ni kama msamaha wa gavana kwa mfungwa. Inasamehe, lakini haimpi uhuru wa kuvunja sheria moja kwenye vitabu vya sheria. Mtu anayesamehewa, akiishi chini ya neema, yuko chini ya wajibu mara mbili wa kushika sheria. Mtu anayekataa kushika sheria ya Mungu, akisema kwamba anaishi chini ya neema, amekosea. Anaishi

chini ya fedheha.

12. Je! Amri Kumi za Mungu zimethibitishwa tena katika Agano Jipya?  
Jibu: Ndio, na ni wazi kabisa. Angalia yafuatayo kwa uangalifu sana.

SHERIA YA MUNGU KATIKA AGANO JIPYA SHERIA YA MUNGU KWENYE AGANO LA KALE

1. "Msujudie Bwana Mungu wako, na umwabudu yeye peke yake." Mathayo 4:10.

1. "Usiwe na miungu mingine ila mimi." Kutoka 20: 3.

2. "Watoto wadogo, jilindeni na sanamu." 1 Yohana 5:21. "Basi, kwa kuwa sisi tu wazao wa Mungu, hatupaswi kudhani ya kuwa Uungu ni kama dhahabu, au fedha, au jiwe, iliyochongwa kwa sanaa na hila za wanadamu." Matendo 17:29.

2. "Usijifanyie sanamu ya kuchonga, au mfano wa kitu cho chote kilicho juu mbinguni, au kilicho chini duniani, au kilicho majini chini ya dunia; Usisujudu wewe kwa kuwa mimi BWANA Mungu wako ni Mungu mwenye wivu, nazuru uovu wa baba juu ya watoto, hata kizazi cha tatu na cha nne cha wale wanichukiao. amri zangu." Kutoka 20: 4-6.

3. "Ili jina la Mungu na mafundisho yake yasikufuru." 1 Timotheo 6: 1.

3. "Usilitaje bure jina la Bwana Mungu wako kwa kuwa Bwana hatamhesabia hana hatia yeye alitajaye jina lake bure." Kutoka 20: 7.

4. "Maana alisema mahali pengine katika siku ya saba hivi, Na Mungu akapumzika siku ya saba kutokana na kazi zake zote." "Basi imesalia raha [" utunzaji wa sabato, "pambizo] kwa watu wa Mungu. Kwa maana yeye aliyeingia katika pumziko lake, yeye pia amekoma katika kazi zake mwenyewe, kama vile Mungu alivyoacha zake." Waebrania 4: 4, 9, 10.

4. "Ikumbuke siku ya sabato uitakase. Siku sita fanya kazi, na ufanye kazi yako yote; lakini siku ya saba ni sabato ya Bwana, Mungu wako; kwa hiyo usifanye kazi yoyote, wewe, wala mwanao, wala binti yako, mtumwa wako, wala mjakazi wako, wala ng'ombe wako, wala mgeni aliye ndani ya malango yako; maana kwa siku sita Bwana alifanya mbingu na nchi, na bahari, na vyote vilivyomo, akastarehe. siku ya saba; kwa sababu hiyo Bwana alibariki siku ya sabato, na kuitakasa." Kutoka 20: 8-11.

5. "Waheshimu baba yako na mama yako." Mathayo 19:19.

5. "Waheshimu baba yako na mama yako, ili siku zako ziwe nyingi katika nchi akupayo Bwana, Mungu wako." Kutoka 20:12.

6. "Usiue." Warumi 13: 9.

6. "Usiue." Kutoka 20:13.

7. "Usizini." Mathayo 19:18.

7. "Usizini." Kutoka 20:14.

8. "Usiibe." Warumi 13: 9.

8. "Usiibe." Kutoka 20:15.

9. "Usishuhudie uongo." Warumi 13: 9.

9. "Usichukue mapenzi ya uwongo dhidi ya jirani yako." Kutoka 20:16.

10. "Usitamani." Warumi 7: 7.

10. "Usitamani nyumba ya jirani yako, usitamani mke wa jirani yako, wala mtumwa wake, wala mjakazi wake, wala ng'ombe wake, wala punda wake, wala kitu chochote kilicho cha jirani yako." Kutoka 20:17.

Dhabihu za sherehe na mila zilielekeza mbele kwa dhabihu ya Yesu.

13. Je! Sheria ya Mungu na sheria ya Musa ni sawa?

Jibu: Hapana, hawafanani. Jifunze maelezo yafuatayo na ulinganishe kwa uangalifu.

Kumbuka: Sheria ya Musa ilikuwa sheria ya muda, sherehe ya Agano la Kale. Ilisimamia ukuhani, dhabihu, mila, nyama na sadaka za vinywaji, n.k., zote zilikuwa mfano wa msalaba. Sheria hii iliongezwa "hata ile mbegu ije," na uzao huo ulikuwa Kristo (Wagalatia 3:16, 19). Ibada na sherehe ya sheria ya Musa ilionyesha mbele kwa dhabihu ya Kristo. Alipokufa, sheria hii ilimalizika, lakini Amri Kumi (sheria ya Mungu) "zinasimama imara milele na milele." Zaburi 111: 8. Kwamba kuna sheria mbili imewekwa wazi katika Danieli 9:10, 11.

Ujumbe maalum: Tafadhali kumbuka kuwa sheria ya Mungu imekuwepo angalau kwa muda mrefu kama dhambi imekuwepo. Biblia inasema, "Palipo hakuna sheria, hakuna kosa [au dhambi]." Warumi 4:15. Kwa hivyo sheria ya Amri Kumi ya Mungu ilikuwepo tangu mwanzo. Wanaume walivunja sheria hiyo (walitenda dhambi, 1 Yohana 3: 4). Kwa sababu ya dhambi (au kuvunja sheria ya Mungu), sheria ya Musa ilitolewa (au "iliongezwa" Wagalatia 3:16, 19) mpaka Kristo atakapokuja na kufa. Sheria mbili tofauti zinahusika: sheria ya Mungu na sheria ya Musa.

**SHERIA YA MUSA SHERIA YA MUNGU**

Inaitwa "sheria ya Musa" (Luka 2:22).

Inaitwa "sheria ya Bwana" (Isaya 5:24).

Inaitwa "sheria ... iliyomo katika maagizo" (Waefeso 2:15).

Inaitwa "sheria ya kifalme" (Yakobo 2: 8).

Imeandikwa na Musa katika kitabu (2 Nyakati 35:12).

Imeandikwa na Mungu juu ya jiwe (Kutoka 31:18 32:16).

Imewekwa kando ya sanduku (Kumbukumbu la Torati 31:26).

Imewekwa ndani ya safina (Kutoka 40:20).

Iliishia msalabani (Waefeso 2:15).

Atasimama milele (Luka 16:17).

Imeongezwa kwa sababu ya dhambi (Wagalatia 3:19).

Inaonyesha dhambi (Warumi 7: 7 3:20).

Kinyume na sisi, dhidi yetu (Wakolosai 2:14).

Sio ya kusikitisha (1 Yohana 5: 3).

Hamuhukumu mtu yeyote (Wakolosai 2: 14-16).

Wahukumu watu wote (Yakobo 2: 10-12).

Mwili (Waebrania 7:16).  
Kiroho (Warumi 7:14).

Haikufanya kitu kamili (Waebrania 7:19).  
Mkamilifu (Zaburi 19: 7).

Joka akamkasirikia yule mwanamke [kanisa la kweli].

14. Je! Shetani anahisije juu ya watu ambao wanaiga maisha yao kufuatana na Amri Kumi za Mungu? "Joka [Ibilisi] akamkasirikia yule mwanamke [kanisa la kweli], akaenda kufanya vita na mabaki ya uzao wake, wazishikao amri za Mungu." Ufunuo 12:17. "Hapa ndipo penye subira ya watakatifu; hapa ni wale wazishikao amri za Mungu." Ufunuo 14:12.

Jibu: Ibilisi huwachukia watu wanaoshikilia sheria ya Mungu kwa sababu sheria ni mfano wa kuishi sawa. Na ukiamua kufuata mfano ulioainishwa katika sheria ya Mungu, utahisi ghadhabu ya shetani juu yako mara moja na kwa ghadhabu zote. Haishangazi kwamba shetani huwachukia na kuwapinga kwa uchungu wote wanaoshikilia sheria ya Mungu. Lakini inashangaza na kushangaza kusikia viongozi wa dini wakikanusha madai ya lazima ya Amri Kumi wakati huo huo wakishikilia mila za wanadamu. Haishangazi Yesu alisema, "Kwa nini ninyi pia mnavunja amri ya Mungu kwa mila yenu?" "Wananiabudu bure, wakifundisha mafundisho maagizo ya wanadamu." Mathayo 15: 3, 9. Naye Daudi akasema, "Ni wakati wako, Bwana, wa kufanya kazi; kwa maana wameiharibu sheria yako." Zaburi 119: 126. Wakristo lazima waamke na kurejesha sheria ya Mungu katika nafasi yake ya haki, iliyoituliwa. Ni upumbavu kwa kizazi hiki kisicho na nidhamu kudhani kwamba kinaweza kuvunja sheria za Mungu aliye hai bila adhabu.

15. Ninaamini Mkristo anapaswa kutii Amri Kumi za Mungu, na ninauliza Yesu anisaidie kuleta maisha yangu katika maelewano nao.

Jibu:

Maswali ya Mawazo

1. Je! Biblia haisemi kwamba sheria ilikuwa (au) ilikuwa na makosa?

Hapana. Biblia inasema watu walikuwa na makosa. Mungu alipata "kosa nao." Waebrania 8: 8. Na katika Warumi 8: 3 Biblia inasema kwamba sheria "ilikuwa dhaifu kwa mwili." Daima ni hadithi ile ile. Sheria ni kamilifu, lakini watu wana makosa, au dhaifu. Kwa hivyo Mungu angemtaka Mwanawe aishi ndani ya watu wake "ili haki ya sheria itimizwe ndani yetu" (Warumi 8: 4) kupitia Kristo anayekaa ndani. 2. Wagalatia 3:13 inasema tumekombolewa kutoka kwa laana ya sheria. Je! Unaweza kuelezea hii?

Laana ya sheria ni mauti (Warumi 6:23). Kristo alionja "kifo kwa kila mtu." Waebrania 2: 9. Kwa hivyo aliwakomboa wote kutoka kwa laana ya sheria (kifo) na badala yake akatoa uzima wa milele.

3. Je, Wakolosai 2: 14-17 na Waefeso 2:15 hawafundishi kwamba sheria ya Mungu iliishia msalabani?

Hapana, mafungu haya yote yanataja sheria iliyo na "maagizo," au sheria ya Musa, ambayo ilikuwa sheria ya sherehe inayosimamia mfumo wa dhabihu na ukuhani. Sherehe hii yote na ibada ilionyesha msalaba na kumalizika kwa kifo cha Kristo, kama Mungu alivyokusudia. Sheria ya Musa iliongezwa mpaka "uzao utakapokuja," na hiyo "uzao ... ni Kristo." Wagalatia 3:19, 16. Sheria ya Mungu haingeweza kuhusika hapa, kwani Paulo aliizungumzia kama takatifu, ya haki, na nzuri miaka mingi baada ya msalaba (Warumi 7: 7, 12).

4. Biblia inasema, "Upendo ni kutimiza sheria." Warumi 13:10. Biblia pia, katika Mathayo 22: 37-40, inatuamuru tumpende Mungu na tuwapende jirani zetu, na inaishia kwa maneno haya, "Katika amri



hizi mbili hutegemea sheria yote na manabii." Je! Amri hizi zinachukua nafasi ya Amri Kumi?

Hapana, Amri Kumi hutegemea amri hizi mbili kama vidole vyetu 10 vinaning'inia kwa mikono yetu miwili. Hazitenganishwi. Upendo kwa Mungu hufanya kushika amri nne za kwanza (zinazomhusu Mungu) kuwa raha, na upendo kwa jirani yetu hufanya kutunza zile sita za mwisho (zinazohusu jirani yetu) kuwa furaha. Upendo hutimiza sheria kwa kuondoa uchovu na kwa kufanya sheria kuwa ya kufurahisha (Zaburi 40: 8). Tunapompenda mtu kweli, kuheshimu ombi lake huwa furaha. Yesu alisema, "Ikiwa mnanipenda, mtazishika amri zangu." Yohana 14:15. Haiwezekani kumpenda Bwana na kutozishika amri zake, kwa sababu Biblia inasema, "Huku ndiko kumpenda Mungu, kwamba tuzishike amri zake; na amri zake si nzito." 1 Yohana 5: 3. "Yeye asemaye, Ninamjua, wala hazitii amri zake, ni mwongo, na ukweli haumo ndani yake." 1 Yohana 2: 4.

5. Je, 2 Wakorintho 3: 7 haifundishi kwamba sheria iliyoandikwa na kuchongwa katika jiwe "ilifutwa"?

Hapana. Kifungu hicho kinasema kwamba "utukufu" wa huduma ya Musa ya sheria ilipaswa kuondolewa, lakini sio sheria. Soma kifungu chote cha 2 Wakorintho 3: 3-9 tena, kwa uangalifu. Somo sio kukomesha sheria au uanzishwaji wake, lakini badala yake, mabadiliko ya eneo la sheria kutoka "meza za mawe" hadi "meza za moyo." Chini ya huduma ya Musa sheria ilikuwa juu ya mawe. Chini ya huduma ya Roho Mtakatifu, kupitia Kristo, sheria imeandikwa juu ya moyo (Waebrania 8:10). Sheria iliyowekwa kwenye ubao wa matangazo ya shule inakuwa ya kufaa tu inapoingia moyoni mwa mwanafunzi. Huduma ya Kristo ya sheria ni nzuri kwa sababu Yeye huihamisha sheria kwenda moyoni mwa Mkristo. Basi kushika sheria kunakuwa furaha na njia ya kuishi ya kufurahisha kwa sababu Mkristo ana upendo wa kweli kwa Mungu na wanadamu.

6. Warumi 10: 4 inasema kwamba "Kristo ndiye mwisho wa sheria." Kwa hivyo imeisha, sivyo?

"Mwisho" katika aya hii inamaanisha kusudi au kitu, kama inavyofanya katika Yakobo 5:11. Maana ni wazi. Kuwaongoza watu kwa Kristo - ambapo wanapata haki - ndio lengo, kusudi, au mwisho wa sheria.

7. Kwa nini watu wengi wanakanusha madai ya lazima ya sheria ya Mungu?

"Kwa sababu nia ya mwili ni uadui dhidi ya Mungu; kwa maana haiitii sheria ya Mungu, wala haiwezi. Kwa hivyo wale walio katika mwili hawawezi kumpendeza Mungu. Lakini ninyi hamko katika mwili, bali katika Roho. , ikiwa kweli Roho wa Mungu anakaa ndani yako. " Warumi 8: 7-9.

8. Je! Watu wenye haki wa Agano la Kale waliokolewa na sheria?

Hakuna mtu aliyewahi kuokolewa na sheria. Wote ambao wameokoka katika vizazi vyote wameokolewa kwa neema. "Neema hii ... tulipewa katika Kristo Yesu kabla ya ulimwengu kuanza." 2 Timotheo 1: 9. Sheria inaonyesha tu dhambi. Kristo peke yake ndiye anayeweza kuokoa. Nuhu "alipata neema" (Mwanzo 6: 8); Musa alipata neema (Kutoka 33:17); Waisraeli nyikani walipata neema (Yeremia 31: 2); na Habili, Henoko, Ibrahimu, Isaka, Yakobo, Yusufu, na watu wengine wengi wa Agano la Kale waliokolewa "kwa imani" kulingana na Waebrania 11. Waliokolewa kwa kutazamia msalaba; sisi, kwa kuiangalia nyuma. Sheria ni muhimu kwa sababu, kama kioo, inaonyesha "uchafu" katika maisha yetu. Bila hivyo, watu ni wenye dhambi lakini hawajui. Walakini, sheria haina nguvu ya kuokoa. Inaweza tu kuonyesha dhambi. Yesu, na Yeye peke yake, anaweza kumwokoia mtu kutoka kwa dhambi. Hii imekuwa kweli kila wakati, hata katika nyakati za Agano la Kale. (Matendo 4:10, 12; 2 Timotheo 1: 9).

9. Kwa nini kuwa na wasiwasi juu ya sheria? Je! Dhamiri sio mwongozo salama?

Hapana! Mara elfu, hapana! Biblia inazungumza juu ya dhamiri mbaya, dhamiri iliyochafuliwa, na dhamiri iliyotiwa moto - ambayo hakuna salama. "Kuna njia ione kanayo kuwa sawa machoni pa mtu, lakini mwisho wake ni njia za mauti." Mithali 14:12. Mungu anasema, "Ajitumainiye moyo wake mwenyewe ni mjinga." Mithali 28:26.

#### Maswali ya Maswali

1. Amri Kumi ziliandikwa na (1)

\_\_\_ Mungu.

\_\_\_ Musa.

\_\_\_ Mtu asiyejulikana.

2. Kulingana na Biblia, dhambi ni (1)

\_\_\_ Upungufu wa utu.

\_\_\_ Kuvunja sheria ya Mungu.

\_\_\_ Chochote kinachoonekana si sawa.

3. Angalia taarifa zinazosema ukweli juu ya sheria ya Mungu: (4)

\_\_\_ Ni mwongozo mzuri wa kuishi kwa furaha.

\_\_\_ Kama kioo, inaonyesha dhambi.

\_\_\_ Ni mzigo mzito na dhalimu.

\_\_\_ Inaweza kunilinda na uovu.

\_\_\_ Ina sifa sawa na Mungu.

\_\_\_ Ilifutwa katika Agano Jipya.

\_\_\_ Ni laana.

4. Sheria ya Amri Kumi ya Mungu (1)

\_\_\_ Ilikuwa kwa nyakati za Agano la Kale tu.

\_\_\_ Ilifutwa na Yesu pale msalabani.

\_\_\_ Haibadiliki kabisa.

5. Katika siku ya hukumu nitaokolewa ikiwa (1)

\_\_\_ Ninahifadhi rekodi nzuri ya kazi nzuri.

\_\_\_ Ninampenda Bwana, bila kujali kwamba ninatii Amri Kumi au la.

\_\_\_ Uhusiano wangu wa upendo wa kibinafsi na Yesu huniongoza kutii amri zake zote.

6. Watu wanaokolewa na (1)

\_\_\_ Kuzingatia sheria.

\_\_\_ Kuvunja sheria.

\_\_\_ Yesu Kristo peke yake.

7. Wakristo waongofu wa kweli (1)

\_\_\_ Shika sheria ya Mungu kupitia nguvu ya Kristo.

\_\_\_ Puuza sheria kwa sababu imeondolewa.

\_\_\_ Fikiria utunzaji wa amri sio lazima.

8. Mtu anayeishi chini ya neema (1)

\_\_\_ Anaweza kuvunja Amri Kumi bila kutenda dhambi.

\_\_\_ Ameachiliwa kutoka kwa kushika sheria.

\_\_\_ Tutashika amri za Mungu kwa furaha.

9. Upendo hutimiza sheria kwa sababu (1)

\_\_\_ Upendo huondoa sheria.

\_\_\_ Upendo wa kweli kwa Mungu na wanadamu hufanya kushika sheria kuwa raha.

\_\_\_ Upendo ni muhimu kuliko utii.

10. Sheria ya Musa ni (1)

\_\_\_ Sawa na sheria ya Mungu.

\_\_\_ Sheria ya sherehe na dhabihu, ambazo zilielekeza mbele kwa Kristo na kuishia msalabani.

\_\_\_ Bado inajifunga leo.

11. Watu wanaotii Amri Kumi (1)

\_\_\_ Wote ni wanasheria.

\_\_\_ Atapingwa vikali na shetani, ambaye anamchukia Mungu na sheria zake.

\_\_\_ Huokolewa kwa kushika sheria.

12. Angalia taarifa ambazo ni za kweli kuhusu Kristo na sheria: (4)

\_\_\_ Yesu alivunja sheria.

\_\_\_ Yesu ndiye kielelezo kamili cha mwanadamu cha kushika sheria.

\_\_\_ Yesu alifuta sheria.

\_\_\_ Yesu alisema, "Ikiwa mnanipenda, shikeni amri zangu."

\_\_\_ Yesu alitukuza sheria na kuonyesha kwamba inashughulikia dhambi zote.

\_\_\_ Yesu alisema kwamba sheria haiwezi kubadilishwa.

## Siku Iliyopotea ya Historia

### Somo la 7

Je! Unajua kuna siku muhimu sana ambayo karibu kila mtu ameisahau? Inashangaza kwamba ni watu wachache tu wanaoifahamu, kwa sababu ni moja ya siku muhimu zaidi katika historia yote ya wanadamu! Sio siku ya zamani tu, lakini ya sasa na ya baadaye. Kwa kuongezea, kile kilichotokea siku hii iliyopuuzwa kinaweza kuwa na athari kubwa kwa maisha yako. Unataka kujua ukweli wa kushangaza zaidi juu ya siku hii ya historia iliyopotea? Kisha soma Mwongozo huu wa Somo kwa uangalifu.

Wakati Yesu alikuwa hapa duniani, aliabudu siku ya Sabato.

#### 1. Kwa kawaida Yesu aliabudu siku gani?

"Akafika Nazareti, kule alikokulia; na kama kawaida yake, aliingia katika sinagogi siku ya sabato, akasimama ili asome." Luka 4:16.

Jibu: Kaida ya Yesu ilikuwa kuabudu siku ya Sabato.

Siku ya saba ya juma (Jumamosi) ni Sabato.

#### 2. Lakini ni siku gani ya juma ni Sabato?

"Siku ya saba ni sabato ya Bwana, Mungu wako." Kutoka 20:10. "Sabato ilipokwisha kupita, ... asubuhi sana siku ya kwanza ya juma, wakafika kaburini." Marko 16: 1, 2.

Jibu: Sabato sio siku ya kwanza ya juma (Jumapili), kama wengi wanavyoamini, lakini siku ya saba (Jumamosi). Angalia kutoka kwa Maandiko hapo juu kwamba Sabato ni siku inayokuja kabla tu ya siku ya kwanza ya juma.

Mungu alifanya Sabato wakati wa Uumbaji.

3. Ni nani aliyefanya Sabato na lini?

"Hapo mwanzo Mungu aliumba mbingu na nchi." "Na siku ya saba Mungu alimaliza kazi yake yote aliyoifanya; naye akapumzika siku ya saba kutokana na kazi yake yote aliyoifanya. Mungu akaibariki siku ya saba na kuitakasa." Mwanzo 1: 1; 2: 2, 3.

Jibu: Mungu alifanya Sabato wakati wa Uumbaji, wakati alipoumba ulimwengu. Alipumzika siku ya Sabato na akaibariki na kuitakasa (kuitenga kwa matumizi matakatifu).

Mungu aliandika amri ya Sabato kwa kidole chake mwenyewe.

4. Je! Mungu anasema nini juu ya utunzaji wa Sabato katika Amri Kumi, ambazo aliandika kwa kidole chake mwenyewe?

"Ikumbuke siku ya sabato ili uitakase. Siku sita fanya kazi, na ufanye kazi yako yote; , wala binti yako, mtumwa wako, wala mjakazi wako, wala ng'ombe wako, wala mgeni aliye ndani ya malango yako: Kwa maana katika siku sita Bwana alifanya mbingu na nchi, na bahari, na vyote vilivyomo, akastarehe ya saba. kwa sababu hiyo Bwana alibariki siku ya sabato na kuitakasa." Kutoka 20: 8-11. "Bwana akanipa mbao mbili za mawe zilizoandikwa kwa kidole cha Mungu." Kumbukumbu la Torati 9:10.

Jibu: Katika amri ya nne ya 10, Mungu anatuamuru tushike Sabato ya siku ya saba kama siku yake takatifu. Mungu alijua watu wangesahau Sabato Yake, kwa hivyo Alianza amri hii na neno "kumbuka." Hajawahi kumwamuru mtu yeyote mahali popote kuweka siku nyingine yoyote kama siku takatifu ya kila wiki.

Yesu anasema ni rahisi mbingu kupita kuliko sheria ya Mungu kubadilika.

5. Lakini je! Amri Kumi hazijabadilishwa?

Yesu anasema: "Na ni rahisi zaidi kupita mbingu na nchi, kuliko tini moja ya sheria kutoweka." Luka 16:17. Mungu anasema: "Sitavunja agano langu, wala sitabadilisha yaliyotoka midomoni mwangu." Zaburi 89:34. Angalia, zile Amri Kumi zilitoka katika midomo Yake. Kutoka 20: 1 inasema, "Mungu akanena maneno haya yote, akisema ... [Amri Kumi zinafuata katika aya ya 2-17]."

Jibu: Hapana, kweli! Haiwezekani kabisa kwa sheria yoyote ya maadili ya Mungu kubadilika. Amri zote kumi zinajifunga leo.

Paulo na mitume wengine waliitakasa Sabato ya Mungu ya siku ya saba.

6. Je! Mitume walishika Sabato?

"Basi, kama ilivyokuwa desturi yake, Paulo aliingia kwao, na sabato tatu akajadiliana nao kwa maandiko." Matendo 17: 2. "Paulo na wenzake ... waliingia katika sinagogi siku ya sabato, wakaketi." Matendo 13:13, 14. "Siku ya sabato tulitoka nje ya mji kando ya mto, mahali ambapo watu walikuwa wakisali; tukakaa, tukazungumza na wanawake waliokusanyika hapo." Matendo 16:13. "Naye [Paulo] alijadiliana katika sinagogi kila sabato, na kuwashawishi Wayahudi na Wayunani." Matendo 18: 4.

Jibu: Ndio, kitabu cha Matendo kinafafanua kwamba Paulo na kanisa la kwanza walishika Sabato. Mitume waliwafundisha watu wa mataifa kutunza Sabato kuwa takatifu.

7. Je, watu wa mataifa mengine pia waliabudu siku ya Sabato?

Mungu aliiamuru:

"Heri mtu huyo ... aishikaye sabato asiichafue." "Pia wana wa mgeni, wanaojiunga na Bwana, ... kila mtu atakayeishika sabato asiichafue, na kushika agano langu. Hata hivyo nitawaleta kwenye mlima

wangu mtakatifu, na kuwafurahisha katika nyumba ya sala ... kwa maana nyumba yangu itaitwa nyumba ya maombi kwa watu wote." Isaya 56: 2, 6, 7, msisitizo umeongezwa.

Mitume walifundisha:

"Na Wayahudi walipokuwa wametoka katika sinagogi, Mataifa walisihhi kwamba wahubiriwe maneno haya sabato ijayo." "Na sabato iliyofuata karibu mji wote ulikusanyika ili kusikia neno la Mungu." Matendo 13:42, 44, msisitizo umeongezwa. "Akajadili katika sinagogi kila sabato, na kuwashawishi Wayahudi na Wayunani." Matendo 18: 4.

Jibu: Mitume katika kanisa la mwanzo la Agano Jipya hawakutii tu amri ya Sabato ya Mungu, lakini pia waliwafundisha watu wa mataifa walioongoka kuabudu siku ya Sabato. Kamwe hawajaitaja Jumapili kama siku takatifu.

Sabato haikubadilishwa kuwa Jumapili wakati wa ufufuo wa Yesu.

8. Lakini Sabato haikubadilishwa kuwa Jumapili wakati wa kufa au kufufuka kwa Kristo?

Jibu: Hapana, hakuna kidokezo cha mbali kabisa kwamba Sabato ilibadilishwa wakati wa kufa au kufufuka kwa Kristo. Biblia inafundisha kinyume kabisa. Tafadhali pitia kwa uangalifu ushahidi ufuatao:

A. Mungu alibariki Sabato.

"Bwana alibariki siku ya sabato na kuitakasa." Kutoka 20:11. "Mungu akaibariki siku ya saba, akaitakasa." Mwanzo 2: 3.

B. Kristo alitarajia watu wake bado wangali wanashika Sabato mnamo A.D. 70 wakati Yerusalemu iliharibiwa.

Akijua kabisa kuwa Yerusalemu litaangamizwa na Roma mnamo A.D. 70, Yesu aliwaonya wafuasi wake wa wakati huo, akisema, "Lakini ombeni ili kukimbia kwenu kusiwe wakati wa baridi, wala siku ya sabato." Mathayo 24:20, msisitizo umeongezwa. Yesu aliweka wazi kuwa alikusudia Sabato itunzwe hata miaka 40 baada ya kufufuka kwake. Kwa kweli, hakuna uhusiano wowote katika Maandiko kwamba Yesu, Baba Yake, au mitume waliwahi (wakati wowote, chini ya hali yoyote) walibadilisha Sabato takatifu ya siku ya saba kuwa siku nyingine yoyote.

C. Wanawake waliokuja kupaka mafuta mwili wa Kristo walishika Sabato. Yesu alikufa "siku moja kabla ya sabato" (Marko 15:37, 42), ambayo sasa inaitwa Ijumaa Kuu.

Wanawake waliandaa manukato na marashi ya kupaka mafuta Mwili wake, kisha "wakapumzika siku ya sabato kulingana na amri." Luka 23:56. Ni wakati tu "sabato ilipopita" (Marko 16: 1) ndipo wanawake walikuja "siku ya kwanza ya juma" (Marko 16: 2) kuendelea na kazi yao ya kusikitisha. Waligundua "Yesu alifufuka mapema siku ya kwanza ya juma" (kifungu cha 9), kinachojulikana kama Jumapili ya Pasaka. Tafadhali kumbuka kuwa Sabato "kulingana na amri" ilikuwa siku iliyotangulia Jumapili ya Pasaka, ambayo sasa tunaita Jumamosi.

D. Mfuasi wa Kristo, Luka, aliandika vitabu viwili vya Biblia, Luka na Matendo.

Anasema kwamba katika kitabu cha Luka aliandika juu ya "yote" ya mafundisho ya Yesu (Matendo 1: 1-3). Lakini hakuwahi kuandika juu ya utunzaji wa Jumapili au mabadiliko ya Sabato.

Kila mtu katika ufalme wa milele wa Mungu ataitakasa Sabato.

9. Watu wengine wanasema Sabato itahifadhiwa katika dunia mpya ya Mungu. Je! Hii ni sahihi?

"Kwa maana kama vile mbingu mpya na dunia mpya, ambayo nitaifanya, itakaa mbele zangu, asema Bwana, ndivyo itakavyokuwa uzao wako na jina lako. Na itakuwa, kwamba kutoka mwezi mpya hadi

mwingine, na kutoka sabato moja hadi nyingine, wote wenye mwili watakuja kuabudu mbele zangu, asema Bwana." Isaya 66:22, 23.

Jibu: Ndio, Biblia inasema watu waliookolewa wa kila kizazi wataishika Sabato katika dunia mpya.

Siku ya Bwana ni Sabato, sio Jumapili.

10. Lakini je, Jumapili sio siku ya Bwana?

"Ita sabato kuwa raha, takatifu ya Bwana." Isaya 58:13. "Kwa maana mwanadamu ni Bwana hata wa sabato." Mathayo 12: 8.

Jibu: Biblia inazungumzia "siku ya Bwana" katika Ufunuo 1:10, kwa hivyo Bwana ana siku maalum. Lakini hakuna fungu la Maandiko linalotaja Jumapili kama siku ya Bwana. Badala yake, Biblia hutambulisha wazi Sabato kuwa siku ya Bwana. Siku pekee iliyobarikiwa na Bwana au inayodaiwa na Yeye kama siku Yake takatifu ni Sabato ya siku ya saba.

Yesu alianzisha ubatizo - sio utunzaji wa Jumapili - kwa heshima ya ufufuo wake.

11. Je! Haipaswi kuweka Jumapili kwa heshima ya ufufuo wa Kristo?

"Hamjui ya kuwa sisi sote tuliobatizwa katika Yesu Kristo tulibatizwa katika mauti yake? Kwa hivyo tumezikwa pamoja naye kwa ubatizo katika mauti: kwamba kama vile Kristo alifufuliwa kutoka kwa wafu kwa utukufu wa Baba, vivyo hivyo sisi pia tunapaswa kutembea katika maisha mapya. Maana ikiwa tumepandwa pamoja katika mfano wa kifo chake, tutakuwa pia katika mfano wa ufufuo wake: Tukijua hili, kwamba mtu wetu wa kale alisulubiwa pamoja naye, kwamba mwili wa dhambi unaweza kuharibiwa, ili sasa tusitumikie dhambi." Warumi 6: 3-6.

Jibu: Hapana! Hakuna zaidi ya unavyoweza kuweka Ijumaa kwa heshima ya kusulubiwa. Kristo alitoa agizo la ubatizo kwa heshima ya kifo chake, mazishi, na ufufuo. Biblia kamwe haipendekezi utunzaji wa Jumapili kwa heshima ya ufufuo (au kwa sababu nyingine yoyote, kwa sababu hiyo). Tunamheshimu Kristo kwa kumtii (Yohana 14:15) - sio kwa kubadilisha mahitaji yaliyowekwa na wanadamu badala ya Yake.

Wanaume wapotovu walikuwa na ujasiri wa kuchukua nafasi ya Jumapili badala ya Sabato ya sheria ya Mungu.

12. Kweli, ikiwa utunzaji wa Jumapili haimo katika Biblia, ni wazo la nani hata hivyo?

"Naye atafikiria kubadilisha nyakati na sheria." Danieli 7:25, RSV. "Kwa hivyo mmelitangua amri ya Mungu kwa mapokeo yenu." "Wananiabudu bure, wakifundisha mafundisho maagizo ya wanadamu." Mathayo 15: 6, 9. "Makuhani wake wamekiuka sheria yangu." "Na manabii wake wamewapaka chokaa isiyosafishwa, ... wakisema, Bwana MUNGU asema hivi, wakati Bwana hasemi." Ezekieli 22:26, 28.

Jibu: Wanaume waliopotoshwa wa miaka mirefu iliyopita walitangaza kwamba siku takatifu ya Mungu ilibadilishwa kutoka Sabato hadi Jumapili. Mungu alitabiri ingefanyika, na ikawa hivyo. Kosa hili lilipitishwa kwa kizazi chetu kisicho na shaka kama ukweli wa injili. Utunzaji wa Jumapili ni utamaduni wa wanaume wasioongozwa na kuvunja sheria ya Mungu, ambayo inaamuru utunzaji wa Sabato. Ni Mungu tu anayeweza kuifanya siku kuwa takatifu. Mungu alibariki Sabato, na wakati Mungu anabariki, hakuna mtu anayeweza "kuibadilisha." Hesabu 23:20.

Kubadilisha Sabato hadi Jumapili ni tusi kwa Mungu kwa sababu inajaribu kubadilisha sheria Zake za Kimungu.

13. Lakini sio hatari sana kudhoofisha sheria ya Mungu?

"Msiongeze neno ninalowaamuru, wala msipunguze cho chote kwa hayo, mpate kuzishika amri za Bwana, Mungu wenu." Kumbukumbu la Torati 4: 2. "Kila neno la Mungu ni safi. ... Usiongeze kwa maneno yake, asije akakukaripia ukaonekana mwongo." Mithali 30: 5, 6.

Jibu: Mungu amekataza haswa na vyema wanaume kubadilisha sheria zake kwa kufuta au kuongeza. Kuchukua sheria takatifu ya Mungu kwa njia yoyote ile ni moja wapo ya mambo ya kutisha na hatari ambayo mtu anaweza kufanya.

Sabato ni ishara ya nguvu ya Mungu ya kuunda na kukomboa.

Kwa nini Mungu alifanya Sabato hata hivyo?

A. Ishara ya Uumbaji.

"Kumbuka siku ya sabato, uitakase." "Kwa maana kwa siku sita Bwana alifanya mbingu na nchi, na bahari, na vyote vilivyomo, akastarehe siku ya saba; kwa sababu hiyo Bwana alibariki siku ya sabato, akaitakasa." Kutoka 20: 8, 11.

B. Ishara ya ukombozi na utakaso.

"Tena niliwapa sabato zangu, ziwe ishara kati yangu na wao, ili wapate kujua ya kuwa mimi ndimi Bwana niwatakasaye." Ezekeieli 20:12.

Jibu: Mungu alitoa Sabato kama ishara mbili: (1) Ni ishara kwamba aliumba ulimwengu katika siku sita halisi za masaa 24, na (2) pia ni ishara ya nguvu kuu ya Mungu kuwakomboa na kuwatakaswa wanadamu. Hakika kila Mkristo atapenda Sabato kama ishara ya thamani ya Uumbaji na ukombozi wa Mungu (Kutoka 31:13, 17; Ezekeieli 20:12, 20). Ni tusi kubwa kwa Mungu kwa watu kukanyaga Sabato yake. Katika Isaya 58:13, 14, Mungu anasema wote watakaobarikiwa lazima kwanza waondoe miguu yao kutoka Sabato Yake.

Kuvunja amri yoyote ya sheria ya Mungu ni dhambi.

15. Utunzaji wa Sabato ni muhimu kadiri gani?

"Dhambi ni uvunjaji wa sheria." 1 Yohana 3: 4. "Mshahara wa dhambi ni mauti." Warumi 6:23.

"Yeyote anayeshika sheria yote, lakini akajikwaa katika nukta moja, ana hatia ya yote." Yakobo 2:10.

"Kristo naye aliteswa kwa ajili yetu, akituachia kielelezo, mpate kufuata nyayo zake." 1 Petro 2:21.

"Alikuwa mwandishi wa wokovu wa milele kwa wale wote wanaomtii." Waebrania 5: 9.

Jibu: Ni suala la maisha na kifo. Utunzaji wa Sabato umeamriwa katika amri ya nne ya sheria ya Mungu. Kuvunja kwa makusudi yoyote ya Amri Kumi ni dhambi. Wakristo watafuata kwa furaha mfano wa Kristo wa utunzaji wa Sabato. Usalama wetu pekee ni kusoma kwa bidii Biblia, "kwa usahihi kugawanya neno la ukweli." 2 Timotheo 2:15. Lazima tuwe na msaada mzuri wa Maandiko kwa kila mazoezi ya Kikristo tunayofuata.

Mungu atamwaga ghadhabu yake juu ya viongozi wa kidini ambao wanajua kupuuza Sabato Yake.

16. Je! Mungu anahisije juu ya viongozi wa dini wanaopuuza Sabato?

"Makuhani wake wamekiuka sheria yangu, na wametia unajisi vitu vyangu vitakatifu; hawakutofautisha kati ya vitakatifu na visivyo na heshima ... na wameficha macho yao wasione sabato zangu, nami nimetiwa unajisi kati yao." "Kwa hiyo nimemwaga ghadhabu yangu juu yao." Ezekeieli 22:26, 31.

Jibu: Kwa kujificha macho yao wasione Sabato ya kweli ya Mungu, viongozi wa dini wanamkosea Mungu wa mbinguni. Mungu anaahidi adhabu kwa wachungaji hao wa uwongo. Mamilioni wamedanganywa juu ya jambo hili. Mungu hawezi kuichukulia kidogo. Yesu aliwalaani Mafarisayo kwa kujifanya wanampenda Mungu huku wakibatilisha moja ya Amri Kumi kwa mapokeo yao (Marko 7: 7-13).

Kila mtu aingiaye mbinguni na kula matunda ya mti wa uzima ataitakasa Sabato ya Mungu.

17. Je! Utunzaji wa Sabato unaniathiri mimi binafsi?

"Ikiwa mnanipenda, zingatieni amri zangu." Yohana 14:15. "Kwa hivyo basi kila mmoja wetu atatoa

hesabu yake mwenyewe kwa Mungu." Warumi 14:12. "Kwa hiyo kwake yeye ajuaye kutenda mema, lakini haifanyi, kwake huyo ni dhambi." Yakobo 4:17. "Heri wale wafanyao amri zake, ili wawe na haki juu ya mti wa uzima, na waingie katika mji kwa milango yake." Ufunuo 22:14. "Hapa ndipo penye subira ya watakatifu; hapa ni wale wazishikao amri za Mungu." Ufunuo 14:12.

Jibu: Ndio, kwa njia zote, Sabato ni Sabato yako. Mungu amekutengenezea, na ikiwa unampenda utaishika, kwa sababu ni moja ya amri zake. Upendo bila kushika amri sio upendo hata kidogo (1 Yohana 2: 4). Lazima ufanye uamuzi. Huwezi kuikwepa. Hakuna mtu anayeweza kukusamehe. Wewe mwenyewe utajibu mbele ya Mungu juu ya jambo hili muhimu zaidi. Mungu anakuuliza umpende na umtii sasa!

18. Niko tayari kufuata mfano wa Yesu wa utunzaji wa Sabato.

Jibu:

## MASWALI YA MAWAZO

1. Lakini je! Sabato sio ya Wayahudi tu?

Hapana. Yesu alisema, "Sabato ilifanywa kwa ajili ya mwanadamu." Marko 2:27. Sio kwa Wayahudi tu, bali kwa wanadamu - wanaume na wanawake kila mahali. Taifa la Kiyahudi halikuwepo hata miaka 2,500 baada ya Sabato kufanywa.

2. Je, Matendo 20: 7-12 si uthibitisho kwamba wanafunzi waliitunza Jumapili kama siku takatifu?

Kulingana na Biblia, kila siku huanza jua linapochwa na kuishia kwenye machweo yajayo (Mwanzo 1: 5, 8, 13, 19, 23, 31 Mambo ya Walawi 23:32) na sehemu ya giza ya siku inakuja kwanza. Kwa hivyo Sabato huanza Ijumaa usiku machweo na kuishia Jumamosi usiku wakati wa jua. Mkutano huu wa Matendo 20 ulifanyika sehemu nyeusi ya Jumapili, au kwenye kile tunachokiita Jumamosi usiku. New English Bible \* inianza Matendo 20: 7 hivi: "Usiku wa Jumamosi katika mkutano wetu ..."

Ulikuwa mkutano wa Jumamosi-usiku, na ulidumu hadi usiku wa manane. Paulo alikuwa kwenye safari ya kuaga na alijua kwamba hatawaona watu hawa tena kabla ya kifo chake (aya ya 25).

Haishangazi kwamba alihubiri kwa muda mrefu! (Hakuna huduma ya kawaida ya kila wiki ingekuwa imedumu usiku kucha.) Paul alikuwa "tayari kuondoka kesho yake." "Kuumega mkate" hakuna maana ya "siku takatifu", kwa sababu waliumega mkate kila siku (Matendo 2:46). Hakuna dalili hata kidogo katika kifungu hiki cha Maandiko kwamba siku ya kwanza ni takatifu, wala kwamba Wakristo hawa wa mapema waliiona hivyo. Wala hakuna ushahidi wa mbali kabisa kwamba Sabato ilikuwa imebadilishwa. Kwa bahati mbaya, mkutano huu labda umetajwa katika Maandiko tu kwa sababu ya muujiza wa kumfufua Eutiko baada ya kuanguka kwa kifo chake kutoka kwenye dirisha la ghorofa ya tatu. Katika Ezekieli 46: 1, Mungu anataja Jumapili kama moja ya "siku za kazi" sita.

3. Je, 1 Wakorintho 16: 1, 2 haisemi juu ya matoleo ya shule ya Jumapili?

Hapana, hakuna kumbukumbu hapa kwa mkutano wa hadhara. Fedha hizo zilitakiwa kuwekwa kando kibinafsi nyumbani. Njaa ilikuwa ikiendelea huko Yudea (Warumi 15:26; Matendo 11: 26-30), na Paulo alikuwa akiandika kuuliza makanisa ya Asia Minor kuwasaidia ndugu zao waliokumbwa na njaa.

Wakristo hawa wote walitunza Sabato takatifu, kwa hivyo Paulo alipendekeza kwamba Jumapili asubuhi (ambayo ilikuwa wakati wa kulipia bili na kumaliza hesabu), baada ya Sabato kumalizika, waliweka kando kitu kwa ajili ya ndugu zao wahitaji ili iwepo wakati atakapokuja . Ilipaswa kufanywa kwa faragha au, kama La Santa Biblia (tafsiri ya Kihispania) inavyosema, "nyumbani." Angalia pia kwamba hakuna kumbukumbu hapa Jumapili kama siku takatifu. Kwa kweli, hakuna mahali Biblia inapoamuru au hata kupendekeza utunzaji wa Jumapili.

4. Lakini wakati haujapotea na siku za juma hazijabadilika tangu wakati wa Kristo?

Hapana! Ensaiklopedia na vitabu vya rejea vinavyoaminika hufanya iwe wazi kuwa siku yetu ya saba



ni ile ile ambayo Yesu aliitakasa. Ni jambo rahisi la utafiti.

5. Lakini je, Yohana 20:19 sio rekodi ya wanafunzi kuanzisha Jumapili kwa heshima ya ufufuo? Badala yake, wanafunzi wakati huu hawakuamini kwamba ufufuo umefanyika (Marko 16:14). Walikuwa wamekutana huko "kwa kuwaogopa Wayahudi" na walifunga milango. Yesu alipotokea kati yao, aliwakemea "kwa sababu hawakuamini wale waliomwona baada ya kufufuka kwake." Hakuna maana kwamba walihesabu Jumapili kama siku takatifu. Maandiko manane tu katika Agano Jipya yanataja siku ya kwanza ya juma; hakuna hata moja inayoashiria kuwa ni takatifu.

6. Je, Wakolosai 2: 14-17 haiondoi Sabato ya siku ya saba? Hapana kabisa. Inamaanisha sabato tu ambazo zilikuwa "kivuli cha mambo yatakayokuja" na sio Sabato ya siku ya saba. Kulikuwa na siku saba takatifu za kila mwaka, au likizo, katika Israeli ya kale ambayo pia iliitwa sabato. Hizi ziliongezewa, au "kando na sabato za Bwana" (Mambo ya Walawi 23:38), au Sabato ya siku ya saba. Hizi zote zilifananisha, au kuashiria, msalaba na kuishia msalabani. Sabato ya Mungu ya siku ya saba ilitengenezwa kabla ya dhambi kuingia, na kwa hivyo haingeweza kuonyesha chochote juu ya ukombozi kutoka kwa dhambi. Ndio maana Wakolosai sura ya 2 inatofautisha na haswa inataja sabato ambazo zilikuwa "kivuli." Sabato hizi saba za kila mwaka ambazo zilifutwa zimeorodheshwa katika Mambo ya Walawi sura ya 23.

7. Kulingana na Warumi 14: 5, siku tunayotunza ni suala la maoni ya kibinafsi, siyo? Ona kwamba sura nzima inahusu kuhukumiana (Mistari ya 4, 10, 13). Suala hapa halihusu Sabato ya siku ya saba, ambayo ilikuwa sehemu ya sheria kuu ya maadili, lakini juu ya siku za sikukuu za kila mwaka za sheria ya sherehe. Wakristo wa Kiyahudi walikuwa wakihukumu Wakristo wa Mataifa kwa kutowazingatia. Paulo anasema tu, "Msihukumiane. Sheria hiyo ya sherehe haifungamani tena."

#### MASWALI YA Jaribio

##### 1. Yesu aliweka (1)

- \_\_\_ Jumapili kama siku takatifu.
- \_\_\_ Sabato ya siku ya saba takatifu.
- \_\_\_ Kila siku nyingine ni takatifu.

##### 2. Siku ya Bwana ni (1)

- \_\_\_ Jumapili, siku ya kwanza ya juma.
- \_\_\_ Sabato, siku ya saba ya juma.
- \_\_\_ Siku yoyote tunayojitolea kwa Bwana.

##### 3. Sabato ilitengenezwa (1)

- \_\_\_ Kwa Wayahudi tu.
- \_\_\_ Na Mungu katika Uumbaji kwa wanaume na wanawake kila mahali kwa wakati wote.
- \_\_\_ Ni kwa watu walioishi tu katika nyakati za Agano la Kale.

##### 4. Mabadiliko kutoka Sabato hadi Jumapili yalifanywa na (1)

- Kristo.
  - Mitume.
  - Wanaume waliopotoshwa.
5. Sheria ya Mungu, ambayo ni pamoja na amri ya Sabato, (1)
- Haifanyi kazi leo.
  - Haiwezi kubadilika kamwe. Bado inajifunga leo.
  - Iimalizika kwa kifo cha Kristo.
6. Katika kanisa la Agano Jipya watu wa mataifa walioongoka na mitume (1)
- Ilingatiwa Jumapili kama siku takatifu.
  - Imefundishwa kuwa siku yoyote itatosha kama siku takatifu ikiwa wewe ni mkweli.
  - Ilingatia Sabato.
7. Sabato (1)
- Iliishia msalabani.
  - Itaisha wakati wa kuja kwa Yesu mara ya pili.
  - Itahifadhiwa katika ufalme mpya wa milele wa Mungu na waliokombolewa wa kila kizazi.

Kwa kuwa Sabato ni sehemu ya sheria ya Mungu, kuvunja Sabato ni (1)

- Hakuna cha kujali tangu kifo cha Kristo.
- Dhambi hatari kwa sababu inakanyaga vitu vitakatifu.
- Haina umuhimu leo.

9. Wote wanaompenda na kumfuata Yesu kweli wata (1)

- Tunza Sabato, kama Yesu.
- Weka kila siku nyingine takatifu.
- Weka Jumapili kama siku takatifu.

10. Sabato ni (1)

- Jumapili, siku ya kwanza ya juma.
- Jumamosi, siku ya saba ya juma.
- Siku yoyote tunajitolea kwa Mungu.

11. Utunzaji wa Jumapili (1)

- Ni uvumbuzi wa wanaume ambao ulitabiriwa katika Biblia.
- Je! Ni mpango wa Mungu wa leo.
- Ilianzishwa wakati wa ufufuo wa Kristo na iliidhinishwa kwenye Pentekoste.

12. Utunzaji wa Sabato ni (1)

- Ishara ya sheria.
- Muhimu kwa Wayahudi tu.
- Ishara mbili za Mungu za Uumbaji na ukombozi.

## Ujumbe wa Malaika Kutoka Anga za Nje

### Somo la 16

Malaika ni kweli! Wakati mwingine huitwa makerubi au maserafi, roho hizi zenye nguvu za kuhudumia zinaonekana katika historia ya Biblia. Mara nyingi wanaonekana wakilinda na kuongoza watu wa Mungu, na wakati mwingine kuadhibu maovu - lakini moja ya ujumbe wao muhimu ni kufunua na kuelezea unabii. Je! Unajua Mungu alisema kitu maalum kupitia malaika zake kwa watu waliofadhaika wa ulimwengu wetu wa heri? Katika Ufunuo 14, Mungu anafunua ujumbe wa kutisha wa siku za mwisho uliowekwa katika ishara ya malaika watatu wanaoruka. Ujumbe huu ni muhimu sana, hivi kwamba ukikamilika, Yesu anarudi! Mwongozo huu utakupa muhtasari wa kufungua macho, na miongozo nane ifuatayo itawasilisha maelezo mazuri. Shikilia kiti chako ... Ujumbe wa kibinafsi wa Mungu kwako uko karibu kuelezewa!

Kitabu cha Ufunuo kinamfunua Yesu kwa njia ya kipekee.

1. Kwa nini tunajifunza Ufunuo? Je! Haijatiwa muhuri?

Jibu: Kuna sababu sita muhimu za kusoma Ufunuo:

A. Haikuwa imefungwa muhuri kamwe (Ufunuo 22:10). Mabishano ya muda mrefu kati ya Kristo na Shetani, pamoja na mikakati ya shetani na mipango ya ujanja ya siku za mwisho, imefunuliwa katika Ufunuo. Shetani hawezi kuwateka watu kwa urahisi ambao wanajua udanganyifu wake wa uwongo mapema, kwa hivyo anatumai watu wataamini kuwa Ufunuo umefungwa.

B. Jina lenyewe "Ufunuo" linamaanisha "kufunua," "kufungua" au "kufunua" kinyume kabisa cha kutiwa muhuri. Daima imekuwa wazi.

C. Ufunuo ni kitabu cha Yesu kwa njia ya kipekee. Inaanza, "Ufunuo wa Yesu Kristo." Hata inatoa picha ya neno kumhusu katika Ufunuo 1: 13-16. Hakuna kitabu kingine cha Biblia kinachomfunua Yesu na maagizo na mipango Yake ya siku za mwisho kwa mipango ya kazi yake na watu wake kama vile Ufunuo.

D. Ufunuo kimsingi umeandikwa kwa ajili ya watu wa siku zetu, kabla tu ya kurudi kwa Yesu (Ufunuo 1: 1-3 3:11 22: 6, 7, 12, 20).

E. Baraka maalum hutamkwa kwa wale wanaosoma Ufunuo na kutii ushauri wake (Ufunuo 1: 3 22: 7).

F. Ufunuo unaelezea watu wa Mungu wa wakati wa mwisho na kanisa kwa uwazi wa kushangaza.

Inafanya Biblia kuwa hai wakati unapooona matukio ya siku za mwisho yaliyoonyeshwa katika Ufunuo yakitendeka. Pia inaelezea haswa kile kanisa la Mungu linapaswa kuhubiri katika siku za mwisho (Ufunuo 14: 6-14). Mwongozo huu wa Mafunzo utatoa muhtasari wa mahubiri hayo ili uweze kuitambua utakapoisikia.

Kumbuka: Kabla ya kuendelea zaidi, tafadhali fungua Biblia yako na usome Ufunuo 14: 6-14.

Mungu hutumia malaika kuashiria ujumbe wake wa mwisho wenye alama tatu.

2. Mungu aliagiza kanisa lake kupeleka injili kwa kila kiumbe (Marko 16:15). Je! Anaashiriaje kazi hii takatifu katika Ufunuo?

"Nami nikamwona malaika mwingine akiruka katikati ya mbingu, akiwa na injili ya milele kuhubiri. ... Na malaika mwingine akafuata, akisema ... Na malaika wa tatu aliwafuata, akisema ..." Ufunuo 14: 6-9.

Jibu: Neno "malaika" haswa lina maana "mjumbe," kwa hivyo inafaa kwamba Mungu anawatumia malaika watatu kuashiria kuhubiriwa kwa ujumbe wake wa injili wa nukta tatu kwa siku za mwisho. Mungu hutumia ishara ya malaika kutukumbusha kuwa nguvu isiyo ya kawaida itaambatana ujumbe.

Ujumbe wa Mungu wa wakati wa mwisho wa tumaini lazima upelekwe kwa kila mtu hapa duniani.

3. Je! Ni mambo gani mawili muhimu ambayo Ufunuo 14: 6 inafunua juu ya ujumbe wa Mungu kwa siku za mwisho?

"Nami nikamwona malaika mwingine akiruka katikati ya mbingu, mwenye injili ya milele kuwahubiria hao wakaa duniani, na kwa kila taifa, na jamaa, na lugha, na watu." Ufunuo 14: 6.

Jibu: Mambo mawili muhimu ni: (1) kwamba ni "injili ya milele," na (2) kwamba lazima ihubiriwe kwa kila mtu duniani. Ujumbe wa malaika watatu unasisitiza injili, ambayo inadhihirisha wazi kwamba watu wanaokolewa kwa imani katika - na kukubali kwake - Yesu Kristo peke yake (Matendo 4:12 Marko 10:26, 27). Kwa kuwa hakuna njia nyingine ya wokovu iliyopo, ni ubaya kudai kwamba kuna njia nyingine.

Bandia bandia za Shetani

Bandia za Shetani, wakati nyingi, zinajumuisha mbili nzuri sana: (1) wokovu kwa matendo, na (2) wokovu katika dhambi. Bandia hizi mbili zimefunuliwa na kufunuliwa katika ujumbe wa malaika watatu. Wengi, bila kutambua, wamekumbatia mojawapo ya makosa haya mawili na wanajaribu kujenga wokovu wao juu yake - jambo lisilowezekana kabisa. Tunapaswa pia kusisitiza kwamba hakuna mtu anayehubiri kweli injili ya Yesu kwa wakati wa mwisho ambaye hajumuishi ujumbe wa malaika watatu.

Wale wanaomcha Mungu watapata furaha safi katika kumtumikia.

4. Je! Ni mambo gani manne tofauti ambayo ujumbe wa malaika wa kwanza unashughulikia?

"Akisema kwa sauti kuu, Mcheni Mungu, na mtukuzeni yeye; kwa kuwa saa ya hukumu yake imefika; na mwabuduni yeye aliyeumba mbingu, na nchi, na bahari, na chemchemi za maji." Ufunuo 14: 7.

Jibu: A. Mwogope Mungu. Hii inamaanisha tunapaswa kumcha Mungu na kumtazama kwa upendo, tumaini, na heshima - tukiwa na hamu ya kufanya matakwa yake. Hii inatuweka mbali na uovu. "Kwa kumcha Bwana watu hujiepusha na uovu." Mithali 16: 6. Sulemani, mtu mwenye busara, pia alisema, "Mcheni Mungu, na shikeni maagizo yake; kwa maana hii ndiyo haki ya mwanadamu." Mhubiri 12:13.

B. Mpe Mungu utukufu. Tunatimiza amri hii wakati tunatii, kumsifu, na kumshukuru Mungu kwa wema wake kwetu. Moja ya dhambi kuu za siku za mwisho ni kutokuthamini (2 Timotheo 3: 1, 2).

C. Saa ya hukumu Yake imekuja. Hii inaonyesha kuwa kila mtu anawajibika kwa Mungu, na ni taarifa wazi kwamba hukumu sasa inaendelea. Tafsiri kadhaa zinasema "amekuja" badala ya "ni" njoo.

D. Mwabudu Muumba. Amri hii inakataa ibada ya sanamu ya kila aina - pamoja na kujiabudu- na inakataa kabisa mageuzi, ambayo yanakataa kwamba Mungu ni Muumba na Mkombozi. (Vitabu vingi na maongezi ya redio yanaonyesha leo kujidharau kujithamini, ambayo inasababisha kujiabudu. Kujithamini kwa Mkristo uko ndani ya Kristo, ambaye huwafanya watoto Wake kuwa wana na binti za Mfalme wa mbinguni.)

Injili inajumuisha uumbaji na ukombozi wa ulimwengu na Bwana Mungu wa mbinguni. Kumwabudu Muumba ni pamoja na kumwabudu Yeye siku aliyotenga kama ukumbusho wa Uumbaji (Sabato ya siku ya saba). Kwamba marejeo katika Ufunuo 14: 7 ni Sabato yanawekwa wazi na ukweli kwamba maneno "alifanya mbingu, na nchi, na bahari" yaliondolewa nje ya amri ya Sabato (Kutoka 20:11) na kutumika hapa.

Mizizi yetu ya kweli inapatikana kwa Mungu peke yake, ambaye alituumba kwa mfano wake mwanzoni. Wale ambao hawamwabudu Mungu kama Muumba, haijalishi wanaweza kuabudu nini, hawawezi kugundua asili yao halisi.

Watu wa Mungu lazima watoke Babeli.

5. Ni maneno gani mazito ambayo malaika wa pili anasema juu ya Babeli? Je! Malaika wa Ufunuo 18 anawaamuru watu wa Mungu wafanye nini?

"Akamfuata malaika mwingine, akisema, Babeli imeanguka." Ufunuo 14: 8. "Nikamwona malaika mwingine akishuka kutoka mbinguni. ... Akalia kwa sauti kuu, akisema, Babeli kuu imeanguka. ... Nikasikia sauti nyingine kutoka mbinguni, ikisema, Tokeni kwake, watu wangu. . " Ufunuo 18: 1-4.

Jibu: Malaika wa pili anasema waziwazi kwamba "Babeli imeanguka," na sauti kutoka mbinguni inawahimiza watu wote wa Mungu kutoka Babeli mara moja. Isipokuwa unajua Babeli ni nini, unaweza kuishia ndani kwa urahisi. Fikiria juu yake. Je! Unaweza kuwa Babeli sasa?

Wale wanaoabudu mnyama na kupokea alama yake wataangamizwa na Mungu.

6. Ujumbe wa malaika wa tatu unaonya dhidi ya nini?

"Malaika wa tatu aliwafuata, akisema kwa sauti kuu, Mtu ye yote akimwabudu huyo mnyama na sanamu yake, na kupokea alama yake katika paji la uso wake, au mkononi mwake, huyo atakunywa divai ya ghadhabu ya Mungu. " Ufunuo 14: 9, 10.

Jibu: Ujumbe wa malaika wa tatu unaonya watu dhidi ya kuabudu mnyama na sanamu yake na kupokea alama ya mnyama katika paji la uso au mikononi mwao. Malaika wa kwanza anaamuru ibada ya kweli. Malaika wa tatu anasimulia juu ya matokeo ya kushangaza yanayohusiana na ibada ya uwongo. Je! Unajua hakika mnyama huyo ni nani? Na alama yake ni nini? Isipokuwa unajua kabisa mnyama huyo ni nani na alama yake ni nini, unaweza kuishia kumwabudu bila kujitambua.

Watakatifu wa nyakati za mwisho wa Bwana watapata furaha yao kubwa katika kumpendeza.

7. Je! Ni maelezo gani ya nukta nne ambayo Mungu anatoa katika Ufunuo 14:12 ya watu wake ambao wanakubali na kufuata ujumbe wa malaika watatu?

"Hapa ndipo penye subira ya watakatifu; hawa wazishikao amri za Mungu, na imani ya Yesu." Ufunuo 14:12.

Jibu: A. Ni wavumilivu, wavumilivu, na waaminifu hadi mwisho, amri kubwa kwa kizazi cha "fanya sasa". Watu wa Mungu humfunua kwa mwenendo wao wa uvumilivu na upendo.

B. Wao ni watakatifu, au watakatifu, kwa sababu wako upande wa Mungu kikamilifu.

C. Wanazishika amri za Mungu. Watu hawa wa Mungu hutii kwa furaha Amri zake Kumi na amri zingine zote ambazo amewapa. Lengo lao la kwanza ni kumpendeza Yeye, ambaye wanampenda (1 Yohana 3:22).

D. Wana imani ya Yesu. Hii pia inaweza kutafsiriwa "imani katika Yesu." Kwa vyovyote vile, watu wa

Mungu humfuata Yesu kikamilifu na wanamwamini kabisa.

Wakati wote wamesikia ujumbe wa Yesu wa wakati wa mwisho, atarudi duniani kuchukua watu wake kwenda naye mbinguni.

8. Ni nini kinatokea mara tu kufuatia mafundisho ya ujumbe wa malaika watatu kwa watu wote? "Nikatazama, na tazama, wingu jeupe, na juu ya wingu hilo ameketi mmoja mfano wa Mwana wa Adamu, na juu ya kichwa chake taji ya dhahabu."

Ufunuo 14:14.

Jibu: Mara tu baada ya mafundisho ya ujumbe wa malaika watatu kwa kila mtu, Yesu atarudi katika mawingu (ujio wake wa pili) kuchukua watu wake kwenda nyumbani kwao mbinguni. Wakati wa kuonekana kwake, umeme mkubwa wa miaka 1,000 wa Ufunuo sura ya 20 utanza.

9. Katika 2 Petro 1:12, mtume anazungumza juu ya "ukweli wa sasa." Anamaanisha nini?

Jibu: Ukweli wa sasa ni sehemu ya injili ya milele ambayo ina uharaka fulani kwa wakati fulani. Mifano ni:

A. Ujumbe wa Nuhu wa Mafuriko (Mwanzo 6 na 7 2 Petro 2: 5). Nuhu alikuwa mhubiri wa haki. Alifundisha upendo wa Mungu kama alivyoonya juu ya mafuriko yanayokuja ambayo yangeharibu ulimwengu. Ujumbe wa Mafuriko ulikuwa "ukweli wa sasa" kwa wakati huo. Kilio chake cha haraka kilikuwa "ingia ndani ya mashua." Na ilikuwa muhimu sana kwamba ingekuwa ni ukosefu wa adili kutokuihubiri.

B. Ujumbe wa Yona kwa Ninawi (Yona 3: 4). "Ukweli wa sasa" wa Yona ni kwamba Ninawi ingeharibiwa kwa siku 40. Yona pia alimwinua Mwokozi, na mji ulitubu. Ili kuondoa, hata hivyo, onyo la siku 40 lingekuwa la uaminifu na lisilosameheka. Ilikuwa ukweli wa sasa. Iitoshea wakati huo kwa njia maalum.

C. Ujumbe wa Yohana Mbatizaji (Mathayo 3: 1-3 Luka 1:17). "Ukweli wa sasa" wa Yohana ni kwamba Yesu, Masihi, alikuwa karibu kutokea. Kazi yake ilikuwa kuwasilisha injili na kuandaa watu kwa ujio wa kwanza wa Yesu. Kuacha kipengele hicho cha kwanza cha injili kwa siku yake isingekuwa ya kufikiria.

D. Ujumbe wa malaika watatu (Ufunuo 14: 6-14). "Ukweli wa sasa" wa Mungu kwa leo upo katika ujumbe wa malaika watatu. Kwa kweli, wokovu kupitia Yesu Kristo peke yake ni kiini cha ujumbe huu. Walakini, "ukweli wa sasa" wa malaika watatu pia umepewa kuandaa watu kwa ujio wa pili wa Yesu na kufungua macho yao kwa udanganyifu mzuri na wenye kushawishi sana wa Shetani. Isipokuwa watu wataelewa jumbe hizi, Shetani ataziteka na kuziharibu. Yesu alijua tunahitaji jumbe hizi tatu maalum, kwa hivyo kwa fadhili za upendo amewapa. Haipaswi kuachwa. Tafadhali omba kwa bidii unapozichunguza hatua kwa hatua katika Miongozo minane ijayo ya Mafunzo.

Baadhi ya uvumbuzi wako unaweza kuwa wa kushangaza karibu. Lakini yote yatatosheleza. Moyo wako utachochewa sana. Utahisi Yesu anazungumza nawe! Baada ya yote, hizo ni ujumbe Wake.

10. Ni nani ambaye Biblia inasema atakuja kutoa ujumbe wa "ukweli wa sasa" kabla ya siku kuu ya Bwana?

"Tazama, nitakutumia Eliya nabii kabla ya kuja kwa siku kuu na ya kutisha ya Bwana." Malaki 4: 5.

Jibu: Eliya nabii. Kuna jambo la maana juu ya Eliya na ujumbe wake, kama tutakavyoona katika maswali machache yanayofuata.

Ujumbe wa Mungu wa nyakati za mwisho pia huitwa "Eliya" ujumbe. Wanataka uamuzi.

11. Je! Eliya alifanya nini ambayo ilimfanya Bwana amuangalie?

Kumbuka: Tafadhali fungua Biblia yako na usome kwa uangalifu 1 Wafalme 18: 17-40 kabla ya kujibu swali hili.

Jibu: Eliya aliwahimiza watu wafanye uamuzi juu ya watakayemtumikia (aya ya 21). Taifa lilikuwa karibu kabisa na ibada ya sanamu. Watu walikuwa wamemwacha Mungu wa kweli na amri zake. Kulikuwa na nabii mmoja wa Mungu, Eliya, na manabii wapagani wa Baali 450 (aya ya 22). Eliya alipendekeza kwamba yeye na waabudu sanamu wajenge madhabahu na kuweka kuni na ng'ombe juu yake. Kisha akapendekeza waulize Mungu wa kweli ajifunue kwa kuchoma moto madhabahu yake. Mungu wa kipagani hakujibu, lakini Mungu wa kweli wa Eliya alituma moto kutoka mbinguni na kuteketeza dhabihu ya Eliya.

Ujumbe Ulidai Uamuzi

Ujumbe wa Eliya ulikuja wakati wa shida kubwa ya kiroho na uasi wa kitaifa. Ilikuwa na nguvu kama hiyo kutoka mbinguni juu kwamba ilisitisha "biashara kama kawaida" na kuvuta maoni ya kitaifa. Kisha Eliya akasisitiza kwamba watu waamue watamtumikia nani, Mungu au Baali. Kwa kuguswa sana na kusadikika kabisa, watu walimchagua Mungu (aya ya 39).

Yohana Mbatizaji aliwasilisha ujumbe wa "Eliya" wa siku zake. Wale wanaohubiri Ufunuo 14: 6-14 wana ujumbe wa Eliya wa leo.

12. Ujumbe wa Eliya una matumizi mawili. Inatumika kwa ujumbe wa "ukweli wa sasa" kuandaa watu kwa ujio wa kwanza wa Yesu na "ukweli wa sasa" kuandaa watu kwa ujio wa pili wa Yesu. Je! Yesu alisema ni nani aliyehubiri ujumbe wa Eliya kuwaandaa watu kwa ujio wake wa kwanza?

"Hakuna aliyeinuka mkuu kuliko Yohana Mbatizaji." "Na ikiwa mtapokea, huyu ndiye Eliya [Eliya], ambaye alikuwa anakuja." Mathayo 11:11, 14.

Jibu: Yesu aliita mahubiri ya Yohana kuwaandaa watu kwa ujio wake wa kwanza "Eliya," au ujumbe wa Eliya. Ujumbe wa Yohana, kama katika siku za Eliya, ulifanya ukweli kuwa wazi kabisa na kisha kusisitiza uamuzi. Biblia inasema juu ya Yohana Mbatizaji, "Atakwenda ... kwa roho na nguvu za Eliya [Eliya]." Luka 1:17.

13. Je! Tunajuaje kuwa unabii una matumizi ya pili kwa wakati wetu kabla tu ya ujio wa pili?

"Nitakutumia Eliya nabii kabla ya kuja kwa siku kuu na ya kutisha ya Bwana." Malaki 4: 5. "Jua litageuzwa kuwa giza, na mwezi kuwa damu, kabla ya siku kuu na ya kutisha ya Bwana kuja." Yoeli 2:31.

Jibu: Tafadhali kumbuka kuwa hafla mbili zitatokea kabla ya kuja kwa "siku kuu na ya kutisha ya Bwana" iliyotajwa katika Yoeli 2:31. Moja, kuja kwa Eliya. Na mbili, ishara kubwa mbinguni. Hii inatusaidia kupata matukio yote mawili. Siku ya giza ilitokea Mei 19, 1780. Usiku huo huo, mwezi ulionekana kama damu. Mathayo 24:29 inajumuisha ishara moja zaidi, kuanguka kwa nyota, ambayo ilifanyika Novemba 13, 1833. Kutokana na hili, tunajua ujumbe wa wakati wa mwisho wa Eliya lazima uanze wakati fulani karibu au baada ya 1833, kabla ya kuja kwa siku kuu ya Mungu.

Ujumbe wa pili wa Eliya Baada ya Ishara za Anga

Ni dhahiri kwamba "ujumbe wa Eliya" wa Yohana hautumiki kwa ujumbe wa pili wa "Eliya" kwa sababu ishara kubwa za anga za Mungu zilionekana zaidi ya miaka 1,700 baada ya Yohana kuhubiri ujumbe wake. Ujumbe wa Eliya wa Yoeli 2:31 ulipaswa kuanza baada ya ishara hizo za angani mnamo 1833 na lazima ziandae watu kwa ujio wa pili wa Yesu. Ujumbe wa "ukweli wa sasa" mara tatu wa Ufunuo 14: 6-14 unafaa kabisa. Ilianza karibu na 1844 na inawaandaa watu ulimwenguni kote kwa ujio wa pili wa Yesu (aya ya 14), ambayo itafanyika baada ya ujumbe mara tatu kumfikia kila mtu hapa duniani.

## Ujumbe Unahitaji Uamuzi

Eliya alisisitiza uovu ukutane uso kwa uso na kwamba wote waamue watamtumikia nani. Ndivyo ilivyo na ujumbe wa Mungu mara tatu kwetu leo. Uamuzi lazima ufanywe. Ujumbe wa Mungu mara tatu humfunua Shetani na mipango yake. Inadhihirisha wazi upendo wa Mungu na mahitaji yake. Mungu anawaita watu leo warudi kwenye ibada ya kweli, ibada ya Mungu peke yake. Kumtumikia na kumwabudu mtu yeyote au kitu kingine chochote katika siku hii muhimu ni sawa na ukosefu wa uaminifu na itasababisha kifo cha milele. Mungu alifikia mioyo kimiujiza katika siku za Eliya (1 Wafalme 18:37, 39) na katika siku za Yohana Mbatizaji. Atafanya vivyo hivyo katika siku hizi za mwisho wakati watu wataitikia ujumbe wa malaika watatu (Ufunuo 18: 1).

Ujumbe wa mwisho wa Mungu wa Eliya utaleta familia pamoja kwa furaha, upendo, na furaha.

14. Ni baraka gani nyingine nzuri itakayoletwa na kuhubiriwa kwa ujumbe wa Eliya (au wale malaika watatu)?

"Eliya ... ataigeuza mioyo ya baba iwaelekee watoto wao, na mioyo ya watoto iwaelekee baba zao."

Malaki 4: 5, 6.

Jibu: Mungu asifiwe! Ujumbe wa Eliya, au ujumbe wa malaika watatu, utawaleta wanafamilia pamoja katika uhusiano wa upendo, wa karibu, wenye furaha, wa mbinguni. Ahadi iliyobarikiwa kama nini!

Ujumbe wa malaika watatu unamlenga Yesu.

15. Neno "injili" linamaanisha "habari njema." Je! Ujumbe wa malaika watatu wa Ufunuo sura ya 14 hutoa habari njema?

Jibu: Ndio kweli! Wacha tuangalie habari njema ambayo tumepata katika muhtasari huu wa ujumbe wa malaika watatu:

A. Kila mtu atakuwa na nafasi ya kusikia na kuelewa injili ya siku za mwisho. Hakuna hata mmoja atakayepitishwa.

B. Mipango mahiri na yenye nguvu ya shetani ya kuwanasa na kuwaangamiza watu itafunuliwa kwetu, kwa hivyo hatuitaji mtego.

C. Nguvu isiyo ya kawaida ya mbinguni itaambatana na kuenezwa kwa ujumbe wa Mungu katika siku hizi za mwisho.

D. Watu wa Mungu watakuwa wavumilivu. Anawaita "watakatifu."

E. Watu wa Mungu watakuwa na imani ya Yesu.

F. Watu wa Mungu watatii amri zake kwa upendo.

G. Mungu anatupenda sana hivi kwamba ametuma ujumbe maalum sana kutuandaa kwa ujio wa pili wa Yesu.

H. Ujumbe wa Mungu kwa siku hizi za mwisho utawaleta wanafamilia pamoja kwa upendo na umoja.

Mkazo mkuu wa ujumbe wa malaika watatu ni kwamba wokovu umetolewa kwa kila mtu kupitia Yesu Kristo peke yake. Yeye hutoa haki Yake kufunika yaliyopita yetu na kutupatia kimiujiza haki yake kila siku ili tukue katika neema na kweli tufanane naye. Pamoja Naye, hatuwezi kushindwa. Bila Yeye, hatuwezi kufanikiwa.



Neno Zaidi

Hoja za ujumbe wa malaika watatu ambao utaelezewa katika Miongozo ijayo ya Utafiti ni:

A. Saa ya hukumu ya Mungu imefika!

B. Toka Babeli iliyoanguka.

C. Usipokee alama ya mnyama.

Habari njema zaidi zitafunuliwa unapojifunza kwa maombi masomo haya katika Mwongozo wa masomo nane. Utashangaa na kufurahi kwa vitu kadhaa, utashtuka na kuhuzunisha wengine. Baadhi ya hoja inaweza kuwa ngumu sana kukubali. Lakini kwa kuwa Yesu alituma ujumbe maalum kutoka mbinguni kusaidia na kuongoza kila mmoja wetu kibinafsi katika siku hizi za mwisho, hakika hakuna kitu kinachoweza kuwa muhimu zaidi ya kuusikia, kuuelewa kabisa, na kuufuata.

16. Nimefarijika na kushukuru kwamba Yesu ana ujumbe maalum wa nukta tatu wa kuwaongoza na kuwasaidia watu wake katika siku hizi za mwisho za dunia.

Jibu:

Maswali ya Mawazo

1. Je! Kila mtu hapa duniani atafikiwa na ujumbe wa malaika watatu kabla ya Yesu kurudi? Na mabilioni ya watu wanaoishi sasa, hii inawezaje?

Ndio, itatokea kwa sababu Mungu aliahidi (Marko 16:15). Paulo anasema injili ilienda "kwa kila kiumbe kilicho chini ya mbingu" katika siku zake (Wakolosai 1:23). Yona, kwa neema ya Mungu, aliufikia mji wote wa Ninawi katika siku chini ya siku 40 (Yona 3: 4-10). Bibilia inasema Mungu atamaliza kazi na kuikata (Warumi 9:28). Hesabu juu yake. Itatokea haraka sana na katika siku zetu.

2. Je! Musa na Eliya walitokea pamoja na Yesu wakati wa kugeuka sura (Mathayo 17: 3) au ilikuwa maono tu?

Tukio hilo lilikuwa halisi. Neno la Kiyunani "horama", lililotafsiriwa "maono" katika mstari wa 9, haswa lina maana "kile kilichoonekana". Musa alifufuliwa kutoka kwa wafu na kupelekwa mbinguni (Yuda 1: 9), na Eliya baadaye alitafsiriwa bila kuona kifo (2 Wafalme 2: 1, 11, 12). Hawa watu wawili, ambao walikuwa duniani na waliteswa sana na shambulio la shetani na uasi wa watu wa Mungu, walielewa kile Yesu alikuwa akipitia. Walikuja kumtia moyo na kumkumbusha juu ya wale wote ambao wangepadilishwa kuingia katika ufalme wake bila kuona kifo (kama Eliya) na kufufuka kutoka kaburini kuingia ufalme wake (kama Musa) kwa sababu ya dhabihu yake kwa ajili ya dhambi zetu.

3. Kwa nini Yohana alisema yeye hakuwa Eliya (Yohana 1: 19-21) wakati Yesu alisema kwamba yeye alikuwa (Mathayo 11: 10-14)?

Jibu linatokana na Luka 1: 3-17. Malaika aliyetangaza kuzaliwa kwa Yohana alikuja alisema, "Mke wako Elisabeti atakuzalia mtoto wa kiume, na utamwita jina lake Yohana. ... Atakuwa mkuu machoni pa Bwana. ... Naye atatangulia mbele yake kwa roho na uweza wa Eliya, kugeuza mioyo ya baba kwa watoto wao, na waasi kwa hekima ya wenye haki; kumtengenezea Bwana watu walio tayari." Mstari wa 13-17. Wakati Yesu alimtaja Yohana kama Eliya, alikuwa akimaanisha maisha yake, roho, nguvu, na kazi yake kuwa kama ile ya Eliya. Ndivyo ilivyo pia kwa ujumbe wa Eliya wa siku hizi za mwisho. Mkazo ni juu ya ujumbe, sio mtu. Kwa hivyo Yohana hakuwa Eliya kibinafsi, lakini alikuwa akiwasilisha ujumbe wa Eliya. ("Elias" ni aina ya Kigiriki ya "Eliya".)

4. Je! Inawezekana mtu kuhubiri ukweli wa Yesu wa wakati wa mwisho kwa leo bila kujumuisha ujumbe wa malaika watatu?

Hapana! Ujumbe wa malaika watatu lazima ujumuishwe. Katika kitabu cha Ufunuo, Yesu mwenyewe anafunua au kuweka bayana ujumbe Wake wa wakati wa mwisho (Ufunuo 1: 1) na anasema wazi kwamba watu wake lazima waendeleo kufuata yale ambayo amefunua katika kitabu (Ufunuo 1: 3 22: 7). Kwa hivyo makasisi waaminifu wa wakati wa mwisho lazima wahubiri ujumbe wa Yesu kutoka kitabu cha Ufunuo. Hii, kwa kweli, ni pamoja na kuhubiri ujumbe wake maalum wa nukta tatu wa Ufunuo 14: 6-14. Ona kwamba Yesu anaita ujumbe huu "injili ya milele" katika aya ya 6. Anasema pia lazima zichukuliwe kwa kila mtu hapa duniani kabla ya kurudi kwa watu wake. Hapa kuna mawazo makuu matatu:

A. Hakuna anayehubiri kweli "injili ya milele" ya Yesu isipokuwa ajumuishe ujumbe wa malaika watatu.

B. Hakuna mtu aliye na haki ya kuita ujumbe wake kuwa injili ya milele ikiwa ataacha ujumbe wa malaika watatu.

C. Ujumbe wa malaika watatu huwaandaa watu kwa ujio wa Yesu wa pili (Ufunuo 14: 12-14). Isipokuwa utasikia, kuelewa, na kukubali ujumbe wa Yesu wa nyakati tatu za mwisho, unaweza kuwa haujajiandaa kwa ujio wake wa pili.

#### Ujumbe Maalum kwa Wakati wa Mwisho

Yesu, ambaye anajua kile tunachohitaji, alitupa ujumbe tatu maalum kwa wakati wa mwisho. Lazima tuwaelewe na tuwafuate. Miongozo nane ijayo ya Utafiti itakufahamisha ujumbe huu.

5. Luka 1:17 inasema ujumbe wa Eliya ulikuwa kuwageuza "wasiotii kwa hekima ya wenye haki". Hii inamaanisha nini?

"Mwenye haki ataishi kwa imani." Warumi 1:17. Wenye haki wana hekima ya kuweka wokovu wao juu ya imani katika Mwokozi. "Wala hakuna wokovu kwa mwingine awaye yote; kwa maana hakuna jina lingine chini ya mbingu walilopewa wanadamu litupasalo sisi kuokolewa kwalo." Matendo 4:12. Ujumbe wa Yohana ulikuwa kuifanya kioo hiki kiwe wazi kwa wote. Imani ambayo imeshikwa na mtu yeyote au kitu chochote isipokuwa Yesu Kristo haiwezi kuwaokoa watu kutoka dhambini na kusababisha maisha yaliyobadilishwa. Watu lazima wasikie na kuelewa ukweli huu mkubwa wa ukweli. Ukweli huu pia ni moyo wa ujumbe wa Eliya wa nukta tatu kwa leo.

#### Maswali ya Maswali

1. Malaika watatu wa Ufunuo 14 (1)

\_\_\_\_\_ Ni halisi na lazima wapaze sauti kubwa ili wasikike.

\_\_\_\_\_ Wawakilisha ujumbe wa Mungu wa siku za mwisho unaotembea kwa kasi na nguvu.

\_\_\_\_\_ Ni ishara ya mawazo ya mtu.

2. Ni vitu vipi hapa chini vinavyosema ukweli kuhusu Ufunuo? (3)
- \_\_\_ Kitabu kimefungwa.
  - \_\_\_ Jina linamaanisha "kufunua" au "kufunua."
  - \_\_\_ Inaelezea ni ujumbe gani watu wa Mungu watahubiri katika siku za mwisho.
  - \_\_\_ Ina picha ya Yesu.
  - \_\_\_ Mungu alitamka laana kwa wale wanaoisoma.
3. Ujumbe wa malaika watatu lazima uende kwa kila mtu kabla ya Yesu kurudi. (1)
- \_\_\_ Ndio.
  - \_\_\_ Hapana.
4. Ujumbe wa malaika wa kwanza unasisitiza yafuatayo: (3)
- \_\_\_ Ni injili ya milele inayowasilishwa.
  - \_\_\_ Haiwezi kueleweka.
  - \_\_\_ Mageuzi ni nadharia nzuri ya Kikristo.
  - \_\_\_ Hukumu sasa inaendelea.
  - \_\_\_ Tunapaswa kumheshimu na kumtumaini Mungu kweli.
  - \_\_\_ Kila mtu anapaswa kuabudu chochote atakacho.
5. Ujumbe wa malaika wa pili unasema Babeli imeanguka, na malaika wa Ufunuo 18 anahimiza watu wa Mungu walioko Babeli kutoka. (1)
- \_\_\_ Ndio.
  - \_\_\_ Hapana.
6. Ujumbe wa malaika wa tatu unawasihi watu wote wa Mungu kupokea alama ya mnyama. (1)
- \_\_\_ Ndio.
  - \_\_\_ Hapana.
7. Je! Ufunuo 14:12 inazungumzaje juu ya watu wa Mungu? (2)
- \_\_\_ Wao ni wavumilivu.
  - \_\_\_ Wao ni watakatifu.
  - \_\_\_ Hawaamini Amri Kumi.
  - \_\_\_ Wana imani ndogo sana.
8. Ni nini kinachotokea mara tu baada ya injili kumfikia kila mtu? (1)
- \_\_\_ Mataifa yote yameongoka.
  - \_\_\_ Mungu anajenga New York na London.
  - \_\_\_ Ujio wa pili wa Yesu unafanyika.
9. Ni ipi kati ya zifuatazo ni ujumbe wa "ukweli wa sasa" wa leo? (1)
- \_\_\_ Ujumbe wa Yona kwa Ninawi.
  - \_\_\_ Ujumbe wa Nuhu kabla ya Gharika.
  - \_\_\_ Ujumbe wa malaika watatu wa Ufunuo 14: 6-14.
10. Je! Ni vitu gani vyenye ukweli juu ya ujumbe wa malaika watatu? (6)
- \_\_\_ Ujumbe huu unahubiriwa sasa.
  - \_\_\_ Ujumbe huu unasisitiza wokovu kupitia Yesu Kristo peke yake.
  - \_\_\_ Wanaweza pia kuitwa "ujumbe wa Eliya."
  - \_\_\_ Eliya atatokea kwa kibinafsi kusaidia kuwasilisha.
  - \_\_\_ Wanasisitiza maadili ya Kikristo ya mageuzi.
  - \_\_\_ Watu wengi hawatasikia kamwe juu yao.
  - \_\_\_ Wataleta wanafamilia pamoja katika uhusiano wa karibu, wenye upendo.
  - \_\_\_ Nguvu isiyo ya kawaida itaambatana nao.
  - \_\_\_ Wanasaidia kuandaa watu kwa kuja mara ya pili kwa Yesu.

11. Yohana Mbatizaji aliitwa Eliya wa siku zake kwa sababu (1)

\_\_\_\_\_ Alipenda kuita moto chini kutoka mbinguni.

\_\_\_\_\_ Kuhani mkuu alipendelea jina hilo.

\_\_\_\_\_ Kuhubiri kwake, kwa roho na nguvu ya Eliya, kuliandaa watu kwa ujio wa kwanza wa Yesu.

12. Neno "injili" linamaanisha "habari njema." (1)

\_\_\_\_\_ Ndio.

\_\_\_\_\_ Hapana.

Ukombozi wa mwisho

Somo la 8

Sio hadithi ya hadithi - siku moja, unaweza kuwa huru kutokana na maudhi yote, njaa, upweke, uhalifu, na machafuko yanayoambukiza ulimwengu leo. Je! Hiyo haisikii ya kushangaza? Lakini haitakuwa kiongozi wa kidunia mwenye haiba ambaye atakupa ... hapana, Yeye ni bora zaidi kuliko huyo! Yesu anakuja hivi karibuni, lakini kuna maoni mengi potofu kuhusu jinsi anavyokuja. Kwa hivyo chukua dakika chache kuelewa kile Biblia inasema juu ya kuja mara ya pili ili usiachwe nyuma!

Yesu alifundisha kwamba atarudi duniani mara ya pili.

1. Je! Yesu atarudi hapa duniani mara ya pili? Je! Tunaweza kuwa na maoni mazuri?

"Kristo ... ataonekana mara ya pili." Waebrania 9:28.

"Nikienda nakuandalia mahali, nitakuja tena." Yohana 14: 3.

Jibu: Ndio! Katika Mathayo 26:64, Yesu alishuhudia chini ya kiapo kwamba atarudi hapa duniani tena. Kwa kuwa Maandiko hayawezi kuvunjika (Yohana 10:35), huu ni uthibitisho mzuri. Amini kama inavyosoma. Ni dhamana ya Kristo mwenyewe.

Yesu alisema atarudi duniani katika mawingu.

2. Je! Ni kwa namna gani Yesu atarudi mara ya pili?

"Walipokuwa wakitazama, aliinuliwa; na wingu likampokea kutoka machoni pao. Na walipokuwa wakitazama kwa uangalifu mbinguni alipokuwa akipanda, tazama, watu wawili walisimama karibu nao wakiwa na mavazi meupe; ambayo pia ilisema, Enyi watu wa Galilaya, mbona mmesimama mkitazama juu mbinguni? Yesu huyu aliyechukuliwa kutoka kwenu kwenda mbinguni, atakuja vile vile kama vile mlivyomwona akienda mbinguni. " Matendo 1: 9-11.

Jibu: Maandiko yanaahidi kwamba Yesu atarudi hapa duniani kwa njia ile ile aliyoiacha wakati wa kupaa kwake - kwa njia inayoonekana, halisi, ya mwili, na ya kibinafsi. Mathayo 24:30 inasema, "Watamwona Mwana wa Mtu akija katika mawingu ya mbinguni kwa nguvu na utukufu mwingi."

Atakuja katika mawingu kihalisi, kama kiumbe binafsi mwenye mwili wa nyama na mifupa (Luka 24: 36-43, 50, 51), na kuja Kwake kutaonekana. Maandiko ni wazi juu ya ukweli huu.

Kila mtu anayeishi duniani atamwona Yesu atakaporudi mara ya pili.

3. Je! Kuja kwa Kristo mara ya pili kutaonekana kwa watu wote au kwa kikundi teule tu?  
"Tazama, anakuja na mawingu, na kila jicho litamwona." Ufunuo 1: 7.

"Kwa maana kama vile umeme utokavyo mashariki, ukaangaza hata magharibi, ndivyo itakavyokuwa kuja kwake Mwana wa Mtu." Mathayo 24:27.

Jibu: Kila mwanamume, mwanamke, na mtoto anayeishi ulimwenguni wakati Yesu atarudi watamwona wakati wa kurudi kwake mara ya pili. Mwangaza wa kushangaza mara tatu (Luka 9:26) wa kuja Kwake utainuka kutoka upeo wa macho hadi upeo wa macho, na anga litapewa utukufu mzuri kama umeme. Hakuna mtu atakayeweza kujificha. Kila nafsi hai italazimika kukabili Kristo. Kristo hakuacha mwanya wowote kwa mashaka au kutokuelewana.

Kumbuka: Unyakuo wa siri unaoaminiwa sana na kufundishwa leo haimo katika Biblia. Ni uvumbuzi wa mwanadamu. Wala kuja mara ya pili ni kuja kiroho ndani ya moyo wakati wa kuongoka. Haifanyiki wakati wa kifo cha mwanadamu, wala sio ya mfano, kudhihirishwa na hali bora za ulimwengu. Nadharia hizi zote ni asili ya mwanadamu. Kuja mara ya pili itakuwa kuonekana halisi, kwa ulimwengu, kuonekana, kwa kibinafsi kwa Kristo katika mawingu ili kuimaliza dunia hii na kuwapa thawabu au kuwaadhibu wanaume na wanawake.

Malaika wote wa mbinguni watakuwa pamoja na Yesu wakati wa kuja kwake mara ya pili.

4. Ni nani atakayekuja na Yesu wakati wa kuja kwake mara ya pili, na kwa nini?  
"Wakati Mwana wa Mtu atakapokuja katika utukufu wake, na malaika wote watakatifu pamoja naye, ndipo atakapoketi juu ya kiti chake cha utukufu." Mathayo 25:31.

Jibu: Malaika wote wa mbinguni watakuja na Yesu wakati wa kuja kwake mara ya pili. Wingu linapokaribia dunia, Yesu atatuma malaika zake, na watakusanya haraka watu wote waadilifu kwa kujiandaa na safari ya kurudi mbinguni (Mathayo 24:31).

Yesu atachukua watu wake kwenda mbinguni na kuwarejeshea kila kitu ambacho Adamu na Hawa walipoteza.

5. Je! Kusudi la kurudi kwa Yesu mara ya pili hapa duniani ni nini?  
"Na tazama, naja upesi; na thawabu yangu iko pamoja nami, kumlipa kila mtu kadiri ya kazi yake." Ufunuo 22:12.

"Nitakuja tena, na kuwachukueni kwangu; ili hapo nilipo, nanyi mwepo." Yohana 14: 3.

"Naye atamtuma Yesu Kristo ... Ambaye mbingu lazima impokee mpaka nyakati za urekebishaji wa vitu vyote." Matendo 3:20, 21.

Jibu: Yesu anarudi hapa duniani kuwalipa watu wake kama alivyoahidi na kuwapeleka kwenye nyumba nzuri ambayo amewaandalia. Atawarudishia watu wake furaha na utukufu wote wa Edeni ambao Adamu na Hawa walipoteza kwa kutenda dhambi. Kuja kwake mara ya pili kutakomesha wakati huu wa uovu.

Watoto wadogo waliochukuliwa kutoka kwa wazazi wao kwa kifo watarejeshwa kwao wakati wa kuja kwa Yesu mara ya pili.

6. Je! Nini kitatokea kwa watu wenye haki wakati Yesu atakapokuja mara ya pili?

"Kwa maana Bwana mwenyewe atashuka kutoka mbinguni ... na wafu katika Kristo watafufuliwa kwanza: Ndipo sisi tulio hai na tuliosalia tutanyakuliwa pamoja nao katika mawingu, kumlaki Bwana angani; na ndivyo tutakavyokuwa. sisi daima kuwa na Bwana. " 1 Wathesalonike 4:16, 17.

"Sote tutabadilishwa, ... na wafu watafufuliwa wasiwe na uharibifu. Kwa maana ... huyu anayekufa lazima avae kutokufa." 1 Wakorintho 15: 51-53.

"Tunamtazamia ... Bwana Yesu Kristo: Ambaye atabadilisha mwili wetu mbaya, ili uweze kufanana na mwili wake mtukufu." Wafilipi 3:20, 21.

Jibu: Wafu wenye haki watafufuliwa kutoka kwenye makaburi yao, wakipewa miili kamilifu, isiyokufa kama ile ya Kristo, na kunyakuliwa kwenye mawingu kumlaki Bwana. Halafu waadilifu walio hai pia watapewa miili kama Kristo na watanyakuliwa kwenda kumlaki Bwana hewani. Na Yesu atachukua wenye haki kwenda naye mbinguni.

Kumbuka kwamba Yesu hagusi dunia wakati wa kuja kwake mara ya pili. Watakatifu wanakutana naye "hewani." Kwa hivyo watu wa Mungu watapuuza ripoti yoyote kwamba Kristo yuko Baltimore, New Orleans, Los Angeles, n.k. Wakristo wa uwongo watatokea na kufanya miujiza duniani (Mathayo 24: 23-27), lakini Yesu atabaki katika mawingu juu ya dunia. wakati wa kuja kwake mara ya pili.

Waovu watauawa wakati wa kuja kwa Yesu mara ya pili.

7. Je! Nini kitatokea kwa watu waovu Yesu atakapokuja tena?

"Kwa pumzi ya midomo yake atawaua waovu." Isaya 11: 4.

"Na hao waliouawa na Bwana siku hiyo watakuwa toka mwisho mmoja wa dunia hata mwisho huu wa dunia." Yeremia 25:33.

Jibu: Waovu watauawa na Yesu.

Matetemeko ya ardhi ya leo ni madogo ikilinganishwa na tetemeko kubwa la ardhi wakati wa kuja kwa Yesu.

8. Je! Kuja kwa Kristo mara ya pili kutaathirije dunia yenyewe?

"Kulikuwa na mtetemeko mkuu wa ardhi, ambao haujapata kutokea tangu wanadamu walipokuwa duniani, mtetemeko mkuu sana." "Na kila kisiwa kilikimbia, na milima haikupatikana." Ufunuo 16:18, 20.

"Niliangalia, na tazama, mahali palipokuwa na matunda palikuwa jangwa, na miji yake yote ilikuwa imevunjika mbele za Bwana." Yeremia 4:26.

"Bwana huifanya dunia kuwa tupu, na kuifanya ukiwa." "Nchi itamwagika kabisa." Isaya 24: 1, 3.

Jibu: Dunia itashikwa na tetemeko kubwa la ardhi wakati wa kuja kwa Bwana. Mtetemeko huu wa ardhi utakuwa wa maangamizi kiasi kwamba utauacha ulimwengu katika hali ya uharibifu kabisa.

Mamilioni ya Wakristo walikufa wakati wa Enzi za Giza. Wengi walichomwa moto.

9. Je! Biblia inatoa habari maalum juu ya ukaribu wa kuja kwa Kristo mara ya pili?

Jibu: Ndio, inafanya! Naye Yesu mwenyewe alisema, "Mtakapoona haya yote, jueni kwamba yuko karibu, hata milangoni." Mathayo 24:33. Bwana aliweka ishara wakati wote kutoka kupaa kwake hadi kuja kwake mara ya pili. Zimeorodheshwa hapa chini. Jifunze kwa uangalifu.

#### A. Uharibifu wa Yerusalemu

Unabii: "Hakutaachwa hapa jiwe juu ya jiwe, ambalo halitatupwa chini." "Wale walio katika Uyahudi wakimbilie milimani." Mathayo 24: 2, 16.

Utamilifu: Yerusalemu iliharibiwa mnamo A.D. 70 na shujaa wa Kirumi Titus.

#### B. Mateso Makubwa, au Dhiki

Unabii: "Kwa maana wakati huo kutakuwa na dhiki kuu, ambayo haijatokea vile vile tangu mwanzo wa ulimwengu." Mathayo 24:21.

Utamilifu: Unabii huu unaelekeza haswa kwa kipindi kirefu cha dhiki ambacho kilifanyika wakati wa Zama za Giza na kilichochea na kanisa la waasi. Ilidumu zaidi ya miaka 1,000. Zaidi ya Wakristo milioni 50 waliuawa kwa imani yao katika kipindi hiki cha dhiki mbaya. Mwandishi mmoja anasema kanisa lililoasi imani "limemwaga damu isiyo na hatia zaidi kuliko taasisi nyingine yoyote ambayo imewahi kuwepo kati ya wanadamu."

#### C. Jua Liligeuzwa Giza

Unabii: "Mara tu baada ya dhiki ya siku hizo jua litatiwa giza." Mathayo 24:29.

Utamilifu: Hii ilitimizwa na siku ya giza isiyo ya kawaida mnamo Mei 19, 1780. Haikuwa kupatwa kwa jua. Timothy Dwight anasema, "Mei 19, 1780, ilikuwa siku ya kushangaza. Mishumaa iliwashwa katika nyumba nyingi ndege walinyamaza na kutoweka, na ndege walistaafu kulala. ... Maoni ya jumla sana yalishinda, kwamba siku hiyo ya hukumu ilikuwa karibu." Imenukuliwa katika Mkusanyiko wa Historia ya Connecticut, iliyoandaliwa na John Warner Barber (2 ed. New Haven: Durrie & Peck na JW Barber, 1836) p. 403.

#### D. Mwezi Uligeuzwa Damu

Unabii: "Jua litageuzwa kuwa giza, na mwezi kuwa damu, kabla ya siku kuu na ya kutisha ya Bwana kuja." Yoeli 2:31.

Utamilifu: Mwezi ukawa mwekundu kama damu usiku wa "siku ya giza," Mei 19, 1780. Milo Bostick katika Historia ya Jiwe la Massachusetts anasema, "Mwezi uliokuwa umejaa kabisa, ulikuwa na mwonekano wa damu."

Uoga mkubwa wa nyota ulifanyika mnamo Novemba 13, 1833.

#### E. Nyota Zinaanguka Kutoka Mbinguni

Unabii: "Na nyota zitaanguka kutoka mbinguni." Mathayo 24:29.

Utamilifu: Mvua kubwa ya nyota ilifanyika usiku wa Novemba 13, 1833. Ilikuwa mkali sana hivi kwamba gazeti lingeweza kusomwa barabarani. Mwandishi mmoja anasema, "Kwa karibu masaa manne anga lilikuwa linawaka haswa." \* Wanaume walidhani mwisho wa dunia umefika. Angalia hii. Ni ya kuvutia zaidi, na ishara ya kuja kwa Kristo.

\* Peter A. Millman, "Kuanguka kwa Nyota," Darubini, 7 (Mei- Juni, 1940) 57.

## F. Yesu Anakuja Mawinguni

Unabii: "Na hapo ishara ya Mwana wa Mtu itaonekana mbinguni; na hapo makabila yote ya dunia yataomboleza, nao watamwona Mwana wa Adamu akija katika mawingu ya mbinguni kwa nguvu na utukufu mwingi." Mathayo 24:30.

Utamilifu: Hili ni tukio kuu linalofuata. Uko tayari?

Ugomvi kati ya mtaji na kazi ni ishara ya kuja kwa Yesu mara ya pili.

10. Tunawezaje kujua wakati tumefika siku za mwisho kabisa za historia ya dunia? Je! Biblia inaelezea waziwazi ulimwengu na watu wake katika kizazi cha mwisho?

Jibu: Ndio, kweli inafanya. Angalia ishara zifuatazo maalum za siku za mwisho. Utashangaa. Na hizi ni ishara chache tu kati ya nyingi, nzuri ambazo zinaonyesha tuko katika siku za mwisho za historia ya dunia.

### A. Shida za mtaji

"Kuajiri wa wafanya kazi ambao wamevuna mashamba yenu, ambao mmezuiwa kwa udanganyifu, hulia; na kilio cha wale waliovuna kimeingia masikioni mwa Bwana." "Subira ... subira kuja kwa Bwana kunakaribia." Yakobo 5: 4, 8.

Shida kati ya mtaji na kazi inatabiriwa kwa siku za mwisho. Kwa utamilifu, wasiliana na gazeti lako.

### B. Vita na vurugu

"Lakini mtakaposikia juu ya vita na machafuko, msiwe na hofu; kwa maana ni lazima mambo hayo yatimie kwanza." Luka 21: 9.

Vita na uharibifu wa dhiki ya raia unaathiri maelfu ulimwenguni. Kuja kwa Yesu hivi karibuni ndiko kutakomesha maumivu na uharibifu wa vita.

### C. Machafuko, hofu, na machafuko

"Na kutakuwa na ... juu ya dunia dhiki ya mataifa, na kuchanganyikiwa ... Mioyo ya watu inawavunja moyo kwa hofu, na kwa kutazama mambo ambayo yanakuja duniani." Luka 21:25, 26.

Hii inasikika kwa kushangaza kama mhariri kutoka gazeti la sasa picha kamili ya ulimwengu leo na kuna sababu: Sisi ni watu wa siku za mwisho kabisa za historia ya dunia. Hali ya wasiwasi iliyopo ulimwenguni leo haifai kutushangaza. Kristo alitabiri. Inapaswa kutuaminisha kwamba kuja kwake uko karibu.

### D. Kuongeza maarifa

"Hata wakati wa mwisho ... maarifa yataongezwa." Danieli 12: 4.



Umri wa Habari hufanya hii iwe dhahiri sana. Hata akili yenye wasiwasi zaidi lazima ikubali kwamba ishara hii imetimizwa. Maarifa yanalipuka kwa pande zote. Inasemekana kwamba asilimia 80 ya maarifa yote ulimwenguni yameletwa katika muongo mmoja uliopita na kwamba asilimia 90 ya wanasayansi wote ambao wamewahi kuishi wako hai leo.

#### E. Wadhihaki na wakosoaji wa kidini ambao hukataa ukweli wa Biblia

"Siku za mwisho watakuja wadhihaki." 2 Petro 3: 3. "Hawatavumilia mafundisho yenye uzima .. Nao watageuza masikio yao wasisikie ukweli, na watageukia hadithi za hadithi." 2 Timotheo 4: 3, 4.

Sio ngumu kupata dhihaka leo katika kutimiza unabii huu. Hata viongozi wa dini wanakanusha mafundisho ya wazi ya Biblia ya Uumbaji, Mafuriko, uungu wa Kristo, kuja kwa Kristo mara ya pili, na kweli zingine nyingi muhimu za Biblia. Psychiatry na mila ya wasomi bandia imebadilisha Biblia katika duru nyingi za kidini. Waalimu wa kidunia hufundisha vijana wetu kudharau rekodi ya Biblia ya ukweli huu mzuri na kuchukua nafasi ya mageuzi na mafundisho mengine ya uwongo yaliyoundwa na wanadamu kwa ukweli wazi, rahisi wa Neno Takatifu la Mungu. Kura ya hivi karibuni iligundua kuwa ni asilimia mbili tu ya wahudumu wa wanafunzi wa Amerika wanaamini ujio halisi wa pili wa Kristo.

#### F. Kuzorota kwa maadili; kupungua kwa hali ya kiroho

"Katika siku za mwisho ... watu watakuwa wenye kujipenda wao wenyewe, ... Wasio na mapenzi ya asili, ... wasio na kiasi, ... wadharau wale walio wema, ... wenye sura ya utauwa, lakini wakikana nguvu yake." 2 Timotheo 3: 1-5.

Amerika iko katikati ya mgogoro mkubwa. Watu kutoka matabaka yote wanasema hivyo. Kujiua kunakuwa suluhisho maarufu kwa shida za wanadamu. Viwango vya talaka vinapanda sana, na karibu ndoa moja kati ya mbili zinaishia katika korti ya talaka. Kizazi cha sasa kisicho na maadili, pamoja na kupenda sana ngono na uchafu, pamoja na kuongezeka kwa washirika wa kanisa lakini kupungua kwa hali halisi ya kiroho, ni utimilifu ulio wazi na mzuri wa Neno la Mungu. Kwa mshtuko wa kweli, angalia ni dhambi ngapi za siku za mwisho zilizo rodheshwa kwenye 2 Timotheo 3: 1-5 ambazo unaweza kupata zilizoonyeshwa kwenye toleo lolote la gazeti lako la Jumapili. Hakuna chochote kifupi cha kuja kwa Bwana kitakachozuia wimbi la uovu ambalo sasa linaenea ulimwenguni.

#### G. Craze kwa raha

"Katika siku za mwisho ... watu watakuwa ... wapenda raha kuliko kumpenda Mungu." 2 Timotheo 3: 1-4.

Ulimwengu umekuwa wazimu kwa raha. Asilimia ndogo tu ya raia wa miji yetu mikubwa huhudhuria huduma za kanisa mara kwa mara, lakini hupiga vituo vya raha na maelfu. Amerika hutumia mabilioni kila mwaka kwa raha na "karanga" tu (kwa kulinganisha) kwa Mungu. Wamarekani wazimu wa kupendeza hupoteza mabilioni ya masaa mbele ya Runinga kutimiza moja kwa moja 2 Timotheo 3: 4.

#### H. Kuongeza ukosefu wa sheria, uhalifu wa umwagaji damu, na vurugu

"Uovu utakuwa mwingi." Mathayo 24:12. "Watu wabaya na watapeli watazidi kuwa mbaya." 2 Timotheo 3:13. "Ardhi imejaa uhalifu wa umwagaji damu, na mji umejaa vurugu." Ezekieli 7:23.

Ni dhahiri kabisa kwamba ishara hii imetimizwa. Uhalifu na uvunjaji wa sheria unaongezeka kwa kasi ya kushangaza. Watu wengi katika miji mikubwa hawajibu kengele zao za mlango baada ya giza. Watawala wenye busara zaidi wa wakati wetu wana wasiwasi juu ya kuishi kwa ustaarabu kwa sababu uhalifu unasonga mbele inaonekana kuwa hauwezi kudhibitiwa.

Matetemeko ya ardhi yenye uharibifu, dhoruba, na njaa

"Na matetemeko makubwa ya ardhi yatakuwa mahali pote, na njaa, na magonjwa." Luka 21:11.

Matetemeko ya ardhi, kimbunga, mafuriko, nk zinaongezeka kwa kiwango kisicho kawaida. Theluthi moja ya watu duniani wana njaa, na maelfu hufa kila siku kwa njaa. Mambo haya yote ni uthibitisho zaidi kwamba tunaishi katika saa za mwisho za dunia.

J. Ujumbe maalum kwa ulimwengu katika siku za mwisho kabisa

"Injili hii ya ufalme itahubiriwa ulimwenguni kote kuwa ushuhuda kwa mataifa yote na ndipo mwisho utakapokuja." Mathayo 24:14.

Ujumbe mkubwa, makini, wa mwisho wa maonyo ya kuja kwa Kristo mara ya pili sasa umewasilishwa kwa zaidi ya lugha 900 na lahaja. Karibu asilimia 95 ya idadi ya watu ulimwenguni wanapata ujumbe huu. Kabla ya kuja kwa Yesu mara ya pili, kila mtu ulimwenguni ataonywa juu ya kurudi kwake hivi karibuni. Watu watapotea ikiwa tu watakataa ujumbe wa onyo.

K. Kugeukia uchawi

"Katika nyakati za mwisho wengine watajitenga na imani, wakizingatia roho zidanganyazo." 1 Timotheo 4: 1. "Ni roho za mashetani." Ufunuo 16:14.

Watu leo, pamoja na idadi kubwa ya wakuu wa mataifa, wanatafuta ushauri kutoka kwa wanasaikolojia, wapeleka njia, na washirika wa kiroho. Ushirikina umevamia makanisa, vile vile, na mafundisho ya uwongo ya kutokufa kwa roho. Biblia inafundisha kwamba wafu wamekufa.

Tunaishi katika nyakati za mwisho za wakati.

11. Je! Kuja kwa Bwana mara ya pili iko karibu vipi?

"Sasa jifunzeni mfano wa mtini. Wakati tawi lake likiwa laini, na kuchanua majani, mnajua ya kuwa majira ya joto yamekaribia. Vivyo hivyo ninyi, mtakapooni hayo yote, jueni kuwa iko karibu, hata wakati wa jioni." Hakika nawaambia, kizazi hiki hakitapita hata haya yote yatimie. " Mathayo 24: 32-34.

Jibu: Bibilia ni mahususi na wazi juu ya jambo hili. Ishara karibu zote zimetimizwa. Hatuwezi kujua siku na saa halisi ya kurudi kwa Kristo (Mathayo 24:36), lakini tunaweza kuwa na hakika kwamba sisi ndio watu watakaoishi kumwona Yesu akirudi. Mungu ameahidi kumaliza mambo haraka sana sasa na kupunguza kazi (Warumi 9:28). Kristo anarudi hapa duniani kwa ajili ya watu wake hivi karibuni. Uko tayari?

Kinachoonekana kuwa Yesu katika chumba cha kulala ni moja wapo ya mashetani wanaoiga.  
12. Shetani anasema uwongo mwingi juu ya ujio wa pili wa Kristo na, na maajabu na miujiza ya uwongo, atadanganya mamilioni. Ninawezaje kuwa na hakika sitadanganywa?  
"Ni roho za mashetani, zinazotenda miujiza." Ufunuo 16:14.

"Na wataonyesha ishara kubwa na maajabu, kwamba, ikiwezekana, watawadanganya wateule."  
Mathayo 24:24.

"Kwa sheria na ushuhuda: ikiwa hawasemi kulingana na neno hili, ni kwa sababu hakuna nuru ndani yao." Isaya 8:20.

Jibu: Shetani amebuni mafundisho mengi ya uwongo juu ya kuja mara ya pili na anawadanganya mamilioni waamini kwamba Kristo amekwisha kuja au kwamba atakuja kwa njia isiyo ya kibiblia. Lakini Kristo ametuonya juu ya mkakati wa Shetani, akisema, "Angalieni mtu yeyote asiwadanganye." Mathayo 24: 4. Halafu anafunua mipango na uwongo wa Shetani ili tutaonywa, na Anatukumbusha, "Tazama, nilikwambia mapema." Mathayo 24:25. Kwa mfano, Yesu alisema haswa kwamba hataonekana jangwani au atakuja kwenye vyumba vya kukaa (kifungu cha 26). Hakuna sababu ya kudanganywa ikiwa tunajifunza kile kitabu cha Mungu kinafundisha juu ya kuja kwa Kristo mara ya pili. Jaribio la tindikali ni hili: Je! Biblia inafundisha nini juu yake? Watu ambao wanajua kile Biblia inasema juu ya kuja mara ya pili hawataongozwa na Shetani. Wengine wote watadanganywa.

Hatupaswi kuwa na shughuli nyingi hivi kwamba hatuna wakati wa Kristo.  
13. Ninawezaje kuwa na uhakika wa kuwa tayari wakati Yesu atakaporudi?  
"Yeye anayekuja kwangu sitamtupa nje." Yohana 6:37.

"Wale wote waliompokea, aliwapa uwezo wa kuwa watoto wa Mungu." Yohana 1:12.

"Nitaweka sheria zangu akilini mwao, na kuziandika mioyoni mwao." Waebrania 8:10.

"Ashukuriwe Mungu, atupaye ushindi kupitia Bwana wetu Yesu Kristo." 1 Wakorintho 15:57.

Jibu: Yesu anasema, "Tazama, nimesimama mlangoni [mlango huu unawakilisha akili ya mwanadamu au moyo], na kubisha: mtu akisikia sauti yangu, na kufungua mlango, nitaingia." Ufunuo 3:20. Kupitia Roho Mtakatifu na dhamiri yangu, Yesu anagonga na kuuliza aingie moyoni mwangu ili aweze kubadilisha maisha yangu. Ikiwa nitamwachia maisha yangu bila malipo, atafuta dhambi zangu zote za zamani (Warumi 3:25) na kunipa nguvu ya kuishi maisha ya kumcha Mungu (Yohana 1:12). Kama zawadi ya bure, ananijalia tabia yake ya haki ili niweze kusimama bila woga mbele ya Mungu mtakatifu wakati maisha yangu yanabadilishwa na Yesu. Basi kufanya mapenzi Yake huwa raha. Ni rahisi sana kwamba wengi wana shaka ukweli wake. Lakini ni kweli. Sehemu yangu ni kutoa maisha yangu kwa Kristo na kumruhusu aishi ndani yangu. Sehemu yake ni kufanya muujiza mkuu ndani yangu ambao hubadilisha maisha yangu na kuniandaa kwa ujio wake wa pili. Ni zawadi ya bure. Ninahitaji tu kuikubali.

14. Kristo anaonya juu ya hatari gani kubwa?

"Kwa hiyo nanyi pia muwe tayari, kwa maana saa msiyodhanja Mwana wa Mtu atakuja." Mathayo 24:44.

"Jihadharini ninyi wenyewe, mioyo yenu isije ikalemewa na ulafi, na wasiwasi wa maisha haya, na siku hiyo ikawapata ghafla." Luka 21:34.

"Lakini kama ilivyokuwa siku za Noa, ndivyo itakavyokuwa pia kuja kwake Mwana wa Mtu." Mathayo 24:37.

Jibu: Kuna hatari kubwa kuwa na shughuli nyingi na wasiwasi wa maisha haya au kuingiliwa na raha za dhambi ili kuja kwa Bwana kutuchukue kama Gharika ilivyofanya ulimwenguni katika siku za Noa, nasi tutakuwa kushangaa, kutokuwa tayari, na kupoteza. Hii itakuwa uzoefu wa mamilioni. Imekuwaje na wewe? Yesu anarudi sana, haraka sana - katika siku zetu za sasa. Uko tayari? Hakuna kitu kingine chochote muhimu.

15. Ninapanga kuwa tayari wakati Yesu atarudi.

Jibu:

## MASWALI YA MAWAZO

1. Je! Dhiki kuu bado haijaja?

Ni kweli kwamba dhiki mbaya itaifunika dunia kabla tu ya Yesu kurudi kuwatoa watu wake. Daniel anaelezea kama "wakati wa shida, ambao haujapata kutokea." Danieli 12: 1. Katika muktadha, hata hivyo, "dhiki kuu" ya Mathayo 24:21 inahusu mateso mabaya ya watu wa Mungu wakati wa Zama za Giza. Mamilioni waliuawa kwa imani yao wakati huo.

Kwa kuwa Bwana anakuja "kama mwizi usiku," mtu yeyote anawezaje kujua chochote juu yake?

Jibu linapatikana katika 1 Wathesalonike 5: 2-4: "Kwa maana ninyi wenyewe mnajua kabisa ya kuwa siku ya Bwana inakuja kama mwizi usiku. Kwa maana watakaposema, Amani na usalama, ndipo maangamizi ya ghafla itawajia; kama uchungu kwa mwanamke mjamzito, nao hawatatoroka. Lakini ninyi, ndugu, hamumo gizani, ili siku hiyo iwapate kama mwizi. " Angalia, siku ya Bwana inakuja kama mwizi kwa wale ambao hawajajiandaa, lakini sio kwa wale wanaoitwa "ndugu."

3. Je! Kristo ataweka lini ufalme wake duniani?

Baada ya kipindi cha miaka 1,000 cha Ufunuo 20. Kipindi cha miaka 1,000 huanza wakati wa kuja mara ya pili kwa Kristo, wakati Yesu anawachukua wenye haki kutoka hapa duniani kwenda mbinguni kuishi na kutawala pamoja naye "miaka elfu moja." Ufunuo 20: 4. Mwisho wa miaka 1,000 "mji mtakatifu, Yerusalemu mpya" (Ufunuo 21: 2) unashuka kutoka mbinguni kuja duniani na watakatifu wote (Zekaria 14: 1, 4, 5) na waovu wamekufa kwa miaka yote kufufuliwa (Ufunuo 20: 5).

Wanauzunguka mji mtakatifu kuuteka (Ufunuo 20: 9), na moto unashuka kutoka kwa Mungu kutoka mbinguni na kuwaangamiza. Moto huu hutakasa dunia na kuteketeza athari zote za dhambi na watenda dhambi (2 Petro 3:10). Mwishowe moto unazima (Isaya 47:14), ukiacha majivu tu (Malaki 4: 3). Halafu Mungu anaunda dunia mpya (2 Petro 3:13; Isaya 65:17;

Ufunuo 21: 1) na huwapa wenye haki, na "Mungu ... atakaa nao, ... na Mungu mwenyewe atakuwa pamoja nao, naye atakuwa Mungu wao." Ufunuo 21: 3. Viumbe kamili, watakatifu, wenye furaha, waliorejeshwa tena kwa sura kamili ya Mungu, mwishowe watakuwa nyumbani katika ulimwengu usio na dhambi, bila doa kama vile Mungu alivyopanga hapo awali. Ni mpumbavu tu ndiye angechagua kukosa hii.

4. Kwa nini hatusikii mahubiri na mafundisho zaidi leo kuhusu kurudi kwa Kristo mara ya pili?

Ibilisi anawajibika. Anajua vizuri kuwa kuja mara ya pili ni "tumaini lenye baraka" (Tito 2:13) la Mkristo, na ambayo ikieleweka, inabadilisha maisha ya wanaume na wanawake na kuwaongoza kuchukua sehemu ya kibinafsi, yenye bidii, na inayotumika katika kueneza habari njema kwa wengine ili ujio wa Kristo uharakishwe. Hii humkasirisha Shetani, kwa hivyo anawashawishi wale walio na "aina ya utauwa" (2 Timotheo 3: 5) lakini wanakataa "nguvu yake" kudhihaki, wakisema, "Iko wapi ahadi ya kuja Kwake? Kwani tangu baba zetu walilala , mambo yote yanaendelea jinsi yalivyokuwa tangu mwanzo. " 2 Petro 3: 3, 4. Wale wanaokataa, kupuuza, au kupuuza ujio wa pili wa Kristo (kama tukio halisi, linalokuja hivi karibuni) wanatimiza unabii wa Biblia - na wanamfanya Ibilisi huduma kubwa sana.

5. Lakini je, Yesu hakuwa anazungumza juu ya unyakuo wa siri wakati alisema katika Luka 17:36, "Mmoja atachukuliwa, na mwingine ataachwa"?

Hapana. Hakuna dalili hata kidogo kwamba hafla hiyo ni ya siri. Yesu alikuwa akielezea mafuriko ya

Nuhu na uharibifu wa Sodoma. (Tazama Luka 17: 26-37.) Alisimulia jinsi Mungu alivyomwokoza Nuhu na Lutu na kuwaangamiza waovu. Anasema haswa kuwa mafuriko na moto "viliwaangamiza wote." Mstari wa 27, 29. Ni wazi, katika kila kisa, wachache walichukuliwa salama na waliosalia waliangamizwa. Kisha akaongeza, "Ndivyo itakavyokuwa siku ile atakapofunuliwa Mwana wa Mtu." Mstari wa 30. Kuelezea, Yesu aliendelea, "Watu wawili watakuwa shambani; mmoja atachukuliwa, na mwingine ataachwa." Aya ya 36. Hakuna siri juu yake. "Kila jicho litamwona." Ufunuo 1: 7. Wakati wa kuja kwake mara ya pili, Kristo hadharani na wazi huwachukua wenye haki juu mawinguni (1 Wathesalonike 4:16, 17) na kuwaua waovu (Isaya 11: 4; 2 Wathesalonike 2: 8). Ndio sababu Luka 17:37 inazungumza juu ya miili ya waovu na inataja tai (au tai) wamekusanyika karibu nao. (Tazama pia Ufunuo 19:17, 18.) Waovu ambao wameachwa nyuma wakati wa kuja kwa Kristo wameachwa wakiwa wamekufa.

#### MASWALI YA Jaribio

##### 1. Wakati wa kuja kwake mara ya pili (1)

- \_\_\_ Kristo atawasili faragha na atatembelea miji fulani ya dunia.
- \_\_\_ Kristo atatokea jangwani.
- \_\_\_ Kristo atabaki katika mawingu na kuwaita wenye haki kumlaki hewani.

##### 2. Yesu atakaporudi hapa duniani (1)

- \_\_\_ Ni waadilifu tu watakaomwona.
- \_\_\_ Kila jicho litamwona.
- \_\_\_ Watu hawatajua hadi itangazwe kwenye Runinga.

##### 3. Je! Nini kitatokea kwa wenye haki wakati wa kuja kwa Kristo mara ya pili? (2)

- \_\_\_ Wafu wenye haki watafufuliwa, watapewa kutokufa, watanyakuliwa katika mawingu, na kupelekwa mbinguni.
- \_\_\_ Uhai wa haki utapewa kutokufa, utanyakuliwa katika mawingu, na kupelekwa mbinguni.
- \_\_\_ Wenye haki watakaa hapa na kuwageuza waovu.
- \_\_\_ Mwenye haki atanyang'anywa kwa siri.

##### Kwa msingi wa ishara za kibiblia, kuja kwa Kristo kunaweza kutokea (1).

- \_\_\_ Karibuni sana!
- \_\_\_ Miaka mia kadhaa kutoka sasa.
- \_\_\_ Katikati ya karne ya 21.

##### 5. Waovu wanaoishi Yesu atakaporudi watakuwa (1)

- \_\_\_ Imewekwa kuzimu, ambapo huwaka milele.
- \_\_\_ Alielezea wakati wa kuja kwake mara ya pili.
- \_\_\_ Imehifadhiwa na kupewa nafasi nyingine.

##### 6. Angalia maelezo hapa chini ambayo yanasema ukweli juu ya kuja kwa Kristo mara ya pili: (4)

- \_\_\_ Atakuja kwa siri.
- \_\_\_ Kuja mara ya pili ni uzoefu wa uongofu.
- \_\_\_ Atakuja katika mawingu.
- \_\_\_ Kristo anakuja kwa ajili yetu saa ya kifo chetu.
- \_\_\_ Waovu hawatamwona.
- \_\_\_ Malaika wote watakuwa pamoja naye.
- \_\_\_ Hatagusa dunia.

\_\_\_ Inawezekana kujua siku na saa ya kuja kwake.  
\_\_\_ Mamilioni watashangaa na kupotea.

7. Wakati wa kuja kwa Kristo mara ya pili (1)

\_\_\_ Ulimwengu wote utakuwa tayari na unangojea.  
\_\_\_ Kutakuwa na tetemeko la ardhi lenye uharibifu.  
\_\_\_ Waovu wataongoka.

8. Andika alama zote ambazo ni ishara za kweli za siku za mwisho za dunia: (7)

\_\_\_ Dunia itakuwa bora na bora.  
\_\_\_ Ugomvi kati ya mtaji na kazi.  
\_\_\_ Matetemeko ya ardhi machache, dhoruba, nk.  
\_\_\_ Kuanguka mbali na ukweli wa Biblia.  
\_\_\_ Kiwango cha chini cha talaka.  
\_\_\_ Craze kwa raha.  
\_\_\_ Kuzorota kwa maadili.  
\_\_\_ Kushuka kwa kiwango cha uhalifu.  
\_\_\_ Njaa kubwa.  
\_\_\_ Ongezeko la maarifa.  
\_\_\_ Machafuko na machafuko.

9. Ni ishara zipi mbinguni ni ishara za kurudi kwa Kristo? (2)

\_\_\_ comet ya Haley.  
\_\_\_ Siku ya giza ya 1780.  
\_\_\_ Nyota zilizoanguka mnamo Novemba 1833.  
\_\_\_ Mwezi ukianguka duniani.

10. Je! Tunajuaje kwamba Yesu anarudi duniani hivi karibuni? (1)

\_\_\_ Biblia inatoa ishara na maelezo kamili ya siku za mwisho.  
\_\_\_ Kwa sababu watu wengi wanaamini kwamba Yesu anakuja hivi karibuni.  
\_\_\_ Watabiri wengine hutabiri.

11. Mamilioni watadanganywa kuhusu njia na wakati wa kurudi kwa Kristo kwa sababu (1)

\_\_\_ Mungu hataki wote waokolewe.  
\_\_\_ Hawatoi matoleo makubwa ya kutosha.  
\_\_\_ Hawasomi Biblia zao ili kupata ukweli wa mambo.

12. Ninaweza kuwa tayari kwa kurudi kwa Kristo ikiwa (1)

\_\_\_ Yesu anaishi ndani yangu.  
\_\_\_ Nilisoma gazeti kila siku.  
\_\_\_ Ninafanya kile waziri wangu anapendekeza

Somo la 9  
Usafi na Nguvu!

Somo la 9

Umechoka kuumiza wapendwa wako na kuumiza dhamiri yako? Je! Unaishi katika majuto ya kila mara kwa makosa yako ya zamani? Je! Umewahi kutamani unaweza kuoga na kutoka safi ndani na nje? Halafu tunayo habari njema kwako ... unaweza! Mungu ana mpango ambao unaweza kuosha kabisa dhambi zako zote na kuongeza tabia yako - bora? Hapana kabisa! Kristo anasema, "Tumezikwa

pamoja naye kwa kubatizwa" (Warumi 6: 4). Unapomkubali Kristo, maisha ya zamani hufa na Bwana anaahidi kusahau dhambi zetu zote! Sio hivyo tu, anaweza kukusaidia kushinda kila tabia ya dhambi maishani mwako. Je! Ulijuua msalabani unatajwa mara 28 katika Bibilia, lakini ubatizo unatajwa mara 97? Lazima iwe muhimu sana wakati huo, na haishangazi, kwa sababu inaashiria maisha mapya na mtu anayekasirika, mwenye dhambi aliyezaliwa zamani na kusahauliwa milele. Soma ukweli wa kushangaza wa Bibilia juu ya somo hili la kushangaza ... hautawahi kuwa sawa!

Aya hii inaweka wazi kuwa ubatizo ni muhimu kwa wokovu.

1. Je! Ubatizo ni muhimu sana?

"Yeye aaminiye na kubatizwa ataokolewa; lakini yeye asiyeamini atahukumiwa." Marko 16:16.

Jibu: Ndio, kweli! Je! Lugha yoyote au maneno yanawezaje kuifanya iwe wazi?

Hali zilifanya iwezekane kwa mwanadamu kwa mwizi msalabani kubatizwa.

2. Lakini mwizi pale msalabani hakubatizwa, kwa nini ni lazima mimi?

"Kwa kuwa anajua muundo wetu; anakumbuka kuwa sisi ni mavumbi." Zaburi 103: 14.

Jibu: Wala hakurejeza kile alichokuwa ameiba, kama vile Bwana anavyoelekeza kwenye Ezekieli 33:15 Mungu anatumjibika kwa kile tunaweza kufanya, lakini pia anatambua mapungufu ya "vumbi." Hatahitaji kutowezekana kwa mwili.

Inawezekana mwizi ashuke kutoka msalabani, mara angebatizwa. Huu ni mfano pekee katika Bibilia wa ubaguzi wa sheria hii. Mungu alitaka kuhakikisha kuwa hakuna mtu anayeweza kuwa wa kiburi wakati wa kukataa kubatizwa.

Njia moja tu ya Ubatizo ni ya bibilia, sio 14.

3. Kuna sheria nyingi zinazoitwa Ubatizo. Je! Hakuna yoyote kati ya hizi zinazokubalika, mradi mtu ni mkweli na dhati juu yake?

"Bwana mmoja, imani moja, ubatizo mmoja." Waefeso 4: 5.

Jibu: Hapana! Kuna ubatizo mmoja tu wa kweli. Ubatizo wengine wote wanaoitwa ni bandia.

Kumbuka: Mpango wa "ibilisi" wa ibilisi kwa ubatizo unasema, "Chukua chaguo lako. Njia ya ubatizo haijalishi. Ni roho inayohesabika." Lakini Bibilia inasema, "Bwana mmoja, imani moja, ubatizo mmoja."

Waefeso 4: 5. Inasema pia, "Itii sauti ya Bwana." Yeremia 38:20.

Yesu alibatizwa kwa kuzamishwa.

4. Yesu alibatizwaje?

"Yesu ... alibatizwa na Yohana huko Yordani. Mara moja akatoka majini, akaona mbingu zimefunguliwa." Marko 1: 9, 10.

Jibu: Kwa kuzamishwa! Tazama kwamba baada ya agizo, Alitoka "majini." Yesu alibatizwa "huko Yordani," sio kwenye benki, kama wengi wanavyoamini. Wakati wote Yohana alipata mahali pa kubatiza ambapo "kulikuwa na maji mengi" (Yohana 3:23), kwa hivyo itakuwa ya kutosha. Bibilia inatuamuru kufuata mfano wa Yesu (1 Petro 2: 21). Ubatizo wowote isipokuwa kuzamisha huvunja amri hii. Neno "Ubatizo" linatokana na neno la Kiyunani "Baptizo." Inamaanisha "kuzamisha chini au kuingiza maji au kuzamisha." Kuna maneno nane tofauti ya Kiyunani katika Agano Jipya linalotumika kuelezea matumizi ya vinywaji. Lakini kati ya maneno haya anuwai - maana ya kunyunyiza, kumimina, au kuiga - maana moja tu "kumtia" (Baptizo) hutumika kuelezea ubatizo.

Filipo alibatiza Mwaiti huyo kwa kuzamishwa.

5. Lakini je! Wanafunzi au mitume hawakubadilisha njia ya Ubatizo?

"Walipanda wote wawili majini, Filipo na huyo towashi; naye akambatiza. Na walipokwisha kutoka majini, Roho wa Bwana akamwondoa Filipo." Matendo 8:38, 39.

Jibu: Hapana! Tafadhali kumbuka kuwa Filipo, kiongozi katika kanisa la kwanza, alibatiza mweka hazina wa Ethiopia na kuzamishwa sawasawa na Yohana alipobatiza Yesu. Na mtume Paulo alionya kwamba yeyote anayefundisha kinyume na yale ambayo Yesu alifundisha anapaswa "alaaniwe." Wagalatia 1: 8. Hakuna mtu - haijalishi ni ya kimungu - aliyeidhinishwa kubadili maneno na amri za Mungu.

Aina zote za ubatizwa isipokuwa kuzamishwa hutoka kwa watu badala ya Maandiko.

6. Kwa kuwa Yesu na wanafunzi walibatizwa kwa kuzamishwa, ni nani aliyeanzisha hizi zinazoitwa ubatizo ambao upo leo?

"Wao huniabudu bure, hufundisha kwa mafundisho maagizo ya wanadamu." Mathayo 15: 9.

Jibu: Wanaume waliopotoka walianzisha aina zingine za ubatizo kwa kupingana na Neno la Mungu. Yesu anasema, "Je! Kwa nini nanyi mnaasi amri ya Mungu kwa mapokeo yenu?" "Hivi ndivyo



mmeifanya amri ya Mungu kuwa isiyo na maana kwa mapokeo yenu." Mathayo 15: 3, 6. Ibada inayofuata mafundisho ya wanadamu ni "bure." Hebu fikiria! Agizo takatifu la Ubatizo limebadilishwa na kufanywa kwa matokeo madogo wakati wa safari hatari ya ukweli kupitia karne. Haishangazi Biblia inatushauri "kushindana kwa dhati kwa imani ambayo mara moja ilitolewa kwa watakatifu." Yuda 3.

Kuna mambo matatu rahisi ambayo mtu lazima afanye kabla ya kubatizwa.

7. Ni nini lazima mtu afanye ili kuandaa ubatizo?

Jibu:

A. Jifunze mahitaji ya Mungu. "Nendeni, mkafundishe mataifa yote, mkiwabatiza. Mfundishe kuyashika yote ambayo nimewaamuru." Mathayo 28:19, 20.

B. Amini ukweli wa Neno la Mungu. "Aminiye na kubatizwa ataokolewa." Marko 16:16.

C. Toba na kuachana na dhambi zake na kubadilika kwa uzoefu. "Tubu, na ubatizwe kila mmoja wako kwa jina la Yesu Kristo kwa ondoleo la dhambi." Matendo 2:38. "Tubuni, na ubadilike, ili dhambi zenu zifutwe." Matendo 3:19.

Wakati ninabatizwa, ninathibitisha imani yangu katika kifo cha Yesu, mazishi, na ufufuko wake.

8. Je! Maana ya ubatizo ni nini?

"Kwa hivyo tumezikwa pamoja naye kwa kubatizwa katika mauti; kwamba kama vile Kristo alivyofufuliwa kutoka kwa wafu kwa utukufu wa Baba, vivyo hivyo sisi pia tupate kutembea katika maisha mapya. Kwa maana ikiwa tumepandwa pamoja kwa mfano juu ya kifo chake, tutakuwa pia katika mfano wa ufufuo wake. Kujua haya, ya kuwa mzee wetu alisulibiwa pamoja naye, ili mwili wa dhambi uharibiwe, tangu sasa hatutumiki dhambi." Warumi 6: 4-6.

Jibu: Inawakilisha mwamini akimfuata Kristo katika kifo chake, mazishi, na ufufuko. Ishara ni kamili na imejaa maana ya kina. Katika ubatizo macho yamefungwa, mikono imefungwa, na pumzi imesimamishwa kama katika kifo. Halafu inakuja mazishi ndani ya maji na ufufuo kutoka kaburini lenye maji kwenda kwa maisha mpya katika Kristo. Inapoinuliwa kutoka kwa maji, macho hufunguliwa

na mgombea huanza kupumua tena na kuchanganyika na marafiki, mfano kamili wa ufufuo. Tofauti kubwa kati ya Ukristo na kila dini nyingine ni kifo, mazishi, na ufufuko wa Kristo. Katika vitendo hivi vitatu inawezekana yote ambayo Mungu anatamani kutufanyia. Ili kuweka vitendo hivi vitatu kuwa hai katika akili za Wakristo hadi mwisho wa wakati, Bwana alianzisha ubatizo kwa kuzamishwa kama ukumbusho. Hakuna ishara ya kifo, mazishi, na ufufuko katika aina zingine za Ubatizo. Kuzamisha tu kunatimiza maana ya Warumi 6: 4-6.

Kifo kwa dhambi. Maisha ya zamani kuzikwa ndani ya maji. Kuinua mtu mpya katika Kristo.

Wakristo wapya ni kama watoto wachanga wanajifunza kutembea. Wakati mwingine wao huanguka na huanguka.

9. Lakini mtu haipaswi kubatizwa mpaka ahakikishe hatawahi kuteleza na kuanguka, sivyo?

"Ikiwa kuna nia ya kwanza, inakubaliwa kulingana na vile mtu anavyo, na sio kulingana na vile hana." 2 Wakorintho 8:12.

Jibu: Hii ni kama kusema mtoto haipaswi kujaribu kutembea hadi hakika kwamba hatateleza na kuanguka. Mkristo ni "mtoto" mchanga katika Kristo. Hii ndio sababu uzoefu wa ubadilishaji unaitwa "kuzaliwa upya." Mbaya, mbaya zamani haipo kwa mtoto wa Mungu.

Zamani dhambi ya mtu husamehewa na kusahaulika na Mungu kwa kubadilika. Na ubatizo unaashiria mazishi ya maisha hayo ya zamani. Tunaanza maisha ya Kikristo kama watoto, badala ya watu wazima, na Mungu anatumu juu ya mtazamo wetu na mwenendo wa maisha yetu, badala ya kuteleza na maporomoko kadhaa ambayo tunaweza kupata kama Wakristo wasio wakubwa.

Ubatizo ni tukio tukufu kwa sababu linaashiria mazishi ya maisha ya zamani ya dhambi na mwanzo wa maisha mapya katika Kristo.

10. Kwa nini ubatizo ni jambo la haraka kwa mwenye dhambi aliyeongoka?

"Je! Sasa unaenda kwa nini? Simama, ubatizwe, na uoshe dhambi zako, ukitia jina la Bwana." Matendo 22:16.

Jibu: Ubatizo ni ushuhuda wa hadharani kwamba mtenda-dhambi aliyetubu amesamehewa na kusafishwa na Yesu (1 Yohana 1: 9) na kwamba mwenzake mwenye dhambi, msaliti nyuma yake alikuwa nyuma yake. Hakuna ushahidi wa kubagua dhidi ya mtu upo baada ya kubadilika.

Wanaume na wanawake leo wametulia na kugombana chini ya mizigo nzito ya hatia na dhambi. Ukolezi huu na mzigo huo ni mbaya sana kwa utu wa kibinadamu hadi watu wataenda karibu urefu

wowote kufikia hali ya kusamehe na kutakasa. Wengi wameelekezwa kwenye kitanda cha daktari wa magonjwa ya akili, ambapo wanadamu hujitahidi sana kusaidia wanadamu wengine. Lakini msaada wa kweli unapatikana kwa kuja kwa Kristo, ambaye anasema kwa wote wanaomkaribia, "nitakuwa safi" Mathayo 8: 3. Sio tu kwamba Yeye husafisha, lakini Yeye husulisha asili ya zamani ya dhambi ndani yako. Kuzikwa katika maji ya ubatizo kunaashiria mazishi ya maiti mbaya ya maisha ya zamani ya dhambi. Agizo hilo ni muhimu sana kwa sababu linawakilisha hadharani vifunguo vya kawaida zaidi vilivyowahi kufanywa kwa watu.

Filipo alibatiza mweka hazina wa Ethiopia siku ile ile alipokubali Kristo kama Mwokozi wake.

11. Inachukua muda gani kujiandaa kwa ubatizo?

Jibu: Hiyo inategemea mtu. Wengine hushika vitu haraka kuliko wengine. Lakini katika hali nyingi, maandalizi yanaweza kufanywa kwa kifupi. Hapa kuna mifano kadhaa ya Biblia:

A. mweka hazina wa Ethiopia (Matendo 8: 26-39) alibatizwa siku hiyo hiyo alisikia ukweli.

B. Mlinda gereza wa Filipi na familia yake (Matendo 16: 23-34) walibatizwa usiku huo huo walisikia ukweli.

C. Sauli wa Tarso (Matendo 9: 1-18) alibatiza siku tatu baada ya Yesu kuzungumza naye barabarani kwenda Dameski.

D. Kornelio (Matendo 10: 1-48) alibatizwa siku hiyo hiyo alisikia ukweli.

Kwa uongofu, Mungu:

1. Anasamehe na kusahau yaliyopita.

2. Kwa kimiujiza hutubadilisha kuwa viumbe mpya vya kiroho.

3. Anatukuza kama wana wake na binti zake.

Kwa kweli hakuna mtu aliyebadilika kweli anayetaka kuchelewesha kubatizwa, ambayo inalipa Yesu hadharani kwa kufanya miujiza hii yote.

Mungu anafurahi na watu waliobatizwa kwa kuzamishwa. Je! Anafurahi na Ubatizo wako?

12. Je! Mungu anahisi vipi kuhusu Ubatizo wa mtu aliyebadilika?

Jibu: Alisema wakati wa Ubatizo wa Mwanawe, "Huyu ni Mwanangu mpendwa, ninayependezwa naye." Mathayo 3:17. Kwa hivyo, leo, Mungu anafurahi sana wakati mtu amebatizwa kwa kuzamishwa kulingana na amri yake. Wale wanaompenda Bwana watajitahidi kumpendeza (1 Yohana 3: 22; 1 Wathesalonike 4: 1). Je! Mungu anafurahishwa na Ubatizo wako?

Ubatizo ni kuingia rasmi katika kanisa la Mungu. Kubatizwa bila kujiunga na kanisa la Mungu sio ya biblia.

13. Je! Mtu anaweza kubatizwa kwa kweli bila kuwa mshiriki wa kanisa la Mungu?

Jibu: Hapana! Mungu anaelezea waziwazi hii. Angalia hatua:

A. Wote wameitwa ndani ya mwili mmoja. "Ninyi mmeitwa katika mwili mmoja." Wakolosai 3:15.

B. Kanisa ni mwili. "Yeye ni kichwa cha mwili, kanisa." Wakolosai 1:18.

C. Tunaingia kwenye mwili kwa ubatizo. "Kwa maana kwa Roho mmoja sisi sote tumebatizwa kwa mwili mmoja." 1 Wakorintho 12:13.

D. Watu waliogeuzwa na Mungu huongezwa kanisani. "Bwana aliongezea kanisa kila siku kama inavyopaswa kuokolewa." Matendo 2:47.

Ikiwa Yesu anasema na wewe juu ya Ubatizo, usiweke mbali. Ubatizo ni ishara ya wazi ya hamu yako ya kumfuata Mungu kikamilifu.

14. Angalia vitu vinne ambavyo ubatizo haufanyi:

Jibu:

Kwanza

Ubatizo yenyewe haubadilishi moyo wa mwanadamu ni ishara ya mabadiliko ambayo yamefanyika. Mtu anaweza kubatizwa bila imani, bila toba, na bila moyo mpya. Anaweza hata kuzamishwa kwa mfano wa Yesu, lakini angekuja mwenye dhambi badala ya ile kavu, bado hana imani, bila toba, bila moyo mpya. Ubatizo hauwezi kutengeneza mtu mpya. Wala haiwezi kubadilika au kuzaliwa tena mtu yeyote. Ni nguvu inayoibadilisha ya Roho Mtakatifu ambayo huibadilisha moyo kwa uongofu. Mtu lazima azaliwe na Roho vile vile na kuzaliwa kwa maji.

Pili

Ubatizo haumfanya mtu ahisi bora. Haibadilishi hisia zake. Watu wengine hukatishwa tamaa kwa sababu hawajisikii tofauti baada ya kubatizwa. Wokovu sio jambo la kujisikia, lakini la imani na utii.

Cha tatu

Ubatizo hautoi majaribu. Ibilisi hajamaliza na mtu wakati amebatizwa. Lakini Yesu ndiye msaidizi wa kila mwamini. Anasema, "Sitakuacha kamwe, wala sita kukuacha." Waebrania 13: 5. Hakuna jaribu litakalokuja bila njia ya kutoroka. Hii ndio ahadi ya maandiko (1 Wakorintho 10:13).

Nne

Ubatizo hauhakikishi wokovu. Sio sherehe ya kichawi. Wokovu huja kama zawadi ya bure kutoka kwa Yesu Kristo wakati mtu anapata kuzaliwa upya. Ubatizo ni ishara ya uongofu wa kweli, na isipokuwa uongofu hutangulia Ubatizo, sherehe hiyo haina maana.

Yesu anakuuliza ubatizwe kwa kuzamishwa kama ishara kwamba dhambi zako zimeoshwa. Je! Ungependa kupanga mpango huu takatifu hivi karibuni?

Jibu:

## MASWALI ZAIDI

1. Je! Ni sawa wakati wowote kubatizwa zaidi ya mara moja?

Ndio, Matendo 19: 1-5 inaonyesha kuwa Biblia inasisitiza kubatizwa tena katika hali fulani.

2. Je! Watoto wachanga wanapaswa kubatizwa?

Hapana! Hakuna mtu anayepaswa kubatizwa isipokuwa (1) anajua ukweli wa Mungu, (2) anaiamini, (3) ametubu, na (4) amebadilika. Hakuna mtoto anayeweza kufuzu hapa. Hakuna mtu ana haki ya kubatiza mtoto. Kwa kweli, kufanya hivyo kupuuza kabisa maagizo ya moja kwa moja ya Mungu kuhusu ubatizo. Wanaume waliopotoka kwenye kanisa miaka iliyopita waliamuru kwamba watoto ambao hawajabatizwa wanapotea, lakini hii sio kweli. Inamdharau Mungu kama mtawala asiye haki ambaye angeharibu watoto wachanga wasio na hatia ambao walikufa, kwa sababu tu wazazi wasiostahili walishindwa kubatizwa. Mafundisho kama haya ni ya kutisha kuliko maneno. Ni mbaya kunyunyiza watoto na kuiita ubatizo. Ni mbaya kabisa kushikilia dhana isiyo ya Kimaandiko kwamba watoto wanapotea milele kwa sababu wazazi wasiojali walishindwa kutekeleza jukumu lao.

3. Je! Ubatizo sio tu maoni ya kibinafsi?

Ndio, lakini sio maoni yako au yangu. Ni maoni ya Kristo ambayo inahusika. Kristo anasema ubatizo ni muhimu kwake. "Isipokuwa mtu amezaliwa na maji na Roho, hamwezi kuingia katika ufalme wa Mungu." Yohana 3: 5. Kukataa kubatizwa ni kukataa shauri ya moja kwa moja ya Mungu (Luka 7:29, 30).

4. Mtu anapaswa kuwa na umri gani kufuzu kubatizwa?

Mzee wa kutosha kuelewa tofauti kati ya uovu na kutenda haki, na kufanya uamuzi wa kujitolea kwa Kristo na kumfuata. Watoto wengi wako tayari kwa ubatizo wakiwa na umri wa miaka 9 au 10, wengine wakiwa na miaka 7 au 8. Na wengine hawako tayari kwa miaka 12 au 13. Hakuna kiwango cha umri kimeainishwa katika Biblia, kwa sababu watoto wana viwango tofauti vya uzoefu na uelewa. Baadhi wako tayari kwa ubatizo mapema kuliko wengine.

5. Je! Ubatizo ndani yako unaweza kuokoa?

Hapana! Lakini kukataa kubatizwa kunaweza kusababisha mtu kupotea, kwa sababu inamaanisha kutotii. Wokovu ni kwa "wote wanaomtii." Waebrania 5: 9.

6. Je! Ubatizo wa Roho Mtakatifu sio kila kitu kinachohitajika?

Hapana! Biblia inaonyesha katika Matendo 10: 44-48 kwamba Ubatizo wa maji ni muhimu, hata wakati Ubatizo wa Roho Mtakatifu umetangulia.

7. Je! Hatupaswi kubatizwa kwa jina la Yesu tu?

Katika Mathayo 28:19, tunaambiwa kubatizwa kwa jina la Baba, Mwana, na Roho Mtakatifu. Haya ni maneno ya Yesu, na tunayachukulia kuwa takatifu sana. Kwenye kitabu cha Matendo, tunaona waumini wavya walibatizwa kwa jina la Yesu. Kubaini Yesu kama Kristo na Masihi kulikuwa ukweli wa kweli kwa watu wa siku hiyo; kwa hivyo, ilikuwa ni muhimu kwao kubatizwa kwa jina lake. Tunaamini ni muhimu sana kwa leo vile vile. Kuchanganya ushuhuda wa Mathayo na kitabu cha Matendo, tunabatiza watu kwa jina la Baba, na Mwana, Yesu Kristo, na Roho Mtakatifu. Kufuatia njia hii huzuia kuinua Andiko moja juu ya lingine.

8. Kuna dhambi moja ambayo sikutamani kujisalimisha. Je! Ninapaswa kubatizwa?

Hapana! Ni wazi kuwa hauko tayari kuzikwa katika maji ya ubatizo, kwa sababu maisha ya zamani ya dhambi hayakufa. Itakuwa kitendo cha jinai kwa mkurugenzi wa mazishi kumzika mtu ambaye hajafa na sawa na mbaya kwa mhudumu kubatiza mtu ambaye maisha yake ya zamani ya dhambi hayakufa.

9. Je! Unaweza kuelezea Wagalatia 3:27?

Hapa Mungu analinganisha ubatizo na ndoa. Mtu ambaye amebatizwa kwa hivyo anakiri hadharani kwamba amechukua jina la Kristo (Mkristo), kama vile bi harusi anatangaza hadharani kuchukua jina la mumewe wakati wa harusi. Katika ubatizo, kama ilivyo kwa ndoa, sheria kadhaa hutumika kila wakati:

A. Haipaswi kamwe kuingia isipokuwa upendo wa kweli utawala zaidi.

B. Haipaswi kamwe kuingia isipokuwa mgombea ameamua kuwa mwaminifu kupitia nene na nyembamba.

C. Inapaswa kukaribiwa kwa ufahamu kamili.

D. Haipaswi kucheleweshwa vibaya.

MASWALI YA maswali

1. Biblia inatuambia kuna Bwana mmoja, imani moja, na (1)

\_\_\_\_ Ubatizo 15.

Ubatizo wa \_\_\_\_ 5.

\_\_\_\_ Ubatizo 12.

\_\_\_\_ Ubatizo mmoja.

2. Je! Yesu alifundisha hitaji la Ubatizo? (1)

\_\_\_\_ Ndio.

\_\_\_\_\_ Hapana.

3. Yesu alibatizwa na (1)

\_\_\_\_\_ Kumwaga.

\_\_\_\_\_ Kunyunyizia maji.

\_\_\_\_\_ Kuzamishwa.

4. Neno "kubatiza" linamaanisha (1)

\_\_\_\_\_ Kuwa na furaha.

\_\_\_\_\_ Nyunyiza.

\_\_\_\_\_ Mimina.

\_\_\_\_\_ Ingiza chini, au kuzamisha.

5. Ubatizo bandia wengi wa leo tulipewa na (1)

\_\_\_\_\_ Kristo.

\_\_\_\_\_ Mitume.

\_\_\_\_\_ Wanaume waliopotoka.

6. Weka alama ya vitu ambavyo mtu anapaswa kufanya ili kuandaa ubatizo: (4)

\_\_\_\_\_ Soma Biblia mara tano.

\_\_\_\_\_ Amini ukweli.

\_\_\_\_\_ Uongofu wa uzoefu.

\_\_\_\_\_ Omba kwa siku 10 moja kwa moja.

\_\_\_\_\_ Tumia siku 40 za kufunga.

\_\_\_\_\_ Jifunze mahitaji ya Mungu.

\_\_\_\_\_ Tubu na uache dhambi.



7. Ubatizo ni ishara ya (1)

\_\_\_ Uumbaji wa ulimwengu.

\_\_\_ Bibilia.

\_\_\_ Mbingu.

\_\_\_ Kifo cha Kristo, mazishi, na ufufuko.

\_\_\_ Malaika.

8. Mkristo aliyebatizwa hivi karibuni ni (1)

\_\_\_ Mtoto wa kiroho.

\_\_\_ Mtu mzima wa kiroho.

9. Ubatizo, unapoingizwa na sala, ukweli, na uelewa (1)

\_\_\_ hadharani inakiri uongofu.

\_\_\_ haimaanishi kuogelea tu.

\_\_\_ humhakikishia mtu hataweza kujaribiwa tena.

10. Je! Ubatizo wa watoto wachanga ni wa maandishi? (1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

11. Watoto wengine wako tayari kwa ubatizo mapema kuliko wengine. (1)

\_\_\_ Ukweli.

\_\_\_ Uongo.

12. Je! Inahitajika kila wakati kwa mtu kuchukua wiki nyingi au miezi kadhaa kujiandaa kwa ubatizo?  
(1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

13. Je! Mtu anaweza kupata ubatizo wa kweli bila kuwa mshiriki wa kanisa? (1)

\_\_\_\_\_ Ndio.

\_\_\_\_\_ Hapana.

Je! Wafu Wamekufa Kweli?

Somo la 10

Kifo inaweza kuwa moja wapo ya masomo ambayo hayaeleweki sana leo. Kwa wengi imegubikwa na siri na husababisha hisia za hofu, kutokuwa na uhakika, na hata kutokuwa na tumaini. Wengine wanaamini kwamba wapendwa wao waliokufa hawajafa kabisa, lakini badala yake wanaishi nao au katika maeneo mengine! Bado wengine wamechanganyikiwa juu ya uhusiano kati ya mwili, roho, na roho. Lakini je! Inajali nini unaamini? Ndio ... kabisa! Kwa sababu kile unachoamini juu ya wafu kitakuwa na athari kubwa kwa kile kinachotokea kwako katika nyakati za mwisho. Hakuna nafasi ya kubahatisha, kwa hivyo Mwongozo huu wa Somo utakupa kile Mungu anasema juu ya mada hii. Jitayarishe kwa kufungua macho halisi!

Adamu aliumbwa na Mungu hapo mwanzo.

1. Tumefikaje hapa kwanza?

"Bwana Mungu akamfanya mtu kwa mavumbi ya ardhi, akampulizia puani pumzi ya uhai; naye mtu akawa nafsi hai." Mwanzo 2: 7.

Jibu: Mungu alitumba kutoka kwa mavumbi hapo mwanzo.

Roho za wenye haki na waovu hurudi kwa Mungu. Miili yao hurudi mavumbini.

2. Ni nini hufanyika mtu akifa?

"Ndipo mavumbi yatarudi ardhini kama ilivyokuwa; na roho itamrudia Mungu aliyeitoa." Mhubiri 12: 7.  
Jibu: Mwili hugeuka kuwa mavumbi tena, na roho hurudi kwa Mungu, aliyeipa. Roho ya kila mtu anayekufa - ikiwa ni mwadilifu au mwovu - hurudi kwa Mungu wakati wa kufa.  
Hakuna kitu cha kushangaza juu ya roho ambayo inarudi kwa Mungu wakati wa kufa. Ni pumzi ya uhai.

3. Je! Ni "roho" gani inayomrudia Mungu wakati wa kufa?

"Mwili bila roho [" pumzi, "angalia pambizo] umekufa." Yakobo 2:26. "Roho ya Mungu [" pumzi ambayo Mungu alimpa, "angalia pambizo] iko puani mwangu." Ayubu 27: 3.

Jibu: Roho inayomrudia Mungu wakati wa kufa ni pumzi ya uhai. Hakuna mahali popote katika kitabu cha Mungu ambapo "roho" ina maisha, hekima, au hisia yoyote baada ya mtu kufa. Ni "pumzi ya uhai" na sio zaidi.

Watu hawa wanne ni roho nne.

4. "Nafsi" ni nini?

"Bwana Mungu akamfanya mtu kwa mavumbi ya ardhi, akampulizia puani pumzi ya uhai; naye mtu akawa nafsi hai." Mwanzo 2: 7.

Jibu: Nafsi ni kiumbe hai. Nafsi daima ni mchanganyiko wa vitu viwili: mwili pamoja na pumzi. Nafsi haiwezi kuwepo isipokuwa mwili na pumzi vimeunganishwa. Neno la Mungu linafundisha kwamba sisi ni roho.

5. Je, roho zinakufa?

"Nafsi itendayo dhambi ndiyo itakufa." Ezekieli 18:20. "Kila mtu aliye hai alikufa baharini." Ufunuo 16: 3.

Jibu: Kulingana na Neno la Mungu, roho hufa! Sisi ni roho, na roho zinakufa. Mtu ni wa kufa (Ayubu 4:17). Ni Mungu tu ambaye hafi (1 Timotheo 6:15, 16). Dhana ya nafsi isiyokufa, isiyokufa inakwenda kinyume na Biblia, ambayo inafundisha kwamba roho zinakabiliwa na kifo.

6. Je! Watu wema huenda mbinguni wanapokufa?

"Wote waliomo makaburini wataisikia sauti yake, nao watatoka." Yohana 5:28, 29. "Daudi ... amekufa na kuzikwa, na kaburi lake liko pamoja nasi hata leo." "Kwa maana Daudi hakupanda juu mbinguni." Matendo 2:29, 34. "Nikingoja, kaburi ni nyumba yangu." Ayubu 17:13.

Jibu: Hapana, watu hawaendi mbinguni au kuzimu wakati wa kifo. Wanaenda kwenye makaburi yao kusubiri siku ya ufufuo.

7. Je! Mtu anajua au kuelewa kiasi gani baada ya kifo?

"Walio hai wanajua ya kuwa watakufa; lakini wafu hawajui neno lo lote, wala hawana thawabu tena; kwa maana kumbukumbu zao zimesahaulika. Pia upendo wao, na chuki yao, na husuda yao, imeangamia; wana sehemu tena milele katika jambo lo lote lifanyalo chini ya jua. "Hakuna kazi, wala shauri, wala maarifa, wala hekima, kaburini uendako." Mhubiri 9: 5, 6, 10. "Wafu hawasifu Bwana." Zaburi 115: 17.

Jibu: Mungu anasema kwamba wafu hawajui chochote!

Ijapokuwa mamilioni wanafikiri inawezekana, wafu hawawezi kuwasiliana na walio hai.

8. Lakini je! Wafu hawawezi kuwasiliana na walio hai, na je! Hawajui kile wanaoishi wanafanya?

"Kwa hivyo mtu hulala chini, wala hafufuki; hata mbingu hazitakuwapo tena, hawataamka, wala hawataamshwa katika usingizi wao." "Wanawe huja kuheshimiwa, naye hajui; na wanashushwa, lakini hawatambui wao." Ayubu 14:12, 21. "Wala hawana sehemu tena milele katika jambo lo lote linalofanyika chini ya jua." Mhubiri 9: 6.

Jibu: Hapana, wafu hawawezi kuwasiliana na walio hai, wala hawajui kile wanaoishi wanafanya. Wamekufa. Mawazo yao yametoweka (Zaburi 146: 4).

Yesu anaita kifo "kulala." Ni hali ya kukosa fahamu kabisa.

9. Yesu aliita hali ya kutokujua ya wafu "kulala" katika Yohana 11: 11-14. Watalala muda gani? "Kwa hivyo mtu hulala chini, wala hatainuka; hata mbingu hazitakuwapo tena, hawataamka, wala hawataamshwa kutoka usingizini." Ayubu 14:12.

"Siku ya Bwana itakuja ... ambayo mbingu zitapita." 2 Petro 3:10.

Jibu: Wafu watalala mpaka siku kuu ya Bwana mwisho wa ulimwengu. Katika kifo, wanadamu hawajui kabisa hakuna shughuli au maarifa ya aina yoyote.

Wenye haki watafufuliwa na kupatiwa kutokufa wakati wa kuja kwa Yesu mara ya pili.

10. Ni nini hufanyika kwa wafu wenye haki wakati wa kuja mara ya pili kwa Kristo?

"Tazama, naja upesi; na thawabu yangu iko pamoja nami, kumlipa kila mtu kadiri ya kazi yake." Ufunuo 22:12. "Bwana mwenyewe atashuka kutoka mbinguni na kelele, ... na wafu katika Kristo watafufuka ... na hivyo tutakuwa pamoja na Bwana milele." 1 Wathesalonike 4:16, 17. "Sisi sote tutabadilishwa, kwa muda mfupi, katika kupepesa kwa jicho, ... na wafu watafufuliwa wasiwe na uharibifu. ... wa kufa lazima avae kutokufa." 1 Wakorintho 15: 51-53.

Jibu: Watatuzwa. Watafufuliwa, watapewa miili isiyokufa, na kunyakuliwa kwenda kumlaki Bwana hewani. Kusungekuwa na kusudi la ufufuo ikiwa watu wangechukuliwa kwenda mbinguni wakifa.

Uongo wa kwanza wa shetani kwa Hawa ulikuwa "Hautakufa" - taarifa iliyo kinyume kabisa na Maandiko yote.

11. Uongo wa kwanza wa shetani ulikuwa upi?

"Nyoka akamwambia mwanamke, Hakika hamtakufa." Mwanzo 3: 4. "Yule nyoka wa zamani, anayeitwa Ibilisi, na Shetani." Ufunuo 12: 9.

Jibu: Shetani alimwambia Hawa kwamba dhambi haingeleta kifo. "Hamtakufa hakika," alisema. Wale ambao wanaamini wafu wako hai huwa malengo rahisi kwa udanganyifu wa shetani.

12. Kwa nini shetani alimdanganya Hawa juu ya kifo? Je! Somo hili linaweza kuwa muhimu kuliko vile wengi wanavyofikiria?

Jibu: Ni moja ya msingi wa ufalme wa shetani. Amefanya miujiza yenye nguvu kwa nyakati zote kupitia watu ambao wanadai kupokea nguvu zao kutoka kwa roho za wafu. (Mifano: Wachawi wa Misri Kutoka 7:11, Mwanamke wa Endor 1 Samweli 28: 3-25, Wachawi Danieli 2: 2, msichana mmoja Matendo 16: 16-18.)

Onyo Kuu

Katika wakati wa mwisho Shetani atatumia tena uchawi kama alivyofanya katika siku za Danieli kuudanganya ulimwengu (Ufunuo 18:23). Uchawi ni chombo kisicho cha kawaida ambacho kinadai kupokea nguvu na hekima yake kutoka kwa roho za wafu.

Wakijifanya kama Wanafunzi wa Yesu

Wakichukua kama wapendwao waliomcha Mungu waliokufa, makasisi watakatifu ambao sasa wamekufa, manabii wa Biblia, au hata mitume au wanafunzi wa Kristo (2 Wakorintho 11:13), Shetani

na malaika zake watadanganya mabilioni. Wale ambao wanaamini wafu wako hai, kwa namna yoyote ile, hakika watadanganywa.

Matendo yote ya miujiza hayatoki kwa Mungu, kwa sababu mashetani pia hufanya miujiza.

13. Je! Kweli mashetani hufanya miujiza?

"Ni roho za mashetani, zinazotenda miujiza." Ufunuo 16:14. "Kwa maana watatokea akristo wa uongo, na manabii wa uongo, nao watatoa ishara kubwa na maajabu; hata wakiwadanganya wateule, ikiwezekana." Mathayo 24:24.

Jibu: Ndio, kweli! Mashetani hufanya miujiza ya kusadikisha sana (Ufunuo 13:13, 14). Shetani na malaika zake wataonekana kama malaika wa nuru (2 Wakorintho 11:14) na, zaidi ya kushangaza, kama Kristo mwenyewe (Mathayo 24:23, 24). Hisia ya ulimwengu wote itakuwa kwamba Kristo na malaika zake wanaongoza katika uamsho mzuri wa ulimwengu. Mkazo wote utaonekana kuwa wa kiroho na kuwa wa kawaida sana kwamba wateule wa Mungu tu hawatadanganywa.

Wateule hawatadanganywa, kwa sababu wanakataa kabisa kila kitu ambacho ni kinyume na Maandiko.

14. Kwa nini watu wa Mungu hawatadanganywa?

"Walilipokea neno kwa utayari wote wa akili, wakayachunguza maandiko kila siku, ikiwa hayo ni kweli." Matendo 17:11. "Ikiwa hawasemi kulingana na neno hili, ni kwa sababu hakuna nuru ndani yao." Isaya 8:20.

Jibu: Watu wa Mungu watajua kutoka kwa kusoma kwao kwa bidii kitabu chake kwamba wafu wamekufa, sio hai. Roho za wafu hazipo. Kwa hivyo, watu wa Mungu watakataa wafanyikazi wote wa miujiza na waalimu ambao wanadai kupokea "nuru" maalum au hufanya miujiza kwa kuwasiliana na roho za wafu. Na watu wa Mungu vile vile watakataa mafundisho yote ambayo yanadai kwamba wafu wako hai kwa njia yoyote, mahali popote kama hatari na ya uwongo.

Katika siku za Musa, watu ambao walidai nguvu ya kuwasiliana na wafu walipigwa mawe hadi kufa.

15. Nyuma katika siku za Musa, je! Mungu aliamuru nini kifanyike kwa watu ambao walifundisha kwamba wafu wako hai?

"Mwanamume au mwanamke aliye na pepo, au aliye mchawi, atauawa; watawapiga kwa mawe." Mambo ya Walawi 20:27.

Jibu: Mungu alisisitiza kwamba wachawi na wengine wenye "roho zinazojulikana" (ambao walidai kuwa na uwezo wa kuwasiliana na wafu) wanapaswa kupigwa mawe hadi kufa. Hii inaonyesha jinsi Mungu anavyochukulia mafundisho ya uwongo kwamba wafu wako hai.

Hakuna mtu katika ufalme mpya wa Mungu atakayekufa. Kifo kitakoma wakati wa uharibifu wa Shetani.

16. Je! Watu wenye haki ambao watafufuliwa katika ufufuo watafa tena?

"Wale ambao watahesabiwa kuwa wanastahili kuupata ulimwengu huo, na ufufuo kutoka kwa wafu, ... Wala hawawezi kufa tena." Luka 20:35, 36. "Naye Mungu atafuta kila chozi kutoka kwa macho yao, wala hakutakuwa na kifo, wala huzuni, wala kilio, wala maumivu hayatakuwapo tena; kwa maana mambo ya kwanza yamekwisha kupita." Ufunuo 21: 4.

Jibu: Hapana! Kifo, huzuni, kulia, na msiba hautaingia kamwe katika ufalme mpya wa Mungu.

Kuzaliwa upya haiwezekani. Kwa sababu Mungu anasema wote waliokufa, wazuri na wabaya, wako makaburini mwao.

17. Imani ya kuzaliwa upya katika mwili mwingine inapanuka haraka leo. Je! Mafundisho haya ni ya

kibiblia?

"Walio hai wanajua ya kuwa watakufa; lakini wafu hawajui neno lo lote.. Wala hawana sehemu tena milele katika jambo lo lote lifanyalo chini ya jua." Mhubiri 9: 5, 6.

Jibu: Karibu nusu ya watu duniani wanaamini katika kuzaliwa upya, fundisho kwamba roho hafi kamwe lakini badala yake huzaliwa tena katika mwili tofauti na kila kizazi kinachofuata. Mafundisho haya, hata hivyo, ni kinyume na Maandiko.

Biblia Inasema

Baada ya kifo mtu: anarudi kwa mavumbi (Zaburi 104: 29), hajui chochote (Mhubiri 9: 5), hana nguvu za akili (Zaburi 146: 4), hana uhusiano wowote na kitu chochote duniani (Mhubiri 9: 6), haishi (2 Wafalme 20: 1), anasubiri kaburini (Ayubu 17:13), na haendelei (Ayubu 14: 1, 2).

Uvumbuzi wa Shetani

Tulijifunza katika maswali ya 11 na 12 kwamba Shetani alibuni fundisho kwamba wafu wako hai. Kuzaliwa upya, kupitisha njia, mawasiliano na roho, ibada ya roho, na "roho isiyokufa" yote ni uvumbuzi wa Shetani, kwa lengo moja kusadikisha watu kwamba unapokufa sio kweli umekufa. Wakati watu wanaamini kwamba wafu wako hai, "roho za mashetani, wakifanya miujiza" (Ufunuo 16:14) na wakijifanya kama roho za wafu wataweza kuwadanganya na kuwapotosha karibu asilimia 100 ya wakati huo (Mathayo 24:24). ).

Wale ambao wanasisitiza uthibitisho wa Maandiko kwa mafundisho yote hawataongozwa na Shetani. 18. Ninashukuru kwa Biblia, ambayo inatuambia ukweli juu ya mada hii nyeti ya kifo.

Jibu:

MASWALI YA MAWAZO

1. Je, mwizi pale msalabani hakuenda peponi na Kristo siku alipokufa?

Hapana. Kwa kweli, Jumapili asubuhi Yesu alimwambia Mariamu, "Bado sijapaa kwenda kwa Baba yangu." Yohana 20:17. Hii inaonyesha kuwa Kristo hakuenda mbinguni alipokufa. Pia kumbuka kuwa uakifishaji wa Biblia haukuvuwiwa, lakini uliongezwa na wanaume. Koma katika Luka 23:43 inapaswa kuwekwa baada ya maneno "leo" kuliko hapo awali, kwa hivyo kifungu hicho kinapaswa kusoma, "Hakika nakuambia leo, utakuwa pamoja nami peponi." Au, "Ninawaambia leo - wakati inavyoonekana kwamba siwezi kuokoa mtu yeyote, wakati mimi mwenyewe ninasulubiwa kama mhalifu - nakupa uhakikisho leo kwamba utakuwa pamoja nami peponi." Ufalme wa Kristo umewekwa wakati wa kuja kwake mara ya pili (Mathayo 25:31), na waadilifu wote wa kila kizazi wataingia wakati huo (1 Wathesalonike 4: 15-17) na sio wakati wa kifo.

2. Je! Biblia haizungumzii juu ya roho "isiyokufa," "isiyokufa"?

Hapana, roho isiyokufa, isiyokufa haikutajwa katika Biblia. Neno "kutokufa" linapatikana mara moja tu katika Biblia, na linamhusu Mungu (1 Timotheo 1:17).

3. Wakati wa kufa mwili hurudi mavumbini na roho (au pumzi) inarudi kwa Mungu. Lakini roho huenda wapi?

Haiendi popote. Badala yake, inakoma tu kuwapo. Vitu viwili lazima viunganishwe kutengeneza roho: mwili na pumzi. Wakati pumzi inapoondoka, roho huacha kuishi kwa sababu ni mchanganyiko wa vitu viwili. Unapozima taa, taa inakwenda wapi? Haiendi popote. Inaacha tu kuwepo. Vitu viwili lazima vichanganye kutengeneza taa: balbu na umeme. Bila mchanganyiko, taa haiwezekani. Kwa hivyo na roho; isipokuwa mwili na pumzi vimeunganishwa, hatuwezi kuwa na roho. Hakuna kitu kama roho isiyo na mwili.

4. Je! Neno "nafsi" lina maana yoyote isipokuwa kiumbe hai?

Ndio, inaweza kumaanisha pia (1) maisha yenyewe, au (2) akili, au akili. Haijalishi ni maana gani inakusudiwa, roho bado ni mchanganyiko wa vitu viwili (mwili na pumzi), na hukoma kuwapo wakati wa kufa.

5. Je! Unaweza kuelezea Yohana 11:26, inayosema, "Na kila aishiye na kuniamini hatakufa kamwe"?

Hii haimaanishi kifo cha kwanza, ambacho watu wote hufa (Waebrania 9:27), lakini mauti ya pili,

ambayo waovu tu ndio hufa na ambayo hakuna ufufuo (Ufunuo 2:11; 21: 8).

6. Mathayo 10:28 inasema, "Msiwaogope wale wanaoua mwili, lakini hawawezi kuiua roho." Je! Hii haithibitishi kwamba roho haifi?

Hapana, inathibitisha kinyume. Nusu ya mwisho ya aya hiyo hiyo inathibitisha kwamba roho hufa. Inasema, "Bali mwogopeni yeye awezaye kuangamiza roho na mwili kuzimu." Neno "nafsi" hapa linamaanisha uzima na linamaanisha uzima wa milele, ambayo ni zawadi (Warumi 6:23) ambayo watapewa wenye haki siku ya mwisho (Yohana 6:54). Hakuna mtu anayeweza kuchukua uzima wa milele ambao Mungu hutoa. (Ona pia Luka 12: 4, 5.)

7. Je, 1 Petro 4: 6 haisemi kwamba injili ilihubiriwa kwa watu waliokufa?

Hapana, inasema injili "ilihubiriwa" kwa wale ambao "wamekufa". Wamekufa sasa, lakini injili "ilihubiriwa" kwao wakati walikuwa hai.

8. Je! Vipi kuhusu roho zinazolia kutoka chini ya madhabahu katika Ufunuo 6: 9, 10? Je! Hii haionyeshi kwamba roho hazifi?

Hapana. Kilio hiki kilikuwa cha mfano, kama vile kilio cha damu ya Habili (Mwanzo 4:10). Neno "nafsi" hapa linamaanisha watu (au viumbe hai) ambao walikuwa wameuawa kwa imani yao. Hakika hakuna mtu anayeamini kwamba roho zinazokufa hulala chini ya madhabahu, na watu hawaamini kwamba wenye haki humwomba Mungu awaadhibu adui zao. Badala yake, wenye haki huomba rehema kwa maadui zao, kama Kristo alivyofanya msalabani (Luka 23:34).

9. Je! Biblia haisemi kwamba Kristo alikwenda kuhubiri kwa roho zilizopotea kuzimu kati ya kusulubiwa na kufufuka kwake?

Hapana, kifungu kinachozungumziwa ni 1 Petro 3: 18-20. Kuhubiri kulifanywa "na Roho" (aya ya 18) katika siku za Nuhu - kwa watu ambao walikuwa wakiishi wakati huo (aya ya 19, 20). "Roho zilizo gerezani" inamaanisha watu ambao maisha yao yalikuwa katika kifungo cha Shetani. (Tazama Zaburi 142: 7; Isaya 42: 6, 7; 61: 1; na Luka 4:18.)

#### MASWALI YA Jaribio

1. Biblia inazungumza juu ya kifo kama (1)

\_\_\_\_\_ Usingizi.

\_\_\_\_\_ Mabadiliko ya aina tofauti ya maisha.

\_\_\_\_\_ Siri isiyoelezeka.

2. "Roho" inayomrudia Mungu wakati wa kufa ni (1)

\_\_\_ Mtu halisi wa ndani.

\_\_\_ Roho.

\_\_\_ Pumzi ya uhai.

3. Mtu anayekufa huenda kwa (1)

\_\_\_ Mbingu au kuzimu.

\_\_\_ Kaburi.

\_\_\_ Utakaso.

4. Nafsi ni (1)

\_\_\_ Hali ya kiroho ya mtu.

\_\_\_ Sehemu ya kufa ya mtu.

\_\_\_ Kiumbe hai.

5. Je, roho zinakufa? (1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

6. Wenye haki hupewa thawabu lini? (1)

\_\_\_ Katika maisha haya.

\_\_\_ Wakati wa kifo.

\_\_\_ Wakati wa kuja kwa Kristo mara ya pili.

7. Kwa nini Shetani anajaribu kudanganya watu kwa kuwaambia wafu hawajafa? (1)

\_\_\_ Kwa hivyo wataamini miujiza yake na kudanganywa na kupotea.

\_\_\_ Kwa sababu anawahurumia.

\_\_\_ Kwa sababu yeye ni mkorofi tu na mwovu.

Watu ambao "huwasiliana" na wafu wanazungumza na (1)

\_\_\_ Nafsi zisizokufa.

\_\_\_ Malaika watakatifu.

\_\_\_ Pepo wabaya wakimwiga marehemu.

9. Katika siku za Musa Mungu aliamuru kwamba wote waliofundisha kwamba wafu wako hai (1)

\_\_\_ Alifanya makuhani.

\_\_\_ Wanaheshimiwa kwa hekima yao.

\_\_\_ Ameuawa.

10. Je! Mtu anawezaje kuwa na uhakika kuwa yuko salama na sahihi? (1)

\_\_\_ Mwombe Mungu ishara maalum kutoka mbinguni.

\_\_\_ Fanya kile mhubiri au mhudumu anasema afanye.

\_\_\_ Jifunze Biblia kwa maombi na kwa uangalifu na uifuate.

11. Mtu anapokufa (1)

\_\_\_ Roho yake, au roho, inabaki hai.

\_\_\_ Ana uwezo wa kuchunguza walio hai na kuwasiliana nao.

\_\_\_ Amekufa kwa kila njia - mwili unakufa, roho inakoma kuwapo, na hakuna mawasiliano na walio hai inawezekana.

12. Je! Miujiza ni uthibitisho kwamba kitu ni cha Mungu? (1)

\_\_\_ Ndio. Ni Mungu tu anayeweza kufanya miujiza.

\_\_\_ Hapana. Ibilisi pia hufanya miujiza mikubwa.

Je! Ibilisi Anasimamia Jehanamu?

Somo la 11

Vizuri? Je! Kweli Mungu humweka shetani kwenye malipo yake - je, ndiye msimamizi mkuu wa kuzimu akipima adhabu ya waliopotea? Karibu ulimwengu wote una maoni yasiyo ya kibiblia juu ya kuzimu, na unayo deni kwako kujua kile Biblia inasema juu yake. Usidanganyike, kwa sababu kile



unachofikiria juu ya kuzimu hakika huathiri maoni yako juu ya tabia ya Mungu! Chukua muda mfupi kupata ukweli wa kushangaza unahitaji kujua leo!

Waovu hawataadhibiwa mpaka baada ya hukumu.

1. Ni roho ngapi zilizopotea zinaadhibiwa motoni leo?

"Bwana anajua jinsi ya kuwakomboa wacha Mungu katika majaribu, na kuwahifadhi wasio haki hata siku ya hukumu ili waadhibiwe." 2 Petro 2: 9.

Jibu: Hakuna hata mtu mmoja katika moto wa jehanamu leo. Biblia inasema kwamba Mungu huwahifadhi au kuwazuia waovu hadi siku ya hukumu ili waadhibiwe.

Wenye dhambi watatupwa motoni mwisho wa ulimwengu - sio wakati watakapokufa.

2. Je, ni lini watenda dhambi watatupwa motoni?

"Ndivyo itakavyokuwa katika mwisho wa ulimwengu huu. Mwana wa Mtu atatuma malaika zake, nao watakusanya kutoka katika ufalme wake mambo yote yanayokasirisha, na hao watendao maovu; Na kuwatupa katika tanuru la moto. ." Mathayo 13: 40-42. "Neno nililolinena, ndilo litakalomhukumu siku ya mwisho." Yohana 12:48.

Jibu: Wenye dhambi watatupwa motoni wakati wa hukumu kuu mwishoni mwa ulimwengu - sio wakati watakapokufa. Mungu asingemwadhibu mtu kwa moto mpaka kesi yake ijaribiwe na kuamuliwa kortini mwisho wa ulimwengu. Wala Mungu asingemchoma muuaji aliyekufa miaka 5,000 iliyopita miaka 5,000 zaidi ya yule anayekufa na anastahili adhabu kwa dhambi hiyo hiyo leo. Wote ambao wamekufa, wema na wabaya, wako makaburini mwao wakingojea ufufuo.

3. Wapi wenye dhambi (ambao wamekufa) sasa?

"Saa inakuja, ambayo wale wote waliomo makaburini wataisikia sauti yake, nao watatoka; wale waliotenda mema, kwa ufufuo wa uzima; na wale waliotenda mabaya kwa ufufuo wa hukumu." " Yohana 5:28, 29. "Waovu wamehifadhiwa mpaka siku ya uharibifu." "Hata hivyo ataletwa kaburini, na atakaa kaburini." Ayubu 21:30, 32.

Jibu: Biblia ni mahususi. Waovu na waadilifu wote waliokufa wako makaburini mwao "wamelala" hadi siku ya ufufuo.

Yesu alikufa ili kutuokoa kutoka kwa dhambi zetu. Wale ambao hawakubali zawadi yake ya wokovu watapokea kifo.

4. Matokeo ya mwisho ya dhambi ni nini?

"Mshahara wa dhambi ni mauti; lakini karama ya Mungu ni uzima wa milele katika Kristo Yesu Bwana wetu." Warumi 6:23. "Dhambi ikimalizika huzaa mauti." Yakobo 1:15. "Mungu ... alimtoa Mwanawe wa pekee, ili kila mtu amwaminiye asipotee, bali awe na uzima wa milele." Yohana 3:16.

Jibu: Mshahara (au adhabu) ya dhambi ni kifo, sio uzima wa milele motoni. Waovu "hupotea," au hupokea "kifo." Wenye haki hupokea "uzima wa milele."

Waovu hawafi. Biblia inasema "wataangamia", "wataungua" na "wataangamizwa".

5. Je, nini kitatokea kwa waovu katika moto wa mateso?

"Lakini waoga, na wasioamini, na wachukizao, na wauaji, na wazinzi, na wachawi, na waabuduo sanamu, na waongo wote, sehemu yao itakuwa katika ziwa linalowaka moto na kiberiti. Hiyo ndiyo kifo cha pili." Ufunuo 21: 8.

Jibu: Waovu hufa kifo cha pili motoni. Ikiwa waovu wangeishi milele wakiteswa motoni, watakuwa hawafi. Lakini hii haiwezekani, kwa sababu Biblia inasema Mungu "anao kutokufa tu." 1 Timotheo 6:16. Wakati Adamu na Hawa walifukuzwa kutoka kwenye Bustani ya Edeni, malaika aliwekwa kulinda mti wa uzima ili wenye dhambi wasile matunda ya mti huo na "kuishi milele." Mwanzo 3: 22-24. Fundisho kwamba watenda dhambi hawafi motoni lilitokana na Shetani na sio kweli kabisa. Mungu alizuia hii wakati dhambi iliingia hapa duniani kwa kulinda mti wa uzima.

Biblia Wazi - Waovu Waliobadilishwa

Biblia inasema waovu wanateseka "kifo" (Warumi 6:23), watapata "uharibifu" (Ayubu 21:30), "wataangamia" (Zaburi 37:20), "watawaka" (Malaki 4: 1) , "wataangamizwa pamoja" (Zaburi 37:38), "wataangamizwa" (Zaburi 37:20), "watakatiliwa mbali" (Zaburi 37: 9), "watauawa" (Zaburi 62: 3) . Mungu "atawaangamiza" (Zaburi 145: 20), na "moto utawateketeza" (Zaburi 21: 9). Kumbuka kuwa marejeleo haya yote yanafanya iwe wazi kuwa waovu hufa na wanaangamizwa. Hawaishi milele kwa taabu.

Mwisho wa ulimwengu, moto utashuka kutoka mbinguni juu ya waovu na kuwaangamiza.

6. Je! Moto wa jehanamu utawashwa lini na jinsi gani?

"Ndivyo itakavyokuwa katika mwisho wa ulimwengu huu. Mwana wa Adamu ... atawatupa katika tanuru la moto." Mathayo 13: 40-42. "Walipanda juu kwa upana wa dunia, wakalizunguka kambi ya watakatifu, na mji ule uupendao; na moto ukashuka kutoka kwa Mungu mbinguni, ukawala." Ufunuo 20: 9. "Mwenye haki atalipwa duniani; zaidi sana mwovu na mwenye dhambi." Mithali 11:31.

Jibu: Mwisho wa ulimwengu, Mungu mwenyewe atawasha moto wa jehanamu. Mji mtakatifu unaposhuka kutoka kwa Mungu mbinguni (Ufunuo 21: 2), waovu wanajaribu kuuteka. Wakati huo, Mungu atanyesha moto kutoka mbinguni juu ya dunia, na utawaangamiza waovu. Moto huu ni moto wa kuzimu wa Biblia.

Kuzimu itakuwa dunia nzima moto. Itakuwa umbali wa maili 25,000 - joto lake ni kubwa sana hivi kwamba kila kitu duniani "kitateketezwa".

7. Je! Moto wa Jehanamu utakuwa mkubwa na wa moto kiasi gani?

"Siku ya Bwana itakuja kama mwizi usiku, ambayo mbingu zitapita kwa kelele kubwa, na vitu vya asili vitayeyuka kwa joto kali, dunia na kazi zilizomo ndani yake zitateketezwa. . " 2 Petro 3:10.

Jibu: Moto wa Jehanamu utakuwa mkubwa kama dunia hii kwa sababu itakuwa ardhi inayowaka moto. Moto huu utakuwa moto kiasi cha kuyeyusha dunia na kuteketeza "kazi zilizomo ndani" zote. Mbingu za anga zitalipuka na "zitapita kwa kelele kubwa."

Yesu atasisitiza juu ya matibabu ya haki kwa waovu. Kiwango chao cha adhabu kitakuwa cha haki na kulingana na kazi zao, kama alivyoahidi.

8. Waovu watateseka kwa moto mpaka lini?

"Na tazama, naja upesi; na thawabu yangu iko pamoja nami, kumlipa kila mtu kadiri ya kazi yake." Ufunuo 22:12. "Ndipo atakapomlipa kila mtu kadiri ya matendo yake." Mathayo 16:27. "Mtumwa huyo, aliyejua mapenzi ya bwana wake, na ... wala hakufanya mapenzi yake, atapigwa viboko vingi. Lakini yule ambaye hakujua, na akafanya mambo yanayostahili kupigwa, atapigwa kidogo." Luka 12:47, 48.

Jibu: Biblia haisemi waovu wataadhibiwa kwa muda gani kabla ya kupokea kifo kwenye moto. Mungu anasema haswa, hata hivyo, kwamba wote wataadhibiwa kulingana na matendo yao. Hii inamaanisha wengine watapata adhabu kubwa kuliko wengine, kulingana na kazi zao.

Mungu ataumba upya ulimwengu mpya ambapo hakuna dalili ya maovu ya zamani ya ulimwengu huu yataonekana.

9. Je! Moto hatimaye utazimwa?

"Tazama, watakuwa kama mabua; moto utawateketeza; hawatajikomboza kutoka kwa nguvu ya moto; hakutakuwa na makaa ya kuwasha moto, wala moto wa kukaa mbele yake." Isaya 47:14. "Na nikaona mbingu mpya na dunia mpya." "Naye Mungu atafuta kila chozi katika macho yao, wala hakutakuwako na kifo, wala huzuni, wala kilio, wala maumivu hayatakuwapo tena; kwa kuwa mambo ya kwanza yamekwenda." Ufunuo 21: 1, 4.

Jibu: Ndio, kwa kweli, Biblia inafundisha haswa kwamba moto wa kuzimu utatoka na kwamba hakutabaki "makaa ya kuwasha, wala moto wa kukaa mbele yake." Biblia pia inafundisha kwamba katika ufalme mpya wa Mungu "mambo yote ya zamani" yatapita. Kuzimu, ikiwa ni moja ya vitu vya zamani, imejumuishwa, kwa hivyo tuna ahadi ya Mungu kwamba itafutwa.

Je! Mungu ni Mtesaji?

Ikiwa Mungu angewatesa maadui zake katika chumba cha kutisha cha moto katika umilele wote, angekuwa mkali na asiye na moyo kuliko watu walivyokuwa katika ukatili mbaya wa vita. Jehanamu ya milele ya mateso itakuwa jehanamu kwa Mungu pia, ambaye anapenda hata mwenye dhambi mbaya.

Moto utawaka hadi majivu tu yabaki. Hata mifupa itakuwa imetoweka kabisa.

10. Ni nini kitabaki wakati moto unazima?

"Kwa maana, tazama, siku inakuja, ambayo itawaka kama tanuri; na wote wenye kiburi, naam, na wote watendao maovu, watakuwa mabua; na siku inayokuja itawateketeza, asema Bwana wa majeshi, kwamba haitawaachia mzizi wala tawi." "Nanyi mtawakanyaga waovu; kwa maana watakuwa majivu chini ya nyayo za miguu yenu katika siku nitakapofanya haya, asema Bwana wa majeshi." Malaki 4: 1, 3.

Jibu: Angalia aya hiyo haisemi waovu watawaka kama asbestosi, kama wengi leo wanavyoamini, lakini kama mabua, ambayo yatateketezwa. Neno kidogo "juu" linaashiria kukamilika. Hakuna kitu isipokuwa majivu yatabaki moto utakapozimika. Katika Zaburi 37:10, 20, Biblia inasema waovu watateketea na kuangamizwa kabisa.

Moto kutoka mbinguni utawaangukia waovu na kuwaangamiza, mwili na roho.

11. Je! Waovu wataingia kuzimu kwa umbo la mwili na kuangamizwa wote nafsi na mwili?

"Ni faida kwako kiungo chako kimoja kiangamie, na wala mwili wako wote usitupwe kuzimu." Mathayo 5:30. "Afadhali mwogope yeye awezaye kuangamiza roho na mwili kuzimu." Mathayo 10:28. "Nafsi itendayo dhambi ndiyo itakufa." Ezekieli 18:20.

Jibu: Ndio. Watu halisi, walio hai huingia kuzimu kwa umbo la mwili na wanaangamizwa wote nafsi na mwili. Moto kutoka kwa Mungu kutoka mbinguni utawaangukia watu halisi na kuwafuta wasiwepo. Ibilisi ataangamizwa kabisa na moto.

12. Je! Shetani atasimamia moto wa jehanamu?

"Na Ibilisi aliyewadanganya alitupwa katika ziwa la moto." Ufunuo 20:10. "Nitakuleta majivu juu ya ardhi machoni pa wote wanaokuona. ... Na hautakuwapo tena." Ezekieli 28:18, 19.

Jibu: La hashu! Ibilisi atatupwa motoni, na itamgeuza majivu.

13. Je! Neno "kuzimu" kama limetumika katika Biblia kila wakati linamaanisha mahali pa kuchomwa moto au adhabu?

Jibu: Hapana, neno "kuzimu" limetumika mara 54 katika Biblia, na katika visa 12 tu linamaanisha "mahali pa kuwaka moto."

Neno "kuzimu" limetafsiriwa kutoka kwa maneno kadhaa tofauti na maana tofauti, kama ilivyoonyeshwa hapa chini:

KWENYE AGANO LA KALE

Mara 31 kutoka "kuzimu," ambayo inamaanisha kaburi. "

KATIKA AGANO JIPYA

Mara 10 kutoka "Hadesi," ambayo inamaanisha "kaburi."

Mara 12 kutoka "Gehena," ambayo inamaanisha "mahali pa kuwaka moto."

Mara 1 kutoka "Tartaro," ambayo inamaanisha "mahali pa giza."

WAKATI 54 JUMLA

Kumbuka: Neno la Kiyunani "Gehenna" (lililotajwa hapo juu) ni tafsiri ya Kiebrania "Ge-Hinnom," ambayo inamaanisha "Bonde la Hinomu." Bonde hili, ambalo liko mara moja kusini na magharibi mwa Yerusalemu, lilikuwa mahali ambapo wanyama waliokufa, takataka, na takataka zingine zilitupwa. Moto uliteketea kila wakati, kama inavyofanya kwenye tovuti za kisasa za kutolea uchafu. Biblia hutumia "Gehena" au "Bonde la Hinomu" kama ishara ya moto ambao utawaangamiza waliopotea mwisho wa wakati. Moto wa Gehena haukuwa hauishi. Vinginevyo ingekuwa ikiwaka kusini magharibi mwa Yerusalemu leo. Wala moto wa jehanamu hautakoma.

Kuharibu dhambi, wenye dhambi, na Shetani ndiyo njia pekee ya kuufanya ulimwengu kuwa salama milele.

14. Ni nini kusudi halisi la Mungu katika moto wa jehanamu?

"Ondokeni kwangu, ninyi mliolaaniwa, mwende kwenye moto wa milele, ulioandaliwa kwa ajili ya Ibilisi na malaika zake." Mathayo 25:41. "Na mtu yeyote ambaye hakuonekana ameandikwa katika kitabu cha uzima alitupwa katika ziwa la moto." Ufunuo 20:15. "Kwa maana bado kitambo kidogo, na mtu mwovu hatakuwako." "Maadui wa Bwana ... watateketeza; watateketeza moshi." Zaburi 37:10, 20.

Jibu: Kusudi la Mungu ni kwamba jehanamu itamwangamiza shetani na dhambi zote na watenda dhambi na kuifanya dunia iwe salama milele. Mtenda dhambi mmoja, akiachwa kwenye sayari hii, angekuwa virusi hatari kabisa kutishia ulimwengu. Ni mpango wa Mungu kutenganisha dhambi na kuifuta isiwepo kwa wakati wote.

Kuzimu ya Milele Ingesababisha Dhambi

Jehanamu ya milele ya mateso itaendeleza dhambi na kuifanya kuimaliza kutowezekana. Jehanamu ya milele ya mateso sio sehemu ya mpango mkuu wa Mungu hata kidogo. Nadharia mbaya kama hiyo ni kashfa dhidi ya jina takatifu la Mungu mwenye upendo. Ibilisi anafurahi kumuona Muumba wetu mwenye upendo akifananihwa kama dhalimu mkali, na ndiye peke yake anayeweza kufaidika na mafundisho kama hayo.

Kuzimu ya Milele Nadharia iliyotengenezwa na Mwanadamu

Nadharia ya "milele ya mateso" haikutokana na Biblia, bali kutoka kwa watu waliopotoshwa ambao (labda bila kukusudia) waliongozwa na shetani. Na, kwa bahati, hakuna mtu atakayekuwa mbinguni kwa sababu aliogopa kuzimu. Watu wameokoka kwa sababu wanampenda na kumtii Kristo.

Yesu atasikitika sana wakati lazima awaangamize wale ambao alikufa ili kuwaokoa.

15. Je! Kazi ya kuwaangamiza wenye dhambi sio ya asili ya Mungu?

"Kama niishivyo, asema Bwana MUNGU, sipendezwi na kifo cha mtu mwovu; bali kwamba yule mwovu aache njia yake na kuishi; geukeni, geukeni njia zenu mbaya; kwa nini mtakufa?" Ezekeili 33:11.

"Kwa maana Mwana wa Mtu hakuja kuharibu maisha ya watu, bali kuwaokoa." Luka 9:56. "Kwa maana Bwana atainuka ... ili afanye kazi yake, kazi yake ya ajabu; na atimize tendo lake, tendo lake geni." Isaya 28:21.

Jibu: Ndio, kazi ya Mungu daima imekuwa kuokoa badala ya kuharibu. Kazi ya kuwaangamiza waovu katika moto wa jehanamu ni ngeni sana kwa maumbile ya Mungu hivi kwamba Biblia inaiita "tendo lake geni." Moyo mkuu wa Mungu utaumia wakati wa kuangamiza waovu. Ah, anafanya bidii sana kuokoa kila nafsi! Lakini ikiwa mtu atakataa upendo wake na kushikamana na dhambi, Mungu hatakuwa na chaguo jingine ila kumwangamiza yule mwenye dhambi na dhambi yake wakati atakapoondoa ulimwengu wa kile kibaya na ukuaji mbaya unaoitwa "dhambi" katika moto wa siku ya

mwisho.

Baada ya wenye dhambi kuharibiwa, Mungu ataunda dunia mpya ya kupendeza kwa watu wake, ambapo wataishi kwa amani, furaha, na upendo milele. Dhambi haitafufuka tena.

16. Je! Ni mipango gani ya Mungu baada ya kuzimu kwa dunia na watu wake?

"Atakomesha kabisa; dhiki haitainuka mara ya pili." Nahumu 1: 9. "Kwa maana, tazama, naumba mbingu mpya na dunia mpya; na mambo ya kwanza hayatakumbukwa, wala hayataingia akilini." Isaya 65:17. "Tazama, maskani ya Mungu iko pamoja na wanadamu, naye atakaa nao, nao watakuwa watu wake, na Mungu mwenyewe atakuwa pamoja nao, na atakuwa Mungu wao. Naye Mungu atafuta kila chozi kutoka katika macho yao; kifo hakitakuwapo tena, wala huzuni, wala kilio, wala maumivu hayatakuwapo tena." Ufunuo 21: 3, 4.

Jibu: Baada ya moto wa kuzimu kuzima, Mungu ataunda dunia mpya na kuirejeshea watu wake na uzuri na utukufu wote wa Edeni kabla ya dhambi kuingia. Hofu ya dhambi na ya zamani itasahaulika. Maumivu, kifo, msiba, ole, machozi, magonjwa, tamaa, huzuni, na dhambi zote zitafutwa milele.

### Dhambi Haitafufuka Tena

Mungu anaahidi kwamba dhambi haitafufuka tena. Watu wake watajazwa na amani kamili, upendo, furaha, na kuridhika. Maisha yao ya furaha kamili yatakuwa ya utukufu zaidi na ya kufurahisha kuliko maneno tu ambayo yangeweza kuelezea. Janga halisi la kuzimu liko katika kukosa mbingu. Mtu ambaye anashindwa kuingia katika ufalme huu mzuri ametoa chaguo la kusikitisha zaidi katika maisha.

17. Ninashukuru kujifunza kwamba Mungu huwaadhibu waovu milele na milele katika moto wa jehanamu.

Jibu:

### MASWALI YA MAWAZO

1. Je! Biblia haizungumzii juu ya "mateso ya milele"?

Hapana, maneno "mateso ya milele" hayapatikani katika Biblia.

2. Basi kwa nini biblia inasema kwamba waovu wataangamizwa kwa moto usiozimika?

Moto ambao hauzimiki ni moto ambao hauwezi kuzimwa, lakini ambao huzima wakati umegeuza kila kitu kuwa majivu. Yeremia 17:27 inasema Yerusalemu ilitakiwa kuharibiwa kwa moto usiozimika, na katika 2 Mambo ya Nyakati 36: 19-21 Biblia inasema moto huu uliteketeza mji "kutimiza neno la Bwana kwa kinywa cha Yeremia" na kuuacha ukiwa. Walakini tunajua moto huu umezima, kwa sababu Yerusalemu haiwashi leo.

3. Je! Mathayo 25:46 haisemi kwamba waovu watapata "adhabu ya milele"?

Angalia neno hilo ni adhabu, sio kuadhibu. Kuadhibu itakuwa kuendelea, wakati adhabu ni tendo moja. Adhabu ya waovu ni kifo, na kifo hiki ni cha milele.

4. Je! Unaweza kuelezea Mathayo 10:28: "Msiwaogope wale wanaoua mwili, lakini hawawezi kuiua roho"?

Neno "nafsi" lina maana tatu katika Biblia: (1) kiumbe hai - Mwanzo 2: 7, (2) akili - Zaburi 139: 14, na (3) maisha - 1 Samweli 18: 1, ambayo hapa inarejelea kwa uzima wa milele ambao Mungu anawahakikishia wote wanaofikia ufalme wake. Hakuna mtu anayeweza kuchukua hii. Sehemu ya mwisho ya Mathayo 10:28 inasema roho na mwili vitaangamizwa kuzimu.

5. Mathayo 25:41 inazungumza juu ya "moto wa milele" kwa waovu. Je, ni kwenda nje?

Ndio, kulingana na Biblia, inafanya hivyo. Lazima tuiache Biblia ijieleze yenyewe. Sodoma na Gomora ziliangamizwa kwa moto wa milele, au wa milele, (Yuda 7), na moto huo uliwageuza "kuwa majivu" kama onyo kwa "wale ambao baadaye wataishi wasiomcha Mungu." 2 Petro 2: 6. Miji hii haichomi leo. Moto ulizima baada ya kila kitu kuteketea. Vivyo hivyo, moto wa milele utazima baada ya kuwageuza

waovu kuwa majivu (Malaki 4: 3). Athari za moto ni za milele, lakini sio kuungua yenyewe.

6. Je! Hadithi ya tajiri na Lazaro katika Luka 16: 19-31 haifundishi kuzimu ya milele ya mateso? Hapana, kweli! Ni mfano tu uliotumiwa kusisitiza hoja. Ukweli mwingi hufanya iwe wazi kuwa hii ni mfano. Machache ni kama ifuatavyo:

A. Kifua cha Ibrahimu sio mbingu (Waebrania 11: 8-10, 16).

B. Watu walioko kuzimu hawawezi kuzungumza na wale walio mbinguni (Isaya 65:17).

C. Wafu wako makaburini mwao (Ayubu 17:13; Yohana 5:28, 29). Tajiri alikuwa katika umbo la mwili na macho, ulimi, n.k., lakini tunajua kwamba mwili hauendi kuzimu wakati wa kifo. Ni dhahiri kabisa kwamba mwili unabaki kaburini, kama Biblia inavyosema.

D. Wanaume hulipwa kwa kurudi kwa Kristo mara ya pili, sio wakati wa kufa (Ufunuo 22:11, 12).

E. Waliopotea wanaadhibiwa kuzimu mwisho wa ulimwengu, sio wakati wanapokufa (Mathayo 13: 40-42). Hoja ya hadithi inapatikana katika kifungu cha 31 cha Luka 16. Mifano haiwezi kuchukuliwa kama halisi. Ikiwa tulichukua mifano halisi, basi lazima tuamini kwamba miti inazungumza! (Tazama mfano huu katika Waamuzi 9: 8-15.)

7. Lakini Biblia inazungumza juu ya waovu kuteswa "milele," sivyo?

Neno "milele," kama limetumika katika Biblia, linamaanisha kipindi cha muda tu, kikomo au kikomo. Inatumika mara 56 katika Biblia kuhusiana na vitu ambavyo tayari vimemalizika. (Kuangalia kwa ufafanuzi, angalia neno "milele.") Ni kama neno "mrefu," ambalo linamaanisha kitu tofauti katika kuelezea wanaume, miti, au milima. Katika Yona 2: 6, "milele" inamaanisha "siku tatu mchana na usiku." (Tazama pia Yona 1:17.) Katika Kumbukumbu la Torati 23: 3, hii inamaanisha "vizazi 10." Kwa upande wa mwanadamu, hii inamaanisha "maadamu anaishi" au "hadi kufa." (Tazama 1 Samweli 1:22, 28; Kutoka 21: 6; Zaburi 48:14.) Kwa hivyo waovu wataungua motoni maadamu wanaishi, au hadi kufa. Adhabu hii kali ya dhambi itatofautiana kulingana na kiwango cha dhambi kwa kila mtu, lakini baada ya adhabu, moto utazimwa. Mafundisho ya mateso ya milele yamefanya zaidi kuwafanya watu wasiamini Mungu na wazimu kuliko uvumbuzi wowote wa shetani. Ni kashfa juu ya tabia ya upendo ya Baba mpole na mwenye huruma wa mbinguni na imefanya madhara makubwa kwa sababu ya Kikristo.

#### MASWALI YA Jaribio

1. Wenye dhambi hutupwa motoni (1)

\_\_\_ Wakati wanakufa.

\_\_\_ Mwisho wa ulimwengu.

\_\_\_ Na shetani.

2. Tuzo ambayo watenda dhambi watapata katika moto wa jehanamu ni (1)

\_\_\_ Kifo.

\_\_\_ Mateso ya milele.

\_\_\_ Kuteswa na shetani, ambaye anasimamia.

3. Moto wa Jehanamu (1)

\_\_\_ Ulimwengu wote utachomwa moto na Mungu.

\_\_\_ Inawaka sasa.

\_\_\_ Huwaka katika nyakati zote za umilele.

4. Wenye dhambi ambao wamekufa wako katika (1)

\_\_\_ Utakaso.

\_\_\_ Moto wa Jehanamu.

\_\_\_ Makaburi yao.

5. Idadi ya watu kuzimu leo (1)

\_\_\_ Ni sifuri kabisa.

\_\_\_ Nambari katika mamilioni.

\_\_\_ Haiwezi kubainika.

6. Moto wa Jehanamu (1)

\_\_\_ Huharibu mwili wa waovu tu.

\_\_\_ Inatesa roho za waovu milele.

\_\_\_ Huharibu wadhambi - nafsi na mwili - kuwageuza majivu, kisha hutoka.

7. Jehanamu ya milele ya mateso (1)

\_\_\_ Ni sehemu muhimu sana ya mpango mkuu wa Mungu.

\_\_\_ Ni mafundisho ya shetani na ni kashfa juu ya jina takatifu, lenye upendo la Mungu, ambaye huchukia kuona watu wakiteseka

\_\_\_ Anampa kazi Shetani milele.

8. "Jehanamu" katika Biblia (1)

\_\_\_ Daima inahusu mahali pa kuwaka moto.

\_\_\_ Ina maana kadhaa, moja wapo ikiwa kaburi.

\_\_\_ Inahusu vyumba vya mateso vya Shetani vilivyo chini ya ardhi.

9. Kusudi la kuzimu ni (1)

\_\_\_ Kulipa na kutesa adui za Mungu.

\_\_\_ Tisha watu kuwa wazuri.

\_\_\_ Futa kabisa dhambi na uovu kutoka kwa ulimwengu na uwafanye wenye haki salama milele.

10. Kuharibu watu kuzimu (1)

\_\_\_ Itakuwa furaha kwa Mungu mkuu wa mbinguni.

\_\_\_ Inaitwa 'tendo la ajabu' la Mungu, kwa sababu ni geni sana kwa mpango Wake wa upendo wa kuokoa watu.

\_\_\_ Itakuwa kazi ya shetani, kwa kushirikiana na mpango wa Mungu.

11. Baada ya moto wa kuzimu kuzima (1)

\_\_\_ Mungu atamfukuza Shetani angani.

\_\_\_ Mungu ataunda dunia mpya kamili, ambapo dhambi haitafufuka tena, na kuwapa watu wake.

\_\_\_ Wenye haki wataishi kwa hofu ya dhambi kuongezeka tena.

12. Hadithi ya tajiri na Lazaro (1)

\_\_\_ Ni mfano na haipaswi kuchukuliwa halisi.

\_\_\_ Je! Ni uthibitisho wa Biblia kwa mafundisho ya mateso ya milele.

\_\_\_ Inathibitisha kwamba roho zilizo kuzimu zinaweza kuzungumza na roho mbinguni.

13. Neno "milele" kama lilivyotumika katika Biblia ikimaanisha maisha ya mtu (1)

\_\_\_ Inamaanisha 'wakati bila mwisho'.

\_\_\_ Ni ya kushangaza na haiwezi kueleweka.

\_\_\_ Kawaida inamaanisha 'maisha ya mtu', au 'mpaka afe'.

Miaka 1000 ya Amani

Somo la 12

Unaweza kuwa na hakika kuwa inakuja - milenia ya ajabu ambayo itaingizwa baada ya kurudi kwa Kristo. Na shetani hataki ujue juu ya kifungo chake cha miaka 1,000 gerezani kwa sababu inadhihirisha tabia yake ya kweli. Kwa kweli, Shetani ameunda ujumbe bandia kwenye milenia ili kukudanganya! Ni utafiti wa kushangaza, unaovutia ambao utatikisa kabisa kila kitu ambacho umewahi kujua! Sasa unaweza kuwa na ukweli wa kushangaza wa Biblia juu ya utawala ujao wa miaka 1,000.

1. Ni tukio gani linaloanza kipindi hiki cha miaka 1,000?

"Hawa waliishi tena na kutawala pamoja na Kristo kwa miaka elfu moja." Ufunuo 20: 4, NEB, sehemu ya mwisho ya aya. \*

Jibu: Ufufuo huanza kipindi cha miaka 1,000.

\* The New English Bible, (C) 1961, 1970 na Wajumbe wa Oxford University Press na Syndics ya Cambridge University Press. Inatumiwa na ruhusa.

Kipindi cha miaka 1000 huanza wakati wa ufufuo wa wenye haki.

2. Ufufuo huu unaitwaje? Ni nani atakayelelewa ndani yake?

"Huu ndio ufufuo wa kwanza. Heri na mtakatifu ni yeye aliye na sehemu katika ufufuo wa kwanza." Ufunuo 20: 5, 6.

Jibu: Inaitwa ufufuo wa kwanza. Watu waadilifu - "wenye heri na watakatifu" wa kila kizazi - watafufuliwa ndani yake.

Kipindi cha miaka 1000 kinaisha kwa ufufuo wa waovu.

3. Biblia inasema kuna ufufuo mbili. Ufufuo wa pili ni lini, na ni nani watafufuliwa ndani yake?

"Wengine waliokufa [wale ambao walikuwa waovu] hawakuishi tena mpaka ile miaka elfu itimie." Ufunuo 20: 5. "Wote waliomo makaburini wataisikia sauti yake, nao watatoka; wale waliotenda mema, kwa ufufuo wa uzima; na wale waliotenda mabaya, kwa ufufuo wa hukumu." Yohana 5:28, 29.

Jibu: Ufufuo wa pili unafanyika mwishoni mwa kipindi cha miaka 1,000. Waovu watafufuliwa katika ufufuo huu. Inaitwa ufufuo wa hukumu.

Tafadhali kumbuka: Ufufuo wa wenye haki unaanza miaka 1,000. Ufufuo wa waovu unamaliza miaka 1,000.

Mtetemeko wa ardhi na mvua ya mawe itapiga dunia wakati wa kuja kwa Yesu mara ya pili. Wakati huo wenye haki wa kila kizazi watainuka kukutana na Yesu hewani.

4. Ni matukio gani mengine makubwa yanayotendeka wakati miaka 1,000 inapoanza?

"Tazama, anakuja na mawingu, na kila jicho litamwona." Ufunuo 1: 7. "Bwana mwenyewe atashuka kutoka mbinguni kwa kelele, ... na wafu katika Kristo watafufuka kwanza: Ndipo sisi tulio hai na tuliosalia tutanyakuliwa pamoja nao katika mawingu, kumlaki Bwana hewani. " 1 Wathesalonike 4:16, 17. "Kulikuwa na tetemeko kubwa la nchi, ambalo halijapata kutokea tangu wanadamu walipokuwa duniani, tetemeko kubwa la ardhi, na kubwa mno." "Kila kisiwa kilikimbia, na milima haikupatikana. Na mvua ya mawe kubwa ikaanguka juu ya watu kutoka mbinguni, kila jiwe kama uzani wa talanta [makadirio ya wanazuoni yanatofautiana kutoka pauni 58 hadi 100]. "Ufunuo 16:18, 20, 21. (Tazama pia Yeria 4: 23-26. (Isaya 24: 1, 3, 19, 20; Isaya 2:21.)

Jibu: Matukio mengine makubwa ambayo hufanyika wakati miaka 1,000 inapoanza ni: tetemeko la ardhi lenye uharibifu na mvua ya mawe katika historia zimeikumba dunia; Yesu anarudi katika mawingu kwa ajili ya watu wake; na watakatifu wote wameinuliwa juu kwenda hewani kumlaki Yesu. Waovu walio hai watauawa na mwangaza wa kuja kwa Yesu mara ya pili.

5. Ni nini hufanyika kwa waovu - walio hai na wafu - wakati wa kuja kwa Yesu mara ya pili?

"Kwa pumzi ya midomo yake atawaua waovu." Isaya 11: 4. "Wakati Bwana Yesu atafunuliwa kutoka



mbinguni pamoja na malaika zake wenye nguvu, Katika moto uwakao akilipiza kisasi kwa wale wasiomjua Mungu." 2 Wathesalonike 1: 7, 8. "Waovu waangamie mbele za Mungu." Zaburi 68: 2. "Lakini wafu wengine hawakuishi tena hata ile miaka elfu itakapomalizika." Ufunuo 20: 5.

Jibu: Waovu walio hai watauawa na uwepo wa Kristo wakati wa kuja mara ya pili. Malaika alipotokea kwenye kaburi la Yesu, kundi lote la walinzi wa Kirumi lilianguka kama watu waliokufa (Mathayo 28: 2, 4). Wakati mwangaza wa malaika wote, Mungu Baba, na Mungu Mwana wanaungana, waovu watakufa kana kwamba wamepigwa na umeme. Waovu waliokufa tayari wakati Yesu atarudi watabaki makaburini mwao hadi mwisho wa miaka 1,000.

Wenye haki watakuwa mbinguni pamoja na Yesu wakati wa miaka 1,000.

6. Wengi wanaamini wasiookolewa watapata fursa ya kutubu katika kipindi cha miaka 1,000. Je! Biblia inasema nini juu ya hili?

"Wale waliouawa na Bwana siku hiyo watakuwa toka mwisho mmoja wa dunia hata mwisho huu wa dunia; hawataomboleza, wala kukusanywa, wala kuzikwa; watakuwa mavi juu ya ardhi." Yeremia 25:33. "Niliangalia, na, tazama, hapana mtu." Yeremia 4:25.

Jibu: Haiwezekani kwa mtu yeyote kutubu wakati wa miaka 1,000 kwa sababu hakutakuwa na mtu aliye hai duniani. Wenye haki wote watakuwa mbinguni. Waovu wote watakuwa wamelala wamekufa juu ya dunia. Ufunuo 22:11, 12 inafanya iwe wazi kuwa kesi ya kila mtu imefungwa kabla ya Yesu kurudi. Wale ambao wanasubiri kumpokea Kristo hadi miaka 1,000 ianze watakuwa wamesubiri kwa muda mrefu sana.

Dunia, katika hali ya kung'olewa, na giza, ni "shimo lisilo na mwisho" ambapo Shetani atalazimika kukaa wakati wa miaka 1,000.

7. Biblia inasema kwamba Shetani atafungwa ndani ya shimo la kuzimu wakati wa miaka 1,000. Shimo hili ni nini?

"Nami nikamwona malaika akishuka kutoka mbinguni, mwenye ufunguo wa kuzimu. ... Akamshika yule joka, yule nyoka wa zamani, ambaye ni Ibilisi na Shetani, akamfunga miaka elfu, mtupe ndani ya shimo la kuzimu ... mpaka miaka elfu moja itimie." Ufunuo 20: 1-3.

Jibu: Neno "shimo lisilo na mwisho" katika Kiyunani asili ni "abussos," au kuzimu. Neno hilo hilo limetumika katika toleo la Kiyunani la Agano la Kale katika Mwanzo 1: 2 kuhusiana na uumbaji wa dunia, lakini hapo imetafsiriwa "kirefu." "Dunia ilikuwa ukiwa, na utupu; na giza lilikuwa juu ya uso wa vilindi." Inapendeza sana!

Maneno "kirefu," "shimo lisilo na mwisho," na "kuzimu" hapa yanamaanisha kitu kimoja - dunia katika hali yake ya giza kabisa, isiyo na mpangilio kabla ya Mungu kuifanya. Yeremia, akielezea dunia hii wakati wa miaka 1,000, alitumia karibu maneno sawa na haya kwenye Mwanzo 1: 2: "bila umbo na utupu," "hakuna nuru," "hakuna mtu," 'mweusi. "Yeremia 4:23, 25, 28. Kwa hivyo ardhi iliyopigwa, yenye giza na hakuna watu walio hai itaitwa shimo lisilo na mwisho, au kuzimu, wakati wa miaka 1,000 tu kama ilivyokuwa mwanzoni kabla ya Uumbaji kukamilika. Isaya 24:22 pia inazungumza juu ya Shetani na malaika wakati wa miaka 1,000 kama "walikusanyika shimoni" na "wamefungwa gerezani."

Dunia, katika hali ya kung'olewa, na giza, ni "shimo lisilo na mwisho" ambapo Shetani atalazimika kukaa wakati wa miaka 1,000.

8. Je! Ni mlolongo gani unaomfunga Shetani? Kwa nini amefungwa?

"Malaika ... akiwa na ... mnyororo mkubwa mkononi mwake ... akamshika ... Shetani, akamfunga miaka elfu, ... akamfunga, akamtia muhuri, kwamba hatadanganya mataifa tena, hata itimie ile miaka elfu." Ufunuo 20: 1-3.

Jibu: Mlolongo ni wa mfano, mlolongo wa hali. Roho haiwezi kufungwa na mnyororo halisi. Shetani "amefungwa" kwa sababu hana watu wa kudanganya. Waovu wote wamekufa na wenye haki wote wako mbinguni. Bwana anamfungia shetani hapa duniani ili asiweze kuzurura katika ulimwengu

akitarajia kupata mtu wa kumdanganya. Kumlazimisha shetani kukaa duniani, peke yake na pepo zake kwa miaka elfu na hakuna mtu wa kudanganya, itakuwa kwake mnyororo wenye uchungu zaidi kuwahi kuzuliwa.

**KAGUA MATUKIO YANAYOTOKEA MWANZO WA MIAKA 1,000:**

Mtetemeko wa ardhi ulioharibu na mvua ya mawe (Ufunuo 16: 18-21 Ufunuo 6: 14-17).

Kuja kwa Yesu mara ya pili kwa watakatifu wake (Mathayo 24:30, 31).

Wafu wenye haki wamefufuliwa (1 Wathesalonike 4:16, 17).

Wenye haki wamepewa kutokufa (1 Wakorintho 15: 51-55).

Miili iliyopewa haki kama Yesu (1 Yohana 3: 2 Wafilipi 3:21).

Wote wenye haki walinyakuliwa hadi mawinguni (1 Wathesalonike 4:16, 17).

Waovu walio hai waliouawa na pumzi ya kinywa cha Bwana (Isaya 11: 4).

Waovu katika makaburi hubaki wamekufa hadi mwisho wa miaka 1,000 (Ufunuo 20: 5).

Yesu huchukua haki kwenda mbinguni (Yohana 13:33, 36 14: 1-3).

Shetani amefungwa (Ufunuo 20: 1-3).

9. Ufunuo 20: 4 inasema kutakuwa na hukumu mbinguni wakati wa miaka 1,000. Kwa nini? Nani atashiriki?

"Nikaona viti vya enzi, wakaketi juu yake, wapakewa hukumu ... wakaishi wakatawala pamoja na Kristo miaka elfu moja." Ufunuo 20: 4. "Je! Hamjui ya kuwa watakatifu watauhukumu ulimwengu? ... Hamjui ya kuwa tutawahukumu malaika?" 1 Wakorintho 6: 2, 3.

Jibu: Wenye haki wa kila kizazi (na labda hata malaika wazuri) watashiriki katika hukumu wakati wa miaka 1,000. Kesi za wote waliopotea, pamoja na shetani na malaika zake, zitakaguliwa.

Hukumu hii itatoa maelezo juu ya yaliyopotea wazi kwa kila mtu aliyeokoka. Mwishowe, wote wataona kwamba watu wamefungwa nje ya mbingu ikiwa hawataki kabisa kuishi kama Yesu au kuwa naye.

**KAGUA MATUKIO NA MASHARTI WAKATI WA MIAKA 1,000:**

Dunia ikiwa katika hali ya kupigwa na mawe makubwa ya mvua ya mawe na tetemeko la ardhi lenye uharibifu (Ufunuo 16: 18-21 6: 14-17).

Ardhi kwa jumla ya shimo la kuzima umeme / lisilo na mwisho (Yeremia 4:23, 28).

Shetani na malaika zake walazimishwa kukaa duniani / wamefungwa (Ufunuo 20: 1-3).

Wenye haki mbinguni wakishiriki katika hukumu (Ufunuo 20: 4).

Waovu wote wamekufa (Yeremia 4:25 Isaya 11: 4).

Wakati wa miaka 1,000, kila mtu aliyewahi kuishi duniani atakuwa katika moja ya sehemu mbili: (1) duniani, amekufa na amepotea, au (2) mbinguni, akishiriki katika hukumu. Bwana anakualika uwe mbinguni. Tafadhali kubali mwaliko wake.

Mji mtakatifu, pamoja na watu wote wa Mungu, watashuka duniani mwishoni mwa miaka 1,000.

10. Mwisho wa miaka 1,000 mji mtakatifu, Yerusalemu mpya, utashuka kutoka mbinguni kuja duniani. Nani atakuja nayo? Itakaa wapi?

"Na mimi Yohana nikauona mji mtakatifu, Yerusalemu mpya, ukishuka kutoka kwa Mungu mbinguni. ... Nikasikia sauti kuu kutoka mbinguni ikisema, Tazama, maskani ya Mungu iko pamoja na wanadamu." Ufunuo 21: 2, 3. "Tazama, siku ya Bwana inakuja." "Na siku hiyo miguu yake itasimama juu ya mlima wa Mizeituni, ulio mbele ya Yerusalemu upande wa mashariki, na mlima wa Mizeituni utapunguka katikati yake. ... Na Bwana, Mungu wangu, atakuja, na watakatifu wote na wewe." "Nchi yote itageuzwa kuwa tambarare kutoka Geba hadi Rimoni kusini mwa Yerusalemu." Zekaria 14: 1, 4, 5, 10.

Jibu: Yerusalemu mpya itakaa mahali ambapo mlima wa Mizeituni umesimama sasa. Mlima utapapangwa ili kufanya wazi wazi, ambayo mji utakaa juu yake. Watu wote waadilifu wa kila kizazi (Zekaria 14: 5), malaika wa mbinguni (Mathayo 25:31), pamoja na Mungu Baba (Ufunuo 21: 2, 3) na Mungu Mwana (Mathayo 25:31) watarudi duniani na mji mtakatifu kwa ujio maalum wa tatu wa Yesu. Ujio wa pili utakuwa kwa watakatifu wake wa tatu atakuwa na watakatifu wake.

Ujio Tatu wa Yesu:

1. Kwanza kuja, Bethlehemu katika hori.

2. Kuja mara ya pili, katika mawingu mwanzoni mwa miaka 1,000 kuchukua watu wake mbinguni.

3. Kuja kwa tatu, pamoja na mji mtakatifu na watu wote wenye haki mwishoni mwa miaka 1,000.

11. Je! Nini kitatokea kwa waovu waliokufa wakati huu? Je! Hii itaathiri vipi Shetani?

"Wengine waliokufa hawakuishi tena mpaka ile miaka elfu itimie." "Na miaka elfu moja itakapotimia, Shetani atafunguliwa kutoka gerezani mwake, Naye atatoka kwenda kudanganya mataifa." Ufunuo 20: 5, 7, 8.

Jibu: Mwisho wa miaka 1,000 (wakati Yesu atakapokuja mara ya tatu) waovu watafufuliwa. Shetani, aliyefunguliwa kutoka vifungo vyake, basi atakuwa na dunia iliyojaa watu (mataifa yote ya ulimwengu) ili kudanganya.

Baada ya mji mtakatifu kushuka, watu waovu wa kila kizazi - na Shetani kama kiongozi wao - watajaribu kuuteka mji huo.

12. Je! Shetani atafanya nini basi?

"Shetani ... atatoka kwenda kudanganya mataifa ... ya dunia, ... kuwakusanya pamoja vitani: idadi yao ikiwa kama mchanga wa bahari. Nao wakaenda juu kwa upana wa nchi. na kuzunguka kambi ya watakatifu, na mji pendwa." Ufunuo 20: 7-9.

Jibu: Shetani, kweli kwa asili yake, ataanza kusema uwongo kwa watu waliobaki duniani - waovu kutoka kila kizazi. Labda atadai kwamba jiji ni lake kweli, kwamba aliondolewa kutoka kwa ufalme wa mbinguni bila haki, kwamba Mungu ni mwenye nguvu na mwenye huruma, na kwamba Mungu yuko tayari kuwafuta wote juu ya uso wa dunia kwa uharibifu, moto usioweza kuepukika. Atawashawishi kwamba, ikiwa wataungana, Mungu hana nafasi. Pamoja na ulimwengu wote dhidi ya jiji moja, ushindi utaonekana hakika. Mataifa basi yataungana na kupanga majeshi yao kuizunguka Yerusalemu mpya.

Wakati waovu wa nyakati wamezunguka mji mtakatifu, Mungu atawaangamiza kwa moto ambao huanguka kutoka mbinguni.

13. Ni nini kitakachozuia mpango wa Shetani wa kuteka au kuharibu mji?

"Moto ulishuka kutoka kwa Mungu mbinguni, ukawala. Na Ibilisi aliyewadanganya akatupwa ndani ya ziwa liwakalo moto na kiberiti. Hiyo ndiyo kifo cha pili." Ufunuo 20: 9, 10; 21: 8. "Waovu ... watakuwa majivu chini ya nyayo za miguu yenu siku ile nitakapofanya hivi, asema Bwana wa majeshi." Malaki 4: 3.

Jibu: Moto utashuka ghafla kutoka mbinguni (sio kutoka kuzimu, kama wengi wanavyoamini) juu ya waovu na wote watageuzwa majivu, pamoja na shetani na malaika zake (Mathayo 25:41). Moto huu unaoharibu dhambi na wenye dhambi unaitwa kifo cha pili. Hakuna ufufuo kutoka kwa kifo hiki. Ni ya mwisho. Ona kwamba Ibilisi hatakuwa akiuwasha moto, kama inavyoaminika. Atakuwa ndani yake, na itamuondoa kwenye kuwapo.

14. Wakati waovu wamechomwa moto na moto unazimwa, ni tukio gani tukufu, lenye kusionia litakalofanyika baadaye?

"Tazama, naumba mbingu mpya na dunia mpya." Isaya 65:17. "Tazameni mbingu mpya na dunia mpya, ambayo haki imekaa." 2 Petro 3:13. "Yeye aketiye juu ya kiti cha enzi alisema, Tazama, nafanya yote kuwa mapya." Ufunuo 21: 5. "Maskani ya Mungu iko pamoja na wanadamu, naye atakaa nao, nao watakuwa watu wake, na Mungu mwenyewe atakuwa pamoja nao, naye atakuwa Mungu wao." Ufunuo 21: 3.

Jibu: Mungu ataumba mbingu mpya na dunia mpya, na Yerusalemu mpya itakuwa mji mkuu wa dunia

uliofanywa mpya. Dhambi na ubaya wake vitaondolewa milele. Watu wa Mungu mwishowe watapokea ufalme ulioahidiwa. "Watapata furaha na furaha, na huzuni na kuugua zitakimbia." Isaya 35:10. Nzuri sana kuelezea! Utukufu sana kukosa! Karibu sana tuwe na uhakika! Mungu ana mahali tayari kwa ajili yako (Yohana 14: 1-3). Panga kuishi ndani yake. Yesu anasubiri idhini yako.

KAGUA MATUKIO KARIBU YA MIAKA 1,000:

Ujio wa tatu wa Yesu na watakatifu wake (Zekaria 14: 5).

Mji mtakatifu unakaa juu ya mlima wa Mizeituni, ambao unakuwa tambarare kubwa (Zekaria 14: 4, 10).

Baba, malaika, na wote wenye haki huja pamoja na Yesu (Ufunuo 21: 1-3 Mathayo 25:31 Zekaria 14: 5).

Wafu waovu walifufuliwa Shetani amefunguliwa (Ufunuo 20: 5, 7).

Shetani hudanganya ulimwengu wote (Ufunuo 20: 8).

Waovu wanauzunguka mji mtakatifu (Ufunuo 20: 9).

Waovu wameharibiwa na moto (Ufunuo 20: 9).

Mbingu mpya na dunia viliumbwa (Isaya 65:17 2 Petro 3:13 Ufunuo 21: 1).

Watu wa Mungu wanafurahia umilele na Kristo katika dunia mpya (Ufunuo 21: 2-4).

MIAKA 1,000 YA UFUNUO 20

MATUKIO WAKATI WA MIAKA 1,000

1. Ardhi imechanwa, ukiwa, na giza.

2. Waovu wote wamekufa duniani.

3. Shetani amefungwa hapa duniani.

4. Haki ya haki mbinguni.

UFUFUO WA KWANZA

MWANZO WA MIAKA 1,000 UFUFUO WA PILI

KARIBU NA MIAKA 1,000

1. Tetemeko la ardhi lenye kuumiza na mvua ya mawe. 1. Kuja kwa Yesu kwa Tatu pamoja na watakatifu.

2. Kuja kwa Yesu mara ya pili kwa watakatifu. 2. Mji mtakatifu hushuka kwenye mlima wa Mizeituni, ambao unakuwa tambarare kubwa.

3. Wafu wenye haki wamefufuliwa. 3. Baba, malaika, wenye haki huja na Yesu.

4. Mwenye haki amepewa kutokufa. 4. Wafu waovu wamefufuliwa na Shetani amefunguliwa.

5. Miili iliyopewa haki kama ile ya Yesu. 5. Shetani anadanganya mataifa yote. Wanauzunguka mji mtakatifu.

6. Wote wenye haki walinyakuliwa hadi kwenye mawingu. 6. Waovu wameharibiwa na moto.

7. Waovu wanaoishi waliouawa na uwepo wa Bwana. 7. Mbingu mpya na dunia viliumbwa.

8. Waovu tayari katika makaburi yao hubaki wamekufa. 8. Watu wa Mungu wanafurahia milele na Yesu.

9. Yesu huchukua haki kwenda mbinguni.

10. Shetani amefungwa.

15. Je! Tunaweza kujua ni lini Yesu atarudi kwa watakatifu wake?

"Mtakapoona hayo yote, jueni kwamba yuko karibu, hata milangoni." Mathayo 24:33. "Wakati mambo haya yatakapoanza kutendeka, basi, anganieni, na kuinua vichwa vyenu; kwa maana ukombozi wenu umekaribia." Luka 21:28. "Kwa maana ataimaliza kazi hiyo, na kuipunguza kwa haki; kwa sababu Bwana atafanya kazi fupi juu ya dunia." Warumi 9:28. "Kwa maana watakaposema, Amani na usalama, ndipo uharibifu wa ghafla utawajia." 1 Wathesalonike 5: 3.

Jibu: Yesu alisema wakati ishara za kuja Kwake zinatimizwa haraka, kama ilivyo leo, tunapaswa kufurahi na kujua kwamba kuja Kwake kumekaribia - hata milangoni. Na mtume Paulo alisema tunaweza kujua mwisho umekaribia wakati kuna harakati kubwa ya amani ulimwenguni. Mwishowe, Biblia inasema Mungu atapunguza kazi hiyo (Warumi 9:28). Kwa hivyo bila shaka, tunaishi kwa wakati uliokopwa. Bwana atafika ghafla na bila kutarajia - saa isiyojulikana na mtu yeyote, bali kwa Mungu tu (Mathayo 24:36; Matendo 1: 7). Usalama wetu pekee ni kuwa tayari.

16. Kwa kweli ninapanga kuishi katika nyumba ya kupendeza iliyojengwa kwa kawaida ambayo Yesu ananiandalia mbinguni.

Jibu:

Maswali ya Mawazo

1. Je! Kipindi kitakuwa cha muda gani tangu siku ambayo mji mtakatifu utashuka mpaka waovu wataangamizwa na moto kutoka mbinguni?

Biblia inasema itakuwa msimu "mdogo", au mfupi (Ufunuo 20: 3). Wakati wa kutosha utahitajika kwa Shetani kuwashawishi watu kufuata mpango wake na kuandaa silaha za vita. Urefu halisi wa wakati haujafunuliwa katika Maandiko.

2. Je! Watu watakuwa na miili gani katika ufalme mpya wa Mungu?

Biblia inasema waliokombolewa watakuwa na miili kama ile ya Yesu (Wafilipi 3:21). Yesu alikuwa na mwili halisi wa nyama na mifupa baada ya kufufuka kwake (Luka 24: 36-43). Waliookolewa hawatakuwa mizimu. Watakuwa watu halisi, kama Adamu na Hawa.

3. Je! Biblia inasema jinsi waliopotea wataitikia wakati wa kuja kwa Yesu mara ya pili?

Ndio. Biblia inasema watalia "kwa milima na miamba, Tuangukeni, na kutuficha mbali na yeye aketiye juu ya kiti cha enzi, na kwa hasira ya Mwana-Kondoo: Kwa maana siku kuu ya ghadhabu yake imefika, na ni nani atakayeweza kusimama?" Ufunuo 6:16, 17. (Tazama pia aya ya 14 na 15.) Kwa upande mwingine, mwenye haki atasema, "Tazama, huyu ndiye Mungu wetu; tumemngojea, naye atatuokoa. Bwana; tumemngojea, tutafurahi na kufurahi katika wokovu wake." Isaya 25: 9.

4. Wakati mji mtakatifu utakaposhuka, je! Waovu wataweza kuwaona watu wenye haki walio ndani ya mji?

Inawezekana watafanya hivyo. Biblia inasema mji huo utakuwa aina ya kuona-wazi kama kioo (Ufunuo 21:11, 18). Wenye haki wataweza kuwaona waovu (Zaburi 37:34), na waovu wataweza kuwaona wenye haki (Luka 13:28). Hii inaweza kumaanisha kuwa mikutano mingine ya kusikitisha itafanyika kwenye ukuta wa jiji, na sehemu iliyookolewa ya familia ndani na sehemu iliyoopotea nje. Maumivu ya moyo na kiwewe yanayosababishwa ni mengi sana kwa lugha ya kibinadamu kuelezea.

5. Biblia inasema Mungu atafuta machozi yote kutoka kwa macho ya watu wake na hakutakuwa na kifo, huzuni, au maumivu. Je! Hii itatokea lini?

Kutoka kwa Ufunuo 21: 1-4 na Isaya 65:17, inaonekana kwamba hii itatokea baada ya dhambi na watenda dhambi kuharibiwa. Wakati wa hukumu ya mwisho na uharibifu kwa moto, watu wa Mungu watakuwa na sababu nyingi za huzuni kubwa.

Wanapotambua kuwa jamaa na marafiki wamepotea na kwamba watu waliowapenda wanaangamizwa motoni, bila shaka uchungu utaleta machozi na maumivu kwa watu wa Mungu. Lakini baada ya moto kuzima, Bwana atafuta machozi yao. Halafu ataunda mbingu mpya na dunia mpya kwa watu wake, ambayo itawaletea furaha na kutoshelezeka. Na huzuni, huzuni, kulia, na

maumivu ya moyo hayatakuwapo milele.

6. Je! Uharibifu wa malaika waovu na watu utaathiri vipi Mungu Baba na Mwanawe?

Bila shaka watafarijika na kufurahi sana kwamba saratani mbaya ya dhambi imeondoka milele na kwamba ulimwengu uko salama. Hakika watapata pia huzuni ya kina, inayoumiza juu ya ukweli kwamba wengi wa wale waliowapenda, na ambao Yesu aliwafia, walichagua kushikamana na dhambi na kukataa wokovu. Shetani mwenyewe hapo zamani alikuwa rafiki yao rafiki, wa kibinafsi, na watu wengi kwenye moto walikuwa watoto wao wapendwa. Itakuwa kama uchungu wa kuona mmoja wa watoto wako wenye makosa akinyongwa. Dhambi imekuwa mzigo mzito kwa Baba na Mwana tangu kuanzishwa kwake. Lengo la Baba na Mwana imekuwa kupenda watu na kuwavuta kwa upole kwa wokovu. Hisia zao zinaonyeshwa katika Hosea 11: 8, NASB: "Ninawezaje kukutoa, Ee Efraimu? Ninawezaje kukusalimisha, Ee Israeli? ... Moyo wangu umegeuzwa ndani Yangu, huruma zangu zote zimewaka." \*

\* The New American Standard Bible, (C) 1960, 1962, 1963, 1968, 1971, 1972, 1973, 1975, 1977 na Lockman Foundation. Inatumiwa na ruhusa.

7. Je! Yesu ana mwili wa aina gani?

Ana mwili wa nyama na mifupa. Baada ya kufufuka kwake, Yesu alionekana kwa wanafunzi wake (Luka 24: 36-43) na akaonyesha kwamba Yeye hakuwa roho au mzuka kwa kusema kwamba Yeye alikuwa nyama na mifupa, akiisikia mwili Wake, na kwa kula samaki na asali.

Yesu Anapaa

Kisha akatembea nao kwenda Bethania na, alipokuwa akiongea nao, akapanda kwenda mbinguni (Luka 24: 49-51). Malaika aliyewatokea wanafunzi kama Yesu alipokwenda alielezea kwamba "Yesu huyo huyo aliyechukuliwa kutoka kwenu kwenda mbinguni, atakuja vivyo hivyo kama vile mlivyomwona akienda mbinguni." Matendo 1:11.

Huyu Yesu Atarudi

Mkazo wa malaika ulikuwa kwamba huyo huyo Yesu (wa nyama na mifupa) atakuja tena. Atakuwa wa kweli, sio mzuka, na watakatifu waliofufuka na waliotafsiriwa watakuwa na miili kama yake (Wafilipi 3:21 1 Yohana 3: 2). Miili ya watakatifu wa mbinguni pia haitakuwa na uharibifu na haifi (1 Wakorintho 15: 51-55).

Maswali ya Maswali

1. Weka alama kwenye matukio ambayo yatatokea mwanzoni mwa miaka 1,000 ya Ufunuo sura ya 20: (10)

- \_\_\_\_\_ Kuja kwa Yesu mara ya pili.
- \_\_\_\_\_ Tetemeko la ardhi na mvua ya mawe.
- \_\_\_\_\_ Wenye haki wamekufa.
- \_\_\_\_\_ Shetani amefungwa.
- \_\_\_\_\_ Waovu wanaoishi wameuawa.

- Mwenye haki amepewa kutokufa.  
 Mji mtakatifu hushuka.  
 Wenye haki wamechukuliwa kwenda mbinguni.  
 Waovu katika makaburi hubaki wamekufa.  
 Miili iliyopewa haki kama Yesu.  
 Wenye haki walinyakuliwa hadi kwenye mawingu.  
 Yesu anaingia Yerusalemu mpya kwa ushindi.
2. Kila mtu aliye hai duniani atamwona Yesu wakati wa kuja kwake mara ya pili. (1)
- Kweli.  
 Uwongo.
3. Wenye haki watakuwa na miili ya roho-au-roho mbinguni. (1)
- Kweli.  
 Uwongo.
4. Je! Ni vipi kati ya vitu vifuatavyo vilivyo kweli juu ya kipindi cha miaka 1,000? (2)
- Wenye dhambi wengi wataongoka.  
 Shetani na malaika zake watalazimika kukaa duniani.  
 Shetani atafungwa na ukweli kwamba hakuna runinga ya kutazama.  
 Itakuwa angavu na jua duniani wakati wa miaka 1,000.  
 Shetani atawafufua wafu waovu ili aendelee kuwa naye.  
 Wenye haki watakuwa mbinguni, wakishiriki katika hukumu.
5. Je! Ni yapi kati ya yafuatayo yaliyo ya kweli kuhusu matukio ya mwisho wa kipindi cha miaka 1,000? (4)
- Kristo atakuja kwa mara ya tano.  
 Jiji takatifu litatua katika eneo la Washington, D.C.  
 Malaika na Mungu Baba watakuja na Yesu.  
 Waovu watafufuliwa.  
 Yesu atakuja na watakatifu wake.  
 Mungu ataamua kutowainua waovu baada ya yote.  
 Waovu wataangamizwa na malaika waovu wenye hasira.  
 Mungu ataumba mbingu mpya na dunia mpya.  
 Mungu atamfukuza Shetani hadi nje ya ulimwengu.  
 Ibilisi ataufuta mji mtakatifu kwa kombora jipya lenye nguvu.
6. Minyororo inayomfunga Shetani (3)
- Kuwa mfano - mlolongo wa hali.  
 Mlazimishe kukaa duniani.  
 Kufanywa kwa chuma kipya, ngumu sana.  
 Vunjwa na shetani ndani ya masaa 24.  
 Mzuie asijaribu watu wa Mungu, ambao watakuwa salama mbinguni.
7. Je! Ni taarifa zipi zilizo kweli juu ya shimo lisilo na mwisho? (2)
- Ni shimo kubwa ndani kabisa ya dunia.  
 Inamaanisha kuzimu.  
 Inahusu dunia - giza na bila umbo na utupu.  
 Ni jina lingine la kuzimu.
8. Ni vitu vipi vilivyo vya kweli juu ya ujio wa kwanza, wa pili, na wa tatu wa Yesu? (3)
- Kuja kwanza kwa Bethlehemu kama mtoto.  
 Kuja kwa kwanza ilikuwa katika siku za Noa.

- \_\_\_\_\_ Kuja mara ya pili kulikuwa katika siku za Martin Luther.
  - \_\_\_\_\_ Kuja mara ya pili itakuwa mwanzoni mwa miaka 1,000.
  - \_\_\_\_\_ Kuja kwa tatu kutakuwa mwishoni mwa miaka 1,000.
  - \_\_\_\_\_ Kuja kwa tatu hufanyika baada ya kuumbwa kwa dunia mpya.
9. Kifo cha waovu hufa katika ziwa la moto ni kifo cha pili. (1)
- \_\_\_\_\_ Kweli.
  - \_\_\_\_\_ Uwongo.

### Mpango wa bure wa Mungu wa Afya Somo la 13

Utunzaji mzuri wa matibabu hauna bei - lakini haingekuwa nzuri ikiwa hatuhitaji madaktari tena? Je! Unajua kuna njia iliyohibitishwa ya kuweka madaktari wengi nje ya kazi? Jihadharini na mwili wako! Wanasayansi wamepiga onyo juu ya cholesterol, tumbaku, mafadhaiko, unene kupita kiasi, na pombe, kwa nini ubonyeze bahati yako? Hospitali na taasisi za magonjwa ya akili zimejaa watu ambao wamepuuza onyo - je! Unataka kujiunga nao? Mungu anajali kweli jinsi unavyotibu mwili wako, na amekupa mpango wa bure wa afya, na mwongozo wa kupitia ... Biblia! Kwa ukweli wa kushangaza juu ya jinsi unavyoweza kuwa na afya tele na maisha marefu, angalia Mwongozo huu wa Somo - lakini hakikisha uisome yote kabla ya kuruka kwa hitimisho!

1. Je! Kanuni za kiafya kweli ni sehemu ya dini ya kweli ya Biblia?

"Mpendwa, natamani juu ya mambo yote uwe na mafanikio na afya, kama vile roho yako inavyofanikiwa." 3 Yohana 2.

Jibu: Ndio. Kwa kweli, Biblia inakadiri afya karibu kabisa na orodha ya juu kwa umuhimu. Akili ya mwanadamu, asili ya kiroho, na mwili vyote vinahusiana na kutegemeana. Kinachoathiri moja huathiri mwingine. Ikiwa miili yetu inatumiwa vibaya, akili zetu na maumbile ya kiroho hayawezi kuwa yale ambayo Mungu ameamuru wawe.

Kwa nini Mungu aliwapa watu wake sheria za kiafya?

"Na Bwana alituumuru tufanye amri hizi zote ... kwa faida yetu siku zote, ili atuhifadhi hai."

Kumbukumbu la Torati 6:24. "Nawe mtamtumikia Bwana, Mungu wako, naye atakubariki mkate wako, na maji yako; nami nitakuondolea magonjwa kati yako." Kutoka 23:25.

Jibu: Mungu alitoa sheria za kiafya kwa sababu anajua kilicho bora kwa mwili wa mwanadamu. Watengenezaji wa gari huweka "mwongozo wa shughuli" kwenye sehemu ya glavu ya kila gari mpya kwa sababu wanajua ni bora kwa bidhaa zao. Mungu, aliyeeumba miili yetu, pia ana "mwongozo wa shughuli." Inaitwa Biblia Takatifu. Kupuuza "mwongozo wa utendaji" wa Mungu husababisha magonjwa, mawazo yaliyopotoka, na kuchoma maisha, kama vile kutumia vibaya gari (dhidi ya shauri la mtengenezaji) kunaleta shida kubwa ya gari. Kufuata sheria za Mungu kunasababisha "kuokoa afya" (Zaburi 67: 2) na maisha tele (Yohana 10:10). Sheria hizi kubwa za afya ni kama ukuta au uzio ili kuzuia magonjwa ya Shetani. Mungu anatuambia sheria hizi ni nini ili tuepuke mitego ya shetani.



Sheria za afya za Mungu zina mengi ya kusema juu ya kile tunachokula na kunywa.

3. Je! Sheria za afya za Mungu zina uhusiano wowote na kula na kunywa?

"Kuleni kilicho chema." Isaya 55: 2. "Basi, ikiwa mnakula au kunywa, au chochote mfanyacho, fanyeni yote kwa utukufu wa Mungu." 1 Wakorintho 10:31.

Jibu: Ndio, Mkristo hata atakula na kunywa tofauti, yote kwa utukufu wa Mungu, akitumia tu "ambayo ni nzuri." Ikiwa Mungu anasema kitu hakifai kula, lazima awe na sababu nzuri. Yeye sio dikteta mkali, lakini ni Baba mwenye upendo. Mashauri yake yote ni kwa faida yetu siku zote. Biblia inaahidi: "Hakuna kitu chema atakaowanyima wale watembeo kwa unyofu." Zaburi 84:11. Kwa hivyo ikiwa Mungu anazuia kitu kwetu, ni kwa sababu si nzuri.

Kumbuka: Hakuna mtu anayeweza kula kuingia mbinguni. Kula hata chakula cha malaika hakutatoa haki kwa watu paradiso. Kukubali tu Yesu Kristo kama Bwana na Mwokozi kunaweza kufanya hivyo. Kupuuza sheria za afya za Mungu, kunaweza kusababisha mtu kupotea, kwa sababu itaharibu hukumu yake na kumsababisha atende dhambi.

Mungu aliamuru lishe ya mboga kwa Adamu na Hawa.

4. Je! Mungu aliwapa watu kula nini wakati aliwaumba na kuwapa chakula bora?

"Mungu akasema, Tazama, nimekupa kila mmea uzaao mbegu ... na kila mti ... utoao mbegu." "Kila mti wa bustani unaweza kula bure." Mwanzo 1:29; 2:16.

Jibu: Lishe ambayo Mungu aliwapa watu hapo mwanzo ilikuwa matunda, nafaka, na karanga. Mboga iliongezwa baadaye kidogo (Mwanzo 3:18).

5. Je! Ni vitu gani ambavyo vinatajwa na Mungu kuwa ni vichafu na vilivyokatazwa?

Jibu: Katika Mambo ya Walawi 11 na Kumbukumbu la Torati 14, Mungu anaonyesha waziwazi vikundi vifuatavyo kuwa vichafu. Soma sura zote mbili kwa ukamilifu.

A. Wanyama wote ambao hawana kwato zilizogawanyika na wanatafuna (Kumbukumbu la Torati 14: 6).

B. Viumbe vyote vya samaki na maji ambavyo havina mapezi na magamba. Karibu samaki wote ni safi (Kumbukumbu la Torati 14: 9).

C. Ndege wote wa mawindo, wanaokula maiti, na walaji samaki (Mambo ya Walawi 11: 13-20).

D. "Vitambaa vingi" (au uti wa mgongo) pia ni najisi (Mambo ya Walawi 11: 21-47).

Kumbuka: Sura hizi zinaweka wazi kuwa wanyama wengi, ndege, na viumbe vya maji ambavyo kawaida huliwa na watu ni safi. Kuna, hata hivyo, baadhi ya tofauti zinazojulikana sana. Kulingana na sheria za Mungu, wanyama wafuatao ni wachafu na hawapaswi kuliwa: nguruwe, squirrel, sungura, samaki wa paka, eel, kamba, clams, kaa, kamba, chaza, vyura, na wengine wengi.

6. Lakini napenda nyama ya nguruwe. Je! Mungu ataniharibu nikila?

"Kwa maana, tazama, Bwana atakuja na moto ... na kwa upanga wake Bwana atateta na wote wenye mwili; na waliouawa na Bwana watakuwa wengi. Wanaojitakasa, na kujitakasa ... wakila nyama ya nguruwe, na chukizo na panya wataangamizwa pamoja, asema Bwana." Isaya 66: 15-17.

Jibu: Hii inaweza kushtua, lakini ni kweli na lazima uambiwe. Biblia inasema kwa hakika kwamba wote wanaokula "nyama ya nguruwe," "panya", na vitu vingine vichafu ambavyo ni "chukizo" wataangamizwa kwa moto wakati wa kuja kwa Bwana. Wakati Mungu anasema tuache kitu peke yake na tusile, tunapaswa kumtii kwa njia zote. Baada ya yote, kula tu kipande cha tunda lililokatazwa na Adamu na Hawa, wenzi wasio na dhambi, kulileta dhambi na kifo kwa ulimwengu huu kwanza. Je!

Mtu yeyote anaweza kusema kuwa haijalishi, wakati Mungu anaonyesha wazi kuwa inajali? Mungu anasema watu wataangamizwa kwa sababu "walichagua yale ambayo sikupendezwa nayo." Isaya 66: 4.

Dhabihu ya Nuhu ya mnyama safi (Mwanzo 8:20) inaonyesha kwamba alielewa tofauti kati ya safi na najisi.

7. Lakini sheria hii ya wanyama safi na najisi haikutoka Sinai? Je! Haikuwa kwa Wayahudi tu, na haikuishia msalabani?

"Bwana akamwambia Nuhu, ... Katika kila mnyama aliye safi utamchukua saba saba ... na ya wanyama ambao hawajasafishwa na wawili." Mwanzo 7: 1, 2.

Jibu: Hapana kweli! Biblia ina ushahidi wa kutosha kwamba kulikuwa na wanyama safi na wachafu tangu mwanzo wa Uumbaji. Nuhu aliishi muda mrefu kabla ya Wayahudi wowote kuwapo, lakini alijua safi na najisi, kwa sababu aliingiza ndani ya safina wanyama safi kwa "saba" na wasio safi na "wawili." Ufunuo 18: 2 inarejea kwa ndege wengine kuwa najisi kabla tu ya kuja kwa Kristo mara ya pili.

Kifo cha Kristo hakikuwa na athari yoyote juu ya sheria hizi za afya, kwani Biblia inasema kwamba wote wanaovunja wataangamizwa wakati Yesu atarudi (Isaya 66: 15-17). Tumbo la Myahudi na mfumo wa mmeng'enywa wa chakula hautofautiani kabisa na ule wa Mataifa. Sheria hizi za afya ni za watu wote kwa wakati wote.

Matumizi ya vileo yanalaaniwa wazi na Maandiko.

8. Je! Biblia inakataza utumiaji wa vileo?

"Mvinyo ni dhihaka, kinywaji kikali ni ghadhabu; na kila mtu anayedanganywa nayo hana busara." Mithali 20: 1. "Usiitazame mvinyo ikiwa nyekundu, inapotoa rangi yake ndani ya kikombe, ikijinyosha sawa. Mwishowe huuma kama nyoka, na kununa kama nyoka." Mithali 23:31, 32. "Wala wazinzi ... wala walevi ... hawataurithi ufalme wa Mungu." 1 Wakorintho 6: 9, 10.

Jibu: Ndio, Biblia inakataza wazi matumizi ya vileo.

9. Je! Biblia inashutumu matumizi ya tumbaku?

Jibu: Ndio, Biblia inatoa sababu sita kwa nini matumizi ya tumbaku hayampendezi Mungu:

A. Matumizi ya tumbaku huumiza afya na kuchafua mwili.

"Hamjui ya kuwa ninyi ni hekalu la Mungu, na ya kuwa Roho wa Mungu anakaa ndani yenu? Mtu ye yote akilinajisi hekalu la Mungu, Mungu atamharibu kwa kuwa hekalu la Mungu ni takatifu, ninyi ni hekalu hilo." 1 Wakorintho 3:16, 17.

B. Nikotini ni dutu ya kulevywa inayowafanya watu kuwa watumwa.

Warumi 6:16 inasema kwamba tunakuwa watumishi wa yeyote (au chochote) tunajitolea. Watumiaji wa tumbaku ni watumishi wa nikotini. Yesu anasema, "Msujudie Bwana Mungu wako, na umwabudu yeye peke yake." Mathayo 4:10.

C. Tabia ya tumbaku si safi.

"Tokeni kati yao, mkatengwe, asema Bwana, wala msiguse kitu kichafu nami nitawapokea." 2 Wakorintho 6:17. Kwa kweli ni ujinga kufikiria juu ya Kristo kutumia tumbaku kwa njia yoyote ile, sivyo?

D. Matumizi ya tumbaku hupoteza pesa.

"Kwa nini mnatumia pesa kwa yale ambayo si mkate?" Isaya 55: 2. Sisi ni mawakili wa Mungu wa pesa tulizopewa, na "inahitajika kwa mawakili, kwamba mtu apatikane mwaminifu." 1 Wakorintho 4: 2.

E. Matumizi ya tumbaku huwavutii mtu yeyote karibu na Kristo.

"Jiepusheni na tamaa za mwili, ambazo zinapigana na roho." 1 Petro 2:11. Matumizi ya tumbaku ni

tamaa ya mwili.

F. Matumizi ya tumbaku hufupisha maisha.

Matokeo ya hivi karibuni ya kisayansi yanathibitisha ukweli kwamba matumizi ya tumbaku mara nyingi hupunguza urefu wa maisha kwa theluthi moja. Hii inavunja amri ya Mungu dhidi ya kuua (Kutoka 20:13). Ingawa ni mauaji polepole, bado ni mauaji. Njia moja bora ya kuahirisha mazishi yako ni kuacha kutumia tumbaku.

10. Je! Ni sheria gani rahisi, lakini muhimu sana, za kiafya zinazopatikana katika Biblia?

Jibu: Hapa kuna sheria 11 za afya ya Biblia:

A. Kula milo yako mara kwa mara, na usitumie mafuta ya wanyama au damu.

"Kula katika msimu unaofaa." Kanisa 10:17. "Itakuwa ni amri ya milele ... kwamba msile mafuta wala damu." Mambo ya Walawi 3:17.

Kumbuka: Uchunguzi wa hivi karibuni wa kisayansi umethibitisha ukweli kwamba mshtuko mwingi wa moyo hutokana na kiwango cha juu cha cholesterol katika damu, na kwamba matumizi ya "mafuta" yanahusika sana na kiwango hiki cha juu. Inaonekana kama Bwana anajua anachokizungumza baada ya yote, sivyo?

B. Usile kupita kiasi.

"Weka kisu kwenye koo lako, ikiwa wewe ni mtu mwenye hamu ya kula." Mithali 23: 2. Katika Luka 21:34, Kristo anaonya haswa juu ya "kula" (kula kupita kiasi) katika siku za mwisho. Kula kupita kiasi ni jukumu la magonjwa mengi ya kupungua.

C. Usiwe na wivu au kushikilia kinyongo.

Uovu huu huharibu michakato ya mwili. Biblia inasema kuwa wivu huleta "uozo wa mifupa." Mithali 14:30. Kristo hata anatumuru kuondoa kinyongo ambacho wengine wanaweza kushikilia dhidi yetu (Mathayo 5:23, 24).

D. Dumisha tabia ya furaha na furaha.

"Moyo uliochangamka hufanya vizuri kama dawa." Mithali 17:22. "Kama anavyodhani moyoni mwake, ndivyo alivyo." Mithali 23: 7. Magonjwa mengi ambayo watu wanateseka ni matokeo ya unyogovu wa akili. Tabia ya furaha na furaha hutoa afya na huongeza maisha.

E. Tumaini kabisa kwa Bwana.

"Kumcha Bwana huelekea kwenye uzima, naye aliye naye atakaa kuridhika." Mithali 19:23. Kumtegemea Bwana huimarisha afya na maisha. "Mwanangu, sikiliza maneno yangu. ... Kwa maana ni uhai kwa hao wayapatao, na afya kwa mwili wao wote." Mithali 4: 20-22. Kwa hivyo afya hutokana na kutii amri za Mungu na kutoka kwa kumtumaini kabisa.

F. Usawazisha kazi na mazoezi na kulala na kupumzika.

"Fanya kazi siku sita, na ufanye kazi yako yote; lakini siku ya saba ni sabato ya Bwana, Mungu wako; kwa hiyo usifanye kazi yoyote." Kutoka 20: 9, 10. "Usingizi wa mtu wa kufanya kazi ni mtamu." Wahubiri 5:12. "Kwa jasho la uso wako utakula mkate." Mwanzo 3:19. "Ni bure kwako kuamka mapema, na kukaa hadi marehemu." Zaburi 127: 2. "Kwa maana mtu ana nini katika kazi yake yote, na katika masumbuko ya moyo wake, aliyojitaabisha chini ya jua? ... moyo wake hautulii wakati wa usiku. Haya pia ni ubatili." Mhubiri 2:22, 23.

G. Weka mwili wako safi.  
"Iweni safi." Isaya 52:11.

H. Kuwa na kiasi katika mambo yote.

"Kila mtu anayejitahidi kushinda ni mwenye kiasi katika mambo yote." 1 Wakorintho 9:25. "Upole wenu ujulikane kwa watu wote." Wafilipi 4: 5. Mkristo ataepuka kabisa vitu vyote vyenye madhara na atakuwa mwenye kiasi katika matumizi ya vitu vizuri. Tabia ambazo zinaumiza afya huvunja amri "Usiue." Wanaua kwa digrii. Wanajiua kwenye mpango wa awamu.

Epuka vichocheo vyote vyenye madhara.

Hapa kuna mshangao kwa wengine. Sayansi ya kimatibabu imethibitisha ukweli kwamba chai, kahawa, na vinywaji baridi ambavyo vina dawa ya kulevya ya kafeini na viungo vingine hatari vyote vinaharibu mwili wa binadamu. Hakuna hata moja ambayo ina thamani ya chakula isipokuwa kupitia sukari au cream iliyoongezwa, na wengi wetu tayari tunatumia sukari nyingi. Vichocheo huongeza hatari, bandia kwa mwili na ni kama kujaribu kubeba tani kwenye toroli. Umaarufu wa vinywaji hivi hautokani na ladha au matangazo, lakini kwa kipimo cha kafeini iliyomo. Wamarekani wengi ni wagonjwa kwa sababu ya ulevi wao wa kahawa, chai, na vinywaji baridi vyenye kafeini. Lakini janga la kweli ni kwamba wanaume na wanawake wanaotafuta amani na nguvu wanatumia chai na kahawa kama mbadala wa maombi na masomo ya Biblia. Hii inampendeza shetani na huharibu maisha ya wanadamu.

J. Fanya wakati wa chakula kuwa wakati wa furaha.

"Kila mtu anapaswa kula na kunywa, na kufurahiya mema ya kazi yake yote, ni zawadi ya Mungu." Mhubiri 3:13. Matukio yasiyofurahisha wakati wa chakula yanazuia usagaji. Waepuke.

K. Wasaidie wale ambao wanahitaji.

"Mfungue minyororo ya uovu, ... fungua mizigo mizito, ... mpe mkate wako kwa njaa, na ... ulete maskini waliotupwa nyumbani kwako ... utakapowaona walio uchi, .. umfunika ... na afya yako itakua haraka." Isaya 58: 6-8. Hii ni wazi sana kuelewa vibaya: tunaposaidia maskini na wahitaji, tunaboresha afya zetu.

Kupuuza sheria za afya za Mungu ni njia ya uhakika ya kuishia kwenye upasuaji.

11. Ni mawaidha gani mazito yanayopewa wale wanaopuuza sheria za Mungu?

"Msidanganyike; Mungu hadhihakikiwi; kwa kuwa cho chote apandacho mtu, ndicho atakachovuna." Wagalatia 6: 7.

Jibu: Jibu ni wazi sana kukosa. Wale wanaovunja sheria za Mungu kuhusu utunzaji wa mashine ya mwili watawuna miili iliyovunjika na maisha ya kuteketezwa, kama vile mtu anayetumia vibaya gari lake atakuwa na shida kubwa ya gari. Na wale ambao wanaendelea kuvunja sheria za Mungu za afya mwishowe wataangamizwa na Bwana (1 Wakorintho 3:16, 17). Sheria za afya za Mungu sio za kiholela. Ni sheria za asili, zilizowekwa za ulimwengu, kama sheria ya mvuto. Kupuuza sheria hizi daima huleta matokeo fulani mabaya. Biblia inasema, "Laana isiyo na sababu haitakuja." Mithali 26: 2. Shida inakuja wakati tunapuuza sheria za afya. Mungu, kwa rehema, anatuambia sheria hizi ni nini ili tuepuke mikasa inayosababishwa na kuzivunja.

Wazazi wanaotumia dawa za kulevya mara nyingi hupitisha udhaifu kwa watoto wao.

12. Ni kweli gani ya kutisha na ya kushangaza juu ya afya inahusisha watoto wetu na wajukuu?

"Usile; ili ikuendee mema, wewe na watoto wako baada yako." Kumbukumbu la Torati 12:25. "Mimi Bwana Mungu wako ni Mungu mwenye wivu, nawapatiliza watoto uovu wa baba zao hata kizazi cha tatu na cha nne cha wale wanichukiao." Kutoka 20: 5.

Jibu: Mungu anaweka wazi kabisa kuwa watoto na wajukuu (hadi kizazi cha nne) hulipa ujinga wa

wazazi wanaopuuza sheria za afya za Mungu.

Watoto na wajukuu hurithi miili dhaifu na dhaifu wakati mama na baba wanapokaidi sheria za Mungu kwa maisha yao. Je! Hii ndio unayotaka kwa watoto wako wapendwa na wajukuu?

Mazoezi katika nje kubwa yatatusaidia kujiandaa kwa mbingu.

13. Ni jambo gani la kuogofya zaidi na lenye kutia maanani ambalo Neno la Mungu linafunua?

"Hautaingia ndani yake kitu cho chote kinachotia unajisi." Ufunuo 21:27. "Lakini wale ambao mioyo yao hufuata mioyo yao ya machukizo na machukizo yao, nitalipa njia yao juu ya vichwa vyao, asema Bwana MUNGU." Ezeieli 11:21.

Jibu: Hakuna chochote kinachochafua au kichafu kitaruhusiwa katika ufalme wa Mungu. Tabia zote chafu humchafua mtu. Matumizi ya chakula kibaya humchafua mtu (Danieli 1: 8). Inashangaza, lakini ni kweli. Kuchagua njia zao wenyewe na zile ambazo Mungu "hakufurahi" kutagharimu watu wokovu wao wa milele (Isaya 66: 3, 4, 15-17).

Wakweli, Wakristo walio hai watataka kuleta maisha yao kupatana na sheria za afya za Mungu.

14. Kila Mkristo mnyoofu anapaswa kujitahidi kufanya nini mara moja?

"Tujitakase na uchafu wote wa mwili na roho." 2 Wakorintho 7: 1. "Kila mtu aliye na tumaini hili ndani yake hujitakasa, kama yeye [Kristo] alivyo safi." 1 Yohana 3: 3. "Ikiwa mnanipenda, zingatieni amri zangu." Yohana 14:15.

Jibu: Wakristo wa dhati wataleta maisha yao kupatana na sheria za Mungu mara moja, kwa sababu wanampenda. Wanajua kwamba sheria zake zinaongeza sana furaha yao na zinawalinda kutokana na magonjwa ya shetani (Matendo 10:38). Shauri na sheria za Mungu siku zote ni kwa faida yetu, kama vile sheria na ushauri mzuri wa wazazi ni bora kwa watoto wao. Na mara tu tunapojua vizuri, Mungu anatuwajibisha. "Kwa yeye ajuaye kutenda mema, lakini haifanyi, kwake huyo ni dhambi." Yakobo 4:17.

Tabia mbaya zinazotufunga zinaweza kuvunjwa haraka na Yesu.

15. Lakini nina wasiwasi kwa sababu tabia zingine mbaya zimenifunga sana. Ninaweza kufanya nini? "Wale wote waliompokea, aliwapa uwezo wa kuwa watoto wa Mungu." Yohana 1:12. "Ninaweza kufanya mambo yote kwa njia ya Kristo anitiaye nguvu." Wafilipi 4:13.

Jibu: Chukua tabia hizi zote kwa Kristo na uziweke miguuni pake. Yeye kwa furaha atakupua moyo mpya na nguvu unayohitaji kuvunja tabia yoyote mbaya na kuwa mwana au binti wa Mungu (Ezeieli 11:18, 19). Inasisimua na kufurahisha sana kujua kwamba "kwa Mungu vitu vyote vinawezekana." Marko 10:27. Na Yesu anasema, "Yeye anayekuja kwangu sitamtupa nje." Yohana 6:37. Yesu yuko tayari kuvunja pingu zinazotufunga. Anatamani kutuweka huru, na atataka, ikiwa tu tutaruhusu. Wasiwasi wetu, tabia mbaya, mivutano ya neva, na hofu zitakuwa zimepotea tunapofanya zabuni Yake. Anasema, "Nimewaambia mambo haya ... ili furaha yenu iwe kamili." Yohana 15:11. Ibilisi anasema kuwa uhuru unapatikana katika kutotii, lakini huu ni uwongo (Yohana 8:44).

Mbingu haitakuwa na magonjwa na magonjwa. Wakaazi wake wote watafuata sheria za Mungu za maisha.

16. Ni ahadi gani za kufurahisha zinazotolewa juu ya ufalme mpya wa Mungu?

"Na mwenyeji hatasema, mimi ni mgonjwa." Isaya 33:24. "Na hakutakuwa na kifo, wala huzuni, wala kilio, wala maumivu hayatakuwapo tena." Ufunuo 21: 4. "Watapaa juu na mabawa kama tai; watakimbia, lakini hawatachoka; nao watatembea, wala hawatazimia." Isaya 40:31.

Jibu: Raia wa ufalme mpya wa Mungu watatii sheria Zake za kiafya, na hakutakuwa na ugonjwa au maradhi. Watabarikiwa na nguvu za milele na ujana na wataishi na Mungu kwa furaha kuu na furaha katika umilele wote.

17. Kwa kuwa kuishi kwa afya kweli ni sehemu ya dini ya Biblia, ni mpango wangu kufuata sheria za afya za Mungu.

Jibu:

## MASWALI YA MAWAZO

1. 1 Timotheo 4: 4 inasema, "Kila kiumbe cha Mungu ni mzuri, na hakuna cha kukataliwa." Je! Unaweza kuelezea hii?

Kifungu hiki cha Maandiko (aya ya 3) kinamaanisha nyama "ambayo Mungu ameumba ipokee kwa shukrani" na watu wake. Nyama hizi, kama tulivyogundua tayari, ni nyama safi zilizo rodheshwa kwenye Mambo ya Walawi sura ya 11 na Kumbukumbu la Torati sura ya 14. Mstari wa 4 unaweka wazi kuwa viumbe vyote vya Mungu ni wazuri na hawatakiwi kukataliwa, mradi tu ni miongoni mwa zile zilizoumbwa kupokea na shukrani "(wanyama safi). Mstari wa 5 unaelezea ni kwanini wanyama hawa (au vyakula) wanakubalika: "wametakaswa" na Neno la Mungu, linalosema wao ni safi, na kwa "maombi" ya baraka, ambayo hutolewa kabla ya chakula. Tafadhali kumbuka, hata hivyo, kwamba Mungu atawaangamiza watu wanaojaribu "kujitakasa" wakati wanakula vyakula vichafu (Isaya 66:17).

2. Mathayo 15:11 inasema, "Sio kile kiingiacho kinywani humtia mtu unajisi; bali kile kitokacho". Je! Unaelezeaje hii?

Mada katika Mathayo 15: 1-20 ni kula bila kuosha mikono kwanza (aya ya 2). Lengo sio kula, lakini kuosha. Waandishi walifundisha kwamba kula chakula chochote bila kuoshwa kwa sherehe maalum kumchafua anayekula. Yesu alisema kuoshwa kwa sherehe kulikuwa hakuna maana. Katika fungu la 19, Aliorodhesha maovu kadhaa - mauaji, uzinzi, wizi, n.k. Kisha akahitimisha, "Hizi ndizo vitu vinavyomchafua mtu; lakini kula bila mikono kunawa hakumtii mtu unajisi." Mstari wa 20.

3. Lakini je! Yesu hakusafisha wanyama wote katika maono ya Petro, kama ilivyoandikwa katika Matendo 10?

Hapana! Kwa kweli, mada ya maono haya sio wanyama, bali watu. Mungu alimpa Petro maono haya kumwonesha kuwa watu wa mataifa hawakuwa najisi, kama Wayahudi walivyoamini. Mungu alikuwa amemwagiza Kornelio, mtu wa Mataifa, kutuma watu kumtembelea Petro. Lakini Petro angekataa kuwaona ikiwa Mungu hakumpa maono haya, kwa sababu sheria ya Kiyahudi ilikataza kuwakaribisha watu wa mataifa (aya ya 28). Lakini wakati wanaume hao walipofika, Peter aliwakaribisha, akielezea kwamba kawaida asingefanya hivyo, lakini "Mungu amenionyesha kwamba nisimwite mtu yeyote kuwa mchafu au mchafu." Mstari wa 28. Katika sura inayofuata (Matendo 11), washiriki wa kanisa walimkosoa Petro kwa kuongea na watu hawa wa mataifa. Kwa hiyo Petro aliwaambia hadithi yote ya maono yake na maana yake. Na Matendo 11:18 inasema, "Waliposikia hayo, walinyamaza, wakamtukuza Mungu, wakisema, Basi Mungu amewapa Mataifa pia toba ya uzima."

4. Je! Mungu alifanya nguruwe kwa nini, ikiwa sio kula?

Aliifanya kwa kusudi lile lile ambalo Yeye alimfanya buzzard - kama mtapeli wa kusafisha takataka. Na nguruwe hutumikia kusudi hili kwa kupendeza.

5. Warumi 14: 3, 14, 20 inasema: "Yeye asiyekula asimhukumu yeye anayekula." "Hakuna chochote kilicho najisi yenyewe." "Kwa kweli vitu vyote ni safi." Je! Unaweza kuelezea hii?

Mstari wa 3 hadi 6 ni mjadala wa wale wanaokula vitu fulani dhidi ya wale wasiokula. Kifungu hakisemi kuwa ni sawa, lakini badala yake kinashauri kwamba wala hawahukumu upande mwingine. Badala yake, wacha Mungu awe Mwamuzi (aya 4,10-12). Mstari ya 14 na 20 inarejelea vyakula ambavyo vilitolewa kwa sanamu kwanza (na kwa hivyo vilikuwa vichafu kimapokeo) - sio kwa nyama

safi na safi ya Mambo ya Walawi sura ya 11. (Soma 1 Wakorintho 8: 1, 4, 10, 13). Hoja ya majadiliano ni kwamba hakuna chakula kilicho "najisi" au "kichafu" kwa sababu tu imetolewa kwa sanamu, kwa sababu sanamu "sio kitu ulimwenguni." 1 Wakorintho 8: 4. Lakini ikiwa dhamiri ya mtu inamsumbua kwa kula chakula kama hicho, anapaswa kuiacha peke yake. Au hata ikiwa inamkosea tu ndugu, anapaswa vile vile kujiepusha.

6. Je! Sheria za afya na kula na kunywa ni muhimu kwangu binafsi? Ikiwa nampenda Bwana, haitoshi? Wao ni suala la maisha dhidi ya kifo, kwa sababu sheria hizi zinajumuisha utii. "Alikuwa mwandishi wa wokovu wa milele kwa wale wote wanaomtii." Waebrania 5: 9. "Sio kila mtu aniambiaye, Bwana, Bwana, atakayeingia katika ufalme wa mbinguni; bali ni yeye afanyaye mapenzi ya Baba yangu aliye mbinguni." Mathayo 7:21. Upendo kwa Kristo unahusika hapa kwa sababu anasema, "Ikiwa mnanipenda, shikeni amri zangu." Yohana 14:15. Wakati tunampenda Bwana kweli, tutamtii kwa furaha bila kukwepa au kutoa visingizio. Huu ndio mtihani mkuu.

#### MASWALI YA Jaribio

1. Kufuata sheria za afya za Mungu kwa mwili wa mwanadamu (1)

\_\_\_ Ni muhimu kwa watoto, lakini sio ya umuhimu mkubwa kwa mtu mzima.

\_\_\_ Ni sehemu muhimu sana ya dini ya kweli ya Biblia.

\_\_\_ Haina uhusiano wowote na dini ya mtu.

2. Sheria za afya za Mungu zilitolewa (1)

\_\_\_ Na Mungu mwenye upendo ambaye alitumba mwanzoni na anajua ni nini kinachofaa kwa furaha yetu.

\_\_\_ Kwa Wayahudi tu na haitumiki leo.

\_\_\_ Kutuonyesha Yeye ni bosu na anaweza kutudhibiti.

3. Mkristo wa kweli (1)

\_\_\_ Kula na kunywa chochote atakacho.

\_\_\_ Mpende Bwana sana na upuuze sheria Zake za kiafya kwa sababu zilikomeshwa msalabani.

\_\_\_ Kula na kunywa tu vitu ambavyo vitaimarisha mwili, akili, na tabia na kuleta heshima kwa Mungu.

Chakula cha kwanza cha mwanadamu (1)

\_\_\_ Ilijumuishwa na matunda, nafaka na karanga.

\_\_\_ Pamoja na vileo na vyakula vya nyama.

\_\_\_ Ilijumuishwa na chochote na kila kitu ambacho Adamu na Hawa walitaka.

5. Mungu huorodhesha viumbe hawa kama najisi: (7)

\_\_\_ Ng'ombe.

\_\_\_ Nguruwe.

\_\_\_ Kuku.

\_\_\_ squirrel.

\_\_\_ Sungura.

\_\_\_ samaki wa paka.

\_\_\_ Kulungu.

\_\_\_ Trout.

- \_\_\_\_\_ mtutu.
- \_\_\_\_\_ Shrimp.
- \_\_\_\_\_ Jambazi.
- \_\_\_\_\_ Mbuzi.

6. Vinywaji vya pombe ni (1)

- \_\_\_\_\_ Sawa kwa Mkristo ikiwa inatumika kwa kiasi.
- \_\_\_\_\_ Sio sahihi kwa mtu kutumia tu ikiwa anafikiria kuwa wamekosea.
- \_\_\_\_\_ Haitumiwi na Mkristo.

7. Matumizi ya tumbaku ni (1)

- \_\_\_\_\_ Biashara ya kibinafsi ya kila mtu na hana uhusiano wowote na dini yake.
- \_\_\_\_\_ Dhambi, na Mkristo hataitumia kwa njia yoyote.
- \_\_\_\_\_ Inamfaa Mkristo.

Angalia sheria za afya zilizo rodheshwa hapa chini ambazo ni sheria za Mungu za afya: (9)

- \_\_\_\_\_ Usile kupita kiasi.
- \_\_\_\_\_ Moshi baada ya kila mlo.
- \_\_\_\_\_ Kuwa na furaha na uchangamfu.
- \_\_\_\_\_ Kunywa pombe kabla ya kula.
- \_\_\_\_\_ Weka mwili wako safi.
- \_\_\_\_\_ Kula nyama ya nguruwe nyingi.
- \_\_\_\_\_ Kunywa kahawa na chai nyingi.
- \_\_\_\_\_ Kuwa na kiasi katika mambo yote.
- \_\_\_\_\_ Kula chakula mara kwa mara.
- \_\_\_\_\_ Usihifadhi kinyongo.
- \_\_\_\_\_ Usawazisha kazi, mazoezi, na kulala.
- \_\_\_\_\_ Mwamini kabisa Bwana.
- \_\_\_\_\_ Usitumie mafuta ya wanyama na damu.

9. Ukweli muhimu sana kuhusu sheria za afya za Mungu ni kwamba (1)

\_\_\_\_\_ Watoto na wajukuu mara nyingi huwa na miili na akili dhaifu kwa sababu wazazi hupuuza sheria za Mungu za afya.

- \_\_\_\_\_ Sheria hizi zilikuwa za Wayahudi tu na hazitumiki leo.
- \_\_\_\_\_ Ikiwa tunampenda Kristo kweli, sheria zake za afya sio muhimu.

Njia bora ya kushinda mazoea ya dhambi ni (1)

- \_\_\_\_\_ 'Tape off.'
- \_\_\_\_\_ Jitoe kikamilifu kwa Kristo, ambaye hutupa nguvu ya kufanya kila kitu.
- \_\_\_\_\_ Tumaini wataondoka.

11. Sheria za Mungu za afya ni (1)

- \_\_\_\_\_ Kama sheria za kuendesha gari: Ni bora kwetu, na tunapata shida kubwa tunapoyapuuza.
- \_\_\_\_\_ Sehemu ya sheria ya Musa ambayo ilifutwa msalabani.
- \_\_\_\_\_ Wazo zuri, lakini haliathiri uhusiano wa mtu na Mungu.

12. Mkristo wa dhati (1)

- \_\_\_\_\_ Tumia muda mwingi kuomba na kupuuza sheria za Mungu za afya.
- \_\_\_\_\_ Mara moja badilisha tabia yoyote anapoiona inagongana na sheria za Mungu, kwa sababu tunapompenda Kristo, tutashika sheria na amri zake kwa furaha.
- \_\_\_\_\_ Jisikie huru kutumia tumbaku.



Je! Utiifu ni Uhalali?

Somo la 14

Watu wanaweza kuhisi kama wanaweza kupata mbali kwa kukiuka sheria ya trafiki au kudanganya ushuru wao, lakini Mungu na sheria zake hufanya kazi tofauti sana. Mungu huona kila kitu tunachofanya, husikia kila kitu tunachosema, na anajali jinsi tunavyoishi. Wakati Bwana anatoa msamaha wa dhambi zetu, bado kuna matokeo mabaya kwa kuvunja sheria ya Mungu. Kwa kushangaza, Wakristo wengine wanasema jaribio lolote la kutii sheria ya Mungu ni sawa na sheria. Walakini Yesu alisema ikiwa unampenda Mungu kweli, utafanya kile Anachouliza. Kwa hivyo ni utii wa sheria? Chukua muda kusoma Kitabu hiki cha Mafunzo kwa uangalifu ... matokeo ya milele yako hatarini!

Mungu anakujua na kukujali wewe binafsi.

1. Je! Kweli Mungu ananiona na kunitambua mimi binafsi?

"Wewe Mungu unaniona." Mwanzo 16:13. "Ee Bwana, umenichunguza na unanijua. Unajua kukaa kwangu na kuamka kwangu, unaelewa mawazo yangu kwa mbali. Wewe ... unajua njia zangu zote. Kwa maana hakuna neno katika ulimi wangu, lakini tazama, Ee Bwana, unajua kabisa. Zaburi 139: 1-4. "Lakini hata nywele za kichwa chako zimehesabiwa zote." Luka 12: 7.

Jibu: Ndio, Mungu anamjua kila mmoja wetu (kila mtu hapa duniani) vizuri zaidi ya tunavyojijua sisi wenyewe. Yeye huvutiwa na kila mwanadamu na anaangalia kwa uangalifu yote tunayofanya. Hakuna neno moja, fikira, au tendo lililofichika kwake.

Tafuta Biblia kwa mapenzi ya Mungu. Ni usalama wako pekee.

Je! Ninaweza kuokolewa katika ufalme wake bila kutii Neno Lake, kama inavyopatikana katika Biblia Takatifu?

"Sio kila mtu aniambiaye, Bwana, Bwana, atakayeingia katika ufalme wa mbinguni ila yeye afanyaye

mapenzi ya Baba yangu aliye mbinguni." Mathayo 7:21. "Ukitaka kuingia katika uzima, zishike amri." Mathayo 19:17. "Alikuwa mwandishi wa wokovu wa milele kwa wale wote wanaomtii." Waebrania 5: 9.

Jibu: Hapana! Maandiko yako wazi juu ya jambo hili. Wokovu na ufalme wa mbinguni ni kwa wale wanaotii amri za Bwana. Mungu haahidi uzima wa milele kwa wale ambao wanakiri tu imani au ni washiriki wa kanisa au wamebatizwa, bali kwa wale wanaofanya mapenzi yake, ambayo imefunuliwa katika Maandiko. Kwa kweli, utii huu unawezekana kupitia Kristo tu (Matendo 4:12).

Njia moja tu inaongoza mbinguni. Biblia ndio ramani inayotonyesha njia.

3. Kwa nini Mungu anahitaji utii? Kwa nini ni muhimu?

"Kwa sababu mlango ni mwembamba, na njia imesonga iendayo uzimani, na ni wachache tu wanaoipata." Mathayo 7:14. "Bali yeye atendaye dhambi juu yangu ajidhuru nafsi yake mwenyewe; wote wanichukiao wanapenda kifo." Mithali 8:36. "Na Bwana alituamuru tufanye amri hizi zote, kumcha Bwana Mungu wetu, kwa faida yetu siku zote, ili atuhifadhi hai." Kumbukumbu la Torati 6:24.

Jibu: Kwa sababu kuna njia moja tu nyembamba ambayo inaongoza kwa mfano wa mungu, na kwa hivyo kwa ufalme Wake. Barabara zote haziongoi sehemu moja. Biblia ni ramani na kitabu cha mwongozo kilicho na maagizo kamili, maonyo, na habari juu ya jinsi ya kufikia ufalme huo salama. Kupuuza sehemu yoyote ya hiyo huongoza mbali na Mungu na ufalme wake. Ulimwengu wa Mungu ni ulimwengu wa sheria na utaratibu. Sheria za asili, maadili, na kiroho zinahusika. Kuvunja yoyote ya sheria hizi daima kuna matokeo fulani ya kudumu. Ikiwa Biblia haingepewa, watu wangepewa mapema (au kwa kujaribu) kwamba kanuni kuu za Biblia zipo na ni za kweli.

Kanuni hizi za Biblia zimeandikwa katika mifumo yetu ya neva, tezi, na akili. Ukipuuzwa, husababisha mishipa iliyovunjika, magonjwa, na kutokuwa na furaha ya kila aina. Kwa hivyo maneno ya Biblia sio ushauri tu ambao tunaweza kukubali au kupuuza bila matokeo. Biblia inatuambia matokeo haya na inaelezea jinsi ya kuyaepuka. Mtu hawezi kuishi kwa njia atakayo na bado akawa kama mungu kama vile mjenzi asivyoweza kupuuza ramani za nyumba bila kupata shida. Hii ndiyo sababu Mungu anauliza wote kufuata mwongozo wa Maandiko Matakatifu. Hakuna njia nyingine ya kufanana naye na hivyo kutoshewa nafasi katika ufalme wake. Na hakuna njia nyingine ya kupata furaha ya kweli.

Dhambi inaweza kuharibiwa salama na Mungu tu baada ya watu wote kuelewa na kukubali kwamba Yeye ni mwenye haki, mwenye upendo na mwenye huruma.

Kwa nini Mungu anaruhusu kutotii kuendelea? Kwa nini usiangamize dhambi na wenye dhambi sasa?

"Tazama, Bwana anakuja na watakatifu wake maelfu, kufanya hukumu juu ya wote, na kuwasadikisha wale wote wasio waaminifu kati yao juu ya matendo yao yote ya uasi ambayo wamefanya wasiomcha Mungu, na juu ya hotuba zao zote ngumu ambazo wenye dhambi wasiomcha Mungu wamenena. dhidi yake." Yuda 14, 15. "Kama niishivyo, asema Bwana, kila goti litanipigia, na kila ulimi utamkiri Mungu." Warumi 14:11.

Jibu: Mungu anaruhusu kutotii na dhambi kuendelea mpaka watu wote kila mahali watakapohakikishwa kabisa na haki ya Mungu, upendo, na rehema. Wote hatimaye watatambua kuwa Mungu, kwa kuhitaji utii, hajaribu kulazimisha mapenzi Yake juu yetu, bali anajaribu kutuzuia tusiumize na kujiangamiza. Shida ya dhambi haijasuluhishwa mpaka hata watenda dhambi wasio na wasiwasi na wagumu kusadikika juu ya upendo wa Mungu na kukiri kwamba Yeye ni mwenye haki. Itachukua labda janga kubwa au mbaya zaidi kuwashawishi wengine, lakini matokeo mabaya ya kuishi kwa dhambi hatimaye yatasadikisha wote kwamba Mungu ni haki na ni sawa.

Basi, na hapo tu, ndipo dhambi na kutotii kunaweza kukomeshwa salama na Mungu.

Wote ambao kwa makusudi huchagua kutomfuata Kristo hatimaye wataangamizwa na dhambi wanayoipenda.

5. Je! Kweli Mungu atawaangamiza wasiotii?

"Mungu hakuwasamehe malaika waliotenda dhambi, bali aliwatupa chini kuzimu, akawatia katika vifungo vya giza, ili wawekwe kwa hukumu." 2 Petro 2: 4. "Waovu wote atawaangamiza." Zaburi 145: 20. "Katika moto mkali akiwalipiza kisasi wale wasiomjua Mungu, na wasiotii injili ya Bwana wetu Yesu Kristo." 2 Wathesalonike 1: 8.

Jibu: Hakuna swali juu yake. Wasiotii, pamoja na shetani na malaika zake waliotenda dhambi, wataangamizwa. Hii ni kweli, hakika ni wakati muafaka wa kuacha fuzziness zote kuhusu kile kilicho sawa au kibaya. Watu walikuwa bora kuacha kuruhusu matakwa yao ya kipumbavu na fikra za kujiona kuwaongoza na kuzingatia kitabu kikubwa cha Mungu. Na ingekuwa bora wafanye sasa - hakuna muda mwingi uliobaki!

Mungu anaahidi kwamba ikiwa nitatafuta Neno Lake kwa kweli na kuifuata kwa dhati, sitaishia kwenye makosa.

6. Nataka kutii sheria zote za Mungu. Ninawezaje kuwa na hakika kuwa sitaacha moja?

"Ombeni, nanyi mtapewa; tafuteni, nanyi mtapata." Mathayo 7: 7. "Jifunze kujionyesha kuwa umekubaliwa na Mungu, ... kwa usahihi ukigawanya neno la ukweli." 2 Timotheo 2:15. "Mtu yeyote akitaka kufanya mapenzi yake, atajua juu ya mafundisho kama yametoka kwa Mungu." Yohana 7:17. "Tembeeni mkiwa na nuru, giza lisiwapate." Yohana 12:35. "Mara tu watakaponisikia juu yangu, watanitii." Zaburi 18:44.

Jibu: Mungu haachi nafasi ya mashaka. Anaahidi kuniweka mbali na makosa na kuniongoza salama kwa ukweli wote ikiwa nita: (1) kuomba kwa bidii mwongozo, (2) kusoma kwa dhati Neno la Mungu, na (3) kufuata ukweli mara tu nitakapoonyeshwa.

Kucheza mbuni katika mambo ya kiroho husababisha msiba na uharibifu.

7. Je! Mungu ananihesabu kuwa na hatia kwa kutotii ukweli wa Biblia ambao haujawahi kuwekwa wazi kwangu?

"Kama mlikuwa vipofu, msingekuwa na dhambi; lakini sasa mwasema, Tunaona; kwa hiyo dhambi yenu inakaa." Yohana 9:41. "Kwa yeye ajuaye kutenda mema, lakini haifanyi, kwake huyo ni dhambi." Yakobo 4:17. "Watu wangu wameangamizwa kwa kukosa maarifa; kwa kuwa umekataa maarifa, nami nami nitakukataa." Hosea 4: 6. "Tafuta, nawe utapata." Mathayo 7: 7.

Jibu: Ikiwa sikuwa na nafasi ya kujifunza ukweli fulani wa Biblia, Mungu hanijibiki. Lakini Biblia inafundisha kwamba ninawajibika kwa Mungu kwa nuru yote (ujuzi wa haki) niliyo nayo na yote ninaweza kuwa nayo! Watu wengi wanaokataa au kupuuza kusoma, kutafuta, kujifunza, na kusikiliza wataangamizwa na Mungu kwa sababu "wamekataa maarifa." Kucheza mbuni katika mambo haya muhimu sana ni mbaya. Ni jukumu langu kuwinda ukweli kwa bidii.

Ni maelfu tu ya Waisraeli ambao waliondoka Misri walimfuata Mungu kikamilifu na waliweza kuingia nchi ya ahadi ya Kanaani.

8. Lakini Mungu sio maalum juu ya utii kwa kila jambo na kwa maelezo madogo, je!

"Hakika hakuna hata mmoja wa wanaume waliokwea kutoka Misri ... atakayeiona nchi hiyo ... kwa sababu hawakunifuata kabisa: ila Kalebu ... na Yoshua ... kwa maana wamemfuata Bwana kabisa." Hesabu 32:11, 12. "Mtu hataishi kwa mkate tu, bali kwa kila neno litokalo katika kinywa cha Mungu." Mathayo 4: 4. "Ninyi ni marafiki zangu, mkifanya yote niwaamuruyo." Yohana 15:14.

Jibu: Hakika Yeye ni maalum. Watu wa Mungu katika nyakati za Agano la Kale walijifunza jambo hili kwa njia ngumu. Wale walioondoka Misri kwenda nchi ya ahadi ya Kanaani walikuwa 603,550 kwa idadi. Kati ya kundi hili, ni wawili tu (Kalebu na Yoshua) waliomfuata Bwana kikamilifu, na wao peke yao waliingia Kanaani. Wengine 603,548 walikufa jangwani. Yesu anasema tunapaswa kuishi kwa "kila neno" la Biblia. Hakuna neno moja nyingi sana au neno moja wachache sana. Wote ni muhimu. Isipokuwa nifuate nuru mara tu inapobainika, mwishowe inageuka kuwa giza.

9. Ninapogundua ukweli mpya, ninasubiri hadi vizuizi vyote viondolewe kabla ya kuikumbatia. Hii ni bora, sivyo?

"Tembeeni mkiwa na nuru, giza lisiwapate." Yohana 12:35. "Nilifanya haraka, wala sikucheleweshwa

kuzishika amri zako." Zaburi 119: 60. Utafuteni kwanza ufalme wa Mungu, na haki yake; na hayo yote mtazidishiwa. "Mathayo 6:33." Mara tu watakaponisikia juu yangu, wataniitii. "Zaburi 18:44.

Jibu: Hapana, ukishaelewa ukweli wa Biblia, sio bora kungojea. Kwa kweli, kuahirisha ni mtego hatari sana wa shetani. Inaonekana ni hatari sana kungojea, lakini Biblia inafundisha kwamba isipokuwa mtu atatenda mara moja juu ya nuru, inageuka kuwa giza haraka. Vikwazo vya utii haviondolewi wakati tunasimama na kungojea; badala yake, kawaida huongezeka kwa saizi. Mwanadamu anamwambia Mungu, "Fungua njia, nami nitasonga mbele." Lakini njia ya Mungu ni kinyume kabisa. Anasema, "Songa mbele, nami nitaifungua njia."

Shetani alibuni uwongo kwamba utii hauwezekani.

10. Lakini je! Utii kamili hauwezekani kwa mwanadamu?

"Kwa Mungu mambo yote yanawezekana." Mathayo 19:26. "Ninaweza kufanya mambo yote kwa njia ya Kristo anitiaye nguvu." Wafilipi 4:13. "Sasa ashukuriwe Mungu, ambaye hutufanya tushinde daima katika Kristo." 2 Wakorintho 2:14. "Yeye akaaye ndani yangu, nami ndani yake, ... huzaa matunda mengi; kwa maana bila mimi hamwezi kufanya neno lo lote." Yohana 15: 5. "Mkiwa tayari na kutii, mtakula mema ya nchi." Isaya 1:19.

Jibu: Hakuna hata mmoja wetu anayeweza kutii kwa nguvu zake mwenyewe, lakini kupitia Kristo tunaweza na lazima. Shetani, ili kufanya maombi ya Mungu yaonekane hayana busara, alibuni uwongo kwamba utii hauwezekani.

Nikipuza maonyo ya upendo ya Mungu, nitaangamia.

11. Ni nini kitatokea kwa mtu ambaye kwa kukusudia na kwa kujua anaendelea katika kutotii?

"Tukifanya dhambi kwa makusudi, baada ya kupata kuijua kweli, haibaki dhabihu tena kwa ajili ya dhambi, bali ni kutazamia kwa kuogofya kwa hukumu na ghadhabu ya moto, ambayo itawameza adui." Waebrania 10:26, 27. "Tembeeni mkiwa na nuru, giza lisije kuwajilia ninyi; kwa maana yeye aendaye gizani hajui aendako." Yohana 12:35.

Jibu: Biblia haiachi nafasi yoyote ya mashaka. Jibu ni la kushangaza na la kushangaza, lakini ni kweli. Wakati mtu anajua kukataa nuru na kuendelea katika kutotii, mwishowe nuru huzima, na yeye hubaki kwenye giza kabisa. Mtu anayekataa ukweli hupokea "udanganyifu wenye nguvu" kuamini kuwa uwongo ni ukweli (2 Wathesalonike 2:11). Wakati hii inatokea, amepotea kutoka wakati huo.

Hakuna mtoto atakayewatii wazazi wake isipokuwa anawapenda.

12. Nilidhani upendo ni muhimu kuliko utii. Sivyo?

"Yesu akajibu ... Mtu akinipenda atayashika maneno yangu. ... Yeye asiyenipenda hasikilii maneno yangu." Yohana 14:23, 24. "Huku ndiko kumpenda Mungu, kwamba tuzishike amri zake; na amri zake si nzito." 1 Yohana 5: 3.

Jibu: Hapana, hata kidogo! Kwa kweli, Biblia inafundisha kwamba upendo wa kweli kwa Mungu hauwezi kuwepo bila kutii. Wala mtu hawezi kuwa mtiifu kweli bila upendo. Hakuna mtoto atakayewatii wazazi wake kikamilifu isipokuwa yeye anawapenda, wala hatawapenda wazazi wake ikiwa hatatii. Upendo wa kweli na utii ni kama mapacha wa Siamese. Wanapotenganishwa, hufa.

Raia tu anayetii sheria ndiye aliye na uhuru. Vivyo hivyo, uhuru wa kweli wa Kikristo unamaanisha uhuru kutoka kwa kutotii.

13. Lakini siku zote nilifikiri kwamba uhuru wa kweli katika Kristo ulinitoa kutoka kwa utii. Sivyo?

"Mkikaa katika neno langu, ... mtaijua kweli, na ukweli utawaweka huru." "Kila atendaye dhambi ni mtumwa wa dhambi." Yohana 8:31, 32, 34. "Lakini ashukuriwe Mungu, kwa kuwa mlikuwa watumwa wa dhambi, lakini mmeitii kutoka moyoni ile aina ya mafundisho mliyopewa. Baada ya kufunguliwa kutoka dhambini, mkawa watumwa ya haki." Warumi 6:17, 18. "Basi nitaishika sheria yako daima, milele na milele. Nami nitatembea kwa uhuru, kwa maana natafuta maagizo yako." Zaburi 119: 44, 45.

Jibu: Hapana. Uhuru wa kweli unatokana na utii tu. Inamaanisha uhuru "kutoka kwa dhambi" (Warumi 6:18), au kutotii, ambayo ni kuvunja sheria ya Mungu (1 Yohana 3: 4). Raia wanaotii sheria wana uhuru.

Wasiotii wanakamatwa na kupoteza uhuru wao. Uhuru bila utii ni kama uhuru wa uwongo wa puto inayoteleza au gari lisilo na dereva. Inasababisha kuchanganyikiwa na machafuko. Uhuru wa kweli wa Kikristo unamaanisha uhuru kutoka kwa kutotii. Kutotii kila wakati huumiza mtu na husababisha utumwa mbaya wa shetani.

Watoto wenye upendo hutii wazazi wao ingawa wakati wote hawawezi kuelewa ombi lao. Ndivyo ilivyo pia kwa watoto wa Mungu.

14. Wakati ninaamini Mungu anahitaji jambo fulani, je, napaswa kutii ingawa sielewi ni kwanini anahitaji?

"Nakuitii sauti ya Bwana ... kwa hivyo itakuwa heri kwako, na roho yako itaishi." Yeremia 38:20.  
"Ajitumainiaye moyo wake mwenyewe ni mjinga." Mithali 28:26. "Ni bora kumtegemea Bwana kuliko kumtumaini mwanadamu." Zaburi 118: 8. "Kwa maana kama vile mbingu zilivyo juu kuliko dunia, ndivyo njia zangu zilivyo juu kuliko njia zenu, na mawazo yangu kuliko mawazo yenu." Isaya 55: 9.  
"Hukumu zake hazichunguziki, na njia zake hazichunguziki! Maana ni nani aliyeijua nia ya Bwana?" Warumi 11:33, 34. "Nitawaongoza katika njia ambazo hawakuzijua." Isaya 42:16. "Utanionyesha njia ya uzima." Zaburi 16:11.

Jibu: Kwa hakika! Lazima tumpe Mungu sifa kwa kuwa na hekima ya kutosha kuhitaji vitu kadhaa kwetu ambavyo hatuwezi kuelewa. Watoto wazuri hutii wazazi wao hata wakati sababu za amri zao hazieleweki. Imani rahisi na kumtegemea Mungu kutatufanya tuamini kwamba Yeye anajua kilicho bora kwetu na hatatuongoza katika njia yoyote mbaya. Ni upumbavu kwetu, kwa ujinga wetu, kuuliza uongozi wa Mungu, hata wakati hatuwezi kuelewa kabisa sababu Zake zote.

Ibilisi anataka usimtii Mungu kwa sababu anakuchukia na anataka upotee.

15. Ni nani hasa anayesababisha kutotii, na kwa nini?

"Atendaye dhambi ni wa Ibilisi; kwa maana Ibilisi hutenda dhambi tangu mwanzo." "Katika hili watoto wa Mungu huonekana, na watoto wa Ibilisi; kila mtu asiyetenda haki hatokani na Mungu." 1 Yohana 3: 8, 10. Shetani ... anaudanganya ulimwengu wote. "Ufunuo 12: 9.

Jibu: Ibilisi anawajibika. Anajua kuwa uasi wote ni dhambi na kwamba dhambi huleta kutokuwa na furaha, msiba, kujitenga na Mungu, na mwishowe uharibifu. Kwa chuki kali anajaribu sana kuongoza kila mtu katika kutotii. Unahusika. Lazima ukabiliane na ukweli na ufanye uamuzi. Usitii na upotee, au umpokee Kristo na utii na uokolewe. Uamuzi wako kuhusu utii ni uamuzi kuhusu Kristo. Hauwezi kumtenga na ukweli, kwa sababu anasema, "mimi ni ... ukweli." Yohana 14: 6. "Chagua leo ambaye utamtumikia." Yoshua 24:15.

Kufuatia muujiza wa kuzaliwa upya (uongofu), Mungu anaendelea kufanya miujiza kutuletea ukuaji wa Kikristo.

16. Ni ahadi gani tukufu kuhusu muujiza mkuu ambayo Biblia huwapa watoto wa Mungu?

"Yeye aliyeanza kazi njema ndani yenu ataifanya mpaka siku ya Yesu Kristo." Wafilipi 1: 6.

Jibu: Mungu asifiwe! Anaahidi kwamba kama vile alivyofanya muujiza kutuletea kuzaliwa upya, Yeye pia ataendelea kufanya miujiza inayohitajika katika maisha yetu (kama tunavyomfuata kwa furaha) hadi tutakapokuwa salama katika ufalme Wake.

17. Inanifurahisha kujua kwamba Yesu sio tu hutoa kuzaliwa upya kwa wale wanaomkubali na kumfuata, lakini pia anaendelea kufanya miujiza inayohitajika katika maisha yao mpaka watakapokuwa salama katika ufalme wake. Ninataka kuanza kumtii kwa upendo na kumfuata Yesu kikamilifu mara moja.

Jibu:

**MASWALI YA MAWAZO**

1. Je! Kuna yeyote atakayepotea ambaye anafikiria kweli amekoka?

Ndio! Mathayo 7: 21-23 inaweka wazi kuwa wengi wanaotabiri, kutoa pepo, na kufanya kazi nyingi za ajabu kwa jina la Kristo watapotea lakini watafikiria wameokoka. Kristo alisema wamepotea kwa sababu hawakufanya "mapenzi ya Baba yangu aliye mbinguni." Mstari wa 21. Wale ambao wanakataa kumtii Mungu wataishia kuamini uwongo (2 Wathesalonike 2:11, 12) na kwa hivyo wanafikiri wameokolewa wakati badala yake wamepotea.

2. Kwa kuwa kuna njia moja tu sahihi, itakuwaje kwa watu wanyofu ambao kwa kweli wanafikiri wako sawa wakati wanakosea?

Yesu anasema kwamba atawaita kwenye njia Yake ya kweli, na kondoo Wake wa kweli watasikia na kufuata (Yohana 10:16, 27).

3. Je! Unyofu na bidii haitoshi?

Hapana! Lazima pia tuwe sahihi. Mtume Paulo alikuwa mkweli na mwenye bidii wakati aliwatesa Wakristo kabla ya kuongoka kwake, lakini pia alikuwa amekosea (Matendo 22: 3, 4; 26: 9-11).

4. Je! Sio jambo lisilowezezana kisayansi kwamba Mungu anaweza kuona kila mtu kwa wakati mmoja?

Ndivyo ilivyokuwa Mafuriko ya Nuhu (ilikuwa haijawahi kunyesha kabla - Mwanzo 2: 5, 6), lakini ilitokea hata hivyo. Kuunganisha sababu za "kisayansi" za kutotii ni pumbao linalopendwa na darasa linalotajwa katika Warumi 1:22, ambao "walikiri wenyewe kuwa wenye hekima, wakawa wapumbavu."

5. Je! Itakuwaje kwa watu ambao hawajapokea nuru?

Biblia inasema kwamba wote wamepokea nuru. "Hiyo ndiyo Nuru ya kweli, iangazayo kila mtu ajaye ulimwenguni." Yohana 1: 9. Kila mtu atahukumiwa kulingana na jinsi anafuata nuru inayopatikana.

Hata wapagani wana nuru na wanafuata sheria, kulingana na Warumi 2:14, 15.

6. Nimemuuliza Mungu anipe ishara ikiwa anataka nitii. Hii ni salama, sivyo?

Hapana! Sio. Yesu alisema, "Kizazi kibaya na cha zinaa kinatafuta ishara." Mathayo 12:39.

Mafundisho yote yanapaswa kuchunguzwa na Biblia, na ikiwa yanapatana na Neno la Mungu,

inapaswa kukubaliwa na kufuatwa (Isaya 8:20; 2 Timotheo 2:15). Watu ambao hawatakubali

mafundisho wazi ya Biblia hatawashawishiwa na ishara pia. Kama Yesu alivyosema, "Ikiwa hawasikii Musa na manabii, wala hawatashawishiwa, hata mtu mmoja akafufuka katika wafu." Luka 16:31.

7. Waebrania 10:26, 27 inaonekana kuonyesha kwamba ikiwa mtu kwa makusudi hufanya dhambi moja tu baada ya kujua vizuri, amepotea. Je! Hii ni sahihi?

Hapana! Mtu yeyote anaweza kukiri dhambi hiyo na kusamehewa. Biblia inazungumza hapa sio juu

ya tendo moja au dhambi lakini juu ya kuendelea kwa kiburi katika dhambi na kukataa kujisalimisha

kwa Kristo baada ya mtu kujua zaidi. Kitendo kama hicho humhuzunisha Roho Mtakatifu (Waefeso

4:30) na kuufanya moyo wa mtu kuwa mgumu mpaka mtu "ahisi hisia za zamani" (Waefeso 4:19) na

kupotea. Biblia inasema, "Mzuie pia mtumwa wako na dhambi za kujisifu; zisinitawale; ndipo

nitakapokuwa mnyofu, nami nitakuwa sina hatia kutokana na kosa kubwa." Zaburi 19:13.

8. Je! Sio lazima mtu aelimishwe kuelewa Biblia?

Hapana! Hata wajinga wanaweza kuelewa ikiwa wamejisalimisha kwa Bwana (Zaburi 19: 7; 119: 130; Mathayo 11:25).

#### MASWALI YA Jaribio

1. Watu wataokolewa ambao (1)

\_\_\_\_ Fukuza pepo kwa jina la Kristo.

\_\_\_\_ Dai kudai Kristo.

\_\_\_\_ Kubali na kutii Bwana.

2. Ni vitu gani vitatu vilivyoorodheshwa hapa chini vitanihakikishia kupokea ukweli kamili? (3)

\_\_\_\_ Uliza mtaalamu wangu wa akili.

- \_\_\_ Ombea nuru.
  - \_\_\_ Fanya kile waziri wangu anasema.
  - \_\_\_ Toa matoleo ya huria kanisani.
  - \_\_\_ Ajiadhibu.
  - \_\_\_ Pata elimu bora.
  - \_\_\_ Mwombe Mungu ishara.
  - \_\_\_ Jifunze Biblia.
  - \_\_\_ Fuata ukweli ambao ninaelewa sasa.
3. Mungu ananiwajibisha kwa (1)
- \_\_\_ Kufanya kile waziri wangu anapendekeza.
  - \_\_\_ Kufuata nyayo za wazazi wangu.
  - \_\_\_ Nuru ambayo nina na ninaweza kuwa nayo.
4. Ninapogundua ukweli mpya, lazima (1)
- \_\_\_ Puuza.
  - \_\_\_ Subiri hadi nihisi kuvutiwa kuikubali.
  - \_\_\_ Kubali na utii mara moja.
5. Utii kamili kwa amri za Bwana ni (1)
- \_\_\_ Haiwezekani kwa hali yoyote.
  - \_\_\_ Uhalali na shetani.
  - \_\_\_ Inawezekana tu kupitia Kristo.
6. Kutotii kwa kukusudia (1)
- \_\_\_ Huongoza kwenye giza na uharibifu wa milele.
  - \_\_\_ Ni sawa kwa wafanyikazi wa kanisa wenye bidii.
  - \_\_\_ Anapuuzwa na Mungu ikiwa nina ukaidi.
7. Upendo wa kweli kwa Bwana (1)
- \_\_\_ Ni bora kuliko utii.
  - \_\_\_ Inafanya utii kuwa wa lazima.
  - \_\_\_ Husababisha mimi kumtii kwa furaha.
8. Uhuru wa kweli wa Kikristo unamaanisha (1)
- \_\_\_ Haki ya kufanya nitakavyo katika kila kitu.
  - \_\_\_ Haki ya kutomtii Mungu.
  - \_\_\_ Uhuru kutoka kwa kutotii na utumwa wa shetani.
9. Wakati ukweli wa ukweli unakuwa wazi lakini sielewi ni kwanini Mungu anataka niitii, napaswa (1)
- \_\_\_ Subiri hadi sababu iwe wazi.
  - \_\_\_ Kataa hoja hiyo ya ukweli.
  - \_\_\_ Kubali na kutii Neno la Mungu.
10. Je! Ni nani anayewajibika kwa uasi wote? (1)
- \_\_\_ Serikali.
  - \_\_\_ Wazazi wangu, ambao walinifundisha vibaya.
  - \_\_\_ Ibilisi.
11. Kwa nini utii ni muhimu? (1)
- \_\_\_ Kwa sababu Mungu ni mkubwa kuliko mimi, na ninamwogopa.
  - \_\_\_ Kumzuia Mungu asikasirike.
  - \_\_\_ Kwa sababu nampenda Mungu na ninataka kufuata sheria zake kwa tabia ya Kikristo.
- Kwa nini Mungu huwaangamizi wasiotii sasa hivi? (1)
- \_\_\_ Anaogopa.
  - \_\_\_ Anafurahiya kutazama uovu unakua.

\_\_\_\_\_ Anasubiri hadi wote wahakikishe kabisa juu ya upendo na haki yake.

Mpinga Kristo ni nani?

Maandiko: Danieli 7: 7-8, Danieli 7: 24-25, Ufunuo 13:18

Somo la 15

Je! Mpinga Kristo ni nani, au nini? Ushirikiano mbaya, au mtu mbaya? Wengine wanasema kuonekana kwake bado huko mbele. Wengine wanasema alitokea zamani katika siku za Roma ya zamani. Lakini Biblia inaonyesha kwamba yuko hai leo! Unabii wa Biblia hufundisha nguvu hii ya mpinga Kristo itachukua jukumu muhimu katika hafla za mwisho za historia ya dunia. Je! Unajua yeye ni nani? Una uhakika? Unahitaji kuwa, kwani huwezi kuelewa matukio ya siku za mwisho mpaka uelewe nguvu hii mbaya. Kuwa tayari kwa Miongozo ya Utaftaji inayovutia zaidi!

Mwongozo huu wa Utafiti, unaotegemea Danieli sura ya 7, unamtambulisha waziwazi Mpinga Kristo. Lakini ni utangulizi tu. Masomo yajayo yatafunua maelezo ya baadhi ya shughuli zake ambazo zitaathiri ulimwengu. Kile unachogundua leo kinaweza kukuudhi au kukuhuzunisha, lakini tafadhali kumbuka kuwa unabii wa Danieli sura ya 7 unatoka kwa Yesu, ambaye anakupenda. Ombea mwongozo wa Mungu unapojifunza mada hii ya haraka. Hakikisha kusoma Danieli 7 kabla ya kusoma mwongozo huu.

Katika unabii, Mungu hutumia wanyama kuashiria mataifa.

1. Sura inapoanza, Danieli anaona wanyama wanne wakitoka baharini. Katika unabii, mnyama anawakilisha nini? Bahari inawakilisha nini?

"Mnyama wa nne atakuwa ufalme wa nne duniani." Danieli 7:23. "Maji ... ni watu, na umati, na mataifa, na lugha." Ufunuo 17:15.

Jibu: Wanyama wanawakilisha falme au mataifa. Maji yanawakilisha umati wa watu au idadi kubwa ya watu.

Mnyama wa simba wa Danieli 7 anawakilisha ufalme wa Babeli.

2. Wanyama wanne wa Danieli 7 wanawakilisha falme nne za ulimwengu (aya ya 17, 18). Babeli, ufalme wa kwanza (Danieli 2:38, 39), inawakilishwa kama simba katika Danieli 7: 4. (Tazama pia Yeremia 4: 7 50:17, 43, 44 kwa Babeli inayoonyeshwa kama simba mahali pengine.) Je! "Mabawa ya tai" yanamaanisha nini? Je! "Pepo nne" za aya ya 2 zinawakilisha nini?

"Bwana ataleta taifa juu yako ... mwenye kasi kama tai aruka." Kumbukumbu la Torati 28:49.

"Bwana wa majeshi asema hivi, ... kimbunga kikuu kitainuliwa kutoka pwani za dunia. Na waliouawa na Bwana siku hiyo watakuwa kutoka mwisho mmoja wa dunia hata mwisho huu wa dunia. . "

Yeremia 25:32, 33.

Jibu: Mabawa ya tai yanawakilisha kasi.

(Ona pia Yeremia 4:13; Habakuki 1: 6-9.) Upepo unawakilisha ugomvi, ghasia, na uharibifu. (Tazama pia Ufunuo 7: 1-3.)

Beba aliye na mbavu tatu kinywani mwake inaashiria Umedi na Uajemi.

3. Je! Dubu anawakilisha ufalme gani (Danieli 7: 5)? Je! Mbavu tatu kwenye kinywa chake zinaashiria nini?

Jibu: Soma Danieli 8. Ona kwamba wanyama katika sura ya 8 wanalingana na wale walio katika sura ya 7. Danieli 8:20 haswa inataja Umedi na Uajemi kama ufalme unaotangulia mbuzi mkali, au Ugiriki, wa aya ya 21. Ni ufalme wa pili wa ulimwengu, nguvu sawa na dubu wa Danieli 7. Dola hiyo iliundwa na vikundi viwili vya watu.



Wamedi walikuja kwanza (waliwakilishwa katika Danieli 7: 5 na dubu alikuja upande mmoja), lakini Waajemi mwishowe wakawa na nguvu (iliyowakilishwa katika Danieli 8: 3 na pembe ya pili ya kondoo dume ambayo ilikua "juu," au mrefu). Mbavu tatu zinawakilisha mamlaka kuu tatu zilizoshindwa na Umedi na Uajemi:

Lydia, Babeli, na Misri.

Mnyama wa chui wa Danieli 7 anawakilisha ufalme wa ulimwengu wa Ugiriki.

4. Ugiriki, ufalme wa tatu (Danieli 8:21), inawakilishwa na chui mwenye mabawa manne na vichwa vinne (Danieli 7: 6). Je! Vichwa vinawakilisha nini? Je! Mabawa manne yanawakilisha nini?

Jibu: Vichwa vinne vinawakilisha falme nne ambazo ufalme wa Alexander the Great uligawanywa alipokufa. Majenerali wanne walioongoza maeneo haya walikuwa: Cassander, Lysimachus, Ptolemy, na Seleucus. Mabawa manne (badala ya mawili kama simba) yanaonyesha kasi kubwa, ambayo ilikuwa kweli juu ya ushindi wa Alexander (Yeremia 4: 11-13).

Dola la ulimwengu la Roma linaonyeshwa na mnyama mnyama mkubwa wa Danieli sura ya 7.

5. Ufalme wa Kirumi, ufalme wa nne wa ulimwengu, unawakilishwa na jitu mbaya la meno ya chuma na pembe 10 (Danieli 7: 7). Pembe zinawakilisha nini?

Jibu: Pembe 10 zinawakilisha wafalme 10 au falme ambazo hatimaye Roma ya kipagani iligawanyika (Danieli 7:24). (Falme hizi 10 ni sawa na vidole 10 vya sanamu vinavyoelezewa katika Danieli 2: 41-44.) Makabila ya washenzi yaliyokuwa yakihama yalivamia ufalme wa Kirumi na kuchonga ardhi ya watu wao.

Makabila saba kati ya hayo 10 yalikuwa nchi za Ulaya ya kisasa ya Magharibi, wakati tatu ziling'olewa na kuharibiwa. Sehemu inayofuata itajadili falme hizo ambazo zilikuwa na mizizi.

Visigoths - Uhispania

Anglo-Saxons - Uingereza

Franks - Ufaransa

Aleman - Ujerumani

Waburundi - Uswizi

Lombards - Italia

Suevi - Ureno

Heruli - Mizizi

Ostrogoths - Mizizi juu

Vandali - Mizizi juu

Pembe ndogo ya Danieli 7: 8 inawakilisha Mpinga Kristo.

6. Katika unabii wa Danieli 7, nini kinatokea baadaye?

"Nikazitazama zile pembe, na tazama, pembe nyingine ndogo ikatokea kati yao, ambazo mbele yake pembe tatu za kwanza ziling'olewa na mizizi; na tazama, katika pembe hii macho yalikuwa kama macho ya mwanadamu, na kinywa kinachosema mambo makuu." Danieli 7: 8.

Jibu: Nguvu ya "pembe ndogo" inaonekana ijayo. Lazima tuitambue kwa uangalifu kwa sababu Mungu huchukua nafasi zaidi kuelezea kuliko falme zingine nne pamoja. Kwa nini? Kwa sababu sifa za kibiblia zinamtambulisha kama Mpinga Kristo wa unabii na historia. Haipaswi kuwa na makosa katika kufanya kitambulisho hiki.

Biblia inasema Mpinga Kristo angewatesa watu wa Mungu.

7. Je! Kuna alama wazi za kitambulisho?

Jibu: Ndio, Mungu anatupa sifa tisa za Mpinga Kristo katika Danieli 7 ili tuwe na hakika ya utambulisho wake. Na ingawa wengine wanaweza kupata ukweli huu kutoka kwa Neno la Mungu kuwa chungu, lazima tuwe waaminifu wa kutosha kuzikubali kama mapenzi Yake yaliyofunuliwa. Sasa wacha tugundue ni nini nukta tisa za Yesu ni hizi:

A. "Pembe ndogo" au ufalme "ulikuja kati yao" zile pembe 10 ambazo zilikuwa falme za Magharibi mwa Ulaya (Danieli 7: 8) Kwa hivyo itakuwa ufalme mdogo mahali pengine huko Magharibi mwa Ulaya.

B. Ingekuwa na mtu kichwani mwake ambaye angeweza kuisema (Danieli 7: 8).

C. Ingeng'oa au kung'oa falme tatu (Danieli 7: 8).

D. Ingekuwa "tofauti" au tofauti na falme zingine 10 (Danieli 7:24).

E. Ingefanya vita na "kuchaka" au kuwatesa watakatifu (Danieli 7:21, 25).

F. Ingeibuka kutoka milki ya kipagani ya Kirumi, ufalme wa nne wa ulimwengu (Danieli 7: 7, 8).

G. Watu wa Mungu (watakatifu) "wangekabidhiwa mkononi mwake" kwa "wakati na nyakati na kugawanya wakati" (Danieli 7:25).

H. Ingeweza "kusema maneno mabaya dhidi ya" au kumkufuru Mungu (Danieli 7:25). Katika Ufunuo 13: 5, Biblia inasema nguvu hiyo hiyo inazungumza "mambo makubwa na makufuru."

I. Ingeweza "kufikiria kubadilisha nyakati na sheria." Danieli 7:25.

Usisahau sehemu hizi zote za kitambulisho zinatoka moja kwa moja kutoka kwenye Biblia. Sio maoni au maoni ya wanadamu. Wanahistoria wangeweza kukuambia haraka ni nguvu gani inaelezewa. Pointi hizi zinaweza kutoshea nguvu moja tu, upapa. Lakini ili kuwa na hakika, hebu tuchunguze kwa uangalifu vidokezo vyote tisa, moja kwa moja. Lazima kusiwe na nafasi ya shaka.

Upapa unafaa wazi vitambulisho vyote tisa.

8. Je, upapa unatoshea hoja hizi?

Jibu: Ndio, inafaa kila hatua kikamilifu. Angalia vitu A kupitia H hapa chini.

A. "Ilikuwa kati ya" falme 10 za Ulaya Magharibi.

Eneo la kijiografia la nguvu ya papa lilikuwa huko Roma, Italia katikati mwa eneo la Ulaya Magharibi.

B. Ingekuwa na mtu kichwani mwake ambaye anazungumza juu yake.

Upapa hukutana na alama hii ya kutambulisha kwa sababu ina mtu mmoja kichwani (papa) ambaye anaiongea.

C. Ingeng'oa au kung'oa falme tatu.

Watawala wa Ulaya Magharibi walikuwa Wakatoliki na waliunga mkono upapa katika ukuaji na mamlaka yake. Falme tatu za Arian, hata hivyo, hazikuunga mkono upapa, Vandals, Heruli, na Ostrogoths. Kwa hivyo watawala Wakatoliki waliamua lazima watiishwe au waangamizwe. Hivi ndivyo Dk Mervyn Maxwell, mwanatheolojia na mwanahistoria, alivyoelezea matokeo katika juzuu ya 1, ukurasa wa 129, wa kitabu chake God Cares:

"Mfalme Zeno Mkatoliki Zeno (474-491) alipanga mapatano na Ostrogoths mnamo 487 ambayo yalisababisha kutokomezwa kwa ufalme wa Arian Heruls mnamo 493. Na maliki wa Katoliki Justinian (527-565) aliwaangamiza Vandals wa Arian mnamo 534 na kwa kiasi kikubwa ilivunja nguvu ya Ostrogoths wa Arian mnamo 538. Ndivyo zilivyo pembe tatu za Danieli Heruls, Vandals, na Ostrogoths 'waling'olewa na mizizi.' "Sio ngumu kutambua kwamba upapa unafaa wakati huu.

D. Ingekuwa "tofauti" au tofauti na falme zingine.

Upapa unafaa wazi maelezo haya, pia. Ilikuwa kama nguvu ya kidini na ilikuwa tofauti kabisa na hali ya kidunia ya falme zingine 10.

E. Ingefanya vita na kuwatesa watakatifu.

Kwamba kanisa lilitesa ni ukweli unaojulikana. Upapa unakubali wazi kufanya hivyo. Ushahidi mwingi wa kuunga mkono upo. Hata wanahistoria wahafidhina wanadai kanisa labda liliharibu watu wasiopungua milioni 50 juu ya mambo ya imani ya kidini. Tutanukuu hapa kutoka vyanzo viwili:

1. "Kwamba Kanisa la Roma limemwaga damu isiyo na hatia zaidi kuliko taasisi nyingine yoyote iliyowahi kutokea kati ya wanadamu, itaulizwa na Mprotestanti yeyote ambaye ana ujuzi mzuri wa historia. 1

2. Katika Historia ya Baraza la Kuhukumu Wazushi la Uhispania, D. Ivan Antonio Llorente atoa takwimu hizi kutoka kwa Baraza la Kuhukumu Wazushi la Uhispania peke yake:

Watu 31,912 walihukumiwa na kuangamia katika miali ya moto.

Watu 241,450 walihukumiwa adhabu kali.

F. Ingeibuka kutoka ufalme wa nne wa chuma - Dola ya kipagani ya Kirumi.

Tunanukuu mamlaka mbili juu ya jambo hili:

1. "Kanisa kuu la Katoliki lilikuwa kidogo zaidi ya Dola ya Kirumi kubatizwa ... Mji mkuu sana wa Dola ya zamani ya Kirumi ikawa mji mkuu wa milki ya Kikristo. Ofisi ya Pontifex Maximus iliendelea katika ile ya papa." 2

2. "Vyovyote vile vitu vya Kirumi ambavyo washenzi na Waariani waliacha ... [walikuja] chini ya ulinzi wa Askofu wa Roma, ambaye alikuwa mtu mkuu huko baada ya kutoweka kwa Kaizari. Kanisa la Kirumi kwa njia hii lilijisukuma kibinafsi kwa mahali pa Dola la Ulimwengu la Kirumi, ambalo ni mwendelezo halisi." 3

Kwa hivyo, mara nyingine tena, hatua hiyo inafaa upapa.

G. Watu wa Mungu (watakatifu) "wangekabidhiwa mkononi mwake" kwa "wakati na nyakati na kugawanya wakati." Danieli 7:25.

Vitu kadhaa vinahitaji ufafanuzi kuhusiana na hatua hii:

1. Wakati ni mwaka, nyakati ni miaka miwili, na kugawanya wakati ni nusu mwaka. Amplified Bible inatafsiri hivi: "Miaka mitatu na nusu." 4

2. Kipindi hicho hicho cha muda kimesemwa mara saba (Danieli 7:25 12: 7 Ufunuo 11: 2, 3 12: 6, 14 13: 5) katika vitabu vya Danieli na Ufunuo: mara tatu kama wakati, nyakati, na nusu wakati mara mbili kama miezi 42 na mara mbili siku 1,260. Kulingana na kalenda ya siku 30 inayotumiwa na Wayahudi, vipindi hivi vya wakati ni sawa na wakati sawa:

Miaka  $3 \frac{1}{2}$  = miezi 42 = siku 1,260.

3. Siku moja ya unabii ni sawa na mwaka halisi (Ezekieli 4: 6 Hesabu 14:34).

4. Kwa hivyo, pembe ndogo (Mpinga Kristo) ilikuwa na nguvu juu ya watakatifu kwa siku 1,260 za unabii au miaka 1,260 halisi.

5. Utawala wa upapa ulianza mnamo A.D 538, wakati wa mwisho kati ya falme tatu zilizopingana za Arian zilipoondolewa. Utawala wake uliendelea hadi 1798 wakati mkuu wa Napoleon, Berthier, alipomchukua papa mateka akiwa na matumaini ya kuwaangamiza wote Papa Pius wa Sita na nguvu ya kisiasa, ya kidunia ya upapa. Kipindi hiki cha wakati ni utimilifu halisi wa unabii wa miaka 1,260. Pigo lilikuwa jeraha mbaya kwa upapa, lakini jeraha hilo lilianza kupona na linaendelea kupona leo.

6. Kipindi hicho hicho cha mateso kinatajwa katika Mathayo 24:21 kama kipindi kibaya zaidi cha mateso watu wa Mungu watapata. Mstari wa 22 unatuambia ilikuwa mbaya sana kwamba hakuna roho moja ingekuwa hai ikiwa Mungu hakuifupisha. Lakini Mungu aliufupisha. Mateso hayo yalimalizika muda mrefu kabla ya papa kuchukuliwa mateka mnamo 1798. Ni wazi kuona kwamba hatua hii, vile vile, inalingana na upapa.

H. Ingeongea "maneno makuu" ya kukufuru "dhidi ya Aliye juu [Mungu]."  
Kufuru kuna ufafanuzi mbili katika Maandiko:

1. Kudai kusamehe dhambi (Luka 5:21).

2. Kudai kuwa Mungu (Yohana 10:33).

Je! Hatua hii inafaa upapa? Ndio!

Wacha kwanza tuangalie ushahidi wa kudai kwake kusamehe dhambi: "Je! Kuhani husamehe kweli dhambi, au yeye anatangaza tu kuwa zimesamehewa? Kuhani husamehe kweli na kweli dhambi kwa sababu ya nguvu aliyopewa na Kristo."

Upapa unadhoofisha zaidi Yesu kwa kuanzisha mfumo wa kukiri kwa kuhani wa hapa duniani, na hivyo kumpita Yesu, Kuhani wetu Mkuu (Waebrania 3: 1 8: 1, 2) na Mpatanishi tu (1 Timotheo 2: 5).

Ifuatayo fikiria ushahidi wa kudai kuwa ni Mungu: "Sisi [mapapa] tunashikilia mahali hapa pa Mungu wa Mwenyezi."

6 Hapa kuna nyingine: "Papa sio tu mwakilishi wa Yesu Kristo, lakini yeye ni Yesu Kristo, Mwenyewe, aliyefichwa chini ya pazia la mwili."

7 Ni wazi ukweli huu, vivyo hivyo, unafaa upapa.

I. Ingeweza "kufikiria kubadilisha nyakati na sheria."

Katika Mwongozo wa Utafiti wa baadaye tutashughulikia "nyakati" za hatua hii. Ni mada kuu na inahitaji kuzingatia tofauti. Lakini vipi juu ya kubadilisha "sheria"? Amplified Bible inatafsiri "sheria" kama "sheria." Rejea ni kubadili sheria ya Mungu. Kwa kweli, hakuna mtu anayeweza kuibadilisha, lakini je! Upapa umejaribu kufanya hivyo? Jibu ni "ndio."

Katika katekisimu yake, upapa umeondoa amri ya pili dhidi ya kuabudu picha na imefupisha amri ya nne kutoka maneno 94 hadi nane na kugawanya amri ya kumi kuwa amri mbili. (Angalia hii mwenyewe. Linganisha Amri Kumi katika katekisimu yoyote ya Katoliki na orodha ya Mungu ya amri katika Kutoka 20: 3-17.)

Hakuna shaka kwamba nguvu ndogo ya pembe ya Danieli sura ya 7 (Mpinga Kristo) ni upapa. Hakuna shirika lingine linaloweza kutoshea alama hizi tisa. Na kwa bahati mbaya, haya sio mafundisho mapya. Kila Mwanamatengenezo, bila ubaguzi, alizungumzia upapa kama Mpinga Kristo.  
8

Maneno ya Huduma na wasiwasi

Wengine wasifikirie kuwa tunashambulia Wakristo wenzetu kwa kutambua nguvu hii ya pembe ndogo, tafadhali kumbuka kuwa unabii huo unakusudia mfumo na sio watu binafsi. Kuna Wakristo waaminifu, waaminifu katika makanisa yote, pamoja na imani ya Katoliki. Danieli sura ya 7 ni ujumbe tu wa hukumu na marekebisho juu ya taasisi kubwa ya kidini iliyoingiliana na upagani, kama vile makanisa mengine mengi yaliyotokea baada yake.

Unabii Huonyesha Makosa Ya Imani Zote

Unabii mwingine unaonyesha makosa ya imani za Waprotestanti na Wayahudi. Mungu ana watu wa kweli katika dini zote. Watu wake wa kweli (bila kujali imani yao) watakubali kwa unyenyekevu marekebisho ya Bwana na hawatafunga masikio na mioyo yao dhidi yake kwa kujilinda. Tunapaswa kushukuru sana kwamba Neno la Mungu linazungumza kwa uaminifu bila upendeleo juu ya kila mada.

1 W. E. H. Lecky, Historia ya Kuinuka na Ushawishi wa Roho ya Rationalism huko Uropa, Juzuu 2, p. 40.

22 Alexander Clarence Flick, The Rise of the Medieval Church, ukurasa wa 148, 149.

3 Adolf Harnack, Ukristo ni nini? (New York: Putnam, chapa ya pili, iliyorekebishwa, 1901), ukurasa wa 269, 270.

4 The Amplified Bible, Zondervan Publishing House, Grand Rapids, Michigan 1962.

5 Joseph Deharbe, S. J., Katekismus Kamili ya Dini Katoliki (New York: Schwartz, Kirwin & Fauss, 1924), p. 279.

6 Papa Leo XIII, Barua ya Ensaiklika "The Reunion of Christianity" (tarehe 20 Juni 1894) trans. katika Barua kuu za Ensaiklopsi ya Papa Leo XIII (New York: Benziger, 1903), p. 304.

7 Taifa Katoliki, Julai 1895.

8 R. Allen Anderson, Akifunua Ufunuo, p. 137.

Malaika alimwambia Danieli kwamba unabii wa kitabu hiki utatiwa muhuri hadi 1798, wakati wa mwisho.

9. Je! Danieli hakuambiwa afunge kitabu chake hadi "wakati wa mwisho"? (Danieli 12: 4) Ni lini unabii wa Danieli utafunguliwa ili tuelewe?

Jibu: Katika Danieli 12: 4, nabii aliambiwa atie muhuri sehemu za kitabu hicho hadi "wakati wa mwisho." Katika fungu la 6 sauti ya malaika iliuliza, "Itachukua muda gani hadi mwisho wa maajabu haya?" Mstari wa 7 unasema, "Itakuwa kwa muda, nyakati, na nusu." Malaika alimhakikishia Danieli kwamba sehemu ya kitabu kinachohusu unabii wa nyakati za mwisho itafunguliwa baada ya kumalizika kwa kipindi cha miaka 1260 ya udhibiti wa papa ambayo ilikuwa, kama tulivyojifunza mapema katika Mwongozo huu wa Somo, 1798.

Kwa hivyo wakati wa mwisho ulianza mnamo mwaka wa 1798. Ni wazi, kitabu cha Danieli kina ujumbe muhimu kutoka mbinguni kwetu leo. Lazima tuelewe.

Mafundisho yote ya kidini lazima yalinganishwe na Maandiko ili kubaini usahihi wao.

10. Wakristo wengi leo wamepeva taarifa mbaya juu ya Mpinga Kristo. Kuamini uwongo juu ya Mpinga Kristo kunaweza kusababisha mtu kudanganywa na kupotea. Je! Mtu anapaswa kufanya nini wakati mafundisho mapya ya Biblia yanapatikana?

"Hawa walikuwa waadilifu kuliko wale wa Thesalonike, kwa kuwa walilipokea neno kwa utayari wote wa akili, wakayachunguza maandiko kila siku, ikiwa mambo hayo ni kweli." Matendo 17:11.

Jibu: Wakati fundisho jipya la Biblia linapokutana, utaratibu pekee salama ni kulinganisha kwa uangalifu na Maandiko kuona ikiwa yanapatana na Neno la Mungu.

11. Niko tayari kufuata mahali Yesu anaongoza, ingawa inaweza kuwa chungu?

Hotuba za kuhitimisha

Unabii mwingi muhimu kutoka kwa vitabu vya Biblia vya Danieli na Ufunuo utaonyeshwa katika Miongozo ijayo ya Ajabu ya Utafiti. Mungu ametoa unabii huu kwa:

A. Funua matukio ya mwisho ya dunia.

B. Tambua washiriki katika awamu ya mwisho ya vita kati ya Yesu na Shetani.

C. Onyesha wazi mipango machafu ya Shetani ya kunasa na kutuagamiza sisi sote.

D. Wasilisha usalama na upendo wa hukumu watakatifu wa Mungu watathibitishwa!

E. Mwinue Yesu, wokovu wake, upendo, nguvu, rehema, na haki.

Washiriki Wakuu watajitokeza Mara kwa Mara

Washiriki wakuu katika vita vya kufunga kati ya Yesu na Shetani wataonekana mara kwa mara katika unabii huu. Hizi ni pamoja na: Shetani, Yesu, Merika, upapa, Uprotestanti, na uchawi. Yesu anarudia na kupanua ujumbe wake kutoka kwa manabii ili kuhakikisha maonyo yake ya upendo na ulinzi yanakuja kwa uwazi na hakika.

Jibu:

### Maswali ya Mawazo

1. Siku zote nilifikiri Mpinga Kristo ni mtu badala ya shirika. Nimekosea?

Mpinga Kristo ni shirika - upapa. Maneno "macho ya mwanadamu" katika Danieli 7: 8, hata hivyo, yanaonyesha kiongozi. Ufunuo 13:18 inazungumza juu ya mwanadamu na idadi inayohusika. Katika Danieli

sura ya 8, Ugiriki inawakilishwa na mbuzi na kiongozi wake, Alexander the Great, anaonyeshwa na pembe. Ndivyo ilivyo kwa Mpinga Kristo. Shirika ni upapa. Papa ofisini ndiye mwakilishi wake. Unabii wa Danieli sura ya 7 hauseri kwamba mapapa ni wabaya na kwamba Wakatoliki sio Wakristo. Kuna Wakristo Wakatoliki wengi wenye joto na upendo. Mfumo, hata hivyo, unaitwa Mpinga Kristo kwa sababu umepora mamlaka ya Yesu na kujaribu kubadilisha sheria yake.

2. Je! Unafikiri ni busara au Mkristo kupitisha sheria kutekeleza Ukristo?

Hapana. Biblia ni wazi kwamba wote wanapaswa kuwa na uhuru wa kuchagua mwelekeo wanaotaka kwenda katika masuala ya dhamiri (Yoshua 24:15) - hata ikiwa wataamua kumkana Mungu na kuwa wasioamini Mungu. Mungu aliruhusu Adamu na Hawa kuchagua kutotii ingawa iliwaumiza wote na yeye. Ibada ya kulazimishwa haikubaliki kwa Mungu. Ibada ya kulazimishwa ni njia ya shetani. Njia ya Mungu ni kupenda kushawishi. Historia inaonyesha kwamba karibu kila wakati kanisa lilipitisha sheria ili kutekeleza imani yake, mateso na mauaji ya wengine yalitokea. Hili ni somo tunaloweza kupata kutoka kwa historia ya Zama za Kati za pembe ndogo.

3. Labda sijaelewa vizuri, lakini dhana yangu daima imekuwa kwamba Mpinga Kristo atakuwa kiumbe mbaya ambaye alipinga Mungu waziwazi. Je! Dhana hii sio sahihi?

Kwa kawaida tunachukulia neno "anti" kumaanisha "dhidi". Lakini katika "Mpinga Kristo" inamaanisha "mahali pa" au "badala ya". Mpinga Kristo ana hatia ya kuchukua haki za Mungu. Inadai:

A. Makuhani wake wanaweza kusamehe dhambi ambazo ni Mungu tu anayeweza kufanya (Luka 5:21).

B. Kubadilisha sheria ya Mungu kwa kuacha amri ya pili (juu ya kuabudu picha) na kugawanya ile ya kumi katika sehemu mbili. Sheria ya Mungu haiwezi kubadilishwa (Mathayo 5:18).

C. Kwamba papa ni Mungu duniani.

### Mpango Asili wa Shetani

Mpango wa asili wa Shetani (mbinguni) ulikuwa kuchukua nafasi na mamlaka ya Mungu. Lengo lake lilikuwa kumtoa Mungu na kutawala mahali pake. (Tazama Mwongozo wa Somo la 2.) Wakati Shetani alipotolewa kutoka mbinguni, lengo lake halikubadilika, bali lilizidishwa. Kwa karne zote amejitahidi (kutumia wakala anuwai wa wanadamu) kumdhalilisha Mungu na kuchukua nafasi yake.

### Mpinga Kristo Anaonekana Kuwa wa Kiroho

Shetani analenga kuchukua nafasi ya Mungu katika siku hizi za mwisho kwa kuwadanganya watu wamfuate Mpinga Kristo, anayeonekana kiroho na mtakatifu. Kusudi kuu la unabii wa Danieli na Ufunuo ni kufunua mitego na mikakati ya Shetani na kuwaongoza watu kumtia nanga Yesu na Neno

Lake kwa usalama.

Mpinga Kristo Atadanganya Wengi

Watu wengi watamfuata Mpinga Kristo (Ufunuo 13: 3), wakidhani wanamfuata Kristo. Wachaguliwa tu ndio watakaokuwa salama (Mathayo 24:23, 24). Watakuwa salama kwa sababu wanajaribu kila mafundisho ya kiroho na kiongozi kwa Maandiko (Isaya 8:20). Udanganyifu wa kidini uko kila mahali leo. Hatuwezi kuwa waangalifu sana.

4. Je! Biblia haisemi katika 1 Yohana 2: 18-22 kwamba kuna wapinga Kristo wengi?

Ndio, kumekuwa na wapinga Kristo wengi kupitia historia ambao wamefanya kazi dhidi ya ufalme wa Mungu. Walakini, kuna chombo kimoja tu ambacho kinatimiza haswa sifa zote za Mpinga Kristo. Katika Danieli sura ya 7 na 8 na katika Ufunuo sura ya 13, utapata angalau sifa 10 zinazotambulisha Mpinga Kristo. Alama hizi 10 zinazotambulisha zinaweza kutimizwa katika chombo kimoja tu, upapa.

5. Katika unabii, je! Ishara "mnyama" inamaanisha sifa za "mnyama"?

Hapana kabisa. Mungu hutumia mfano wa mnyama kuashiria mtawala, taifa, serikali, au ufalme. Ni njia yake ya kuonyesha serikali katika unabii. Tunafanya hivi sisi wenyewe kwa kiwango fulani: Tumeonyesha Urusi kama dubu, Amerika kama tai, n.k Ishara "mnyama" sio neno linalodhalilisha, lisilo na heshima. Ni sawa na "mnyama" au "kiumbe". Hata Kristo anaonyeshwa kama Mwana-Kondoo na Yohana Mbatizaji (Yohana 1:29) na mtume Yohana (Ufunuo 5: 6, 9, 12, 13). Neno "mnyama" hutumiwa na Mungu kutupatia ujumbe kuhusu mataifa na viongozi, wema na wabaya.

Maswali ya Maswali

1. Ni falme zipi nne za ulimwengu zinazowakilishwa na alama za wanyama katika Danieli sura ya 7?

(4)

- Uswidi.
- Misri.
- Ugiriki.
- Uchina.
- Umedi na Uajemi.
- Japani.
- Babeli.
- Iraq.
- Roma.

2. Katika unabii wa Biblia, mnyama anawakilisha (1)

- Kompyuta.
- Ufalme au taifa.
- Kiumbe au mgeni.

3. Pembe 10 juu ya mnyama mnyama huwakilisha (1)

- Miaka kumi.
- Miji kumi maalum.
- Malaika.
- Utajiri.
- Falme ambazo hatimaye Roma ya kipagani iligawanyika.

4. Je! Ni makabila au mataifa mangapi "yaliyotiwa mizizi" na nguvu ndogo ya pembe? (1)

- Nane.
- Moja.
- Sita.
- Tatu.



5. Nguvu ndogo ya pembe, au Mpinga Kristo, inawakilisha (1)

\_\_\_ Mmoja wa majenerali wa Babeli.

\_\_\_ Mtawala muovu kutoka siku za Roma ya kale ya kipagani.

\_\_\_ Nguvu mbaya ambayo itatokea baada ya kuja mara ya pili kwa Yesu.

\_\_\_ Kutokuamini Mungu.

\_\_\_ Upapa.

6. Angalia taarifa za kweli juu ya nguvu ya pembe ndogo (Mpinga Kristo) kutoka kwa orodha hapa chini: (3)

\_\_\_ Ilitoka Misri.

\_\_\_ Ingewatesa watu wa Mungu.

\_\_\_ Iliibuka mara tu baada ya Babeli kuanguka.

\_\_\_ Inazungumza maneno makuu dhidi ya Mungu.

\_\_\_ Ilijaribu kubadilisha sheria ya Mungu.

7. Katika unabii, "wakati, nyakati, na nusu wakati" ni ishara ya (1)

\_\_\_ Siku tatu halisi na nusu halisi.

\_\_\_ miaka 42.

\_\_\_ miaka 1,260 halisi.

8. "Wakati wa mwisho" ulianza lini? (1)

\_\_\_ BK 31

\_\_\_ BK 1991

\_\_\_ BK 588

\_\_\_ BK 1798

9. Mpinga Kristo ni shirika, badala ya mtu. (1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

10. Mpinga Kristo yupo leo. (1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

11. Mungu anakubali kutekeleza ibada ya kweli kwa sheria. (1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

Kukamata papa kwa Jenerali Berthier kumjeruhi upapa tu. Jeraha lake la mauti lilianza kupona na linaendelea kupona leo. (1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

13. Ni kitu gani kutoka kwenye orodha hapa chini ambacho ni muhimu kwa usalama wa kiroho wa watu wa Mungu katika siku hizi za nyakati za mwisho? (1)

\_\_\_ Jifunze kuhubiri.

\_\_\_ Omba sana hadharani.

\_\_\_ Jaribu kila mafundisho ya dini na Biblia.

## Mungu Alianzisha Mipango

Somo la 17

Sote tunajua kwamba miaka 4,000 iliyopita, kwenye mkutano mkuu wa Mt. Sinai, Mungu alimpa Musa zile Amri Kumi. Lakini watu wengi hawajui kwamba wakati huo huo, Bwana alimpa Musa ramani za moja ya miundo ya kushangaza zaidi kuwahi kujengwa - patakatifu. Lazima ilikuwa muhimu, kwa sababu Waisraeli hawangeweza kuingia Nchi ya Ahadi hadi itakapokamilika. Hekalu hili la kipekee linaloweza kusafirishwa liliwakilisha makao ya Mungu kati ya watu Wake, na huduma zake zilionesha taifa la watumwa walioachiliwa panorama ya pande tatu ya mpango wa wokovu. Kuangalia kwa uangalifu siri za mahali patakatifu kutasimamisha uelewa wako wa jinsi Yesu anaokoa waliopotea na kuongoza kanisa. Patakatifu pia ni ufunguo wa kuelewa unabii kadhaa. Mwongozo huu mzuri wa Utafiti hukuruhusu kuchunguza patakatifu na kugundua maana zake zilizofichika. Mchezo wa kulisimua unakusubiri!

Mungu mwenyewe alimpa Musa mipango ya mahali patakatifu.

1. Je! Mungu alimwomba Musa ajenge nini?

"Na waniwekee patakatifu, ili nipate kukaa kati yao." Kutoka 25: 8.

Jibu: Bwana alimwuliza Musa ajenge mahali patakatifu, jengo maalum ambalo litatumika kama makao ya Mungu mkuu wa mbinguni.

### Maelezo mafupi ya Patakatifu

Patakatifu palikuwa na muundo wa kifahari, wa aina ya hema (15 'x 45' kulingana na dhira 18-inchi) ambapo uwepo wa kawaida wa Mungu uliishi na huduma maalum zilifanywa.

Kuta hizo zilitengenezwa kwa mbao za mshita (mbao) zilizosimama, zilizowekwa katika matako ya fedha na kufunikwa na dhahabu (Kutoka 26: 15-19, 29). Paa lilitengenezwa kwa matabaka manne ya vifuniko: kitani, manyoya ya mbuzi, ngozi ya kondoo dume, na ngozi ya beji (Kutoka 26: 1, 6-14). Ilikuwa na vyumba viwili: mahali patakatifu na mahali patakatifu sana. Pazia nene, nzito au pazia lilitenganisha vyumba. Ua, eneo karibu na patakatifu, lilikuwa 75 'x 150' (Kutoka 27:18). Ilikuwa imefungwa kwa kitambaa cha kitani safi kilichoungwa mkono na nguzo 60 za shaba (Kutoka 27: 9-16).

2. Je! Mungu alitarajia watu wake wajifunze nini kutoka patakatifu?

"Njia yako, Ee Mungu, iko katika patakatifu. Ni nani aliye Mungu mkuu kama Mungu wetu?" Zaburi 77:13.

Jibu: Njia ya Mungu, au mpango wa wokovu, umefunuliwa katika patakatifu pa kidunia. Biblia inafundisha kwamba kila kitu katika patakatifu au kilichounganishwa na huduma yake ilikuwa ishara ya kitu ambacho Yesu angefanya kutuokoa. Hii inamaanisha hatuwezi kuelewa kabisa mpango wa wokovu mpaka tuelewe ishara inayounganishwa na patakatifu. Kwa hivyo, umuhimu wa Mwongozo huu wa Somo hauwezi kuzidiwa.

Patakatifu na huduma zake zilipaswa kuonyesha mpango wa wokovu.

3. Je! Kutoka kwa chanzo gani Musa alipata ramani za mahali patakatifu? Jengo hilo lilikuwa nakala ya nini?

"Sasa ya mambo tuliyosema ni haya: Jumla tunayo Kuhani Mkuu kama huyu, ambaye ameketi mkono wa kuume wa kiti cha enzi cha Ukuu mbinguni. Mhudumu wa patakatifu, na wa maskani ya kweli; ambayo Bwana aliweka, na sio mwanadamu. "Hao ndio wanaotumikia mfano na kivuli cha vitu vya mbinguni, kama vile Musa alivyoagizwa na Mungu wakati alikuwa anataka kufanya maskani; kwa maana anasema, Tazama, unafanya vitu vyote kwa mfano ulioonyeshwa mlimani." " Waebrania 8: 1, 2, 5.

Jibu: Mipango ya mahali patakatifu na maelezo kamili ya ujenzi wake yalipewa Musa na Mungu. Walikuwa nakala ya patakatifu pa asili mbinguni, ambayo ilikuwa mfano wa patakatifu pa Musa.

4. Samani gani zilikuwa ndani ya ua?

Jibu: A. Madhabahu ya sadaka za kuteketezwa ambapo wanyama walitolewa dhabihu ilikuwa katika ua, ndani tu ya mlango wake (Kutoka 27: 1-8). Madhabahu hii iliwakilisha msalaba wa Kristo. Mnyama alimwakilisha Yesu, dhabihu ya mwisho (Yohana 1:29).

B. Birika, lililoko kati ya madhabahu na mlango wa patakatifu, lilikuwa beseni kubwa la kuoshea la shaba. Hapa makuhani waliosha mikono na miguu kabla ya kutoa dhabihu au kuingia patakatifu (Kutoka 30: 17-21 38: 8).

Maji yalionyesha utakaso kutoka kwa dhambi, au kuzaliwa upya (Tito 3: 5).

5. Samani gani ilikuwa mahali patakatifu?

Jibu: A. Jedwali la mkate wa wonyesho (Kutoka 25: 23-30) lilimwakilisha Yesu, mkate ulio hai (Yohana 6:51).

B. Kinara cha matawi saba (Kutoka 25: 31-40) kilimwakilisha Yesu, nuru ya ulimwengu (Yohana 9: 5 1: 9). Mafuta yaliwakilisha Roho Mtakatifu (Zekaria 4: 1-6 Ufunuo 4: 5).

C. Madhabahu ya uvumba (Kutoka 30: 7, 8) iliwakilisha maombi ya watu wa Mungu (Ufunuo 5: 8).

Kiti cha rehema kinawakilisha kiti cha enzi cha Mungu mbinguni, ambacho pia kiko kati ya malaika wawili.

6. Samani gani ilikuwa mahali patakatifu sana?

Jibu: Sanduku la agano, samani pekee mahali patakatifu sana (Kutoka 25: 10-22), lilikuwa sanduku au kifua cha mti wa mshita uliofunikwa na dhahabu. Juu ya kifua walikuwa wamesimama malaika wawili waliotengenezwa kwa dhahabu ngumu. Kati ya malaika hawa kulikuwa na kiti cha rehema (Kutoka 25: 17-22), ambapo uwepo wa Mungu ulio wa kawaida uliishi.

Hii inaashiria kiti cha enzi cha Mungu mbinguni, ambacho pia kiko kati ya malaika wawili

(Zaburi 80: 1).

Amri Kumi zilikuwa ndani ya safina. Zinawakilisha tabia ya Mungu, ambayo Yeye hupandikiza ndani ya watu Wake.

7. Kulikuwa na nini ndani ya safina?

Jibu: Amri Kumi, ambazo Mungu aliandika kwenye mbao za mawe kwa kidole chake mwenyewe, na ambazo watu wake wataziti kila wakati (Ufunuo 14:12), zilikuwa ndani ya sanduku (Kumbukumbu la

Torati 10: 4, 5). Lakini kiti cha rehema kilikuwa juu yao, ambayo inaashiria kwamba maadamu watu wa Mungu walikiri na kuacha dhambi (Mithali 28:13), rehema ingeongezwa kwao kupitia damu ambayo ilinyunyizwa juu ya kiti cha rehema na kuhani (Mambo ya Walawi 16: 15, 16). Damu ya mnyama inawakilisha damu ya Yesu iliyomwagika kwa ajili yetu ili kutuletea msamaha wa dhambi (Mathayo 26:28; Waebrania 9:22).

Wanyama waliotolewa sadaka walimwakilisha Yesu, ambaye alitoa uhai wake kwa ajili ya watu wote. 8. Kwa nini wanyama walihitaji kutolewa dhabihu katika huduma za patakatifu pa Agano la Kale? "Na katika torati karibu kila kitu husafishwa kwa damu; na bila kumwaga damu hakuna ondoleo." Waebrania 9:22. "Kwa maana hii ni damu yangu ya agano jipya, inayomwagika kwa ajili ya wengi kwa ondoleo la dhambi." Mathayo 26:28.

Jibu: Dhabihu ya wanyama ilikuwa muhimu kusaidia watu kuelewa kwamba bila kumwaga damu ya Yesu, dhambi zao haziwezi kusamehewa kamwe. Ukweli mbaya, wa kushangaza ni kwamba adhabu ya dhambi ni kifo cha milele (Warumi 6:23). Kwa kuwa sisi sote tumetenda dhambi, sisi sote tunapaswa kufa. Wakati Adamu na Hawa walipotenda dhambi, wangekufa mara moja isipokuwa Yesu, ambaye alisonga mbele na kujitolea kutoa maisha yake kamili kama dhabihu ili kulipa adhabu ya kifo kwa watu wote (Ufunuo 13: 8). Baada ya dhambi, Mungu alimtaka mwenye dhambi alete dhabihu ya mnyama (Mwanzo 4: 3-7). Mwenye dhambi alipaswa kumuua mnyama huyo kwa mkono wake mwenyewe (Mambo ya Walawi 1: 4, 5). Ilikuwa ya damu na ya kushangaza. Na ilimvutia mwenye dhambi kwa ukweli halisi wa matokeo mabaya ya dhambi (kifo cha milele) na hitaji kuu la Mwokozi na mbadala. Bila Mwokozi, hakuna mtu aliyekuwa na tumaini lolote la wokovu.

Mfumo wa dhabihu ulifundisha, kupitia ishara ya mnyama aliyechinjwa, kwamba Mungu atamtoa Mwanawe afe kwa ajili ya dhambi zao (1 Wakorintho 15: 3). Yesu hatakuwa Mwokozi wao tu, bali pia mbadala wao (Waebrania 9:28). Wakati Yohana Mbatizaji alipokutana na Yesu, alisema, "Tazama, Mwana-Kondoo wa Mungu, aondoaye dhambi ya ulimwengu." Yohana 1:29. Katika Agano la Kale, watu walitazamia msalaba kwa wokovu. Tunatazama nyuma kwa Kalvari kwa wokovu. Hakuna chanzo kingine cha wokovu (Matendo 4:12).

Dhabihu za wanyama zilifundisha ukweli wa kushangaza kwamba dhambi ingegharimu kifo cha Yesu.

9. Wanyama walitolewa dhabihu katika huduma ya patakatifu, na kwa maana gani?

"Naye ataweka mkono wake juu ya kichwa cha hiyo sadaka ya kuteketezwa, nayo itakubaliwa kwa ajili yake ili kufanya upatanisho kwa ajili yake." "Naye atamchinja upande wa madhabahu upande wa kaskazini." Mambo ya Walawi 1: 4, 11.

Jibu: Wakati mwenye dhambi alipoleta mnyama wa dhabihu kwenye mlango wa ua, kuhani alimpa kisu na beseni. Mtenda dhambi aliweka mikono yake juu ya kichwa cha mnyama huyo na kuungama dhambi zake. Hii inaashiria uhamisho wa dhambi kutoka kwa mwenye dhambi kwenda kwa mnyama. Wakati huo, mwenye dhambi alichukuliwa kuwa hana hatia na mnyama alikuwa na hatia. Kwa kuwa mnyama huyo sasa alikuwa na hatia ya mfano, ilibidi alipe mshahara wa dhambi - kifo. Kwa kumchinja mnyama huyo kwa mkono wake mwenyewe, mwenye dhambi alifundishwa waziwazi kwamba dhambi ilisababisha kifo cha mnyama huyo asiye na hatia na kwamba dhambi yake itasababisha kifo cha Yesu asiye na hatia.

10. Wakati mnyama wa dhabihu alipotolewa kwa kusanyiko lote, kuhani alifanya nini na damu? Je! Hii inaashiria nini?

"Na kuhani aliyetiwa mafuta ataleta damu ya huyo ng'ombe katika hema ya kukutania; naye kuhani atatia kidole chake katika hiyo damu, na kuinyunyiza mara saba mbele za Bwana, hata mbele ya pazia." Mambo ya Walawi 4:16, 17.

Jibu: Wakati dhabihu ilipotolewa kwa ajili ya dhambi za kusanyiko lote, damu ilichukuliwa na kuhani, ambaye alimwakilisha Yesu (Waebrania 3: 1), ndani ya patakatifu na kunyunyizwa mbele ya pazia lililotenganisha vyumba viwili. Uwepo wa Mungu ulikaa upande wa pili wa pazia. Kwa hivyo, dhambi za watu ziliondolewa na kwa mfano zililhamishiwa patakatifu. Huduma hii ya damu ya kuhani ilifananisha huduma ya sasa ya damu ya Yesu kwa ajili yetu mbinguni. Baada ya Yesu kufa msalabani kama dhabihu yetu ya dhambi, aliinuka na kwenda mbinguni kama Kuhani wetu kuhudumia damu yake katika patakatifu pa mbinguni (Waebrania 9:11, 12). Damu iliyohudumiwa na kuhani wa kidunia inawakilisha Yesu akitumia damu yake kwenye rekodi yetu ya dhambi katika patakatifu hapo juu, ikionyesha kuwa wamesamehewa tunapoziungama kwa jina lake (1 Yohana 1: 9).

Kama dhabihu yetu, Yesu anatuletea maisha yaliyogeuzwa kabisa na dhambi zote zimesamehewa.

11. Kulingana na huduma za mahali patakatifu, ni katika mambo gani mawili makuu ambayo Yesu huwahudumia watu wake? Je! Tunapata faida gani nzuri kutoka kwa huduma Yake ya upendo?

"Kristo pasaka yetu ametolewa dhabihu kwa ajili yetu." 1 Wakorintho 5: 7. "Basi, kwa kuwa tuna kuhani mkuu aliyeingia mbinguni, Yesu Mwana wa Mungu, na tushike ukiri wetu. Maana hatuna kuhani mkuu ambaye hawezi kuguswa na udhaifu wetu; alijaribiwa katika mambo yote kama sisi, lakini bila dhambi. Basi, na tukikaribie kiti cha neema kwa ujasiri, ili tupate rehema, na kupata neema ya kutusaidia wakati wa mahitaji." Waebrania 4: 14-16.

Jibu: Yesu hutumika kama dhabihu ya dhambi zetu na kama Kuhani wetu wa mbinguni. Kifo cha Yesu kama kondoo wetu wa dhabihu na mbadala, na huduma Yake yenye nguvu kama Kuhani wetu wa mbinguni, hutimiza miujiza miwili ya ajabu kwetu:

A. Mabadiliko kamili ya maisha yanaitwa kuzaliwa upya, na dhambi zote za zamani zimesamehewa (Yohana 3: 3-6 Warumi 3:25).

B. Uwezo wa kuishi sawa kwa sasa na baadaye (Tito 2:14 Wafilipi 2:13).

Miujiza hii miwili humfanya mtu kuwa mwadilifu - ambayo inamaanisha uhusiano mzuri uko kati ya mtu na Mungu. Hakuna njia inayowezekana kwa mtu kuwa mwenye haki kwa matendo (juhudi zake mwenyewe), kwa sababu haki inahitaji miujiza ambayo ni Yesu tu anayeweza kutimiza (Matendo 4:12). Mtu anakuwa mwenye haki kwa kumwamini Yesu kumfanyia kile ambacho hawezi kujifanyia mwenyewe.

Hii ndio maana ya neno la kibiblia "haki kwa imani." Ninamuuliza Yesu awe mtawala wa maisha yangu na nimwamini atende miujiza inayohitajika ninaposhirikiana naye kikamilifu. Haki hii, ambayo inatimizwa kimiujiza kwangu na ndani yangu na Yesu, ndio haki pekee ya kweli iliyopo. Kila aina nyingine ni bandia.

Yesu, kwa miujiza Yake, atatusababishia furaha kufanya tu mambo yanayompendeza Mungu.

12. Ni ahadi gani sita bora ambazo Biblia hutupatia juu ya haki tuliropewa kupitia Yesu?

Jibu:

A. Atashughulikia dhambi zetu za zamani na kutuhesabu kama wasio na hatia (Isaya 44:22 Yohana 1: 9).

B. Tuliumbwa kwa mfano wa Mungu hapo mwanzo (Mwanzo 1:26, 27). Yesu anaahidi kuturejeshea sura ya Mungu (Warumi 8:29).

C. Yesu anatupatia hamu ya kuishi sawa kisha anatupatia nguvu zake kuikamilisha (Wafilipi 2:13).

D. Yesu, kwa miujiza Yake, atatufanya tufanye kwa furaha tu mambo yanayompendeza Mungu (Waebrania 13: 20- 21, Yohana 15:11).

E. Yeye huondoa hukumu ya kifo kwetu kwa kutupatia sifa kwa maisha yake yasiyo na dhambi na kifo cha upatanisho (2 Wakorintho 5:21).

F. Yesu anachukua hukumu la kutuweka waaminifu mpaka atakaporudi kutupeleka mbinguni (Wafilipi 1: 6 Yuda 1:24).

Yesu yuko tayari kutimiza ahadi hizi zote tukufu katika maisha yako. Uko tayari? Piga magoti sasa na umwombe achukue udhibiti wa maisha yako. Hatakukataza.

Jukumu letu katika wokovu ni kufuata kwa upendo na hiari ambapo Yesu anaongoza.

13. Je! Mtu ana jukumu lolote la kuchukua katika kuwa mwenye haki kwa imani?

"Sio kila mtu aniambiaye, Bwana, Bwana, atakayeingia katika ufalme wa mbinguni; bali ni yeye afanyaye mapenzi ya Baba yangu aliye mbinguni." Mathayo 7:21.

Jibu: Ndio, Yesu anasema lazima tufanye mapenzi ya Baba yake. Katika siku za Agano la Kale, mtu ambaye alikuwa ameongoka kweli alikuwa akileta wana-kondoo kutoa dhabihu, kuonyesha huzuni yake kwa dhambi na hamu yake ya moyo wote kumruhusu Bwana aongoze kabisa maishani mwake.

Leo, ingawa hatuwezi kufanya miujiza inayohitajika kuwa waadilifu, lazima kila siku tujitokeze kwa Yesu (1 Wakorintho 15:31), tukimkaribisha kudhibiti maisha yetu ili miujiza hiyo ifanyike. Lazima tuwe tayari kuwa watiifu na kufuata mahali Yesu anaongoza (Yohana 12:26 Isaya 1: 18-20).

Dhambi hutufanya tutake kuwa na njia yetu (Isaya 53: 6) na, kwa hivyo, kumwasi Bwana kama vile Shetani alivyofanya mwanzoni (Isaya 14: 12-14). Kumruhusu Yesu atawale maisha yetu wakati mwingine ni ngumu sana kama vile kung'olewa jicho au kukatwa mkono (Mathayo 5:29, 30), kwa sababu dhambi ni ya kulevya na inaweza kushinda tu kwa nguvu ya Mungu ya miujiza (Marko 10:27) .

Wengi wanaamini kwamba Yesu atachukua wote wanaodai wokovu kwenda mbinguni, bila kujali mwenendo wao. Lakini hii sio hivyo. Ni uzushi wa Shetani. Mkristo lazima afuate mtindo wa maisha wa Yesu (1 Petro 2:21). Damu yenye nguvu ya Yesu inaweza kutimiza hii kwa sisi sote (Waebrania 13:12), lakini tu ikiwa tutampa Yesu udhibiti kamili wa maisha yetu na kufuata kwa furaha anakoongoza, ingawa njia wakati mwingine inaweza kuwa ya mawe na mbaya (Mathayo 7: 13, 14, 21). Mbuzi wa Bwana aliwakilisha Yesu, ambaye angekufa kwa ajili ya dhambi zetu.

14. Je! Unaweza kunisaidia kuelewa siku ya upatanisho?

Jibu: A. Mara moja kila mwaka, siku ya upatanisho, siku kuu ya hukumu ilifanyika katika Israeli (Mambo ya Walawi 23:27). Wote walipaswa kukiri kila dhambi. Wale waliokataa siku hiyo hiyo walitengwa kabisa kutoka katika kambi ya Israeli (Mambo ya Walawi 23:29).

B. Mbuzi wawili walichaguliwa: Mmoja, mbuzi wa Bwana mwingine, mbuzi wa Azazeli, anayewakilisha Shetani (Mambo ya Walawi 16: 8). Mbuzi wa Bwana alichinjwa na kutolewa kwa ajili ya dhambi za watu (Mambo ya Walawi 16: 9). Lakini siku hii damu ilipelekwa mahali patakatifu sana na ikanyunyizwa juu na mbele ya kiti cha rehema (Mambo ya Walawi 16:14). Ni katika siku hii maalum ya hukumu ndipo kuhani mkuu aliingia mahali patakatifu sana kukutana na Mungu kwenye kiti cha rehema.

Damu iliyonyunyizwa (inayowakilisha dhabihu ya Yesu) ilikubaliwa na Mungu, na dhambi za watu zilizokiriwa zilihamishwa kutoka patakatifu kwenda kwa kuhani mkuu. Kisha akahamisha dhambi hizi zilizokiriwa kwa mbuzi wa Azazeli, ambayo iliongozwa jangwani (Mambo ya Walawi 16:16, 20-22).

Kwa njia hii, patakatifu palitakaswa dhambi za watu, ambazo zilikuwa zimehamishiwa hapo na damu iliyomwagika mbele ya pazia na ilikuwa imejikusanya kwa mwaka.

Siku ya upatanisho ya Israeli ilikuwa ishara ya hukumu ya mwisho, ambayo itasuluhisha swali la dhambi milele ulimwenguni.

15. Je! Siku ya upatanisho inaashiria au inaashiria sehemu ya mpango mkuu wa Mungu wa wokovu, kama vile sehemu zingine za patakatifu pa kidunia na huduma zake?

"Kwa hivyo ilikuwa lazima kwamba vielelezo vya vitu vya mbinguni vitakaswa na hizi; lakini vitu vya mbinguni vyenye na dhabihu bora kuliko hizi." Waebrania 9:23.

Jibu: Ndio. Huduma za siku hiyo zilionesha kufutwa kwa dhambi na Kuhani Mkuu halisi katika patakatifu pa mbinguni. Kupitia damu yake iliyomwagika iliyotumika kwa wale walioandikwa katika kitabu cha uzima, Kristo angethibitisha maamuzi ya watu Wake kumtumikia milele. Siku hii maalum ya hukumu, kama ile ya Yom Kippur ya Israeli, ilifanisha upatanisho wa mwisho kufanywa kwa sayari ya Dunia. Kuanzia aina ya kila siku ya siku ya kale ya upatanisho, wanadamu wote wanahakikishiwa kwamba Kuhani wetu Mkuu mwaminifu, Yesu, bado anapatanisha mbinguni kwa watu Wake na yuko tayari kufuta dhambi za wote watakoamini katika damu Yake iliyomwagika. Upatanisho wa mwisho unaongoza kwa hukumu ya mwisho, ambayo inamaliza swali la dhambi katika maisha ya kila mtu, na kuishia kwa uhai au kifo.

#### Matukio muhimu

Utagundua katika Miongozo miwili ijayo ya Ufuatiliaji jinsi ishara ya patakatifu pa kidunia na haswa siku ya upatanisho ilifanisha matukio muhimu ya wakati wa mwisho, ambayo Mungu ataleta kutoka patakatifu pa mbinguni.

#### Tarehe ya Hukumu

Katika Mwongozo unaofuata wa Mafunzo, tutachunguza unabii muhimu wa Biblia ambao Mungu anaweka tarehe ya hukumu ya mbinguni kuanza. Inasisimua!

16. Niko tayari kupokea haki ya Kristo, ambayo ni pamoja na msamaha, kutakaswa kutoka kwa dhambi, na nguvu ya kuishi sawa kwa sasa na baadaye.

Jibu:

#### Maswali ya Maswali

1. Ni vipande vipi vya samani vilivyokuwa katika ua wa patakatifu? (2)

\_\_\_ Kiti cha rehema.

\_\_\_ Birika.

\_\_\_ Viti.

\_\_\_ Madhabahu ya sadaka za kuteketezwa.

2. Uwepo wa Mungu ulikaa kwenye kiti cha rehema. (1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

3. Kinara cha taa cha matawi saba kiliwakilishwa (1)

\_\_\_ Yesu, nuru ya ulimwengu.

\_\_\_ Kuja kwa Kristo mara ya pili.

\_\_\_ Ukuta unaong'aa wa Yerusalemu mpya.

4. Kusudi la patakatifu na huduma zake ilikuwa (1)

\_\_\_ Saidia watu kuelewa malaika.

\_\_\_ Toa chakula cha nyama kwa watu.

\_\_\_ Ishara ya mpango wa wokovu.

5. Ni nani aliyechora mipango ya mahali patakatifu? (1)

\_\_\_ Noa

\_\_\_\_\_ Malaika.

\_\_\_\_\_ Haruni.

\_\_\_\_\_ Mungu.

6. Amri Kumi zilikuwa ndani ya sanduku la agano. (1)

\_\_\_\_\_ Ndio.

\_\_\_\_\_ Hapana.

7. Wanyama wa dhabihu waliouawa waliwakilishwa (1)

\_\_\_\_\_ Roho Mtakatifu.

\_\_\_\_\_ Vita.

\_\_\_\_\_ Yesu.

8. Kulingana na patakatifu, ni katika hali gani mbili Yesu anatuhudumia? (2)

\_\_\_\_\_ Mfalme.

\_\_\_\_\_ Dhabihu.

\_\_\_\_\_ Kuhani Mkuu.

\_\_\_\_\_ Mtawala wa ulimwengu.

9. Je! Ni yapi kati ya yafuatayo yalikuwa ya kweli juu ya patakatifu pa kidunia? (2)

\_\_\_\_\_ Ilikuwa na vyumba vitatu.

\_\_\_\_\_ Ilikuwa muundo wa hema.

\_\_\_\_\_ Ukubwa wake ulikuwa 500 'x 1000'.

\_\_\_\_\_ Ua ulitengenezwa kwa nguzo za shaba na kitambaa cha kitani.

\_\_\_\_\_ Paa ilitengenezwa kwa vigae vya Misri.

\_\_\_\_\_ Birika lilikuwa mahali patakatifu sana.

10. Haki kwa imani ndiyo haki pekee ya kweli. (1)

\_\_\_\_\_ Ndio.

\_\_\_\_\_ Hapana.

11. Haki kwa imani hutoka kwa (1)

\_\_\_\_\_ Kazi za mwanadamu.

\_\_\_\_\_ Kubatizwa.

\_\_\_\_\_ Imani kwa Yesu Kristo peke yake.

12. Ni nani aliyeya mnyama wa kafara aliyeletwa na mwenye dhambi? (1)

\_\_\_\_\_ Mungu.

\_\_\_\_\_ Kuhani.

\_\_\_\_\_ Mtenda dhambi.

13. Je! Ni taarifa zipi zilizo za kweli juu ya haki ambayo Yesu anatoa? (3)

\_\_\_\_\_ Itaturejeshea sura ya Mungu.

\_\_\_\_\_ Sio miujiza.

\_\_\_\_\_ Kazi zetu nzuri ni sehemu kubwa yake.

\_\_\_\_\_ Inashughulikia dhambi zetu za zamani.

\_\_\_\_\_ Inatupa hamu ya kuishi sawa.

14. Ni yapi kati ya yafuatayo yaliyo ya kweli kuhusu siku ya upatanisho? (4)

\_\_\_\_\_ Ilitokea kila mwezi.

\_\_\_\_\_ Ilikuwa siku ya hukumu.

\_\_\_\_\_ Ilikuwa siku ya michezo na raha nzuri.

\_\_\_\_\_ Iliashiria hukumu ya mwisho.

\_\_\_\_\_ Mbuzi wa Azazeli aliashiria Shetani.

\_\_\_\_\_ Damu ilipelekwa mahali patakatifu sana.

15. Haki inamaanisha uhusiano mzuri na Mungu. (1)



\_\_\_\_\_ Ndio.

\_\_\_\_\_ Hapana.

16. Kumchinja mnyama kuliwasaidia watu kutambua kwamba dhambi ilileta adhabu ya kifo juu ya watu wote. (1)

\_\_\_\_\_ Ndio.

\_\_\_\_\_ Hapana.

Sawa kwa Wakati! Uteuzi wa Kinabii Ufunuliwa!

Somo la 18

Funga mkanda wako wa kiti! Sasa utachunguza unabii wa muda mrefu zaidi katika Biblia - unabii ambao ulitabiri kabisa ujio wa kwanza wa Yesu na wakati wa kifo chake. Katika Mwongozo wa Mafunzo 16, "Ujumbe wa Malaika kutoka Anga," ulijifunza kwamba Mungu ana ujumbe muhimu sana ambao ulimwengu lazima usikie kabla ya kurudi kwa Kristo! Jambo la kwanza linaamuru watu wamwabudu Mungu na kumtukua, kwa sababu saa ya hukumu yake imefika (Ufunuo 14: 7). Katika Danieli 8 na 9, Mungu anafunua tarehe ya hukumu yake ya mwisho kuanza na dalili za nguvu za unabii kumthibitisha Kristo kama Masihi. Kwa hivyo hakuna unabii katika Maandiko yote ambayo ni muhimu zaidi - lakini ni watu wachache wanaofahamu! Wengine wanaitafsiri vibaya kabisa. Tafadhali soma Danieli sura ya 8 na 9 kabla ya kuanza Mwongozo huu wa Somo, na uliza Roho wa Mungu akuongoze kuelewa somo hili la kushangaza.

Kondoo dume anawakilisha Umedi na Uajemi.

1. Katika maono, Danieli aliona kondoo dume mwenye pembe mbili akisukuma magharibi, kaskazini, na kusini na akishinda kila mnyama aliyekutana naye (Danieli 8: 3, 4). Je! Kondoo huyo anaashiria nini? "Kondoo mume uliyemwona ana pembe mbili ni wafalme wa Media na Uajemi." Danieli 8:20.

Jibu: Kondoo dume ni ishara ya ufalme wa ulimwengu wa Umedi na Uajemi, ambao pia uliwakilishwa na dubu wa Danieli 7: 5. Unabii wa vitabu vya Biblia vya Danieli na Ufunuo hufuata kanuni ya "kurudia na kupanua," ambayo inamaanisha wanarudia unabii uliofunikwa katika sura za mapema za kitabu na kuzipanua. Njia hii inaleta uwazi na uhakika kwa unabii wa Biblia.

Mbuzi anaashiria Ugiriki.

2. Ni mnyama gani wa kushangaza ambaye Danieli aliona baadaye?

"Na yule mbuzi mkali ni mfalme wa Ugiriki; na ile pembe kubwa iliyo kati ya macho yake ndiye mfalme wa kwanza. Sasa kwa kuwa imevunjwa, na nne ilisimama kwa ajili yake, falme nne zitasimama kutoka kwa taifa hilo." Danieli 8:21, 22.

Jibu: Ifuatayo katika maono ya Danieli, mbuzi dume aliye na pembe moja kubwa ghafla alitokea, akisafiri kwa kasi kubwa. Alimshambulia kondoo mume na kumshinda. Ndipo ile pembe kubwa ikakatika na pembe nne zikatokea mahali pake. Mbuzi dume mkali aliashiria ufalme wa tatu wa ulimwengu wa Ugiriki, na pembe kubwa iliashiria Alexander the Great. Pembe nne zilizochukua nafasi ya ile pembe kuu zinawakilisha falme nne ambazo milki ya Alexander iligawanywa. Katika Danieli 7: 6, falme hizi nne zinawakilishwa na vichwa vinne vya mnyama wa chui, ambayo pia inaashiria Ugiriki. Alama hizi zinafaa sana kwamba ni rahisi kuzitambua katika historia.

MKOA KWA UJUMLA

## I. Makedonia

(Makedonia ilitawala Ugiriki kwa miaka 200.) Cassander

## II. Asia

(Inaitwa Asia Ndogo leo. Ni siku ya kisasa Uturuki.) Lysimachus - Lie sim cus

(kwa ujumla ilitawala sehemu ya magharibi ya Asia Ndogo pamoja na Thrace huko Uropa.)

## III. Syria Seleuchus -

(pamoja na sehemu za Asia.)

## IV. Misri Ptolemy

(Cleopatra maarufu alikuwa Ptolemy wa mwisho kutawala Misri.)

"Pembe ndogo" ya Danieli sura ya 8 inawakilisha Roma katika hatua zake zote za kipagani na za kipapa. Kwa hivyo pembe ndogo ya siku za mwisho ni upapa.

3. Kulingana na Danieli 8: 8, 9, nguvu ndogo ya pembe ilifuatia. Je! Pembe ndogo inawakilisha nini?

Jibu: Pembe ndogo inawakilisha Roma. Wengine wamedokeza kwamba pembe ndogo inawakilisha Antiochus Epiphanes, mfalme wa Seleucid ambaye alitawala Palestina katika karne ya pili B.K. na ni nani aliyevuruga ibada za Kiyahudi. Wengine, pamoja na viongozi wengi wa Matengenezo, wameamini kwamba pembe ndogo inawakilisha Roma katika aina zake zote za kipagani na za kipapa. Wacha tuchunguze ushahidi wa wazi wa Biblia kwa hii:

A. Kupatana na sheria ya kinabii ya "kurudia na kupanua," Roma lazima iwe nguvu inayowakilishwa hapa kwa sababu sura zote 2 na 7 za Danieli zinaashiria Roma kama ufalme unaofuata Ugiriki. Danieli 7: 24-27 pia inathibitisha ukweli kwamba Roma katika umbo la papa itafuatwa na ufalme wa Kristo. Pembe ndogo ya Danieli sura ya 8 inafaa mfano huu haswa: Inafuata Ugiriki na mwishowe huharibiwa kiasili au "imevunjwa bila mkono" wakati wa kuja kwa Yesu mara ya pili. (Linganisha Danieli 8:25 na Danieli 2:34.)

B. Danieli sura ya 8 inasema Wamedi na Waajemi watakuwa "wakubwa" (aya ya 4), Wagiriki "wakubwa sana" (aya ya 8), na nguvu ndogo ya pembe "kubwa mno" (aya ya 9). Historia ni wazi kuwa hakuna nguvu inayofuata Ugiriki ikawa "kubwa mno" zaidi ya Roma.

C. Roma ilipanua nguvu zake kusini (Misri), mashariki (Makedonia), na "nchi ya kupendeza" (Palestina) sawasawa na unabii ulivyotabiri (aya ya 9). Hakuna nguvu kubwa zaidi ya Roma inayofaa hatua hii.

D. Ni Roma tu iliyosimama dhidi ya Yesu, "mkuu wa jeshi" (aya ya 11) na "Mkuu wa wakuu" (aya ya 25). Roma ya kipagani ilimsulubisha. Pia iliharibu hekalu la Kiyahudi. Roma ya kipapa ilisababisha mahali patakatifu pa mbinguni "kutupwa chini" (aya ya 11) na "kukanyagwa kwa miguu" (aya ya 13) kwa kuchukua nafasi ya huduma muhimu ya Yesu, Kuhani wetu Mkuu mbinguni, na ukuhani wa kidunia ambao unadai kusamehe dhambi. Hakuna mtu ila Mungu awezaye kusamehe dhambi (Luka 5:21). Na Yesu ndiye Kuhani wetu au Mpatanishi wetu pekee (1 Timotheo 2: 5).

Nguvu ndogo ya pembe iliwatesa na kuwaangamiza mamilioni ya watu wa Mungu.

4. Danieli 8 inatuarifu kwamba nguvu hii ndogo ya pembe pia ingewaangamiza watu wengi wa Mungu (aya ya 10, 24, 25) na kutupa ukweli chini (aya ya 12). Wakati mtakatifu alipouliza ni kwa muda gani watu wa Mungu na patakatifu pa mbinguni watakanyagwa chini ya miguu, jibu la mbinguni lilikuwa nini?

"Akaniambia, Mpaka siku elfu mbili na mia tatu; ndipo patakatifu patakapotakaswa." Danieli 8:14.

Jibu: Jibu la Mbinguni lilikuwa kwamba mahali patakatifu mbinguni palitakaswa baada ya siku 2,300 za unabii, au miaka 2,300 halisi. (Mwongozo wa Mafunzo 15 unatoa ufafanuzi kamili wa kanuni ya

kinabii ya siku kwa mwaka inayopatikana katika Ezeieli 4: 6 na Hesabu 14:34.) Tayari tumejifunza kwamba utakaso wa patakatifu pa kidunia ulifanyika siku ya upatanisho katika Israeli ya kale.

Siku hiyo watu wa Mungu walitambuliwa wazi kuwa Wake, na rekodi ya dhambi zao iliondolewa. Waovu walioshikamana na dhambi walitengwa kabisa kutoka kwa Israeli. Kwa hivyo kambi ilisafishwa kutoka kwa dhambi.

Mbingu ilikuwa hapa ikimhakikishia Danieli kwamba dhambi na nguvu ndogo ya pembe hazingeendelea kufanikiwa, kudhibiti ulimwengu, na kuwatesa watu wa Mungu bila mwisho. Badala yake, katika miaka 2,300 Mungu angeingilia kati na siku ya mbinguni ya upatanisho, au hukumu, ambapo dhambi na watenda dhambi wangejulikana na baadaye kuondolewa kutoka kwa ulimwengu milele. Kwa hivyo ulimwengu utasafishwa kutoka kwa dhambi. Makosa dhidi ya watu wa Mungu mwishowe yatasahihishwa, na amani na maelewano ya Edeni yatajaza ulimwengu wote tena.

Danieli aliomba kwamba Mungu amsaidie kuelewa unabii wa miaka 2,300.

5. Ni jambo gani la dharura ambalo malaika Gabrieli alisisitiza mara kwa mara?

"Elewa, Ee mwanadamu, kwa maana wakati wa mwisho ndiyo maono hayo." "Nitawajulisha yatakayokuwa mwisho wa ghadhabu." "Kwa hivyo fungua hayo maono; maana yatakuwa ya siku nyingi." Danieli 8:17, 19, 26, msisitizo umeongezwa.

Jibu: Gabrieli alisisitiza mara kwa mara kwamba maono ya siku 2,300 yalikusishia matukio ya wakati wa mwisho, ambayo ilianza mnamo 1798, kama tulivyojifunza katika Mwongozo wa Somo la 15. Malaika alitaka tuelewe kuwa unabii wa siku 2,300 ni ujumbe ambao unatumika hasa kwetu sisi wote ambao tunaishi katika wakati wa mwisho wa historia ya dunia. Ina maana maalum kwa leo.

Utangulizi wa Danieli Sura ya 9

Baada ya maono ya Danieli ya sura ya 8, malaika Gabrieli alikuja na kuanza kumuelezea maono hayo. Gabriel alipofikia hatua ya siku 2,300, Daniel alianguka na alikuwa mgonjwa kwa muda. Alipata nguvu tena na kuanza tena kufanya biashara ya mfalme lakini alikuwa na wasiwasi sana juu ya sehemu isiyoelezewa ya maono, siku 2,300. Danieli aliwaomba watu wake kwa bidii, Wayahudi ambao walikuwa wamefungwa utumwani katika Umedi na Uajemi. Alikiri dhambi zake na akamsihi Mungu awasamehe watu wake. Danieli sura ya 9 inaanza na maombi ya dhati ya nabii ya kukiri na kukata rufaa kwa Mungu.

Tafadhali chukua muda sasa kusoma Danieli 9 kabla ya kuendelea zaidi na Mwongozo huu wa Somo. Malaika Gabrieli alikuja kwa Danieli kuelezea unabii wa miaka 2,300.

6. Wakati Danieli alikuwa akiomba, ni nani aliyemgusa ghafla na kwa ujumbe gani (Danieli 9: 21-23)?

Jibu: Malaika Gabrieli alimgusa na akasema amekuja kuelezea maono yote yaliyofafanuliwa katika Danieli sura ya 8 (linganisha Danieli 8:26 na Danieli 9:23).

Gabrieli alimweleza Danieli matukio muhimu kutokea ndani ya miaka 2,300.

7. Je! Ni siku ngapi kati ya siku 2,300 ambazo zingetengwa (au kukatwa) kwa watu wa Danieli, Wayahudi, na mji wao mkuu, Yerusalemu (Danieli 9:24)?

Jibu: Wiki sabini zilipaswa "kuzingatwa," au kukatwa, kwa Wayahudi. Majuma sabini ya unabii ni sawa na miaka halisi 490 ( $70 \times 7 = 490$ ). Watu wa Mungu hivi karibuni wangukuwa wakirudi kutoka utumwani katika Umedi na Uajemi, na Mungu angekata miaka 490 kutoka miaka 2,300 na kuwapa watu wake wateule kama fursa nyingine ya kutubu na kumtumikia.

8. Je! Ni tukio gani na tarehe ilikuwa alama ya kuanzia kwa unabii wa siku 2,300 na miaka 490 (Danieli 9:25)?

Jibu: Hafla ya kuanza ilikuwa amri kutoka kwa Mfalme wa Uajemi Artashasta kuwaidhinisha watu wa Mungu (ambao walikuwa mateka katika Umedi na Uajemi) warudi Yerusalemu na kujenga upya mji

huo. Amri hiyo, iliyopatikana katika Ezra sura ya 7, ilitolewa mnamo 457 B.K. mwaka wa saba wa mfalme (aya ya 7) - na ilitokeleza katika msimu wa vuli. Artashasta alianza utawala wake mnamo 464 B.K.

Ubatizo wa Yesu ulikuwa utimilifu sahihi wa unabii wa Biblia.

9. Malaika alisema kwamba majuma 69 ya kinabii, au miaka halisi 483 ( $69 \times 7 = 483$ ), iliongezwa kwa 457 B.K. ingefika kwa Masihi (Danieli 9:25). Je!

Jibu: Ndio, kweli! Mahesabu ya hisabati yanaonyesha kuwa kusonga mbele miaka 483 kamili kutoka anguko la 457 B.K. inafikia anguko la A.D. 27. Neno "Masihi" linamaanisha "mpakwa mafuta" (Yohana 1:41, pambizo). Yesu alikuwa ametiwa mafuta na Roho Mtakatifu (Matendo 10:38) wakati wa ubatizo wake (Luka 3:21, 22). Upako wake ulifanyika katika mwaka wa 15 wa utawala wa Kaisari Tiberio (Luka 3: 1), ambayo ilikuwa A.D. 27. Na kufikiria utabiri huo ulitolewa zaidi ya miaka 500 kabla!

Ndipo Yesu akaanza kuhubiri kwamba "wakati umetimia" (akimaanisha miaka 483 ambayo ilifikia kwa Masihi). Kwa hivyo alisisitiza unabii kwa sauti (Marko 1:14, 15 Wagalatia 4: 4). Kwa hivyo Yesu kweli alianza huduma yake kwa kurejelea wazi unabii wa siku 2,300, akisisitiza umuhimu wake na usahihi. Huu ni ushahidi wa kushangaza na wa kufurahisha kwamba:

A. Biblia imevuviwa.

B. Yesu ndiye Masihi.

C. Tarehe zingine zote katika unabii wa siku 2,300 / miaka 490 ni halali. Ni msingi thabiti kama nini wa kujenga!

10. Sasa tumezingatia miaka 483 ya unabii wa miaka 490. Kuna wiki moja ya kinabii, au miaka saba halisi, iliyobaki (Danieli 9:26, 27). Je! Ni nini kitatokea baadaye? Inatokea lini?

Jibu: Yesu "hukatwa" au alisulubiwa "katikati ya juma," ambayo ni miaka mitatu na nusu baada ya upako wake, au chemchemi ya AD 31. Tafadhali angalia jinsi injili inavyofunuliwa katika aya ya 26: "Baada ya wiki sitini na mbili Masihi atakatiliwa mbali, lakini si kwa ajili yake mwenyewe."

Hapana, Mungu asifiwe, wakati Yesu alikatwa, haikuwa kwa ajili Yake mwenyewe. Yeye "ambaye hakufanya dhambi" (1 Petro 2:22) alisulubiwa kwa dhambi zetu (1 Wakorintho 15: 3 Isaya 53: 5).

Maisha yenye thamani ya Yesu yalitolewa kwa upendo na kwa hiari kutuokoa kutoka kwa dhambi. Haleluya, ni Mwokozi gani! Dhabihu ya upatanisho ya Yesu ni moyo wa Danieli sura ya 8 na 9.

Wanafunzi walihubiri kwa umati wa Wayahudi.

11. Kwa kuwa Yesu alikufa baada ya miaka mitatu na nusu, angeweza "kulithibitisha agano na wengi" kwa miaka saba kamili, kama unabii katika Danieli 9:27 unavyoamuru?

Jibu: Agano ni makubaliano yake yenye heri ya kuwaokoa watu na dhambi zao (Waebrania 10:16, 17). Baada ya huduma yake ya miaka mitatu na nusu kumalizika, Yesu alithibitisha agano kupitia wanafunzi wake (Waebrania 2: 3). Aliwapeleka kwanza kwa taifa la Kiyahudi (Mathayo 10: 5, 6), kwa sababu watu wake wateule walikuwa bado na miaka mitatu na nusu iliyobaki ya nafasi yao ya miaka 490 ya kutubu.

Baada ya kupigwa mawe Stefano, wanafunzi walianza kuwahubiria Mataifa.

12. Wakati kipindi cha miaka 490 cha fursa ya mwisho kwa taifa la Kiyahudi kilipoisha mnamo msimu wa A.D. 34, wanafunzi walifanya nini?

Jibu: Walianza kuhubiri injili kwa watu wengine na mataifa ya ulimwengu (Matendo 13:46). Stefano, shemasi mwenye haki, alipigwa mawe hadharani mnamo A.D. 34. Kuanzia tarehe hiyo na kuendelea

Wayahudi, kwa sababu walimkataa Yesu na mpango wa Mungu, hawakuwa watu wateule wa Mungu au taifa. Badala yake, Mungu sasa anawahesabu watu wa mataifa yote wanaomkubali na kumtumikia kama Wayahudi wa kiroho. Wamekuwa watu wake wateule - "warithi kulingana na ahadi." Wayahudi wa kiroho, kwa kweli, ni pamoja na watu wa Kiyahudi ambao mmoja mmoja wanakubali na kumtumikia Yesu (Wagalatia 3: 27-29; Warumi 2:28, 29).

Hukumu ya Mungu ya uchunguzi inashuhudiwa na jeshi la mbinguni.

13. Baada ya A.D. 34, ni miaka ngapi ya unabii wa miaka 2,300 ilibaki? Ni tarehe gani ya mwisho ya unabii? Malaika alisema nini kitatokea tarehe hiyo (Danieli 8:14)?

Jibu: Kulikuwa na miaka 1,810 iliyobaki (2,300 ukiondoa 490 = 1,810). Tarehe ya mwisho ya unabii ni 1844 (A.D 34 + 1810 = 1844). Malaika alisema patakatifu pa mbinguni vitatakaswa, au hukumu ya mbinguni itaanza. (Patakatifu pa kidunia kuliharibiwa mnamo A.D. 70.) Tulijifunza katika Mwongozo wa Somo la 17 kwamba siku ya mbinguni ya upatanisho, au hukumu, ilipangwa kwa wakati wa mwisho. Sasa tunajua kuwa tarehe ya mwanzo ni 1844. Mungu aliweka tarehe hii. Ni hakika kama vile tarehe 27 A.D ya Yesu kuwa Masihi. Watu wa Mungu wa wakati wa mwisho lazima watangaze (Ufunuo 14: 6, 7).

Utafurahi na kuridhika kujifunza maelezo ya hukumu katika Mwongozo wa Somo 19. Katika siku za Nuhu, Mungu alisema kwamba hukumu ya Mafuriko yatatokea katika miaka 120 (Mwanzo 6: 3) na ilitokea. Katika siku za Danieli, Mungu alisema kwamba hukumu yake ya wakati wa mwisho itaanza katika miaka 2,300 (Danieli 8:14) na ilitokea. Hukumu ya Mungu ya wakati wa mwisho imekuwa ikiendelea tangu 1844.

Maana ya Upatanisho

Neno la Kiingereza "upatanisho" hapo awali lilimaanisha "at-one-ment" ambayo ni, hali ya kuwa "saa moja" au kukubaliana. Inaashiria maelewano ya uhusiano. Utangamano kamili hapo awali ulikuwepo katika ulimwengu wote mzima. Kisha Lusifa, malaika mahiri wa mbinguni (kama tulivyojifunza katika Mwongozo wa Somo 2), alimpa changamoto Mungu na kanuni zake za serikali. Theluthi moja ya malaika wa mbinguni walijiunga na uasi wa Lusifa (Ufunuo 12: 3, 4, 7-9).

Uasi huu dhidi ya Mungu na kanuni zake za upendo huitwa dhambi katika Biblia (Isaya 53: 6 1 Yohana 3: 4). Inaleta maumivu ya moyo, kuchanganyikiwa, machafuko, msiba, tamaa, huzuni, usaliti, na uovu wa kila aina. Mbaya zaidi ya yote, adhabu yake ni kifo (Warumi 6:23) ambayo kwayo hakuna ufufuo katika ziwa la moto (Ufunuo 21: 8). Dhambi huenea haraka na inaua zaidi kuliko aina mbaya zaidi ya saratani. Iliweka ulimwengu yenyewe hatarini.

Kwa hivyo Mungu alimfukuza Lusifa na malaika zake kutoka mbinguni (Ufunuo 12: 7-9), na Lusifa alipokea jina jipya "Shetani," ambalo linamaanisha "mpinzani." Malaika wake walioanguka sasa wanaitwa mashetani. Shetani alimdanganya Adamu na Hawa, na hivyo dhambi ikawajia wanadamu wote. Ni msiba mbaya sana! Mgogoro mbaya kati ya mema na mabaya ulikuwa umeanza, na uovu ulionekana kushinda. Hali hiyo ilionekana kutokuwa na tumaini.

Lakini, hapana! Yesu, Uungu wa Mwana wa Mungu mwenyewe ambaye alikuwa zaidi ya sawa na watu wote ambao wangeishi duniani, alikubali kutoa dhabihu maisha yake kulipa adhabu ya kifo kwa kila mwenye dhambi (1 Wakorintho 5: 7). Kwa kukubali dhabihu Yake, wenye dhambi wataokolewa kutoka kwa hatia ya dhambi (Warumi 3:25). Mpango huu mtukufu pia ulijumuisha Yesu kuingia katika maisha ya mtu alipoalikwa (Ufunuo 3:20) na kumbadilisha kuwa mtu mpya (2 Wakorintho 5:17). Ilitoa nguvu kutoka kwa Yesu kumpinga Shetani na kumrudisha kila mtu aliyeongoka kwa sura ya Mungu, ambamo aliumbwa (Mwanzo 1:26, 27; Warumi 8:29).

Ofa hii ya upatanisho iliyobarikiwa ni pamoja na mpango wa kutenganisha dhambi na kuiangamiza pamoja na Shetani na malaika zake walioanguka, pamoja na wote wanaojiunga naye katika uasi (Mathayo 25:41; Ufunuo 21: 8). Kwa kuongezea, habari kamili juu ya Yesu na serikali Yake yenye upendo na Shetani na udikteta wake wa kishetani zitachukuliwa kwa kila mtu hapa duniani ili wote waweze kufanya uamuzi wa busara, wenye busara wa kujipanga na Kristo au Shetani (Mathayo 24:14; Ufunuo 14: 6, 7).

Kesi ya kila mtu itachunguzwa katika chumba cha mahakama ya mbinguni (Warumi 14: 10-12), na Mungu ataheshimu chaguo la kila mtu kumtumikia Kristo au Shetani (Ufunuo 22:11, 12). Mwishowe, baada ya kumaliza dhambi, mpango wa Mungu ni kuunda mbingu mpya na dunia mpya (2 Petro 3:13; Isaya 65:17), ambapo dhambi haitainuka tena (Nahumu 1: 9), na kuwapa watu wake kama nyumba yao milele (Ufunuo 21: 1-5). Baba na Mwana basi watakaa na watu wao kwa shangwe kamili na maelewano milele.

Yote hii imejumuishwa katika "at-one-ment." Mungu ametujulisha hayo katika Neno Lake na kuionyesha katika huduma za patakatifu pa Agano la Kale, haswa siku ya upatanisho. Yesu ndiye ufunguo wa upatanisho. Dhabihu yake ya upendo kwetu kwa Kalvari hufanya yote iwezekane. Kuondoa dhambi katika maisha yetu na katika ulimwengu kunawezekana tu kupitia Yeye (Matendo 4:12). Haishangazi kwamba ujumbe wa mwisho wa mbinguni kwa ulimwengu unatutaka sisi wote tumwabudu Yeye (Ufunuo 14: 6, 7).

Kwa nini mtu yeyote atakata sehemu muhimu ya unabii huu?

Kwa nini wakalimani wengine wa Biblia huamua wiki ya mwisho (au miaka saba) ya miaka 490 iliyopewa taifa la Kiyahudi na kuitumia kwa kazi ya Mpinga Kristo mwishoni mwa historia ya ulimwengu?

Jibu: Swali hili ni zuri "Kwa nini mtu yeyote aondoe miaka saba ya mwisho ya miaka 490 iliyopewa taifa la Kiyahudi na kuiweka mwishoni mwa historia ya ulimwengu?"

Wacha tuangalie ukweli:

A. Hakuna hati au ushahidi wowote wa kuingiza pengo mahali popote kati ya miaka yoyote ya unabii wa miaka 490. Inaendelea, kama ilivyokuwa miaka 70 ya uhamisho kwa watu wa Mungu waliotajwa katika Danieli 9: 2.

B. Kamwe katika Maandiko hakuna idadi maalum ya vitengo vya muda (siku, wiki, miezi, miaka) inayojumuisha kunyoosha kwa wakati inamaanisha chochote isipokuwa vitengo vya wakati vinavyoendelea au mfululizo. Mzigo wa uthibitisho uko kwa wale wanaodai kwamba sehemu yoyote ya unabii wowote wa wakati inapaswa kutengwa na kuhesabiwa baadaye.

C. A.D 27 (mwaka wa ubatizo wa Yesu) ilikuwa tarehe ya kuanza kwa miaka saba ya mwisho ya unabii, ambayo Yesu alisisitiza kwa kuanza mara moja kuhubiri, "Wakati umetimia." Marko 1:15.

D. Wakati wa kifo chake msalabani katika chemchemi ya A.D. 31, Yesu alipaza sauti, "Imekamilika." Mwokozi hapa anarejelea utabiri wa kifo chake uliofanywa katika Danieli sura ya 9, kama vile:

1. "Masih" angekatwa "au atasulubiwa (mstari wa 26).

2. Angeweza "kusababisha dhabihu na dhabihu kukoma" kwa kufa kwa wote kama Mwanakondoo wa kweli wa Mungu (aya ya 27 1 Wakorintho 5: 7 15: 3).

3. Angefanya "upatanisho kwa uovu" (aya ya 24).

Hakuna mamlaka ya kibiblia au ushahidi wa kuzuia wiki iliyopita, au miaka saba, ya miaka 490 iliyopewa taifa la Kiyahudi na kuitumia kwa kazi ya Mpinga Kristo karibu na mwisho wa historia ya ulimwengu. Kikubwa zaidi, kutenganisha miaka saba iliyopita kutoka kwa unabii wa miaka 490 kunapotosha maana ya kweli ya unabii mwingi katika kitabu cha Danieli na Ufunuo kwamba watu hawawezi kuzielewa kwa usahihi. Hii ndio sababu Mungu analaani tafsiri ya kibinafsi ya unabii, kama nadharia hii ya pengo la miaka saba. Tafsiri kama hizo huwa zinawapotosha watu kila wakati.

15. Nimekubali dhabihu ya Kristo ya upatanisho kwa maisha yangu na nimekwalia kunisafisha kutoka kwa dhambi na kunifanya mtu mpya.

Jibu:

Maswali ya Mawazo

1. Nguvu ndogo ya pembe inaonekana katika Danieli sura ya 7 na Danieli sura ya 8. Je! Ni nguvu sawa? Nguvu ndogo ya pembe ya Danieli 7 inaashiria upapa. Nguvu ndogo ya pembe ya Danieli 8 inaashiria wapagani na

Roma ya kipapa.

2. "Siku elfu mbili na mia tatu" ya Danieli 8:14 iliyotafsiriwa halisi kutoka kwa Kiebrania inasomeka "jioni na asubuhi elfu mbili mia tatu". Je! Hii inamaanisha siku 1,150, kama wengine wanasema?

Hapana, Biblia inaonyesha wazi katika Mwanzo 1: 5, 8, 13, 19, 23, 31 kwamba jioni na asubuhi ni sawa na siku. Hakukuwa na tukio katika historia mwishoni mwa siku 1,150 ambalo lingetimiza unabii huu.

3. Je! "Chaguo" lina sehemu gani katika maisha ya Mkristo?

Ni ufunguo mkubwa wa mafanikio. Njia ya Mungu daima imekuwa uhuru wa kuchagua (Yoshua 24:15). Ingawa anataka kuokoa kila mtu (1 Timotheo 2: 3, 4), bado anaruhusu uchaguzi wa bure (Kumbukumbu la Torati 30:19). Mungu alimruhusu Shetani kuchagua kumwasi. Aliruhusu pia Adamu na Hawa kuchagua kutotii. Haki kamwe sio kifungu kilichofungwa, kilichopangwa ambacho kinanipeleka mbinguni bila kujali niishi vipi na hata ikiwa sitaki kwenda. Chaguo linamaanisha kuwa niko huru kubadilisha mawazo yangu kila wakati. Yesu ananiuliza nimchague (Mathayo 11: 28-30) na nithibitisha chaguo langu kila siku (Zaburi 86: 3). Ikiwa chaguo langu la kila siku ni kwa ajili Yake, atanibadilisha na kunifanya niwe kama Yeye na mwishowe anipeleke katika ufalme wake mpya uliobarikiwa. Lakini tafadhali kumbuka, niko huru kugeuka na kwenda mwelekeo mwingine wakati wowote. Mungu hatanilazimisha. Chaguo langu la kila siku kumtumikia ni muhimu.

4. Wengi wanaamini kuwa mfalme wa Seleucid Antiochus Epiphanes ndiye nguvu ndogo ya pembe ya Danieli 8. Tunawezaje kuwa na hakika kuwa hii sio kweli?

Kuna sababu nyingi. Baadhi yao ni kama ifuatavyo:

A. Antiochus Epiphanes hakuwa "mkubwa sana", kama unabii unavyoamuru (Danieli 8: 9).

B. Hakutawala "wakati wa mwisho" au karibu na mwisho wa ufalme wa Seleucid kama unabii unavyotaka (Danieli 8:23) lakini, badala yake, karibu katikati.

C. Wale wanaofundisha kwamba Antiochus Epiphanes ni pembe ndogo wanahesabu siku 2,300 kama siku halisi badala ya siku ya unabii sawa na mwaka. Kipindi hiki cha wakati halisi cha zaidi ya miaka sita hakina matumizi yoyote ya maana kwa Danieli sura ya 8. Majaribio yote ya kufanya kipindi hiki cha wakati halisi kuwa sawa na Antiochus Epiphanes yameshindwa sawasawa, ambayo ni aibu kwa watetezi wake.

D. Pembe ndogo bado ipo "wakati wa mwisho" (Danieli 8:12, 17, 19), wakati Antiochus Epiphanes alikufa mnamo 164 B.K.

E. Pembe ndogo ilipaswa kuwa "kubwa mno" kusini, mashariki, na Palestina (Danieli 8: 9). Ingawa Antiochus Epiphanes alitawala Palestina kwa muda, hakuwa na mafanikio yoyote huko Misri (kusini) na Makedonia (mashariki).

F. Pembe ndogo hutupa chini mahali pa patakatifu pa Mungu (Danieli 8:11). Antiochus Epiphanes hakuharibu hekalu huko Yerusalemu. Aliitia unajisi, lakini iliharibiwa na Warumi mnamo A.D. 70. Wala hakuiharibu Yerusalemu, kama ilivyoamriwa na unabii (Danieli 9:26).

G. Kristo alitumia machukizo ya ukiwa ya Danieli 9:26 na 27, sio kwa hasira za zamani za Antiochus Epiphanes mnamo 167 KK, lakini kwa siku za usoni wakati jeshi la Kirumi litaharibu Yerusalemu na hekalu katika kizazi chake mwenyewe mnamo AD 70 (Luka 21: 20-24). Katika Mathayo 24:15, Yesu alimtaja haswa nabii Danieli na akasema kuwa utabiri wake wa Danieli 9:26, 27 utatimizwa wakati Wakristo wataona (mbeleni) chukizo la ukiwa "limesimama mahali patakatifu" huko Yerusalemu . Hii ni wazi sana kuelewa vibaya.

H. Yesu alihusisha wazi kuangamizwa kwa Yerusalemu na kukataa kwa Waisraeli mwisho kumkubali kama Mfalme na Mwokozi (Mathayo 21: 33-43 23:37, 38 Luka 19: 41-44). Uhusiano huu kati ya kumkataa Masihi na kuangamizwa kwa mji na hekalu ni ujumbe muhimu wa Danieli 9:26, 27. Ni ujumbe unaotangaza matokeo ya kuendelea kwa Israeli kumkataa Masihi - hata baada ya kupewa miaka zaidi ya 490 ya majaribio ya kupenda. Kutumia unabii huo kwa Antiochus Epiphanes, aliyekufa mnamo 164 K.K., muda mrefu kabla ya kuzaliwa kwa Yesu, huharibu kabisa maana ya Danieli sura ya 8 na 9 - unabii wa wakati muhimu zaidi wa Biblia.

#### Maswali ya Maswali

1. Kondoo dume wa Danieli 8 inaashiria (1)

\_\_\_ Babeli.

\_\_\_ Umedi na Uajemi.

\_\_\_ Ugiriki.

\_\_\_ Roma.

2. Je! Mbuzi dume wa Danieli 8 anawakilisha nini? (1)

\_\_\_ Misri.

\_\_\_ Palestina.

\_\_\_ Ugiriki.

\_\_\_ Ashuru.

3. Nguvu ndogo ya pembe ya Danieli 8 inawakilisha (1)

\_\_\_ Antiochus Epiphanes.

\_\_\_ Roma, katika awamu zake za kipagani na za kipapa.

\_\_\_ Kutokuamini Mungu.

\_\_\_ Iraq.



4. Siku ya upatanisho katika Israeli ya kale ilikuwa siku ya hukumu. (1)  
 \_\_\_\_\_ Ndio.  
 \_\_\_\_\_ Hapana.
5. Je! Ni miaka ngapi 2,300 ilikataliwa kwa Wayahudi? (1)  
 \_\_\_\_\_ miaka 490.  
 \_\_\_\_\_ miaka 700.  
 \_\_\_\_\_ miaka 1810.  
 \_\_\_\_\_ miaka 100.
6. Katika unabii wa Biblia, siku moja ya kinabii ni mwaka mmoja halisi. (1)  
 \_\_\_\_\_ Ndio.  
 \_\_\_\_\_ Hapana.
7. Unabii wa miaka 2,300 ulitabiri (miaka 500 kabla haijatokea) kwamba Masihi atatokea mnamo A.D. 27. Alionekana kwa wakati ufaao. Hii inathibitisha kuwa (3)  
 \_\_\_\_\_ Biblia imevuviwa.  
 \_\_\_\_\_ Malaika Gabrieli alifanya nadhani ya bahati.  
 \_\_\_\_\_ Tarehe zingine zote katika unabii ni sahihi.  
 \_\_\_\_\_ Yesu ndiye Masihi.
8. Wakati miaka 490 iliyopewa taifa la Kiyahudi ilipoisha mnamo A.D. 34, wanafunzi walifanya nini? (1)  
 \_\_\_\_\_ Walianza kuhubiria watu wa mataifa mengine.  
 \_\_\_\_\_ Walichukua likizo ndefu.  
 \_\_\_\_\_ Walisema kwamba hakuna Myahudi atakayeokoka baada ya A.D. 34.
9. Kulingana na unabii wa miaka 2,300 wa Danieli sura ya 8 na 9, ni nini kilitokea mnamo 1844? (1)  
 \_\_\_\_\_ Hukumu ilianza mbinguni.  
 \_\_\_\_\_ Siku ya majaribio kwa taifa la Kiyahudi ilimalizika.  
 \_\_\_\_\_ Yesu alipaa mbinguni.  
 \_\_\_\_\_ Mungu alifunga majaribio kwa watu wote.
10. Siku ya mbinguni ya upatanisho, au umoja, italeti ulimwengu wote katika maelewano kamili na Mungu. Je! Ni yapi kati ya taarifa zifuatazo zinazosema ukweli juu ya sehemu fulani ya upatanisho? (10)  
 \_\_\_\_\_ Yesu alitoa dhabihu maisha yake kulipa adhabu yetu ya kifo.  
 \_\_\_\_\_ Yesu alituokoa kutoka kwa hatia ya dhambi.  
 \_\_\_\_\_ Yesu hutubadilisha na kutufanya watu wapya kabisa.  
 \_\_\_\_\_ Yesu anaturejeshea sura ya Mungu.  
 \_\_\_\_\_ Katika chumba cha mahakama ya mbinguni, Mungu huheshimu uchaguzi wa kila mtu kumtumikia Kristo au Shetani.  
 \_\_\_\_\_ Habari kamili huenda kwa kila mtu hapa duniani kuhusu mpango wa Shetani wa kuharibu na mpango mtukufu wa Mungu wa kuwaokoa watu.  
 \_\_\_\_\_ Dhambi, Shetani, na wenye dhambi watatengwa na kuangamizwa.  
 \_\_\_\_\_ Mungu huumba mbingu mpya na dunia mpya kwa watu wake na atakaa nao.  
 \_\_\_\_\_ Dhambi haitafufuka tena.  
 \_\_\_\_\_ Upatanisho uliwezekana na dhabihu ya Yesu pale Kalvari.  
 \_\_\_\_\_ Shetani na malaika zake wataongoka na kuokolewa.
11. Hakuna mamlaka ya Biblia au ushahidi wa kutenganisha wiki iliyopita au miaka saba ya miaka 490 iliyopewa taifa la Kiyahudi na kuitumia kwa kazi ya Mpinga Kristo karibu na mwisho wa historia ya ulimwengu. (1)  
 \_\_\_\_\_ Kweli.

\_\_\_\_\_ Uwongo.

12. Mnamo A.D. 34, (3)

\_\_\_\_\_ Jaribio liliisha kwa Wayahudi kama taifa teule la Mungu.

\_\_\_\_\_ Wanafunzi walianza kuhubiria watu wengine na mataifa.

\_\_\_\_\_ Stefano, shemasi mwenye haki, alipigwa mawe.

\_\_\_\_\_ Hukumu ilianza mbinguni.

13. Kipindi cha siku 2,300 kilianza katika (1)

\_\_\_\_\_ BK 34

\_\_\_\_\_ 1944

\_\_\_\_\_ 1491 B.K.

\_\_\_\_\_ 457 B.K.

14. Unabii wa Danieli na Ufunuo unatumika hasa kwetu na wakati wetu. (1)

\_\_\_\_\_ Ndio.

\_\_\_\_\_ Hapana.

Kesi Ilifungwa

Somo la 19

Jury iko, uamuzi umesomwa ... kesi imefungwa! Mawazo machache yanaweza kutafakari zaidi. Siku inakaribia sana wakati kila mtu aliyewahi kuishi atapitiwa maisha yao mbele ya macho ya Mungu anayejua yote (2 Wakorintho 5:10). Lakini usiruhusu kengele hii iwe - jipe moyo! Mamilioni tayari wamegundua ujumbe wa hukumu katika Mwongozo huu wa Somo kuwa habari njema sana! Katika hafla nne wakati kitabu cha Ufunuo kinataja hukumu kuu, inaleta sifa na shukrani! Lakini ulijua kwamba Biblia inataja hukumu zaidi ya mara elfu moja? Karibu kila mwandishi wa Biblia anairejelea, kwa hivyo umuhimu wake hauwezi kuzingatiwa zaidi. Katika dakika chache zijazo, utapata fursa ya kweli katika somo hili lililopuuzwa.

Awamu ya Kwanza ya Hukumu ya Mwisho

1. Malaika Gabrieli alimpa Danieli unabii wa hukumu ya mbinguni ya mwaka 1844. Awamu ya kwanza ya hukumu inaitwa hukumu ya kabla ya kuja kwa sababu inafanyika kabla ya kuja kwa Yesu mara ya pili. Ni kikundi gani cha watu kitakachozingatiwa katika awamu ya kwanza ya hukumu? Inaisha lini? "Hukumu lazima ianzie katika nyumba ya Mungu." 1 Petro 4:17. "Yeye ambaye ni dhalimu, na aendelee kuwa dhalimu; na yule aliye mchafu, na aendelee kuwa mchafu; na yule aliye mwadilifu, na aendelee kuwa mwadilifu; Tazama, naja upesi na ujira wangu uko pamoja nami, kumlipa kila mtu kadiri ya kazi yake. Ufunuo 22:11, 12. (Ona pia 1 Timotheo 3:15.)

Jibu: Inamalizika kabla tu ya kuja kwa Yesu mara ya pili. Wale (walio hai na waliokufa) ambao walidai kuwa Wakristo - "nyumba ya Mungu" - watazingatiwa katika hukumu ya kabla ya kuja. (Tarehe ya 1844 imeanzishwa katika Mwongozo wa Mafunzo 18.)

Yesu anasimama na watu wake waaminifu katika hukumu na anawaahidi uamuzi mzuri.

2. Ni nani anayesimamia wakati wa hukumu? Wakili wa utetezi ni nani? Hakimu? Mshtaki?

Mashahidi ni akina nani?

"Mzee wa siku aliketi, ... kiti chake cha enzi kilikuwa kama mwali wa moto." "Hukumu iliwekwa, na vitabu vikafunguliwa." Danieli 7: 9, 10. "Tunaye mtetezi kwa Baba, Yesu Kristo mwenye haki." 1 Yohana 2: 1. "Baba ... amemkabidhi Mwana hukumu yote." Yohana 5:22. "Ibilisi, ... mshtaki wa ndugu zetu ametupwa chini, ambaye aliwashtaki mbele za Mungu wetu mchana na usiku." Ufunuo 12: 9, 10. "Haya ndiyo asema Amina, shahidi mwaminifu na wa kweli, mwanzo wa uumbaji wa Mungu." Ufunuo 3:14. (Tazama pia Wakolosai 1: 12-15.)

Jibu: Mungu Baba, mzee wa siku, anasimamia hukumu. Anakupenda sana (Yohana 16:27). Shetani ndiye mshtaki wako tu. Katika korti ya mbinguni, Yesu, ambaye anakupenda, rafiki yako wa karibu atakuwa wakili wako, hakim, na shahidi. Na anaahidi kwamba hukumu "itolewa kwa niaba ya watakatifu." Danieli 7:22, NEB. \*

\* The New English Bible, (C) 1961, 1970 na Wajumbe wa Oxford University Press na Syndics ya Cambridge University Press. Inatumiwa na ruhusa.

Ushahidi uliowasilishwa katika hukumu hutoka kwa vitabu vya mbinguni.

3. Ni nini chanzo cha ushahidi uliotumiwa katika hukumu ya kabla ya kuja? Je! Ni kwa kiwango gani wote watahukumiwa? Kwa kuwa Mungu tayari anajua kila kitu juu ya kila mtu, kwa nini uwe na hukumu?

"Hukumu iliwekwa, na vitabu vikafunguliwa." Danieli 7:10. "Wafu walihukumiwa kutokana na yale yaliyoandikwa katika vitabu, kulingana na kazi zao." Ufunuo 20:12. "Wao ... watahukumiwa na sheria ya uhuru." Yakobo 2:12. "Tumefanywa tamthilia kwa ulimwengu, na kwa malaika, na kwa wanadamu." 1 Wakorintho 4: 9.

Jibu: Ushahidi kwa korti hutoka kwa vitabu ambavyo maelezo yote ya maisha ya mtu yamerekodiwa. Kwa waaminifu, rekodi ya sala, toba, na msamaha wa dhambi itakuwepo kwa wote kuona. Rekodi hizo zitathibitisha kuwa nguvu ya Mungu inawawezesha Wakristo kuishi maisha yaliyobadilishwa. Mungu anafurahishwa na watakatifu wake na atafurahi kushiriki ushahidi wa maisha yao. Hukumu hiyo itathibitisha kwamba hakuna "hukumu kwa wale walio katika Kristo Yesu, ambao hawaendi kwa kufuata mwili, bali kwa roho." Warumi 8: 1.

Sheria ya Amri Kumi ni kiwango cha Mungu katika hukumu (Yakobo 2: 10-12). Kuvunja sheria yake ni dhambi (1 Yohana 3: 4). Haki ya sheria itatimizwa na Yesu katika watu wake wote (Warumi 8: 3, 4). Kudai kuwa hii haiwezekani ni kutilia shaka neno la Yesu na nguvu zake.

Hukumu sio kumjulisha Mungu. Tayari amearifiwa kikamilifu (2 Timotheo 2:19). Walakini, watu waliokombolewa watakuja mbinguni kutoka kwa ulimwengu ambao umeshushwa na dhambi. Malaika na wakaaji wa ulimwengu mwingine ambao haujaanguka bila shaka wangehisi wasiwasi juu ya kumkubali mtu yeyote katika ufalme wa mbinguni wa Mungu ambaye anaweza kuanza dhambi tena. Kwa hivyo, hukumu itawafungulia kila undani na kujibu kila swali. Kusudi halisi la Shetani daima imekuwa kumdhaliwa Mungu kama asiye na haki, mkatili, asiye na upendo, na asiye na ukweli. Hii inafanya kuwa muhimu zaidi kwa viumbe vyote ulimwenguni kujionea mwenyewe jinsi Mungu amekuwa mvumilivu sana kwa wenye dhambi. Kuthibitishwa kwa tabia ya Mungu ndio kusudi kuu la hukumu (Ufunuo 11: 16-19 15: 2-4 16: 5, 7 19: 1, 2 Danieli 4:36, 37). Kumbuka kuwa sifa na utukufu hupewa Mungu kwa jinsi anavyoshughulikia hukumu.

Kila sehemu ya maisha ya mtu itakaguliwa katika hukumu.

4. Ni sehemu gani ya maisha ya mtu inayozingatiwa katika hukumu ya kabla ya kuja? Nini kitathibitishwa? Je! Thawabu zitaamuliwa vipi?

"Mungu ataleta kila kazi katika hukumu, pamoja na kila kitu cha siri, ikiwa ni nzuri au mbaya." Mhubiri 12:14. "Acha zote [ngano na magugu] zikue pamoja mpaka wakati wa mavuno." "Mwana wa Mtu

atatuma malaika zake, nao watakusanya kutoka katika ufalme wake mambo yote yanayokwaza."

Mathayo 13:30, 41. "Tazama, naja upesi na ujira wangu uko pamoja nami, kumlipa kila mtu kadiri ya kazi yake." Ufunuo 22:12.

Jibu: Kila undani wa maisha utakaguliwa, pamoja na mawazo ya siri na vitendo. Kwa sababu hii, awamu hii ya kwanza ya hukumu pia inaitwa hukumu ya uchunguzi. Hukumu hiyo itathibitisha ni nani atakayeokolewa kutoka kwa wale waliodai kuwa Wakristo. Bila shaka pia itathibitisha kama waliopotea wale ambao majina yao hayatahukumiwa katika hukumu ya kabla ya kuja. Ingawa tumeokolewa kwa neema, thawabu zitatolewa kulingana na matendo, matendo, au mwenendo, ambayo inathibitisha ukweli wa imani ya Mkristo (Yakobo 2:26).

Awamu ya Pili ya Hukumu ya Mwisho

5. Ni kundi gani linalohusika katika hukumu ya kimbingu wakati wa miaka 1,000 ya Ufunuo sura ya 20? Ni nini kusudi la awamu hii ya pili ya hukumu?

"Je! Hamjui ya kuwa watakatifu watauhukumu ulimwengu? ... Hamjui ya kuwa tutawahukumu malaika?"

1 Wakorintho 6: 2, 3. "Ndipo nikaona viti vya enzi, wakaketi juu yake, wakapewa hukumu." Ufunuo 20: 4.

Jibu: "Watakatifu," au watu waadilifu wa kila kizazi ambao Kristo huwachukua mbinguni katika wingu wakati wa kuja kwake mara ya pili, watashiriki katika awamu hii ya pili ya hukumu.

Tuseme familia fulani iligundua kwamba mtoto wao mpendwa aliyeuawa hakuwa mbinguni. Lakini muuaji alikuwa. Bila shaka wangehitaji majibu. Awamu hii ya pili ya hukumu itajibu maswali yote ya wenye haki. Maisha ya kila mtu aliyepotea (pamoja na Shetani na malaika zake) yataangaliwa kwa uangalifu na wenye haki, ambao wata kubaliana kabisa na maamuzi ya Yesu kuhusu thawabu ya kila mmoja. Itakuwa dhahiri kwa wote kwamba hukumu sio jambo la kiholela. Badala yake, inathibitisha tu uchaguzi ambao watu wamefanya tayari kumtumikia Yesu au bwana mwingine (Ufunuo 22:11, 12). (Kwa mapitio ya miaka 1,000, angalia Mwongozo wa Somo la 12.)

Awamu ya Tatu ya Hukumu ya Mwisho

6. Awamu ya tatu ya uamuzi wa mwisho itafanyika lini na wapi? Je! Ni kikundi kipi kipya kitakuwepo katika awamu hii ya hukumu?

"Siku hiyo miguu yake itasimama juu ya mlima wa Mizeituni, ulio mbele ya Yerusalemu." "Na Bwana Mungu wangu atakuja, na watakatifu wote pamoja nawe." "Nchi yote itageuzwa kuwa tambarare kutoka Geba hadi Rimoni kusini mwa Yerusalemu." Zekaria 14: 4, 5, 10. "Na mimi Yohana nikaona mji mtakatifu, Yerusalemu mpya, ukishuka kutoka kwa Mungu mbinguni." Ufunuo 21: 2. "Na miaka elfu moja itakapotimia, Shetani ... atatoka kwenda kudanganya mataifa ... kuwakuambia pamoja vitani." Ufunuo 20: 7, 8.

Waovu watajaribu kuushambulia mji mtakatifu.

Jibu: Awamu ya tatu ya hukumu itafanyika duniani mwishoni mwa miaka 1,000 ya Ufunuo sura ya 20, baada ya kurudi kwa Yesu duniani na mji mtakatifu. Waovu wote ambao wamewahi kuishi, pamoja na shetani na malaika zake, watakuwepo. Mwisho wa miaka 1,000, waovu waliokufa wa kila kizazi watafufuliwa (Ufunuo 20: 5). Shetani mara moja anaanzisha kampeni kali ya propaganda ili kuwadanganya. Kwa kushangaza, anafanikiwa kushawishi mataifa ya dunia kwamba wanaweza kuuteka mji mtakatifu.

7. Ni nini kitatokea baadaye?

"Walipanda juu kwa upana wa dunia, wakalizunguka kambi ya watakatifu, na mji wapendwao."

Ufunuo 20: 9.

Jibu: Waovu wamezunguka mji na kujiandaa kushambulia.

Awamu ya tatu ya hukumu itakatisha mpango wa kushambulia mji huo.

8. Ni nini kinakatiza mpango wao wa vita, na matokeo ni nini?

"Nami nikawaona wafu, wakubwa kwa wadogo, wamesimama mbele za Mungu; na vitabu vikafunguliwa; na kitabu kingine kikafunguliwa, ambacho ni kitabu cha uzima; na wafu wakahukumiwa kutokana na yale yaliyoandikwa katika vitabu, kulingana na matendo yao." Ufunuo 20:12. "Lazima sote tuonekane mbele ya kiti cha hukumu cha Kristo." 2 Wakorintho 5:10. "Kama niishivyo, asema Bwana, kila goti litanipigia, na kila ulimi utamkiri Mungu. Kwa hivyo basi kila mmoja wetu atatoa hesabu yake mwenyewe kwa Mungu." Warumi 14:11, 12.

Jibu: Bila kutarajia, bila onyo, Mungu anaonekana na mwangaza karibu kupooza juu ya mji (Ufunuo 19: 11-21). Wakati wa ukweli umewadia. Kila roho iliyopotea tangu ulimwengu, pamoja na Shetani na malaika zake, sasa inakabiliwa na Mungu katika hukumu. Kila jicho limemkazia Mfalme wa wafalme (Ufunuo 20:12).

Kila Mtu Anaona Maisha Yake Yaliyopitiwa

Halafu kila roho iliyopotea hukumbuka hadithi yake ya maisha: wito wa Mungu wa kudumu, wa joto, na wa kutubu kutubu sauti hiyo ya kushawishi, bado, ndogo imani ya kushangaza ambayo mara nyingi ilikuja kukataa mara kwa mara kujibu. Yote yapo. Usahihi wake haupingiki. Ukweli wake haupingiki. Mungu anataka waovu kuelewa kabisa.

Attoa maelezo yoyote yanayotakikana ili kufanya mambo yote yawe wazi. Vitabu na rekodi zinapatikana.

Hakuna Kuficha

Mungu hahusiki na maficho ya mbinguni. Hajaharibu ushahidi wowote, amefuta kanda yoyote.

Hakuna cha kuficha. Kila kitu kiko wazi, na kila mtu aliyewahi kuishi pamoja na malaika wote wazuri na wabaya atakuwa akiangalia mchezo huu wa michezo yote.

Kuanguka Kupotea kwa Magoti yao

Ghafla kuna harakati. Nafsi moja iliyopotea huanguka kwa magoti kukubali hatia yake na kukiri wazi kwamba Mungu alikuwa wa haki zaidi naye. Kiburi chake mwenyewe cha ukaidi kilimzuia asijibu. Na kwa pande zote sasa, watu na malaika wabaya vile vile wanapiga magoti. Halafu kwa hatua moja kubwa, karibu ya wakati huo huo watu wote waliosalia na malaika wabaya, pamoja na Shetani, huanguka kifudufudi mbele za Mungu (Warumi 14:11). Wao husafisha jina la Mungu waziwazi kutoka kwa mashtaka yote ya uwongo na hutoa ushuhuda kwa upendo Wake, haki, na huruma kuwatendea.

Woteikiri kwamba hukumu hiyo ni sawa

Wote wanakiri kwamba hukumu ya kifo iliyotamkwa juu yao ni haki njia pekee salama ya kushughulikia dhambi. Kwa kila mtu aliyepotea inaweza kusema, "Umejiangamiza mwenyewe." Hosea 13: 9. Mungu sasa amesimama amethibitishwa mbele ya ulimwengu. Mashtaka na madai ya Shetani yamefichuliwa na kudharauliwa bila shaka kuwa uwongo potofu wa mwenye dhambi aliye mgumu.

Moto kutoka mbinguni utamaliza dhambi na watenda dhambi milele

9. Je! Ni hatua gani za mwisho zitakazomaliza dhambi kutoka kwa ulimwengu na kutoa makao salama na maisha ya baadaye kwa waadilifu?

"Walizunguka kambi ya watakatifu karibu, ... na moto ukashuka kutoka kwa Mungu kutoka mbinguni, ukawala. Na shetani aliyewadanganya alitupwa ndani ya ziwa la moto." Ufunuo 20: 9, 10. "Kwa maana [waovu] watakuwa majivu chini ya nyayo za miguu yako." Malaki 4: 3. "Tazama, naumba mbingu

mpya na dunia mpya." Isaya 65:17. "Tazameni mbingu mpya na dunia mpya, ambayo ndani yake mna haki." 2 Petro 3:13. "Tazama, maskani ya Mungu iko pamoja na wanadamu, ... nao watakuwa watu wake, na Mungu mwenyewe atakuwa pamoja nao." Ufunuo 21: 3.

Jibu: Moto kutoka mbinguni utawaangukia waovu. Moto utamaliza kabisa dhambi na watenda dhambi kutoka kwa ulimwengu milele. (Tazama Mwongozo wa Somo la 11 kwa maelezo kamili juu ya moto wa jehanamu.) Huu utakuwa wakati wa huzuni kubwa na kiwewe kwa watu wa Mungu. Karibu kila mtu atakuwa na mpendwa au rafiki motoni. Malaika walinzi labda watatoa machozi juu ya upotezaji wa watu waliowalinda na kupenda kwa miaka. Hata Kristo bila shaka atalia juu ya wale aliowapenda na kuwasihi kwa muda mrefu. Kwa wakati huo mbaya uchungu wa Mungu, Baba yetu mwenye upendo, juu ya gharama mbaya ya dhambi itakaidi maelezo.

### Mbingu Mpya na Dunia

Ndipo Bwana atafuta machozi yote kutoka kwa watu wake waliokombolewa (Ufunuo 21: 4) na kuunda mbingu mpya na dunia mpya yenye kupendeza kupita maelezo kwa watakatifu wake. Na bora zaidi, atakaa hapa na watu wake milele. Hakuna mtu anayefikiria angependa kukosa hiyo.

Mnyama aliyetolewa kafara aliwakilisha dhabihu ya Yesu pale msalabani.

10. Je! Huduma ya "siku ya upatanisho" katika Agano la Kale patakatifu pa kidunia iliashiria nini hukumu na mpango wa Mungu wa kutokomeza dhambi kutoka kwa ulimwengu na kurudisha maelewano kamili?

Jibu: Katika Mwongozo wa Somo la 2, tulijifunza jinsi Shetani alivyomshtaki Mungu kwa uwongo na kumpa changamoto kwa Mungu na kuleta ubaya mbaya wa dhambi katika ulimwengu. Siku ya upatanisho katika Israeli ya zamani ilifundisha, kupitia alama, jinsi Mungu atashughulikia shida ya dhambi na kuleta maelewano kwenye ulimwengu kwa upatanisho.

(Upatanisho unamaanisha "kwa-moja-ment," au "kuleta vitu vyote katika maelewano kamili ya kimungu.")

Katika patakatifu pa kidunia, hatua za mfano zilikuwa:

A. Mbuzi wa Bwana aliyechinjwa ili kufunika dhambi za watu.

B. Kuhani alihudumia damu mbele ya kiti cha rehema.

C. Hukumu ilifanyika kwa utaratibu huu:

(1) wenye haki walithibitisha, (2) wasiotubu walikatwa, na (3) rekodi ya dhambi iliondolewa kutoka patakatifu.

D. Rekodi ya dhambi iliyowekwa juu ya mbuzi wa Azazeli.

E. Mbuzi wa Azazeli alipelekwa jangwani.

F. Watu walitakaswa na dhambi zao.

G. Wote huanza mwaka mpya na alama safi.

Hatua hizi tano za mfano zinawakilisha hafla za upatanisho halisi ambazo zimewekwa kutoka patakatifu pa mbinguni, makao makuu ya mbinguni ya Mungu kwa ulimwengu. Hoja ya kwanza hapo

juu ni ishara ya tukio halisi la upatanisho la nukta ya kwanza chini ya nukta ya pili hapo juu ni ishara ya nukta ya pili hapa chini, n.k. Angalia jinsi Mungu ameonyesha waziwazi hafla hizi kuu za upatanisho:

- A. Kifo cha Yesu cha kujitolea kama mbadala wa mwanadamu (1 Wakorintho 15: 3 5: 7).
- B. Yesu kama Kuhani wetu Mkuu huwarudisha watu katika sura ya Mungu (Waebrania 4: 14-16 Warumi 8:29).
- C. Hukumu hutoa rekodi za kudhibitisha maisha, mema na mabaya, na kisha huondoa kumbukumbu za dhambi kutoka patakatifu pa mbinguni (Ufunuo 20:12 Matendo 3: 19-21).
- D. Wajibu wa kuanzisha dhambi na kusababisha watu wote kutenda dhambi imewekwa juu ya Shetani (1 Yohana 3: 8 Ufunuo 22:12).
- E. Shetani alifukuzwa jangwani (miaka 1,000 ya Ufunuo sura ya 20).
- F. Shetani, dhambi, na watenda dhambi walitokomeza kabisa (Ufunuo 20:10 21: 8 Zaburi 37:10, 20 Nahumu 1: 9).
- G. Dunia mpya iliyoungwa kwa ajili ya watu wa Mungu. Kila kitu kilichopotea na dhambi hurejeshwa kwa watakatifu wa Bwana (2 Petro 3:13 Matendo 3:20, 21).

Upatanisho haujakamilika mpaka ulimwengu na vyote vilivyomo virejeshwe kwa hali ya kabla ya dhambi na hakikisho kwamba dhambi haitafufuka tena.

Baada ya hukumu, dhambi itaondolewa milele. Wenye haki watakuwa salama kwa umilele.

11. Ni habari gani njema juu ya hukumu kama imefunuliwa katika Mwongozo huu wa Somo na zilizoordheshwa hapa chini?

Jibu: A. Mungu na njia yake ya kushughulikia shida ya dhambi itathibitishwa kwa utukufu mbele ya ulimwengu wote. Hili ndilo kusudi kuu la hukumu.

B. Hukumu itaamuliwa kwa niaba ya watu wa Mungu.

C. Mwenye haki atakuwa salama na dhambi milele.

Dhambi itaondolewa kabisa na haitafufuka mara ya pili.

E. Kila kitu ambacho Adamu na Hawa walipoteza kwa dhambi kitarejeshwa kwa wale waliokombolewa.

F. Waovu watageuzwa majivu, sio kuteswa milele.

G. Katika hukumu, Yesu ndiye hakimu wetu, wakili wetu, na shahidi.

H. Wote Baba na Mwana wanatupenda. Ni shetani ambaye anatuhumu.

Vitabu vya mbinguni vitasaidia kwa wenye haki kwa sababu vitaonyesha jinsi neema ya injili ilibadilisha maisha yao.

J. Hakuna hukumu kwa wale walio katika Kristo Yesu. Hukumu itafanya ukweli huo kuwa dhahiri tu.

K. Hakuna nafsi moja (mwanadamu au malaika) atakayelalamika kwamba Mungu hana haki. Itakuwa umoja kwamba Mungu amekuwa mwenye upendo, wa haki, mwenye neema, na mwema katika kushughulika na wote.

12. Mungu anaahidi kukuondolea hukumu ya mbinguni ikiwa utamwalika aingie maishani mwako na kumruhusu aendelee kudhibiti. Je! Utamkaribisha aingie maishani mwako leo?

Jibu:

Maswali ya Mawazo

1. Kuna tofauti gani kati ya kumpokea Yesu kama Mwokozi wangu na kumpokea kama Bwana wangu?

Tofauti ni kubwa.

Ninapompokea kama Mwokozi, Yeye huniokoa kutoka kwa hatia na adhabu ya dhambi na kunipa kuzaliwa upya. Ananibadilisha kutoka kwa mwenye dhambi na kuwa mtakatifu. Shughuli hii ni muujiza mtukufu na ni muhimu kwa wokovu. Hakuna mtu anayeweza kuokolewa bila hiyo. Walakini, Yesu hajamaliza na mimi kwa wakati huu. Nimezaliwa, lakini mpango wake ni kwamba mimi pia niwe kama Yeye (Waefeso 4:13). Ninapomkubali kila siku kama mtawala, au Bwana wa maisha yangu, Yeye, kwa miujiza Yake, ananifanya nikue katika neema na mwenendo wa Kikristo hadi nitakapokuwa mzima katika Kristo (2 Petro 3:18).

Shida - Nataka Njia Yangu Mwenyewe

Shida ni kwamba ninataka kuendesha maisha yangu mwenyewe - kuwa na njia yangu mwenyewe. Biblia inauita huu "uovu", au dhambi (Isaya 53: 6). Kumfanya Yesu kuwa Bwana wangu ni muhimu sana hivi kwamba Agano Jipya linamtaja kama "Bwana" mara 766. Katika kitabu cha Matendo peke yake, anatajwa kama "Bwana" mara 110 na "Mwokozi" mara mbili tu. Hii inaonyesha jinsi ilivyo muhimu kumjua kama Bwana na Mtawala wa maisha yetu.

Imperative kupuuzwa - Kumfanya Bwana

Yesu aliweka mkazo unaoendelea juu ya Ubwana wake kwa sababu alijua kuwa kumvika taji ya Bwana itakuwa jambo la kusahaulika na kupuuzwa (2 Wakorintho 4: 5). Isipokuwa nimfanye Bwana wa maisha yangu, hakuna njia ambayo ninaweza kuwa Mkristo mzima kabisa amevaa haki ya Kristo. Badala yake, nitaishia "mnyonge, na mnyonge, na maskini, kipofu, na uchi" na, mbaya zaidi, nikisikia kwamba "sihitaji chochote". Ufunuo 3:17.

2. Kwa kuwa rekodi ya dhambi za watu wa Mungu zilihamishiwa siku ya upatanisho kwa mbuzi wa Azazeli, je! Hiyo haimfanyi yeye pia kuwa mbebaji wetu wa dhambi? Nilidhani Yesu peke yake ndiye aliyebeba dhambi zetu.

Mbuzi wa Azazeli, anayewakilisha Shetani, kwa vyovyote hubeba, au hulipa, dhambi zetu. Mbuzi wa Bwana, ambaye alitolewa kafara siku ya upatanisho, anawakilisha Yesu, ambaye alifikiri na kulipia dhambi zetu pale Kalvari. Yesu peke yake "huondoa dhambi za ulimwengu". Yohana 1:29. Shetani ataadhibiwa (kama watenda dhambi wengine wote - Ufunuo 20: 12-15) kwa dhambi zake mwenyewe, ambazo zitajumuisha jukumu la (1) uwepo wa dhambi, (2) matendo yake mabaya, na (3) kushawishi kila mtu mtu duniani kutenda dhambi. Mungu wazi atamuwajibisha kwa maovu. Hii ndio maana ya ishara ya uhamisho wa dhambi kwa Azazeli (Shetani) siku ya upatanisho inamaanisha kufikisha.

3. Biblia ni wazi kwamba Mungu husamehe dhambi zote ambazo zimekiriwa (1 Yohana 1: 9). Ni wazi pia kwamba, ingawa imesamehewa, rekodi ya dhambi hizi inabaki kwenye vitabu vya mbinguni hadi mwisho wa wakati (Matendo 3: 19-21). Kwa nini dhambi hazifutiwi wakati zimesamehewa?



Kuna sababu nzuri sana. Hukumu ya mbinguni haijakamilika hadi hukumu ya waovu itakapofanyika - kabla ya kuangamizwa kwao mwisho wa ulimwengu. Ikiwa Mungu aliharibu rekodi kabla ya awamu hii ya mwisho ya hukumu, angeweza kushtakiwa kwa kuficha sana. Rekodi zote za mwenendo hubaki wazi kwa kutazamwa hadi uamuzi utakapokamilika.

4. Wengine wanasema hukumu ilifanyika pale msalabani. Wengine wanasema hufanyika wakati wa kifo. Je! Tunaweza kuwa na hakika wakati wa hukumu kama inavyoonyeshwa katika Mwongozo huu wa Somo ni sahihi?

Ndio. Ili kutuwezesha kuwa na uhakika kuhusu wakati wa hukumu, Mungu alielezea wazi mara tatu katika Danieli sura ya 7. Angalia muda maalum wa Mungu. Mungu hakuacha nafasi ya kutokuwa na uhakika. Mlolongo wa kimungu umetajwa mara tatu (aya 8-14, 20-22, 24-27) katika sura hii moja kama ifuatavyo:

A. Nguvu ndogo ya pembe - ilitawala A.D 538-1798. (Tazama Mwongozo wa Mafunzo 15.)

B. Hukumu - inaanza baada ya 1798 (mnamo 1844) na inaendelea hadi ujio wa pili wa Yesu.

C. Ufalme mpya wa Mungu - ulioanzishwa mwishoni mwa hukumu.

Kwa hivyo Mungu anaweka wazi kuwa hukumu haifanyiki wakati wa kifo au msalabani, lakini kati ya 1798 na kurudi kwa Yesu mara ya pili. Kumbuka kwamba ujumbe wa malaika wa kwanza uko katika sehemu, "Saa ya hukumu yake imekuja". Ufunuo 14: 6, 7. Watu wa Mungu wa wakati wa mwisho lazima wawe wanauambia ulimwengu kwamba hukumu ya mwisho iko katika kikao sasa!

5. Ni masomo gani muhimu tunaweza kujifunza kutoka kwa kusoma kwetu juu ya hukumu?

Angalia vidokezo vitano vifuatavyo:

A. Mungu anaweza kuonekana kuchukua muda mrefu kabla ya kutenda, lakini wakati wake ni sawa. Hakuna mtu aliyepotea atakayeweza kusema "sikuelewa" au "Sikujua".

B. Shetani na uovu wa kila aina mwishowe atashughulikiwa na Mungu katika hukumu. Kwa kuwa hukumu ni kazi ya Mungu na ana ukweli wote, tunapaswa kuacha kuhukumu wengine na kumruhusu Mungu afanye hivyo. Ni jambo zito kwetu kuchukua kazi ya Mungu ya kuhukumu. Ni kujinyakulia mamlaka Yake.

C. Mungu anatuachia sisi wote huru kuamua ni jinsi gani tutahusiana naye na ni nani tutamtumikia. Walakini, lazima tuwe tayari kwa athari mbaya wakati tunaamua kinyume na Neno Lake.

D. Mungu anatupenda sana hivi kwamba ametupatia vitabu vya Danieli na Ufunuo ili kuyafanya mambo haya ya wakati wa mwisho kuwa wazi. Usalama wetu pekee uko katika kumsikiliza na kufuata ushauri Wake kutoka kwa vitabu hivi vikubwa vya unabii.

E. Shetani ameazimia kumuangamiza kila mmoja wetu. Mikakati yake ya kudanganya ni nzuri sana na inashawishi sana kwamba wote isipokuwa wachache sana watanaswa. Bila nguvu ya ufufuo ya Yesu maishani mwetu kila siku kutuinga na mitego ya shetani, tutaangamizwa na Shetani.

## Maswali ya Maswali

1. Kuna awamu ngapi za hukumu? (1)

\_\_\_ Sita.

\_\_\_ Moja.

\_\_\_ Tatu.

2. Angalia vitu vya kweli kuhusu awamu ya kwanza ya hukumu. (7)

\_\_\_ Ni hukumu ya kabla ya kuja.

\_\_\_ Ilianza mnamo 1844.

\_\_\_ Iko kwenye kikao sasa.

\_\_\_ Shetani ndiye mshtaki.

\_\_\_ Malaika Gabrieli ndiye hakimumu.

\_\_\_ Mungu huongoza.

\_\_\_ Nabii Yona alitabiri.

\_\_\_ Sheria ya Mungu ndiyo kiwango.

\_\_\_ Tutazingatia maisha ya wale waliodai kuwa Wakristo.

3. Ni vitu gani vinasema ukweli juu ya awamu ya pili ya hukumu, ambayo hufanyika wakati wa miaka 1,000? (3)

\_\_\_ Wenye haki wa kila kizazi watakuwepo.

\_\_\_ Shetani ataendelea kukatisha shughuli za korti.

\_\_\_ Wote watakubali kwamba adhabu ya Shetani ni ya haki.

\_\_\_ Malaika wa Shetani watasamehewa.

\_\_\_ Waovu watadai haki zao.

\_\_\_ Wenye haki watajifunza kwa nini marafiki wao wengine wamepotea.

4. Yesu atatumika katika nafasi tatu. Wao ni kina nani? (3)

\_\_\_ Hakimu.

\_\_\_ Shahidi.

\_\_\_ Mfadhili.

\_\_\_ Karani wa korti.

\_\_\_ Wakili wa utetezi.

5. Waovu watakuwapo kibinafsi kwa hukumu mwisho wa miaka 1,000 baada ya kuuzunguka mji mtakatifu. (1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

6. Mungu ataweka wazi kwa kila mtu aliyepotea na malaika kwanini amepotea. (1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

7. Katika awamu moja ya hukumu kila mtu (mzuri na mbaya) ambaye amewahi kuishi, pamoja na malaika wote wabaya na Shetani, atakuwepo mwenyewe. Awamu gani? (1)

\_\_\_ Awamu ya kwanza-hukumu ya sasa ya kabla ya kuja.

- \_\_\_ Awamu ya pili – wakati wa miaka 1,000.
- \_\_\_ Awamu ya tatu – mwishoni mwa miaka 1,000.

8. Kwa nini vitabu vya kumbukumbu vinahitajika katika hukumu ya mbinguni? (1)

- \_\_\_ Kumjulisha Mungu ukweli.
- \_\_\_ Kumkumbusha Mungu juu ya kile ambacho anaweza kuwa amesahau.
- \_\_\_ Kuwapa malaika kitu cha kufanya.
- \_\_\_ Kusaidia watu, malaika, na wakaazi wa ulimwengu mwingine kuelewa jinsi Mungu anavyoshughulikia haki na haki.

9. "Upatanisho" inamaanisha "kuleta vitu vyote katika maelewano kamili ya kimungu." Je! Ni vitu gani hapa chini ni sehemu ya upatanisho mkubwa wa mbinguni? (5)

- \_\_\_ Kifo cha Yesu msalabani.
- \_\_\_ Hukumu.
- \_\_\_ Huduma ya Yesu kama Kuhani wetu Mkuu.
- \_\_\_ Mafuriko ya siku za Nuhu.
- \_\_\_ Danieli kwenye shimo la simba.
- \_\_\_ Uharibifu wa mwisho wa dhambi na wenye dhambi.
- \_\_\_ Uumbaji wa mbingu mpya na dunia mpya.

10. Ni vitu vipi ambavyo ni habari njema kutoka kwa hukumu? (5)

- \_\_\_ Hukumu itaamuliwa kwa niaba ya watakatifu.
- \_\_\_ Ibilisi anaungua milele kuzimu.
- \_\_\_ Dhambi haitanza tena.
- \_\_\_ Dhambi inaweza kuanza tena kwa urahisi katika siku za usoni.
- \_\_\_ Yesu ndiye hakimu wetu, wakili wetu, na shahidi.
- \_\_\_ Njia ya Mungu ya kushughulikia dhambi na wokovu itathibitishwa kikamilifu.
- \_\_\_ Yote ambayo Adamu na Hawa walipoteza kwa dhambi yatarejeshwa.

11. Ukweli ni nini juu ya Shetani kama mbuzi wa hukumu? (3)

- \_\_\_ Anaadhibiwa kwa sababu ya dhambi.
- \_\_\_ Anaadhibiwa kwa kuongoza kila mtu katika dhambi.
- \_\_\_ Hana uhusiano wowote na kulipia dhambi zetu.
- \_\_\_ Shetani atakataa kuwa mbuzi wa Azazeli na atatoroka.

12. Hukumu sio ya kiholela. Badala yake, inathibitisha kimsingi chaguzi ambazo watu wamefanya tayari kumtumikia Yesu au kuchagua bwana mwingine. (1)

- \_\_\_ Ndio.
- \_\_\_ Hapana.

13. Kusudi kuu la hukumu ni kuifanya iwe wazi kwa watu, Shetani, malaika wazuri na wabaya, na wakaazi wa ulimwengu mwingine kwamba Mungu ameshughulikia janga la dhambi kwa busara, usawa na kwa haki tangu kuanzishwa kwake. (1)

- \_\_\_ Ndio.
- \_\_\_ Hapana.

## Alama ya Mnyama

Maandiko: Ufunuo 13: 1-8, Ufunuo 14: 9-18

Somo la 20

Nambari iliyochoywa, chip ya kompyuta chini ya ngozi, au kitu kingine cha hila zaidi? Ni mojawapo ya unabii uliotafsirika vibaya katika Biblia yote - lakini ni muhimu kuelewa kwa usahihi somo hili. Lakini katika kusoma alama ya mnyama, lazima tushughulikie maswala nyeti sana, kutaja majina na kuwa maalum. Hili sio jambo maarufu leo, lakini tunapaswa kuwa thabiti kwa sababu Mungu anawapenda watu wake na anataka wajue ukweli. Ujumbe huu sio wetu, bali ni wa Yesu. Na kwa kifo cha milele kinachowakabili wale wanaopokea alama hiyo, itakuwa ni kosa kutomsaidia kufikisha ujumbe huu. Somo hili labda linapaswa kutangulizwa na onyo: "SHETANI HATAKI UTASOMA NA KUKAMILISHA KIONGOZO HIKI CHA MAFUNZO." Tafadhali soma Ufunuo 13: 1-8, 14: 9-12, na 16-18, na uombe Roho Mtakatifu akupe moyo wa uaminifu na uelewa kabla ya kuanza safari hii ya masomo.

## Mawaidha ya Haraka

Tulijifunza kutoka kwa Mwongozo wa Somo la 2 kwamba mzozo mbaya unaendelea kati ya Mungu na shetani. Imekuwa ikiendelea kwa karne nyingi tangu Lusifa, malaika mwenye nguvu zaidi mbinguni, alipomwasi Mungu. Pamoja na malaika waliojiunga naye, alijaribu kumshinda Mungu na kuchukua udhibiti wa ulimwengu. Mungu na malaika waaminifu hawakuwa na hiari zaidi ya kumtoa Lusifa na malaika zake kutoka mbinguni. Lusifa, ambaye alijulikana kama Ibilisi na Shetani, alikasirika. Azimio lake la kumwangamiza Mungu na kudhibiti ulimwengu limekua kila mwaka unaopita. Kwa kushangaza, amepata kuungwa mkono na watu wengi duniani katika uasi wake. Bwana pia anauliza uaminifu na uungwaji mkono wa watu, lakini anawaacha wote huru kuchagua. Hivi karibuni kila mtu duniani atakuwa ameungana na Shetani au Mungu. Vita vya mwisho kati ya Shetani na Mungu viko mbele, na imeelezwa katika kitabu cha Ufunuo. Kitabu hiki kinaonyesha kwamba Mungu ana nembo, au alama, ambayo itawatambulisha watu wake. Shetani pia ana nembo, au alama, ambayo itatambulisha wale wanaomuunga mkono. Kama kawaida, Shetani atafanya kazi kupitia nguvu ya kidunia iliyoonyeshwa katika Ufunuo na mnyama kuweka alama yake. Mwongozo huu wa Utafiti utafunua alama ya mnyama, ambayo kila mtu aliyepotea wa wakati wa mwisho atapokea. Isipokuwa unajua "alama" yake ni nini, utaepukaje kuipokea?

Upapa ni mpinga Kristo.

1. Ili kujua "alama" ni nini, lazima kwanza kumtambua mnyama. Je! Biblia inaelezeaje mnyama?

Jibu: Ufunuo 13: 1-8, 16-18 hutoa sifa 11 zinazotambulisha. Zimeorodheshwa hapa chini:

- A. Inatoka baharini (aya ya 1).
- B. Mkubwa wa wanyama wanne wa Danieli sura ya 7 (aya ya 2).
- C. Joka huipa nguvu na mamlaka (aya ya 2).
- D. Anapokea jeraha la kuua (aya ya 3).
- E. Jeraha la mauti limepona (aya ya 3).
- F. Nguvu kubwa ya kisiasa (aya ya 3, 7).
- G. Nguvu ya kidini yenye nguvu (aya ya 3, 8).
- H. Hatia ya kukufuru (aya 1, 5, 6).
- I. Vita na kuwashinda watakatifu (aya ya 7).
- J. Kanuni za miezi 42 (aya ya 5).
- K. Ana namba ya kushangaza 666 (aya ya 18).

Je! Zingine za hoja hizi zina pete inayojulikana? Hakika! Tulikutana na mengi yao mapema wakati tulijifunza juu ya Mpinga Kristo katika Danieli sura ya 7. "Mnyama" wa Ufunuo 13 ni jina lingine tu la "Mpinga Kristo," ambalo tulijifunza kutoka kwa Danieli 7 ni upapa.

Unabii wa Danieli na Ufunuo mara nyingi hufunika ardhi sawa na unabii wa hapo awali, lakini kila wakati makala mpya huongezwa ambayo husaidia kuhakikisha unabii huo. Kwa hivyo tegemea kujifunza vitu vipya kuhusu Mpinga Kristo kutoka kwa Mwongozo huu wa Somo. Sasa hebu fikiria, moja kwa moja, vidokezo 11 vinavyoelezea mnyama.

A. Ingesimama kutoka baharini (Ufunuo 13: 1).

Bahari (au maji) katika unabii inahusu watu, au eneo lenye watu wengi (Ufunuo 17:15). Kwa hivyo mnyama, au Mpinga Kristo, atatokea kati ya mataifa yaliyosimama ya ulimwengu uliojulikana wakati huo. Upapa, kama tunavyojua, ulitokea magharibi mwa Ulaya, kwa hivyo inafaa kwa hatua hii.

Neno La Ufafanuzi

Kwa kupatana na agizo la Mungu la kuwaheshimu watu wote (1 Petro 2:17), tunatulia hapa kutambua upapa kwa matendo na shughuli zake nyingi nzuri. Hospitali zake, nyumba za watoto yatima, utunzaji wa masikini, nyumba za akina mama ambao hawajaolewa, na utunzaji wa wazee ni za kuthaminiwa ulimwenguni. Anaweza kusifiwa kwa uaminifu kwa vitu vingi. Lakini, kama mashirika mengine yote, yeye pia amefanya makosa. Mungu huashiria makosa yake katika Ufunuo. Bwana, anayebariki na kufariji, lazima wakati mwingine aadhibu na kurekebisha. Tafadhali mwombe Roho Wake azungumze nawe unapojifunza mada hii muhimu.

B. Ingekuwa sehemu ya wanyama wanne wa Danieli sura ya 7 (Ufunuo 13: 2).

Jifunze kulinganisha hapa chini ili uone jinsi inavyofaa pamoja:

Danieli sura ya 7 Ufunuo sura ya 13

Babeli mnyama kama simba (Mst. 4) "Kinywa cha simba" (mstari 2)

Mnyama wa Uajemi na Uajemi kama mnyama (Mst. 5) "Miguu ya dubu" (mstari 2)  
Ugiriki Mnyama kama chui (vs. 6) "Kama chui" (mstari 2)  
Roma Mnyama mwenye pembe kumi (vs. 7) "Akiwa na ... pembe kumi" (mstari 1)

Wanyama wanne wa Danieli 7 wameonyeshwa kama sehemu ya Mpinga Kristo, au mnyama, kwa sababu upapa ulijumuisha imani na mazoea ya kipagani kutoka kwa falme zote nne. Aliwavaa mavazi ya kiroho na kuwaeneza ulimwenguni kama mafundisho ya Kikristo. Hii ni moja ya taarifa nyingi zinazounga mkono kutoka kwa historia: "Kwa hali fulani, yeye [upapa] amenakili shirika lake kutoka kwa Dola ya Kirumi, amehifadhi na kuzaa matunda ya fikra za kifalsafa za Socrates, Plato, na Aristotle, zilizokopwa kutoka Wabaharia wote na Dola ya Kirumi ya Byzantine, lakini daima hubaki yeye mwenyewe, akiunganisha kabisa vitu vyote vilivyotokana na vyanzo vya nje." 1 Hoja hii inafaa kabisa upapa.

C. Mnyama lazima apokee nguvu zake, kiti (mtaji), na mamlaka kutoka kwa joka (Ufunuo 13: 2). Kutambua joka, nenda kwenye Ufunuo sura ya 12, ambapo kanisa la Mungu la wakati wa mwisho linaonyeshwa kama mwanamke safi. Katika unabii, mwanamke safi anawakilisha watu wa kweli wa Mungu au kanisa (Yeremia 6: 2 Isaya 51:16). (Katika Mwongozo wa Somo 23, tutatoa utafiti wa kina juu ya kanisa la Mungu la wakati wa mwisho wa Ufunuo sura ya 12. Mwongozo wa Somo la 22 unaelezea Ufunuo sura ya 17 na 18, ambapo makanisa yaliyoanguka yanaonyeshwa na mama aliyeanguka na binti zake walioanguka.) mwanamke anaonyeshwa akiwa mjamzito na yuko karibu kujifungua. Joka huinama karibu, akitumaini "kumla" mtoto wakati wa kuzaliwa. Walakini, wakati mtoto anazaliwa anakwepa joka, anatimiza utume Wake, na kisha hupanda kwenda mbinguni. Kwa wazi mtoto ni Yesu, ambaye Herode alijaribu kumuangamiza kwa kuua watoto wote huko Bethlehemu (Mathayo 2:16). Kwa hivyo joka linawakilisha Roma ya kipagani, ambayo Herode alikuwa mfalme. Nguvu nyuma ya njama ya Herode, kwa kweli, ilikuwa ibilisi (Ufunuo 12: 7-9). Shetani hutenda kupitia serikali anuwai kukamilisha kazi yake mbaya katika kesi hii, Roma ya kipagani.

Tutanukuu marejeleo mawili tu ya kuunga mkono kutoka kwa historia, ingawa kuna mengi: (1) "Kanisa la Kirumi ... lilijitutumua mahali pa Dola ya Ulimwengu ya Kirumi, ambayo ndio mwendelezo halisi. ... Papa ... ndiye mrithi wa Kaisari." 2 (2) "Kanisa kuu la Katoliki lilikuwa kidogo zaidi ya Dola ya Kirumi kubatizwa. Roma ilibadilishwa na kugeuzwa pia. Mji mkuu wa Dola ya zamani ukawa mji mkuu wa Dola ya Kikristo. Ofisi ya Pontifex Maximus iliendelea katika hiyo ya Papa." 3 Kwa hivyo hatua hii pia inafaa upapa. Alipokea mji mkuu wake na nguvu kutoka Roma ya kipagani.

D. Ingepokea jeraha la mauti (Ufunuo 13: 3).

Jeraha la mauti lilisababishwa wakati jenerali wa Napoleon, Alexander Berthier, alipoingia Roma na kumchukua Papa Pius VI mateka mnamo Februari 1798. Napoleon aliamuru kwamba wakati kifo cha papa, upapa ungekomeshwa. Papa alikufa huko Ufaransa mnamo Agosti 1799. "Nusu Ulaya ilidhani ... kwamba bila Papa Upapa umekufa." 4 Kwa hivyo hatua hii pia inafaa upapa.

E. Jeraha la mauti litaponywa, na ulimwengu wote utampa mnyama heshima (Ufunuo 13: 3).

Tangu uponyaji wake, nguvu ya upapa imekua na kuongezeka hadi leo yeye ni moja ya mashirika yenye nguvu ya kidini-kisiasa na vituo vya ushawishi ulimwenguni. Malaki Martin, mtaalam wa ndani wa Vatican na mtaalam wa ujasusi, anafunua yafuatayo katika kitabu chake kinachouzwa zaidi The Keys of This Blood 5 (namba za ukurasa katika mabano):

KUHUSU PAPA:

Ameazimia kuwa mtawala wa ulimwengu kama alivyokuwa Konstantino katika siku zake (49).

Analindwa na serikali nne (120). Yeye ndiye mtu anayejulikana zaidi wa karne ya 20 (123). Yeye ni rafiki wa kibinafsi na viongozi wa nchi 91 (490). Watu wa ulimwengu wanaonekana kwake tayari kwa serikali madhubuti ya maadili ya ulimwengu na udhibiti (160). Waandishi wa habari elfu kumi na sita waliripoti ziara yake ya Amerika (490).

#### KUHUSU UKURASA:

Balozi wa Amerika anasema Vatican hailinganishwi kama "chapisho la kusikiliza" (120). Vatican inajua ifikapo Jumamosi nini kitatokea Jumatatu mahali popote ulimwenguni (439). Muundo wa papa umeandaliwa kwa sheria ya ulimwengu sasa (143).

Kwa wazi, jeraha limepona na macho ya mataifa yako juu ya Vatikani, kwa hivyo hatua hii pia inafaa upapa.

F. Ingekuwa nguvu kubwa ya kisiasa (Ufunuo 13: 3, 7).  
Angalia kipengee E hapo juu.

G. Ingekuwa shirika lenye nguvu sana la kidini (Ufunuo 13: 3, 8).  
Angalia kipengee E hapo juu.

H. Itakuwa na hatia ya kukufuru (Ufunuo 13: 5, 6).  
Upapa una hatia ya kukufuru kwa sababu makuhani wake wanadai kusamehe dhambi na mapapa wake wanadai kuwa Kristo.

I. Ingefanya vita na kuwatesa watakatifu (Ufunuo 13: 7).  
Upapa uliwatesa na kuwaangamiza mamilioni ya watakatifu wakati wa Enzi za Giza.

J. Ingetawala kwa miezi 42 (Ufunuo 13: 5).  
Upapa ulitawala kwa miezi 42 ya kinabii, ambayo ni sawa na miaka 1,260, kutoka A.D. 538-1798.

Pointi H kupitia J pia zinafaa upapa. Tuliwagusa kwa kifupi hapa kwa sababu zilifunikwa kabisa katika Mwongozo wa Somo la 15, swali la 8, vitu E, G, na H.

K. Ingekuwa na nambari ya kushangaza 666 (Ufunuo 13:18).  
Mstari huu unasema, "Ni idadi ya mtu," na Ufunuo 15: 2 inasema ni "idadi ya jina lake." Je! Unafikiria mtu gani unapofikiria upapa? Kwa kawaida, sisi sote tunafikiria juu ya papa. Jina lake rasmi ni nani? Hapa kuna nukuu ya Katoliki: "Jina la papa wa Roma ni" Vicarius Filii Dei "(Kiingereza: "Kasisi wa Mwana wa Mungu"). papa kwenye kurasa 114, 122. Nukuu ya chini ya Ufunuo 13:18 katika baadhi ya matoleo ya Biblia ya Douay [Katoliki] inasema, "Herufi za nambari za jina lake zitakuwa idadi hii."

Tena, upapa unafaa mahali pa kitambulisho. Mnyama aliye na "alama" ni upapa. Hakuna nguvu nyingine katika historia inayoweza kutoshea haya maelezo ya kimungu. Sasa kwa kuwa tumemtambua mnyama, tunaweza kugundua alama yake, au ishara ya mamlaka. Lakini kwanza, wacha tuangalie ishara ya mamlaka ya Mungu.

1Andre Retif, Roho Katoliki, trans. na Dom Aldhelm Mkuu, Juz. 88 ya The Twentieth Century Encyclopedia of Catholicism (New York, Hawthorne Books, 1959), p. 85.

2Adolf Harnack, *Ukristo ni nini?* trans. na Thomas Bailey Saunders (New York: Putnam, 2 ed., rev., 1901), p. 270.

3Alexander Clarence Flick, *The Rise of the Mediaeval Church* (chapa tena: New York, Burt Franklin, 1959), ukurasa wa 148, 149.

4Joseph Rickaby, "The Modern Papacy," *Mihadhara juu ya Historia ya Dini, Hotuba ya 24*, (London: Catholic Truth Society, 1910), p. 1.

5 (New York, Simon & Schuster, 1990)

6 "Majibu ya Maswali ya Wasomaji," *Mgeni wetu wa Jumapili*, Novemba 15, 1914.

Sabato ni ishara, au alama, ya nguvu ya Mungu.

2. Ni nini alama ya Mungu, au ishara, ya mamlaka?

"Niliwapa sabato zangu, iwe ishara kati yangu na wao, ili wapate kujua ya kuwa mimi ndimi Bwana niwatakasaye." Ezekeieli 20:12. "Ni ishara kati yangu na wana wa Israeli milele; kwa kuwa katika siku sita Bwana alifanya mbingu na nchi." Kutoka 31:17.

Jibu: Mungu anasema katika maandiko hapo juu kwamba alitupa Sabato yake kama ishara tukufu ya uweza wake wa kutuumba na nguvu zake za kututakasa (kutubadilisha na kutuokoa). Katika Biblia, maneno muhuri, ishara, alama, na ishara hutumiwa sawa.7 Ishara ya Mungu, Sabato, inawakilisha nguvu Yake takatifu ya kutawala kama Muumba na Mwokozi. Ufunuo 7: 1-3 inasema itaandikwa juu ya paji la uso (akili, Waebrania 10:16) ya watu Wake. Itaashiria kuwa wanamilikiwa naye na wana tabia yake. Waebrania 4: 4-10 inathibitisha hili kwa kusema kwamba tunapoingia katika pumziko Lake (pokea wokovu), tunapaswa kuweka Sabato Yake ya siku ya saba takatifu kama ishara, au alama ya wokovu. Utunzaji wa Sabato wa kweli unaashiria kwamba mtu ametoa maisha yake kwa Yesu Kristo na yuko tayari kufuata popote Yesu anapoongoza.

Kwa kuwa ishara, au alama, ya mamlaka na uweza wa Mungu ni siku Yake takatifu ya Sabato, inaonekana uwezekano kwamba alama, au alama, ya mpinzani wa Mungu, mnyama, inaweza pia kuhusisha siku takatifu. Wacha tuone ikiwa inafanya.

7 (Linganisha Mwanzo 17:11 na Warumi 4:11 na Ufunuo 7: 3 na Ezekeieli 9: 4.)

Jumapili kama siku takatifu ni alama ya mnyama, au ishara ya mamlaka.

3. Je! Upapa unasema nini ni ishara yake, au alama, ya mamlaka?

Jibu: Angalia sehemu ifuatayo kutoka katekisimu Katoliki:

"Swali: Je! Unayo njia nyingine yoyote ya kuthibitisha kwamba Kanisa lina uwezo wa kuanzisha sherehe za maagizo?"

"Jibu: Asingekuwa na nguvu kama hizo, asingeweza kufanya yale ambayo wanadini wote wa kisasa wanakubaliana naye - asingeweza kuchukua nafasi ya utunzaji wa Jumapili siku ya kwanza ya juma, kwa maadhimisho ya Jumamosi siku ya saba, mabadiliko ambayo hayana mamlaka yoyote ya Kimaandiko."8

Kwa hivyo upapa hapa unasema kwamba ilibadilisha Sabato kuwa Jumapili na kwamba karibu makanisa yote yalikubali siku mpya takatifu. Kwa hivyo, upapa unadai kwamba Jumapili kama siku



takatifu ni alama, au ishara, ya nguvu na mamlaka yake.

Stephen Keenan, Katekismus ya Mafundisho [FRS No. 7.], (3 American ed., Rev. : New York, Edward Dunigan & Bro., 1876), p. 174.

Kubadilisha Sabato hadi Jumapili kunajumuisha kubadilisha sheria ya Mungu - jambo zito sana.

4. Je! Mungu alitabiri mabadiliko kama hayo katika Maandiko?

Jibu: Ndio! Katika kuelezea Mpinga Kristo katika Danieli 7:25, Mungu alisema "itafikiria kubadilisha nyakati na sheria."

A. Upapa umejaribuje kubadili sheria za Mungu? Kwa njia tatu tofauti: Katika katekismus yake (1) amecha amri ya pili dhidi ya kuabudu sanamu, na (2) amefupisha amri ya nne (Sabato) kutoka maneno 94 hadi nane tu. Amri ya Sabato (Kutoka 20: 8-11) inabainisha wazi Sabato kama siku ya saba ya juma. Kama ilibadilishwa na upapa, amri hiyo inasomeka: "Kumbuka kwamba unaitakasa siku ya Sabato." Imeandikwa hivi, inaweza kumaanisha siku yoyote. Na, mwishowe, (3) aligawanya amri ya kumi kuwa amri mbili.

B. Upapa umejaribuje kubadilisha nyakati za Mungu? Kwa njia mbili: (1) Amebadilisha wakati wa Sabato kutoka siku ya saba hadi siku ya kwanza. (2) Amebadilisha pia "majira" ya Mungu kwa masaa ya mwanzo na ya kufunga ya Sabato. Badala ya kuhesabu siku ya Sabato kutoka machweo ya Ijumaa usiku hadi machweo Jumamosi usiku kama vile Mungu anaamuru (Mambo ya Walawi 23:32), alichukua mila ya kipagani ya Kirumi ya kuhesabu siku kutoka usiku wa manane Jumamosi usiku hadi usiku wa manane Jumapili usiku. Mungu alitabiri "mabadiliko" haya yatajaribiwa na mnyama, au Mpinga Kristo.

Angalia sehemu ifuatayo kutoka katekismus Katoliki:

Swali: Siku ya Sabato ni ipi?

Jibu: Jumamosi ni siku ya Sabato.

Swali: Kwa nini tunaadhimisha Jumapili badala ya Jumamosi?

Jibu: Tunashika Jumapili badala ya Jumamosi kwa sababu Kanisa Katoliki lilihamisha sherehe kutoka Jumamosi hadi Jumapili. <sup>9</sup>

Hapa kuna taarifa nyingine ya Kikatoliki: "Kanisa liko juu ya Biblia na uhamisho huu wa utunzaji wa Sabato kutoka Jumamosi hadi Jumapili ni uthibitisho wa ukweli huo." <sup>10</sup>

Upapa unasema katika marejeleo haya kwamba mabadiliko yake mafanikio ya utunzaji wa Sabato kwa ibada ya Jumapili ni uthibitisho kwamba mamlaka yake ni kubwa, au "juu," Maandiko.

<sup>9</sup>Peter Geiermann, Katekismus wa Convert ya Mafundisho Katoliki (St. Louis, B. Herder Book Co, 1957 ed.), P. 50.

<sup>10</sup> Rekodi ya Katoliki (London, Ontario, Canada, Septemba 1, 1923).

Upapa umebadilisha Sabato kuwa Jumapili.

5. Je! Mtu yeyote anawezaje kuthubutu kujaribu kubadilisha siku takatifu ya Mungu?  
Jibu: Tunauliza upapa, " Je! Kweli ulibadilisha Sabato kuwa Jumapili?"

Anajibu, "Ndio, tulifanya. Ni ishara yetu, au alama, ya mamlaka na nguvu."

Tunauliza, " Je! Unawezaje kufikiria kufanya hivyo?"

Ni swali linalofaa. Lakini swali ambalo upapa huwauliza rasmi Waprotestanti linafaa zaidi. Tafadhali isome kwa uangalifu:

"Utaniambia kuwa Jumamosi ilikuwa Sabato ya Kiyahudi, lakini kwamba Sabato ya Kikristo imebadilishwa kuwa Jumapili. Imebadilishwa! Lakini na nani? Ni nani aliye na mamlaka ya kubadilisha amri dhahiri ya Mungu Mwenyezi? Wakati Mungu amesema na kusema, Wewe weka siku takatifu siku ya saba, ni nani atakayethubutu kusema, La, unaweza kufanya kazi na kufanya kila aina ya biashara ya ulimwengu siku ya saba lakini utaitakasa siku ya kwanza badala yake? Hili ni swali la muhimu zaidi, ambalo najua sio jinsi unavyoweza kujibu. Wewe ni Mprotestanti, na unakiri kufuata Biblia na Biblia tu na bado katika jambo muhimu kama utunzaji wa siku moja katika siku saba kama siku takatifu, unaenda kinyume na herufi wazi ya Biblia, na uweke siku nyingine mahali pa siku hiyo ambayo Biblia imeamuru.

Amri ya kutakasa siku ya saba ni moja wapo ya amri kumi unayoamini kwamba zile zingine tisa bado zinafunga ni nani aliyekupa mamlaka ya kuchezea ile ya nne? Ikiwa unaambatana na kanuni zako mwenyewe, ikiwa unafuata Biblia na Biblia tu, unapaswa kuweza kutoa sehemu ya Agano Jipya ambamo amri hii ya nne imebadilishwa wazi. "11

11 Maktaba ya Mafundisho ya Kikristo: Kwanini Hutaki Mtakatifu Siku ya Sabato? (London: Burns na Oates, Ltd.), ukurasa wa 3, 4.

Kwa kusikitisha, Ukamoliki na Uprotestanti wana hatia mbele ya bar ya hukumu ya mbinguni kwa kukataa Sabato takatifu ya Mungu, ishara yake takatifu ya kitambulisho.

Viongozi wa kidini ambao hupuuza Sabato takatifu ya Mungu watakabiliwa na hasira yake.

6. Ni maonyo gani mazito ambayo Mungu ametoa juu ya sheria yake na ishara yake, au alama?

Jibu: A. Mungu anaonya viongozi wa dini dhidi ya kusababisha watu kujikwaa kwa kusema kwamba amri zingine hazijali (Malaki 2: 7-9). Kwa mfano, wahudumu wengine hufundisha, "Haijalishi ni siku gani unaweka takatifu."

B. Mungu anaonya watu ambao wanataka wahudumu wao kuhubiri ngano laini badala ya ukweli juu ya sheria yake (Isaya 30: 9, 10).

C. Mungu anaonya watu juu ya kuifanya mioyo yao kuwa migumu dhidi ya ukweli wa sheria yake (Zekaria 7:12).

D. Mungu anaonya watu wanaosema itaonekana kuwa ya ajabu kushika sheria za Mungu kama Sabato, kwa mfano (Hosea 8:12).

E. Mungu anasema kuwa machafuko, msiba, shida, na ole wa dunia huja kwa sababu watu wanakataa kufuata sheria Yake, na hata wamejaribu kuibadilisha (Isaya 24: 4-6).

F. Mungu anaonya viongozi wa dini ambao wanakataa kuhubiri unabii wa wakati wa mwisho (Isaya 29:10, 11).

G. Mungu anaonya kabisa kwamba viongozi wanaofundisha hakuna tofauti kati ya vitu vitakatifu (kama Sabato takatifu ya Mungu) na mambo ya kawaida (kama Jumapili) watakabiliwa na ghadhabu Yake (Ezekieli 22:26, 31).

Paji la uso ni ishara ya akili. Watu watawekwa alama katika paji la uso wao kwa kuiona Jumapili kama siku takatifu.

7. Ufunuo 13:16 inasema watu watapokea alama ya mnyama kwenye paji la uso au mkononi. Hii inamaanisha nini?

Jibu: Paji la uso linawakilisha akili (Waebrania 10:16). Mtu atatiwa alama kwenye paji la uso na uamuzi wa kuweka Jumapili kama siku takatifu. Mkono ni ishara ya kazi (Mhubiri 9:10). Mtu atatiwa alama mkononi kwa kufanya kazi kwa Sabato takatifu ya Mungu au kwa kwenda pamoja na sheria za Jumapili kwa sababu za kiutendaji (kazi, familia, n.k.). Ishara, au alama, ya Mungu au mnyama haitaonekana kwa watu. Kwa asili, utajiweka alama kwa kukubali ishara ya Mungu au alama, Sabato, au alama ya mnyama, Jumapili. Ingawa haionekani kwa wanadamu, Mungu atajua ni nani aliye na alama gani (2 Timotheo 2:19).

Mungu anataka watu wake waache kukanyaga siku yake takatifu.

8. Kulingana na Isaya 58: 1, 13, 14, ni ujumbe gani wenye uamuzi ambao Mungu anatoa kwa watu wake katika siku za mwisho?

"Paza sauti, usiiache, paza sauti yako kama tarumbeta, na uwaambie watu wangu makosa yao."

"Ukiugeza mguu wako kuiacha sabato, usifanye mapenzi yako katika siku yangu takatifu; na kuiita sabato kuwa raha, ... ndipo utajipendeza katika Bwana." Isaya 58: 1, 13, 14.

Jibu: Anasema, onyesha "watu wangu" kwamba wana (bila hatia labda) wanafanya dhambi kwa sababu wanakanyaga siku Yangu takatifu, na uwaombe waache kuvunja Sabato Yangu ili niwabariki. Zungumza kwa sauti ili wakusikie!

Ona kwamba malaika wa tatu wa Ufunuo 14: 9-12, ambaye huleta ujumbe juu ya alama ya mnyama, anazungumza kwa sauti kubwa pia (aya ya 9). Ujumbe ni muhimu sana kuuchukua kama kawaida. Ni suala la maisha-au-kifo. Yesu anasema kondoo Wake, au watu wake, watamfuata wakati atawaita. (Yohana 10:16, 27).

Wakati sheria zinapitishwa kulazimisha ibada ya Jumapili, wale wanaotii watapokea alama ya mnyama.

9. Je! Watu wanaoabudu Jumapili (kama siku takatifu) wana alama ya mnyama sasa?

Jibu: Hapana! Hakuna mtu atakayekuwa na alama ya mnyama mpaka ibada ya Jumapili itakapokuwa suala linalolazimishwa na sheria. Wakati huo (mbele tu), wale ambao wataamua kufuata mafundisho ya uwongo ya mnyama na kuabudu Jumapili (siku takatifu ya mnyama bandia) watapokea alama ya mnyama.

Wale wanaomfuata Yesu na kutii ukweli Wake wataitakasa siku yake ya Sabato takatifu na kupokea alama yake. Wale ambao wanatarajia kukataa alama ya mnyama katika siku zijazo lazima waingie chini ya bendera ya Sabato ya Yesu sasa. Nguvu zake zinapatikana kwa wale wanaomtii (Matendo 5:32). Bila Yeye, hatuwezi kufanya chochote (Yohana 15: 5). Pamoja naye, vitu vyote vinawezekana (Marko 10:27).

Ni wale tu ambao wana alama ya Mungu, au ishara, katika paji la uso wao ndio wataingia mbinguni.

10. Kulingana na kitabu cha Ufunuo, Yohana aliona nani hasa katika ufalme wa milele wa Mungu?  
Jibu: Jibu ni mara tatu na ni wazi sana:

A. Wale ambao wana alama ya Mungu, au ishara (Sabato Yake), katika paji la uso wao (Ufunuo 7: 3).

B. Wale waliokataa kujitambulisha na mnyama au sanamu yake na waliokataa kuwa na alama yake au jina katika paji la uso wao (Ufunuo 15: 2).

C. Watu ambao leo, na hata milele, wanafuata mahali Yesu anaongoza, wakimtumaini kabisa katika kila kitu (Ufunuo 14: 4). Hakuna njia nyingine.

Kumfuata Yesu lazima kujumuishe kutunza Sabato Yake ya siku ya saba takatifu.

11. Je! Yesu anasema nini kwa watu leo?

"Yeye anifuataye hatatembea gizani, bali atakuwa na nuru ya uzima." Yohana 8:12.

Jibu: Ahadi nzuri sana! Ikiwa tutamfuata, hatutaishia gizani lakini, badala yake, tutakuwa na ukweli mtukufu. Hakuna kitu kinachoweza kufurahisha zaidi! Zaidi ya hayo, kumfuata yeye na kushika Sabato Yake kutaweka alama ya Mungu kwenye paji la uso wetu na kutuinga na mapigo mabaya (Zaburi 91:10) ambayo itawaangukia wale wasioasi (Ufunuo sura ya 16). Pia inatuashiria kuwa tuko tayari kwa tafsiri wakati wa kuja kwa Yesu mara ya pili. Ni ulinzi wenye baraka gani na uhakikisho ambao Mungu ametupatia!

#### Tahadhari ya Haraka

Utagundua habari ya kushangaza unapojifunza Miongozo mitatu ya mwisho ya Mafunzo ya hizo tisa zinazohusu ujumbe wa malaika watatu wa Ufunuo 14: 6-14. Miongozo hii ya Utafiti itaelezea (1) jukumu la Merika katika mzozo wa mwisho wa dunia, (2) jinsi makanisa na dini za ulimwengu zitahusika, (3) ni hali gani za ulimwengu zitakazosababisha vita vya mwisho vya dunia, na (4) Shetani mkakati wa kushangaza wa kudanganya mabilioni.

Labda unajiuliza ni nini makanisa ya Kiprotestanti yanasema juu ya madai ya papa ya kubadilisha Sabato kuwa Jumapili. Nukuu ambazo zinaonekana katika sehemu ya "Maswali Yako ya Mawazo Yaliyojibiwa" ya somo hili zitatoa majibu ya kushangaza.

12. Sasa nimeamua kuanza kuitunza Sabato yake ya siku ya saba (Jumamosi) kama siku Yake takatifu na kumfuata popote Anakoongoza.

Jibu:

#### Maswali ya Mawazo

1. Je, wahubiri na wachungaji wengine wanasema nini kuhusu Sabato na Jumapili?

Jibu:

Hapa kuna maoni mengi kutoka kwa makanisa na mamlaka zingine juu ya Sabato:

Mbatizaji: "Kulikuwa na ni amri ya kuitakasa siku ya Sabato, lakini siku hiyo ya Sabato haikuwa Jumapili. ... Itasemekana, hata hivyo, na kwa onyesho la ushindi, kwamba Sabato ilihamishwa kutoka siku ya saba kwenda siku ya kwanza ya juma. .. Je! rekodi ya shughuli kama hiyo inaweza kupatikana wapi? Si katika Agano Jipya - hapana kabisa. Hakuna ushahidi wa maandiko wa mabadiliko ya taasisi ya Sabato kutoka siku ya saba hadi siku ya kwanza. ya wiki." Dk Edward T. Hiscox, mwandishi wa The Baptist Manual, katika jarida lililosomwa mbele ya mkutano wa mawaziri wa New York uliofanyika Novemba 13, 1893.

Katoliki: "Unaweza kusoma Biblia kutoka Mwanzo hadi Ufunuo, na hautapata mstari mmoja unaoruhusu utakaso wa Jumapili. Maandiko yanalazimisha utunzaji wa kidini wa Jumamosi, siku ambayo sisi [Wakatoliki] hatutakase kamwe." James Kadinali Gibbons, Imani ya Baba zetu, chapa ya 16, 1880, p. 111.

Kanisa la Kristo: "Mwishowe, tuna ushuhuda wa Kristo juu ya mada hii. Katika Marko 2:27, anasema: "Sabato ilifanywa kwa ajili ya mwanadamu, na sio mtu kwa ajili ya Sabato." Kutokana na kifungu hiki ni dhahiri kwamba Sabato haikutengenezwa kwa ajili ya Waisraeli tu, kwani Paley na Hengstenberg wangetutaka tuamini, bali kwa mwanadamu ... yaani, kwa mbio. Kwa hivyo tunahitimisha kuwa Sabato ilitakaswa tangu mwanzo, na kwamba ilipewa Adamu, hata katika Edeni, kama moja ya taasisi za zamani ambazo Mungu aliagiza kwa furaha ya watu wote." Robert Milligan, Mpango wa Ukombozi, (St. Louis, The Bethany Press, 1962), p. 165.

Mkusanyiko: "Sabato ya Kikristo [Jumapili] haimo katika Maandiko, na haikuwa na kanisa la zamani lililoitwa Sabato." Theolojia ya Dwight, Juz. 4, uk. 401.

Maaskofu: "Jumapili (Anakufa Solis, wa kalenda ya Kirumi, 'siku ya jua', kwa sababu imewekwa kwa jua), siku ya kwanza ya juma, ilipitishwa na Wakristo wa mapema kama siku ya ibada. ... Hapana kanuni za utunzaji wake zimewekwa katika Agano Jipya, na hata, maadhimisho yake hayajaamriwa hata kidogo." "Jumapili," Kitabu cha Kidini, Juz. 3, (New York, Funk na Wagnalls, 1883) uk. 2259.

Kilutheri: "Utunzaji wa siku ya Bwana [Jumapili] haukutegemea amri yoyote ya Mungu, lakini kwa mamlaka ya kanisa." Ukiri wa Imani wa Augsburg, ulionukuliwa katika Mwongozo wa Sabato Katoliki, Sehemu ya 2, Sura ya 1, Sehemu ya 10.

Methodist: "Chukua suala la Jumapili. Kuna dalili katika Agano Jipya juu ya jinsi kanisa lilivyokuja kushika siku ya kwanza ya juma kama siku ya ibada, lakini hakuna kifungu kinachowaambia Wakristo kuishika siku hiyo, au kuhamisha Sabato ya Kiyahudi hadi siku hiyo." Harris Franklin Rall, Wakili wa Kikristo, Julai 2, 1942.

Taasisi ya Moody Bible: "Sabato ilikuwa ya lazima katika Edeni, na imekuwa ikianza kutumika tangu wakati huo. Amri hii ya nne inaanza na neno" kumbuka, "kuonyesha kuwa Sabato tayari ilikuwepo wakati Mungu aliandika sheria kwenye mbaio za mawe huko Sinai Je! Watu wanawezaje kudai kwamba amri hii moja imeondolewa wakati wata kubali kwamba zile zingine tisa bado zinafunga?" D. L. Moody, Uzito na Kutaka, p. 47.

Presbyterian: "Mpaka, kwa hivyo, inaweza kuonyeshwa kuwa sheria yote ya maadili imefutwa, Sabato itasimama. ... Mafundisho ya Kristo yanathibitisha kudumu kwa Sabato." T. C. Blake, D.D, Mafundisho ya Teolojia, kurasa 474, 475.

Pentekoste: "Kwa nini tunaabudu Jumapili? Je! Biblia haifundishi kwamba Jumamosi inapaswa kuwa Siku ya Bwana?' ... Inavyoonekana tutalazimika kutafuta jibu kutoka kwa chanzo kingine isipokuwa Agano Jipya." David A. Womack, "Je, Jumapili ni Siku ya Bwana?" The Pentecostal Evangel, Agosti 9, 1959, Na. 2361, p. 3.

Encyclopedia: "Jumapili lilikuwa jina lililopewa na wapagani hadi siku ya kwanza ya juma, kwa sababu

ilikuwa siku ambayo waliabudu jua, ... siku ya saba ilibarikiwa na kutakaswa na Mungu mwenyewe, na ... Yeye inahitaji viumbe vyake kuitunza kuwa takatifu kwake. Amri hii ni ya wajibu kwa wote na milele.

Kitabu cha Biblia cha Eadie, 1872 ed., P. 561.

#### Maswali ya Maswali

1. Watu wengi tayari wamepokea alama ya mnyama. (1)  
\_\_\_\_ Ndio.  
\_\_\_\_ Hapana.
2. Alama ya mnyama ni (1)  
\_\_\_\_ Nambari yako ya Usalama wa Jamii.  
\_\_\_\_ Jumapili kama siku takatifu.  
\_\_\_\_ Misimbo ya baa ya bei ya mboga.
3. Shirika la mnyama ambalo lina alama ni (1)  
\_\_\_\_ Umoja wa Mataifa.  
\_\_\_\_ Upapa.  
\_\_\_\_ Jumuiya ya Mataifa ya Ulaya.  
\_\_\_\_ Tume ya pande tatu.
4. Alama ni halisi na itaonekana na wote. (1)  
\_\_\_\_ Ndio.  
\_\_\_\_ Hapana.
5. Mungu pia ana alama, au ishara, ya nguvu na mamlaka yake. (1)  
\_\_\_\_ Ndio.  
\_\_\_\_ Hapana.
6. Alama ya Mungu ya mamlaka ni (1)  
\_\_\_\_ Nambari ya siri ambayo hupewa kila Mkristo mwaminifu.  
\_\_\_\_ Kunena kwa lugha.

- \_\_\_ Utunzaji wa Sabato katika ukumbusho wa Uumbaji na utakaso.  
 \_\_\_ Ubatizo.
7. Je! "Mnyama" alijaribu kubadili sheria ya Mungu? (2)  
 \_\_\_ Kubadilisha Sabato (ya amri ya nne) kuwa Jumapili.  
 \_\_\_ Kufundisha kuwa sio dhambi kuzini.  
 \_\_\_ Kuondoa amri dhidi ya kuabudu picha.
8. Katika unabii wa Biblia, miezi 42 ni ya muda gani? (1)  
 \_\_\_ 420 miaka halisi.  
 \_\_\_ Miaka halisi na nusu halisi.  
 \_\_\_ siku 1,260 halisi.  
 \_\_\_ miaka 1,260 halisi.
9. Alama ya mnyama itawekwa wapi? (2)  
 \_\_\_ Mkononi.  
 \_\_\_ Kwenye kinywa.  
 \_\_\_ Kwenye shavu.  
 \_\_\_ Katika paji la uso.
10. Alama ya Mungu itawekwa wapi? (1)  
 \_\_\_ Mkononi.  
 \_\_\_ Katika paji la uso.  
 \_\_\_ Kwenye ulimi wa mtu.
11. Ni ujumbe upi kati ya malaika watatu ni onyo dhidi ya alama ya mnyama? (1)  
 \_\_\_ Ujumbe wa malaika wa kwanza.  
 \_\_\_ Ujumbe wa malaika wa pili.  
 \_\_\_ Ujumbe wa malaika wa tatu.
12. Mnyama alijaribu kubadilisha nyakati za Mungu na? (2)  
 \_\_\_ Kuadhimisha Mwaka Mpya kama likizo.  
 \_\_\_ Kubadilisha siku takatifu ya Mungu kutoka siku ya saba hadi siku ya kwanza ya juma.  
 \_\_\_ Kuweka masaa ya siku takatifu ya Mungu kama usiku wa manane-hadi-usiku wa manane badala ya jua-kwa-jua.
13. Yesu alitupa ujumbe wa onyo kuhusu alama ya mnyama. (1)  
 \_\_\_ Ndio.  
 \_\_\_ Hapana.
14. Ishara, alama, muhuri, na ishara hutumiwa kwa kubadilishana katika Maandiko. (1)  
 \_\_\_ Ndio.  
 \_\_\_ Hapana.
15. Hakuna idhini ya Maandiko ya kuiona Jumapili kama siku takatifu. (1)  
 \_\_\_ Kweli.  
 \_\_\_ Uwongo.

USA katika Unabii wa Biblia  
Mwanamke Mwingine

Somo la 21

Je! Inaweza kuwa kweli? Amerika katika unabii wa Biblia - kabisa! Unapofikiria juu yake, inaeleweka kuwa taifa lenye nguvu zaidi na lenye ushawishi mkubwa duniani litachukua jukumu muhimu katika hafla za kushangaza za historia ya ulimwengu ya kufunga. Lakini mshangao zaidi unakusubiri wakati Biblia inafunua jinsi taifa linaloongoza la ulimwengu lilivyopatikana na kwanini! Tafadhali soma Ufunuo 13: 11-18 kabla ya kuanza mwongozo huu, kwa sababu aya hizi nane zinatoa picha ya kinabii ya Amerika katika siku zijazo.

Mnyama wa Ufunuo 13: 1-10 anaashiria upapa.

1. Nguvu mbili za ulimwengu zinaonyeshwa katika Ufunuo sura ya 13. Nguvu ya kwanza ni ipi?

Jibu: Mnyama mwenye vichwa saba (Ufunuo 13: 1-10) sio mwingine ila upapa wa Kirumi.

(Tazama Mwongozo wa Mafunzo 15 kwa utafiti kamili juu ya mada hii.) Kumbuka kwamba wanyama katika unabii wa Biblia wanaashiria mataifa au serikali kuu (Danieli 7:17, 23).

Mnamo 1798, Jenerali Berthier alijeruhi upapa wakati alipomchukua papa mateka.

2. Ni mwaka gani upapa ulitabiriwa kupoteza ushawishi na nguvu zake ulimwenguni?

"Alipewa nguvu ya kuendelea miezi arobaini na miwili." Ufunuo 13: 5.

Jibu: Biblia ilitabiri kwamba upapa utapoteza ushawishi na nguvu zake ulimwenguni mwishoni mwa miezi 42. Unabii huu ulitimizwa mnamo 1798, wakati Jenerali Berthier wa Napoleon alipomchukua papa mateka na nguvu ya papa ilipokea jeraha lake mbaya. (Kwa maelezo kamili, angalia Mwongozo wa Somo la 15.)

Mnyama wa Ufunuo 13: 11-18 anaashiria Amerika.

3. Je! Ni taifa gani lililotabiriwa kutokea karibu wakati huo huo upapa ulikuwa unapokea jeraha lake la kuua?

"Kisha nikaona mnyama mwingine akipanda juu kutoka katika nchi; naye alikuwa na pembe mbili kama za kondoo, akanena kama joka." Ufunuo 13:11.

Jibu: Ufungwa wa kipapa uliotajwa katika aya ya 10 ulifanyika mnamo 1798, na nguvu mpya (aya ya 11) ilionekana ikitokea wakati huo. Merika ilitangaza uhuru wake mnamo 1776, ikapiga kura ya Katiba mnamo 1787, ikapitisha Muswada wa Haki za Binadamu mnamo 1791, na ikatambuliwa wazi kama nguvu ya ulimwengu ifikapo 1798. Kwa kweli wakati huo unalingana na Amerika. Hakuna nguvu nyingine inayoweza kuhitimu.

Unabii ulitabiri kuwa Amerika itatokea kutoka eneo lenye makazi kidogo.

4. Ni nini umuhimu wa mnyama "anayepanda juu kutoka duniani?"

Jibu: Taifa hili linatokea "kutoka ardhini" badala ya kutoka majini kama mataifa mengine yaliyotajwa katika Danieli na Ufunuo. Tunajua kutoka kwa Ufunuo kwamba maji yanaashiria maeneo ya



ulimwengu ambayo yana idadi kubwa ya watu. "Maji uliyoyaona, ameketi yule kahaba, ni watu, na umati wa watu, na mataifa, na lugha." Ufunuo 17:15. Kwa hivyo, dunia inawakilisha kinyume. Inamaanisha kwamba taifa hili jipya litatokea katika eneo la ulimwengu ambalo lilikuwa karibu na watu wengi kabla ya miaka ya 1700. Haikuweza kutokea kati ya mataifa yaliyojaa na yanayojitahidi ya Ulimwengu wa Kale. Ilibidi itoke katika bara lenye watu wachache.

5. Je! Ni nini kinachofananishwa na pembe zake mbili kama za kondoo na ukosefu wa taji?

Jibu: Pembe zinawakilisha wafalme na falme, au serikali (Danieli 7:24 8:21). Katika kesi hii, zinawakilisha kanuni mbili za Amerika: uhuru wa raia na dini. Kanuni hizi mbili zinazoongoza pia zimeitwa "jamhuri" (serikali isiyo na mfalme) na "Uprotestanti" (kanisa lisilo na papa). Mataifa mengine tangu nyakati za zamani yalikuwa yatoza watu ushuru kuunga mkono dini ya serikali. Wengi pia walikuwa wameonea wapinzani wa kidini. Lakini Amerika ilianzisha kitu kipya kabisa: Uhuru wa kuabudu unavyotaka bila kuingiliwa au kudhibitiwa na serikali na kwa ulinzi wa serikali. Kukosekana kwa taji kunaashiria aina ya serikali ya jamhuri, badala ya ufalme. Pembe kama za kondoo zinaashiria taifa lisilo na hatia, changa, lisilo la uonevu, linalopenda amani, na la kiroho. Yesu anatajwa kama kondoo mara 28 katika Ufunuo. Kwa hivyo serikali hii mpya ilikuwa ikijaribu kuzingatia kanuni zake. Hakuna nguvu nyingine yoyote duniani inayoweza kutoshea sifa na mpangilio wa muda wa mnyama huyo mwenye pembe za kondoo, isipokuwa Amerika.

Ujumbe maalum: Jinsi tunavyotamani tungeacha hapa hapa katika maelezo ya Yesu juu ya Amerika lakini hatuwezi, kwa sababu Yeye hakuacha. Kinachofuata ni kufurahi na kufadhaisha. Amerika kweli ni nchi nzuri na uhuru wake wa dhamiri, vyombo vya habari, hotuba, na biashara ulinzi ambao hutoa fursa zake za dhahabu hisia yake ya kucheza kwa usawa huruma yake kwa underdog na mwelekeo wake wa Kikristo. Sio kamili, lakini hata hivyo watu wengi kutoka nchi zingine wanaharakisha kuwa raia wa Amerika kila mwaka. Ikiwa milango ya Amerika ingefunguliwa kwa upana, sehemu kubwa ya watu ulimwenguni wangehamia Merika mara moja kwenda "mbinguni duniani" kama wanavyoona. Kwa kusikitisha, nchi hii iliyobarikiwa sana itabadilika sana katika siku zijazo, ikipunguza maumivu ya moyo na ole kwa watu wa Mungu. Tunaripoti kwa utulivu na wasiwasi mkubwa.

Amerika katika wakati wa mwisho italazimisha watu kuabudu au kuadhibiwa.

6. Inamaanisha nini wakati unabii katika Ufunuo 13:11 inasema Amerika itasema "kama joka"?

Jibu: Kama tulivyojifunza katika Mwongozo wa Mafunzo 20, joka ni Shetani, ambaye hufanya kazi kupitia serikali mbali mbali za dunia kuanzisha ufalme wake mbaya na kuponda kanisa la Mungu kwa kuwatesa na kuwaangamiza watu wake. Kusudi la Shetani daima imekuwa kumnyang'anya nguvu na kiti cha enzi cha Mungu na kuwalazimisha watu wamwabudu na kumtii. (Tazama Mwongozo wa Mafunzo 2 kwa maelezo zaidi.) Kwa hivyo "kusema kama joka" inamaanisha kwamba Merika (chini ya ushawishi wa Shetani), wakati wa mwisho, italazimisha watu kuabudu kinyume cha dhamiri au kuadhibiwa.

Dini ya waasi imani na serikali ya kiraia zitaungana katika wakati wa mwisho kulazimisha dhamiri za watu.

7. Ni nini haswa Amerika itafanya ambayo itasababisha kuzungumza kama joka?

Jibu: Angalia mambo manne muhimu:

A. "Atumia nguvu zote za mnyama wa kwanza mbele yake." Ufunuo 13:12. Amerika itakuwa nguvu inayotesa ambayo italazimisha watu kwenda kinyume na dhamiri zao, kama vile Roma wa kipapa ambaye anaonyeshwa katika nusu ya kwanza ya Ufunuo sura ya 13.

B. "Husababisha dunia na wote wakaa ndani yake kuabudu mnyama wa kwanza, ambaye jeraha lake la mauti lilipona." Ufunuo 13:12. Merika itaongoza mataifa ya ulimwengu kwa kulazimisha ibada ya, na utii kwa, Mpinga Kristo wa kipapa. Suala ni ibada kila wakati. Je! Utaabudu na kumtii nani? Je!

Atakuwa Kristo Muumba wako na Mkombozi, au Mpinga Kristo? Kila roho hapa duniani mwishowe itaabudu moja au nyingine. Njia nzima itaonekana kuwa ya kiroho sana. Miujiza ya ajabu itatekelezwa (Ufunuo 13:14, 15) ambayo itawadanganya mabilioni (Ufunuo 13: 3). Wale ambao wanakataa kujiunga na harakati hii watachukuliwa kama watu wasiomcha Mungu. Yesu anaita Amerika ya Kiprotestanti ya wakati wa mwisho "nabii wa uwongo" (Ufunuo 19:20 20:10), kwa sababu itaonekana ya kiroho na ya kuaminika lakini badala yake itakuwa ya kishetani katika mwenendo wake.

Hii yote inaweza kuonekana kuwa haiwezekani, lakini maneno ya Yesu daima ni ya kuaminika kabisa na ya kweli (Tito 1: 2). Alitabiri kuibuka na kushuka kwa falme nne za ulimwengu na Mpinga Kristo (Danieli sura ya 2 na 7) wakati ambapo utabiri kama huo ulionekana kuwa wa kushangaza na wa kushangaza. Lakini yote yalitokea kama vile ilivyotabiriwa. Onyo lake kwetu leo kuhusu unabii ni, "Nimewaambieni kabla hayajatukia, ili kwamba, inapotokea, mpate kuamini." Yohana 14:29.

C. "nikisema na hao wakao juu ya nchi, kwamba wamfanyie sanamu mnyama, ambaye alikuwa na jeraha kwa upanga, akaishi." Ufunuo 13:14. Merika itafanya picha kwa mnyama kwa kuhalalisha mazoezi ya kidini. Itapitisha sheria zinazohitaji ibada na kuwalazimisha watu wazitii au wakabiliane na kifo. Kitendo hiki ni nakala au picha ya muungano wa serikali-kanisa ambao upapa uliutumia wakati wa nguvu zake wakati wa Zama za Kati, wakati mamilioni waliuawa kwa imani yao. Amerika itaunganisha serikali ya kiraia na Uprotestanti ulioasi katika "ndoa" ambayo itasaidia upapa. Kisha itashawishi mataifa yote ya ulimwengu kufuata mfano wake. Kwa hivyo, upapa utapata uungwaji mkono ulimwenguni.

D. "Na kusababisha kwamba wale wote ambao hawataabudu sanamu ya mnyama wauawe." Ufunuo 13:15. Merika, kama mkuu wa vuguvugu hili la kimataifa, ijayo itashawishi mataifa ya ulimwengu kutoa hukumu ya kifo kwa wote wanaokataa kumwabudu mnyama au sanamu yake. Jina lingine la muungano huu wa ulimwengu ni "Babeli Mkubwa." (Mwongozo wa Utafiti 22 utatoa habari zaidi.) Ushirikiano huu wa ulimwengu wote, kwa jina la Kristo, utabadilisha nguvu ya polisi kwa ushawishi wa Roho Mtakatifu na italazimisha ibada.

8. Je! Ni juu ya maswala gani maalum ambayo nguvu itatumika na hukumu ya kifo ipitishwe? "Alikuwa na uwezo wa kuihuisha sanamu ya yule mnyama, ili ile sura ya yule mnyama izungumze, na kusababisha kwamba wale wote wasiabudu sanamu ya mnyama wauawe. Na yeye husababisha wote, wote wadogo na wakubwa, matajiri na maskini, huru na watumwa, kupokea alama katika mkono wao wa kuume, au katika paji la uso wao: Na kwamba hakuna mtu anayeweza kununua au kuuza, isipokuwa yule aliye na alama, au jina la mnyama, au idadi ya jina lake." Ufunuo 13: 15-17.

Jibu: Nukta za mwisho za ubishi itakuwa kuabudu na kutii mnyama na kupokea alama yake - Jumapili kama siku takatifu - dhidi ya kuabudu na kutii Kristo na kupokea alama yake - Sabato yake takatifu ya siku ya saba. (Kwa maelezo zaidi, angalia Mwongozo wa Somo la 20.) Wakati maswala yatakapokuwa wazi na watu wanalazimishwa kuabudu Jumapili na kuvunja Sabato au kuuawa, wale ambao kisha huchagua Jumapili badala ya Sabato watakuwa, kwa asili, wakimwabudu mnyama. Watakuwa wamechagua kutii neno la kiumbe, mwanamume, badala ya neno la Muumba wao, Yesu Kristo. Hapa kuna taarifa ya upapa mwenyewe: "Kanisa lilibadilisha Sabato kuwa Jumapili na ulimwengu wote huinama na kuabudu siku hiyo kwa kutii kimya kwa maagizo ya Kanisa Katoliki." Simu ya Wiki ya Hartford, Februari 22, 1884.

Wakati wa Vita vya Kidunia vya pili, mihuri ya mgawo ilidhibiti uuzaji wa chakula, mafuta, matairi, na mahitaji mengine. Udhibiti kama huo unaweza kutumika tena kwa urahisi.

9. Je! Serikali inaweza kudhibiti ununuzi na uuzaji kweli?

Jibu: Wakati wa Vita vya Kidunia vya pili, ununuzi ulidhibitiwa kwa vitu kadhaa (kama sukari, matairi,

na mafuta ya kiotomatiki) kwa kuhitaji stempu za mgawo. Bila mihuri, pesa zilikuwa hazina thamani. Katika umri huu wa kompyuta, mfumo unaotokana na nambari yako ya Usalama wa Jamii unaweza kuwekwa kwa urahisi. Isipokuwa umekubali kushirikiana na muungano wa ulimwenguni pote, nambari yako, wakati ilipigwa kabla ya ununuzi, inaweza kukuonyesha haukustahiki. Hatujui haswa jinsi haya yote yatatokea. Lakini tunaweza kuwa na hakika itatokea kwa sababu katika Ufunuo 13:16, 17, Mungu anasema itakuwa hivyo.

Nguvu mbili zinazojitokeza

Ufunuo sura ya 13 iko wazi. Dola kuu mbili zitaibuka wakati wa mwisho: Merika ya Amerika na upapa. Merika ya Amerika itaunga mkono upapa kwa kuongoza harakati ya kulazimisha watu ulimwenguni kumwabudu mnyama (upapa) na kupokea alama yake la sivyo watakabiliwa na kifo. Maswali mawili yafuatayo yatatathmini nguvu za nguvu hizi mbili.

Upapa ni nguvu kubwa ya kidini na kisiasa duniani.

10. Upapa una nguvu na ushawishi kiasi gani leo?

Jibu: Yeye ndiye mwenye nguvu zaidi ya kidini na kisiasa duniani. Karibu kila nchi inayoongoza ulimwenguni ina balozi rasmi au mwakilishi wa serikali huko Vatican. Angalia ukweli ufuatao:

A. Upapa una ushawishi na nguvu kubwa hivi kwamba karibu kila nchi kuu hushauriana naye kabla ya kufanya harakati kuu za sera. "Kikosi chake kikubwa cha kidiplomasia kinadumisha uhusiano na zaidi ya mataifa 100." U.S. News and World Report, Oktoba 30, 1978, p. 24.

B. Anachukua sifa kwa kukomeshwa kwa ukomunisti, akisema kwamba Mariamu, mama ya Yesu, aliongoza mkakati wa papa ulioleta ukomunisti. "Mjakazi au Mwanamke," Time, Desemba 30, 1991, ukurasa wa 64, 65.

C. Lengo la papa ni kuunganisha ulimwengu wa Kikristo chini ya uongozi wa upapa mwishoni mwa karne hii. Amefanya safari zaidi ya 40 za ulimwengu kuweka msingi wa kazi kwa lengo hili. Gene H. Hogberg, *The Plain Truth*, Novemba / Desemba 1989, ukurasa wa 24, 25.

Jibu la ulimwenguni pote limekuwa karibu sana. Wakati wa mgogoro wa Iraq, papa na rais wa Amerika wakati mwingine walizungumzia maswala ya ulimwengu kila wiki kwa njia ya simu. U.S. News and World Report, Agosti 13, 1990, uku. 18.

E. Mnamo Juni 7, 1982, Rais wa zamani Ronald Reagan na Papa John Paul II walikutana kwa dakika 50 huko Vatikani na kupanga mpango wa kumaliza ukomunisti. Merika ilisafirisha tani za vifaa vya kisasa vya mawasiliano kwenda Poland (mahali pa kuanzia) kusaidia kueneza habari muhimu kwa raia. "The Holy Alliance," Time, Februari 1992, ukurasa wa 28, 31, 35.

F. Gorbachev alisema, "Kila kitu ambacho kilifanyika Ulaya Mashariki katika miaka ya hivi karibuni kingewezekana bila juhudi za Papa na jukumu kubwa, pamoja na jukumu la kisiasa, ambalo alicheza katika uwanja wa ulimwengu." Mikhail Gorbachev, *Toronto Star*, Machi 9, 1992.

Upapa, ambao hapo awali uliwaita Waprotestanti kama "wazushi," sasa unawaita "ndugu waliotengwa" na ukipendekeza kwa neema kwamba wote wafanye kazi na kuomba pamoja kwa amani na uwepo wa Mungu. Mamilioni ya Waprotestanti wamevutiwa sana. Kwa kweli, madhehebu kadhaa ya Waprotestanti yamekuwa na mazungumzo rasmi na upapa kujaribu kumaliza tofauti

zilizosababisha Matengenezo.

Amerika ndio nguvu namba moja ya kijeshi ulimwenguni.

11. Merika leo ina nguvu gani na ina ushawishi gani?

Jibu: Merika inachukuliwa kama nguvu namba moja ya kijeshi ulimwenguni na kituo cha ushawishi. Kumbuka yafuatayo:

A. "[Amerika ni] nguvu kuu pekee ya sayari iliyobaki." "Uchunguzi wa Umoja wa Mataifa," saa, Mei 9, 1994, p. 86.

B. "Hakuna matarajio katika siku za usoni za nguvu zozote za kupingana na Merika." Charles Krauthammer, "Nguvu ya Upweke", Jamhuri Mpya, Julai 29, 1992, p. 23.

C. Yassir Arafat aliita Amerika "Roma mpya" kwa sababu, kama Roma ya zamani ilikuwa nguvu kuu isiyo na ubishi ya umri wake, Amerika sasa ni namba moja. Newsweek, Agosti 12, 1991, p. 33.

D. "Nguvu ya Amerika sasa itaamua hafla zote kuu za ulimwengu." Jim Hoagland, "Ya Mashujaa ...", The Washington Post, Agosti 21, 1991, p. A-23.

Wakati kikundi cha Marxist kilipopindua serikali ya Ethiopia, Amerika iliulizwa kujadili. Wakati Boris Yeltsin alipochukua madaraka kama rais wa Urusi mpya iliyojitegemea, alitembelea Amerika kwanza. Rais wa zamani wa U.S.S.R. Mikhail Gorbachev aligeukia Amerika katika shida yake. Wakati Kuwait ilivamiwa, serikali yake iliitaka Amerika. Vita vilivyoongozwa na Merika dhidi ya Iraq viliunga mkono msaada wa karibu ulimwengu wote.

Mwandishi wa Redio ya Umma ya Kitaifa alimwita rais wa Amerika "rais wa ulimwengu." Sasa tuna "muundo wa ulimwengu usio wa kawaida na nguvu moja, Merika, katika kilele cha mfumo wa kimataifa." Krauthammer, Jamhuri Mpya, p. 23.

Mataifa yote ya ulimwengu sasa yanatazamia Merika kupata ulinzi na msaada.

12. Ni wazi kwamba ushawishi na nguvu za Merika na upapa zinaongezeka kwa kasi. Ni mambo gani mengine ambayo yanaweza kusaidia kuweka hatua kwa sheria ya ulimwengu kuwanyonga wale wanaokataa kukiuka dhamiri?

Jibu: Hatuwezi kuwataja kwa hakika, lakini uwezekano kadhaa unaokuja ni kama ifuatavyo:

A. Shughuli za magaidi.

B. Machafuko na uhalifu unaoongezeka na uovu.

C. Vita vya dawa za kulevya.

D. Ajali kubwa ya kiuchumi.

E. UKIMWI na magonjwa mengine ya milipuko.

Vitisho vya nyuklia kutoka kwa mataifa yenye msimamo mkali.

G. Ufisadi wa kisiasa.

H. Uharibifu mkubwa wa haki na korti.

Matumizi mabaya ya Ustawi.

J. Kuongeza ushuru.

K. Ponografia na uasherati mbaya.

L. Majanga ya kutisha duniani.

Vikundi vya M. Radical "maslahi maalum".

N. Mgogoro wa utoaji mimba.

Kurudishwa nyuma dhidi ya ufisadi, uasi-sheria, uasherati, utovu wa haki, umasikini, viongozi dhaifu na wasio na tija wa kisiasa, na ole nyingi kama hizo zinaweza kuzuia mahitaji ya sheria kali, maalum kutekelezwa kwa ukali.

13. Kadiri hali za ulimwengu zinavyozidi kuwa mbaya, je! Shetani atafanya nini ili kuwadanganya watu? "Naye hufanya maajabu makubwa, hata afanya moto ushuke kutoka mbinguni juu ya nchi mbele ya wanadamu, na kuwadanganya wakaa duniani kwa njia ya miujiza aliyokuwa na uwezo wa kufanya mbele ya macho ya watu." mnyama, akiwaambia wakaa juu ya nchi, kwamba wamfanyie sanamu mnyama yule, ambaye alikuwa na jeraha kwa upanga, akaishi. Ufunuo 13:13, 14.

Jibu: Amerika itapata uamsho bandia, wa ulimwengu wote na itasisitiza kwamba sheria za kidini zipitishwe ili kulazimisha kila mtu kushiriki. (Hii inawakilishwa na "sanamu kwa mnyama" katika Ufunuo 13:14.) Watu watalazimika kupuuza Sabato takatifu, ya saba ya Mungu na kuabudu badala yake siku ya mnyama "takatifu" - Jumapili. Wengine pia watazingatia tu kwa sababu za kijamii au kiuchumi. Hali za ulimwengu hazitavumilika hivi kwamba harakati ya "kurudi kwa Mungu na maombi" ulimwenguni, pamoja na wote wanaojiunga na ibada na sala Jumapili, itaonekana kuwa suluhisho pekee. Shetani atadanganya ulimwengu kuamini kwamba lazima wavunje ukweli wa Biblia na kuitunza Jumapili kuwa takatifu. Lakini kwa kweli, utii na ibada ya mnyama itawafunga watu nje ya ufalme wa Mungu. Haishangazi Yesu hufanya suala kama hilo katika Ufunuo juu ya kuabudu mnyama na kupokea alama yake!

Katika siku za mwisho duniani, ujumbe wa Mungu wa wakati wa mwisho wa tumaini utamfikia kila mtu.

14. Wakati hamu ya ufufuo bandia inazidi kuongezeka, nini kitatokea kwa uamsho wa kweli ulimwenguni uliodhaminiwa na watu wa Mungu wa wakati wa mwisho?

Jibu: Biblia inasema ulimwengu wote "utapunguzwa" na utukufu wake (Ufunuo 18: 1). Kila mtu hapa duniani atafikiwa (Marko 16:15) na ujumbe wa nyakati za mwisho wa Mungu, wenye ncha tatu za Ufunuo 14: 6-14. Kanisa la Mungu la siku za mwisho litakua kwa kasi ya kushangaza wakati mamilioni wanajiunga na watu wa Mungu na kukubali ofa yake ya wokovu kwa neema ya bure na imani katika Yesu, ambayo huwageuza kuwa watumishi Wake watiifu. Watu wengi na viongozi kutoka nchi zote za ulimwengu watakataa kumwabudu mnyama na kukumbatia mafundisho yake ya uwongo. Badala yake, wataabudu na kumtii Yesu tu. Kisha watapokea ishara Yake takatifu ya Sabato, au alama, katika paji la uso wao (Ufunuo 7: 2, 3), na hivyo kuwaweka muhuri milele.

Ukuaji wa Spiraling Unasababisha Harakati za bandia

Ukuaji huu unaozidi kuongezeka kati ya watu wa Mungu utakasirisha harakati za bandia. Viongozi wake watahawishika kabisa kuwa wale wanaokataa kushirikiana na uamsho wa bandia ulimwenguni ndio sababu ya shida zote za ulimwengu (Danieli 11:44). Watawachafua kununua na kuuza (Ufunuo 13:16, 17), lakini Mungu atawalisha watu wake (Isaya 33:16) na kuwalinda (Zaburi 34: 7).

Kama muujiza wake, Shetani ataiga Yesu.

15. Kwa kukata tamaa, muungano unaoongozwa na Merika utaamua baadaye kutoa adhabu ya kifo kwa maadui zake (Ufunuo 13:15). Je! Ufunuo 13:13, 14 inasema viongozi wake watafanya nini kuwasadikisha watu kwamba Mungu yuko pamoja nao?

Jibu: Watatenda miujiza yenye kusadikisha kwamba kila mtu isipokuwa watu waaminifu wa Mungu wa nyakati za mwisho watahawishika (Mathayo 24:24). Wakitumia roho (au malaika walioanguka) wa Shetani (Ufunuo 16:13, 14), wataiga wapendwa wao waliokufa wa watu kupitia uchawi (Ufunuo 18:23) na labda hata watajifanya kama manabii na mitume wa Biblia. Hawa waongo (Yohana 8:44), roho wa pepo bila shaka watadai kwamba Mungu amewatuma kusisitiza wote washirikiane.

Shetani Anaonekana kama Kristo Malaika Wake Wanafanya kama Mawaziri Wakristo

Malaika wa Shetani pia wataonekana kama viongozi wa dini, na Shetani ataonekana kama malaika wa nuru (2 Wakorintho 11: 13-15). Kama muujiza wake, Shetani atadai kuwa Yesu (Mathayo 24:23, 24). Shetani, wakati alikuwa akimwiga Kristo, angeweza kudai kwa urahisi kwamba alibadilisha Sabato kuwa Jumapili na kuwasihi wafuasi wake waendeleo na uamsho wao wa ulimwenguni pote na kushikilia siku yake "takatifu", Jumapili.

Mabilioni Yadanganywa

Mabilioni, wakiadini kwamba Shetani ni Yesu, watainama miguuni pake na kujiunga na harakati bandia. "Ulimwengu wote ulimfuata mnyama kwa kushangaa kushangaa." Ufunuo 13: 3, NEB. \* Udanganyifu huo utakuwa mzuri sana. Lakini watu wa Mungu wa wakati wa mwisho hawatadanganywa, kwa sababu wanajaribu kila kitu kwa Biblia (Isaya 8:19, 20 2 Timotheo 2:15). Biblia inasema sheria ya Mungu haiwezi kubadilishwa (Mathayo 5:18). Pia inasema kwamba wakati Yesu atarudi, kila jicho litamwona (Ufunuo 1: 7) na hatagusa dunia lakini atabaki katika wingu na kuwaita watu wake wakutane naye angani (1 Wathesalonike 4:16, 17). ).

\* The New English Bible, (C) 1961, 1970 na Wajumbe wa Oxford University Press na Syndics ya Cambridge University Press. Inatumiwa na ruhusa.

Je! Tunawezaje kuwa salama kutokana na udanganyifu wenye nguvu wa nyakati za mwisho?

Jibu: A. Jaribu kila mafundisho ya Biblia (2 Timotheo 2:15 Matendo 17:11 Isaya 8:19, 20).

B. Fuata ukweli kama Yesu anafunua. Yesu anaahidi kwamba wale wanaofanya mapenzi yake hawataishia katika makosa (Yohana 7:17).

C. Kaa karibu na Yesu kila siku (Yohana 15: 5).

Mawaidha: Huu ni Mwongozo wa Somo la sita katika safu yetu ya tisa juu ya ujumbe wa malaika watatu. Mwongozo unaofuata wa Utafiti utafunua jinsi makanisa ya Kikristo na dini zingine ulimwenguni kote zinahusiana na matukio ya wakati wa mwisho.

Je, uko tayari kumwabudu Yesu na kumtii hata ikiwa inamaanisha kejeli, mateso, na mwishowe hukumu ya kifo?

Jibu:

Maswali ya Mawazo

1. Haionekani kuwa sawa kwamba, katika mgogoro wa mwisho, watu ambao hawajawahi kusikia ukweli wa Mungu bila shaka watachagua bandia na hivyo kupotea.

Hakuna mtu atakayekumbana na shida ya mwisho bila kusikia kwanza (Marko 16:15) na kuelewa (Yohana 1: 9) Ujumbe muhimu wa Mungu wa mambo matatu kwa leo (Ufunuo 14: 6). Watu watachagua kupokea alama ya mnyama wakati huo kwa sababu tu hawataki kulipa gharama ya kumfuata Kristo.

2. Je! Ni vita gani ya Har-Magedoni iliyosemwa katika Ufunuo 16: 12-16? Itapiganwa lini na wapi? Vita vya Har – Magedoni ni vita ya mwisho kati ya Kristo na Shetani. Itapiganwa duniani na itaanza kabla tu ya mwisho wa wakati. Vita vitasimamishwa na ujio wa Yesu wa pili. Itanza tena baada ya miaka 1,000, wakati waovu wanauzunguka mji mtakatifu na matumaini ya kuuteka. Vita vitafungwa wakati Mungu atanyesha moto kutoka mbinguni juu ya waovu na kuwaangamiza (Ufunuo 20: 9). (Mwongozo wa Somo la 12 unaelezea miaka 1,000 kwa undani.)

Je! Neno "Amagedoni" Linamaanisha Nini?

Har – Magedoni ni jina la mfano wa "vita vya ile siku kuu ya Mungu Mwenyezi" kati ya Kristo na Shetani ambayo mataifa yote ya ulimwengu yatahusika (Ufunuo 16: 12-16, 19). "Wafalme wa mashariki" ni Mungu Baba na Mungu Mwana. "Mashariki" katika Biblia inaashiria ufalme wa mbinguni wa Mungu (Ufunuo 7: 2 Ezekieli 43: 2 Mathayo 24:27).

Katika vita hivi vya mwisho, karibu ulimwengu wote utaungana (Ufunuo 16:14) kupigana na Yesu, Mwanakondoo, na watu wake (Ufunuo 17:14 19:19). Kusudi lao litakuwa kuwafuta wote wanaokataa kumwabudu mnyama na kukubali alama yake (Ufunuo 13: 15-17).

Udanganyifu Unafuata Kukataliwa

Watu ambao wanakataa kukubali ujumbe wa Mungu wa nukta tatu kwa siku za mwisho (ingawa wanajua ni kweli), watadanganywa sana ili waamini uwongo (2 Wathesalonike 2: 10-12). Wataanza kuamini kwa dhati wanashikilia ufalme mkuu wa Mungu wakati watajaribu kuwaangamiza watu wa Mungu. Watawaona watakatifu kuwa washabiki wasio na matumaini ambao wanaangaza ulimwengu wote kwa kukataa kushirikiana katika uamsho bandia.

Kuja kwa Yesu Mara Ya Pili Kunasitisha Vita

Vita yenyewe itakuwa duniani kote. Serikali wakati huo huo zitajaribu kuwaangamiza watu wa Mungu, lakini Mungu ataingilia kati. Mto wa mfano Frati utakauka (Ufunuo 16:12). Maji yanawakilisha watu (Ufunuo 17:15). Kukauka kwa mto Frati kunamaanisha kuwa watu ambao wamekuwa wakimsaidia mnyama (ufalme wa Shetani) wataondoa msaada wao ghafla. Msaada wa mnyama utakauka. Muungano wake wa washirika (Ufunuo 16:13, 14) utaanguka (Ufunuo 16:19). Kuja kwa Yesu mara ya pili kutasimamisha vita hii na kuokoa watu wake (Ufunuo 6: 14-17 16: 18-21 19: 11-20).

Vita Vinaanza Baada ya Miaka 1,000

Baada ya miaka 1,000, Shetani atakuja wazi kama kiongozi wa majeshi dhidi ya Mungu na watu wake. Ataanza tena vita dhidi ya Mungu anapojaribu kuuteka mji mtakatifu. Ndipo Shetani na wafuasi wake wataangamizwa na moto kutoka mbinguni (angalia Miongozo ya Somo la 11 na 12). Kila mfuasi wa Shetani ataangamizwa. Kila mfuasi wa Yesu ataingia katika ufalme wake wa milele.

3. Biblia inasema, "Wakati unakuja, kila mtu anayewaua ninyi atafikiri ya kuwa anamtumikia Mungu." Yohana 16: 2. Je! Unafikiri hiyo itatimizwa kihalisi katika wakati wetu?

Ndio. Muungano wa wakati wa mwisho wa serikali za ulimwengu na dini mwishowe utapoteza huruma kwa watu wa Mungu, ambao wanakataa kujiunga na uamsho bandia au kupitisha ishara yake (ibada ya Jumapili). Watahisi kuwa miujiza ya ajabu inayoambatana na ufufuo wao inathibitisha

uhalali wake - miujiza kama vile wagonjwa wanaponywa au wenye chuki mbaya wa Mungu, wasanii wa sinema wasio na maadili, watawala wa dawa za kulevya, na wahalifu mashuhuri kuongoka. Muungano huo utasisitiza kwamba hakuna mtu anayeruhusiwa kuharibu uamsho huu wa ulimwenguni pote ambao unavutia dini zote. Kila mtu atasisitizwa kuweka kando hisia zake za kibinafsi na "mafundisho ya kishabiki" (kwa mfano Sabato) na ajiunge na ulimwengu wote katika uamsho wake wa dhati wa amani na udugu. Kila kitu isipokuwa uamsho kitazingatiwa kuwa kidogo. Wale ambao hawakubaliani kushirikiana watachukuliwa kuwa wasio waaminifu, wasio na uzalendo, waasi na, mwishowe, washabiki hatari ambao hawapaswi kuvumiliwa. Katika siku hiyo, wale wanaowaua watu wa Mungu watahisi wanamfanyia Mungu neema.

4. Ninapojifunza unabii wa Danieli na Ufunuo, inaonekana dhahiri kwamba adui halisi siku zote ni Ibilisi. Unakubali?

Kabisa! Wewe ni sahihi kwa asilimia 100! Shetani daima ni adui halisi. Shetani hufanya kazi kupitia viongozi wa ulimwengu na mataifa kuumiza watu wa Mungu na hivyo kuleta maumivu ya moyo kwa Yesu na Baba. Tunasahau kwa urahisi kwamba Shetani ni adui. Yeye ndiye anayehusika na uovu wote. Wacha tumlaumu na tuwe makini jinsi tunavyohukumu na kulaani watu au mashirika ambayo yanaumiza watu wa Mungu na kanisa. Wakati mwingine hawajui au hata hawajui kabisa kuwa wanamduru mtu yeyote. Lakini hiyo sio kweli kamwe kwa Shetani. Yeye huwa anafahamu kila wakati. Anamuumiza Mungu na watu wake kwa makusudi.

5. Je! Kifo cha papa au kuchaguliwa kwa rais mpya kingeathiri vipi unabii wa Amerika katika Ufunuo 13: 11-18?

Unabii huo utatimizwa bila kujali ni nani papa au rais. Rais mpya au papa mpya anaweza kuharakisha au kupunguza kasi ya kutimiza, lakini matokeo ya mwisho yanahakikishiwa na unabii wa Biblia.

6. Je! Mnyama mwenye pembe za kondoo wa Ufunuo 13: 11-18 na "nabii wa uwongo" wa Ufunuo 16:13 ni nguvu sawa?

Ndio. Katika Ufunuo 19:20, ambapo Mungu anataja uharibifu wa mnyama wa Mpinga Kristo, anataja pia uharibifu wa nabii wa uwongo. Katika kifungu hiki, Mungu anamtambulisha nabii wa uwongo kama nguvu ambayo "ilifanya miujiza" mbele ya mnyama na "akawadanganya wale waliopokea alama ya mnyama, na wale walioabudu sanamu yake." Hii ni kumbukumbu wazi juu ya shughuli za mnyama mwenye pembe za kondoo, ambazo zinaelezwa katika Ufunuo 13: 11-18. Katika Mwongozo huu wa Utafiti tumetambua mnyama huyo mwenye pembe za kondoo kama Amerika ya Amerika. Kwa hivyo mnyama mwenye pembe za kondoo na nabii wa uwongo ni nguvu sawa.



Maswali ya Maswali

1. Amerika inaonyeshwa katika unabii wa Biblia na (1)

- \_\_\_ Mtu aliye na mavazi mekundu, meupe na bluu.
- \_\_\_ Tai aliye na kompyuta mgongoni.
- \_\_\_ Mnyama mwenye pembe mbili kama za kondoo.

2. Pembe mbili zinawakilisha nini? (1)

- \_\_\_ Utajiri na nguvu za kijeshi.
- \_\_\_ Benjamin Franklin na George Washington.
- \_\_\_ Uhuru wa raia na dini.

3. Je! "Kuja juu kutoka duniani" kunaashiria nini? (1)

- \_\_\_ Kwamba Wamarekani wangependa kuishi nchi.
- \_\_\_ Kwamba nchi hii mpya itatokea katika eneo lenye idadi ndogo ya watu.
- \_\_\_ Kwamba Wamarekani wengine wa mapema wangukuwa wakaazi wa pango.

4. Katika unabii huu, pembe kama za kondoo inamaanisha kwamba Amerika inge (1)

- \_\_\_ Kuwa na haya na uzuie.
- \_\_\_ Kuwa nchi ya kufuga kondoo.
- \_\_\_ Inuka kama taifa linalopenda amani, kiroho.

5. Wakati gani unabii wa Ufunuo sura ya 13 unaonyesha Amerika itatokea? (1)

- \_\_\_ 1492.
- \_\_\_ 1798.
- \_\_\_ 1620.

6. Ufunuo sura ya 13 inaonyesha kwamba Amerika mwishowe ingeongea "kama joka." Hii inamaanisha nini? (1)

- \_\_\_ Watu wake wangepasirika na kuwa ngumu kuelewa.
- \_\_\_ Angetumia silaha za moto za risasi.
- \_\_\_ Atalazimisha watu kuabudu kinyume cha dhamiri au wakabiliane na kifo.

7. Alama ya Mungu, ishara, au ishara ya nguvu ni (1)

- \_\_\_ Mwana-Kondoo.
- \_\_\_ Mnyama mwenye pembe mbili.
- \_\_\_ Sabato, siku takatifu ya Mungu.

8. Je! Amerika itafanyaje "sanamu kwa mnyama"? (1)

- \_\_\_ Kwa kutengeneza na kuuza picha nyingi za mnyama.
- \_\_\_ Kwa kutengeneza sanamu ya mnyama ili ionyeshwe Washington, D.C.
- \_\_\_ Kwa kuunda mchanganyiko wa kanisa-serikali (iliyoonyeshwa baada ya upapa katika kilele cha nguvu zake) ambayo itaunda sheria za dini.

9. Je! Ni adhabu gani ambayo Ufunuo 13: 15-17 inasema watapewa wale wanaokataa alama ya mnyama? (2)

- \_\_\_ Hairuhusiwi kununua au kuuza.
- \_\_\_ Ametengwa kwenye anga za juu.
- \_\_\_ Kuuawa.
- \_\_\_ Kulazimishwa kuomba msamaha wa kibinafsi kwa mnyama.

10. Je! Ni nguvu gani mbili za kidunia zitakazokuwa na ushawishi mkubwa wakati wa mwisho? (2)
- \_\_\_ Ulaya iliyofufuliwa.
  - \_\_\_ Japani.
  - \_\_\_ Uchina.
  - \_\_\_ Marekani.
  - \_\_\_ Upapa.
11. Ni vitu gani vinasema ukweli juu ya vita vya Har – Magedoni? (6)
- \_\_\_ Ni vita vya mwisho duniani.
  - \_\_\_ 'Wafalme wa mashariki' ni Japani na Uchina.
  - \_\_\_ Lengo la mnyama katika vita ni kuwaangamiza watu wa Mungu.
  - \_\_\_ Itakuwa ulimwenguni kote.
  - \_\_\_ Huanza kabla ya kuja kwa Yesu mara ya pili na kuishia baada ya waovu kuzunguka mji mtakatifu mwishoni mwa miaka 1,000.
  - \_\_\_ Har – Magedoni ni jina la mfano wa vita vya mwisho kati ya Kristo na Mpinga Kristo, au Shetani.
  - \_\_\_ Kukausha Frati kunamaanisha mnyama, au Mpinga Kristo, mwishowe atapoteza uungwaji mkono na wafuasi wake wengi.
  - \_\_\_ Itapiganwa huko Palestina tu.
12. Uamsho wa kweli wa Mungu, wa nyakati za mwisho utafanikiwa vipi? (2)
- \_\_\_ Ulimwengu wote utabadilishwa.
  - \_\_\_ Kila mtu duniani atasikia ujumbe.
  - \_\_\_ Mamilioni wataikubali.
  - \_\_\_ Haitafanikiwa. Ibilisi ataizuia.
13. Harakati bandia za wakati wa mwisho zitafanikiwa vipi? (1)
- \_\_\_ Nchi nyingi hazitaiunga mkono.
  - \_\_\_ Itafanikiwa Amerika na Ulaya tu.
  - \_\_\_ Kila mtu duniani isipokuwa watu wa Mungu wa wakati wa mwisho watajiunga na kuiunga mkono.
14. Miujiza ya uamsho bandia itakuwa ya nguvu kiasi gani? (2)
- \_\_\_ Sio sana; watu watawaona kama ujanja.
  - \_\_\_ Nguvu ya kutosha kudanganya karibu ulimwengu wote.
  - \_\_\_ Ni wale tu wasio na elimu watakaowaangukia.
  - \_\_\_ Nguvu sana kwamba wateule wa Mungu tu ndio wataepuka udanganyifu.

Mwanamke Mwingine

Somo la 22

Kila ndoa inapaswa kutegemea uaminifu - na vivyo hivyo katika umoja wetu na Kristo, lazima tuwe waaminifu kwake na kwa Neno Lake. Ufunuo unazungumza juu ya bibi-arusi wa kweli wa Kristo, lakini kuna mwanamke mwingine ambaye anajaribu kuwapotosha waamini mbali na Neno la Mungu.

Ufunuo una ujumbe wa kushangaza juu ya Babeli, yule mwanamke mwingine. Babeli imeanguka, na watu wa Kristo lazima watoroke hirizi zake au waangamie! Ndivyo inavyoanza sehemu ya pili ya ujumbe wa malaika watatu. Hapa utajifunza kitambulisho halisi cha Babeli ya kiroho na ujifunze jinsi ya kuepuka kudanganywa na uzuri wake mbaya ... ni nini kinachoweza kuwa muhimu zaidi?

Katika kitabu cha Ufunuo, Mungu anamwita mwanamke huyu "Babeli."

1. Je! Yesu anaashiria Babeli katika kitabu cha Ufunuo?

"Nitakuonyesha hukumu ya yule kahaba mkuu ambaye ameketi juu ya maji mengi." "Nami nikamwona mwanamke amekaa juu ya mnyama mwekundu, amejaa majina ya kukufuru, mwenye vichwa saba na pembe kumi. Naye yule mwanamke alikuwa amevaa mavazi ya rangi ya zambarau na nyekundu, amejipamba kwa dhahabu na mawe ya thamani na lulu. kikombe mkononi mwake kimejaa machukizo na uchafu wa uasherati wake: Na juu ya paji la uso wake kuliandikwa jina, SIRI, BABILONI MKUU, MAMA WA WAZINZI NA MACHUKIZO YA DUNIA." Ufunuo 17: 1, 3-5.

Jibu:

Katika Ufunuo 17: 1-6, Yesu anaashiria Babeli kama kahaba aliyevaa nyekundu na zambarau. Ameketi juu ya mnyama mwenye rangi nyekundu, ambaye ana vichwa saba na pembe 10 na anakaa juu ya maji mengi.

2. Ni nani mwanamke safi wa mfano wa Ufunuo sura ya 12?

Jibu: Mwanamke safi, amevaa jua, ameonyeshwa kwenye Ufunuo 12: 1-6. Tumejifunza katika Mwongozo wa Mafunzo 20 kwamba mwanamke huyu safi anaashiria kanisa safi la Mungu ambalo ni mwaminifu kwa mpenzi wake, Yesu. Tutajifunza Ufunuo sura ya 12 kwa kina katika Mwongozo wa Mafunzo 23.

3. Ni kahaba anawakilisha nini katika unabii wa Biblia?

"Fanya Yerusalemu ijue machukizo yake." "Uliuamini uzuri wako, ukafanya ukahaba." Ezeieli 16: 2, 15.

Jibu: Kama vile mwanamke safi anavyowakilisha kanisa safi ambalo ni mwaminifu kwa Yesu, vivyo hivyo mwanamke mchafu anawakilisha kanisa mchafu, au lililoanguka ambalo halina uaminifu kwa Yesu (Yakobo 4: 4).

Viongozi wengi wa Matengenezo walifundisha kwamba "Babeli" ya Ufunuo 17 ni upapa.

4. Je! Tunaweza kumtambua kahaba (kanisa) anayelitwa "Babeli Mkuu, Mama wa Makahaba" katika Ufunuo sura ya 17?

Jibu: Ndio, inajulikana sana kuwa kuna kanisa moja tu ambalo linadai kuwa kanisa mama, Kanisa kuu la Kirumi Katoliki. Kuhani mashuhuri wa Katoliki, John A. O'Brien, alisema: "Maadhimisho hayo [utunzaji wa Jumapili] unabaki kama ukumbusho wa Kanisa Mama ambalo madhehebu yasiyo ya Katoliki yalitoka." 1

Hoja zilizotumiwa katika Ufunuo 17 kuelezea mama Babeli na mnyama anayepanda ni sawa na upapa:

A. Aliwatesa watakatifu (mstari wa 6). (Tazama Mwongozo wa Mafunzo 15 na 20.)

B. Alikuwa amevaa mavazi ya rangi ya zambarau na nyekundu (aya ya 4). Mara nyingi mapapa huvaa rangi ya kifalme ya zambarau katika shughuli muhimu, na nyekundu ni rangi ya mavazi ya makadinali wa Katoliki.

C. Vichwa saba vya mnyama (aya ya 3) ambayo mwanamke ameketi juu yake ni milima saba (aya ya 9). Inajulikana kuwa Roma, makao makuu ya upapa, imejengwa juu ya vilima saba au milima.

D. Mnyama ana hatia ya kukufuru (aya ya 3), jambo ambalo pia linafaa upapa. (Tazama Mwongozo wa Mafunzo 15 na 20.)

E. Alitawala "juu ya wafalme wa dunia."

Mstari wa 18. Alexander Flick anasema kwamba kufikia karne ya 13, papa alikuwa "angalau katika nadharia na anadai ... mtawala wa ulimwengu wote katika mambo ya kidunia na ya kiroho." 2 Jambo hili halingeweza kutoshea ufalme au serikali nyingine ya kidunia. Upapa umeelezewa katika Ufunuo 17 wazi kabisa kwa mashaka.

Kumbuka: Viongozi wengi wa Matengenezo (Huss, Wycliffe, Luther, Calvin, Zwingli, Melancthon, Cranmer, Tyndale, Latimer, Ridley, na wengine) walifundisha kwamba upapa ndio nguvu inayohusika hapa. 3

1 John A. O'Brien, Imani ya Mamilioni (Huntington, IN: Our Sunday Visitor, Inc., 1974), p. 401.

2Kupanda kwa Kanisa la Mediaeval (New York: Burt Franklin, 1959), ukurasa wa 575, 576.

3George Eldon Ladd, Tumaini Barikiwa (Grand Rapids, MI: William B. Eerdmans Publishing Co, 1956), ukurasa wa 32-34.

Neno "Babeli" lilianzia Mnara wa Babeli. Inamaanisha "kuchanganyikiwa".

5. Ni nini maana halisi ya neno "Babeli," na asili yake ni nini?

"Wacha tujenge ... mnara, ambao kilele chake kinaweza kufika mbinguni." "Na Bwana akasema ... hebu tushuke, na huko tuchanganye lugha yao, ili wasielewane usemi wao kwa wao." "Kwa sababu hiyo jina lake likaitwa Babeli [" mkanganyiko ", pambizo]; kwa sababu Bwana huko alichanganya ile lugha." Mwanzo 11: 4, 6, 7, 9.

Jibu: Maneno "Babeli" na "Babeli" yanamaanisha "kuchanganyikiwa." Jina Babeli lilitokana na Mnara wa Babeli, ambao ulijengwa baada ya Gharika na wapagani waliokataa ambao walitarajia kuujenga juu sana hivi kwamba hakuna maji ya mafuriko ambayo yangeweza kuufunika (aya ya 4). Lakini Bwana alichanganya lugha zao, na machafuko yaliyotokea yalikuwa makubwa sana wakalazimika kusitisha ujenzi. Kisha waliuita mnara huo "Babeli" (Babeli), au "mkanganyiko."

Baadaye, katika siku za Agano la Kale, ufalme wa kipagani ulimwenguni ulioitwa Babeli uliibuka ambao ulikuwa adui wa watu wa Mungu, Israeli. Ilijumuisha uasi, kutotii, mateso ya watu wa Mungu, kiburi, na ibada ya sanamu (Yeremia 39: 6, 7 50:29, 31-33 51:24, 34, 47 Danieli sura ya 3 na 5). Kwa kweli, katika Isaya sura ya 14 Mungu hutumia Babeli kama ishara ya Shetani mwenyewe kwa sababu Babeli ilikuwa na uhasama na uharibifu kwa kazi ya Mungu na watu Wake.

Katika kitabu cha Agano Jipya la Ufunuo, neno "Babeli" limetumika kuashiria ufalme wa kidini ambao ni adui wa Israeli wa kiroho wa Mungu, kanisa lake (Ufunuo 14: 8 16:19).

Makanisa yanayopitisha mafundisho ya uwongo ya mama Babeli huwa "Babeli" yenyewe.

6. Ni nani wasichana wa kahaba wa mama Babeli aliyeelezewa katika Ufunuo 17: 5?

Jibu: Ni baadhi ya makanisa ambayo mwanzoni yalipinga mafundisho ya uwongo ya mama Babeli na kumwacha wakati wa Matengenezo makubwa ya Kiprotetanti. Lakini, baadaye, walianza kuiga kanuni na matendo ya mama na kwa hivyo wakaanguka wenyewe. Hakuna mwanamke aliyezaliwa kahaba. Wala mabinti wa Kiprotetanti binti hawakuzaliwa wameanguka. Kanisa au shirika lolote linalofundisha na kufuata mafundisho na mazoea ya uwongo ya Babeli linaweza kuwa kanisa au binti

aliyeanguka. Kwa hivyo Babeli ni jina la kifamilia ambalo linajumuisha kanisa mama na la binti zake, ambao pia wameanguka.

Mnyama wa Ufunuo 17 anawakilisha serikali ya kiraia. Mwanamke anapiga mnyama mnyama maana yake ni kwamba kanisa linasimamia serikali.

7. Katika Ufunuo 17, kwa nini mama Babeli anaonyeshwa akipanda mnyama? Je! Mnyama huwakilisha nini?

Jibu: Katika Ufunuo 13: 1-10, Yesu anaonyesha upapa kama mchanganyiko wa kanisa na serikali. (Kwa habari zaidi, angalia Mwongozo wa Somo la 20.) Katika Ufunuo sura ya 17, Yesu analionyesha kanisa (kahaba) na kusema (mnyama) kama vyombo tofauti, ingawa vina uhusiano. Mwanamke yuko kinyume na mnyama, ambayo inaashiria kwamba kanisa linasimamia serikali.

Dini zisizo za Kikristo na Uprotestanti ulioasi utajiunga na upapa kama washirika katika vita vya mwisho dhidi ya Mungu na wafuasi Wake.

8. Je! Ni nguvu gani zingine zinaungana na upapa katika kutimiza matukio ya nyakati za mwisho?

"Kisha nikaona pepo wachafu watatu kama vyura wakitoka katika kinywa cha yule joka, na katika kinywa cha yule mnyama, na katika kinywa cha yule nabii wa uwongo. Kwa maana hizo ni roho za mashetani, watendao miujiza. kwa wafalme wa dunia na ulimwengu wote, kuwakusanya kwenye vita vya siku ile kuu ya Mungu Mwenyezi." Ufunuo 16:13, 14.

Jibu: Joka la Ufunuo 12: 3, 4 na nabii wa uwongo wa Ufunuo 13: 11-14 19:20 wanaunda muungano na mnyama wa Ufunuo 13: 1-10, au upapa.

Joka la Ufunuo sura ya 12 linawakilisha Shetani akifanya kazi kupitia Roma ya kipagani. (Tazama Mwongozo wa Mafunzo 20 kwa maelezo zaidi.) Katika siku hizi za mwisho ni pamoja na dini zisizo za Kikristo kama vile Buddha, Shintoism, Hinduism, New Age, ubinadamu wa kidunia, nk.

B. Nabii wa uwongo anawakilisha Uprotestanti ulioasi ulioko Amerika, ambao utaongoza katika kushawishi na kushawishi ibada ya mnyama ulimwenguni (angalia Mwongozo wa Mafunzo 21)

C. Mnyama ni upapa (angalia Mwongozo wa Mafunzo 20).

D. Nguvu hizi tatu: Dini zisizo za Kikristo na serikali, Ukatoliki wa Roma, na Uprotestanti ulioasi watakuwa washirika katika Har – Magedoni, vita vya mwisho dhidi ya Mungu, sheria yake, na wafuasi wake waaminifu. Muungano huu unaitwa "Babeli mkuu" na Yesu katika Ufunuo 18: 2.

Miujiza yenye nguvu ya Shetani na malaika zake (wakijifanya kama roho za wafu) wataunganisha ulimwengu katika msaada wao wa mnyama.

9. Je! Mashirika yaliyo na asili anuwai tofauti watawezaje kuungana vyema?

"Hawa wana nia moja, na watampa mnyama nguvu zao na nguvu zao." Ufunuo 17:13.

Jibu: Ufunuo 16:13, 14 inasema "pepo wachafu kama vyura" ambao ni "roho za mashetani" wataunganisha kupitia miujiza watakayoifanya. Ushirikina - imani kwamba wafu wako hai na wanaweza kuwasiliana na walio hai - itakuwa kanuni ambayo itaunganisha wote pamoja. Shetani na malaika zake, wakijifanya kama roho za wapendwa waliokufa, manabii wa zamani, malaika wa mbinguni (2 Wakorintho 11:13, 14), na hata Kristo mwenyewe (Mathayo 24:24) wataushawishi ulimwengu kuwa sababu yao inaongozwa kutoka mbinguni yenyewe (angalia Mwongozo wa Mafunzo 10). Kwa bahati mbaya, vyombo vyote vitatu vinaamini kwamba wafu wako hai:

A. Ukatoliki unamwomba Maria na watakatifu wengine waliokufa na unaamini watakatifu hawa wanawabariki wafuasi wao kwa miujiza.

B. Dini zisizo za Kikristo karibu zote zinategemea imani na ibada ya roho za wafu. New Age inasisitiza "kupitisha" ikidhaniwa inazungumza na roho za wafu.

C. Uprotestanti wa waasi-imani unaamini kwamba wafu hawajafa bali, wako hai mbinguni au kuzimu. Kwa hivyo wana uwezekano mkubwa wa kudanganywa na mashetani ambao hujifanya kama roho za wafu.

Babeli inaanguka kwa sababu inageuza ukweli wa Biblia.

10. Mungu anashtaki Babeli kwa dhambi gani?

A. "Babeli mkuu ameanguka." Ufunuo 18: 2.

Jibu: Kuanguka kunamaanisha kuachana na ukweli wa Biblia na ibada ya kweli ya Mungu wa kweli (2 Petro 3:17).

B. "Na imekuwa makao ya mashetani, na ngome ya kila roho chafu." "Kwa uchawi wako mataifa yote yalidanganywa." Ufunuo 18: 2, 23.

Jibu: Hapa Mungu anashtaki Babeli kwa (1) kujishughulisha na mashetani kwa kukaribisha pepo wachafu katikati yake kupitia uwasiliani, na (2) kwa kudanganya ulimwengu wote kupitia roho za uwongo, za pepo.

C. "Wenyeji wa dunia wamelewa" kutokana na divai ya chukizo na uasherati unaopatikana katika kikombe chake (Ufunuo 17: 2, 4 18: 3).

Jibu: Neno "chukizo" katika Biblia linaashiria uwongo (Mithali 12:22). Mvinyo ya Babeli, ambayo ina mafundisho ya uwongo, inachanganya na inawaumiza wale wanaokunywa na kuwafanya walewe kiroho.

D. "Wafalme wa dunia wamezini naye." Ufunuo 18: 3.

Jibu: Kanisa ni bibi arusi wa Kristo (Ufunuo 19: 7, 8) na inapaswa kumpenda na kuwa mwaminifu kwake tu, ambayo Yesu alisema inamaanisha kushika amri zake (Yohana 14:15). Upapa unalaaniwa hapa kwa kumwacha mumewe, Yesu (Yakobo 4: 4), na kuunda uhusiano haramu na serikali za kiraia (umoja wa kanisa na serikali) kwa msaada wake.

E. Usafirishaji haramu wa "roho za watu" (Ufunuo 18:13).

Jibu: Hapa Mungu anashutumu Babeli kwa kuwachukulia watu kama bidhaa badala ya kuwa watoto wa thamani wa Mungu.

Kupokea mafundisho ya uwongo huleta ulevi wa kiroho, ambayo inafanya kuelewa ukweli kuwa ngumu sana.

11. Je! Ni mafundisho gani ya uwongo yaliyomo kwenye divai ya Babeli ambayo huwafanya watu kulewa na kuchanganyikiwa kiroho?

Jibu: Kwa kushangaza, baadhi ya mafundisho mashuhuri zaidi ya Uprotestanti leo hayapatikani kabisa katika Biblia. Wameletwa katika makanisa ya Kiprotestanti na kanisa mama la Roma, ambao waliwapokea kutoka kwa upagani. Machache kati ya mafundisho haya ya uwongo ni kwamba:

A. Sheria ya Mungu imerekebishwa au kufutwa.

Sheria ya Mungu haiwezi kubadilishwa au kufutwa (Luka 16:17). Mwongozo wa Utafiti 6 unataja ushahidi usiopingika.

B. Nafsi haiwezi kufa.

Biblia inataja "nafsi" na "roho" mara 1,700. Hakuna mara moja ambayo inajulikana kama isiyoweza kufa. Watu ni wa kufa (Ayubu 4:17), na hakuna anayepokea kutokufa hadi ujio wa pili wa Yesu (1

Wakorintho 15: 51-54). (Tazama Mwongozo wa Mafunzo 10 kwa habari zaidi.)

C. Wenye dhambi huungua motoni milele.

Bibilia inafundisha kwamba watenda dhambi watateketezwa kabisa (watafutwa), roho na mwili, katika moto (Mathayo 10:28). Jehanamu ya milele ya mateso haifundishwi katika Biblia. (Angalia maelezo katika Mwongozo wa Mafunzo 11.)

D. Ubatizo wa kuzamisha sio lazima.

Ubatizo wa kuzamishwa ndio ubatizo pekee unaotambuliwa na Maandiko. (Tazama Mwongozo wa Somo la 9 kwa habari zaidi.)

E. Jumapili ni siku takatifu ya Mungu.

Bibilia inafundisha, bila swali, kwamba siku takatifu ya Mungu ni Sabato ya siku ya saba, Jumamosi. (Kwa maelezo zaidi, angalia Mwongozo wa Mafunzo 7.)

Kumbuka: Mafundisho haya ya uwongo, mara tu yalipoaminiwa, huwa yanaleta "mkanganyiko" (ambayo ndio maana ya neno "Babeli" haswa) na kufanya kuelewa kwa Maandiko kuwa ngumu zaidi.

Mawazo ya Kushangaza

Inashangaza kufikiria kwamba wengine wanaweza bila kunywa vinywaji vya Babeli bila kujua. Labda hii yote ni mpya kwako. Ikiwa ni hivyo, tafadhali mwombe Mungu akuongoze (Mathayo 7: 7). Kisha tafuta Maandiko kuona ikiwa mambo haya ni kweli (Matendo 17:11). Ahidi kwamba utafuata mahali Yesu anaongoza, na hatakuruhusu kuishia katika makosa (Yohana 7:17).

Malaika wa mbinguni watakuwa upande wa watu wa Mungu katika vita vya mwisho vya dunia.

12. Ni nani watakaokuwa upande wa Bwana katika vita vya Har – Magedoni?

Jibu: Katika vita hivi vya mwisho, malaika wa mbinguni (Waebrania 1:13, 14 Mathayo 13:41, 42) na watu wa Mungu, mabaki (Ufunuo 12:17) - watashirikiana na Yesu, ambaye anaongoza majeshi ya mbinguni (Ufunuo 19: 11-16) dhidi ya Shetani na wafuasi wake.

Mabaki ya Mungu yanaundwa na wale wanaokataa uwongo wa Babeli (Mwongozo wa Somo 23 utatoa maelezo zaidi). Wanajulikana kwa: (1) upendo wao kwa Yesu (1 Yohana 5: 2, 3), (2) uaminifu wao na imani kwake (Ufunuo 14:12), na (3) utii wao thabiti kwa Neno Lake na amri (Ufunuo 12:17 Yohana 8:31, 32).

Katika wakati wa mwisho, Shetani atawadanganya wote ambao hawataki uthibitisho wazi wa Maandiko kwa kila mafundisho ya Biblia.

13. Je! Itakuwa nini mkakati wa Shetani katika vita hivi vya mwisho kati ya ukweli wa Mungu na uwongo wa Shetani?

Jibu: Ijapokuwa Shetani anamchukia Mungu na Mwanawe, mara chache hukiri wazi wazi. Kwa kweli, yeye na mashetani wake watajifanya kama malaika watakatifu na kama makasisi wa Kikristo waliojitolea (2 Wakorintho 11: 13-15). Kile anachowasilisha kama ushahidi kwa upande wake kitaonekana kuwa haki sana, kiroho, na kama Yesu kwamba karibu kila mtu duniani atadanganywa na kumfuata (Mathayo 24:24). Bila shaka atatumia Biblia, kama alivyofanya wakati akimjaribu Yesu jangwani (Mathayo 4: 1, 11). Mantiki ya Shetani ni ya kushawishi sana hivi kwamba ilidanganya theluthi moja ya malaika wa mbinguni, Adamu na Hawa, na (wakati wa Gharika) kila mtu duniani isipokuwa watu wanane.

Neno la Mungu linafunua mikakati ya Shetani.

14. Je! Mkakati wa kukabiliana na Mungu ni nini?

"Kwa sheria na ushuhuda: ikiwa hawasemi kulingana na neno hili, ni kwa sababu hakuna nuru ndani yao." Isaya 8:20.

Jibu: Mungu huhesabu uwongo wa Shetani kila wakati na ukweli wa Biblia. Alipojaribiwa na Shetani nyikani, Yesu alinukuu maandiko mara kwa mara (Mathayo 4: 1-11). Kupitia watu wake waliobaki, Mungu atasema ukweli juu ya asili isiyo ya kibiblia ya Babeli mkuu. Atafanya iwe wazi kuwa Babeli inawasilisha injili ya uwongo (Wagalatia 1: 8-12) ambayo imefungua mlango wazi kwa mabilioni kudanganywa na kupotea. Mwendo wa kukinzana na Mungu umeainishwa katika ujumbe mkubwa wa malaika watatu wa Ufunuo 14: 6-14, ambayo tunachunguza katika Miongozo tisa ya 27 ya Mafunzo katika safu hii. Ujumbe huu mzuri wa tatu unafichua na kuonya dhidi ya uwongo wa Shetani na bidhaa bandia na kuwaita watu wamwabudu Mungu na kumtii, sio tu kwa roho lakini pia katika ukweli wa Biblia.

Ujumbe wa Mungu wa nyakati za mwisho utaleta ukweli mtukufu na nuru kwa kila mtu hapa duniani.

15. Je! Ujumbe wa Mungu wa wakati wa mwisho wa onyo na tumaini utafanikiwa?

"Baada ya hayo nikaona malaika mwingine akishuka kutoka mbinguni, mwenye nguvu kubwa; na nchi ikaangazwa na utukufu wake." Ufunuo 18: 1.

Jibu: Katika Maandiko, malaika wanawakilisha wajumbe au ujumbe (Waebrania 1:13, 14). Rufaa ya Mungu ya wakati wa mwisho inaonyeshwa na malaika hodari ambaye nguvu zake ni kubwa sana hivi kwamba ulimwengu wote umewashwa na ukweli na utukufu wa Mungu. Ujumbe huu wa mwisho, uliopewa na Mungu utakwenda kwa wakaazi wa ulimwengu wote (Ufunuo 14: 6; Marko 16:15; Mathayo 24:14)

Wakati rufaa ya Yesu ya wakati wa mwisho inapotolewa kwa ulimwengu wote, watu wake wa kweli watatoka Babeli na kumfuata.

16. Yesu atatoa ombi gani la mwisho na la haraka kwa wale ambao wako Babeli?

Jibu: Atasema: "Tokeni kwake [Babeli], watu wangu, msije msishiriki dhambi zake, wala msipokee mapigo yake. Maana dhambi zake zimefika mbinguni, na Mungu amekumbuka maovu yake. . " Ufunuo 18: 4, 5.

Tafadhali kumbuka kuwa Yesu anawataja watu wengi huko Babeli kama "watu wangu." Kuna mamilioni ya Wakristo wanyofu huko Babeli ambao hawajasikia ujumbe huu wa onyo la dharura. Watu hawa wanampenda sana Bwana, na Yesu anasema wao ni watoto Wake.

17. Je! Watu wa Yesu, ambao wako Babeli, watajibuje watakauposikia wito wake wa kutoka?

Jibu: Yesu anatoa jibu. Anasema, "Kondoo wengine ninao, ambao sio wa zizi hili: lazima pia niwalete, nao watasikia sauti yangu na kutakuwa na zizi moja, na mchungaji mmoja." "Kondoo wangu husikia sauti yangu, na ninawajua, nao hunifuata." Yohana 10:16, 27.

Yesu anawatambua watoto wake ambao wako Babeli. Zaidi ya hayo, Anaahidi kuwaita watoke Babeli kabla ya kuharibiwa. Na, utukufu zaidi ya yote, Yesu anaahidi kwamba watu Wake ambao bado wako Babeli watasikia na kuitambua sauti yake na kutoka salama.

Kumbuka: Huu ni Mwongozo wa Somo wa saba katika safu yetu ya tisa juu ya ujumbe wa malaika watatu wa Ufunuo 14: 6-14. Mwongozo wetu unaofuata wa Kujifunza utaelezea kanisa la Mungu la wakati wa mwisho wazi kabisa kwamba huwezi kushindwa kulitambua.

18. Ikiwa uko Babeli, uko tayari kusikiliza ombi la haraka la Yesu la kutoka kwake?

Jibu:

Maswali ya Mawazo

1. Je! Haipaswi kubaki Babeli na kujaribu kumrekebisha badala ya kutoka?

Hapana. Yesu anasema Babeli itaangamizwa, sio kubadilishwa. Atalewa bila matumaini na divai yake (inayotambuliwa kama mafundisho ya uwongo katika Ufunuo 18: 5, 6). Ni kwa sababu hii ndio



anawaita watu wake watoke (Ufunuo 18: 4).

2. Ni nani wafalme wa mashariki mwa Ufunuo 16:12?

Wafalme wa mashariki ni Wafalme (Baba na Mwana) wa mbinguni. Wanaitwa wafalme wa mashariki kwa sababu huo ndio mwelekeo ambao viumbe wa mbinguni hukaribia dunia. Kumbuka yafuatayo, kwa mfano:

A. Kuja kwa Yesu mara ya pili kutatokea mashariki (Mathayo 24:27).

B. Utukufu wa Mungu unatoka mashariki (Ezekieli 43: 2).

C. Malaika wa kuziba muhuri wa Ufunuo hutoka mashariki (Ufunuo 7: 2).

D. Jua, linaloashiria Yesu, linatoka mashariki (Malaki 4: 2).

3. Je! Onyo juu ya anguko la Babeli linamaanisha kwamba Babeli haijaanguka kila wakati?

Ndiyo inafanya. Makanisa mengi yaliyo na Babeli yamesimama imara, marefu, na uaminifu kwa Yesu hapo zamani. Waanzilishi walikuwa watu mashuhuri wa Mungu ambao walikuwa wakitafuta Biblia kwa bidii ili kugundua ukweli wake wote. Sio makanisa yote yaliyoanguka leo. Walakini, kanisa lolote linalofundisha mafundisho ya mama ya Babeli na kufuata mazoea yake inaweza kuwa mmoja wa binti zake walioanguka.

4. Wakati anaitwa kutoka Babeli, Mkristo anapaswa kwenda wapi?

Tafuta watu wanaoshika amri za Mungu, walio na imani ya Yesu, na wanaohubiri ujumbe wa malaika watatu ulimwenguni, na ujunge nao (Ufunuo 14: 6-12). Mwongozo wa Mafunzo 23 utaelezea kanisa la Mungu kwa siku za mwisho.

5. Wafalme 10 wa Ufunuo 17: 12-16 wanawakilisha nini?

Wafalme 10 wanaashiria mataifa ya ulimwengu. Vidole 10 vya picha ya Danieli sura ya 2 na pembe 10 za mnyama mkubwa wa Danieli sura ya 7 zilifananisha falme 10 za Uropa. Walakini, maana hiyo imepanuliwa katika Ufunuo sura ya 11 hadi 18 kumaanisha "wafalme wa dunia" au "mataifa yote." (Tazama Ufunuo 16:14; 18: 3.)

6. Je! Ishara ya "vyura" inamaanisha nini katika Ufunuo 16:13, 14?

Chura anakamata mawindo yake kwa ulimi wake, ambayo inaweza kuashiria zawadi bandia ya lugha inayoenea ulimwenguni leo. Tafadhali kumbuka kuwa miujiza, pamoja na zawadi ya lugha, inathibitisha jambo moja tu - nguvu isiyo ya kawaida. Lakini Biblia inatuarifu kwamba nguvu isiyo ya kawaida inaweza kutoka kwa Mungu au Shetani. Inaelezea zaidi kuwa Shetani, akijifanya kama malaika wa nuru kutoka mbinguni (2 Wakorintho 11: 13-15), atatumia miujiza isiyo ya kawaida sana hivi kwamba karibu ulimwengu wote utadanganywa na kumfuata (Ufunuo 13: 3). Kwa sasa, anatumia zawadi bandia ya lugha kuungana pamoja makanisa na dini za kila aina - pamoja na wapagani na waabudu roho. Kila moja ya haya inahisi kuwa zawadi ya lugha ni uthibitisho wa ukweli.

Lazima Tupime Roho

Bibilia inaonya kwamba lazima tuzijaribu roho (1 Yohana 4: 1). Ikiwa hawakubaliani na Biblia, ni bandia (Isaya 8:19, 20). Kwa kuongezea, karama za kweli za Roho Mtakatifu hazipewi kamwe yule ambaye kwa makusudi na kwa kujua anaasi Mungu (Matendo 5:32). Kuna zawadi ya kweli ya lugha. Ni miujiza inayoweza kuzungumza kwa ufasaha lugha za kigeni ambazo hapo awali hazikujifunza na hazijulikani na msemaji (Matendo 2: 4-12). Mungu hutumia zawadi hii inapohitajika kuwasilisha ujumbe wake wa nyakati za mwisho kwa wale wa lugha zingine. Ilihitajika wakati wa Pentekoste kwa sababu vikundi 17 vya lugha vilikuwa kwenye umati na wanafunzi wake labda walijua lugha moja tu.

7. Je! Harakati za Enzi Mpya zitachukua jukumu kubwa katika mzozo wa mwisho wa wakati wa

mwisho kati ya mema na mabaya?

Bila shaka! Inahusika sana na uchawi, matukio ya kiakili, na uwasiliani-roho. Ushirikina hakika utakuwa sababu kuu katika mchezo wa kuigiza wa ulimwengu. Pamoja na nguvu isiyo ya kawaida ya karama bandia ya lugha na inayofungamana na muungano wa makanisa wa nyakati za mwisho ulimwenguni, uwasiliano utaenea ulimwenguni. Imani ya Umri Mpya katika mawasiliano ya roho na kuzaliwa upya ni upagani wa zamani tu katika vazi mpya. Imani yake juu ya nafsi isiyokufa, isiyokufa inayoweza kuwasiliana na watu wa dunia ni uwongo ule ule wa zamani ambao Shetani alimwambia Hawa huko Edeni: "Hamtakufa hakika." Mwanzo 3: 4. (Tazama Mwongozo wa Mafunzo ya 10 kwa maelezo zaidi juu ya kifo.)

8. Ni dhahiri kwamba Mungu hufunua shughuli za Mpinga Kristo au upapa katika Danieli sura ya 7 na Ufunuo sura ya 13, 17, na 18. Je! Mpinga Kristo anatajwa mahali pengine katika Maandiko?

Ndio, mnyama au nguvu ya Mpinga Kristo (au shughuli zake) zinarejelewa katika angalau unabii tisa wa Agano la Kale na Agano Jipya: Danieli 7; Danieli sura ya 8, 9; Danieli 11; Ufunuo 12; Ufunuo 13; Ufunuo 16; Ufunuo 17; Ufunuo 18; na Ufunuo 19. Hakika, wakati Mungu anasisitiza nguvu ile ile mara tisa tofauti, anataka tusikilize.

9. Je! Ufalme wa Shetani uitwao "Babeli" ulianza kwenye Mnara wa Babeli?

La, lilianza wakati Shetani aliasi dhidi ya Mungu mbinguni. Kwa kweli, nabii Isaya anaashiria Lusifa wakati wa kuanguka kwake kutoka mbinguni kama mfalme wa Babeli (Isaya 14: 4, 12-15). Mungu ameutazama ufalme wa Shetani kama Babeli tangu mwanzo wa dhambi. Lengo la Shetani lililoahidiwa ni kumshinda Mungu, kuifuta ufalme wa Mungu, na kuanzisha ufalme wake wa uasi wa Babeli ulimwenguni kote. Yesu alisema kuna pande mbili tu (Mathayo 7:13, 14). Kila roho duniani mwishowe itajipanga upande wa Yesu au Babeli. Ni suala la maisha na kifo. Wale wanaomtumikia na kumuunga mkono Yesu wataokolewa katika ufalme wake wa mbinguni. Wale wanaounga mkono Babeli wataangamizwa na moto. Na kuna wakati mdogo sana wa kufanya uamuzi. Hii ndio sababu kutii onyo la Yesu la wakati wa mwisho dhidi ya Babeli ni muhimu sana na ya haraka sana.

10. Katika Ufunuo 16:12, inamaanisha nini kwa maji ya Mto Frati kukauka ili kuandaa njia kwa wafalme wa mashariki?

Kabla ya ufalme wa kale wa Babeli kutekwa na jemadari wa Umedi Dario, maji ya mto Frati, yaliyopita chini ya kuta za jiji, yalibadilishwa kuwa kitanda cha ziwa kilichotengenezwa na wanadamu.

Ushawishi huu uliruhusu jeshi la Dario kuteka jiji usiku kwa kuingia kutoka chini ya kuta kupitia mto mtupu. Katika unabii wa Ufunuo, "maji" yanaashiria watu (Ufunuo 17:15). Kwa hivyo, maji ya mto Frati yanarejelea wafuasi wa "Babeli mkuu", ambaye msaada wake hukauka wakati wanapoigeukia Babeli kwa nia ya kuiangamiza (Ufunuo 17:16). Kukausha msaada huu kwa "Babeli mkuu" kunahakikisha ushindi kwa wafalme wa mashariki, Baba wa mbinguni na Mwana.

Maswali ya Maswali

1. Nini maana ya neno "Babeli"? (1)

\_\_\_\_\_ Mkanganyiko.

\_\_\_\_\_ Uasi.

\_\_\_\_\_ Mdanganyifu.

2. Mama Babeli anaashiria nani katika unabii wa Biblia? (1)

\_\_\_\_\_ Umoja wa Mataifa.

\_\_\_\_\_ Upapa.

\_\_\_\_\_ Mariamu, mama wa Yesu.

3. Je! Binti za mama Babeli ni akina nani? (1)

\_\_\_\_\_ Wanawake wa Agano Jipya - Prisila, Elizabeth, na Dorkasi.

\_\_\_\_\_ Malkia wa Ulaya.

\_\_\_\_\_ Mekanisa yanayofuata mafundisho na mazoea ya mama Babeli.

4. Ni nini kinachofananishwa na mama Babeli ameketi juu ya mnyama mwekundu? (1)

\_\_\_\_\_ Kanisa linalodhibiti serikali, ambalo linaiunga mkono kwa karibu.

\_\_\_\_\_ Wanawake hufanya wakufunzi wazuri wa wanyama.

\_\_\_\_\_ Wanawake wanapaswa kupanda na sio kutembea.

5. Ni mafundisho gani ya uwongo ya Babeli ambayo yatafanya watu wachanganyike kiroho? (4)

\_\_\_\_\_ Utakatifu wa ndoa.

\_\_\_\_\_ Kifo ni usingizi.

\_\_\_\_\_ Wenye dhambi huungua motoni milele.

\_\_\_\_\_ Jumapili kama siku takatifu ya Mungu.

\_\_\_\_\_ Roho, au roho, hazifi.

\_\_\_\_\_ Ubatizo wa kuzamisha.

\_\_\_\_\_ Sheria ya Mungu ilifutwa au kurekebishwa.

6. "Babeli imeanguka" inamaanisha kuwa (1)

\_\_\_\_\_ Malaika alianguka kutoka mbinguni.

\_\_\_\_\_ Babeli imepigwa na tetemeko la ardhi.

\_\_\_\_\_ Kanisa mama na makanisa mengine ambayo yanakubali mafundisho yake ya uwongo yameanguka mbali na ukweli wa Biblia na ibada ya kweli ya Mungu wa kweli.

7. Ishara "Wafalme wa mashariki" inawakilisha (1)

\_\_\_\_\_ Yesu na Baba Yake.

\_\_\_\_\_ Shetani akifanya kazi kwa njia ya upagani.

\_\_\_\_\_ Mataifa ya ulimwengu.

8. Kukausha kwa maji ya Mto Frati kunaashiria nini? (1)

\_\_\_\_\_ Uhaba mkubwa wa maji katika siku za mwisho.

\_\_\_\_\_ Hakutakuwa na usambazaji wa chakula wakati wa mwisho.

\_\_\_\_\_ Babeli itapoteza uungwaji mkono wa wafuasi wake.

9. Babeli ni jina la familia ambalo linajumuisha karibu dini zote na makanisa. (1)

\_\_\_\_\_ Ndio.

\_\_\_\_\_ Hapana.

10. Ni nani kweli anayewaita watu kutoka Babeli? (1)

\_\_\_\_\_ Malaika.

\_\_\_\_\_ Wafalme 10.

\_\_\_ Lusifa.

\_\_\_ Yesu.

11. Je! Haingekuwa bora kujaribu kugeuza kanisa lililoanguka badala ya kutoka? (1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

12. Inamaanisha nini kulewa divai ya Babeli? (1)

\_\_\_ Kuwa mlevi.

\_\_\_ Kujiunga naye kwenye tafrija.

\_\_\_ Kuwa mgonjwa wa mwili.

\_\_\_ Kuchanganyikiwa na mafundisho yake ya uwongo.

13. Ni nguvu gani tatu zitaungana kupigana dhidi ya Yesu na watu wake katika wakati wa mwisho? (3)

\_\_\_ Dini zisizo za Kikristo.

\_\_\_ Umoja wa Mataifa.

\_\_\_ Uprotestanti wa waasi.

\_\_\_ Wanaume wa nafasi.

\_\_\_ Upapa.

14. Wakati Yesu anawaita watu wake kutoka Babeli, je! Watatoka? (1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

15. Watu wengi wako Babeli lakini hawajui. (1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

Bibi-arusi wa Kristo

Somo la 23

Biblia inasema kuna mwili mmoja tu, au kanisa, ambalo Yesu anawaita watu wake wa nyakati za mwisho - bibi-arusi wa Kristo. Kwa wengine, hii haina woga, kwani kuna maelfu ya makanisa tofauti leo ambayo hujiita ya Kikristo. Karibu kila mmoja anadai kuwa kanisa la Mungu, lakini kila mmoja hutofautiana sana katika ufafanuzi wa kibiblia, imani, na utendaji. Haiwezekani kwa mtafuta ukweli wa ukweli kuchunguza madai ya kila mmoja. Walakini, tunaweza kushukuru kwamba Yesu ametatua shida hii kwetu kwa kulielezea kanisa lake kwa undani kwamba unaweza kulitambua kwa urahisi! Maelezo hayo, ya wazi na yenye nguvu, yanapatikana katika Ufunuo 12 na 14, na itakufurahisha na ukweli wa kushangaza ambao utakusaidia katika nyakati za mwisho. Tafadhali soma Ufunuo 12: 1-17 kabla ya kuanza safari yako ya ugunduzi katika ukweli huu wa kubadilisha.

1. Je! Yesu anawakilisha kanisa Lake la kweli kwa ishara gani ya kinabii?

"Nimemfananisha binti Sayuni na mwanamke mzuri na dhaifu." Yeremia 6: 2. "Na mwambie Sayuni, Ninyi ni watu wangu." Isaya 51:16.

Jibu: Tulijifunza katika Mwongozo wa Somo la 22 kwamba Yesu anaashiria kanisa Lake la kweli, safi (Sayuni) kama mwanamke safi na kanisa lililoasi kama kahaba. Maandiko mengine machache ambayo pia hutumia ishara hii ni 2 Wakorintho 11: 2 Waefeso 5:22, 23 na Ufunuo 19: 7, 8.

2. Katika Ufunuo 12: 1, Yesu anaashiria kanisa Lake kama mwanamke "aliyevikwa na jua," na "mwezi chini ya miguu yake," na amevaa "taji ya nyota kumi na mbili." Je! Alama hizi zinamaanisha nini?

Jibu: A. Jua linawakilisha Yesu, injili yake, na haki yake. "Bwana Mungu ni jua." Zaburi 84:11. (Tazama pia Malaki 4: 2.) Bila Yesu hakuna wokovu (Matendo 4:12). Zaidi ya kitu kingine chochote, Yesu anataka kanisa lake lifurike na uwepo wake na utukufu.

B. "Mwezi chini ya miguu yake" inawakilisha mfumo wa dhabihu wa Agano la Kale. Kama mwezi unavyoonyesha nuru ya jua, ndivyo mfumo wa dhabihu ulisaidia kiroho tu kwani ilionyesha nuru kutoka kwa Masihi ajaye (Waebrania 10: 1).

C. "Taji ya nyota kumi na mbili" inawakilisha kazi ya wanafunzi 12, ambayo ilitawala miaka ya mwanzo ya kanisa la Agano Jipya.

Mtoto aliyetajwa katika Ufunuo sura ya 12 ni Yesu.

3. Ifuatayo, unabii unasema kwamba mwanamke yuko katika uchungu, karibu kujifungua mtoto ambaye siku moja atatawala mataifa yote kwa fimbo ya chuma. Kisha akamzaa "mtoto wa kiume," na baadaye akachukuliwa kwenye kiti cha enzi cha Mungu mbinguni (Ufunuo 12: 1, 2, 5). Mtoto huyu alikuwa nani?

Jibu: Mtoto huyo alikuwa Yesu. Siku moja atatawala mataifa yote kwa fimbo ya chuma (Ufunuo 19: 13-16; Zaburi 2: 7-9). Yesu, aliyesulubiwa kwa dhambi zetu, alifufuliwa kutoka kwa wafu na kupaa mbinguni (Matendo 1: 9-11). Nguvu zake za ufufuo katika maisha yetu ni mojawapo ya zawadi muhimu za Yesu kwa watu wake (Wafilipi 3:10).

Joka kubwa jekundu ni Shetani, ambaye wakati wa kuzaliwa kwa Yesu alikuwa akifanya kazi kupitia Roma ya kipagani.

4. Ufunuo 12: 3, 4 inamtambulisha "joka kubwa jekundu" ambaye alimchukia "mtoto wa kiume" na kujaribu kumuua wakati wa kuzaliwa. Unaweza kukumbuka joka hili kutoka kwa Mwongozo wa Mafunzo 20. Joka alikuwa nani?

Jibu: Joka linawakilisha Shetani, ambaye alifukuzwa kutoka mbinguni (Ufunuo 12: 7-9) na ambaye alikuwa akifanya kazi wakati wa kuzaliwa kwa Yesu kupitia milki ya kipagani ya Kirumi. Mtawala aliyejaribu kumwua Yesu wakati wa kuzaliwa alikuwa Herode, mfalme chini ya Roma ya kipagani. Aliwaua watoto wote wa kiume wa Bethlehemu, akitumaini kwamba mmoja wao atakuwa Yesu (Mathayo 2:16).

"Sehemu ya tatu ya nyota" inawakilisha malaika waasi ambao walifukuzwa kutoka mbinguni na Lusifa.

5. Nini maana ya "vichwa saba" na "pembe kumi" za joka, na "theluthi ya nyota za mbinguni" zilizotupwa duniani?

Jibu: A. "Vichwa saba" vinawakilisha vilima saba au milima ambayo Roma ilijengwa juu yake (Ufunuo 17: 9, 10). Sasa tumekutana na mnyama mwenye vichwa saba na pembe 10 mara tatu katika Viongozi wetu wa Masomo (Ufunuo 12: 3 13: 1 17: 3).

B. "Pembe kumi" zinawakilisha serikali, au mataifa, ambayo yanaunga mkono mamlaka kuu katika kukandamiza watu wa Mungu na kanisa. Wakati wa umiliki wa Roma wa kipagani (Ufunuo 12: 3, 4), waliwakilisha makabila 10 ya kimbari ambayo yalisaidia upapa katika kuangusha ufalme wa Kirumi (Danieli 7:23, 24). Makabila haya baadaye yakawa Ulaya ya kisasa. Katika siku za mwisho, wanawakilisha mataifa yote ya ulimwengu yaliyoungana katika muungano wa wakati wa mwisho (Ufunuo 16:14 17:12, 13, 16) ambao utasaidia "Babeli mkuu" katika vita vyake dhidi ya watu wa Mungu.

C. "Sehemu ya tatu ya nyota za mbinguni" ni malaika waliomuunga mkono Lusifa katika uasi wake mbinguni na ambao walitupwa nje pamoja naye (Ufunuo 12: 9 Luka 10:18 Isaya 14:12).

### Mapitio na Muhtasari

Kufikia sasa, unabii umeangazia ukweli ufuatao wa Biblia:

1. Kanisa la kweli la Mungu linaonekana, likiwa mfano wa mwanamke safi.
2. Yesu amezaliwa kanisani.
3. Shetani, akifanya kazi kupitia Mfalme Herode wa Roma wa kipagani, anajaribu kumuua mtoto Yesu.
4. Mpango wa Shetani haujafanikiwa.
5. Kupaa kwa Yesu kunaonyeshwa.  
Mamilioni mengi walichomwa moto kwa sababu ya mateso ya Shetani.
6. Shetani alifanya nini baada ya kushindwa katika mpango wake wa kumuangamiza mtoto Yesu?  
"Alimtesa yule mwanamke aliyemzaa mtoto wa kiume." Ufunuo 12:13.  
Jibu: Kwa kuwa hakuweza tena kumshambulia Yesu kibinafsi, alilenga hasira yake na mateso yake kwa kanisa la Mungu na watu Wake.

### Pointi Sita za Kutambulisha

Katika Ufunuo sura ya 12 na 14, Yesu anatupatia vidokezo sita vya kuelezea kutumia katika kutambua kanisa Lake la wakati wa mwisho. Watazame unaposoma mwongozo uliobaki wa Mwongozo huu.

Watu wa Mungu walikimbilia sehemu za pekee za dunia ili kuepuka mateso.

7. Je, mwanamke (kanisa) alifanya nini kujilinda, na ni nini "jangwa" linalozungumziwa katika Ufunuo 12: 6, 14?

Jibu: A. Mistari ya 6 na 14 inasema, "Mwanamke alikimbilia nyikani," ambapo alilindwa kwa "wakati, na nyakati, na nusu saa" (au miaka halisi 1,260) kutokana na ghadhabu ya Shetani ambaye wakati huo alikuwa kufanya kazi kupitia Roma ya kipapa. "Mabawa mawili" yanawakilisha ulinzi na msaada ambao Mungu alilipa kanisa wakati wa "jangwa" (Kutoka 19: 4 Kumbukumbu la Torati 32:11). Wakati uliotumiwa nyikani ni kipindi kile kile cha miaka 1,260 cha umashuhuri wa papa na mateso (A.D. 538 hadi 1798) ambayo Yesu alitaja mara kwa mara katika unabii. Siku moja ya unabii ni sawa na mwaka halisi (Ezekieli 4: 6).

B. Neno "jangwa" linamaanisha sehemu za upweke za dunia (milima, mapango, misitu, nk) ambapo watu wa Mungu wangeweza kujificha kwa faragha na hivyo kuepuka kuangamizwa kabisa (Waebrania 11:37, 38). Na walificha, Waldo, Waalbigensi, Wahuguenoti, na wengine wengi. Watu wa Mungu (kanisa lake) wangeputwa ikiwa hawangekimbia na kujificha nyikani wakati wa mateso mabaya ya upapa. (Katika kipindi kimoja cha miaka 40, "tangu mwanzo wa agizo la Wajesuiti, mnamo mwaka 1540, hadi 1580, laki tisa waliangamizwa. Laki mia hamsini waliangamia katika Baraza la Kuhukumu Wazushi katika miaka 30." 1) Angalau Watu milioni 50 walikufa kwa imani yao katika kipindi hiki cha miaka 1,260. Kanisa la Mungu halikuwepo kama shirika rasmi katika kipindi hiki cha miaka 1,260. Kuanzia A.D. 538 hadi 1798 ilikuwa hai lakini haikutambulika kama shirika. Ilipotoka mafichoni baada ya miaka 1,260, bado ilikuwa na mafundisho na sifa sawa na kanisa la mitume, ambalo lilingia

"jangwani" mnamo A.D. 538.

Kumbuka: Sasa tumegundua sehemu zetu mbili za kwanza za utambulisho kwa kanisa la Yesu la wakati wa mwisho:

1. Isingekuwapo rasmi kama shirika kati ya A.D. 538 na 1798.
2. Ingeibuka na kufanya kazi yake ya wakati wa mwisho baada ya 1798.

Kuna Wakristo wengi wenye upendo, wa kweli katika makanisa ambayo yalikuwapo rasmi kabla ya 1798. Lakini hakuna hata moja kati ya haya makanisa ambayo yanaweza kuwa kanisa la Mungu la wakati wa mwisho ambalo Yesu anawaita watu wake wote, kwa sababu kanisa la Yesu la wakati wa mwisho ilibidi liibuka baada ya 1798. Hii inamaanisha kwamba makanisa mengi maarufu ya Kiprotestanti hayawezi kuwa kanisa la Mungu la wakati wa mwisho kwa sababu walikuwapo rasmi kabla ya 1798.

1Albert Barnes, Vidokezo juu ya Daniel, maoni juu ya Danieli 7:25, p. 328.

Vitambaa vilivyobaki ni sehemu ya mwisho ya bolt. Ni sawa na kipande cha kwanza kutoka kwa bolt ile ile.

8. Katika Ufunuo 12:17, Mungu anaita kanisa lake la wakati wa mwisho mabaki. Je! Neno "mabaki" linamaanisha nini?

Jibu: Inamaanisha sehemu ya mwisho iliyobaki. Kwa kurejelea kanisa la Yesu, inamaanisha kanisa Lake la siku za mwisho kabisa, ambalo linafanana na mafundisho kwa kanisa la mitume.

Kanisa la Mungu la mabaki litashika amri zake na pia litakuwa na karama ya unabii.

9. Katika Ufunuo 12:17, ni maelezo gani mengine mawili ambayo Yesu alitoa juu ya kanisa Lake la wakati wa mwisho?

Jibu: Ingetunza Amri zote Kumi, pamoja na Sabato ya siku ya saba ya amri ya nne (Yohana 14:15 Ufunuo 22:14). Ingekuwa pia na "ushuhuda wa Yesu", ambayo Biblia inatuambia ni roho ya unabii (Ufunuo 19:10). (Mwongozo wa Mafunzo 24 utatoa ufafanuzi kamili wa zawadi ya unabii.)

Kwa hivyo hapa kuna alama mbili zifuatazo za Yesu za kujitambulisha kwa kanisa Lake la wakati wa mwisho:

3. Itashika amri za Mungu, pamoja na Sabato Yake ya siku ya saba ya amri ya nne.
4. Itakuwa na karama ya unabii.

Kumbuka kwamba wakati wenyeji wa Wakristo wanyofu wanapatikana katika makanisa ambayo hayashiki Sabato au kuwa na karama ya unabii, hakuna hata moja la makanisa haya linaweza kuwa kanisa la Mungu la wakati wa mwisho ambalo Yesu anaita Wakristo wote wa siku za mwisho, kwa sababu kanisa la wakati wa mwisho litashika amri za Mungu na kuwa na karama ya unabii.

Mabaki ya Mungu lazima wahubiri ujumbe wa malaika watatu ulimwenguni.

10. Je! Ni mambo gani mawili ya mwisho ya utambulisho kwa mabaki ya Mungu ambayo kitabu cha Ufunuo kinatoa?

Jibu: Nukta mbili za mwisho za hizo sita ni: (5) Litakuwa kanisa la wamishonari ulimwenguni (Ufunuo 14: 6), na (6) Itakuwa ikihubiri ujumbe wa malaika watatu wa Ufunuo 14: 6-14, ambao zimefupishwa kwa kifupi hapa chini.

A. Hukumu ya Mungu inaendelea. Mwabuduni Yeye! Kanisa la Mungu la wakati wa mwisho lazima lihubiri kwamba hukumu ilianza mnamo 1844 (tazama Miongozo ya Soma 18 na 19). Pia inawataka watu "wamwabudu yeye aliyefanya mbingu, na nchi, na bahari, na chemchemi za maji." Ufunuo 14: 7. Je! Tunamwabudu Mungu kama Muumba? Mungu aliandika jibu katika amri ya nne. "Kumbuka siku ya sabato, uitakase." "Kwa maana kwa siku sita Bwana alifanya mbingu na nchi, na bahari, na vyote vilivyomo, akastarehe siku ya saba; kwa sababu hiyo Bwana alibariki siku ya sabato, akaitakasa." Kutoka 20: 8, 11. Kwa hivyo ujumbe wa malaika wa kwanza unaamuru wote wamwabudu Mungu kama Muumba kwa kuweka takatifu Sabato yake ya siku ya saba, ambayo alitupa kama kumbukumbu ya Uumbaji.

B. Toka katika makanisa yaliyoanguka ya Babeli.

C. Usiabudu mnyama au upokee alama yake, ambayo ni Jumapili kama siku takatifu. Jihadharini na bandia zote.

Kumbuka: Hapa kuna alama mbili za mwisho za kitambulisho:

5. Kanisa la Mungu la wakati wa mwisho litakuwa kanisa la kimisionari ulimwenguni.

6. Itakuwa ni kuhubiri na kufundisha ujumbe wa nukta tatu wa Ufunuo 14: 6-14.

Sasa wacha tuangalie vidokezo sita ambavyo Yesu hutupa kwa kutambua kanisa lake la mabaki ya wakati wa mwisho:

1. Isingekuwepo kama shirika rasmi kati ya A.D. 538 na 1798.

2. Ingeibuka na kufanya kazi yake baada ya 1798.

3. Ingetunza Amri Kumi, pamoja na Sabato ya siku ya saba ya amri ya nne.

4. Ingekuwa na zawadi ya unabii.

5. Ingekuwa kanisa la kimisionari ulimwenguni.

6. Ingekuwa kufundisha na kuhubiri ujumbe wa Yesu wa mambo matatu ya Ufunuo 14: 6-14.

Yesu anaahidi kwamba wote wanaotumia kwa dhati maagizo yake sita watapata kanisa lake la mabaki.

11. Sasa kwa kuwa tumeanzisha alama sita za kitambulisho za Yesu kwa kanisa Lake la wakati wa mwisho, Yesu anatuambia tufanye nini, na kwa matokeo gani?

Jibu: "Tafuteni, nanyi mtapata." Mathayo 7: 7. Yesu anakupa maelezo haya sita na kusema, "Nenda ukatafute kanisa langu." Anaahidi kwamba wale wanaotafuta vitu vya mbinguni watavipata.

Kanisa la Waadventista Wasabato ndilo pekee linalofaa vipimo vyote sita.

12. Ni makanisa ngapi yanayofaa vipimo hivi sita?

Jibu: Yesu alitoa maelezo maalum na yanayofaa kwamba yanafaa kanisa moja tu. Yesu hakutoa jumla zisizo wazi kama vile "Kutakuwa na watu wengi wazuri katika kanisa langu" na "Pia kutakuwa na wanafiki." Je! Hoja hizo mbili zingetoshea makanisa ngapi? Wote.



Pointi hizo mbili pia zinafaa duka la vyakula vya kona na vilabu vya jiji la jiji. Wangefaa kila kitu, na kwa hivyo haimaanishi chochote. Badala yake, Yesu alitoa hoja zilizo wazi, maalum, na zinazoelezea sana kwamba zinafaa kanisa moja na kanisa moja tu, Kanisa la Waadventista Wasabato. Wacha tuangalie vipimo.

Kanisa la Waadventista Wasabato:

1. Haikuwepo kama shirika rasmi kati ya A.D. 538 na 1798.
2. Iliamka baada ya 1798. Ilianza kuunda mwanzoni mwa miaka ya 1840.
3. Anazishika Amri Kumi, pamoja na ile ya nne - Sabato takatifu ya Mungu ya siku ya saba.
4. Ana karama ya unabii.
5. Ni kanisa la kimisionari ulimwenguni, linalofanya kazi katika nchi 208 kati ya 236 za ulimwengu.
6. Hufundisha na kuhubiri ujumbe mkuu wa Yesu wa mambo matatu ya Ufunuo 14: 6-14.

Yesu anakuuliza uchukue maelezo haya sita na uangalie mwenyewe. Ni rahisi. Huwezi kukosa.

Kumbuka: Tafadhali kumbuka kwamba kuna Wakristo wengi wenye upendo katika makanisa ambayo hoja hizi hazitoshei, lakini hakuna kanisa kama hilo linaweza kuwa mabaki ya Mungu wa wakati wa mwisho ambao anawaita watu wake wote kwa leo.

13. Baada ya mmoja wa watoto wa Yesu kutii wito wake wa onyo wa upendo na kutoka Babeli (Ufunuo 18: 2, 4), je, Yesu anamwuliza afanye nini baadaye?

"Ninyi mmeitwa katika mwili mmoja." Wakolosai 3:15. "Yeye [Yesu] ndiye kichwa cha mwili, kanisa." Wakolosai 1:18.

Jibu: Biblia inasema kwamba watu wa Mungu wameitwa katika mwili mmoja, au kanisa. Yesu anawauliza wale watokao Babeli wajiunge na kanisa la mabaki - ambalo Yeye ndiye kichwa. Yesu alisema, "Nina kondoo wengine, ambao sio wa zizi hili." Yohana 10:16. Anawaita pia "watu wangu" katika Agano la Kale (Isaya 58: 1) na Agano Jipya (Ufunuo 18: 4). Kuhusu kondoo Wake nje ya zizi lake (kanisani), Anasema, "Nazo lazima nizilete, nazo zitaikisia sauti yangu; na kutakuwa na zizi moja, na mchungaji mmoja." "Kondoo wangu husikia sauti yangu, ... nao hunifuata." Yohana 10:16, 27.

Wakati Mungu anawaita watu kutoka Babeli, anawauliza wajiunge na kanisa lake la mabaki. Watu hujiunga na kanisa lake la mabaki kwa ubatizo.

14. Mtu anawezaje kuingia katika mwili huo, au kanisa?

"Kwa maana kwa Roho mmoja sisi sote tumebatizwa katika mwili mmoja, ikiwa tu Wayahudi au Wayunani." 1 Wakorintho 12:13.

Jibu: Tunaingia katika kanisa la Yesu la wakati wa mwisho kwa ubatizo. (Tazama Mwongozo wa Somo 9 kwa maelezo zaidi juu ya ubatizo.)

15. Je! Biblia inatoa ushahidi mwingine kwamba Yesu ana kanisa moja tu la mabaki ambalo anawaita watu wake wote?

Jibu: Ndio, inafanya. Wacha tuikague:

A. Biblia inasema kuna mwili mmoja tu wa kweli, au kanisa (Waefeso 4: 4 Wakolosai 1:18).

B. Biblia inasema siku zetu ni kama siku za Noa (Luka 17:26, 27). Kulikuwa na njia ngapi za kutoroka katika siku za Noa? Moja tu, safina. Kwa mara nyingine tena, leo, Mungu ametoa mashua moja tu, au kanisa, ambalo litawapitisha watu wake salama mpaka ufalme wake wa mbinguni. Hakikisha kuingia kwenye mashua sahihi! Biblia inasema, "Bwana aliongezea kwa kanisa kila siku wale ambao wangeokolewa." Matendo 2:47. Ilikuwa kweli katika nyakati za mitume bado ni kweli leo. Mungu anaahidi kwamba kanisa lake lililobaki litashinda kwa utukufu.

Je! Ni habari gani njema kuhusu kanisa la Mungu la mabaki?

Jibu:

- A. Mada yake kuu ni "injili ya milele" ya haki kwa kumwamini Yesu tu (Ufunuo 14: 6).
- B. Imejengwa juu ya Yesu, Mwamba (1 Wakorintho 3:11; 10: 4), na "milango ya kuzimu haitaishinda." Mathayo 16:18.
- C. Yesu alikufa kwa ajili ya kanisa lake (Waefeso 5:25).
- D. Yesu anafafanua kanisa lake la mabaki wazi kabisa kwamba ni rahisi kulitambua. Anaelezea pia makanisa yaliyoanguka na kuwaita watu wake watoke nje. Shetani atanasa tu wale ambao hufunga macho na mioyo yao.
- E. Mafundisho yake yote ni ya kweli (1 Timotheo 3:15).

17. Ni habari gani njema kuhusu watu wa Mungu waliosalia?

Jibu: Wao wata:

- A. Uokolewe katika ufalme wake wa mbinguni (Ufunuo 15: 2).
- B. Kumshinda shetani kwa "nguvu" na "damu" ya Yesu (Ufunuo 12:10, 11).
- C. Uwe mvumilivu (Ufunuo 14:12).
- D. Kuwa na imani ya Yesu (Ufunuo 14:12).
- E. Pata uhuru mtukufu (Yohana 8:31, 32).

18. Saa ya Dunia imechelewa sana. Kuja mara ya pili kwa Yesu kunafuata kutolewa kwa ujumbe wa malaika watatu (Ufunuo 14: 12-14). Je! Ni ombi gani la haraka la Yesu sasa kwa watu Wake?

"Ingia wewe na nyumba yako yote ndani ya safina." Mwanzo 7: 1.

Jibu: Katika siku za Nuhu, ni watu wanane tu (pamoja na Nuhu mwenyewe) waliitii mwaliko wa Mungu. Yesu anakungojea mlangoni mwa safina Yake ya nyakati za mwisho, au kanisa la mabaki.

Kumbuka: Huu ni Mwongozo wetu wa nane wa Mafunzo katika safu ya kulisimua juu ya ujumbe wa malaika watatu wa Ufunuo 14: 6-14. Mwongozo wa mwisho wa Utafiti wa mfululizo utajadili karama ya unabii.

19. Niko tayari kutii wito wa Yesu wa kuja katika usalama wa kanisa lake la mabaki ya wakati wa mwisho.

Jibu:

Maswali ya Mawazo

1. China, na theluthi moja ya idadi ya watu duniani, haijaguswa sana na injili. Je! Haitachukua muda mrefu kufikia kila mtu huko?

"Kwa wanadamu haiwezekani, lakini si kwa Mungu; kwa maana kwa Mungu mambo yote yanawezekana." Marko 10:27. Biblia inasema Bwana "atakamilisha kazi hiyo, na kuipunguza kwa haki; kwa sababu Bwana atafanya kazi fupi juu ya dunia." Warumi 9:28. Bwana huyo huyo aliyempa Yona

nguvu ya kuongoza mji mzima kwa toba chini ya siku 40 (Yona sura ya 3) atamaliza kazi yake haraka sana katika siku hizi za mwisho. Anasema kazi Yake itasonga kwa kasi ya kupendeza sana kwamba itakuwa vigumu kwa kanisa la Mungu kushughulikia vya kutosha wimbi kubwa la roho (Amosi 9:13). Mungu aliahidi. Itatokea. Hivi karibuni na ghafla yote yatakwisha. Kufikiria na kupanga kwa muda mrefu katika kazi ya Mungu kunakosa maana leo. Huu ni wakati wa dharura kubwa, na dharura inadai hatua ya haraka. Wanafikra wa muda mrefu wanaweza kunaswa na kuamka wamechelewa sana.

2. Je! Kweli kuna hatari kubwa kwamba watu wengi wanaodai kuwa Wakristo watashikwa na kupotea Yesu atakaporudi?

Ndio, Yesu aliweka wazi hatua hiyo. Alionya juu ya vitu kadhaa ambavyo vitawateka na kuwaangamiza Wakristo: (1) kulawa, (2) ulevi, (3) wasiwasi wa maisha haya, na (4) kulala (Luka 21:34 Marko 13: 34-36).

A. Kutafuna ni kupita kiasi katika chochote - kula, kufanya kazi, kusoma, burudani, n.k Inasumbua usawa na kuharibu fikira wazi. Pia inazuia kutumia wakati na Yesu.

B. Ulevi hurejelea vitu ambavyo huleta usingizi na hutupa uchungu kwa vitu vya mbinguni. Mifano ni pamoja na ponografia, ngono haramu, marafiki wachafu, kupuuza masomo ya Biblia, kupuuza maombi, na kuepuka huduma za kanisa. Vitu kama hivyo husababisha watu kuishi katika ulimwengu wa ndoto isiyo ya kweli na kwa hivyo kukosa.

C. Utunzaji wa maisha haya huwaangamiza Wakristo ambao wanajishughulisha sana kufanya vitu vizuri kabisa wakati huo kwa Yesu, sala, kusoma Neno, kushuhudia, na kuhudhuria ibada za kanisa zimejaa. Kwa kufanya hivyo, tunaondoa macho kwenye lengo halisi na kuzama katika maswala ya pembeni.

D. Kulala kunamaanisha kulala kiroho. Inaweza kuwa shida kubwa leo. Wakati mtu amelala, hajui amelala. Kuchukua uhusiano wetu na Yesu kiurahisi, kuwa na aina ya utauwa bila nguvu, kutumia mahubiri yote makubwa kwa wengine, na kukataa kushiriki kikamilifu katika kazi ya Yesu mambo haya yote na mengine mengi hufanya watembezi wa usingizi wa wale ambao, isipokuwa wataamka kimiujiza, atalala kupita wakati wa ukweli.

3. Nilijiunga na kanisa la Mungu la mabaki na sijawahi kuwa na furaha sana katika maisha yangu yote. Lakini sijawahi kunyanyaswa sana na shetani, pia. Kwa nini hii?

Kwa sababu shetani amewakasirikia watu wa Mungu waliobaki na hutumia wakati wake kujaribu kuwaumiza na kuwavunja moyo (Ufunuo 12:17). Yesu hakuahidi kwamba watu Wake hawatapata majaribu, ole, shambulio kutoka kwa shetani, nyakati ngumu, na hata kuumia vibaya kutoka kwa Shetani. Kwa kweli, Aliahidi kwamba mambo kama hayo yangukuja kwa watu wake (2 Timotheo 3:12). Alifanya, hata hivyo, aliahidi kwa utukufu: (1) kuwapa watu wake ushindi (1 Wakorintho 15:57), (2) kuwa na watu wake siku zote, katika kila kitu wanachokabiliana nacho (Mathayo 28:20), (3) kwa wape amani (Yohana 16:33; Zaburi 119: 165), na (4) wasiwaache kamwe (Waebrania 13: 5). Mwishowe, Yesu na Baba Yake waliahidi kuwashikilia watoto wao kwa nguvu sana kwamba hakuna mtu anayeweza kuwatoa mikononi mwao (Yohana 10:28, 29). Amina!

4. Neno "kanisa" linamaanisha nini?

Neno "kanisa" limetafsiriwa kutoka kwa neno la Kiyunani "eklesia", ambalo linamaanisha "walioitwa." Inafaa kama nini! Watu wa Yesu wameitwa kutoka ulimwenguni na Babeli katika zizi lake la usalama la thamani. Watu wanakuwa sehemu ya kanisa la Yesu la wakati wa mwisho kwa kubatizwa wakati Yesu anawaita. Yesu anasema, "Kondoo wangu husikia sauti yangu, ... nao hunifuata." Yohana 10:27.

Maswali ya Maswali

1. Je! Yesu anaashiriaje kanisa Lake la kweli katika unabii? (1)

- \_\_\_ Na mnara mrefu.
- \_\_\_ Kama mnyama.
- \_\_\_ Na malaika mkali.
- \_\_\_ Kama mwanamke safi.
- \_\_\_ Na wingu la kushangaza.

2. "Jangwa" ambalo kanisa lilikimbilia lilikuwa nini? (1)

- \_\_\_ Sehemu za faragha kama mapango, misitu, nk.
- \_\_\_ Jangwa la Sahara.
- \_\_\_ Iraq.
- \_\_\_ Jangwa la Gobi.

3. Vitu vifuatavyo ni sehemu ya ujumbe wa malaika watatu: (3)

- \_\_\_ Babeli imeanguka. Toka kwake!
- \_\_\_ Jehanamu inaungua milele na milele.
- \_\_\_ Hukumu ya Mungu inaendelea. Mheshimu, msifu, na umwabudu Yeye kama Muumba kwa kutunza Sabato Yake takatifu - ambayo ni ishara, au alama Yake.
- \_\_\_ Tauni zimeisha.
- \_\_\_ Kila mtu ataokolewa.
- \_\_\_ Usimwabudu mnyama au kupokea alama yake.

4. Yesu anatoa alama sita za kitambulisho kutuongoza kwa kanisa lake la mabaki. Kanisa hili lita (6)

- \_\_\_ Kuwa na Wakristo wengi wazuri.
- \_\_\_ Shika Amri Kumi, pamoja na Sabato.
- \_\_\_ Kuwa na wanafiki.
- \_\_\_ Furahiya kuimba nyimbo nzuri za Kikristo.
- \_\_\_ Omba sana.
- \_\_\_ Haipo kama shirika rasmi kati ya A.D. 538 na 1798.
- \_\_\_ Kuwa na zawadi ya unabii.
- \_\_\_ Nena kwa lugha.
- \_\_\_ Kuwa kanisa la wamisionari ulimwenguni.
- \_\_\_ Kuwa na majengo mengi mazuri ya kanisa.
- \_\_\_ Inuka na ufanye kazi yake baada ya 1798.
- \_\_\_ hubiri na ufundishe ujumbe wa malaika watatu wa Ufunuo 14: 6-14.

5. Kanisa lilikuwa jangwani kwa muda gani? (1)

- \_\_\_ Miaka mitano.
- \_\_\_ miaka 1,000.
- \_\_\_ miaka 680.
- \_\_\_ miaka 1,260.
- \_\_\_ miaka 33.

6. Katika Ufunuo sura ya 12, ishara ya mtoto aliyezaliwa na mwanamke inawakilisha (1)  
 Kanisa la kitume.  
 Yesu.  
 Injili inayowaendea watu wa mataifa.
7. Je! Yesu anawaita watu wake kutoka ulimwenguni na Babeli na kuingia katika kanisa lake la mabaki? (1)  
 Ndio.  
 Hapana.
8. Je! Mtu anawezaje kujiunga na kanisa la mabaki? (1)  
 Kwa kupeana mkono wa mhubiri.  
 Kwa kutia saini kadi ya uanachama.  
 Kwa ubatizo.  
 Kwa kutoa mchango mkubwa.
9. Kuna wakristo wengi wazuri katika makanisa yote, na hata wengine ambao sio washiriki wa kanisa lolote. (1)  
 Ndio.  
 Hapana.
10. Je! Ni yapi kati ya mambo yafuatayo yanayosababisha Wakristo kushikwa mbali na kupoteza? (4)  
 Kutafuna.  
 Hujali maisha haya.  
 Kupata msimko mwingi juu ya dini yako.  
 ulevi wa kiroho.  
 Kuwa usingizini kiroho.  
 Ushuhuda mwaminifu.  
 Kusoma gazeti.
11. Mungu atapunguza kazi yake duniani kwa kuipeleka injili haraka kwa kila kiumbe. (1)  
 Ndio.  
 Hapana.
12. Je! Ni yapi kati ya yafuatayo ambayo Mungu anawaahidi watoto wake? (4)  
 Amani.  
 Hawatakuwa na shida.  
 Ushindi wa \_\_\_\_.  
 Hawataugua kamwe.  
 Hakuna mtu awezaye kuzitoa mikononi mwake na kwa Yesu.  
 Hatowaacha kamwe.  
 Watakuwa matajiri.
13. Neno "kanisa" linamaanisha nini? (1)  
 Mahali pa ibada panapotengwa vizuri.  
 Mkutano wa waamini.  
 'Walioitwa.'  
 Kanisa kuu.

Je! Mungu Anawahimiza Wanajimu na Wanasaikolojia?

Somo la 24

Ikiwa nabii anayejitangaza ghafla aliibuka na kuanza kuchora umati na ujumbe wa kuchochea, kuponya wagonjwa, kufufua wafu, kuleta moto kutoka mbinguni, na kufunua ufahamu wa siri zako za kibinafsi - je! Ungemwamini? Je! Unapaswa kuamini? Hatima yako ya mwisho inaweza kuwa imefungwa moja kwa moja na uwezo wako wa kutofautisha kati ya manabii wa kweli na wa uwongo. Kwa hivyo ni muhimu sana kujua nini Biblia inasema kweli juu ya mada hii ya wakati unaofaa!

1. Je! Biblia inafundisha kwamba kutakuwa na manabii wa kweli katika siku za mwisho za dunia? "Katika siku za mwisho, asema Mungu, nitamwaga roho yangu juu ya wote wenye mwili; na wana wenu na binti zenu watatabiri." Matendo 2:17.

Jibu: Ndio, wanaume na wanawake watatoa unabii katika siku za mwisho (Yoeli 2: 28-32).

Zawadi ya unabii ni muhimu kwa kulikamilisha kanisa la Mungu.

2. Yesu wakati wa kupaa kwake aliweka zawadi ya "manabii" katika kanisa lake, pamoja na karama zingine nne: mitume, wainjilisti, wachungaji, na waalimu (Waefeso 4: 7-11). Kwa nini Mungu aliweka karama hizi kanisani?

"Kwa kuwakamilisha watakatifu, kwa kazi ya huduma, na kuujenga mwili wa Kristo." Waefeso 4:12.

Jibu: Yesu alitoa zawadi zote tano kwa kuwakamilisha watakatifu. Kukamilishwa kwa kanisa la Mungu la wakati wa mwisho haiwezekani ikiwa mojawapo ya zawadi hizi tano hukosa.

Biblia inasema kwamba Mungu huwapa zawadi ya unabii wanaume na wanawake.

3. Je! Katika siku za Biblia, je! Karama ya unabii ilipewa wanaume tu?

Jibu: Hapana! Kwa kuongezea wanaume wengi ambao walikuwa na karama ya unabii, Mungu pia alitoa zawadi kwa wanawake wasiopungua wanane: Anna (Luka 2: 36-38); Miriamu (Kutoka 15:20); Debora (Waamuzi 4: 4); Hulda (2 Wafalme 22:14); na binti wanne wa Filipo, mwinjilisti (Matendo 21: 8, 9).

4. Zawadi hizi zilika katika kanisa Lake kwa muda gani?

"Mpaka sisi sote tuje katika umoja wa imani, na maarifa ya Mwana wa Mungu, kwa mtu mkamilifu, hata kipimo cha kimo cha utimilifu wa Kristo." Waefeso 4:13.

Jibu: Watabaki mpaka watu wa Mungu wote wawe umoja, Wakristo wakomavu - ambao, kwa kweli, watakuwa mwisho wa wakati.

Manabii huzungumza wakati mawazo yao yanaongozwa na Roho Mtakatifu.

5. Manabii wa kweli hupata habari zao kutoka kwa chanzo gani?

"Unabii haukuja zamani za kale kwa mapenzi ya mwanadamu; bali watu watakatifu wa Mungu walinena wakiongozwa na Roho Mtakatifu." 2 Petro 1:21.

Jibu: Manabii huzungumza kama "wanavyosukumwa na Roho Mtakatifu." Neno "mzuka" linatokana

na "ghast", neno la zamani la Kiingereza la "roho," kwa hivyo leo kawaida tunasema "Roho" Mtakatifu. Manabii hawatoi maoni yao ya kibinafsi katika mambo ya kiroho. Mawazo yao hutoka kwa Yesu, kupitia Roho Mtakatifu.

Mungu kawaida huzungumza na nabii kupitia maono na ndoto.

6. Mungu huongea na manabii kwa njia tatu tofauti. Njia hizi ni zipi?

"Ikiwa kuna nabii kati yenu, mimi Bwana nitajitambulisha kwake katika maono, na nitasema naye katika ndoto." "Pamoja naye nitazungumza kinywa kwa mdomo." Hesabu 12: 6, 8.

Jibu: Maono, ndoto, au ana kwa ana.

7. Ni nini ushahidi wa kimwili wa nabii wa kweli katika maono?

Jibu: A. Awali atapoteza nguvu za mwili (Danieli 10: 8).

B. Baadaye anaweza kupokea nguvu isiyo ya kawaida (Danieli 10:18, 19).

C. Hakuna pumzi mwilini (Danieli 10:17).

D. Ana uwezo wa kusema (Danieli 10:16).

E. Hatatambua mazingira ya kidunia (Danieli 10: 5-8 2 Wakorintho 12: 2-4).

F. Macho yatakuwa wazi (Hesabu 24: 4).

Kumbuka: Ingawa hoja sita za Biblia zilizotangulia ni dhahirisho halisi la nabii wa kweli katika maono, sio zote zinaonekana pamoja kila wakati. Maono ya nabii yanaweza kuwa ya kweli bila kudhihirisha dalili zote sita.

Kufanya miujiza sio uthibitisho kwamba nabii ni wa Mungu.

8. Je! Kutenda miujiza mikubwa ni uthibitisho kwamba nabii ni wa Mungu?

"Ni roho za mashetani, zinazotenda miujiza." Ufunuo 16:14.

Jibu: Hapana! Ibilisi na wajumbe wake pia wana uwezo wa kufanya miujiza. Miujiza inathibitisha jambo moja tu: nguvu isiyo ya kawaida. Lakini nguvu kama hizo hutoka kwa Mungu na Shetani (Kumbukumbu la Torati 13: 1-5; Ufunuo 13:13, 14).

Katika siku za mwisho, manabii wa uwongo watashawishi sana kwamba watasababisha mabilioni kudanganywa na kupotea.

9. Je, Yesu anatuonya juu ya hatari gani hatari ya wakati wa mwisho?

"Watatokea Wakristo wa uwongo, na manabii wa uwongo, nao watatoa ishara kubwa na maajabu, hata wakiwadanganya wateule kama ikiwezekana." Mathayo 24:24.

Jibu: Mungu anatuonya juu ya Wakristo wa uwongo na manabii wa uwongo ambao watashawishi sana kwamba watawadanganya wote isipokuwa wateule wa Mungu. Mabilioni watadanganywa na kupotea.

Manabii lazima wapimwe na Maandiko.

10. Ninawezaje kujua kama nabii ni wa kweli au wa uwongo?

"Kwa sheria na ushuhuda: ikiwa hawasemi kulingana na neno hili, ni kwa sababu hakuna nuru ndani yao." Isaya 8:20.

Jibu: Jaribu mafundisho yao na mwenendo wao kwa Neno la Mungu, ambayo ni Biblia. Ikiwa wanafundisha na kuishi kinyume na Maandiko, wao ni manabii wa uwongo na "hakuna nuru ndani yao."

Wanasaikolojia na waganga wanaodai kuongozwa na roho za wafu hawaongozwi na Mungu.

11. Je! Aina fulani za manabii wa uwongo wametajwa na kulaaniwa katika Biblia?

Jibu: Ndio. Kumbukumbu la Torati 18: 10-12 na Ufunuo 21: 8 wanasema dhidi ya aina zifuatazo za manabii wa uwongo:

- A. Charmer - anayetoa uchawi au anatumia hirizi.
  - B. Mtazamaji wa nyakati - mchawi.
  - C. Mchawi - yule anayedai kuwasiliana na roho za wafu.
  - D. Consulter na mizimu inayojulikana - ya kati, au channeler.
  - E. Mtumiaji wa uganga - mtabiri.
  - F. Enchanter - sawa na hirizi.
  - G. Necromancer - jina lingine la mchawi.
  - H. Mchawi - mtaalamu wa kike.
- Mchawi - mtaalamu wa kiume.

Kumbuka: Wengi wa manabii hawa wa uwongo wanadai kuwa wanawasiliana na roho za wafu. Biblia inasema wazi kwamba wafu hawawezi kuwasiliana na walio hai. (Mwongozo wa Mafunzo 10 una habari zaidi juu ya kifo.) Roho zinazodhaniwa za wafu ni malaika wabaya, au mashetani (Ufunuo 16:13, 14). Mipira ya kioo, kusoma mitende, kupasua majani, unajimu, na kuzungumza na roho zinazodhaniwa za wafu sio njia za Mungu za kuwasiliana na watu. Maandiko yanafundisha wazi kwamba wote wanaojihusisha na vitu kama hivyo ni chukizo (Kumbukumbu la Torati 18:12). Na mbaya zaidi, wale ambao wataendelea kuhusika watafungwa nje ya ufalme wa Mungu (Wagalatia 5: 19-21 Ufunuo 21: 8 22:14, 15).

Nabii wa Mungu atatumikia kanisa haswa kuliko umma.

12. Je! Kazi za nabii wa kweli ni kutumikia kanisa au kuwatumikia wasioamini?

"Kutabiri sio kwa wale wasioamini, bali kwa wale wanaoamini." 1 Wakorintho 14:22.

Jibu: Biblia iko wazi. Ijapokuwa ujumbe wa nabii wakati mwingine unaweza kujenga umma, kusudi kuu la unabii ni kulitumikia kanisa.

13. Je! Kanisa la Mungu la wakati wa mwisho lina zawadi ya unabii?

Jibu: Katika Mwongozo wa Mafunzo 23, tuligundua kwamba Yesu anatoa maelezo ya alama sita ya kanisa Lake la wakati wa mwisho. Wacha tuangalie vidokezo hivi sita:

- A. Isingekuwepo kama shirika rasmi kati ya A.D. 538 na 1798.
- B. Ingeibuka na kufanya kazi yake baada ya 1798.
- C. Ingetunza Amri Kumi, pamoja na Sabato ya siku ya saba ya amri ya nne.
- D. Ingekuwa na karama ya unabii.
- E. Ingekuwa kanisa la kimisionari ulimwenguni.



F. Ingekuwa kufundisha na kuhubiri ujumbe wa Yesu wa mambo matatu ya Ufunuo 14: 6-14.

Ni muhimu kukumbuka kwamba kanisa la Mungu la wakati wa mwisho lazima litoshe sehemu zote sita za Yesu zinazoelezea. Hii inamaanisha kuwa zawadi ya unabii lazima ijumuishwe. Itakuwa na nabii.

Kujiunga na kanisa la Mungu, ambalo lina karama zote, kutakutia nanga kiroho.

14. Unapojiunga na kanisa la Mungu la wakati wa mwisho, ambalo lina karama zote, itakuathiri vipi? "Kwamba tusiende tena kuwa watoto, wakitupwa huku na huku, na kuchukuliwa na kila upepo wa mafundisho, kwa ujanja wa wanadamu, na ujanja wa kijanja, ambao kwa njia hiyo huvizia kudanganya." Waefeso 4:14.

Jibu: Itakutia nanga kiroho. Hutakuwa tena na uhakika na kutulia katika imani yako.

Jicho la kanisa linaashiria unabii.

15. Mtume Paulo, katika 1 Wakorintho 12: 1-18, anafananisha karama ambazo Yesu alilipa kanisa na sehemu za mwili. Ni sehemu gani ya mwili inayowakilisha vyema zawadi ya unabii?

"Hapo zamani za Israeli, mtu alipokwenda kumwuliza Mungu, ndivyo alivyosema, Njoo, twende kwa mwonaji; kwa maana yeye sasa anayelitwa Nabii alikuwa akiitwa mwonaji hapo zamani." 1 Samweli 9: 9.

Jibu: Kwa kuwa nabii wakati mwingine huitwa mwonaji (mtu anayeweza kuona wakati ujao), macho yangewakilisha vyema zawadi ya unabii.

Kanisa bila zawadi ya unabii ni kipofu.

Kwa kuwa unabii ni macho ya kanisa, kanisa bila zawadi ya unabii lingekuwa katika hali gani?

Jibu: Itakuwa kipofu. Yesu alitaja hatari zilizofuata aliposema, "Kama kipofu akimwongoza kipofu, wote wawili watatumbukia shimoni." Mathayo 15:14.

17. Je! Kanisa la mabaki ya Mungu linapaswa kuwa na karama zote ambazo Kristo alitoa?

Jibu: Ndio. Maandiko yanafundisha wazi kwamba kanisa la Mungu la wakati wa mwisho "halitakuja nyuma katika zawadi yoyote", ambayo inamaanisha lazima iwe na karama zote, pamoja na zawadi ya unabii (1 Wakorintho 1: 5-8).

18. Ufunuo 12:17 inaonyesha kwamba kanisa la Mungu la wakati wa mwisho litakuwa "na ushuhuda wa Yesu Kristo." Ufunuo 19:10 inasema kwamba "ushuhuda wa Yesu ni roho ya unabii." Je! Tunaweza kuwa na hakika hii inamaanisha kuwa kanisa litakuwa na nabii?

Jibu: Ndio. Malaika alimwambia Yohana katika Ufunuo 19:10 kwamba yeye alikuwa "mtumwa mwenzetu" wa Yohana, mmoja wa "ndugu" zake ambao wana ushuhuda wa Yesu. Malaika huyo huyo alirudia habari ile ile kwa Yohana katika Ufunuo 22: 9. Alisema, "Mimi ni mtumishi mwenzako, na wa ndugu zako manabii." Angalia wakati huu alijiita mwenyewe nabii kuliko yule mwenye ushuhuda wa Yesu. Kwa hivyo, ni wazi kuwa na "ushuhuda wa Yesu" na kuwa nabii inamaanisha kitu kimoja.

Maneno ya nabii wa kweli ni ujumbe maalum kutoka kwa Yesu kwa watu wake.

19. Maneno "ushuhuda wa Yesu" yana umuhimu gani mwingine wa pekee?

Jibu: "Ushuhuda wa Yesu" inamaanisha kuwa maneno ya nabii yametoka kwa Yesu. Kwa hivyo tunapaswa kuyachukulia maneno ya nabii wa kweli kama ujumbe maalum kutoka kwa Yesu kwetu (Ufunuo 1: 1 Amosi 3: 7). Kuleta aibu, kwa njia yoyote ile, kwa nabii wa kweli ni jambo hatari sana. Ni sawa na kuleta aibu juu ya Yesu, ambaye huwatuma na kuwaongoza. Haishangazi Mungu anaonya, "Msiwadhuru manabii wangu." Zaburi 105: 15.

20. Je! Ni sifa zipi za Biblia kwa nabii wa kweli?

Jibu: Sehemu za kupima Biblia kwa nabii wa kweli ni kama ifuatavyo:

A. Ishi maisha ya kumcha Mungu (Mathayo 7: 15-20).

B. Kuitwa utumike na Mungu (Isaya 6: 1-10; Yereimia 1: 5-10; Amosi 7:14, 15).

C. Sema na andika sawasawa na Biblia (Isaya 8:19, 20).

D. Tabiri matukio yatakayotimia (Kumbukumbu la Torati 18: 20-22).

E. Atakuwa na maono (Hesabu 12: 6).

21. Je! Mungu alimtuma nabii katika kanisa lake la mabaki ya wakati wa mwisho?

Jibu: Ndio, alifanya hivyo! Hapa kuna maelezo mafupi:

### Mungu Anaita Mwanadada

Kanisa la Mungu la wakati wa mwisho lilianza kuunda mwanzoni mwa miaka ya 1840 na lilihitaji sana mwongozo. Kwa hivyo, kwa kupatana na ahadi yake ya Amosi 3: 7, wakati huo Mungu alimwita msichana anayeitwa Ellen Harmon kuwa nabii wake. Ellen alikubali simu hiyo. Alikuwa amejeruhiwa katika ajali akiwa na umri wa miaka tisa na alilazimika kuacha shule na miaka tatu tu ya elimu rasmi. Afya yake ilizorota hadi, alipoitwa na Mungu akiwa na umri wa miaka 17, alikuwa na uzito wa pauni 70 tu na alikuwa amepewa kufa.

### Alitumikia Miaka 70

Ellen alikubali wito wa Mungu akielewa kwamba atamwezesha kimwili na kumuweka mnyenyekevu. Aliishi miaka 70 zaidi na akafa akiwa na umri wa miaka 87. Alisisitiza kwamba lengo lake na kazi yake ilikuwa kuelekeza kanisa na washiriki wake kwenye Biblia, ambayo ilikuwa kanuni yake, na zawadi ya bure ya Yesu ya haki. Ellen alitimiza kila jaribio la nabii aliyetajwa katika Mwongozo huu wa Somo.

### Jina lake la kalamu na Vitabu

Ellen alioa James White, mchungaji, na akaandika chini ya jina Ellen G. White. Alikua mmoja wa waandishi wanawake wazuri zaidi ulimwenguni. Vitabu vyake, vilivyosomwa ulimwenguni pote, vinatoa ushauri ulioongozwa juu ya afya, elimu, kiasi, nyumba ya Kikristo, uzazi, uchapishaji na uandishi, kusaidia wahitaji, uwakili, uinjilishaji, maisha ya Kikristo, na zaidi.

Kitabu chake Education kinachukuliwa kama mamlaka katika uwanja wake. Imetumiwa na chuo kikuu cha kidunia kama kitabu cha kiada. Ni ya busara na inayofaa sana hivi kwamba iliwahi kushtakiwa na waziri wa elimu wa taifa fulani, ambaye alilichapisha kwa jina lake mwenyewe. Dk Florence Stratemyer, profesa wa zamani wa elimu katika Chuo Kikuu cha Columbia, alisema kitabu hicho kilikuwa na "dhana za juu za elimu" na "ilikuwa zaidi ya miaka hamsini kabla ya wakati wake." Dk Clive McCay, profesa wa zamani wa lishe katika Chuo Kikuu cha Cornell, alisema juu ya maandishi yake juu ya afya: "Licha ya ukweli kwamba kazi za Bibi White ziliandikwa muda mrefu kabla ya ujio wa lishe ya kisasa ya kisayansi, hakuna mwongozo bora zaidi unaopatikana leo." Mwandishi wa habari Paul Harvey alisema "aliandika kwa uelewa wa kina juu ya mada ya lishe kwamba kanuni zote isipokuwa mbili tu kati ya nyingi alizothibitisha zimeanzishwa kisayansi."

Kitabu chake The Desire of Ages, on the life of Christ, has been labeled the "English masterpiece" na Stationers Hall huko London. Inafurahisha na kuinua zaidi ya maelezo. Alisema juu ya mada ya ujasusi kwamba IQ ya mtu inaweza kuongezeka muda mrefu kabla ya wataalam kukubaliana. Alisema mnamo 1905 kuwa saratani ni virusi (au virusi), ambayo sayansi ya matibabu ilianza kuidhinisha tu katika miaka ya 1950. Ellen G. White anasemekana kuwa mwandishi wa nne aliyefasiriwa zaidi wakati

wote. Kitabu chake juu ya maisha ya Kikristo, Steps to Christ, kimetafsiriwa katika lugha na lahaja zaidi ya 150.

Ellen White alikuwa na maono mengi, yote ambayo yanakidhi kiwango cha Biblia cha nabii wa kweli katika maono.

22. Je, Ellen White alikuwa na maono?

Jibu: Ndio, wengi wao. Walidumu kutoka dakika chache hadi masaa sita. Nao wanakidhi kiwango cha Biblia cha maono kama ilivyoainishwa katika jibu la kuuliza saba ya Mwongozo huu wa Somo.

23. Je! Maneno ya Ellen White yamekusudiwa kuwa sehemu ya Biblia, au nyongeza ya Biblia?

Jibu: Hapana! Mafundisho yanatokana na Biblia peke yake. Kama nabii wa wakati wa mwisho, lengo lake lilikuwa kusesitiza upendo wa Yesu na kurudi kwake karibu. Aliwahimiza watu wamtumikie Yeye na wakubali haki yake kama zawadi ya bure. Pia alielekeza umakini wa watu kwa unabii wa Biblia kwa wakati wa mwisho - haswa ujumbe wa Yesu wa nukta tatu kwa ulimwengu leo (Ufunuo 14: 6-14) - na kuwasihii washiriki ujumbe huu wa matumaini haraka na ulimwenguni.

24. Je, Ellen White anasema sawa na Maandiko?

Jibu: Ndio! Maandishi yake yamejaa Maandiko. Kusudi lake lililotajwa na dhahiri lilikuwa kuwaelekeza watu kwa Biblia. Maneno yake hayapingi kamwe Neno la Mungu.

25. Ninawezaje kumkubali Ellen White kama nabii wa kweli, kwani sijui aliandika nini?

Jibu: Huwezi, mpaka usome aliyoandika. Walakini, unaweza kujua kwamba yeye (1) hukutana na majaribio ya nabii, (2) alifanya kazi ya nabii, na kwamba (3) kanisa la kweli la Mungu la wakati wa mwisho lazima liwe na nabii. Tunakusihii upate kitabu chake kimoja na usome. (Nakala ya bei ya chini ya karatasi ya The Desire of Ages inaweza kununuliwa kutoka kwa Amazing Facts, Inc.) Unapoisoma, jiulize ikiwa inakuvutia kwa Yesu na ikiwa inalingana na Biblia. Iliandikwa kwako. Tunadhani utapata kufurahisha kabisa.

26. Je! Ni amri gani ya nukta tatu ambayo Paulo anatupa kuhusu nabii?

Jibu: "Usidharau unabii. Yathibitisha yote; shikilia yaliyo mema." 1 Wathesalonike 5:20, 21. Mtume Paulo anasema kwamba hatupaswi kumdharau au "kumchagua" nabii. Lakini badala yake, tunapaswa kujaribu kwa uangalifu kile nabii anasema na hufanya kwa Biblia. Ikiwa maneno na tabia ya nabii zinapatana na Biblia, tunapaswa kuyatii. Hivi ndivyo Yesu anauliza kwa watu Wake wa wakati wa mwisho leo.

27. Je! Yesu anachukuliaje kukataliwa kwa maneno na ushauri wa nabii wa kweli?

Jibu: Yesu anahesabu kukataliwa kwa nabii wa kweli kama kukataa shauri la Mungu (Luka 7: 28-30). Kwa kuongezea, Anasema wazi kwamba ustawi wa kiroho hutegemea kuamini manabii Wake (2 Nyakati 20:20).

Maneno ya nabii wa kweli daima huwaongoza watu kwenye kujifunza kwa kina Biblia.

28. Je! Manabii wa kweli wa nyakati za mwisho wanaanzisha fundisho jipya, au mafundisho yanatokana kabisa na Biblia?

Jibu: Manabii wa kweli wa nyakati za mwisho hawaanzishi mafundisho (Ufunuo 22:18, 19). Biblia ndiyo chanzo cha mafundisho yote.

Walakini, manabii wa kweli hufanya:

A. Funua sura mpya za kufurahisha za mafundisho ya zamani ya Biblia ambayo hayakuwa dhahiri mpaka ilipoonyeshwa na nabii (Amosi 3: 7).

B. Waongoze watu wa Mungu kwa kutembea karibu na Yesu na kujifunza kwa undani Neno lake.

C. Wasaidie watu wa Mungu kuelewa sehemu ngumu za Biblia, ngumu, au zisizojulikana ili waweze kuishi kwa ghafla kwetu na kuleta furaha kubwa.

D. Saidia kuwalinda watu wa Mungu kutokana na ushabiki, udanganyifu, na usingizi wa kiroho.

E. Saidia watu wa Mungu kuelewa unabii wa nyakati za mwisho ambao, uliothibitishwa na hafla za kila siku za habari, ghafla unakuwa na maana mpya.

F. Wasaidie watu wa Mungu kuhisi uhakika wa kurudi kwa Yesu hivi karibuni na mwisho wa ulimwengu.

Kwa upendo unaozidi kwa Yesu, msisimko mpya kuhusu Biblia, na uelewa mpya wa unabii wa Biblia, msikilize nabii wa Mungu wa wakati wa mwisho. Utapata maisha kuchukua vipimo vipya vya utukufu. Kumbuka, Yesu anasema atalibariki kanisa Lake la wakati wa mwisho na ujumbe wa kinabii unaosaidia sana. Bwana asifiwe! Anafanya kila kitu ambacho mbinguni inaweza kufikiria kwa watu Wake wa wakati wa mwisho. Anakusudia kuokoa watu Wake na kuwapeleka kwenye ufalme Wake wa milele wa utukufu. Wale wanaomfuata wanahakikishiwa kuingia mbinguni (Mathayo 19: 27-29).

Kumbuka: Huu ni Mwongozo wa Tisa na wa mwisho juu ya mada ya ujumbe wa malaika watatu wa Ufunuo 14: 6-14. Miongozo mitatu ya kuvutia juu ya masomo mengine muhimu bado.

29. Niko tayari kujaribu maandishi ya Ellen White kwa Maandiko na kuyakubali ikiwa yanapatana na Maandiko.

Jibu:

Maswali ya Mawazo

1. Ni nini hufanyika wakati kanisa halina nabii?

"Ambapo hakuna maono [unabii], watu huangamia; lakini yeye ashikaye sheria, heri yeye." Mithali 29:18. Wakati kanisa halina nabii wa kushauri, kuongoza, na kuirudisha kwa Yesu na Biblia, watu watahuka kwa njia ya kuchanganyikiwa (Zaburi 74: 9) na mwishowe wataangamia.

2. Je! Unafikiri manabii wa kweli wa ziada wanaweza kuonekana kati ya sasa na kurudi kwa Yesu mara ya pili?

Kulingana na unabii wa Yoeli (Yoeli 2: 28-32), inaonekana inaonekana inawezekana. Pia kutakuwa na manabii wa uwongo (Mathayo 7:15; 24:11, 24). Lazima tuwe tayari kuwajaribu manabii kwa njia ya Biblia (Isaya 8:19, 20; 2 Timotheo 2:15), tukitii ushauri wao ikiwa tu ni wa kweli na tunawakataa ikiwa ni bandia. Mungu anajua wakati manabii wanahitajika kuamsha watu, kuwaonya, na kuwageukia Yesu na Neno Lake. Alimtuma nabii (Musa) kuwaongoza watu wake kutoka Misri (Hosea 12:13). Alimtuma nabii (Yohana Mbatizaji) kuwaandaa watu kwa ujio wa kwanza wa Yesu (Marko 1: 1-8). Pia aliahidi ujumbe wa kinabii kwa siku hizi za mwisho. Mungu huwatumia kutuelekeza kwenye Biblia na unabii wake muhimu wa wakati wa mwisho; kutuimarisha, kututia moyo, na kutuhakikishia; na kutufanya tuwe kama Yesu ili tuwe "wasio na lawama" Bwana atakaporudi. Bila msaada wa nabii, wengi watapotea kwa kurudi nyuma, kulala kiroho, na kuwa na shughuli nyingi. Basi hebu tukaribishe ujumbe wa kinabii na tumsifu Mungu kwa kuzituma kwa faida yetu binafsi.

3. Kwa nini makanisa mengi leo hayana karama ya unabii?

Kwa sababu Mungu kawaida hutuma manabii kwa kanisa lake wakati tu inatii amri zake. Angalia jinsi Maombolezo 2: 9 inavyoweka: "Sheria haipo tena; manabii wake pia hawapati maono kutoka kwa Bwana." Tafadhali pitia maandiko yafuatayo: Ezekieli 7:26; Yeremia 26: 4-6; Ezekieli 20: 12-16; na

Mithali 29:18. Aya hizi zinathibitisha kwamba wakati watu wa Mungu wanapuza amri Zake, Yeye hatumii nabii. Wanapoanza kutii amri Zake, Yeye hutuma nabii kusaidia, kutia moyo, na kuongoza. Kwa hivyo wakati kanisa la mabaki ya Mungu kwa wakati wa mwisho lilipoibuka likitii amri zake, ilikuwa wakati wa nabii. Na Mungu alituma moja - sawa kwa ratiba.

4. Ninaweza kufanya nini ili kufanya zawadi ya unabii iwe ya maana kwangu?

Njia ya kuifanya karama ya unabii kuwa ya maana ni kuichunguza mwenyewe na kuifuata kwa maombi ili Yesu aweze kukuongoza na kukuhifadhi na kukuandaa kwa kuja kwake. "Ninamshukuru Mungu wangu siku zote ... Kwamba katika kila kitu mmetajirishwa naye, ... Kama vile ushuhuda wa Kristo [roho ya unabii] ulithibitishwa ndani yenu: Kwa hiyo hamkupungukiwa na zawadi yoyote; mkingojea kuja kwa Bwana wetu Yesu Kristo: nani atakayewathibitisha hata mwisho, ili mpate kuwa na hatia katika siku ya Bwana wetu Yesu Kristo." 1 Wakorintho 1: 4-8.

5. Ni yupi kati ya hawa wawili - karama ya unabii au karama ya lugha - atakayechukua jukumu kubwa katika kanisa la Mungu la wakati wa mwisho?

Zawadi ya unabii itacheza jukumu kuu. Katika 1 Wakorintho 12:28 imeorodheshwa kama ya pili kwa umuhimu wa karama zote, wakati zawadi ya lugha imeorodheshwa mwisho. Kanisa bila zawadi ya unabii ni kipofu (angalia swali la 16 katika Mwongozo huu wa Somo). Yesu anaonya kanisa lake la wakati wa mwisho juu ya hatari ya upofu na anawahimiza wapake macho yao dawa ya macho ya mbinguni ili waweze kuona (Ufunuo 3:17, 18). Dawa ya macho inawakilisha Roho Mtakatifu (1 Yohana 2:20, 27; Yohana 14:26), ambaye hutoa zawadi zote kwa kanisa (1 Wakorintho 12: 4, 7-11). Kusikiliza maneno ya nabii wa Mungu kutasaidia watu wake wa wakati wa mwisho waliobaki kuelewa Biblia wazi na itazuia kutokuwa na uhakika na mkanganyiko.

6. Ninaamini katika "Biblia na Biblia tu" kama chanzo cha mafundisho na mwongozo wa maisha ya Kikristo. Kwa hivyo, ninawakataa manabii wote wa siku hizi.

Wewe ni sahihi kwa kuamini Biblia kama chanzo cha mafundisho ya Kikristo. Walakini, tafadhali kumbuka kwamba Biblia inaonyesha wazi kwamba:

A. Zawadi ya unabii itakuwepo katika kanisa la Mungu mpaka mwisho wa wakati (Waefeso 4:11, 13).

B. Kanisa la Yesu la wakati wa mwisho litakuwa na karama ya unabii (Ufunuo 12:17 19:10 22: 9).

C. Kukataa shauri la nabii ni kukataa shauri la Mungu (Luka 7: 28-30).

D. Tumeamriwa kujaribu manabii na kufuata ushauri wao ikiwa wanazungumza na kuishi sawa na Biblia (1 Wathesalonike 5:20, 21).

Watu wanaotegemea imani yao juu ya "Biblia tu" lazima wafuate ushauri wake kuhusu manabii. Manabii wa kweli watazungumza kila wakati kwa kupatana na Biblia. Manabii wanaopinga Neno la Mungu ni wa uwongo na wanapaswa kukataliwa. Ikiwa nitashindwa kuwasikiliza na kuwajaribu manabii, sitoi imani yangu juu ya Biblia, ambayo inaamuru kufanya hivyo.

Maswali ya Maswali

1. Tafadhali angalia vitu hapa chini ambavyo vina maana sawa: (4)

Ushuhuda wa Yesu.

\_\_\_\_\_ Zawadi ya lugha.

\_\_\_\_\_ Roho ya unabii.

\_\_\_\_\_ Utabiri wa wanasaikolojia.

\_\_\_ Zawadi ya unabii.

\_\_\_ Kuzungumza na roho zilizokufa.

\_\_\_ Manabii wakiongea na kanisa.

Je! Mungu hutoa zawadi ya unabii kwa wanaume na wanawake? (1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

3. Kulingana na Waefeso sura ya 4, ni zawadi gani tano ambazo Yesu aliliacha kanisa wakati wa kupaa kwake? (5)

Manabii \_\_\_.

Waalimu \_\_\_.

\_\_\_ Kuimba.

\_\_\_ Kushirikiana na wahitaji.

\_\_\_ Wachungaji.

\_\_\_ Mitume.

\_\_\_ Kushuhudia.

Wainjilisti \_\_\_.

4. Zawadi hizi tano, ikiwa ni pamoja na manabii, zilidumu kwa muda gani kanisani? (1)

\_\_\_ Ni mpaka manabii wa Agano Jipya walipokufa.

\_\_\_ Hadi hukumu itaanza.

\_\_\_ Hadi mwisho wa ulimwengu.

5. Kulingana na Biblia, ni vitu gani vilivyoorodheshwa hapa chini ni kweli kwa nabii katika maono? (5)

\_\_\_ Anazungumza kwa lugha zisizojulikana.

\_\_\_ Haongei kamwe wakati wa maono.

\_\_\_ Macho hubaki wazi.

\_\_\_ Mara nyingi huwa vurugu.

\_\_\_ Hakuna pumzi mwilini.

\_\_\_ Wakati mwingine inaweza kusema wakati wa maono.

\_\_\_ Kutokuwa na ufahamu wa mazingira ya kidunia.

\_\_\_ Inaweza kupokea nguvu isiyo ya kawaida.

6. Kufanya miujiza daima ni uthibitisho kwamba nabii ni wa Mungu. (1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

7. Ninaweza kujua hakika kwamba nabii ni wa Mungu ikiwa yeye (1)

\_\_\_ Ni mwema na mwenye neema katika mwenendo.

\_\_\_ Inafanya miujiza ya ajabu.

\_\_\_ Inang'aa sana.

\_\_\_ Inaonekana kujua Biblia vizuri.

\_\_\_ Inaonekana kama Yesu.

\_\_\_ Anazungumza na kutenda sawasawa na Biblia.

8. Je, ni yapi kati ya yafuatayo ambayo hayalaaniwi na Biblia? (1)

\_\_\_ Mtabiri.

\_\_\_ Saikolojia za wanaume na wanawake.

\_\_\_ Mwanajimu.

\_\_\_ Mchawi.

\_\_\_ Mtu anayetoa uchawi au anatumia hirizi.

- \_\_\_ Msaidizi wa mizimu au mfereji.  
 \_\_\_ Nabii anayesema na kuishi kulingana na Biblia.
9. Kazi ya msingi ya nabii ni kutumikia kanisa. (1)  
 \_\_\_ Ndio.  
 \_\_\_ Hapana.
10. Kanisa haliwezi kuwa kanisa la kweli la Mungu wakati wa mwisho isipokuwa lina nabii. (1)  
 \_\_\_ Kweli.  
 \_\_\_ Uwongo.
11. Ni sehemu gani ya mwili inayowakilisha unabii? (1)  
 Kinywa \_\_\_.  
 \_\_\_ Mikono.  
 \_\_\_ Miguu.  
 \_\_\_ Masikio.  
 \_\_\_ Macho.
12. Manabii wengine wa nyakati za mwisho wanaweza kuonekana kabla ya kuja kwa Yesu mara ya pili. (1)  
 \_\_\_ Ndio.  
 \_\_\_ Hapana.
13. Kufuata "Biblia na Biblia tu" inamaanisha kwamba lazima mtu akubali nabii wa kweli. (1)  
 \_\_\_ Ndio.  
 \_\_\_ Hapana.
14. Ni mambo gani matatu kuhusu unabii ambayo Biblia inaamuru katika 1 Wathesalonike 5:20, 21? (3)  
 \_\_\_ Usidharau manabii au unabii.  
 \_\_\_ Fuata manabii wote.  
 \_\_\_ Thibitisha au jaribu maneno na matendo ya nabii kupitia Biblia.  
 \_\_\_ Uliza manabii ikiwa ni kweli au ni uwongo.  
 \_\_\_ Amini, au shikilia sana yaliyo mema.  
 \_\_\_ Puuza manabii wote.
15. Tunapokataa ushauri wa nabii wa kweli, tunakataa ushauri wa Mungu. (1)  
 \_\_\_ Ndio.  
 \_\_\_ Hapana.
16. Manabii wa kweli wa nyakati za mwisho wanafundisha mafundisho mapya ambayo hayapatikani katika Biblia. (1)  
 \_\_\_ Ndio.  
 \_\_\_ Hapana.
17. Kwa nini makanisa mengi hayana nabii wa kweli au manabii? (1)  
 \_\_\_ Hawangewaamini ikiwa wangukuja.  
 \_\_\_ Hawazishiki amri zote za Mungu.  
 \_\_\_ Wana nuru yote wanayohitaji bila nabii.
18. Mahali pasipo na maono, watu huangamia. (1)  
 \_\_\_ Kweli.  
 \_\_\_ Uwongo.
19. Kanisa bila zawadi ya unabii ni kipofu. (1)  
 \_\_\_ Ndio.  
 \_\_\_ Hapana.

Tunamtegemea Mungu?

Somo la 25

Je! Unamwamini Mungu ... kweli? Ukweli ni kwamba, watu wengi wanaweza kusema ndio, lakini hawafanyi hivyo. Na mbaya zaidi, kwa sababu hawamwamini Yeye, wanaweza kumuibia! "Haya!" unasema, "Hakuna mtu angeiba au kuiba pesa kutoka kwa Mungu." Lakini ujumbe wa Mungu wenye kushtua kwa watu wake ni, "Mmeniibia" (Malaki 3: 8). Rekodi halisi zinathibitisha kwamba mabilioni ya watu humwibia Mungu, na inashangaza kama vile, wanatumia pesa hizo zilizoibwa kutoa ruzuku kwa matumizi yao ya hovyoy! Walakini wengi hawajui mabuu yao, na katika Mwongozo huu wa Somo, tutakuonyesha jinsi ya kuepuka kosa hilo hilo na jinsi ya kufanikiwa kifedha kupitia imani ya kweli kwa Mungu.

Sehemu moja ya kumi ya mapato ya mtu ni ya Mungu.

1. Kulingana na Biblia, ni sehemu gani ya mapato yetu ni ya Bwana?

"Na zaka yote ya nchi ... ni ya Bwana." Mambo ya Walawi 27:30.

Jibu: Zaka ni ya Mungu.

Neno "zaka" kihalisi linamaanisha "kumi."

2. "zaka" ni nini?

"Nimewapa wana wa Lawi sehemu yote ya kumi katika Israeli kuwa urithi." "Zaka ya wana wa Israeli ... nimewapa Walawi warithi." Hesabu 18:21, 24.

Jibu: Zaka ni moja ya kumi ya mapato ya mtu. Neno "zaka" kihalisi linamaanisha "kumi." Zaka ni ya Mungu. Ni Yake. Sina haki ya kuitunza. Ninapotoa zaka, sitoi zawadi; Nimrudishia Mungu kile ambacho tayari ni Chake. Isipokuwa ninamrudishia Mungu sehemu moja ya kumi ya mapato yangu, sitoi zaka.

Zaka inapaswa kuletwa katika ghala la Mungu, au kanisa.

3. Je! Bwana anawauliza watu wake wapi walete zaka?

"Leteni zaka zote ghalani." Malaki 3:10.



Jibu: Anatuuliza tulete zaka katika ghala Lake.

4. Bwana anamaanisha nini anaposema juu ya ghala Lake?

"Ndipo Yuda wote wakaleta zaka ya nafaka, na divai, na mafuta katika hazina zote." Nehemia 13:12. (Marejeo ya pembeni huita hazina "ghala.")

Jibu: Katika Malaki 3:10, Mungu anataja ghala kama "nyumba yangu," ambayo inamaanisha hekalu lake au kanisa. Nehemia 13:12 inadokeza zaidi kuwa zaka inapaswa kuletwa kwenye hazina ya hekalu, ambayo ni ghala la Mungu. Maandiko mengine ambayo yanataja ghala kama hazina za hekalu, au vyumba, ni pamoja na 1 Nyakati 9:26 (tazama pambizo); 2 Mambo ya Nyakati 31:11, 12 (angalia pambizo); na Nehemia 10:37, 38. Katika nyakati za Agano la Kale, watu wa Mungu walileta asilimia 10 ya mazao yao yote - pamoja na mazao na wanyama - ghalani.

5. Wengine wamefikiria kuwa zaka ni sehemu ya mfumo wa Musa wa ibada na sherehe ambazo ziliishia msalabani. Je! Biblia inatusaidiaje kuelewa kwamba hii siyo?

"Naye [Abramu] akampa zaka ya yote." Mwanzo 14:20. Na katika Mwanzo 28:22, Yakobo alisema, "Na katika yote utakayonipa hakika nitakupa sehemu ya kumi."

Jibu: Vifungu hivi vinafunua kwamba wote Ibrahimu na Yakobo, walioishi zamani kabla ya siku ya Musa, walitoa mapato yao. Kwa hivyo tunaweza kuhitimisha kwamba mpango wa Mungu wa kutoa zaka ulitangulia sheria ya Musa.

Yesu aliwaelezea Mafarisayo kwamba ingawa wanapaswa kutoa zaka, hawapaswi kupuuza mambo muhimu zaidi ya haki, rehema, na uaminifu.

6. Lakini je! Yesu hakufuta mpango wa kutoa zaka?

"Ole wenu waandishi na Mafarisayo, wanafiki! Kwa kuwa mnatoa zaka ya mnanaa na anise na kumena, na mmeacha mambo mazito zaidi ya sheria, hukumu, rehema, na imani; mnapaswa kufanya haya, na sio kuondoka. nyingine haijatenguliwa." Mathayo 23:23.

Jibu: Hapana! Badala yake, aliidhinisha. Yesu alikuwa akikemea Wayahudi kwa kuacha mambo muhimu zaidi ya sheria - "hukumu, rehema, na imani" - ingawa walikuwa wenye busara huko. Kisha aliwaambia wazi wazi kwamba wanapaswa kuendelea kutoa zaka, lakini pia wanapaswa kuwa waadilifu na wenye rehema na waaminifu.

Katika siku za Agano la Kale, zaka ilitumika kulipa makuhani.

7. Je! Zaka ilitumika kwa nini katika siku za Agano la Kale?

"Nimewapa wana wa Lawi sehemu yote ya kumi katika Israeli kuwa urithi, kwa huduma yao wanayoitumikia, hiyo huduma ya hema ya kukutania." Hesabu 18:21.

Jibu: Zaka katika siku za Agano la Kale ilitumika kwa mapato ya makuhani. Kabila la Lawi (makuhani) hawakupokea sehemu yoyote ya ardhi kwa wauzaji wa mazao na wafanyabiashara, wakati makabila mengine 11 yalipokea. Walawi walifanya kazi wakati wote wakitunza hekalu na kuhudumia watu wa Mungu. Kwa hivyo mpango wa Mungu ulikuwa kwamba zaka inatoa msaada kwa makuhani na familia zao.

Leo, zaka inapaswa kutumiwa kulipa mishahara ya wahudumu wa Mungu.

8. Je! Mungu alibadilisha mpango Wake wa matumizi ya zaka katika siku za Agano Jipya?

"Je! Hamjui ya kuwa wahudumu wa mambo matakatifu huishi katika vitu vya hekaluni? Na wale wanaosubiri madhabahuni wanashirikiana na madhabahu? Vivyo hivyo Bwana amewaamuru wale waihubirio injili waishi kwa injili. . " 1 Wakorintho 9:13, 14.

Jibu: Hapana! Aliendelea nayo. Mpango wake leo ni kwamba zaka itumike kuwasaidia wale wanaofanya kazi tu katika huduma ya injili. Ikiwa watu wote walitoa fungu la kumi na fungu la kumi lilitumika kabisa kwa msaada wa wafanya kazi wa injili, kungekuwa na pesa zaidi ya kutosha kufikia dunia nzima haraka sana na ujumbe wa injili wa wakati wa mwisho.

Mungu anaahidi kwamba walipa zaka waaminifu watapata baraka kubwa sana hivi kwamba

hawatakuwa na nafasi ya kutosha kuzipokea.

9. Je! Ni pendekezo gani la kushangaza ambalo Mungu hutoa kwa watu ambao wanahisi kutokuwa na hakika juu ya kutoa zaka?

"Leteni zaka yote ghalani ... na mnijaribu sasa, asema Bwana wa majeshi, ikiwa sitakufungulia madirisha ya mbinguni, na kukumina baraka, kwamba hakutakuwa na nafasi ya kutosha pokea." Malaki 3:10.

Jibu: Anasema, "Nithibitisha sasa" na uone ikiwa sita "kumimina baraka" kubwa sana kupokea. Huu ndio wakati pekee katika Biblia kwamba Mungu hutoa pendekezo kama hilo. Anasema, "Jaribu. Itafanya kazi. Ninakuahidi." Mamia ya maelfu ya watu kote ulimwenguni watashuhudia kwa furaha ukweli wa ahadi ya Mungu ya kutoa zaka. Wote wamejifunza ukweli wa maneno haya: "Hauwezi kumpa Mungu."

10. Tunapotoa zaka, ni nani hasa anayepokea pesa zetu?

"Na hapa watu wanaokufa hupokea zaka; lakini huko [Yesu] huwapokea." Waebrania 7: 8.

Jibu: Yesu, Kuhani wetu Mkuu wa mbinguni, hupokea zaka zetu.

Wakati ninachukua zaka ya Mungu na kuitumia mwenyewe, narudia dhambi ya Adamu na Hawa.

11. Ni mtihani gani ambao Adamu na Hawa walishindwa, ambayo sisi sote lazima tupite ikiwa tutarithi ufalme wake wa mbinguni?

Jibu: Walichukua vitu ambavyo Mungu alisema havikuwa vyao. Mungu alimpa Adamu na Hawa matunda ya miti yote katika bustani ya Edeni isipokuwa mmoja - mti wa ujuzi wa mema na mabaya (Mwanzo 2:16, 17). Matunda ya mti huo hayakuwa yao kula. Walipaswa kuiacha peke yake. Hawa alisema hawakupaswa hata kuigusa (Mwanzo 3: 3). Lakini hawakutumaini Mungu. Walikula tunda na wakaanguka - na kukaa kwa muda mrefu, kutisha, na kufurahi katika dhambi kulianza. Kwa watu leo, Mungu huwapa utajiri Wake, hekima, na mali nyingine zote na baraka za mbinguni.

Kila kitu ni chetu - isipokuwa moja ya kumi ya mapato yetu, ambayo ni Yake (Mambo ya Walawi 27:30). Lakini kama ilivyo kwa Adamu na Hawa, Hachukui kwa nguvu. Anaiacha tuifikie lakini anaonya, "Usichukue hiyo. Ni takatifu. Ni yangu." Tunapochukua zaka ya Mungu kwa kujua na kuiweka kwa matumizi yetu wenyewe, tunarudia dhambi ya Adamu na Hawa na kwa hivyo tunaonyesha ukosefu mbaya wa kumwamini Mkombozi wetu. Mungu haitaji pesa zetu, lakini anastahili uaminifu na uaminifu wetu.

Mfanye Mungu kuwa Mwenza wako

Ninaporudisha zaka ya Mungu, mimi humfanya mshirika katika kila kitu ninachofanya. Ni bahati nzuri sana, iliyobarikiwa: Mungu na mimi - washirika! Pamoja naye kama mwenzi wangu, nina kila kitu cha kufaidika na hakuna chochote cha kupoteza. Ni biashara hatari sana kuchukua pesa za Mungu mwenyewe, ambazo ameweka alama kwa kuokoa roho, na kuzitumia kwa bajeti zetu binafsi.

Watu wa Mungu hutoa kwa furaha sadaka kama ishara ya upendo wao kwake.

12. Kwa kuongezea zaka, ambayo ni ya Mungu, ni nini kingine ambacho Mungu huuliza kwa watu wake?

"Leteni sadaka, na mje katika nyua zake." Zaburi 96: 8.

Jibu: Bwana anatuuliza tutoe matoleo kwa kazi yake kama kielelezo cha upendo wetu kwake na shukrani zetu kwa baraka zake.

Biblia haielezi kiasi cha kutolewa kwa matoleo.

13. Je! Nitampa Mungu kiasi gani kama sadaka?

"Kila mtu kwa kadiri alivyoazimia moyoni mwake, na atoe; si kwa kulalamika, au kwa kulazimishwa; kwa maana Mungu humpenda yeye atoaye kwa furaha." 2 Wakorintho 9: 7.

Jibu: Biblia haielezi kiasi kilichowekwa cha matoleo. Kila mtu huamua (kama Mungu anavyovutia) ni kiasi gani atoe kisha aipe kwa furaha.

14. Je! Ni kanuni gani za ziada za Biblia ambazo Mungu hushiriki nasi kuhusu kutoa?

Jibu: A. Kipaumbele changu cha kwanza kiwe kujitolea kwa Bwana (2 Wakorintho 8: 5).

B. Ninapaswa kumpa Mungu kilicho bora kabisa (Mithali 3: 9).

C. Mungu hubariki mtoaji mkarimu (Mithali 11:24, 25).

D. Ni heri kutoa kuliko kupokea (Matendo 20:35).

E. Wakati ni mbahili, situmii haki yangu baraka nilizopewa na Mungu (Luka 12: 16-21).

F. Mungu hurudi zaidi ya vile ninavyotoa (Luka 6:38).

G. Ninapaswa kutoa kwa kadiri ya jinsi Mungu alivyofanikiwa na kunibariki (1 Wakorintho 16: 2).

H. Ninapaswa kutoa kadiri niwezavyo (Kumbukumbu la Torati 16:17).

Tunamrudishia zaka Mungu, ambaye ni mali yake tayari. Tunatoa matoleo. Sadaka ni za hiari na zinapaswa kutolewa kwa furaha.

Ulimwengu na vyote vilivyomo ni mali ya Mungu.

15. Bwana anamiliki nini?

Jibu:

A. Fedha zote na dhahabu duniani (Hagai 2: 8).

B. Dunia na watu wake wote (Zaburi 24: 1).

C. Bwana anamiliki ulimwengu na vyote vilivyomo (Zaburi 50: 10-12). Lakini anaruhusu watu kutumia utajiri wake mkuu. Anawapa pia hekima na nguvu ya kufanikiwa na kujilimbikizia mali (Kumbukumbu la Torati 8:18). Kwa malipo ya kutoa kila kitu, yote Mungu anauliza ni kwamba turudi kwake asilimia 10 kama utambuzi wetu wa uwekezaji wake mkuu katika biashara zetu, pamoja na sadaka kama ishara ya upendo wetu na shukrani.

Mungu huwazingatia watu wanyang'anyi ambao haitoi zaka na hutoa sadaka.

Je! Bwana anawatajaje watu ambao hawarudishi asilimia Yake ya 10 na kutoa sadaka?

"Je! Mtu atamwibia Mungu? Lakini ninyi mmeniibia. Lakini ninyi mwasema, Tumekuibia kwa njia gani? Katika zaka na matoleo." Malaki 3: 8.

Jibu: Anawataja kama wanyang'anyi. Je! Unaweza kufikiria watu wakimwibia Mungu?

Wale wanaomwibia Mungu kwa kuzuia zaka na sadaka hawataruhusiwa kuingia mbinguni.

17. Je! Mungu anasema nini kitatokea kwa wale ambao kwa kujua wanaendelea kumuibia katika zaka na matoleo?

"Umelaaniwa kwa laana: maana umeniibia mimi, hata taifa hili lote." Malaki 3: 9. "Wala wezi, wala wenye tamaa, wala walevi, wala watukanaji, wala wanyang'anyi, hawataurithi ufalme wa Mungu." 1

Wakorintho 6:10.

Jibu: Laana ya Mungu itakaa juu yao. Hawatarithi ufalme wa mbinguni.

Kujishughulisha na kukusanya pesa hufanya mtu kushika na kujivunia.

18. Mungu anatuonya dhidi ya tamaa. Kwa nini ni hatari sana?

"Kwa maana hazina yako ilipo, ndipo utakapokuwa moyo wako pia." Luka 12:34.

Jibu: Kwa sababu mioyo yetu inafuata uwekezaji wetu. Ikiwa lengo langu ni kukusanya pesa zaidi na zaidi, moyo wangu unakuwa wa kutamani, kushika, na kujivunia. Lakini ikiwa lengo langu ni kushiriki na kusaidia wengine na kubariki kazi ya Mungu, basi moyo wangu unakuwa wa kujali, upendo, ukarimu, na unyenyekevu. Tamaa ni moja wapo ya dhambi 20 mbaya za siku za mwisho ambazo zitawafunga watu kutoka mbinguni (2 Timotheo 3: 1-7).

Kumwibia Yesu humhuzunisha sana.

19. Je! Yesu anahisije tunapomnyang'anya zaka yake takatifu na sadaka za upendo?

"Kwa sababu hiyo nikasikitishwa na kizazi kile, nikasema, Daima wanapotea katika mioyo yao."

Waebrania 3:10.

Jibu: Labda anahisi sana kama mzazi ambaye mtoto wake anamuibia pesa. Pesa yenyewe sio jambo kubwa. Ni ukosefu wa uadilifu wa mtoto, upendo, na imani ambayo inakatisha tamaa sana.

Upendo ulisababisha watu wa Mungu huko Makedonia kutoa kwa ukarimu sana kwa Wakristo waliokumbwa na njaa huko Yerusalemu.

20. Je! Ni hoja gani za kufurahisha ambazo Paulo anasisitiza juu ya usimamizi wa waamini huko Makedonia?

Jibu: Paulo alikuwa ameyaandika makanisa ya Makedonia kuwauliza tafadhali watenge pesa kwa watu wa Mungu huko Yerusalemu, ambao walikuwa wakiteseka sana na njaa kali. Aliwaambia atachukua zawadi hizi atakapofika katika miji yao katika ziara yake inayofuata. Jibu la kufurahisha kutoka kwa makanisa huko Makedonia, yaliyoelezewa katika 2 Wakorintho sura ya 8, ni ya kutia moyo sana:

A. Aya ya 5A ni hatua ya kwanza, waliweka wakfu maisha yao kwa Yesu Kristo.

B. Mistari ya 2, 3 Ingawa walikuwa katika "umasikini mzito" wenyewe, walitoa "zaidi ya uwezo wao" kutoa.

C. Mstari wa 4 Walimhimiza Paulo aje kuchukua zawadi zao.

D. Mstari wa 9 Zawadi zao zilifuata mfano wa dhabihu wa Yesu.

Kumbuka: Ikiwa tunampenda Yesu kweli, kujitolea kwa ajili ya kazi Yake hakutakuwa mzigo, lakini ni fursa tukufu ambayo tutafanya kwa furaha kubwa na kuridhika.

Mtu anapotoa fungu la kumi, Mungu hunyosha sehemu ya kumi na tisa iliyobaki ili iwe na kila wakati kutosha.

21. Je! Mungu anaahidi kufanya nini kwa wale ambao ni waaminifu katika kurudisha zaka na kutoa sadaka?

"Leteni zaka zote ghalani, ili kuwe na chakula ndani ya nyumba yangu, na mnijaribu sasa, asema Bwana wa majeshi, ikiwa sitakufungulia madirisha ya mbinguni, na kukumina baraka, hakutakuwa na nafasi ya kutosha kuipokea. Nami nitamkemea yule anayekula kwa ajili yenu, wala hataharibu mazao ya ardhi yenu, wala mzabibu wenu hautatupa matunda yake kabla ya wakati shambani, asema Bwana wa majeshi. Na mataifa yote watawaita heri; kwa maana mtakuwa nchi ya kupendeza, asema Bwana wa majeshi. " Malaki 3: 10-12.

Jibu: Mungu anaahidi kufanikisha mawakili wake waaminifu wa kifedha, na watakuwa baraka kwa

wale wanaowazunguka.

Fikiria Njia Zifuatazo Mungu Anabariki:

A. Mungu anaahidi kwamba fungu lako la kumi la kumi litaenda mbali zaidi na baraka zake kuliko mapato yako yote yangeenda bila hiyo. Ikiwa una shaka hii, uliza mwaminifu yeyote huko.

B. Baraka sio kila wakati kifedha. Inaweza kujumuisha afya, amani ya akili, maombi yaliyojibiwa, ulinzi, familia yenye uhusiano wa karibu na yenye upendo, nguvu ya mwili iliyoongezwa, uwezo wa kufanya maamuzi ya busara, roho ya shukrani, uhusiano wa karibu na Yesu, mafanikio katika kushinda roho, gari la zamani liliendelea kukimbia kwa muda mrefu, nk.

C. Anakuwa mwenzi wako katika kila kitu. Hakuna mtu isipokuwa Mungu angeweza kuunda mpango mzuri sana.

22. Je! Uko tayari kuanza kutoa zaka yako na kutoa sadaka ili kuonyesha upendo wako na shukrani?

Jibu:

Maswali ya Mawazo

1. Situmi zaka kwa sababu sipendi jinsi kanisa langu linatumia pesa za Mungu.

Zaka ni amri ya Mungu. Zaka ni pesa takatifu ambayo ni mali ya Bwana (Mambo ya Walawi 27:30). Unapotoa zaka, unamtotea zaka. Mungu ni mkubwa wa kutosha kutunza pesa unazotoa kwa kanisa lake. Wajibu wako ni kutoa zaka. Mwachie Mungu ashughulike na wale wanaotumia vibaya pesa zake.

2. Nimevunjika moyo kwa sababu ugumu wa kifedha umenifanya nishindwe kutoa zaidi ya kiasi kidogo sana kuliko zaidi ya zaka yangu. Kwa mahitaji ya injili ni makubwa sana, ninajisikia mwenye hatia.

Ukubwa wa zawadi yako sio muhimu ikiwa unafanya kadri uwezavyo. Yesu alisema kwamba mjane masikini wa Marko 12: 41-44, ambaye alitoa kidogo kidogo (sarafu mbili), alitoa zaidi "kuliko wote waliotia hazina" kwa sababu wengine walitoa "kwa wingi wao; lakini yeye .. alitupa vyote alivokuwa navyo. " Bwana hupima zawadi zetu kwa kiwango cha dhabihu tunayotoa na kwa mtazamo au roho ambayo tunatoa. Yesu anahesabu zawadi yako kuwa kubwa sana. Ipe kwa furaha na ujue kuwa Yesu anafurahishwa. Soma 2 Wakorintho 8:12 ili kutia moyo.

3. Je! Usimamizi hauhusishi zaidi ya utunzaji mzuri wa pesa zangu?

Ndio, uwakili unahusisha utunzaji mzuri wa kila talanta na baraka ninayopokea kutoka kwa Mungu, ambaye hunipa kila kitu (Matendo 17:24, 25). Kwa kweli, inahusisha maisha yangu!

Uwakili mwaminifu wa zawadi za Mungu kwangu pia ni pamoja na wakati wangu uliotumika:

A. Kufanya kazi ambayo Mungu amenipa (Marko 13:34).

B. Kushuhudia kwa bidii kwa Kristo (Matendo 1: 8).

C. Kujifunza Maandiko (2 Timotheo 2:15).

D. Kuomba (1 Wathesalonike 5:17).

E. Kusaidia wale wenye uhitaji (Mathayo 25: 31-46).

F. Kukabidhi maisha yangu kila siku kwa Yesu (Warumi 12: 1, 2; 1 Wakorintho 15:31).

4. Je! Huhisi kuwa wahubiri wengine wanalipwa pesa nyingi sana?

Ndio, bila shaka. Kujivunia utajiri unaonekana kuwa wa kiburi na baadhi ya makasisi leo kunapunguza ushawishi wa wahudumu wote. Huleta aibu juu ya jina la Yesu. Inasababisha mamia ya

maelfu kugeuka kwa kuchukiza kutoka kwa kanisa na huduma yake. Viongozi hao watakabiliwa na siku mbaya ya kuhesabu katika hukumu.

#### Mawaziri wa Kanisa La Mungu La Wakati wa Mwisho

Walakini, hakuna mhudumu katika wakati wa mwisho wa Mungu, kanisa la mabaki limelipwa zaidi. Baada ya mafunzo, wahudumu wote hupokea mshahara sawa (tofauti ya dola chache tu kila mwezi) bila kujali cheo chao cha kazi au saizi ya kanisa lao. Mara nyingi, wenzi wa ndoa hufanya kazi katika soko la umma ili kuongeza mapato ya wachungaji.

5. Vipi ikiwa sina uwezo wa kutoa zaka?

Mungu anasema tukimtanguliza, atahakikisha kwamba mahitaji yetu yote yametimizwa (Mathayo 6:33). Hisabati zake mara nyingi hufanya kazi kinyume kabisa na dhana ya mwanadamu. Chini ya mpango Wake, kile ambacho tumebaki baada ya kutoa fungu la kumi kitaenda mbali zaidi kuliko yote bila baraka Yake. Kwa kweli, hatuwezi kumudu kutotoa zaka!

#### Maswali ya Maswali

1. Neno "zaka" kwa kweli linamaanisha "kumi." (1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

2. Zaka tayari ni ya Mungu. (1)

\_\_\_ Kweli.

\_\_\_ Uwongo.

3. Situmi zaka isipokuwa nitamrudishia Mungu sehemu ya kumi ya mapato yangu. (1)

\_\_\_ Kweli.

\_\_\_ Uwongo.

4. Yesu aliidhinisha kurudisha zaka. (1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

5. Ni ipi kati ya ifuatayo ni miongozo na kanuni za Biblia za utoaji wa hiari? (5)

\_\_\_ Toa ikiwa umesalia na chochote.

\_\_\_ Toa kwa furaha.

\_\_\_ Toa kwa ukarimu.

\_\_\_ Toa ili uweze kujisikia vizuri.

\_\_\_ Toa kama Mungu amekufanikisha.

\_\_\_ Kutoa ni heri kuliko kupokea.

\_\_\_ Mungu atarudi zaidi ya wewe kutoa.

\_\_\_ Toa ikiwa unahisi.

\_\_\_ Toa ili watu wasidhani wewe ni bahili.

6. Kulingana na Biblia, chanzo cha mapato kwa wahudumu wa injili kinapaswa kuwa (1)

Michezo ya Bingo.

\_\_\_ Uzaji wa tembo mweupe.

\_\_\_ Zaka.

\_\_\_ Mauzo ya kuoka.

\_\_\_ Raffles.

7. Ni wahenga gani wa Agano la Kale ambao walirudisha zaka kabla ya siku ya Musa wametajwa katika Mwongozo huu wa Somo? (2)

\_\_\_ Adam.

\_\_\_ Yakobo.

\_\_\_ Nuhu.

\_\_\_ Isaka.

\_\_\_ Ibrahimu.

\_\_\_ Methusela.

8. Kulingana na Malaki 3: 8, ni dhambi gani watu wana hatia ambao haitoi zaka na kutoa matoleo? (1)

\_\_\_ Ibada ya sanamu.

\_\_\_ Kuvunja Sabato.

\_\_\_ Mauaji.

\_\_\_ Ujambazi.

9. Kulingana na kitabu cha Waebrania, ni nani anapokea pesa zetu wakati tunatoa zaka? (1)

\_\_\_ Mchungaji.

\_\_\_ Wahitaji.

\_\_\_ Yesu, Kuhani wetu Mkuu wa mbinguni.

10. Kulingana na 2 Timotheo 3: 1-7, mojawapo ya dhambi 20 za siku za mwisho ambazo zitawafungia watu mbali na ufalme wa Mungu ni kutamani. (1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

11. Kuleta zaka katika ghala la Mungu inamaanisha (1)

\_\_\_ Kuitumia kununua vitabu vya kiroho.

\_\_\_ Kuitumia kwa sababu yoyote ya kiroho.

\_\_\_ Kuipa hazina ya kanisa la Mungu.

12. Je! Mungu anawaahidi waaminifu wapi katika Malaki 3:10? (1)

\_\_\_ Hatakuwa mgonjwa kamwe.

\_\_\_ Hatapoteza kazi yake kamwe.

\_\_\_ Atapokea baraka nyingi kuliko anavyoweza kushughulikia.

13. Mungu aliwapa Adamu na Hawa mtihani kuhusu kula kipande cha tunda. Kulingana na Mwongozo huu wa Somo, Je! Anajaribu watu wake vipi jaribio kama hilo leo? (1)

\_\_\_ Kusoma Biblia kila siku.

\_\_\_ Kushuhudia.

\_\_\_ Kurudisha zaka.

\_\_\_ Kuomba.

14. Zaka ilikuwa sehemu ya sheria ya Musa, ambayo iliishia msalabani. (1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

15. Je! Mungu hupima vipawa vyangu vipi kwake? (2)

\_\_\_\_\_ Kwa kiasi ninachotoa.

\_\_\_\_\_ Kwa kiasi cha dhabihu.

\_\_\_\_\_ Kwa mtazamo ambao ninatoa.

16. Uwakili mwaminifu hauhusishi tu utunzaji mzuri wa pesa, lakini pia kiwango cha wakati ninachotumia katika shughuli kama vile kuomba, kushuhudia, kusoma Maandiko, na kusaidia wengine.

(1)

\_\_\_\_\_ Ndio.

\_\_\_\_\_ Hapana.

## Upendo Unaobadilika

### Somo la 26

Kuwa katika mapenzi hubadilisha kila kitu. Kwa mfano, mwanamke mchanga alikuwa akisoma kitabu kikubwa kwa kozi yake ya fasihi ya Kiingereza ya chuo kikuu. Aliona jambo zima kuwa lenye kuchosha sana na hakuweza kukaa umakini wakati wa kuisoma. Lakini basi alikutana na profesa mchanga mgomo kwenye chuo kikuu, na wakapendana haraka. Muda mfupi baadaye, aligundua mpendwa wake ndiye mwandishi wa kitabu ambacho alikuwa akihangaika nacho. Usiku huo alikaa na kula kitabu kizima akisema, "Hiki ndicho kitabu bora kabisa ambacho sijawahi kusoma!" Ni nini kilibadilisha mtazamo wake? Upendo alifanya. Vivyo hivyo, wengi leo huona kuwa Maandiko yanachosha, yanaonea, na hayapendezi. Lakini hiyo yote hubadilika unapompenda mwandishi. Tazama jinsi katika Mwongozo huu wa joto-joto!

Yesu ndiye mwandishi wa Maandiko.

1. Mwandishi wa Maandiko ni nani?

"Manabii wameuliza na kutafuta kwa bidii, ... wakitafuta ni nini, au ni wakati gani Roho wa Kristo ambaye alikuwa ndani yao alionyesha, wakati alishuhudia kabla mateso ya Kristo, na utukufu utakaofuata." 1 Petro 1:10, 11.

Jibu: Mungu wa Biblia (hata Agano la Kale) karibu kila wakati ni Yesu Kristo. Yesu aliumba ulimwengu (Yohana 1: 1-3, 14 Wakolosai 1: 13-17), aliandika Amri Kumi (Nehemia 9: 6, 13), alikuwa Mungu wa Waisraeli (1 Wakorintho 10: 1-4), na kuongoza maandishi ya manabii (1 Petro 1:10, 11).

Kwa hivyo, Yesu Kristo ndiye mwandishi wa Maandiko.



Yesu anawapenda watu wa dunia kwa upendo wa milele.

2. Je! Mtazamo wa Yesu ni nini kwa watu wa dunia?

"Kwa maana jinsi hii Mungu aliupenda ulimwengu, hata akamtoa Mwanawe wa pekee, ili kila mtu amwaminiye asipotee, bali awe na uzima wa milele." Yohana 3:16.

Jibu: Yesu anatupenda sisi sote kwa upendo usioweza kuelezewa, usiokoma ambao hupita ufahamu. Yesu alikufa kwa ajili yetu sote, ingawa hakuna hata mmoja wetu alistahili.

3. Kwa nini tunapaswa kumpenda Yesu?

"Tunampenda, kwa sababu yeye alitupenda sisi kwanza." 1 Yohana 4:19. "Tulipokuwa tungali wenye dhambi, Kristo alikufa kwa ajili yetu." Warumi 5: 8.

Jibu: Tunapaswa kumpenda kwa sababu alitupenda vya kutosha kufa kwa ajili yetu - tulipokuwa adui zake.

4. Ndoa inayofanikiwa na maisha ya Kikristo yanafanana katika mambo gani?

"Na lo lote tuombalo tunapokea kwake, kwa sababu tunazishika amri zake, na tunafanya yale yanayompendeza." 1 Yohana 3:22.

Jibu: Katika ndoa nzuri mambo fulani ni muhimu, kama vile uaminifu kwa mwenzi wa ndoa. Vitu vingine vinaweza kuonekana kuwa kubwa, lakini ikiwa vinampendeza mwenzi ni muhimu. Ikiwa hawatafurahi, wanapaswa kusitishwa. Ndivyo ilivyo kwa maisha ya Kikristo. Amri za Yesu ni za lazima.

Lakini katika Maandiko Yesu pia ameelezea kanuni za mwenendo ambazo zinampendeza. Kama ilivyo katika ndoa nzuri, Mkristo anafurahi sana kufanya mambo ambayo humfurahisha Yesu, Mpendwa wake. Anaepuka pia mambo ambayo hayampendezi.

Kufanya mambo ambayo yanampendeza Yesu huleta mtu furaha kubwa na kuishi tele.

5. Je! Yesu anasema nini matokeo ya kufanya mambo yanayompendeza?

"Mkizishika amri zangu, mtakaa katika pendo langu; ... haya nimewaambia, ili furaha yangu ibaki ndani yenu, na furaha yenu ikamilike." Yohana 15:10, 11.

Jibu: Ibilisi anadai kwamba kufuata kanuni za Kikristo ni upuuzi, upuuzi, kudhalilisha, na kufuata sheria. Lakini Yesu anasema inaleta utimilifu wa furaha (Yohana 15:10, 11) na maisha tele (Yohana 10:10). Kuamini uwongo wa shetani huleta maumivu ya moyo na huwanyima watu maisha ambayo "yanaishi kweli."

Kanuni za Yesu za maisha ya Kikristo hutukinga na maeneo hatari ya Shetani.

6. Kwa nini Yesu anatupa kanuni maalum za kuishi kwa Kikristo?

Jibu: Kwa sababu wao:

A. Ni kwa faida yetu sisi daima (Kumbukumbu la Torati 6:24). Kama wazazi wazuri wanavyofundisha watoto wao kanuni nzuri, ndivyo Yesu anafundisha kanuni nzuri kwa watoto Wake.

B. Ujiwekee ulinzi wa dhambi (Zaburi 119: 11). Kanuni za Yesu hutulinda tusiingie katika maeneo hatari ya Shetani na dhambi.

C. Tuonyeshe jinsi ya kufuata nyayo za Kristo (1 Petro 2:21).

D. Tuletee furaha ya kweli (Yohana 13:17).

E. Tupe nafasi ya kuonyesha upendo wetu kwake (Yohana 15:10).

F. Tusaidie kuwa mfano sahihi kwa wengine (1 Wakorintho 10: 31-33; Mathayo 5:16).

Wakati ninapenda vitu vya ulimwengu, mimi huwa adui wa Mungu.

7. Kulingana na Yesu, Wakristo wanapaswa kuhusika vipi na uovu wa ulimwengu na utaiifa?

Jibu: Amri na ushauri wake uko wazi na mahususi:

A. Usipende ulimwengu au vitu vya ulimwengu. Vitu vya ulimwengu ambavyo sio vya Mungu ni: (1) tamaa ya mwili, (2) tamaa ya macho, na (3) kiburi cha maisha (1 Yohana 2:16). Dhambi zote huanguka katika moja au zaidi ya haya makundi matatu. Shetani hutumia njia hizi tatu kutushawishi tupende ulimwengu. Wakati ninaanza kuipenda dunia, mimi huwa adui wa Mungu (1 Yohana 2:15, 16 Yakobo 4: 4).

B. Lazima nijaweke bila mawaa kutoka kwa ulimwengu (Yakobo 1:27).  
Mkristo lazima apinge kabisa mambo ya ulimwengu, la sivyo atapotoshwa na Shetani.

8. Ni onyo gani la dharura ambalo Mungu anatupa kuhusu ulimwengu?

Jibu: Yesu anawaonya Wakristo, "msiifuatishe ulimwengu huu." Warumi 12: 2. Tafsiri ya Phillips inaweka hivi: "Usiruhusu ulimwengu unaokuzunguka ukubonyeze kwenye umbo lake mwenyewe." \* Ibilisi si wa upande wowote. Anasisitiza kila Mkristo kila wakati. Kupitia Yesu (Wafilipi 4:13), lazima nipinge kabisa maoni ya shetani, naye atanikimbia (Yakobo 4: 7). Dakika ninaporuhusu "kubana" kwa sababu nyingine yoyote kuathiri mwenendo wangu, bila shaka naanza kuingia kwenye uasi. Tabia ya Kikristo haifai kuamuliwa na hisia na mwenendo wa walio wengi, bali na maneno ya Yesu kutoka kwa Maandiko.

\* Kilichapishwa tena kwa idhini ya Kampuni ya Uchapishaji ya Macmillan kutoka kwa The New Testament in Modern English, Revised Edition na J. B. Phillips, (C) 1958, 1959, 1960, 1972 na J. B. Phillips. The New Testament in Modern English na J. B. Phillips. Imechapishwa tena kwa idhini ya Harper-Collins Publishers Limited.

Lazima tulinde kwa uangalifu mawazo yetu, kwa sababu mawazo huwa matendo.

9. Kwa nini tunahitaji kulinda mawazo yetu?

"Kama anavyodhani moyoni mwake, ndivyo alivyo." Mithali 23: 7.

Jibu: Lazima tulinde mawazo yetu, kwa sababu mawazo huamuru tabia. Mungu anataka kutusaidia kuteka "katika utumwa kila fikira kwa utii wa Kristo." 2 Wakorintho 10: 5. Lakini Shetani anataka sana kuleta "ulimwengu" katika mawazo yetu. Anaweza kufanya hivyo kupitia akili zetu tano tu - haswa kuona na kusikia. Anasisitiza vituko vyake na sauti juu yetu sote na, isipokuwa tukikataa mara kwa mara kutazama au kusikiliza kile anachotoa, atatuongoza katika njia pana inayoongoza kwa uharibifu. Biblia iko wazi. Tunakuwa kama vitu tunavyoona na kusikia mara kwa mara (2 Wakorintho 3:18).

Wakristo lazima waepuke muziki wowote unaoharibu hamu ya kuishi kimungu.

10. Je! Ni kanuni zipi za maisha ya Kikristo?

"Vitu vyovyote vya kweli, vyovyote vilivyo vya kweli, vyovyote vilivyo vya haki, vyovyote vilivyo safi, vyovyote vyenye kupendeza, vyovyote vyenye sifa nzuri ikiwa kuna fadhila yoyote, na ikiwa kuna sifa yoyote, fikiria juu ya mambo haya. " Wafilipi 4: 8.

Jibu: Wakristo lazima wajitenge na vitu vyote ambavyo sio vya kweli, uaminifu, haki, safi, ya kupendeza na yenye ripoti nzuri. Wataepuka:

A. Udanganyifu wa kila aina - kudanganya, kusema uwongo, kuiba, kutokuwa na haki, nia ya kudanganya, kukashifu, na usaliti.

B. Usafi wa kila aina. Hii ni pamoja na uasherati, uzinzi, ngono, ushoga, upotovu wa kila aina, ponografia, lugha chafu, mazungumzo machafu, utani usiokuwa na rangi, densi ya kijamii, nyimbo zenye kudhoofika au muziki, na mengi ya yale yanayoonyeshwa kwenye runinga na katika sinema za sinema.

C. Maeneo ambayo hatungewahi kumwalika Yesu aandamane na sisi, kama vile vilabu vya usiku, baa, kasino za kamari, viunga vya mbio, n.k.

Wacha tuchukue dakika chache kupanua hatari za muziki maarufu, kucheza, runinga, video, na ukumbi wa michezo.

### Muziki na Wimbo

Aina nyingi za muziki wa kidunia (rap, nchi, pop, rock, heavy metal, watu wazima wa kisasa, na muziki wa densi) zimenaswa sana na Shetani. Maneno hayo mara nyingi hutukuza uovu na hugaribu hamu ya mambo ya kiroho. Watafiti wamegundua vitu vya kupendeza kuhusu nguvu ya muziki:

- (1) Huingia kwenye ubongo kupitia hisia, na hivyo kupitisha nguvu za kufikiria.
- (2) Inathiri kila utendaji wa mwili.
- (3) Inaweza kubadilisha mapigo, viwango vya kupumua, na fikra bila mtu kujitambua.
- (4) Miondoko ya densi iliyolinganishwa hubadilisha mhemko na kuunda hypnosis kali kwa msikilizaji.

Hata bila maneno, muziki wenyewe una nguvu ya kudhoofisha hisia za mtu, tamaa, na mawazo. Wanamuziki wa mwamba wa kidunia wanakubali hii wazi. Kiongozi wa Rolling Stones Mick Jagger alisema: "Unaweza kuhisi adrenalin inapitia mwili wako. Ni aina ya ngono." 1 John Oates wa Hall na Oates alisema kuwa "Rock 'n' Roll ni ngono 99%." Yesu? Wapagani waliobadilishwa kutoka ng'ambo wanatuambia kwamba muziki wetu wa kisasa wa bendi ni aina ile ile waliyotumia katika uchawi na ibada ya shetani!

Jiulize: "Ikiwa Yesu angekuja kunitembelea, ni muziki gani ningehisi vizuri kumwomba asikilize pamoja nami?" Muziki wowote ambao hauna uhakika unapaswa kuachwa. (Kwa uchambuzi wa kina wa muziki uliopotoka, wa kidunia, tunapendekeza Vidokezo kwenye Muziki na Carol na Louis Torres, ambavyo vinaweza kununuliwa kutoka kwa Mambo ya Kushangaza. Tunapompenda Yesu, Yeye hubadilisha tamaa zetu za muziki. "Ameweka wimbo mpya kinywani mwangu, sifa kwa Mungu wetu; wengi watauona, na wataogopa, na kumtegemea Bwana." Zaburi 40: 3. Mungu amewapa watu wake muziki mzuri mzuri ambao huchochea, kuburudisha, kuinua, na kuimarisha uzoefu wa Kikristo. Wale wanaokubali muziki duni wa shetani kama mbadala wanakosa baraka bora kabisa maishani.

### Kucheza

Kucheza bila shaka husababisha mbali na Yesu na hali ya kiroho. Wakati Waisraeli walicheza karibu na ndama wa dhahabu, walimsahau Mungu (Kutoka 32: 17-25). Wakati binti wa Herodias mwovu alipocheza mbele ya Mfalme Herode, Yohana Mbatizaji alikatwa kichwa (Mathayo 14: 2-12). Angalia takwimu hizi za kushangaza: Padri Mkatoliki huko New York alisema kwamba theluthi tatu ya wasichana ambao wamekiri uzinzi kwake walilaumu kucheza. Makuhani wengine wamesema kwamba theluthi tatu ni ya chini sana wanakadiria sehemu ya kumi na tisa. Kumbuka, ikiwa Kristo anaweza kushiriki katika shughuli na wewe, uko salama. Ikiwa sivyo, kaa mbali nayo.

### TV, Video, na ukumbi wa michezo

Je! Vitu unavyoangalia kwenye runinga na video au kwenye ukumbi wa michezo vinavutia hali yako ya

chini au hali yako ya juu? Je! Zinakuongoza katika upendo mkubwa kwa Yesu, au kwa ulimwengu? Je! Wanamtukuza Yesu, au uovu wa kishetani? Katika siku zetu hata washika dini na wasio Wakristo wanazungumza dhidi ya vipindi vingi vya Runinga na filamu. Shetani ameshika macho na masikio ya mabilioni na, kwa sababu hiyo, anageuza ulimwengu kwa kasi kuwa dimbwi la uasherati, uhalifu, ugaidi, na kutokuwa na tumaini. Utafiti mmoja ulisema kwamba bila TV "kutakuwa na mauaji machache 10,000 kwa mwaka huko Merika, ubakaji mdogo wa 70,000, na mashambulio machache ya 700,000." 3 Yesu, ambaye anakupenda, anakuuliza uondoe macho yako juu ya watawala wa Shetani na uweke wao juu Yake. Anasema, "Nitazame mimi, uokolewe." Isaya 45:22.

1 Newsweek, "Mick Jagger na Mustakabali wa Mwamba", Jan. 4, 1971, p. 47.

Jarida la 2Circus, Januari 31, 1976, p. 39.

3Newsweek, "Vurugu, Reel Reel", Desemba 11, 1995, p. 47.

Mwongozo salama wa utazamaji wa Runinga ni kuuliza, "Je! Nitajisikia raha kumwalika Yesu atazame kipindi pamoja nami?"

11. Je! Ni orodha gani iliyo wazi ambayo Yesu anatupatia ambayo tunaweza kutumia kama mwongozo wa kutazama runinga?

"Mtu yeyote anaweza kuona aina ya tabia ambayo ni ya asili ya chini: uasherati, uchafu, na ibada ya sanamu na ugomvi wa uchawi, hasira ya kukasirika, husuda, hasira, matamania ya ubinafsi, mafarakano, fitina za sherehe, na wivu mikiki ya kunywa, karamu, , na kadhalika. Ninakuonya, kama nilivyokuonya hapo awali, kwamba wale wanaotenda kwa njia kama hizo hawataurithi ufalme wa Mungu kamwe. " Wagalatia 5: 19-21, NEB. \*

Jibu: Maandiko ni wazi sana kuelewa vibaya. Ikiwa familia itapiga marufuku vipindi vyote vya Runinga vinavyoonyesha au kupuuza dhambi zozote zilizo hapo juu, kutakuwa na machache sana ya kutazama. Ikiwa Yesu angekuja kukutembelea, ni vipindi vipi vya Runinga ambavyo ungejisikia vizuri kumwuliza atazame nawe? Maonyesho mengine yote labda hayafai kutazamwa na Wakristo.

\* (C) Wajumbe wa Chuo Kikuu cha Oxford Press na Syndics ya Chuo Kikuu cha Cambridge Press, 1961, 1970. Kutumika kwa idhini.

Chaguo langu la vipindi vya Runinga na, kwa kweli, mwenendo wangu wote lazima uongozwe na maneno ya Maandiko, na sio na hisia zangu mwenyewe.

12. Katika siku hii ya fikra iliyoamuliwa, huru, wengi wanahisi kuwa na uwezo kabisa wa kufanya maamuzi ya kiroho bila maoni kutoka kwa mtu yeyote, pamoja na Yesu. Je! Yesu anasema nini juu ya watu kama hawa?

Jibu: Sikiza maneno ya Yesu bila shaka: "Msifanye baada ya mambo yote tunayofanya hapa leo, kila mtu kila kitu kilicho sawa machoni pake mwenyewe." Kumbukumbu la Torati 12: 8. "Kuna njia ione kanayo kuwa sawa machoni pa mtu, lakini mwisho wake ni njia za mauti." Mithali 16:25. "Njia ya mpumbavu ni sawa machoni pake mwenyewe; Bali yeye asikiaye shauri ni mwenye hekima." Mithali 12:15. "Anayejiamini moyoni mwake [akili] ni mjinga." Mithali 28:26.

13. Je! Ni maonyo gani mazito anayotupatia Yesu juu ya mfano na ushawishi wa maisha yetu? "Lakini mtu atakayemkasirisha mmoja wa wadogo hawa wanaoniamini, afadhali afungwe jiwe la kusagia shingoni mwake, na azamishwe katika kina cha bahari." Mathayo 18: 6. Wacha "hakuna mtu atakayeweka kikwazo au tukio la kumwangukia ndugu yake." Warumi 14:13. "Hakuna hata mmoja wetu anayeishi mwenyewe." Warumi 14: 7.

Jibu: Sote tunatarajia viongozi, watu wenye ushawishi, wanariadha mashuhuri, na watu wengine wanaojulikana sana kuwa mfano mzuri na kutumia ushawishi wao kwa busara - kulipa kile

kinachoitwa "deni kwa jamii". Lakini katika ulimwengu wa leo, mara nyingi tumekatishwa tamaa na vitendo vya kuchukiza na vya kutowajibika vya watu mashuhuri. Yesu anasema wazi katika Warumi 1:14 kwamba Wakristo, wanaomwakilisha Yeye na ufalme wake, kweli wana deni kwa wengine. Na anaonya kabisa kwamba Wakristo ambao wanapuuza ushawishi wao na mfano wao, na kwa hivyo wanapotosha watu, hawataingia katika ufalme Wake.

Mungu anawauliza watu wake waweke mapambo na mapambo kando.

14. Je! Ni kanuni zipi za Yesu za mwenendo kuhusu mavazi na vito vya mapambo?

Jibu: A. Vaa kwa heshima. Tazama 1 Timotheo 2: 9. Kumbuka kwamba ulimwengu unaletwa maishani mwetu kwa tamaa ya mwili, tamaa ya macho, na kiburi cha maisha (1 Yohana 2:16). Mavazi yasiyo ya staha yanahusisha yote matatu na hayaruhusiwi kwa Mkristo.

B. Weka mapambo na mapambo kando. "Kiburi cha maisha" ndio shida kubwa hapa. Wafuasi wa Yesu wanapaswa kuonekana tofauti. Kuonekana kwao kunashuhudia na kutuma nuru kwa wengine (Mathayo 5:16). Vito vya mapambo huvutia na hujiinua kibinafsi. Katika Biblia, ni ishara ya kurudi nyuma na uasi. Wakati Yakobo na familia yake waliweka upya maisha yao kwa Bwana, walizika mapambo yao duniani (Mwanzo 35: 1, 2, 4). Wakati Waisraeli walikuwa karibu kuingia katika nchi ya ahadi, Bwana aliwaamuru waondoe mapambo yao (Kutoka 33: 5, 6). Katika Isaya sura ya 3, Mungu anasema waziwazi kwamba kwa kuvaa mapambo ya mapambo ya mikononi (vikuku, pete, vipuli, na kadhalika kama ilivyoorodheshwa katika aya ya 19-23), watu wake walikuwa wakitenda dhambi (aya ya 9).

Katika Hosea 2:13, Bwana anasema kwamba Israeli walipomwacha, walianza kuvaa mapambo. Katika 1 Timotheo 2: 9 na 1 Petro 3: 3, Paulo na Peter wote wanatujulisha kwamba watu wa Mungu hawatajipamba kwa dhahabu, lulu, na safu ya gharama kubwa. Tafadhali angalia kwamba Petro na Paulo walizungumza juu ya mapambo ambayo Mungu anataka watu wake wavae: "Roho mpole na mtulivu" (1 Petro 3: 4) na "matendo mema" (1 Timotheo 2:10). Yesu anajumlisha kwa kuashiria kanisa Lake la kweli katika Ufunuo 12: 1 kama mwanamke safi aliyevaa jua (mwangaza wa Yesu na haki) na kanisa la waasi kama kahaba aliyevikwa dhahabu, mawe ya thamani, na lulu (Ufunuo 17: 3) , 4). Mungu anawauliza watu wake kujitenga na Babeli (Ufunuo 18: 2-4) na yote inasimama - pamoja na vito vinavyovutia kibinafsi - na badala yake wajivike haki ya Yesu. Tunapompenda Yesu, ni furaha na raha kubwa kuishi maisha yake.

Chochote kinachopunguza upendo wangu kwa vitu vya kiroho huwa sanamu.

15. Je! Mwenendo na utii vinahusiana vipi na wokovu?

Jibu: Utii na mwenendo wa Kikristo ni uthibitisho, au ushahidi, kwamba nimeokolewa na Yesu Kristo (Yakobo 2: 20-26). Ukweli wa jambo ni kwamba isipokuwa mtindo wa maisha wa mtu ukibadilika baada ya kuongoka, uwezekano mkubwa wa uongofu haukuwa wa kweli. Mtu aliyebadilishwa atapata furaha yake kubwa kwa kugundua mapenzi ya Yesu katika kila kitu na kwa furaha kwa kufuata anakoongoza.

Jihadharini na Ibada ya Sanamu

Waraka wa kwanza wa Yohana unazungumzia mwenendo wa Kikristo. Mwisho wake (1 Yohana 5:21), Yesu anatuonya kupitia mtumishi wake Yohana kujiweka mbali na sanamu. Bwana anazungumzia kitu chochote kinachoingiliana au kupunguza upendo wangu kwake, kama muziki, mitindo, mali, mapambo, aina mbaya za burudani, n.k Matunda ya asili, au matokeo, ya wongofu wa kweli ni kumfuata Yesu kwa furaha na kufuata mtindo wake wa maisha.

Watu ambao hawajajitolea kabisa kwa Yesu hawataelewa kamwe mtindo wa maisha wa Mkristo, na

hatupaswi kuwategemea.

16. Je! Tunapaswa kutarajia kila mtu aone kwa upendeleo mtindo wa maisha wa Kikristo?

Jibu: Hapana. Yesu alisema kuwa mambo ya Mungu ni upumbavu kwa mwanadamu wa asili kwa sababu hayatambuliwi kiroho (1 Wakorintho 2:14). Wakati Yesu anataja mwenendo, Anaweka kanuni kwa wale ambao wanatafuta kuongozwa na Roho Wake. Watu wake watashukuru na watafuata shauri Lake kwa furaha. Wengine hawawezi kuelewa au kukubali.

Mtu anayekataa mtindo wa maisha wa Yesu atakuwa mnyonge mbinguni.

17. Mtu anayekataa viwango vya Yesu vya mwenendo wa Kikristo angeonaje mbingu?

Jibu: Mtu kama huyo atakuwa mnyonge mbinguni. Alilalamika kwamba hakukuwa na vilabu vya usiku, hakuna pombe, hakuna vifaa vya ponografia, hakuna makahaba, hakuna muziki wa kingono, hakuna vitabu vya uasherati, hakuna matusi, na hakuna kamari. Mbingu itakuwa "kuzimu" kwa wale ambao hawajaunda uhusiano wa kweli wa upendo na Yesu. Hii ndio sababu viwango vya Kikristo havina maana kwao (2 Wakorintho 6: 14-17).

18. Ninawezaje kupitisha na kufuata miongozo hii ya Biblia bila kuonekana kifarisayo, kuhukumu, au kushikilia sheria?

Jibu: Kila kitu tunachofanya kinapaswa kuwa na wazo moja akilini: kuonyesha upendo na heshima kwa Yesu (1 Yohana 3:22). Wakati Yesu ameinuliwa na kuonyeshwa kwa watu (Yohana 12:32), watafutwa kwake. Swali letu moja linapaswa kuwa kila wakati, "Je! Hii itamheshimu Yesu? Je! Ningeisikiliza hii, nitaimba hii, nitafanya hii, nitaiangalia hii, nitainywa hii, nitanunua hii, nitasoma hii, nasema hivi, au ningenda huko ikiwa Yesu alikuwa hapa, kibinafsi, na mimi?"

Yesu yuko pamoja nami na wewe (Mathayo 28:20), na Anaona kila kitu tunachofanya. Lazima nihisi uwepo wa Yesu katika kila nyanja na shughuli za maisha. Wakati ninatumia wakati pamoja naye, mimi huwa kama Yeye (2 Wakorintho 3:18). Halafu watu wanapokuwa nami, watajibu kama walivyowajibu wanafunzi wa zamani: "Walishangaa na wakawatambua, kwamba walikuwa pamoja na Yesu." Matendo 4:13. Wakristo wanaoishi kama hao hawatakuwa wafarisayo, wahukumu, au wa sheria.

Katika siku za Agano la Kale, watu wa Mungu walikuwa katika ukengefu karibu kila wakati kwa sababu walichagua kuishi kama majirani zao wapagani badala ya kufuata mtindo tofauti wa maisha ambao Mungu aliwaambia (Kumbukumbu la Torati 31:16 Waamuzi 2:17 Mambo ya Nyakati 5:25 Ezekieli 23:30). Ni kweli hata leo. Hakuna mtu anayeweza kutumikia mabwana wawili (Mathayo 6:24). Wale wanaoshikamana na ulimwengu na mtindo wake wa maisha wataumbizwa polepole na Shetani kuchukua hisia na matakwa yake na, kwa hivyo, kupangwa kupotea. Wale ambao hufuata kanuni za Yesu za mwenendo wa Kikristo watabadilishwa kuwa mfano Wake na kuandaliwa mbinguni. Hakuna uwanja wa kati.

19. Ninataka kumpenda Kristo sana ili kufuata kanuni zake kwa maisha ya Kikristo itakuwa furaha na furaha.

Jibu:

Maswali ya Mawazo

1. Ninajua kile Mungu angetaka nifanye, lakini sihihi tu kuwa niko tayari kuanza kukifanya. Unashauri nini?

Anza kuifanya mara moja! Kamwe usitegemee hisia. Mungu huongoza kupitia maneno ya Maandiko (Isaya 8:20). Hisia mara nyingi hupotosha. Viongozi wa Kiyahudi walihisi wanapaswa kumsulubisha Yesu, lakini walikuwa na makosa. Wengi watahisi wameokolewa katika ujio wa pili wa Yesu, lakini, badala yake, watapotea (Mathayo 7: 21-23). Ibilisi huathiri hisia. Ikiwa nategemea hisia zangu, ataniongoza kwa uharibifu.

2. Nina wasiwasi. Nataka sana kufanya jambo fulani. Natambua, hata hivyo, kwamba kwa sababu ya

kuonekana kwake, wengine wanaweza kuhisi kwamba ninafanya uovu. Nifanye nini?

Biblia iko wazi. Inasema, "Jiepusheni na kila aina ya uovu." 1 Wathesalonike 5:22. Na mtume Paulo alisema kwamba ikiwa kula kwake vyakula vya nyama kumkosea mtu, hangegusa tena vyakula hivyo (1 Wakorintho 8:13). Alisema pia kwamba ikiwa atapuuza hisia za mtu aliyekosewa na kuendelea kula vyakula vya nyama, atakuwa anatenda dhambi.

3. Inaonekana kwangu kwamba makanisa yanaorodhesha vitu vingi sana lazima nifanye na vitu vingi sana nisipaswi kufanya. Inaniendesha hadi ukuta. Je, kumfuata Yesu sio jambo muhimu sana?

Ndio, kumfuata Yesu ndio jambo la maana. Walakini, kumfuata Yesu kunamaanisha jambo moja kwa mtu mmoja na jambo tofauti kabisa na lingine. Njia pekee salama ya kujua maana ya kumfuata Yesu ni kugundua kile Yesu anasema katika Biblia juu ya swali lolote kuhusu kufanya haki. Wale wanaofuata maagizo ya Yesu kwa upendo siku moja hivi karibuni wataingia katika ufalme Wake (Ufunuo 22:14). Wale wanaofuata sheria zilizotengenezwa na wanadamu watapotea na wangeweza kuongozwa na ufalme Wake (Mathayo 15: 3-9).

4. Mahitaji machache ya Mungu yanaonekana kuwa yasiyofaa na yasiyo ya lazima kwangu. Siwezi kuelewa ni kwanini ni muhimu. Unashauri nini?

Mara nyingi watoto huhisi kwamba mahitaji ya wazazi wao (k.m. "Usicheze barabarani") hayafai. Lakini katika miaka ya baadaye, mtoto atawashukuru wazazi kwa mahitaji hayo. Sisi ni "watoto" katika kushughulika na Mungu, kwa sababu mawazo na matendo Yake ni juu sana kuliko yetu kama mbingu zilivyo juu ya dunia (Isaya 55: 8, 9). Tunahitaji kumtumaini Baba yetu wa mbinguni aliye na upendo katika maeneo machache ambayo hatuwezi kuelewa na kuacha "kucheza barabarani", ikiwa anahitaji hivyo. Hatatunyima kitu chochote kizuri kamwe (Zaburi 84:11). Wakati ninampenda kweli Yesu, nitampa faida ya shaka na kufanya mapenzi Yake hata ikiwa sikuelewi kila mara kwanini. Kuzaliwa upya ni ufunguo. Biblia inasema nitakapozaliwa mara ya pili kweli, kushinda ulimwengu hakutakuwa shida kwa sababu mtu aliyeongoka atakuwa na imani na imani ya kumfuata Yesu kwa furaha katika kila kitu (1 Yohana 5: 4). Kukataa kumfuata kwa sababu siko wazi kwa sababu Zake kunaonyesha kutokuwa na imani na Mwokozi wangu.

5. Je! Nitanufaika na kanuni, sheria, na amri za Yesu zenye upendo?

Kabisa! Kila kanuni, kanuni, sheria, au amri ya Yesu hutoa baraka bora sana. Ushindi mkubwa zaidi wa bahati nasibu katika historia haufai wakati unalinganishwa na baraka tajiri za Mungu kwa watoto Wake watiifu. Hapa kuna faida chache ambazo zinatokana na kufuata sheria za Yesu:

1. Yesu kama rafiki wa kibinafsi.
2. Yesu kama mshirika katika biashara.
3. Uhuru kutoka kwa hatia.
4. Amani ya akili.
5. Uhuru kutoka kwa hofu.
6. Furaha isiyoelezeka.
7. Maisha marefu.
8. Uhakikisho wa nyumba mbinguni.

9. Afya bora.

10. Hakuna hangovers.

Ongea juu ya utajiri! Mkristo wa kweli anapata faida kutoka kwa Baba yake wa mbinguni ambayo hata watu matajiri zaidi duniani hawawezi kununua kamwe.

6. Kuhusiana na viwango na mtindo wa maisha, je! Nina jukumu la kuhadhiri watu wengine juu yao? Kanuni bora kwetu kufuata ni kuwa na wasiwasi juu ya mtindo wetu wa maisha. "Jichunguzeni", Biblia inasema katika 2 Wakorintho 13: 5. Wakati mtindo wetu wa maisha uko vile inavyopaswa kuwa, mfano wetu hutumika kama shahidi wa kimya na hatuitaji kumfundisha mtu yeyote. Kwa kweli, wazazi wana jukumu maalum la kusaidia watoto wao kuelewa jinsi ya kumfuata Yesu.

7. Je! Ni hatari gani kubwa kwa Wakristo leo?

Miongoni mwa hatari kubwa ni uaminifu uliogawanyika. Wakristo wengi wana mapenzi mawili ambayo hugawanya moyo: upendo kwa Yesu, na upendo kwa ulimwengu na mazoea yake ya dhambi na raha. Wengi, inaonekana, wanatamani kuona jinsi wanavyoweza kufuata ulimwengu na bado wachukuliwe kuwa Wakristo. Haitafanya kazi. Yesu alionya wazi kwamba hakuna mtu "anayeweza kutumikia mabwana wawili." Mathayo 6:24.

8. Lakini sio kufuata sheria kufuata sheria hizi za Kikristo za mwenendo?

Sio isipokuwa mtu anafanya hivyo ili kuokolewa. Wokovu huja tu kama zawadi ya miujiza, bure kutoka kwa Yesu. Wokovu kwa matendo (au mwenendo) sio wokovu hata kidogo. Walakini, kufuata viwango vya mwenendo wa Yesu kwa sababu nimeokoka na kumpenda sio sheria.

9. Je! Viwango vya Kikristo vinahusika na agizo la Yesu la kuangaza taa zetu?

Hakika! Yesu anasema Mkristo wa kweli ni nuru (Mathayo 5:14). Pia alisema, "Vivyo hivyo nuru yenu na iangaze mbele ya watu, ili wapate kuona matendo yenu mema, na kumtukuza Baba yenu aliye mbinguni." Mathayo 5:16. Hausiki taa; unaiona. Watu wataona nuru ya Mkristo ikiangaza kwa mwenendo wake, mavazi, lishe, mazungumzo, mtazamo, huruma, usafi, fadhili, na uaminifu (viwango vya Yesu). Watauliza juu ya mtindo wake wa maisha na, kwa hivyo, mara nyingi wataongozwa kwa Kristo.

10. Je! Viwango vya Kikristo sio vya kitamaduni? Je! Hawapaswi kubadilika na wakati?

Mila inaweza kubadilika, lakini viwango vya Biblia hudumu. "Neno la Mungu wetu litasimama milele." Isaya 40: 8. Kanisa lazima liongoze, sio kufuata. Haipaswi kusanidiwa na utamaduni, ubinadamu, au mwenendo wa siku hiyo. Hatupaswi kulishusha kanisa kwa viwango vya kibinadamu vinavyokosea, lakini badala yake, hadi viwango vya Yesu. Wakati kanisa linaishi, linazungumza, linaonekana, na linafanya kama ulimwengu, ni nani atakayekwenda kwenda kwake kupata msaada? Yesu anatumia wito wa ufafanuzi kwa watu wake na kanisa lake, akisema, "Tokeni kati yao, mkatengwe ... na msiguse kitu kilicho najisi; nami nitawapokea." 2 Wakorintho 6:17. Kanisa la Yesu sio la kuiga ulimwengu, bali kuikataa. "Ulimwengu" umeharibu mabilioni. Kanisa lazima lisijiunge na ghasia zake. Kanisa lazima lisimame refu na kwa sauti ya neema lakini thabiti inaita watu kumsikiliza Yesu na kuja kwenye viwango vyake. Msikiaji anapompenda Yesu na kumwuliza kudhibiti maisha yake, Mwokozi atafanya miujiza inayohitajika kumbadilisha na kumsindikiza salama kwa ufalme wa milele wa Mungu. Hakuna njia nyingine ya kwenda mbinguni.

11. Hakika sio kucheza kwa uovu wote. Je! Daudi hakucheza mbele za Bwana?

Ukweli, sio kucheza densi zote mbaya. Daudi aliruka na kucheza mbele za Bwana kama ishara ya sifa kwa baraka zake (2 Samweli 6: 14-16). Pia, alikuwa akicheza peke yake. Ngoma ya Daudi ilikuwa sawa na ile ya kiwete aliyeruka kwa furaha baada ya kuponywa na Yesu (Matendo 3: 8-10). Uchezaji kama huo, au kuruka, unapendekezwa na Yesu kwa wale wanaoteswa (Luka 6:22, 23). Kucheza na wale wa jinsia tofauti (ambayo inasababisha uasherati na nyumba zilizovunjika) na kucheza kwa ngono (kama vile wanyang'anyi) ni aina ambazo zinalaaniwa na Biblia.



12. Je! Biblia inasema nini juu ya watu kulaaniana na kuhukumiana?

"Msihukumu, msije mkahukumiwa. Kwa maana kwa hukumu gani mtakayohukumu, mtahukumiwa." Mathayo 7: 1, 2. "Kwa hiyo hauna hatia, Ee mwanadamu, kila mtu uhukumuaye; kwa kuwa kwa vile unamhukumu mtu mwingine, unajihukumu mwenyewe; kwa kuwa wewe unayehukumu hutenda mambo hayo hayo." Warumi 2: 1. Je! Hii inawezaje kuwa wazi?

Hakuna udhuru au haki ya kuhukumu kwangu mtu mwingine yeyote isipokuwa mimi. Yesu ndiye Hakimu (Yohana 5:22). Ninapowahukumu wengine, ninachukua nafasi ya Kristo kama hakimu na kuwa Mpinga Kristo mdogo (1 Yohana 2:18) - wazo zito, kweli!

Maswali ya Maswali

1. Kanuni za upendo za Yesu kwa mwenendo huwa raha kufuata wakati ninampenda. (1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

2. Kufuata viwango vya mwenendo wa Yesu kwa sababu nimeokoka na ninampenda ni sheria. (1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

3. Mwandishi halisi wa Biblia ni Yesu. (1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

4. "Tusipende ulimwengu" inamaanisha kwamba hatupaswi kupenda (1)

\_\_\_ Nchi yetu.

\_\_\_ Ulimwengu kama sayari yetu.

\_\_\_ Njia za dhambi, zaovu, na zisizo za Mungu na mambo ya ulimwengu huu.

5. Kwa nini Yesu anatupa amri maalum, sheria, na kanuni? (5)

\_\_\_ Kwa faida yetu siku zote.

\_\_\_ Kwa hivyo tutajua jinsi ya kuweka mfano mzuri kwa wengine.

\_\_\_ Kuchukua uhuru wetu.

\_\_\_ Kwa hivyo tunaweza kufuata nyayo za Kristo.

\_\_\_ Kutulinda na dhambi.

\_\_\_ Kutuweka chini ya kidole gumba chake.

\_\_\_ Kutuletea furaha ya kweli.

6. Sheria mbili nzuri za kuamua ni nini mwenendo mzuri wa Kikristo ni kama ifuatavyo: (2)

\_\_\_ Gundua kile Biblia inasema.

\_\_\_ Angalia ili uone kile washiriki wa kanisa hufanya.

\_\_\_ Wasiliana na bodi ya ouija.

\_\_\_ Nenda kwa hisia zako.

\_\_\_ Jiulize Yesu angefanya nini.

7. Shetani anaweza kutupata kupitia hisia zetu tano tu. (1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

8. Je! Ni kwa sababu gani za mwenendo wa Kikristo zilizo rodheshwa hapa chini ambazo Yesu hutoa ushauri na miongozo maalum? (5)

\_\_\_ Jinsi tunavyovaa.

\_\_\_ Maisha yenye afya.

\_\_\_ Kupamba mwili.

\_\_\_ Skii ya Olimpiki.

\_\_\_ Kula na kunywa.

\_\_\_ Kuendesha ndege.

\_\_\_ Kununua nyumba.

\_\_\_\_\_ Mfano na ushawishi.

9. Je! Mwenendo na utii vinahusiana vipi na wokovu? (1)

\_\_\_\_\_ Tumeokolewa kwa mwenendo na utii wetu.

\_\_\_\_\_ Mtu aliyekoka anaweza kupuuza mwenendo na utii na bado kuwa tayari kwenda mbinguni.

\_\_\_\_\_ Mwenendo na utii ni ushahidi kwamba mtu ameongoka, au amezaliwa mara ya pili.

10. Ikiwa ninakataa kuacha kitu ambacho Yesu ananiuliza niache – kama vile vito vya mapambo, muziki wa rock, au kutazama vipindi vibaya vya Runinga – Mungu anachukulia kitu hicho kisichoachwa kuwa sanamu. (1)

\_\_\_\_\_ Ndio.

\_\_\_\_\_ Hapana.

11. Maisha ya Kikristo ni kama ndoa nzuri kwa kuwa mafanikio huja wakati lengo letu ni kumpendeza yule tunayempenda. (1)

\_\_\_\_\_ Ndio.

\_\_\_\_\_ Hapana.

12. Shetani huongoza watu kwenye dhambi ambayo njia tatu kati ya hizi zimeorodheshwa hapa chini? (3)

\_\_\_\_\_ Kuficha Bibilia zao kwao.

\_\_\_\_\_ Kiburi cha maisha.

\_\_\_\_\_ Kuandika ujumbe angani.

\_\_\_\_\_ Tamaa ya mwili.

\_\_\_\_\_ Tamaa ya macho.

13. Kulinda mawazo yetu ni muhimu, kwa sababu mawazo huwa matendo. (1)

\_\_\_\_\_ Ndio.

\_\_\_\_\_ Hapana.

14. Faida zingine zilizoahidiwa za kumfuata Yesu kwa uaminifu ni kama ifuatavyo: (7)

\_\_\_\_\_ Utajua jinsi ya kutabiri.

\_\_\_\_\_ Utaishi maisha marefu.

\_\_\_\_\_ Utafurahiya furaha isiyoelezeka.

\_\_\_\_\_ Utakuwa na afya bora.

\_\_\_\_\_ Nywele zako hazitageuka kijivu.

\_\_\_\_\_ Utakuwa milionea.

\_\_\_\_\_ Utahakikishiwa nyumba mbinguni.

\_\_\_\_\_ Utakuwa na uhuru kutoka kwa woga.

\_\_\_\_\_ Utakuwa na Yesu kama rafiki wa kibinafsi.

\_\_\_\_\_ Utafurahiya amani ya akili.

15. Ikiwa mwenendo wangu unamkasirisha ndugu Mkristo, nifanye nini? (1)

\_\_\_\_\_ Puuza. Hakuna mtu anayeweza kumpendeza kila mtu.

\_\_\_\_\_ Pambana nayo, moja kwa moja.

\_\_\_\_\_ Jaribu kumtoa ndugu huyo ushirika.

\_\_\_\_\_ Mwambie kila mtu ili washirika wa kanisa waweze kuchagua pande.

\_\_\_\_\_ Acha kufanya jambo linalokosea.

16. Je! Yesu anamwita nini mtu ambaye ameamua kuwa na njia yake badala ya kusikiliza shauri la Biblia? (1)

\_\_\_\_\_ Mfikiriaji huru.

\_\_\_\_\_ Mtu mwenye busara.

\_\_\_\_\_ Mpumbavu.

17. Mtu anayekataa viwango vya Yesu vya maisha ya Kikristo (1)

\_\_\_\_\_ Ghafla anza kupenda vitu vya kiroho atakapofika mbinguni.

\_\_\_\_\_ Tubu kwa sababu ya ugumu wa moyo wake baada ya siku chache katika mji mtakatifu.

Hakuna kurudi nyuma

Somo la 27

Wakati angani anaingia kando ya mlango wa ndege na kuruka mbali na ndege, anajua hakuna kurudi nyuma. Ameenda mbali sana, na ikiwa atasahau kufunga kamba kwenye parachuti yake, hakuna kitu kinachoweza kumwokoza na hakika atashuka hadi kifo cha kutisha. Ni msiba ulioje! Lakini kuna jambo baya zaidi ambalo linaweza kumtokea mtu. Kwa kweli, ni mbaya zaidi kufikia hatua ya kurudi katika uhusiano wako na Mungu. Walakini mamilioni wanakaribia hatua hii na hawajui! Inawezekana kwamba wewe ni mmoja wao? Je! Ni dhambi gani mbaya ambayo inaweza kusababisha hatima kama hiyo? Kwa nini Mungu hawezi kuisamehe? Kwa jibu wazi na lenye kupenya, lakini pia limejaa matumaini, chukua dakika chache na Mwongozo huu wa kuvutia wa Somo.

1. Je! Ni dhambi gani ambayo Mungu hawezi kusamehe?

"Dhambi za kila aina na kufuru zitasamehewa wanadamu; lakini kumkufuru Roho Mtakatifu hakutasamehewa watu." Mathayo 12:31.

Jibu: Dhambi ambayo Mungu hawezi kusamehe ni "kumkufuru Roho Mtakatifu." Lakini ni nini "kukufuru dhidi ya Roho Mtakatifu"? Watu wana imani tofauti juu ya dhambi hii. Wengine wanaamini ni mauaji; wengine, wakimlaani Roho Mtakatifu; wengine, kujiua; wengine, kuua mtoto ambaye hajazaliwa; wengine, kumkana Kristo; wengine, kitendo kibaya, cha kutisha, na kiovu mno; na wengine, wanaabudu mungu wa uwongo! Swali lifuatalo litatoa mwanga kuhusu jambo hili muhimu. Mauaji, ingawa ni mabaya, sio dhambi ambayo Mungu hawezi kusamehe.

2. Je! Biblia inasema nini juu ya dhambi na kukufuru?

"Kila aina ya dhambi na kufuru zitasamehewa wanadamu." Mathayo 12:31.

Jibu: Biblia inasema wazi kwamba kila aina ya dhambi na kufuru zitasamehewa. Kwa hivyo hakuna dhambi iliyoorodheshwa katika jibu lililopita ni dhambi ambayo Mungu hawezi kusamehe. Hakuna tendo moja la aina yoyote ile ni dhambi isiyosameheka.

Sauti Zinazopingana

Ndio, inaonekana inapingana, lakini taarifa zote mbili zifuatazo ni za kweli:

A. Dhambi na kila aina ya dhambi na kufuru zitasamehewa.

B. Kumkufuru au kumtenda dhambi Roho Mtakatifu hakutasamehewa.

Yesu Alitoa Kauli Zote Hizo

Yesu alitoa taarifa zote mbili katika Mathayo 12:31, kwa hivyo hakuna kosa hapa. Kuoanisha taarifa lazima tugundue kazi ya Roho Mtakatifu. Kwa njia, neno "mzimu" linatokana na "ghost", neno la

Kiingereza la Kale la "roho".

Roho Mtakatifu huwaongoza watu kwenye ukweli wa Biblia.

3. Kazi ya Roho Mtakatifu, au Roho ni nini?

"Yeye [Roho Mtakatifu] atauhukumu ulimwengu juu ya dhambi, na haki, na hukumu." "Atakuongoza katika ukweli wote." Yohana 16: 8, 13, NKJV.

Jibu: Kazi ya Roho Mtakatifu ni kunithibitisha juu ya dhambi na kuniongoza katika kweli yote. Roho Mtakatifu ni wakala wa Mungu wa uongofu. Bila Roho Mtakatifu, hakuna mtu anayehisi huzuni kwa ajili ya dhambi, na hakuna mtu aliyewahi kuongoka.

\* The Holy Bible, New King James Version, (C) 1979, 1980, 1982 na Thomas Nelson, Inc. Imetumika kwa idhini.

Mungu atasamehe dhambi yoyote ambayo ninakiri kwake.

4. Wakati Roho Mtakatifu ananihakikishia dhambi, ni lazima nifanye nini ili nisamehewe?

"Tukiziungama dhambi zetu, yeye ni mwaminifu na wa haki hata atusamehe dhambi zetu, na kutusafisha na udhalimu wote." 1 Yohana 1: 9.

Jibu: Ninapohukumiwa dhambi na Roho Mtakatifu, lazima nikiri dhambi zangu ili nisamehewe. Ninapokiri, Mungu sio tu ananisamehe lakini pia husafisha kimiujiza kutoka kwa udhalimu wote. Mungu anasubiri na yuko tayari kunisamehe kwa dhambi yoyote na ninaweza kufanya (Zaburi 86: 5), lakini ikiwa tu nitakiri na kuiacha.

Wale wanaoficha dhambi badala ya kukiri hawatabarikiwa na Mungu.

5. Je, ni nini kinachotokea ikiwa sikiri dhambi zangu nikihukumiwa na Roho Mtakatifu?

"Afichaye dhambi zake hatafanikiwa; bali yeye aziungamaye na kuziacha atapata rehema." Mithali 28:13.

Jibu: Ikiwa sikiri dhambi zangu, Yesu hawezi kunisamehe dhambi zangu. Kwa hivyo, dhambi yoyote ambayo sikiri haiwezi kusamehewa mpaka nikiungama, kwa sababu msamaha kila wakati hufuata ungamu. Haitangulii kamwe.

Hatari ya Kutisha ya kumpinga Roho Mtakatifu

Kumpinga Roho Mtakatifu ni hatari sana kwa sababu husababisha urahisi kumkataa Roho Mtakatifu, ambayo ni dhambi ambayo Mungu hawezi kusamehe kamwe. Ni kupita hatua ya kurudi. Kwa kuwa Roho Mtakatifu ndiye chombo pekee kilichopewa kuniletea kusadikika, ikiwa nitamkataa kabisa, kesi yangu haina tumaini baadaye. Somo hili ni muhimu sana kwamba Mungu anaelezea na kuelezea njia nyingi tofauti katika Maandiko. Tazama maelezo haya tofauti unapoendelea kuchunguza Mwongozo huu wa Somo.

Ninapohukumiwa dhambi na Roho Mtakatifu, lazima nijibu mara moja.

6. Wakati Roho Mtakatifu ananihukumu juu ya dhambi au ananielekeza kwenye ukweli mpya, ni lini napaswa kutenda?

Jibu: Biblia inasema:

A. "Mara tu watakaponisikia juu yangu, watanitii." Zaburi 18:44.

B. "Nilifanya haraka, wala sikucheleweshwa kuzishika amri zako." Zaburi 119: 60.

C. "Tazama, sasa ni wakati unaokubalika tazama, sasa ni siku ya wokovu." 2 Wakorintho 6: 2.

D. "Na sasa unakawia nini? Inuka, ubatizwe, na uoshe dhambi zako, ukiliitia jina la Bwana." Matendo 22:16.

Bibilia inasema mara kwa mara kwamba ninapopatikana na hatia ya dhambi, lazima nikiri mara moja. Na ninapojifunza ukweli mpya, lazima nipokee bila kuchelewa.

Mungu aliwaonya watu katika siku za Nuhu kwamba Roho wake Mtakatifu hataendelea kuwasihi milele; wala leo.

7. Ni maonyo gani mazito anayotoa Mungu juu ya kusihwa kwa Roho wake Mtakatifu?

"Roho yangu haitashindana na mwanadamu kila wakati." Mwanzo 6: 3.

Jibu: Mungu anaonya kabisa kwamba Roho Mtakatifu haendelei kumwomba mtu aachane na dhambi na kumtii Mungu.

Kuzima saa ya kengele badala ya kuinuka itanileta mahali ambapo siisikii tena. Vivyo hivyo, kumfunga Roho Mtakatifu kunisababisha kuwa kiziwi kwa sauti yake.

8. Je! Ni wakati gani Roho Mtakatifu anaacha kumwomba mtu?

"Kwa hiyo nasema nao kwa mifano: kwa sababu ... wakisikia hawasikii." Mathayo 13:13.

Jibu: Roho Mtakatifu huacha kuzungumza na mtu wakati mtu huyo atakuwa kiziwi kwa sauti Yake. Biblia inaelezea kama kusikia, lakini sio kusikia. Hakuna maana kuweka kengele kwenye saa katika chumba cha mtu kiziwi. Yeye hata sikia. Vivyo hivyo, mtu anaweza kujiweka sawa asisikie kengele ya saa ya kengele kwa kuifunga mara kwa mara na kutokuinuka. Siku mwishowe inakuja wakati kengele inalia na hasikii.

Usimfungie Roho Mtakatifu

Ndivyo ilivyo na Roho Mtakatifu. Ikiwa nitaendelea kumfungia, siku moja atazungumza nami na sitamsikia. Siku hiyo inapofika, Roho huzuni ananiacha kwa sababu nimekuwa kiziwi kwa maombi yake. Nimepita hatua ya kurudi. Hili ni onyo zito, linalotia wasiwasi dhidi ya kupinga sauti ya Roho! Wakati ninapokea nuru mpya kutoka kwa Neno la Mungu, lazima nifuate mara moja bila kuchelewa.

9. Mungu, kupitia Roho wake Mtakatifu, huleta nuru (Yohana 1: 9) na kusadikika (Yohana 16: 8) kwa kila mtu hapa duniani. Nifanye nini wakati ninapokea nuru kutoka kwa Roho Mtakatifu?

"Njia ya mwenye haki ni kama taa iangazayo, inayoangaza zaidi na zaidi hata siku ile kamilifu. Njia ya waovu ni kama giza." Mithali 4:18, 19. "Tembeeni mkiwa na nuru, giza lisije likawajia." Yohana 12:35.

Jibu: Kanuni ya Biblia ni kwamba wakati Roho Mtakatifu ananiletea nuru mpya au kusadikika kwa dhambi, lazima nitende mara moja - kutii bila kuchelewa. Ikiwa nitatii na kutembea katika nuru kama ninavyoipokea, Mungu ataendelea kunipa nuru. Nikikataa, hata nuru niliyo nayo itazimwa, na nitabaki gizani. Giza linalotokana na kukataa kuendelea na mwisho kufuata nuru ni matokeo ya kukataa Roho, na kunaniacha bila matumaini.

Dhambi isiyosameheka ya Yuda ilikuwa tamaa kwa sababu alikataa kukiri na kuiacha.

10. Je! Kuna dhambi yoyote inaweza kuwa dhambi dhidi ya Roho Mtakatifu?

Jibu: Ndio, ikiwa nitakataa kabisa kukiri na kuacha dhambi yoyote, mwishowe nitasikia kusikia kwa Roho Mtakatifu na hivyo kupitisha hatua ya kurudi. Ifuatayo ni mifano michache ya Biblia:

A. Dhambi ya Yuda isiyosameheka ilikuwa ni uchoyo (Yohana 12: 6). Kwa nini? Je! Ni kwa sababu Mungu hakuweza kusamehe? Hapana! Haikusameheka tu kwa sababu Yuda alikataa kumsikiliza Roho Mtakatifu na kukiri dhambi yake ya kutamani. Mwishowe akawa kiziwi kwa sauti ya Roho.

B. Dhambi zisizosameheka za Lucifer ilikuwa kiburi na kujikweza (Isaya 14: 12-14). Mungu anaweza kusamehe dhambi hizi. Lusifa angeweza kusamehewa na kusafishwa, lakini alikataa kusikiliza hadi asingeweza tena kusikia sauti ya Roho.

C. Dhambi isiyosameheka ya Mafarisayo ilikuwa kukataa kumkubali Yesu kama Masihi (Marko 3: 22-30). Waliaminishwa mara kwa mara na usadikisho wa kina, kutoka moyoni kwamba Yesu alikuwa Masihi, Mwana wa Mungu aliye hai wa mbinguni. Lakini waliifanya mioyo yao kuwa migumu na kwa ukaidi walikataa kumpokea kama Mwokozi na Bwana. Mwishowe wakawa viziwi kwa sauti ya Roho. Basi siku moja, baada ya muujiza mwingine mkuu wa Yesu, Mafarisayo waliambia umati kwamba Yesu alipokea nguvu Zake kutoka kwa shetani.

Kristo mara moja aliwaambia kwamba kuelezea nguvu Yake ya kufanya miujiza kwa shetani ilionyesha kuwa wamepita hatua ya kurudi na wamemkufuru Roho Mtakatifu. Mungu angeweza, na kwa furaha angekuwa amewasamehe. Lakini walikataa mpaka wakawa viziwi kwa Roho Mtakatifu na hawangeweza kufikiwa tena.

### Siwezi Chagua Matokeo

Wakati Roho anatoa rufaa yake, ninaweza kuchagua kujibu au kukataa, lakini siwezi kuchagua matokeo. Wao ni fasta. Ikiwa nitajibu kila wakati, nitakuwa kama Yesu. Roho Mtakatifu atanitia muhuri, au kunitia alama katika paji la uso kama mtoto wa Mungu (Ufunuo 7: 2, 3), na hivyo kunihakikishia nafasi katika ufalme wa Mungu wa mbinguni. Ikiwa nitakataa kujibu, nitamhuzunisha Roho Mtakatifu na ataniacha milele, na hivyo kuifunga adhabu yangu. Onyo kali kama nini dhidi ya kupuuza Roho Mtakatifu!

Mfalme Daudi alijua kwamba ikiwa Roho Mtakatifu atamwacha, atapotea. Ndio maana alimwomba Mungu asimwondoe Roho wake Mtakatifu.

11. Baada ya Mfalme Daudi kufanya dhambi mbili mbaya za uzinzi na mauaji, aliomba sala gani yenye uchungu?

"Usichukue roho yako takatifu kutoka kwangu." Zaburi 51:11.

Jibu: Alimsihi Mungu asimchukue Roho Mtakatifu kutoka kwake. Kwa nini? Kwa sababu Daudi alijua ikiwa Roho Mtakatifu alimwacha, alikuwa amepotea tangu wakati huo. Alijua kwamba ni Roho Mtakatifu tu ndiye anayeweza kumpeleka kwenye toba na urejesho, na alitetemeka kwa wazo la kuwa kiziwi kwa sauti Yake. Biblia inatuambia mahali pengine kwamba mwishowe Mungu alimwacha Efraimu peke yake kwa sababu alikuwa amejiunga na sanamu zake (Hosea 4:17) na hangemsikiliza Roho. Alikuwa kiziwi kiroho. Jambo la kusikitisha zaidi ambalo linaweza kumtokea mtu yeyote ni kwa Mungu lazima ageuke na kumwacha peke yake. Usikubali kutokea kwako!

Dhambi ni kama maji. Kuendelea katika dhambi huzima moto wa Roho Mtakatifu.

12. Je! Ni amri gani nzito na nzito aliyoitoa Paulo kwa kanisa la Thesalonike?

"Msizimishe Roho." 1 Wathesalonike 5:19.

Jibu: Kuomba kwa Roho Mtakatifu ni kama moto unaowaka akilini na moyoni mwa mtu. Dhambi ina athari sawa kwa Roho Mtakatifu kama vile maji yanawaka juu ya moto. Ninapopuuza Roho Mtakatifu na kuendelea kutenda dhambi, ninamwaga maji kwenye moto wa Roho Mtakatifu. Maneno ya kushangaza ya Paulo kwa Wathesalonike pia yanatuhusu sisi leo. Usizime moto wa Roho Mtakatifu kwa kukataa kurudia kutii sauti ya Roho. Moto ukizima, nimepita hatua ya kurudi.

### Dhambi yoyote inaweza Kuzima Moto

Dhambi yoyote ambayo haijakiriwa au haijafutwa inaweza hatimaye kuzima moto wa Roho Mtakatifu. Inaweza kuwa kukataa kuweka Sabato takatifu ya siku ya saba ya Mungu. Inaweza kuwa matumizi ya tumbaku. Inaweza kuwa ni kusamehe mtu ambaye amekusaliti au amejeruhi vinginevyo. Inaweza kuwa uasherati. Inaweza kuwa ni kuweka zaka ya Mungu. Kukataa kutii sauti ya Roho Mtakatifu katika eneo lolote humwaga maji kwenye moto wa Roho Mtakatifu. Usizime moto. Hakuna janga kubwa zaidi lililoweza kutokea.

13. Je! Ni maneno gani mengine ya kushangaza na karibu kufikirika ambayo Paulo alitoa kwa

waumini wa Thesalonike?

"Na kwa udanganyifu wote wa udhalimu katika wale wanaopotea; kwa sababu hawakupokea kuipenda ile kweli, ili wapate kuokolewa. Na kwa sababu hii Mungu atawatumia udanganyifu wenye nguvu, ili waamini uwongo; wahukumiwe [waliopotea] ambao hawakuamini kweli, bali walifurahia udhalimu." 2 Wathesalonike 2: 10-12.

Jibu: Maneno gani yenye nguvu na ya kushangaza! Mungu anasema kwamba wale ambao wanakataa kupokea ukweli na usadikisho ulioletwa na Roho Mtakatifu (baada ya Roho kuondoka kutoka kwao) watapata udanganyifu mkubwa kuamini kwamba makosa ni ukweli. Ongea juu ya wazo la kutafakari!

Bwana atawafunga wale wanaojiita Wakristo kutoka mbinguni kwa sababu wanakataa kumtii.

14. Je! Ni uzoefu gani wa kufurahisha ambao wengine ambao wamepelekwa udanganyifu huu mkali watakabiliwa nao katika siku ya hukumu?

"Wengi wataniambia siku hiyo, Bwana, Bwana, je! Hatukutabiri kwa jina lako? Na kwa jina lako kutoa pepo? niliwajua: ondokeni kwangu, ninyi mtendao maovu." Mathayo 7:22, 23.

Jibu: Wale wanaolia "Bwana, Bwana" watashtuka na kushtuka kwamba wamefungwa. Watakuwa na hakika kabisa kwamba wameokoka. Yesu bila shaka atawakumbusha wakati huo muhimu maishani mwao wakati Roho Mtakatifu alipoleta ukweli mpya na kusadikika. Ilikuwa wazi na wazi kweli.

Iliwafanya kuwa macho usiku, wasiwasi na kushindana juu ya uamuzi. Jinsi mioyo yao ilivyowaka moto ndani yao! Mwishowe, wakasema, "Hapana!" Nao walikataa kumsikiza zaidi Roho Mtakatifu.

Ndipo ukaja udanganyifu wenye nguvu uliowasababisha kuhisi kuokolewa walipopotea. Je!

Mwanadamu anaweza kukabiliwa na janga kubwa zaidi?

Hakikisho ambalo halimtii Mungu ni hakikisho la uwongo ambalo litawahukumu wengi.

15. Je! Ni maneno gani maalum ya onyo ambayo Yesu anatupa kutusaidia kuepuka kuamini kwamba tumeokolewa wakati tumepotea kweli?

"Sio kila mtu aniambiaye, Bwana, Bwana, atakayeingia katika ufalme wa mbinguni; bali ni yeye afanyaye mapenzi ya Baba yangu aliye mbinguni." Mathayo 7:21.

Jibu: Yesu alionya kwa dhati kwamba sio wote ambao wana hisia za uhakikisho wataingia katika ufalme Wake, lakini badala yake, ni wale tu ambao hufanya mapenzi yake. Sisi sote tunataka uhakikisho wa wokovu. Ni sharti la kimungu. Walakini, kuna ofa ya uwongo ya hakikisho inayoenea katika Jumuiya ya Wakristo leo inayoahidi watu wokovu wakati wanaendelea kuishi katika dhambi na hawaonyeshi mtindo wowote wa maisha uliobadilika.

Wachungaji Waliogopa

Viongozi maarufu zaidi wa kanisa wanaogopa kwamba majengo mengi ya kanisa yamejaa watu ambao wana hisia za "uhakika", lakini kwa kweli hawajabadilishwa na Yesu Kristo. Wala hawamtii Yeye.

Yesu Asafisha Hewa

Yesu anasema kuwa uhakikisho wa kweli ni kwa wale tu ambao hufanya mapenzi ya Baba yake. Ninapomkubali Yesu kama Bwana na Mtawala wa maisha yangu, mtindo wangu wa maisha utabadilika kabisa. Nitakuwa kiumbe kipya kabisa (2 Wakorintho 5:17). Nitashika amri zake kwa furaha, nitafanya mapenzi yake (Yohana 14:15), na kufuata kwa furaha anakoongoza (1 Petro 2:21). Nguvu yake nzuri ya ufufuo (Wafilipi 3:10) inanibadilisha kuwa mfano wake (2 Wakorintho 3:18). Amani yake tukufu inafurika maisha yangu (Yohana 14:27). Pamoja na Yesu kukaa ndani yangu kupitia Roho wake (Waefeso 3:16, 17), "Ninaweza kufanya mambo yote" (Wafilipi 4:13) na "hakuna kitakachoshindikana" (Mathayo 17:20).

## Hakikisho La Kweli La Kukabiliana na Uhakikisho wa Bandia

Ninapofuata mahali Mwokozi anaongoza, Anaahidi kwamba hakuna mtu anayeweza kuniondoa kutoka kwa mikono Yake (Yohana 10:28) na kwamba taji ya uzima inalingojea (Ufunuo 2:10). Je! Ni usalama wa kushangaza, utukufu, wa kweli ambao Yesu huwapa wafuasi Wake! Uhakikisho ulioahidiwa chini ya hali nyingine yoyote ni bandia. Itawaongoza watu kwenye bar ya hukumu ya mbinguni, wakihisi wanaokolewa wakati wamepotea (Mithali 16:25).

Ikiwa nitamfanya Yesu kuwa Bwana wa maisha yangu, Anaahidi kuniokoa katika ufalme wake.

Je! Ahadi ya Mungu iliyobarikiwa ni nini kwa wafuasi wake waaminifu wanaomtawaza kuwa Bwana wa maisha yao?

"Yeye aliyeanza kazi njema ndani yenu ataifanya mpaka siku ya Yesu Kristo." "Kwa maana ndiye Mungu atendaye kazi ndani yenu, kutaka na kutenda, kwa mapenzi yake mema." Wafilipi 1: 6; 2:13.

Jibu: Mungu asifiwe! Wale wanaomfanya Yesu kuwa Bwana na Mtawala wa maisha yao wameahidiwa miujiza ya Yesu ambayo itawaona salama kwa ufalme wake wa milele. Hakuna kinachoweza kuwa bora kuliko hiyo!

Yesu anaahidi kuingia maishani mwangu nitakapomfungulia mlango.

17. Yesu anaahidi nini tena ahadi tukufu?

"Tazama, nimesimama mlangoni, nabisha; mtu akisikia sauti yangu, na kufungua mlango, nitaingia kwake, nami nitakula pamoja naye, na yeye pamoja nami." Ufunuo 3:20.

Jibu: Yesu anaahidi kuingia katika maisha yetu wakati tutamfungulia mlango. Ni Yesu ambaye anabisha mlango wa moyo wako na wangu kupitia Roho wake Mtakatifu. Yeye - Mfalme wa wafalme, Mwokozi wa ulimwengu - anachukua muda kutoka kusimamia ulimwengu kuja kwako na mimi kwa ziara za upendo za kawaida na mwongozo wa kirafiki, mwongozo na ushauri. Ni upumbavu gani, msiba mbaya sana, kwamba tunapaswa kuwa na shughuli nyingi au kutopendezwa sana kuweza kuunda urafiki mchangamfu, wenye upendo na wa kudumu na Yesu. Marafiki wa karibu wa Yesu hawatakuwa katika hatari ya kukataliwa siku ya hukumu. Yesu binafsi atawakaribisha katika ufalme wake (Mathayo 25:34).

Panga kuwa sehemu ya kundi hilo lenye furaha ambalo litakutana katika mawingu siku ya kutokea kwake.

18. Je! Utaamua kufungua mlango kila wakati Yesu anapobisha hodi moyoni mwako na kuwa tayari kufuata anakokuongoza?

### Neno La Kuachana

Huu ni Mwongozo wa mwisho wa Mafunzo katika safu yetu ya 27. Tamaa yetu ya upendo ni kwamba umeongozwa mbele ya Yesu na uwe na uzoefu wa uhusiano mpya mzuri na Yeye. Tunatumahi kuwa utatembea karibu na Mwalimu kila siku na hivi karibuni utajiunga na kikundi hicho chenye furaha ambacho kitatafsiriwa katika ufalme Wake uliobarikiwa wakati wa Kuonekana kwake. Ikiwa hatutakutana hapa duniani, hebu tukubaliane kukutana katika mawingu siku hiyo kuu.

### Maswali ya Mawazo

1. Biblia inasema kwamba Mungu aliufanya moyo wa Farao kuwa mgumu (Kutoka 9:12). Hiyo haionekani kuwa sawa. Inamaanisha nini?

Roho Mtakatifu huwasihi watu wote (Yohana 1: 9), kama vile jua linawaka juu ya kila mtu na kila kitu. Jua lile lile ambalo hufanya ugumu wa udongo pia huyeyusha nta. Roho Mtakatifu pia ana athari tofauti juu ya mioyo yetu kulingana na jinsi tunavyohusiana na kusihi kwake. Ikiwa nitajibu, moyo wangu utalainika na nitabadilishwa kabisa

(1 Samweli 10: 6). Ikiwa nitampinga Roho, moyo wangu utakuwa mgumu (Zekaria 7:12).

### Majibu ya Farao



Farao kweli aliufanya moyo wake kuwa mgumu kwa kumpinga Roho Mtakatifu (Kutoka 8:15, 32 9:34). Lakini Biblia pia inazungumza juu ya Mungu kuufanya moyo wake kuwa mgumu kwa sababu Roho Mtakatifu wa Mungu aliendelea kumsihi Farao. Kwa kuwa Farao aliendelea kupinga, moyo wake ukawa mgumu kama jua linafanya ugumu wa udongo. Laiti Farao angesikiliza, moyo wake ungelegea wakati jua linalainisha nta.

### Yuda na Petro

Wanafunzi wa Kristo Yuda na Petro walionyesha kanuni hiyo hiyo. Wote wawili walikuwa wamefanya dhambi kubwa. Mmoja alisaliti na mwingine alimkana Yesu. Je, ni ipi mbaya zaidi? Nani anaweza kusema? Roho Mtakatifu yule yule mwenye joto aliwasihi wote wawili. Yuda alijichua mwenyewe, na moyo wake ukawa kama jiwe. Kwa upande mwingine, Peter alikuwa akipokea Roho na moyo wake ukayeyuka. Alitubu kweli kweli na baadaye akawa mmoja wa wahubiri wakubwa katika kanisa la mitume. Tafadhali soma Zekaria 7:12, 13 kwa onyo la Mungu la kutafakari juu ya kufanya mioyo yetu kuwa migumu dhidi ya kusikia na kutii ombi la Roho Wake.

2. Unafikiria nini juu ya kuomba "ishara" kutoka kwa Bwana?

Katika Agano Jipya, Yesu anasema wazi dhidi yake. Alisema, "Kizazi kibaya na cha zinaa kinatafuta ishara." Mathayo 12:39. Alikuwa akifundisha ukweli na kuunga mkono kutoka Agano la Kale, ambayo ilikuwa Maandiko wakati huo. Walielewa vizuri kabisa kile Alichokuwa akisema. Waliona pia miujiza Yake, lakini bado walimkataa. Baadaye akasema, "Ikiwa hawasikii Musa na manabii, wala hawatashawishiwa, hata mtu mmoja akafufuka katika wafu." Luka 16:31. Biblia inatuambia tujaribu kila kitu kwa Maandiko (Isaya 8:19, 20). Ikiwa tunajitolea kufanya mapenzi ya Yesu na kufuata kule Anakoongoza, Anaahidi kwamba Atatusaidia kutambua ukweli kutoka kwa uwongo (Yohana 7:17).

3. Je! Kuna wakati wowote wakati maombi hayana msaada?

Ndio. Ikiwa mtu kwa kumtii Mungu anajua (Zaburi 66:18) na bado anauliza Mungu ambariki (ingawa hana mpango wa kubadilika), sala ya mtu huyo sio tu haina maana, lakini Mungu anasema ni chukizo (Mithali 28: 9) .

4. Nina wasiwasi sana kwamba labda nimemkataa Roho Mtakatifu na siwezi kusamehewa. Unaweza kunisaidia?

Hujamkataa Roho Mtakatifu. Unaweza kujua hivyo kwa sababu unajisikia kuwa na wasiwasi au kuhukumiwa. Ni Roho Mtakatifu tu anayekuletea wasiwasi na kusadikika (Yohana 16: 8-13). Ikiwa Roho Mtakatifu angekuacha, hakungekuwa na wasiwasi au kusadikika moyoni mwako. Furahini na msifu Mungu! Mpe maisha yako sasa! Na kwa maombi fuata na utii Yeye katika siku zijazo. Atakupa ushindi (1 Wakorintho 15:57), kukusaidia (Wafilipi 2:13), na kukuweka mpaka ujio wake wa pili (Wafilipi 1: 6).

5. Katika mfano wa mpanzi (Luka 8: 5-18), nini maana ya mbegu iliyoanguka kando ya njia na kuliwa na ndege?

Biblia inasema, "Mbegu ni neno la Mungu. Wale walio kando ya njia ni wale wasikiao; ndipo Ibilisi anakuja, akaliondoa neno mioyoni mwao, wasiamini na kuokolewa." Luka 8:11, 12. Yesu anaonyesha kwamba tunapoelewa kile Roho Mtakatifu anatuuliza tufanye kuhusu nuru mpya kutoka kwa Maandiko, lazima tuchukue hatua mara moja. Vinginevyo, shetani ana nafasi ya kuondoa ukweli huo kutoka kwa akili zetu.

6. Je! Bwana anawezaje kusema "Sikuwajua ninyi kamwe" kwa watu anaowaambia katika Mathayo 7: 21-23? Nilidhani Mungu anajua kila mtu na kila kitu!

Mungu anamaanisha hapa kumjua mtu kama rafiki wa kibinafsi. Tunamjua kama rafiki tunapozungumza naye kila siku, kumfuata kwa furaha, na kushiriki kwa hiari naye furaha na huzuni zetu kama rafiki wa kidunia. Yesu pia anasema, "Ninyi ni rafiki zangu, mkifanya yote niwaamuruyo." Yohana 15:14. Watu wanaozungumziwa katika Mathayo sura ya 7 wamemkataa Roho wake Mtakatifu. Wamepokea teolojia ya wokovu katika dhambi au wokovu kwa matendo - ambayo hakuna ambayo

inahitaji Yesu. Ni watu wa kujifanya ambao hawakuchukua muda kumjua Yesu. Kwa hivyo, anaelezea kwamba hakuwajua sana au kuwajua kama marafiki zake binafsi.

7. Je! Unaweza kuelezea Waefeso 4:30?

Mstari huo unasema, "Msimhuzunisha Roho Mtakatifu wa Mungu, ambaye kwa yeye mmetiwa muhuri hata siku ya ukombozi." Paulo hapa anaashiria wazi kwamba Roho Mtakatifu ni kiumbe binafsi, kwa sababu ni watu tu wanaoweza kuhuzunishwa. La muhimu zaidi, anathibitisha kwamba Roho Mtakatifu wa Kristo anaweza kuhuzunishwa na kukataa kwangu rufaa zake za upendo. Kama uchumba unavyoweza kumalizwa milele kwa kukataliwa mara kwa mara kwa mtu mmoja kwa kushawishi kwa mwingine, kwa hivyo uhusiano wetu na Roho Mtakatifu unaweza kumaliza kabisa kwa kukataa kwetu kuendelea kujibu rufaa zake za upendo.

#### Maswali ya Maswali

1. Dhambi yoyote inaweza kuwa dhambi ambayo Mungu hawezi kusamehe. (1)  
 Ndio.  
 Hapana.
2. Dhambi dhidi ya Roho Mtakatifu ni (1)  
 Mauaji.  
 Kumlaani Mungu.  
 Kukataa Roho Mtakatifu.
3. Wakati mwingine Roho Mtakatifu lazima aondoke kwa mwenye dhambi kwa sababu (1)  
 Roho Mtakatifu ana mambo mengine ya kufanya.  
 Roho Mtakatifu ana hasira ya haki juu ya tabia mbaya ya mwenye dhambi.  
 Mungu anamwambia afanye jambo lingine.  
 Mkosaji amekuwa kiziwi kwa maombi yake.
4. Roho Mtakatifu anaweza "kuzimwa" kwa kuendelea katika dhambi wakati unajua vizuri. (1)  
 Ndio.  
 Hapana.
5. Dhambi yoyote au kufuru itasamehewa ikiwa mimi (1)  
 Omba vya kutosha juu yake.  
 Mkiri kwa dhati kwa Yesu.

\_\_\_ Kufunga kwa siku kadhaa.

\_\_\_ Shuhudia kwa uaminifu.

6. Bila Roho Mtakatifu, hakuna mtu anayewahi kuhisi huzuni kwa sababu ya dhambi, wala hakuna mtu aliyeongoka. (1)

\_\_\_ Kweli.

\_\_\_ Uwongo.

7. Uhakikisho wa wokovu wakati mwingine unaweza kuwa bandia. Watu wengine ambao wana hakika wameokolewa wamepotea kweli. (1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

Angalia vitu ambavyo ni kazi ya Roho Mtakatifu kulingana na Yohana 16: 8, 13: (2)

\_\_\_ Nifundishe kuimba.

\_\_\_ Nipe zawadi ya unabii.

\_\_\_ niweke furaha.

\_\_\_ Nihukumu kuwa nina dhambi.

\_\_\_ Niongoze kwenye ukweli.

9. Wakati Roho Mtakatifu ananithibitisha juu ya ukweli mpya au anapoonyesha dhambi maishani mwangu, napaswa (1)

\_\_\_ Uliza mchungaji kuhusu hilo.

\_\_\_ Nenda uone mganga.

\_\_\_ Mwombe Mungu ishara.

\_\_\_ Fuata mwongozo wa Roho bila kusita.

\_\_\_ Geuza sarafu.

Kwa nini Daudi alimsihi Mungu asimwondoe Roho Mtakatifu kutoka kwake? (1)

\_\_\_ Kwa sababu Roho Mtakatifu alimsaidia kucheza kinubi chake.

\_\_\_ Kwa sababu aliogopa Roho Mtakatifu anaweza kuchukua maisha yake.

\_\_\_ Kwa sababu alijua atakuwa mtu aliyepotea ikiwa Roho itaondoka kwake.

11. Kulingana na Mathayo 7: 21-23, kwa mtu kufanya miujiza, kutoa pepo, kutabiri kwa jina la Yesu, na kudai Yeye kama Bwana haitatosha katika siku ya hukumu. Je! Ni jambo lingine gani ambalo Yesu alisema lilikuwa la muhimu kabisa? (1)

\_\_\_ Kufanya ushuhuda mwingi.

\_\_\_ Kuomba mara kwa mara hadharani.

\_\_\_ Kufunga mara nyingi.

Kuhudhuria kanisa kila mara.

\_\_\_ Kufanya mapenzi ya Baba wa mbinguni.

12. Kulingana na 2 Wathesalonike 2: 10-12, ni nini kitatokea kwa wale ambao wanakataa kupokea kweli? (1)

\_\_\_ Wataokolewa hata hivyo.

\_\_\_ Mungu atawauliza wafikirie upya.

\_\_\_ Mungu atawatumia udanganyifu wenye nguvu, na wataamini kuwa uwongo ni ukweli.

13. Wakati Bwana anasema "Sikuwajua kamwe" wakati wa hukumu, anamaanisha (1)

\_\_\_ Hajui mtu huyo ni nani.

\_\_\_ Uso unajulikana, lakini Amesahau jina.

\_\_\_ Mtu huyo hakuwahi kuchukua wakati wa kumjua kama rafiki wa kibinafsi.

14. Yesu, katika Agano Jipya, alifundisha dhidi ya kuomba ishara. (1)

\_\_\_ Ndio.

\_\_\_ Hapana.

Mungu akubariki sana Mpendwa Msomaji, Masomo haya yafanyike baraka katika maisha yako kila unayesoma Masomo haya ya Biblia

MKE WA MTUMISHI WA MUNGU

WEBSITE ZA KUANGALIA NA KU JIFUNZA

Doorpost. Org -for raising children

Reviveourheartsministries.com

UamshonaMatengenezoKiswahili

Nogreatjoy

Flylady.net (finallovyourselflady.net)

Womenlivingwell

Aboverubies

Healthfacts

Timewarpwife.com

Ivormyers.com

Amazingfacts.org

Kencoxministries.org

Majukumu na mategemeo kwa mzazi na mtoto yaende pamoja

Ni vyema kujua amri za Mungu kwa undani amini ukweli kisha fundisha watoti wako

Waweze kujua mapenzi ya Mungu kwao

Tabia na ajue chema na kibaya

Mategemeo na majukumu YAWE Wazi kabisa